Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν

Τμῆμα Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας

Τομέας Ἀρχαιολογίας

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. ΘΕΜΟΥ

ΑΠΟΡΡΗΤΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Ἀρχαῖες ἑλληνικὲς ἐρωτικὲς ἐπιγραφές

Ἀθήνα 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ
Περιεχόμενα	I
Πρόλογος	III
Εἰσαγωγή	1
Μέρος Α΄: Σχολιασμένος Κατάλογος	
Ἡ συγκρότηση τοῦ λήμματος παρουσίασης τῶν ἐπιγραφῶν	9
Ἀθήνα - Πειραιᾶς - Ἀττικὴ	11
Πελοπόννησος	105
Κεντρικὴ Ἑλλάδα	127
Ἤπειρος	142
Μακεδονία	142
Εὔξεινος Πόντος	163
Νησιὰ Αἰγαίου	188
Σικελία	273
Ἰταλία	299
Μικρὰ Ἀσία	321
Κύπρος	336
Συρία	337
Παλαιστίνη	338
Αἴγυπτος	341
Ἀγνώστου τόπου	348
Dubia	348
Μέρος Β΄	

Κεφάλαιο 1: Τόποι τῶν Ἀπορρήτων Ἐπιγραφῶν

I. Συγκεντρωτικὰ στοιχεῖα διασπορᾶς ἐπιγραφικοῦ ὑλικοῦ 362

II. Χαράγματα ἐπὶ κτηρίων 366

III. Χαράγματα ἐπὶ βράχων 383

IV. Ἐπιγραφὲς σὲ ἀγγεῖα ὄστρακα 393

V. Ἀναλογίες μεταξὺ ἀστικῶν περιοχῶν καὶ ὑπαίθρου 403

Κεφάλαιο 2: Ἐρωτικὴ Ὁρολογία 405

Κεφάλαιο 3: Ἀπόρρητοι Ἐπιγραφαί: Συναίσθημα καὶ ἔρως, αἰσχρολογία καὶ ἠθική.

I Ἡ ἔκφραση συναισθημάτων στὶς ἐρωτικὲς ἐπιγραφές 462

II Ἐτεροφυλοφιλικὲς ἐπιγραφὲς 466

III Ὁμοφυλοφυλικὲς ἐπιγραφὲς 472

IV Ἀντανακλάσεις τῆς λαϊκῆς ἠθικῆς στὶς ἐρωτικὲς καὶ αἰσχρὲς ἐπιγραφὲς 491

V Οἱ χαράκτες τῶν ἐρωτικῶν καὶ αἰσχρῶν ἐπιγραφῶν 501

VI Ἀπόρρητοι ἐπιγραφαί: τὰ ὅρια τῆς ἑρμηνείας 504

Κεφάλαιο 4: Συμπεράσματικὲς παρατηρήσεις 507

Συντομογραφίες – Βιβλιογραφία 514

Πρόλογος

Ἡ ἰδέα γιὰ τὴν παροῦσα διατριβὴ γεννήθηκε κατὰ τὴ διάρκεια ἑνὸς ταξιδιοῦ στὴν Ἰκαρία καὶ τοὺς Φούρνους τὸ 2002, ὅταν ὁ Ἄγγελος Ματθαίου, δάσκαλός μου στὴν ἐπιγραφικὴ μὲ πῆρε μαζί του ὡς βοηθό του στὴν τελικὴ ἐπανεξέταση τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Φούρνων (Κορσιῶν) καὶ τῆς Ἰκαρίας γιὰ τὴν σύνταξη τοῦ τμήματος τῶν Inscriptiones Graecae ποὺ ἀφοροῦσε στὶς δύο αὐτὲς περιοχές. Ἡ ἀνάγνωση ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν στὴν ἀκρόπολη τῶν Κορσιῶν μᾶς ὤθησε σὲ συζητήσεις σχετικὰ μὲ τὸ θέμα καὶ τελικὰ ὁ Ἄγγελος Ματθαίου μοῦ ὑπέδειξε νὰ τὶς μελετήσω συνολικά. Ἡ βοήθειά του ἀπὸ τότε εἶναι συνεχὴς καὶ ἀνεκτίμητη.

Ἰδιαίτερη εὐγνωμοσύνη ἐκφράζω πρὸς τὴν ἐπόπτρια καθηγήτριά μου κα Γ. Κοκκοροῦ - Ἀλευρᾶ, γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ βοήθεια καὶ καθοδήγηση, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ὑπομονή της σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἐκπονήσεως τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς. Χωρὶς τὴν σταθερή ὑποστήριξη ποῦ μοῦ παρεῖχε δὲν θὰ εἴχαμε φθάσει στὴν ὁριστικὴ ὑποβολή. Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ὀφείλω ἐπίσης στοὺς συνεπόπτες καθηγητὲς κ. Π. Βαλαβάνη καὶ Γ. Χριστοδούλου γιὰ τὶς διορθώσεις καὶ τὶς εὔστοχες παρατηρήσεις τους, ὡς πρὸς τὴν πραγμάτευση τοῦ θέματος, καθὼς καὶ γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ βοήθεια καὶ ἐνθάρρυνση ποὺ μοῦ προσέφεραν.

Βαθύτατα ὑποχρεωμένος αἰσθάνομαι στοὺς καθηγητὲς κ. L. Threatte καὶ Ἀγγ. Χανιώτη, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὴν προθυμία νὰ διαβάσουν τὸ κείμενο τῆς ἐργασίας μου καὶ νὰ κάνουν οὐσιαστικὲς παρατηρήσεις, διορθώσεις καὶ ὑποδείξεις, καθὼς καὶ στοὺς ἐπίκουρους καθηγητὲς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Σ. Ἀνεζίρη καὶ Ν. Μπιργάλια γιὰ τὶς ὑποδείξεις τους καὶ τὶς ἐποικοδομητικὲς συζητήσεις μας.

Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ὀφείλω ἐπίσης στὶς συναδέλφους κ.κ. Ν. Μακρῆ καὶ Γ. Μαλούχου γιὰ τὴν ἀμέριστη βοήθεια ποὺ μοῦ παρεῖχαν, ἰδίως στὰ πρῶτα βήματα αὐτῆς τῆς ἐργασίας, ὅπως καὶ γιὰ τὶς ὑποδείξεις τους σχετικὰ μὲ διάφορα θέματα τῆς διατριβῆς. Ἐπίσης στὸν ἐπίτιμο διευθυντῆ τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου κ. Χ. Κριτζᾶ για τὶς συζητήσεις καὶ τὶς ὑποδείξεις του, καθὼς καὶ στὸν καθηγητὴ κ. Π. Θέμελη καὶ στοὺς συναδέλφους κ. Σπ. Πετρουνάκο καὶ Δημ. Σούρλα, οἱ ὁποῖοι μὲ μεγάλη προθυμία μοῦ ἐπέτρεψαν

νὰ παρουσιάσω ἀδημοσίευτο ὑλικὸ καὶ ἔθεσαν ὑπ᾽ ὄψιν μου τὶς ὑπὸ ἐκτύπωσιν μελέτες τους· στὸν φίλο καὶ συνάδελφο στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία κ. Ἄρη Τσαραβόπουλο καὶ στὴν φοιτήτρια τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Ἀρχαιολογικοῦ τμήματος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κα Ἄννα Κωστιούκ, οἱ ὁποῖοι μὲ βοήθησαν στὴν ἀνάγνωση τῆς ρωσικῆς βιβλιογραφίας, καθὼς καὶ στὸν K. V. von Eickstedt καὶ τὴν συνάδελφο Ἔλενα Βλαχογιάννη ποὺ μὲ βοήθησαν καθοριστικὰ σὲ κάποια δύσκολα σημεῖα τῆς γερμανόφωνης βιβλιογραφίας.

Εὐχαριστῶ ἀκόμα θερμὰ τὴν καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κα Ἑλένη Μαντζουράνη γιὰ τὴν βοήθεια ποὺ μοῦ προσέφερε σὲ πολλαπλὰ ἐπίπεδα ἀπὸ τὰ φοιτητικά μου χρόνια μέχρι καὶ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς ἐκπόνησης τῆς παρούσας διατριβῆς.

Τέλος, πολλὲς εὐχαριστίες ὀφείλω στὴν συζυγό μου Ἑλένη Ζαββοῦ καὶ στὸν γιό μου Ἀλέξανδρο Θέμο γιὰ τὴν ἠθικὴ καὶ πρακτικὴ ὑποστήριξή τους καθ᾽ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ἐκπόνησης τῆς διατριβῆς. Χωρὶς τὴν βοήθεια καὶ τὴν κατανόησή τους αὐτὴ ἡ ἐργασία δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ὁλοκληρωθεῖ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸν τίτλο *Ἀπόρρητοι ἐπιγραφαὶ, ἀρχαῖες ἑλληνικὲς ἐρωτικὲς ἐπιγραφές,* ἔχω δανεισθεῖ, ὕστερα ἀπὸ ὑπόδειξη τοῦ δασκάλου μου στὴν ἐπιγραφικὴ Δρος Ἄγγ. Ματθαίου, ὁ ὁποῖος μοῦ πρότεινε καὶ τὸ σχετικὸ θέμα τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς, ἀπὸ τὸ βιβλίο *Ἀπόρρητα* τοῦ Εὐίου Ληναίου (ψευδώνυμο τοῦ Χαρίτωνος Χαριτωνίδου), ποὺ δημοσιεύθηκε τὸ 1935 καὶ τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ μέχρι σήμερα μία ἀξεπέραστη πραγματεία γιὰ τὸ ἐρωτικὸ καὶ χυδαῖο λεξιλόγιο τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μὲ βάση κυρίως τὶς φιλολογικὲς πηγὲς καὶ κάποιες ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες. Στόχος τῆς παρούσας μελέτης δὲν εἶναι βέβαια ἡ συμπλήρωση τοῦ ἔργου τοῦ Χαριτωνίδου ἀλλὰ ἡ συγκέντρωση, παρουσίαση καὶ μελέτη τῶν ἐπιγραφῶν, τῶν ἄμεσων δηλαδὴ γραπτῶν μαρτυριῶν τῆς ἀρχαιότητας γιὰ τὴν ἐρωτικὴ ζωή, ποὺ ἀποτελοῦσε, ὅπως καὶ σήμερα, μία σημαντικὴ πλευρὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Ὁ ὅρος *ἀπόρρητος* χαρακτηρίζει τὸ περιεχόμενο τῶν ἐπιγραφῶν ποὺ παρουσιάζονται καὶ ὄχι φυσικὰ τὰ ἴδια τὰ μνημεῖα ἢ τὴν ἐνέργεια τῆς γραφῆς. Ἀπόρρητο εἶναι ὅ,τι δὲν μπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ παρουσία ὅλων, εἶναι ἄλλοτε ἱερὸ ἢ πολὺ προσωπικό, ἢ καὶ χυδαῖο καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἀρκετὲς φορές μὴ ἄμεσα ἀνακοινώσιμο. Ἀπόρρητα ἄλλωστε ὀνομάζονταν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὰ αἰδοῖα. Ὑπὸ τὸν ὅρο *ἀπόρρητοι* περιελήφθησαν στὴν παρούσα μελέτη τόσο οἱ ἐρωτικές, ὅσο καὶ οἱ χυδαῖες ἐπιγραφές (insriptiones obscoenae). Καὶ τὰ δύο εἴδη ἐκφράζουν τὶς δύο ὄψεις τοῦ ἴδιου ἐρωτικοῦ "νομίσματος", δηλαδὴ τὴν συναισθηματικὴ καὶ ἀγαθὴ ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ τὴν χυδαία καὶ αἰσχρὴ ὄψη ἀφ᾽ ἑτέρου.

Μεμονωμένες επιγραφὲς ἐρωτικοῦ ἢ αἰσχροῦ περιεχομένου ἔχουν ἀπὸ τὸ παρελθὸν δημοσιευθεῖ σὲ μικρὲς μελέτες, ἐνῶ ἕνας μικρὸς ἀριθμός τους περιλήφθηκε ἀκόμα καὶ στὴν ἔκδοση τοῦ Corpus Inscriptionum Graecarum (*CIG*). Το ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς ἐρωτικὲς ἐπιγραφὲς αὐξήθηκε μετὰ τὴ δημοσίευση ἀπὸ τὸν F. Hiller von Gaertringen τὸ ἔτος 1904 στὸν τόμο IG XII 3 τῶν πρώιμων ἀρχαϊκῶν ἐπιγραφῶν τῆς ἀκροπόλεως τῆς νήσου Θήρας, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες κάποιες ἀναφέρονται σὲ ὁμοφυλοφιλικὲς σεξουαλικὲς συνευρέσεις. Οἱ ἐπιγραφὲς αὐτές, ποὺ ἐντοπίσθηκαν σὲ βράχους στὸν εὐρύτερο χῶρο τοῦ μεταγενέστερου, ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, γυμνασίου τῆς Θήρας, ὁδήγησαν πολλοὺς μελετητὲς στὴ διατύπωση θεωριῶν γιὰ τὴν τέλεση μυητικῶν τελετουργιῶν παιδεραστικοῦ χαρακτήρα.

Παράλληλα, ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰ. ἄρχισε ἡ μελέτη τῶν γραπτῶν, ἐπαινετικῶν "ἐπιγραφῶν τῶν καλῶν", ποὺ ἀπαντῶνται σὲ μεγάλο ἀριθμὸ ἀθηναϊκῶν ἀγγείων τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ κλασικῆς ἐποχῆς. Ἕνας πολὺ μικρότερος ἀριθμὸς ἀντίστοιχων ἐγχάρακτων ἐπαινετικῶν ἐπιγραφῶν δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὴν L. Talcott τὸ

ἔτος 1936[1] ἐνῶ συγκέντρωση καὶ ἐκτενὴς πραγμάτευση τῶν ὀνομάτων "τῶν καλῶν" καὶ ἰδιαίτερα ἐκείνων ποὺ ἀναφέρονταν στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες ἔγινε ἀπὸ τοὺς D. M. Robinson καὶ E. J. Fluck τὸ ἔτος 1937. Στὴν τελευταία μελέτη, ποὺ παραμένει ἀκόμα καὶ σήμερα σημαντική, γίνεται ἐπίσης ἰδιαίτερη ἀναφορὰ στὸ θέμα τῆς παιδεραστίας στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα.[2] Πληρέστερη ὡς πρὸς τὴ συγκέντρωση τῶν σχετικῶν ὀνομάτων εἶναι ἡ μνημειώδης ἐργασία τοῦ Beazley γιὰ τὰ ἀθηναϊκὰ ἐρυθρόμορφα ἀγγεῖα.[3]

Λίγο νωρίτερα, τὸ ἔτος 1953 ἡ μελέτη τῶν Milne καὶ v. Bothmer στὸ περιοδικὸ *Hesperia* ἔφερε στὸ ἐπίκεντρο τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος τὶς ἐγχάρακτες ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς αἰσχροῦ περιεχομένου. Ἀκολούθως, τὸ ἔτος 1976, ἡ M. Lang ἐνέταξε σὲ ἕνα κεφάλαιο μὲ τὴν κεφαλίδα *Love and Hate names* τῆς μελέτης της γιὰ τὰ *graffiti* καὶ *dipinti* ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἀγορά, ὅλα τὰ γνωστὰ ἀπὸ τὸ παρελθὸν ὄστρακα καὶ ἀγγεῖα, στὰ ὁποῖα εἶχαν ἀναγραφεῖ ἐρωτικοῦ καὶ σεξουαλικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφὲς καθὼς καὶ νέα ἀδημοσίευτα εὑρήματα ἀπὸ τὶς ἀμερικανικὲς ἀνασκαφές.[4] Νέα εὑρήματα, ποὺ ἀνήκουν ὅμως σὲ ἕνα διαφορετικὸ κοινωνικὸ περιβάλλον ἀπὸ ἐκεῖνο τῶν συμποσίων τῶν ἀριστοκρατῶν τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ κλασικῆς Ἀθήνας, ἀπέδωσαν οἱ μακροχρόνιες ἔρευνες τοῦ M. Langdon γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ χαραγμάτων στὸν Ὑμηττό[5].

Ἐκτὸς Ἀττικῆς, ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἔχουν ἐντοπισθεῖ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ ἔχουν παρουσιασθεῖ σὲ μεμονωμένες μελέτες ἢ περιληφθεῖ σὲ εὐρύτερες ἐπιγραφικὲς δημοσιεύσεις. Πιὸ συνθετικὲς εἶναι οἱ μελέτες τῶν Chankowski,[6] Bain[7] καὶ Lamberterie,[8] οἱ ὁποῖες ὅμως εἶναι ἐπικεντρωμένες περισσότερο στὴν ἑρμηνεία τοῦ χρησιμοποιούμενου λεξιλογίου. Ἔτσι, πέραν τῶν ἐπιγραφῶν τῆς νήσου Θήρας, ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν ἐντοπίσθηκε στὸ Καλάμι τῆς Θάσου καὶ δημοσιεύθηκε ἀπὸ τοὺς Y. Garlan καὶ O. Masson τὸ ἔτος 1982,[9] ἐνῶ στὴν πρόσφατη ἔκδοση τοῦ τόμου τῆς Σάμου στὴ σειρὰ τῶν *Inscriptiones Graecae*, δημοσιεύθηκαν ἀπὸ τὸν Ἄγγ. Ματθαίου ὕστερα ἀπὸ νέα

---

[1] Talcott 1936, 333-354.

[2] Robinson-Fluck 1937.

[3] ARV[2].

[4] *The Athenian Agora* XXI.

[5] Langdon 1976· Langdon 1985· Langdon 2004.

[6] Chankowski 2002.

[7] Bain 1981· Bain 1991.

[8] Lamberterie 1991.

[9] Garlan et Masson 1982, 3-22.

ἀνάγνωση οἱ ἐπιγραφὲς τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν (Φοῦρνοι Ἰκαρίας), μεταξὺ τῶν ὁποίων τουλάχιστον ἕξι εἶναι ἐρωτικοῦ περιεχομένου. Σύνολο ὀκτὼ ἐπιγραφῶν ἀπὸ τὸ Monte Iato τῆς Σικελίας ἔγινε ἐπίσης γνωστὴ ἀπὸ πρόσφατη δημοσίευση τοῦ H. Tauber.[10] Ἐννέα ἐρωτικὰ χαράγματα ἀπὸ τὸ Νυμφαῖον τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου παρουσιάσθηκαν ἀπὸ τὸν S. R. Tokhtasiev[11] καὶ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀρκετὰ ἐρωτικά, ἐντοπίσθηκαν στὸ ὑπόγειο τῆς Βασιλικῆς τῆς Ἀγορᾶς τῆς Σμύρνης καὶ παρουσιάσθηκαν ἀπὸ τὸν R. S. Bagnall.[12] Καὶ γιὰ τὰ δύο τελευταῖα σύνολα ἀναμένεται ἡ πλήρης δημοσίευση. Ἀριθμὸς χαραγμάτων, ποὺ χρησιμοποιοῦν ἐρωτικὸ καὶ αἰσχρὸ λεξιλόγιο ἐντοπίσθηκε ἐπίσης στὴν Ἀφροδισιάδα καὶ μελετῶνται ἀπὸ τὸν Ἄγγ. Χανιώτη.[13] Σὲ ἄλλες περιοχὲς ὁ ἀριθμὸς τῶν σχετικῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ διασώθηκαν ἢ ἔχουν μέχρι σήμερα δημοσιευθεῖ, εἶναι πολὺ μικρότερος. Τὸ πρόσφατο ὅμως ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς ἐρωτικὲς ἐπιγραφὲς ἀποτυπώνεται στὸ SEG, ὅπου πλέον ἀποθησαυρίζονται συστηματικά.

Ἀναφορὲς σὲ ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφὲς ἔχει ἐπίσης γίνει σὲ μελέτες σχετικὲς μὲ τὰ ἐρωτικὰ καὶ σεξουαλικὰ ἤθη τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ὅπως ἡ σημαντικὴ μέχρι σήμερα μελέτη τοῦ Hans Licht (ψευδώνυμο τοῦ Paul Brandt), ποὺ ἐκδόθηκε κατὰ τὴν περίοδο 1925-28.[14] Μεγάλη ὅμως ὤθηση στὴ μελέτη τῶν σεξουαλικῶν ἠθῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἔδωσε ἡ δημοσίευση τῆς μελέτης τοῦ K. J. Dover, Greek Homosexuality (1978) καθὼς καὶ ἡ δεύτερη, ἀναθεωρημένη ἔκδοση τοῦ ἴδιου ἔργου τὸ ἔτος 1989. Ὁ Dover χρησιμοποίησε ἐκτενῶς γιὰ τὰ συμπεράσματά του σχετικὰ μὲ τὴν παιδεραστία καὶ τὴν ὁμοφυλοφιλία στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, τὶς παραστάσεις τῆς ἀττικῆς μελανόμορφης καὶ ἐρυθρόμορφης ἀγγειογραφίας, τὶς φιλολογικὲς πηγὲς ἀλλὰ καὶ τὶς σχετικὲς ἀθηναϊκὲς κυρίως, ἐπιγραφὲς καὶ συμπέρανε ὅτι ἡ σεξουαλικότητα στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα σχετιζόταν μὲ τὴν κοινωνικὴ θέση τοῦ ἀτόμου, ἡ ὁποία καθόριζε τὴ σεξουαλική του ταυτότητα καὶ τὴν ὀρθὴ καὶ ἐπιτρεπόμενη σεξουαλικὴ συμπεριφορά του. Διαχώρισε ἔτσι τὴν σεξουαλικότητα σὲ ἐνεργητική, χαρακτηριστικὴ ἑνὸς ἄνδρα πολίτη καὶ σὲ παθητική, χαρακτηριστικὴ τῶν γυναικῶν. Τὸ ἔργο τοῦ Dover σὲ συνάρτηση μὲ τὸ ὁλοένα αὐξανόμενο ἐνδιαφέρον τῶν ἱστορικῶν γιὰ τὰ θέματα τοῦ φύλου καὶ τῶν ἔμφυλων σχέσεων ἐπηρέασε τὸν Γάλλο φιλόσοφο καὶ ἱστορικὸ M. Foucault κατὰ τὴ συγγραφὴ τοῦ δεύτερου τόμου του

[10] Tauber 2005, 132-143.

[11] Tokhtasiev 2009, 33-49.

[12] Bagnall 2011. Σημειώνεται ὅτι οἱ ἐπιγραφὲς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου καὶ τῆς Σμύρνης δὲν ἔχουν δημοσιευθεῖ πλήρως ἀπὸ τοὺς Tokhtasiev καὶ Bagnall ἀντίστοιχα.

[13] Chaniotis 2011, 191-207.

[14] Licht 1925-28.

ἔργου του "*Histoire de la sexualité*"[15] ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἐρευνητές, ποὺ ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ θέμα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς παιδεραστίας, γιὰ τὴν ὁποία οἱ συντριπτικὰ περισσότερες πληροφορίες προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Ἐνδεικτικὰ ἀπὸ τὴν ἐκτενὴ βιβλιογραφία γύρω ἀπὸ τὸ θέμα ἀναφέρονται ὁ F. Buffière[16] κατὰ τὸν ὁποῖο ἀπὸ τοὺς ἀρχαϊκοὺς ὡς τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ὑπάρχει σαφὴς διάκριση ματαξὺ τῆς ὁμοφυλοφιλικῆς (σαρκικῆς) καὶ τῆς παιδεραστικῆς σχέσης. Ἡ πρώτη καταδικαζόταν καὶ ἐνοχλοῦσε τὴν καλαισθησία τῶν Ἑλλήνων. Ἡ δεύτερη ἀποτελοῦσε βασικὸ παράγοντα τῆς ἐκπαίδευσης ἑνὸς νέου καὶ τὸ περιεχόμενό της διέφερε ἀπὸ πόλη σὲ πόλη καὶ ἐξαρτᾶτο ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ περίοδο, τὸ πολίτευμα καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν προσέγγιση τοῦ ἱστορικοῦ, ποιητῆ ἢ ρήτορα ποὺ ἀναφερόταν σὲ αὐτή. Ἀναφέρονται ἀκόμα: ὁ Halperin γιὰ τὸν ὁποῖο εἶναι ἐμφανὴς ἡ σαφὴς διάκριση ἐνεργητικῶν καὶ παθητικῶν ρόλων στὴν παιδεραστικὴ σχέση,[17] ὁ Winkler γιὰ τὸν ὁποῖο μία παιδεραστικὴ σχέση ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν ἔκφραση τῆς δύναμης καὶ τῆς ἐξουσίας,[18] ὁ Davidson, ὁ ὁποῖος ἀντίθετα ἐπισημαίνει τὴν ὕπαρξη ἀπόλαυσης στὶς παιδεραστικὲς σχέσεις[19] καὶ ὁ Hubbard, ὁ ὁποῖος συγκέντρωσε φιλολογικὲς καὶ εἰκονογραφικὲς πηγὲς καὶ κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ παιδεραστία στὴν Ἀθήνα τῶν ἀρχαϊκῶν καὶ κλασικῶν χρόνων ἦταν ἕνας ἀριστοκρατικὸς θεσμός, ὁ ὁποῖος περιορίσθηκε ἀπὸ τὶς αὐξανόμενες δημοκρατικὲς πεποιθήσεις μὲ τὴν πρόοδο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.[20]

Παράλληλα μὲ τὴν μελέτη των φιλολογικῶν πηγῶν καὶ τὴν ἱστορικὴ κοινωνικὴ καὶ κοινωνιολογικὴ ἀνάλυσή τους, σημαντικὲς πληροφορίες γιὰ τὴν ἐρωτικὴ ζωὴ τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων καὶ τὸ θεσμὸ τῆς παιδεραστίας παρέχει ἡ ἀττικὴ ἀγγειογραφία. Ὅπως ἔχουν δείξει οἱ σημαντικότατες μελέτες τοῦ A. Shapiro[21], ἡ μείωση τῶν ὁμοερωτικῶν σκηνῶν ἀπὸ τὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία στὸν ὕστερο 5ο αἰ. π.Χ. δὲν σημαίνει μείωση τῶν ὁμοφυλοφιλικῶν σχέσεων, ἀλλὰ μείωση τῆς ἀπεικόνισής τους, ποὺ ὀφείλεται στὴν ἄνοδο τῶν δημοκρατικῶν πεποιθήσεων, σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες δινόταν μεγαλύτερη σημασία στις οἰκογενειακὲς ἀξίες ἀπὸ ὅ,τι στὸν προγενέστερο ἡδονισμὸ τῆς ἀριστοκρατίας.

---

[15] Foucault 1984.

[16] Buffière 1980.

[17] Halperin 1990.

[18] Winkler 1990.

[19] Davidson 1997.

[20] Hubbard 1998, 48-78 καὶ Hubbard 2000, 1-11.

[21] Βλ. ἐνδεικτικὰ Shapiro 1981, 133-143· 1987, 107-118· 1992, 53-72· 2000, 12-32· 2004, 1-11.

Ἡ χρήση τῶν ἐπιγραφικῶν μαρτυριῶν, ἂν καὶ δὲν ἀπουσιάζει ἀπὸ τὶς προαναφερθεῖσες μελέτες, εἶναι ἄνιση μὲ ἐλάχιστες μόνον ἐξαιρέσεις.[22] Σὲ πολλὲς περιπτώσεις γίνεται χρήση τῶν γραπτῶν ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφῶν "τῶν καλῶν". Σὲ ἄλλες περιπτώσεις χρησιμοποιοῦνται παράλληλα καὶ οἱ ἀντίστοιχες ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφές, ποὺ ἐκφράζουν ἄλλοτε ἐπαινετικοὺς καὶ ἄλλοτε ὑβριστικοὺς χαρακτηρισμοὺς (π.χ. *καταπύγων*), προκειμένου νὰ ἀντληθοῦν πληροφορίες γιὰ τὸ θέμα τῆς παιδεραστίας. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ μελέτη τοῦ Svenbro, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς *καταπύγων* ἀποδίδεται ἀπὸ τὸν ἐραστὴ στὸν ἐρώμενο, ποὺ τὸν ἀπέρριψε στὸ πλαίσιο μιᾶς παιδεραστικῆς σχέσης.[23] Στὴν ἐξέταση τοῦ θέματος τῆς παιδεραστίας χρησιμοποιήθηκαν ἐπίσης ἐκτενῶς οἱ ἐπιγραφὲς τῆς Θήρας καὶ τῆς Θάσου.

Στὴν παρούσα ἐργασία χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος ἐρωτικὸς γιὰ τὶς ἐπιγραφὲς ποὺ δηλώνουν ἐρωτικὸ συναίσθημα ἢ θαυμασμό, ἔπαινο καὶ ἐγκώμιο καὶ οἱ ὅροι σεξουαλικός, αἰσχρὸς ἢ χυδαῖος γιὰ να δηλώσουν σαρκικὴ σχέση ἢ ἐπαφὴ καὶ ἐπιθυμία, ἀκόμα καὶ στὶς περιπτώσεις ποὺ γίνεται κατανοητὸς ὁ προσβλητικὸς ἢ ὑβριστικὸς χαρακτήρας τῆς ἐπιγραφῆς.

Ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ ἢ αἰσχροῦ-σεξουαλικοῦ περιεχομένου διαφόρων ἐποχῶν ἔχουν βρεθεῖ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου πέραν τῆς Ἀττικῆς. Οἱ σχετικὲς δημοσιεύσεις περιορίζονται, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ἀττικὰ παραδείγματα, στὸ σχολιασμὸ τῶν συγκεκριμένων ἐπιγραφῶν, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει συνολικὴ πραγμάτευση τῶν ἄμεσων αὐτῶν γραπτῶν πηγῶν τῆς ἀρχαιότητας. Σημειώνεται ὅτι τὰ μέχρι σήμερα συμπεράσματα σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῆς ἐρωτικῆς καὶ σεξουαλικῆς ζωῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων στηρίχθηκαν κυρίως στὴν ποίηση τῆς ὕστερης ἀρχαϊκῆς καὶ πρώιμης κλασικῆς ἐποχῆς, στὴν Ἀττικὴ κωμωδία, στὸ ἔργο τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Αἰσχίνου, στὴν ἑλληνιστικὴ ποίηση ἀλλὰ καὶ στὴν μελέτη τῆς εἰκονογραφίας τῶν ἀττικῶν ἀγγείων καὶ τῶν γραπτῶν ἐπὶ ἀγγείων "ἐπιγραφῶν τῶν καλῶν" καὶ λιγότερο στὶς ὑπόλοιπες ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες. Ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς πηγές, τὰ ἀμεσότερα παράλληλα τῶν ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν ἐντοπίζονται σὲ γλωσσικὸ τουλάχιστον ἐπίπεδο στὴν ἀττικὴ κωμωδία καὶ κυρίως στὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοφάνη, ὅπου ἀπαντῶνται οἱ περισσότεροι γνωστοὶ καὶ ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς λεκτικοὶ τύποι, λόγω τῆς φύσης τοῦ θεατρικοῦ εἴδους στὸ ὁποῖο γίνεται κατὰ κόρον χρήση τῆς τρέχουσας λαϊκῆς γλώσσας καὶ συνακόλουθα ὅλων τῶν χονδροκομμένων ἢ τῶν ἐσκεμμένων ἀστείων και τῶν βωμολοχιῶν. Οἱ ἥρωες τοῦ Ἀριστοφάνη, καθημερινοὶ ἄνθρωποι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σχολιάζουν καταστάσεις καὶ περιγελοῦν

[22] Βλ. Shapiro 1987, 107-118.

[23] Svenbro 1988.

τοὺς ἀντιπάλους τους χρησιμοποιώντας πολλὲς φορὲς βαρειὲς ἐκφράσεις, ποὺ "ποιητικῇ ἀδείᾳ", τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ ἐκστομίζουν δημόσια. Παράλληλα, ἡ *Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία* καθιστᾶ περισσότερο κατανοητὴ τὴν γενικότερη ἐρωτικὴ ἀτμόσφαιρα, τόσο ὅσον ἀφορᾶ στὸν ἑτεροφυλοφιλικὸ ἔρωτα (5ο βιβλίο), ὅσο καὶ στὸν ὁμοφυλοφιλικό (12ο βιβλίο). Ἐκεῖ ἐκφράζεται βέβαια περισσότερο τὸ πνεῦμα τῆς ὕστερης ἀρχαιότητος. Τὰ λεκτικὰ σχήματα ποὺ χρησιμοποιοῦνται σὲ αὐτή, ἂν καὶ ἀρκετὲς φορὲς περίτεχνα καὶ ἀρκετὰ ἐπεξεργασμένα, ἀπηχοῦν σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴν τρέχουσα γλώσσα καὶ τὰ ἤθη μὲ ἕναν παιγνιώδη βέβαια τρόπο.

Ἡ συγκέντρωση ἔτσι τῶν ἐρωτικοῦ ἢ αἰσχροῦ περιεχομένου ἐπιγραφῶν σὲ ἕνα ἐνιαῖο σύνολο κρίθηκε ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἔρευνα καὶ στὴν παρούσα ἐργασία ἐντάχθηκαν ἐπιγραφές, ποὺ ἐκφράζουν ἐρωτικὰ συναισθήματα, ἐρωτικὴ ἐπιθυμία καθὼς καὶ ἰδιαίτερες ἐπιλογὲς καὶ προτιμήσεις στὶς σαρκικὲς ἐρωτικὲς σχέσεις, γιὰ τὶς ὁποῖες χρησιμοποιοῦνται λέξεις ἐπαινετικὲς καὶ ἐγκωμιαστικὲς γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση κάποιων ἀνθρώπων ἢ λέξεις, ποὺ ἐκφράζουν τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ἐπιθυμία. Ἐντάχθηκαν ἐπίσης ἐπιγραφές, ποὺ δὲν ἐκφράζουν ἐρωτικὰ συναισθήματα, δεδομένου ὅτι χρησιμοποιοῦν αἰσχρὸ-χυδαῖο σεξουαλικοῦ περιεχομένου λεξιλόγιο, τὸ ὁποῖο ἔχει ἀναπόφευκτα προσβλητικὸ χαρακτήρα, ἄλλες ἐπιγραφὲς ποὺ χαράχθηκαν πάνω σὲ συμποσιακὰ ἀγγεῖα καθὼς καὶ κάποιες ἐπιγραφὲς σὲ ὄστρακα, ποὺ χρησιμοποιήθηκαν στὴ διαδικασία τοῦ ὀστρακισμοῦ στὴν κλασικὴ Ἀθήνα. Σκοπὸς τῶν τελευταίων ἦταν κυριότατα ἡ προσβολὴ τοῦ κατονομαζόμενου προσώπου γιὰ πολιτικοὺς καὶ ὄχι ἐρωτικοὺς ἢ σεξουαλικοὺς λόγους ἀπὸ κάποιον πολιτικὸ ἀντίπαλο. Οἱ ἐπιγραφὲς αὐτὲς ὅμως παρέχουν ἔστω καὶ ἔμμεσα πληροφορίες γιὰ τὸ τὶ ἐθεωρεῖτο ἀποδεκτὸ καὶ ἐπιτρεπτὸ καὶ τὶ ὄχι στὴν ἐρωτικὴ ζωὴ καὶ τὴ σεξουαλικὴ συμπεριφορά.

Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν παρουσιαζόμενων ἐπιγραφῶν εἶναι χαράγματα (graffiti) σὲ ἀγγεῖα, ὄστρακα, βράχους, τείχη καὶ τοίχους κτηρίων, ποὺ ἐκφράζουν τὸ ἐρωτικὸ πάθος καὶ θαυμασμὸ ἢ τὴν ἀπέχθεια καὶ τὴν ἐσκεμμένη προσβολή. Μικρὸς ἀριθμὸς ἐπιγραφῶν ἔχει χαραχθεῖ μὲ πιὸ "ἐπίσημο" τρόπο σὲ λίθους ἢ στῆλες· μικρὸς εἶναι ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντίστοιχων γραπτῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἀκόμα μικρότερος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνάγλυφων ἐπιγραφῶν. Στὴν ἀνάλυση τοῦ ὑλικοῦ, ποὺ ἀκολουθεῖ τὸν *σχολιασμένο κατάλογο*, ἐπιχειρεῖται ἡ διάκριση ἀνάμεσα στὴν ἐγκωμιαστική-ἐρωτικὴ διάθεση καὶ τὴν ὑβριστικὴ-προσβλητική.

Στὸν κατάλογο δὲν περιλαμβάνονται οἱ πολυάριθμες γραπτὲς ἐπιγραφὲς "τῶν καλῶν", ποὺ ἐμφανίζονται στὰ ἀττικὰ μελανόμορφα καὶ ἐρυθρόμορφα ἀγγεῖα τῶν ἀρχαϊκῶν καὶ κλασικῶν χρόνων. Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἐντάσσεται μεγάλος ἀριθμὸς ἐπιγραφῶν μὲ τὴ φράση *ὁ παῖς καλὸς* ἢ ἁπλὰ *καλός*, καθὼς καὶ οἱ ἐπιγραφὲς μὲ τὶς ὁποῖες ἐπαινοῦνται ὡς καλὰ πάνω ἀπὸ διακόσια διαφορετικὰ πρόσωπα. Ἀπὸ τὶς

τελευταῖες ἐπιγραφὲς παρουσιάζονται μόνον ἐκεῖνες, οἱ ὁποῖες φαίνεται ὅτι διατυπώνουν τὴν ἄποψη συγκεκριμένου προσώπου (ὁ δεῖνα *καλὸς δοκεῖ* + ὄνομα σὲ δοτική). Ἀναφορὰ στὶς ὑπόλοιπες ἐπιγραφὲς τοῦ εἴδους καὶ στὶς διατυπωθεῖσες γιὰ τὴν ἑρμηνεία τους ἀπόψεις γίνεται κατὰ τὴν ἀνάλυση τῆς λέξεως *καλὸς* στὶς ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφές.

Στὸ Α΄ μέρος τῆς παρούσας μελέτης, τὸν *Σχολιασμένο Κατάλογο,* παρουσιάζονται οἱ ἐπιγραφὲς ποὺ συγκεντρώθηκαν μέσω βιβλιογραφικῆς ἔρευνας σὲ ἀναλυτικὰ σχολιασμένα λήμματα ἀκολουθώντας χρονολογικὴ σειρὰ ἀνὰ περιοχὴ σύμφωνα μὲ τὴ γεωγραφικὴ σειρὰ τῶν Inscriptiones Graecae (IG) καὶ του Supplementum Epigraphicum Graecum (SEG) καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν φορέα τῆς ἀναγραφῆς τους: Ἀττικὴ (Α), Πελοπόννησος (Π), Κεντρικὴ Ἑλλάδα (ΚΕ), Ἤπειρος (Η), Μακεδονία (Μ), Εὔξεινος Πόντος (ΕΠ), Νῆσοι Αἰγαίου-Κρήτη[24], Σικελία (Σ), Ἰταλία (ΙΤ), Μικρὰ Ἀσία (ΜΑ), Συρία (ΣΥΡ) Κύπρος (ΚΥ), Παλαιστίνη (ΠΑΛ), Αἴγυπτος (ΑΙ), Ἀγνώστων Τόπων (ΑΤ), Dubia (D).

Στὸ Β΄ Μέρος τῆς ἐργασίας περιλαμβάνονται τὰ Κεφάλαια 3–6. Στὸ Κεφάλαιο 3 ὑπὸ τὸν τίτλο "Οἱ τόποι τῶν ἀπορρήτων ἐπιγραφῶν" παρουσιάζονται:

I) Τὰ συγκεντρωτικὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς γεωγραφικὲς περιοχὲς ποὺ ἔχει βρεθεῖ τὸ ὑπὸ ἐξέταση ἐπιγραφικὸ ὑλικό,

II) ὁ τόπος καὶ τὸ ὑλικό, στὸ ὁποῖο οἱ ἐπιγραφὲς ἔχουν χαραχθεῖ ἢ ἀναγραφεῖ κατ᾽ ἀπόλυτο χρονολογικὴ σειρά. Παρουσιάζονται ἔτσι σὲ διαφορετικοὺς πίνακες τὰ χαράγματα ἐπὶ κτηρίων (μὲ ἰδιαίτερη ἀναφορὰ στὶς ἐπὶ μέρους κατηγορίες κτηρίων, ὅπως π.χ. χαράγματα σὲ κτήρια ἀπὸ τὶς ἀγορὲς τῶν πόλεων, σὲ στάδια, σὲ θεατρικὰ οἰκοδομήματα κλπ), τὰ χαράγματα ἐπὶ βράχων, τὰ χαράγματα ἐπὶ ἀγγείων καὶ ὀστράκων καὶ

III) οἱ ἀναλογίες μεταξὺ "ἀστικῶν" περιοχῶν καὶ ὑπαίθρου ὡς πρὸς τὸν ἐντοπισμὸ τῶν ἐντοπισμένων ἐπιγραφῶν.

Στὸ Κεφάλαιο 4, ποὺ τιτλοφορεῖται "Ἐρωτικὴ ὁρολογία", γίνεται ἀνάλυση τῶν κυριοτέρων λέξεων καὶ λεκτικῶν τύπων, ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὶς συγκεκριμένες ἐπιγραφὲς καὶ γίνεται σύγκριση μὲ τὴν μαρτυρία τῶν ἴδιων λέξεων στὶς φιλολογικὲς πηγές. Οἱ λέξεις διαχωρίζονται σὲ δύο κατηγορίες: σὲ ἐκεῖνες, ποὺ δηλώνουν ἔπαινο ἢ ἐγκώμιο καὶ ἐρωτικὸ συναίσθημα (ὅπως π.χ. ἔραται, ἡδύς, καλός, φιλῶ, ὡραῖος) καὶ σὲ ἐκεῖνες, ποὺ δηλώνουν σεξουαλικὴ δραστηριότητα (ὅπως π.χ. βινῶ, πυγίζω, λαικάζω, λείχω, οἴφω).

[24] Τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου παρουσιάζονται ξεχωριστὰ μὲ τὰ ἀρχικά γράμματα τοῦ ὀνόματός τους.

Στὸ Κεφάλαιο 5, ποὺ φέρει τὸν τίτλο "Ἀπόρρητοι Ἐπιγραφαί: Συναίσθημα καὶ ἔρως, αἰσχρολογία καὶ ἠθική", ἐξετάζονται γενικότερα ζητήματα, ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὶς ἐρωτικὲς καὶ αἰσχρὲς ἐπιγραφές, ὅπως ἡ ἔκφραση συναισθημάτων, ἡ διάκριση σὲ ἑτεροφυλοφιλικές, ὁμοφυλοφυλικὲς ἢ παιδεραστικὲς ἐπιγραφές (οἱ τελευταῖες κατηγορίες παρουσιάζονται ἐπίσης ὁμαδοποιημένες σὲ πίνακες κατὰ ἀπόλυτη χρονολογικὴ σειρά), οἱ ἀντανακλάσεις τῆς λαϊκῆς ἠθικῆς καὶ τὸ θέμα τῶν χαρακτῶν τῶν παρουσιαζόμενων ἐπιγραφῶν καὶ τέλος γίνεται διερεύνηση τῶν ὁρίων τῆς ἑρμηνείας αὐτοῦ τοῦ εἴδους τῶν ἐπιγραφῶν.

Τέλος, στὸ Κεφάλαιο 6 παρατίθενται τὰ συμπεράσματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν ἐξεταζόμενων ἐπιγραφῶν καὶ τὴν πραγμάτευση τῶν προαναφερθέντων κεφαλαίων.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Ἡ συγκρότηση τοῦ λήμματος παρουσίασης τῶν ἐπιγραφῶν

Τὰ λήματα τῶν ἐπιγραφῶν ἔχουν συγκροτηθεῖ ὡς ἀκολούθως:

1. Αὔξων ἀριθμὸς λήμματος.
2. Αὔξων ἀριθμὸς περιοχῆς.
3. Περιοχή.
4. Ταύτιση.
5. Ἀριθμὸς πίνακα ποὺ ἔχει καταχωρηθεῖ ἡ φωτογραφία ἢ τὸ σχέδιο.
6. Περιγραφὴ τοῦ μνημείου.
7. Διαστάσεις.
8. Ὕψος γραμμάτων.
9. Τόπος εὕρεσης.
10. Τόπος φύλαξης.
11. Πρώτη ἔκδοση ἢ ἁπλὴ παρουσίαση τῆς ἐπιγραφῆς.
12. Βιβλιογραφία στὴν ὁποία ἀναφέρεται τὸ μνημεῖο.
13. Ἀναφορὰ στὶς ἐκδόσεις ποὺ ὑπάρχει ἀπεικόνισή του.
14. Χρονολόγηση τῆς ἐπιγραφῆς.
15. Κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς.
16. Κριτικὸ ὑπόμνημα (ὅπου κρίνεται ἀναγκαῖο).
17. Παρατηρήσεις.
18. Σχολιασμός.

ΑΘΗΝΑ - ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΑΤΤΙΚΗ

1/Α1) Ἀκρόπολη Ἀθήνας. CAVI 1792. (Πίν. 1)

Ἀμφορέας μὲ λαιμό. Φέρει διακόσμηση μὲ ὁριζόντιες καστανέρυθρες ταινίες στὸ χεῖλος, τὸν λαιμὸ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου. Στὸν λαιμὸ κυματοειδὴς γραπτὴ ταινία καὶ στὸν ὦμο γραπτὴ διπλὴ θηλειά. Ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὲς ἀνάμεσα στὶς λαβὲς καὶ στὸ σῶμα.

Ὕψος: 0,34 μ. διάμετρος: 0,31 μ.

Βρέθηκε στὴ βόρεια κλιτὺ τῆς Ἀκρόπολης.

Ἀθήνα, Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο.

Ἀριθμὸς εὑρετ. ΑΡ 947.

Ἐκδ. Broneer 1938, 181-184 ἀριθ. 31. CAVI 1792.

Βιβλ. Beazley Archive 9017074.

Ἀπεικ. *Hesperia* 7 (1938) εἰκ. 20.

525- 500 π.Χ.[25]

I. Στὸν ὦμο ἀνάμεσα στὶς λαβές:

Πλευρὰ Α

Ἀγασικλ̣ε̣ς.

II. Πλευρὰ Β

Εὐρύκας.

III. (στὴ γραπτὴ ταινία στὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου)

Κ[- - -c. 16-18- - -]κλ̣ε̣ς δοκε̣ν Λαφιλίδει κ̣α<ὶ> βαρύνο̄ς.

I. Ἀγασίκλ̣ε̣ς Broneer II. B. ΕΥΡΥΚΑϟ στὸ ἀγγεῖο· Εὐρυκ[λ](ε)ς Broneer. Εὐρύκας CAVI. III. Κ[- - -c. 12- -]κλ̣ες δοκε̣ν Λαφιλίδει Καβ[β]αρύνος Broneer. Κ[αταπύγον Ἀγασι]κλ̣ε̣ς δοκε̣ν Λαφιλίδει κ̣α<ὶ> βαρύνο̄ς CAVI.

[25] CAVI 9017074: μὲ συνευρήματα τῆς περιόδου 550-500 π.Χ.

Παρατηρήσεις

III. ϙα<ὶ> βαρύνος: τὸ Κ ἔχει ἀναγραφεῖ πάνω σὲ ἕνα Α κατὰ τὸν Broneer[26] ἢ πάνω σὲ ἕνα Γ πιθανότατα ἤ ἕνα Α κατὰ τὸν Immerwahr.[27]

Σχολιασμός

Ἀγασικλῆς· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[28]

Εὐρύκας· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Ὁ Broneer τὸ διόρθωσε σὲ Εὐρυκλῆς, ὄνομα ποὺ μαρτυρεῖται στὴν Ἀττικὴ κατὰ τὸν 3ο καὶ 2ο αἰ.π.Χ. ἂν καὶ τὸ παράγωγό του ὄνομα Εὐρυκλείδης μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. .[29]

Κ[- - -c. 16-18- - -]κλ̣ες· ὁ Immerwahr συμπλήρωσε Κ[αταπύγον Ἀγασι]κλ̣ῆς

δοκῆν· ἡ χρήση τοῦ ρήματος δοκεῖ ἐντάσσει τὸ χάραγμα στὴν ὁμάδα τῶν ἐπιγραφῶν στὶς ὁποῖες ὁ χαράκτης αὐτοπαρουσιάζεται καὶ ἐκφράζει τὴν προσωπική του ἄποψη.[30] Κατὰ τὸν Immerwahr εἶναι πιθανὴ ἡ φράση "ὅτι +ἀπαρέμφατο".[31]

Λαφιλίδει· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Γνωστὸ σὲ λίγες περιοχὲς εἶναι τὸ ὄνομα Λάφιλος.[32]

ϙα<ὶ> βαρύνος· ὁ Broneer ἀνέγνωσε Καβ[β]αρύνος, καὶ θεώρησε τὴ λέξη σύνθετη ἀπὸ τὴν πρόθεση κατά, ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχει ἐπιδοτικὴ σημασία (π.χ. *κατάδηλος*, *καταφανὴς* κλπ) καὶ τὴν ἀμάρτυρη λέξη *βαρύνους*.

2/A2) Ἀκρόπολη Ἀθήνας. Klein 1898, 136

Μελαμβαφὲς σφονδύλι ἀδραχτιοῦ. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.

Βρέθηκε στὴν Ἀκρόπολη.

Ἐκδ. Klein 1898, 136. Graef - Langlotz 1925, I 261.

Βιβλ. Robinson & Fluck 1937, 110 ἀριθ. 97.

Ἀπεικ. Graef - Langlotz 1925, πίν. 113.

---

[26] Broneer 1938, 183.

[27] CAVI 1792.

[28] Βλ. LGPN I - V.A s.v. "Ἀγασικλῆς".

[29] LGPN II s.v. "Εὐρυκλῆς" καὶ "Εὐρυκλείδης". Τὸ ὄνομα Εὐρυκλῆς μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Ἀμοργὸ κατὰ τὸν 4ο-3ο αἰ. π.Χ. τὴ Νάξο κατὰ τὸν 1ο(;) αἰ. π.Χ., τὴ Σάμο κατὰ τὸν 6ο αἰ. π.Χ. καὶ στὴ Λακωνία ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. π.Χ.

[30] Βλ. παρακάτω τὸ σχολιασμὸ τοῦ ρήματος δοκεῖ στὴν ἐπιγραφὴ ἀριθ. **10/A10** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[31] CAVI 1792.

[32] Τὸ ὄνομα Λάφιλος μαρτυρεῖται στὴν Ἀργολίδα κατὰ τὸν 4ο και 3ο αι. π.Χ. στην Λακωνία τον 5ο αι. π.Χ., στη Βοιωτία κατὰ τὸ 2ο αι.π.Χ και στη Φωκίδα κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ.

520 - 480 π.Χ.

Εὐμέλη καλή.

Σχολιασμός

Εὐμέλη· τὸ ὄνομα δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη φορά.[33] Εἶναι σύνθετο ἀπὸ τὸ ἐπίρρημα *εὖ* καὶ τὴ λέξη *μέλος* εἴτε μὲ τὴν ἔννοια τῶν ἄκρων ὁπότε σημαίνει τὴν ἔχουσα ὡραῖα μέλη ἢ ἄκρα, εἴτε μὲ τὴν μουσικὴ ἔννοια, ὁπότε σημαίνει τὴν μελωδική,[34] ἑρμηνεία τὴν ὁποία θεωρῶ πιθανότερη. Μπορεῖ ἐπίσης νὰ εἶναι τὸ ὄνομα μιᾶς ἑταίρας.

3/Α3) Ἀθήνα, Ἀκρόπολη. IG I³ 1405. (Πίν. 2)

Θραῦσμα ἀπὸ ὑμήττιο μάρμαρο. Φέρει γραπτὴ μὲ ἐρυθρὰ βαφὴ ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο.

Διαστάσεις: μεγ. σωζ. ὕψος: 0,17 μ., μέγ. σωζ. πλάτος: 0,185 μ., πάχος: 0,03 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,04-0,025 μ.

Βρέθηκε "ἐν τῇ μετὰ τὰ περσικὰ ἐπιχώσει… παρὰ τὸ νότιον τεῖχος πέραν τῆς νοτιοδυτικῆς γωνίας τοῦ Παρθενῶνος" (ΑΔ 1888, 180-181).

Ἐπιγραφικὸ Μουσεῖο ἀρ. εὑρ. ΕΜ 6726.

Ἐκδ. Καββαδίας 1888, 202, α΄. IG I s p. 191, 562. IG I² 926. Robinson - Fluck 1939, 86 n. 35. IG I³ 1405.

500 - 450 π.Χ.

καλὸς

Ἀρχίας.

Σχολιασμός

Στ. 1: καλός· ἰδιαιτερότητα ἀποτελεῖ ἡ θέση τοῦ ἐπιθέτου καλὸς πρὶν ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ χαρακτηριζόμενου προσώπου. Σὲ ἀνάλογες ἐπιγραφὲς τὸ ὄνομα προηγεῖται συνήθως τοῦ χαρακτηρισμοῦ καλός.

[33] Γνωστὸ ἐπίσης στὴν Ἀττικὴ εἶναι τὸ ὄνομα Εὐμελία βλ. LGPN II s.v.

[34] Chantraine s.v. "μέλος".

Στ. 2: Ἀρχίας· τὸ ὄνομα εἶναι παράγωγο τοῦ ρήματος ἄρχω[35] καὶ εἶναι πολὺ συνηθισμένο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο[36]. Στὴν Ἀττικὴ εἶναι γνωστὸς ὁ Ἀρχίας, ἄρχων τοῦ ἔτους 497/6 π.Χ. καὶ εἰσηγητὴς τοῦ ψηφίσματος τῆς Ἐγέστας (IG I^3, 11) καθὼς καὶ ὁ ὁμώνυμος ἄρχοντας τοῦ ἔτους 419/8 π.Χ. Κάποιος *Ἀρχίας καλὸς* ἐμφανίζεται ἐπίσης σὲ ἀμφορέα ἀπὸ τὸ Cerveteri, σήμερα στὴ Λειψία, ποὺ ἀποδίδεται μὲ κάποια πιθανότητα στὴν ὁμάδα τοῦ Λεάγρου[37]. Στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφὴ ἔχουμε μία ἀπὸ τὶς παλαιότερες ἐμφανίσεις τοῦ ὀνόματος.

4/A4) Ἀθήνα, Ἀκρόπολη. Graef - Langlotz II, no. 256

Ὄστρακο ἐρυθρόμορφου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου τοῦ ζωγράφου τοῦ Τριπτόλεμου. Στὴν ἐσωτερικὴ πλευρά του εἰκονίζεται ὁ ἄνω κορμὸς ἀνδρικῆς μορφῆς ἐνώπιον ἑρμαϊκῆς στήλης. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο.

Μέγ. σωζ. ὕψος : 0, 082 μ.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσεῖο

Ἐκδ. Graef - Langlotz II, 21, no. 256.

500 - 490 π.Χ.

[- -]ος βενε̃ται.

[ὁ δείνα καλ]ὸς βένεται = φαίνεται Graef - Langlotz.

Σχολιασμός

Στ. 1: [- - -]ος· ἡ κατάληξη -ος ἀνήκει εἴτε σὲ ὄνομα, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως, εἴτε στὸ ἐπίθετο καλός.

Στ. 1: βενε̃ται· ἡ ἐμφάνιση τοῦ τύπου βενέω (=βῑνέω, ὅπου πιθανῶς τὸ ε εἶναι [e·]) στὸ παρουσιαζόμενο ὄστρακο καθὼς καὶ σὲ ἄλλα δύο ὄστρακα ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ Ἀγορά (**9/A9 καὶ 21/A21** τοῦ παρόντος καταλόγου) ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἀττικὸς τύπος τοῦ ρήματος κατὰ τὴν πρώιμη περίοδο ἦταν βεινέω.[38] Ὁ τύπος βενέω -ω μαρτυρεῖται ἐπίσης σὲ ἠλειακὴ ἐπιγραφὴ στὴν Ὀλυμπία περὶ τὸ 500 π.Χ.[39]

---

[35] HPN 83.

[36] Πρβ LGPN I-VA s.v.

[37] ABV, 665.

[38] GAI I, 138, §7.0111b. Βλ. ἐπίσης Lewis 1979, 126.

[39] Βλ. IvO, 7 στίχ. 2: αἱ δὲ βενέοι ἐν τιαρδι· LSAG 408 ἀρ. 5· Minon 2007, 28-37.

5/A5) Ἀθήνα, Ἀκρόπολη. IG I³ 1401

Μικρὸς σφηνοειδὴς πώρινος λίθος. Φέρει ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο μὲ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ Λ.

Ὕψος: 0,055 μ., πλάτος: 0,02 μ., πάχος: 0,018 μ.

Βρέθηκε " ἐν τῇ ἐπιχώσει τῇ μεταξὺ τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ πρὸς συγκράτησιν τῶν χωμάτων κατεσκευασμένου πρὸς νότον ἐκ κοινῶν τιτανολίθων τείχους εὑρέθησαν…Πλειότερα εὑρήματα ἐγένοντο νοτιώτερον…" .[40]

Ἐκδ. Καββαδίας 1888, 45. Wolters 1888, 110. Lechat 1888, 336. IGI s.p. 191, 561. Syll³ 1266. IG I² 924. IG I³ 1401.

Βιβλ. Kretschmer 1891, 123. Robinson-Fluck 1937, 151-152. SEG X 401. Beazley 1927, 353. Beazley AE 1953/4, A 203. GAI I, 191 ἀριθ. 7, 528 ἀριθ. 8.

Περὶ τὸ 475 - 450 π.Χ.

Λυσίθ-
εος : Μικί-
ωνα φιλῖ-
ν φεσὶ μά-
5 λισστα
τῶν ἐν
τῆι πό-
λει· ἀν-
δρεῖος
10 γάρ ἐστ-
ι.

Παρατηρήσεις

Ἡ χάραξη τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιμελημένη.

Σχολιασμός

Στ. 1-2: Λυσίθ|εος· τὸ ὄνομα Λυσίθεος εἶναι συχνὸ στὴν Ἀττικὴ[41] καθὼς καὶ σὲ ἄλλες περιοχές[42]. Οἱ Robinson - Fluck θεώρησαν πιθανὸ ὅτι ὁ Λυσίθεος τῆς παρουσιαζόμενης ἐπιγραφῆς μπορεῖ νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν ἐπώνυμο ἄρχοντα τοῦ ἔτους 465/ 4 π.Χ.[43]

[40] Καββαδίας 1888, 43-44.

[41] Βλ. PAA s.v. καὶ LGPN II, s.v.

Στ. 2-3: Μικίων· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συχνὸ στὴν Ἀττική.[44] Κάποιος Μικίων ἐπαινεῖται ὡς καλὸς σὲ ἕνα μελανόμορφο ἀλάβαστρο, ποὺ βρίσκεται σήμερα στὸ Βερολίνο[45] καθὼς καὶ σὲ δύο ἐρυθρόμορφες οἰνοχόες[46] τοῦ α΄ μισοῦ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Σὲ μία ἐρυρόμορφη οἰνοχόη τῶν μέσων τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἰταλία σώζεται ἐπίσης ἡ ἐπιγραφὴ: καλὸς φίλος Μικι[. . . .].[47] Ἐπειδὴ ὅλες οἱ μαρτυρίες τοῦ *Μικίωνος καλοῦ* τῶν ἐρυθρόμορφων ἀγγείων εἶναι σχεδὸν σύγχρονες μὲ τὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφή, εἶναι πιθανὸ ὅτι ἀναφέρονται στὸ ἴδιο πρόσωπο, ὅπως ἔχει ἤδη ὑποστηριχθεῖ.[48]

Στ. 3-4: φιλῖ]ν· Τὸ ρῆμα φιλέω-ῶ = ἀγαπῶ ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετο φίλος ἔχει ἐρωτικὴ χρειά.[49] Μαρτυρεῖται στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς τόσο στὴν ἐνεργητικὴ[50] ὅσο καὶ στὴν παθητικὴ φωνή.[51] Κατὰ τὸν Dover ἡ χρήση τοῦ ρήματος φιλεῖν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρεται σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις καὶ στὴ δημοτικότητα ἑνὸς προσώπου καὶ ὄχι σὲ μία ἐρωτικὴ σχέση,[52] ἂν καὶ κατὰ τὴ γνώμη μου κάτι τέτοιο εἶναι ἀμφίβολο.

Στ. 4: φεσί· τὸ ρῆμα χρησιμοποιεῖται καὶ σὲ ἄλλες ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφές, πρβλ. **25/Α25**, **136/Λ1**.

Στ. 8-9: ἀνδρεῖος· τὸ ἐπίθετο ἀνδρεῖος, εἶναι παράγωγο τοῦ οὐσιαστικοῦ ἀνήρ καὶ σημαίνει ἀνδρικός. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ Dover θεώρησε ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς ταιριάζει περισσότερο σὲ μεγαλύτερο σὲ ἡλικία ἄνδρα παρὰ σὲ νεαρό καὶ θεωρεῖ πιθανὴ τὴν περίπτωση ἡ ἐπιγραφὴ νὰ ἀποτελεῖ διακήρυξη ἀγάπης ἐκ μέρους τοῦ ἐρωμένου, δηλαδὴ τοῦ νεότερου ἄνδρα καὶ ὄχι τοῦ ἐραστῆ, ἄν βέβαια ἡ ἐπιγραφὴ χαράχθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Λυσίθεο ἤ μὲ τὴ συγκατάθεσή του. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὅπως ὁ ἴδιος ἐπεσήμανε, ἡ ἐπιγραφὴ μπορεῖ νὰ ἐκφράζει ἁπλῶς τὴν

---

[42] Τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου, τὴν Ἀργολίδα καὶ τὴ Βοιωτία, βλ. LGPN I, III.A καὶ III.B s.v.

[43] Robinson - Fluck 1937, 152.

[44] Βλ. PAA s.v. καὶ LGPN II, s.v.

[45] Klein 1898, 52· Robinson - Fluck 1937, 151.

[46] ARV^2, 1601.

[47] Philippart 1932-33, τόμος II, 86· Robinson - Fluck 1937, 151.

[48] Robinson - Fluck 1937, 151 - 152.

[49] LSJ^9, s.v. “φιλέω” καὶ “φίλος”.

[50] Beazley 1927, 352-53· Beazley 1953/4, A 203, ἀρ. 6: Γοργίας φιλ[εῖ Τά]μυνιν | καὶ Τάμυνις Γοργίαν φιλ[εῖ] (**286/ΑΙ1** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[51] ARV^2 89, ἀρ. 20 καὶ Beazley 1955, 202-203 ἀρ. 5 (= SEG XVI 39b): Φιλόκōμο[ς] φιλẽται.

[52] Dover 123-124. Τὴν ἔννοια αὐτὴ ἀποδίδει στὴν ἐπιγραφὴ τοῦ Φιλοκώμου γιὰ τὴν ὁποία βλ. τὴν προηγούμενη σημείωση.

εὐγνωμοσύνη τοῦ Λυσιθέου πρὸς τὸν Μικίωνα ἐπειδὴ μὲ τὴν γενναιότητά του τὸν ἔσωσε στὴ διάρκεια κάποιας μάχης καὶ νὰ μὴν ἀποτελεῖ δημόσια ἔκφραση παιδεραστικῆς φιλότητος[53]. Ἐὰν ὅμως θεωρήσουμε ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἐρωτικὸ χαρακτήρα, δὲν μπορεῖ, κατὰ τὴ γνώμη μου, νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ πιθανότητα μιᾶς ἁπλῆς ὁμοφυλοφιλικῆς καὶ ὄχι παιδεραστικῆς σχέσης.

6/Α6) Ἀθήνα, Ἀκρόπολη. IG I³ 1406 (Πίν. 3)

Θραῦσμα ἀπὸ τὸ ἄνω δεξιὸ τμῆμα μαρμάρινης μετόπης τοῦ Ἑκατομπέδου, τῆς ὁποίας σώζεται ἡ ἄνω ταινία ὕψους 0,21 μ. καὶ ἡ δεξιὰ πλευρά. Φέρει γραπτὴ ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο, ἡ ὁποία ἔχει ἀναγραφεῖ ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς μετόπης στὸ ὅριό του μὲ τὴν ταινία. Τὰ δύο τελευταία γράμματα (Ο, Σ) ἔχουν χαραχθεῖ κιονηδὸν στὸ δεξιὸ ἄκρο, ἐπειδὴ ἀπὸ κακὸ ὑπολογισμὸ δὲν ὑπῆρχε ἀρκετὸς χῶρος γιὰ τὴν ἀναγραφὴ ὁλόκληρης τῆς λέξης καλὸς στὸν ἴδιο στίχο.

Μέγ. σωζ. ὕψος: 0,755 μ., μεγ. σωζ. πλάτος: 0,615 μ., πάχος: 0,095 (σῶμα μετόπης) καὶ 0,13 μ. (ταινία).

Βρέθηκε " ἐν τῇ ἐπιχώσει τῇ μεταξὺ τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ πρὸς συγκράτησιν τῶν χωμάτων κατεσκευασμένου πρὸς νότον ἐκ λοινῶν τιτανολίθων τείχους εὑρέθησαν …Πλειότερα εὑρήματα ἐγένοντο νοτιώτερον…" .[54]

Μουσεῖο Ἀκροπόλεως. Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: ΜΑ 7530.

Ἐκδ. Καββαδίας 1888, 44. Wiegand 1904, 112. IG I² 925. Butz 1995, 67 (= SEG L 100). IG I³ 1406.

Βιβλ. Dinsmoor 1947, 148. Plommer 1960, 129, note 6. Butz 1995, 67 (= SEG L 100). Kissas 2008, 50.

Περὶ τὸ 450 π.Χ.

Λυσίας καλός.

Λυσέας Dinsmoor.

Σχολιασμός

Στ. 1: Λυσίας· τὸ ὄνομα συναντᾶται ἀρκετὰ συχνὰ στὴν Ἀττική·[55] εἶναι ἐπίσης σύνηθες καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου[56]. Ἡ ἀρχαιότερη μέχρι σήμερα

[53] Dover 1989, 124.

[54] Καββαδίας 1888, 43-44.

[55] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v.

[56] Βλ. LGPN I, s.v. καὶ LGPN III.A-V.A s.v.

ἀναφορά του στὴν Ἀττικὴ βρίσκεται σὲ ἕνα χάραγμα ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἀγορά,[57] τὸ ὁποῖο χρονολογεῖται στὰ μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.

Ὁ χῶρος τῆς ἀναγραφῆς στὴν μπροστινὴ πλευρὰ τῆς μετόπης δείχνει ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἔγινε μετὰ τὴ διάλυση τοῦ Ἑκατομπέδου καὶ ὅταν ὁ λίθος κατὰ τὴ δεύτερη ἢ τρίτη χρήση του ἦταν ὁρατὸς σὲ κάποιο πολυσύχναστο σημεῖο τοῦ ἱεροῦ βράχου.

7/A7) Ἀθήνα, Λόφος Μουσῶν. IG I³ 1403

Ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο μὲ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ Λ. Βρίσκεται χαραγμένη σὲ βράχο σὲ κλιτὺ τοῦ λόφου τῶν Μουσῶν.

Ἐκδ. Α. Σκιᾶς 1899, 237-240. IG I² 923. Παπαγιαννόπουλος-Παλαιός 1939, 75-76, ἀρ. 13. (SEG X 400a). Παπαγιαννόπουλος-Παλαιός 1947, 95-96. Peek 1942, 147-149, no 322. CEG I 441 c.II p. 304. Oikonomides, 1984, 127-128 (= SEG XXXIV 42). Peppas-Delmousou 1996, 110-115 (= SEG XLIV, 23).

Βιβλ. Judeich 1931, τόμος 2, 398. GAI I 408.

Ἀπεικ. AE 1899, 239-240.

5ος αἰ. π.Χ.

Ἀ̣ν̣τ̣ίνοος καλὸς μὲν ἰδῆν <
τερπον̣νὸς δὲ πορσ-
σειπῆν.

1 [Ὄλυ]νθος Skias· [Ἀλφίν]οος Hiller (IG I² 923), Judeich· Ἀ̣ν̣[τ]ίνοος Papagiannopoulos-Palaios (1939)· Ἀ̣ν̣τ̣ίνοος Peek· Ἀ̣ν̣[τ]ίν̣οος Oikonomides· Ἀν̣τ̣ίνοος Lewis (IG I³ 1403)· [ὅττι] νόος Peppas-Delmousou. **1-3** καλὸς μὲν ἰδῆν, | τερπνὸς δὲ προ|σειπῆν Hiller (IG I² 923)· καλὸς μὲν ἰδῆν | τερπονοοσδεπορσεο̣|σειπεν Papagiannopoulos-Palaios (1939)· καλὸς μὲν ἰδῆν, | τέρπον νῶς δὲ. Πορσέ̣[νν̣α]|ς εἶπεν Oikonomides· καλὸς μὲν ἰδῆν<, | τερπον̣νὸς δὲ πορσ|σειπῆν Lewis (IG I³ 1403)· [ὅττι] νόος καλὸς μὲν ἰδῆν < | τέρπον νῶς δ' ἔπορσ' ἔπ̣[ο]|ς εἰπῆν Peppas-Delmousou.

Παρατηρήσεις

Ὁ βράχος ἔχει ὑποστεῖ φθορὰ στὸν χῶρο τῶν τεσσάρων πρώτων γραμμάτων. Κατὰ τὴ μεταγραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς ὁ Hiller σημείωσε: "lapsus et litteras falso ordine positas emendavimus". Ἡ συμπλήρωση τοῦ Οἰκονομίδη στηρίζεται στὴν ὕπαρξη στὸ τέλος

[57] The Athenian Agora XXI D 20.

τοῦ δευτέρου στίχου χαραγμάτων, τὰ ὁποῖα οἱ προηγούμενοι ἐκδότες εἶχαν θεωρήσει τυχαία. Σὲ αὐτὰ ἀνέγνωσε ἕνα ὑπόστικτο Ε.

Σχολιασμός

Τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιγραφῆς θεωρήθηκε ἐξ ἀρχῆς ἐρωτικό καὶ τὸ πρόβλημά της ἐντοπίσθηκε στὴν ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος στὴν ἀρχὴ τοῦ πρώτου στίχου.

Στ. 1: Ἀ̣ντ̣ίνοος· Κατὰ τὴ δεκαετία τοῦ 1940, οἱ Παπαγιανόπουλος-Παλαιὸς καὶ Peek, ἀνεξάρτητα ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, ἀνέγνωσαν στὰ σωζόμενα γράμματα τὸ ὄνομα Ἀντίνοος, τὸ ὁποῖο συναντᾶται στὴν Ἀττικὴ λίγες φορές.[58] Τὸ χάραγμα μάλιστα στὸ Λόφο τῶν Μουσῶν ἀποτελεῖ τὴν παλαιότερη μέχρι σήμερα ἐμφάνιση τοῦ ὀνόματος στὴν Ἀττική.

Στ. 2-3: τερποννὸς δὲ πορσ|σειπῆν· κατὰ τὸν Peek οἱ στίχοι ὑποδηλώνουν πνευματικὴ σχέση ἀνάμεσα στὸν ἐραστὴ καὶ τὸν νεαρὸ Ἀντίνοο.[59]

Τὸ 1984 ὁ Οἰκονομίδης ἀναγνώρισε τὴ φράση τέρπον νῶς δὲ. Πορσέ̣[νν]α]|ς εἶπεν και θεώρησε τὸ ὄνομα Πορσέννας Ἐτρουσκικό, ἂν καί, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος παραδέχθηκε, εἶναι ἀμάρτυρο. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἑρμήνευσε τὸ πρόβλημα τῆς διαφορᾶς, ποὺ εἶχαν οἱ μέχρι τότε ἀναγνώσεις μὲ τὰ σωζόμενα στὸ βράχο γράμματα (*τερποννός*, *τερπνός*).[60]

Ὁ Threatte ἀντίθετα ἀναγνώρισε στὴν λέξη τερποννὸς τὸ φαινόμενο τῆς ἀνάπτυξης, δηλαδὴ τῆς ἐπένθεσης (insertion) ἀνάμεσα σὲ δύο σύμφωνα ἑνὸς φωνήεντος ὁμοίου μὲ κάποιο ἀπὸ τὰ φωνήεντα τῶν διπλανῶν συλλαβῶν καὶ ἀνέγνωσε τὸ ἐπίθετο *τερπνός*.[61] Τὴν ἄποψη αὐτὴ ἀποδέχθηκε ὁ Lewis στὴν μεταγραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς στὴν τρίτη ἔκδοση τοῦ IG.[62] Ὁ Threatte ἀναγνώρισε ἐπίσης στὸν τύπο πορσειπῆν τὸ φαινόμενο τῆς μετάθεσης ἀνάμεσα στὸ Ρ καὶ τὸ Ο καί, ἀποδεχόμενος τὴν ἀνάγνωση τοῦ Παπαγιαννόπουλου-Παλαιοῦ (τερπονοοσδεπορσε̣ |σειπεν), ἀναγνώρισε ἕνα Σ καὶ ἕνα Ε στὰ σωζόμενα ἴχνη τοῦ τέλους τοῦ δεύτερου στίχου, τὰ ὁποῖα ὁ χαράκτης ἐπαναλαμβάνει, πιθανότατα ἐκ λάθους στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐπόμενου στίχου.[63] Ἀντίθετα ὁ Lewis δὲν ἀναγνώρισε ἴχνη γράμματος μετὰ τὸ Σ στὸ τέλος τοῦ δεύτερου στίχου.

---

[58] Βλ. LGPN II s.v.

[59] Peek 1942, 148.

[60] Oikonomides 1984, 127-128.

[61] GAI I, 407-410 καὶ κυρίως 408, §29.00.

[62] IG I³ 1403.

[63] GAI I, § 40.011, σ. 476-477 καὶ κυρίως 476.

Ἡ ἀνάγνωση καὶ ἡ ἑρμηνεία, ποὺ πρότεινε ὁ Οἰκονομίδης, προσκρούει στὴν ὕπαρξη ἑνὸς ἀμάρτυρου ὀνόματος καὶ μάλιστα Ἐτρουσκικοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ εἶναι παρακινδυνευμένο τὸ συμπέρασμά του: "… so an Etruscan visiting Athens as a tourist or merchant (living it up in Paris of those times!) is nothing special. Special, however, was the way that this Etruscan spoke and wrote Greek as we learn from his admiration graffito for Antinoos on the rock of the Museum hill; "

Τελείως ἀντίθετη ἑρμηνεία ὅλης τῆς ἐπιγραφῆς ἔκανε ἡ Πέππα-Δελμούζου, ἡ ὁποία ἀναγνώρισε στὴν ἐπιγραφὴ δύο δακτυλικὰ τετράμετρα καὶ καθόλου ἐρωτικὸ περιεχόμενο.[64] Ἀντίθετα, μετέφρασε "that a mind is beautiful to behold, but the mind, which gives delight, stirs (us) up to develop (i.e. invent) the epos"[65] καὶ θεώρησε ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται στὸ ἔπος δηλαδὴ τὸν λόγο, "which is one of the oldest traditions of humankind".[66] Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ κατέληξε σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ γειτονικὸ στὴν ἴδια περιοχὴ χάραγμα "ἔπος δὲ φωνή",[67] τὸ ὁποῖο μετέφρασε "the epos should be pronounced in a loud voice" καὶ θεώρησε ὅτι "it is possible that the inscription precisely indicates the position where somebody had to be standing at the right of the "seven seats" to execute the epos in all its possible varieties that could occur during ceremonies or ritual performances organized there".[68]

Ἀντίθετα, ὁ Peek ἀπέδωσε τὴ φράση "ἔπος δὲ φωνή" τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου σὲ στίχο τοῦ Εὐριπίδη,[69] ἐνῶ ὁ West ἀναγνώρισε σὲ αὐτὴ μαθητικὸ γύμνασμα καὶ τὴ φράση "ἔπος δ᾽ ἐφώνησεν τόδε", ποὺ προέρχεται κατὰ τὴ γνώμη του ἀπὸ κάποιο μύθο τοῦ Ἀρχιλόχου[70] καὶ συναντᾶται ἐπίσης στὸν θησαυρὸ τῶν Κυρηναίων στοὺς Δελφοὺς[71] καὶ σὲ ὄστρακο ἀπὸ τὴν Edfu.[72] Ἀνάλογο χάραγμα σώζεται ἐπίσης καὶ στὴν πίσω ὄψη τοῦ ἐρεισίνωτου θρόνου στὸ θέατρο τοῦ Ραμνοῦντος, στ. 3-4: ἔπος δ᾽ ἐφώ(ν) | ἔπος δ᾽ ἐφώνησεν τόδε. Κατὰ τὸν Πετράκο ἡ

---

[64] Peppas-Delmousou 1996, 103-115.

[65] Peppas-Delmousou 1996, 114.

[66] Peppas-Delmousou 1996, 115.

[67] Γιὰ τὸ χάραγμα βλ. Δραγούμης 1898, 202 - 204· Judeich 1931, 398· Παπαγιαννόπουλος-Παλαιὸς 1939, 76 ἀριθ. 14· Kern 1940, 26· Παπαγιαννόπουλος-Παλαιὸς 1947/1948, 95-96· Pantazopoulos 1947/ 1948, 121· Peek 1942, 150-151, ἀριθ. 324· Ritchie 1984, 792· SEG XLI 232. Peppas-Delmousou 1996, 108-112.

[68] Peppas -Delmousou 1996, 112.

[69] Peek 1977, 306 -307.

[70] West 1978, 1-5.

[71] FD II, Trésor de Cyrène, 107, ἀριθ. 6, στ. 2b.

[72] Manteufel 1949, 102-103· TrGF 279 κ. ἑξ.

φράση ἀποτελούσε μέρος κειμένου γνωστοῦ καὶ διαδεδομένου, ἀφοῦ χρησίμευε καὶ ὡς σχολικὸ ἐκγύμνασμα καὶ ὅπως δείχνουν τα χαράγματα τῶν Δελφῶν, τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου καὶ τοῦ Ραμνοῦντος εἶχε ἀποκτήσει παροιμιώδη χαρακτήρα. Κατὰ τὸν ἴδιο ἡ φράση στοὺς τρεῖς προαναφερόμενους χώρους, ποὺ ἦταν καὶ χώροι συνάθροισης πολιτῶν, εἶχε δευτερογενὴ σημασία καὶ πιθανότατα τόνιζε τὴ μεγαλοπρέπεια κάποιου ρήτορα.[73]

Τὸ παρουσιαζόμενο ἐδῶ χάραγμα τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου δὲν συνδέεται ἀναγκαστικὰ μὲ τὸ χάραγμα "ἔπος δὲ φωνή", που σώζεται στὴν ἴδια περιοχή. Ὁ ἐπανεντοπισμός του στὸν χῶρο δὲν στάθηκε δυνατός, ἡ ἐπανεξέτασή του ὅμως ἔγινε ἀπὸ γύψινο ἐκμαγεῖο, ποὺ φυλάσσεται σήμερα στὸ Ἐπιγραφικὸ Μουσεῖο, κατὰ τὴν ὁποία ἀνέγνωσα ἐπίσης τὸ ὄνομα Ἀντ̣ίνοος. Θεωρῶ ἐπίσης ὀρθὴ τὴν ἑρμηνεία τοῦ Threatte γιὰ τὰ γραμματικὰ φαινόμενα, ποὺ παρουσιάζονται στοὺς τύπους τερποννὸς καὶ πορσσειπῆν.

8/Α8) Ἀθήνα, Λόφος Μουσῶν. SEG XXIX 285. (Πίν. 4)

Σφράγισμα σὲ πηλὸ μὲ ἀνάγλυφη ἐρωτικὴ παράσταση, στὴν ὁποία ἀπεικονίζονται δύο ἰσοϋψεῖς μορφές κατὰ τομήν. Πρόκειται γιὰ μία γενειοφόρο ἀνδρικὴ μορφὴ στὰ δεξιὰ καὶ μία γυναικεία στὰ ἀριστερὰ ἡ ὁποία ἀγκαλιάζει τὴν ἀνδρικὴ μὲ τὰ δύο χέρια, ἐνῶ αὐτὴ φαίνεται ὅτι δὲν ἀνταποκρίνεται μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Οἱ δύο μορφὲς πατοῦν σὲ δύο ἀνάγλυφες ὁριζόντιες γραμμές. Ἡ ἀναγραφὴ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο βρίσκεται γύρω ἀπὸ τὶς μορφὲς στὴν περιφέρεια τοῦ σφραγίσματος. Διαστάσεις: 0,022 μ. Χ 0,017 μ.

Βρέθηκε τὸ 1959 στὴ βόρεια πλαγιὰ τοῦ λόφου τῶν Μουσῶν, μέσα σὲ σχισμὴ τοῦ βράχου.

Νομισματικὸ Μουσεῖο.

Ἐκδ. Χριστοδουλοπούλου-Προυκάκη 1977, 164 - 170.

Τελευταῖο τρίτο τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

Ἔχω τε καὶ φιλῶ Ἀριστοτέλη[ν].

Παρατηρήσεις

Τὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος Ἀριστοτέλης εἶναι ἐμφανῶς μικρότερα ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα, ἐπειδὴ προσαρμόσθηκαν στὸν μικρότερο χῶρο, ποὺ ἀφήνουν οἱ κεφαλὲς τῶν δύο μορφῶν καθὼς καὶ ὁ κορμὸς τῆς ἀνδρικῆς μορφῆς.

[73] Πετράκος 1999, τόμ. ΙΙ, 76-77, ἀριθ. 85.

Σχολιασμός

ἔχω τε καὶ φιλῶ· ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ ρήματα *ἔχω* καὶ *φιλῶ*, ἂν καὶ ὄχι μαζί, συναντῶνται στὶς φιλολογικὲς πηγὲς σὲ κείμενα, ποὺ ἀναφέρονται σὲ ἑταῖρες: *Μέλιττα φιλεῖ Ἑρμότιμον* (Λουκιανοῦ, *Ἑταιρικοὶ Διάλογοι IV, Μελίττα καὶ Βάκχις* 3)· *Ἀρχεάνασσαν ἔχω τὴν ἐκ Κολοφῶνος ἑταίραν* (Ἀθήναιος XII 589c).

Ἀριστοτέλη[ν]· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συχνὸ στὴν Ἀθήνα, ὅπου ἐμφανίζεται ἤδη ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. π.Χ.[74] Ἡ Προυκάκη-Χριστοδουλοπούλου θεώρησε ὅτι τὸ ὄνομα Ἀριστοτέλης τῆς ἐπιγραφῆς ἀναφέρεται στὸν ἄνδρα, ποὺ ἀπεικονίζεται στὴν παράσταση καὶ ἐξέτασε τὴν πιθανότητα τῆς ταύτισής του μὲ τὸν γνωστὸ φιλόσοφο Ἀριστοτέλη, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ θάνατο τῆς πρώτης συζύγου του νυμφεύθηκε τὴν ἑταίρα Ἑρπυλλίδα. Συγκρίνοντας ὅμως τὴν ἀνδρικὴ μορφὴ τῆς παράστασης, ἡ ὁποία ἀποκλίνει ἀπὸ τὴν περιγραφὴ τοῦ φιλοσόφου, ποὺ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὶς πηγές, ἡ Προυκάκη-Χριστοδουλοπούλου ἀπέρριψε τελικὰ τὴν ταύτιση.[75] Θεωρῶ ἐπίσης ὅτι ἡ συχνὴ χρήση τοῦ ὀνόματος στὴν Ἀθήνα καθιστᾶ παρακινδυνευμένη ὁποιαδήποτε ἀπόπειρα ταύτισης τοῦ Ἀριστοτέλη τοῦ πήλινου σφραγίσματος μὲ κάποιο γνωστὸ ἀπὸ ἄλλες πηγὲς Ἀριστοτέλη.

Ἡ Προυκάκη-Χριστοδουλοπούλου ἀπέδωσε τὸ σφράγισμα σὲ δακτυλιόλιθο, ὅπου ἡ ἀπεικόνιση ἐρωτικῶν σκηνῶν εἶναι συνηθισμένη. Σύμφωνα μὲ τὴν ἴδια ὁ δακτυλιόλιθος φαίνεται ὅτι εἶχε κάποιο συμβολικὸ χαρακτήρα καὶ θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι ἕνα εἶδος μαγικοῦ φυλαχτοῦ γιὰ νὰ κερδηθεῖ ἢ νὰ διαφυλαχθεῖ ἡ ἀγάπη ἀπὸ τὸ κακὸ μάτι.[76] Ἀπέδωσε ἐπίσης τὸ σφράγισμα στὸ "ἀρχεῖο" τῶν σφραγισμάτων ἑνὸς ἐργαστηρίου σφραγιδογλύφων. Ἡ ὕπαρξη τέτοιων ἀρχείων εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες πηγὲς (Διογένης Λαέρτιος I, 57) καὶ ἀπὸ ἐκμαγεῖα μεταλλικῶν ἀντικειμένων. Τὴν ἄποψή της ἐνισχύει ὁ τόπος εὕρεσης τοῦ σφραγίσματος σὲ περιοχή, ὅπου βρίσκονταν ἐργαστήρια κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.[77]

9/A9) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 12, C2. (Πίν. 4)

Τμῆμα κλειστοῦ ἀγγείου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά τοῦ ἀγγείου. Διαστάσεις: 0,025 X 0,03 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,006-0,01 μ.

---

[74] Βλ. PAA s.v. "Ἀριστοτέλης" καὶ LGPN II, s.v. "Ἀριστοτέλης".

[75] Χριστοδουλοπούλου-Προυκάκη 1977, 169-170.

[76] Χριστοδουλοπούλου-Προυκάκη 1977, 166.

[77] Χριστοδουλοπούλου-Προυκάκη 1977, 166-167.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς εὑρετηρίου: P 13322.

Ἔκδ. The Athenian Agora XXI 12, C2.

Βιβλ. Lewis 1979, 126. Bain 1981, 43-44 (= SEG XXXI 362).

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 4, C2.

Πρώϊμος 6ος αἰ. π.Χ.

[- - -]ος βεν[εῖ vel -ἕται - - -].

βεν[εῖ - -] Lang.

Παρατηρήσεις

Ἡ κάτω κεραία τοῦ τρισκελοῦς Σ ἔχει χαραχθεῖ μέχρι τὴν ἄκρη τοῦ ὀστράκου. Ἀπὸ τὸ γράμμα Ν σώζεται ἡ ἀριστερὴ κεραία καὶ τὸ ἀνώτερο τμῆμα τῆς λοξῆς.

Σχολιασμός

[---]ος· πρόκειται πιθανότατα γιὰ τὴν κατάληξη κάποιου ὀνόματος ἤ τοῦ ἐπιθέτου καλός.

βεν[εῖ ---] ἤ βεν[ἕται]· γιὰ τὸν τύπο βενέω καὶ βεινέω βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **4/A4**.

10/A10) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 12, C 3. (Πίν. 4)

Θραῦσμα μεγάλου μελαμβαφοῦς κλειστοῦ ἀγγείου, πιθανότατα ἀλαβάστρου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ ἀγγείου. Διαστάσεις: 0, 045 X 0, 035 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0, 004-0, 01 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀρ. εὑρ. P 23.693.

Ἔκδ. The Athenian Agora XXI 12, C3..

Βιβλ. Immerwahr 1990 56, no. 295. Beazley Archive 9016699.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 4, C 3.

Μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.

Ἀνθέμε καλὲ [τοι δο]κεῖ Αἰσχ[- - -].

Ἀνθέμε καλὲ [δο]κεῖ Αἰσχ[- - -] Lang. Ἀνθέμε καλὲ [τō δο]κεῖ Αἰσχ[- - -] CAVI.

Σχολιασμός

Ἀνθέμε· Τὸ ὄνομα Ἀνθέμη συναντᾶται στὴν Ἀττικὴ μόνον στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα καθὼς καὶ σὲ μία ἐπιτύμβια ἐπιγραφὴ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. .[78] Γνωστὸς εἶναι ἐπίσης στὴν Ἀττικὴ ὁ δωρικὸς τύπος Ἀνθέμα σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγραφὴ τοῦ 1ου αἰ. π.Χ.[79] καθὼς καὶ τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα γυναικεῖα ὀνόματα Ἀνθεμία, Ἀνθέμιλλα, Ἀνθεμίς.[80]

Αἰσχ[- - -]· στὴν Ἀττική ὑπάρχουν ἀρκετὰ ὀνόματα μὲ τὴν ρίζα Αἰσχ-, ὅπως γιὰ παράδειγμα τὰ Αἰσχέας, Αἴσχειος, Αἰσχίνης (τὸ πλέον συνηθισμένο), Αἰσχρέας, Αἰσχύλος, Αἰσχυλίδης κλπ., ὁπότε καὶ τὸ ὄνομα θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως σὲ δοτικὴ πτώση.

καλὲ [τοι δο]κεῖ· ὁ τύπος καλὸς/καλὴ δοκεῖ + δοτική συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς[81] καθὼς καὶ σὲ μία ὁμάδα γραπτῶν ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφῶν.[82] Σὲ ὅλες ἐκφράζεται ἡ προσωπικὴ ἄποψη τοῦ γράφοντος[83] ἐνῶ σὲ ὁρισμένες γραπτὲς ἐπιγραφὲς τὸ ὄνομα τοῦ γράφοντος δὲν ἀναφέρεται καὶ ἡ ἄποψή του δηλώνεται μὲ τὴ χρήση τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας σὲ δοτικὴ πτώση (ἐμοί).[84]

---

[78] IG II^2 11401.

[79] IG II^2 7320.

[80] Βλ. LGPN II, s.v. "Ἀνθέμα" καὶ PAA s.v. "Ἀνθέμα". Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Ἐρέτρια καὶ στὴ Βοιωτία, βλ. LGPN I, s.v. "Ἀνθέμη" καὶ LGPN III B, s.v. "Ἀνθέμα", ἀντίστοιχα. Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα παράγονται καὶ ἄλλα ὀνόματα πρβλ. Ἀνθεμίων, Ἀνθεμιωνίδης Ἀνθεμόκριτος κ.ἄ.

[81] Πρβλ. **18/A18**, **31/A31**, **239/Σ15**, **165/KO6**, **41/A41** καὶ **98/KE9**.

[82] ABV 174.7 = Paralipomena^2 72.7 (CAVI 301126): Ἀνδοκίδης κα[λ]ὸς δοκεῖ | Τιμα[γ]όραι (περὶ τὸ 530 π.Χ). Τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιγραφῆς ἔχει ἐνταχθεῖ στὸ πλαίσιο ἐπαγγελματικῆς ἄμιλλας. Βλ. ἀκόμα ABV 351: Εὐμάρῆς καλὸς Χ[αρίαι δο]κ̣ε̣ῖ. ARV^2 306 (CAVI 4642): Ἀφροδισία καλὲ τος δοκεῖ Εὐχίροι (500-450 π.Χ.). ARV^2 1559-1560 ἀριθ. 1 (CAVI 2354): (α) Αἰσιμίδες καλός (β) δοκεῖ ΧΣΥΝΝΟΝΙΙ = **69/A69** (500 - 475 π.Χ.).

[83] Γιὰ τὴ σημασία τοῦ ἐκφραζόμενου μηνύματος βλ. Lissarague 1999, 360-361.

[84] ABV 425 = ARV^2 1548.7 (CAVI 5293): Καλὸς Νικόλα<ς>. Δορόθεος καλός. κἀμοὶ δοκεῖ, ναί. χἄτερος παῖς καλός, Μέμνον. κἀμοὶ φίλος (περὶ τὸ 520 π.Χ.). ARV^2 604.65: [καλὸς] ἐ(μ)οὶ δ(ο)κ(ᾷ)ς vel δ(ο)κ(ῇ)ς (525-500 π.Χ.). Paralipomena 317: Νίκον. Μύν[ν]ον. Ικέτες καλὸ<ς> ἐμοὶ δοκεῖ (510-500 π.Χ.). ARV^2 1277.23, 1282.1, 1689: ho παι{ῖ}ς καλὸς δοκεῖ (510-500 π.Χ.). ABV 426.9, 670 (CAVI 4338): ὁ Μῦς | καλὸς δοκεῖ | ναί (πρώιμος 5ος αἰ.π.Χ.). ABL 117 ἀριθ. 2, 230 ἀριθ. 2 (CAVI 2668): ho παῖς καλὸς ἐμοὶ δοκεῖ (πρώιμος 5ος αἰ. π.Χ.). ARV^2 308.3, 1597· Λυσέας καλὸς ναίχι δοκεῖ τōι καλὸς (500-475 π.Χ.). ARV^2 264.55: Καλὴ δοκες (500-475 π.Χ.). Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς θεωρεῖται ὅτι ὁ ἀναγνώστης τῆς ἐπιγραφῆς ταυτίζεται μὲ τὴν ἄποψη τοῦ ἀνώνυμου γράφοντος, βλ. Lissarague 1999, 360-361.

Στὸ ὄστρακο ὑπάρχει χῶρος γιὰ τὴ συμπλήρωση τοῦ ἐγκλιτικοῦ μορίου *τοι* (καὶ ὄχι τō ποὺ προτείνεται στὸ CAVI) γιὰ τὴ σημασία τοῦ ὁποίου βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **18/A18**.

11/A11) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 12, C 4. (Πίν. 4)

Τμῆμα σκύφου συγκολλημένο ἀπὸ τρία θραύσματα. Σώζει τὸ χεῖλος καὶ μέρος τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο. Διαστάσεις: 0,072 X 0,04 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,007-0,012 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀρ. εὑρ. P 17827.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 12, C 4.

Βιβλ. Immerwahr 1990, 56, no. 296.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI pl. 4, C 4.

Μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.

ho πα[ῖς καλός].

Σχολιασμός

Ἐὰν ἡ συμπλήρωση εἶναι σωστή, τὸ σωζόμενο χάραγμα εἶναι πιθανὸ ὅτι ἔχει παιδεραστικὸ χαρακτήρα. Χαράχθηκε πιθανότατα στὸ περιβάλλον ἑνὸς συμποσίου. Ἡ φράση συναντᾶται ἐπίσης πολὺ συχνὰ στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφές.[85]

12/A12) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 12, C 5. (Πίν. 5)

Ὑδρία. Φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ χείλους ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο. Διάμετρος χείλους (ἐξωτερικὴ πλευρά): 0,20 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,02 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ φρέατος.

Ἀρ. εὑρ. P 24910.

Ἐκδ. Thompson 1956, 63, pl. 22 c, f. (= SEG XVI, 38). The Athenian Agora XXI 12, C 5. Vox 1977, 118 (= SEG XXVI, 63). GAI II, § 50.012 σ. 15-16.

[85] Πρβλ. Lissarrague 1999, 365· Lear 2010, 164.

Βιβλ. The Athenian Agora XII no 1594. BE 1978, 178. Κουμανούδης - Ματθαίου 1986, 190. Immerwahr 1990, 80, no. 483. GAI II, § 50.012 σ. 15 - 16, §51.021 σ. 67.
Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 4.

Ὕστερος 6ος αἰ. π.Χ.

Τίτας ᾽Ολυ<μ>πιόδ̣[ο]ρ̣ος καταπύγον.

ὀλυ<μ>πιόν̣[ι]κ̣ος Thompson, Lang, Koumanoudes - Matthaiou˙ ὀλυπιόν̣[ι]κ̣ος Threatte· ᾽Ολυ<μ>πιόδ̣[ο]ρ̣ος Vox˙ ᾽Ολυπιόδ̣[ο]ρ̣ος Matthaiou.

Παρατηρήσεις

Δὲν ἔχει ἀναγραφεῖ τὸ γράμμα Μ στὸ ὄνομα ᾽Ολυ<μ>πιόδ̣[ο]ρ̣ος. Ἀπὸ τὸ Δ τῆς ἴδιας λέξης σώζεται εὐκρινῶς ἡ ἀριστερὴ κεραία καὶ ἴχνος ἀπὸ κάθετη κεραία ἀνάμεσα σὲ αὐτὴν καὶ τὸ κατώτερο τμῆμα τοῦ Ρ. Τὸ τρίτο γράμμα τῆς λέξης "καταπύγον" εἶχε ἀρχικὰ χαραχθεῖ ὡς Α καὶ ἀκολούθως διορθώθηκε σὲ Τ.

Σχολιασμός

Τίτας· στὴ λέξη ὁ Thompson, ἐκδότης τῆς ἐπιγραφῆς, ἀναγνώρισε ἕνα κύριο ὄνομα, τὸ ὁποῖο θεώρησε ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ προῆλθε ἀπὸ τὸ ὄνομα ἀξιωματούχων στὴ Γόρτυνα τῆς Κρήτης[86]. Συνεπῶς κατὰ τὸν Thompson ὁ κατονομαζόμενος στὸ χεῖλος τῆς παρουσιαζόμενης ὑδρίας Τίτας θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ εἶναι κάποιος ἀθλητὴς ἀπὸ τὴν Κρήτη, ποὺ ἐπροπονεῖτο στὴν Ἀθήνα ἢ εἶχε ἔρθει γιὰ νὰ συμμετάσχει στοὺς Παναθηναϊκοὺς ἀγῶνες.[87]

Τὸ ὄνομα Τίτας εἶναι γνωστὸ μόνον ἀπὸ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα καθὼς καὶ ἀπὸ δύο ἄλλες ἐπιγραφὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Καμάρινα καὶ τὴ Γέλα τῆς

[86] Βλ. ἀκόμα Ἡσυχ. (Τ968): *τίται*· εὔποροι ἢ οἱ κατήγοροι τῶν ἀρχόντων. Οἱ *τίται* ἐμφανίζονται στὴν Γόρτυνα τῆς Κρήτης καὶ στὶς πόλεις ποὺ βρίσκονταν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροή της (Γόρτυνα: *IC* IV 14 g-p, *IC* IV 15 a-b, *IC* IV 78.5, 7, *IC* IV 79.20, *IC* IV 102.3, *IC* IV 107.1, *IC* IV 165.7. Λατώ: *IC* I, XVI 1.33). Τὸ ἀξίωμα, ποὺ μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴ ἐποχή, ἔχει θεωρηθεί ἀπὸ τὴ Guarducci ἀνάλογο μὲ τὸ ἀξίωμα τῶν *λογιστῶν* στὴν Ἀθήνα καὶ σὲ ἄλλες πόλεις, βλ. *IC* IV, σ. 181. Οἱ *τίται* ἀσκοῦσαν ἐποπτεία στοὺς κόσμους καὶ εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ ἐπιβάλουν πρόστιμα γιὰ παράνομες πράξεις ἢ παραλείψεις τους, βλ. Μανδαλάκη 2004, 125. Κατὰ τὸν Fröhlich οἱ *τίται* εἶχαν ὡς ἁρμοδιότητα τὴν ἐπιβολὴ χρηματικῶν προστίμων σὲ ἄρχοντες ἢ ἰδιῶτες, οἱ ὁποῖοι παρέβαιναν τὰ ψηφίσματα τῆς πόλης, βλ. Fröhlich 2004, 235-240.

[87] Βλ. Thompson 1956, 63.

Σικελίας ἀντίστοιχα.[88] Τὰ ἀρσενικὰ ὀνόματα μὲ κατάληξη -ας εἶναι σπάνια στὴν Ἀττικὴ καὶ τὸ ὄνομα Τῖτας θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι τὸ πρωιμότερο μέχρι σήμερα ἀττικὸ παράδειγμα τοῦ τύπου, ἂν βέβαια δεχθοῦμε ὅτι πρόκειται γιὰ Ἀθηναῖο καὶ ὄχι γιὰ κάποιο ξένο.[89]

Ὁ Vox, ὁ ὁποῖος δὲν γνώριζε τὴν ἐμφάνιση τοῦ ὀνόματος Τῖτας σὲ ἐπιγραφὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴ Σικελία,[90] θεώρησε τὴ λέξη ὡς ἁπλὸ οὐσιαστικὸ καὶ τὸ συνέδεσε ἐτυμολογικὰ μὲ τὴ λέξη Τιτάν, ἡ ὁποία σύμφωνα μὲ τὸ σχετικὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου[91] σημαίνει παιδεραστής. Ἀπέδωσε ἔτσι στὴν ἐπιγραφὴ παιδεραστικὸ χαρακτήρα.[92]

Ὀλυ<μ>πιόδ̣[ο]ρ̣ος· ὁ Thompson κατὰ τὴν πρώτη ἔκδοση τῆς ἐπιγραφῆς πρότεινε τὴν ἀνάγνωση ὀλυ<μ>πιόν̣[ι]κ̣ος,[93] τὴν ὁποία ἀποδέχθηκε ἡ Lang θεωρώντας μεταφορικὴ τὴν "ὀλυμπιακὴ" νίκη τοῦ Τίτα.[94]

Κατὰ τὸν Thompson εἶναι φανερὸς ὁ προσβλητικὸς χαρακτήρας τῆς συγκεκριμένης ἐπιγραφῆς πάνω στὸ χεῖλος τῆς πήλινης ὑδρίας, ἡ ὁποία ἐπιπλέον μιμεῖται τὶς χάλκινες υδρίες, ποὺ δίνονταν ὡς ἔπαθλα σὲ ἀθλητικοὺς ἀγώνες καὶ συχνὰ ἔφεραν ἐπιγραφὴ στὸ χεῖλος.[95]

Διαφορετικὴ ἀνάγνωση τῶν γραμμάτων ἔγινε ἀπὸ τὸν Vox, ὁ ὁποῖος ἀνέγνωσε τὸ ὄνομα Ὀλυμπιόδωρος, τὸ ὁποῖο συναντᾶται κατὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ σὲ ἐπιγραφὲς "καλῶν" σὲ ἀγγεῖα τοῦ κύκλου τοῦ Λεάγρου μαζὶ μὲ τὰ ὀνόματα τοῦ Λεάγρου, τοῦ Ἀντία, τοῦ Δωροθέου καὶ τοῦ Κηφισοφῶντος.[96] Ὁ Ὀλυμπιόδωρος τῶν γραπτῶν ἐπιγραφῶν ἔχει μάλιστα ταυτισθεῖ μὲ τὸν Ὀλυμπιόδωρο Λάμπωνος, τὸν

---

[88] Βλ. IGDS 127 ἀριθ. 121 στίχ. 6 (= SEG XXXVIII, 940.6) καὶ IGDS σ. 198, ἀριθ. 171· Βλ. ἀκόμα LGPN III.A, s.v. Παρεμφερὲς μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ τὸ ὄνομα Τίτων, ποὺ συναντᾶται στὴν Ἀθήνα κατὰ τὸν 5ο αἰ. π.Χ., βλ. LGPN II, s.v.

[89] GAI II, 67-68· σύμφωνα μὲ τὸν Threatte εἶναι πολλὰ τὰ παραδείγματα ὀνομάτων μὴ Ἀθηναίων τὰ ὁποῖα συναντῶνται στὰ χαράγματα, που ἔχουν βρεθεῖ στὴν Ἀττική.

[90] Βλ. BE 1978, 17.

[91] Ἡσυχ. (Τ 971): *τιτάν· παιδεραστής*.

[92] Vox 1977, 118.

[93] Thompson 1956, 63-64.

[94] The Athenian Agora XXI 12, C 5. Ὁ τύπος ὀλυμπιόνικος, δηλαδὴ ὀλυμπιονίκης βρίσκει παράλληλα στὶς φιλολογικὲς πηγές, βλ. LSJ[9] s.v. "ὀλυμπιόνικος". Βλ. ἀκόμα GAI II, 15.

[95] Thompson 1956, 64, ὅπου καὶ προσκομίζει ὡς παράλληλο μία χάλκινη ὑδρία, ἔπαθλο ἀγώνων, ποὺ τώρα βρίσκεται στὴν Providence.

[96] Τὴν πιθανότητα ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος Ὀλυμπιόδωρος εἶχε ἀπορρίψει ὁ Thompson, βλ. Thompson 1956, 64 σημ. 65.

ἐπικεφαλῆς τῶν τριακοσίων Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι προσέτρεξαν σὲ βοήθεια τῶν Μεγαρέων πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη τῶν Πλαταιῶν (Ἡροδ. Θ 21).[97] Ἔτσι ὁ Vox ταύτισε τὸν Ὁλυμπιόδωρο τοῦ παρουσιαζόμενου χαράγματος μὲ τὸν Ὀλυμπιόδωρο Λάμπωνος[98] καὶ ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε ἀπέδωσε παιδεραστικὴ ἑρμηνεία στὴ λέξη Τίτας.

Ἡ ἐπανεξέταση τῆς ἐπιγραφῆς ἔδειξε ὅτι τὰ σωζόμενα ἴχνη τῶν γραμμάτων ὁδηγοῦν στὴν ἀνάγνωση Ὀλυ<μ>πιόδ̣[ο]ρ̣ος καὶ ὄχι στὴν ἀνάγνωση τοῦ γνωστοῦ ἀπὸ τὸν Πίνδαρο τύπου ὀλυμπιόνικος· συγκεκριμένα ἀπὸ τὸ 7ο γράμμα τῆς λέξης εἶναι ὁρατὸ τμῆμα κάθετης κεραίας, ποὺ γωνιάζει στὸ κατώτερο μέρος μὲ ὁριζόντια κεραία. Τὰ σωζόμενα αὐτὰ ἴχνη μποροῦν νὰ ἀναγνωσθοῦν ὡς Δ. Ἀκολούθως ἀπὸ τὸ 9ο γράμμα τῆς ἴδιας λέξης σώζονται τρεῖς κεραίες κλειστοῦ γράμματος, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἀναγνωσθεῖ ὡς Δ ἢ Ρ καὶ ὄχι ὡς Κ. Μὲ τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς ἀνάγνωσης τοῦ ὀνόματος Ὀλυμπιόδωρος δημιουργεῖται πρόβλημα ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνεία τῆς λέξης Τίτας. Χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ ἑρμηνεία τοῦ Vox γιὰ τὴν λέξη *τίτας*, ὁ ὁποῖος τὴν θεωρεῖ ἐτυμολογικῶς συγγενὴ πρὸς τὴ λέξη τιτάν, θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ ὑποστηριχθεῖ ἡ χρήση τῆς λέξης Τίτας ὡς ἐπίθετο μὲ τὴ σημασία τοῦ εὔπορου, ποὺ παραδίδει ὁ Ἡσύχιος, τότε ὁ Ὀλυμπιόδωρος προσδιορίζεται μὲ δύο ἐπίθετα, ὡς πλούσιος καὶ καταπύγων. Ὁ προσδιορισμὸς ἑνὸς προσώπου μὲ δύο ἐπίθετα συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς αὐτοῦ τοῦ εἴδους.[99]

13/A13) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 12, C 7. (Πίν. 5)

Τμῆμα σώματος μελαμβαφοῦς κύλικος, ἀποτελούμενο ἀπὸ ἐννέα θραύσματα, ἑπτὰ ἐκ τῶν ὁποίων συγκολλῶνται. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος, μὲ τὰ γράμματα ἀνεστραμμένα σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο μὲ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ Λ.

Ὕψ. γραμμ.: 0, 006-0, 01 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀρ. εὑρ. P 20787.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 12, C 7.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 4.

---

[97] Βλ. ABV 671, ARV^2 1604· Robinson-Fluck 1937, 161.

[98] Vox 1977, 118.

[99] Πρβλ. τὴν ἐπιγραφὴ ἀριθ. **12/A12** τοῦ παρόντος καταλόγου: Ἀ̣ἰθονίδες| καλός| καταπύγον| hεκόν.

Ὕστερος 6ος - πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

Μ̣[ενε]κράτες [κ]αλὸς καὶ φίλος Λυσικλε̣ῖ̣.

Παρατηρήσεις

καὶ φίλος Λυσικλε̣ῖ̣· ἡ φράση ἔχει μᾶλλον ἀναγραφεῖ ἀπὸ ἄλλο χαράκτη ὅπως δείχνει ὁ ἰωνικὸς τύπος τοῦ γράμματος Λ στὶς λέξεις φίλος Λυσικλε̣ῖ̣ σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ἀττικὸ τύπο τοῦ ἴδιου γράμματος στὴ λέξη καλός. Ἐπίσης οἱ τρεῖς αὐτὲς λέξεις ἔχουν χαραχθεῖ μὲ ἐλαφρῶς μικρότερα γράμματα σύμφωνα μὲ τὴ Lang.

Σχολιασμός

Μ̣[ενε]κράτες· τὸ σύνθετο ὄνομα (μενε- < μένος καὶ -κράτης < κράτος[100]) εἶναι πολὺ συνηθισμένο στὴν Ἀττική[101].

καλὸς καὶ φίλος· ὁ συνδυασμὸς τῶν ἐπιθέτων συναντᾶται γιὰ πρώτη φορὰ σὲ ἐρωτικὸ χάραγμα, ἂν καὶ αὐτὰ ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ διαφορετικοὺς χαράκτες.

Λυσικλε̣ῖ̣· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ διαδεδομένο στὴν Ἀττική.[102] Ἀπὸ τὶς παλαιότερες ἐμφανίσεις του ὀνόματος εἶναι ἡ ἀναγραφὴ του στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα καθὼς καὶ σὲ μία ἐπιτύμβια στήλη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (IG I^3, 1146, στ. 58). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι κάποιος *Λυσικλῆς καλὸς* ἐμφανίζεται σὲ ἐρυθρόμορφα ἀγγεῖα τοῦ ὥριμου ἀρχαϊκοῦ ρυθμοῦ,[103] τὸν ὁποῖο οἱ Robinson-Fluck θεωροῦν ὅτι μπορεῖ νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν Λυσικλέα, ποὺ νυμφεύθηκε τὴν Ἀσπασία μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Περικλέους.[104]

14/A14) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 10. (Πίν. 5)

Θραῦσμα βάσης μελαμβαφοῦς κύλικος. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς βάσης. Μεγ. σωζ. χορδή: 0,062 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,005 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 14710.

---

[100] Βλ. HPN, 308 καὶ 256-260 ἀντίστοιχα.

[101] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v.

[102] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v.

[103] ARV^2, 81, σ. 1597.

[104] Robinson-Fluck 1937, ἀριθ. 163, σ. 138-139· LGPN II, s. v. ἀριθ. 1 καὶ PAA 614785. Τὸ ὄνομα Λυσικλῆς φέρει ἐπίσης παῖς, στὴν παράσταση παιδικοῦ γυμνικοῦ ἀγωνίσματος, ποὺ εἰκονίζεται σὲ ἕναν καλυκωτὸ κρατήρα τῶν χρόνων περὶ τὸ 440 π.Χ ἢ λίγο ἀργότερα ἀπὸ τὴ Λάρισα, ἔργο τοῦ ζωγράφου τοῦ Μονάχου 2335, βλ. Τιβέριος 1989, 120-121.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 13, C 10.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI (1976) pl. 4.

Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

Λυκόμαχ̣[ος καλὸς]

[δ]οκεῖ ἰανθιδ[ι vel ει].

2 [δ]οκεῖ ἰανθιδ[- -] Lang.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Χ τοῦ ὀνόματος Λυκόμαχ[ος] σώζεται τμῆμα τῆς ἀριστερῆς κάτω κεραίας του.

Σχολιασμός

Στ. 1: Λυκόμαχ[ος]· τὸ σύνθετο ὄνομα εἶναι γνωστὸ μόνον ἀπὸ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα.[105]

Στ. 2: [δ]οκεῖ· γιὰ τὴ σημασία τοῦ ρηματικοῦ τύπου καὶ τοῦ χαράγματος βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **10/A10** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Στ. 2: ἰανθιδ[ι ἤ ει]· ἡ συμπλήρωση τοῦ τύπου τῆς δοτικῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὀνομαστικὴ τοῦ ὀνόματος, Ἴανθις ἤ Ἰανθίδης ἄν πρόκειται γιὰ ἀνδρικὸ κύριο ὄνομα ἤ Ἰανθὶς ἄν πρόκειται γιὰ γυναικεῖο κύριο ὄνομα, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ τὸ ὄνομα κάποιας ἑταίρας.[106] Τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Ἴανθις δὲν μαρτυρεῖται ὅμως οὔτε στὴν Ἀττικὴ οὔτε σὲ ἄλλη περιοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, ἐνῶ τὸ ὄνομα Ἰανθίδης μαρτυρεῖται ἅπαξ σὲ ἐπιγραφὴ τῆς Κέας κατὰ τὸν 3ο αἰ π.Χ.[107] Στὴν Ἀττικὴ ἀντίθετα μαρτυρεῖται τὸ θηλυκοῦ γένους ὄνομα Ἰάνθη σὲ τρεῖς ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές.[108] Τὸ ὄνομα Ϝια<ν>θὶς σώζεται ἐπίσης σὲ χάραγμα στὴ βάση ἀγγείου ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες.[109] Μπορεῖ νὰ ἐτυμολογηθεῖ ἀπὸ τὴ λέξη ἴανθον< ἴον καὶ ἄνθος, δηλαδὴ τὸ ἄνθος ἀλλὰ καὶ τὸ βιολετὶ χρῶμα.[110]

---

[105] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v.

[106] Κατὰ τὴν Cole πρόκειται γιὰ γυναικεῖο κύριο ὄνομα, βλ. Cole 1981, 221.

[107] Βλ. LGPN I s.v.

[108] IG II^2 11694 (4ος αἰ. π.Χ.), IG II^2 11695 (4ος αἰ. π.Χ.) καὶ IG II^2 11696 (1ος αἰ. π.Χ.-1ος αἰ. μ.Χ.). Βλ. ἐπίσης LGPN II s.v. καὶ PAA s.v.

[109] IGDS I 87 (= **241/Σ17** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[110] Βλ. Ἡσυχ. (Ι 58): *ἴανθον· ἄνθος καὶ χρῶμά τι πορφυροειδές*· βλ. ἐπίσης Chantraine s.v. "ἴον" (ἰάνθινος< ἴον + ἄνθινος)

15/A15) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 11. (Πίν. 6)

Τμῆμα ἀπὸ τὴ βάση μελαμβαφοῦς κύλικος, συγκολλημένο ἀπὸ δύο θραύσματα. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης. Μέγ. σωζ. χορδή: 0,065 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,005-0,01 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 14943).

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 13, C 11.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 4.

Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

[Ἀφρο]δισία καλ[έ].

Σχολιασμός

[Ἀφρο]δισία· τὸ ὄνομα εἶναι ἀρκετὰ συχνὸ στὴν Ἀθήνα καθὼς καὶ στὸν ὑπόλοιπο ἑλληνικὸ κόσμο.[111] Κάποια Ἀφροδισία καλὴ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ γραπτὲς ἐπιγραφὲς σὲ ἐρυθρόμορφα ἀγγεῖα τῶν ἀρχῶν τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ θὰ μποροῦσε νὰ ὑποστηριχθεῖ ἡ ταύτισή της μὲ τὴν Ἀφροδισία τοῦ παρουσιαζόμενου χαράγματος. Ἡ ἐπίκληση καλὴ γιὰ γυναῖκες, ποὺ συνήθως θεωροῦνται ἑταῖρες, ἐμφανίζεται καὶ σὲ ἄλλα ἀγγεῖα.[112]

16/A16) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 12. (Πίν. 6)

Τμῆμα μελαμβαφοῦς κύλικος. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο. Διαστάσεις: 0, 032 X 0, 035 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0, 006-0, 011 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 410.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 13, C 12.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 4, C 12.

Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

[---]ες πυγ[- -].

[111] Βλ. PAA 247690-248180 καὶ LGPN I-VA s.v.

[112] Πρβλ. **2/A2**, **42/A42**, **47/A47** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[---]ες πυγ[αῖος] Lang.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ γράμμα Γ τοῦ πυγ[- -] εἶναι ὁρατὰ τὰ μεγαλύτερα τμήματα τῶν κεραιῶν του ἀλλὰ δὲν σώζεται ἡ γωνία τους.

Σχολιασμός

[---]ες· τὰ σωζόμενα γράμματα εἶναι προφανῶς ἡ κατάληξη κάποιου ὀνόματος, τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμπληρωθεῖ.

πυγ[- -]· ἡ Lang συμπλήρωσε τὸ χάραγμα ὡς πυγ[αῖος] συνώνυμο τοῦ καταπύγον. Τὸ χάραγμα ὅμως μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ μὲ διάφορους τύπους τοῦ ρήματος πυγίζω π.χ. πυγ[ίζεται][113] ἤ πυγ[ίζει][114] ἤ πυγ[ιστής][115] κ.ἄ. Θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ συμπληρωθεῖ ὡς ὄνομα π.χ. Πυγμᾶς,[116] Πυγμαλίων,[117] Πύγμαχος,[118] Πυγμαρίων[119]. Στὴν περίπτωση αὐτὴ πρόκειται γιὰ πατρώνυμο.

17/A17) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13-14, C 19 (a). (Πίν. 6)

Ἐγχάρακτη πρὸ τῆς ὀπτήσεως ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὸ ἐσωτερικὸ λεκανίδος, μὲ τὰ γράμματα ἀνεστραμμένα. Στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τῆς βάσης τῆς ἴδιας λεκανίδας ἔχει χαραχθεῖ ἡ ἐπιγραφὴ **18/A18** τοῦ παρόντος καταλόγου καὶ στὸ ἐξωτερικὸ τῶν τοιχωμάτων της ἡ ἐπιγραφὴ *μὲ φέρε* μὲ τὰ γράμματα ἀνεστραμμένα.

Διάμετρος βάσης λεκάνης: 0,224 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06-0,09 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε σὲ φρέαρ (Η 6:5), τὸ ὁποῖο ἀνασκάφηκε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ μεγάλη στοά, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὴν βορειοδυτικὴ γωνία τῆς Ἀγορᾶς.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 5160.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 13-14, C 19 (a).

---

[113] Πρβλ. **56/A56** τοῦ παρόντος καταλόγου: Βοτακίων πυγίζεται ὑπὸ Λυσιμένους (α΄μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.).

[114] Βλ. ἀριθ. **236/Σ12** τοῦ παρόντος καταλόγου: Σάνῳν Γᾶρυν ἄν[τ]ι̣κρυ̣[ς] πυγίζει (3ος αἰ. π.Χ.).

[115] Πρβλ. **261/MA3** τοῦ παρόντος καταλόγου: ἐγὼ πυγ̣ι̣σ̣τ̣ὴς εἶμε (τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων).

[116] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Ἀμοργὸ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. βλ. LGPN I s.v.

[117] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Κύπρο, βλ. LGPN I s.v.

[118] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Κύπρο τὸν 1ο-2ο αἰ. μ.Χ. βλ. LGPN I s.v.

[119] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Σικελία τὴν ἑλληνιστικὴ περίοδο βλ. LGPN III.A s.v.

Βιβλ. ARV^2, 1561.1.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 5, C 19.

Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

Πυθόδορος καλό[ς].

Σχολιασμός

Πυθόδορος· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συχνὸ στὴν Ἀττική[120] καθὼς καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[121] Ἡ ἐμφάνιση τοῦ ὀνόματος στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα εἶναι ἀπὸ τὶς πλέον παλαιές.

18/A18) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13-14, C 19 (b). (Πίν. 6)

Βάση λεκανίδος. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης. Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἴδιας λεκανίδος ἔχει χαραχθεῖ ἡ ἐπιγραφὴ A16 (Πυθόδορος καλό[ς]) καὶ στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τῶν τοιχωμάτων της ἡ ἐπιγραφὴ *μὲ φέρε* μὲ τὰ γράμματα ἀνεστραμμένα.

Διάμετρος βάσης λεκανίδος: 0,224 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,02-0,022 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε σὲ φρέαρ (H 6:5), τὸ ὁποῖο ἀνασκάφηκε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ μεγάλη στοά, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὴν βορειοδυτικὴ γωνία τῆς Ἀγορᾶς.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 5160.

Ἐκδ. Talcott 1936, 348-350, ἀριθ. 3b. The Athenian Agora XXI 13-14, C 19 (b). BE 1994, 278 (Dubois).

Βιβλ. ARV^2 1561.1. GAI II, 340-341, §62031. Steiner 2002, 357-359. CAVI 9016479.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 5, C 19.

470 - 460 π.Χ.[122]

Ἀλ{λ}καῖος καλὸς

το<ι> δοκεῖ Μέλιτι.

---

[120] Βλ. LGPN II s.v. "Πυθόδωρος".

[121] Βλ. LGPN I, LGPN III.A- V.A, s.v. "Πυθόδωρος".

[122] Γιὰ τὴ χρονολόγηση βλ. CAVI 9016479. Ἡ Lang χρονολογεῖ τὸ θραῦσμα στὰ ἔτη 475-450 π.Χ.

Στίχ. 2: τὸ δοκεῖ Μέλιτι Lang· το⟨ι⟩ δοκεῖ Dubois.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ διπλοῦ Λ στὸ ὄνομα Ἀλκαῖος εἶναι λάθος τοῦ χαράκτη, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ παράλειψη τοῦ προσγεγραμμένου ἰώτα στὴ λέξη *το* τοῦ δεύτερου στίχου.

Σχολιασμός

Στ. 1: Ἀλ{λ}καῖος· τὸ ὄνομα δὲν εἶναι ἰδιαίτερα διαδεδομένο στὴν Ἀττική.[123] Ἐμφανίζεται ἐπίσης στὸ ὄστρακο ἀριθ. **A27/A27** τοῦ παρόντος καταλόγου**,** καθὼς καὶ στη βάση μιᾶς λεκανίδος του β΄ τετάρτου τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἡ ὁποία φέρει τὴν ἐγχάρακτη ἐπιγραφὴ Ἀλκαί(ου). Κατὰ τὴ Lang ἡ τελευταία ἐπιγραφὴ εἶναι πιθανὸ ὅτι δηλώνει τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου, ἀλλὰ θεωρεῖ ὅτι αὐτὸς ταυτίζεται μὲ τὸν Ἀλκαῖο τῶν ἄλλων δύο χαραγμάτων.[124] Τὸ ὄνομα κάποιου "Ἀλκαίου καλοῦ" ἐμφανίζεται ἐπίσης λίγο ἀργότερα σὲ ἀμφορέα τύπου Nola, ἔργο τῆς πρώιμης περιόδου τοῦ ζωγράφου τοῦ Ἀχιλλέα.[125] Ὁ Ἀλκαῖος αὐτὸς εἶναι πιθανὸν ὅτι ταυτίζεται μὲ τὸν ἐπώνυμο ἄρχοντα τοῦ ἔτους 422/1 π.Χ.[126]

Στ. 2: το⟨ι⟩· ἡ λέξη ἔχει ἑρμηνευθεῖ ἀπὸ τὴ Lang ὡς ἡ δοτικὴ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου γένους τοῦ ὁριστικοῦ ἄρθρου ὁ, ἡ, τό,[127] ποὺ ἔχει τὴ σημασία *οὕτω, ὅθεν, διὰ τοῦτο, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπο*[128]. Ἀντίθετα, ὁ Threatte ἀναγνώρισε στὸν τύπο τὴ δοτικὴ πτώση τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τὶ (τω<ι>) καὶ τὴν ἑρμήνευσε "φαίνεται σὲ κάποιον", θεωρώντας, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν Lang, τὴν παρουσία τῆς δοτικῆς ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου γένους τοῦ ὁριστικοῦ ἄρθρου *ὁ*, *ἡ*, *τό*, πολὺ λόγιο τύπο γιὰ τὸ συγκεκριμένο εἶδος τῶν ἐπιγραφῶν. Σύμφωνα ἐπίσης μὲ τὸν Threatte δὲν μποροῦμε νὰ ἀναγνωρίσουμε στὸν τύπο τὸ λόγιο ἐπίρρημα *τῷ* ἢ *τῶι* ἐπειδὴ ἡ ἐπιγραφὴ δὲν εἶναι ἔμμετρη.[129]

---

[123] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v. Περιορισμένη εἶναι ἡ παρουσία τοῦ ὀνόματος καὶ στὶς ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I, III.A, III.B, IV καὶ V.A, s.v.

[124] The Athenian Agora XXI, 14 ἀριθ. C 20 καὶ πίν. 5.

[125] ARV^2, 988 ἀριθ. 20 καὶ σ. 1560, ὅπου ὁ Beazley ἐκφράζει ἀμφιβολία γιὰ τὸ ἄν πρόκειται γιὰ τὸν ἴδιο Ἀλκαῖο.

[126] Γιὰ τὸν ἐπώνυμο ἄρχοντα Ἀλκαῖο βλ. Θουκ. V 19 καὶ IG I^3 227 bis, AO σ. 137.

[127] The Athenian Agora XXI, 13-14 ἀριθ. C19.

[128] LSJ^9, s.v. "τῷ". Liddell- Scott-Κωνσταντινίδης, s.v. "τῷ".

[129] Βλ. GAI II, σ. 340-341, §62. 031. Γιὰ μία ἄλλη ὁμάδα γραπτῶν ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφῶν στὶς ὁποῖες ἐμφανίζεται ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τοι βλ. Csapo & Miller 1991, 377-379.

Τέλος, σύμφωνα μὲ τὸν Dubois, τὴν ἄποψη τοῦ ὁποίου ἀποδέχομαι, ἡ λέξη τοι εἶναι τὸ ἐγκλιτικὸ μόριο *τοι*.[130] Αὐτὸ ἐκφράζει τὴν πεποίθηση τοῦ λέγοντος σὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο λέγει καὶ μεταφράζεται "ἀληθῶς, βεβαίως, ἀναμφιβόλως, σὲ βεβαιῶ".[131] Τὸ χάραγμα θὰ μποροῦσε νὰ μεταφρασθεῖ ὁ Ἀλκαῖος φαίνεται ἀναμφίβολα καλὸς στὸν Μέλιτα.

Στ. 2: Μέλιτι· τὸ ὄνομα Μέλις ἐμφανίζεται στὴν Ἀττικὴ μόνον στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα καὶ λίγες φορὲς σὲ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος.[132]

Ὁ τύπος τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον τῆς ἐπιγραφῆς ἀριθ. τοῦ **31/A31** τοῦ παρόντος καταλόγου.

19/A19) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. IG I³ 1404 ter. (Πίν. 7)

Χάραγμα σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο σὲ πώρινο λιθόπλινθο στὴν εὐθυντηρία τῆς Ποικίλης στοᾶς. Ὁ στίχος 3 εἶναι ἀνολοκλήρωτος ἐπειδὴ πιθανῶς τότε ἀποσπάσθηκε ἡ προσοχὴ τοῦ χαράκτη. Ὁ στίχος 5 εἶναι γραμμένος ἐπὶ τὰ λαιὰ μὲ μικρότερα καὶ πιὸ ἀδέξια γράμματα, προφανῶς ἀπὸ διαφορετικὸ χαράκτη. Μῆκος: 1,51 μ. πλάτος: 0,54 μ. πάχος: 0,56 μ.

Ὕψ. γραμμ.: Στ. 1-4, 6: 0,045-0,075 μ. Στ. 5: 0,021 μ.

Βρίσκεται στὴν τέταρτη λιθόπλινθο τῆς δυτικῆς παρειᾶς τῆς εὐθυντηρίας τῆς Ποικίλης στοᾶς στὴν Ἀγορά (λίθος σὲ β΄ χρήση).

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου Ag. I 7554.

Ἐκδ. Shear 1984, 14-15, fig. 9 . (= SEG XXXIV 41).

Ἀπεικ. Shear 1984, 14-15, fig. 9.

Περὶ τὸ 500-475 π.Χ.

Σικέον

καλὸς

Ηερμκ

Λοκρίον

---

[130] BE 1994, 278.

[131] Lidell-Scott-Κωνσταντινίδης s.v. "τοι"· LSJ⁹ s.v. "τοι".

[132] Τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται στὴ Θάσο καὶ τὴν Ἀργολίδα, βλ. LGPN I καὶ III.A s.v. Ἡ Talcott (1936, 350) θεώρησε ὅτι ἡ λέξη χρησιμοποιήθηκε στὸ ἐν λόγω χάραγμα ὡς χαϊδευτικὸ καὶ ὄχι ὡς ὄνομα.

5 μαυλλ (ἐπὶ τὰ λαιά)

καλός.

1 Σικεὸν Shear. **5** μαυλίς ? Shear.

Παρατηρήσεις

Ἡ χάραξη ἔχει γίνει μὲ μεγάλα εὐκρινὴ γράμματα. Ὁ χαράκτης δὲν ὁλοκληρώνει τὰ Ο, στὰ ὁποῖα ἀφήνει μικρότερο ἢ μεγαλύτερο μέρος τοῦ κύκλου ἀνοικτό. Ὁ 5ος στίχος εἶναι χαραγμένος ἐπὶ τα λαιά μὲ μικρότερα γράμματα καὶ πιθανῶς ἀπὸ ἄλλο ἀναγραφέα.

Σχόλιασμός

Στ. 1: Σικέον· τὸ ὄνομα Σικέων εἶναι ἀμάρτυρο μέχρι σήμερα σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ Shear (apud Dinsmoor) πιθανολόγησε ὅτι στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἔχουμε μία διαφορετικὴ ὀρθογραφία τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπωνύμου ἱδρυτῆ τῆς Σικυῶνος.[133] Ἀντίθετα γνωστό, ἂν καὶ σπάνιο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο, εἶναι τὸ ὄνομα Σίκων.[134]

Στ. 3: Ηερμκ· σύμφωνα μὲ τὸν Shear ὁ χαράκτης "was evidently distracted while scratching line 3, which is obviously incomplete" καὶ ὁ στίχος δὲν ἑρμηνεύθηκε. Τὰ σωζόμενα γράμματα θὰ μποροῦσαν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ ἕνα κύριο ὄνομα σὲ δοτική, ποὺ ἔχει ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὸ ὄνομα Ἑρμῆς (π.χ.Ἑρμοκράτης, Ἑρμοκλῆς), ὁπότε θὰ μπορούσαμε νὰ μεταγράψουμε Ηερμ<ο>κ[- -].

Στ. 4: Λοκρίον· τὸ ὄνομα δὲν εἶναι ἰδιαίτερα διαδεδομένο στὴν Ἀθήνα ἀλλὰ οὔτε στὸν ὑπόλοιπο ἑλληνικὸ κόσμο.[135] Στὴν Ἀθήνα μαρτυρεῖται ἄλλες δύο φορές· μία φορὰ στὰ τέλη τοῦ 5ου (?) καὶ μία κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ.[136]

Στίχ. 5: μαυλλ· ὁ στίχος ἔχει ἀναγραφεῖ ἀπὸ ἄλλο χαράκτη ἀνάμεσα στὸ ὄνομα Λοκρίων καὶ τὸ ἐπίθετο καλός. Σύμφωνα μὲ τὸν Shear στὸ στίχο μπορεῖ νὰ ἔχουμε τὴν προσπάθεια ἑνὸς ἡμιμαθοῦς νὰ γράψει τὴ λέξη *μαῦλις*, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὴν ἄποψη

---

[133] Shear 1984, 15 σημ. 19.

[134] Τὸ ὄνομα Σίκων μαρτυρεῖται λίγες φορὲς στὴν Ἀθήνα καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I - IV s.v. "Σίκων" καὶ PAA, s.v. "Σίκων". Στὴ Θεσσαλία μαρτυρεῖται ἐπίσης τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Σίκουν, βλ. LGPN III. B, s.v. "Σίκουν".

[135] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα δύο φορὲς στὴν Κρήτη (Ὀλούντα) καὶ τὴ Δῆλο καὶ μία φορὰ στὴν Κορινθία, τὶς Θεσπιές καὶ τὴ Μαρώνεια τῆς Θράκης, βλ. LGPN I, III.A, III.B καὶ IV s.v. "Λοκρίων".

[136] Βλ. LGPN II s.v. "Λοκρίων".

τοῦ χαράκτη γιὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ Λοκρίωνος.[137] Ἡ λέξη μαῦλις σημαίνει τὴ γυναίκα μαστροπό, τὴν προαγωγὸ σύμφωνα μὲ τὰ λήμματα τοῦ Φωτίου "μαστροπός" καὶ "πυγοστόλος" καὶ τὸ λήμμα τοῦ Σούδα "μαστροπός".[138] Κατὰ τὸν Ἡσύχιο ἐπίσης μαυλιστὴς εἶναι ὁ προαγωγός.[139] Ἀπὸ τὴ λέξη μαῦλις προέρχεται τὸ ρῆμα *μαυλίζω* = μαστροπεύω.

Στὴν περίπτωση τῆς συμπλήρωσης τῆς λέξης μαῦλις, ὅπως πρότεινε ὁ Shear, ἀντὶ τοῦ τύπου μαυλιστής, ποὺ σημαίνει τὸν ἄνδρα προαγωγό,[140] ὁ χαράκτης τῆς ἐπιγραφῆς θὰ εἶχε ἀποδώσει στὸν Λοκρίωνα ἕνα γυναικεῖο καὶ ἄρα περισσότερο μειωτικὸ χαρακτηρισμό, γιὰ νὰ τονίσει πιθανῶς τὴν παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία του. Ὅμως καὶ οἱ δύο συμπληρώσεις (μαῦλις καὶ μαυλιστής) θὰ μποροῦσαν νὰ γίνουν δεκτές στὸ συγκεκριμένο στίχο.

20/A20) Ἀθήνα, Ἀρχαία Αγορά. The Athenian Agora XXI 9, B7. (Πίν. 7)

Τμῆμα ἀβαθοῦς ἀγγείου, πιθανότατα ἀμφορέα. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο μὲ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ Η. Διαστάσεις: 0,07 Χ 0,085 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,003 - 0,01 μ.

Ἀρχαία Αγορά, ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ φρέατος, (F 19:4).

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου P 15208.

Ἐκδ. Agora XXI 9, B7.

Βιβλ. Κουμανούδης - Ματθαίου 1986, 190. Lang 1988, 14 εἰκ. 35. Ματθαίου 2008, 114, εἰκ. 35. Τσόγκα 2009, 177, ἀρ. 146.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 2, B7.

490 - 450 π.Χ.

Γ

Εὐμελὶς ἦκ[ε]

ός τάχος.

Ἀρκέσιμος.

---

[137] Shear 1984, 14.

[138] Φωτ. (p. 249) *μαστροπός· μαβλιστής, πορνοβοσκός* καὶ (p. 472) *πυγοστόλος· μαυλίστρια*. Σούδας (M271): *μαστροπός· μαυλιστής, πορνοβοσκός*.

[139] Ἡσυχ. (Π3618): *προπαίσω· προαγωγός, μαστροπός. καὶ μάντις. μαστρόπευσις*. Γιὰ τὴ λέξη βλέπε ἐπίσης Kapparis 2011, 252.

[140] LSJ[9] s.v. "μαῦλις".

5 E

Παρατηρήσεις

Στίχ. 3: ὁς τάχος· ὁ στίχος φαίνεται ὅτι ἔχει χαραχθεῖ τελευταῖος, μὲ περισσότερο ἀκατάστατο τρόπο καὶ μικρότερα γράμματα.

Σχολιασμός

Μτφρ. Εὐμελίς, ἔλα ὅσο πιὸ γρήγορα γίνεται. Ἀρκέσιμος.

Στ. 1: Εὐμελίς· τὸ ὄνομα *Εὐμελὶς* ὅπως καὶ τὸ ὄνομα *Εὐμηλὶς* δὲν συναντῶνται ἄλλη φορά στὴν Ἀττική[141] οὔτε σὲ ἄλλη περιοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου[142]. Γνωστὸ εἶναι τὸ ὄνομα κάποιας *Εὐμέλης καλῆς* σὲ σφονδύλι ἀδρακτιοῦ ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη τῆς περιόδου 520 - 480 π.Χ.[143] καθὼς καὶ τὸ ὄνομα *Εὐμελία* ἀπὸ μελανόμορφο ἀγγεῖο τοῦ 560 π.Χ. περίπου[144].

Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος *Εὐμελὶς* δὲν εἶναι βεβαία. Θεωρῶ πιθανότερο ὅτι τὸ ὄνομα συντίθεται ἀπὸ τὶς λέξεις *εὖ* καὶ *μέλος* καὶ σημαίνει μελωδικὴ ἢ ἔχουσα ὡραῖα ἄκρα καὶ ὄχι ἀπὸ τὶς λέξεις *εὖ* καὶ *μῆλον,* δηλαδὴ ἔχουσα ἀφθονία προβάτων. Στὴν τελευταία περίπτωση τὸ ὄνομα θὰ ἔπρεπε νὰ μεταγραφεῖ Εὐμῆλίς, στὴν ἐπιγραφὴ ὅμως γίνεται χρήση τοῦ Η στὸ ρῆμα ἧκε. Τὸ ὄνομα εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθεῖ παρωνύμιο κάποιας αὐλητρίδος ἢ ἑταίρας, ὁπότε καὶ τὸ ἐρωτικὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιγραφῆς καθίσταται προφανές.[145]

Στ. 4: Ἀρκέσιμος· τὸ ὄνομα Ἀρκέσιμος εἶναι μέχρι σήμερα ἄπαξ ἐμφανιζόμενο στὴν Ἀττική.[146] Εἶναι ἐπίσης πολὺ σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος.[147]

---

[141] Γνωστὰ στὴν Ἀττικὴ εἶναι τὰ παρεμφερῆ(:) ἀρσενικοῦ γένους ὀνόματα Εὐμηλιάδης, Εὐμηλίδης καὶ Εὔμηλος (<μῆλον), βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v.

[142] Γνωστὰ ἐκτὸς Ἀττικῆς εἶναι τὰ ὀνόματα Εὐμέλης (βλ. LGPN, IIIA s.v.) καὶ ἀκόμα τὰ ὀνόματα Εὐμηλίδας, Εὐμηλίδης, Εὔμηλος, Εὐμήλα (βλ. LGPN I, III.A, IV καὶ V.A s.v.) καθὼς καὶ τὸ μεταγενέστερο ὄνομα Εὐμέλιος (βλ. LGPN V.A, s.v.).

[143] Βλ. **2/A2** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[144] LGPN II, s.v.

[145] Πιθανὴ θεωρεῖ ὁ Wachter μιὰ ἀνάλογη ἐτυμολογία γιὰ τὸ ὄνομα τῆς *Καλλιμέλειας καλᾶς*, ποὺ μαρτυρεῖται σὲ γραπτὴ ἐπιγραφὴ ἀμφορέα στὸ Μουσεῖο τῆς Ἐρέτριας. Ὡς ἄλλη πιθανότητα ἀναγνωρίζει τὴν ἐτυμολογία καλὸς + μέλος (ἄκρο), ὁπότε Καλλιμέλεια εἶναι αὐτή, ποὺ ἔχει ὡραία μέλη - ἄκρα καὶ ἡ ὁποία θὰ πρέπει νὰ εἶναι μία ἑταίρα, βλ. NAGVI 8. Γιὰ τὸ ἀγγεῖο καὶ τὴν ἐπιγραφὴ βλ. ἐπίσης Boardman 1952, 43-44.

[146] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v. Γνωστὰ στὴν Ἀττικὴ εἶναι ἄλλα σύνθετα ὀνόματα μὲ α΄ συνθετικὸ τὸ Ἀρκε- ὅπως τὰ Ἀρκέσας, Ἀρκέσασα, Ἀρκεσίδημος Ἀρκεσίλαος, Ἀρκεσίλας, Ἀρκεσώ κ.ἄ.

Ἡ Lang δὲν θεώρησε τὸ περιεχόμενο τοῦ χαράγματος ἐρωτικὸ καὶ τὸ ἐνέταξε στὸ κεφάλαιο "Messages and Lists".[148] Μήνυμα τοῦ Ἀρκεσίμου πρὸς κάποια κυρία ἢ δεσποινίδα θεώρησαν τὸ χάραγμα οἱ Κουμανούδης καὶ Ματθαίου.[149] Ἡ βιάση καὶ ὁ πόθος τοῦ ἐραστῆ ἀποτυπώθηκαν σὲ ἕνα ὄστρακο τὸ ὁποῖο θὰ πρέπει νὰ ὑποτεθεῖ ὅτι μεταφέρθηκε μυστικὰ στὰ χέρια τῆς ἀγαπημένης ἀπὸ κάποια δούλη, προκειμένου νὰ κανονισθεῖ μία συνάντηση. Τὸ ἐσπευσμένο τῆς ἀναγραφῆς φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴ φράση "ὁς τάχος", ἡ ὁποία φαίνεται ὅτι συμπληρώθηκε ἐκ τῶν ὑστέρων, ὡς δεύτερη σκέψη κατὰ τὴ Lang.[150] Τὸ μικρὸ ὄστρακο διέσωσε στὴν περίπτωση αὐτή, μιὰ ἁπλή, καθημερινὴ στιγμὴ τῆς ζωῆς τῶν κατοίκων τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Ἂν ὅμως εἶναι σωστὴ ἡ ἄποψή μας ὅτι τὸ ὄνομα Εὐμελὶς εἶναι τὸ ὄνομα μιᾶς αὐλητρίδος ἢ ἑταίρας, τότε πρόκειται γιὰ μιὰ πρόσκληση γιὰ ἐπείγουσα παροχὴ ὑπηρεσιῶν στὴ διάρκεια ἑνὸς συμποσίου.

Τὰ δύο γράμματα τὸ Γ καὶ τὸ Ε στοὺς στ. 1 καὶ 5 δὲν ἔχουν μέχρι σήμερα ἑρμηνευθεῖ.

21/A21) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 14. (Πίν. 7)

Θραῦσμα λεκανίδος μὲ ἐρυθρὸ γάνωμα στὴν ἐσωτερικὴ πλευρά. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά. Διαστάσεις: 0,053 Χ 0,005 μ., πάχος τοιχώματος: 0,009 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,005-0,007 μ.

Βρέθηκε κατὰ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ Ἡφαιστείου τῶν ἐτῶν 1963-67.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου P 9482.

Ἐκδ. Dinsmoor 1941, 143, no. 35. The Athenian Agora XXI 13, C 14.

Βιβλ. Bain 1981, 43-44. Immerwahr 1990 105, ἀριθ. 725a.

Ἀπεικ. Hesperia Suppl. V, fig. 71, 35. The Athenian Agora XXI, pl. 5, C 14.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

[---]ι̣ος καὶ h[---]

[---]σα καὶ Χ̣[---]

[---]ιον ἐβε[νῶντο ---]

---

[147] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἄλλη μία φορὰ σὲ ἐπιγραφὴ τῆς Ἐρέτριας καὶ μία φορὰ σὲ ἐπιγραφὴ τῆς Καμίρου, βλ. LGPN I, s.v. "Ἀρκέσιμος". Γιὰ τὴν ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος βλ. HPN 74.

[148] Lang 1988, 14.

[149] Κουμανούδης - Ματθαίου 1986, 190.

[150] Lang 1988, 14.

4 [---]ἐβενῆτ[ο ---].

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ σώζεται πολὺ ἀποσπασματικὰ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴν εἶναι δυνατὴ ἡ συμπλήρωσή της.

Σχολιασμός

Στ. 3 -4: ἐβε[νῆντο ---] | [---]ἐβενῆτ[ο ---]· ὁ τύπος βενέω τοῦ ρήματος βινέω συναντᾶται στὴν Ἀθήνα στὶς ἐπιγραφὲς **4/A4** καὶ **9/A9** τοῦ παρόντος καταλόγου.

22/A22) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 15. (Πίν. 8)

Ἥμισυ τμῆμα ἡμισφαιρικοῦ μελαμβαφοῦς ὑποστατοῦ. Φέρει ἐγχάρακτη πρὶν ἀπὸ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο μὲ χρήση ἰωνικοῦ λάμδα κάτω ἀπὸ παράσταση, στὴν ὁποία ἀπεικονίζεται σκύλος σὲ ἐρωτικὴ παρὰ φύσιν ἐπαφὴ μὲ γυμνὴ ἀνθρώπινη μορφή ἀπροσδιορίστου φύλου.

Ὕψ. γραμμ.: 0,008-0,01 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου P 27698.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 13, C 15, Agora XXI 94, M 9.

Βιβλ. Oikonomides 1988c, 52, ἀριθ. 35.

Ἀπεικ. Athenian Agora XXI pl. 4, C15· The Athenian Agora XXI pl.61, M 9.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

[- - -]ος Νικ[- - -]

καλό[ς].

1 - 2 [κυν]ὸς Νικ[ο - - τὸ - ?-] | καλὸ[ς ἢ ν] Oikonomides.

Σχολιασμός

Στ. 1: [- - -]ος Νικ[- -]· ὁ μεγάλος ἀριθμὸς ὀνομάτων μὲ τὴν ἀρχὴ Νικ- ὅπως π.χ. τὰ ὀνόματα Νικίας, Νικήσιππος, Νικόδεμος, Νίκων κ.ἄ. καθιστᾶ δύσκολη τὴ συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος. Ἀπὸ τὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς εἶναι ἐπίσης γνωστοὶ πολλοὶ *καλοὶ* τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα παράγεται ἀπὸ τὴ ρίζα Νικ- ὅπως γιὰ παράδειγμα ὁ Νικέσσιπος,[151] ὁ Νικίας,[152] ὁ Νικόδημος,[153] ὁ Νικόλας,[154] ὁ Νικομᾶς,[155] ὁ Νικοσθένης,[156] ὁ Νικόστρατος,[157] ὁ Νίκων,[158] ὁ Νικώνδας,[159] καὶ ὁ Νικόξενος.[160]

[151] Βλ. ABV 264.

Στ. 2: καλό[ς]· κατὰ τὸν Οἰκονομίδη εἶναι πιθανὸ ὅτι τὸ ἐπίθετο καλὸς ἀναφέρεται στὸ ἐνεργὸ μέλος τῆς σεξουαλικῆς συνεύρεσης τῆς ἐγχάρακτης παράστασης, δηλαδὴ τὸν σκύλο. Στὴν περίπτωση αὐτὴ (πάντα σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψη τοῦ Οἰκονομίδη) ἡ ἐλλείπουσα λέξη στὸν πρῶτο στίχο τοῦ χαράγματος θὰ πρέπει νὰ ἀναφερόταν εἴτε στὸ πέος τοῦ σκύλου, εἶτε στὸν ἴδιο τὸ σκύλο, εἴτε τέλος, στὴν ἴδια τὴν ἐρωτικὴ πράξη, ὁπότε καὶ ὁ στίχος θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ: [τὸ πέος] καλό[ν], ἤ [τὸ βινεῖν] καλὸ[ν] ἢ [ὁ κύων] καλό[ς] καὶ νὰ μεταφρασθεῖ "τὸ…τοῦ σκύλου τοῦ Νικ[- - -] εἶναι καλό".[161] Πρέπει ἐπίσης νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι σύμφωνα μὲ τὸν Ἡσύχιο *κύων* ὀνομάζεται τὸ ἀνδρικὸ μόριο,[162] ὁπότε στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ μπορούσαμε νὰ ἀποδώσουμε ἕνα συμβολικὸ χαρακτήρα στὴν παράσταση.

Ἡ ἀποσπασματικὴ κατάσταση τοῦ ὀστράκου καὶ τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἐπιτρέπουν τὴν υἱοθέτηση καμίας συμπλήρωσης μὲ βεβαιότητα καὶ θεωρῶ παρακινδυνευμένη τὴν συμπλήρωση καὶ τὴν ἑρμηνεία τῆς ἐπιγραφῆς, ποὺ πρότεινε ὁ Οἰκονομίδης. Στὴν κατάληξη -ος θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ συμπληρωθεῖ τὸ κύριο ὄνομα κάποιου προσώπου. Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ ὄνομα, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ Νικ-, μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ πατρώνυμό του κατ᾽ ἀναλογίαν μὲ ὁρισμένες γραπτὲς ἐπιγραφὲς "καλῶν", ποὺ συναντῶνται κατὰ τὴν ἴδια περίοδο σὲ ἀττικὰ ἀγγεῖα.[163] Στὸν πρῶτο στίχο τῆς ἐπιγραφῆς θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ συμπληρωθεῖ ἕνα ὄνομα σὲ ὀνομαστική ([- - -]ος)

---

[152] Βλ. ABV 332.

[153] ARV^2, 1602.

[154] Βλ. ABV 425.

[155] Robinson-Fluck 1937, 156-157, ἀριθ. 196. Τὸ ὄνομα εἶναι πιθανῶς ὑποκοριστικὸ τοῦ Νικόμαχος.

[156] Βλ. ABV 671.

[157] Βλ. ABV 671 καὶ ARV^2 1603.

[158] Βλ. ABV 671 καὶ ARV^2 1602-03.

[159] Βλ. ARV^2 1603.

[160] Βλ. ARV^2 1603.

[161] Oikonomides 1986, 52, ἀριθ. 35.

[162] Ἡσυχ. (Κ4763): *κύων·… δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἀνδρεῖον μόριον καὶ τὸ ὑλακτοῦν ζῶον*. Βλ. ἀκόμα παρακάτω τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **133/ΕΠ22** τοῦ παρόντος καταλόγου ἀπὸ τὸ Παντικάπαιο: Παρθενίο κύων τὴν ψωλὴν δάκοι.

[163] Ἡ παρουσία πατρωνύμου δὲν εἶναι ἀσυνήθιστη κατὰ τὴν περίοδο 470-440 π.Χ. στὶς γραπτὲς ἐπιγραφὲς τῶν καλῶν, ποὺ συναντῶνται στὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα, βλ. Shapiro 1987, 107-118.

καὶ ἀκολούθως ἕνα ὄνομα σὲ δοτικὴ (Νικ[---]) καὶ στὸ δεύτερο στίχο τὸ ρῆμα δοκεῖ, κατ᾽ἀναλογίαν μὲ τὶς ἐπιγραφὲς τοῦ τύπου ὁ δεῖνα τῶι δείνι καλός [δοκεῖ][164].

Θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ ὑποτεθεῖ λόγω τῆς εἰκονιζόμενης παράστασης ὅτι τὸ κύριο ὄνομα τοῦ προσώπου ἔχει ὡς α΄ συνθετικὸ τὴ λέξη κύων, ὅπως γιὰ παράδειγμα Κύνιππος, ὄνομα ποὺ ἀπαντᾶται σὲ μελανόμορφη λήκυθο τῆς περιόδου 500-490 π.Χ.[165], Κυνίσκος, ὄνομα ποὺ εἶναι γνωστὸ στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸν 4ο αἰ π.Χ. καὶ ἐξῆς,[166] Κυνέγειρος, ποὺ ἐπίσης εἶναι γνωστὸ στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸν 6ο /5ο αἰ π.Χ.[167] Τὸ σχέδιο ὅμως πάνω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ δὲν εἶναι σίγουρο ὅτι ἀποτελεῖ ἄμεση εἰκονογράφησή της, ὅπως φαίνεται ὅτι ὑποστηρίζει ὁ Οἰκονομίδης, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ εἶναι ἁπλὰ ἕνα εἰρωνικὸ σχόλιο για τὴν "ποιότητα" τοῦ ἀποκαλούμενου ὡς καλοῦ.

23/A23) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 16. (Πίν. 8)

Πόδι μελανόμορφης κύλικος. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης. Διάμετρος βάσης: 0,071 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,004-0,007 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε σὲ φρέαρ (Η 6:5), τὸ ὁποῖο ἀνασκάφηκε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ μεγάλη στοά, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὴν βορειοδυτικὴ γωνία της.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου P 5128.

Ἐκδ. Talcott 1936, 347-348. The Athenian Agora XXI 13, C 16.

Βιβλ. ARV^2 1611, 7. The Athenian Agora XII 265, 436.

Ἀπεικ. Hesperia 5, fig. 16. The Athenian Agora XXI pl. 4, C 16.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Τιμόχσενος καλός.

---

[164] Πρβλ. **14/A14:** Λυκόμαχ[ος καλὸς] | [δ]οκεῖ Ἰανθιδ[ι vel ει].

[165] Haspels 1936, 161 (μελανόμορφη λήκυθος του ἐργαστηρίου τοῦ Ζωγράφου τῆς Ἀθηνᾶς μὲ τὴν παράσταση κυνηγιοῦ ἐλαφιοῦ καὶ τὶς ἐπιγραφὲς ΙVΟΝ, ΚΑΙΟϟ, ΚVΝΙΓΓΟϟ. Γιὰ τὸ ὄνομα βλ. ἐπίσης LGPN II, s.v. "Κύνιππος" καὶ PAA s.v. "Κύνιππος".

[166] LGPN II, s.v. "Κυνίσκος" καὶ PAA s.v. "Κυνίσκος".

[167] LGPN II, s.v. "Κυνέγειρος" καὶ PAA s.v. "Κυνέγειρος".

Σχολιασμός

Τιμόξενος· τὸ ὄνομα Τιμόξενος εἶναι γνωστὸ στὴν Ἀττικὴ καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐπιγραφές. Τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἀποτελεῖ τὴν παλαιότερη μέχρι σήμερα γνωστὴ ἀναφορά του[168]. Κάποιος *Τιμόξενος καλὸς* ἐμφανίζεται σὲ ἕξι ἐρυθρόμορφα ἀγγεῖα, τρία ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι ἔργα του ζωγράφου τοῦ Χαρμίδη.[169] Τὸ ὄνομα τοῦ Τιμόξενου συναντᾶται μάλιστα σὲ ἕνα ἀκόμα χάραγμα ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἀγορὰ μαζὶ μὲ ἐκεῖνο τοῦ Χαρμίδη.[170]

24/A24) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 17. (Πίν. 8)

Τμῆμα βάσης σκύφου κορινθιακοῦ τύπου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης.

Ὕψ. γραμμ.: 0,004-0,007 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε σὲ φρέαρ (Η 6:5), τὸ ὁποῖο ἀνασκάφηκε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ μεγάλη στοά, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὴν βορειοδυτικὴ γωνία της.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου P 5144.

Ἐκδ. Talcott 1936, 347-348. The Athenian Agora XXI 13, C 17.

Βιβλ. ARV² 1610. The Athenian Agora XII no. 314.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI pl. 5, C 17.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Θεσ πιεὺς κα[λός].

Παρατηρήσεις

Ἀνάμεσα στὸ Σ καὶ τὸ Π τοῦ ὀνόματος Θεσπιεύς ὑπάρχει κενὸ ἑνὸς γράμματος. Ἴσως τὸ ὄνομα ἦταν γραμμένο μὲ δύο ≤.[171]

Σχολιασμός

Θεσ πιεὺς· ἡ λέξη Θεσπιεὺς στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ κύριο ὄνομα λόγω τῆς ὕπαρξης τοῦ ἐπιθέτου καλός.[172] Ὑπάρχει ἄλλωστε μεγάλος

---

[168] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I, III.A, III.B, IV καὶ V.A, s.v.

[169] ARV² 1611.

[170] Βλ. Agora XXI 14, C 21 = ἀριθ. **26/A26** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[171] Πρβλ. τὸ ὄνομα Θέσσπιος? στὴν Μυκαλησσὸ τῆς Βοιωτίας κατὰ τὸν 6ο/5ο αἰ. π.Χ. (βλ. LGPN III.B s.v.).

ἀριθμὸς ἐθνικῶν ὀνομάτων, ποὺ χρησιμοποιοῦνται ὡς κύρια ὀνόματα.[173] Τὸ ὄνομα Θεσπιεὺς εἶναι γνωστὸ ἄλλη μιὰ φορὰ στὴν Ἀττική στὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ., ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴ τροπολογίας σὲ ψήφισμα τῶν ἐπιστατῶν τῶν Ἐλευσινίων.[174] Λόγω τῆς σπανιότητος τοῦ ὀνόματος εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι ὁ Θεσπιεύς τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῆς καὶ ὁ Θεσπιεὺς τοῦ χαράγματος ταυτίζονται. Ἐκτὸς Ἀττικῆς τὸ ὄνομα εἶναι ἐπίσης πολὺ σπάνιο.[175] Δὲν μπορεῖ ἐπίσης νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ πιθανότητα ὅτι τὸ Θεσπιεύς χρησιμοποιεῖται ὡς παρωνύμιο.

25/A25) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 18. (Πίν. 8)

Βάση μικρῆς λεκανίδος. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο μὲ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ Η. Διάμετρος βάσης (ἐξωτ.): 0,112 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06-0,012 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε σὲ φρέαρ (Η 6:5), τὸ ὁποῖο ἀνασκάφηκε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ μεγάλη στοά, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὴν βορειοδυτικὴ γωνία της.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου P 5157.

Ἐκδ. Shear 1936, 36-37. Talcott 1936, 347-348. The Athenian Agora XXI 13, C 18.

Βιβλ. Beazley 1946, 20-21. Richter 1958, 57. Milne and v. Bothmer 1953, 218. The Athenian Agora XII no. 1794. Gallavotti 1979, 6. GAI I, 44 ἀριθ. 21. Κουμανούδης - Ματθαίου 1986, 191. Immerwahr 1990, no. 426.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 5, C 18.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Σōσίας καταπύγōν

hός φησιν ho γράφσας.

1 - 2: φησὶν ὁ γράφσας Ε[ὐφρόν]ιος | Σωσίας καταπύγον Shear· Σωσίας καταπύγōν, Εὐφρόνιός φησιν ὁ γράφσας Beazley, Milne - v. Bothmer· Σοσίας καταπύγον| hός φησιν ho γράφσας Lang·

---

[172] Ἀμφιβολία εκφράζει η Talcott γιὰ τὸ ἂν πρόκειται γιὰ ὄνομα ἤ πιθανότερα κατ᾽ αὐτὴν γιὰ ἐθνικό, βλ. Talcott 1936, 348: "Whether we have here to do with a name, or rather with the boy from Thespiae, is uncertain".

[173] HPG 550 - 554· Fraser 2000, 149-157.

[174] IG I^3 32 στ. 6 καὶ 35.

[175] Τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλες τρεῖς μόνον φορὲς στὴν Τῆνο κατὰ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. βλ. LGPN I, s.v.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ κυκλοτερῶς σὲ δύο ἐπάλληλους κύκλους στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης. Ὁ στίχος 1 ἔχει χαραχθεῖ στὸν ἐσωτερικὸ δίσκο τῆς βάσης καὶ ὁ στίχος 2 στὸν ἐξωτερικὸ δακτύλιο τῆς βάσης.

Σχολιασμός

Στ. 1: Σōσίας· τὸ ὄνομα εἶναι ἀρκετὰ συχνὸ στὴν Ἀττική.[176]

Στ. 2: φησιν· Ἡ χρήση γραμμάτων τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι γνωστὴ σὲ ἐπιγραφὲς ἰδιωτικοῦ κυρίως περιεχομένου ἀλλὰ καὶ σὲ ὁρισμένα δημόσια μνημεῖα πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίσημη εἰσαγωγή του τὸ ἔτος 403/2 π.Χ.[177] Τὸ Η συναντᾶται ἐπίσης σὲ ὁρισμένα ὄστρακα τῆς περιόδου 450-440 π.Χ. ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου δὲν εἶναι πάντοτε πλήρως σωστή.[178] Στὰ ἴδια χρόνια ἐμφανίζονται καὶ οἱ πρῶτες ἐπιγραφὲς ἐπὶ λίθου, στὶς ὁποῖες ἀπαντᾶται τὸ ἰωνικὸ ἀλφάβητο ποὺ ἀρχίζει νὰ γίνεται πιὸ συχνὸ κατὰ τὴν περίοδο 460-450 π.Χ.[179] Στὶς γραπτὲς ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἐπιγραφὲς ἡ χρήση ἰωνικῶν γραμμάτων ἐπεκτείνεται μετὰ τὸ 490 π.Χ. καὶ κυρίως κατὰ τὸ δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἐνῶ τὰ ἔτη 480-430 π.Χ. φαίνεται ὅτι ἦταν ἡ μεταβατικὴ περίοδος ἀπὸ τὸ ἀττικὸ στὸ ἰωνικὸ ἀλφάβητο.[180] Πάντως ἡ χρήση τοῦ Η καὶ τοῦ Ω γίνεται συχνὴ στὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα γύρω στὸ 450 π.Χ.[181]

Στ. 2: hός φησιν ho γράφσας· στὴν πρώτη δημοσίευση τοῦ χαράγματος ὁ Shear συμπλήρωσε στὸ δεύτερο στίχο τὸ ὄνομα τοῦ Εὐφρονίου καὶ ἔδωσε σχεδιαστικὴ ἀποκατάσταση τῆς συμπλήρωσης πάνω σὲ φωτογραφία τοῦ ἀγγείου, σημειώνοντας ὅτι "all the letters are clear except those of the name Euphronios which have been deliberately deleted, but the remaining traces of letters seem to me warrant the suggested restoration". Ὑποστήριξε ἐπίσης ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἐκφράζει μία ἐπαγγελματικὴ

---

[176] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v. Τὸ ὄνομα Σωσίας εἶναι γνωστὸ σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ χῶρο καὶ ἀρκετὰ συνηθισμένο στὶς πόλεις τῆς Σικελίας, βλ. LGPN I, III.A, III.B, IV καὶ V.A, s.v.

[177] GAI I, 26-49.

[178] Πρβλ. Brueckner 1915, 11 ἀριθ. 14: Θοκυδίδης Μελησίο.

[179] GAI I, 41. Τὰ πρωιμότερα παραδείγματα χρήσης τοῦ Η συναντῶνται σὲ ὅρους ποὺ χρονολογοῦνται πιθανότατα στὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

[180] GAI I, 33-34. Κατὰ τὸν Threatte ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἰδιωτικῶν ἐπιτύμβιων μνημείων μὲ μεικτὸ - ἀττικὸ καὶ ἰωνικὸ - ἀλφάβητο ἀνήκει ἴσως στὰ τελευταῖα σαράντα χρόνια τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Γιὰ τὴ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου στὶς ἐπὶ λίθου ἀττικὲς ἐπιγραφὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. βλ. ἐπίσης Matthaiou 2009, 201-212.

[181] GAI I, 39-40.

ἀντιπαλότητα ἀνάμεσα στὸ Σωσία καὶ τὸν Εὐφρόνιο, τοὺς γνωστοὺς κεραμεῖς τοῦ πρώτου μισοῦ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. στὴν Ἀθήνα.[182]

Τὴ συμπλήρωση τοῦ Shear ἀποδέχθηκαν ὁ Beazley καὶ οἱ Milne - v. Bothmer, μὲ ἀντιστροφὴ ὅμως τῶν δύο στίχων[183]. Ὁ Beazley διέκρινε ἐπίσης ὅτι οἱ δύο πρῶτες λέξεις δημιουργοῦν φερεκράτειο στίχο (-υ-υυ--), καὶ συνέκρινε τὴν ἐπιγραφὴ μὲ ἕνα παρεμφερὲς χάραγμα ἀπὸ τὴν Κύμη τῆς Ἰταλίας: Σοσ[ίας] | καταπύγ[ο]ν ho γρά[φσας φεσίν][184].

Ἡ Lang κατὰ τὴν ἀναδημοσίευση τοῦ ὀστράκου ἀνέγνωσε τὸ δασὺ γράμμα στὴν ἀρχὴ τοῦ δευτέρου στίχου καὶ δὲν συμπλήρωσε τὸ ὄνομα τοῦ Εὐφρονίου ἀλλὰ σημείωσε ὅτι δὲν διακρίνονται ἐσκεμμένως σβησμένα γράμματα (ὅπως εἶχε ὑποστηρίξει ὁ Shear) ἀλλὰ ἡ βαφὴ καὶ ἡ ἀρχικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου διατηροῦνται.[185] Ἡ διόρθωση τῆς ἀνάγνωσης τοῦ χαράγματος ἀπὸ τὴν Lang εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ χαθεῖ ἡ ἐνδιαφέρουσα ἑρμηνεία τῆς ἐπαγγελματικῆς διαμάχης ἀνάμεσα στοὺς δύο κεραμεῖς, τὴν ὁποία κατὰ τὸν Shear ἐξέφραζε ἡ ἐπιγραφή. Παράλληλα, ὁ Gallavotti ἀναγνώρισε στὴν ἐπιγραφὴ ἕνα μετρικὸ δίστιχο, στὸ ὁποῖο ὁ πρῶτος στίχος εἶναι φερεκράτειος (-υ|-υυ|--) καὶ ὁ δεύτερος ρεϊζιανός (-|-υυ-|) καὶ ἀνέγνωσε: Σωσίας καταπύγων, | ὡς φησὶν ὁ γράψας.[186]

Δυστυχῶς, ἐπειδὴ δὲν ἔχει, ἐξ ὅσων γνωρίζω, δημοσιευθεῖ μέχρι σήμερα ἀκριβὲς σχέδιο ἢ φωτογραφία τοῦ χαράγματος ἀπὸ τὴν Κύμη τῆς Ἰταλίας, παρὰ μόνον ἕνα σκαρίφημα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνει σύγκριση ἀνάμεσα σὲ αὐτὸ καὶ τὸ χάραγμα τῆς Ἀγορᾶς τῆς Ἀθήνας. Πιθανῶς βέβαια, ὁ χαράκτης τῶν δύο ἐπιγραφῶν νὰ εἶναι ὁ ἴδιος, ὅπως δείχνει ἡ ὁμοιότητα τοῦ περιεχομένου τῶν δύο ἐπιγραφῶν.

26/A26) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 21. (Πίν. 9)

Βάση λεκανίδος. Σὲ ὅλη τὴν ἐπιφάνεια τῆς κάτω πλευρᾶς τῆς βάσης φέρει ἐγχάρακτο μετὰ τὴν ὄπτηση πλέγμα, προφανῶς παιχνίδι,[187] στὰ τετράγωνα τοῦ ὁποίου ἔχουν διαταχθεῖ ἀνὰ δύο ἢ ἕνα τὰ γράμματα σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο. Διάμετρος βάσης (ἐξωτ.): 0,158 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,004 - 0,006 μ.

---

[182] Shear 1936, 36, fig. 36 (σχέδιο τοῦ de Jong).

[183] Beazley 1946, 20· Milne - v. Bothmer 1953, 218.

[184] Gabrici 1913, col. 459.

[185] The Athenian Agora XXI 13, C18.

[186] Gallavotti 1979, 64.

[187] Immerwahr 1990, 105 σημ. 36.

Τόπος εὕρεσης: Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε σὲ φρέαρ (Η 6:5), τὸ ὁποῖο ἀνασκάφηκε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ μεγάλη στοὰ ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὴν βορειοδυτικὴ γωνία τῆς Ἀγορᾶς.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου P 5164.

Ἐκδ. Talcott 1936, 350-356, fig. 21. The Athenian Agora XXI 14, C 21.

Βιβλ. ARV[2] 1611.8. The Athenian Agora XII no. 1797. Immerwahr 1990 ἀριθ. 726, εἰκ. 165. Steiner 2002, 357, 364-365.

Ἀπεικ. Hesperia fig. 21. The Athenian Agora XXI pl. 5, C 21. Immerwahr 1990, 105 ἀριθ. 726, fig. 165.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Θεοί· Θερικλῆς
καλός
θεοί· Πῄχσονος
Τιμόχσενος
5 καλός
Χαρμίδες
καλός.

3 Π.ξονος Talcott. Π[ρό]χσενος Beazley. Πύχσονος ἢ Πρ‹ά›ξων Lang.

Παρατηρήσεις

Οἱ δύο ἐπικλήσεις πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχουν χαραχθεῖ μὲ μικρότερα γράμματα, ἡ κάθε μία στὸ ἐσωτερικὸ ἑνὸς τετραγώνου. Ἀντίθετα τὰ γράμματα τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἐπικλήσεων *καλὸς* ἔχουν χαραχθεῖ ἀνὰ δύο σὲ κάθε τετράγωνο τοῦ πλέγματος καὶ μόνον τὸ τελικὸ Σ τῆς λέξης *καλὸς* στοὺς στίχους 2, 5 καὶ 7 ἔχει χαραχθεῖ σὲ ξεχωριστὸ τετράγωνο προφανῶς γιατί περίσσευε.

Σχολιασμός

Στ. 1 καὶ 3: θεοί· ὅπως ἔχει ἐπισημάνει ἡ Talcott ἡ ἐπίκληση τῶν θεῶν εἶναι περισσότερο συνηθισμένη σὲ ἐπιγραφὲς ἐπὶ λίθου παρὰ σὲ ἀγγεῖα[188]. Ἡ ἐπίκληση παραπέμπει στὸν χῶρο ἑνὸς συμποσίου , ὅπου οἱ συμμετέχοντες ἐξέφρασαν τὸν θαυμασμό τους γιὰ τοὺς *καλοὺς* τῆς ὁμήγυρης, χαράσσοντας στὴν βάση ἑνὸς ἀγγείου τὰ ὀνόματά τους. Τὰ δύο ἀπὸ τὰ τρία ὀνόματα τοῦ χαράγματος ἐμφανίζονται ἄλλωστε καὶ σὲ γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς τῶν “καλῶν”.

[188] Talcott 1936, 350.

Στ. 1: Θερικλẽς· τὸ ὄνομα Θερικλẽς (Θηρικλῆς) ἔχει ὡς ά συνθετικὸ τὴ λέξη θηρίον[189] καὶ εἶναι σπάνιο σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου[190] ἂν καὶ στὴν Ἀττικὴ εἶναι συγκριτικὰ συχνότερο.[191] Ὁ παλαιότερος μέχρι σήμερα γνωστὸς Ἀθηναῖος Θηρικλῆς εἶναι ὁ ἐπώνυμος ἄρχων τοῦ ἔτους 533/2 π.Χ.

Στ. 3: Πῄχσονος· τὸ ὄνομα Πήξων (Πήχσων) τοῦ πατρὸς τοῦ Θηρικλέους εἶναι ἅπαξ ἐμφανιζόμενο μέχρι σήμερα.[192] Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καὶ ἐπειδὴ τὸ ὄνομα ἦταν τὸ μοναδικὸ πατρώνυμο τῆς ἐπιγραφῆς, ὁ Beazley τὸ διόρθωσε σὲ Π[ρό]χσενος.[193] Τὰ σωζόμενα ὅμως ἴχνη καὶ κυρίως τὸ στρογγυλὸ 5ο γράμμα τοῦ στίχου, τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ ἀναγνωσθεῖ διαφορετικὰ παρὰ μόνον ὡς Ο, δὲν δικαιολογοῦν τὴ διόρθωση. Αὐτὴ θὰ εὐσταθοῦσε μόνον ἄν θεωρήσουμε ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ὑπάρχει λάθος τοῦ χαράκτη, ὁπότε θὰ ἔπρεπε νὰ μεταγράψουμε Π<ρό>χσ<ε>νος. Ἡ διάταξη ὅμως τῆς ἐπιγραφῆς (δύο γράμματα ἀνὰ τετράγωνο) καὶ ἡ μὴ ἀναγραφὴ κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς λέξεως *καλός*, δὲν εὐνοεῖ τὴ διόρθωση τοῦ Beazley. Ὅπως ἤδη ἔχει ἀναφερθεῖ, ἡ ἐμφάνιση πατρωνύμων στὶς "ἐπιγραφὲς καλῶν" δὲν εἶναι ἄγνωστη κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ στὶς γραπτὲς ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἐπιγραφές,[194] ὅπου μάλιστα συχνὰ ἀκολουθεῖται ἡ ἴδια διάταξη, δηλαδὴ τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετο καλὸς καὶ ἀκολουθεῖ τὸ πατρώνυμο.[195]

Στ. 4: Τιμόχσενος· τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ στὴν Ἀττικὴ καὶ σὲ ἄλλες περιοχές.[196]

Στ. 6: Χαρμίδες· τὸ ὄνομα Χαρμίδης εἶναι συνηθισμένο στὴν Ἀττική.[197] Κάποιος Χαρμίδης καλὸς μαρτυρεῖται ἐπίσης στὰ ἐρυθρόμορφα ἀγγεῖα τοῦ δεύτερου τετάρτου τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.[198] Εἶναι μάλιστα πιθανὸ ὅτι ὁ Χαρμίδης τοῦ παρουσιαζομένου χαράγματος μπορεῖ νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν Χαρμίδη τῶν γραπτῶν ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφῶν τῆς ἴδιας ἐποχῆς. Σίγουρα ὅμως δὲν ταυτίζεται μὲ τὸν Χαρμίδη,

---

[189] Βλ. HPN, 210. Πρβλ καὶ τὰ ὀνόματα Θηρικύων καὶ Θηριμένης.

[190] Τὸ ὄνομα ἐκτὸς Ἀττικῆς μαρτυρεῖται μία φορὰ στὴν Κορινθία τὸν 5ο/4ο αἰ. π.Χ. καὶ μία φορὰ στὴν περιοχὴ τῆς Σινώπης τὸ β΄ μισὸ τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. βλ. LGPN III.A καὶ V.A s.v.

[191] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v. Τὸ παρεμφερές ὄνομα Θηρικλείδης συναντᾶται ἐπίσης μία φορὰ κατὰ τὸν 3ο (;) αἰ. π.Χ. στὴν Ἀττική, βλ. LGPN II, s.v.

[192] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v.

[193] ARV^2, 1611.8.

[194] Βλ. Shapiro 1987, 107-118.

[195] Ἡ διάταξη αὐτὴ στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς τῶν καλῶν ὀφείλεται μᾶλλον σὲ διακοσμητικοὺς λόγους κατὰ τὸν Shapiro, βλ. Shapiro 1987, 112-113.

[196] Βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **ἀριθ. 23/A23** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[197] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA, s.v.

[198] Βλ. Robinson - Fluck 1937, 91-92· ARV^2 1571-1572.

τὸν ὁποῖο περιγράφει ὁ Πλάτων στὸν διάλογό του "Λύσις" λόγω τῆς πρωιμότερης αὐτοῦ χρονολόγησης τοῦ ὀστράκου.

27/A27) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 22. (Πίν. 9)

Τμῆμα βάσης λεκανίδος. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο θραύσματα. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν κάτω πλευρὰ σὲ ἀττικὸ πιθανότατα ἀλφάβητο. Μέγιστη σωζ. διάμετρος: 0,12 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,05-0,01 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε σὲ φρέαρ (Η 6:5), τὸ ὁποῖο ἀνασκάφηκε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ μεγάλη στοά, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὴν βορειοδυτικὴ γωνία τῆς Ἀγορᾶς.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 5169.

Ἐκδ. Talcott 1936, 350, fig. 20. Beazley 1946, 20 - 21. Milne and v. Bothmer 1953, 217 - 218, 2. The Athenian Agora XXI, 14, C 22.

Βιβλ. ARV^2 1561, 3. The Athenian Agora XII no. 1796.

Ἀπεικ. Talcott 1936, 351, fig. 20. The Athenian Agora XXI, pl. 5, C 22.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

[Ἀλ]καῖος καταπ[ύγον].

Σχολιασμός

[Ἀλ]καῖος· Γιὰ τὸ ὄνομα Ἀλκαῖος βλ. τὸ λῆμμα **18/A18** τοῦ παρόντος καταλόγου. Τὰ τρία χαράγματα, στὰ ὁποῖα ἐμφανίζεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλκαίου καὶ ἔχουν βρεθεῖ στὴν Ἀρχαία Ἀγορὰ πρέπει νὰ ἀναφέρονται στὸ ἴδιο πρόσωπο, ὅπως ἤδη ἔχει παρατηρήσει ἡ Lang.[199]

28/A28) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 23. (Πίν. 9)

Θραῦσμα ἀπὸ τὸ χεῖλος λεκανίδος. Φέρει στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο μὲ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ Η.

Ὕψ. γραμμ.: 0,03-0,05 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 18449.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 14, C 23.

Βιβλ. GAI I, 44, ἀριθ. 21.

[199] The Athenian Agora XXI, 14 (ἀριθ. C19, C20, C22).

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 5, C 23.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

ἔτλη λαḳḳόṗṛ[ο]ḳṭος

ho Συδρόμαχος.

λακκόπρ[ο]κτος Lang.

Παρατηρήσεις

Στὸ χάραγμα ἔχει χρησιμοποιηθεῖ τὸ ἀττικὸ λάμδα (ᒪ), Η, τετρασκελές Σ στὸν πρῶτο στίχο καὶ τρισκελὲς (ᐢ) στὸν δεύτερο. Ὁ πρῶτος στίχος ἔχει ὑποστεῖ φθορὲς, προφανῶς κατὰ τὴ διάρκεια προσπάθειας νὰ σβησθεῖ. Ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε ἡ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι γνωστὴ σὲ ἐπιγραφὲς ἰδιωτικοῦ κυρίως περιεχομένου ἀλλὰ καὶ σὲ ὁρισμένα δημόσια μνημεῖα πρὶν τὴν ἐπίσημη εἰσαγωγή του τὸ ἔτος 403/2 π.Χ.[200] Σὲ ὁρισμένα μάλιστα ὄστρακα τῆς περιόδου 450-440 π.Χ. τὸ Η χρησιμοποιεῖται παράλληλα μὲ τὸ ἀττικὸ Λ (ᒪ).[201]

Σχολιασμός

Στ. 1: ἔτλη· πρόκειται γιὰ τὸν ἀόριστο β΄ τοῦ ἀμάρτυρου στὸν ἐνεστώτα ρήματος *τλάω = ὑπομένω, ἀνέχομαι.[202] Τὸ ρῆμα μαρτυρεῖται κυρίως σὲ ἔμμετρα κείμενα καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴ μετοχή.[203] Θὰ μποροῦσε ἔτσι στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφὴ νὰ ἐννοηθεῖ ἡ μετοχὴ τοῦ ρήματος εἰμί καὶ νὰ μεταφράσουμε: ἄντεξε νὰ εἶναι λακκόπρωκτος ὁ Συδρόμαχος.

Στ. 1: λαḳḳόṗṛ[ο]ḳṭος· ἄν καὶ στὸ χάραγμα χρησιμοποιεῖται τὸ ἦτα, προτιμῶ τὴ συμπλήρωση τοῦ Ο ἀντὶ τοῦ Ω λόγω τῶν ὑπολοίπων γραμμάτων τοῦ ἀττικοῦ ἀλφαβήτου, ποὺ ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ στὴν ἐπιγραφὴ καὶ ἐπειδὴ ἡ χρήση τοῦ ὠμέγα εἶναι σπάνια στὶς ἐπιγραφὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. τόσο ἰδιωτικοῦ ὅσο καὶ δημόσιου

---

[200] GAI I, 26-49. Βλ. ἐπίσης παραπάνω τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **25/A25** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[201] Πρβλ. Brueckner 1915, 11 ἀριθ. 14: Θοκυδίδης Μελησίο (ᒪ, Σ)˙ Γιὰ τὴν ταυτόχρονη χρήση τρισκελοῦς καὶ τετρασκελοῦς Σ βλ. Brueckner 1915, 17, ἀριθ. 44.

[202] LSJ[9], s.v. "*τλάω". GAI I 366 §22.031 καὶ GAI II 553 §70.04 καὶ 654 ἀριθ. 104.

[203] Ὁμ. *Ὀδυσ.* υ, 311: τάδε μὲν καὶ τέτλαμεν εἰσορόωντες. Ἀπολ. Ροδ. *Ἀργ.* 2.191-193 (ed. G. W. Mooney): οὐδέ τις ἔτλη | μὴ καὶ λευκανίηνδε φορευμένος, ἀλλ᾽ ἀποτηλοῦ | ἑστηώς. Βλ. καὶ LSJ[9], s.v. "*τλάω" II.3· Smyth Grammar 2127.

χαρακτήρα ἀκόμα καὶ στὴν τελευταία δεκαετία τοῦ αἰώνα.[204] Στὶς γραπτὲς πάντως ἐπὶ τῶν ἀττικῶν ἀγγείων ἐπιγραφὲς ἡ χρήση τοῦ Η καὶ τοῦ Ω γίνεται πιὸ συχνὴ γύρω στὸ 450 π.Χ.[205]

Τὸ ἐπίθετο *λακκόπρωκτος* εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη (*Νεφέλαι* 1330) ὅταν ὁ Στρεψιάδης κατηγορεῖ μεταξὺ ἄλλων τὸν γιό του ὡς "λακκόπρωκτο". Ἡ λέξη *λακκοπρωκτία* χρησιμοποιεῖται ἐπίσης ἀπὸ τοὺς κωμικοὺς ποιητὲς Κηφισόδωρο[206] καὶ Εὔπολι.[207] Περισσότερο συχνὲς στὸ Ἀριστοφάνη[208] καὶ ἄλλους κωμικοὺς ποιητές[209] εἶναι οἱ συνώνυμες λέξεις *εὐρύπρωκτος* καὶ *εὐρυπρωκτία*. Τὸ ἐπίθετο εὐρύπρωκτος εἶχε μάλιστα εὐρεία χρήση στὸ καθημερινὸ αἰσχρὸ λεξιλόγιο ἀπὸ τὶς ἀρχὲς ἤδη του 5ου αἰ. π.Χ., ὅπως δείχνουν οἱ συχνὲς ἀναφορές του.

Στ. 2: ho Συδρόμαχος· τὸ ὄνομα εἶναι ἅπαξ ἐμφανιζόμενο μέχρι σήμερα σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[210] Ἡ ἐτυμολογία του εἶναι προβληματική καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν πρὸς τὸ παρὸν νὰ δοθεῖ πειστικὴ ἑρμηνεία.

29/A29) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 24. (Πίν. 9)

Πέντε θραύσματα πήλινης κεράμου, τέσσερα ἀπὸ τὰ ὁποῖα συγκολλῶνται. Φέρει ἐγχάρακτη ἐπιγραφὴ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο[211] ἀπὸ τὴν ὁποία λείπει τμῆμα τοῦ δευτέρου στίχου, ποὺ ἀντιστοιχεῖ σὲ χῶρο δύο γραμμάτων. Μέγ. σωζ. ὕψος: 0,20 μ., μεγ. σωζ. πλάτος: 0,28 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,02-0,06 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου P 15225.

---

[204] GAI I, 44. Συνηθέστερη εἶναι ἡ χρήση τοῦ ὠμέγα ἀντὶ τοῦ ου καὶ τοῦ ὄ γιὰ τὶς ὁποῖες βλ. GAI I, 47-48.

[205] GAI I, 39-40.

[206] Kassel-Austin V, fr. 3.4.

[207] Kassel-Austin IV, fr. 351.4. Στοὺς κωμικοὺς ποιητές (CAF III, Κωμ. ἀδεσπ. 1362) ἀναφέρεται ἐπίσης καὶ τὸ ἐπίθετο λακκοσκαπέρδας = λακκόπρωκτος.

[208] Ἀριστοφ. *Ἀχαρνῆς* 716 καὶ 843· *Νεφέλαι* 1090· *Σφῆκες* 1070.

[209] Εὔβουλος, CAF fr. 120, στ. 6-8: *οἵτινες πόλιν* | *μίαν λαβόντες εὐρυπρωκτότεροι πολὺ* | *τῆς πόλεος ἀπεχώρησαν*.

[210] LGPN II, s.v. "Συδρόμαχος", ὅπου διατυπώνονται ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν ἀθηναϊκὴ προέλευση τοῦ ὀνόματος.

[211] Γιὰ τὴ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου σὲ ἐπιγραφὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. βλ. τὸ σχολιασμὸ τῶν ἐπιγραφῶν **25/A25** καὶ **28/A28** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ἐκδ. Milne and v. Bothmer 1953, 219 - 220, fig 1. The Athenian Agora XXI 14, C 24.
Ἀπεικ. *Hesperia* 22 (1953) 219 - 220, fig 1.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Ε̣ὐκλ̣[ῆ]-
ς καταπ-
ύγ̣ω̣ν.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Ε τοῦ στίχου 1 σώζεται μόνον ἡ κάτω ὁριζόντια κεραία καὶ τμῆμα τῆς κάθετης, ἐνῶ ἀπὸ τὸ Κ δὲν ἔχει χαραχθεῖ ἡ κάτω λοξὴ κεραία του. Ἀπὸ τὸ Γ τοῦ στίχου 3 σώζεται μόνον τμῆμα τῆς κάθετης κεραίας καὶ ἀπὸ τὸ Ω ἡ δεξιὰ ὁριζόντια.

Σχολιασμός

Στίχ. 1 - 2: Ε̣ὐκλ̣[ῆ]|ς· τὸ ὄνομα Εὐκλῆς εἶναι πολὺ συνηθισμένο στὴν Ἀττικὴ[212] καὶ μέχρι σήμερα ἡ παλαιότερη γνωστὴ ἀναφορά του συναντᾶται σὲ χάραγμα ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἀγορά,[213] ποὺ χρονολογεῖται περὶ τὰ ἔτη 575-550 π.Χ.

30/Α30) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 25. (Πίν. 10)

Μικρὸ τμῆμα βάσης πήλινης λεκανίδος. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης, ἡ ὁποία ἔχει διαταχθεῖ κυκλοτερῶς σὲ δύο στίχους ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ περιφέρεια πρὸς τὸ κέντρο. Μεγ. σωζ. χορδή: 0,14 μ.
Ὕψ. γραμμ.: 0,016-0,028 μ.
Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.
Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 10779.
Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 14, C 25.
Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 6, C 25.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

vacat Μν[- - -]
[κατα]πύγο[ν].

[212] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v. Τὸ ὄνομα εἶναι ἐπίσης συνηθισμένο καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I-V. A s.v.
[213] The Athenian Agora XXI, ἀριθ. K 1.

Παρατηρήσεις

Στ. 1: Μν[- - -]· στὰ σωζόμενα γράμματα πρέπει νὰ συμπληρώσουμε τὸ κύριο ὄνομα τοῦ καταπύγονος. Αὐτὸ ξεκινᾶ πάνω ἀπὸ τὸ Ο τοῦ δεύτερου στίχου, ἡ ἀταξία ὅμως αὐτὴ εἶναι συνηθισμένο φαινόμενο σὲ χαράγματα. Ἀπὸ τὸ Ν τοῦ πρώτου στίχου σώζονται ἡ ἀριστερὴ κάθετη καὶ ἡ λοξὴ κεραία, ἐνῶ ἀπὸ τὸ Ο τοῦ δευτέρου στίχου, τὸ ὁποῖο ἔχει τὸ σχῆμα ρόμβου, σώζονται οἱ τρεῖς "πλευρές".

Σχολιασμός

Τὰ κύρια ὀνόματα ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ Μν- εἶναι πάρα πολλὰ (π.χ. Μνασέας, Μνήσαρχος, Μνησίθεος, Μνησικλῆς, Μνησίστρατος κ.ἄ) μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴν εἶναι δυνατὴ ἡ συμπλήρωσή του.

31/Α31) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. SEG XLII 76 Η. (Πίν. 10)

Βάση κορινθιακοῦ σκύφου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο διατεταγμένη κυκλοτερῶς.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν. Βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ ἀποθέτη Η 4:5, περὶ τὰ 12 μ. δυτικὰ ἀπὸ τὴ Βασίλειο στοά.

Ἐκδ. Rotroff-Oakley 1992, 27-28, 98, n.148, figs 9, 22, pls 43, 53. BE 1994, 278.

Βιβλ. Steiner 2002, 357-358, 360 σημ. 75. Lissarrague 1999, 360 σημ. 10.

Ἀπεικ. Hesperia Supplement 25 (1992) figs 9, 22, pls 43, 53.

475-450 π.Χ.

Σικέλε καλέ τοι δοκεῖ τõι μοιχõι.

Σχολιασμός

Στ. 1: Σικέλε· ἡ λέξη θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ εἴτε κύριο ὄνομα[214] εἴτε ἐθνικό, ὅπως ἔχουν ἤδη παρατηρήσει οἱ ἐκδότες τῆς ἐπιγραφῆς.[215] Τὸ ἐπίθετο καλὸς /καλὴ προσδιορίζει συνηθέστερα κύριο ὄνομα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ περίπτωση ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ἐθνικὸ Σικελέ (Σικελή), τὸ ὁποῖο ἔχει

[214] Γιὰ κύρια ὀνόματα ποὺ προέρχονται ἀπὸ ἐθνικὰ βλ. HPG 550-554 καὶ Fraser 2000, 149-157 καὶ ἀριθ. Α23 τοῦ παρόντος καταλόγου.

[215] Rotroff - Oakley 1992, 27.

χρησιμοποιηθεῖ ὡς παρωνύμιο κάποιας γυναίκας, πιθανότατα ἑταίρας ἤ δούλας.[216] Τὸ ὄνομα Σικέλη πάντως εἶναι σπάνιο. Ἀπαντᾶται μία ἀκόμη φορὰ σὲ ἐπιγραφὴ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Ἄτραγα τῆς Θεσσαλίας.[217] Γνωστὸ ἐπίσης στὴν Ἀθήνα κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. εἶναι τὸ ὄνομα Σικελία,[218] τὸ ὁποῖο μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες περιοχές.[219]

τοι· πρόκειται γιὰ τὸ ἐγκλιτικὸ μόριο *τοι*, ποὺ ἐκφράζει τὴν πεποίθηση τοῦ λέγοντος σὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο λέγει καὶ μεταφράζεται "ἀληθῶς, βεβαίως, ἀναμφιβόλως, σὲ βεβαιῶ".[220]

τõι μοιχõι· κατὰ τὸν Lissarrague ἡ φράση ἔχει προστεθεῖ ἀπὸ ἄλλο χαράκτη,[221] ἄποψη ποὺ ὅμως δὲν ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς χάραξης.

Τὸ χάραγμα ἀναφέρεται πιθανότατα σὲ κάποια αὐλητρίδα ἤ πόρνη ποὺ σύχναζε στὴν ἀρχαία Ἀγορά. Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ χαράκτη ὡς μοιχοῦ, μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ἀποπλανητῆ καὶ τοῦ διαφθορέα γυναικῶν, ἀποτελεῖ ἀφ᾽ ἑνὸς ἕνα ἔμμεσο σχόλιο γιὰ τὶς χάρες τῆς Σικελῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἕνα σχόλιο γιὰ τὶς ἱκανότητες τοῦ μοιχοῦ,[222] τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἀναγράφεται γιὰ εὐνόητους λόγους.

32/A32) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 26. (Πίν. 10)

Ἥμισυ τμῆμα βάσης μελαβαφοῦς σκύφου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο. Μεγίστη σωζ. χορδή: 0,075 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,003-0,005 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 5449.

Ἐκδ. Milne and v. Bothmer 1953, 219-220, fig. 2. The Athenian Agora XXI 14, C 26. Galavotti 1979, 64.

Ἀπεικ. Milne and v. Bothmer 1953, 219-220, fig. 2. The Athenian Agora XXI, pl. 6, C 26.

---

[216] Ἀνάλογη εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ ὀνόματος ἤ ἐθνικοῦ Σικέλα, ποὺ μαρτυρεῖται σὲ ἄλλο ὄστρακο ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἀγορά, βλ. The Athenian Agora XXI C27 = **33/A33** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[217] Βλ. LGPN III B s.v. "Σικέλη".

[218] Βλ. LGPN II s.v. "Σικελία".

[219] Τὸ ὄνομα Σικελία μαρτυρεῖται στὴ Δῆλο, τὸ Δίον καὶ τὴ Μεσηβρία τῆς Θράκης τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια, βλ. LGPN I καὶ IV s.v. "Σικελία".

[220] Γιὰ τὴ λέξη βλ. ἐπίσης τὸν σχολιασμὸ τοῦ χαράγματος. **18**/**A18** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[221] Lissarrague 1999, 360 σημ. 10.

[222] Cohen 1990, 163.

Τρίτο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

[κα]ṭạ̣πṷγ[ον]

Ἀριστομέ[νες].

Στίχ. 1: [κα]ṭạπṷγ[ων] Lang, Milne and v. Bothmer. Ἀριστομέ[νης] [κα]ṭạπṷγ[ων] Galavotti.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὰ γράμματα τοῦ πρώτου στίχου σώζονται τὸ κατώτερον τμῆμα τῆς κάθετης κεραίας τοῦ Τ, τὰ δύο ἄκρα ἀπὸ τὶς λοξὲς κεραῖες τοῦ Α. Δὲν ὑπάρχει ἡ ὁριζόντια κεραία τοῦ Π οὔτε ἡ ἀριστερὴ κεραία τοῦ Υ Ἀπὸ τὸ Γ σώζεται μικρὸ τμῆμα τῆς ἀριστερῆς κεραίας τοῦ Γ.

Σχολιασμός

Στ. 2: Ἀριστομέ[νες]· τὸ ὄνομα εἶναι ἀρκετὰ συχνὸ στὴν Ἀττική.[223] Ὁ παλαιότερος μέχρι σήμερα γνωστὸς Ἀριστομένης εἶναι ὁ ἐπώνυμος ἄρχοντας τοῦ ἔτους 570/569 π.Χ. Κάποιος *Ἀριστομένης καλὸς* εἶναι ἐπίσης γνωστὸς ἀπὸ μελανόμορφο ἀγγεῖο τῶν χρόνων περὶ τὸ 540 π.Χ.[224] καὶ ἕνας δεύτερος ἀπὸ ἕνα ἐρυθρόμορφο ἀγγεῖο τοῦ ζωγράφου τοῦ Ἀριστομένη τῶν χρόνων 480-470 π.Χ.[225] Ἂν ἡ χρονολόγηση τοῦ παρουσιαζόμενου χαράγματος, ἡ ὁποία ἔχει μᾶλλον στηριχθεῖ στὴν ὕπαρξη τοῦ τετρασκελοῦς Σ, εἶναι σωστή (γ΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.) τότε ὁ Ἀριστομένης δὲν μπορεῖ νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν *καλὸν* τῶν χρόνων 480-470 π.Χ.

Ἀντιστρέφοντας αὐθαίρετα τοὺς στίχους τοῦ χαράγματος ὁ Galavotti θεώρησε τὴν ἐπιγραφὴ ἔμμετρη (υ – υυ – υυ – –).[226]

33/A33) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 27. (Πίν. 10)

Κατώτερο τμῆμα μελαμβαφοῦς σκύφου, μὲ διακόσμηση ἀκτίνων γύρω ἀπὸ τὴν βάση. Στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο. Διάμετρος βάσης: 0,041 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,005 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 17123.

---

[223] Βλ. LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v. Μαρτυρεῖται ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I -V. A, s.v.

[224] ABV 665.

[225] ARV² 1567.

[226] Gallavotti 1979, 64.

Ἐκδ. Milne and v. Bothmer 1953, 220, no 7. Vanderpool 1953, 32-37, fig. 2, pl. 66b. The Athenian Agora XXI 14, C 27.
Ἀπεικ. Milne and v. Bothmer 1953, fig 2, right, pl. 66 b. The Athenian Agora XXI, pl. 6, C 27.

Γ΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Σικέλα καταπύγ(αινα vel -ων).

Καταπύγ(αινα) Milne καὶ v. Bothmer.

Παρατηρήσεις

Ὁ χαράκτης ἀρχικῶς χάραξε τὰ γράμματα κατπυ καὶ μετὰ διόρθωσε σὲ καταπύγ ἀλλὰ τελικῶς ἄφησε τὴν λέξη ἡμιτελή, προφανῶς λόγω ἔλλειψης χώρου.

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Σικέλα εἶναι γνωστὸ ὑπὸ τὴ μορφὴ Σικέλη καὶ ἀπὸ ἄλλο χάραγμα στὴν Ἀγορά[227].

καταπύγ(αινα)· τὴ συμπλήρωση πρότειναν οἱ Milne and v. Bothmer κατ᾽ ἀναλογίαν μὲ τὸν προσδιορισμὸ καταπύγαινα, ποὺ ἀπαντᾶται σὲ μελανόμορφο ἀττικὸ ἀμφορέα.[228] Ἡ κατάληξη -αινα γιὰ τὸ θηλυκὸ γένος ἐπιθέτων μαρτυρεῖται γραμματικὰ καὶ σὲ ἄλλα παραδείγματα τῶν ὁποίων τὸ ἀρσενικὸ λήγει σὲ -ων.[229] Δυνατὴ ἐπίσης εἶναι ἡ συμπλήρωση τῆς ἐπιγραφῆς μὲ τὸν τύπο καταπύγ(ων) γιὰ τὸ θηλυκὸ γένος τοῦ ἐπιθέτου, ὁ ὁποῖος ἂν καὶ δὲν μαρτυρεῖται στὴν Ἀττικὴ εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἐπιγραφὴ τῆς Τήνου τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.[230] Γνωστὸς ἐπίσης ἀπὸ ἐπιγραφὴ τῆς Σικελίας εἶναι ὁ τύπος κατάπυγος.[231]

34/A34) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 28. (Πίν. 11)

Τμῆμα καλυπτῆρος κεράμου συγκολλημένο ἀπὸ δύο θραύσματα. Φέρει γάνωμα στὴν κυρτὴ ἐπιφάνεια, τοῦ ὁποίου τὸ χρῶμα ποικίλει ἀπὸ μελανὸ ἕως ἐρυθρό. Ἐπὶ τῆς

[227] Βλ. τὸ χάραγμα ἀριθ. **31/A31** τοῦ παρόντος καταλόγου ὅπου καὶ ἡ βιβλιογραφία γιὰ τὶς ἀναφορὲς τοῦ ὀνόματος.

[228] Βλ. τὸ χάραγμα **64/A64** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[229] Βλ. Milne and v. Bothmer 1953, 215 - 217 καὶ 220-224.

[230] SEG XV, 523 στ. 3: Θρή(ισ)σα καταπύγων.

[231] Πρβλ. ἀριθ. **243/IT1** τοῦ παρόντος καταλόγου: Λίβυσσα | κατάπυγος.

κυρτῆς ἐπιφάνειας δίστιχη ἐπιγραφὴ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο, ἡ ὁποία χαράχθηκε μετὰ τὴν θραύση τοῦ κεράμου.

Διαστάσεις: 0,36 Χ 0,32 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,036-0,06 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: Ρ 19403.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 14, C 28.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 6, C 28.

Ὕστερος 5ος αἰ. π.Χ.

[---]στρατος

[κα]λός.

Παρατηρήσεις

Τὸ Σ εἶναι τετρασκελὲς καὶ τὸ Λ ἰωνικό.

Σχολιασμός

Στ. 1: [---]στρατος· ἡ συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι δυνατὴ ἐπειδὴ ὑπάρχει μεγάλος ἀριθμὸς ὀνομάτων μὲ τὴν κατάληξη -στρατος, ὅπως Ἡγέστρατος, Καλλίστρατος, Λυσίστρατος, Σώστρατος κ.ἄ. . Ὁ διαθέσιμος χῶρος ἐπιτρέπει τὴ συμπλήρωση μικροῦ ἀριθμοῦ γραμμάτων πρὶν ἀπὸ τὴν κατάληξη τοῦ ὀνόματος ὅπως ἔχει ἤδη ἐπισημάνει ἡ Lang.[232]

35/Α35) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14, C 29. (Πίν. 11)

Τμῆμα καλυπτῆρος κεράμου ἐπιχρισμένο μὲ διαβρωμένο σήμερα καστανὸ γάνωμα. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο ἐπὶ τῆς ἐπιχρισμένης ἐπιφάνειας. Διαστάσεις: 0,07 Χ 0,08 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,01 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: Ρ 10618.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 14, C 29.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI 14, C 29.

Ὕστερος 5ος αἰ. π.Χ.

[232] The Athenian Agora XXI 14, ἀριθ. C 28.

[-----]λη καλή.

Σχολιασμός

[-----]λη· τὸ γυναικεῖο ὄνομα θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως.

Ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἑτεροφυλοφιλικῶν ἐπιγραφῶν, οἱ ὁποίες στὴν Ἀγορὰ εἶναι ἀριθμητικὰ λιγότερες ἀπὸ τὶς ὁμοφυλοφιλικές.

36/A36) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 14 - 15, C 30. (Πίν. 11)

Θραῦσμα λύχνου, τοῦ ὁποίου σώζεται ἡ μύξα καὶ τμῆμα τοῦ δίσκου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο στὸ χῶρο ἀνάμεσα στὸ δίσκο καὶ τὴ μύξα. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ εἰκονίζεται φαλλός.

Ὕψ. γραμμ.: 0,003 - 0,005 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: L 2450.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 14-15, ἀριθ. C 30. The Athenian Agora XXI, ἀριθ. M13.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 6, ἀριθ. C 30.

Ὕστερος 5ος - πρώϊμος 4ος αἰ. π.Χ.

Κοκ(κος ἢ -κοι)

καλ(ὸς ἢ -οί).

Κόκ|καλ(οι) vel Κοκ|καλ(ίνη) Lang.

Παρατηρήσεις.

Στὸ σχέδιο ποὺ παραθέτει ἡ Lang μετὰ τὸ Λ τοῦ δεύτερου στίχου ἀποδίδεται τὸ ἀνώτερο τμῆμα κάθετης κεραίας, τὸ ὁποῖο δὲν μεταγράφει οὔτε σχολιάζει. Ἡ ἐπανεξέταση τοῦ χαράγματος ἔδειξε ὅτι μετὰ τὸ Λ δὲν σώζεται ἴχνος γράμματος, ὁπότε πρόκειται γιὰ λάθος τοῦ σχεδιαστῆ.

Σχολιασμός

Στ. 1: ΚΟΚ· τὰ σωζόμενα γράμματα εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνήκουν εἴτε σὲ ἕνα οὐσιαστικὸ ποὺ δηλώνει πράγμα, εἴτε στὴν ἀρχὴ ἑνὸς κυρίου ὀνόματος, ὅπως Κόκκος καὶ Κοκκαλίνη, ποὺ μαρτυροῦνται στὴν Ἀττική,[233] ἢ Κόκκαλος[234] καὶ Κόκκυψ,[235] ποὺ

[233] Βλ. LGPN II s.v. "Τὸ ὄνομα Κόκκος μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN V.A s.v.

[234] Βλ. LGPN III.A καὶ V.A s.v.

μαρτυροῦνται σὲ ἄλλες περιοχές. Τὸ ἀκριβὲς ἔτσι περιεχόμενο τοῦ χαράγματος εἶναι αἰνιγματικό.

Ἡ Lang πρότεινε γιὰ τὴ συμπλήρωση τοῦ χαράγματος, τὴ χρήση τοῦ οὐσιαστικοῦ *κόκκαλοι*, τὸ ὁποῖο θεώρησε συνώνυμο τοῦ οὐσιαστικοῦ *κόκκοι*. Σημείωσε ἐπίσης τὴν πιθανότητα τῆς ἀναγραφῆς τῆς συντομογραφίας τοῦ ὀνόματος Κοκκαλίνη.[236] Ἡ λέξη *κόκκος* στὸν ἑνικὸ ἀριθμό ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἡσύχιο γιὰ νὰ δηλώσει τὸ γυναικεῖο αἰδοῖο,[237] ἐνῶ στὴν Παλατινὴ Ἀνθολογία ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς τῆς λέξης (*κόκκοι*) χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει τοὺς ὄρχεις.[238] Ἀντίθετα ἡ λέξη *κόκκαλοι* ποὺ πρότεινε ἡ Lang, δὲν μαρτυρεῖται μὲ τὴν ἔννοια τῶν ὄρχεων. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ θεωρῶ περισσότερο πιθανὴ τὴ συμπλήρωση τῆς λέξεως κόκ(κοι) σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν παράσταση τοῦ φαλλοῦ κάτω ἀπὸ τὸ χάραγμα.

Φυσικὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ πιθανότητα νὰ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ δύο στίχους ἕνα κύριο ὄνομα σὲ γενικὴ πτώση, δηλωτικὸ τοῦ ἰδιοκτήτη τοῦ λύχνου, ὅπως Κοκ|καλ(ίνου), Κοκ|καλ(ίνης), Κοκ|κάλ(ου). Τὰ ὀνόματα αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ τὶς λέξεις κόκκος ἤ κόκκαλον.

37/Α37) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 15, C 33. (Πίν. 11)

Ἀποσπασματικὰ σωζόμενος μελαμβαφὴς σκύφος. Φέρει στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος δύο ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὲς σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06 -0,1 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴ ἀποθέτη.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 6153.

Ἐκδ. Thompson 1958, 159, pl. 46. The Athenian Agora XXI 15, C 33.

Βιβλ. Jocelyn 1980, 15.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 6, C 33.

Μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

(α) Θειοδοσία λαικάζε̣[ι] ε̣ὖ.

(β) Λ(αικάστρια).

---

[235] Τὸ ὄνομα Κόκκυψ σώζεται σὲ ἐπιγραφὴ περὶ τὸ 424 π.Χ. ἀπὸ τὶς Θεσπιές, βλ. LGPN III.B, s.v.

[236] The Athenian Agora XXI, 14-15 ἀριθ. C30.

[237] Βλ. Ἡσυχ. (Κ3288): *Κόκκος·….καὶ τὸ γυναικεῖον μόριον·…*

[238] Βλ. Παλατινὴ Ἀνθολογία ΙΒ΄, 222. Γιὰ τὶς λέξεις *κόκκος* καὶ *κόκκοι* βλ. ἀκόμα Ἀπόρρητα, 12 καὶ 27.

λαικάδ̣ε̣[ι] Thompson, Lang.

Παρατηρήσεις

Μετὰ τὴν χάραξη τοῦ ὀνόματος Θειοδοσία, ἔγινε προσπάθεια σβησίματός του μὲ τὴ χάραξη μικρῶν λοξῶν γραμμῶν. Ἀπὸ τὸ δεύτερο Α τοῦ ρήματος λαικάζ̣ε̣[ι] σώζεται μόνον τὸ κάτω τμῆμα τῆς ἀριστερῆς κεραίας, ἀπὸ τὸ Ζ ἡ ἄνω δεξιὰ γωνία καὶ ἀπὸ τὸ Ε ἡ κάτω ἀριστερὴ γωνία. Ἡ συμπλήρωση φαίνεται ἀσφαλής, σύμφωνα μὲ τὰ τέσσερα πρῶτα γράμματα τῆς λέξης. Ἀπὸ Ε τοῦ ἐπιρρήματος εὖ σώζεται ἡ κάτω ὁριζόντια κεραία.

Σχολιασμός

α) Θειοδοσία· τὸ ὄνομα Θειοδοσία ἢ Θεοδοσία, ἐμφανίζεται στὴν Ἀττικὴ σὲ λίγες ἐπιγραφὲς ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. καὶ ἑξῆς.[239] Πιὸ συχνὸ εἶναι τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Θεοδόσιος.[240] Σπάνιο εἶναι ἐπίσης τὸ ὄνομα Θεοδοσία καὶ σὲ ἄλλες περιοχές.[241]

λαικάζ̣ε̣[ι]· τὸ ρῆμα λαικάζω καὶ τὰ παραγωγά του εἶναι γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλα χαράγματα[242] καὶ δηλώνει τὴν πεολειχία.

Β) Λ(αικάστρια)· ἡ λέξη *λαικάστρια* προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα *λαικάζω*.

38/A38) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. Athenian Agora XXI 15, C 34. (Πίν. 12)

Μελαμβαφὲς σφονδύλι ἀδραχτιοῦ. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο, ἡ ὁποία περιτρέχει ὅλο τὸ κατώτερο μέρος του.

Ὕψ. γραμμ.: 0,005 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: MC 483.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 15, C 34.

Βιβλ. Dinsmoor 1941, 94-96, no. 9. Jocelyn 1980, 15.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 6, C 34.

4ος αἰ. π.Χ.

---

[239] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v.

[240] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v.

[241] βλ. LGPN I, III.A, III.B, IV καὶ V.A s.v.

[242] Πρβλ. **38/A38** καὶ **63/A63** τοῦ παρόντος καταλόγου.

καὶ λαικάστρια.

Σχολιασμός

καί· ὁ συμπλεκτικὸς σύνδεσμος συνδέει τὸ οὐσιαστικὸ *λαικάστρια* μὲ κάποιο ἄλλο παρεμφερὲς οὐσιαστικό, τὸ ὁποῖο θὰ ἦταν πιθανότατα χαραγμένο σὲ ἄλλο σφονδύλι τοποθετημένο δίπλα του. Μιὰ πιθανὴ ἀποκατάσταση τῶν δύο ἀναγραφῶν εἶναι: ἡ δεῖνα *καταπύγαινα καὶ λαικάστρια*. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει καθαρὰ ὑβριστικὸ - δυσφημιστικὸ χαρακτήρα καὶ πιθανὸν ἀπευθυνόταν ἀπὸ γυναίκα σὲ γυναίκα, λόγω τοῦ εἴδους τοῦ ἀντικειμένου, στὸ ὁποῖο ἦταν ἀναγεγραμμένη. Σημειώνεται ὅτι πολὺ συχνὰ οἱ ἑταῖρες καὶ οἱ πόρνες εἰκονίζονται γνέθουσες στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία.[243] Ἐὰν ἡ ὑπόθεση αὐτὴ εὐσταθεῖ τότε εἶναι ἀπὸ τὶς λίγες περιπτώσεις γυναίκας - χαράκτη.[244]

Εἶναι ἐπίσης πιθανὸ ὅτι ὁ σύνδεσμος *καὶ* ἔχει ἐπιδοτικὴ ἔννοια καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ τονίζει τὴ σημασία τοῦ οὐσιαστικοῦ λαικάστρια.

Γιὰ τὴν ἔννοια τοῦ λαικάζω βλ. παραπάνω τὸ χάραγμα ἀριθ. **37/A37** τοῦ παρόντος καταλόγου.

39/A39) Ἀθήνα, Κεραμεικός. SEG XLVI 78. (Πίν. 12)

Χάραγμα σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ ὀστράκου μεγάλου ἀβαφοῦς ἀγγείου. Διαστάσεις τοῦ ὀστράκου: 0,072 μ. Ὕψος γραμμάτων: 0,08 - 0,045 μ.

Βρέθηκε σὲ ἀποθέτη στὴ παλαιὰ κοίτη τοῦ Ἠριδανοῦ κατὰ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ Κεραμεικοῦ τὰ ἔτη 1966-68.

Kerameikos O 2514.

Ἐκδ. Brenne 1994, 13-14.

Βιβλ. Mattingly 1971, 283 (μνεία). Bicknell 1975, 174. Brenne 1994, 13. Lewis 1984, 605. Siewert 1991, 12 (μνεία). Berti 2001, 58-59. Brenne 2002, 114, 163-64, ἀριθ. T1/106.

Ἀπεικ. Brenne 1994, 13, Abb. 1-2.

490-480 π.Χ.

Μεγακλῆς

Ἱπποκράτος

---

[243] Βλ. Cohen 2003, 218-227· Fischer 2008, 165-199.

[244] Γιὰ ἄλλη ἐπιγραφὴ ἀναγεγραμμένη ἢ ὑπαγορευμένη ἀπὸ γυναίκα πέραν τῶν καταδέσμων πρβλ. SEG XXXVI, 580 = ἀριθ. **101/M2** τοῦ παρόντος καταλόγου. Γιὰ τὴν γυναικεία ἐγγραμματοσύνη βλ. ἐπίσης Cole 1981, 219-245.

μοιχός.

Παρατηρήσεις

Τὸ ὄστρακο ἔχει μικρὴ φθορὰ στὴν ἄνω ἀριστερὴ γωνία του μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀπώλεια τοῦ ἀνώτερου τμήματος τοῦ Μ τοῦ πρώτου στίχου.

Σχολιασμός

Στ. 1-2: Μεγακλῆς | hιπποκράτος· τὸ ὄστρακο χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὴ διαδικασία τοῦ ὀστρακισμοῦ. Ὁ Μεγακλῆς Ἱπποκράτους Ἀλωπεκῆθεν, θεῖος πρὸς μητρὸς τοῦ Περικλέους Ξανθίππου Χολαργέως, εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα θύματα τοῦ δημοκρατικοῦ θεσμοῦ κατὰ τὸν ὀστρακισμὸ τοῦ 487/6 π.Χ.[245]. Τὸ παρουσιαζόμενο ὄστρακο ὅμως ἀνήκει πιθανῶς σὲ δεύτερη προσπάθεια ὀστρακισμοῦ τοῦ Μεγακλέους τὸ 471 π.Χ.[246] καὶ δείχνει ὅπως καὶ ἄλλα ὄστρακα ὀστρακισμῶν (βλ. ἐπίσης τὸ **ἀρ. 40/A40,** τοῦ παρόντος καταλόγου) ὅτι συχνὰ οἱ Ἀθηναῖοι προσέθεταν στὰ ὀνόματα ἐκείνων ποὺ πρότειναν γιὰ ὀστρακισμὸ διάφορα προσωπικὰ ἤ προσβλητικὰ σχόλια, χαρακτηρισμοὺς πολιτικοῦ ἤ ὑβριστικοῦ περιεχομένου καὶ ἄλλα σχόλια[247]. Ὁ ἴδιος ὁ Μεγακλῆς χαρακτηρίζεται σὲ ἄλλα ὄστρακα ὡς "ἱπποτρόφος" (χαρακτηρισμὸς ἐνδεικτικὸς τοῦ πλούτου του),[248] "ἀλειτερός" (καταραμένος),[249] "Κυλόνε<ι>ος" (αὐτὸς ποὺ βαρύνεται μὲ τὸ Κυλώνειο ἄγος).[250] Ἐνδεικτικὸ βέβαια τῶν σχολίων ποὺ ἀναγράφονταν σὲ ὄστρακα ὀστρακισμοῦ εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθο ποὺ ἔχει χαραχθεῖ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο: "Κίμων Μιλτιάδο Ἐλπινίκην λαβὼν ἴτω", τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἑρμηνευθεῖ εἴτε ὡς μομφὴ γιὰ τὴν ἰσχυρὴ προσωπικότητα τῆς Ἐλπινίκης καὶ τὸν παρεμβατικό της χαρακτήρα ἀκόμα καὶ στὴν πολιτική,[251] συμπεριφορὰ μὴ ἀνεκτὴ γιὰ μιὰ ἀξιοσέβαστη Ἀθηναία, ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀπέχει ἀπὸ τὰ κοινὰ σύμφωνα μὲ τὰ ἤθη τῆς ἐποχῆς, εἴτε ὡς σαφὲς ὑπονοούμενο γιὰ τὴ ὑποτιθέμενη αἰμομικτικὴ σχέση τοῦ

---

[245] Βλ. PA 54 - 55, ἀριθ. 9695· PAA ἀριθ. 636455· APF 379-381.

[246] Ἀριστοτ. Ἀθ. Πολ. 22. 5. Λυσ. *Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου*, 39. Ἁρποκρ. s.v. "Ἀλκιβιάδης". Γιὰ τοὺς ὀστρακισμοὺς τοῦ Μεγακλέους βλ. APF 379· Lewis 1974, 1-4· Bicknell 1975, 172-175· Williams 1978, 103-113· Lewis 1984, 605· Willemsen 1991, 144· Lewis 1993, 51-52· Ματθαίου 1992-1998, 174· Brenne 2001, 226-228· Brenne 2002, 62.

[247] Mattingly 1971, 28-287. Siewert 1991, 9-13.

[248] Brenne 1994, 16 (= SEG XLVI 84).

[249] Brenne 1994, 16-17 (= SEG XLVI 85 καὶ 86).

[250] Brenne 1994, 16-17 (= SEG XLVI 87). Κατὰ τὸν Brenne ἡ φράση δηλώνει ὅτι ὁ Μεγακλῆς ἦταν ἀπόγονος τοῦ Κύλωνος. Ἀντίθετα, ὀρθῶς ὁ Ματθαίου θεωρεῖ ὅτι τὸ ἐπίθετο *Κυλόνειος*, δηλώνει αὐτὸν ποὺ βαρύνεται μὲ τὸ Κυλώνειο ἄγος βλ. Ματθαίου 1992-1998, 179-181.

[251] Mattingly 1971, 284. Brenne 1994, 14 (= SEG XLVI 79).

Κίμωνος μὲ τὴν αδελφή του.[252] Ἀξίζει βέβαια νὰ σημειωθεῖ ὅτι σὲ μία δημόσια πολιτικὴ διαδικασία κάποιοι μποροῦν νὰ ἀναγράφουν ὑβριστικὰ μηνύματα. Χωρὶς νὰ ὑπάρχουν πληροφορίες ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες πηγές, φαίνεται ὅτι καὶ τὰ ὄστρακα μὲ τὰ μηνύματα αὐτὰ γίνονταν δεκτὰ στὴ διαδικασία. Σὲ διαφορετικὴ περίπτωση δὲν θὰ ἀναγράφονταν παρόμοιοι χαρακτηρισμοί, ὅπως ὁ συγκεκριμένος γιὰ τὸν Μεγακλῆ.

Στ. 3: μοιχός· ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Μεγακλῆ ὡς μοιχοῦ, δηλαδὴ διαφθορέα ἐντίμων γυναικῶν, ὑπάνδρων ἢ μή, θὰ μποροῦσε νὰ ἀναφέρεται σὲ κάποια ἐρωτικὴ περιπέτεια τοῦ Μεγακλῆ, ἡ ὁποία ἔγινε γνωστή. Ἡ μοιχεία κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦταν σοβαρὸ ἠθικὸ παράπτωμα μὲ σοβαρὲς νομικὲς ἐπιπλοκές γιὰ τοὺς ἐμπλεκόμενους.[253] Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁ χαρακτηρισμὸς ἑνὸς ἄνδρα ὡς μοιχοῦ ἔχει θεωρηθεῖ ὅτι τόνιζε τὸν ἀνδρισμό του καὶ τὴν κοινωνική του θέση ἀφοῦ μποροῦσε νὰ προσβάλει τὴν τιμὴ ἄλλων ἀνδρῶν ἀποπλανώντας τὶς συζύγους τους.[254] Βέβαια, ἡ κατηγορία τῆς μοιχείας, ποὺ ἀποδίδεται στὸν Μεγακλῆ μὲ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκληφθεῖ ὡς συκοφαντία ἐκ μέρους τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων του, ἢ ὡς ἁπλὸ ὑβριστικὸ σχόλιο.

Εἶναι ἀξιοσημείωτο ἄλλωστε ὅτι κατὰ τὴν ἴδια ἀνασκαφὴ ἀποκαλύφθηκαν δύο ἀκόμη ὄστρακα, μὲ τὰ ὁποῖα προτεινόταν ὁ ὀστρακισμὸς τοῦ Μεγακλῆ καὶ στὰ ὁποῖα εἶχε προστεθεῖ μετὰ τὸ ὄνομά του ἡ φράση "νέα κόμε".[255] Ἡ ἑρμηνεία τῆς φράσης εἶναι προβληματική· σύμφωνα μὲ τὸν Brenne ἡ "νέα κόμε" θὰ μποροῦσε νὰ ἀναφέρεται στὴν ἐξορία τοῦ Μεγακλέους καὶ τὴν ἐγκατάστασή του σὲ μία νέα κώμη, ἡ ὁποία θὰ ἦταν βέβαια ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς. Ὁ ἴδιος μελετητὴς ἀπέρριψε ἀρχικῶς[256] καὶ ἀργότερα ἐξέφρασε ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν πιθανότητα συσχετισμοῦ τῆς φράσης "νέα κόμε" μὲ τὸ ρῆμα κομάω, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο (Ε 71) γιὰ νὰ περιγράψει τὴν ἐπιδίωξη τοῦ Κύλωνος νὰ καταλάβει τὴν ἐξουσία καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσει τυραννίδα.[257] Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, κατὰ τὸν Brenne εἶναι πιθανὸ ὅτι ὁ Μεγακλῆς εἶχε μακριὰ μαλλιὰ καὶ τὰ ἔκοψε ὡς θρῆνο καὶ πένθος μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἐρέτριας ἀπὸ τοὺς Πέρσες τὸ ἔτος 490 π.Χ. ἤ ὅτι ἡ φράση σχετίζεται μὲ τὰ Σχόλια τοῦ Ἀριστοφάνη, ποὺ κατηγοροῦσε τὸν Μεγακλέα καὶ τὴ μητέρα του Κοισύρα ὡς σκλάβους, ποὺ εἶχαν δραπετεύσει.[258] Τέλος, ἡ φράση μπορεῖ

---

[252] Πλουτ. *Κίμων* 4.7, 15.3. Νέπωτος, *Κίμων* 1.2.

[253] Dover 1973, 61-62. Cole 1984, 97-113. Cohen 1990, 147-165.

[254] Cohen 1990, 163.

[255] Brenne 1992, 170-173· Brenne 2002, 115-116 ἀριθ. T1/107 καὶ T1/108.

[256] Brenne 1992, 172.

[257] Brenne 2002, 115.

[258] Brenne 1992, 172· Brenne 2002, 116.

νὰ σχετίζεται μὲ τὴν ποινὴ τῆς κοπῆς τῶν μαλλιῶν, ποὺ ἐπιβαλλόταν στοὺς μοιχοὺς[259] καὶ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη,[260] ἄποψη ποὺ θεωρῶ περισσότερο πιθανὴ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν κατηγορία τοῦ μοιχοῦ.

40/Α40) Ἀθήνα, Κεραμεικός. SEG XLVI 80. (Πίν. 12)

Ὄστρακο ποὺ χρησιμοποιήθηκε στὴ διαδικασία τοῦ ὀστρακισμοῦ. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο. Διαστάσεις ὀστράκου: 0,083 μ. Ὕψος γραμμάτων: 0,085 - 0,045 μ.

Βρέθηκε σὲ ἀποθέτη στὴν παλαιὰ κοίτη τοῦ Ἠριδανοῦ κατὰ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ Κεραμεικοῦ τὰ ἔτη 1966-68.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: Kerameikos O 7490.

Ἐκδ. Brenne 1994, 14.

Βιβλ. Mattingly 1971, 285 (μνεία). Siewert 1991, 12 (μνεία μόνον). Brenne 1994, 14. Brenne 2002, 132, 163-64, ἀριθ. T1/150.

Ἀπεικ. Brenne 1994, 14, Abb. 5-6.

Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Θεμισθοκλῆς

Καταπύγων

Νεοκλέος.

Παρατηρήσεις

Πρόκειται γιὰ ἀρκετὰ ἐπιμελημένο χάραγμα. Ὅλα τὰ γράμματα ἔχουν τὶς ἴδιες περίπου διαστάσεις καὶ τὰ περισσότερα τῶν δύο πρώτων τουλάχιστον στίχων εἶναι στοιχισμένα τὸ ἕνα κάτω ἀπὸ τὸ ἄλλο μὲ τρόπο ὥστε νὰ θυμίζουν στοιχηδὸν γραφή.

Σχολιασμός

Τὸ ὄστρακο προέρχεται ἀπὸ τὴν ὀστρακοφορία τοῦ ἔτους 487/6 π.Χ. κατὰ τὴν ὁποία ἐξοστρακίσθηκε ὁ Μεγακλῆς. Τὸ περιεχόμενο τοῦ χαράγματος ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸ δεῖγμα ὑβριστικοῦ σχολίου ἀπὸ πρόσωπο ἀντιτιθέμενο στὴν πολιτικὴ τοῦ Θεμιστοκλῆ ἤ ἕνα πολιτικό του ἀντίπαλο. Ἀποδίδει στὸν γνωστὸ πολιτικὸ μιὰ

[259] Brenne 1992, 173.

[260] Ἀριστοφ. *Ἀχαρνῆς* 849: *Κρατῖνος ἀεὶ κεκαρμένος μοιχὸν μιᾷ μαχαίρᾳ*. Βλ. ἐπίσης Σούδας (P55): *ῥαφανίς· ….οὕτω γὰρ τοὺς ἁλόντας μοιχοὺς ᾐκίζοντο. ῥαφανίδας λαμβάνοντες καθίεσαν εἰς τοὺς πρωκτοὺς τούτων, καὶ παρατίλλοντες αὐτοὺς θερμὴν τέφραν ἐπέπαττον, βασάνους ἱκανὰς ἐργαζόμενοι.*

ἀρνητικὴ καὶ κατακριτέα ἰδιότητα, τὴν παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία, τὴν ὁποία ἀναδεικνύει σὲ δημόσια πολιτικὴ κατηγορία.

Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὁ τύπος τῆς ἀναγραφῆς ὄνομα - ἐπίθετο - πατρώνυμο θυμίζει τὸν τύπο τῶν γραπτῶν ἐπαινετικῶν ἐπιγραφῶν τῶν καλῶν, στὶς ὁποῖες τὸ πατρώνυμο ἔχει ἀναγραφεῖ μετὰ τὸ ἐπίθετο καλός.[261]

41/A41) Ἀθήνα, Κεραμεικός. SEG XXVI 65. (Πίν. 13)

Ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο σὲ ἀμφορέα τύπου Β, ὁ ὁποῖος εἶχε χρησιμοποιηθεῖ γιὰ ταφή. Ὕψος ἀμφορέα: 0,62 μ., διάμετρος κοιλιᾶς: 0,39 μ.

Βρέθηκε κατὰ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ Κεραμεικοῦ.

Ἐκδ. Kerameikos IX, 121, ἀριθ. 132.

Ἀπεικ. Kerameikos IX, εἰκ. 40a, πίν. 9, 4 / 53, 2.

Περὶ τὸ 470 π.Χ.

Βατίων

καλός τωι δοκεῖ

κ

Σχολιασμός

Στ. 1: Βατίων· τὸ ὄνομα Βατίων εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ στὴν Ἀττικὴ μόνον ἀπὸ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα. Εἶναι ἐπίσης σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[262]

Στ. 2: τωι· στὴ λέξη μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἡ δοτικὴ πτώση τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τὶ (φαίνεται σὲ κάποιον).[263]

Στ. 3: κ· ἡ λέξη θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ὡς κ(αλὸς) ἢ κ<αλὸς>[264] ἢ ὡς ὄνομα.

42/A42) Ἀθήνα, Κεραμεικός. SEG XLIV 241. (Πίν. 13)

Τμῆμα κονιάματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει χαραχθεῖ ἡ ἐπιγραφή.

---

[261] Βλ. Shapiro 1987, 112-113.

[262] Τὸ ὄνομα στὴν Κυρήνη καὶ Κῶ στοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους καὶ στὴν Ἡράκλεια τοῦ Πόντου, βλ. LGPN I καὶ V.A s.v. "Βατίων".

[263] Βλ. GAI II, σ. 340-341, §62. 031.

[264] GAI II, 340.

Βρέθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ 1990 στὸν Κεραμεικό.
Ἐκδ. Knigge 1993, 139-40, Abb. 20.
Ἀπεικ. AA (1993) 140, Abb. 20.

400-350 π.Χ.

Βουβάλιον
καλή.

Σχολιασμός

Στ. 1: Βουβάλιον· ὁ τύπος Βουβάλιον, ὑποκοριστικὸ τοῦ ὀνόματος Βουβαλίς, εἶναι σπάνιος στὴν Ἀττική. Μαρτυρεῖται σὲ μία ἐπιτύμβια στήλη τῶν μέσων τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Κεραμεικὸ[265] καὶ σὲ ἕναν ἐπιτύμβιο κιονίσκο τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.[266] Ἐκτὸς Ἀττικῆς τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μόνον στὸ Βουθρωτὸ τῆς Ἠπείρου.[267] Περισσότερο γνωστὸ στὴν Ἀθήνα ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς εἶναι τὸ ὄνομα Βουβαλίς.[268] Ἡ Knigge δικαίως ἀπέδωσε τὸ ὄνομα σὲ κάποια ἑταίρα, ποὺ συμμετεῖχε σὲ συμπόσια,[269] διότι οἱ ἑταῖρες συχνὰ ἐλάμβαναν ὀνόματα ζώων.[270]

43/A43) Ἀθήνα, Κεραμεικός. SEG I 25

Χάραγμα σὲ ἐπίχρισμα στὴ βάση τοῦ περιβόλου τοῦ Διονυσίου ἐκ Κολλυτοῦ, στὸν Κεραμεικό.
Ἐκδ. Ρουσόπουλος 1870, 2068. AEE 2784.
Βιβλ. Δραγάτσης 1884, 193. Wilamowitz 1885/6, 258, 4. Preuner 1921, 3. IG II^2 11169 (σχόλια)

Μετὰ τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

Κῶμος κα[λός].
Καὶ ὁ γράψας.

---

[265] IG II^2 11611.
[266] IG II^2 10974.
[267] Βλ. LGPN III.A, s.v.
[268] Βλ. LGPN II, III.A III.B, s.v. Συχνὸ στὴν Ἀττικὴ καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς εἶναι τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Βούβαλος, βλ. LGPN II, III.A, IV καὶ V.A s.v.
[269] Knigge 1993, 139-40· βλ. Reinsberg 1999, 121-144.
[270] Ακαμάτης 1993, 292.

Παρατηρήσεις

Σύμφωνα μὲ τὸν Δραγάτση ὁ δεύτερος στίχος τοῦ χαράγματος εἶναι γραμμένος ἀπὸ ἄλλο χαράκτη: "Ὁμοίως καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τὴν ἀνευρεθεῖσαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τὰς ἐν τῷ ἔξω Κεραμεικῷ ἐν Ἀθήναις τήνδε: ΚΩΜΟΣ ΚΑΛΟΣ εἰς ἣν εἶχε προστεθῆ κάτωθεν ΚΑΙ Ο ΓΡΑΨΑΣ".[271]

Σχολιασμός

Στ. 1: Κῶμος· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ ὄστρακο τοῦ 7ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἀγορὰ[272] καὶ λίγες ἄλλες φορὲς στὴν Ἀττικὴ ἀπὸ τὸν 4ο ἕως τὸ 2ο αἰ π.Χ.[273]

Στ. 2: Καὶ ὁ γράψας· τὸ χάραγμα ἔχει γίνει ἀπὸ δύο διαφορετικοὺς χαράκτες. Ἔτσι, ἔχουμε τὴν διαδοχικὴ ἔκφραση θαυμασμοῦ γιὰ δύο διαφορετικὰ πρόσωπα καὶ τὴν ὕπαρξη δύο "καλῶν".

44/Α44) Ἀθήνα, Ρωμαϊκὴ Ἀγορά. SEG XXXVII 203. (Πίν. 13)

Χάραγμα.

Στὰ σκαλοπάτια τῆς ΒΑ πλευρᾶς τοῦ πύργου τῶν ἀνέμων.

Ἐκδ. Oikonomides 1987, 33. SEG XXXVII 203.

2ος – 3ος αἰ. μ.Χ.

Εὔνομος
πυγίσας Τα[.$^{2-3}$.]ο[ν]
μωρὸς κύων ΟΣ.

3 μωρὸς κύων Oikonomides· μωρὸς κύων ΟΣ? Stroud (SEG XXXVII 203).

Παρατηρήσεις

Τὸ Σ καὶ τὸ Ε εἶναι μηνοειδή, τὸ Ω ἀνοικτό - πεζό. Ὁ διαθέσιμος χῶρος καὶ τὰ σωζόμενα ἴχνη ἐπιτρέπουν τὴ συμπλήρωση στὸ στίχο 2 τριῶν ἀντὶ δύο γραμμάτων. Ὁ Stroud παρατήρησε ὅτι στὸ σχέδιο ὑπάρχουν μετὰ τὴ λέξη κύων στὸν στίχο 3 τὰ

[271] Δραγάτσης 1884, 193.

[272] SEG XXXVII 203.

[273] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v. Ἐκτὸς Ἀττικῆς τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν περιοχὴ τῆς Ἰωνίας κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους καὶ τῆς Νότιας Ἰταλίας μετὰ τὸν 1ο αἰ. π.Χ. βλ. LGPN III.A καὶ V.A s.v. Γνωστὰ σὲ διάφορες περιοχὲς εἶναι ἀκόμα ἀρκετὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα παράγονται ἀπὸ τὴν ἴδια ἐτυμολογικὴ ρίζα, ὅπως τὰ Κωμαῖος, Κώμαρχος, Κωμέας, Κωμίας κ.ἄ. βλ. LGPN I - V.A s.v.

γράμματα ΟC,[274] τὰ ὁποῖα ὁ Οἰκονομίδης δὲν μετέγραψε καὶ δὲν σχολίασε ἂν καὶ τὰ περιλαμβάνει στὸ σχέδιο τῆς ἐπιγραφῆς.

Σχολιασμός

Στ. 1: Εὔνομος· τὸ ὄνομα εἶναι ἀρκετὰ συχνὸ στὴν Ἀττικὴ ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ.[275]

Στ. 2: Τα[.$^{2-3}$.]ο[ν]· Ἂν ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ στίχου 2 λείπουν δύο γράμματα αὐτὸ μπορεῖ σύμφωνα μὲ τὰ σωζόμενα ἴχνη νὰ συμπληρωθεῖ ὡς *Ταῦρος*, ὄνομα τὸ ὁποῖο ἀπαντᾶται ἄλλη μία μόνον φορὰ στὴν Ἀττικὴ σὲ κατάλογο πεσόντων τῆς Ἐρεχθηΐδος φυλῆς τοῦ ἔτους 460-459 π.Χ.[276]

Στ. 3: μωρὸς κύων· ἡ φράση δὲν θὰ πρέπει νὰ ἑρμηνευθεῖ κυριολεκτικῶς ὡς "χαζὸς σκύλος"· ἡ λέξη *κύων* ἔχει μᾶλλον χρησιμοποιηθεῖ γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸ ἀνδρικὸ μόριο σύμφωνα μὲ τὸ σχετικὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου.[277] Ἡ ἴδια λέξη χρησιμοποιεῖται ἐπίσης γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸ γυναικεῖο γεννητικὸ ὄργανο σύμφωνα μὲ τὸν Φώτιο.[278] Ὁπότε ἡ ἑρμηνεία καὶ ἡ ἀγγλικὴ μετάφραση τοῦ 3ου στίχου "is a stupid prick" ἀπὸ τὸν Οἰκονομίδη φαίνεται σωστή.

Στὴν περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία ἡ συμπλήρωση Τα[ῦρ]ον γιὰ τὸν πυγισθέντα τοῦ δευτέρου στίχου εἶναι σωστή, τότε τὸ χάραγμα ἀποτελεῖ ἕνα λεκτικὸ παιχνίδι γιὰ τὴ βλακεία τοῦ Εὐνόμου.

45/A45) Ἀθήνα, Ρωμαϊκὴ Ἀγορά. SEG LVI 316. (Πίν. 14)

Χάραγμα πάνω σὲ κίονα, τὸ ὁποῖο χωρίζεται σὲ δύο μέρη. Τὸ ἀνώτερο ἀπὸ τὸ κατώτερο ἀπέχουν 0,40 μ. Στὸ ἀνώτερο μέρος ἀπεικονίζεται ἐγχάρακτη κεφαλὴ καὶ τὸ ἀνώτερο τμῆμα τοῦ κορμοῦ ἁδρὰ σχεδιασμένης μορφῆς μὲ φαλλὸ στὸ στόμα. Πάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ βρίσκεται ἡ ἐπιγραφή. Σὲ κατώτερο ἐπίπεδο ἀποδίδονται μὲ ἁδρὴ ἐγχάραξη οἱ κεφαλὲς καὶ τὸ ἀνώτερο τμῆμα τοῦ κορμοῦ δύο μορφῶν, οἱ ὁποῖες συνδέονται μεταξύ τους μὲ σταυρόσχημο μαγικὸ σύμβολο (χίασμα;). Ἡ ἐπιγραφὴ βρίσκεται περιμετρικὰ τῶν δύο μορφῶν.

---

[274] SEG XXXVII, 203.

[275] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v. Τὸ ὄνομα εἶναι συχνὸ τὴν Ἑλληνιστικὴ περίοδο καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I, III.B, IV καὶ V.A s.v.

[276] IG I3 1147. Τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται ἐπίσης λίγες φορὲς σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I, III.A, III.B, IV καὶ V.A s.v.

[277] Ἡσυχ. (Κ4763): *κύων· ...δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἀνδρεῖον μόριον*. Γιὰ τὴ χρήση τῆς λέξεως *κύων* μὲ τὴ σημασία τοῦ ἀνδρικοῦ μορίου βλ. *Ἀπόρρητα*, 9-10 καὶ Henderson 1975, 127, 133.

[278] Φωτ. (p. 195): *κύων·* τὸ *αἰδοῖον*. Βλ. ἐπίσης Ἀπόρρητα, 10, 17, 79 καὶ Henderson 1975, 127, 133.

Διαστάσεις: Τὸ ἀνώτερο χάραγμα καταλαμβάνει ἔκταση 0,13 Χ 0,20 μ. ἐνῶ τὸ κατώτερο 0,21 Χ 0,30 μ.

Ὕψος γραμμ. στ. 1-2: 0,01 - 0,04 μ., στ. 3-6: 0,01-0,05 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὴ Ρωμαϊκὴ Ἀγορά κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἰταλικῶν ἀνασκαφῶν τὸ ἔτος 1942, καὶ συγκεκριμένα στὸν 14ο κίονα βόρεια ἀπὸ τὴ νοτιοανατολικὴ γωνία τῆς ἀνατολικῆς κιονοστοιχίας.

Ἐκδ. Hoff 1988, 437 ἀρ. 7, 8. Hoff 2006, 176-182 (φωτ. σχέδ.). SEG LVI, 316.

Βιβλ. PAA 452452.

Ἀπεικ. Hoff 2006, 177 (φωτ.), 178 (σχέδ.).

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Εὐφρόσυνος

Ἀθηνέος

(σχηματοποιημένη μορφὴ σὲ πεολειχία)

vacat 0,40 μ.

Κράτημα

4 Χίου

Εὐχαρίς (2 σχηματοποιημένα πρόσωπα) Ξάνθιππος

γλυφή.

3-4 Κρατημα|χίου Hoff. **6** Γλύφη Hoff.

Παρατηρήσεις

Μεταξὺ τῶν δύο ἀναγραφῶν ὑπάρχει ἀπόσταση 0,40 μ. Ὁ Hoff, ὁ ὁποῖος δὲν ἔδωσε πλήρη μεταγραφή, θεώρησε ὅτι τὰ δύο χαράγματα ἔγιναν ἀπὸ τὸν ἴδιο χαράκτη. Τὰ χαράγματα παρουσιάσθηκαν ἐπίσης στὸ SEG ὡς μία ἐπιγραφὴ μὲ ἐνιαία ἀρίθμηση στίχων ἴσως λόγω τῆς ὁμοιότητας τῶν περιγραμμάτων τῶν μορφῶν. Ἂν καὶ ἡ ἀπόδοση τῶν ὀφθαλμῶν τῆς μορφῆς τοῦ ἀνώτερου χαράγματος εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη στὶς μορφὲς τοῦ κατώτερου χαράγματος καὶ ὑπάρχουν κάποιες μικρὲς διαφορὲς στὸν τύπο τῶν γραμμάτων, (τὸ Ε στὸ ἀνώτερο χάραγμα εἶναι μηνοειδὲς ἐνῶ στὸ κατώτερο τετράγωνο· μικρὲς διαφορὲς ὑπάρχουν ἐπίσης στὴν ἀπόδοση τοῦ Φ καὶ τοῦ Η) εἶναι πιθανὸ ὅτι τὰ δύο χαράγματα ἔγιναν ἀπὸ τὸν ἴδιο χαράκτη.

Σχολιασμός

Ἡ πρώτη ἐπιγραφὴ ἐντάσσεται στὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν ἐξ αἰτίας τῆς ὑποκείμενης παράστασης τῆς πεολειχίας.

Στ. 1: Εὐφρόσυνος· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συνηθισμένο στὴν Ἀττική.[279] Ἐμφανίζεται ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. ἀλλὰ εἶναι περισσότερο συχνὸ στὰ ρωμαϊκὰ χρόνια.

Στ. 2: Ἀθηνέος· ἡ λέξη φαίνεται ὑστερότερη προσθήκη διότι ἡ ἀναγραφή της ἔχει γίνει πάνω ἀπὸ τὴν ἐγχάρακτη κεφαλὴ ἀκολουθώντας τὸ περίγραμμά της. Σύμφωνα μὲ τὸν Hoff πρόκειται γιὰ ἐθνικό,[280] ἄποψη τὴν ὁποία ἀποδέχονται καὶ οἱ ἐκδότες τοῦ SEG.[281] Ὅμως, ἂν καὶ τὸ ἐθνικὸ Ἀθηναῖος ἀπαντᾶται σὲ περιοχὲς ἐκτὸς Ἀττικῆς, ἡ παρουσία του σὲ ἕνα χάραγμα στὸ κέντρο τῆς πολιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς ζωῆς τῆς ρωμαϊκῆς Ἀθήνας ξενίζει.[282]

Τὸ κατώτερον τμῆμα τοῦ χαράγματος ἑρμηνεύθηκε ἀπὸ τὸν Hoff ὡς ἕνα εἶδος ἐρωτικοῦ καταδέσμου, λόγω τῆς παρουσίας τοῦ σταυροειδοῦς συμβόλου μὲ κυκλίσκους στὰ ἄκρα τριῶν ἀπὸ τὶς τέσσερις κεραῖες, ποὺ ἑνώνει τὰ στόματα τῶν δύο ἐγχαράκτων μορφῶν. Τὸ φύλο τους δὲν διακρίνεται ἀλλὰ ὑπομνηματίζονται ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ μὲ τὰ ὀνόματά τους, Εὐχαρὶς (ἤ μήπως Εὔχαρις;) καὶ Ξάνθιππος ἀντίστοιχα.[283]

Στ. 3-4: Κράτημα | Χίου· ὁ Hoff θεωρεῖ ὅτι τὰ γράμματα ἀνήκουν στὸ ὄνομα Κρατημάχιος, τὸ ὁποῖο εἶναι ὑστερότερη προσθήκη λόγω τῆς προσπάθειας τοῦ χαράκτη νὰ χωρέσει τὰ γράμματα ΧΙΟΥ, ἀνάμεσα στὰ γράμματα ΚΡΑΤΗΜΑ καὶ

---

[279] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται πολὺ συχνὰ στὴν Ἀττική, βλ. LGPN II s.v. "Εὐφρόσυνος" καὶ PAA s.v. "Εὐφρόσυνος".

[280] Hoff 2006, 181.

[281] SEG LVI 316.

[282] Τὸ ἐθνικὸ ὄνομα εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρεται σὲ μιὰ ἄλλη πόλη μὲ τὸ ὄνομα Ἀθῆναι, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ ὁρισμένα ἐπιτύμβια μνημεῖα τῶν κλασικῶν χρόνων. Γιὰ τὸ θέμα βλ. Hicks 1874, 148 ἀριθ. XCVI, καὶ Οικονομίδης 1954, 181-187. Πρέπει ὅμως νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι τὸ κύριο ὄνομα Ἀθήνεος / Ἀθήναιος εἶναι πολὺ διαδεδομένο στὴν Ἀττικὴ (βλ. LGPN II s.v. "Ἀθήναιος" καὶ PAA s.v. "Ἀθήνεος" καὶ "Ἀθήναιος") καὶ δὲν θὰ ἦταν ἀπίθανη ἡ ἀναφορὰ δύο ὀνομάτων στὸ ἴδιο χάραγμα, ἐν εἴδει ὑπομνηματισμοῦ τοῦ φαλλοῦ καὶ τῆς κεφαλῆς, ποὺ ἀπεικονίζονται στὴν ἐγχάρακτη παράσταση. Εἶναι ἐπίσης δυνατὸν ἡ λέξη *εὐφρόσυνος* νὰ ἀποτελεῖ ὄχι κύριο ὄνομα, ἀλλὰ ἕναν ἁπλὸ ἐπιθετικὸ προσδιορισμὸ τοῦ ὀνόματος *Ἀθήνεος*. Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ χάραγμα θὰ μποροῦσε νὰ σημαίνει "ὁ τερπνὸς / ὁ εὐφραίνων Ἀθήνεος. Πρβλ. τὴν ἐπιγραφὴ *εὐφραίνουσα* κάτω ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφη παράσταση πτερωτοῦ πέους στὴ Θήρα, IG XII 3 Suppl. 1658. Δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ διευκρινισθεῖ ἄν τὸ σχόλιο ἀφορᾶ στὸ πρόσωπο ἤ στὸ ἀνθρώπινο μέλος.

[283] Hoff 2006, 180-181· BE 2007, 272.

τὶς ἐγχάρακτες μορφές, ἐνῶ ἀντίθετα ὑπάρχει ἱκανὸς χῶρος γιὰ τὴ λέξη γλυφή, ποὺ ἔχει ἀναγραφεῖ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση. Τὸ ὄνομα Κρατημάχιος δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά, ἀλλὰ ὅπως παρατήρησε ὁ Hoff εἶναι γνωστὸ τὸ ὄνομα Μάχιος στὴ Φάρσαλο.[284]

Θεωρῶ περισσότερο πιθανὸ ὅτι τὸ Κράτημα εἶναι ἕνα γυναικεῖο ὄνομα μὲ τὴν παραγωγικὴ κατάληξη -μα, ὅπως εἶναι τὰ ὀνόματα Ἀξίωμα, Δώρημα, Μέλημα, Νόημα καὶ Σύνθημα, ποὺ μαρτυροῦνται στὴν Ἀττική,[285] καθὼς καὶ τὰ Φίλημα, Ἀνάπαυμα κ.ἄ. ποὺ μαρτυροῦνται σὲ ἄλλες περιοχές.[286] Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ λέξη Χίου εἶναι κύριο ἀνδρικὸ ὄνομα, ποὺ παράγεται ἀπὸ ἐθνικὸ καὶ εἶναι τὸ πατρώνυμο τοῦ Κρατήματος.[287] Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ πατρώνυμου Χίος θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ δικαιολογήσει τὴν ἐκ τῶν ὑστέρων προσθήκη τοῦ ἐθνικοῦ Ἀθηνέος κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα Εὐφρόσυνος ὡς ἕνα λογοπαίγνιο.

Στ. 5: Εὐχαρίς· τὸ γυναικεῖο ὄνομα Εὐχαρὶς μαρτυρεῖται στὴν Ἀθήνα δύο ἀκόμα φορὲς σὲ ἐπιτύμβια μνημεῖα.[288] Τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Εὔχαρις δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ τὴν Ἀττικὴ καὶ μαρτυρεῖται σπάνια σὲ ἄλλες περιοχές.[289]

Στ. 5: Ξάνθιππος· τὸ ὄνομα εἶναι συχνὸ στὴν Ἀθήνα.[290] Κατὰ τὸ 2ο μ.Χ. αἰ. μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα μόνον μία φορὰ σὲ κατάλογο ἐφήβων τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.[291] Σύμφωνα μὲ τὸν Hoff ὁ ἔφηβος αὐτὸς θὰ μποροῦσε νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ χαράγματος.[292]

Ἡ λέξη *γλυφὴ* χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει τὴν ἐργασία λάξευσης τῆς παράστασης καὶ στὴν περίπτωσή μας τῆς χάραξης.[293]

46/A46) Ἀθήνα, Ρωμαϊκὴ Ἀγορά. ΠΑΕ 1890, 17

---

[284] IG IX 2, 234 στ. 85 τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. μὲ δεύτερο συνθετικὸ ἕνα παράγωγο τῆς λέξης *μάχη*, βλ. HPN, 296-298 καὶ κυρίως 298.

[285] Βλ. LGPN II, s.v.

[286] Βλ. LGPN III.A, s.v.

[287] Τὴν ὑπόδειξη ὀφείλω στὸν Δρ. Ἄγγ. Ματθαίου. Γιὰ τὸ ὄνομα Χῖος βλ. LGPN IIIA, V.A s.v.

[288] IG II^2 5800 καὶ 7121. Βλ. ἐπίσης LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v., ὅπου ἡ ἐπιγραφὴ (λῆμμα 452452) χρονολογεῖται στὸν 3ο/ 4ο αἰ. μ.Χ.

[289] LGPN I, III.B, IV καὶ V.A s.v. "

[290] Βλ. LGPN II, s.v.

[291] IG II^2, 2169. 10.

[292] Hoff 2006, 180.

[293] Πρβλ. IG V1, 540, στ. 11: Δημητρίου γλυφή (3ος αἰ. μ.Χ.).

Χάραγμα σὲ κίονα τῆς ρωμαϊκῆς ἀγορᾶς

Ἐκδ. Κουμανούδης 1890, 17.

Βιβλ. Καστρωμένος 1893, 86-87. Graindor 1927, 192. Hoff 1988, 437, no 10. Hoff 2006, 181-182. Sourlas 2012, 135 ἀριθ. 5.

Μετὰ τὸ 150 μ.Χ.(;)[294]

Ἐλαφηβο-
λίου τόπος
κοννολήνγου.

Κοννολήγου Hoff.

Παρατηρήσεις

Τὸ χάραγμα δημοσίευσε ὁ Σ. Α. Κουμανούδης καὶ ἀπὸ τὴν δημοσίευση αὐτὴ τὸ ἀναπαρήγαγαν οἱ Graindor καὶ Hoff. Ὁ Graindor δὲν ἀναφέρει ἂν εἶδε τὴν ἐπιγραφή, ὁ Hoff ὅμως δὲν μπόρεσε νὰ βρεῖ τὸ χάραγμα τὸ ἔτος 1987[295] μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀόριστη χρονολόγηση τοῦ χαράγματος στὴ ρωμαϊκὴ ἐποχή.

Σχολιασμός

Στ. 1-2: Ἐλαφηβο|λίου· τὸ ὄνομα *Ἐλαφηβόλιος* συναντᾶται ἅπαξ στὴν Ἀττικὴ καὶ δὲν εἶναι γνωστὸ σὲ ἄλλες περιοχές. Ἂν ἡ ἀνάγνωσή του εἶναι σωστή,[296] τότε θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἕνα θεοφορικὸ ὄνομα ἀπὸ τὴν Ἀρτέμιδα Ἐλαφηβόλο, στὴν ὁποία ἄλλωστε ἦταν ἀφιερωμένη καὶ ἡ ἑορτὴ τῶν Ἐλαφηβολίων, κατὰ τὸν ὁμώνυμο μήνα τοῦ ἀθηναϊκοῦ ἔτους.

Στ. 2: τόπος· ἡ λέξη *τόπος* χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει συγκεκριμένη θέση, ὅπως λ.χ. σὲ θέατρα ἢ σὲ ἱερὰ[297] καὶ στὶς ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές, γιὰ νὰ δηλώσει τὸν τόπο τῆς ταφῆς.[298] Ὁ Κουμανούδης κατὰ τὴ δημοσίευση τῆς ἐπιγραφῆς παρουσίασε ἄλλα δύο χαράγματα μὲ τὴν μνεία τόπων. Πρόκειται για τὸ χάραγμα ποὺ ἐντόπισε σὲ ἕναν κίονα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀγορᾶς, στὸ ὁποῖο ἀναγράφεται "Ἀγαθῇ τύχῃ | τόπος | Ἐπιφάνου" καὶ τὸ χάραγμα "ἐπὶ τοῦ πατουμένου στυλοβάτου τῆς κυρίας στοᾶς", στὸ ὁποῖο ἀναγράφεται "Τόπος | Ἀγαθοκλῆ· | εὐτυχείτω". Τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς

[294] Γιὰ τὴ χρονολόγηση βλ. Sourlas 2012, 135 ἀριθ. 5.

[295] Hoff 1988, 437, ἀρ. 10· Hoff 2006, 182: "but no longer to be found".

[296] Κάποιες ἀμφιβολίες φαίνεται νὰ ἐκφράζει ὁ Sourlas, ἂν καὶ τελικὰ θεωρεῖ πιθανὴ τὴν ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος, βλ. Sourlas 2012, 135 ἀριθ. 5.

[297] Πρβλ. τὴν ἐπιγραφὴ ἀπὸ τὸ ἱερὸ τοῦ Πανὸς IG II2 4838: Τόλπος Τυχιλκοῦ.

[298] Πρβλ. IG II2 10648: Ἀμμοδόχου τόπος· IG II2, 12288: Νεικομ - - | Ἐπιγόνου | τόπος.

θεώρησε δηλωτικὲς τόπων, "ἔνθα πωληταὶ ὠνίων ἐκάθηντο, ἢ εἶχον ἐσωτέρω ἐν τοῖς τῆς στοᾶς δωματίοις τὰ ἐργαστήριά των".[299]

Στίχ. 3: κοννολήνγου· ἡ λέξη κοννολῆνγος εἶναι ἡ ἐξελληνισμένη λατινικὴ λέξη cunnilingus (<cunnum lingo). Ἡ λέξη *cunnus* χρησιμοποιεῖται ὡς χυδαῖα ἔκφραση γιὰ νὰ δηλώσει τὸ γυναικεῖο γεννητικὸ ὄργανο, ἐνῶ τὸ ρῆμα *lingo* ἀντιστοιχεῖ στὸ ἑλληνικὸ *λείχω*. Ἡ λέξεις *cunnus* καὶ *cunnilingus* συναντῶνται σὲ χαράγματα στὴν Πομπηία, το Herculaneum κ.ἄ.[300] Στὴν ἑλληνικὴ γλώσσα τὸ ἐπίθετο δὲν εἶναι γνωστὸ μέχρι σήμερα ἄλλη φορά.

Τὸ ἐπίθετο θὰ μποροῦσε νὰ παραλληλισθεῖ μὲ τὸ ἐπίθετο *κυσθεγλείχων*, ποὺ μαρτυρεῖται σὲ χάραγμα ἀπὸ τὴ Φιλιππούπολη (Πλοβντίβ) τῆς Βουλγαρίας.[301] Ἡ χρησιμοποιούμενη σὲ αὐτὸ λέξη *κύσθος* δηλώνει ἐπίσης τὸ γυναικεῖο γεννητικὸ ὄργανο[302] καὶ εἶναι ἀντίστοιχη μὲ τὴ λατινικὴ λέξη *cunnus*. Ἀνάλογο περιεχόμενο δηλώνει καὶ ἡ φράση [χάρακ]α̣ λεῖχε, ὅπως αὐτὴ συμπληρώνεται σὲ ἐπιγραφὴ τῆς Ρώμης,[303] ὅπου ἡ λέξη *χάραξ* χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει τὸ ἀνδρικὸ γεννητικὸ μόριο.[304] Ἡ τελευταία φράση σημαίνει ὅ,τι καὶ ἡ λατινικὴ φράση *mentulam linge*, ἢ *linge mentulam*, ὅπως συνηθέστερα ἀπαντᾶται.[305]

Κατὰ τὴν ἐπενεξέταση τῆς σημασίας τοῦ χαράγματος ὁ Hoff θεώρησε πιθανότερο ὅτι ὁ στίχος 3 προστέθηκε ἐκ τῶν ὑστέρων ὡς κακόβουλο σχόλιο γιὰ τὸν Ἐλαφηβόλιο.[306] Δυστυχῶς, δὲν ὑπάρχει σχέδιο ἤ φωτογραφία τοῦ χαράγματος, ὁπότε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ ἢ νὰ ἀπορριφθεῖ ἡ ὑπόθεσή του. Ὅπως ὅμως δείχνουν τὰ δύο ἄλλα χαράγματα "τῶν τόπων" τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀγορᾶς -στὰ ὁποῖα ἡ λέξη *τόπος* ἑρμηνεύεται ὀρθῶς ἀπὸ τὸν Κουμανούδη- εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι εὐσταθεῖ ἡ ἄποψη τοῦ Hoff γιὰ τὴν ἐκ τῶν ὑστέρων προσθήκη τοῦ κακόβουλου σχολίου τοῦ τρίτου στίχου ἀπὸ κάποιον ἄλλο, ἴσως ἕναν ἐπαγγελματικὸ ἀνταγωνιστή. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁ Sourlas θεώρησε ὅτι ὁ Ἐλαφηβόλιος θὰ μποροῦσε νὰ ἐκδίδεται στὸ συγκεκριμένο τόπο, ἀλλὰ λόγω τῆς ἔλλειψης παραλλήλων ἀπὸ τὴν ρωμαϊκὴ ἀγορά, ἀπέρριψε τὴν ἰδέα.[307]

---

[299] Κουμανούδης 1890, 17.

[300] Βλ. Adams 1982, 81, 134-135.

[301] Βλ. **115/ΕΠ4** τοῦ παρόντος καταλόγου: Εὐφί|λητε, | κυσθε|γλεί|χων.

[302] Πρβλ. Ἀπόρρητα 23-24, 68· Henderson 1975, 130.

[303] Βλ. **IT 252/10** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[304] Hoff 2006, 182.

[305] Βλ. Adams 134-135.

[306] Βλ. Hoff 2006, 182.

[307] Sourlas 2012, 135 ἀριθ. 5.

47/A47) Ἀθήνα, Πλάκα - ὁδὸς Μουσαίου. Sourlas, ὑπὸ ἐκτύπωση. (Πίν. 14)

Βάση ληκύθου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω ἐπιφάνεια καθὼς καὶ στὴν περιφέρεια τῆς βάσης.

Ὕψος: 0,025 μ. διάμετρος: 0,054 μ.

Ὕψος γραμμ.: 0, 005 - 0,012 μ.

Βρέθηκε κατὰ τὴ σωστικὴ ἀνασκαφὴ τοῦ οἰκοπέδου ἰδιοκτησίας τῆς 2ης Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων στὴν ὁδὸ Μουσαίου στὴν Πλάκα.

Ἀποθήκη Βιβλιοθήκης Ἀδριανοῦ ΠΛ 2500.

Ἐκδ. Sourlas, ὑπὸ ἐκτύπωση[308].

Μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Μίρινα καλὰ
καὶ φίλα τὸ δοκῶν
Εὐμάρει.

Παρατηρήσεις

Κατὰ τὸν Σούρλα ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ "ἀττικό-ἰωνικὸ" ἀλφάβητο μὲ κάποια νεωτεριστικὰ στοιχεῖα, ὑπονοώντας προφανῶς τὴν ἀττικὴ καταγωγὴ τοῦ χαράκτη παρὰ τὴ χρήση τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου.

Σχολιασμός

Μίρινα· σύμφωνα μὲ τὸ Σούρλα στὸ ὄνομα, ποὺ θὰ πρέπει νὰ μεταγραφεῖ Μ<ύ>ρινα, ἀπαντᾶται τὸ φαινόμενο τοῦ ἰωτακισμοῦ, τῆς ἀντικατάστασης δηλαδὴ τοῦ Υ ἀπὸ τὸ Ι, φαινόμενο τὸ ὁποῖο κατὰ τὸν Threatte συναντᾶται σὲ ἡμιαναλφάβητα κείμενα τῆς ἀρχαϊκῆς περιόδου καὶ μετὰ τὸ 480 π.Χ. ὀφείλεται σὲ ἀφομοίωση ἤ μετάθεση.[309] Ὁ Σούρλας ταυτίζει ἐπίσης τὴ Μίρινα/ Μ<ύ>ρινα τοῦ χαράγματος μὲ τὴν ἀναφερόμενη ἀπὸ τὸν Εὔπολι ἑταίρα Μυρρίνα, γιὰ τὴν ὁποία ξόδεψε τὴν περιουσία του ὁ Λεωγόρας, πατέρας τοῦ ρήτορα Ἀνδοκίδη: *Λεωγόρας, τρυφερός τις, ὁ Ἀνδοκίδου*

[308] Εὐχαριστῶ θερμὰ τὸν συνάδελφο κ. Δ. Σούρλα, ὁ ὁποῖος ἔθεσε ὑπ᾽ ὄψη μου τὸ εὕρημα, μοῦ ἐμπιστεύθηκε τὴν ἀδημοσίευτη μελέτη του καὶ μοῦ ἐπέτρεψε τὴν παρουσίασή της στὴν παροῦσα ἐργασία.

[309] GAI I, 261-262.

πατήρ·…Εὔπολις ἐν Αὐτολύκω β΄ ὡς καὶ διὰ Μυρρίναν ἑταίραν τὰ χρήματα ἀποβέβληκέ φησιν (vel *ἀποβεβληκότα*).[310] Ὅπως μάλιστα ὁ ἴδιος παρατήρησε τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἐπιβεβαιώνει τὸν τύπο τοῦ ὀνόματος τῆς ἑταίρας στὸ προαναφερθὲν χωρίο καὶ ὁδηγεῖ στὴν ἀπόρριψη τῆς διόρθωσής του ἀπὸ τοὺς Kassel καὶ Austin σὲ Μυρρίνη.[311]

τὸ δοκῶν· ἡ χρήση τοῦ τύπου τοῦ ρήματος δοκεῖ ἐντάσσει τὴν ἐπιγραφὴ στὴν ὁμάδα τῶν γραπτῶν καὶ ἐγχάρακτων ἐπιγραφῶν, στὶς ὁποίες οἱ γράφοντες παρουσιάζονται καὶ δηλώνουν τὴν προσωπική τους ἄποψη.[312]

Εὐμάρει· τὸ ὄνομα εἶναι συχνὸ στὴν Ἀττική.[313]

Κατὰ τὸν Σούρλα τὰ κεραμικὰ συνευρήματα τοῦ θραύσματος τῆς ληκύθου ἀνήκουν σὲ οἰκιακὸ ἐξοπλισμὸ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ θὰ ἦταν ἐλκυστικὴ ἡ ταύτιση τῆς οἰκίας μὲ ἐκείνη τῆς οἰκογένειας τοῦ Λεωγόρα καὶ τοῦ Ἀνδοκίδη.

48/A48) Ἐλευσίνα, IG II^2 3848.

Χάραγμα σὲ βράχο.

Ἐντοπίσθηκε κοντὰ στὴν ἀκρόπολη τῆς Ἐλευσίνας.

Ἐκδ. Σκιᾶς 1894, 194 ἀριθ. 8. IG II^2 3848.

4ος/3ος αἰ. π.Χ.

[Καλ]λιστρατίδης
καλὸς παῖ<ς>.

2 παιδ Skias.

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Καλλιστρατίδης μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὴν Ἀττική,[314] δὲν ἀπαντᾶται ὅμως σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ πολὺ κοινὸ ὄνομα Καλλίστρατος.

---

[310] Σχόλια Ἀριστ. *Νεφ*. 109 d καὶ CAF I, *Εὔπολις* ἀριθ. 44 (σ. 268-269). Γιὰ τὸ θέμα βλ. ἀκόμα Holwerda 1977, 34.

[311] Kassel &Austin 1986, 322-323, ἀριθ. 50 (44).

[312] Βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **10/A10.**

[313] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I, III.A καὶ III.B s.v. "Εὐμάρης" καὶ "Εὐμάρεις".

[314] Βλ. LGPN II s.v. "καὶ PAA s.v.

Τὸ χάραγμα θὰ μποροῦσε νὰ ἀποδοθεῖ σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς ἐφήβους, ποὺ φρουροῦσαν στὴν Ἐλευσίνα.

49/A49) Ἀττική, Ἄνω Βούλα. IG I³ 1404 bis. (Πίν. 15)

Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.

Ἐντοπίσθηκε στὸν χῶρο τοῦ πεζοδρομίου τῆς ἰδιοκτησίας Σκαφιδᾶ, στὴ διασταύρωση τῶν ὁδῶν Ἀνωνύμου καὶ Σκαφιδᾶ στὴν περιοχὴ τῆς Ἄνω Βούλας.

Ἐκδ. Ἀλεξανδρῆ 1973-74, 158, πίν. 114. SEG XXIX 54.

Ἀπεικ. Ἀλεξανδρῆ 1973-74, 29 B1, πίν. 114 β.

6ος αἰ. π.Χ.

[Αἰ]σχίνες : καλός.

[Αἰ]σχίνες καλός Alexandri. [Αἰ]σχίνες : καλός Stroud (SEG XXIX 54).

Σχολιασμός

[Αἰ]σχίνες· πολὺ συχνὸ στὴν Ἀθήνα.[315] Κάποιος *Αἰσχίνης καλὸς* εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἐρυθρόμορφο ἀλάβαστρο τοῦ ζωγράφου τοῦ Αἰσχίνη.[316] Στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἔχουμε μία ἀπὸ τὶς παλαιότερες, ἂν ὄχι τὴν παλαιότερη μαρτυρία τοῦ ὀνόματος.

50/A50) Βάρη. AE 1957, 47-49. (Πίν. 15)

Τμῆμα πλακὸς μελανοῦ σχιστολίθου. Ἀριστερὰ καὶ πάνω ἀκέραια. Φέρει ἐπιγραφὴ πέντε στίχων.

Σωζ. ὕψος: 0,12 μ. μέγ. σωζ. πλάτος: 0,19 μ., πάχος: 0,025 μ.

Ὕψος γραμμ.: 0,005 - 0,011 [Ο, Υ].

Εὑρέθη πρὸ τοῦ ἐκκλησιδίου "Παναγία τοῦ Θίτι" στὰ ἀνατολικὰ τῆς Βάρης.

Επιγραφικὸ Μουσεῖο ΕΜ 13201.

Ἐκδ. Μιτσὸς 1957, 47-49. Lang 1961, 62 (= SEG XVIII 93).

Ἀπεικ. AE 1957, 48 εἰκ. 2. AJA 65 (1961) pl. 34.

α΄ ἥμισυ 3ου αἰ. π.Χ.

Γυνή τις [- - - - -]

[315] Βλ. LGPN II s.v. "Αἰσχίνης" καὶ PAA s.v. "Αἰσχίνης".

[316] Βλ. ARV², 1559.

βούλεται ἀνα̣[κεῖσθαι]

ἐνθαδὶ πολλο̣[ῖς]

κελητισμοῖς ἱε[ροῖς] - -

5 Π̣ . - - - - -

1 τις̣ Mitsos· τις [καλὴ κἀγαθὴ] Lang. **2** ἀνα̣ [- - -] Mitsos· ἀνα[κεῖσθαι] Lang. **3** ΠΟΛΛL lap· ἐνθαδιπολλο̣ - - Mitsos· ἐνθαδὶ πολλο̣[ῖς] vel πολλο̣[ῖς καμοῦσα] Lang. **4** κελητισμοῖς ΙΕ Mitsos· κελητισμοῖς ἱε[ροῖς] Lang. **5** . . Σ - - - - Mitsos.

Παρατηρήσεις

Στὸ τέλος τοῦ πρώτου στίχου σώζεται τμῆμα λοξῆς κεραίας ποὺ γωνιάζει στὸ ἀριστερό, κάτω ἄκρο της μὲ ὁριζόντια κεραία, προφανῶς Σ. Στὸ τέλος τοῦ δεύτερου στίχου διακρίνεται τὸ κατώτερο μέρος λοξῆς κεραίας, ποὺ μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ στὴν ἀριστερὴ κεραία ἑνὸς Α. Στὸ τέλος τοῦ τρίτου στίχου διακρίνεται κάθετη κεραία, ποὺ στὸ ἀνώτερο τμῆμα της καμπυλώνεται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ δεξιά, ἐνῶ στὸ κατώτερο μέρος γωνιάζει μὲ ὁριζόντια κεραία. Τὰ σωζόμενα ἴχνη τοῦ γράμματος ὁ Μιτσὸς ἀπέδωσε σὲ ἕνα Ο, τὸ ὁποῖο στὸν ἴδιο στίχο ἀποδίδεται ἐλαφρῶς τετραγωνισμένο, ἂν καὶ ὄχι τόσο ἔντονα. Σημειώνω ὅτι τὸ Ο ἀποδίδεται στοὺς ὑπόλοιπους στίχους στρογγυλὸ καὶ μικρότερου μεγέθους. Στὸ τέλος τοῦ τέταρτου στίχου σώζεται τὸ κάτω τμῆμα κάθετης κεραίας, ποὺ γωνιάζει πρὸς τὰ δεξιὰ μὲ ὁριζόντια κεραία.

Ὁ πέμπτος στίχος τῆς ἐπιγραφῆς ἔχει σκόπιμα ἀποκρουσθεῖ ἴσως ἐπειδὴ "ἦτο ὀλιγώτερον εὔφημος" κατὰ τὸν Μιτσό.[317] Ὁ Μιτσὸς διέκρινε τὰ ἴχνη ἑνὸς Σ στὴ μέση περίπου τοῦ στίχου. Ἀντίθετα, ἡ ἐπανεξέταση τῆς ἐπιγραφῆς ἔδειξε τὴν ὕπαρξη μιᾶς κάθετης κεραίας στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου, ἡ ὁποία γωνιάζει στὸ ἀνώτερο μέρος της μὲ μία ὁριζόντια κεραία καὶ προφανῶς ἀνήκει σὲ Π ἢ Γ. Ἀκολούθως διακρίνονται τὰ ἴχνη μικρῆς κάθετης κεραίας στὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ ἀποκεκρουμένου στίχου καὶ ὕστερα λιγοστὰ ἀβέβαια ἴχνη γραμμάτων.

Σχολιασμός

Στ. 2: ἐνθαδὶ· πρόκειται γιὰ ἐπίρρημα ἐπιτακτικὸ τοῦ ἐνθάδε.[318]

Στ. 4: κελητισμοῖς· ἡ λέξη κέλης σημαίνει τὸν κέλητα ἵππο, τὸ μικρὸ πλοιάριο ἀλλὰ καὶ τὸ γυναικεῖο αἰδοῖο σύμφωνα μὲ τὸν Εὐστάθιο (1539.34). Στὸν Ἀριστοφάνη (*Λυσ.*

[317] Μιτσὸς 1957, 48.

[318] GAI II, 411-412.

59-60) ἀναφέρεται ἐπίσης ὡς ὑπονοούμενο μὲ ἐρωτικὸ περιεχόμενο.[319] Ἐρωτικὴ σημασία ἔχει ἐπίσης τὸ ρῆμα *κελητίζω* (Ἀριστοφ. *Σφῆκες* 500-502). Κελητισμὸς εἶναι ἡ ἱππαστὶ στάση συνουσίας.

Σύμφωνα μὲ τὸν Μιτσό, ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι πολὺ ἀποσπασματικὴ ὥστε δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ συμπλήρωση καὶ ἡ ἑρμηνεία της. Ὁ Μιτσὸς δὲν εἶναι βέβαιος γιὰ τὸ ἂν πρόκειται γιὰ ἰδιωτικὴ ἐπιγραφὴ ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἤ γιὰ ἐπίσημο θρησκευτικὸ κείμενο (ἀπαγόρευση ἐρωτικῶν συνευρέσεων;) δεδομένου μάλιστα ὅτι βρέθηκε σὲ χῶρο, ὅπου κατὰ τὴν ἄποψή του ὑπῆρχε ἀρχαῖο ἱερό τοῦ Διονύσου ἤ τῆς Ἀφροδίτης.[320]

Ἀντίθετα σύμφωνα μὲ τὶς συμπληρώσεις ποὺ πρότεινε ἡ Lang, ἡ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖ ἕνα χυδαῖο σχόλιο γιὰ μιὰ γυναίκα καὶ διατυπώνει δύο πιθανὲς ἑρμηνεῖες ἀνάλογες τῶν ἐναλλακτικῶν συμπληρώσεων ποὺ προτείνει στὸν στίχο 3. Σύμφωνα μὲ τὴν πρώτη, τὸ χυδαῖο σχόλιο ἀναφέρεται σὲ μιὰ γυναίκα ποὺ ὑπήρξε πολὺ πρόθυμη ἀλλὰ ἀναποτελεσματικὴ ὡς πρὸς τὴν ὑπηρεσία της πρὸς τὴ θεότητα. Σύμφωνα δὲ μὲ τὴ δεύτερη, ἡ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖ ἕνα περιπαικτικὸ σχόλιο γιὰ μια γυναίκα, τῆς ὁποίας ἡ εὐσέβεια ἦταν μεγάλη. Πάντως, ὅπως ἡ ἴδια ἐπισημαίνει, ἡ ἐπιγραφὴ "has more in common with graffiti of the 'love name' category than it does with even the most informal dedications".[321]

51/A51) Ἀττική, Θορικός. SEG XL 264

Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου.

Δυτικὰ ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ Θορικοῦ.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: Inv. TE 85.1171

Ἐκδ. Bingen 1990, 151 no 88.

Βιβλ. Bain 1994, 33-35.

Περὶ τὸ 400 π.Χ.

[---]β̣ω̣[.]τιάδη̣ς ὁ προκτός.

Παρατηρήσεις

Σύμφωνα μὲ τὸν Bingen τὸ χάραγμα εἶναι πολὺ φθαρμένο καὶ εἶναι πιθανὴ ἡ ὕπαρξη καὶ ἄλλων γραμμάτων πρὶν ἀπὸ τὸ Β, ποὺ ἐκεῖνος διέκρινε. Δὲν ἔχει δημοσιευθεῖ

[319] Βλ. Henderson 164-166 καὶ Ἀπόρρητα 145-146.

[320] Μιτσὸς 1957, 48-49.

[321] Lang 1961, 62.

φωτογραφία ἢ σχέδιο τοῦ χαράγματος. Τὴν ἐπιγραφὴ δὲν μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω ἐκ νέου.

Σχολιασμός

[-----]βῳ[.]τιάδης· τὸ ὄνομα, ὅπως παρουσιάζεται στὴν ἀνάγνωση τοῦ Bingen δὲν ἀπαντᾶται πουθενὰ ἀλλοῦ. Ὅμως πιθανὸν ὅτι σχετίζεται ἐτυμολογικὰ μὲ τὶς λέξεις βοτέω = βόσκω καὶ βοτήρ = βοσκός, μὲ τὶς ὁποῖες σχετίζεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χαράγματος **56/A56** τοῦ παρόντος καταλόγου.[322]

προκτός· ἡ λέξη πρωκτὸς χρησιμοποιεῖται συνήθως ὡς δεύτερο συνθετικὸ ἐπιθέτων, ποὺ ὑποδηλώνουν πιθανότατα θηλυπρεπὴ συμπεριφορὰ καὶ παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία,[323] ὅπως εἶναι τὰ ἐπίθετα *εὐρύπρωκτος* καὶ *λακκόπρωκτος* (πρβλ. τὸ σχολιασμὸ τοῦ χαράγματος **28/A28** τοῦ παρόντος καταλόγου). Ἡ χρήση τῆς λέξεως πρωκτὸς εἶναι συχνὴ στὴν Ἀττικὴ κωμωδία τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ ἀρκετὲς φορὲς ὑποδηλώνει ὁμοφυλοφιλικὴ συμπεριφορά.[324] Στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα τὸ οὐσιαστικὸ *πρωκτὸς* φαίνεται ὅτι ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ὡς παρωνύμιο.[325]

Παραδείγματα παρωνυμίων στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ ὑπάρχουν ἀρκετά, μερικὲς φορὲς μάλιστα μπορεῖ νὰ προέρχονται ἀπὸ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.[326] Ὁ χαράκτης τῆς ἐπιγραφῆς ἤθελε νὰ τραβήξει τὴν προσοχὴ τῶν ἀναγνωστῶν ἀποδίδοντας στὸν [βῳ]τιάδῃ ὄχι μιὰ ἰδιότητα, ὅπως συνήθως συμβαίνει σὲ ἄλλα αἰσχρολογικὰ χαράγματα, ἀλλὰ προσομοιάζοντάς τον μὲ ἕνα ὄργανο τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Προφανῶς μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἤθελε ἢ νὰ προσβάλει συκοφαντώντας ἢ νὰ ἐπισημάνει μὲ ἐμφατικὸ τρόπο τὴν παθητικὴ ὁμοφυλοφιλικὴ

---

[322] Ἡ ἐπανεξέταση τῆς ἐπιγραφῆς θὰ μποροῦσε πιθανότατα νὰ ὁδηγήσει σὲ πληρέστερη ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος ἢ κάποιου ἄλλου παραπλήσιου π.χ. [Σι]βυ[ρ]τιάδης (ὑπόδειξη Ἀ. Ματθαίου).

[323] Bain 1994, 34.

[324] Βλ. Hederson 1975, 150, 201-202, 209.

[325] Σύμφωνα μὲ τὸν Bain (1994, 35) πρόκειται γιὰ ἕνα διαφορετικὸ φαινόμενο ἀπὸ τὴν χρήση κύριων ὀνομάτων γιὰ τὴν δήλωση τοῦ πρωκτοῦ, ποὺ ἀπαντᾶται στὴν ἀρχαία κωμωδία, ὅπως δηλώνει τὸ σχετικὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου (A7248): *Ἀριστόδημος· Ἀριστόδημον οἱ κωμικοὶ τὸν πρωκτὸν καὶ Θεόδωρον καὶ Τιμησιάνακτα ἔλεγον, ἀπὸ τῶν ἡταιρηκότων…..* καὶ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Κρατίνου σύμφωνα μὲ τὸν Σχολιαστὴ τοῦ Λουκιανοῦ (*Πανόπται*, fr. 151 CAF): *Ἀριστόδημος δὲ μιαρὸς καὶ καταπύγων ἐς ὑπερβολήν, ἀφ᾽ οὗ καὶ ὁ πρωκτὸς Ἀριστόδημος καλεῖται*. Τὸ τελευταῖο χωρίο ἑρμηνεύεται ἀντίστροφα ἀπὸ τὸν Χαριτωνίδη στὰ *Ἀπόρρητα* (70-71), κατὰ τὸν ὁποῖο ὁ Ἀριστόδημος θεωρεῖται ὅτι εἶχε τὸ παρωνύμιο *ὁ πρωκτός*. Γιὰ τὴν χρήση κύριων ὀνομάτων γιὰ τὴν δήλωση τοῦ πρωκτοῦ βλ. ἐπίσης Henderson 1991, 203.

[326] Βλ. Bain 1994, 35 καὶ σημ. 16 καὶ 17. Βλ. ἐπίσης Bain 1995, 58.

στάση τοῦ συγκεκριμένου προσώπου.

52/A52) Ἀττική, Θορικός. SEG XXXIV 198. (Πίν. 16)

Χάραγμα σὲ βράχο. Πάνω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ εἰκονίζεται ἐγχάρακτο ἀποτύπωμα πέλματος καὶ ἄροτρο. Μῆκος: 0,82 -1μ.

Ἐντοπίσθηκε στὴν ἐπιφάνεια βράχου κοντὰ στὸν ἀναλημματικὸ τοῖχο τῆς ὀρχήστρας τοῦ θεάτρου "sur la surface d' un des banks rocheux, à 4m. 20 à la perpendiculaire du mur de soutènement de l' orchestra (secteur "oblique" de l' est), à 7m. 20 au NNW du point E5 (niveau 16,94)".

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: Inv. TE 78.01 (in situ).

Ἐκδ. Bingen 1984, 184-186, no 80, fig. 115. SEG XXXIV 198.

Βιβλ. Oikonomides 1988, 45-47. SEG XXXVIII 260.

Ἀρχὲς 4ου αἰ. π.Χ. (400-350 π.Χ., SEG)

Χάρης πόρνος καλ̣ὸς [ἀ]γ-
ο̣ρ̣αῖος.

1 καλ̣ὸς (vel κακ̣ὸς) π̣[αῖς] Bingen. ‖ **1/2** [ἀ]γ|ορ̣αῖος Oikonomides. ‖ **2.** …α̣ιος Bingen.

Παρατηρήσεις

Ὁ χαράκτης ἔχει ἀναγράψει τὴν ἐπιγραφὴ ἐς εὐθύ ἀλλὰ μὲ ἄτακτο τρόπο καὶ ἡ φορὰ τῶν γραμμάτων ποικίλλει: τὸ Α ἔχει χαραχθεῖ πλαγίως, τὸ Ρ ἀναποδογυρισμένο, τὸ Π καὶ τὸ Ν τῆς δεύτερης λέξης πλαγίως. Κατὰ τὸν Bingen ἡ ἀνάγνωση τῆς τρίτης λέξης τοῦ στίχου 1 ὡς *καλὸς* ἢ *κακός*, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πῶς θὰ γίνει ἡ ἀνάγνωση τῶν γραμμάτων. Συγκεκριμένα μετὰ τὸ γράμμα Α, ποὺ ἔχει χαραχθεῖ πλαγίως, διακρίνονται δύο τμήματα μίας κάθετης κεραίας ἀβαθῶς χαραγμένης καὶ δύο πλάγιες κεραῖες βαθύτερα χαραγμένες. Ἂν τὰ ἴχνη αὐτὰ ἔχουν χαραχθεῖ ἐς εὐθὺ τότε μπορεῖ νὰ ἀναγνωσθεῖ τὸ γράμμα Κ. Ἂν ὅμως ἔχει χαραχθεῖ πλαγίως, δηλαδὴ κιονηδὸν ὡς πρὸς τὸ Α, τότε θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωσθεῖ τὸ γράμμα Λ. Θεωρῶ περισσότερο πιθανὴ τὴν περίπτωση τοῦ Λ, λόγω τῆς συχνῆς ἐμφάνισης τοῦ ἐπιθέτου *καλὸς* στὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ἐπιγραφῶν. Στὸ τέλος τοῦ στίχου διακρίνεται εὐκρινῶς μία κάθετη κεραία καὶ ἡ ἀρχὴ μιᾶς δεύτερης ἡ ὁποία ξεκινάει ἀπὸ τὴν ἄνω κορυφὴ τῆς πρώτης. Ὁ Bingen ὑπέθεσε ὅτι τὸ γράμμα αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι Π ὁπότε συμπλήρωσε π̣[αῖς]. Στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου 2, ὁ ὁποῖος ἔχει ὑποστεῖ μεγαλύτερη φθορὰ διακρίνονται ἴχνη στρογγυλοῦ γράμματος (Ο ἢ Θ).

Σχολιασμός

Στ. 1: Χάρης· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἄλλες δύο φορὲς στὸν Θορικὸ κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. καὶ ἀρκετὲς ἄλλες φορὲς στὴν Ἀττική.[327]

Στ. 2: Ὁ Bingen, ὁ ὁποῖος ἀνέγνωσε στὸ στίχο 2 μόνον τὰ γράμματα …ᾳιος, θεώρησε ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ εἶχε ἀναγραφεῖ μιὰ προσβλητικὴ λέξη, ἀπέρριψε ὅμως τὴ λέξη πυγαῖος, ἀφοῦ αὐτὴ δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰ σωζόμενα ἴχνη τῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα διέκρινε.[328]

Ὁ Οἰκονομίδης ἀνέγνωσε ἀπὸ τὸ σχέδιο τῆς ἐπιγραφῆς τὸ τελευταῖο γράμμα τοῦ στίχου 1 ὡς Γ καὶ συνδυάζοντάς το μὲ τὰ σωζόμενα ἴχνη τοῦ στίχου 2 διάβασε τὸ ἐπίθετο [ἀ]γ|ο̣ρ̣αῖος, ποὺ συνδυάζεται καλύτερα μὲ τὴ λέξη *πόρνος*, καὶ τὸ ἑρμήνευσε ὡς "διαθέσιμος ἀντὶ χρημάτων". Δὲν ἀπέκλεισε βεβαίως, ἀν καὶ θεώρησε λιγότερο πιθανὴ τὴν ἑρμηνεία "available in the market place".[329] Θεωρῶ περισσότερο πιθανὴ τὴν τελευταῖα ἑρμηνεία τῆς λέξης, λόγω τοῦ τόπου εὕρεσης τοῦ χαράγματος δίπλα στὸ θέατρο τοῦ Θορικοῦ, τὸ ὁποῖο βρισκόταν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν μεγάλο χῶρο συγκεντρώσεων, τὴν ἀγορὰ τοῦ ἀρχαίου δήμου καὶ τὸν ναὸ τοῦ Διονύσου. Ὁ Χάρης δηλαδή, ἦταν πόρνος καλὸς (κακός) καὶ σύχναζε (ἔκανε πιάτσα) στὴν ἀγορά, δεδομένου ὅτι ἡ λέξη *πόρνος* σημαίνει, ὅπως καὶ σήμερα, ὅτι κάποιος εἶναι διαθέσιμος ἀντὶ χρημάτων.[330]

53/A53) Ἀττική, Θορικός. SEG LVI 323. (Πίν. 17)

Τμῆμα μελαμβαφοῦς κανθάρου, συγκολλημένο ἀπὸ τρία θραύσματα. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν ἐσωτερικὴ κοίλη πλευρὰ τοῦ ἑνὸς θραύσματος.

Ἀνασκαφὲς Θορικοῦ.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: TC 75.346.

Ἐκδ. Vanhove 2006, 102 no. 167 (φωτ., σχέδ.). SEG LVI 323.

350-325 π.Χ.

ψ[ω]λή.

---

[327] LGPN II s.v. Τὸ ὄνομα εἶναι ἐπίσης γνωστὸ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I-V.A. s.v.

[328] Bingen 1984, 186.

[329] Oikonomides 1988, 47.

[330] LSJ[9] s.v. "πορνεία" καὶ "πόρνος".

Σχολιασμός

Σύμφωνα μὲ τὴν Vanhove τὸ χάραγμα ἀποτελεῖ ἕνα προσβλητικὸ σχόλιο πρὸς κάποιο πρόσωπο, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου θὰ πρέπει νὰ εἶχε ἀναγραφεῖ στὸ ἐλλείπον τμῆμα τοῦ ἀγγείου.[331] Εἶναι ἐπίσης κατὰ τὴ γνώμη μου δυνατὸν δίπλα στὴ λέξη *ψωλὴν* νὰ εἶχε ἀναγραφεῖ μιὰ ἄλλη λέξη, ὅπως γιὰ παράδειγμα κάποιος τύπος τοῦ ρήματος *λείχω* κατ᾽ ἀναλογίαν μὲ τὸ χάραγμα [χάρακ]α̣ λεῖχε στὴ Ρώμη.[332]

54/A54) Ἀττική, Θορικός. SEG LVI 94. (Πίν. 17)

Τμήμα χείλους ἀττικοῦ μελαμβαφοῦς σκύφου, συγκολλημένο ἀπὸ δύο θραύσματα. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά. Διαστάσεις: μέγ. σωζ. ὕψος: 0,016 μ., διάμετρος (ἐκτιμώμενη): 0,120 μ.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: TC 69.367 + TC 68. 969.

Ἐκδ. Vanhove 2006, 66, no. 122. SEG LVI 94.

Περὶ τὸ 480 π.Χ.

Ἐρχσίες κα[λός].

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Ἐρξίες (Ἐρξίης) δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν Ἀττική. Ὁ τύπος μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρχίλοχο στὴν Πάρο τὸν 7ο αἰ. π.Χ.[333] Γνωστὸς ἐπίσης εἶναι ἐκτὸς Ἀττικῆς ὁ τύπος Ἐρξίας.[334]

55/A55) Ἀττική, Ἀγριλέζα, IG I³ 1400. (Πίν. 17)

Χάραγμα σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο σὲ βράχο ἀρχαίου λατομείου κοντὰ στὴν Ἀγριλέζα. Τὸ συνολικὸ πλάτος ποὺ καταλαμβάνει τὸ σωζόμενο τμῆμα τῆς ἐπιγραφῆς ἀνέρχεται σὲ 0,45 μ. Ὕψος γραμμάτων: 0,08 μ.

---

[331] Vanhove 2006, 102.

[332] Βλ.**253/T11** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[333] IEG ἀπ. 88 καὶ LGPN I s.v. Ἐρξίης.

[334] LGPN V.A s.v. Σπάνια ἐπίσης μαρτυροῦνται τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα ὀνόματα Ἔρξανδρος, Ἐρξεύς, Ἐρξῖνος, Ἐρξίων, Ἔρξανδρος, Ἐρξήνωρ, Ἐρξίλεως, Ἔρξιλλος, Ἔρξις, Ἐρξιγένης, Ἐρξίδικος, Ἐρξικλείδης, Ἐρξιμένης, βλ. LGPN I, II καὶ V.A v.v.

Ἐκδ. Wolters 1894, 244-247.

Βιβλ. Σαλλιώρα-Οικονομάκου 1994, 67. Σαλλιώρα-Οικονομάκου 2004, 88, 171 ἀριθ. 142. Dover 1989, 123.

Ἀπεικ. Σαλλιώρα-Οικονομάκου 2004, 88, εἰκ. 70.

Περὶ τὸ 500-475 π.Χ. (?)

οὐ κνõ

Λυσαν[- - Χ]-

αιρεφõ[ντος].

Παρατηρήσεις

Στο στίχο 2 τὸ τρισκελὲς Σ ἔχει χαραχθεῖ ἀντιστρόφως ὡς πρὸ τὴ φορὰ τῶν γραμμάτων. Ἀπὸ τὸ Ν σώζονται εὐκρινῶς ἡ ἀριστερὴ καὶ ἡ λοξὴ κεραία. Τὸ δεξιὸ τμῆμα τῆς ἐπιγραφῆς ἔχει χαθεῖ ἐντελῶς. Ἡ χάραξη εἶναι ἐπμελὴς μὲ μεγάλα γράμματα. Ἀξιοσημείωτο εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Λ δὲν ἔχει χαραχθεῖ κατὰ τὸ ἀττικὸ ἀλφάβητο, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἰωνικό.

Σχολιασμός

Στ. 1: οὐ κνõ· τὸ ρῆμα *κνάω* (*κνῶ*) σημαίνει ἀποξέω, ξύνω, ἀλλὰ καὶ γαργαλῶ. Στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφὴ ἔχει μᾶλλον ἐρωτικὴ σημασία. Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα προέρχεται ἀκόμη ἡ λέξη *κνέωρον* ἢ *κνῆστρον*, μὲ τὴν ὁποία ἀποκαλεῖται τὸ γυναικεῖο μόριο σύμφωνα μὲ τὸ σχετικὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου (Κ3097) s.v. *κνέωρον* ἢ *κνῆστρον*: *φυτόν τι, ὅ τοῖς Θεσμ(οφ)ορίοις ὑποστόρνυται, καὶ ᾧ εἰς κάθαρσιν χρῶνται. καὶ γυναικεῖον μόριον*. Ἀπὸ τὰ *Ἀπομνημονεύματα* τοῦ Ξενοφῶντος (Ι.2.30) εἶναι ἐπίσης γνωστὸ ὅτι ὁ Σωκράτης φαίνεται ὅτι συνέκρινε τὸν ὁμοφυλοφιλικὸ πόθο τοῦ Κριτία γιὰ τὸν Εὐθύδημο μὲ τὴν ἐπιθυμία ἑνὸς χοίρου νὰ ξυστεῖ πάνω σὲ πέτρα: *τοῦ δὲ Κριτίου τοῖς τοιούτοις οὐχ ὑπακούοντος οὐδὲ ἀποτρεπομένου, λέγεται τὸν Σωκράτην ἄλλων πολλῶν παρόντων καὶ τοῦ Εὐθυδήμου εἰπεῖν ὅτι ὑικὸν αὐτῷ δοκοίη πάσχειν ὁ Κριτίας, ἐπιθυμῶν Εὐθυδήμῳ προκνῆσθαι ὥσπερ τὰ ὕδια τοῖς λίθοις*. Ἀνάλογη ἐρωτικὴ σημασία μπορεῖ νὰ ἔχει καὶ τὸ συγγενὲς ρῆμα *κνίζω* ποὺ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν Λουκιανό (*Χελιδόνιον καὶ Δροσίς, Ἑταιρ. Διάλ.* 10 §4): *Ἐγάστρισα, καὶ ἄνευ δὲ τούτου ἐμός ἐστι· κέκνισται γὰρ κἀκεῖνος τῆς Νεβρίδος*.

Στ. 2: Λυσαν[- -]· γνωστὰ ὀνόματα ἀπὸ Λυσαν- στὴν Ἀττικὴ εἶναι τὰ *Λυσανδρίδης*, *Λυσάνωρ* (σπάνιο), *Λύσανδρος* καὶ *Λυσανίας*.[335] Λόγω τῆς ἀποσπασματικῆς διατήρησης τοῦ χαράγματος δὲν μποροῦμε νὰ εἴμαστε βέβαιοι ἂν πρόκειται γιὰ ἀνδρικὸ ἤ γυναικεῖο ὄνομα. Ἂν πρόκειται γιὰ ἀνδρικὸ ὄνομα, θεωρῶ πιθανὴ τὴ συμπλήρωση *Λύσαν[δρον]* ἢ *Λυσαν[ίαν]*.

Στίχ. 2-3: [Χ]-|αιρεφῶ[ντος]· Τὸ ὄνομα Χαιρεφῶν ἀπαντᾶται ἀρκετὲς φορὲς στὴν Ἀττική ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. καὶ στὴν παροῦσα ἐπιγραφὴ ἔχουμε τὴν παλαιότερη μέχρι σήμερα γνωστὴ μαρτυρία τοῦ ὀνόματος.[336]

Ὁ Dover ἑρμήνευσε τὴ φράση "δὲν θὰ ξύσω τὸ Λυσαν[ία?]" ἤ "δὲν ἀφήνω τὸν Λυσαν[ία?] νὰ μὲ χρησιμοποιήσει ὅπως ἐπιθυμεῖ" καὶ τὴ θεώρησε ὡς ἕνα σκληρόκαρδο σχόλιο ἀπέναντι στὸν ἐρωτικὸ πόθο τοῦ Λυσαν[ία?] ἐκ μέρους τοῦ χαράκτη, ὁ ὁποῖος θὰ πρέπει νὰ ἦταν ὁ ἐρώμενος ἢ ὁ παθητικὸς τῆς σχέσης.[337] Στὴν περίπτωση αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη φορά, κατὰ τὴν ὁποία ἐμφανίζεται ἕνα τόσο ἄμεσο σχόλιο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ παθητικοῦ μιᾶς ὁμοφυλοφυλικῆς σχέσης. Ἡ χρήση ὅμως τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ ρήματος δείχνει ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ ἀπὸ τὸ ἐνεργητικὸ μέλος τῆς ἐρωτικῆς σχέσης, τὸ ὁποῖο δηλώνει μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὅτι τερματίζει τὴ σχέση του μὲ τὸ Λυσαν[ία?] ἢ πιθανότερα τὴν ἀποστροφή καὶ τὴν ἀδιαφορία γιὰ μία ἐρωτικὴ σχέση μὲ αὐτόν.

56/A56) Ἀττική, Μαρκόπουλο. ΗΟΡΟΣ 17-21 (2004-2009) 675-678. (Πίν. 18)

Θραῦσμα ἀπὸ τὸ ἄκρο στρωτῆρος κεραμίδος κορινθιακοῦ τύπου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ κατὰ μῆκος τῆς παρυφῆς στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ κεράμου. Ἡ ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια φέρει ἀποκρούσεις, οἱ ὁποῖες εἶχαν προκληθεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ μέτωπο τῆς κεραμίδος χαράχθηκαν διακοσμητικὰ ὠά. Μέγ. σωζ. ὕψος: 0,095 μ., μέγ. σωζ. πλάτος: 0, 30 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,028-0,06 μ.

Βρέθηκε κατὰ τὴν διάρκεια ἔργων τῆς Ἀττικῆς Ὁδοῦ, κοντὰ στὸν κόμβο Μαρκοπούλου, στὴ θέση Ἅγιος Ἀνδρέας, ὅπου ἀνεσκάφη χῶρος νεκροταφείου τῶν κλασικῶν χρόνων.

Μουσεῖο Βραυρῶνος.

---

[335] Βλ. LGPN II, s.v. "Λυσανδρίδης", "Λυσάνωρ", "Λύσανδρος" καὶ "Λυσανίας". Τὰ ὀνόματα αὐτὰ εἶναι γνωστὰ καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ Λυσαννίας καὶ Λυσανορίδας βλ. LGPN I-V.A s.v.

[336] Βλ. LPGN II, s.v.

[337] Dover 1989, 123.

Ἐκδ. Θέμος 2004-2009, 675-678.

Βιβλ. Κακαβογιάνη 2009, 411-412, εἰκ. 15.

Ἀπεικ. Θέμος 2004-2009, 678· Κακαβογιάνη 2009, 411-412, εἰκ. 15.

πρῶτο μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

Βοτακίων πυγίζε-
ται ὑπὸ Λυσιμένους.

Παρατηρήσεις

Στὸ στίχο 1 τὰ δύο τελευταῖα γράμματα τοῦ ὀνόματος (Ω καὶ Ν) καὶ τὸ ἀρχικὸ Π τῆς ἑπόμενης λέξης ἔχουν χαραχθεῖ σὲ μικρότερο μέγεθος, μὲ σκοπὸ προφανῶς τὴν προσαρμογή τους στὸ μικρότερο λόγω σπασίματος διαθέσιμο χῶρο.

Σχολιασμός

Στίχ. 1: Βοτακίων· τὸ ὄνομα συναντᾶται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀττική. Γνωστὸ εἶναι ἀκόμα ἄλλη μία φορὰ σὲ κατάλογο τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. στὴν Κῶ.[338] Τὸ ὄνομα ἔχει τὴν ἴδια ἐτυμολογικὴ ρίζα μὲ τὸ βοτέω (= βόσκω), βοτήρ (= βοσκός), βοτόν (= βόσκημα). Ἀπὸ τὴν ἴδα ἐτυμολογικὴ ρίζα προέρχονται ἐπίσης τὰ ὀνόματα Βότος, Βότων, Βοτῆς, Βώτων, Βόττακος, Βῶτος, Βωτύλος[339].

Τὸ ὄνομα Λυσιμένης μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὴν Ἀττική.[340] Μεταξὺ τῶν προσώπων ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ ἕνας Λυσιμένης Ἁγνούσιος σὲ κατάλογο πρυτάνεων τοῦ 336/5 π.Χ.[341], ποὺ βρέθηκε σὲ περιοχή, ἡ ὁποία βρισκόταν ἀνάμεσα ἀρχαίους δήμους τῆς Ὄης καὶ τοῦ Ἁγνοῦντος.

Τὸ χάραγμα εἶναι ὑβριστικὸ σχόλιο, τὸ ὁποῖο ἔγινε εἴτε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ "πυγιστοῦ" Λυσιμένους εἴτε, τὸ πλέον πιθανόν, ἀπὸ κάποιο τρίτο πρόσωπο, ὁ ὁποῖος μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο προσπάθησε νὰ δυσφημήσει τόσο τὸν Βοτακίωνα ὅσο καὶ τὸν Λυσιμένη.

Ἀξιοσημείωτο στὴ συγκεκριμένη περίπτωση εἶναι τὸ ἴδιο τὸ μνημεῖο. Μὲ τὴν προσθήκη ἐγχάρακτων λεπτομερειῶν ὁ χαράκτης προσπάθησε να δώσει στὸ κεραμίδι, τὴ μορφὴ στήλης καὶ νὰ μιμηθεῖ τὴν ἐπίστεψή της, ἐπιχειρώντας κατὰ ἕναν τρόπο, νὰ «δημιουργήσει» ἕνα μνημεῖο τῆς ἀναισχυντίας τοῦ Βοτακίωνα.

---

[338] Segre ED 235.

[339] Βλ. LGPN I-V.A, s.v.

[340] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v.

[341] LGPN II, s.v. "Λυσιμένης", ἀριθ. 4· PAA s.v. "Λυσιμένης" ἀρ. 616815· The Athenian Agora XV, 42.318.

57/A57) Ἀττική, Παιανία. IG I³ 1404. (Πίν. 18)

Ἐπιγραφὴ ἐπὶ βράχου. Καταλαμβάνει ἔκταση συνολικοῦ πλάτους 1,30 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου Πιγάρτι (στὰ νοτιοανατολικὰ τοῦ ὑψομετρικοῦ σημείου τῆς Γεωγραφικῆς Ὑπηρεσίας Στρατοῦ), στὰ ἀνατολικὰ τοῦ σημερινοῦ χωριοῦ Λιόπεσι (ἀρχαία Παιανία).

Ἐκδ. Vanderpool 1962, 399 n. 1. SEG XXI 24. **I**G I³ 1404.

Ἀπεικ. Vanderpool 1962, 399 (σχέδιο) καὶ πίν. 118.

6ος αἰ. π.Χ.

Τεισίτιμος καλός.

Παρατηρήσεις

Σ τρισκελές. Τὸ πρῶτο Σ τοῦ ὀνόματος Τεισίτιμος εἶναι χαραγμένο μὲ ἀντίστροφη ἀπὸ τὰ ἄλλα γράμματα φορά· τὸ τελικὸ Σ τοῦ ἴδιου ὀνόματος χαράχθηκε σὲ πολὺ μικρότερο μέγεθος ἀπὸ τὰ ἄλλα γράμματα· ἀπὸ τὸ τελικὸ Σ τοῦ ἐπιθέτου καλός, ποὺ ἐπίσης εἶναι πολὺ μικρότερο, διακρίνονται οἱ δύο κάτω κεραῖες.

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα *Τεισίτιμος* εἶναι ἅπαξ μαρτυρούμενο στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφή. Ὀνόματα μὲ πρῶτο συνθετικὸ *Τεισι-* ἀπὸ τὸ ἀπαρέμφατο *τεῖσαι* τοῦ ρήματος *τίνω*= φέρω τιμή,[342] ὑπάρχουν πολλὰ σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.

58/A58) Ἀττική, Προσπάλτα (Καλύβια Κουβαρᾶ). IG I³ 1399. (Πίν. 18)

Πλακοειδὴς λίθος, ἀκανόνιστος. Ἀκέραιος μόνον στὴ δεξιὰ πλευρά.

Μέγ. σωζ. ὕψος: 0,60 μ., μεγ. σωζ. πλάτος: 0,33 μ., πάχος: 0,08 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,02 - 0,034 μ.

Καλύβια Κουβαρᾶ (ἀρχαῖος δῆμος Προσπάλτων).

Ἐπιγραφικὸ Μουσεῖο, ἀριθμὸς Εὑρετηρίου ΕΜ 6730.

Ἐκδ.: A: IG I 492. B: IG I 530 A, B. Lolling 1880, 244-55. IG I Suppl. p. 118, 492. IG I² 920 c. add. p. 304. IG I³ 1399.

Βιβλ. Kretschmer 1891, 118-123. Crönert 1910, 462. Wade-Gery 1940, 266 σημ. 2. Peek, Att. Inschr. 84 ἀριθ. 1. Hommel 1939, 201-203. Friedländer 1948, 63-64 ἀριθ. 59. GV I 2042. Peek 1955, 2042. Peek 1954/55, 230. SEG XV54. Cistiakova 1983, 74-75. CEG I, 47 καὶ II, 300. Dover 1978, 124.

[342] Βλ. HPN, 419-20.

Ἀπεικ. IG I Suppl. p. 118.

περὶ τὸ 525-500 π.Χ. (?)

A. ἐνθάδ᾽ ἀνὲρ ὄμο[σ]ε[ν κα]-
τὰ hόρκια παιδὸς ἐρα[σ]-
θὶς / νείκεα συνμείσχ̣ιṇ (sic)
πόλεμόν θ᾽ ἅμα δα-
5 κρυόεντα. / Γναθίο,
τõ σφυχ[ὲ] (sic) ὄλετ᾽ ἐṇ - -
hιερός εἰμι
τõ hέρο ṭ ... - - -

B. [Γνά]θιε, αἰεὶ σπευδε - -

A1-2 ὄμο[σ]ε | τὰ hόρκια Lolling. **3** συνμείσχ[εν] Kretschmer· συνμείσχι[ν] Hansen· συνμείσχ̣ιṇ Lewis (IG I³ 1399). **6** ἐ[ν δαΐ] vel ἐ[νθάδε] vel ἐ[νταῦθ᾽] Kretschmer· ἐ[ν δαΐ] Hansen· ἐṇ Lewis (IG I³ 1399). **8** hεροιάδο Lolling, Hansen· τõ hέρο τõ - - - - Köhler (IG I 492)· τõ hέρο τõ αρ vel γρ vel αδ - - Lewis (IG I³ 1399). **B** σπεῦδε Lolling, Lewis (IG I³ 1399)· σπεύδε[ις] Hiller, Peek, Dover· σπεῦδε Lolling· σπευδε - - Lewis (IG I³ 1399).

Παρατηρήσεις

Ὅπως ἔδειξε ἡ ἐπανεξέταση τοῦ μνημείου, στὸν στίχο 8 μετὰ τὸ δεύτερο Ο διακρίνεται μία κάθετη κεραία, ἀλλὰ ἀπόκρουση τοῦ λίθου στὸ ἀνώτερο τμῆμα τῆς κεραίας δὲν ἐπιτρέπει νὰ διακριθεῖ μὲ βεβαιότητα ἂν πρόκειται γιὰ Ι ἢ Τ (Ι κατὰ τὸν Lolling, Τ κατὰ τοὺς Köhler καὶ Lewis). Ἀκολούθως, σώζονται τὰ ἴχνη ἀκανόνιστου κλειστοῦ γράμματος μὲ σχεδὸν κάθετο τὸ ἀριστερὸ τμῆμα καὶ στρογγυλεμμένο τὸ δεξιό, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἀνήκει σὲ Ρ, ἂν καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ καὶ ἕνα Ο, τὸ ὁποῖο ἔγινε ἀκανόνιστο λόγω τῆς δυσκολίας, ποὺ προκλήθηκε στὸ χαράκτη ἀπὸ τὴν ἔλλειψη χώρου. Στὴ συνέχεια διακρίνεται ἀνοικτὸ γράμμα, Α ἤ Λ , καὶ μετὰ ἀνώτερο τμῆμα γράμματος μὲ κάθετο τὸ ἀριστερὸ τμῆμα καὶ στρογγυλεμμένο τὸ δεξιό, πιθανῶς ἕνα Ρ.

Σχολιασμὸς

Στ. 1-2: ὄμο[σ]ε[ν κα]|τὰ hόρκια· ἡ φράση ἔχει συγκριθεῖ μὲ τοὺς ὁμηρικοὺς στίχους Ξ 280: *αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ᾽ ὄμοσεν·* Δ 67: *ὑπὲρ ὅρκια·* Υ 313: *ὠμόσσαμεν ὅρκους·* Τ 127: *ὤμοσε καρτερὸν ὅρκον*.

Στ. 3: Γναθίο· πρόκειται γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἐρωμένου. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὴν Ἀττική.[343]

Στ. 3-5: νείκεα συνμείσχιν (sic) | πόλεμόν θ' ἅμα δα|κρυόεντα· τὸ περιεχόμενο τοῦ ὅρκου εἶναι ἐπίσης ὁμηρικῆς ἐπίδρασης πρβλ. Ρ 512: *πόλεμον κατὰ δακρυόεντα*. Θυμίζει ἐπίσης, ἂν καὶ ἀντιθετικά, τὸν στίχο τοῦ Ἀνακρέοντα fr. 96 Di: *οὐ φιλέω ὅς…..νείκεα καὶ πόλεμον δακρυόεντα λέγει*.[344]

Ἡ χρήση τοῦ ΣΧ ἀντὶ τοῦ ΧΣ στὸ ἀπαρέμφατο συνμείσχιν συναντᾶται σὲ γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς καὶ σὲ λίγες περιπτώσεις σὲ ἐπιγραφὲς ἐπὶ λίθου.[345]

Στ. 6: σφυχ[ὲ]· γιὰ τὴν ἀντιστροφὴ τῶν ΦΣ καὶ ΧΣ σὲ ΣΦ καὶ ΣΧ βλ. τὸ σχολιασμὸ τοῦ τύπου συνμείσχιν τοῦ προηγούμενου στίχου.

Ἡ πλήρης ἑρμηνεία τοῦ μνημείου, ποὺ ἀποτελεῖ ξεκάθαρη ἔκφραση παιδεραστικοῦ ἔρωτος, εἶναι προβληματική. Σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψη τοῦ Kretschmer, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι τὸ μνημεῖο δὲν εἶναι ἐπιτύμβιο, αὐτὸ ἱδρύθηκε σὲ ἀνάμνηση τοῦ νεαροῦ Γναθίου, στὸ σημεῖο ὅπου πέθανε καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ χῶρος ἦταν ἱερὸς γιὰ τὸν ἐραστή του.[346] Σύμφωνα μὲ τὸν Dover, τὸ μνημεῖο εἶναι ἐπιτύμβιο γιὰ τὸν Γνάθιο, ποὺ χάθηκε στὴ μάχη καὶ ἱδρύθηκε στὸ σημεῖο, στὸ ὁποῖο ἔδωσε ὅρκο νὰ λάβει μέρος στὴ σύγκρουση καὶ τὸν πόλεμο.[347] Κατὰ τὸν Friedländer τὸ μνημεῖο ἱδρύθηκε ἀπὸ τὸ νεαρὸ ἀγόρι γιὰ τὸν Γνάθιο, τὸν ἄνδρα, ποὺ ἔδωσε ὅρκο στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ πέθανε ἐκπληρώνοντας τὸν ὅρκο του στὴ μάχη.[348]

59/A59) Ἀττική, Ὑμηττός. SEG XXIX 72. (Πίν. 19)

Τμῆμα πήλινου μελαμβαφοῦς κυπέλου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ ἐπὶ τὰ λαιὰ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά.

Ὑμηττός, ἱερὸ τοῦ Διός.

Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο, ἀριθμὸς εὑρετηρίου ΕΑΜ 16092.

---

[343] Βλ. LGPN II s.v. Γνωστὰ στὴν Ἀττικὴ εἶναι ἐπίσης τὰ ὀνόματα Γνάθις ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. καὶ Γνάθων ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. π.Χ. Βλ. LGPN II s.v. Τὸ ὄνομα Γνάθιος μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I, III.A καὶ IV s.v.

[344] Friedländer 1948, 64. Κατὰ τὸν Friedländer ὁ στίχος δὲν ἀποτελεῖ μίμηση τοῦ Ἀνακρέοντα ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀνακρέων εἶχε ἀκολουθήσει τὸ ὁμηρικὸ θέμα.

[345] Βλ. GAI I, 20-21.

[346] Kretshmer 1891, 121-122.

[347] Dover 1978, 124.

[348] Friedländer 1948, 63-64 ἀριθ. 59.

Ἐκδ. Blegen 1934, 11, fig. 1, pl. I. Young 1942, 47. Langdon 1976, no. 36 (= SEG XXIX, 72d). LSAG 69, 401, no. 3b. Gallavotti 1979, 62.

Βιβλ. LSAG 69. Immerwahr 1990 138, ἀρ. 941.

Ἀπεικ. LSAG pl 1, no 3b.

Τρίτο τέταρτο τοῦ 7ου αἰ. π.Χ.

Ṇι[ρό]δεμος (vel Ṃ[ενέ]δεμος) Φ[ιλ]ᾳἴδες καταπύγον Λεο[φρά]δ̣ες, ἐρι̣[---].

Ṇι[ρό]δεμος (vel Ṃ[ενέ]δεμος) Jeffery, Langdon. Ṃ[ενέ]δεμος Gallavotti.

Παρατηρήσεις

Δίπλα στὸ σπάσιμο, ποὺ ἀκολουθεῖ τὸ πρῶτο γράμμα τοῦ χαράγματος διακρίνεται ἴχνος κάθετης κεραίας. Αὐτὴ θὰ μποροῦσε νὰ ἀνήκει εἴτε στὸ ἀρχικὸ γράμμα, τὸ ὁποῖο στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ εἶναι τὸ Μ, εἴτε στὸ δεύτερο γράμμα τοῦ ὀνόματος, δηλαδὴ ἕνα Ι, ὁπότε τὸ ἀρχικὸ γράμμα τοῦ ὀνόματος θὰ εἶναι τὸ Ν. Τὸ κενὸ ποὺ ἀκολουθεῖ μπορεῖ νὰ δικαιολογήσει τὴ συμπλήρωση δύο ἢ τριῶν γραμμάτων. Ἀπὸ τὰ ὑπόστικτα γράμματα τοῦ ὀνόματος Φ[ιλ]ᾳἴδες σώζονται μόνον τὰ κατώτερα τμήματα τῶν κεραιῶν τους. Ἀπὸ τὸ Δ τοῦ ὀνόματος Λεο[φρά]δ̣ες σώζεται μόνον ἡ ἄνω γωνία.

Σχολιασμός

Ṇι[ρό]δεμος (vel Ṃ[ενέ]δεμος)· στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς θὰ μποροῦσαν νὰ συμπληρωθοῦν τὰ ὀνόματα Νικόδημος ἢ Μενέδημος. Τὸ ὄνομα Νικόδημος εἶναι πολὺ συνηθισμένο στὴν Ἀττική[349] καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[350] Γνωστὸ ἀν καὶ λιγότερο συνηθισμένο στὴν Ἀττική καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες περιοχὲς εἶναι τὸ ὄνομα Μενέδημος[351] (καθὼς καὶ τὸ Μενέδαμος). Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, ἔχουμε τὴν παλαιότερη μέχρι σήμερα γνωστὴ ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων.

Φ[ιλ]ᾳἴδες· ἡ λέξη πρέπει νὰ δηλώνει τὸ γένος τῶν Φιλαϊδῶν, ἐφ᾽ ὅσον εἶναι σωστὴ ἡ ἀνάγνωση τῶν σωζόμενων ἰχνῶν τῶν γραμμάτων.

Λεο[φρά]δ̣ες· τὸ ὄνομα *Λεοφράδες* (Λεοφράδης ἢ Λεωφράδης), σύνθετο ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ *λεὼς* καὶ τὴν κατάληξη *-φράδης*, ποὺ παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα *φράζω*, εἶναι γνωστὸ μόνον ἀπὸ τὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφή, ἂν καὶ ὑπάρχουν ἀρκετὰ ὀνόματα μὲ πρῶτο συνθετικὸ τὸ *Λεω-* ἢ ἀκόμη καὶ *Λεο-*. Ἡ προτεινόμενη

[349] LGPN II, s.v. "Νικόδαμος" καὶ "Νικόδημος"· PAA s.v. "Νικόδαμος" καὶ "Νικόδημος".

[350] LGPN I, V.A. s.v., LGPN I, III.A καὶ III.B, s.v.

[351] LGPN I- V.A. s.v. καὶ LGPN I - IV, s.v.

συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος εἶναι ἡ πλέον πιθανή, σύμφωνα μὲ τὰ σωζόμενα ἴχνη τῶν γραμμάτων.

ερι̣[---]· ἀρχὴ ἑνὸς κυρίου ὀνόματος ἢ ἀρχὴ κάποιας ἄλλης λέξης.

Ἐὰν εἶναι σωστή ἡ χρονολόγηση τῆς ἐπιγραφῆς στὸ γ΄ τέταρτο τοῦ 7ου αἰ. π.Χ. ὅπως πρότειναν οἱ Young καὶ Jeffery, τότε τὸ χάραγμα σώζει τὴν παλαιότερη μέχρι σήμερα γνωστὴ ἀναγραφὴ τῆς λέξεως *καταπύγων*.

Ὁ Gallavotti ἀναγνώρισε στὴν ἐπιγραφὴ δύο ἰωνικὰ δίμετρα (υυ - - υ-υ-, υυ - - υ-υ-)· τὸ πρῶτο σχηματίζουν οἱ δύο πρῶτες λέξεις τῆς ἐπιγραφῆς καὶ τὸ δεύτερο οἱ δύο ἑπόμενες. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δικαιολογεῖται τὸ κόμμα πρὶν ἀπὸ τὴ λέξη καταπύγων. Παρατήρησε ἐπίσης ὅτι οἱ τέσσερις λέξεις ὑπόκεινται σὲ σχῆμα χιαστὶ, ὅπου τὰ δύο ὀνόματα τοποθετοῦνται στὰ ἄκρα καὶ τὰ δύο ἐπίθετα στὸ μέσον.[352] Ὁ χιασμὸς ὅμως αὐτὸς θὰ ἴσχυε ἐὰν δὲν ἀκολουθοῦσε καὶ ἄλλη λέξη στὴν ἐπιγραφή.

60/A60) Ἀττική, Ὑμηττός. IG I³ 1405 ter. (Πίν. 19)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο. Δίπλα της σχηματοποιημένος ἐγχάρακτος φαλλός.

Ὕψ. γραμμ.: 0,10-0,15 μ.

Ἐντοπίσθηκε ἑκατὸ μέτρα νοτίως τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Εἰρήνης στὸν Ὑμηττό, ἄνωθεν τῆς περιοχῆς τῆς Ἀργυρούπολης.

Ἐκδ. Langdon 1985, 269-270. SEG XXXV 20.

Ἀπεικ. Langdon 1985, πίν. 76d.

ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

Εὐθυδότ(ο) vel Εὐθύδοτ(ος)

Εὐθυδότ(ο) Langdon, Lewis (IG I³ 1405 ter).

Σχόλια

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐντάσσεται στὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν λόγω τῆς ἐγχάρακτης παράστασης τοῦ σχηματοποιημένου φαλλοῦ.

Εὐθυδότ(ο)· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μόνον στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφή.[353] Ἐντάσσεται στὴν κατηγορία τῶν ὀνομάτων, ποὺ ἔχουν ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὴ λέξη *εὐθυ-* ὅπως π.χ. Εὐθύδικος, Εὐθύδημος, Εὐθύδομος, Εὐθυκράτης κ.ἄ. Τὸ δεύτερο συνθετικό του ὀνόματος προέρχεται ἀπὸ τὸ ρήμα *δίδωμι*.

[352] Βλ. Gallavotti 1979, 62.

[353] LGPN II, s.v. καὶ PAA s.v.

Ἡ ἑρμηνεία τῆς ἐπιγραφῆς σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν φαλλὸ δὲν εἶναι ξεκάθαρη. Μπορεῖ νὰ διαφημίζει τὰ προσόντα του Εὐθυδότου ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιθυμία κάποιου ἄλλου γιὰ τὸν Εὐθύδοτο χωρὶς βέβαια νὰ μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ὅτι ἡ προσθήκη τοῦ φαλλοῦ εἶναι ἕνα χλευαστικὸ καὶ προσβλητικὸ σχόλιο γιὰ τὸν Εὐθύδοτο. Ὅπως ἔχουν παρατηρήσει οἱ Baird καὶ Taylor οἱ λέξεις πολλὲς φορὲς χρησιμοποιοῦνται γιὰ νὰ παράξουν εἰκόνες καὶ οἱ εἰκόνες μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς λέξεις.[354]

61/A61) Ἀττική, Ὑμηττός. IG I³ 1405 bis. (Πίν. 20)

Ἐπιγραφὴ ἀναγεγραμμένη ἐπὶ βράχου σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο. Πάνω ἀριστερὰ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ φαλλός, ὁ ὁποῖος ἀπολήγει καὶ στὰ δύο ἄκρα του σὲ βαλάνους. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ἀπεικονίζονται τρία ἀποτυπώματα ἀνθρωπίνων πελμάτων καὶ πιὸ ἀριστερά τους ἄλλα ἀποτυπώματα (πιθανῶς πελμάτων) καὶ ἀκατάλειπτη ἐπιγραφὴ σὲ δύο στίχους μὲ ἀντίστροφη φορά. Τὸ σύνολο τῶν χαραγμάτων καταλαμβάνει χῶρο 1,50 Χ 1,00 μ.

Ὕψος γραμμάτων: 0,10-0,20 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ Ὑμηττοῦ, ἄνωθεν τῆς περιοχῆς τῆς Ἀργυρούπολης καὶ περὶ τὰ 200 μέτρα νοτιοανατολικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης.

Ἐκδ. Langdon 1985, 266-269. SEG XXXV 18.

Ἀπεικ. Langdon 1985, 267 (σχέδιο), πίν. 76 d.

475-450 π.Χ.

Δεινίας

καλός.

Παρατηρήσεις

Τὰ γράμματα εἶναι πολὺ καλά, εὐκρινῶς χαραγμένα καὶ πολὺ μεγάλων διαστάσεων. Λόγω τοῦ τετρασκελοῦς Σ, ὁ Langdon χρονολόγησε τὴν ἐπιγραφὴ στὸ δεύτερο μισὸ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν Lewis ὁ ὁποῖος τὴν τοποθέτησε στὰ χρόνια 475 - 450 π.Χ.[355]

Σχολιασμός

[354] Baird & Taylor 2011, 8.

[355] Βλ. IG I³ 1405 bis.

Τὸ ὄνομα Δεινίας εἶναι ἀρκετὰ συχνὸ στὴν Ἀττική.[356] Συχνὸ εἶναι ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλες περιοχές.[357] Τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἀποτελεῖ μια ἀπό τὶς παλαιότερες μέχρι σήμερα γνωστὴ ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματος. Ἡ ἐπιγραφὴ βρίσκεται σὲ περιοχὴ ὅπου ἔχουν ἐντοπισθεῖ καὶ ἄλλα παρόμοια χαράγματα καθὼς καὶ παραστάσεις ἀποτυπωμάτων ποδῶν.

62/A62) Ἀττική, Ὑμηττός. SEG LIV 82. (Πίν. 21)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο. Πάνω ἀπὸ τὴν ἀναγραφὴ ἐγχάρακτη παράσταση ποδός.

Ὕψος γραμμάτων: 0,03 - 0,08 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὶς ἀνατολικὲς ὑπώρειες τοῦ Ὑμηττοῦ, πάνω ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ἀργυρούπολης, περὶ τὰ 150 μέτρα νοτοανατολικὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Σοφίας, στὴν ἴδια περίπου περιοχὴ μὲ τὶς ἐπιγραφὲς IG I^3 1405 bis καὶ IG I^3 1405 ter, SEG XXXV 19.

Ἐκδ. Langdon 2004, 201-206.

Ἀπεικ. Langdon 2004, 206, fig. 1, 2.

ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ. ?

Ἀ̣ἰθονίδες
καλός
καταπύγον
4 ἡεκόν.

1 ΗΙ⊞□ΙΝΙΔΕϟ lap.

Παρατηρήσεις

Στιχ. 1. Ἀπὸ τὸ Α σώζεται τμῆμα τῆς ἀριστερῆς καὶ τῆς ὁριζόντιας κεραίας. Μετὰ τὸ Ο εἶναι ὁρατὴ μία κάθετη κεραία. Στὴν περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία αὐτὴ δὲν εἶναι τυχαῖο χάραγμα ἀλλὰ τὸ γράμμα Ι, τότε τὸ ὄνομα πρέπει νὰ ἀναγνωσθεῖ ὡς Αἰθοινίδες. Σύμφωνα μὲ τὸν Langdon, ἐκδότη τῆς ἐπιγραφῆς, ἡ κεραία αὐτὴ εἴτε ἔγινε ἀπὸ λάθος τοῦ χαράκτη εἴτε πρέπει νὰ συνδεθεῖ μὲ τὸν πόδα, ποὺ ἀπεικονίζεται πάνω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ καὶ ἔχει ἄμεση ἐπαφή.

[356] Βλ. LGPN II s.v.

[357] Βλ. LGPN I, III.A, III.B, IV καὶ V.A s.v.

Σχολιασμός

Στ. 1: Αἰθονίδες· Τὸ ὄνομα *Αἰθονίδες* (Αἰθωνίδης) δὲν εἶναι γνωστὸ μέχρι σήμερα ἄλλη φορά. Γνωστὸ στὴν Ἀττικὴ εἶναι τὸ ὄνομα Αἴθων τὸ ὁποῖο ἐμφανίζεται σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγραφὴ τοῦ τέλους τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.[358] καὶ σὲ ἕνα ἀττικὸ ἀγγεῖο τῆς περιόδου 425-400 π.Χ. σήμερα στὴ Νάπολη τῆς Ἰταλίας.[359]

Στ. 4: ηεκόν· Σύμφωνα μὲ τὴν ἑρμηνεία τοῦ Langdon, ὁ Αἰθωνίδης συνδυάζει τὸ κάλος μὲ τὴν προθυμία (*ἑκών*) νὰ θέσει τὸν ἑαυτό του στὴν ὑπηρεσία, ὅποιου θὰ ἤθελε νὰ τὸν χρησιμοποιήσει ἐρωτικὰ σὲ παθητικὴ στάση. Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ χάραγμα ἔχει ὑβριστικὸ καὶ προσβλητικὸ ἤ ἁπλῶς εἰρωνικὸ περιεχόμενο καὶ θὰ μποροῦσε νὰ σημαίνει "καλὸς εἶναι, ἀλλά….." ἤ ἀκόμα "καλὸς εἶναι, ἀλλὰ… καὶ τοῦ ἀρέσει".

Πρέπει τέλος νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἐντοπίσθηκε σὲ μιὰ περιοχὴ στὴν ὁποία ἔχουν βρεθεῖ καὶ ἄλλα ἀνάλογα χαράγματα, ποὺ δείχνουν, ὅπως ἐπεσήμανε καὶ ὁ Langdon, ὅτι ἡ εὐρύτερη περιοχὴ ἦταν ἕνας τόπος ὁμοφυλοφιλικῆς σεξουαλικῆς συνεύρεσης.[360]

63/A63) Πειραιεύς. IG I³ 1402. (Πίν. 21)

Παραληλεπίπεδος λίθος μὲ ἁδρὰ ἐπεξεργασμένη ἐπιφάνεια. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς στενὲς πλευρές του φέρει ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο.

Ὕψος: 0,67 μ., πλάτος: 0,40 μ., πάχος: 0,50 μ.

Τόπος εὑρεσης: "Ἐν τῇ κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ζέας θεμελιώσει οἰκίσκου τοῦ ἰατροῦ Ἀχ. Κονταράτου ἀπεκαλύφθησαν θεμέλια μεγάλης οἰκοδομῆς συνεχόμενα πρὸς τὰ πρὸ δύο ἐτῶν ἀναφανέντα ἐν τῷ ἐχομένῳ τούτου οἰκοπέδῳ τοῦ κ. Λουΐζου, ἅτινα νεωσοίκων λείψανα ὑπελήφθησαν. Εἷς τῶν λίθων τῶν ἀναφανέντων τοίχων…". [361]

Μουσεῖον Πειραιῶς.

Ἐκδ. Δραγάτσης 1884, 192-194, ἀρ. 4. IG I s p. 125, 558. IG I² 921.

Βιβλ. Wilamowitz 1885/6, 258, 4.

Ἀπεικ. Δραγάτσης 1884, 188, σχ. 4.

Περὶ τὸ 450 (?) π.Χ.

---

[358] IG II², 10600· βλ. ἀκόμα LGPN II s.v.· PAA 112500.

[359] Βλ. LGPN II, s.v. Τὸ ὄνομα σπάνιο καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I, III.A, III.B καὶ VA s.v.

[360] Langdon 2004, 205.

[361] Δραγάτσης 1884, 192.

Ἀρίσεμ-
ος ⋮ καλός,
Πολυτί-
με ⋮ λαικ-
5 [άσ]ṭ[ρια].

4 Λαῖκ vel Λαῖς Dragatsis. **4 - 5** λαικ|(άστρια) Wilamowitz, Kirchner. λαικ|[άσ]ṭ[ρια] Hiller.

Παρατηρήσεις

Τὰ δύο τελευταία γράμματα τῆς λέξης *καλὸς* στὸ στίχο 2 ἔχουν μικρότερο μέγεθος, γιὰ νὰ χωρέσουν στὸν διαθέσιμο χῶρο καὶ τὸ τρισκελὲς Σ ἔχει ἀναγραφεῖ κάτω ἀπὸ τὸ Ο. Σκοπὸς τοῦ χαράκτη ἦταν νὰ μὴν συνεχίσει ἡ λέξη στὸν ἀπὸ κάτω στίχο. Ἀπὸ τὸ *ταυ* τοῦ τελευταίου στίχου διακρίνεται μόνον ἡ κάθετη κεραία. Ἡ χάραξη εἶναι πολὺ ἐπιμελημένη· ὁ χαράκτης ἀφιέρωσε ἀρκετὸ χρόνο γιὰ τὴν ἀναγραφή της καὶ φαίνεται ὅτι προσπάθησε νὰ ἀκολουθήσει (χωρὶς νὰ πετύχει ἀπόλυτα) τὴ στοιχηδὸν διάταξη τῶν γραμμάτων. Χώρισε μάλιστα μὲ τρεῖς στιγμὲς τὰ ὀνόματα *Ἀρίσεμος* καὶ *Πολυτίμε* ἀπὸ τὰ κατηγορούμενά τους *καλὸς* καὶ *λαικ[άσ]ṭ[ρια]* ἀντίστοιχα.

Σχολιασμός

Στίχ. 1-2: Ἀρίσεμος· τὸ ὄνομα *Ἀρίσεμος* (Ἀρίσημος) ἀπαντᾶται στὴν Ἀττικὴ ἄλλες δύο φορές.[362] Κατὰ τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους μαρτυρεῖται ἐπίσης μὲ τὸν τύπο *Ἀρίσαμος* στὴν Κρήτη (Ὀλούντα) καὶ τὴν Νίσυρο[363], καθὼς καὶ στὴν Ἀρκαδία.[364]

Σπανιότατο εἶναι τὸ ὄνομα Πολυτίμε (Πολυτίμη), τὸ ὁποῖο μέχρι σήμερα εἶναι γνωστὸ μόνον ἀπὸ τὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφή καὶ μία ἀκόμα ἐπιγραφὴ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. στὴ Θήρα, ὅπου μαρτυρεῖται μὲ τὸν τύπο *Πολυτίμα*.[365]

Ἐντύπωση προκαλεῖ ὁ συνδυασμὸς τοῦ χαρακτηρισμοῦ *καλὸς* μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ *λαικάστρια*, ἀφοῦ φαίνεται ὅτι στὴν ἴδια ἐπιγραφὴ τὸ ἕνα πρόσωπο ἐξαίρεται καὶ τὸ ἄλλο ὑβρίζεται. Παρόμοια ἀνάμειξη ἐρωτικῶν καὶ ὑβριστικῶν χαρακτηρισμῶν συναντᾶται σὲ ἐπιγραφὴ ἐπὶ ἀγγείου τοῦ 480-470 π.Χ. ἀπὸ τὴν Ποσειδωνία τῆς Νοτίου Ἰταλίας ἀριθ. **251/IT9** τοῦ παρόντος καταλόγου (= IGASMG, IV 3).

---

[362] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v.

[363] Βλ. LGPN I, s.v.

[364] Βλ. βλ. LGPN III.A, s.v. Γνωστὸ ἐπίσης κατὰ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. στὴν Ἀρκαδία καὶ τὴν Αἴγινα εἶναι τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Ἀρισαμίδας, βλ. LGPN III.A, s.v.

[365] βλ. LGPN I s.v. Γνωστὰ ἐπίσης εἶναι καὶ τὰ ἀνδρικὰ ὀνόματα Πολύτιμος καὶ Πολυτιμίδας / Πολυτιμίδης γιὰ τὰ ὁποῖα βλ. LGPN I-V.A, s.v.

64/A64) Ἀττική (;). SEG XIII 32. (Πίν. 22)

Μελανόμορφος ἀμφορέας μὲ λαιμό. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ ἀνάμεσα στὶς δύο παραστάσεις κάτω ἀπὸ τὴ λαβή.

Ὁ τόπος εὑρεσης τοῦ ἀγγείου εἶναι ἄγνωστος.

Metropolitan Museum of Art (New York), αριθμὸς Εὑρετηρίου 41.162.32.

Ἐκδ. C.V.A. Gallatin Collection pl. 2, 9 and 11. Milne and v. Bothmer 1953, 215-224, pl. 66.

Βιβλ. Richter 1953, pl.38, fig f.

Ἀπεικ. Milne and v. Bothmer 1953, pl.66.

5ος αἰ. π.Χ.

Ἀνθύλε κατα-
πύγαινα.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Ε τοῦ ὀνόματος *Ἀνθύλε* σώζεται μόνον ἡ κάτω ὁριζόντια κεραία. Ἀπὸ τὸ Κ τῆς λέξεως *καταπύγαινα* ἔχει χαθεῖ τὸ ἀνώτερο τμῆμα τῆς καθέτου κεραίας, καθὼς τὸ ἀνώτερο τμῆμα τῆς ἄνω λοξῆς κεραίας. Ἀπὸ τὸ πρῶτο Α τῆς ἴδιας λέξης ἔχει χαθεῖ τὸ ἀνώτερο τμῆμα πάνω ἀπὸ τὴν ὁριζόντια κεραία.

Σχολιασμός

Στίχ. 1: Ἀνθύλε· κάποια *Ἀνθύλη καλὴ* εἶναι γνωστὴ ἀπὸ δύο μελανόμορφες ὑδρίες·[366] τὸ ἕνα μάλιστα ἀπὸ τὰ δύο ἀγγεῖα ἔχει δύο ἀναγραφές: *Ἀνθύλε καλὴ* καὶ *Ἀνθύλα καλή*.[367] Ἐκτὸς ἀπὸ τίς μαρτυρίες αὐτές, τὸ ὄνομα Ἀνθύλη δὲν ἀπαντᾶται ἄλλη φορὰ στὴν Ἀθήνα. Γνωστὸ εἶναι ἐπίσης τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Ἄνθυλλα, τὸ ὁποῖο ἐμφανίζεται στὴν Ἀττική μία φορὰ κατὰ τὸν 4ο-3ο αἰ. π.Χ. καὶ μία κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.[368]

---

[366] Βλ. ABV 676 ἀρ. 1, 2· Milne and v. Bothmer 1953, 215· LGPN II, s.v. "Ἀνθύλλη"· PAA s.v. "Ἀνθύλλη".

[367] ABV 676 ἀρ. 2.

[368] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v. Τὸ ὄνομα Ἄνθυλλα ἀπαντᾶται ἐπίσης στὴν Ἔδεσσα κατὰ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. (βλ. LGPN IV s.v.). Γνωστὸς ἐκτὸς Ἀττικῆς εἶναι ἐπίσης ὁ τύπος *Ἀνθυλλίς*, βλ. LGPN I, IIIB s.v. Φυσικὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ὀνόματα ποὺ παράγονται ἀπὸ τὴ λέξη ἄνθος (π.χ. Ἄνθη, Ἀνθηρίς, Ἀνθήρα, Ἀνθὶς κ.λπ).

Ὁ τύπος *καταπύγαινα* γιὰ τὸ θηλυκὸ γένος τοῦ ἐπιθέτου *καταπύγων* ἀπαντᾶται γιὰ πρώτη καὶ μοναδικὴ μέχρι σήμερα φορὰ στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα.[369]

65/A65) Ἀττική(;). CAVI 859. (Πίν. 22)

Κάλυμμα ἐρυθρόμορφης πυξίδας. Φέρει γραπτὴ παράσταση τριῶν αἰδοίων παρατεταγμένων περιμετρικὰ καὶ ἑνὸς πτερωτοῦ φαλλοῦ ἐν στύσει, ὁ ὁποῖος ἑτοιμάζεται νὰ εἰσέλθει στὸ μεσαῖο ἀπὸ τὰ τρία αἰδοῖα. Κάτω ἀπὸ τὸ φαλλὸ καὶ γύρω ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ αἰδοῖο ἐγχάρακτες πρὸ τῆς ὄπτησης ἐπιγραφὲς σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο.

Ὕψος: 0,01 μ., μέγιστη διάμετρος: 0,045 μ.

Ἄγνωστης προέλευσης

Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο, ἀριθμὸς Εὑρετηρίου ΕΑΜ 2510.

Ἐκδ. Collignon-Couve 1600 bis. CAVI 859.

Βιβλ. BA (The Beazley Archive on line) 43665. Vorberg 1965, 131. Dierichs 2008, 49-50, εἰκ. 37. Καββαδίας 2009, 200-201, ἀρ. 165.

Περὶ τὸ 430-420 π.Χ.

Φιλωνίδης (κάτω ἀπὸ τὸ φαλλό)

Ἡ αὐλητρὶς Ἀνεμώνη (γύρω ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ αἰδοῖο)

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα *Φιλωνίδης* εἶναι πολὺ συνηθισμένο στὴν Ἀττική[370].

Τὸ ὄνομα Ἀνεμώνη ἀπαντάται ἅπαξ καὶ ἔχει θεωρηθεῖ ὄνομα αὐλητρίδας.[371]

Ὁ Καββαδίας διατύπωσε τὴν ὑπόθεση ὅτι ὁ Φιλωνίδης τῆς ἐπιγραφῆς μπορεῖ νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν ὁμώνυμο κωμικὸ ποιητή, ὁ ὁποῖος ξεκίνησε ὡς ὑποκριτὴς σὲ ἔργα τοῦ Ἀριστοφάνη. Ὁ ἴδιος θεωρεῖ ὅτι στὴν παράσταση καὶ τὴν ἐπιγραφὴ πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε ἕνα φαλλικὸ λογοπαίγνιο ἢ κωμικὸ σχόλιο σχετικὰ μὲ τὸν Φιλωνίδη καὶ τὴν αὐλητρίδα Ἀνεμώνη, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας συνδέει ὁ Καββαδίας μὲ τὸ μύθο τοῦ Ἄδωνη καὶ μὲ τὶς ἀνεμῶνες καὶ τὰ ρόδα, ποὺ φύτρωσαν ἐκεῖ ποὺ ἔσταξε τὸ αἷμα

---

[369] Βλ. Milne - v. Bothmer 1953, 215-216 καὶ 220-224, ὅπου καὶ τὰ παράλληλα για τὸν σχηματισμὸ τῆς κατάληξης -αινα τοῦ θηλυκοῦ γένους τοῦ ἐπιθέτου.

[370] Βλ. LGPN II, s.v. Τὸ ὄνομα *Φιλωνίδης* ἤ *Φιλωνίδας* μαρτυρεῖται ἐπίσης σὲ πολλὲς περιοχές (βλ. LGPN I, III.A, III.B, IV καὶ V.A s.v.).

[371] Καββαδίας 2009, 200.

του καὶ τὰ δάκρυα τῆς Ἀφροδίτης. Παίρνοντας τὸ ὄνομα αὐτὸ ἡ συγκεκριμένη αὐλητρίδα ὑπονοεῖ καὶ τὸ ἐφήμερο τῶν σχέσεών της.[372]

Ἡ παραγγελία τῆς ἀναγραφῆς ἔγινε πιθανῶς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Φιλωνίδη ἢ κάποιο φίλο του ὡς περιπαιχτικὸ σχόλιο ἢ καύχημα γιὰ τὴ σχέση του μὲ τὴν αὐλητρίδα καὶ εἶναι κατανοητὴ στὸ πλαίσιο πειραγμάτων καὶ σχέσεων ποὺ ἀναπτύσσονταν σὲ συμπόσια. Πιθανὸν τὸ ἀγγεῖο ποὺ συνδέεται μὲ τὸν γυναικεῖο καλλωπισμό, ἀποτελοῦσε "ἀναμνηστικὸ" δῶρο πρὸς τὴν αὐλητρίδα.

Ὁ Vorberg διατύπωσε μία ἐνδιαφέρουσα ἑρμηνεία τῆς παράστασης, τὴν ὁποία θεώρησε ὡς ἰδιόμορφη *Κρίση Πάριδος*. Στὴν παρωδία αὐτὴ κέρδισε μᾶλλον ἡ Ἀνεμώνη, ἡ ὁποία πῆρε ὡς ἔπαθλο τὸ μόριο τοῦ Φιλωνίδη.[373]

66/A66) Ἀττική(;). SEG XLIX 84. (Πίν. 23)

Ἐρυθρόμορφη οἰνοχόη. Στὴ μία πλευρὰ τοῦ ἀγγείου εἰκονίζεται ἕνας Ἕλληνας γενειοφόρος μὲ χλαμύδα σὲ στάση τριῶν τετάρτων πρὸς τὰ δεξιά (κ.θ.). Ἡ μορφὴ κρατᾶ μὲ τὸ δεξὶ χέρι τὸν φαλλό της, τρέχει πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ σηκώνει τὸ ἀριστερό της χέρι πρὸς ἕναν ἀνατολίτη τοξότη (Σκύθη ἢ Πέρση), ὁ ὁποῖος ἀπεικονίζεται στὴν ἄλλη πλευρά τοῦ ἀγγείου. Ἡ δεύτερη αὐτὴ μορφὴ εἰκονίζεται σὲ κεκαμμένη στάση τριῶν τετάρτων ὡς πρὸς τὸν θεατή, τείνει τὰ ὀπίσθιά της πρὸς τὰ πίσω καὶ ἔχει σηκώσει τὰ δύο χέρια φέροντας τὶς ἀνοικτὲς παλάμες στὴν κεφαλή. Ἀνάμεσα στὶς δύο μορφὲς γραπτὴ ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τῆς μορφῆς τοῦ Ἕλληνα καὶ τελειώνει στὸ δεξὶ πόδι τοῦ ἀνατολίτη τοξότη.

Βρέθηκε στὴ Νότια Ετρουρία.[374]

Hamburg Museum inv. 1981.173.

Ἐκδ. Schauenburg 1975, 97-121. Hornbostel 1977, 317-318, no 271.

Βιβλ. Dover 1978, 116. Pinney 1984, 181-183. Frel 1997, 37-38. Davidson 1997, 170-171. Smith 1999, 128-141, πίν. 8a-b.

490-460 π.Χ.

Εὐρυμέδον εἰμ[ὶ] κυβάδ̣ε ἑ̣στεκα

---

[372] Καββαδίας 2009, 201.

[373] Vorberg 1965, 131. Ἡ Dierichs ἀπέδωσε ἐσφαλμένα τὴν ἐπιγραφὴ τοῦ ὀνόματος τῆς αὐλητρίδας Ἀνεμώνης σὲ δύο αἰδοῖα, τὸ ἀριστερὸ καὶ τὸ μεσαῖο ἀφοῦ σύμφωνα μὲ τὴν παράσταση ὁ φαλλὸς ὑποδεικνύει καθαρὰ τὸ μεσαῖο αἰδοῖο, βλ. Dierichs 2008, 49-50 καὶ Καββαδίας 2009, 201.

[374] Frel 1997, 38.

Εὐρυμέδον εἶμι κυβάδε ἕστεκα Schauenburg· Εὐρυμέδον εἰμ[ὶ] κυβάδ̣ε ἑστεκα Richardson (SEG XLIX 84)· Εὐρυμέδον εἰμ[ί]. Κυβά[δας] ἑστεκα Pinney·. Εὐρυμέδον εἰμ[ί]. Κυβάδ̣ε ἑστεκα Smith.

Σχολιασμός

Εὐρυμέδον· τὸ ὄνομα φέρει ὁ ποταμὸς τῆς Παμφυλίας, ὅπου διεξήχθη ἡ μάχη τοῦ ἔτους 466 π.Χ., κατὰ τὴν ὁποία ὁ Κίμων πέτυχε μεγαλειώδη νίκη ἔναντι τῶν Περσῶν. Τὸ ἴδιο ὄνομα χρησιμοποιεῖται ὡς ἐπίθετο τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος[375]. Εἶναι ἐπίσης ὄνομα θνητῶν, ποὺ πιθανῶς δόθηκε σὲ ἀνάμνηση τῆς μεγάλης νίκης τοῦ Κίμωνος καὶ μαρτυρεῖται τουλάχιστον 8 φορὲς ἕως σήμερα στὴν Ἀττικὴ ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. καὶ ἑξῆς.[376]

κυβάδ̣ε· τὸ ἐπίρρημα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἄλλος τύπος τοῦ ἐπιρρήματος κύβδα, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα *κύπτω* καὶ ἔχει σεξουαλικὴ σημασία[377]. Παρεμφερὴς χρήση ἔχει σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις καὶ τὸ ρῆμα *κύπτω,* τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει τὴν εἰσχώρηση στὸ αἰδοῖο ἢ στὸν πρωκτό ἢ τὴν πεολειχία.[378]

Ὁ Schauenburg, ὁ ὁποῖος πρῶτος δημοσίευσε τὸ ἀγγεῖο, ἑρμήνευσε τὴν παράστασή του ὡς ἀπότοκο τῆς πατριωτικῆς ἔξαρσης μετὰ τὴ νίκη τοῦ Κίμωνος στὸν Εὐρυμέδοντα ποταμὸ καὶ θεώρησε ὅτι στὴν ἐπιγραφὴ εἶχαν ἀναγραφεῖ τὰ λόγια τοῦ ἀνατολίτη τοξότη, ποὺ εἰκονίζεται στὴ δεύτερη πλευρὰ τοῦ ἀγγείου· ὁ Εὐρυμέδων "στήνεται" ἀναμένοντας τὸν εὑρισκόμενο σὲ διέγερση Ἕλληνα.[379]

Ὁ Dover ἐπεξέτεινε τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς σημειώνοντας ὅτι σὲ πολλὲς γλῶσσες χρησιμοποιοῦνται λέξεις σεξουαλικοῦ περιεχομένου γιὰ νὰ περιγραφεῖ ἡ ἔννοια τῆς ἥττας καὶ ὅτι τὸ συγκεκριμένο ἀγγεῖο ἐκφράζει τὴν θριαμβολογία τῶν νικητῶν καὶ "ἀρρενοπρεπῶν" Ἀθηναίων ἐναντίον τῶν ἡττημένων καὶ "θηλυπρεπῶν" Περσῶν.[380]

Ἡ Pinney ἀντίθετα δὲν ἀποδέχθηκε τὸν πολιτικὸ χαρακτήρα τῆς ἀπεικόνισης. Διατύπωσε τὴν ἄποψη ὅτι πρόκειται γιὰ ἀπεικόνιση μὲ καθαρὰ σεξουαλικὸ περιεχόμενο, ποὺ δὲν ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν περίφημη μάχη τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ ἑρμήνευσε διαφορετικὰ τὴν ἐπιγραφή. Ὑποστήριξε δηλαδὴ ὅτι οἱ δύο πρῶτες λέξεις

---

[375] LSJ[9] s.v. εὐρυμέδων. Τὸ ἐπίθετο χαρακτηρίζει ἐπίσης ἕναν ἐκ τῶν γιγάντων, βλ. LIMC IV (1986) 105.

[376] Βλ. LGPN II, s.v. "καὶ PAA s.v.

[377] Βλ. Ἀριστοφ. *Ἱππεῖς*, 365: "ἐγὼ δέ γ' ἐξέλξω σε τῆς πυγῆς θύραζε κύβδα".

[378] Henderson 1991, 179 -180, 183.

[379] Schauenburg 1975, 97-121.

[380] Dover 1978, 105.

“Εὐρυμέδον εἰμ[ὶ]” ἀποτελοῦν τὰ λόγια τῆς ἀριστερῆς μορφῆς καὶ ἡ φράση “κυβ̣α[- - -] hέστεκα εἶναι τὰ λόγια τοῦ ἀνατολίτη τοξότη ἐνῶ ὁλόκληρη ἡ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖ ἕνα σεξουαλικὸ παιχνίδι ἀνάμεσα στοὺς δύο εἰκονιζόμενους. Ἀναρωτήθηκε μάλιστα ἂν ἡ τρίτη λέξη μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς ὄνομα, *Κύβδας* ἤ *Κυβάδας*, ὥστε νὰ ὁμοιάζει μὲ τὰ κωμικὰ καὶ βαρβαρόηχα ὀνόματα, ποὺ χρησιμοποιοῦσε ὁ Ἀριστοφάνης γιὰ νὰ παρωδήσει τοὺς σκύθες τοξότες, ὅπως τὰ ὀνόματα *Διτύλας*, *Σκεβλύας* καὶ *Παρδόκας*.[381] Πρότεινε τελικὰ τὴν ἀκόλουθη ἀνάγνωση: Εὐρυμέδον εἰμ[ί]. Κυβά[δας] ἕστεκα. Ἡ ἀπεικόνιση τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ τοῦ Σκύθου ἀκολούθου του εἶχαν σκοπὸ νὰ διακωμωδήσουν κατὰ τὴν Pinney τοὺς ἐπικοὺς ἥρωες καὶ τοὺς ἀκόλουθούς τους.[382] Τὴν ἄποψη αὐτὴ ἐστερνίσθηκε ἐν μέρει καὶ μὲ ἐπὶ μέρους διαφοροποιήσεις ὁ Davidson.[383]

Ἡ Smith θεώρησε τέλος ὅτι ἡ παράσταση καὶ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἀγγείου συνδυάζουν τὸ πολιτικὸ καὶ σεξουαλικὸ περιεχόμενο καὶ ὅτι ὁ Ἕλληνας, ποὺ ἀπεικονίζεται στὸ ἀγγεῖο ἀποτελεῖ προσωποποίηση τῆς μάχης τοῦ Εὐρυμέδοντος ὑπενθυμίζει τὴ νίκη τῶν Ἀθηναίων σὲ αὐτή[384] καὶ ὑποδηλώνει τὴν διάδοση τῆς ἀθηναϊκῆς δύναμης.[385] Ἀποδέχθηκε ἐν μέρει τὴν πρόταση τῆς Pinney γιὰ τὸ χωρισμὸ τῆς ἀναγραφῆς σὲ δύο προτάσεις μεταγράφοντας: Εὐρυμέδον εἰμ[ί]. Κυβάδ̣ε hέστεκα. Σύμφωνα ὅμως μὲ τὴν ἑρμηνεία της ἡ παράσταση ἀποτελεῖ μεταφορικὴ χρήση τῆς σεξουαλικῆς παρὰ φύσιν πράξεως γιὰ νὰ περιγραφεῖ ἡ νίκη τοῦ Κίμωνος καὶ τὴ μειονεκτικὴ θέση, στὴν ὁποία περιῆλθε ἡ Περσία μετὰ ἀπὸ τὴ μάχη.[386]

Κατὰ τὴν ἄποψή μου εἶναι ἐμφανὲς ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται στὴ μάχη τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀπορριφθεῖ ἡ ἑρμηνεία τῆς ἁπλῆς σεξουαλικῆς σκηνῆς. Βεβαίως εἴτε πρόκειται ἁπλῶς γιὰ τὰ λόγια ἑνὸς ἀνατολίτη τοξότη εἴτε γιὰ “ἀνταλλαγὴ φιλοφρονήσεων” ἀνάμεσα στὰ δύο εἰκονιζόμενα πρόσωπα τῆς παράστασης καὶ στὶς δύο περιπτώσεις καταδεικνύεται ἡ δυσμενὴς θέση τοῦ Πέρση τοξότη ἀπὸ τὸν ἐπελαύνοντα Ἀθηναῖο μὲ τὸ ἐρεθισμένο γεννητικὸ ὄργανο στὸ χέρι. Ὁ τοξότης ἔχει ἐκπέσει στὴν τάξη τῶν ἡττημένων, τῶν ἐκθηλυσμένων. Σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψη τοῦ Dover ὁλόκληρη ἡ σκηνὴ βροντοφωνάζει τὴν ἄποψη τοῦ ἀγγειογράφου “τοὺς κανονίσαμε τοὺς Πέρσες”. Τὴ χρήση αἰσχρολογιῶν σὲ πολιτικὸ

---

[381] Ἀριστοφ. *Βάτραχοι*, 608.

[382] Pinney 1984, 182.

[383] Davidson 2003, 251-52.

[384] Smith 1999, 135-36.

[385] Smith 1999, 141.

[386] Smith 1999, 139, 141.

περιβάλλον, ἂν καὶ σὲ διαφορετικὲς συνθῆκες, τὴν συναντοῦμε καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις, ὅπως τὰ ὄστρακα ποὺ βρέθηκαν στὸν Κεραμεικό: Μεγακλῆς | hιπποκράτος | μοιχός (ἀριθ. **39/A39**) καὶ Θεμισθοκλῆς | καταπύγον | Νεοκλέος (ἀριθ. **40/A40**).

67/A67) Ἀττική. CVA Greece 4, 37-38, ἀριθ. 25928 . (Πίν. 23)

Σκύφος[387] μὲ μελανόμορφη παράσταση. Στὸ κάτω μέρος τῆς βάσης φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή. Στὶς δύο πλευρὲς τοῦ ἀγγείου εἰκονίζεται γυμνὸς ἄνδρας, ποὺ προσφέρει πετεινὸ σὲ ἐπίσης γυμνὸ παιδί. Στὶς λαβὲς εἰκονίζονται μεγάλα ὁριζόντια ἀνθέμια μὲ τὴν τεχνικὴ τῆς σκιαγραφίας. Κάτω ἀπὸ τὶς λαβὲς ἀνθέμια καὶ ἀντεστραμμένα ἄνθη λωτοῦ.

Μέγιστο ὕψος ἀγγείου: 0,109 μ., διάμετρος χείλους: 0,163 μ. διάμετρος βάσης: 0,091 μ.

Ἄγνωστης προέλευσης (πρώην Συλλογὴ Ἐμπεδοκλῆ).

Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο, ἀριθμὸς Εὑρετηρίου ΕΑΜ Ε 660.

Ἐκδ. CVA Greece 4, 37-38, ἀριθ. 25928.

Βιβλ. Paralipomena 91 ἀριθ. 2 (μόνον τὸ ἀγγεῖο). Beazley Addenda^2, 391.

Ἀπεικ. CVA Greece 4, 37.

Περὶ τὸ 510 π.Χ.

Ἐπίδρομος καλός.

Κάποιος Ἐπίδρομος καλὸς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ γραπτὲς ἐπὶ ἐρυθρόμορφων ἀγγείων ἐπιγραφές[388] καὶ ὅπως ἔχει παρατηρήσει ἡ Πιπιλή, μπορεῖ νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν Ἐπίδρομο τοῦ παρουσιαζόμενου χαράγματος.[389] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μία ἀκόμα φορὰ στὴν Ἀττική[390] καὶ εἶναι ἐξαιρετικὰ σπάνιο στὸν ὑπόλοιπο ἑλληνικὸ χῶρο.[391]

68/A68) Ἀττική, ABV 664. (Πίν. 24)

Μελανόμορφη λήκυθος. Φέρει παράσταση στεφάνωσης ἀγένειου καὶ γυμνοῦ νικητοῦ ἀπὸ ἐπίσης στεφανωμένο γενειοφόρο καὶ ἱματιοφόρο ἄνδρα. Ὁ νεαρὸς ἄνδρας φέρει

[387] Τύπος Ure A2.

[388] ARV^2 1577. Robinson - Fluck 1937, 104.

[389] CVA Greece 4, 38.

[390] IG I^3, 1150.5 (περὶ τὸ 411 π.Χ.).

[391] Βλ. LGPN III.A καὶ III.B s.v.

κράνος χωρὶς λοφίο. Δεξιά του εἰκονίζεται ἕνας ἀκόμα στεφανωμένος, γενειοφόρος, ἱματιοφόρος ἄνδρας, ὁ ὁποῖος στρέφει τὸ κεφάλι του πρὸς ἄλλο γυμνὸ νεαρὸ ἀθλητή. Στὴ ἀριστερὸ ἄκρο τῆς παράστασης σώζεται τὸ κάτω μέρος ἱματιοφόρου ἄνδρα καὶ νεαρὸς γυμνὸς ἀθλητὴς μὲ ἀκόντια καὶ ἀλτῆρα.[392] Τὶς μορφὲς συνοδεύουν γραπτὲς ἐπιγραφές: *Ἀντ[ίας;], Χάρις καλός, Λ[έαγ]ρ[ος;]* καὶ *Αἰνίας καλὸς* (ὁ νικητής). Πίσω ἀπὸ τὸ νικητὴ κάθετα ἀναγεγραμμένη ἐρωτικὴ ἐπιγραφή[393].

Βρισκόταν στη Συλλογὴ Guilford στὸ Λονδίνο. Σήμερα εἶναι χαμένη

Ἐκδ. CIG 7789. Kretschmer 1894, 89. Stackelberg 1836, 6-7 ἀριθ. 3. ABV 664.

Βιβλ. Giglioti 1950, 37. ABL 40. Dover 1989, 98. Κεφαλίδου 1996, 184-185.

Ἀπεικ. Stackelberg 1836, 6-7 ἀριθ. 3. Κεφαλίδου πίν. 28 ἀριθ. Γ29.

510-500 π.Χ.

ἀπόδος τὸ διαμέριον

Σχολιασμός

διαμέριον· τὸ ῥῆμα *διαμηρίζω* σημαίνει ἀνοίγω τὰ σκέλη κάποιου, συγγίνομαι. Ἡ λέξη ἔχει σαφῶς ἐρωτικὸ-σεξουαλικὸ περιεχόμενο καὶ μαρτυρεῖται στοὺς *Ὄρνιθες* τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 668-669, 706, 1254). Ἡ λέξη *διαμήριον* δηλώνει τὴν πληρωμὴ γιὰ τὴ σεξουαλικὴ συνεύρεση[394] καὶ ὡς ἐκ τούτου θεωρῶ ὅτι ἐκστομίζεται ἀπὸ κάποιον ἀπὸ τοὺς νέους τῆς παράστασης, τὸν νικητὴ ἢ τὸν νέο ποὺ κρατᾶ ἀκόντια.

Ἡ θέση τῆς ἐπιγραφῆς στὸ βάθος τῆς παράστασης καὶ ἡ χρήση τῆς προστακτικῆς ἀπόδος, δηλαδὴ πλήρωσε ἢ καὶ ἀνταπόδωσε τὸ διαμήριον κατὰ τὴν Κεφαλίδου, μετέτρεψε σύμφωνα μὲ τὴν παρατήρησή της τὸν ἀθλητικὸ χαρακτήρα τῆς νικητήριας σκηνῆς, δεδομένου ὅτι ἡ διαμήρια ἐπαφὴ εἶναι ὁ πιὸ συχνὸς τρόπος ἀπόδοσης στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία τῆς σεξουαλικῆς ἐπαφῆς μεταξὺ ἀνδρῶν.[395] Ἐπιπρόσθετα σημειώνω ὅτι ἡ πληρωμὴ γιὰ τὴ σεξουαλικὴ ἐπαφὴ μετέβαλε τὸ νέο σὲ πόρνο.

---

[392] Κατὰ τὴν Κεφαλίδου ὁ νικητὴς εἶχε ἀγωνισθεῖ σὲ ἀγῶνες εὐανδρίας, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ ὀξύληκτο πιθανῶς καὶ χωρὶς λοφίο κρᾶνος του.

[393] Κατὰ τὸν Beazley ἡ παράσταση θυμίζει τὸν Ζωγράφο τοῦ Ἐδιμβούργου, βλ. Paraleipomena[2] 317.

[394] LSJ[9] Suppl. s.v. “διαμήριον”.

[395] Κεφαλίδου 1996, 136 καὶ σημ. 27.

69/A69) Ἀθήνα. CAVI 2354

Σκύφος τύπου Α μὲ ἐρυθρόμορφη διακόσμηση. Στὴν παράσταση εἰκονίζεται ἀνδρικὴ μορφή, ποὺ προχωρᾶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ μὲ χιτωνίσκο , χλαμύδα καὶ ἐμβάδες στὰ πόδια. Φέρει πέτασο καὶ κρατᾶ ξίφος (Ἄδραστος;). Στὴν ἄλλη πλευρά, εἰκονίζεται νεαρὸς ἄνδρας νὰ ἐπιτίθεται μὲ ξίφος πρὸς τὰ ἀριστερά. Φορᾶ πέτασο, χλαμύδα, χιτωνίσκο καὶ ἐμβάδες (Πολυνείκης;). Ὁ Beazley θεώρησε ἀρχικὰ ὅτι ἡ τεχνοτροπία τῆς παράστασης θυμίζει τὸν τρόπο τοῦ ἀγγειογράφου Παναιτίου (πρώιμος Ὀνήσιμος), ἀργότερα ὅμως θεώρησε ὅτι ἀν καὶ ὑπάρχουν κάποιες ὁμοιότητες, αὐτὲς δὲν εἶναι ἀρκετὲς γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ ἀγγείου σὲ αὐτόν.[396] Φέρει γραπτὴ πρὸ τῆς ὀπτήσεως ἐπιγραφή.

Βρέθηκε στὸ Chiusi τῆς Ἰταλίας.

Berlin, Antikesammlung, F2316.

Ἐκδ. Neugebauer 1932, 105. ARV 217 ἀριθ. 16. ARV^2, 1559-1560 ἀριθ. 1. Addenda 392.

Βιβλ. Robinson & Fluck 1937, 74-75. Dover 1989, 118. CVA Berlin, Pergamonmuseum 1, 50 -51. Flashar & Hiesel 1997, 46-47 ἀριθ. 16 (παρουσίαση μόνον τοῦ ἀγγείου). Beazley Archive 201792.

Ἀπεικ. CVA Berlin, Pergamonmuseum 1, εἰκ. 2, πίν. 32.1-2. Flashar & Hiesel 1997, 46-47.

500-475 π.Χ.

α) Αἰσι[μ]ίδες καλὸς δοκεῖ ΧΣΥΝΝΟΝΙΙ

χσυννο<ο>ντι Fürtwängler (Beazley ARV^2, 1559-1560 ἀριθ. 1)· χσυννονιι CAVI.

Σχολιασμὸς

Αἰσι[μ]ίδες· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὴν Ἀττική.[397]

ΧΣΥΝΝΟΝΙΙ· κατὰ τὸν Fürtwängler ἡ λέξη θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ὡς μετοχὴ *χσυννο<ο>ντι* δηλαδὴ *ξυνοῦντι* χωρὶς νὰ ἀναφέρει ἀπὸ ποιὸ ρῆμα προέρχεται αὐτή.[398] Ἀντίθετα, κατὰ τὸν Rumpf ἂν ἐπρόκειτο γιὰ μετοχή, αὐτὴ θὰ ἔπρεπε νὰ

[396] Βλ. ARV 217 ἀριθ. 16 καὶ ARV2, 1559 ἀριθ. 1 ἀντίστοιχα.

[397] Βλ. LGPN II, s.v. "Αἰσιμίδης" καὶ PAA s.v. "Αἰσιμίδης". Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου ἀπὸ τὸν 7ο/6ο αἰ. π.Χ. βλ. LGPN I, III.A καὶ IV s.v. "Αἰσιμίδας". Γνωστὸς ἐπίσης στὴν Ἀττικὴ εἶναι καὶ ὁ τύπος Ηαισιμίδης γιὰ τὸν ὁποῖο βλ. GAI I, 501 καὶ GAI II 748, 759.

[398] Beazley ARV2, 1559-1560 ἀριθ. 1. Τὴν ἴδια ἑρμηνεία δίνει καὶ ὁ Dover (1989, 118).

συνοδεύεται ἀπὸ τὸ ὁριστικὸ ἄρθρο. Ἔτσι ἑρμήνευσε τὴ δοτικὴ ὡς τὸ ὄνομα τοῦ καλλιτέχνη.[399] Ὄνομα ἀναγνώρισε ἐπίσης ὁ Neugebauer.[400]

70/A70) Ἀθήνα. CAVI 4642. (Πίν. 24)

Πήλινο ἀλάβαστρο μὲ ἐρυθρόμορφη διακόσμηση τοῦ Ζωγράφου τοῦ Wurzburg 517. Στὴν μία πλευρὰ εἰκονίζεται γυναίκα μὲ ἄνθος μπροστὰ σὲ κλισμὸ καὶ στὴν ἄλλη ἡ ἀκόλουθός της ποὺ κρατᾶ ἀλάβαστρο.[401] Φέρει γραπτὲς σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο ἐπιγραφές.

London, British Museum, E 718.

Ἐκδ. ARV^2 306.

Βιβλ. Robinson & Fluck 1977, 85. Immerwahr 1990, 86 σημ. 22, ἀριθ. 529. Beazley Archive ἀριθ. 203141.

Ἀπεικ. Immerwahr 1990, πίν. 27.115 (OR)

c. 490 π.Χ.

(ἐπὶ τοῦ χείλους) Ἀφροδισία καλέ.

(στὰ ἀριστερὰ τῆς α΄ πλευρᾶς
τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου)

Ἀφροδισία καλέ.

(στὰ ἀριστερὰ τῆς α΄ πλευρᾶς
τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου)

τος δοκῆι Εὐχίροι·

(στὰ δεξιὰ τῆς β΄ πλευρᾶς
τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου)

Ἐροσάνθε, ὦ καλέ.

(στὰ ἀριστερὰ τῆς β΄ πλευρᾶς

[399] Rumpf 1938, 457.

[400] Neugebauer 1932, 105.

[401] Ἡ παράσταση τοῦ ἀγγείου ἔχει συγκριθεῖ μὲ τὸ ἔργο τοῦ Ζωγράφου τοῦ Wurzburg 517 ἀπὸ τὸν Beazley, βλ. ARV^2 306.

τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου)

ho παῖς καλός.

Σχολιασμὸς

Ἀφροδισία· τὸ ὄνομα εἶναι συνηθισμένο σὲ ὅλον τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[402]

τὸς· πρόκειται γιὰ τὸ δεικτικὸ ἐπίρρημα τὼς δηλαδὴ ὥς, οὕτως, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.[403]

Εὐχίροι· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὴν Ἀθήνα ἤδη ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. π.Χ.[404] Τὸ ὄνομα Εὔχειρος φέρει κεραμέας μικρογραφικῶν κυλίκων τοῦ 6ου αἰ. π.Χ. Τὸν 2ο αἰ. π.Χ. εἶναι ἐπίσης γνωστὸς καὶ ὁ τύπος Εὔχηρος.[405]

Ἐροσάνθε· τὸ ὄνομα εἶναι ἀμάρτυρο.[406]

ho παῖς καλός· ἡ φράση εἶναι συχνότατη στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς τῶν ἀττικῶν ἀγγείων.

71/A71) Ἀθήνα. CIG 541

Πήλινο κεραμίδι.

Διαστάσεις δὲν δίνονται.

Δὲν εἶναι γνωστὸς ὁ τόπος εὕρεσης καὶ φύλαξης τοῦ ἀντικειμένου.

Ἐκδ. Pouqueville IV, 75. CIG 541.

Βιβλ. Licht 1925-28, 327 (μνεία).

5ος αἰ. π.Χ.

Ἵππεος(;)
καλὸς
Ἀριστο-
μέδει

---

[402] Βλ. LGPN I-VA s.v. Βλ. ἀκόμα ARV^2 1614.

[403] Liddell-Scott-Κωνσταντινίδης, s.v. "τώς".

[404] Βλ. LGPN II s.v. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου βλ. LGPN I, II, III.A, III.B καὶ LGPN V.A s.v.

[405] Βλ. LGPN II s.v. Ὁ τύπος Εὔχηρος μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴ Μεγαρίδα καὶ τὴ Θεσσαλία, βλ. LGPN III.B s.v.

[406] ARV^2 1614. Ὁ Beazley συγκρίνει τὸ σύνθετο ὄνομα μὲ τὰ ἐπίσης σύνθετα Ἡροσώρα, Οἰνάνθη καὶ Καλλιστάνθη.

δοκεῖ.

Σχολιασμός

Στ. 1: Ἵππεος(;)· τὸ ὄνομα -ἂν εἶναι σωστὴ ἡ μεταγραφή του- δὲ μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ καὶ ὁ Boeck (CIG541) θεωρεῖ ὅτι εἶχε ἀναγραφεῖ τὸ ὄνομα Ἵππιος, ἐπίσης ἀμάρτυρο[407].

Στ. 3-4: Ἀριστο|μέδει· τὸ ὄνομα Ἀριστομήδης εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. στὴν Ἀττική[408] καθὼς καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[409]

[407] Γνωστὸ στὴν Ἀττικὴ ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. εἶναι τὸ ὄνομα Ἱππεύς, βλ. LGPN II s.v. Μαρτυρεῖται ἐπίσης τὸ ὄνομα Ἵππος σὲ κατάλογο τοῦ τέλους τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. βλ. IG I^3 1032. C ol IX, στ. 437. Σύμφωνα μὲ τὸ LGPN I s.v. τὸ ὄνομα ἔφερε πιθανῶς κάποιος μέτοικος.

[408] LGPN II s.v.

[409] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ πολλὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου, καθὼς καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου βλ. LGPN I, III.B, IV, V.A. s.v. Γνωστοὶ εἶναι ἐπίσης οἱ τύποι Ἀριστομέδουν καὶ Ἀριστομείδεις στὴ Θεσσαλία (βλ. LGPN III.B. s.v.) Ἀριστομέδης στὴν Κρήτη βλ. LGPN I s.v.

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

ΕΠΙΔΑΥΡΙΑ

72/Π1) Ἐπίδαυρος, Πετρουνάκος 2009, 295 - 96. (Πίν. 25)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη στὴν ἄνω πλευρὰ ἐδωλίου τοῦ θεάτρου τῆς πόλεως τῆς Ἐπιδαύρου (σημ. Παλαιὰ Ἐπίδαυρος). Τὸ ἐδώλιο εἶναι κατασκευασμένο ἀπὸ φαιὸ ἀσβεστόλιθο καὶ τοποθετεῖται στὴν δεξιὰ ἄκρη τοῦ κοίλου. Στὴν ἄνω ἐπιφάνειά του ὑπάρχει ἐντορμία διαστάσεων 0,06 Χ 0,07 μ.

Μῆκος: 1,10 μ., ὕψος: 0,45 μ., πλάτος: 0,55 μ.

Ὕψος γραμμάτων : 0,09 – 0,10 μ.

Τὸ ἐδώλιο ἐντοπίσθηκε στὴν περιοχὴ Ἅγιος Ἀνδρέας, στὴ θέση Γκρεμός, ὅπου τοποθετεῖται ἡ ἀρχαία ὁδός, ποὺ συνέδεε τὴν πόλη τῆς Ἐπιδαύρου μὲ τὸ ἱερὸ τοῦ Ἀπόλλωνος Μαλεάτα καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Φυλάσσεται στὸ χῶρο τοῦ ἀρχαίου θεάτρου τῆς πόλεως τῆς Ἐπιδαύρου, ἀρ. ἐδωλίου: 296.

Ἐκδ. Πιττερός 1995, 114, ἀρ. β. Πετρουνάκος 2009, 295 - 296.

Ἀπεικ. ΑΔ 50 (1995) Β1, πίν. 50 β.

Μετὰ τὸν 3ο αἰ. μ.Χ.

Ἰαροκλῆς Φ
καλός· καλός

Πόλης | καλός Pitteros.

Παρατηρήσεις

Α μὲ σπαστὴ τὴν ὁριζόντια κεραία, Σ μηνοειδές καὶ Φ γωνιῶδες. Τὰ γράμματα παραπέμπουν σὲ μία σαφῶς ὕστερη χρονολόγηση. Ἡ ἀρχικὴ ἀνάγνωση τοῦ Πιττεροῦ ἀνατράπηκε ἀπὸ τὸ Πετρουνάκο.

Σχολιασμός

Στ. 1- 2: Ἰαροκλῆς| καλός· τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ στὴν περιοχὴ τῆς Ἐπιδαύρου ἀπὸ λίγες ἐπιγραφές, ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ἕως τὸν 2ο αἰ. π.Χ.[410]. Πολὺ πιὸ συχνὸς σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο εἶναι ὁ τύπος Ἱεροκλῆς[411].

[410] Βλ. LGPN II, s.v. Τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ λίγες φορὲς στὸν ὑπόλοιπο ἑλληνικὸ κόσμο, βλ. LGPN I, III.B καὶ V.A , s.v.

Σύμφωνα μὲ τὸν Πετρουνάκο ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Ἰαροκλέους χαράχθηκε στὴν ἕδρα τοῦ ἐδωλίου μετὰ τὴ διάνοιξη τοῦ τόρμου καὶ συνεπῶς εἴτε μετὰ τὴν τοποθέτηση τοῦ ἐδωλίου στὸ κοῖλο τοῦ θεάτρου, εἴτε μετὰ τὴν ἀπόσπασή του ἀπὸ τὸ θέατρο καὶ τὴν δεύτερη χρήση του λίθου[412]. Δὲν ἀποδίδει στὴν ἐπιγραφὴ ἐρωτικὸ χαρακτήρα ἀλλὰ θεωρεῖ ὅτι ἀναφέρεται εἴτε σὲ κάποιον ὑποκριτή, εἴτε σὲ κάποιον ἀθλητὴ ἢ μονομάχο. Ἡ περίπτωση τοῦ μονομάχου συνεπάγεται κατὰ τὴν ἄποψη τοῦ Πετρουνάκου τὴν μετατροπὴ τῆς ὀρχήστρας τοῦ θεάτρου σὲ ἀρένα γιὰ μονομαχίες, πρᾶγμα, ποὺ ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ ἀπὸ τὰ σωζόμενα ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα, ὅπως ὁ ἴδιος παρατήρησε. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ θεωρεῖ περισσότερο πιθανὸ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἐξυμνεῖ κάποιον ἠθοποιὸ ἢ καλλιτέχνη, ἰδιαίτερα ἀγαπητὸ στοὺς θεατές[413]. Ἐκτιμῶ ὅμως ὅτι πρόκειται γιὰ χαράγματα ἐρωτικοῦ χαρακτήρα.

Στ. 1- 2: *Φ[- - -] / καλός·* τὸ γράμμα Φ εἶναι πιθανότατα τὸ ἀρχικὸ ἑνὸς δεύτερου ὀνόματος *καλοῦ*.

ΝΕΜΕΑ

73/Π2) Νεμέα. SEG XXIX 353 (a). (Πίν. 25)

Τμῆμα δακτυλιόσχημης βάσης μελαμβαφοῦς σκύφου. Φέρει τρεῖς ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφές.[414] Ἡ ἐπιγραφή (a) ἔχει χαραχθεῖ σὲ δωρικὸ ἀλφάβητο στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τῆς βάσης.

Μέγ. σωζ. χορδή: 0,05 μ., μεγ. σωζ. ὕψος: 0,01 μ.

Ὕψος γραμμάτων: 0,005 μ.

Βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ στὴ νοτιοδυτικὴ γωνία του Ναοῦ τοῦ Διός.

P 328.

Ἐκδ. Miller 1979, 74.

---

411 Βλ. LGPN, I - V.A. s.v.

412 Πετρουνάκος 2009, 296.

413 Πετρουνάκος, 2009, 296.

414 Οἱ τρεῖς ἐγχάρακτες στὸ ἴδιο ὄστρακο ἐπιγραφὲς θὰ μποροῦσαν νὰ εἶχαν γραφεῖ ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο. Ὅμως ἀπὸ τὶς φωτογραφίες δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση ὅτι ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ διαφορετικοὺς χαράκτες. Στὸ πλαίσιο ἑνὸς συμποσίου περνώντας τὸ ἀγγεῖο ἀπὸ χέρι σὲ χέρι, οἱ συμμετέχοντες μπορεῖ νὰ ἐξέφρασαν τὸ θαυμασμό τους γιὰ τὰ συγκεκριμένα πρόσωπα, ποὺ ἦταν πιθανῶς παρόντα. Μὲ βάση αὐτὴν τὴν ἐκτίμηση λογίζονται στὸν παρόντα κατάλογο ὡς ξεχωριστὲς ἀναγραφὲς καὶ συνεπῶς διαφορετικὰ λήμματα.

Ἀπεικ. Hesperia 48 (1979) pl. 19c.

πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

Αἰσχύλος καλὸς ΙΑ.

Παρατηρήσεις

Σ τρισκελές. Ὁ φθόγγος Χ ἀποδίδεται μὲ τὸ σχῆμα Ψ. Τὸ Υ ἀποδίδεται μὲ δύο λοξὲς κεραῖες. Ὁ προσδιορισμὸς τῆς προέλευσης τοῦ ἀγγείου καὶ τῆς ἐπιγραφῆς δὲν εἶναι εὔκολοι.[415] Ἡ ἀπόδοση τοῦ Χ μὲ Ψ δὲν συναντᾶται μέχρι σήμερα σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς τῆς Νεμέας[416] οὔτε στὶς ἐπιγραφὲς τοῦ Ἄργους.[417] Ἐμφανίζεται ὅμως σὲ ἐπιγραφὲς τῆς Ἀνατολικῆς Ἀργολίδος, ὅπου χρησιμοποιεῖται τὸ λακωνικὸ ἀλφάβητο[418] καθὼς καὶ στὴν Λακωνία,[419] τὴ Μεσσηνία,[420] τὴν Ἀρκαδία,[421] τὴν Ἦλιδα[422] καὶ τὴν Ἀχαΐα.[423] Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ πιθανὸ ὁ χαράκτης δὲν καταγόταν ἀπὸ τὴ Νεμέα.

Σχολιασμός

Αἰσχύλος· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται συχνὰ στὶς περιοχὲς τῆς Πελοποννήσου[424]. Εἶναι ἐπίσης πολὺ συνηθισμένο σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[425]

ΙΑ· τὰ δύο γράμματα εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελοῦν τὴν ἀρχὴ ἑνὸς ὀνόματος (π.χ. Ἰαρώνυμος, Ἰαροκλῆς κλπ). Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ ὄνομα θὰ εἶχε ἀναγραφεῖ σὲ δοτικὴ πτώση καὶ θὰ ἀποτελοῦσε τὸ ὄνομα τοῦ χαράκτη, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ ὁποίου εἶναι καλός ὁ Αἰσχύλος. Λόγω ὅμως τῆς μεγαλύτερης ἀπόστασης ποὺ μεσολαβεῖ ἀνάμεσα στὸ τελικὸ Σ τῆς λέξης καλὸς καὶ στὰ γράμματα ΙΑ, θεωρῶ περισσότερο πιθανὸ ὅτι αὐτὰ δὲν σχετίζονται μὲ τὴν ἐπιγραφὴ τοῦ Αἰσχύλου, ἀλλὰ ἀνήκουν σὲ

---

[415] Στὴν δημοσίευση τῆς ἐπιγραφῆς δὲν δίνονται στοιχεία γιὰ τὴν πιθανὴ προέλευση τοῦ ἀγγείου, ἂν καὶ ὁ προσδιορισμός της εἶναι δύσκολος λόγω τῆς ἀποσπασματικῆς διατήρησης τοῦ εὑρήματος.

[416] LSAG^2, 144.

[417] LSAG^2, 151.

[418] LSAG^2, 174-175.

[419] LSAG^2, 183.

[420] LSAG^2, 183 καὶ 202.

[421] LSAG^2, 206-207.

[422] LSAG^2, 207, 216.

[423] LSAG^2, 248-249.

[424] Βλ. LGPN III.A, s.v.

[425] Βλ. LGPN I, II, III.B, IV καὶ V.A. s.v.

ἕνα τέταρτο χάραγμα πάνω στὸ ἴδιο ἀγγεῖο. Καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ μποροῦμε νὰ ἀναγνώσουμε στὰ γράμματα ΙΑ τὴν ἀρχὴ ἑνὸς ὀνόματος.

74/Π3) Νεμέα. SEG XXIX 353 (c). (Πίν. 26)

Τμῆμα δακτυλιόσχημης βάσης μελαμβαφοῦς σκύφου. Φέρει τρεῖς ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφές. Ἡ ἐπιγραφὴ (c) ἔχει χαραχθεῖ σὲ δωρικό(;) ἀλφάβητο στὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς βάσης.

Μέγ. σωζ. χορδή: 0,05 μ., μεγ. σωζ. ὕψος: 0,01 μ.

Ὕψος γραμ: 0,003 μ.

Βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ στὴ νοτιοδυτικὴ γωνία του Ναοῦ τοῦ Διός.

P 328

Ἐκδ. Miller 1979, 74.

Ἀπεικ. Hesperia 48 (1979) pl. 19c.

πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

Ἀπεταῖος καλ[ός].

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Ἀπεταῖος δὲν εἶναι γνωστὸ ἄλλη φορά.[426] Ἡ κατάληξη -αιος θὰ μποροῦσε νὰ ὁδηγήσει στὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ἐθνικὸ ὄνομα ἑνὸς ἀθλητοῦ ἀπὸ τὴν πόλη Ἀφέται τῆς Μαγνησίας,[427] ὕστερα ἀπὸ μετατροπὴ τοῦ δασέος Φ σὲ Π φαινόμενο γνωστὸ ἀπὸ πολλὲς ἐπιγραφές.[428] Γνωστὸ εἶναι ἐπίσης τὸ τοπωνύμιο ἐν Ἀπετᾶι σὲ ἐπιγραφὴ τῶν Δελφῶν.[429] Εἶναι τέλος πιθανὸ νὰ πρόκειται γιὰ ὄνομα παραγόμενο ἀπὸ τὸ ἐθνικό, ὅπως τὰ ὀνόματα Θεσπιεύς,[430] Θεσσαλός,[431] Θετταλή,[432] Θετταλία,[433] Λάκων[434] κ.ἄ.

---

[426] Ὁ ἐκδότης τῆς ἐπιγραφῆς δὲν σχολιάζει τὸ ὄνομα.

[427] Ἡρόδ. 7.193· Στέφ. Βυζ. s.v."Ἀφέται". Βλ. ἐπίσης Decourt, Nielsen, Helly 2004, 689.

[428] GAI I, 452-455.

[429] BCH 1921:1, col. III, 13. Τὴ βιβλιογραφικὴ παραπομπὴ ὀφείλω στὸν δρ. Ἀ. Ματθαίου.

[430] LGPN II, s.v.

[431] LGPN II καὶ III.A, s.v.

[432] LGPN II, s.v.

[433] LGPN II, s.v.

[434] LGPN III.A, s.v.

75/Π4) Νεμέα. SEG XXIX 353 (b). (Πίν. 26)

Τμῆμα δακτυλιόσχημης βάσης μελαμβαφοῦς σκύφου. Φέρει τρεῖς ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφές. Ἡ ἐπιγραφὴ (b) ἔχει χαραχθεῖ σὲ δωρικὸ ἀλφάβητο στὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς βάσης.

Μέγ. σωζ. χορδή: 0,05 μ., μεγ. σωζ. ὕψος: 0,01 μ.

Ὕψος γραμ: 0,003 μ.

Βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ στὴ νοτιοδυτικὴ γωνία του Ναοῦ τοῦ Διός.

P 328

Ἐκδ. Miller 1979, 74.

Ἀπεικ. Hesperia 48 (1979) pl. 19c.

πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

Χρυσόι καλά.

Παρατηρήσεις

Σ τρισκελές. Ρ μὲ οὐρά. Ψ στὴ θέση τοῦ Χ. Τὸ Υ ἀποδίδεται μὲ δύο λοξὲς κεραῖες.

Σχολιασμός

Χρυσόι· Ἡ κατάληξη -όι (ἀντὶ τῆς κατάληξης -ώι) στὴν ὀνομαστικὴ πτώση κυρίων ὀνομάτων θηλυκοῦ γένους[435] συναντᾶται στὴ Λακωνία (ἤδη ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. π.Χ.),[436] τὴ Μεσσηνία,[437] τὴν Ἀργολίδα,[438] τὴν Ἀμβρακία[439] καὶ τὴν Λευκάδα,[440] τὴν Ἀνάφη[441] κ.ἄ. Γνωστὰ ἐπίσης σὲ πολλὲς περιοχὲς εἶναι ὀνόματα μὲ τὴν κατάληξη -ωι, ὅπως τὸν Ὡροπό,[442] τὴν Δωρίδα,[443] τὴ Μεγαρίδα,[444] τὴ δυτικὴ Λοκρίδα[445] κ. ἀ. Τὸ ὄνομα Χρυσὼ

[435] Βλ. Schwyzer I, 478· Thumb - Kieckers 1932, 106.

[436] SEG XI, 657.

[437] Γιὰ τὴν ἀπαρίθμηση ἄλλων ὀνομάτων μὲ τὴν κατάληξη -όι στὴ Λακωνία καὶ τὴ Μεσσηνία βλ. Κουρίνου 2000, 169.

[438] LGPN III.A, s.v. "Γοργόι".

[439] LGPN III.A, s.v. "Ἀριστόι", "Καλλιόι", "Κλιόι".

[440] LGPN III.A, s.v. "Ἀγησόι", "Γοργόι", "Καλλιόι".

[441] Ματθαίου 1992-98, 405-406.

[442] LGPN III.B s.v. "Νικώι".

[443] LGPN III.B s.v. "Ἀγαθώι".

[444] LGPN III.B s.v. "Ἀγώι", "Δικαιώι", "Ματρώι", "Πασώι", "Πασινώι".

[445] LGPN III.B s.v. "Μενώι".

εἶναι σπάνιο σὲ ὁλόκληρο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[446] Ὑπάρχουν βέβαια πολλὰ ὀνόματα ποὺ ἔχουν ὡς πρῶτο συνθετικὸ ἢ παράγονται ἀπὸ τὴ λέξη χρυσός.[447]

76/Π5) Νεμέα. Nemea II, Graf 2C. (Πίν. 26)

Χάραγμα στὸ κέντρο λιθοπλίνθου, ἀνάμεσα σὲ δύο ἄλλες σειρὲς χαραγμάτων.

Ὕψος γραμμάτων: 0, 045-0, 050 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὸν πρῶτο λιθόπλινθο τοῦ ἕκτου δόμου, στὸ ἀνατολικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς σήραγγας, ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σταδίου.

I 59 b.

Ἐκδ. Miller 1979, 99-101. SEG XXIX 349 (c). Nemea II 313-15, ἀριθ. 2C. SEG LI 364.

Ἀπεικ. Hesperia 48 (1979) pl.40. Nemea II, Fig. 523 - 524.

πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος

κ[α]λό[ς].

Παρατηρήσεις

Στὴ λιθόπλινθο ἔχουν χαραχθεῖ τέσσερα χαράγματα, τὰ ὁποῖα σώζονται πολὺ ἀποσπασματικὰ λόγω τῆς φθορᾶς τοῦ λίθου.

Σχολιασμός

Ὁ Miller θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀποσπασματικὰ σωζόμενη ἐπιγραφὴ μπορεῖ νὰ συνδεθεῖ μὲ τὸ χάραγμα, ποὺ ἐντοπίσθηκε ἀκριβῶς ἀπὸ πάνω της (Νικὼ Κ - -) καὶ ἀποτελεῖ ἕνα σχόλιο θαυμασμοῦ γιὰ τὸ ἀναφερόμενο σὲ αὐτὸ πρόσωπο.[448] Ἡ ἀποσπασματικὴ ὅμως διατήρηση ὅλων τῶν χαραγμάτων τῆς λιθοπλίνθου δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐξαγωγὴ ἀσφαλῶν συμπερασμάτων.

77/Π6) Νεμέα, Nemea II, Graf 7. (Πίν. 27)

Χάραγμα σὲ λιθόπλινθο.

Ὕψος γραμμάτων: 0, 0-0, 09 μ.

---

[446] Τὸ ὄνομα Χρυσὼ συναντᾶται στὴν Κῶ κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους καὶ στὴ Ρόδο ἀπὸ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. καὶ ἑξῆς, βλ. LGPN I, s.v.

[447] Βλ. HPN, 472. Γιὰ ἄλλα ὀνόματα ποὺ ἔχουν ὡς πρῶτο συνθετικὸ ἢ εἶναι παράγωγα τῆς λέξης χρυσὸς βλ. LGPN I - V.A.

[448] Nemea II, 313 ἀριθ. 2B.

Εἶναι χαραγμένο στὸν τέταρτο λιθόπλινθο τοῦ ἕκτου δόμου τοῦ βόρειου τοίχου τῆς σήραγγος, ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σταδίου, σὲ ἀπόσταση 2,99-3,89 μ. ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο της.

Ἐκδ. Nemea II, Graf 7. SEG LI 369.

Ἀπεικ. Nemea II 536-539

Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος

Σῳχ..ῳν καλός.

Παρατηρήσεις

Στὸ ὄνομα Σῳχ..ῳν εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀνάμεσα στὸ Χ καὶ τὸ Ω, ποὺ ἀκολουθεῖ, λείπει μόνον ἕνα γράμμα καὶ ὄχι δύο, ὅπως ὑπολόγισε ὁ Miller.

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα δὲν εἶναι εὔκολο νὰ συμπληρωθεῖ. Ὑπάρχουν πολλὰ ὀνόματα μὲ πρῶτο συνθετικὸ Σωχ-, ὅπως Σωχάρης, Σώχαρμος, Σωχεύς κ.ἄ.

78/Π7) Νεμέα, Nemea II, Graf 9. (Πίν. 27)

Χάραγμα σὲ λιθόπλινθο.

Ὕψος γραμμάτων: 0,050 - 0,09 μ.

Εἶναι χαραγμένο στὸν πέμπτο λιθόπλινθο τοῦ ἕκτου δόμου τοῦ βορείου τοίχου τῆς σήραγγας, ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σταδίου, σὲ ἀπόσταση 3,88-4,75 μ. ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο της.

Ἐκδ. Nemea II, Graf 9. SEG LI 371.

Ἀπεικ. Nemea II, Fig. 541- 543.

Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος

[- - -]ῳν

καλός.

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως.

79/Π8) Νεμέα, Nemea II, Graf 11B. (Πίν. 28)

Χάραγμα σὲ λιθόπλινθο.

Ὕψος γραμμάτων: 0,06-0,075 μ.

Ἡ λιθόπλινθος βρέθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς μετακινημένη στὸ δάπεδο τῆς σήραγγας, ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σταδίου. Πρόκειται ὅμως γιὰ τὴν

ἕβδομη λιθόπλινθο τοῦ ἑβδόμου δόμου τοῦ νοτίου τοίχου τῆς σήραγγας, σὲ ἀπόσταση 5,11-5,99 μ. ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο της.

Ἐκδ. Nemea II, Graf 11B. SEG LI, 373.

Ἀπεικ. Nemea II, Fig. 547-548.

Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή

Ἀρ[ι]στί[ων]

καλὸς ἐν

[…]ννω[.]

3 [Κρά]ννω[ι] Miller· [Κρα]ννῶ[νι] Stroud (SEG LI, 373).

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὴ διάταξη τῆς ἐπιγραφῆς συνάγεται ὅτι στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου 3 μποροῦν νὰ συμπληρωθοῦν δύο ἢ τρία γράμματα.

Σχολιασμός

Στίχ. 1: Ἀρ[ι]στί[ων]· τὸ ὄνομα Ἀριστίων εἶναι πολὺ συνηθισμένο σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[449]

Στίχ. 3: […]ννω[.]· ὁ Miller πρότεινε τὴ συμπλήρωση [Κρά]ννω[ι], ἐνῶ ὁ Stroud τὴ συμπλήρωση [Κρα]ννῶ[νι], τοῦ ὀνόματος δηλαδὴ τῆς θεσσαλικῆς πόλης,[450]συμπλήρωση τὴν ὁποία θεωρῶ περισσότερο πιθανή. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἔχουμε ἕναν τοπικὸ προσδιορισμὸ τοῦ τύπου "καλὸς ἐν + δοτικὴ ὀνόματος τόπου", τὸν ὁποῖο συναντοῦμε ἐπίσης στὴν ἐπιγραφὴ **83/Π12** τοῦ παρόντος καταλόγου ἀπὸ τὴ Νεμέα καθὼς καὶ σὲ ἐπιγραφὲς τῆς Θάσου.[451]

80/Π9) Νεμέα, Νεμεα II, Graf 14 C - D. (Πίν. 28)

Χάραγμα σὲ δύο συνεχόμενες δομικὲς λιθόπλινθους.

Ὕψος γραμμάτων: 0,06-0,085 μ. (Ἀκρότατος Ι̣καλός) καὶ 0,035 - 0,05 μ. (τοῦ γράψαντος).

Ἐντοπίσθηκε σὲ λιθόπλινθο του δεύτερου δόμου τοῦ βόρειου τοίχου τῆς σήραγγας, ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σταδίου, σὲ ἀπόσταση 6,5 μ. ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο της.

---

[449] Βλ. LGPN I -V.A, s.v.

[450] Βλ. Στεφ. Βυζ. s.v. "Κραννών".

[451] Βλ. τὶς ἐπιγραφὲς **175/Θ7 καὶ 177/Θ9** τοῦ παρόντος καταλόγου.

I 63 a.

Ἐκδ. Miller 1979, 99-101. SEG XXIX 349.i. Miller 1980, 54-56. SEG XXXII 366. Harvey 1982, 586. SEG XXXII 366. Pearson 1984, 69-70. SEG XXXII 366). Worthington 1986, 41. SEG XXXVI 333. Nemea II, Graf 14 C-D. SEG LI 376. Βαλαβάνης 2004, 326 (μνεία).

Ἀπεικ. Hesperia 48 (1979) pl.40. Archaology 33.5 (1980) 56. Nemea II fig. 555-556.

πρώϊμη έλληνιστικὴ περίοδος

Ἀκρότατος

ḳαλός. Τοῦ γράψαν[τος].

Παρατηρήσεις

Στὸν στίχο 2 ἡ φράση "τοῦ γράψαντος" ἔχει προστεθεῖ ἀπὸ ἄλλο χαράκτη μὲ λεπτότερα καὶ μικρότερα γράμματα.

Σχολιασμός

Στ. 1: Ἀκρότατος· τὸ ὄνομα εἶναι σπάνιο σὲ ὅλον τὸν ἑλληνικὸ κόσμο. Μαρτυρεῖται τρεῖς φορὲς στὴ Λακωνία, μία φορὰ στὸ Βουθρωτὸ τῆς Ἠπείρου πρὶν ἀπὸ τὸ 163 π.Χ.[452] μία φορὰ στὴ Θήβα περὶ τὸ 222 π.Χ.[453] καὶ μία φορὰ στὴ Θήρα.[454] Συναντᾶται ἀκόμη καὶ σὲ ἕνα ἄλλο χάραγμα στὴ σήραγγα τῆς εἰσόδου τοῦ σταδίου.[455] Στὴν Λακωνία τὸ ὄνομα Ἀκρότατος φέρει κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ὁ γιὸς τοῦ Κλεομένους του Β΄, ὁ ὁποῖος πέθανε πολὺ νέος καὶ πρὶν τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του[456] καὶ ὁ ὁμώνυμος βασιλέας τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., γιὸς τοῦ βασιλέως Ἀρέως.[457] Τὸ ἴδιο ὄνομα φέρει ἕνας ἀκόμα Λακεδαιμόνιος περὶ τὸ 210 π.Χ.[458]

Λόγω τῆς σπανιότητος τοῦ ὀνόματος, ὁ Miller συνέδεσε τὸ ὄνομα τοῦ χαράγματος μὲ τὸν βασιλέα Ἀκρότατο, γιὸ τοῦ βασιλέα Ἀρέως του Α΄, ὁ ὁποῖος διακρίθηκε ὑπερασπιζόμενος τὴ Σπάρτη κατὰ τὴ διάρκεια τῆς εἰσβολῆς τοῦ Πύρρου στὴ Λακωνία τὸ 273/2 π.Χ. καὶ βασίλευσε ἀπὸ τὸ 265 π.Χ. μέχρι πιθανότατα τὸ 262 π.Χ. , ὅταν σκοτώθηκε στὴ Μεγαλόπολη ἀπὸ τὸν τύρρανο Ἀριστόδημο. Σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχαῖες πηγὲς ὁ Ἀκρότατος αὐτὸς ἦταν πολὺ ὄμορφος καὶ εἶχε ξελογιαστεῖ μαζί του

[452] Βλ. LGPN III.A, s.v.

[453] Βλ. LGPN III.B, s.v.

[454] Βλ. LGPN I, s.v. "Ἀκρότατος" (Ἀκρίτατος).

[455] Miller 1979, 101· Nemea II, 336-37, Graf 16 (= SEG LI, 378).

[456] Bradford 1977, s.v. "Ἀκρότατος" , ἀρ. 1· LGPN III.A, s.v. "Ἀκρότατος" ἀρ. 3.

[457] Bradford 1977, s.v. "Ἀκρότατος" , ἀρ. 2· LGPN III.A, s.v. "Ἀκρότατος" ἀρ. 4.

[458] IG IX, I2, 29. 11· Bradford 1977, s.v. "Ἀκρότατος" , ἀρ. 3· LGPN III.A, s.v. "Ἀκρότατος" ἀρ. 5.

ἡ Χιλωνίς, σύζυγος τοῦ θείου του Κλεωνύμου ἐνῶ εἶχε εἰσαγάγει στὴ Σπάρτη ἕναν πιὸ πολυτελὴ τρόπο ζωῆς, ἀντίθετο μὲ τὸν λιτό, σπαρτιατικὸ τρόπο ζωῆς.[459]

Στ. 2: τοῦ γράψαν[τος]· ἡ φράση ἔχει ἑρμηνευθεῖ ποικιλοτρόπως. Σύμφωνα μὲ τὸν Miller δηλώνει ὅτι ὁ Ἀκρότατος ἦταν καλὸς μόνον γιὰ τὸν γράψαντα.[460] Ὁ Harvey ἀντίθετα θεώρησε ὅτι ἡ φράση ἀναγράφηκε ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ Ἀκρότατου, ὁ ὁποῖος ἐπαινεῖ τὴν ὀμορφιὰ τοῦ γιοῦ του.[461] Λίγο ἀργότερα ὅμως ὁ Harvey θεώρησε (κατόπιν σύστασης τοῦ R. Mathewson) ὅτι ἡ μετοχὴ *τοῦ γράψαντος* ἐπέχει θέση γενικῆς κτητικῆς καὶ ἀναγνώρισε τὸν ἐρωτικὸ χαρακτήρα τοῦ χαράγματος. Κατὰ τὸν Harvey δηλαδὴ ὁ χαράκτης ἦταν ὁ ἐραστὴς τοῦ Ἀκροτάτου.[462] Ὁ Pearson ἀναγνώρισε στὴ λέξη *τοῦ* τὸν συνεπτυγμένο τύπο τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας *τίνος* καὶ θεώρησε ὅτι μαζὶ μὲ τὴ μετοχὴ *γράψαντος* σχηματίζεται συντακτικὰ μία γενικὴ ἀπόλυτος, ἡ ὁποία σημαίνει "ἔχει κάποιος ζωγραφίσει τὴν προσωπογραφία του;" καὶ ἀναλύεται ἐν τέλει στὴν ἐρώτηση: *τίνος γράψαντος τὸν Ἀκρότατον καλόν φῃς εἶναι*[463]; Τέλος, ὁ Worthington θεώρησε ὅτι ὁ χαράκτης ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Ἀκρότατος, ποὺ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο διαφήμιζε τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτὸ καὶ ἐπεσήμανε ὅτι τὸ χάραγμα πρέπει νὰ ἔγινε ἀπὸ κάποιον ἐπισκέπτη λόγω τῆς χρήσης τοῦ τύπου *τοῦ* ἀντὶ τοῦ δωρικοῦ *τō* γιὰ τὴν γενικὴ πτώση τοῦ ἄρθρου.[464]

Πέραν τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ χαράκτης τῆς ἐπιγραφῆς θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι ἕνας ἐπισκέπτης, θεωρῶ περισσότερο πιθανὸ τὸν ἐρωτικὸ χαρακτήρα τοῦ χαράγματος. Σχετικὰ μὲ τὸ θέμα ὁ Miller ἀναφέρει "I suspect that the author of the two words, having seen on the wall of a locker room today a graffito proclaiming " Akrotatos is cute", would have scribbled in response, "Sez who?" without much thought of grammatical propriety"[465]. Κατὰ τὴν ἄποψή μου ἡ ἔκφραση "τοῦ γράψαντος", ὡς δηλωτικὴ τῆς ἄποψης τοῦ χαράκτη, μαρτυρεῖται ἐλαφρῶς διαφοροποιημένη ἀλλὰ μὲ τὸν ἴδιο πάντοτε νοῦ στὸ χάραγμα ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν *Σοσίας καταπύγον / hός φησιν ho γράφσας*[466] καὶ στὸ χάραγμα ἀπὸ τὴν Κύμη τῆς Ἰταλίας *Σοσ[ίας] /*

---

[459] Miller 1980, 56· Nemea II, Graf 16 (= SEG LI 376).

[460] Miller 1980, 56· Nemea II, Graf 16 (= SEG LI 376).

[461] Harvey 1982, 586 (= SEG XXXII, 366).

[462] Harvey 1984, 70.

[463] Pearson 1984, 69-70. Ὁ Harvey θεώρησε τὴν ἑρμηνεία τοῦ Pearson πολὺ περίπλοκη γιὰ ἕνα βιαστικὸ χάραγμα, βλ. Harvey 1984, 70.

[464] Worthington 1986, 41, ὅπου ὅμως θεωρεῖ περισσότερο πιθανὴ ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες ἀπόψεις ἐκείνη τοῦ Harvey μὲ τὴν ὁποία ἀπέδωσε ἐρωτικὸ χαρακτήρα στὸ χάραγμα.

[465] Nemea II, 336.

[466] Βλ. **25/A25** τοῦ παρόντος καταλόγου.

καταπύγ[ο]ν ho γρά[φσας φεσίν].[467] Καὶ στὶς δύο αὐτὲς περιπτώσεις ἐκφράζεται μὲ σαφέστατο, ἐκτιμῶ, τρόπο ἡ ἄποψη τοῦ χαράκτη. Στὴν περίπτωση τοῦ χαράγματος τῆς σήραγγας τῆς Νεμέας μπορεῖ ἡ ἀναφορὰ νὰ μὴν εἶναι ἄμεση ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀποδεχθοῦμε μᾶλλον ὅτι πρόκειται γιὰ σχόλιο ἑνὸς τρίτου προσώπου, ποὺ συμπλήρωσε τὴ φράση *τοῦ γράψαντος* στὸν ἐνθουσιώδη ἐπιτοίχιο ἔπαινο, δίνοντας ὑποκειμενικὸ περιεχόμενο στὸ χαρακτηρισμό, ἀλλὰ καὶ ὑπονοώντας πιθανῶς τὴν ἐρωτικὴ σχέση ἀνάμεσα στὸν Ἀκρότατο καὶ τὸν χαράκτη.

81/Π10) Νεμέα, Nemea II, Graf 15C. (Πίν. 29)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο, στὸν ὁποῖο ἔχουν χαραχθεῖ 7 ἀκόμα ἐπιγραφές.

Ὕψος γραμμάτων: 0,09 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὸν δέκατο λιθόπλινθο τοῦ 6ου δόμου τοῦ νοτίου τοίχου τῆς σήραγγας, ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σταδίου, σὲ ἀπόσταση 8,01-8,90 ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο της.

Ἐκδ. Nemea II 15C. SEG LI 377.

Ἀπεικ. Nemea II, p. 333, fig. 557-560.

πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος

[- -]λ̣λ̣ος κα̣[λὸς]
Ἀθ̣ήν[ησι].

[- -]Λ̣Λ̣ΟΣΚΛ.|ΑΘ̣ΗΝ--- Miller· Δ̣ᾶος κα̣[λὸς]| Ἀθ̣ήν[ησι] Stroud (SEG LI 377.)

Σχολιασμός

Στ. 1: [- -]λ̣λ̣ος· ὀνόματα μὲ τὴν κατάληξη -λλος ὑπάρχουν ἀρκετὰ (π.χ. Ὕλλος, Θράσυλλος, Τίμυλλος κλπ.) καὶ συνεπῶς ἡ ἐπιγραφὴ θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικοιλλοτρόπως. Τὰ σωζόμενα ἴχνη τοῦ ὀνόματος θὰ μποροῦσαν ἐπίσης νὰ ἀναγνωσθοῦν ὡς Δ̣ᾶος ὅπως ἔχει ἐπισημάνει ἤδη ὁ Stroud[468], ὄνομα ποὺ μαρτυρεῖται στὴν Ἀττική.[469]

Στ. 2: Ἀθ̣ήν[ησι]· ἡ συμπλήρωση ἔγινε κατ᾽ ἀναλογίαν μὲ τὸ χάραγμα Μόλων καλὸς | Ἀθ̣ηνη̣σι ποὺ ἐντοπίσθηκε ἐπίσης σὲ τοίχο τῆς σήραγγας τῆς εἰσόδου τοῦ σταδίου

[467] Gabrici 1913, 459 = ἀριθ**. 245/ΙΤ3** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[468] SEG LI, 377.

[469] LGPN II, s.v. "Δᾶος".

τῆς Νεμέας[470]. Ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς *Ἀθήνησι*, ποὺ σημαίνει τὴν ἐν τόπω στάση, δηλώνει καὶ στὶς δύο περιπτώσεις τὸν τόπο, στὸν ὁποῖο θεωρεῖται "καλός" ὁ ἐπαινούμενος. Σὲ μία εὐρύτερη ἑρμηνεία θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ ὅτι δηλώνει καὶ τὸν τόπο καταγωγῆς τοῦ ἐπαινούμενου.

82/Π11) Νεμέα. Nemea II, Graf 15 D. (Πίν. 30)

Χάραγμα στὸ κατώτερο τμῆμα λιθόπλινθου.

Ὕψος γραμμάτων: 0,06-0,10 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὸν νότιο τοῖχο τῆς σήραγγας, ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σταδίου, σὲ ἀπόσταση 8 μ. ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο της.

I 52 c.

Ἐκδ. Miller 1979, 99 - 101 (= SEG XXIX 349(g). Nemea II 15 D. SEG LI 377.

Ἀπεικ. Hesperia 48 (1979) pl.40 .

πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος

Ἐπικράτης

καλός.

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Ἐπικράτης εἶναι πολὺ διαδεδομένο σὲ ὅλες τὶς περιοχές τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[471] Ὁ Stroud θεωρεῖ πιθανὸ ὅτι ὁ Ἐπικράτης τοῦ χαράγματος μπορεῖ νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν Θεσσαλὸ Ἐπικράτη, ποὺ νίκησε στὸ δίαυλο τῶν παίδων στὸ Ἀμφιαράειο τοῦ Ὠρωποῦ περὶ τὸ 325 π.Χ., ἂν καὶ τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συχνὸ γιὰ νὰ θεωρηθεῖ ἀσφαλὴς ἡ ταύτιση αὐτή.[472]

83/Π12) Νεμέα, Nemea II, Graf 19A. (Πίν. 30)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψος γραμμάτων: 0,035-0,052 μ.

Εἶναι χαραγμένο στὸν βόρειο τοίχο τῆς σήραγγας, ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σταδίου, σὲ ἀπόσταση 8,00-8,50 μ. ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο της καὶ σὲ ὕψος 1,90-2,15 ἀπὸ τὸ δάπεδό της.

---

[470] Βλ. παρακάτω ἀριθ. **84/Π13** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[471] Βλ. LGPN I - V.A, s.v.

[472] SEG LI 377 (Stroud).

I 64a.

Ἐκδ. Miller 1979, 100. Miller 1980 56. Miller 1996, 89 - 98 (SEG XLVI 358). Ματθαίου 1999, 41-48 (= SEG XLIX 347 καὶ BE 2001, 204). Nemea II, 87-88, Graf. 19A (SEG LI 381).

Ἀπεικ. Exegisti Monumentum Aere Perennius 91. Nemea II, fig. 570.

320-270 π.Χ.

Μόσχος κ[αλ]ὸς
ἐμ ΦΙΛΙΠΠΟΙΣ.

2 ἐμ Φιλίπποις Miller· ἐμ φιλίπποις Matthaiou.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Κ τῆς λέξης *καλὸς* ἔχουν ἀποξεσθεῖ σχεδὸν πλήρως οἱ δύο λοξὲς κεραῖες του. Ἀπὸ τὸ Ο τῆς ἴδιας λέξης σώζεται τμῆμα τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ γράμματος. Ὅλα τὰ σίγμα τοῦ χαράγματος εἶναι μηνοειδῆ. Στὸν ἴδιο λιθόπλινθο ἔχει ἀναγραφεῖ ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα τὸ ὄνομα *Ἀνδρέας* μὲ μεγαλύτερα γράμματα καὶ Σ τετρασκελὲς. Τὸ χάραγμα αὐτὸ ἔχει γίνει ἀπὸ ἄλλο χαράκτη καὶ δὲν συνδέεται μὲ τὴν ἐπιγραφὴ τοῦ Μόσχου κατὰ τὸν Miller.[473] Ὁ Ματθαίου ἀμφισβήτησε τὴν ἀναγραφὴ τῶν δύο χαραγμάτων ἀπὸ διαφορετικοὺς χαράκτες καὶ ἔθεσε τὸ ἐρώτημα μήπως οἱ δύο ἐπιγραφὲς σχετίζονται καὶ τὸ ὄνομα Ἀνδρέας ἀποτελεῖ τὸ ὄνομα τοῦ χαράκτου τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Μόσχου.[474]

Σχολιασμός

Στ. 1: Μόσχος· τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ ἀπὸ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[475] Ὅπως ἔχει ἐπισημάνει ὁ Miller τὸ ἴδιο ὄνομα φέρει ἕνας περιοδονίκης στὸ ἀγώνισμα τῆς πυγμαχίας, ποὺ καταγόταν ἀπὸ τὴν Κολοφώνα,[476] εἶναι ὅμως δύσκολο νὰ ταυτισθεῖ ὁ Μόσχος τοῦ παρουσιαζόμενου χαράγματος με τὸν Κολοφώνιο Ὀλυμπιονίκη.[477]

Στ. 2: ἐμ φιλίπποις· ὁ Miller ἀναγνώρισε στὴ φράση ἕναν ἐμπρόθετο προσδιορισμὸ τοῦ τόπου, ποὺ ἀναφέρεται στὴ Μακεδονικὴ πόλη τῶν Φιλίππων καὶ

[473] Miller 1996, 90 - 91.

[474] Ματθαίου 1999, 41 σημ. 1.

[475] Βλ. LGPN I -V.A, s.v.

[476] Moretti 1953, 35· Moretti 1957, ἀριθ. 602.

[477] Miller 1996, 90 - 92.

χρησιμοποιώντας ὡς παράλληλα τὶς ἐπιγραφὲς δύο ἀττικῶν ἀγγείων[478] καὶ ἕνα ἐπίγραμμα τῶν ἀρχῶν τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.[479] συμπέρανε ὅτι ἡ φράση *ἐμ Φιλίπποις* δηλώνει ὅτι ὁ Μόσχος ἦταν κάτοικος τῶν Φιλίππων ἄν ὄχι γηγενής καὶ ὅτι ἡ φράση μπορεῖ νὰ δηλώνει ὅτι ὁ Μόσχος εἶναι ὡραῖος ἄνδρας καὶ τὸν ἀναζητῶ στοὺς Φιλίππους.[480]

Μιὰ παρεμφερὴ ἑρμηνεία ἔδωσαν οἱ Burnet καὶ Griffith, οἱ ὁποίοι πρότειναν ὅτι στὴ λέξη *ΦΙΛΙΠΠΟΙΣ* πρέπει νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ κάτοικοι τῶν Φιλίππων καὶ μετέφρασαν "Moschos is the most beautiful among the Philippians".[481]

Διαφορετικὴ τελείως ἑρμηνεία στὴ φράση *ἐμ ΦΙΛΙΠΠΟΙΣ* ἔδωσε ὁ Ματθαίου, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιώντας φιλολογικὲς πηγὲς ἀναγνώρισε τὴ λέξη *φίλιππος*, ποὺ σημαίνει ὁ φιλῶν τοὺς ἵππους, ἢ τὸ ἱππεύειν καὶ κατ᾽ ἐπέκτασιν δηλώνει τὸν ἱππέα καὶ μετέφρασε τὸ χάραγμα ὡς "ὁ Μόσχος εἶναι ὡραῖος μεταξὺ τῶν ἱππέων" συνυπολογίζοντας τὸ γεγονὸς ὅτι στὰ Νέμεα περιλαμβάνονταν ἱππικὰ ἀγωνίσματα.[482] Θεώρησε ἐπίσης πιθανὸν ὅτι ἡ λέξη *φίλιππος* ἔχει αἰσχρὴ ἢ ἐρωτικὴ σημασία στηριζόμενος καὶ πάλι σὲ φιλολογικὲς πηγὲς καὶ τὴ συνέδεσε μὲ τὸ ρῆμα *κελητίζω*, τὸ ὁποῖο στὸν Ἀριστοφάνη (*Σφῆκες* 500-502) ἔχει ἐπίσης ἐρωτικὴ σημασία, καθὼς καὶ μὲ τὴ λέξη *κέλης*, ἡ ὁποία κατὰ μεταφορὰ δηλώνει συγκεκριμένη στάση στὴ διάρκεια ἐρωτικῆς συνουσίας.[483] Ἡ λέξη *κέλης* δηλώνει ἐπίσης τὸ γυναικεῖο γεννητικὸ μόριο κατὰ τὸν Εὐστάθιο Θεσσαλονικέα[484] καθὼς καὶ τὸ ἀνδρικὸ μόριο, ὅπως ἔδειξε ὁ Ματθαίου.[485]

Σε νεώτερη δημοσίευσή του ὁ Miller χρησιμοποίησε ἄλλα παραδείγματα χαραγμάτων ἀπὸ τὴν Νεμέα, ποὺ περιέχουν τοπικοὺς προσδιορισμούς, εἴτε μὲ τὴ μορφὴ ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ, εἴτε ἐπιρρηματικοῦ, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἄποψής

---

[478] Τὸ ἕνα ἀγγεῖο εἶναι ἕνας ἐρυθρόμορφος σκύφος τοῦ τρίτου τετάρτου του 5ου αἰ. π.Χ. (Paris, Cabinet des Medailles, 846), ποὺ φέρει τὴν γραπτὴ ἐπιγραφὴ Παντοξένα | καλὰ | Κορίνθοι (βλ. ARV^2 1050.1). Τὸ δεύτερο ἀγγεῖο εἶναι ἐπίσης ἕνας ἀποσπασματικὰ σωζόμενος σκύφος (Museum of Fine Arts Boston 1910.224) μὲ τὴν ἐπιγραφὴ *Παντοξένα | Κορίν[θ]οι | hορ[α]ία | καλ<ῆ>* (βλ. ARV^2 1050.2).

[479] Gow - Page 1965, vol. I 42, στ. 760-765 καὶ vol. II 105-106:

[480] Miller 1996, 89 - 98 (= SEG XLVI, 358)· Nemea II 87-88, Graf 19A.

[481] Miller 1996, 98 σημ. 24.

[482] Ματθαίου 1999, 41-3.

[483] Ματθαίου 1999, 43-8.

[484] Τὴν ἄποψη τοῦ Εὐσταθίου δὲν ἀποδέχεται ὁ Χαριτωνίδης, βλ. Ἀπόρρητα, 33. Γιὰ τὸ θέμα βλ. ἐπίσης Ματθαίου 1999, 44 - 45 σημ. 5.

[485] Ματθαίου 1999, 45. Βλ. ἐπίσης καὶ τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **50/A50**.

του ὅτι ἡ λέξη *Φιλίπποις* ἀναφέρεται στὴν πόλη τῶν Φιλίππων.[486] Ἀνάλογα παραδείγματα εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴ Θάσο ὅπου σώζονται οἱ ἐπιγραφὲς Νικοβούλη | ἐν Ἐφέσοι | καλή καὶ Σῖμος | καλὸς | ἐγ Καρδία (**173/Θ5** καὶ **175/Θ7** τοῦ παρόντος καταλόγου).

Ἂν καὶ ὑπάρχουν πολλὰ παράλληλα ὅπως ἔδειξε ὁ Miller -καὶ μάλιστα στὴν ἴδια καμαροσκεπὴ εἴσοδο- δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ ἐναλλακτικὴ ἑρμηνεία, ποὺ πρότεινε ὁ Ματθαίου. Ἴσως μάλιστα θὰ μποροῦσε νὰ ὑποστηριχθεῖ ὅτι ὁ χαράκτης ἔφτιαξε σκόπιμα ἕνα λογοπαίγνιο γιὰ τοὺς φιλίππους, τοὺς Φιλίππους καὶ τὸν καλὸ Μόσχο.

84/Π13) Νεμέα, Nemea II, Graf 25. (Πίν. 31)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψος γραμμάτων: 0,055 - 0,085 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὴν 17η λιθόπλινθο τοῦ 6ου δόμου τοῦ νοτίου τοίχου τῆς σήραγγας εἰσόδου τοῦ σταδίου, σὲ ἀπόσταση 14, 28-15,05 μ. ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο της.

Ἐκδ. Nemea II, 25. SEG LI, 387.

Ἀπεικ. Nemea II, εἰκ. 583 - 585.

πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος.

ΔΑ

Μόλων καλὸς

Ἀθ̣ή̣νη̣σι.

1 ΔΔ Stroud.

Παρατηρήσεις

Στὸ στίχο 1 ὁ Stroud, κρίνοντας ἀπὸ τὸ δημοσιευόμενο σχέδιο τοῦ χαράγματος παρατήρησε ὅτι τὰ δύο γράμματα ΔΑ θὰ μποροῦσαν νὰ εἶναι ὁ ἀκροφωνικὸς ἀριθμὸς ΔΔ[487].

Σχολιασμός

Στ. 2: Μόλων· τὸ ὄνομα Μόλων δὲν εἶναι πολὺ συχνό.[488] Στὴν Ἀττικὴ μαρτυρεῖται ἕντεκα φορές ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. καὶ ἑξῆς.[489]

---

[486] Βλ. Nemea II, 87-88, Graf 19A (= SEG LI 381) καὶ τὰ χαράγματα **79/Π8** (Ἀρ[ι]στί[ων]| καλὸς ἐν| [...]*νν*ω[.]), **81/Π10** ([- -]λ̣λ̣ος κα̣[λὸς]| Ἀθ̣ήν[ησι]) καὶ **84/Π13** (Μόλων καλὸς| Ἀθ̣ή̣νη̣σι) τοῦ παρόντος καταλόγου.

[487] SEG LI 387.

[488] Βλ. LGPN I, III.A, III.B καὶ V.A s.v.

Ἀθήνησι· ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς δηλώνει ὅπως ἤδη ἔχει ἀναφερθεῖ τὴν ἐν τόπω στάση καὶ στὴν συγκεκριμένη περίπτωση τὸν τόπο, στὸν ὁποῖο θεωρεῖται "καλός" ὁ Μόλων καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι προφανῶς καὶ ὁ τόπος τῆς καταγωγῆς του. Ὁ τύπος τοῦ ἐπιρρηματικοῦ προσδιορισμοῦ βοήθησε ἐπίσης στὴ συμπλήρωση τοῦ χαράγματος **Π10** τοῦ παρόντος καταλόγου, ποὺ ἐντοπίσθηκε ἐπίσης στὴ Νεμέα. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι σὲ ἄλλα ἀνάλογα παραδείγματα ἀπὸ τὴ Νεμέα[490] καὶ τὴ Θάσο[491] ὁ τοπικὸς προσδιορισμὸς ἐκφέρεται μὲ τὴν πρόθεση ἐν καὶ δοτική.

ΚΟΡΙΝΘΙΑ

85/Π14) Ἰσθμία, BE 1972, 163. (Πίν. 32)

Χάραγμα σὲ τοίχο τῶν ρωμαϊκῶν λουτρῶν, ποὺ βρίσκονται στὰ δυτικὰ τοῦ βόρειου ἀποχετευτικοῦ ἀγωγοῦ.

Βιβλ. Michaud 1971, 848, fig 107. BE 1972, 163.

Ἀπεικ. BCH 95 (1971) fig 107.

Αὐτοκρατορικῶν χρόνων

καλαῖς Μυτιλην<αί>αις.

Σχολιασμός

Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ χρησιμοποίηση τῆς δοτικῆς πτώσης. Ὁ χαράκτης φαίνεται ὅτι "ἀνέθεσε" τὸ χάραγμα στὶς ὄμορφες καὶ ποθητὲς Μυτιληναίες, προφανῶς ἑταίρες ἀπὸ τὴ Μυτιλήνη, οἱ ὁποῖες δραστηριοποιοῦνταν στὴν περιοχὴ τῆς Κορίνθου, μεγάλο ἀστικὸ κέντρο κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

ΛΑΚΩΝΙΑ

86/Π15) Ἀσωπός Λακωνίας, Ἀδημοσίευτη. (Πίν. 32)

Τμῆμα ὀπτῆς πλίνθου. Σώζει ἀποσπασματική, ἐγχάρακτη πρὸ τῆς ὀπτήσεως ἐπιγραφή. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ εἰκονίζεται ἐγχάρακτος σχηματοποιημένος (ἰχθυόμορφος) φαλλὸς καὶ ὄρχεις.

---

[489] Βλ. LGPN II,

[490] Βλ. τὸ χάραγμα **79/Π8** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[491] Βλ. τὰ χαράγματα **175/Θ7 καὶ 177/Θ9** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ὕψος: 0, 215 μ., μέγιστο σωζ. πλάτος: 0, 115 μ., πάχος: 0, 035 μ.
Ὕψος γραμμάτων: 0, 012 μ.
Βρέθηκε στὸ βορειοανατολικὸ ἄκρο τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῆς ἀρχαίας Ἀσωποῦ κατὰ τὴ διάρκεια ἀνασκαφικοῦ καθαρισμοῦ τάφων λαξευμένων στὸ φυσικὸ βράχο ποὺ ἔχουν ἐντοπισθεῖ στὸ νότιο τμῆμα ἀρχαίου λατομείου, πλησίον ἀνάγλυφης σὲ μέτωπο τοῦ λατομείου παράστασης Ἡρακλέους.

Περὶ τὸν 3ο αἰ. μ.Χ.

ΛΕΙΧΕΙΟ̣[- -]
ΝΩΣΧ[- -]

Παρατηρήσεις
Ἀπὸ τὸ ὑπόστικτο Ο τοῦ στ. 1 σώζεται μόνον ἡ ἀριστερὴ πλευρά. Τὸ γράμμα εἶναι ἐμφανῶς μικρότερο σὲ μέγεθος ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα.
Σχολιασμός
Στ. 1: ΛΕΙΧΕΙΟ· στὸ στίχο μπορεῖ νὰ ἀναγνωσθεῖ εἴτε τὸ γ΄πρόσωπο τῆς ὁριστικῆς ἐνεστώτα τοῦ ρήματος λείχω (λείχει), ἀνάγνωση ποὺ θεωρῶ πιθανότερη, εἴτε τὸ β΄πρόσωπο τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτα (λείχε). Στὴν πρώτη περίπτωση ὁ χαράκτης τῆς ἐπιγραφῆς προβαίνει σὲ μία δήλωση γιὰ κάποιο ἄλλο πρόσωπο, ἐνῶ στὴ δεύτερη περίπτωση τὸ χάραγμα ἀπευθύνεται εἴτε σὲ κάποιο μέλος τοῦ ἐργαστηρίου εἴτε στὸν ἀναγνώστη. Τὸ πρὸ τῆς ὀπτήσεως χάραγμα σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν παράσταση τοῦ σχηματοποιημένου φαλλοῦ ἀποτελεῖ πιθανῶς κάποιο πείραγμα ἀνάμεσα στοὺς ἐργαζόμενους ἑνὸς ἐργαστηρίου κεραμουργίας ἤ ἕνα ὑβριστικὸ σχόλιο γιὰ κάποιον ἀπὸ αὐτούς.

ΜΕΣΣΗΝΙΑ

87/Π16) Ἀρχαία Μεσσήνη, Ἀδημοσίευτη.[492]
Χάραγμα σὲ τμῆμα πεσίσκου, ποὺ σώζει τὴν ἀριστερὴ καὶ κάτω πλευρά.
Μέγ. σωζ. ὕψος: 0,20 μ., μέγ. σωζ. πλάτος: 0, 15 μ., μέγ. σωζ. πάχος: 0,12 μ.
Ὕψος γραμμάτων: 0,012 - 0,018 μ.

4ος/ 3ος αἰ. π.Χ.

[492] Τὴν ἐπιγραφὴ ἔθεσε ὑπ᾽ ὄψιν μου ἡ κα Β. Μπαρδάνη τὴν ὁποία εὐχαριστῶ θερμά ὅπως καὶ τὸν Διευθυντὴ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς ἀρχαίας Μεσσήνης, καθηγητὴ κ. Πέτρο Θέμελη, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐπέτρεψε νὰ τὴν συμπεριλάβω στὸν κατάλογο τῆς παρούσας διατριβῆς.

Φιλεῖ Ἀθώ-^{v}

ταν Λυσικρά-

της. *vacat*

Σχολιασμός

Στ. 1- 2: Ἀθώlταν· τὸ ὄνομα γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ εἶναι ἀμάρτυρο.[493]

Στ. 3-4: Λυσικράτης· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[494]

Πρόκειται γιὰ ἕνα χάραγμα, στὸ ὁποῖο ὁ Λυσικράτης δηλώνει τὴν προτίμησή του γιὰ τὸν/τὴν Ἀθώτα.

88/Π17) Πρώτη, IG V1, 1533.

Στὴν ἔκδοση τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἀναφέρεται κανένα στοιχεῖο γιὰ τὸν ἀκριβὴ τόπο εὕρεσης καὶ τὸ εἶδος τοῦ μνημείου.

Ὕψος γραμμάτων. 0,10 μ.

Ἐκδ. Strijd 1904, 363, ἀριθ. 1. IG V1, 1533.

Βιβλ. Schwyzer 1923, 69-70 ἀριθ. 152.

5ος αἰ. π.Χ

Γανποτας?

καλὸς

Μhεγαρεύς.

Στ. 1: Γανποτας?· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ καὶ οἱ συντάκτες τοῦ LGPN ἐκφράζουν τὴν ἀμφιβολία τους γιὰ τὴν ὀρθὴ ἀνάγνωσή του θεωρώντας πιθανὴ τὴν ἀνάγνωση Πανπότας, τὸ ὁποῖο ὅμως καὶ πάλι δὲν μαρτυρεῖται.

Στ. 3: Μhεγαρεύς· ἡ χρήση τοῦ δασέος φθόγγου μετὰ τὸ Μ καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις μετὰ τὰ γράμματα Λ καὶ Ρ ἀπουσιάζει παντελῶς ἀπὸ τὰ δημόσια κείμενα, ἐνῶ ἀντίθετα εἶναι συνηθισμένη σὲ ἰδιωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφές. Τὸ φαινόμενο

[493] Γνωστὰ εἶναι τὰ παρεμφερὴ ὀνόματα Ἄθων, (βλ. LGPN I, s.v.), Ἄθωος (βλ. LGPN I, s.v.) καὶ Ἄθως (βλ. LGPN IV, s.v.)

[494] Βλ. LGPN I -V.A, s.v.

κατὰ τὸν Threatte ἀποδίδει τὴν πραγματικὴ προφορὰ τῆς γλώσσας καὶ μαρτυρεῖται σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος.[495]

ΑΧΑΪΑ

89/Π18) Τεῖχος Δυμαίων, Kolonas 2009, 17. (Πίν. 33)

Χάραγμα σὲ λιθόπλινθο στὸ νοτιοδυτικὸ σκέλος τῆς ὀχύρωσης τοῦ "Τείχους Δυμαίων", κοντὰ στὴ κυρία εἴσοδο τῆς ἀκροπόλεως.

Ἐκδ. Kolonas 2009, 17. Κολώνας 2012, 359 εἰκ. 725.

3ος αἰ. π.Χ.

Φιλημένα
καλὰ Φιλότωι.
Κωνὶς καλὰ [- -]ΘΕ[- -]
Κλητὶς καλὰ
5 Φαίδρωι.
Ἀρτύλαος
ὡραῖο[ς].

Σχολιασμός

Στ. 1: Φιλημένα· τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ ἄλλη μία φορὰ στὴν Ἡράκλεια τῆς Λουκανίας στὴ Νότια Ἰταλία κατὰ τὸν 3ο/2ο αἰ. π.Χ.[496] Γνωστὸ ἐπίσης εἶναι τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Φιλήμενος.[497]

Στ. 2: Φιλότωι· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Γνωστὴ ἀπὸ ἐπιγραφὴ τῶν Θεσπιῶν χρονολογούμενη τὰ ἔτη 210-171 π.Χ εἶναι ἡ παραλλαγὴ τοῦ ὀνόματος Φίλωτος.[498]

---

[495] GAI I 25-26.

[496] Βλ. LGPN III.A, s.v

[497] Βλ. LGPN III.A καὶ V.A s.v. Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα ὀνόματα Φιλημάτιν, Φιλημάτιον, Φιληματίς, Φιλημονίδης, Φιλήμων, βλ. LGPN I-IV s.v.

Στ. 3: Κωνὶς· τὸ ὄνομα Κωνὶς δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἀπὸ ἄλλη ἐπιγραφή. Γνωστὰ εἶναι τὰ ἀνδρικὰ ὀνόματα Κωνέας,[499] Κωνεύς,[500] Κωνάς[501] καθὼς καὶ τὰ Κόνος[502] καὶ Κονώ.[503]

Στ. 3: [- -]ΘΕ[- -]· τὰ σωζόμενα γράμματα ἀνήκουν πιθανότατα σὲ ἕνα ὄνομα σὲ δοτική, ἐκεῖνο τοῦ θαυμαστοῦ.

Στ. 4: Κλητίς· τὸ ὄνομα Κλητις (ἀδιευκρίνιστου γένους), μαρτυρεῖται δύο φορές, μία στὴν Ἀκαρνανία καὶ μία στὴν Ἤπειρο[504]. Γνωστὸ εἶναι ἐπίσης τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Κλῆτις στὴ Λακωνία τὸν 2ο αἰ. π.Χ.[505]. Στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα πρόκειται γιὰ γυναικεῖο ὄνομα, ὅπως δείχνει τὸ ἐπίθετο *καλά*.[506]

Στ. 5: Φαίδρωι· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[507]

Στ. 6-7: Ἀρτύλαος | ὡραῖος· τὸ ὄνομα παραγόμενο ἀπὸ τὸ ρῆμα ἀρτύω (= τακτοποιῶ, προπαρασκευάζω, σχεδιάζω)[508] εἶναι γνωστὸ στὴ Θήβα κατὰ τὸ β΄ μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.[509]

Τὸ ἐπίθετο ὡραῖος μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλα χαράγματα.[510]

Τὸ χάραγμα, στὸ ὁποῖο σὲ δύο περιπτώσεις ἀκολουθεῖται ὁ τύπος ὄνομα + καλὸς + δοτικὴ τοῦ κρίνοντος προσώπου, εἶναι πιθανὸ ὅτι ἀναγράφηκε ἀπὸ τὰ μέλη

---

[498] Βλ. LGPN III.B s.v. Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ παρεμφερῆ ὀνόματα Φιλότας, Φιλότης, Φιλούτας, Φιλώτας, Φιλώτης καὶ Φιλώτιος καὶ τὰ θηλυκὰ ὀνόματα Φιλωτίς, Φιλοττίς, Φιλώτη, Φιλωτία καὶ Φιλώτιον βλ. LGPN I-V.A s.v.

[499] Βλ. LGPN III.A, s.v.

[500] Βλ. LGPN I, s.v.

[501] Βλ. LGPN V.A, s.v.

[502] Βλ. LGPN II καὶ LGPN IV, s.v.

[503] Βλ. LGPN III.A, s.v.

[504] Βλ. LGPN III.A, s.v.

[505] Βλ. LGPN III.A, s.v.

[506] Γνωστὰ ἐπίσης εἶναι τὰ παρεμφερῆ ὀνόματα Κλητώ (βλ. LGPN III.B, s.v.), Κλήτα (βλ. LGPN IV, s.v.), Κλητίων (βλ. LGPN III.A, s.v.) καὶ Κλήτων (βλ. LGPN III.A, s.v.) .

[507] Βλ. LGPN I-V.A s.v. "Φαῖδρος".

[508] Γιὰ ἄλλα ἀνόματα προερχόμενα ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα βλ. HPN 77-78. Βλ. Ἀρτυκλῆς (βλ. LGPN III.A, s.v.), Ἀρτύας (βλ. LGPN I καὶ III.A s.v.), Ἀρτύλας (βλ. LGPN I καὶ III.A, s.v.), Ἀρτύλλα (βλ. LGPN I, s.v.) Ἄρτυλλος (βλ. LGPN III.B. s.v.) καὶ Ἀρτύλοχος (βλ. LGPN I, s.v.).

[509] Βλ. LGPN III.B. s.v. "Ἀρτύλαος".

[510] Βλ. τὶς ἐπιγραφὲς ἀριθ. **156/N3**, **97/ΚΕ8**, **192/Θ24**, **105/Μ6**, **91/ΚΕ2**, καὶ **150/Κ5** τοῦ παρόντος καταλόγου.

μιᾶς φρουρᾶς[511] τοῦ ὀχυρωμένου ἀπὸ τὴν μυκηναϊκὴ ἐποχὴ "Τείχους Δυμαίων", τοῦ "εὔκαιρου" κατὰ τὸν Πολύβιο φρουρίου".[512]

[511] Κολώνας 2012, 359 εἰκ. 725.

[512] Πολύβ. Δ, 59 καὶ 83 Γιὰ τὴ θέση βλ. και Στράβ. 8, 440.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΣ

(ΒΟΙΩΤΙΑ - ΦΩΚΙΔΑ - ΦΘΙΩΤΙΔΑ)

90/ΚΕ1) Τανάγρα, CVA Grece, III 3-4-12847. (Πίν. 34)

Πήλινη κύλικα. Φέρει διακόσμηση μὲ τήν τεχνική τῆς σκιαγραφίας σὲ τρεῖς ὁριζόντιες ζῶνες στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά. Ἡ ἀνώτερη ζώνη κοσμεῖται μὲ ἁλυσίδα ἀνθέων, ποὺ ἐναλλάσσονται μὲ μπουμπούκια λωτοῦ καὶ ρόδακες κάτω ἀπὸ τὶς λαβές. Ἡ μεσαία ζώνη κοσμεῖται μὲ σειρὰ πτηνῶν (κύκνοι (;) μὲ ἀνοιγμένα φτερὰ ἀντωποὶ μὲ κότες, καθὼς καὶ μία μεμονωμένη κότα) σὲ σκιαγραφία καὶ σὲ ἀνεστραμμένη ὡς πρὸς τὸν κατακόρυφο ἄξονα διάταξη, ἐνὼ διάσπαρτες στιγμὲς γεμίζουν τὸ πεδίο. Ἡ τρίτη ζώνη φέρει διακόσμηση ἀκτίνων. Στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ χείλους, ποὺ καλύπτεται μὲ μελανὸ γάνωμα ἔχουν χαραχθεῖ δύο επιγραφές.

Ὕψος: 0,117 μ., διάμετρος: 0,212 - 0,215 μ., διάμετρος ποδιοῦ: 0,075 μ.

Ὕψος γραμμάτων ἐπιγραφῆς (α): 0,01 (Ε)-0,005 μ. (Ο).

Ὕψος γραμμάτων ἐπιγραφῆς (β): 0,001 (Τ)-0,015 (Α).

Προέρχεται ἀπὸ τὴν Τανάγρα.

ΕΑΜ Συλλογὴ Ἀγγείων 12847.

Ἐκδ. Droop 1910, 25. Ure I, p. 57, no 7. CVA Grece, III 3-4-12847.

Ἀπεικ. JHS 30 (1910) 22, fig. 9b(A). CVA Grece, III 3-4-12847, p. 54, pl. 44.

Περὶ τὸ 520 π.Χ.

(α) ΡΥΛΟΑΤΙΑ ΕΜΙ = Ῥυλοατία ἐμί.

(β) Φετάλα καλά. ΦΛΑ

Παρατηρήσεις

Τὰ δύο χαράγματα φαίνεται ὅτι ἔγιναν ἀπὸ διαφορετικοὺς χαράκτες, ὅπως δείχνει ἡ διαφορετικὴ μορφὴ καὶ τὸ διαφορετικὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων. Τὰ δύο χαράγματα ἔχουν ἐπίσης διαφορετικὴ φορά· τὸ χάραγμα (α) ἔχει ἀναγραφεῖ ὅταν τὸ ἀγγεῖο ἦταν στὴν κανονική του θέση, ἐνὼ τὸ χάραγμα (β) ὕστερα ἀπὸ ἀντιστροφὴ τοῦ ἀγγείου. Τὰ τρία γράμματα ΦΛΑ ποὺ βρίσκονται στὴν πλευρὰ τοῦ χαράγματος (β) ἀποτελοῦν πιθανῶς τὴν πρώτη ἀποτυχημένη ἀπόπειρα τοῦ ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου νὰ γράψει τὸ ὄνομά του.

Σχολιασμός

(α) Ῥυλοατία ἐμί· ἡ ἐπιγραφή δηλώνει τὸν ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου (τοῦ τάδε εἰμί). Τὸ πρωτόκλιτο ὄνομα Ῥυλοατίας εἶναι ἀμάρτυρο μέχρι σήμερα.[513]

(β) Φετάλα καλά· ἡ παρουσία χειλικῶν στὴ θέση τῶν ὀδοντικῶν εἶναι ἕνα ἀξιοσημείωτο χαρακτηριστικὸ τῆς αἰολικῆς διαλέκτου.[514] Τὸ ὄνομα Φετάλα, προερχόμενο ἀπὸ τὸ ἐθνικό,[515] δὲν συναντᾶται ἐξ ὅσων γνωρίζω, ἄλλη φορά. Γνωστὰ στὴ Βοιωτία εἶναι τὰ γυναικεῖα ὀνόματα Θεττάλη, Θεσσάλη, Θετταλία καὶ Θεσσαλία,[516] κατ᾽ ἐπίδρασιν τῆς ἀττικῆς διαλέκτου, τὰ ἀνδρικὰ ὀνόματα Φεταλὸς καὶ Φετταλός.[517] Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ ὀνόματα Πεθθαλός, Πετθάλα καὶ Πετθαλός στὴ Θεσσαλία.[518] Τὸ χάραγμα ἔγινε πιθανότατα κατὰ τὴ διάρκεια ἑνὸς συμποσίου καὶ τὸ ὄνομα Φετάλα μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὄνομα μιᾶς ἑταίρας, ποὺ συμμετεῖχε στὸ συμπόσιο.

91/KE2) Τανάγρα, IG VII 1651.

Πήλινη πλάκα.

Βρέθηκε στὸ Σχηματάρι.

Μουσεῖο Τανάγρας.

Ἔκδ. IG VII 1651.

Βιβλ. Schachter 1981, II 110 (μνεία). SEG XXXVI 448. Teiresias 9 (1986), 24.

---

[513] Οἱ ἐκδότες τοῦ LGPN θεωροῦν ὅτι ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ὀνόματος πρέπει νὰ εἶναι Ῥυλόατος, βλ. LGPN III B s.v. καὶ θεωροῦν τὴ λέξη Ῥυλοατία ὡς πιθανὸ ἐπίθετο (poss. Adj.) ἄν καὶ δὲν γίνεται ἀπόλυτα κατανοητὸ ποὺ αὐτὸ ἀναφέρεται (στὸ ἀγγεῖο;). Τὸ ὄνομα Ῥυλόατος εἶναι ἐπίσης ἀμάρτυρο.

[514] Buck 1955, 62.

[515] Γιὰ κύρια ὀνόματα ποὺ προέρχονται ἀπὸ ἐθνικὰ βλ. Fraser 2000, 149 - 157 καὶ ἀριθ. **24/A24, 31/A31** καὶ **33/A32** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[516] Βλ. LGPN III.B s.v. Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ ὀνόματα Θεσσαλός, Θεσσαλία, Θετταλία, Θετταλή, Θετταλός, Θετταλίσκος καὶ Θεσσαλικός σε πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I, II, III.A, IV καὶ V.A s.v.

[517] Βλ. LGPN III.B s.v. "Φεταλός" (Τανάγρα, 5ο αἰ. π.Χ.) καὶ *LGPN* III.B s.v. "Φετταλός" (Θήβα, 4ος αἰ. π.Χ.).

[518] Βλ. LGPN III.B s.v. "Πεθθαλός", "Πετθάλα" καὶ "Πετθαλός".

4ος-3ος αἰ. π.Χ.

Καβιρῷ

ὡρῆα.

Σχολιασμός

Καβιρώ· τὸ θεοφορικὸ ὄνομα[519] εἶναι γνωστὸ ἄλλη μία φορὰ στὴ Βοιωτία (Καβειρώ)[520].

92/ΚΕ3) Θεσπιές, IG VII 1875. (Πίν. 35)

Κάνθαρος. Σὲ κάθε πλευρὰ φέρει παράσταση τριῶν ἀνδρῶν. Στὴ μία πλευρὰ ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.

Μουσεῖο Βερολίνου.

Ἐκδ. Roehl *IGA*, 206a. Larfeld 1883, 219a. IG VII 1875.

Βιβλ. Cauer 1883, ἀριθ. 334. Meister 1883, 253 ἀριθ. 793. Roberts 1887, vol. I, 219 ἀριθ. 210e. CVA Berlin 4 pl. 201.

525-500? π.Χ.

Κλείεργος καλ[ὸς --- δ]οκεῖ

Σχολιασμὸς

Κλείεργος· τὸ ὄνομα ἀμάρτυρο μέχρι σήμερα.

[δ]οκεῖ· γιὰ τὸν τύπο τῆς ἀναγραφῆς βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **10/Α10**.

---

[519] Schachter 1981, II 110. SEG XXXVI 448.

[520] Βλ. LGPN IV s.v. Γνωστὰ ἐπίσης στὴ Βοιωτία, ἂν καὶ σπάνια εἶναι τὰ ὀνόματα Καβείρας, Καβειρίχα/ Καβιρίχα, Καβείριχος / Καβίριχος, Καβιρῖνος, Καβίριος, Κάβιρος καὶ Καβιρώ. Γνωστὰ ἐπίσης σὲ ἄλλες περιοχὲς εἶναι τὰ ὀνόματα Καβιρίχα, Καβιρίας, Καβείριχος, Καβιρίς, Καβειρίδης καὶ Κάβειρος, βλ. LGPN I-V.A s.v.

93/ΚΕ4) Βοιωτία. NAGVI BOI 9. (Πίν. 35)

Τριποδικὸ ἐξάλειπτρο μὲ μελανόμορφη διακόσμηση. Φέρει δύο γραπτὲς ἐπιγραφὲς σὲ βοιωτικὸ ἀλφάβητο. Ἡ ἐπιγραφὴ (α) εἶναι ἀναγεγραμμένη ἐντὸς κύκλου στὸ κάτω μέρος τοῦ καλύμματος τοῦ ἀγγείου καὶ ἡ ἐπιγραφή (β) ἐντὸς κύκλου στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους.

Ὕψος γραμμάτων: 0,12μ.

Προέλευση ἄγνωστη.

Vase Collection τοῦ Antikenabteilung Berlin-Charlottenburg V.I. 4859.

Ἐκδ. O. Kern, Inscriptiones Graecae, Bonn 1913, IX-X. Scheibler 1964, 95-96 (χρονολόγηση ἀγγείου). N. Kunish apud Raubitschek 1966, 162-163. SEG XXIII 303. Maffre 1975, 423, n. 256. Wachter 1989, 21-24. SEG XXXIX 459. NAGVI, 18 BOI 9.

Ἀπεικ. Inscriptiones Graecae IX, πίν. 10. Hesperia 1966, εἰκ. 1, πίν. 52b. CVA Deutschland 33, σχέδιο σ. 71, πίν. 198.3 καὶ 198.5.

Περὶ τὸ 575 π.Χ.

(α) Πολυτιμίδας καλός. πάνχυ τοε, καλός.

(β) Πολυτιμίδας καλός. πάνχυ τοε, καλὸ[ς] ναέ.

(α) Πολυτιμίδας καλὸς Πανχύτοε, καλός Kern. Πολυτιμιδας καλος Πανχυτοε καλος Kunish. Πολυτιμίδας καλός. πάνχυ τοε, καλός Wachter (β) Πολυτιμίδας καλὸς Πανχύτοε, καλό[ς] ναέ Kern. Πολυτ[ι]μιδας καλος Πανχυτ[.....] *vacat* ẹοναε Kunish. Πολυτ[ι]μιδας καλος Πανχυτ[οε] *vacat* ẹοναε Raubitschek apud Kunish. Πολυτιμίδας καλός. πάνχυ τοε, καλός ναέ Wachter.

Παρατηρήσεις

Πολυτιμίδας· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὴ Βοιωτία καὶ τὴ Φωκίδα,[521] ἀλλὰ εἶναι σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[522]

πάνχυ· τὸ ἐπίρρημα πάνχυ (= πάγχυ) ἐμφανίζεται συχνὰ στὶς φιλολογικὲς πηγὲς ἤδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὁμήρου, ἀλλὰ εἶναι σπάνιο στὴν Ἀττική.[523]

τοε· πρόκειται γιὰ τὸ ἐγκλιτικὸ μόριο τοι, ποὺ ἐμφανίζεται συχνὰ στὶς φιλολογικὲς πηγὲς στὸν εὐθὺ λόγο μὲ τὴν λειτουργία τῆς ἄμεσης ἐμπλοκῆς τοῦ ἀκροατηρίου, ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Wachter. Στὴν Ἀττικὴ ἀποδίδει ἐπίσης τὴν ἐπιδοκιμασία ἤ τὴν

[521] Βλ. LGPN III.B s.v. "Πολυτιμίδας".

[522] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μία φορὰ στὴν Ἀττικὴ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. (βλ. LGPN II s.v. "Πολυτιμίδης"), μία φορὰ στὴν Αἴγινα τὸν 5ο αἰ. π.Χ. (βλ. LGPN III.A s.v. "Πολυτιμίδας").

[523] Wachter 1989, 23-24. Wachter 2001, 18. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι μέχρι τὴ δημοσίευση του Wachter ἡ ἐπιγραφὴ θεωρούνταν ὅτι ἐπαινοῦσε δύο καλούς, τὸν Πολυτιμίδα καὶ τὸν Πάνχυτο.

ἀποδοκιμασία τῶν προηγουμένως λεχθέντων.[524] (Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Ε ἀντὶ τοῦ Ι στὶς διφθόγγους εἶναι συχνὸ φαινόμενο στὴ βοιωτικὴ διάλεκτο.[525])

ναέ· πρόκειται γιὰ τὸ βεβαιωτικὸ ἐπίρρημα ναί, ποὺ ἐμφανίζεται συχνὰ στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀττικῶν ἀγγείων ἐπιγραφές. Ἡ ἐμφάνισή του σὲ μία βοιωτικὴ ἐπιγραφὴ δείχνει ὅτι ὁ τύπος ἐμφανίζεται καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.[526]

94/ΚΕ5) Βοιωτία, ΕΑ 1896, 244. (Πίν. 36)

Σκύφος ἀττικοῦ τύπου. Φέρει παράσταση γυναικείας προτομῆς στὶς δύο πλευρὲς τοῦ ἀγγείου. Ἡ κεφαλὴ τῆς μορφῆς εἰκονίζεται κατὰ τομὴν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐνὼ τὸ ἀνώτερο τμῆμα τοῦ κορμοῦ κατὰ μέτωπον. Τὸ πρόσωπο ἔχει ἀποδοθεῖ μὲ τὴν τεχνικὴ τοῦ περιγράμματος, ἡ κόμμωση μὲ μελανὸ γάνωμα μὲ τὴν τεχνικὴ τῆς σκιαγραφίας καὶ τὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ σώματος μὲ ἐπίθετο ἰώδες χρῶμα ἐπίσης μὲ τὴν τεχνικὴ τῆς σκιαγραφίας. Ἐκατέρωθεν τῶν λαβῶν εἰκονίζονται ἀνθέμια . Φέρει δύο ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὲς στὶς δύο πλευρὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ μελαμβαφοῦς χείλους, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία (ἐπιγραφὴ β) ἔχει ἀναγραφεῖ ὕστερα ἀπὸ ἀντιστροφὴ τοῦ ἀγγείου. Ἄλλη μία ἐπιγραφή (γ) ἔχει χαραχθεῖ μετὰ τὴν ὄπτηση στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ πυθμένα τοῦ ἀγγείου.

Ὕψος : 0,115 - 0,118 μ., διάμετρος χείλους: 0,175 μ., διάμετρος βάσης: 0,107 μ.

Ὕψος γραμμάτων ἐπιγραφῆς α: 0,004-0,007 (Ε, Α).

Ὕψος γραμμάτων ἐπιγραφῆς β: 0,004-0,008 (Ε, Α)

Ὕψος γραμμάτων ἐπιγραφῆς γ: 0,003-0,005 (F, K).

Βρέθηκε στὴ Βοιωτία σὲ ἄγνωστη τοποθεσία (*ΑΕ* 1896, 244: Κατὰ μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους περιελθόντα εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀπετέθησαν πρό τινων μηνῶν εἰς τὸ ἐθνικὸν μουσεῖον τρία Βοιωτικὰ ἀγγεῖα).

ΕΑΜ Συλλογὴ Ἀγγείων 11554.

Ἐκδ. Σταυρόπουλος 1896, 244-45. Wolters 1913, 201. Arena 1988, 149-151. Palumbo Stracca 1988, 40-50. IGDS ἀριθ. 87. BE 1990, ἀριθ. 186. SEG XXXVIII 407. Lazzarini 1999, 401 - 406. SEG XLIX 544 bis.

Βιβλ. Pollak 1897, 107, note 3. EG III, 342- 344. CVA Athens 4, pl. 24, 3-4. Gallavotti 1975-1976, 85. Duhoux 1983, 103 appendix ἀριθ. 58.

Ἀπεικ. ΕΑ 1896, 243-246 (παρένθετος πίναξ). EG III, fig. 117. Lazzarini 1999, εἰκόνες τῆς σ. 403.

---

[524] Wachter 1989, 23. ἐμφανίζεται ἐπίσης στὴν Ἀττική, πρβλ. **18/Α18**.

[525] Thumb - Scherer 1955, 24-26.

[526] Wachter 1989, 23.

525-500 π.Χ.

(α) Κλεfίχα καλὰ καὶ φίλα τοῖ κράφσαν[τι].

(β) [Κλεfίχ]α καλὰ ΕΠΟΡΙΜΑΙ δοκῖ.

(γ) Κλεfίχα.

(α) Κλεfίχα Duhoux. Ηράφσαντι Stavropoulos· κράφσαντι Skias apud Stavropoulos· κράφσαν̣[τι] Arena· ‹γ›ράφσαν[τι] Palumbo Stracca. **(β)** …α καλὰ ἐπόει Μαίδοκι vel …α καλὰ ἐπόει μ᾽ Αἴδοκι Stavropoulos· [Κλε̃fίχ]α καλὰ εἶ[ν]αί μ‹ο›ι δοκῖ Wolters, EG, Duhoux· [Κλεfίχ]α καλὰ ἐπ᾽ ‹h›ορίμαι δοκῖ Arena· [Κλεfίχ]α καλά. Ἐπόει μ᾽ Ἀϊδόκι vel Ἀϊδόκι(ς) Palumbo Stracca· [Κλεfίχ]α καλὰ ἔμ(ε)ν̣ Αἰνίαι δοκῖ Dubois (IGDS 87 καὶ BE 1990, ἀριθ. 186)· [Κλεfίχ]α καλὰ ἔποFίμαι δοκῖ Lazzarini.

Παρατηρήσεις

Τὸ σχῆμα Ψ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ φθόγγου Χ.

Στὸ πρώτο χάραγμα (α) ἀντὶ τοῦ Γ στὴ λέξη κράφσαντι (= γράφσαντι) ἔχει χρησιμοποιηθεῖ τὸ Κ. Ἀπὸ τὸ Ν τῆς ἴδιας λέξης σώζεται ἡ ἀριστερὴ κάθετη κεραία. Στὸ δεύτερο χάραγμα (β) μετὰ τὴ λέξη "καλά᾽ διακρίνονται ἕνα Ε, ἕνα γράμμα τὸ ὁποῖο πιθανολογοῦμε ὅτι εἶναι Π, ἕνα Ο πολὺ μικρότερο σὲ μέγεθος ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα γράμματα, ἕνα Ρ τοῦ ὁποίου τὸ στρογγυλὸ τμῆμα εἶναι τριγωνικό, ἡ κάθετη κεραία κοντὴ καὶ ἡ ἀπόληξή της κάμπτεται πρὸς τὰ δεξιά. Ἀκολούθως διακρίνεται μία κάθετη κεραία καὶ τὰ γράμματα Μ καὶ Α καὶ τέλος μία κάθετη κεραία.

Σχολιασμός

(α) Κλεfίχα· τὸ ὄνομα Κλεfίχα (μὲ μακρὸ Ε κατὰ τοὺς Guarducci καὶ Duhoux καὶ βραχὺ κατὰ τὸν Palumbo Stracca) δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Εἶναι σύνθετο ἀπὸ τὴ λέξη κλέfος(= κλέος) καὶ τὴν κατάληξη -ίχα,[527] ποὺ εἶναι συχνὴ στη Βοιωτία.[528]

τοῖ κράφσαν[τι]· ἡ χρήση τοῦ Κ στὴ θέση τοῦ Γ εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐπιγραφές[529] ἄν καὶ σπάνια πρὶν ἀπὸ τὸ γρᾶμμα Ρ.[530] Ἡ ἀναφορὰ στὸν χαράκτη βρίσκει ἐπίσης παράλληλα καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφές.[531]

---

[527] Βλ. HPN 238 - 242

[528] Γιὰ τὶς καταλήξεις -ιχος καὶ -ιχα, συνήθεις στὴ βοιωτικὴ διάλεκτο βλ. Locker 1934, 56-59 καὶ Robert 1960, 238.

[529] Πρβλ. τὴ λέξη Κλύκα ἀντὶ τοῦ Γλύκα σὲ χάραγμα ἐπὶ κορινθιακοῦ κιονωτοῦ κρατήρα, γιὰ τὴν ὁποία βλ. Kretschmer 144-145, ἀριθ. 128. Γιὰ τὴν ἀναγραφὴ Κλύκα ἔχουν ὅμως προταθεῖ καὶ ἄλλες ἀναγνώσεις, βλ. Wachter 2001, 54-55, ἀριθ. Corinth 25. Βλ. ἐπίσης τὴ λέξη *κλεύκιος* ἀντὶ τῆς λέξης *γλεῦκος* σὲ ἐπιγραφὴ χάλκινου δίσκου ἀπὸ τὴν Κρήτη γιὰ τὴν ὁποία βλ. Jeffery - Morpurgo Davies 1970, 136 -137. Γιὰ ἄλλες περιπτώσεις χρήσης τοῦ Κ ἀντὶ τοῦ Γ στὴν Ἀττικὴ βλ. GAI I, 437 - 438· βλ ἀκόμα Schwyzer I, 289.

(β) [Κλεfίχ]α καλὰ ΕΠΟΡΙΜΑΙ δοκῖ· ἡ ἑρμηνεία τῶν ὀκτὼ γραμμάτων μεταξὺ τῶν λέξεων "καλά" καὶ "δοκῖ" εἶναι προβληματική. Ὁ Σταυρόπουλος ἀνέγνωσε ἀρχικὰ στὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ κεραμέως: ...*α καλὰ ἐπόει Μαίδοκι vel ...α καλὰ ἐπόει μ' Αἴδοκι*[532]. Ἀκολούθως ὁ Wolters πρότεινε τὴ συμπλήρωση [Κλεfίχ]α καλὰ εἶ[ν]αί μ<ο>ι δοκῖ, ἡ ὁποία ὅμως ἐπίσης δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰ σωζόμενα τὰ ἴχνη τῶν γραμμάτων[533] καὶ ἀμφισβητήθηκε ὀρθῶς ἀπὸ τὸν Arena, σύμφωνα μὲ τὸ δημοσιευμένο σχέδιο τῆς ἐπιγραφῆς καὶ τὶς φωτογραφίες τοῦ ἀγγείου.[534] Ὁ Arena παρατήρησε ὅτι στὴ βοιωτικὴ διάλεκτο ὁ τύπος τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ρήματος *εἰμὶ* εἶναι *εἶμεν (ἔμεν)* καὶ ὄχι *εἶναι* καὶ ἀπέρριψε τὴν πιθανότητα τῆς ἀναγραφῆς τῆς δοτικῆς ἑνὸς κυρίου ὀνόματος ὅπως Ἐπορίμαι ἢ Ἐπορινίαι (ἂν δὲν ἔχει ἀναγραφεῖ τὸ γρᾶμμα Μ ἀλλὰ Ν, πρᾶγμα κατὰ τὴν ἄποψή μου ἀπίθανο). Ἀντίθετα, ἀνέγνωσε στὰ γράμματα ΕΠΟΡΙΜΑΙ τὴ φράση ἐπ' <h>ορίμαι καὶ ἀναγνώρισε ἕνα δωρικὸ τύπο τοῦ ἐπιθέτου *ὡρίμα*, τὸ ὁποῖο θεώρησε ὡς συνώνυμο τοῦ ἐπιθέτου *ὡραία* καὶ ἀνέγνωσε "[Κλεfίχ]α καλὰ ἐπ' <h>ορίμαι δοκῖ".[535] Στὴν ἑρμηνεία αὐτὴ μεγάλο πρόβλημα δημιουργεῖ ἡ ἔκθλιψη πρὶν ἀπὸ τὸ ἀποκαθιστάμενο δασύ.

Ἀντίθετα ἡ Palumbo Stracca ἐπέστρεψε στὴν ἀνάγνωση τοῦ Σταυρόπουλου καὶ συμπλήρωσε [Κλεfίχ]α καλά. Ἐπόει μ' Ἀϊδόκι vel Ἀΐδοκι(ς), ὅπου τὸ τελευταῖο ὄνομα ἔχει ἀναγραφεῖ εἴτε σὲ δοτικὴ εἴτε σὲ ὀνομαστικὴ χωρὶς τὸ τελικὸ Σ καὶ ἀναγνώρισε σὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγειογράφου.[536]

Ὁ Dubois σχολιάζοντας τὸ ἄρθρο τῆς Palumbo Stracca στὸ BE ἀπέρριψε τὴν ἀνάγνωση αὐτὴ θεωρώντας ἀπίθανη τὴν ἀναγραφὴ τοῦ τύπου ἐπόει ἀντὶ τοῦ ἀναμενόμενου γιὰ τὴν ἐποχὴ τύπου ἐπόε̄, ἐνῶ θεώρησε τὸ ὄνομα Ἀΐδοκις τερατῶδες ("monstre"). Πρότεινε μάλιστα τὴ συμπλήρωση [Κλεfίχ]α καλὰ ἔμ(ε)ν̣ Αἰνίαι δοκῖ, ἡ ὁποία ὅμως ἐπίσης δὲν ἀντιστοιχεῖ στὰ σωζόμενα ἴχνη γραμμάτων.[537]

---

[530] Arena 1988, 149.

[531] Πρβλ. τὶς ἐπιγραφές **225/Σ1, 25/Α25, 80/Π9, 245/ΙΤ3, 43/Α43, 136/Λ1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[532] Σταυρόπουλος 1896, 243. Τὴν ἄποψη τοῦ Σταυρόπουλου ἐνστερνίζεται ὁ Pollak χωρὶς ἀπὸ ὅτι φαίνεται νὰ κάνει αὐτοψία τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἀναγνωρίζει τὴν ὕπαρξη ἑνὸς κεραμέως μὲ τὸ ὄνομα Μαῖδοξ, βλ. Pollak 1897, 107, note 3.

[533] Wolters 1913, 201

[534] Βλ. Σταυρόπουλος 1896, 244-45 παρένθετος πίναξ· Arena 1988, πίν. Χ.

[535] Arena 1988, 149-151.

[536] Palumbo Stracca 1988, 40-50.

[537] IGDS ἀριθ. 87 καὶ BE 1990, ἀριθ. 186.

Ἡ Lazzarini τέλος πρότεινε τὴν ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος Ἐποϝίμας, τὸ ὁποῖο ἄν καὶ ἀμάρτυρο μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σύνθετο ἀπὸ τὴ λέξη *ἐπί*, τὸ θέμα ofι καὶ τὴν κατάληξη -μας ἀνάλογης τῆς κατάληξης -μάος (πρβλ. Οἰνόμαος), ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα μαίομαι/ μάομαι.[538]

Ἡ προσπάθεια τοῦ Arena νὰ δικαιολογήσει τὸ συνδυασμὸ τῶν λέξεων *καλὰ* καὶ *ὡρίμαι* (ὡριμη) καὶ τὸν ἐμπρόθετο προσδιορισμὸ *ἐπ' ‹h›ορίμαι* δὲν εἶναι ἰδιαίτερα πειστική, ἀφοῦ τὸ νόημα τοῦ χαράγματος παραμένει ἀβέβαιο.[539] Εἶναι περισσότερο πιθανὴ ἡ ἀναγραφὴ ἑνὸς κύριου ὀνόματος σὲ δοτικὴ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ φράση *καλὸς δοκεῖ*, ὅπως συμβαίνει σὲ ἄλλες ἀνάλογες ἐπιγραφές.[540] Ἡ ἐπανεξέταση μάλιστα τῆς ἐπιγραφῆς ἔδειξε ὅτι τὸ 8ο γράμμα εἶναι ἕνα κλειστὸ ἔτσι ὥστε ἡ ἀνάγνωση τοῦ Dubois ἕμ(ε)*ν*, θὰ πρέπει νὰ ἀποκλεισθεῖ. Παράλληλα τὸ 9ο σωζόμενο γράμμα θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωσθεῖ μᾶλλον ὡς Ρ καὶ ὄχι ὡς F. Ἔτσι, θὰ μποροῦσε νὰ ἀναγνωσθεῖ τὸ ὄνομα Ἐπορίμας, τὸ ὁποῖο ὅμως εἶναι ἀμάρτυρο[541].

Τὰ χαράγματα (α) καὶ (β) θὰ πρέπει νὰ ἔγιναν κατὰ τὴ διάρκεια ἑνὸς συμποσίου ἀπὸ τοὺς θαυμαστὲς τῆς Κλεβίχας, οἱ ὁποῖοι στὸ πλαίσιο εὔθυμου περιβάλλοντος ἐξέφρασαν τὸν θαυμασμό τους γιὰ τὴν ὀμορφιά της. Τὸ χάραγμα (γ), μπορεῖ νὰ εἶναι μία ἁπλὴ ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματός της ἀπὸ κάποιον θαυμαστή, θὰ μποροῦσε ὅμως νὰ θεωρηθεῖ ὡς ὄνομα τῆς ἰδιοκτήτριας τοῦ ἀγγείου, μιᾶς ἑταίρας, ἡ ὁποία συμμετεῖχε σὲ συμπόσια. Τὰ γράμματα τῶν τριῶν χαραγμάτων, ἂν καὶ ὁμοιάζουν πολύ, ἐκτιμῶ ὅτι μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ τρία διαφορετικὰ πρόσωπα.

95/ΚΕ6) Βοιωτία, SEG XXXIV 370. (Πίν. 36)

Μελαμβαφὴς σκύφος. Φέρει ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὲς στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά.

Προέρχεται πιθανότατα ἀπὸ τὴ Βοιωτία καὶ σήμερα βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Βοστώνης.

Ἐκδ. Vermule 1984, 301-304, pl. 20.

Ἀπεικ. Studies Presented to Sterling Dow, pl. 20.

---

[538] Lazzarini 1999, 401-406.

[539] Ὁ Arena μετέφρασε τὸ χάραγμα "ἡ Κλεβίχα μοῦ φάνεται ὄμορφη πάνω στὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας της", βλ. Arena 1988, 150.

[540] Πρβλ. τὶς ἐπιγραφὲς ἀριθ. **165/ΚΟ6, 18/Α18, 98/ΚΕ9, 41/Α41, 31/Α31** καὶ **239/Σ15** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[541] Τὸ ὄνομα θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ εἶναι ἀνδρικὸ καὶ ὄχι γυναικεῖο, ὅπως ἀναρωτήθηκε ὁ Arena, βλ. Arena 1988, 150.

περὶ τὸ 500 π.Χ.

Τύρετός ἐμι τõ λάγνα· καλλινα hαδύποτος.

Παρατηρήσεις

Οἱ δύο ἐπιγραφὲς εἶναι χαραγμένες στὶς διαφορετικὲς πλευρὲς τοῦ ἀγγείου. Ἡ φράση καλλινα hαδύποτος εἶναι χαραγμένη μὲ ἐμφανῶς μικρότερα γράμματα, ποὺ μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ ἄλλο χαράκτη.

Σχολιασμός

Τύρετος· τὸ ὄνομα Τύρης δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Τὴν ἐτυμολογία του ἀπὸ τὸ ρῆμα τυρεύω (= τυροκομέω, ἀναμειγνύω, ἀναταράσσω) ἤ τυρόω ὑπέθεσε ἡ Vermeule, ἡ ὁποία δὲν ἀπέκλεισε τὴν περίπτωση τοῦ παρωνυμίου.[542] Ἀπὸ τὴν ἴδια ἐτυμολογικὴ ῥίζα προέρχονται πιθανότατα τὰ ὀνόματα Τύρων, Τυρίων, Τυρέλσης, Τύριος καὶ Τύρισσα κ.ἄ.[543]

λάγνα· δωρικὸς τύπος τοῦ ἐπιθέτου λάγνης. Σύμφωνα μὲ τὸν Πολυδεύκη *λάγνος* εἶναι "ὁ ἐν ἀφροδισίοις μαινόμενος... πόρνοις συνών",[544] καὶ κατὰ τὸν Ἡσύχιο (Λ58): *λάγνος· ὁ αἰσχρός, περὶ πορνείαν ἐπτοημένος, πόρνος*, καὶ (Λ57): *λάγνης· καταφερὴς πρὸς τὰ ἀφροδίσια*. Στὸ Σούδα ἀναφέρεται ἐπίσης *λαγνεία· πορνεία* καὶ *λάγνης· ἀρσενικῶς ἀντὶ τοῦ λάγνος*, καὶ *λάγνος· πόρνος, αἰσχρός, κατωφερὴς πρὸς τὰ ἀφροδίσια*.[545]

καλλινα· ἡ λέξη εἶναι προβληματικὴ καὶ ἀμάρτυρη μέχρι σήμερα.[546] Ὅπως παρατήρησε ἡ Vermule μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγείου, (ὅπως π.χ. σκύφος, κύλιξ κλπ), ἤ ἕνα ἐπίθετο, τὸ ὁποῖο συμπλήρωνε τὸ δεύτερο ἐπίθετο "ἡδύποτος". Στὴ δεύτερη περίπτωση μπορεῖ νὰ σημαίνει "ὄμορφο" καὶ ἡ λέξη νὰ εἶναι παράγωγη τοῦ ἐπιθέτου καλὸς < καλλι-. Πρέπει πάντως νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι εἶναι γνωστὰ τὰ ὀνόματα Καλλῖνος καὶ Καλλίνα.[547]

---

[542] Vermeule 1984, 302 σημ. 8.

[543] Βλ. LGPN I-V.A.

[544] Πολυδεύκης 6.188.

[545] Σούδας Λ18: *λαγνεία*, Λ19: *λάγνης* καὶ Λ20: *λάγνος* ἀντίστοιχα.

[546] Ἡ λέξη ἀναγράφεται χωρὶς τονισμό, ὅπως τὴν παραθέτει καὶ ἡ Vermule, γιατὶ δὲν γνωρίζουμε ποῦ πρέπει νὰ μπεῖ ὁ τόνος.

[547] Βλ. LGPN I - III.B, καὶ LGPN V.A s.v. "Καλλῖνος"· LGPN III.B s.v. "Καλλίνα". Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ ὀνόματα Καλλίνας (βλ. LGPN III.B καὶ LGPN IV s.v. "Καλλίνας") καὶ Καλλινώ (βλ.

ηαδύποτος· τὸ ἐπίθετο εἶναι γνωστὸ ἤδη ἀπὸ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη καὶ ἀναφέρεται στὸ κρασί καὶ τὰ ἀγγεῖα κρασιοῦ, ὅπως γιὰ παράδειγμα μία κύλικα ἀπὸ τὴν Ὀλβία, ποὺ φέρει τὴν ἐπιγραφή: "ἡδύποτος κύλιξ εἰμὶ φίλη πίνοντι τὸν οἶνον".[548]

Στὸ πρῶτο χάραγμα ἐμφανίζεται νὰ μιλᾶ τὸ ἴδιο τὸ ἀγγεῖο καὶ οἱ δύο ὅμως ἐπιγραφὲς μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἕνα σύνολο ἄν καὶ ὅπως ἔχει παρατηρήσει ἡ Vermeule διακρίνεται διαφορὰ στὰ γράμματα τῶν δύο πλευρῶν τοῦ ἀγγείου· στὸ πρῶτο χάραγμα τὰ γράμματα εἶναι μεγαλύτερα καὶ περισσότερο ἄσχημα.[549] Τὰ δύο χαράγματα μποροῦν νὰ ἑρμηνευθοῦν στὸ πλαίσιο ἑνὸς συμποσίου, στὴ διάρκεια τοῦ ὁποίου ἕνας συμπότης ἀπαγγέλει ἕνα στίχο καὶ ὁ φίλος ἢ οἱ φίλοι του ἀπαντοῦν μὲ ἕναν ἄλλο. Σύμφωνα ἐπίσης μὲ τὴ Vermeule οἱ δύο ἐπιγραφὲς εἶναι πιθανῶς ἔμμετρες. Τὸ πρῶτο χάραγμα (Τύρετός ἐμὶ τõ λάγνα) μπορεῖ νὰ εἶναι χολιαμβικὸ δίμετρο, ἐνῶ τὸ δεύτερο (καλλινα ηαδύποτος) ἕνα ἐλεγειακὸ πεντάμετρο.[550] Τὸ ὅλο σύνολο εἶναι λίγο παράξενο καὶ μετρικά, ἀλλὰ θὰ μποροῦσε νὰ δικαιολογηθεῖ στὸ εὔθυμο περιβάλλον ἑνὸς συμποσίου ὅπου δὲν γίνεται ἔλεγχος μετρικῆς ὀρθότητος, ἀλλὰ χαράσσονται διάφορα εὐφυολογήματα, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε καταγράφονται.

96/ΚΕ7) Ἄμφισσα, SEG II 353. (Πίν. 37)

Ψηφιδωτὸ δάπεδο. Σώζει παράσταση μάχης πυγμαίων καὶ γεράνων καὶ ψηφοθετημένες ἐπιγραφές. Κοσμοῦσε χῶρο λουτροῦ ἤ αἴθριο οἰκίας τῶν πρώτων μεταχριστιανικῶν αἰώνων (3ος-4ος αἰ. μ.Χ.)"[551] ἤ σύμφωνα μὲ ἄλλη ἄποψη, γυμναστικὸ ἤ παλαιστικὸ ἵδρυμα.[552] Ἡ ἐπιγραφὴ (α) εὑρίσκεται ὑπέρ παραστάσεως, στὴν ὁποίαν ἔντρομος πυγμαῖος, ποὺ κρατᾶ ράβδο, τρέπεται σὲ φυγὴ πρὸς τὰ ἀριστερά κυνηγημένος ἀπὸ γέρανο, ὁ ὁποῖος καταφθάνει ἀπειλητικὸς ἕτοιμος νὰ τοῦ ἐπιτεθεῖ ἐρωτικά. Ἡ ἐπιγραφὴ (β) εἶναι ἀναγεγραμμένη ἀντιστρόφως ὑπὲρ παραστάσεως, ἡ ὁποία βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὰ θεμέλια τῆς παρακείμενης οἰκίας.

Διαστάσεις δαπέδου 2,25 Χ 1,50 μ.

Διατηρεῖται στὸ ὑπόγειο τῆς οἰκίας Ξενοφῶντος Ζαφειρίου (νῦν Κ. Γερολυμάτου) στὴν Ἀμφισσα.

LGPN III.A, s.v. "Καλλινώ"). Πιθανὸ πατρώνυμο (Καλλίνας) τοῦ Τύρητος θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς συντάκτες τοῦ LGPN ἡ συγκεκριμένη λέξη, βλ. LGPN III.B. s.v. "Τύρης" καὶ "Καλλίνας".

[548] Βλ. Vermeule 1984, 303, ὅπου καὶ ἄλλες μαρτυρίες τῆς λέξης.

[549] Vermeule 1984, 302.

[550] Vermeule 1984, 304.

[551] Θέμελης 1979, 13.

[552] Κεραμόπουλος 1923, 133.

Ἐκδ. Κεραμόπουλος 1923, 133, εἰκ. 22. SEG II 353. Θέμελης 1979, 12-13.

Βιβλ. Θέμελης 1978, 253 - 254. Ἀπόρρητα 62. Boisacq, Dictionnaire etymologique, 200. Chantraine 1968, s.v. δρῖλος. Masson 1986, 254.

Ἀπεικ. Ἀποτυμπανισμός, εἰκ. 22. Φωκικὰ Γράμματα 1 (1979) 25, εἰκ. 11, σχ. 2. ΑΑΑ Χ, 2 (1978) 252, εἰκ. 8.

3ος /4ος αἰ. μ.Χ.

(α) Σχολῇ, μὴ τ[ὸ] δρεῖλον.

(β) βοίθει, πάπα!

(α) τ[ὸν] δρεῖλον Keramopoulos· τ[ὸ] δρεῖλον Themelis.

(β) βο(ή)θει, παπᾶ! Keramopoulos· βοίθει, παπᾶ! Themelis.

Παρατηρήσεις

Βοίθει: τὸ Ι ἀποδίδει τὸ Η.

Σχολιασμός

δρεῖλον· ἡ ἐπιγραφὴ (α), ἡ ὁποία εὑρίσκεται πάνω ἀπὸ τὴν κωμικὴ παράσταση[553] τοῦ πυγμαίου, ποὺ τρέχει μὲ τὸν τεράστιο σὲ μέγεθος φαλλό του νὰ "ἀνεμίζει" κάτω ἀπὸ τὰ σκέλη του πρὸς τὰ πίσω, καταγράφει τὴν ἀγωνία τοῦ πυγμαίου, ὁ ὁποῖος ἐκλιπαρεῖ τὸν γερανὸ νὰ μὴν τοῦ δαγκώσει τὸ πέος, τὸ ὁποῖο ἀποκαλεῖ "δρεῖλο". Ἡ λέξη δρῖλος μὲ τὴ συγκεκριμένη ὀρθογραφία δὲν συναντᾶται ἄλλη φορά. Ἀντίθετα ὁ "δρῖλος" (ἀρσενικοῦ γένους) μαρτυρεῖται σὲ ἐπίγραμμα τοῦ Λουκιλλίου στὴν Παλατινὴ Ἀνθολογία (XI 197).[554] Ὁ Θέμελης σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν Κεραμόπουλο θεωρεῖ ὅτι στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφὴ ἡ λέξη εἶναι γένος οὐδετέρου, δηλαδὴ τὸ "δρεῖλον", στηρίζοντας τὴν ἄποψή του στὸ γεγονὸς ὅτι στὸ φθαρμένο τμῆμα ἀνάμεσα στὰ γράμματα Τ καὶ Δ δὲν ὑπάρχει χῶρος γιὰ δύο γράμματα, συνεπῶς τὸ Ν δὲν θὰ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ.[555] Κατὰ τὸν Masson ἡ ἀρχικὴ ἑρμηνεία τῆς λέξης δρῖλος εἶναι σκώληξ καὶ μεταφορικὰ ἀπέκτησε σεξουαλικὴ σημασία.[556]

βοίθει, πάπα· Ἡ ἐπιγραφὴ προφανῶς συνόδευε μία ἀνάλογη παράσταση μάχης πυγμαίου μὲ γέρανο, ἡ ὁποία βρίσκεται σὲ τμῆμα τοῦ ψηφιδωτοῦ δαπέδου, ποὺ

[553] Ὁ Θέμελης συγκρίνει τὴν παράσταση τοῦ ψηφιδωτοῦ δαπέδου μὲ κωμικὲς παραστάσεις σὲ βοιωτικά καβειρικὰ ἀγγεῖα, βλ. Θέμελης 1979, 13.

[554] Γνωστὸ εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ ὄνομα Δρῖλος σὲ ἀττικὴ ἐπιτύμβια ἐπιγραφὴ (SEG XXXII 281).

[555] Θέμελης 1979, 12 καὶ εἰκ. 11, σχέδ. 2. Σημειώνουμε ὅτι στὸ σχέδιο ποὺ παραθέτει ὁ Κεραμόπουλος ὑπάρχει χῶρος γιὰ τὴ συμπλήρωση τοῦ Ν, δὲν εἶναι ὅμως βέβαιο ὅτι αὐτὸ ἔχει γίνει ὑπό κλίμακα, βλ. Κεραμόπουλος 1923, 133, εἰκ. 22.

[556] Masson 1986, 252-256. Βλ. ἐπίσης Bain 1995, 58.

ἐκτείνεται κάτω ἀπὸ τὴν παρακείμενη οἰκία. Σύμφωνα μὲ τὸν Κεραμόπουλο ἡ φράση θὰ μποροῦσε εἴτε νὰ θεωρηθεῖ ἐπίκληση θεότητος, ἀντίστοιχης πρὸς τὸν σκυθικὸν παπαῖον Δία καὶ νὰ εἶναι ἀνάλογη πρὸς τὴ σύγχρονη φράση "βοήθεια, Χριστὲ καὶ Παναγιά", εἴτε νὰ θεωρηθεῖ ἐπίκληση πρὸς τὸν πατέρα του,[557] δεδομένου ὅτι ἡ λέξη πάπ(π)ας εἶναι παιδικὴ ὀνομασία τοῦ πατήρ.[558] Ἡ φράση ἔχει τὴ σημασία τῆς σημερινῆς, "βοήθεια, μαμά μου".

97/ΚΕ8) Ἐλάτεια. REG 125 (2012) 19-35. (Πίν. 38)

Μελαμβαφὴς στὸ ἐξωτερικὸ κύλικα τύπου C ἀττικοῦ ἐργαστηρίου. Φέρει ἐρυθρόμορφη παράσταση στὸ μετάλλιο, ὅπου ἀπεικονίζεται ἡμιανακεκλιμένος γυμνὸς συμποσιαστὴς σὲ ἀνάκλιντρο, μὲ κάλυμα φρυγικοῦ τύπου στὴν κεφαλή. Στὰ ἀριστερὰ τῆς μορφῆς ἡ ἐπιφάνεια ἡ ὁποία ἔχει ἀφεθεῖ στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ ἀποδίδει πιθανότατα σπυρίδα. Ἡ παράσταση ἀποδίδεται στὸν Ζωγράφο τοῦ Πίθου (Γ. Καββαδίας). Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ ποδιοῦ τῆς κύλικας σὲ Φωκικὸ ἀλφάβητο.

Ὕψος: 0,074 μ., διάμετρος χείλους: 0,158 μ.

Ὕψος γραμ.0, 004 μ.

Ἡ κύλικα εἶχε τοποθετηθεῖ ὡς κτέρισμα σὲ τάφο στὴν περιοχὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, περὶ τὰ 2 χλμ βόρεια - βορειοανατολικὰ τῆς σύγχρονης Ἐλάτειας[559].

Μουσεῖο Ἀταλάντης 2764.

Ἐκδ. Rousset 2012, 19 - 35.

Ἀπεικ. REG 125, Fig. 1-3.

500–490 π.Χ.

Παῖς καλός, hōραίδν ὀρχιπέδδν ταμίας.

Παρατηρήσεις

Τὸ χάραγμα εἶναι γραμμένο στὸ φωκικὸ ἀλφάβητο. Τὸ δασὺ ἔχει δύο ὁριζόντιες κεραῖες, ὅπως συμβαίνει καὶ σὲ ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὸ Καλαπόδι καὶ τὸ Καβίριον.[560]

Σχολιασμός

---

[557] Κεραμόπουλος 1923, 133-134.

[558] LSJ[9] s.v. "πάπας" καὶ "πάππας".

[559] Rousset 2012, 20.

[560] Rousset 2012, 24, ὅπου καὶ ἡ πλήρης βιβλιογραφία.

Παῖς καλός· Ἡ φράση παῖς καλὸς ἀποτελεῖ ἕνα ἐπιφώνημα παιδεραστικοῦ χαρακτήρα καὶ εἶναι πολὺ συνηθισμένη στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφές. Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ ἀπουσία τοῦ ἄρθρου, ποὺ μπορεῖ νὰ ἑρμηνευθεῖ ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τοῦ μέτρου.[561]

hōραίῶν· (=ὡραίων) τὸ ἐπίθετο σημαίνει ὅτι κάποιος εἶναι στὴν πιὸ καλὴ καὶ κατάλληλη ἤ καὶ ὥριμη ἡλικία γιὰ νὰ γίνει κάτι·[562] συνδυάζεται συχνὰ στὴν ποίηση τῆς ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς μὲ τὸ ἐπίθετο *καλὸς* καὶ φαίνεται ὅτι ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς ἔχει ἐρωτικὴ χροιά.[563] Στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα τὸ ἐπίθετο προσδιορίζει τὸ οὐσιαστικὸ "ὀρχιπέδῶν".

ὀρχιπέδον· ἡ λέξη στὸν πληθυντικὸ εἶναι συνώνυμη τῆς λέξεως ὄρχεις.[564]

ταμίας· ἡ λέξη δὲν συναντᾶται πάντοτε μὲ τὴν οἰκονομικὴ σημασία τῆς ἔννοιας, ἀλλὰ σημαίνει ἐπίσης αὐτὸν ποὺ φροντίζει, ἐπιμελεῖται ἢ παρέχει τὰ ἀναγκαῖα.[565] Στὴν περίπτωσή μας μᾶλλον ἔχουμε ἕνα λογοπαίγνιο ἀνάμεσα στὶς σημασίες τῆς λέξεως· ὁ ταμίας εἶναι ἐπιφορτισμένος νὰ φροντίζει τὰ ὡραῖα ὀρχίπεδα.

Κατὰ τὸν Rousset τὸ χάραγμα εἶναι ἔμμετρο. Ἀποτελεῖ ἕνα πεντάμετρο μὲ τομὴ μετὰ τὴ λέξη hōραίῶν καὶ ἔχει περιπαιχτικὸ περιεχόμενο. Μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ἕνα συμποτικὸ *σκόλιο*, ἕνα ἀπὸ τὰ σύντομα ποιήματα ποὺ ἀπαγγέλλονταν στὰ συμπόσια.[566] Ἔχει δύο μέρη ἀπὸ τὰ ὁποῖα στὸ πρῶτο ὁ χαράκτης ἐξαίρει τὴν ὀμορφιὰ ἑνὸς παρισταμένου νέου ἐνῶ τὸ δεύτερο τμῆμα ἀποτελεῖ μία περιπαικτικὴ διαπίστωση καὶ ἕνα αἰσχρὸ σχόλιο. Στυλιστικά, ὁ D. Rousset θεωρεῖ ὅτι πρόκειται γιὰ μιὰ παρωδία ἐλεγειακῆς ποίησης μὲ τὴν ἀντιπαράθεση τοῦ εὐγενικοῦ στὴν ἀρχὴ καὶ τὸ περιπαιχτικὸ σχόλιο ἀμέσως μετά, ποὺ ἐντείνει τὴν αἴσθηση τῆς αἰσχρότητας.[567] Ἡ αἴσθηση αὐτὴ ἐντείνεται καὶ μὲ τὴ χρήση τῆς λέξεως ταμίας, ποὺ τουλάχιστον μέχρι ἐκείνη τὴν ἐποχὴ εἶχε κυρίως τὴν ἔννοια τοῦ ἀτόμου ποὺ φροντίζει.

---

[561] Rousset 2012, 27.

[562] LSJ[9] s.v. ὡραῖος. Βλ. ἐπίσης Rousset 2012, 27-28.

[563] Ὁ Rousset (2012, 28 ὑποσημ. 23) παραπέμπει γιὰ αὐτὴ τὴ σημασία στὸν Πίνδαρο (Ὀλυμπιόνικοι IX 94).

[564] LSJ[9] s.v. "ὀρχίπεδος" ἡ λέξη εἶναι συνηθισμένη στὸν Ἀριστοφάνη, βλ. Henderson 1991, 124 ἀριθ. 73. Γιὰ τὴ χρήση τῆς λέξης βλ. ἐπίσης Rousset 2012, 28-29.

[565] Ζαββοῦ 2004-2009, 304· Rousset 2012, 29-32 ὅπου καὶ ἀνάλυση τοῦ ὅρου καὶ ἄλλη βιβλιογραφία.

[566] Rousset 2012, 27.

[567] Rousset 2012, 33-35.

98/ΚΕ9) Φθιώτιδα. Μαρτίνο. IG VIII, I 5, 1862. (Πίν. 39)

Μελαμβαφὴς σκύφος μὲ ὁριζόντιες λαβές. Φέρει ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὲς ἀνάμεσα στὶς λαβὲς στὶς δύο πλευρὲς τοῦ ἀγγείου σὲ βοιωτικὸ ἀλφάβητο.

Ὕψος: 0, 065 μ., διάμετρος: 0,129 μ.

Βρέθηκε στὸ Μαρτίνο Φθιώτιδος τὸ 1965 μαζὶ μὲ ἄλλα ἀγγεῖα σὲ τάφους, κατὰ τὴ διάρκεια διάνοιξης κοινοτικοῦ δρόμου νοτιανατολικὰ τοῦ χωριοῦ πρὸς τὸ σύγχρονο νεκροταφεῖο.

Μουσεῖο Λαμίας Κ 2153.

Ἐκδ. Ὠνάσογλου 1982, 203. SEG XXXIX 501. Pariente 1990, 768. Dettori 2000, 54-62. BE 2002, 662 ἀρ. 205. IG VIII, I 5, 1862.

Βιβλ. Knoepfler 1992, 422.

Ἀπεικ. ΑΔ 37, 203, σχεδ. 7, πίν. 124β. BCH 114, fig. 89. Eirene 36 fig 1-3.

ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

(α) Φιλίστα καλά, πάμπαν καλά
τ{ε}οι δοκῆ Καβύλαι.
(β) Κλεογένεος.

Litteris majuscolis Onasoglou· Φιλίστα καλὰ, πάμπαν καλὰ | ΤΕΟΙ δοκε (?) καβυλαι (?) Pariente· Φιλίστα καλὰ, πάμπαν καλὰ | ποιδδκε Καβύλαι Bousquet apud Pariente, Knoepfler· Φιλίστα καλὰ πάμπαν, καλὰ | τε οἳ δοκε Καβύλα Oulhen apud SEG XXXIX 501· Φιλίστα καλά, πάμπαν καλά | τ{ε}οι δοκῆ Καβύλαι Dettori, IG.

Παρατηρήσεις

Τὰ γράμματα τῶν δύο στίχων τοῦ πρώτου χαράγματος ἔχουν διαφορετικὸ ὕψος, τὸ ὁποῖο αὐξάνει ἐπίσης σταδιακὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τῶν στίχων.

Σχολιασμός

Φιλίστα· τὸ γυναικεῖο ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ ἀρκετὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου[568].

τ{ε}οι δοκῆ Καβύλαι· προσπαθώντας νὰ ἑρμηνεύσει τὸ Ε τῆς πρώτης λέξης τοῦ χαράγματος ὁ Oulhen μὲ ἐπιστολή του στὸ SEG ἔδωσε στὸν τύπο δοκῆ τὴν σημασία τοῦ δέδωκε. Θεώρησε ἐπίσης τὸ ὄνομα Καβύλα γυναικεῖο καὶ ἔφερε ὡς παράλληλο

[568] Βλ. LGPN I - V.A s.v. "Φιλίστα" καὶ "Φιλίστη".

τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Καμβύλος,[569] τὸ ὁποῖο θὰ μποροῦσε νὰ ἔχει ὡς θηλυκὸ τὸ Καμβύλα καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ προέλθει τὸ Καβύλα ὕστερα ἀπὸ ἀφομοίωση τοῦ Μ πρὶν ἀπὸ τὸ Β.[570]

Ἀντίθετα ὁ Dettori ἀφοῦ ἐξέτασε τὶς προηγούμενες ἀναγνώσεις ἔδωσε τὴν ὀρθὴ κατὰ τὴ γνώμη μου ἑρμηνεία στὸ χάραγμα, τὸ ὁποῖο ἐνέταξε στὴν ὁμάδα τῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ ἐκφράζουν τὴν ἄποψη τοῦ χαράκτη γιὰ τὴν ὀμορφιὰ ἑνὸς προσώπου (...καλὸς τοι δοκεῖ + δοτικὴ ὀνόματος) καὶ θεώρησε τὸ πρῶτο Ε τοῦ στίχου 2 λάθος τοῦ χαράκτη.[571] Κατὰ τὸν Dettori μάλιστα ἡ λέξη *τοι* λειτουργεῖ ἐμφατικὰ ὡς πρὸς τὸ ἐπίθετο *καλὰ* καὶ *πάμπαν καλά*, ἐπιτείνοντας τὸν θαυμασμό.[572]

Καβύλαι· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ καὶ ἔχει θεωρηθεῖ γυναικεῖο ἀπὸ ὁρισμένους μελετητὲς τῆς ἐπιγραφῆς[573] καὶ ἀνδρικὸ ἀπὸ ἄλλους.[574] Εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ πρόκειται γιὰ ἕνα ἀνδρικό, ἀμάρτυρο ὄνομα, δεδομένου ὅτι εἶναι γνωστὰ ἀνδρικὰ ὀνόματα μὲ τὴν κατάληξη –υλας.[575] Τὴν θρακικὴ προέλευση τοῦ ὀνόματος ὑποστήριξε ὁ Dettori λόγω τῆς μαρτυρίας στὴ Θράκη τοῦ τοπωνυμίου Καβύλη.[576] Ἀντίθετα τὴν προέλευση τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τὸ ὄνομα Καμβύλα καὶ τὸ γνωστὸ ὄνομα Καμβύλος (=καμπύλος) "avec une nasale implosive non notee" ὑποστήριξε ὁ Dubois.[577]

Κλεογένεος· τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[578] Ἡ γενικὴ πτώση τοῦ ὀνόματος δηλώνει προφανῶς τὸν ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου, ὁ ὁποῖος στὸ περιβάλλον ἑνὸς συμποσίου, ἔδωσε τὸ ἀγγεῖο του στὸν /στὴν Καβύλα, ὁ ὁποῖος(α) μὲ τὴ σειρά του χάραξε τὰ ἐγκωμιαστικὰ λόγια γιὰ τὴν Φιλίστα, μία παρευρισκόμενη ἑταίρα.

---

[569] Στὴν Κρήτη τὸ 214 π.Χ. μαρτυρεῖται τὸ ὄνομα Καμβύλος, βλ. LGPN I, s.v. "Καμβύλος".

[570] SEG XXXIX 501.

[571] Dettori 2000, 56-58. Πρβλ. **31/A31** καὶ **18/A18** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[572] Dettori 2000, 58.

[573] Oulhen apud SEG XXXIX 501· Knoepfler 1992, 422· LGPN III.B s.v. "Καβύλα".

[574] Bousquet apud Pariente 1990, 768. Dettori 2000, 58 - 59. Ἀναποφάσιστος σχετικὰ μὲ τὸ γένος τοῦ κυρίου ὀνόματος εἶναι ὁ Dubois, βλ. BE 2002, 662 ἀριθ. 205 (Dubois).

[575] Πρβλ. ἐνδεικτικὰ Θρασύλας, (βλ. LGPN II καὶ LGPN III.A s.v.), Πολύλας (βλ. LGPN III.A s.v.), Ἀρτύλας (βλ. LGPN III.A s.v.).

[576] Γιὰ τὸν προβληματισμό σχετικὰ μὲ τὸ ὄνομα βλ. Dettori 2000, 58 - 59.

[577] BE 2002, 662 ἀριθ. 205 (Dubois).

[578] Βλ. LGPN I-V.A s.v. Γνωστοὶ εἶναι ἐπίσης οἱ τύποι Κλεογένεις, Κλευγένεις καὶ Κλευγένης βλ. LGPN, I , III.A καὶ III.B s.v.

ΗΠΕΙΡΟΣ

99/Η1) Νικόπολις, SEG XXVII 240. (Πίν. 40)

Ἐρυθροβαφὲς πινάκιον (terra sigillata). Ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφάνειας τοῦ κατακόρυφου χείλους ἀνάγλυφη παράσταση μὲ διάσπαρτους ἐρωτιδεῖς καὶ κύνες. Στὸ κέντρο τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας planta pedis μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ (P. CLO. PROC.). Στὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς βάσεως ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.

Ὕψος: 0,045 μ., διάμετρος: 0,178 μ.

Βρέθηκε σὲ τάφο κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τῆς νότιας πύλης τοῦ ρωμαϊκοῦ τείχους.

Ἐκδ. Βοκοτοπούλου 1973, 406, πίν. 358 (= SEG XXVII 240 = BE 1979 252).

Βιβλ. Σαμσάρης 1994, 35.

Ἀπεικ. *ΑΔ* 28 (1973) Β2, πίν. 358.

1ος αἰ. μ.Χ.

Ὀλυμπᾶ.

ὃς ἂν ἄρῃ, πυγισθήσεται.

Ὀλυμπᾶ ὃς ἂν ἄρη πυγισθήσεται Vokotopoulou· Ὀλυμπᾶ· ὃς ἂν ἄρη πυγισθήσεται Robert (BE 1979, 252)· Ὀλυμπᾶ. ὃς ἂν ἄρη, πυγισθήσεται Peeters (SEG XXVII 240.

Σχολιασμός

Στίχ. 1: Ὀλυμπᾶ· τὸ ὄνομα Ὀλυμπᾶς εἶναι γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου[579] Ἡ γενικὴ πτώση τοῦ ὀνόματος ὑποδηλώνει τὸν ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου.

Στίχ. 2: ὃς ἂν ἄρῃ· τὸ ρῆμα αἴρω ἔχει τὴν ἔννοια τοῦ σηκώνω, μετακινῶ ἀλλὰ καὶ κλέπτω.[580] Ἡ φράση εἶναι ἐπίσης συχνὴ σὲ ἐπιτύμβιες ἀρές.[581]

Ἡ χυδαίου περιεχομένου ἀπειλὴ (ὅποιος τὸ κλέψει θὰ ὑποστεῖ σοδομισμὸ), εἶναι δυνατὸν νὰ εἶχε χαραχθεῖ στὸ ἀγγεῖο ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτη του ὅσο ἦταν ἐν ζωῇ ὡς

[579] Βλ. LGPN I, II, III.B, IV καὶ V.A s.v. Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ ἀνδρικὰ ὀνόματα ποὺ παράγονται ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα ὅπως Ὀλύμπιος, Ὀλυμπιάδης, Ὄλυμπος, Ὀλυμπιόδωρος (τὸ πλέον συχνό), Ὀλύμπιχος Ὀλυμπίων κ. ἄ.

[580] Girone 2001, 183-200.

[581] Robert 1978, 286-289.

“προειδοποίηση”, ἤ ἀπὸ κάποιον συγγενή του, ὁ ὁποῖος προσέφερε τὸ ἀγγεῖο ὡς κτέρισμα.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

100/Μ1) Αἰγαί, ΑΔ 38 (1983) Α΄ 211-238. (Πίν. 41)

Θραῦσμα ἀνάγλυφου ἀγγείου. Σώζει μόνον τὸ φυτικὸ κόσμημα ποὺ περιέτρεχε τὸ ἀγγεῖο στὴ ζώνη τοῦ χείλους καὶ τὴν ἐπιγραφὴ στὸ ἀνώτερο τμῆμα τοῦ κορμοῦ.

Βρέθηκε στὴν ἀκρόπολη τῆς Βεργίνας.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: ΒΑΠ 48.

Ἐκδ. Φάκλαρης 1983, 211-238.

Βιβλ. Ἀκαμάτης 1993, 139, 295. Νασιούλα 2005, 90-94, ἀρ. 107.

Εἰκ. ΑΔ 38 (1983) 234, σχεδ. 30. Νασιούλα 2009, 65, εἰκ. 7.

β΄ μισὸ 2ου –
α΄ μισὸ 1ου αἰ. π.Χ.

Ἄκρως

Σχολιασμός

Ἄκρως· ἡ λέξη συναντᾶται σὲ δύο ἀκόμη ἀγγεῖα, στὰ ὁποῖα ἡ σωζόμενη ἀνάγλυφη παράσταση ἀπεικονίζει πράξη ἐρωτικῆς συνεύρεσης μὲ ἕναν ἄνδρα ξαπλωμένο καὶ μία γυναίκα καθισμένη “ἱππαστί” πάνω του. Εἶναι πιθανὸ ὅτι καὶ στὸ σωζόμενο θραῦσμα ἡ ἐπιγραφὴ συνόδευε ἀνάλογη παράσταση καὶ ἔχει ἑρμηνευθεῖ ὡς ἕνα παράγγελμα τῆς γυναίκας, ποὺ συνουσιάζεται, πιθανότατα κατὰ τὴ στιγμὴ τῆς κορύφωσής της. Κατὰ τὴν ἄποψη τοῦ Ἀκαμάτη ἡ φράση, ἡ ὁποία συναντᾶται σὲ δύο πήλινες μῆτρες ἀνάγλυφων ἀγγείων ἀπὸ τὴν Πέλλα, δηλώνει ὅτι ἡ φάση πρέπει νὰ ὁλοκληρωθεῖ κατὰ θαυμάσιο τρόπο, ὡς ἐκεῖ ποὺ παίρνει.[582] Κατὰ τὸν Φάκλαρη σημαίνει πολὺ μέσα, πολὺ βαθιά[583] (πρβλ. LSJ ἄκρως = τελείως, τέλεια), ἄποψη ποὺ φαίνεται νὰ ἀποδέχεται ἐμμέσως καὶ ἡ Νασιούλα[584] ἀναφέροντας ὅτι ἡ λέξη *ἄκρως* σημαίνει ὁλοκλήρως, ἐντελῶς, παντάπασι.[585] Θεωρῶ τὴν ἑρμηνεία τοῦ Φάκλαρη ὡς

[582] Ἀκαμάτης 1993, 292.

[583] Φάκλαρης 1983, 234, σημ. 33.

[584] Νασιούλα 2009, 65 καὶ σημ. 67.

[585] LSJ[9], s.v. “ἄκρος -α -ον”.

τὴν πλέον πιθανὴ συνυπολογίζοντας καὶ τὸ εἶδος τῶν παραστάσεων, τὶς ὁποῖες ἡ συγκεκριμένη ἐπιγραφὴ συνοδεύει.

101/Μ2) Ἄκανθος, SEG XXXVI 580 (SEG XLV, 729). (Πίν. 42)

Ἀττικὸς ἀμφιπρόσωπος ἀνάγλυφος κάνθαρος τοῦ Ζωγράφου τοῦ Συρίσκου.[586] Ἡ μία πλευρὰ τοῦ κανθάρου ἔχει τὴ μορφὴ προσώπου λευκῆς γυναίκας, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὁποίου ἔχει τὴν ἀπόχρωση τοῦ ἀνοιχτόχρωμου πηλοῦ. Ἡ ἄλλη πλευρὰ τοῦ ἀγγείου ἔχει τὴ μορφὴ κεφαλῆς νέγρου, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται μὲ βαθὺ καστανοκόκκινο χρῶμα. Τὸν λαιμὸ τοῦ ἀγγείου περιτρέχει ἐγχάρακτο κλαδὶ μὲ φύλλα κισσοῦ, τὰ ὁποῖα ἀποδίδονται μὲ ἐπίθετο λευκὸ χρῶμα. Στὶς δύο πλευρὲς τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἀγγείου ἔχουν χαραχθεῖ μετὰ τὴν ὄπτηση δύο ἐπιγραφές.

Ὕψος: 0, 186 μ., διάμετρος χείλους: 0, 128 μ., διάμετρος βάσης: 0, 075 μ.

Βρέθηκε ὡς κτέρισμα σὲ πήλινη σαρκοφάγο πιθανότατα γυναίκας, στὴν ἀρχαία νεκρόπολη τῆς Ἀκάνθου (τῆς σημερινῆς Ἱερισσοῦ τῆς Χαλκιδικῆς), μαζὶ μὲ ἄλλα πλούσια εὑρήματα.

Ἐκδ. Ρωμιοπούλου 1987, 726 πίν. 140-141 καὶ 143 (= SEG XXXVI 580). Βουτυρᾶς 1987-90, 35-48. SEG XLV, 729.

Βιβλ. Χατζόπουλος, ΒΕ 1988, no 510.

Ἀπεικ. Ρωμιοπούλου 1987, πίν. 140-141 καὶ 143.

480 - 470 π.Χ.

(α) Ἐρόνασσα εἰμὶ καλὲ πάνυ.

(β) Τίμυλλος καλὸς hος τό[δε τ]ὸ πρόσōπον.

Τίμυλλος καλὸς hος τό[δε τ]ὸ πρόσōπον. Ἐρōνασσα εἰμὶ καλὲ πάνυ Romiopoulou· Ἐρōνασσα εἰμὶ καλὲ πάνυ. Τίμυλλος καλὸς hος τόδε τὸ πρόσωπον Voutiras.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ ἀλφάβητο τῆς Ἄνδρου, μητρόπολης τῆς Ἀκάνθου καὶ ὁ τύπος τῶν γραμμάτων δείχνει ὅτι καὶ οἱ δύο ἐπιγραφὲς ἔχουν γίνει ἀπὸ τὸν ἴδιο χαράκτη.

[586] Ρωμιοπούλου 1987, 725· Βουτυράς 1987-1990, 36 σημ. 4.

Σχολιασμός

Ἑρόνασσα· τὸ ὄνομα Ἑρόνασσα (Ἡρώνασσα) δὲν εἶναι εὐδιάκριτης ἐτυμολογίας ὡς πρὸς τὸ α΄ συνθετικό του[587], ἐνὼ τὸ β΄ προέρχεται ἀπὸ τὴ λέξη Ϝάναξ[588]. Τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά, εἶναι ὅμως πιθανὸ ὅτι ἔχει ἰωνικὴ προέλευση,[589] ἄποψη τὴν ὁποία ἀποδέχεται καὶ ὁ Βουτυρᾶς λόγω τῆς ψίλωσης τοῦ ὀνόματος, ἡ ὁποία δὲν ἀποτελεῖ διαλεκτικὸ στοιχεῖο τῆς ἐπιγραφῆς, ὅπως δείχνει ἡ παρουσία τοῦ δασέος στὸ ἐπίρρημα hος.[590]

Στὴν πλευρὰ τῆς γυναικείας κεφαλῆς, ἡ ἐπιγραφὴ διατυπώνει ἕναν ἔπαινο γιὰ τὴν ὀμορφιά τῆς γυναίκας σὲ πρῶτο πρόσωπο, ἐνὼ στὴν πλευρὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ νέγρου ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι σὲ τρίτο πρόσωπο καὶ φαίνεται ὅτι ἡ γυναικεία μορφὴ ἐμπαίζει τὸν Τίμυλλο παρομοιάζοντάς την ὑποτιθέμενη ὀμορφιά του μὲ τὸν νέγρο τοῦ ἀγγείου. Ὅπως ἐπεσήμανε ὁ Βουτυρᾶς ὁ ὁμιλητὴς δὲν εἶναι τὸ ἀγγεῖο, ὅπως συμβαίνει συχνά,[591] "αλλά το γυναικείο κεφάλι, το οποίο λειτουργεί ως υποκατάστατο μιας συγκεκριμένης γυναίκας σε μια φανερή προσπάθεια αυτοπροβολής. Για να κεντρίσει το ενδιαφέρον του "ακροατή" η ταύτιση αυτή απαιτεί την παρουσία της όμορφης Ηρώνασσας, που ήταν πιθανότατα και η ιδιοκτήτρια του σκεύους".[592] Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ δηλαδὴ μᾶλλον ἀπὸ τὴν Ἡρώνασσα, ἡ ὁποία ἦταν καὶ ἡ ἰδιοκτήτρια τοῦ ἀγγείου καὶ προφανῶς ἡ νεκρὴ τοῦ τάφου,[593] ἤ καθ᾽ ὑπαγόρευσίν της.[594] Ἦταν ἄλλωστε αὐτὸς ἕνας ἀπὸ τοὺς λόγους ποὺ ὁ Βουτυρᾶς ἀντέστρεψε τὴν ἀναγραφὴ τῶν δύο στίχων σὲ σχέση μὲ τὴν πρώτη παρουσίαση τῆς ἐπιγραφῆς ἀπὸ τὴ Ρωμιοπούλου.

Τὸ δίστιχο εἶναι ἔμμετρο καὶ κάθε μία ἀπὸ τὶς προτάσεις ἀποτελεῖ μιὰ αὐτοτελὴ μετρικὴ ἑνότητα, μία "περίοδο" ποὺ μπορεῖ νὰ ἀναλυθεῖ μὲ βάση τὰ αἰολικὰ μέτρα καὶ μάλιστα μὲ βάση τὸ κῶλον ποὺ ὀνομάζεται "γλυκώνειο" ὅπως ἔδειξε ὁ Βουτυρᾶς. Ὁ στίχος (α) εἶναι ἐννεασύλλαβος "γλυκώνειος" μὲ μία ἐπιπλέον συλλαβὴ στὴν ἀρχὴ καὶ ὁ στίχος (β) εἶναι "σαπφικὸς ἑνδεκασύλλαβος", δηλαδὴ ἕνας

---

[587] Βλ. HPN, 192, ὅπου στὰ ὀνόματα μὲ ἀδιευκρίνιστη ἐτυμολογία ἀναφέρεται ὁ ἀρσενικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος Ἡρῶναξ. Παρεμφερῆ εἶναι τὰ ὀνόματα Ἡρωνιανός, Ἡρώνυμος, Ἥρων, Ἡρώνδας γιὰ τὶς μαρτυρίες τῶν ὁποίων βλ. LGPN I-V.A s.v.

[588] Βλ. Bechtel 1917, 45 -47

[589] BE 1988, 510 (O. Masson).

[590] Βουτυρᾶς 1987-1990, 39 σημ. 20.

[591] Πρβλ. CEG 447 = Γοργίνιός ἐμὶ ὁ κόἰτυλος καλὸς κᾳ[λ]ᾶ.

[592] Βουτυράς 1987-1990, 37.

[593] Ρωμιοπούλου 1987, 727· BE 1988, 510.

[594] Βουτυράς 1987-1990, 37.

γλυκώνειος ποὺ ἔχει ἐπεκταθεῖ ἐσωτερικὰ κατὰ ἕναν δάκτυλο, προσαυξημένο κατὰ μία συλλαβὴ στὸ τέλος. Ἔτσι ἔχουμε τὸ μετρικὸ σχῆμα: (α) - - - - υυ – υ - , (β) - - - υ υ – υ υ – υ - -. Ὁ καθορισμὸς τοῦ μέτρου τῆς ἐπιγραφῆς βοήθησε ἄλλωστε καὶ στὸν καθορισμὸ τῆς σειρᾶς τῶν στίχων.[595]

Ὁ Βουτυρᾶς θεωρεῖ δικαίως ὅτι ἡ Ἡρώνασσα ἦταν μιὰ ἑταίρα,[596] ἡ ὁποία μᾶλλον εἶχε σχέση καὶ ἀκολουθοῦσε τὸν Τίμυλλο στὰ συμπόσια ὅπου εἶχαν θέση καὶ τὰ ἐρωτικὰ ὑπονοούμενα καὶ ἐντάσσει τὸ περιπαιχτικὸ σχόλιό της σὲ ἕνα συγκεκριμένο, ἰδιαίτερα δημοφιλὲς εἶδος σκωμμάτων, τὴν συνήθεια να παρομοιάζονται οἱ λιγότερο εὐειδεῖς συμπότες μὲ κωμικὰ ζῶα ἤ πρόσωπα. Ἡ τεχνικὴ αὐτὴ ὀνομαζόταν *εἰκάζειν*.[597] Ἡ ἐπιγραφὴ ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν σκωμμάτων καὶ ἡ κάτοχος τοῦ ἀγγείου σὲ μία παρόμοια συγκέντρωση κάνοντας ἐπίδειξη τῶν ἱκανοτήτων της συνέθεσε τοὺς δύο αὐτοὺς στίχους ἐντυπωσιάζοντας τοὺς παρισταμένους καὶ προβάλλοντας τὸν ἑαυτό της.[598]

102/Μ3) Ἀμφίπολη, SEG XXXI 622. (Πίν. 43)

Χαράγματα σὲ δύο κεράμους λακωνικοῦ τύπου.

Βρέθηκε στὴν Ἀμφίπολη, "....ἐξωτερικὰ ἀπὸ τὸν πεσσὸ ΣΤ΄ καὶ σὲ ἀπόσταση 1,50 μ. βρέθηκε μικρὸς σωρὸς καλυπτήρων κεράμου λακωνικοῦ τύπου".

Ἐκδ. Λαζαρίδης 1979, 74 SEG XXXI, 622.

Ἀπεικ. ΠΑΕ 1979, πίν. 48β.

τέλη 5ου αἰ. π.Χ. (;)

Τύνβος, Πρίαπος, Πυγίζω.

Πύργος

Ϝρότακος Ψ

Τριήρης, Τύ<ν>μνη

Τριήρης, Τύνβος, Πρίαπος, Πυγίζω Lazarides· Τριήρης, τύνβος, τύνμνη, Φ(?)ροτακος, πύργο[ς], πυγίζω (?) Mihailov (SEG XXXI, 622 ex photo).

---

[595] Βουτυράς 1987-1990, 38.

[596] Βουτυρᾶς 1987-1990, 39. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τοῦ Χατζόπουλου, γιὰ τὴν ὁποία βλ. ΒΕ 1988, 510.

[597] Βουτυρᾶς 1987-1990, 42.

[598] Βουτυρᾶς 1987-1990, 44.

Σχολιασμός

Τὸ πλῆρες κείμενο τῶν ἐπιγραφῶν τῶν κεράμων δὲν ἔχει δημοσιευθεῖ. Στὴν προκαταρκτικὴ ἔκθεση τῆς ἀνασκαφῆς γίνεται μόνον μνεῖα τῶν λέξεων, ποὺ διαβάζονταν εὔκολα.[599] Ἀπὸ αὐτές, οἱ λέξεις Πρίαπος καὶ πυγίζω εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουν κάποια ἑνότητα "περιεχομένου", ἂν καὶ θεωρῶ περισσότερο πιθανὸ ὅτι τὰ συγκεκριμένα χαράγματα ἀποτελοῦν μία ἄσκηση γραφῆς.

103/Μ4) Θεσσαλονίκη, Αδάμ-Βελένη 2009, 144 (Πίν. 43)

Μικρὸ θραῦσμα ἀνάγλυφου σκύφου μὲ παράσταση ἐναγκαλισμοῦ Ἔρωτος καὶ Ψυχῆς. Ὁ Ἔρωτας γυμνός εἰκονίζεται κατὰ τομὴν πρὸς τὰ ἀριστερά νὰ κρατᾶ μπροστὰ στὸ στῆθος του τὴ γονατισμένη καὶ στραμμένη πρὸς τὸ θεατὴ Ψυχή. Πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια ἀποσπασματικὰ σωζόμενη ἀνάγλυφη ἐπιγραφή.

Ὕψος: 0,051 μ. πλάτος: 0,032 μ.

Βρέθηκε στὴν Ἀρχαία Ἀγορὰ τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: Ἀγορὰ Θεσσαλονίκης ΡΑ 12119.

Ἐκδ. Αδάμ-Βελένη 2009, 144, ἀρ. 110. Αδάμ-Βελένη κ.ἄ 2011.

Βιβλ. Νασιούλα 2009, 66-67.

Ἀπεικ. Αδάμ-Βελένη 2009, 144, ἀρ. 110. Αδάμ-Βελένη κ.ἄ. 2011, πίν 334γ.

τέλη 2ου-ἀρχὲς 1ου αἰ. π.Χ.

[ΕΥΨΥ]ΧΗ.

Εὖ Ψυχὴ Sinn, Nassioula, Adam-Veleni et al. 2011.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Χ σώζονται τμήματα ἀπὸ τὶς δύο κάτω κεραῖες.

Σχολιασμός

Τὸ κείμενο ἔχει συμπληρωθεῖ σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ ἀνάγλυφου σκύφου μὲ σκηνὲς ἐρωτικοῦ περιεχομένου, που φυλάσσεται στὸ Musée Secret, R. Peyrefitte,[600] ἀγγεῖο καὶ ἔχει ἀποδοθεῖ στὸ ἐργαστήριο ἀναγλύφων σκύφων τῆς Πέλλας καὶ συγκεκριμένα στὸν τεχνίτη-χαράκτη Α.[601] Γιὰ τὴν ἑρμηνεία τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ

[599] Λαζαρίδης 1979, 74: "Τὰ κείμενα εἶναι ἀκατανόητα, διαβάζονται ὅμως εὔκολα οἱ λέξεις Τριήρης, Τύνβος, Πρίαπος, Πυγίζω.".

[600] Siebert 1984, 14-20, πίν. 4 - 5.

[601] Ακαμάτης 1993, 328-333· Νασιούλα 2005, 93-94, σημ. 273 καὶ 220· Νασιούλα 2009, 65-67· Αδάμ-Βελένη κ. ἄ 2011, 819.

ἀγγείου τοῦ Musée Secret, R. Peyrefitte δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία. Ὁ Sinn θεωρεῖ ὅτι τὰ γράμματα ΕΥ ἀποτελοῦν ἐπιφώνημα ἐπιδοκιμασίας καὶ ἐνθάρρυνσης πρὸς τὴν Ψυχὴ καὶ ἑρμηνεύει τὴ φράση ὡς "μπράβο Ψυχή" ἤ "ἔτσι μπράβο Ψυχή".[602] Ὁ Siebert[603] καὶ ἀκολούθως ὁ N. Icard-Gianolio[604] θεωροῦν ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν προστακτικὴ τοῦ ρήματος εὐψυχέω καὶ ἑρμηνεύουν τὴν ἐπιγραφή "νὰ ἔχεις δύναμη" ἤ "χαῖρε". Ὁ Siebert συγκεκριμένα θεωρεῖ ὅτι στὸ τέλος τῆς λέξης στὸ ἀγγεῖο τοῦ Musée Secret, R. Peyrefitte δὲν ἔχει ἀναγραφεῖ τὸ Η ἀλλὰ ἡ δίφθογγος ει καὶ ἑρμηνεύει τὴ φράση ὡς μία εὐχή ("κουράγιο"), τὴν ὁποία ἀπευθύνουν ὁ Ἔρωτας καὶ ἡ Ψυχὴ στὰ εἰκονιζόμενα ζευγάρια καθὼς καὶ στοὺς χρῆστες τοῦ ἀγγείου. Τὴν ἴδια ἑρμηνεία υἱοθετεῖ καὶ ὁ Icard - Gianolio ἀποδεχόμενος ὅμως τὸ Η στὴν κατάληξη τῆς προστακτικῆς. Ἡ μελέτη τῶν ἀνάγλυφων σκύφων μὲ ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὴ Νασιούλα ἔδειξε ὅτι τὸ Η ἀποδίδεται μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ στὶς ἄλλες ἐπιγραφὲς τοῦ ἀγγείου, ὁπότε καὶ στὴν ἐξεταζόμενη περίπτωση πρόκειται γιὰ Η καὶ ὄχι γιὰ τὴ δίφθογγο ει.[605] Ἐπιπλέον, τὸ ἀγγεῖο τῆς ἀρχαίας ἀγορᾶς τῆς Θεσσαλονίκης, ποὺ φέρει τὴν ἴδια εἰκονογραφικὴ παράσταση καὶ ἐπιγραφή, ἔχει κατασκευασθεῖ ἀπὸ διαφορετικὴ μήτρα ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ Musée Secret, R. Peyrefitte, ὅπως δείχνουν οἱ διαφορὲς στὴ θέση τῆς ἐπιγραφῆς σὲ σχέση μὲ τὴν παράσταση καὶ στὸ σχῆμα των γραμμάτων. Φαίνεται λοιπόν, ὅτι ἡ πρόθεση τοῦ καλλιτέχνη ἦταν νὰ γράψει τὸ γράμμα Η ἀφοῦ δὲν εἶναι πιθανὸ νὰ ἐπανέλαβε τὸ ἴδιο ὀρθογραφικὸ λάθος σὲ δύο διαφορετικὲς μῆτρες.[606] Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ ἑρμηνεία, ποὺ προτάθηκε ἀπὸ τὸν Sinn φαίνεται ἡ ὀρθότερη. Κατὰ τὴ Βελένη μάλιστα, ἡ ἑρμηνεία τῶν Siebert καὶ Icard-Gianolio δείχνει πειστική, ἄν ὅμως τὴ δεχθοῦμε, θὰ πρέπει νὰ ὑποθέσουμε ὀρθογραφικὸ σφάλμα τοῦ χαράκτη Α τῆς Πέλλας, ἂν καὶ εἶναι καλλιγράφος καὶ ὀρθογράφος.[607]

Περιβαλλόμενο ἀπὸ σκηνὲς ποὺ ἀποτυπώνουν σεξουαλικὲς πράξεις, ἀπεικονίζεται ἕνα ζεῦγος σὲ μιὰ σκηνὴ τρυφερότητος, στὴν ὁποία ἡ Ψυχὴ παραδίδεται στὸν Ἔρωτα καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τὴν ἐνθαρρύνει νὰ ἀποδεχθεῖ τὴν ὕπαρξη τῆς ἀδυναμίας της.

---

[602] Sinn 1979, 124, σημ. 445.

[603] Siebert 1984, 14-20, πίν. 4 - 5.

[604] LIMC VII, s.v. "Psyche", 582, αρ. 158.

[605] Νασιούλα 2009, 66.

[606] Νασιούλα 2009, 66-67.

[607] Αδάμ-Βελένη κ. ἄ. 2011, 819.

104/Μ5) Ὄλυνθος, *AJA* 39 (1935) 222. (Πίν. 44)

Μελαμβαφὴς καλυπτήρας κέραμος στὸν ὁποῖο ἔχει χαραχθεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ μὲ τὰ δάκτυλα τοῦ χεριοῦ.

Βρέθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ ἔτους 1934 σὲ οἰκία τῆς Ὀλύνθου.

Ἐκδ. Robinson 1935, 222.

Ἀπεικ. *AJA* 39 (1935) 224, fig. 19.

τέλη 5ου - ἀρχὲς 4ου αἰ. π.Χ.

Μένον καλός

Σχολιασμός

Μένον· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται συχνὰ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[608] Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν κέραμο πρὸ τῆς ὀπτήσεως καὶ ἑπομένως προέρχεται ἀπὸ τὸ χῶρο ἑνὸς ἐργαστηρίου κεραμουργίας· κατὰ συνέπεια ὁ ἐκφραζόμενος ἔπαινος ἀφορᾶ σὲ κάποιο πρόσωπο τοῦ ἐργαστηρίου ἤ τοῦ περιβάλλοντός του καὶ ὄχι στὸν ἰδιοκτήτη τῆς οἰκίας, στὴν ὁποία τὸ κεραμίδι χρησιμοποιήθηκε, ὅπως εἶχε ὑποθέσει ὁ Robinson[609]. Ἀνάλογη περίπτωση ἐπιγραφῆς ἐρωτικοῦ περιεχομένου σὲ χώρους ἐργαστηρίων ἔχουμε σὲ κέραμο ἀπὸ τὴ Φιλιππούπολη (Plovtiv),[610] καθὼς καὶ σὲ ἐπιγραφὴ σὲ τμῆμα ὀπτῆς πλίνθου ἀπὸ τὴν Ἀσωπὸ (σημερινὴ Πλύτρα) Λακωνίας.[611]

105/Μ6) Ὄλυνθος. Olynthus X, ἀριθ. 2180.

Ἀτρακτόσχημη μολυβδίδα. Φέρει ἐπιγραφὲς καὶ στὶς δύο πλευρές.

Μῆκος: 0, 031 μ., πλάτος: 0,016 μ., πάχος: 0,014 μ., βάρος: 35,77 γραμ.

Ἀνασκαφὲς Ὀλύνθου.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου. 31.168

Ἐκδ. Olynthus X, ἀριθ. 2180.

Βιβλ. EG III, 521.

Ἀπεικ. Olynthus X, pl. CXXX.

---

[608] Βλ. LGPN I - V.A, s.v. "Μένων".

[609] Robinson 1935, 222, ὅπου ὁ Robinson ἀναφέρει ἐπίσης τὴν πιθανότητα ὅτι ὁ Μένων τῆς ἐπιγραφῆς ἦταν ὁ ἐρώμενος τοῦ κατασκευαστῆ τῶν κεράμων.

[610] Βλ. **115/ΕΠ 4** τοῦ παρόντος καταλόγου: Εὐφίλητε, | κυσθε|γλείχων.

[611] Βλ. **86/Π15** τοῦ παρόντος καταλόγου.

4ος αἰ. π.Χ.

α΄πλευρὰ Ἀρχίης

β΄πλευρὰ ὡραῖος

Ἀρχίης· ὁ Robinson ταυτίζει τὸν Ἀρχία μὲ τὸν στρατηγὸ Ἀρχία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ποὺ εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὸν Ἀρριανὸ (*Varia Historia*, XIV, 48). Ὁ ἰωνικὸς ὅμως τύπος τοῦ ὀνόματος δημιουργεῖ προβληματισμὸ γιὰ τὴν ταύτιση αὐτή.

ὡραῖος· σύμφωνα μὲ τὸν ἐκδότη τῆς ἐπιγραφῆς τὸ ἐπίθετο ὡραῖος θὰ μποροῦσε νὰ κατανοηθεῖ ἄν ὁ Ἀρχίας ἦταν σὲ νεαρὴ ἡλικία καὶ εἶχε πολεμήσει μὲ τὸ στρατὸ τοῦ Φιλίππου Β, ἀλλὰ ὁ χαρακτηρισμὸς ὡραῖος γιὰ ἕνα στρατηγὸ εἶναι παράδοξος· πιθανῶς ἀναφέρεται στὶς στρατηγικές του ἱκανότητες ἤ ὅτι ὁ Ἀρχίας ἦταν στὴν ἀκμή του καὶ σίγουρα ἡ μολυβδίδα θὰ εὑρισκε τὸ στόχο της,[612] ἀποτελοῦσε δηλαδὴ μία πρόβλεψη τῆς νίκης[613]. Ὅπως ἄλλωστε ἐπεσήμανε ὁ Robinson τὸ ἐπίθετο *ὡραῖος* συναντᾶται στοὺς πρώιμους χρόνους παράλληλα μὲ τὸ ἐπίθετο *καλός* (πρβλ. Πίνδαρ. *Ὀλυμπ.* IX, 94: ὡραῖος ἐὼν καὶ καλός).

106/Μ7) Πέλλα, SEG XLV 785. 13. (Πίν. 44)

Πήλινη μήτρα ἀνάγλυφου ἀγγείου, συγκολλημένη ἀπὸ ἕνδεκα θραύσματα (ἀρ. 81.111). Κοσμεῖται μὲ πέντε ἀνάγλυφες παραστάσεις ἐρωτικῶν συμπλεγμάτων, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες βρίσκεται ἡ παράσταση μορφῆς νεαροῦ ἄνδρα σὲ διασκελισμὸ μέ δόρυ στὰ χέρια. Πάνω ἀπὸ τὶς παραστάσεις βρίσκονται ἀνάγλυφες ἐπιγραφὲς ἐπὶ τὰ λαιά (εἶχαν χαραχθεῖ στὶς μῆτρες ἐς εὐθύ). Τὸ πρῶτο ζεῦγος εἰκονίζεται ξαπλωμένο σὲ στρωμένο κρεβάτι καὶ πάνω ἀπὸ τὶς μορφὲς βρίσκεται ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 1. Ἀκολουθεῖ ἡ ἐρωτικὴ σκηνὴ ζεύγους σὲ δίφρο καὶ πάνω ἀπὸ τὴ σκηνὴ ἡ ἐπιγραφή ἀριθ. 2. Στὴν ἐπόμενη παράσταση τὸ ζεῦγος βρίσκεται σὲ θερμὸ προκαταρκτικὸ στάδιο καὶ ἡ σκηνὴ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ἀριθ. 3. Ἡ ἑπόμενη σκηνὴ σώζεται ἀποσπασματικὰ ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἡ παράσταση ζεύγους στὸ κρεβάτι μὲ τὴ γυναίκα καθισμένη πάνω στὸν ἄνδρα. Τὴν παράσταση συνοδεύει ἡ ἐπιγραφή ἀριθ. 4. Ἀκολουθεῖ πολὺ φθαρμένη παράσταση ἀπὸ τὴν ὁποία σώζεται μόνο τὸ πίσω μέρος τῆς κεφαλῆς γυναικείας μορφῆς, πιθανότατα καθημένης ἤ γονατισμένης καὶ ἕνα μέρος τοῦ ὤμου της. Ἡ ἐλλιπὴς παράσταση μπορεῖ πιθανότατα νὰ συμπληρωθεῖ μὲ τὴν μορφὴ ἑνὸς νέου καθημένου ἤ γονατισμένου ἀπέναντι στὴ γυναικεία μορφή. Τὴν παράσταση συνοδεύει πάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τῆς

[612] Olynthus X, 422-423.

[613] EG III, 522.

γυνακείας μορφῆς ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 5, δηλαδὴ τὸ ὄνομα τῆς μορφῆς. Ἀκολουθεῖ ἡ μορφὴ τοῦ νέου μὲ τὸ δόρυ, ἡ ὁποία κλείνει ἤ ανοίγει τὴν διηγηματικὴ παράσταση πάνω ἀπὸ τὴν ὁποία βρίσκεται ἡ ἐπιγραφὴ ἀρ. 6.

Ὕψος: 0,091 μ. ἐξωτερικὴ διάμετρος: 0,163 μ. ἐσωτερικὴ διάμετρος: 0,138 μ. Διάμετρος βάσεως: 0,072 μ.

Ἀγορὰ Πέλλας.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: Πέλλα 81.111.

Ἐκδ. Ἀκαμάτης 1993, 139, 292-293, μήτρα ἀρ. 322.

Βιβλ. Νασιούλα 2005, 90-94, ἀρ. 104. Νασιούλα 2009, 61-62.

Ἀπεικ. Ἀκαμάτης 1993, πίν. 14, 255 - 257.

2ος αἰ. π.Χ.

1) Ἄφελῶς γε

2) Πρόσαγέ δη.

3) Ἄγε Κυνάριον.

4) Ἄκρως γε.

5) . Παρδαλίς.

6) Κυνηγός.

5. Πάρδαλις Akamatis, Nassioula.

Παρατηρήσεις

Πρὶν ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς ἐπιγραφῆς ἀριθ. 5 σώζεται ἴχνος γράμματος, προφανῶς τὸ τελευταῖο γράμμα ἑνὸς ρήματος.[614]

Σχολιασμός

1) Ἄφελῶς γε· κατὰ τὸν Ἀκαμάτη ἡ φράση, ἡ ὁποία ἔχει ἀναγραφεῖ πάνω ἀπὸ τοὺς δύο ξαπλωμένους ἐραστές, ποὺ εἶναι ἕτοιμοι νὰ ξεκινήσουν τὴν ἐρωτικὴ πράξη, ἀπευθύνεται ἀπὸ τὴ γυναίκα, ἡ ὁποία εἶναι μία ἑταίρα, πρὸς τὸ νέο ἄνδρα, προτρέποντάς τον νὰ ξεκινήσει ἁπλὰ καὶ ἄμεσα τὴν ἐρωτικὴ πράξη χωρὶς πολυπλοκότητες[615]. Διαφορετικὴ εἶναι ἡ ἑρμηνεία τῆς φράσης ἀπὸ τὸν Χανιώτη, κατὰ τὸν ὁποῖο δηλώνει τὴν "ἱεραποστολικὴ ἐρωτικὴ στάση" σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἠρεμία τῆς παράστασης[616]. Εἶναι ἐπίσης πιθανὸ ὅτι ἡ φράση σημαίνει "νὰ εἶσαι χαλαρός, ἥρεμος", φράση ποὺ ταιριάζει ἀπὸ ἑταίρα σὲ ἐπίδοξο ἐραστή.

[614] Ἀκαμάτης 1993, 293.

[615] Ἀκαμάτης 1993, 292.

[616] Chaniotis 2012c, 302.

2) Πρόσαγέ δη· ἡ προστακτικὴ *ἔλα* φαίνεται ὅτι ἀπευθύνεται ἀπὸ τὸν ἄνδρα πρὸς τὴ γυναίκα, ποὺ πλησιάζει. Μὲ τὴ χρήση τοῦ μορίου *δὴ* ἡ προστακτικὴ γίνεται περισσότερο ἐμφατική.[617]

3) Ἄγε Κυνάριον: κατὰ τὸν Ἀκαμάτη τὸ Κυνάριον εἶναι τὸ ὄνομα μιᾶς ἑταίρας, καὶ ἡ φράση σὲ ἐλεύθερη μετάφραση σημαίνει "ἐμπρὸς λοιπὸν Κυνάριον" καὶ ἐκφράζει τὴν ἀνυπομονησία τῆς ἀνδρικῆς μορφῆς, ποὺ ἔχει ἤδη γονατίσει καὶ ἀγκαλιάσει τὴ γυναίκα, γιὰ τὴν ἐρωτικὴ συνεύρεση.[618] Τὸ ὄνομα Κυνάριον δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη φορά. Ὁ Χανιώτης ἀντίθετα δὲν θεωρεῖ ὅτι τὸ Κυνάριον εἶναι κύριο ὄνομα ἑταίρας, ἀλλὰ χαϊδευτικὴ ἔκφραση κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐρωτικῆς πράξης (ἔλα σκυλίτσα μου).[619]

4) Ἄκρως γε: Γιὰ τὸν σχολιασμὸ τῆς ἔκφρασης βλ. στὸ λῆμμα **100/M1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

5) Παρδαλίς: τὸ ὄνομα Παρδαλίς (< πάρδαλις = πάνθηρας, λεοπάρδαλις[620]) ἀνήκει πιθανότατα σὲ ἑταίρα, δεδομένου ὅτι οἱ ἑταῖρες χρησιμοποιοῦσαν συχνὰ κύρια ὀνόματα προερχόμενα ἀπὸ ὀνόματα ζώων.[621] Τὸ ὄνομα Παρδαλίς εἶναι γνωστὸ ἀπὸ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[622]

6) Κυνηγός: ἡ παράσταση σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐπεξηγηματικὴ ἐπιγραφή της ἔχει προβληματίσει τοὺς μελετητὲς γιατὶ φαντάζει ἄσχετη μὲ τὶς ὑπόλοιπες παραστάσεις καθὼς καὶ τὴ συνολικὴ εἰκόνα τοῦ ἀγγείου. Κατὰ τὸν Ἀκαμάτη ἡ ἐπιγραφὴ σχετίζεται μὲ τὸν ἰδιαίτερο ρόλο τοῦ νέου στὴν παράσταση. Τοποθετεῖ τὶς ἐρωτικὲς σκηνὲς τοῦ ἀγγείου στὸν ἐσωτερικὸ χῶρο ἑνὸς πορνείου καὶ θεωρεῖ ὅτι ὁ νέος μὲ τὸ δόρυ στὸ χέρι εἶναι ἕνας πορνοβοσκός, ποὺ χαρακτηρίζεται ὡς κυνηγὸς καὶ ἔχει νὰ κάνει μὲ θηρία, μία λεοπάρδαλη (Παρδαλίς) καὶ μιὰ μικρὴ σκύλα (Κυνάριον) τὶς ὁποῖες πρέπει νὰ δαμάσει.[623]

Σύμφωνα ὅμως μὲ τὴν ἄποψη τῆς Νασιούλα ὁ χαρακτηρισμὸς κυνηγὸς παραπέμπει στη σεξουαλικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἥρωα καὶ ἀποκαλύπτει τὴν ἰδιότητα τοῦ νεαροῦ -μὲ μεταφορικὴ σημασία- ἐφόσον αὐτὴ ἐξηγεῖ καὶ τὴν ἀμφίεσή του.

---

[617] Ἀκαμάτης 1993, 292.

[618] Ἀκαμάτης 1993, 292.

[619] Chaniotis 2012c, 302.

[620] Hofmann 1950, 306.

[621] Ἀκαμάτης 1993, 292. Πρβλ. ἐπίσης τὸ ὄνομα Βουβάλιον τῆς ἐπιγραφῆς **42/A42** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[622] Βλ. LGPN I, II, III.A, III.B καὶ IV s.v.

[623] Ἀκαμάτης 1993, 293.

Πρόκειται πιθανότατα γιὰ ἕνα ὑποψήφιο ἐραστή -ὄχι ἀπαραίτητα πορνοβοσκό- ὁ ὁποῖος, στὸν χῶρο ἑνὸς πορνείου, κατευθύνεται ἀποφασισμένος νὰ δαμάσει τὸ ἀντικείμενο τοῦ πόθου του.[624]

Ὅλες οἱ ἐπιγραφὲς τοῦ ἀγγείου ἀποτελοῦν ἁπλὲς ἐλλιπτικὲς προτάσεις, ποὺ ἐκφράζουν παραγγέλματα, ἐπιθυμία, ἢ ἀκόμη καὶ κρίση κατὰ τὴ διάρκεια τῆς σεξουαλικῆς πράξης. Βλ. καὶ παρακάτω τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς ἀριθ. **107/Μ8.**

107/Μ8) Πέλλα, SEG XLV 785. 14. (Πίν. 44)

Πήλινη μήτρα συγκολλημένη ἀπὸ τρία θραύσματα. Κοσμεῖται μὲ ἑπτὰ ἐρωτικὲς σκηνὲς ἀνάμεσα σὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Οἱ ἐρωτικὲς σκηνὲς συνοδεύονται ἀπὸ ἐπιγραφές. Μιὰ νεαρὴ ἀνδρικὴ μορφὴ μὲ κοντὸ χειριδωτὸ χιτώνα καὶ χλαμύδα εἰκονίζεται μόνη της σὲ διασκελισμὸ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἀνάμεσα στὰ ἐρωτικὰ συμπλέγματα. Ἡ ἐνδυμασία της καὶ ἡ στάση της δείχνουν πώς ἡ μορφὴ αὐτὴ δὲν ἀνήκει στὴν ὁμάδα τῶν ζευγαριῶν. Συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ἀριθ. 1. Ἀριστερὰ τῆς μορφῆς, εἰκονίζεται ζεῦγος σὲ περίπτυξη μὲ τὸν νέο σὲ κλίνη καὶ τὴ γυναίκα ὀκλάζουσα πάνω του. Στὰ ἀριστερὰ τῆς παράστασης ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 2, Ἀκολουθεῖ παράσταση ἐνδεδυμένου ζεύγους μὲ γυναίκα σὲ ἐπίκυψη ποὺ ἔχει ἀναδιπλώσει τὸ ἱμάτιό της ἀφήνοντας ἀκάλυπτους τοὺς γλουτούς της, ἐνὼ πίσω της βρίσκεται ἱσταμένη ἀνδρικὴ μορφὴ μὲ τὸ ἱμάτιο στοὺς ὤμους. Πάνω ἀπὸ τὴ γυναίκα ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 3. Ἀκολουθεῖ ἐρωτικὴ σκηνὴ ἀνάμεσα σὲ γυμνὴ γυναίκα καθημένη πάνω σὲ κυλινδρικὸ βάθρο καὶ ὄρθιο νέο μπροστά της. Πίσω ἀπὸ τὴ γυναίκα βρίσκεται ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 4. Στὴ συνέχεια εἰκονίζεται σκηνὴ μὲ τὴ γυναίκα γονατιστὴ καὶ σὲ ἐπίκυψη καὶ πίσω της τὸν ἄνδρα ἐπίσης γονατισμένο. Πάνω ἀπὸ τὶς μορφὲς ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 5. Στὴν ἑπόμενη σκηνὴ διακρίνεται ζεῦγος στὸ κρεβάτι καὶ ἀριστερά τους ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 6. Ἀκολουθεῖ παράσταση μὲ τὴ γυναίκα γονατιστὴ καὶ σὲ ἐπίκυψη καὶ πίσω της τὸν ἄνδρα ὅμοια μὲ ἐκείνη τῆς ἐπιγραφῆς ἀριθ. 5. Ἡ σκηνὴ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ἀριθ. 7. Τέλος, εἰκονίζεται σκηνὴ μὲ τὸν ἄνδρα καθιστὸ νὰ ἐπιζητᾶ τὴ γυναικεία μορφή, ποὺ προσπαθεῖ νὰ ἀπομακρυνθεῖ. Στὰ ἀριστερὰ τῆς ἀνδρικῆς μορφῆς ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 8.

Βρέθηκε στὴν Ἀγορὰ τῆς Πέλλας.

Ὕψος: 0,083 μ. ἐξωτερικὴ διάμετρος: 0,157 μ., ἐσωτερικὴ διάμετρος: 0,124 μ. Διάμετρος βάσεως: 0,063 μ.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: Πέλλα 81.112.

Ἐκδ. Ἀκαμάτης 1993, 139-140, 294-299, μήτρα ἀρ. 323.

[624] Νασιούλα 2009, 61-62.

Βιβλ. Λιλιμπάκη-Ἀκαμάτη καὶ Ἀκαμάτης 2003, 44, εἰκ. 38. Νασιούλα, 2005, ἀρ. 90-94, ἀρ. 105. Ἀκαμάτης 2009, 222-223, ἀρ. κατ. 189. Νασιούλα 2009, 60-65.
Ἀπεικ. Ἀκαμάτης 1993, πίν. 14, 29, 258-260. Ἀκαμάτης 2009, 222-223.

2ος αἰ. π.Χ.

1) Ἔχω | σε

2) Ἄκρω|ς

3) Ἴνν|αι

4) Ἔα δή.

5) Πρόσαγε.

6) Σχολῇ.

7) Ἐπίδος.

8) Ἔα ἐ|μέ.

Παρατηρήσεις

Ε καὶ Σ μηνοειδή, , τὸ Ω πεζό.

Σχολιασμός

1) Ἔχω | σε: τὸ ρῆμα ἔχω + αἰτιατικὴ σημαίνει συχνὰ ἔχω σύζυγο ἢ ἐρωμένη[625]. Κατὰ τὸν Ἀκαμάτη ἡ μορφὴ τοῦ νέου σὲ διασκελισμὸ εἰκονίζει τὸν ἀπατημένο ἐραστή, ποὺ διαμαρτύρεται[626].

2) Ἄκρω|ς: Γιὰ τὸ σχολιασμὸ βλ. τὸ λῆμμα **100/M1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

3) Ἴνναι: κατὰ τὸν Ἀκαμάτη πρόκειται γιὰ τὸν πληθυντικὸ τῆς λέξεως *ἴννη*, ποὺ μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Ἡσύχιο s.v. "'ἴννην": κόρη μικρὰν καὶ τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ λέξη θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρεται τουλάχιστον καὶ στὴν προηγούμενη γυναίκα[627] ἢ τὶς γυναικεῖες μορφὲς τῆς παράστασης.[628]

4) Ἔα δή· ἡ φράση, τὴν ὁποία ἀπευθύνει ἡ καθημένη ἐπὶ κυλινδρικοῦ βωμοῦ(;) γυναίκα, πρὸς τὴν ὁποία κατευθύνεται ὁ νέος ἄνδρας, θὰ μποροῦσε σὲ ἐλεύθερη μετάφραση νὰ σημαίνει "ἐμπρὸς λοιπόν"[629] ἢ πιθανότερα '"ἄσε με νὰ τὸ κάνω".[630]

---

[625] Θουκ. VI, 54, 2: … ἐραστὴς ὤν εἶχεν αὐτόν· Ἀθήναιος, *Δειπν*. XII, 544: Ὁ δ᾽ Ἀρίστιππος ἐπὶ τῆς Λαΐδος ἔλεγεν ἔχω καὶ οὐκ ἔχομαι· Παλ. Ἀνθ. V 186: εἰ δ᾽ ἕτερός σε εἶχε, φιλεῖν ἄν ἔφης μεῖζον ἐκεῖνον ἐμοῦ.

[626] Ἀκαμάτης 1993, 296. Νασιούλα 2009, 62.

[627] Ἀκαμάτης 1993, 295.

[628] Ἀκαμάτης 2009, 223.

[629] Ἀκαμάτης 2009, 223.

[630] SEG XLV, 785. 14. Chaniotis 2012c, 301-302.

ἀποτελεῖ δηλαδὴ μία προτροπὴ τῆς γυναίκας πρὸς τὸν ἄνδρα νὰ προχωρήσει ταχύτερα καὶ σθεναρὰ στὶς ἐνέργειές του.[631] Ἡ Νασιούλα θεωρεῖ τὴ φράση ἐπιφώνημα ἐπιδοκιμασίας μὲ τὸ ὁποῖο ὁ νέος κερδίζει μιὰ ἐνθαρρυντικὴ φιλοφρόνηση καὶ ἡ ἑταίρα ἔχει τὴν ἱκανοποίηση νὰ ἔχει αὐτὴ τὸν τελευταῖο λόγο.[632]

5) Πρόσαγε· ἡ φράση ἀπευθύνεται ἀπὸ τὴν γυναίκα στὸν ἄνδρα. Ἡ γυναίκα εἰκονίζεται γονατισμένη καὶ σὲ ἐπίκυψη καὶ πίσω της ὁ ἄνδρας ἐπίσης γονατισμένος, δηλαδὴ στὸ γνωστὸ ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη σχῆμα "τῆς λεαίνας ἐπὶ τυροκνήστιδος".[633] Δηλώνει τὴν ἀνυπομονησία τῆς γυναίκας[634] καὶ παράλληλα μὲ αὐτὴ διευκολύνει τὸν ἐραστή της.[635]

6) Σχολῇ· ἡ φράση ἡ ὁποία συνοδεύει ἕνα ἐρωτικὸ ζεύγος πάνω σὲ κλίνη μπορεῖ νὰ δηλώνει κατὰ τὴν ἄποψη τοῦ Ἀκαμάτη τὴ δυσκολία ὁλοκλήρωσης τῆς ἐρωτικῆς πράξης καὶ ἑρμηνεύεται "μόλις καὶ μετὰ βίας".[636] Ἀντίθετα, ὁ Χανιώτης ἀποδίδει στὴ φράση τὸ νόημα "σταμάτα, χαλάρωσε" (give me a break).[637] Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τῆς Νασιούλα, ἡ ὁποία θεωρεῖ ὅτι δηλώνει τὴν προτροπὴ τῆς ἑταίρας νὰ γίνουν ὅλα χωρὶς βιασύνη καὶ μὲ ἄνεση,[638] ἄποψη τὴν ὁποία θεωρῶ περισσότερο πιθανή, ὅπως δείχνει καὶ ἡ ἀντίστοιχη ἐπιγραφὴ σχολῇ ὥθει στὸ ἀγγεῖο **111/M12**.

7) Ἐπίδος· ἡ ἐπιγραφὴ συνοδεύει ἐρωτικὸ σύμπλεγμα ἀνάλογο μὲ τῆς ἐπιγραφῆς ἀριθ. 5 (*πρόσαγε*) καὶ ἐκφράζει ἕνα περαιτέρω στάδιο στὴν ἐρωτικὴ διαδικασία καὶ τὴν προσμονὴ γιὰ μεγαλύτερη ἱκανοποίηση. Μπορεῖ νὰ μεταφρασθεῖ "δῶσε κι ἄλλο" κατὰ τὸν Χανιώτη[639] ἢ "ἀκόμη περισσότερο" κατὰ τὸν Ἀκαμάτη ὁ ὁποῖος ἐπισημαίνει ὅτι "ἀποτελεῖ μιὰ προσταγὴ τῆς γυναίκας πρὸς τὸν νέο νὰ προχωρήσει στὴν ὁλοκλήρωση τοῦ ἔργου του, ἀφοῦ προηγουμένως τὸν διευκόλυνε, ὅπως δείχνει τὸ ἐκτεινόμενο ἀνάμεσα στὰ σκέλη χέρι της, νὰ ξεπεράσει κάποια δυσκολία".[640] Καὶ στὴν περίπτωση αὐτή, ἡ ἑταίρα διευκολύνει τὸν ἐραστή της με κινήσεις καὶ φράσεις.[641]

---

[631] Ἀκαμάτης 2009, 223.

[632] Νασιούλα 2009, 65.

[633] Γιὰ τὸ σχῆμα βλ. Ἀριστοφ. *Λυσισ*. 231. Γιὰ τὴν πραγμάτευσή του βλ. Jacobsthal 1932, 1-7.

[634] Γιὰ τὴν ἑρμηνεία τῆς παράστασης τοῦ ἀνάγλυφου ἀγγείου καὶ τῆς ἐπιγραφῆς βλ. Ἀκαμάτης 1993, 294·Ἀκαμάτης 2009, 223.

[635] Νασιούλα 2009, 64.

[636] Ἀκαμάτης 1993, 294·Ακαμάτης 2009, 223.

[637] Chaniotis 2012c, 299-328.

[638] Νασιούλα 2009, 64.

[639] Chaniotis 2013, 92.

[640] Ἀκαμάτης 1993, 294. Βλ. ἀκόμα Ακαμάτης 2009, 223.

[641] Νασιούλα 2009, 64.

8) Ἔα ἐ|μέ: Παρ᾽ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὴν καθημένη ἀνδρικὴ μορφὴ ἡ φράση πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ στὴ γυναικεία μορφὴ ποὺ βρίσκεται ἔμπροσθέν της. Ἐνῶ ὅλες οἱ ἄλλες ἐκφράζουν τὴν σεξουαλικὴ προσμονή, αὐτὴ εἶναι ἡ μοναδικὴ ποὺ ἐκφράζει τὴν ἀποστροφή. Ἡ γυναίκα ἀποστρέφεται τὸν ἐπίδοξο ἐραστή, λέγοντάς του "ἄσε με".[642]

Ὁ Ἀκαμάτης θεωρεῖ ὅτι πίσω ἀπὸ τὶς παραστάσεις τῶν μητρῶν θὰ πρέπει νὰ βρίσκονται κείμενα τῆς πορνογραφικῆς λογοτεχνίας.[643]Πλησιέστερα ἀπὸ αὐτὰ θεωρεῖ τὸ παλαιότερο ἔργο τῆς Φιλαινίδος "Σχήματα συνουσίας", τὰ ἔργα τοῦ Βότρυος, τὰ "Ροδιακά" τοῦ Φιλίππου ἀπὸ τὴν Ἀμφίπολη, τὰ "Μιλησιακὰ" καὶ τὶς figurae Veneris τῆς Ἐλεφαντίδος.[644] Ὁ συσχετισμὸς μὲ τὰ ἔργα αὐτὰ θὰ προϋπέθετε καὶ μία ἑνότητα στὴν ἀφήγηση ὅλων τῶν σκηνῶν τοῦ ἀγγείου, καθὼς καὶ τὴν ὕπαρξη μιᾶς ἐνιαίας ἱστορίας, τὴν ὁποία τὸ ἀγγεῖο θὰ ὑπηρετοῦσε εἰκονογραφικά. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ ἀφήγηση θὰ μποροῦσε νὰ ξεκινᾶ μὲ τὴν παράσταση τοῦ νέου, ὁ ὁποῖος λέει "ἔχω σε". Ἐπειδὴ ὅμως τὰ διάφορα αὐτὰ πορνογραφικὰ ἔργα δὲν εἶναι γνωστὰ παρὰ μόνον ἀποσπασματικὰ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκατασταθεῖ μὲ ἀσφάλεια κάποια σειρὰ ἀφήγησης, θεωρῶ περισσότερο πιθανὸν ὅτι πρόκειται γιὰ ἀνεξάρτητες μεταξύ τους σκηνές, ποὺ ἀναπαράγουν κάποιες σεξουαλικὲς στάσεις σύμφωνα μὲ τὴν τρέχουσα γιὰ τὴν ἐποχὴ φρασεολογία.

108/M9) Πέλλα, SEG XLVII 933. (Πίν. 45)

Ἐγχάρακτες ἐπιγραφὲς σὲ τοίχο μακεδονικοῦ τάφου ἀπὸ τυμβωρύχους τῆς ἀρχαιότητας.

α) Ὕψος γραμ: 0,065-0,025 μ. (γιὰ τὸ ὕψος τῶν γραμμάτων τῶν ἐπιγραφῶν β καὶ γ, δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες).

---

[642] Ἀκαμάτης 1993, 294· Ακαμάτης 2009, 223· Νασιούλα 2009, 64.

[643] Τὴν πιθανότητα ὅτι πίσω ἀπὸ τὰ μεμονωμένα ἐρωτικὰ συμπλέγματα τοῦ περγαμηνοῦ ἐργαστηρίου κρύβεται ἡ εἰκονογράφηση κειμένων ἔχει ὑποστηρίξει καὶ ὁ Schäfer (1968, 79). Τὶς λογοτεχνικὲς καταβολὲς τῶν μακεδονικῶν ἀγγείων μὲ παραστάσεις ἐρωτικῶν σκηνῶν ἔχει ἐπίσης ὑποστηρίξει ὁ Sinn, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἀπέδωσε τὴ δημιουργία τους σὲ ἐπίδραση τῶν κιναιδολογικῶν κειμένων τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ τοῦ Σωτάδη, βλ. Sinn 1979, 62-63 καὶ 121-122. Γιὰ τὴν πλήρη πραγμάτευση τοῦ θέματος καὶ ἄλλη βιβλιογραφία βλ. Ακαμάτης 1993, 298-299.

[644] Ἀκαμάτης 1993, 299. Ἀκαμάτης 2009, 223. Νασιούλα 2009, 59.

Ἀποκαλύφθηκαν στὸν μακεδονικὸ τάφο Δ΄, ποὺ ἀνεσκάφη στὸν τύμβο Δ΄ τοῦ ἀνατολικοῦ νεκροταφείου τῆς ἀρχαίας Πέλλας, ὁ ὁποῖος βρισκόταν ἀκριβῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὴ βασιλικὴ ὁδό, μετέπειτα Ἐγνατία.
Ἐκδ. Χρυσοστόμου 1994, 56-57 (= SEG XLVII 933).
Βιβλ: Χρυσοστόμου 2003, 86-87 (= SEG LIII-2 623).

1ος αἰ. π.Χ.

α) Κάσσις Μυρτίλου, Διονύσιος, Ποσειδώνιος, Φίλις

β) Πυγίζω κατὰ τῶν πρώτων εἰσελθόντων.

γ) Πυγίζω κατὰ τῶν γεγραπότων.

δ) Πυγίζω κατὰ τῶν ἐπαναγεγραπότων.

Παρατηρήσεις

Τὰ γράμματα τοῦ πρώτου χαράγματος σταδιακὰ μειώνονται σὲ ὕψος.

Τὰ χαράγματα δὲν εἶναι πλήρως δημοσιευμένα, ὡς ἐκ τούτου ἡ διάταξη τῶν ὀνομάτων τοῦ πρώτου στίχου δὲν εἶναι γνωστή.

Σχολιασμός

Οἱ τρεῖς ἐπιγραφὲς χαραγμένες διαδοχικὰ ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλη, μὲ μικρὴ χρονικὴ διαφορὰ μεταξύ τους, ἀποτελοῦν ἕναν πρωτότυπο "διάλογο" ἀνάμεσα σὲ διαφορετικὲς ὁμάδες τυμβωρύχων. Οἱ πρῶτοι εἰσελθόντες θὰ πρέπει νὰ ἦταν καὶ οἱ τυχεροί. Οἱ ἑπόμενες τρεῖς ὁμάδες βρέθηκαν πρὸ διαδοχικῶν ἐκπλήξεων καὶ τὸ μόνο, ποὺ τοὺς ἔμενε ἦταν νὰ ξεσπάσουν σὲ ὕβρεις. Ἔτσι οἱ τυμβωρύχοι, ποὺ ἔφθασαν δεύτεροι χάραξαν τὴν πρώτη χρονικὰ ἐπιγραφή (α): *Πυγίζω κατὰ τῶν πρώτων εἰσελθόντων*. Ἡ τρίτη ὁμάδα τυμβωρύχων, χάραξε τὴ δεύτερη ἐπιγραφὴ (β): *Πυγίζω κατὰ τῶν γεγραπότων*, καὶ ἡ τελευταία ὁμάδα τὴν τρίτη ἐπιγραφὴ (γ): *Πυγίζω κατὰ τῶν ἐπαναγεγραπότων*.

Τὰ ὀνόματα Κάσσις Μυρτίλου, Διονύσιος, Ποσειδώνιος καὶ Φίλις ποὺ πιθανότατα συνδέονται μὲ τὰ ὑβριστικὰ χαράγματα δὲν εἶναι βέβαιο ἂν ἀνήκουν στοὺς πρώτους εἰσελθόντες ἢ στοὺς πρώτους "πυγιστές" τους.

Ὁ Κάσσις Μυρτίλου δὲν εἶναι γνωστὸς ἄλλη φορά. Ὁ τύπος Κάσσις προέρχεται ἀπὸ τὸ συχνὰ ἐμφανιζόμενο ὄνομα Κάσσιος μαρτυρεῖται μία ἀκόμα φορὰ στὴν Νικομήδεια τῆς Βιθυνίας.[645]

Τὸ ὄνομα Μύρτιλος δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν περιοχὴ τῆς Μακεδονίας ἐνῶ εἶναι γνωστὸ σὲ ἄλλες περιοχές.[646]

Τὰ θεοφορικὰ ὀνόματα Διονύσιος καὶ Ποσειδώνιος εἶναι κοινότατα σὲ πολλὲς ἑλληνικὲς περιοχές.[647]

Τὸ ὄνομα Φίλις < Φίλιος δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴ Μακεδονία καὶ εἶναι σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[648] Ὁ τύπος Φίλις, ὅπως καὶ ὁ τύπος Κάσσις εἶναι ἐνδεικτικοὶ τῆς ὕστερης χρονολόγησης τῶν ἐπιγραφῶν.

γεγραπότων· ἐπαναγεγραπότων· ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ χρήση τοῦ Π στὴ θέση τοῦ Φ στὶς ἐπιγραφὲς (β) καὶ (γ) σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ Φ τοῦ ὀνόματος Φίλις στὴν πρώτη ἐπιγραφή. Τὸ ρῆμα γράφω (ποὺ ἔχει καὶ τὴν ἔννοια τοῦ σχεδιάζω) συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλα χαράγματα, πρβλ. **136/Λ1**, **25/Α25**, **80/Π9**, **43/Α43**, **245/ΙΤ3**, **257/ΙΤ15**, **225/Σ1**, **247/ΙΤ5**.

109/Μ10) Φίλιπποι. SEG LI 871. (Πίν. 45)

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ μὲ στικτὴ χάραξη κάτω ἀπὸ ἐγχάρακτη δέλτο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, ἡ ὁποία φέρει ἄλλη ἐπιγραφή.

Ὕψος γραμμάτων: 0,05 - 0,06 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὸν βράχο πάνω στὸν ὁποῖο ἑδράζεται τὸ ἀνατολικὸ τμῆμα τοῦ τείχους, σὲ μικρὴ ἀπόσταση νότια τοῦ πύργου Π.

Ἐκδ. Κουκούλη - Χρυσανθάκη 2008, 135-148.

Βιβλ. Καραδέδος & Κουκούλη-Χρυσανθάκη 2001, 87-89 (ἀναφορὰ στὴν ἐπιγραφὴ τῶν ἐπιστατῶν χωρὶς νὰ δίνεται τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς). SEG LI 871.

Ἀπεικ. *Α΄ Πανελλην. Συνέδριο Ἐπιγραφικῆς* 2008, σχ. 2, εἰκ. 3, 4.

---

[645] Βλ. LGPN V.A. s.v. "Κάσσις". Βλ. ἀκόμα LGPN I, II, III.A, III.B καὶ V.A s.v. "Κάσσιος" καὶ "Κάσιος". Γνωστὸ ἐπίσης στὴν περιοχὴ τῆς Μακεδονίας εἶναι τὸ ὄνομα Κασσίας, βλ. LGPN IV, s.v. "Κασσίας".

[646] Βλ. LGPN I, II, III.A, III.B καὶ V.A s.v. "Μυρτίλος".

[647] Βλ. LGPN I - LGPN V.A. s.v. "Διονύσιος" καὶ ΄"Ποσειδώνιος".

[648] Γιὰ τὸν τύπο Φίλις, βλ. LGPN I, III.A, IV καὶ V.A s.v. "Φίλις". Γιὰ τὸ ὄνομα Φίλιος βλ. LGPN I -V.A. s.v. "Φίλιος". Γνωστὸς εἶναι ἐπίσης ὁ τύπος Φιλίας, βλ. LGPN I, II καὶ III.B s.v. "Φιλίας".

4ος αἰ. π.Χ.;

[- - -]ΙΩ[- -]

πυγίζεται.

Παρατηρήσεις

Ἐντὸς τῆς δέλτου, ἔχει ἀναγραφεῖ μὲ στικτὴ ἐπίσης χάραξη ἡ ἐπιγραφὴ Ἐπιστάται | Πυθόδωρος | Ἰσαγόρας (ὕψος γραμμάτων: 0,04-0,073 μ.). Στὸ τύμπανο τοῦ ἀετώματος ἔχει χαραχθεῖ τὸ μονόγραμμα ΦΙΛ.

Σχολιασμὸς

Σύμφωνα μὲ τὴν Κουκούλη - Χρυσανθάκη ἡ ἐπιγραφὴ ἕπεται ἀλλὰ δὲν φαίνεται νὰ ἀπέχει χρονικὰ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ τῶν ἐπιστατῶν, ἡ ὁποία χρονολογεῖται εἴτε στὸ γ΄ τέταρτο τοῦ 4ου αἰ., ἤ στὰ τέλη τοῦ 3ου / ἀρχὲς 2ου αἰ. π.Χ.[649]

110/M11) Τορώνη. SEG LII 647 G. (Πίν. 46)

Ἀτρακτόσχημη μολυβδίδα, μὲ φθαρμένη ἐπιφάνεια. Φέρει ἐπιγραφὲς καὶ στὶς δύο πλευρές.

Μῆκος: 0, 0375 μ., πλάτος: 0, 0183 μ., πάχος: 0, 0159 μ., βάρος: 29, 38 γραμ.

Ὕψος γραμ: περὶ τὰ 0,05 μ.

Ἀνασκαφὲς Τορώνης, Hill 2, TR2 Area 3(1).

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου. 78.463

Ἐκδ. Cabitoglou 2002, part 2, 723-26, fig. 171. SEG LII 647 G.

Ἀπεικ. Cabitoglou 2002, part 2, fig. 171.

Περὶ τὸ 349 π.Χ.

α΄ πλευρά: ΟΡ [- -] | ΔΑΣ

β΄ πλευρά: καλός.

Σχολιασμός

ΟΡ [- -] | ΔΑΣ· ἡ φθαρμένη ἐπιφάνεια τῆς α΄ πλευρᾶς δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀποκατάσταση τοῦ ὀνόματος.[650]

---

[649] Κουκούλη - Χρυσανθάκη 2008, 13 -148.

[650] Ὁ Cambitoglou ἔχει προτείνει ὡς πιθανὰ ὀνόματα τὰ Ὀρεστάδας, Ὀρφώνδας ἤ κάποιον τύπο (προφανῶς τὸν δωρικό) τοῦ ὀνόματος Ὀρμενίδης, βλ. Cambitoglou 2001, 725.

καλός· ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου *καλὸς* μπορεῖ νὰ παραλληλισθεῖ μὲ τὴν ἀναγραφὴ *ὡραῖος* στὴ μολυβδίδα τῆς Ὀλύνθου.[651] Ὅπως ἔχει παρατηρήσει ὁ Cambitoglou, ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ ὀνομαστικὴ πτώση τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖο στὶς μολυβδίδες ἀναγράφεται συνήθως σὲ γενική. Τὸ ὄνομα Ἀρχίης σὲ ὀνομαστικὴ πτώση ἀναγράφεται καὶ σὲ ἄλλη μολυβδίδα τῆς Τορώνης,[652] καθὼς καὶ στὴν μολυβδίδα τῆς Ὀλύνθου.

Ὁ Cambitoglou συνδέει τὶς μολυβδίδες τῆς ἀνασκαφῆς τῆς Τορώνης μὲ τὴν ἐπίθεση τοῦ Φιλίππου τοῦ Β΄ τὸ 349 π.Χ.[653]

111/M12) Μακεδονία SEG XXXIV 687. (Πίν. 47)

Ἀνάγλυφος σκύφος. Κοσμεῖται μὲ ὀκτὼ ἐρωτικὲς σκηνές: ἕξι ἐρωτικὰ συμπλέγματα, μία σκηνὴ χοροῦ(;) ἢ ἐρωτικὴ σκηνὴ καὶ μία παράσταση τοῦ Ἔρωτος μαζὶ μὲ τὴν Ψυχή. Οἱ ἐρωτικὲς σκηνὲς συνοδεύονται ἀπὸ ἐπιγραφές. Στὴν πρώτη παράσταση εἰκονίζεται ζεύγος σὲ κλίνη. Ἡ γυναικεία μορφὴ εἰκονίζεται σὲ στάση ἐπίκυψης καὶ ἡ ἀνδρικὴ μορφὴ γονατισμένη πίσω της. Ἡ παράσταση συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ἀριθ. 1. Ἀκολουθεῖ ἡ παράσταση γυναίκας καθισμένης σὲ κυκλικὸ βωμοειδὲς βάθρο, ἐνῶ ὁ ἄνδρας εἰκονίζεται ὄρθιος μπροστά της νὰ κρατᾶ ἀνοικτὰ τὰ σκέλη της. Τὴν παράσταση συνοδεύει ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 2. Ἀκολουθεῖ ἐρωτικὴ σκηνὴ στὸ δάπεδο μὲ τὴν γυναίκα σὲ ἐπίκυψη καὶ τὸν ἄνδρα γονατισμένο πίσω της καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 3. Στὴν παράσταση ἀριθ. 4 εἰκονίζεται γυναίκα ποὺ πλησιάζει μὲ ἀνοικτὰ σκέλη ἄνδρα καθισμένο σὲ κάθισμα. Τὴν παράσταση συνοδεύει ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 4. Στὴν ἑπόμενη παράσταση ἡ γυναίκα εἰκονίζεται σὲ ἐπίκυψη καὶ ὁ ἄνδρας ὄρθιος πίσω της καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 5. Ἀκολουθεῖ σκηνὴ στὴν ὁποία εἰκονίζεται γυναίκα πλαγιασμένη σὲ κλίνη καὶ ἀπέναντί της καθήμενος ἄνδρας. Τὴν παράσταση συνοδεύει ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 6. Ἀκολουθεῖ παράσταση ὄρθιου ζεύγους σὲ ἐρωτικὸ ἀναγκαλισμό, κατὰ τὸν ὁποῖο ὁ ἄνδρας σηκώνει τὸ ἀριστερὸ σκέλος τῆς γυναίκας. Δίπλα στὴν παράσταση ἡ ἐπιγραφὴ ἀριθ. 7. Ἡ διηγηματικὴ ζώνη κλείνει μὲ τὴν παράσταση ἱσταμένου Ἔρωτος σὲ ἐναγκαλισμὸ μὲ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν ἐπιγραφὴ ἀριθ. 8.

Ὕψος γραμμάτων: 0,098 μ., διάμετρος: 0,122-0,124 μ.

Προέρχεται ἀπὸ τὴ Μακεδονία καὶ τεχνοτροπικὰ ἀποδίδεται στὸ ἐργαστήριο του χαράκτη Α τῆς Πέλλας.[654] Παλαιότερα βρισκόταν στὸ "Musée Secret" τοῦ Roger Peyrefitte μὲ ἀρ. 397. Σήμερα ἀνήκει σὲ ἰδιωτικὴ Συλλογὴ στὸ Erlangen.

---

[651] Olynthus X, ἀριθ. 2180 (= ἀριθ. **105/M6** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[652] Cambitoglou 2001 , 725 ἀριθ. 18.2 καὶ 18.11.

[653] Cambitoglou 2001 , 723.

Βερολίνο MB 70.

Ἐκδ. Sinn 1979, 124-125 no MB 70 (= SEG XXXIV, 687). Siebert 1984, 14-20, pl. 4, 5 (= SEG XXXIV, 687).

Βιβλ. LIMC VII, s.v. Psyche, 582, αρ. 158. Νασιούλα 2006, 65-66. Νασιούλα 2009, 61-62. Βελένη κ. ἄ. 2011, 819.

Ἀπεικ. AK 27 (1984) figs. 1-2, pl. 4, 5.

2ος αἰ. π.Χ.

1) Σχολῇ ὤθει.
2) Σοφὸς γ᾽ εἶ
3) Πρόσαγε
δή
4) ὧδε θέ<λ>ω
5) Τί ψοφεῖ
ἡ σαμβύκη;
6) ἰμὶ καλή.
7) ΤΩΠΡΟΛΟΙ
ΜΩΙ.
8) ΕΥΨΥΧΗ.

1) ΣΧΑΛΗΟΙΘΕΙ Sinn. Σχολῇ ὠθεῖ Siebert. Σχολῇ ὤθει Nassioula. **2)** ΣΟΦΟΣ ΓΕΙ Sinn. Σοφὸς γ᾽ εἶ Siebert, Herter. **3)** Πρόσαγε | δὴ Sinn, Herter, Siebert. **4)** Θεύω ἐπὶ τοῦ σκύφου. ΩΑΕ ΘΕΥΩ Sinn. ὧδε θέ<λ>ω Siebert. ὧδε θεύω Nassioula. **5)** ΤΙ ΨΟΦΕΙ|Σ ΝΑΖΠΟΣ Sinn. τί ψοφεῖ; Herter, Siebert, Nassioula. **6)** ΙΜΙ ΚΑΛΗ Sinn. ἰμὶ καλή Herter, Siebert. <ε>ἰμὶ καλή Nassioula **7)** τῷ προ<δ>ό|μῳ rejected by Siebert; τουτί <π>ρο<δ>ό<ς> |μ<ο>ι (ΟΥ: συμπίλημμα, ΤΙ: συμπίλημμα ποὺ χρησιμεύει καὶ γιὰ τὸ ἀρχικὸ Π τῆς ἑπόμενης λέξης, τελικὸ Σ: ἁπλοποιημένο μηνοειδὲς Σ, ποὺ χαράχθηκε σὰν κάθετη κεραία) Siebert, Vatin (δῶσε μου). ΤΩΠΡΟΛΟΙ Ι| ΜΩΙ Nassioula. **8)** ΕΥ ΨΥΧΗ Sinn. Εὐψύχει Siebert. Εὐψύχη Icard-Gianolio. ·Εὐψύχη Icard - Gianolio. Εὖ Ψυχή Herter, Nassioula, Adam-Veleni et al.

Σχολιασμός

Οἱ παραστάσεις τοῦ ἀγγείου ἔχουν ὡς κοντινὸ παράλληλο τὶς παραστάσεις τῆς μήτρας αρ. 81.112 τῆς Πέλλας[655] καὶ πρόσφατα τὸ ἀγγεῖο ἀποδόθηκε στὸν χαράκτη Α τῆς Πέλλας.[656]

---

[654] Νασιούλα 2009, 65-66. Βελένη κ. ἄ. 2011, 819.

[655] Βλ. ἀριθ. **106/M7** καὶ **107/M8** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[656] Νασιούλα 2006, 65-66. Νασιούλα 2009, 65-66.

1) Σχολῇ ὤθει· γιὰ τὸ σχολιασμὸ τῆς φράσης, ἡ ὁποία δηλώνει κατὰ τὸν Ἀκαμάτη τὴ δυσκολία ὁλοκλήρωσης τῆς ἐρωτικῆς πράξης,[657] ἀλλὰ πιθανότερα τὴν προτροπὴ τῆς ἑταίρας νὰ γίνουν ὅλα χωρὶς βιασύνη καὶ μὲ ἄνεση[658] βλ. τὴν ἀντίστοιχη ἐπιγραφὴ στὸ λῆμμα ἀριθ. **107/M8** τοῦ παρόντος καταλόγου.

2) Σοφὸς γ᾽ εἶ· ἡ φράση, ἡ ὁποία ἀπευθύνεται ἀπὸ τὴ γυναίκα στὸν ἄνδρα ἀποτελεῖ φιλοφρόνηση καὶ ἐπιδοκιμασία γιὰ τὶς ἐρωτικὲς ἱκανότητες καὶ ἐπιδόσεις του.[659]

3) Πρόσαγε | δή· Γιὰ τὸ σχολιασμό τῆς βλ. τὴν ἀντίστοιχη ἐπιγραφὴ στὸ λήμμα ἀριθ. **106/M7** τοῦ παρόντος καταλόγου.

4) ὧδε θέ<λ>ω· ὁ Siebert θεωρεῖ ὅτι τὸ *ὕψιλον* στὴ θέση τοῦ *λάμδα* ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ γράφεται ἀντίστροφα στὴ μήτρα.[660] Ἡ φράση "ἔτσι θέλω" δὲν εἶναι βέβαιο ἄν διατυπώνεται ἀπὸ τὸν ἄνδρα ἤ τὴν γυναίκα καὶ κατὰ τὴ Νασιούλα δηλώνει ἀνυπομονησία.[661]

5) Τί ψοφεῖ | ἡ σαμβύκη; ἡ φράση εἶναι γεμάτη ἐρωτικὰ ὑπονοούμενα κατὰ τὴ Νασιούλα,[662] ἐνῶ κατὰ τὸν Siebert, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι στὴ σκηνὴ ἀπεικονίζεται ζεῦγος χορευτῶν, ἡ φράση ἐκφράζει τὴ διαμαρτυρία τοῦ πελάτη γιὰ τοὺς μουσικούς.[663]

6) ἰμὶ καλή· ἡ φράση ἀποτελεῖ ἕνα φιλάρεσκο αὐτοχαρακτηρισμὸ τῆς ἑταίρας.[664]

7) ΤΩΠΡΟΛΟΙ|ΜΩΙ· Ἡ φράση εἶναι προβληματική. Ὁ Siebert ἀναφέρει ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ ἔχει ἀναγραφεῖ ἡ φράση *τῷ προδόμωι* ἐπειδὴ ἡ εἰκόνα τοῦ προδόμου καὶ τῆς θύρας ἀπαντῶνται συχνὰ στὴν ἐρωτικὴ λογοτεχνία ἀλλὰ καὶ προγενέστερα στὶς κωμωδίες τοῦ Ἀριστοφάνους γιὰ νὰ δηλώσουν τὸ γυναικεῖο γεννητικὸ ὄργανο ἤ

---

[657] Ἀκαμάτης 1993, 294·Ἀκαμάτης 2009, 223.

[658] Νασιούλα 2009, 64. Τὴν ἔννοια αὐτὴ ἀποδίδει στὴ φράση καὶ ὁ Siebert, ὁ ὁποῖος μεταφράζει "pousse à volonté", βλ. Siebert 1984, 15.

[659] Siebert 1984, 15. Ὁ Siebert συγκρίνει ἐπίσης τὴ φράση μὲ τὴ λέξη *σόφισμα*, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν Θεόπομπο γιὰ να δηλώσει τὴν ἐρωτικὴ τεχνική, βλ. Θεόπομπος 35: "….εἴπω σόφισμ᾽, ὅ φασι παίδας Λεσβίων | εὑρεῖν". Βλ. ἀκόμη Henderson 1991, 183 ἀριθ. 381. Τὴν ἑρμηνεία τῆς ἐπιδοκιμασίας δίνει καὶ ἡ Νασιούλα ἡ ὁποία μεταφράζει "εἶσαι στ᾽αλήθεια επιδέξιος", βλ. Νασιούλα 2009, 65 καὶ σημ. 69.

[660] Siebert 1984, 15.

[661] Νασιούλα 2009, 64.

[662] Νασιούλα 2009, 65.

[663] Siebert 1984, 15-16. Ἀντίθετα σχῆμα συνουσίας βλέπει στὴν παράσταση ὁ Ἀκαμάτης (1993, 298), σχῆμα συνουσίας VII.

[664] Siebert 1984, 16, κατὰ τὸν ὁποῖο ἡ φράση θυμίζει τὶς γραπτὲς ἐπιγραφὲς τῶν ἀττικῶν ἀγγείων τοῦ τύπου "ἡ παῖς καλή".

τὴν εἴσοδο σὲ αὐτό. Τελικὰ ὅμως ἀπέρριψε τὴν πιθανότητα αὐτὴ μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι ἡ λέξη δὲν ταιριάζει μὲ τὴν παράσταση τοῦ ἀπεικονιζόμενου ζεύγους. Ἀντίθετα, ἀναγνώρισε μετὰ τὸ ἀρχικὸ Τ, ἕνα συμπίλημμα τῶν γραμμάτων ΟΥ, καὶ ἀκολούθως ἕνα συμπίλημμα τῶν γραμμάτων ΤΙ, ποὺ χρησίμευε καὶ ὡς τὸ ἀρχικὸ Π τῆς ἑπόμενης λέξης καὶ θεώρησε ὅτι τὸ τελικὸ Σ μπορεῖ νὰ ἦταν ἕνα ἁπλοποιημένο μηνοειδὲς Σ, ποὺ χαράχθηκε ὡς κάθετη κεραία. Ἔτσι ἀνέγνωσε τὴ φράση *τουτί <π>ρο<δ>ό<ς> / μ<ο>ι* ποὺ σημαίνει “δῶσε μου” καὶ ἡ ὁποία κατ᾽αὐτὸν ἀπευθύνεται ἀπὸ τὸν ἄνδρα στὴν γυναίκα.[665] Πιθανότερο ὅμως θεωρῶ ὅτι ἡ φράση λέγεται ἀπὸ τὴ γυναίκα στὸν ἄνδρα.

8) ΕΥΨΥΧΗ· γιὰ τὸν σχολιασμὸ βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἀντίστοιχης ἐπιγραφῆς τοῦ λήμματος **107/M4** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[665] Siebert 1984, 17.

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ

112/ΕΠ1) Ὀδησσός, IG Bulg V 5074 (1). (Πίν. 48)

Χάραγμα σὲ τοῖχο στοὺς καμαροσκεπεῖς διαδρόμους τοῦ ρωμαϊκοῦ θεάτρου τῆς Ὀδησσοῦ (σημερινὴ Βουλγαρία).

Ἐκδ. IG Bulg V 5074.

Ἀπεικ. IG Bulg V, tabula 14, 15.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

Γοργόνεια πυγεί-
ζετε, πέος [σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν].

[σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν] vel σ̣ιδερ[ο]ῦ[ν]: Mihailov.

Σχολιασμός

Γοργόνεια· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἄλλη μία μόνον φορὰ στὸ Ἴλιον[666] ἐνῶ γνωστοὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς εἶναι οἱ τύποι Γοργονία καὶ Γοργονίς.[667] Μπορεῖ νὰ ἐτυμολογηθεῖ ἀπὸ τὸ ἐπίθετο γοργὸς ἢ τὴ μυθικὴ Γοργώ.[668]

Πυγεί|ζετε: στὸν τύπο μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ εἴτε τὸ γ΄ ἑνικὸ πρόσωπο τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῆς παθητικῆς φωνῆς (πυγίζεται) μὲ τὴν ἀνορθογραφία τῶν ὑστέρων χρόνων, εἴτε τὸ β΄ πληθυντικὸ πρόσωπο τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς. Στὴ δεύτερη περίπτωση τὸ ὄνομα Γοργόνεια εἶναι τὸ ἀντικείμενο καὶ τὸ ρῆμα ἀπευθύνεται σὲ πολλοὺς ἄνδρες, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο θεωρῶ ἀπίθανο.

[σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν]· ὁ χαρακτηρισμὸς σιδηροῦς γιὰ τὸ πέος ἀποτελεῖ παραλληλισμὸ μὲ μία ἀπὸ τὶς ἰδιότητες τοῦ σιδήρου, τὴ σκληρότητα. Τὸ ἐπίθετο ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ὡς προσδιορισμὸς γιὰ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος, κυριολεκτικὰ ἢ μεταφορικά, ὅπως *ἦτορ, σάρξ, χείρ, κραδίη* (*καρδία*) καὶ μερικὲς φορὲς ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ὡς χαρακτηρισμὸς προσώπων.[669] Στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφὴ ὁ προσδιορισμὸς χρησιμοποιεῖται γιὰ πρώτη φορὰ γιὰ τὸ ἀνδρικὸ γεννητικὸ μόριο.

---

[666] Βλ. LGPN V.A, s.v. "Γοργονία".

[667] Masson 1997, 59-62.

[668] HPN 111-112.

[669] LSJ[9] s.v. "σιδήρεος" ἀριθ. 2.

Ἡ ἑρμηνεία τῆς φράσης πέος [σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν] εἶναι προβληματική· θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ὁ χαράκτης τῆς ἐπιγραφῆς διαφημίζει τὰ προτερήματά του, ἀφοῦ πρῶτα διαλαλεῖ ὅτι ἡ Γοργόνεια προσφέρει τὴ συγκεκριμένη ὑπηρεσία. Στὴν περίπτωση ὅμως κατὰ τὴν ὁποία τὸ πρῶτο μέρος τῆς ἐπιγραφῆς θεωρηθεῖ διαφήμιση μιᾶς πόρνης, τὸ δεύτερο σκέλος δηλαδὴ ἡ φράση πέος [σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν], δύσκολα μπορεῖ νὰ κατανοηθεῖ. Θὰ μποροῦσε πιθανῶς νὰ θεωρηθεῖ πρόκληση ἐκ μέρους της: ἂν διαθέτεις σιδηροῦν πέος μπορεῖς νὰ πυγίσεις τὴν Γοργόνεια. Θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἁπλὸ ὑβριστικὸ χάραγμα ἀπὸ κάποιο ἀπογοητευμένο πελάτη τῆς Γοργονείας.

113/ΕΠ2) Ὀδησσός, IG Bulg V 5074 (2). (Πίν. 48)

Χάραγμα σὲ τοῖχο στοὺς καμαροσκεπεῖς διαδρόμους τοῦ ρωμαϊκοῦ θεάτρου τῆς Ὀδησσοῦ, στὴ σημερινὴ Βουλγαρία.

Ἐκδ. IG Bulg V 5074. SEG XLVII 1155.

Ἀπεικ. IG Bulg V, tabula 14, 15.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

Ἡλιοδώρα Βουθειθερὶς καλὰ π<υ>γίζεται.

βουθε{ιθε}ρίς· Chaniotis.

Παρατηρήσεις

π<υ>γίζεται: στὴ θέση τοῦ Υ εἶχε χαραχθεῖ ἀρχικὰ τὸ Ω (πωγίζεται). Ἀκολούθως ἄλλος χαράκτης χάραξε τὸ Υ πάνω στὸ Ω γιὰ νὰ διορθώσει τὸ λάθος.

Σχολιασμός

Ἡλιοδώρα· τὸ ὄνομα εἶναι σπάνιο.[670] Περισσότερο σύνηθες εἶναι τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Ἡλιόδωρος.[671]

Βουθειθερίς· τὸ ὄνομα(;) δὲν συναντᾶται ἄλλη φορά.[672] Φαίνεται ὅτι ἔχει κοινὴ ρίζα μὲ τὰ ἀνδρικὰ ὀνόματα Βουθήρας καὶ Βούθηρος.[673] Στὸ LGPN τὰ δύο ὀνόματα παρουσιάζονται ξεχωριστὰ ἀλλὰ ὡς ἀνήκοντα στὸ ἴδιο πρόσωπο. Ἀντίθετα, ὁ

[670] Τὸ ὄνομα συναντᾶται ἄλλες τρεῖς φορὲς στὸ Παντικάπαιο καὶ σὲ λίγες ἀκόμα περιοχές, βλ. βλ. LGPN IV, s.v.

[671] Βλ. LGPN I-V.A, s.v.

[672] Βλ. LGPN IV s.v.

[673] HPN 97.

Χανιώτης[674] θεωρεῖ ὅτι ἡ λέξη Βουθειθερὶς θὰ μποροῦσε νὰ ἀναγνωσθεῖ βουθε{ιθε}ρίς ποὺ σημαίνει βουθερής, δηλαδὴ ὁ παρέχων βοσκὴ θερινή, λέξη ποὺ μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὸν Σοφοκλῆ (*Τραχ*. 188).[675] Ἀποτελεῖ δηλαδὴ ἕναν ὑπαινιγμὸ γιὰ τὴν Ἡλιοδώρα, ὁ ὁποῖος παραπέμπει στὸν παραλληλισμὸ τοῦ γυναικείου γεννητικοῦ ὀργάνου μὲ *κῆπο*, ἀλλὰ καὶ στὴν χρήση τοῦ ρήματος *βόσκεσθαι* γιὰ τὴ σεξουαλικὴ συνεύρεση.[676]

καλὰ π<υ>γίζεται: Σὲ κάθε περίπτωση πρόκειται γιὰ "ἀξιολόγηση" στὴν ὁποία προβαίνει κάποιος πελάτης γιὰ τὶς ὑπηρεσίες μιᾶς πόρνης.

114/ΕΠ3) Ὀδησσός, IG Bulg V 5074 (6). (Πίν. 48)

Χάραγμα σὲ τοῖχο στοὺς καμαροσκεπεῖς διαδρόμους τοῦ ρωμαϊκοῦ θεάτρο τῆς Ὀδησσοῦ, στὴ σημερινὴ Βουλγαρία.

Ἐκδ. IG Bulg V 5074.

Ἀπεικ. IG Bulg V, tabula 14, 15.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

ϙαταπ̣[υ]γίζα̣τ̣[αι].

Σχολιασμός

Πρόκειται γιὰ τύπο τοῦ ρήματος καταπυγίζομαι, ποὺ συναντᾶται γιὰ πρώτη φορά, σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ συνήθη ἐπίθετα καταπύγων, καταπύγαινα καὶ κατάπυγος. Ἡ λέξη πιθανῶς θὰ ἔπρεπε νὰ διορθωθεῖ ὡς ϙαταπ̣[υ]γίζ<ε>τ̣[αι], ἐὰν δὲν πρόκειται γιὰ παράλληλο ρηματικὸ τύπο. Ὅπως ἔδειξε ἡ ἐκ λάθους χάραξη τοῦ Ω στὸ ρῆμα πυγίζεται τοῦ προηγούμενου χαράγματος καὶ ἡ διόρθωσή του σὲ Υ, ἡ πιθανότητα ἑνὸς λάθους καὶ σὲ αὐτὸ τὸ χάραγμα εἶναι μεγάλη. Θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ ἀναγνωρισθεῖ καὶ ὁ παρατατικὸς χρόνος τοῦ ρήματος, ὁ ὁποῖος συναντᾶται ἄλλες δύο φορές, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία χωρὶς αὔξηση,[677] ὁπότε θὰ ἔπρεπε νὰ μεταγραφεῖ ὡς: ϙαταπ̣[υ]γίζα̣τ̣[ο].

---

[674] SEG XLVII 1155.

[675] Βλ. LSJ[9] s.v. "βουθερής".

[676] Henderson 1975, 135 - 136, 174. Οἱ λέξεις κῆπος καὶ βόσκουσα χρησιμοποιοῦνται σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις μὲ ἐρωτικὴ χρειά, βλ. Απόρρητα 25-26.

[677] Πρβλ. **127/ΕΠ16**, στ. 2: πυγίζονταν καὶ **291/ΑΙ6**, (Β) στ. 1: ἐπυγίζοσαν.

115/ΕΠ4) Φιλιππούπολις, SEG LIII-2, 669. (Πίν. 49)

Πλίνθος ἀπὸ ἐρυθρὸ πηλό, συγκολλημένη ἀπὸ δύο τμήματα. Φέρει ἐγχάρακτη πρὶν ἀπὸ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ μὲ καλάμι ἢ ξύλο.

Ὕψος: 0,33 μ., πλάτος: 0,17 μ., πάχος: 0,0953

Ὕψος γραμμάτων: 0, 023 - 0, 067 μ.

Βρέθηκε στὴ βόρεια ἀγορὰ (forum) τῆς Φιλιππούπολης, πλησίον τοῦ λεγομένου Ὠδείου.

Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Φιλιππούπολης, Inv. No II-1031. Plate XX.

Ἐκδ. Dimitrova & Sharankov 2003, 201 - 204.

Ἀπεικ. *ZPE* 143 (2003) 201.

3ος αἰ. μ.Χ, (;)

Εὐφί-
λητε,
κυσθε-
4 γλεί-
χων.

Παρατηρήσεις

Ἂν καὶ τὰ γράμματα εἶναι καμπύλα καὶ μηνοειδὴ οἱ κορυφές τους εἰδικὰ στὰ Ε, Θ, Σ εἶναι ὀξυκόρυφες.

Σχολιασμό

Στ. 1 - 2: Εὐφί|λητε· τὸ ὄνομα Εὐφίλητος εἶναι ἀρκετὰ συνηθισμένο στὴν Ἀττικὴ καὶ στὰ Νησιά του Αἰγαίου καὶ σπανιότατο στὶς ἄλλες περιοχές.[678] Στὴν περιοχὴ τῆς Θράκης ἔχει ἐντοπισθεῖ ἄλλη μία μόνον φορὰ στὸ Βυζάντιο[679] καὶ δὲν συναντᾶται στὴν περιοχὴ τῆς Μαύρης Θάλασσας.

Κυσθε|γλεί|χων: ἡ λέξη εἶναι σύνθετη ἀπὸ τὶς λέξεις κύσθος καὶ ἐγλείχω (= ἐκλείχω).[680] Ἡ λέξη κύσθος σημαίνει τὸ γυναικεῖο γεννητικὸ μόριο καὶ ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ γνωστοὺς αἰσχρολογικοὺς ὅρους γιὰ αὐτό.[681]

---

[678] Βλ. LGPN I-V.A, s.v.

[679] Βλ. LGPN IV, s.v.

[680] Γιὰ τὴ χρήση τοῦ Γ στὴ θέση τοῦ Κ βλ. τὰ παραδείγματα ποὺ παραθέτουν οἱ Dimitrova καὶ Sharankov (2003, 201-202).

[681] Ἀπόρρητα, 23-24. Henderson 1991, 130.

Τὸ ρῆμα ἐκλείχω ἔχει τὴ σημασία "λείχω ἐκ τινὸς", "ἐσθίω λείχων τι" καὶ μπορεῖ νὰ συσχετισθεῖ μὲ τοὺς στίχους τοῦ Ἀριστοφάνη γιὰ τὸν Ἀριφράδη (*Ἱππεῖς* 1284-1285): "τὴν γὰρ αὐτοῦ γλῶτταν αἰσχραῖς ἡδοναῖς λυμαίνεται, ἐν κασαυρείοισι λείχων τὴν ἀπόπτυστον δρόσον". Γιὰ τὸν Ἀριστοφάνη ὁ χαρακτηρισμὸς εἶναι ἀπόλυτα μειωτικὸς καὶ τὸν ἐπαναλαμβάνει καὶ ἀλλοῦ.[682]

Ὁ πασιφανῶς ὑβριστικὸς χαρακτήρας τοῦ χαράγματος ἐντείνεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ μερικοὺς λαοὺς, ὅπως οἱ Θράκες, ἡ αἰδιολειχία ἀποτελοῦσε ἐνέργεια προσβλητικὴ καὶ ἀνεπίτρεπτη γιὰ ἐλεύθερους ἀνθρώπους.[683] Τὸ περιπαιχτικὸ σχόλιο κακεντρεχὲς ἢ μή, μπορεῖ νὰ γίνει ἀντιληπτὸ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν ἑνὸς ἐργαστηρίου κεραμουργίας.

116/ΕΠ5) Πίστιρος, SEG LII 711 (LXIV). (Πίν. 49)

Μελαμβαφὴς λύχνος βορειοελληνικοῦ ἐργαστηρίου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴ μείξα.

Ὕψος λύχνου: 0,038 μ. διάμετρος: 0,058 μ.

Ὕψος γραμμ.:0,081 μ.

Βρέθηκε κατὰ τὶς ἀνασκαφὲς στὴν Πίστιρο τῆς Θράκης (AV I, sq. A8 (south-west part), spit II, South 1.35, West 1.25. GL).

Ἀριθμὸς εὑρετ. 80.

Ἐκδ. Domaradzka 2002, 228 ἀριθ. 64.

Βιβλ. SEG LII 711 (64).

Ἀπεικ. Pistiros II, πίν. 50:64, εἰκ. 9.6:64.

355-275 π.Χ.

Πυγή.

Παρατηρήσεις

Ἡ λέξη ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ συμπίλημα.

---

[682] Ὁ Ἀριστοφάνης ψέγει ἐπίσης τὸν Ἀριφράδη ἐπειδὴ ἐπιδίδεται στὴν γυναικεία αἰδοιολειχία στοὺς *Σφῆκες* στ. 1280-83, ὅπου ἐπίτηδες λόγω τοῦ θέματος χρησιμοποιεῖ τὸ ρῆμα γλωττοποιεῖν, καθὼς καὶ στὴν *Εἰρήνη* στ. 883-85. Γιὰ τὸ θέμα βλ. ἐπίσης Dimitrova & Sharankov 2003, 202-203.

[683] Dimitrova - Shaarankov 2003, 203-204, ὅπου παρατίθεται τὸ παράδειγμα τῶν Δακῶν, οἱ ὁποῖοι τιμωρήθηκαν μὲ ὑποχρωτικὴ αἰδιολειχία ὕστερα ἀπὸ τὴν κακή τους ἀπόδοση σὲ μάχη.

117/ΕΠ6) Χερσόνησος, SEG XXXVII 661. (Πίν. 50)

Χάραγμα σὲ θραῦσμα σώματος θασιακοῦ πιθανῶς ἀμφορέα. Ἐλλιπὲς στὴν κάτω δεξιὰ πλευρά.

Διαστάσεις: 0, 009 X 0,007 μ.

Ὕψος γραμμ: 0,005 - 0,009 μ.

Βρέθηκε τὸ 1979 πλησίον τοῦ ἀρχαίου θεάτρου τῆς Χερσονήσου.

Ἐκδ. Solomonik 1987 (Ρωσ.), 126 - 130.

Βιβλ. Vinogradov & Zolotarev 1999, 118. SEG XLIX 1031. BE 1989, 478.

Ἀπεικ. *VDI* 1987.3 (Ρωσ.), 126, εἰκ. 3.

4ος αἰ. π.Χ.

Κοτυτί-
ωμ πόρνας
ἔραται τᾷ̣ς
νέας [- - -] *vacat*

Κοτυτί|ωμ πόρνας | ἔραται τᾷ̣ς | νέας [- - -] *vacat*, vel Κοτυτί|ωμ πόρνας | Ἐράτᾳ τᾷ̣ς | νέας [- - -] *vacat*· Solomonik.

Παρατηρήσεις

Τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν λέξεων Κοτυτίωμ καὶ ΕΡΑΤΑΙ εἶναι μεγαλύτερα.

Σχολιασμός

Στ. 1 - 2: Κοτυτί|ωμ· τὸ ὄνομα Κοτυτίων μαρτυρεῖται μόνον στὶς περιοχὲς τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, τῆς Ταυρίδος καὶ τῆς Σκυθίας.[684] Ἀποτελεῖ μᾶλλον παραλλαγὴ τοῦ ὀνόματος Κότυς ποὺ μαρτυρεῖται συχνὰ στὴ Μακεδονία καὶ τὴ Θράκη.[685]

Στ. 3: ἔραται· κατὰ τὴν Solomonik τὰ σωζόμενα γράμματα ΕΡΑΤΑΙ μποροῦν νὰ μεταγραφοῦν ὡς ἔραται ἢ Ἐράτᾳ. Στὴν πρώτη περίπτωση πρόκειται γιὰ τὸ γ΄ ἐνικὸ τῆς ὁριστικῆς τοῦ ρήματος ἔραμαι καὶ ἡ ἐπιγραφὴ δηλώνει ὅτι ὁ Κοτυτίων ποθεῖ μία νεαρὴ πόρνη.

Πέραν τῆς ἑρμηνείας αὐτῆς ἡ Solomonik παρέθεσε καὶ μία δεύτερη. Ἀναγνώρισε στὴ λέξη ΕΡΑΤΑΙ τὴ δοτικὴ τοῦ θηλυκοῦ ὀνόματος Ἐράτα,[686] τὸ ὁποῖο

[684] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὶς περιοχὲς αὐτὲς ἕξι φορές, βλ. LGPN IV s.v.

[685] Βλ. LGPN IV, s.v. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται λίγες φορὲς καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I, II, III.A καὶ III.B s.v.

ὀρθῶς ἐτυμολόγησε ἀπὸ τὸ ρῆμα ἐράω-ῶ καὶ ἀκολούθως θεώρησε ὅτι εἶναι ἕνα ταιριαστὸ ὄνομα γιὰ πόρνη. Κατὰ τὴν Solomonik μὲ τὴν ἀναφορὰ τοῦ ὀνόματος δημιουργεῖται ἕνα ὑπερβατὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖο δείχνει ὅτι ὁ Κοτυτίων ἔχει μία οἰκονομικὴ συναλλαγὴ μὲ τὴν Ἐράτα σχετικὰ μὲ νέες πόρνες. Τὸ ρῆμα στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ βρισκόταν στὸ ἐλλεῖπον τμῆμα τοῦ ἀγγείου. Τὸ χάραγμα ἦταν σύμφωνα μὲ τὴν ἐκδοχὴ αὐτὴ ἕνα "σημείωμα" ἢ μία "καταγγελία" γιὰ τὸν Κοτυτίωνα ὡς προαγωγὸ καὶ θὰ μποροῦσε νὰ ἑρμηνευθεῖ "ὁ Κοτυτίων θὰ φέρει στὴν Ἐράτα νέες πόρνες". Ἡ δεύτερη αὐτὴ ἀνάγνωση προϋποθέτει, ὅπως ἀναφέρθηκε τὴν ἀποδοχὴ ἑνὸς ὑπερβατοῦ λεκτικοῦ σχήματος,[687] ἀνάλογα ὅμως λεκτικὰ σχήματα δὲν συνηθίζονται στὰ χαράγματα καὶ γιὰ αὐτὸ θεωρῶ περισσότερο πιθανὴ τὴν ἀνάγνωση τοῦ ρηματικοῦ τύπου ἔραται.[688]

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά οἱ Vinogradov καὶ Zolotarev ἐντάσσουν τὸ χάραγμα σὲ διαδικασία ὀστρακισμοῦ προσκομίζοντας ὡς παράλληλα ὄστρακα τοῦ Κεραμεικοῦ στὴν Ἀθήνα **39/A39** (Μεγακλῆς | Ηιπποκράτῆς | μοιχός) καὶ **40/A40** (Θεμισθοκλῆς | καταπύγῶν | Νεοκλέος) τοῦ παρόντος καταλόγου. Σύμφωνα μὲ αὐτὴν τὴν ἄποψη, στὸ πλαίσιο κάποιου ὀστρακισμοῦ ὁ Κοτυτίων δέχεται αὐτὸ τὸ ὑβριστικὸ - εἰρωνικὸ σχόλιο γιὰ τὶς πολιτικὲς ἀπόψεις του, τὶς ὁποῖες ἀλλάζει, ὅπως ἀλλάζει κάθε φορὰ τὶς νέες πόρνες.[689]

Ἐκτιμῶ, χωρὶς νὰ ἀποκλείω ἐντελῶς, ὅτι ἡ πιθανότητα νὰ προέρχεται τὸ ὄστρακο αὐτὸ ἀπὸ ὀστρακισμὸ εἶναι λίγες. Βέβαια δὲν διαθέτουμε ἀπὸ τὶς δημοσιεύσεις περισσότερα ἀνασκαφικὰ στοιχεῖα ποὺ θὰ μᾶς ὁδηγοῦσαν σὲ ἀσφαλέστερα συμπεράσματα. Ἡ ἀνάγνωση τοῦ ὀστράκου ὡς μία προσωπικὴ ἐπίθεση ἰδωτικοῦ καὶ ὄχι δημοσίου χαρακτήρα παραμένει κατὰ τὴν ἐκτίμησή μου ἡ πλέον πιθανὴ ἐκδοχή.

---

[686] Τὸ ὄνομα Ἐράτα εἶναι πολὺ σπάνιο· εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ μία φορὰ στὴ Νίσυρο τὸν 3ο αἰ . π.Χ., μία στὴν Κόρινθο τὸν 6ο αἰ. π.Χ. μία φορὰ στὴ Βοιωτία τὸν 3ο αἰ. π.Χ., δύο φορὲς στοὺς Δελφοὺς τὸν 2ο αἰ. π.Χ. μία στὴ Θεσσαλία τὸν 5ο αἰ. π.Χ., βλ. LGPN I, III.A καὶ III.B s.v. Τὸ ὄνομα παράγεται ἀπὸ τὸ ἐπίθετο ἐρατὸς -ή, -όν.

[687] Solomonik 1987, 126-130.

[688] Τὴν ἑρμηνεία αὐτὴ προκρίνουν ἐπίσης καὶ οἱ Pleket (SEG XXXVII 661) καὶ Dubois (BE 1989, 478).

[689] Vinogradov & Zolotarev 1999, 118.

118/ΕΠ7) Χερσόνησος, SEG XXVI 808. (Πίν. 50)

Θραῦσμα μελαμβαφοῦς πινακίου. Φέρει ἐγχάρακτη ἐπιγραφὴ τριῶν στίχων στὸ ἐσωτερικό.

Ὑπολογιζόμενη διάμετρος πινακίου 0,18 μ. Ὕψος γραμμ.: 0,004 -0,015 μ.

Βρέθηκε πρὶν ἀπὸ τὴν Ὀκτωβριανὴ ἐπανάσταση ἀπὸ τὴν K. Koschiusko-Velusinich, ὁ ἀκριβὴς ὅμως τόπος εὕρεσης τοῦ πινακίου δὲν εἶναι γνωστός.

Φυλάσσεται στὸ Μουσεῖο τῆς Χερσονήσου μὲ ἀριθμὸ εὑρετηρίου: ΓΧΜ 318/3658.

Ἐκδ. Solomonik 1976, 125 (ρωσ.). SEG XXVI 808.

Βιβλ. Solomonik 1978, 61 (Ρωσ.). Tozmasev 1988, 177 - 178 (ρωσ.). SEG XXXVIII 749 (16).

Ἀπεικ. *VDI* 137.3 (1976), 125, εἰκ. 3 (σχ.).

4ος αἰ. π.Χ.

Εὐμη[- -]
τὰν ψ[ωλὰν]
λείχ[ει?].

1 Εὐμη[- -] Solomonik 1976· Εὐμη[λος vel λίς] Tozmasev. **2** τὰν ψῳ Solomonik 1976· τὰν ψ[ωλὰν] Tozmasev. **3** λείχ[- -] Solomonik 1976· λείχ[ει?]˙ Tozmasev.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Ψ τοῦ 2ου στίχου σώζονται τὰ ἀνώτερα τμήματα τῶν τριῶν ἄνω κεραιῶν. Ἀπὸ τὸ ἑπόμενο γράμμα σώζεται μόνον ἕνα ἐλάχιστο ἴχνος, τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ ἀναγνωσθεῖ μὲ βεβαιότητα ὡς ὕψιλον.

Σχολιασμός

Σύμφωνα μὲ τὴν Solomonik πρόκειται γιὰ ἕνα εὔθυμο συμποσιακὸ χάραγμα[690].

Στ. 1: Εὐμη[- -]· τὸ ὄνομα θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ὡς Εὔμηλος (τὸ πλέον συνηθισμένο ὄνομα), Εὐμηλίδης, Εὐμήδης, Εὐμήστωρ, Εὐμήτης, Εὐμήλειος, Εὐμηλίς κλπ.[691] Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ πάντως ὅτι στὴν Χερσόνησο τὸ ὄνομα Εὔμηλος συναντᾶται ἄλλες δύο φορὲς τὸν 3ο αἰ. π.Χ.

[690] Solomonik 1976, 125 (ρωσ.).

[691] Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἀνδρικά ἢ γυναικεῖα ὀνόματα μὲ πρῶτο συνθετικὸ τὸ Εὐμη- δὲν εἶναι πολλά, βλ. Pape - Benseler, 413-414· LGPN I-V.A, s.v. Ἡ Solomonik συμπληρώνει τὸ ὄνομα ὡς Εὐμή[δης], Εὐμή[της] ἢ Εὐμή[λος], βλ. Solomonik 1976, 125. Ὁ Tozmasev προτιμᾶ τὴ συμπλήρωση Εὔμη[λος] ἢ Εὐμη[λίς] βλ. Tozmasev 1988, 177-78.

Στ. 2: τὰν ψ[ωλάν]· ἡ συμπλήρωση ἔγινε ἀπὸ τὸν Tozmasev σύμφωνα μὲ τὸ δωρικὸ τύπο τοῦ ἄρθρου τὰν ποὺ προηγεῖται καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὸ Ψ σώζεται ἴχνος γράμματος, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ μὲ βεβαιότητα σὲ Υ, ὅπως πρότεινε ἡ Solomonik. Ἔδωσε ἔτσι μιὰ ὁλοκληρωμένη εἰκόνα τοῦ χαράγματος, ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἔγινε στὸ πλαίσιο ἑνὸς συμποσίου.[692]

119/ΕΠ8) Χερσόνησος, Pontische Studien 416, no 13 (Πίν. 51)

Θραῦσμα βάσης μελαμβαφοῦς σκύφου. Στὴν κάτω ἄβαφη πλευρὰ τοῦ ἀγγείου ἔχει χαραχθεῖ σὲ κυκλικὴ διάταξη ἐπιγραφὴ μετὰ τὴν ὄπτηση, τῆς ὁποίας σώζονται 4 γράμματα.

Βρέθηκε κατὰ τὶς ἀνασκαφὲς τῆς δεκαετίας 1976-1986 στὴ Χερσόνησο, στον τομέα VI τῆς βόρειας περιοχῆς τῶν ἀνασκαφῶν.

Ἐκδ. Vinogradov & Zolatarev 1990, 416, ἀριθ. 13. Vinogradov & Zolatarev 1999, 118.

Ἀπεικ. *Pontische Studien* πίν. 24 ἀριθ. 13.

Περὶ τὸ 480 π.Χ.

[κ]ατα[πύγων] .

Παρατηρήσεις

Στὴ φωτογραφία διακρίνεται πιθανότατα πρίν ἀπὸ τὸ Α ἡ ἄκρη μιᾶς κεραίας ποὺ μπορεῖ νὰ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ἄκρη τῆς ἄνω κεραίας τοῦ Κ. Κατὰ τοὺς Vinogradov & Zolatarev τὸ Π θὰ μποροῦσε νὰ ἀναγνωσθεῖ καὶ ὡς τετραγωνισμένο, μὴ ἀκέραιο Ο, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν θεωροῦν ἰδιαίτερα πιθανό.[693]

Σχολιασμός

Ἡ συμπλήρωση καταπύγων πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἀσφαλής. Οἱ Vinogradov καὶ Zolatarev θεωροῦν ὅτι τὸ συγκεκριμένο χάραγμα μπορεῖ νὰ ἀνήκει σὲ ὀστρακισμό.[694]

---

[692] Tozmasev 1988, 177-78.

[693] Vinogradov & Zolatarev 1990, 416, ἀριθ. 13.

[694] Vinogradov & Zolatarev 1999, 118. Πρβλ. καὶ τὴν ἐπιγραφὴ SEG XXXVII 661 (= ἀριθ. **117/ΕΠ 6** τοῦ παρόντος καταλόγου). Δυστυχῶς γιὰ καλύτερη ἐκτίμηση ὅλων αὐτῶν τῶν εὑρημάτων εἶναι σημαντικὴ ἡ τελικὴ δημοσίευση τῶν ἀνασκαφῶν, ὥστε νὰ γίνουν γνωστὲς οἱ λεπτομέρειες τῶν τόπων εὕρεσής τους.

120/ΕΠ9) Καλὸς Λιμὴν Χερσονήσου, Graffiti Chersonesa no. 472a (Πίν. 51)

Θραῦσμα βάσης μεγάλου μελαμβαφοῦς πινακίου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ τέσσερις στίχους. Ἀνάμεσα στοὺς στίχους 3 καὶ 4 ὑπάρχει κενὸ δύο στίχων. Βρέθηκε στὸ ὀχυρὸ τοῦ Καλοῦ Λιμένα τῆς Χερσονήσου τὸ 1946 ἀπὸ τὸν Grinievich. Σήμερα εἶναι πιθανῶς χαμένο.

Ἐκδ. Solomonik 1984, 93 no. 472a (ρωσ.).

Ἀπεικ. *Graffti S Horei Hersonesa*, tab. XLII.

4ος αἰ. π.Χ.

[Ἡρ]ᾰκ̣λῆς
Ἡρακλῆς

]ν πυγιζ(- -)
4 πυγιζ(- -)

Σχολιασμός

Ἡ ἀναγραφὴ στοὺς δύο στίχους τοῦ θεωνυμίου τοῦ Ἡρακλῆ δείχνει περισσότερο ὡς ἄσκηση γραφῆς σὲ ἕνα ὄστρακο καὶ λιγότερο ὡς κάποια ἐπίκληση τοῦ ἥρωα. Ἴσως τὸ ἴδιο νὰ συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς δύο ἑπομένους στίχους, ἂν καὶ στὸν στίχο 3 τὸ τελικὸ ν μπορεῖ νὰ ὑπονοεῖ τὴν ὕπαρξη κάποιου ὀνόματος, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀναγραφὴ τοῦ ἡμιτελοῦς τύπου τοῦ ρήματος πυγίζω.[695]

ΕΠ10-18) Νυμφαῖον Κιμμερίου Βοσπόρου, SEG LVI 894

Χαράγματα σὲ ἐπίχρισμα τοίχων. Ἀποκαλύφθηκαν σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ κτίρια ἱεροῦ τῆς πόλης τοῦ Νυμφαίου στὸν Κιμμέριο Βόσπορο κατὰ τὶς ἀνασκαφὲς, ποὺ πραγματοποιήθηκαν τὸ 1982 ἀπὸ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Ἐρμιτάζ ὑπὸ τὴ διεύθυνση τῆς Nonna Gratch.

Σύμφωνα μὲ τὴ δημοσίευση του Tokhtasiev, τὰ περισσότερα χαράγματα, ἂν ὄχι ὅλα, χρονολογοῦνται μεταξὺ τῶν ἐτῶν **250/49 καὶ 240 π.Χ.** Ἡ δημοσίευση τους εἶναι σχεδὸν ἐπιγραμματική. Ὁ συγγραφέας, ὁ ὁποῖος ἐνδιαφέρεται κυρίως γιὰ τὴ μορφολογία καὶ τὴ φωνολογία τῆς Κοινῆς στὴν περιοχή, καθὼς καὶ γιὰ τὰ γραμματικὰ καὶ συντακτικά της φαινόμενα, μεταφράζει τὰ χαράγματα στὴ γαλλικὴ γλώσσα, ἀλλὰ δὲν παραθέτει καμία ἀνασκαφικὴ πληροφορία καὶ δὲν κάνει κανένα

[695] Στὸ δημοσιευμένο σχέδιο τοῦ ὀστράκου δὲν ἀπεικονίζεται τίποτα μετὰ τὸ γράμμα Ζ, παρ᾽ ὅτι ὁ χῶρος θὰ ἐπέτρεπε τὴν ἀποτύπωση καὶ ἄλλων γραμμάτων, ἂν αὐτὰ ὑπῆρχαν. Δυστυχῶς ἀπὸ τὴν περιγραφὴ δὲν γίνεται κατανοητὸ ἂν μετὰ τὸ Ζ ὑπάρχει κενὸ ἢ φθορὰ τῆς ἐπιφάνειας τοῦ ὀστράκου.

προσωπογραφικὸ ἤ ἑρμηνευτικὸ σχολιασμό. Σὲ ὁρισμένες μόνο περιπτώσεις παραθέτει στὶς ὑποσημειώσεις κάποια παράλληλα τῶν χρησιμοποιούμενων ἐκφράσεων. Ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν χαραγμάτων ὁρισμένα ἔχουν ἐμφανῶς ἐρωτικὸ περιεχόμενο, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται ἐδῶ.[696] Τὰ ἀριθ. 10 καὶ 16 ἔχουν ἐπίσης ξαναπαρουσιασθεῖ:[697]

121/ΕΠ10) SEG LVI 894 (4)

Ἐκδ. Tokhtasiev 2006, 416-428 ἀριθ. 4. Tokhtasiev 2009, 36-37 (ἀριθ. 7).

Βιβλ. SEG LVI 894 ἀριθ. 4.

[Θ]εοδώρα
Ṗίτθωνι (vel Ṗόθωνι) χαί-
ρειν· καλῶς
ποήσεις με, ἀγρυπνίσεις με.

[Θ]εοδώρα Ṗίτθωνι Tokhtasiev 2006· [Θ]εοδώρα Ṗίτθωνι (vel Ṗόθωνι) χαίρειν Tokhtasiev 2009.

Σχολιασμὸς

[Θ]εοδώρα· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συνηθισμένο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο[698].

Ṗίτθωνι (vel Ṗόθωνι)· τὸ ὄνομα Πίτθων εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη μία φορὰ στὴν Ἠλεία τὸν 3ο αἰ. π.Χ.[699] Γνωστὸ στὴν Χερσόνησο τὸν 3ο αἰ. π.Χ εἶναι ἀκόμα τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Πίτθιος.[700] Σπάνιο εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ ὄνομα Πόθων.[701]

ποήσεις· ὁ Tokhtasiev μεταφράζει τὴ φράση στὰ γαλλικὰ λανθασμένα «tu me traiteras bien, tu perdras le sommeil à cause de moi» (ἂν μοῦ φερθεῖς καλὰ , θὰ χάσεις τὸν ὕπνο σου ἀπὸ ἐμένα) καὶ σημειώνει ὅτι ἡ φράση θὰ μποροῦσε νὰ ἑρμηνευθεῖ καὶ διαφορετικά, χωρὶς κανένα περαιτέρω σχολιασμό.[702] Τὸ ρῆμα *ποιῶ* ὅμως

[696] Tokhtasiev 2009, 33-49.

[697] Tokhtasiev 2006, 416-428 ἀριθ. 4 καὶ 5.

[698] Βλ. LGPN I-V.A, s.v.

[699] Βλ. LGPN III.A s.v.

[700] Βλ. LGPN IV s.v. Γνωστὰ ἄν καὶ σπάνια εἶναι ἐπίσης τὰ παρεμφερῆ ὀνόματα Πιτθεύς, Πιτθίδης, Πίτθις, Πιτθώ, Πιτθίδας, Πιτθιάδας, Πιτθίνας, Πιτθίνος, Πιτθάκης, Πιτθεὸς καὶ Πιτθίων, βλ. LGPN I-V.A s.v.

[701] Τὸ ὄνομα συναντᾶται μόνον ἕξι φορές, βλ. LGPN I, III.B, IV, s.v. Περισσότερο συνηθισμένο σὲ πολλὲς περιοχὲς εἶναι τὸ παρεμφερὲς ἀνδρικὸ ὄνομα Πόθος.

[702] Tokhtasiev 2009, 36.

χρησιμοποιεῖται ἐπίσης γιὰ νὰ δηλώσει τὴν ἐρωτικὴ συνεύρεση ἀντὶ τοῦ ρήματος βινέω-ῶ.[703]

ἀγρυπνίσεις με· ἡ ἑρμηνεία καὶ ἡ μετάφραση τοῦ Tokhtasiev εἶναι λανθασμένη ἀφοῦ δὲν λαμβάνει ὑπόψη της τὴν ἀντωνυμία με, ποὺ εἶναι τὸ ἀντικείμενο τοῦ ρήματος ἀγρυπνῶ. Ὁ Χανιώτης μεταφράζει τὸ χάραγμα ὀρθότερα: «you shall treat me well, shall keep me awake all night»,[704] ὑπονοώντας σεξουαλικὸ περιεχόμενο στὴ φράση.

Θεωρῶ ὅτι τὸ χάραγμα ἔχει ἐρωτικὸ περιεχόμενο λόγω τῆς χρήσης τοῦ ρήματος ποιῶ.[705] Ἡ περιπαιχτικὴ χρήση τοῦ ρήματος ἀγρυπνῶ, ποὺ δηλώνει ὅτι ἡ Θεοδώρα θὰ παραμείνει ξύπνια ὅλη τὴ νύχτα, ἐφ᾽ ὅσον τὴν "κανονίσει μὲ καλὸ τρόπο" ὁ Πίτθων ἤ Πόθων συμπληρώνει νοηματικὰ τὸν ὑπαινιγμὸ τοῦ ρήματος ποιῶ.

Ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ ἀπὸ γυναίκα, προφανῶς μία πόρνη. Πρόκειται γιὰ ἕνα ἀπὸ τὰ λίγα χαράγματα, ποὺ μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ γυναῖκες.

122/ΕΠ11) Tokhtasiev 2009, 36-37 (ἀριθ. 8)

Πυγίζονται πάντες Νυμφαῖται· Βουζουνον Διονυσίο<υ> πυγίζεται [ὑπ]ὸ Μυρίσκου τοῦ κιναίτου (sic).

Βουζουνον Διονυσίο<υ> (vel -<ς>) Tokhtasiev.

Σχολιασμὸς

Πυγίζονται πάντες Νυμφαῖται· τὸ πρῶτο τμῆμα τοῦ χαράγματος περιέχει ἕναν γενικὸ ἀφορισμὸ ὅλων τῶν κατοίκων τοῦ Νυμφαίου. Ἴσως εἶναι ἡ μοναδικὴ φορὰ ποὺ συναντᾶται σὲ αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὰ χαράγματα μιὰ τέτοιου εἴδους γενίκευση. Ὡς πλησιέστερο παράλληλο θὰ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν οἱ ἐπιγραφὲς ποὺ ἀπευθύνονται στοὺς ἀναγνῶστες.[706]

Βουζουνον…κιναίτου· τὸ περιεχόμενο τοῦ χαράγματος ἐξειδικεύεται στὸ δεύτερο τμῆμα του· ἀναφέρεται ὅτι κάποιος ἢ κάποια πυγίζεται ἀπὸ τὸν Μυρίσκο, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζεται ὡς κίναιτος, δηλαδὴ κίναιδος.[707]

---

[703] Τὸ ρῆμα *ποιῶ* χρησιμοποιεῖται τόσο στὴν παλαιὰ κωμωδία, ὅσο καὶ σὲ νεώτερους συγγραφεῖς, βλ. Henderson 1991, 154, no. 219 (ἀφροδίσια ποιῶν), 158, no. 245· Ἀπόρρητα 129.

[704] Σχολιασμὸς στὸ SEG LVI 894 (4).

[705] Βλ. ἀνωτέρω.

[706] Πρβλ. **231/Σ7** καὶ **232/Σ8** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[707] Ἡ χρήση τῆς λέξης κίναιδος συναντᾶται ξανὰ σὲ χάραγμα στὸ Monte Iato **237/Σ14.** Τὸ ὄνομα Μυρίσκος συναντᾶται γιὰ πρώτη φορὰ στὸ χάραγμα αὐτό.

Βούζουνον· πρόκειται γιὰ γυναικεῖο ὄνομα σὲ -ον, ποὺ μπορεῖ πιθανῶς νὰ συσχετισθεῖ μὲ ὀνόματα, ποὺ ἔχουν ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὴ λέξη βοῦς.[708] Δὲν μπορεῖ βέβαια νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ ξενικὴ προέλευση τοῦ ὀνόματος.

Διονυσίο· σύμφωνα μὲ τὸν Tokhtasiev δὲν εἶναι βέβαιη ἡ μεταγραφὴ τοῦ ὀνόματος: Διονυσίο<υ>? ὁπότε πρόκειται γιὰ τὸ πατρώνυμο τῆς Βουζούνου ἤ Διονύσιο<ς>, ὁπότε πρόκειται γιὰ ἕνα κύριο ὄνομα ἑνὸς δεύτερου προσώπου,[709] ποὺ *πυγίζεται* ἀπὸ τὸν Μυρίσκο.

Τὸ ὄνομα Διονύσιος εἶναι ἕνα πολὺ συνηθισμένο τόσο στὴν περιοχὴ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, ὅσο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[710] Στὸ Νυμφαῖο πάντως τὸ ὄνομα συναντᾶται κατὰ τὸν 3ο αἰ π.Χ. μόνον μία φορά. Θεωρῶ τὸ ὄνομα Διονύσιος πατρώνυμο τῆς Βουζούνου στὸ συγκεκριμένο χάραγμα.

Μυρίσκου· τὸ ὄνομα Μυρίσκος εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ μόνον στὴν περιοχὴ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, ὅπου μαρτυρεῖται ἄλλες ἕξι φορές.[711]

κιναίτου· δηλαδὴ κιναίδου. Ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ τ μὲ τὸ δ παρατηρεῖται καὶ ἀλλοῦ.[712]

123/ΕΠ12) Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 9)

Θέρσιπ̣π̣ος πυ̣γ̣ί̣ζ̣ε̣ται καὶ...

Σχολιασμὸς

Θέρσιπ̣π̣ος· τὸ ὄνομα συναντᾶται ἄλλη μία φορὰ στὸ Νυμφαῖο τὸν 3ο αἰ. π.Χ.[713] καὶ εἶναι σπάνιο στὸν ὑπόλοιπο ἑλληνικὸ κόσμο.[714] Συνεπῶς, ἡ χάραξη τοῦ ὀνόματος παρέπεμπε εὔκολα τὸν ἀναγνώστη σὲ συγκεκριμένο ἄτομο καὶ μᾶλλον μποροῦμε νὰ συμπεράνουμε ὅτι πρόκειται γιὰ συκοφαντικὸ σχόλιο.

---

[708] Γιὰ ἀνάλογα ὀνόματα πρβλ. HPN 98 καὶ Pape - Benseler 222-226. Παρεμφερὲς εἶναι τὸ ὄνομα Βοῦζος ποὺ μαρτυρεῖται στὸ Canusium τῆς Ἀπουλίας τὰ ἔτη 241-232 π.Χ. καὶ τὸ πολὺ μεταγενέστερο ὄνομα Βούζης, ποὺ μαρτυρεῖται στὴ Θράκη τὰ ἔτη 528-556 μ.Χ. βλ. LGPN III.A καὶ IV, s.v.

[709] Ἀπορία ἐκφράζει ὁ Tokhtasiev (2009, 36 - 37): "un feminine? Non lie avec la suite?".

[710] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[711] LGPN IV s.v.

[712] βλ. Tokhtasiev 2009, 40-41καὶ GAI I, 438-439, §35.03.

[713] Βλ. LGPN IV, s.v.

[714] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλες 22 φορὲς συνολικά, κυρίως κατὰ τὸν 4ο αἰ. καὶ τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια (βλ. LGPN I-V.A, s.v.)

124/ΕΠ13) Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 10)

Ἐπυ{πυ}γιζ[ca 3]ς ὁ πυγιστεὶς (sic) ἀναθῇ (vel ἀναθῇς)...[πυγί]ζειν πάντας ἐπύγισε· Αδας οἰφ(όλης?).

Ἀδᾶς Tokhtasiev.

Σχολιασμὸς

Τὸ ἀκριβὲς νόημα τοῦ χαράγματος, στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται τέσσερις τύποι τοῦ ρήματος *πυγίζω* εἶναι δύσκολο νὰ προσδιορισθεῖ, ἐξαιτίας τῆς ἀποσπασματικότητας τῆς παρουσίασης.

οἰφ(όλης?)· ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ χρήση τῆς λέξεως οἰφ(όλης?), - ἐὰν βέβαια εἶναι ὀρθὴ ἡ συμπλήρωση τοῦ Tokhtasiev, ποὺ παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα οἴφω καὶ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τρία ἀκόμη χαράγματα. Τὸ πρῶτο ἐντοπίσθηκε στὴν γειτονικὴ Ὀλβία (IGDOlvia 27 = ἀριθ. **130/ΕΠ19**), τὸ δεύτερο στὴ Νάξο (IG XII 5, 97 = ἀριθ. **155/N2**) καὶ τὸ τρίτο στὴν Τῆνο (SEG XV 523 = ἀριθ. **158/T1**). Σημειώνω πάντως ὅτι δυνατὴ θὰ ἦταν καὶ ἡ συμπλήρωση κάποιου τύπου τοῦ ρήματος *οἴφω*, ὅπως *οἴφει*.

Ἀδας· Τὸ ὄνομα Ἀδας δὲν συναντᾶται ἄλλη φορά. Γνωστό, ἂν καὶ σπάνιο, εἶναι τὸ γυναικεῖο ὄνομα Ἄδα.[715]

125/ΕΠ14) Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 11)

Δειοσκουρείτης πατέραν ἐπύγειζε καὶ αὐτ{τ}ὸς ἔλεγε· καλῶς καλῶς.

Σχολιασμὸς

Δειοσκουρείτης· τὸ θεοφορικὸ ὄνομα Διοσκουρείτης ἐμφανίζεται στὴν περιοχὴ γιὰ πρώτη φορά. Πρόκειται πιθανότατα γιὰ τὸ πολὺ διαδεμένο στὴν εὐρύτερη περιοχή, τὴ Θράκη καὶ τὴ Μακεδονία ὄνομα Διοσκουρίδης[716] ὕστερα ἀπὸ μετατροπὴ τοῦ δ σὲ τ, φαινόμενο γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐπιγραφὲς τῆς περιοχῆς.[717]

Τὸ χάραγμα ἔχει προφανῶς συκοφαντικὸ καὶ ὑβριστικὸ περιεχόμενο τόσο γιὰ τὸν Δειοσκουρίτη, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται ὡς ἀκόλαστος, ποὺ δὲν δίσταζε νὰ πυγίσει

[715] Συναντᾶται κυρίως μετὰ τὸ 4ο αἰ. π.Χ. (βλ. LGPN I, III.A, IV καὶ V.A. s.v.).

[716] Βλ. LGPN IV s.v.

[717] Βλ. ἐπίσης **122/ΕΠ11)**. Βλ. ἀκόμη γιὰ τὸ φαινόμενο αὐτὸ στὴν Κοινὴ τῆς βόρειας περιοχῆς τοῦ Εὐξείνου Πόντου Tokhtasiev 2009, 40-41.

ἀκόμη καὶ τὸν πατέρα του, ὅσο καὶ γιὰ τὸν πατέρα του, ποὺ ἐμφανίζεται νὰ τὸν εὐχαριστεῖ ἡ ἐνέργεια τοῦ υἱοῦ του.

126/ΕΠ15) Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 12)

Θ̣ε̣ο̣μ̣ν̣ή̣σ̣θ̣ης π̣α̣τ̣έ̣ρα . . . θ̣υ̣γ̣α̣τ̣έ̣ραν βεβείνεκε……

Σχολιασμὸς

Ἡ ἀκριβὴς ἑρμηνεία τοῦ χαράγματος, πέρα ἀπὸ τὸ γενικότερο πλαίσιο σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο εἶναι ἐμφανὲς ὅτι εἶναι ὑβριστικὸ καὶ συκοφαντικό, εἶναι προβληματική· ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κενὸ τῶν τριῶν (;) γραμμάτων ἀνάμεσα στὶς λέξεις πατέρα καὶ θυγατέρα, τὸ ὁποῖο προφανῶς μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ μὲ τὸ συμπλεκτικὸ σύνδεσμο *καί*, ἡ ὑπόλοιπη φράση δὲν παρουσιάζεται στὴ δημοσίευση. Ὡς ἐκ τούτου, δὲν εἶναι σαφὲς ποιὸς ἀκριβῶς *βεβείνεκε*. Τὸ ὕφος τοῦ χαράγματος δὲν μπορεῖ νὰ παραλληλισθεῖ μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενο (**125/ΕΠ14**).

Θ̣ε̣ο̣μ̣ν̣ή̣σ̣θ̣ης· τὸ ὄνομα εἶναι σπανιότατο καὶ μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλες τρεῖς μόνον φορές.[718]

127/ΕΠ16) SEG LVI 894 (5)

Ἐκδ. Tokhtasiev 2006, 416-428 ἀριθ. 5. Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 13).

Βιβλ. SEG LVI 894 (5).

Πάταρας
πυγίζονταν
ἐπὶ θαλάσῃ ……
Δυνυσίδωρος
5 ΕΙΣΤΟΔΑΡΧΟΝ

Πάταρας | Πυγίζενταν | Δυνυσίδωρος | ΕΙΣΤΟΔΑΡΧΟΝ Tokhtasiev 2006· πυγίζονταν ἐπὶ θαλάσῃ … | Δυνυσίδωρος Tokhtasiev 2009.

[718] Βλ. LGPN II καὶ IV s.v. "Θεομνήστη". Συχνότερο εἶναι τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Θεόμνηστος ἢ Θεόμναστος, βλ. LGPN I-V.A, s.v.

Παρατηρήσεις

Ο Tokhtasiev δίνει διαφορετικὸ κείμενο στὶς δύο παρουσιάσεις τῆς ἐπιγραφῆς. Σύμφωνα μάλιστα μὲ τὴ δεύτερη, ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι μεγαλύτερη καὶ μπορεῖ ἐπίσης νὰ ἀναγνωσθεῖ τὸ ὄνομα Δυνυσίδωρος, ἀλλὰ δὲν δίνονται περισσότερες πληροφορίες.[719] Σύμφωνα μὲ τὸν Χανιώτη στὸν τελευταῖο στίχο θὰ μποροῦσε νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἕνα ὄνομα στὲ αἰτιατικὴ (-αρχον) δηλαδὴ ὁ Δυνυσίδωρος πυγίζεται μὲ κάποιον –αρχον.[720]

Σχολιασμὸς

Πυγίζονταν | ἐπὶ θαλάσῃ· πρόκειται γιὰ τὸν παρατατικὸ χρόνο τῆς μέσης φωνῆς τοῦ ρήματος πυγίζομαι. Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ ἀπουσία τῆς αὔξησης στὸν παρελοντικὸ χρόνο καθὼς καὶ ἡ κατάληξη τοῦ γ΄ ἐνικοῦ προσώπου -ονταν ἀντὶ -ετο, ποὺ δείχνουν τὴν ἀρχαιότητα κάποιων τύπων τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσας.

Ἡ πρόθεση ἐπὶ + δοτικὴ δηλώνει τὸν τόπο καὶ στὴν ἐπιγραφή μας ὁ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς μπορεῖ νὰ σημαίνει στὴν παραλία ἢ δίπλα στὴ θάλασσα. Ἡ χρήση τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ τόπου σὲ ἀνάλογου περιεχομένου ἐπιγραφὲς εἶναι σπάνιος· παράλληλό της συναντᾶται στὸ χάραγμα στὸ Καρνάκ τῆς Αἰγύπτου SEG VIII, 661 (= ἀριθ. **291/AI6:** Πτολεμαῖος· βινοῦσιν αὐτὸν ἐν τῇ ῥύμῃ καὶ Πτολεμαῖος Ἀβδαίου· ἐπυγίζοσαν αὐ|τὸν ἐν [[θ]] τῆι αὐτῇ ῥύμῃ· ὁ πυγίσας αὐ|τὸν) καὶ χρησιμοποιεῖται πιθανῶς γιὰ νὰ δείξει τὸ μέγεθος τῆς ἀναισχυντίας αὐτοῦ ποὺ πυγιζόταν σὲ δημόσιο χῶρο. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι καὶ στὶς δύο ἐπιγραφὲς χρησιμοποιεῖται ὁ παρατατικὸς, γιὰ να ἐπιτείνει τὴν ἔννοια τῆς πράξεως.

θαλάσῃ = θαλάσσῃ ὕστερα ἀπὸ ἁπλοποίηση τῶν ὅμοιων συμφώνων.

Δυνυσίδωρος· πρόκειται γιὰ τὸ ὄνομα Διονυσόδωρος ὕστερα ἀπὸ ἀφομοίωση τοῦ Ι μὲ τὸ Υ καὶ συγκοπὴ τοῦ Ο (Δινυσι(ό)δωρος).[721] Τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ διαδεδομένο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[722]

128/ΕΠ17) Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 14).

Ὡς τὸ βεινεῖν ἐστὶν γλ̣[υκύ? - - -].

[719] Tokhtasiev 2009, 37.

[720] Σχολιασμὸς στὸ SEG LVI 894 (5).

[721] Tokhtasiev 2009, 38 ὅπου ἀναφέρονται καὶ ἄλλα παραδείγματα.

[722] Βλ. LGPN I-V.A, s.v.

Ἡ ἔκφραση θυμίζει τὸ δίστιχο ἀπὸ τὴν Παλατινὴ Ἀνθολογία (V.29): "Ἀδὺ τὸ βινεῖν ἐστί· τὶς οὐ λέγει; | ἀλλ᾽ ὅταν αἰτῇ χαλκόν, πικρότερον γίνεται ἐλλεβόρου". Ἀπὸ τὸ τμῆμα τοῦ χαράγματος, ποὺ σώζεται, μποροῦμε νὰ εἰκάσουμε ὅτι πρόκειται μᾶλλον γιὰ μιὰ γενικοῦ τύπου διαπίστωση, στὴν ὁποία προβαίνει ἕνας "φιλοσοφῶν" πλανόδιος χαράκτης. Τὸ τμῆμα βέβαια τοῦ χαράγματος ποὺ μᾶς μεταφέρει ἡ δημοσίευση εἶναι πολὺ μικρὸ καὶ δὲν ἀποκλείεται στὸ ὑπόλοιπο ἐλλεῖπον τμῆμα νὰ ὑπῆρχαν περισσότερο προσωπικοὶ χαρακτηρισμοί.

129/ΕΠ18) Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 15).

Ἀναπαυμένη μετ᾽ ἀνδρὸς ... γυνή...

Ἡ ἑρμηνεία τοῦ χαράγματος εἶναι δύσκολη δεδομένης τῆς ἀποσπασματικότητας τῆς παρουσίασής του.[723] Τὸ ρῆμα *ἀναπαύομαι* εὐφημιστικὰ ἔχει τὴ σημασία τοῦ συνουσιάζειν,[724] ὅπως προκύπτει ἀπὸ χωρία τοῦ Ἀθηναίου (580 A: *μαστιγίας μώλωπας ὑψηλοὺς ἔχων μετὰ τῆς Γναθαίνης ἀπὸ τύχης ἀνεπαύετο·* 603A: *καὶ Κελτοὶ δὲ τῶν βαρβάρων καίτοι καλλίστας ἔχοντες γυναῖκας παιδικοῖς μᾶλλον χαίρουσιν ὡς πολλάκις ἐνίους ἐπὶ ταῖς δοραῖς μετὰ δύο ἐρωμένων ἀναπαύεσθαι*) τοῦ Αἰλιανοῦ (*Ποικ. Ἱστορ.* 13.10: *ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δύο γυναῖκας ἠγάγετο Διονύσιος, Δωρίδα τὴν Λοκρίδα καὶ Ἀριστομάχην τὴν Ἱππαρίνου, Δίωνος δὲ ἀδελφήν· καὶ παρ᾽ ἑκατέρᾳ ἀνεπαύετο ἐν τῷ μέρει*), καὶ τοῦ Πλουτάρχου (*Πομπ.* 36.3: *Στρατονίκη δὲ.....οὕτω δὲ εὐθὺς εἷλε παρὰ πότον ψήλασα τὸν Μιθριδάτην, ὥστε ἐκείνην ἔχων ἀνεπαύετο....*).

130/ΕΠ19) Ὀλβία (Berezan), IGDOlvia 27. (Πίν. 51)

Πήλινη οἰνοχόη. Φέρει μελανόμορφη παράσταση πολεμιστοῦ μὲ κράνος στὴν κεφαλὴ καὶ ἀσπίδα στὸ χέρι. Στὴ βάση ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.
Βρέθηκε τὸ 1974 στὸ μικρὸ νησάκι Berezan στὴν Ὀλβία.
Μουσεῖο Φυσικῆς Ἱστορίας Κιέβου AB 74-260.

[723] Κατὰ τὸν Tokhtasiev (2009, 37 σημ. 17) τὸ πλῆρες κείμενο τοῦ χαράγματος θὰ δημοσιευθεῖ πλήρως σὲ μελλοντικὴ δημοσίευση τῶν χαραγμάτων τοῦ Νυμφαίου.
[724] Βλ. Ἀπόρρητα, 227-228.

Ἐκδ. Yailenko 1982, 219, 268-270, 308 - 309. SEG XXXII 724. Tokhtasiev 1985, 283 - 296. Βιβλ. SEG XXXV 858. BE 1990, 526, 552-553. LSAG[2] 480 S. IGDOlvia σ. 67-68 ἀριθ. 27 καὶ σ. 186.

550-525 π.Χ.

ἰδανθ̣έμι τοἰφώλῃ ἀρ̣ύ̣στιχος.

Vinogradov leg. ἰδανõ ἐμὶ τοἰφώλη ἀρύστιχος· Yailenko.

Παρατηρήσεις

Τὸ πέμπτο γράμμα τῆς ἐπιγραφῆς ἔχει ἀποτυπωθεῖ στὸ δημοσιευμένο σχέδιό της ὡς ἕνα στρογγυλό γράμμα χωρὶς κάποιο ἄλλο ἴχνος στὸ ἐσωτερικό. Τὸ Υ τῆς λέξης *ἀρύστιχος* φαίνεται ὅτι ἔχει χαραχθεῖ ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπὶ ἑνὸς γράμματος, τὸ ὁποῖο μοιάζει μὲ ἕνα τετραγωνισμένο ὄμικρον. Κατὰ τὴν Yailenko, ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ μὲ μεικτὰ αἰολικὰ καὶ ἰωνικὰ διαλεκτικὰ στοιχεῖα.

Σχολιασμός

ἰδανθ̣έμι· ἡ Yailenko ἀνέγνωσε τὰ σωζόμενα γράμματα ὡς ἰδανõ ἐμί καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψή της, στὴ φράση μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ τὸ ἐπίθετο ἰδανὸς-ὸν (= ὡραῖος, ἐπίχαρις, κομψός)[725] καὶ ὄχι τὸ κύριο ὄνομα ἰδανός, τὸ ὁποῖο εἶναι ἀμάρτυρο μέχρι σήμερα. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνάγνωση αὐτὴ ἡ ἐπιγραφὴ δηλώνει τὸν ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου, κάποιον χαριτωμένο καὶ οἰφόλη[726] καὶ χαράχθηκε μὲ περιπαιχτικὴ διάθεση στὸ πλαίσιο κάποιου συμποσίου. Θεωρῶ ὅμως ὅτι μπορεῖ νὰ παραχθεῖ ἕνα κύριο ὄνομα Ἴδανος ἀπὸ τὸ ἐπίθετο ἰδανός πρβλ. τὸ κύριο ὄνομα Τρύφερον ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *τρυφερός*.[727]

Ἀντίθετα, ὁ Vinogradov ἀνέγνωσε τὴ δοτικὴ τοῦ σύνθετου ὀνόματος ἰδάνθεμις, τὸ ὁποῖο θεώρησε μάλιστα ὡς ἕνα ὑβριδικὸ ἑλληνοσκυθικὸ ὄνομα.[728] Τὴν ἄποψή του ἀποδέχθηκε ὁ Tokhtasiev, ὁ ὁποῖος ἔφερε ὡς παράλληλο τὸ ὄνομα τοῦ Σκύθη βασιλέα Ἰδανθύρσου, ποὺ ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο.[729] Τὴν ἀνάγνωση τοῦ Vinogradov, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ ἐπιγραφὴ δηλώνει ὅτι τὸ ἀγγεῖο προσφέρθηκε ὡς δῶρο στὸν Ἰδάνθεμι, ἀποδέχθηκε καὶ ὁ Dubois.[730]

---

[725] LSJ[9] s.v. "Ἰδανός": fair comely. Lidell-Scott- Κωνσταντινίδης: ὡραῖος, ἐπίχαρις, κομψός.

[726] Ἡ λέξη μαρτυρεῖται ἄλλες δύο φορὲς σὲ χαράγματα τοῦ παρόντος καταλόγου βλ. **155/N2** καὶ **158/T1**.

[727] Τὴν ὑπόδειξη οφείλω στὸν Δρ. Ἄγγ. Ματθαίου.

[728] Βλ. Vinogradov apud Yailenko 1982, 308-309· BE 1990, 526.

[729] Ἡρόδ. IV 76, 120, 127.

[730] IGDOlvia σ. 67-68 ἀριθ. 27 καὶ σ. 186.

τοἰφώλῃ· ὁ Dubois θεωρεῖ ὅτι πρόκειται περὶ ἔκθλιψης τῆς δοτικῆς *τῶι* τοῦ ὁριστικοῦ ἄρθρου μπροστὰ ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ *οἰφώλῃ* μολονότι δὲν γίνεται κατανοητὴ ἡ ἀντιμετάθεση τοῦ Ο μὲ τὸ Ω. Ἀντίθετα ὁ χαράκτης ἔπρεπε νὰ ἀναγράψει τὠιφόλη ὕστερα ἀπὸ τὴν κράση τῆς δοτικῆς πτώσης τοῦ ὁριστικοῦ ἄρθρου μὲ τὸ ἐπίθετο οἰφόλης.

ἀρύστιχος· ἡ λέξη εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ ἐνεπίγραφου ἀγγείου. Πρόκειται γιὰ ὑποκοριστικὸ τῆς λέξης *ἀρυστήρ*, ποὺ δηλώνει μᾶλλον μονάδα μέτρησης ὑγρῶν.[731] Μαρτυρεῖται κατὰ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Κωμικὸ Φρύνιχο,[732] καὶ τὸν Ἀριστοφάνη[733] καθὼς καὶ σὲ μία ἐπιγραφὴ τῆς Αἴγινας.[734]

131/ΕΠ20) Ὀλβία, IGDOlbia 31

Μελαμβαφὴς σκύφος. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ χείλους.

Βρέθηκε τὸ 1963 στὶς ἀνασκαφὲς τοῦ γυμνασίου τῆς Ὀλβίας ἀπὸ τὸ Ἀρχαιολογικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ Λένινγκραντ.

Μουσεῖο Φυσικῆς Ἱστορίας Κιέβου ἀριθ. ΑΒ 74-260.

Ἐκδ. Grakov 1968, 115 (ρωσ.). Vinogradov 1969, 147-150 (ρωσ.). SEG XLI 622. Šebalin στὸ Yailenko 1980, 93. IGDOlbia ἀριθ. 31.

Βιβλ. Bain 1991, 56. Lamberterie 1991, 152.

Ἀπεικ. Grakov 1968, 115 εἰκ. 4.

περὶ τὸ 500 π.Χ.

Ὅς ἐθέλει βενῆν δέκ᾽ ἄρδις καταβαλὼμ
πυγιζέτω ... Ἡφαιστόδωρον.

Ὅς ε(ἴ)θ᾽ ἔλειβεν ἔνδέκ᾽ ἄρδις καταβαλῶμ | πυγιζέτω Ἡφαιστόδωρον Grakov, Vinogradov. Ὅς ἐθέλει βενῆν δέκ᾽ ἄρδις καταβαλῶμ | πυγιζέτω Ἡφαιστόδωρον Šebalin. Ὅς θέλει βενῆν δέκ᾽ ἄρδις καταβαλὼν | πυγιζέτω ...Ἡφαιστόδωρον Dubois.

Παρατηρήσεις

[731] Βλ. LSJ[9] s.v.

[732] Φρυν. VII, fr. 42 (*PCG*).

[733] Ἀριστοφ. *Σφῆκες* 855: *Ἐγὼ γὰρ εἶχον τούσδε τοὺς ἀρυστίχους*.

[734] IG IV[2] 1037.19-20

Σύμφωνα μὲ τὸν Grakov, τὸ ὄνομα Ἡφαιστιόδωρος ἔχει χαραχθεῖ μὲ μεγαλύτερα γράμματα στὴν ἀντίθετη πλευρὰ ἀπὸ ἐκείνην τῆς ὑπόλοιπης ἐπιγραφῆς καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ θεωρεῖ ὅτι χαράχθηκε σὲ ὑστερότερο χρόνο.[735]

Σχολιασμός

βενῆν· τὸ ἀπαρέμφατο ἀποτελεῖ τύπο τοῦ ρήματος βενέω, παραλλήλου τύπου τοῦ ρήματος βινέω -ῶ. Τὸ ρῆμα βενέω μαρτυρεῖται ἐπίσης ἐπιγραφικῶς στὴν Ἀθήνα καὶ τὴν Ὀλυμπία.[736]

ἄρδις· ἡ λέξη σημαίνει τὴν αἰχμὴ τοῦ βέλους. Οἱ αἰχμὲς βελῶν εἶχαν οἰκονομικὴ ἀξία στὴν προχρηματικὴ ἐποχή.[737] Εἶναι ὅμως γνωστὸ ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο (IV 81) τὸ περιστατικὸ κατὰ τὸ ὁποῖο οἱ αἰχμὲς βελῶν χρησιμοποιήθηκαν ὡς σημάδι ἀναγνώρισης τοῦ Σκύθη βασιλιᾶ ἀπὸ τοὺς πολεμιστές του.

Ἡφαιστόδωρον· τὸ ὄνομα Ἡφαιστιόδωρος εἶναι σπάνιο· πιὸ συχνὰ μαρτυρεῖται στὴν Ἀττικὴ καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.[738]

Τὸ χάραγμα μπορεῖ νὰ ἐνταχθεῖ στὸ εὔθυμο περιβάλλον ἑνὸς συμποσίου καὶ ἔχει περιπαικτικὸ χαρακτήρα. Ὁ χαράκτης προσπάθησε νὰ θέσει ἕναν ἡρωϊκὸ ὅρο, μᾶλλον ἀσύμβατο, γιὰ ὅποιον ἤθελε νὰ πυγίσει. Τὸ νόημα ἦταν προφανῶς ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀποδείξει μὲ τὶς αἰχμὲς τῶν βελῶν, ὅτι ἦταν πιὸ δυνατὸς πολεμιστὴς ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ μποροῦσε νὰ νικήσει καὶ νὰ τους ἐπιβάλλει τὴ θέλησή του. Βέβαια ὅλο τὸ οἰκοδόμημα καταρρέει ἀπὸ τὴν κακεντρεχὴ παρεμβολὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἡφαιστιόδωρου.

Ἡ μεταγραφὴ τῶν Grakov καὶ Vinogradov τὴν ὁποία ἀπέρριψαν οἱ Bain και de Lamberterie δείχνει νὰ ἔχει πολλὰ προβλήματα στὴν ἀπόδοσή της. Κατὰ τὸν Vinogradov πρόκειται γιὰ ἕνα μετρικὸ δίστιχο, ὁμοιάζον μὲ τὰ κύκλια ἔπη, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ ἕνα σκῶμμα κατὰ τὴ διάρκεια ἑνὸς συμποσίου.[739] Οἱ ἀπόψεις του γιὰ τὴν ἐπιρροὴ κωμικῶν ποιητῶν μᾶλλον δὲν φαίνεται νὰ εὐσταθοῦν.

132/ΕΠ21) Ὀλβία, Tolstoij 1953, 11 ἀριθ. 7. (Πίν. 51, 52)

---

[735] Βλ. καὶ IGDOlbia 73.

[736] Ὁ τύπος ἔχει χρησιμποιηθεῖ δύο φορὲς στὴν Ἀθήνα: **4/A4**, **9/A9** τοῦ παρόντος καταλόγου, καθὼς σὲ ἠλειακὴ ἐπιγραφὴ (IvO, 7 στίχ. 2: αἱ δὲ βενέοι ἐν τιαρõι·).

[737] IGDOlbia 74.

[738] Βλ. LGPN I, II, III.B καὶ V.A s.v. "Ἡφαιστόδωρος". Ὁ τύπος Ἡφαιστόδωρος μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴ Σινώπη τοῦ Πόντου, βλ. LGPN V.A s.v. "Ἡφαιστόδωρος".

[739] Vinogradov 1969, 142-150.

Μελαμβαφὴς κύλικα. Φέρει δύο ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὲς στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά.
Προέρχεται ἀπὸ τὴν Ὀλβία. Βρέθηκε τὸ 1906 ἀπὸ τὸν Φαρνοκόβσκι.
Φυλάσσεται στὸ Ἑρμιτάζ, ἀριθ. εὑρετ. 4329 Pridik 511.
Ἐκδ. Tolstoij 1953, 11 ἀριθ. 7 (ρωσ.).
Ἀπεικ. Grecheskie Graffiti, 11.

α΄ μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

α΄ πλευρά: Εὔφρονός εἰμι.

β΄ πλευρά: Κολανδάκης καλός.

Σχολιασμός

Εὔφρονός εἰμι· τὸ χάραγμα δηλώνει τὸν ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου. Τὸ ὄνομα Εὔφρων συναντᾶται ἀρκετὲς φορὲς σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου. Στὴν περιοχὴ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου μαρτυρεῖται στὴν Γοργιππία καὶ τὴν Φαναγορεία ἄλλες πέντε φορὲς συνολικὰ κατὰ τὸν 3ο αἰ. π.Χ.[740] Τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἀποτελεῖ τὴν παλαιότερη μαρτυρία τοῦ ὀνόματος στὴν περιοχή.
Κολανδάκης· τὸ ὄνομα Κολανδάκης εἶναι ἅπαξ ἐμφανιζόμενο καὶ προφανῶς δὲν εἶναι ἑλληνικό.

Τὸ χάραγμα μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ στὸ πλαίσιο ἑνὸς συμποσίου, στὸ ὁποῖο κάποιοι ἀπὸ τοὺς συνδαιτημόνες ἦταν πιθανῶς μὴ ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἂν βέβαια ὁ Κολανδάκης δὲν ἦταν δοῦλος.

133/ΕΠ22) Παντικάπαιο, SEG III, 596.

Χάραγμα ἐπὶ ἀγγείου.
Βρέθηκε στὸ ἐσωτερικὸ τάφου στὸ Παντικάπαιο τῆς Κριμαίας.
Ἐκδ. Diehl 1923, 225 καὶ ἑξῆς.
Βιβλ. Κουμανούδης – Ματθαίου 1986, 191.

5ος αἰ. π.Χ.

Παρθενίο κύων τὴν ψωλὴν δάκοι.

Σχολιασμός

[740] Βλ. LGPN I - V.A, s.v.

Παρθενίο· τὸ ὄνομα Παρθένιος δὲν μαρτυρεῖται μέχρι στιγμῆς ἄλλη φορὰ στὸ Παντικάπαιο, συναντᾶται ὅμως ἀρκετὲς φορὲς στὸν ὑπόλοιπο ἑλληνικὸ κόσμο.[741]
ψωλήν· ἡ λέξη ψωλή, ποὺ διατηρεῖ τὴν ἴδια σημασία καὶ στὴ νέα ἑλληνική, συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλα χαράγματα ποὺ συμπεριλαμβάνονται στον παρόντα κατάλογο.[742]

Δεδομένου ὅτι τὸ ἀγγεῖο βρέθηκε μέσα σὲ τάφο εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ χαράκτης διατύπωσε αὐτὴν τὴν πρωτότυπη "ἀρά", ἐνάντια σὲ κάποιον ἐρωτικὸ ἀνταγωνιστή του.

134/ΕΠ23) Πορθμεῖον, SEG XLVIII 1026.

Θραῦσμα ἰωνικοῦ κυπέλου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.
Πορθμεῖον.
Ἀριθ. Εὑρετηρίου Π78-87+96.
Ἐκδ. Tokhtasiev 1988, 178 (ρωσ.). Vinogradov & Tokhtasiev 1998, 42, σημ. 51 (ρωσ.). SEG XLVIII 1026.

510-500 π.Χ.

[- -]ΤΟ ψωλō φαλακρō.

Σχολιασμὸς

Ὁ Tokhtasiev δὲν κάνει κανένα σχολιασμὸ στὸ αἰνιγματικὸ αὐτὸ χάραγμα.
ψωλō· ἡ λέξη σημαίνει τὸν περιτετμημένο, τὸν ἔχοντα τὴν βάλανον γυμνή[743] ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνδρικὸ μόριο, τὸ ἐντεταμένο καὶ ἔχον τὴ βάλανον ἀποκεκαλυμμένη καὶ εἶναι ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποία ἡ λέξη ἐμφανίζεται ἐπιγραφικὰ ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους οὐσιαστικοῦ ψωλή.[744]

[741] Βλ. LGPN I, II, III.A, IV καὶ V.A s.v.

[742] Βλ. **53/A53**, **252/ΙΤ10**, **118/ΕΠ7** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[743] Βλ. LSJ[9], s.v. "ψωλός"· Lidell-Scott-Κωνταντινίδης s.v. "ψωλός". Βλ. καὶ Ἀριστοφ. *Ὄρνιθαι* 507 καὶ *Ἱππῆς* 964.

[744] Βλ. LSJ[9], s.v. "ψωλή"· Lidell-Scott-Κωνταντινίδης s.v. "ψωλή".

φαλακρō· τὸ ἐπίθετο *φαλακρὸς* προέρχεται ἀπὸ τὴ λέξη *φαλὸς* (λάμπων, λευκός)[745] καὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σημασία "φαλακρὸς τὴν κορυφήν",[746] σημαίνει καὶ λεῖος καὶ λάμπων ἢ ἀκόμα καὶ λευκός.[747]

135/ΕΠ24) Tariverde τῆς Θράκης. Beazley Archive 350503

Θραῦσμα μικρογραφικῆς κύλικος ἀττικοῦ ἐργαστηρίου. Ἀπὸ τὴ μελανόμορφη παράσταση, τῆς ὁποίας ἡ τεχνοτροπία δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ στὸν ἀγγειογράφο Σακωνίδη,[748] σώζεται κεφαλὴ σειρήνας καὶ τμήματα πτερῶν. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ χείλους.

Διάμετρος χείλους: 0,15 μ.

Βρέθηκε στὸ Tariverde τῆς Θράκης (κοντὰ στὴν Ἴστρο).

Bucarest, National Museum.

Ἐκδ. Paralipomena 72. Alexandrescu 1978, 75 ἀριθ. 410. Addenda^2, 49.

Βιβλ. Immerwahr 1990, 51. GAI I, 190 §9.021 καὶ GAI II, 511 - 512. Beazley Archive ἀριθ. 350503.

Ἀπεικ. Alexandrescu 1978, πίν. 45 ἀριθ. 410. Beazley Archive 350503.

550-525 π.Χ.

Πυργίōν κ[αλὸς] Σακōνίδει δοκῖς. Πυργίōν κ[αλὸς Σακōνίδει δοκῖς].

Σχολιασμὸς

Πυργίον· τὸ ὄνομα Πυργίων μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὴν Ἀττική. Στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἔχουμε τὴν παλαιότερη μέχρι σήμερα γνωστὴ μαρτυρία τοῦ ὀνόματος.[749]

Σακōνίδει· τὸ ὄνομα φέρει ἀγγειογράφος τοῦ μελανόμορφου ρυθμοῦ τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.[750] Τὸ ὄνομα δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ σὲ ἄλλες περιοχές.

---

[745] Βλ. Chantraine s.v. "φαλακρός"· LSJ^9 s.v. "φαλακρόομαι". Βλ. ἐπίσης Ἡσύχ. s.v. φαλός, φαλύνει, φάλανθον, φαλίσσεται.

[746] LSJ^9 s.v. "φαλακρόομαι". Lidell - Scott - Κωνσταντινίδης, s.v. "φαλακρός".

[747] Lidell - Scott - Κωνσταντινίδης, s.v. "φάλαρος".

[748] Paraleipomena 72.

[749] Βλ. LGPN II s.v. Τὸ ὄνομα εἶναι ἐπίσης γνωστὸ καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I, III.B καὶ IV s.v.

[750] ABV 170-172· Paraleipomena 72· LGPN II s.v.

δοκῖς· ἡ κατάληξη -ις ἀποτελεῖ κατὰ τὸν Threatte ἀτελὴ ἀπόδοση τῆς διφθόγγου ει, ποὺ συναντᾶται συχνὰ σὲ ἐπιγραφὲς τοῦ τύπου.[751]

[751] GAI I, 190 §9.021 καὶ GAI II, 511-512.

ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΛΕΣΒΟΣ

136/Λ1) Λέσβος, Μυτιλήνη. IG XII 2, 268. (Πίν. 53)

Μελαμβαφὲς ὄστρακο. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.

Βρέθηκε στὴ νότια κλιτὺ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Μυτιλήνης.

Ἄγνωστος ὁ τόπος φύλαξής του.

Ἐκδ. Bechtel 1909, 28 ἀριθ. 28. Wilhelm 1909, 8. IG XII 2, 268. Σχεδ. IG XII 2, 268, p. 69.

Βιβλ. DGE 618. Palumbo Stracca 1988, 48 σημ. 15.

Σχεδ. IG XII 2, 268, p. 69.

5ος / 4ος αἰ. π.Χ.

Φαέστας
καλός,
ὡς φάσι
ὁ γράψαις
5 Ὠγεσθένη.

5 Ἀγεσθένη Bechtel. με Σθένης Wilhelm. Ὠγεσθένη[ς] Paton (IG). Ὠγεσθένη (nominative) Palumbo Stracca.

Παρατηρήσεις

Ἡ μεταγραφὴ ἔγινε σύμφωνα μὲ τὸ ἀπόγραφο τοῦ P. Wolters καὶ τοῦ Ξενοφῶντος Γκιορτζιώτη ποὺ συμπεριλαμβάνεται στὸ IG. Τὸ Ω τοῦ 5ου στίχου εἶναι πολὺ ἀνοικτό.

Σχολιασμός

Στ. 1: Φαέστας· τὸ ὄνομα παράγεται ἀπὸ τὴ λέξη φάος (ἀττ. φῶς)[752] καὶ εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ μόνον ἀπὸ τὴ Μυτιλήνη, ὅπου μαρτυρεῖται ἄλλη μία φορὰ τὸ ἔτος 214 π.Χ. καὶ μία φορὰ κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.[753]

Στ. 4: γράψαις· ὁ τύπος προέρχεται ἀπὸ τὸν τύπο *γράψανς*.[754]

Ἡ ἔκφραση "ὡς φασὶ ὁ γράψαις" (ὡς φασὶ ὁ γράψας) μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴ βάση μικρῆς λεκανίδος ἀπὸ τὴν Ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας.[755] Μὲ αὐτὴ ἐκφράζεται ὁ προσωπικὸς

[752] Βλ. HPN 436. Πρβλ. τὰ μυθικὰ ὀνόματα ὅπως Φαέθων, Φαεσίμβροτος.

[753] Βλ. LGPN I s.v.

[754] Βλ. Bechtel 1921, vol. 1, 28 §21d· Buck 1955, 67 §77.3.

[755] Βλ. **25/A25** τοῦ παρόντος καταλόγου.

θαυμασμὸς τοῦ Ὠγεσθένη γιὰ τὸν Φαέστα. Ἡ χρήση ὅμως τοῦ ρήματος *φημὶ* δίνει ἕνα περισσότερο ἀντικειμενικὸ τόνο στὸ περιεχόμενο τοῦ χαράγματος σὲ ἀντίθεση μᾶλλον μὲ τὴ χρήση τοῦ ρήματος δοκεῖ, ποὺ συναντᾶται σὲ ἄλλες ἐπιγραφές.[756]

Στ. 5: Ὠγεσθένη· τὸ ὄνομα εἶναι ἐπίσης ἅπαξ ἐμφανιζόμενο.[757] Οἱ προηγούμενες ἀναγνώσεις τοῦ ὀνόματος Ἀγεσθένης (Bechtel) καὶ Σθένης (Wilhelm) δὲν ἀνταποκρίνονται στὴν εἰκόνα τοῦ χαράγματος ποὺ ἔχει συμπεριληφθεῖ στὸ IG ὅπως ἔχει ἐπισημάνει καὶ ἡ Palumbo Stracca. Ἡ τελευταία θεωρεῖ ὅτι ὁ τύπος Ὠγεσθένη εἶναι ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ κυρίου ὀνόματος χωρὶς τὸ τελικὸ Σ[758]. Ἀντίθετα θεωρῶ ὅτι πρόκειται γιὰ τὴ δοτικὴ τοῦ κυρίου ὀνόματος κατ᾽ ἀναλογίαν πρὸς τὶς ἐπιγραφὲς ὁ δεῖνα τῷ δείνι δοκεῖ.

ΘΗΡΑ[759]

137/ΘΡ1) Θήρα. IG XII 3, 536. (Πίν. 54)

Χαράγματα ἐπὶ βράχου.

Καταλαμβάνουν συνολικὴ ἔκταση 1,70 Χ 0,80 μ.

Ὕψος γραμμ: (Ι) 0,05 - 0,10 μ. (ΙΙ) 0,03 - 0,07 μ. (ΙΙΙ) 0,025 - 0,10 μ.

Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας παρὰ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο τοῦ γυμνασίου τῶν Ἐφήβων.

Ἐκδ. IG XII 3, 536, + Suppl. p. 307. Inglese 2008, 217 no. 29.

Βιβλ. Hiller 1897, 27, 28. I. G. A. 455. DGE 214 (1). Blass, *SGDI* 4787. LSAG 318-319. Gallavotti 1975, 185-186, 189-191. Gallavotti 1979, 58-60. Bain 1991, 73-74. Chankowski 2002, 13. Santoro 2005, 203-205.

---

[756] Πρβλ. ἐνδεικτικὰ Βατίων καλός τωι δοκεῖ (**41/A41** τοῦ παρόντος καταλόγου ἀπὸ τὸν Κεραμεικό) και Ἐπίγονος{ς} καλὸς οἷς δοκεῖ τῶν φρορῶν (**164/KO5** τοῦ παρόντος καταλόγου ἀπὸ τὶς Κορσιές), ὅπου ἐκφράζεται μόνον ἡ προσωπικὴ ἄποψη τῶν χαρακτῶν.

[757] Συναφὲς εἶναι τὸ ὄνομα Ὠγης ποὺ μαρτυρεῖται τὸν 4ο αἰ. π.Χ. στὴν Ἡράκλεια τοῦ Πόντου (βλ. LGPN V.A s.v.). Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι βεβαία· εἶναι πιθανὸ ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα ὅπως καὶ τὰ ὠγύγιος (= πανάρχαιος, παμπάλαιος), Ὠγυγίη (ὄνομα μυθικῆς νήσου), Ὠγεανός (= Ὠκεανός).

[758] Palumbo Stracca 1988, 48 σημ. 15.

[759] Ἡ παρουσίαση τῶν χαραγμάτων τῆς ἀκρόπολης τῆς Θήρας ἐπιλέχθηκε γιὰ λόγους καλύτερης ἐποπτείας τοῦ ὑλικοῦ νὰ γίνει σύμφωνα μὲ τὰ λήμματα τοῦ IG XII 3, δηλαδὴ κατὰ ὁμάδες ἐπιγραφῶν, ἂν καὶ εἶναι ἐμφανὲς ὅτι πολλὲς ἀπὸ τὶς ἐπὶ μέρους ἀναγραφὲς τῶν λημμάτων αὐτῶν δὲν ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο.

Σχεδ. IG XII 3 p. 126. Thera Arcaica, foto 31, Fig. 11-16.

7ος αἰ. π.Χ.

(I) Πheιδιπίδας ὗιπhε. ←

Τιμαγόρας καὶ Ἐνπhέρης καὶ ἐγοιπh[ομες]. →

πόρνος →

(II) Ἔνπυλος τάδε. ←

(III) Ἐνπεδοκλῆς ἐνερό- ←

πτετο τάδε ϙορκḥἔτο μὰ τὸν Ἀπόλο. →

Παρατηρήσεις

Τὰ χαράγματα ἔχουν ἀναγραφεῖ σὲ θηραϊκὸ ἀλφάβητο, μὲ βουστροφηδὸν τρόπο σὲ στίχους τῶν ὁποίων ἀλλάζει ἡ φορὰ τῶν γραμμάτων καὶ ἐμπλέκονται μεταξύ τους. Στὸ δεύτερο χάραγμα (II) ἡ λέξη πόρνος ἔχει προστεθεῖ ἀπὸ ἄλλο χαράκτη πάνω ἀπὸ τὸν πρῶτο στίχο. Στὸ τρίτο χάραγμα ὁ πρῶτος στίχος εἶναι ὁ κατώτερος καὶ ὁ δεύτερος ἔχει χαραχθεῖ ἀπὸ πάνω ἀντίστροφα καὶ μὲ ἀντίθετη φορά.

Σχολιασμός

(I) Πheιδιπίδας· ὁ δωρικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος Πheιδιπίδας (=Φειδιπίδας) δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Σύμφωνα μὲ τὸν Bechtel παράγεται ἀπὸ τὴν ἀμάρτυρη λέξη *φεῖδος.[760] Εἶναι ὅμως δυνατὴ ἡ παραγωγὴ τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *φειδὸς* ἢ τὸ οὐσιαστικὸ *φειδώ*. Γνωστὸς εἶναι ἐπίσης ὁ ἰωνικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος, Φειδιππίδης, στὴν Ἀττικὴ καὶ τὴν Ἐρέτρια.[761]

ὗιπhε· τὸ ρῆμα *οἴφω* σημαίνει τὴν σεξουαλικὴ ἐπαφὴ ἀνάμεσα σὲ δύο πρόσωπα, τοῦ ἰδίου ἢ διαφορετικοῦ φύλου. Ἡ χρήση ὅμως τοῦ συγκεκριμένου ρήματος στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφὴ καθὼς καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς τῆς Ἀκρόπολης τῆς Θήρας ἔχει προκαλέσει μεγάλη συζήτηση ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνεία τοῦ ρήματος καὶ τὸν χαρακτήρα τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν. Ἡ συζήτηση ἀφορᾶ στὸ κατὰ πόσον τὸ ρῆμα ἔχει χρησιμοποιηθεῖ γιὰ νὰ δηλώσει σεξουαλικὴ συνεύρεση στὸ πλαίσιο μιᾶς παιδεραστικῆς, μυητικῆς τελετουργία[762] ἢ ἂν δηλώνει ἁπλὰ καὶ μόνον

[760] HPN 443.

[761] Βλ. LGPN I καὶ II s.v. Γνωστὸ σὲ πολλὲς περιοχὲς εἶναι τὸ ὄνομα Φείδιππος, βλ. LGPN I-V.A. s.v. "Φείδιππος" ἐνῶ στὴ Βοιωτία μαρτυρεῖται ἐπίσης ὁ τύπος "Φίδιππος", βλ. LGPN III.B s.v. "Φίδιππος".

[762] Hiller 1897, 158· Hiller & Wilski 1904, 68· Bethe 1907, 438-475· Jeanmaire 1939, 456-460· Robinson - Fluck 1937, 22-23· Vanggaard 1972, 24, 61-62, 63, 65· Sergent 1984, 140-141· Brelich

ὁμοφυλοφυλικὴ συνεύρεση,[763] στὴν ὁποία ὁ "δυνατὸς" καὶ ἐνεργητικὸς τῆς σχέσης δηλώνει τὸ κατόρθωμά του. Τὸ θέμα θὰ ἐξετασθεῖ καὶ σὲ ἄλλο σημεῖο τῆς παρούσας ἐργασίας, ἀλλὰ σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς περιπτώσεις φαίνεται ὅτι τὸ ρῆμα ἔχει χρησιμοποιηθεῖ γιὰ νὰ δηλώσει σεξουαλικὴ πράξη καὶ μάλιστα ἐνεργητική, ὅπως στὶς ἐπιγραφὲς **219/Ε1, 116/ΕΠ5, 155/Ν2, 158/Τ1** τοῦ παρόντος καταλόγου. Ἂν ἐπίσης συνδυασθεῖ μὲ τὴν λέξη *πόρνος*, ποὺ φαίνεται ὅτι ἀναφέρεται στὸν Ἔμπυλο τοῦ ἑπομένου χαράγματος, τότε ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκλείσουμε τὴν περίπτωση τῶν μυητικῶν τελετῶν.

Τιμαγόρας· τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ σὲ πολλὰ νησιά.[764]

Ἐνπhέρης· τὸ ὄνομα Ἐνπhέρης (Ἐνφέρης) δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Σύμφωνα μὲ τὸν Bechtel παράγεται ἀπὸ ρῆμα *φέρω*,[765] θεωρῶ ὅμως περισσότερο πιθανὸ ὅτι παράγεται ἀπὸ τὸ μαρτυρούμενο ἐπίθετο *ἐμφερὴς* (ὅμοιος).[766] Θὰ μποροῦσε ἐπίσης λόγω τῆς σπανιότητός του νὰ θεωρηθεῖ παρωνύμιο.

Κατὰ τὸν Gallavotti ὁ στίχος Τιμαγόρας καὶ Ἐνπhέρης καὶ ἐγοιπh[ομες] εἶναι ἀδώνειος.[767]

(ΙΙ) Ἔνπυλος· τὸ ὄνομα Ἔνπυλος (= Ἔμπυλος), παράγεται σύμφωνα μὲ τὸν Bechtel ἀπὸ τὴ λέξη πύλη.[768] Δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴ Θήρα καὶ εἶναι πολὺ σπάνιο καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[769]

1969, 184· Graf 1979· Patzer 1982, 84-87· Pettersson 1992, 77· Cantarella 1992, 7-8, 25-26· Calame 1999, 105-107· Brongersma 1990, 34-39. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Brongersma (σ. 35) γιὰ τὸ μεγάλο ὕψος τῶν γραμμάτων καὶ τὸ βάθος τῆς χάραξης εἶναι ἄνευ οὐσίας καὶ ὀφείλεται στὴν ἄγνοια ἐκ μέρους του τῶν ἀρχαϊκῶν ἐπιγραφῶν καὶ τοῦ συνήθους μεγάλου ὕψους τῶν γραμμάτων τους.

[763] Wilamowitz & Niese 1910, 92· Marrou 1982, 367· Dover 1989, 123· Bain 1991, 73-74·. Percy 1996, 32· Chankowski 2002, 16-19, 35· Davidson 2007, 334 κ. ἑξῆς. Παιδεραστικὲς εἶναι κατὰ τὸν Scanlon οἱ συγκεκριμένες ἐπιγραφές, δὲν θεωρεῖ ὅμως ὅτι αὐτὲς ἐκφράζουν κάποια ἐπίσημη καὶ θεσμοθετημένη τελετουργία, ποὺ σχετίζεται μὲ τὴν παιδεραστία, βλ. Scanlon 2002, 83-84. Ἡ Inglese (2008) δὲν τοποθετεῖται ἐπὶ τοῦ θέματος.

[764] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Ἀθήνα, σὲ πολλὰ νησιὰ ἐκ τῶν ὁποίων συχνὰ στὴ Ρόδο καὶ τὴν Κύπρο καὶ λίγες φορὲς σὲ ἄλλες περιοχὲς (βλ. LGPN I - V.A. s.v.).

[765] HPN 445.

[766] LSJ[9] s.v. "ἐμφερής".

[767] Gallavotti 1981, 142-143.

[768] HPN 390.

[769] Βλ. LGPN I καὶ III.A s.v.

τάδε· ἡ χρήση τοῦ δωρικοῦ τύπου τοῦ τοπικοῦ ἐπιρρήματος τῇδε,[770] ποὺ μαρτυρεῖται καὶ στὸ τρίτο χάραγμα (ΙΙΙ), ὅπως καὶ ὁ τύπος *τῆδε* τοῦ ἴδιου ἐπιρρήματος, ποὺ μαρτυρεῖται σὲ ἄλλη ἐπιγραφὴ τῆς Θήρας[771] δηλώνει προφανῶς ὅτι καὶ ὁ Ἐνπυλος στὸν ἴδιο τόπο, προέβη σὲ ἀνάλογη πράξη, δηλαδὴ καὶ αὐτὸς *οἶπηε*.

πόρνος· τὸ ἐπίθετο ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ μικρὴ ἀπόσταση ὑπεράνω τοῦ ὑπόλοιπου χαράγματος καὶ ἀπὸ ἄλλο χαράκτη,[772] φαίνεται ὅμως ὅτι ἀναφέρεται στὸν Ἔνπυλο. Τὸ ἐπίθετο, μειωτικοῦ χαρακτήρα, μαρτυρεῖται ἄλλες δύο φορές σὲ ἐπιγραφὲς τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.· σὲ χάραγμα στὸν Θορικὸ[773] καὶ σὲ ἐπιγραφὴ τῆς Χερσονήσου τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὅπου ὅμως ἀναφέρεται σὲ γυναίκα πόρνη.[774] Στὸ παρὸν χάραγμα ἔχουμε μιὰ ἀπὸ τὶς παλαιότερες ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες τοῦ ἐπιθέτου.

(ΙΙΙ) Ἐνπεδοκλῆς· τὸ ὄνομα Ἐνπεδοκλῆς (= Ἐμπεδοκλῆς) μαρτυρεῖται μία ἀκόμα φορὰ στὴν Θήρα.[775]

ἐνερόπτετο· ὁ Hiller στὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς στὸ IG θεώρησε πιθανὴ τὴν ἐρωτικὴ σημασία τῆς λέξης[776] στὸ περιβάλλον τῶν ὑπολοίπων χαραγμάτων τῆς ὁμάδος. Σημειώνεται ὅτι μία ἀπὸ τὶς σημασίες τοῦ ρήματος *κόπτω* εἶναι κτυπῶ[777], ποὺ μπορεῖ νὰ παραβληθεῖ μὲ τὸ ρῆμα *κρούω*, ποὺ ἐμφανίζεται μὲ ἐρωτικὴ σημασία στὴ Νάξο[778] καὶ τὴν Ἀμοργό.[779] Ὁ Hiller ὅμως προέκρινε τὴν ἑρμηνεία χαράσσω, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ Ἐμπεδοκλῆς εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος ἔχει χαράξει τὴν ἐπιγραφὴ[780] καὶ ὠρχεῖτο (ϙορκῆτο).[781] Τὴν ἑρμηνεία του ἀποδέχθηκαν καὶ οἱ Chankowski καὶ

---

[770] LSJ[9] s.v. "τᾷδε".

[771] IG XII 3, 537 καὶ 538. Βλ. ἐπίσης IG XII 9, 285 (Ἐρέτρια).

[772] Βλ. τὰ σχόλια τοῦ Hiller στὸ IG XII 3, 536 καὶ Inglese 2008, 218.

[773] Βλ. SEG XXXIV, 198 (= ἀριθ. **51/A51** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[774] Βλ. SEG XXXVII 661 (= ἀριθ. **117/ΕΠ6** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[775] Μαρτυρεῖται ἐπίσης λίγες φορὲς σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I-IV s.v.

[776] Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι στοὺς *Βατράχους* ὁ Ἀριστοφάνης λέει - ἄν καὶ σὲ διαφορετικὸ λεκτικὸ περιβάλλον - περιγράφοντας μὲ κωμικὸ τρόπο, πῶς ὁ γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλες κωμωδίες του Κλεισθένης εἶχε σκύψει καὶ "θρηνοῦσε" τὸν σύντροφό του Σεβῖνο (< σὲ βινεῖν). (στ. 425): *κἀκόπτετ' ἐγκεκυφώς*.

[777] LSJ[9] s.v. "κόπτω", I. 5 καὶ 7.

[778] Βλ. **154/N1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[779] Βλ. **168/AM1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[780] Γιὰ τὴν σημασία τοῦ κόπτω = χαράσσω γράμματα, βλ. LSJ[9] Suppl. s.v. "κόπτω".

[781] IG XII 3, 536.

Inglese.[782] Θὰ μποροῦσε βέβαια νὰ προστεθεῖ καὶ ἡ ἑρμηνεία μιᾶς τελετουργίας, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τελετουργικὸ θρῆνο καὶ ὄρχηση, ἂν τὸ ρῆμα ἐγκόπτομαι ἔχει τὴν ἴδια σημασία μὲ τὸ ρῆμα κόπτομαι = κτυπῶ τὸν ἑαυτό μου, ἀλλὰ καὶ θρηνῶ κάποιον, κτυπῶ τὸ στῆθος μου.[783]

μὰ τὸν Ἀπόλο· ἡ ἐπίκληση ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς ἀληθείας τῶν γραφομένων μὲ μάρτυρα τὸ θεό. Σὲ ἄλλες περιπτώσεις ἡ ἐπιβεβαίωση γίνεται μὲ τὴ χρήση τοῦ βεβαιωτικοῦ ἐπιρρήματος *ναὶ* καὶ τὸ ὄνομα τῆς θεότητος πρβλ. ναὶ τὸν Δελφίνιον.[784]

Κατὰ τὸν Gallavotti ὁ στίχος εἶναι ἕνα πρώιμο ἰαμβικὸ τρίμετρο.[785]

138/ΘΡ2) Θήρα. IG XII 3, 537 a. (Πίν. 54)

Ἐπιγραφή ἐπὶ βράχου. Στὸ δεξιὸ ἄκρο τῆς ἀναγραφῆς ἐκεῖ ποὺ ἀναστρέφεται ὁ στίχος ἀπεικονίζεται ἀποτύπωμα πέλματος ποδός.

Καταλαμβάνει χῶρο διαστάσεων 2,85 Χ 0,50 μ.

Ὕψος γραμμ: 0,05 - 0,10 μ.

Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας, βόρεια ἀπὸ τὸ γυμνάσιο τῶν Ἐφήβων.

Ἐκδ. Boeckh 1836, 55-57ss, tab.II 5. Roehl IGA 453. Blass, *SGDI* 4788. IG XII 3 Suppl. p. 88. Inglese 2008 221- 225.

Βιβλ. Hiller 1897, 27-28. Blass, *SGDI* 4788. DGE 108. LSAG 413, pl. 1a. Gallavotti 1975, 185-188. Gallavotti 1979, 58 - 60. Bain 1991, 73-74. Cantarella 1992, 7-8, 25-26 (SEG XLIV 689). Chankowski 2002, 13-14. Santoro 2005, 203-205.

7ος αἰ. π.Χ.

ο -ṣτον -- ναὶ τὸν Δελπhίνιον hο Κρίμον →

τῆδε ὗιπhε παῖδα Βαθυκλέος ἀδελπhεό[ν]. ←

ο -ṣτον -- ναὶ τὸν Δελπhίνιον hο Κρίμον | τῆδε οἷπhε παῖδα Βαθυκλέος ἀδελπhεό[ν] Inglese. [Τὸν δεῖνα] ναὶ τὸν Δελπhίνιον h[ο(?)] Κρίμων τε(ῖ)δε ὦπhε, παῖδα Βαθυκλέους, ἀδελπhεὸ[ν δὲ τοῦ δεῖνος] Hiller (IG XII 3, 537a). [μὰ τὸν - -] καὶ τὸν Δελπhίνιον ἢ Κρίμων τε(ῖ)δε ὦπhε, παῖδα, Βαθυκλέους, ἀδελπhεόν Blass (IG XII 3 Suppl. σ. 307, ἀρ. 537).

---

[782] Chankowski 2002, 13. Inglese 2008, 218.

[783] Βλ. LSJ[9] s.v. "κόπτω" II. 1, 2

[784] Βλ. **138/ΘΡ2** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[785] Gallavotti 1979, 58-59.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ἀναγεγραμμένη σὲ θηραϊκὸ ἀλφάβητο μὲ βουστροφηδὸν τρόπο, μὲ τὸν πρῶτο στίχο ἐς εὐθύ καὶ τὸν δεύτερο ἐπὶ τὰ λαιά. Τὰ δύο γράμματα τῆς πρώτης λέξεως τοῦ β΄στίχου (τεδε) εἶναι ἀντεστραμμένα ὡς πρὸς τὴν κατεύθυνσή τους, ποὺ δείχνει ὅτι ὁ χαράκτης ξεκίνησε τὴν ἀναγραφὴ τοῦ στίχου συνεχίζοντας τὴ φορὰ ἐς εὐθὺ ἀλλὰ μὲ ἀλλαγὴ τῆς θέσης του πάνω στὸ βράχο. Ἀπὸ τὸ *Δ* καὶ ἑξῆς τοῦ δεύτερου στίχου, ὁ χαράκτης ἄλλαξε πάλι θέση καὶ συνέχισε τὴν γραφὴ ἐπὶ τὰ λαιὰ ἀκολουθώντας τὴν ἴδια κατεύθυνση μὲ τὰ γράμματα τοῦ στίχου 1.

Σχολιασμός.

Κρίμον· τὸ ὄνομα Κρίμον (= Κρίμων) προέρχεται πιθανότατα ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ κρῖμα (= κρίσις, ἀπόφασις)[786] καὶ συναντᾶται μόνον στὶς ἐπιγραφὲς τῆς ἀκροπόλεως τῆς Θήρας.[787]

Βαθυκλῆς· τὸ ὄνομα συναντᾶται στὴ Θήρα ἄλλη μία φορὰ σὲ ἐπιγραφὴ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.[788] καθὼς καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[789]

ἀδελπhεό[*ν*]· ἔχει μεγάλο ἐνδιαφέρον ὅτι δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου, ποὺ *οἶπhε* ὁ Κρίμον καὶ προσδιορίζεται μόνον ὡς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βαθυκλέους. Εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ Βαθυκλῆς ἦταν ἕνα γνωστὸ καὶ σημαντικὸ πρόσωπο στὴ Θήρα κατὰ τὸν 7ο αἰ. π.Χ., ὁπότε ὁ Κρίμων περηφανεύεται γιὰ τὴν πράξη του ἀλλὰ ταυτόχρονα αὐτὴ ἀποτελεῖ προσβολὴ γιὰ τὸν Βαθυκλῆ.

ναὶ τὸν Δελπhίνιον· ἡ ἐπίκληση ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς ἀληθείας τῶν γραφομένων μὲ μάρτυρα τὸ θεό, ὅπως καὶ ἡ ἔκφραση "μὰ τὸν Ἀπόλο" στὴν ἐπιγραφὴ **137/ΘΡ1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

οἶπhε· γιὰ τὴ χρήση τοῦ ρήματος οἶπhε στὶς ἐπιγραφὲς τῆς Θήρας βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **137/ΘΡ1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Κατὰ τὸν Gallavotti ὁ στίχος εἶναι ἕνα πρώιμο ἰαμβικὸ τρίμετρο.[790]

139/ΘΡ3) Θήρα. IG XII 3, 538 a, b + Suppl. 1412. (Πίν. 55)

Χάραγμα ἐπὶ βράχου.

---

[786] HPN 262

[787] Βλ. IG XII 3, 538 καὶ 540 III.

[788] IG XII 3, 839.

[789] Βλ. LGPN I, III.A καὶ V.A s.v.

[790] Gallavotti 1979, 58-59.

Καταλαμβάνει χῶρο διαστάσεων 0,75 Χ 0,80 μ. περίπου.

Ὕψος γραμμ: 0,04 - 0,10 μ.

Ἐπὶ τῶν βράχων βόρεια καὶ ἀνατολικὰ ἀπὸ τὸ γυμνάσιο τῶν Ἐφήβων τῆς ἀρχαίας Θήρας.

Ἐκδ. IG XII 3, 538. IG XII 3 Suppl. 1412. Blass, *SGDI* 4789. Inglese 2008, 226-229, foto n. 33 e n. 67, figs. 21-24.

Βιβλ. Hiller 1897, 27-28. Gallavotti 1975, 187. Gallavotti 1979, 58-60. Bain 1991, 73-74. Chankowski 2002, 14. Santoro 2005, 203-205.

Σχεδ. IG XII 3 538, p. 127. Thera arcaica, foto n. 33 e n. 67, fig. nn 21-24.

ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.

(α) Ἰσοκάρθης.

(β) Ἀμοτίονα οἶπε Κρίμον τῆ[δε].

α: Ἰσοκάρθυς (?) Hiller (IG XII 3 538a· Ἰσοκάρθης Hiller (IG XII 3 Suppl. 1411-1412). Ἰσοκάρθης Inglese.

β: Ἀμο[τ]ίονα Hiller (IG XII 3 538 b)· Ἀμο[τ]ίονα vel [Δ]αμο[τ]ίονα Hiller (IG XII 3 Suppl. 1411-1412)· [Δ]αμοτίονα Chankowski. Ἀμοτίονα Inglese.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ θηραϊκὸ ἀλφάβητο, ἐς εὐθύ, σὲ στίχο μὲ κυματοειδὴ διάταξη.

Σχολιασμός

α: Ἰσοκάρθης· τὸ ὄνομα Ἰσοκάρθης εἶναι ἅπαξ ἐμφανιζόμενο. Πρόκειται πιθανότατα γιὰ τὸ ὄνομα Ἰσοκάρτης, δηλαδὴ Ἰσοκράτης, ὕστερα ἀπὸ ἀντικατάσταση τοῦ Τ ἀπὸ τὸ Θ, διότι ἡ κατάληξη -κάρτης ἀντὶ -κράτης ἐμφανίζεται συχνὰ σὲ δωρικὲς περιοχές.[791]

Ἡ παρουσία τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰσοκάρθη δηλώνει πιθανῶς τὴ μαρτυρία του γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς ἀλήθειας τῆς πράξης κατ᾽ ἀναλογίαν μὲ τὶς ἐπικλήσεις στὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Δελφίνιο τῶν ἐπιγραφῶν IG XII 3, 536 (= ἀριθ. **137/ΘΡ1** τοῦ παρόντος καταλόγου) καὶ IG XII 3, 537 a (= ἀριθ. **138/ΘΡ2** τοῦ παρόντος καταλόγου) καὶ ὄχι τὴ συμμετοχὴ ἢ τὴ συμπαράστασή του.[792]

---

[791] Πρβλ. Νοθοκάρτης καὶ Δαμοκάρτης στὴν Κρήτη (LGPN I s.v. "Νοθοκάρτης" καὶ "Δαμοκάρτης"), Καρτίνικος (ἀντὶ Κρατίνικος) στὴ Θήρα (LGPN I s.v. "Καρτίνικος"). Γιὰ ἄλλα ὀνόματα βλ. HPN 256-260.

[792] Ἀντίστοιχη παρουσία μαρτύρων ἔχουμε καὶ στὴν ἐπιγραφὴ **140/ΘΡ4** τοῦ παρόντος καταλόγου.

β: Τὸ ὄνομα Ἀμοτίον (Ἀμωτίων) εἶναι ἐπίσης ἅπαξ ἐμφανιζόμενο.[793] Σύμφωνα μὲ τὸν Bechtel προέρχεται ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς πόλης Ἄμου τῆς Καρίας.[794]

οἶπε· πρόκειται γιὰ τὸ γ΄ ἐνικὸ πρόσωπο τοῦ ρήματος οἴπhω (οἴφω) χωρὶς δάσυνση.

Κρίμον· προφανῶς ὁ Κρίμων τοῦ συγκεκριμένου χαράγματος ταυτίζεται μὲ τὸν Κρίμωνα τοῦ χαράγματος ἀριθ. **138/ΘΡ2** τοῦ παρόντος καταλόγου. Ἂς σημειωθεῖ ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνάλογα χαράγματα τῆς Θήρας, μόνον σὲ αὐτές, στὶς ὁποῖες ἀναφέρεται ὁ Κρίμων, ἀναφέρεται ἐπίσης τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς σχέσης εἴτε ὀνομαστικὰ[795] εἴτε περιφραστικά (**138/ΘΡ2** τοῦ παρόντος καταλόγου).

τε̃[δε]· ὁ τοπικὸς προσδιορισμὸς συναντᾶται καὶ στὰ χαράγματα **137/ΘΡ1** καὶ **138/ΘΡ2** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Κατὰ τὸν Gallavotti ὁ στίχος εἶναι ἕνα πρώιμο ἰαμβικὸ τρίμετρο.[796]

140/ΘΡ4) Θήρα. IG XII 3, 539. (Πίν. 55)

Χάραγμα ἐπὶ βράχου.

Ἀναπτύσσεται σὲ ἐπιφάνεια 1,80 Χ 1,33 μ.

Ὕψος γραμμ: 0,06 - 0,020 μ.

Ἐπὶ τῶν βράχων βόρεια καὶ ἀνατολικὰ ἀπὸ τὸ γυμνάσιο τῶν Ἐφήβων τῆς ἀρχαίας Θήρας.

Ἐκδ. IG XII 3, 539. IG XII 3 Suppl. 1411. Inglese 2008, 230-232.

Βιβλ. Blass, *SGDI* 4789. Bain 1991, 73-74. Santoro 2005, 203-205.

Σχεδ. IG XII 3, 539, p. 127. Thera Arcaica, foto n. 34 e p. 477, fig. 21, 23.

ἀρχὲς τοῦ 7ου αἰ. π.Χ.

Εὔπονος οἶ- →

Πασίοφhος → πhε̣ ←

Εὔαισφρος →

Κρησίλας ←

[793] Τὸ ὄνομα [Δ]αμοτίων, ποὺ πρότεινε ο Chankowski, δὲν συναντᾶται ἄλλη φορὰ στὴ Θήρα, οὔτε στὰ ὑπόλοιπα νησιὰ τοῦ Αἰγαίου, τὴν Κύπρο ἢ τὴν Κυρηναϊκή. Σὲ ἄλλες περιοχὲς ἐμφανίζεται ὁ ἰωνικὸς τύπος Δημοτίων (βλ. LGPN II, III.A καὶ III.B s.v).

[794] HPN 40.

[795] Πρβλ. Ι**137/ΘΡ1** καὶ **141/ΘΡ5** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[796] Gallavotti 1979, 58-59.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ θηραϊκὸ ἀλφάβητο. Ἡ φράση Εὔπονος οἶ|πηε ἔχει ἀναγραφεῖ βουστροφηδόν, μὲ τὸν πρῶτο στίχο ἐς εὐθὺ καὶ τὸ δεύτερο ἐπὶ τὰ λαιά. Λίγο πιὸ ἀριστερὰ ἔχει ἀναγραφεῖ τὸ ὄνομα Πασίοφhος ἐς εὐθύ. Ἀκολουθεῖ σὲ ἄλλο στίχο τὸ ὄνομα Εὔαισφρος ἐς εὐθύ, ἐνῶ τὸ ὄνομα τοῦ τελευταίου στίχου ἔχει ἀναγραφεῖ ἐπὶ τὰ λαιά. Τὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος Εὔαισφρος εἶναι συγκριτικὰ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα.

Σχολιασμός

Στ. 1: Εὔπονος· τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ μόνον ἄλλη μία φορὰ σὲ ἐπιγραφὴ τῆς Σάμου τὸν 3ο/2ο αἰ. π.Χ.[797]

Στ. 1 - 2: οἶ|πηε· γιὰ τὸ ρῆμα οἶπηε βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς ἀριθ. **137/ΘΡ1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Στ. 2: Πασίοφhος· τὸ ὄνομα εἶναι ἅπαξ ἐμφανιζόμενο. Παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα *πάομαι* καὶ τὸ οὐσιαστικὸ *πᾶσις* < *πασι-*.[798]

Στ. 3: Εὔαισφρος· τὸ ὄνομα εἶναι ἅπαξ ἐμφανιζόμενο. Ἔχει ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὸ ἐπίρρημα εὐ[799] καὶ ὡς δεύτερο συνθετικὸ τὸ ἐπίθετο αἰσχρός.[800]

Στ. 4: Κρησίλας· τὸ ὄνομα Κρησίλας μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Τῆνο, τὴν Κυδωνία τῆς Κρήτης (ὁ γλύπτης Κρησίλας) καὶ τὴν Κυρηναϊκή.[801]

Τὰ τρία ὀνόματα εἶναι πιθανῶς χαραγμένα τὸ κάθε ἕνα ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο. Ἡ ἀναγραφή τους μετὰ τὸ ρῆμα οἶ|πηε χωρὶς τὴν ἀναφορὰ κάποιας ἰδιότητας, ὑποδηλώνει πιθανῶς ὅτι τὰ πρόσωπα αὐτὰ "πιστοποιοῦν" τὴν πράξη τοῦ Εὐπόνου μὲ τὴ μαρτυρία τους, ὅπως συμβαίνει καὶ στὴν ἐπιγραφὴ IG XII 3 538 a, b (= ἀριθ. **139/ΘΡ3** τοῦ παρόντος καταλόγου), ἢ σύμφωνα μὲ τὸν Chankowski ὅτι τὰ πρόσωπα αὐτὰ δηλώνουν μὲ τὴ σειρά τους ὅτι καὶ αὐτοὶ ἔχουν προβεῖ στὴν ἴδια πράξη.[802]

---

[797] Βλ. LGPN I s.v.

[798] HPN 363.

[799] HPN 169-176.

[800] HPN 30.

[801] Βλ. LGPN I s.v.

[802] Chankowski 2002, 18.

141/ΘΡ5) Θήρα. IG XII 3, 540 + Suppl. 1413. (Πίν. 56)

Χαράγματα ἐπὶ βράχου.

Καταλαμβάνει συνολικὴ ἔκταση 1,40 Χ 2,05 μ.

Ἐπὶ τῶν βράχων βόρεια καὶ ἀνατολικὰ ἀπὸ τὸ γυμνάσιο τῶν Ἐφήβων τῆς ἀρχαίας Θήρας.

Ἐκδ. IG XII 3, 540 + Suppl. 1413. Inglese 2008, 233, no. 33.

Βιβλ. Hiller 1897, 27-29. Blass, *SGDI* 4790. Diehl 1952, 79, ἀριθ. 29 A, b. Gallavotti 1975, 188 - 189. Gallavotti 1979, 58 - 60. Santoro 2005, 203-205.

Ἀπεικ. IG XII 3, p. 128. Thera Arcaica, fig. 25-31.

ἀρχὲς τοῦ 7ου αἰ. π.Χ.

(I) ←Λαρυδίδας ἀγαθός.

(II) ←Εὔμηλος ἄριστος

→ὀρκεστάς

(III)→Κρίμον πράτιστος ϙοσάλοι ṆΙΝΤΑΝΕΑΝΞΤΘ

ΑΡΚ

(II) ὀρκ(h)εστά[ς] Hiller (IG XII 3 540). (III) Κρίμον πράτιστος κονιάλωι Σιμίαν ἴανε τΘ- Hiller (IG XII 3 540)· Κρίμον πράτιστος ϙοσ(σ)άλωι ΝΙΝΤΑΝΕΑΝΞΤΘ Hiller (IG XII 3 Suppl. 1413). Κρίμõν πράτιστος Κο(ν)ṇιάλõι ṇι(ν)ṇίαν ἰάνᾳτο Gallavotti. Κρίμον πράτιστος ϙοσάλοι ṆΙΝΤΑΝΕΑΝΞΤΘ Inglese. Ἀρκ[εσίλας] vel Ἀρκ[hαγέτας] Hiller (IG XII 3 540). ΑΡΚ Iglese.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ θηραϊκὸ ἀλφάβητο καὶ τὸ πρῶτο χάραγμα εἶναι ἐπὶ τὰ λαιά, ἐνῶ τὸ δεύτερο βουστροφηδὸν μὲ τὸν πρῶτο στίχο ἐπὶ τὰ λαιὰ καὶ τὸν δεύτερο ἐς εὐθύ. Τὸ τρίτο χάραγμα ἔχει ἀναγραφεῖ ὀφιοειδῶς ξεκινώντας ἐς εὐθύ. Ἡ ἀρχικὴ ἀνάγνωση τοῦ τρίτου χαράγματος (III) ἀπὸ τὸν Hiller (IG XII 3 540) διαφοροποιήθηκε στὸ Supplemmentum ἀναφέροντας ὅτι κατὰ τὴ διάρκεια δύο ἐπισκέψεών του (ἡ μία μαζὶ μὲ τὸν Willamowitz) ἀντὶ τῆς λέξης *κονιάλωι* διέκρινε τὴ λέξη *ϙοσάλοι* καὶ ακολούθως 12 γράμματα, ποὺ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μεταγραφοῦν. Τὰ τρία τελευταία γράμματα τοῦ στίχου αὐτοῦ, ἂν καὶ δημιουργεῖ σύγχυση ἡ ὀφιοειδὴς διάταξη τοῦ χαράγματος, μεταγράφηκαν ἀπὸ τὴν Inglese ὡς ξεχωριστὸς στίχος.

Σχολιασμός

(I) Λαρυδίδας· τὸ ὄνομα Λαρυδίδας εἶναι ἅπαξ μαρτυρούμενο. Παράγεται ἀπὸ τὸ ὄνομα Λακύδης ἢ Λακύδας, ποὺ εἶναι ἐπίσης σπανιότατο.[803]

ἀγαθός· ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου γιὰ τὸν Λακυδίδα προκάλεσε συζήτηση ἤδη ἀπὸ τὸ ἔτος 1897, ὅταν ὁ Hiller ἀναφέρθηκε σὲ αὐτὴ καὶ τὴν παρέβαλε μὲ τὴν ἀντίστοιχη ἀττικὴ ἔκφραση *ὁ παῖς καλός* σημειώνοντας ὅτι "ὁ Δωριεὺς ἐσυνείθιζε νὰ ἐξαίρῃ τὴν ἀρετὰν, ὅπως ὁ Ἴων τὸ κάλλος".[804]

(II) Εὔμηλος· τὸ ὄνομα Εὔμηλος εἶναι κοινὸ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, ἄν καὶ στὴ Θήρα δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη φορά.[805]

ἄριστος· ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς τοῦ ἐπιθέτου συνδυάζεται μὲ τὴ λέξη *ὀρκεστάς,* ποὺ εἶναι ὁ συμμετέχων σὲ χορὸ συνδυασμένο μὲ μίμηση καὶ πιθανῶς τραγούδι. Συνεπῶς τὰ ἐπίθετα *ἀγαθὸς* καὶ *ἄριστος* στὸ παρὸν σύνολο χαραγμάτων φαίνεται ὅτι δὲν ἔχουν ἐρωτικὴ σημασία.

(III) Κρίμον· τὸ ἀναφερόμενο πρόσωπο μπορεῖ προφανῶς νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν Κρίμωνα τῶν χαραγμάτων **138/ΘΡ2** ἀριθ. **139/ΘΡ3** τοῦ παρόντος καταλόγου.

ϙοσάλοι· ὁ Hiller εἶχε ἀρχικὰ ἀναγνώσει τή λέξη *κονίαλος*, ποὺ θεώρησε παραλλαγὴ τῆς λέξεως *κονίσαλος*[806] γνωστῆς ἀπὸ τὸ σχετικὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου (Κ3522): *κονίσαλος· κονιορτός. Σκίρτησις σατυρικὴ ἡ τῶν ἐντεταμένων τὰ αἰδοῖα*. Ἀκολούθως ὁ Hiller εἶχε ἀναγνώσει τὸ ὄνομα Σιμίαν. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνάγνωση αὐτή, ὁ ἐρωτικὸς χαρακτήρας τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι φανερός, ἀφοῦ ὁ Κρίμων μὲ ἕναν ἄσεμνο χορὸ θεράπευσε τὸν Σιμία.[807] Ὕστερα ὅμως ἀπὸ νέα ἐξέταση τῆς ἐπιγραφῆς ὁ Hiller ἀνέγνωσε τὴ δοτικὴ ϙοσ(σ)άλοι,[808] τὴν ὁποία θεώρησε δοτικὴ τοῦ ὀνόματος

---

[803] Βλ. LGPN I, V.A, s.v. "Λακύδης", καὶ LGPN III.A s.v. Τὸ ὄνομα Λακύδης εἶναι ἐπίσης γνωστὸ ἀπὸ τὸν Λουκιανὸ στὴν Ἰωνία (βλ. Λουκ. *Κατάπλους*, 8.25).

[804] Hiller 1897, 27. Γιὰ τὴ συζήτηση τῶν ἐπιθέτων *ἀγαθός* καὶ *ἄριστος* βλ. Inglese 2008, 399-401.

[805] Βλ. LGPN I -V.A. s.v.

[806] Γιὰ τὸν αἰσχρὸ χορὸ κονίσαλο βλ. Scanlon 2002, 85-86.

[807] Τὸ ὄνομα Σιμίας εἶναι πολὺ κοινό, βλ. LGPN I-V.A. s.v. "Σιμίας" καὶ "Σιμίης".

[808] IG XII 3 Supp. 1413. Παρὰ τὴν ἀνάγνωση αὐτή, ὁ Gallavotti ἐπέστρεψε χωρὶς αὐτοψία τῶν ἐπιγραφῶν, στὴν ἀρχικὴ ἀνάγνωση τοῦ Hiller καὶ ἀναγνώρισε στὴν συγκεκριμένη ἐπιγραφὴ ἕνα ἰθυφαλικὸ ἀναπαιστικὸ δίμετρο: *Κρίμον πράτιστος κο(ν)ϝιάλωι ϝι(ν)ϝίαν ἰάνατο*, τὸ ὁποῖο συνέκρινε μὲ τὸ στίχο τοῦ Ἀρχιλόχου fr. 41D: *καρδίαν ἰαίνεται*. Θεώρησε ἐπίσης καὶ αὐτὸς ὅτι μετὰ τὸ ἐπίθετο *πράτιστος* ἀκολουθεῖ ἕνα κύριο ὄνομα, τὸ ὄνομα Κοννίαλος, τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἐτυμολογηθεῖ εἴτε ἀπὸ τὴ λέξη *κόννος*, δηλαδὴ γενειάδα, εἴτε ἀπὸ τὴ λέξη *κῶνος* δηλαδὴ βελανίδι. Ἂν καὶ ὅπως παραδέχθηκε τὸ ὄνομα Κοννίαλος δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ στὴ

Κόσσαλος, τὸ ὁποῖο μαρτυρεῖται σὲ πολὺ ὑστερότερη ἐπιγραφὴ τῆς Θήρας.[809] Ἡ νεώτερη ἐξέταση τοῦ χαράγματος ἀπὸ τὴν Iglese ἔδειξε ὅτι ἡ ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος ϙοσάλοι εἶναι βέβαιη.

Τὸ χάραγμα ἔχει ἐρωτικὸ χαρακτήρα του, διότι γιὰ τὸν ϙόσαλο δὲ ὑπάρχει καλύτερος (πράτιστος) ἀπὸ τὸν Κρίμωνα, ποὺ προφανῶς ἔχει τὸν ἀμέριστο θαυμασμό του γιὰ ὅλες τὶς δραστηριότητές του καὶ τὴν ὀμορφιά του. Ἐνῶ στὰ προηγούμενα χαράγματα ἦταν φανερὸ ὅτι ὁ χαράκτης ἦταν ὁ Κρίμων, σὲ αὐτὸ ὁ χαράκτης εἶναι μᾶλλον ὁ ϙόσαλος.[810]

ΑΡΚ· τὰ σωζόμενα γράμματα δὲν ἐπιτρέπουν κάποια ἀσφαλὴ συμπλήρωση. Πιθανὴ θὰ ἦταν ἡ ἀρχὴ ἑνὸς ὀνόματος εἴτε Ἀρκ- εἴτε Ἀρχ-.[811]

142/ΘΡ6) Θήρα. IG XII 3, 542. (Πίν. 56)

Χάραγμα ἐπὶ βράχου.

Ἔχει χαραχθεῖ στοὺς βράχους ἀνάμεσα στὸ ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνος Καρνείου καὶ τοῦ μεγάλου τείχους.

Ἐκδ. IG XII 3, 542. IG XII 3 Suppl. Inglese 2008, 239 - 242.

Ἀπεικ. IG XII 3, p. 128. Inglese 2008,

6ος αἰ. π.Χ.

- - - -

→ [ό δεῖνα Πh]ανο[κλ]έος ἔραται.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ θηραϊκὸ ἀλφάβητο. Στὸν ἴδιο βράχο ἔχουν χαραχθεῖ τὸν 7ο καὶ τὸν 6ο αἰ π.Χ. ὀνόματα σὲ 8 στίχους, ποὺ ἔχουν περιληφθεῖ στὸ ἴδιο λῆμμα

Θήρα οὔτε σὲ ἄλλη περιοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, θεώρησε ὅτι παράγεται ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα μὲ τὰ ὀνόματα Κόννος, Κόννιον, Κοννᾶς Κοννίδας, Κόνναρος, βλ. Gallavotti 1975, 189· Gallavotti 1979, 58-59. Τὴν ἀνάγνωση *Κρίμον πράτιστος ϙονιάλοισι <Σι>μίαν ἰάνετο* ἀποδέχθηκε καὶ ὁ Diehl (1952, 79, ἀριθ. 29 A, b).

[809] IG XII 3 Supp. 1299.2 περὶ τὸ 100 π.Χ.

[810] Φυσικὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ περίπτωση ἡ λέξη ϙοσάλοι νὰ ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸ παραλλαγή τῆς λέξεως *κονίσαλος*.

[811] Γιὰ ὀνόματα μὲ τὸ θέμα Ἀρκ- βλ. HPN 73-74· γιὰ ὀνόματα μὲ τὸ θέμα Ἀρχ- βλ. HPN 7880.

τοῦ IG XII 3 542.[812] Ἀπὸ αὐτοὺς στοὺς στοὺς 3 πρώτους στίχους δὲν διακρίνεται σχεδὸν τίποτα. Καλύτερα σώζονται οἱ στίχοι 6, 7 καὶ 8. Ἡ Inglese ἀναφέρει σχετικὰ μὲ τὸ στίχο 5 τοῦ IG (στ. 9 τῆς δικῆς της ἀνάγνωσης), τὸν ὁποῖο εἶχε δεῖ καὶ ἀναγνώσει ὁ Hiller τὸ 1896: La linea che Hiller leggeva nel lato sinistro della rupe (l. 5) con ductus verticale attualmente risulta illegibile dalla sola autopsia. Si percepiscono, pero, dal calco le lettere ortograde -αντιος-. Ἡ διατήρηση τοῦ λίθου θὰ ἦταν ὅμως καλύτερη κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Hiller.

Σχολιασμός

Πη]ανο[κλ]έος· τὸ ὄνομα Φανοκλῆς συναντᾶται στὶς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ στὴν Ἀττικὴ καὶ σπανιότατα σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[813]

ἔραται· τὸ ρῆμα *ἔραμαι* δὲν ἀπαντᾶται ἄλλη φορὰ στὴ Θήρα.

143/ΘΡ7) Θήρα. IG XII 3, 549. (Πίν. 57)

Χάραγμα ἐπὶ βράχου.

Καταλαμβάνει ἔκταση 0,50 X 0,20 μ.

Ὕψος γραμμ: 0,06-0,08 μ.

Στὴν κλιτὺ νοτίως τοῦ γυμνασίου τῶν ἐφήβων τῆς ἀρχαίας Θήρας.

Ἐκδ. IG XII 3, 549. Inglese 2008, 259.

Σχεδ. IG XII 3, 549, p. 130.

5ος αἰ. π.Χ.

[- -]ς ἠμὶ πᾶσ[ι?]

καλός.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ θηραϊκὸ ἀλφάβητο καὶ σήμερα λανθάνει.[814] Ὁ ἴδιος ὁ Hiller σημείωσε: lectio difficilis nec satis certa.[815] Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι εἶναι μιὰ ἀπὸ

---

[812] Στ. 1-7: ηερμ- |- - -| Ἀστυκρα- - -| Ἀστυδικίδας | Σαμαγόρας Hiller IG XII 3, 542. ηερμ- | - - λις| Ἀστυκρα- - | Ἀστυδικίδας | Σαμαγόρας Hiller IG XII 3 Supp. σ. 308. - - - | ηερμ- |- ο -| Δι̣- ο-ς| - - Ν - -| Ἀστυκρα- - -| Ἀστυδικίδας | Σ̣αμαγόρας Inglese. Ἡ Inglese χρονολογεῖ τοὺς στίχους 1-5 στὸν 7ο αἰ. π.Χ., ἐνῶ τοὺς στίχους 6-8 στὸν 6ο αἰ. π.Χ.

[813] LGPN I-V.A, s.v.

[814] Τὴν ἐπιγραφὴ δὲν μπόρεσε νὰ ἐπανεντοπίσει ἡ Inglese 2008, 256.

[815] IG XII 3, 549.

τὶς μικρότερες σὲ διαστάσεις ἐπιγραφὲς τῆς Ἀκρόπολης τῆς Θήρας μὲ ἐπιμελημένα γράμματα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Σχολιασμός

Στ. 1: [- -]ς· στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ τὸ ὄνομα, αὐτοῦ ποὺ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι "καλὸς".

Στ. 1: ἠμὶ πᾶσ[ι?]· τὸ χάραγμα ἔχει ἀναγραφεῖ ἀπὸ τὸν *καλὸ* ὁ ὁποῖος αὐτοεπαινεῖται καὶ ἄν ἡ συμπλήρωση πᾶσ[ι?] εἶναι σωστὴ, τότε ἔχουμε τὴ μοναδικὴ ἴσως φορὰ κομπασμοῦ κατὰ τὴν ὁποία ὁ χαράκτης διατυπώνει τέτοιου εἴδους σχόλιο γιὰ τὸν ἑαυτό του. Πιθανότερη εἶναι ἡ συμπλήρωση ἑνὸς κυρίου ὀνόματος μὲ τὴν ἀρχὴ Πασ- σὲ δοτικὴ πτώση. Σὲ αὐτὴν τὴν περίπτωση ὁ χαράκτης - ἐρώμενος δηλώνει τὴν ἀξία του γιὰ τὸν ἐραστή του.

καλός· τὸ ἐπίθετο καλὸς δὲν συναντᾶται ἄλλη φορὰ στὴ Θήρα. Ἡ χρονολόγηση τῆς ἐπιγραφῆς στὸν 5ο αἰώνα π.Χ. ἐπιτρέπει τὴν παραλληλία της μὲ ἀντίστοιχες καὶ σύγχρονες ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ καὶ τὸν ὑπόλοιπο ἑλληνικὸ κόσμο. Σύμφωνα μάλιστα μὲ τὸν Hiller …ita ad Atticorum ceterorumque usum proprium accredit.[816]

144/ΘΡ8) Θήρα. IG XII 3, 730. (Πίν. 57)

Χάραγμα σὲ παραλληλεπίπεδο λίθο. Ἔχουν ἀναγραφεῖ συνολικὰ ἐννέα στίχοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 6, 7 καὶ 9 ἀπὸ διαφορετικὸ χαράκτη. Ὕψος: 0, 93 μ., πλάτος: 0, 50 μ.

Ὁ λίθος εἶναι ἐντοιχισμένος στὸν ἀνατολικὸ ἐξωτερικὸ τοῖχο οἰκοδομήματος, βόρεια ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς ἀρχαίας Θήρας.

Ἐκδ. IG XII 3, 730.

Σχεδ. IG XII 3, 730.

Βιβλ. Hiller 1897, 29.

Αὐτοκρατορικῶν χρόνων

Εὔδοξος.

Εὔδοξος.

Εὔδοξος.

Ἐ[π]ίλονχος.

5 – ειδικος

κίναιδος.

[816] Σχόλια στὴν IG XII 3, 549.

Δημή-

Εὔδοξος. (ἐντὸς δέλτου)

τριος.

Παρατηρήσεις

Οἱ στίχοι 6, 7, 9 προέρχονται ἀπὸ διαφορετικὸ χαράκτη καὶ ἐκ τῆς γενικότερης διατάξεως δείχνει ὅτι ἔχουν ἀναγραφεῖ ὕστερα ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους.

Σχολιασμός

Στ. 1 - 3, 8: Εὔδοξος· τὸ ὄνομα εἶναι ἀρκετὰ διαδεδομένο σὲ πολλὲς ἑλληνικὲς περιοχές[817]. Ἡ ἐπανάληψη τοῦ ὀνόματος ποὺ ἔχουν γίνει ἀπὸ τὸν ἴδιο χαράκτη θὰ μποροῦσε νὰ ἑρμηνευθεῖ ὡς ἄσκηση γραφῆς. Βέβαια δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ πιθανότητα ὕπαρξης πολλῶν ἀτόμων μὲ τὸ ὄνομα Εὔδοξος.

Στ. 4: Ἐ[π]ίλονχος· τὸ ὄνομα Ἐ[π]ίλονχος (Ἐπίλογχος) εἶναι γνωστὸ μόνον στὴ Θήρα[818].

Στ. 5: [-]ειδικος: πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ ἕνα κύριο ὄνομα ὅπως γιὰ παράδειγμα Κλείδικος.

Στ. 6: κίναιδος· ἡ λέξη κίναιδος μαρτυρεῖται ἐπιγραφικὰ ἄλλη μία φορὰ σὲ χάραγμα τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸ Monte Iato: Ζώπυρος κίναιδός ἐστι καὶ πεπ̣ύ̣γ̣ι̣σ̣τ̣α̣ι̣ τ̣ριά[κις?][819] καθὼς καὶ σὲ χάραγμα στὴν Ὀλβία[820]. Ὁ χαρακτηρισμὸς ἀναφέρεται στὸν Δημήτριο τῶν στίχων 7, 9.

Στ. 7, 9: Δημή|τριος· τὸ ὄνομα Δημήτριος εἶναι πολὺ συνηθισμένο σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου[821].

ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ

145/ΦΟ) Χρυσοσπηλιά. Ἀδημοσίευτες ἐπιγραφές

---

[817] LGPN I -V.A, s.v.

[818] LGPN I, s.v.

[819] Βλ. **238/Σ14** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[820] Βλ. **122/ΕΠ11** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[821] Βλ. LGPN I-V.A, s.v. “

Γραπτὲς μὲ ἀργιλικὴ ὕλη ἐπιγραφές.

Βιβλ. Βασιλοπούλου 1987, 700. SEG XLII 759. Κουλαξίδης 1992 [1998], 189 - 190. Βασιλοπούλου 1993-1994, 363-367. Δαλαμάγκας ΣΠΕΛΕΟ [822].

Στὸ σπήλαιο Χρυσοσπηλιὰ στὴ βορειοανατολική, ἀπόκρυμνη πλευρὰ τῆς Φολεγάνδρου ἐντοπίσθηκε κατὰ τὴ διάρκεια αὐτοψίας τῆς Ἐφορείας Παλαιοανθρωπολογίας και Σπηλαιολογίας πολὺ μεγάλος ἀριθμὸς γραπτῶν μὲ ἀργιλικὴ ὕλη ὀνομάτων, ἀνδρικῶν ἀλλὰ καὶ γυναικείων ὀνομάτων[823], ποὺ καλύπτουν σὲ πολλὰ σημεῖα τὴ λιθωματικὴ ἐπιφάνεια ἀκόμα καὶ στὰ ὑψηλότερα σημεῖα. Σὲ πολλὲς περιπτώσεις τὰ ὀνόματα συνοδεύονται ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *καλὸς / καλοί*[824]. Κατὰ τὴ Βασιλοπούλου ἡ ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων εἶχε γίνει εἴτε γιὰ λατρευτικοὺς λόγους εἴτε ὡς ἄσκηση ἐφηβείας εἴτε καὶ γιὰ τοὺς δύο λόγους[825]. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ ἐπιγραφὴ[826] *Πυθαγόρας μανία παίδων*, ἡ ὁποία θὰ μποροῦσε νὰ ἔχει ἐρωτικὸ περιεχόμενο.[827]

ΚΕΑ

146/Κ1) Κέα, Κορησία. SEG XL 715. (Πίν. 58)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ σχιστολιθικὸ ὀγκόλιθο.

Ὕψος γραμ: 0, 045 - 0, 06 μ.

Βρίσκεται στὴ νοτιοδυτικὴ γωνία τοῦ ἀρχαίου τείχους στὴ νότια ἀκρόπολη τῆς Κορησίας.

Ἐκδ. Μενδώνη 1990, 299 - 300, ἀρ. 4. SEG XL 715.

---

[822] Βλ. ἐπίσης Ρωμανάς 1987· ἱστοσελίδα τοῦ σπηλαίου στὸ διαδικτυακὸ τόπο ΟΔΥΣΣΕΑΣ τοῦ Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α http://www.odysseus. culture.gr/h/2/gh251.jsp? obj_id=1627.

[823] Γιὰ κάποια γυναικεῖα ὀνόματα βλ. Δαλαμάγκας ΣΠΕΛΕΟ: Ἀγησίκλεια(;). Ἀπὸ τὶς δημοσιευμένες ἐπίσης φωτογραφίες τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ σπηλαίου μποροῦμε γιὰ παράδειγμα νὰ διακρίνουμε Π [---] καλά.

[824] Βασιλοπούλου 1987, 700.

[825] Βασιλοπούλου 1993-1994, 366.

[826] Βασιλοπούλου 1993-1994, 366. Ὁ Κουλαξίδης (1998, 190) ἀναφέρει τὴν ἐπιγραφὴ ὡς *μανία παίδων Βωλοκράτης*.

[827] Τὴν ἐπιγραφὴ δὲν σχολιάζω δεδομένου ὅτι ἡ μεταγραφὴ ὅλων τῶν ἐπιγραφῶν δὲν ἔχει πραγματοποιηθεῖ καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι βέβαιη.

Φωτ. Μελετήματα 10, 301, εἰκ. 5.

5ος αἰ. π.Χ.

Ν̣ικάνθες καλός.

Παρατηρήσεις

Πρὶν ἀπὸ τὸ Ι διακρίνεται μόνο μία κάθετη κεραία. Λίγο πιὸ ἀριστερὰ διακρίνεται ἕνα καμπύλο ἴχνος, τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι βέβαιο ἂν πρόκειται γιὰ κάποιο γράμμα, ἢ γιὰ ἐπιφανειακὴ φθορὰ τοῦ σχιστολίθου.

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Νικάνθης μαρτυρεῖται στὴν Κέα[828] εἶναι ὅμως πολὺ σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[829] Ὁ τόπος τῆς ἀναγραφῆς ὑποδηλώνει πιθανότατα ὅτι ὁ χαράκτης ἦταν κάποιος στρατιώτης κατὰ τὴ διάρκεια τῆς σκοπιᾶς του.

147/Κ2) Κέα, Καρθαία, SEG XXXIX 871 (β). (Πίν. 58)

Ὀμάδα χαραγμάτων σὲ βράχο.

Ὕψος γραμ: 0,009-0,015 μ.

Στὰ ἀνατολικὰ τῆς κυρίας πύλης τῆς ἀκρόπολης, λίγα ἑκατοστὰ νοτιότερα ἀπὸ τὴν κλίμακα.

Ἐκδ. Μενδώνη 1985-86, 157-158.

Ἀπεικ. *Ἀρχαιογνωσία* 4 (1985-86) πίν. 31 α-β.

4ος / 3ος αἰ. π.Χ.

[- - -] καλ[ός].

Ἀγλαξ̣ίας.

[- - -] εὔχα[ρις].

[- - -] κ[αλό]ς.

---

[828] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν ἐπιγραφὴ IG XII 5, 610.16 καὶ μπορεῖ πιθανότατα νὰ συμπληρωθεῖ κατὰ τὴν Μενδώνη (1990, 299 σημ. 54) στὴν ἐπιγραφὴ IG XII 5, 609.162.

[829] Μαρτυρεῖται μία φορὰ στὴν Κῶ κατὰ τὸν 4ο/3ο αἰ. π.Χ., καὶ ἡ μία φορὰ στὴν Σαλαμίνα τῆς Κύπρου κατὰ τὸν 5ο /4ο αἰ. π.Χ., βλ. LGPN I s.v.

Παρατηρήσεις

Τὰ γράμματα εἶναι δυσδιάκριτα λόγω τῆς φθορᾶς τῆς ἐπιφανείας τοῦ λίθου.

Σχολιασμός

Στ. 2: Ἀγλαξίας· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Μᾶλλον θὰ πρέπει νὰ ἐτυμολογηθεῖ ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *ἀγλαός*.

Στ. 3 - 4: [- - -] εὔχα[ρις] | [- - -] κ[αλό]ς· ὁ συνδυασμὸς τῶν ἐπιθέτων *εὔχαρις* καὶ *καλὸς* συναντᾶται ἐπίσης στὴ Θάσο[830] (βλ. **212/Θ44** τοῦ παρόντος καταλόγου).

Ὁ τόπος τῆς ἀναγραφῆς ὑποδηλώνει πιθανότατα ὅτι ὁ χαράκτης ἦταν κάποιος στρατιώτης κατὰ τὴ διάρκεια τῆς σκοπιᾶς του, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὸ χάραγμα γιὰ τὸ Κ1 τοῦ παρόντος καταλόγου.

148/Κ3) Κέα, Καρθαία, SEG XXXIX 871 (α). (Πίν. 59)

Ὁμάδα χαραγμάτων σὲ βράχο.

0,009-0,015 μ.

Στὰ ἀνατολικὰ τῆς κυρίας πύλης τῆς ἀκρόπολης, λίγα ἑκατοστὰ νοτιότερα ἀπὸ τὴν κλίμακα.

Ἐκδ. Μενδώνη 1985-86, 157-158.

Ἀπεικ. *Ἀρχαιογνωσία* 4 (1985 - 86) πίν. 31 α-β.

4ος/3ος αἰ. π.Χ.

[- - - κα]λό[ς].

Ἀνθηρὸ[ς] καλ[ός].

Ἐπ[- - -] καλός.

Νικ[- - -].

Παρατηρήσεις

Τὰ γράμματα εἶναι δυσδιάκριτα λόγω τῆς ἐπιφανειακῆς φθορᾶς τῆς πέτρας.

Σχολιασμός

Στ. 2: Ἀνθηρὸ[ς]· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν Κέα καὶ εἶναι πολὺ σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[831]

---

[830] Βλ. **212/Θ44** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[831] Τὸ ὄνομα Ἄνθηρος μαρτυρεῖται στὴν περιοχὴ τῆς Λυδίας κατὰ τὸν 1ο/2ο αἰ. μ.Χ. (βλ. LGPN V.A s.v.). Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ γυναικεῖα ὀνόματα Ἀνθηρὶς (βλ. LGPN II s.v.), Ἀνθήρα (βλ. IG II^2 5190), Ἀνθηρὰ (βλ. LGPN IV s.v.) καὶ Ἄνθηρον (βλ. IG II^2 9258).

Στ. 3-4: Ἐπ[- - -] καλός. | Νικ[- - -]· Τὰ ὀνόματα θὰ μποροῦσαν νὰ συμπληρωθοῦν ποικιλλοτρόπως.

Προφανῶς καὶ αὐτὸ τὸ χάραγμα ἔχει πραγματοποιηθεῖ στὸ πλαίσιο κάποιας σκοπιᾶς ἢ περιπολίας.

149/K4) Κέα, Καρθαία, IG XII 5, 567

Χάραγμα ἐπὶ βράχου.

Ἐντοπίσθηκε στὸν βόρειο βραχίονα τοῦ ὅρμου Μεγάλες Πόλες, σὲ ὕψος 1 μ. περίπου ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας καὶ σὲ ἀπόσταση γύρω στὰ 25 μ. ἀπὸ τὸ χειμέριο κύμα.

Ἐκδ. AE 1857, 3033. Καστρωμένος 1884, 252. F. Halbherr, 1884-85, 218, no. 20. IG XII 5, 567. Μενδώνη - Μουρτζᾶς 1985-1986, 131, σημ. 21.

Βιβλ. Pridik 1912, 156, no. 24.

3ος αἰ. π.Χ.

Βόηθος

καλὸς

Ἀθηναῖος.

Σχολιασμός

Βόηθος· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Ἀττικὴ ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ.[832] Ἡ παρουσία ἑνὸς Ἀθηναίου στὴν Κέα δὲν ξενίζει. Εἶναι ἄλλωστε γνωστὸ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἀθήνας γιὰ τὴν Κέα καὶ οἱ ἐπεμβάσεις τῶν Ἀθηναίων στὸ νησὶ κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ.[833]

150/K5) Κέα. IG XII 5, 1098

Χάραγμα σὲ βράχο.

Ἐντοπίσθηκε πίσω ἀπὸ τὴν οἰκία Δημητρίου Βόσσικα στὴν περιοχὴ Καλύστια Καρθαίας.

Ὕψος γραμμ. 0,07 μ.

Εκδ. Graindor, *Bull. Hell.* ἀριθ. 28. IG XII 5, 1098.

---

[832] Βλ. LGPN II, s.v.· PAA s.v. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες περιοχές βλ. LGPN III.A, III.B, IV καὶ LGPN V.A s.v.

[833] Βλ. ἐν συντομία Μενδώνη 2007, 22-28 καὶ ἰδιαίτερα 24-26.

3ος αἰ. πΧ.(;)

Κρινὼ ὡραία.

Σχολιασμὸς

Κρινώ· τὸ ὄνομα Κρινὼ δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν Κέα.[834] Τὸ ὡραία συναντᾶται ἄλλη μία φορά σὲ χαράγματα.[835]

151/K6) Κέα, Καρθαία. SEG XXXIX 872

Χάραγμα σὲ βράχο.

Ἐντοπίσθηκε στὸν βόρειο βραχίονα τοῦ ὅρμου Μεγάλες Πόλες, σὲ ὕψος 1 μ. περίπου ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας καὶ σὲ ἀπόσταση γύρω στὰ 25 μ. ἀπὸ τὸ χειμέριο κύμα.

Ἐκδ. Μενδώνη - Μουρτζᾶς 1985-1986, 131, σημ. 21.

3ος αἰ. π.Χ.

Λ[ά]μπ[ων]

[κα]λό[ς].

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Λάμπων δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν Κέα. Τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ σὲ ἄλλα νησιὰ τοῦ Αἰγαίου,[836] καθὼς καὶ σὲ ἄλλες περιοχές.[837]

152/K7) Κέα. SEG XXV 949 (a)

Χάραγμα.

Ἐντοπίσθηκε στὸ "πρῶτον ἀπὸ δυσμῶν μετακιόνιον τοῦ Β πτεροῦ" τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς στὴν Καρθαία τῆς Κέας ἀνάμεσα σὲ διάφορες ἐπιγραφὲς ποὺ ἀναφέρουν κυρίως ὀνόματα καλῶν.

Ἐκδ. Ντούμας 1963, 282.

Βιβλ. Daux 1965, 858, 861.

---

[834] Τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I-IV s.v.

[835] Βλ. **150/K5** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[836] Βλ. LGPN I s.v.

[837] Βλ. LGPN I, III.A III.B, IV καὶ V.A s.v.

5ος αἰ. π.Χ.

Νικήνωρ

καλό[ς].

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Νικήνωρ δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν Κέα[838].

153/K8) Κέα. SEG XXV 950

Χάραγμα.

Ἐντοπίσθηκε "εἰς τὸν στυλοβάτην τοῦ ναοῦ DD μεταξὺ τῶν ἐπιγραφῶν, αἵτινες εἶναι ἐγχάρακτοι".

Ἐκδ. Ζαφειρόπουλος 1965, 508.

Νίκων.

Σωσίας.

Κήτων καλός.

Νίκων, | Σωσίας, | Κήτων καλός. SEG XXV 950.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὴν δημοσίευση δὲν προκύπτει ἂν τὸ χάραγμα ἔχει γίνει ἀπὸ ἕναν ἢ περισσότερους χαράκτες οὔτε ἡ ἀκριβὴς χρονολόγησή του, ἂν καὶ ἀπὸ τὰ τυπογραφικὰ γράμματα, ποὺ ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ κατὰ τὴν μεταγραφή του ἀπὸ τὸν Ζαφειρόπουλο (Σ μηνοειδὲς καὶ Ω ἄλλοτε ἀνοιχτὸ καὶ ἄλλοτε ὄχι), εἶναι πιθανὴ ἡ χρονολόγησή του στοὺς ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

Σχολιασμός

Νίκων, | Σωσίας, | Κήτων· τὰ τρία ὀνόματα δὲν μαρτυροῦνται ἄλλη φορὰ στὴν Κέα εἶναι ὅμως γνωστὰ σὲ ἄλλες περιοχές.[839]

---

[838] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴ Δῆλο καὶ τὴ Θάσο καὶ λίγες φορὲς σὲ ἄλλες περιοχές LGPN I, II, IV καὶ V.A s.v. s.v. Περισσότερο συνηθισμένο στὸ χῶρο τοῦ Αἰγαίου καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες περιοχὲς εἶναι ὁ τύπος Νικάνωρ, βλ. LGPN I-V.A s.v. "Νικάνωρ". Στὴν περιοχὴ τῆς Θεσσαλίας μαρτυρεῖται ἐπίσης καὶ ὁ τύπος Νικάνουρ, βλ. LGPN III.B s.v.

[839] Βλ. PAA s.v. καὶ LGPN I - V.A s.v., PAA s.v. καὶ LGPN I -V.A s.v. Τὸ ὄνομα Κήτων εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ μία φορὰ στὴν Ἀθήνα κατὰ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. (βλ. PAA s.v. καὶ LGPN II s.v., ὅπου ὅμως ἐκφράζεται ἡ ἀμφιβολία γιὰ τὸ ἄν πρόκειται γιὰ Ἀθηναῖο). Μαρτυρεῖται

ΝΑΞΟΣ

154/N1) Νάξος. SEG XXXV 915. (Πίν. 59)

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἔχει χαραχθεῖ βουστροφηδὸν μὲ τὸν πρῶτο στίχο ἐς εὐθὺ καὶ τὸν δεύτερο ἐπὶ τὰ λαιά. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ εἰκονίζεται περίγραμμα πέλματος ἀριστεροῦ ποδιοῦ καὶ χάραγμα σὲ σχῆμα ἀρότρου. Καταλαμβάνει συνολικὸ χῶρο 0,45 Χ 0,40 μ. περίπου.

Ὕψος γραμμ: 0,05 μ.

Περιοχὴ Ποταμίδες στὸ νότιο μέρος τῆς Νάξου.

Ἐκδ. Προμπονᾶς 1962, 6. Ψαρρᾶς, 1985, 11-18. SEG XXXV, 915.

Βιβλ. Oikonomides, 1986, 14.

Ἀπεικ. ΗΟΡΟΣ 3 (1985) 11-18, εἰκ. 1 καὶ 2

550 π.Χ.

Κροῦε

νιφὸν με.

Παρατηρήσεις

Ἡ παράλληλη χρήση του Κ μὲ τὸ q καὶ μάλιστα πρὶν ἀπὸ Ρ ἀποτελεῖ χρονολογικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν τοποθέτηση τῆς ἐπιγραφῆς περὶ τὰ μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.

Σχολιασμός

Στ. 1: Κροῦε· τὸ χάραγμα δημοσίευσε ἀρχικὰ ὁ Προμπονᾶς καὶ ἑρμήνευσε τὴ φράση ὡς "κτύπα ἂν μὲ νικᾶς".[840] Ἀκολούθως, ὁ Ψαρρᾶς ἐνέταξε τὸ χάραγμα στὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν[841], ἀναγνωρίζοντας τὴν ἐρωτικὴ σημασία τοῦ ρήματος *κρούω*, τὸ ὁποῖο, ὅπως καὶ τὸ συνώνυμό του *κροτῶ*,[842] σημαίνουν συνουσιάζομαι. Μὲ τὴ σημασία αὐτὴ συναντοῦμε τὴ λέξη *κρούω* καὶ στὸν Ἀριστοφάνη.[843]

ἐπίσης στοὺς Ἐπιζεφύριους Λοκροὺς τὸ ἔτος 448 π.Χ. καὶ στὴ Θράκη τὸν 3ο αἰ. π.Χ., βλ. LGPN III.A καὶ IV s.v.

[840] Προμπονᾶς 1962, 6.

[841] Ψαρρᾶς, 1985, 11-18.

[842] Βλ. τὸ χάραγμα ἀπὸ τὴν Αἰγιάλη τῆς Ἀμοργοῦ, **168/AM1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[843] Βλ. Ἀριστοφ. *Ἐκκλ.* στ. 316 κ.ἑ, 989, 1015, *Ἱππ.* στ. 1379. Βλ. ἀκόμα Ἀπόρρητα 137-138 καὶ Henderson 1991, 175, 199.

Στ. 2: νιφōν με· Σύμφωνα μὲ τὸν Ψαρρᾶ, ἡ ἐπιγραφὴ χαράχθηκε ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸ ἐραστή, ποὺ κομπάζει στὸν ὑποδεέστερο τῆς σχέσης σὰν νὰ τοῦ λέει στὴ νέα ἑλληνική: κανόνισέ με ἄν με νικᾶς.[844] Ἑρμήνευσε τὸ πέλμα ὡς μία πρακτική, ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴ λατρεία καὶ ὑπέθεσε ὅτι στὴν εὐρύτερη περιοχή, ποὺ βρέθηκε τὸ χάραγμα, θὰ πρέπει νὰ ὑπῆρχε κάποιο ἱερὸ ἢ γυμνάσιο. Κατὰ τὸν ἴδιο ἡ ἀπεικόνιση τοῦ πέλματος στὶς ἐρωτικὲς ἐπιγραφὲς μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σημεῖο νίκης· ὁ σωματικὰ ἐπικρατέστερος καὶ ἑπομένως ὁ σεξουαλικὰ ἐνεργητικὸς δηλώνει κατὰ πάσα πιθανότητα τὴ νίκη του καὶ τὴν κυριαρχία του μὲ τὴν ἀποτύπωση τοῦ πέλματός του.[845] Τὸ ἄροτρο συμβολίζει τὴ σεξουαλικὴ πράξη, ἀφοῦ τὸ ρῆμα *ἀρόω* ἔχει καὶ αὐτὸ σεξουαλικὴ σημασία,[846] τὸ δὲ ἄροτρον χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει τὸ ἀνδρικὸ μόριο.[847] Ὁ Οἰκονομίδης θεωρεῖ τὴν ἀπεικόνιση τοῦ πέλματος ὡς ἀπεικόνιση πέους καὶ σημειώνει "…the new inscription published by Mr Psarras is the first to become known with drawings of a penis and a plow. While the inscription proclaims "Vanquish me and then κροῦε me", the two drawings appearing below it seem to give the second message illustrating the consequences in store for someone who will try, but will not vanquish the … of the inscription: "With this penis I will plow you".[848]

Ἡ ἀπεικόνιση περιγράμματος πέλματος ἔχει θεωρηθεῖ ὅτι ὑπονοεῖ τὸ ἀνδρικὸ γεννητικὸ μόριο,[849] μπορεῖ ὅμως νὰ ὑπονοεῖ ἐπίσης τὴν ὑπεροχή κατὰ τὴ διάρκεια αὐτῆς. Ὁ ἀναγραφέας σίγουρος γιὰ τὸν ἑαυτό του προκαλεῖ ὅποιον θέλει νὰ δοκιμασθεῖ μαζί του καὶ ἐφ᾽ ὅσον ἀποδειχθεῖ πιὸ δυνατὸς νὰ τὸν "κανονίσει".

155/N2) Νάξος. IG XII 5, 97. (Πίν. 60)

Χάραγμα σὲ βράχο. Κάτω ἀπὸ τὴν ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων ἀπεικονίζεται ἄροτρο. Τὸ χάραγμα καταλαμβάνει συνολικὴ ἔκταση 1,00 Χ 0,41 μ.

Ὕψος γραμμάτων: 0,03 - 0,10 μ.

Βρέθηκε στὴν κοιλάδα ποὺ ὀνομάζεται "Αὐλωνίτσα" πλησίον τοῦ χωριοῦ Ἀπάνω Σαγκρί, ἑκατὸ μέτρα δυτικὰ τοῦ χωματόδρομου ποὺ ὁδηγεῖ στὴν Ἀγιασσό. Στὶς μέρες μας τὸ κτῆμα, στὸ ὁποῖο εἶναι ἡ ἐπιγραφὴ, ἀνήκει στὴν ἰδιοκτησία Γ. Μαράκη.

---

[844] Ψαρρᾶς 1985, 15.

[845] Ψαρρᾶς 1985, 15 -16.

[846] Ψαρρᾶς 1985, 16 καὶ σημ. 25.

[847] Ἀπόρρητα 59.

[848] Oikonomides 1986, 14.

[849] Βλ. Oikonomides 1988, 45-47 καὶ Levine 2005, 62-65.

Ἐκδ. CIG II 2422. Martha 1885, 495. IG XII 5, 97. Οἰκονομίδης 1956, 246-247. LSAG 293, 304 ἀριθ. 14, 412 πίν. 55 ἀριθ. 14. Langdon 1979, 181-2 (= BE 1979, 328). Ματθαίου 1988, 83-84, πίν. 12-13. Chankowski 2002, 20.

Βιβλ. Gallavotti 1980, 1027-1028.

Ἀπεικ. IG XII 5, 97. Jeffery πίν. 55. ZPE 33, πίν. VIId. ΗΟΡΟΣ 6, πίν. 12 - 13.

450 - 425? π.Χ.

Δωροφέα Κα

Καρίων

οἰφόλης

(παράσταση ἀρότρου) ΚΑΤ.

1 Δωρο[θ]έα κα[ὶ] CIG· Δωροφέα <Κα> Martha· Δωροφέα <Κα> IG· Δωροθ̣έα κα<ὶ> LSAG· Δωροφέα κα[ταπύγων] Oikonomides· Δωροθέα κα(ταπύγων) Gallavotti· Δωροφέα κα Matthaiou. **2** Καρίωνη Martha· Καρίων CIG, IG, LSAG, Oikonomidis, Gallavotti, Matthaiou. **3** Λοφίου Martha· οἰφόλης CIG, IG, LSAG, Oikonomidis, Gallavotti, Matthaiou. **4** ΚΑΤ Matthaiou.

Παρατηρήσεις

Τὸ χάραγμα εἶναι ἀναγεγραμμένο ἐπὶ τὰ λαιά. Τὰ γράμματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἀκιδωτά. Μετὰ τὸ ΚΑ τοῦ πρώτου στίχου δὲν ἔχει χαραχθεῖ τίποτα ἄλλο, "οὔτε ὁ βράχος ἔχει ἀποτριβεῖ, οὔτε ἔχει ἀποξεσθεῖ ἡ ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια" ὅπως παρετήρησαν οἱ Langdon[850] καὶ Ματθαίου.[851] Κατὰ τὸν Langdon τὰ γράμματα τῶν στίχων 2 καὶ 3 δὲν μοιάζουν μὲ αὐτὰ τοῦ 1ου στίχου καὶ πιθανῶς χαράχθηκαν σὲ διαφορετικὴ χρονικὴ στιγμή[852]. Ἀντίθετα, ὁ Ματθαίου θεωρεῖ ὅτι τὰ γράμματα τῶν τριῶν στίχων ἔγιναν ἀπὸ τὸν ἴδιο χαράκτη ἀλλὰ πιθανῶς σὲ διαφορετικὴ χρονικὴ στιγμή[853]. Ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ ἄροτρο εἶναι χαραγμένα ἐπὶ τὰ λαιὰ καὶ σὲ πολὺ μικρότερο μέγεθος τὰ γράμματα ΚΑΤ, πιθανότατα ἀπὸ ἄλλο χαράκτη.

Σχολιασμός

Στ. 1: Δωροφέα Κα· τὸ ὄνομα Δωροφέα συναντᾶται ἅπαξ μόνον στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφή. Πρόκειται γιὰ τὸ ὄνομα Δωροθέα[854] ποὺ ἀποτυπώνει ἡ

[850] Langdon 1979, 182.

[851] Ματθαίου 1988, 83.

[852] Langdon 1979, 182.

[853] Ματθαίου 1988, 84.

[854] Τὸ ὄνομα Δωροθέα μαρτυρεῖται λίγες φορὲς σὲ ἄλλες περιοχές, βλ. LGPN I-V.A, s.v. "Δωροθέα".

φωνητικὴ σύγχυση τοῦ Θ μὲ τὸ Φ, τῶν ὁποίων ἐπιπλέον ὁ τρόπος γραφῆς ὁμοιάζει κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτή.[855]

Ὁ Οἰκονομίδης συμπληρώνει τὰ γράμματα ΚΑ, ποὺ ἔχουν ἀναγραφεῖ στὸ βράχο μετὰ τὸ ὄνομα Δωροφέα, ὡς κα[[ταπύγων]], σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ τῆς Τήνου Θρή(ισ)σα καταπύγων[856]. Ἡ συμπλήρωση αὐτὴ ὅμως φαίνεται ὅτι δὲν εὐσταθεῖ ἀφοῦ ὅπως παρατήρησαν οἱ Langdon καὶ Ματθαίου δὲν ὑπάρχει κάποια ζημία στὸ βράχο.[857] Παρακινδυνευμένη θὰ ἦταν ἐπίσης ἡ συμπλήρωση κα(ταπύγων), ἂν καὶ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ λέξη οἰφόλης, ἡ Δωροφέα καὶ ὁ Καρίων θὰ ἀποτελοῦσαν ἐνδιαφέρον ἐρωτικὸ ζεῦγος. Σύμφωνα μὲ ἄλλη ἄποψη ὁ χαράκτης τῆς ἐπιγραφῆς ξεκίνησε νὰ χαράσσει τὴ λέξη Καρίων καὶ ὅταν εἶδε ὅτι ὁ χῶρος δὲν ἐπέτρεπε τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ ὀνόματος σταμάτησε καὶ συνέχισε ἀκριβῶς ἀπὸ κάτω ξεκινώντας τὴν ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τὴν ἀρχή.[858] Ὅπως ὅμως ἔχει παρατηρήσει καὶ ὁ Langdon ὑπάρχει χῶρος γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ ὀνόματος Καρίων.[859]

Στ. 2: Καρίων· τὸ ὄνομα Καρίων δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴ Νάξο καὶ εἶναι σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[860]

Στ. 3: οἰφόλης· τὸ ἐπίθετο συναντᾶται μόνον στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα καὶ σὲ χάραγμα στὴν Τήνο.[861] Σύμφωνα μὲ τὸν Ἡσύχιο οἰφόλης εἶναι *ὁ μὴ ἐγκρατής, ἀλλὰ καταφερὴς πρὸς γυναῖκα* καὶ οἰφόλις, ἡ *γυνὴ καταφερής, μάχλος, πασχητιῶσα*[862]. Ὁ χαρακτηρισμὸς ἔχει δηλαδὴ προσβλητικὸ περιεχόμενο καὶ καὶ για τὸ λόγο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι τὸ χάραγμα δὲν ἔγινε ἀπὸ τὸν Καρίωνα. Κατὰ τὸν Langdon τὸ προσβλητικὸ σχόλιο θίγει ἐπίσης καὶ τὴ Δωροφέα/Δωροθέα, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας εἶχε ἀναγραφεῖ ἀπὸ πάνω.

Γιὰ τὴν σημασία τοῦ ἀρότρου βλ. τὸ χάραγμα **154/N1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

---

[855] Langdon 1979, 181. Γιὰ τὴ σύγχυση ἀνάμεσα σὲ Φ καὶ Θ στὴν Ἀττικὴ βλ. GAI I, 470, §38.04. Βλ. ἐπίσης IG V 1, 252b: Φορφαία ἀντὶ Φορθαία· IG I3, 554: κναθεὺς ἀντὶ κναφεύς. Βλ. ἀκόμα Gallavotti 1980, 1027-1028.

[856] Βλ. τὴν ἐπιγραφὴ SEG XV 523 (= ἀριθ. **158/T1** τοῦ παρόντος καταλόγου).

[857] Ματθαίου 1988, 83-84. Βλ. ἐπίσης Langdon 1979, 181.

[858] IG XII 5, 97.

[859] Langdon 1979, 182.

[860] Βλ. LGPN I, II, III.A, III.B καὶ V.A s.v. Γνωστὸς εἶναι ἐπίσης ὁ τύπος Καρίουν στὴ Θεσσαλία, βλ. LGPN III.B s.v. καὶ τὸ γυναικεῖο ὄνομα Κάριον στὴν Κύπρο βλ. LGPN I s.v.

[861] Βλ. **158/T1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[862] Ἡσυχ. Ο434 καὶ Ο435.

156/N3) Νάξος. IG XII 5, 98.

Ἐνεπίγραφος λίθος.

Ὕψος γραμμάτων: 0,043 μ.

Βρέθηκε στὴν περιοχὴ Πολίχνη.

Ἐκδ. Καλλιβούρσης 1870/71, 467. IG XII 5, 98.

Ρωμαϊκῶν χρόνων;

Ἑρμαΐσ-
κος
ὡραῖος.

Σχολιασμὸς

Ἑρμαΐσκος· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴ Νάξο, εἶναι ὅμως γνωστὸ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[863]

ΣΥΡΟΣ

157/ΣΥ1) Σύρος. IG XII Suppl. 244. (Πίν. 61)

Χάραγμα σὲ βράχο.

Καταλαμβάνει χῶρο συνολικοῦ πλάτους 0,60 μ.

Ὕψος γραμμ: 0,04 - 0,065 μ.

Εἶναι χαραγμένο στὸ βόρειο τμῆμα τοῦ νησιοῦ κοντὰ στὸ χωριὸ Πλατυβούνι βόρεια ἀπὸ τὸ ἐπονομαζόμενο σπήλαιο τοῦ Φερεκύδη.

Ἐκδ. Peek 1934, 64 κ. ἑξ. no 21 (s. 66). IG XII Suppl. 244. LSAG 298, 306 ἀριθ. 49, 412 πίν. 57 ἀριθ. 49. Oikonomides, 1988, 35-39. SEG XXXVIII, 828.

Βιβλ. Latte 1953, 39-40, no. 7.

Ἀπεικ. MDAI 39, s.66. ΙΧΝΗ 27.

6ος αἰ. π.Χ.

ϽΝιρōν τὸν ο-→
hπλοφόρον κ-←
άλιστα ἐρολί- →

[863] Βλ. LGPN I -V.A s.v.

ηδα. → (vel αδη.←)

Σμ<ί>ϱōν τὸν hοπλοφόρον κάλιστα ἐϱολίαδη˙Hiller (IG XII Suppl. 244)· Σμ<ί>ϱōν τὸν hοπλοφόρον κάλιστα ἐϱολιαδη Jeffery· Σμ<ί>ϱον Τόνο Ἁπλοφόρον κάλιστα ἐϱολίαδα˙ Peek. ϽΝιϱōν τὸν ο-|hπλοφόρον κ|άλιστα ἐϱολί|ηδα Oikonomides.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ βουστροφηδόν, μὲ τὸν πρῶτο στίχο χαραγμένο ἐς εὐθύ τὸν δεύτερο ἐπὶ τὰ λαιὰ καὶ τὸν τρίτο ἐς εὐθύ. Ἡ ἀνάγνωση τοῦ τέταρτου στίχου ἔγινε ἀπὸ τὸν Hiller καὶ τὴν Jeffery ἐπὶ τὰ λαιά, ὅπως θὰ πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι ὑπαγορεύει ἡ διάταξη τοῦ βουστροφηδόν, ἐνῶ ἀπὸ τὸν Οἰκονομίδη ἐς εὐθύ. Ὁ Peek θεώρησε τὸ χάραγμα - σύμβολο τοῦ ἀρότρου ὡς Σ καὶ ἑρμήνευσε τὰ δύο ἑπόμενα ἴχνη γραμμάτων ὡς Μ καὶ ὄχι ὡς Νι-. Ἡ κεραία ποὺ θεωρήθηκε ἀπὸ τὸν Οἰκονομίδη ὡς Ι καὶ ἀπὸ τὸν Peek ὡς ἡ τέταρτη κεραία τοῦ Μ εἶναι ἀρκετὰ λοξὴ καὶ ἀρκετὰ κοντὰ στὶς προηγούμενες καὶ γιὰ αὐτὸ καὶ οἱ δύο ἀναγνώσεις εἶναι δυνατὸν νὰ εὐσταθοῦν. Ὁ Peek μετέγραψε ἐπίσης τὸ πρῶτο γράμμα τοῦ στίχου 2 ὅπως καὶ τὸ πρῶτο τοῦ στίχου 4 ὡς Α, ἂν καὶ φαίνεται ὅτι εἶναι Η ἢ δασύ.

Σχολιασμός

Στ. 1 ϽΝιϱōν· οἱ Peek, Hiller (IG) καὶ Jeffery ἀναγνώρισαν στὰ σωζόμενα γράμματα τὸ σπανιότατο ὄνομα Σμ<ι>ϱōν, τὸ ὁποῖο μαρτυρεῖται ἄλλη μία μόνον φορὰ στὴν Αἴγινα κατὰ τὸν 4ο/3ο αἰ. π.Χ.[864] χωρὶς ὅμως νὰ ἑρμηνεύουν περαιτέρω τὴν ἐπιγραφή.

Ὁ Οἰκονομίδης ἀμφισβήτησε τὶς προηγούμενες ἀναγνώσεις τῆς ἐπιγραφῆς καὶ σύμφωνα μὲ τὸ χάραγμα στὶς Ποταμίδες τῆς Νάξου *κροῦε νιρōν με,* ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ ἐγχάρακτη παράσταση ἀρότρου,[865] ἀναγνώρισε στὸ πρῶτο χάραγμα τοῦ πρώτου στίχου τὴν ἀπεικόνιση ἑνὸς ἀρότρου ἀντὶ γιὰ τὸ γράμμα Σ (ἂς σημειωθεῖ ὅτι τὸ

[864] Βλ. LGPN III.A s.v. Τὸ ὄνομα ἀνήκει στὴν εὐρύτερη κατηγορία τῶν ὀνομάτων ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ Σμι-, βλ. LGPN I-V.A. Στὰ σωζόμενα γράμματα θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἡ αἰτιατικὴ ἐνικοῦ τοῦ ὀνόματος Σμῖκος. Στὴν περίπτωση αὐτὴ πρόκειται γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ ὁπλοφόρου καὶ ἡ ἀνάγνωση τοῦ τέταρτου στίχου θὰ πρέπει νὰ γίνει ἐς εὐθύ. Τὸ ὄνομα Σμῖκος εἶναι γνωστὸ στὴ Σάμο κατὰ τὸν 6ο αἰ. π.Χ. βλ. LGPN I s.v. Γνωστὸ εἶναι ἐπίσης τὸ ὄνομα Σμίκα στὴν Ἀττικὴ κατὰ τὸν 6ο αἰ. π.Χ. Τὴν ὑπόδειξη ὀφείλω στὸν καθηγητὴ κ. L. Threatte, τὸν ὁποῖο εὐχαριστῶ θερμά.

[865] Βλ. **154/N1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

χάραγμα αὐτὸ ἔχει ἀντίθετη φορὰ ἀπὸ ἐκείνη τῶν ὑπολοίπων γραμμάτων). Ἀκολούθως ἀναγνώρισε τὴ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ρήματος *νικάω-ῶ*.[866]

Στ. 1-2: τὸν ο|ηπλοφόρον· στὰ σωζόμενα γράμματα ὁ Peek ἀνέγνωσε δύο κύρια ὀνόματα, Τόνος καὶ Ἁπλοφόρος, ἡ ἀνάγνωσή του ὅμως δὲν ἔγινε ἀποδεκτὴ οὔτε ἀπὸ τὸν Hiller (στὸ IG), οὔτε ἀπὸ τὴν Jeffery. Κατὰ τὸν Οἰκονομίδη πρέπει νὰ ἀναγνωσθεῖ τὸ οὐσιαστικὸ *ὁπλοφόρος*, δηλαδὴ ὁ ἔνοπλος φρουρὸς ἢ καλύτερα ὁ σωματοφύλακας κάποιου ἰσχυροῦ ἄνδρα τῆς Σύρου.[867]

Στ. 3-4: ἐρολί|ηδα ἢ ἐρολί|αδη· τὸ πρόσωπο τοῦ ρήματος (α΄ ἢ γ΄) ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τοῦ στίχου εἴτε ἐπὶ τὰ λαιά (ἐρολίαδη), ὅπως ὑπαγορεύει ἡ διάταξη τοῦ βουστροφηδόν στοὺς ὑπόλοιπους στίχους,[868] εἴτε ἐς εὐθύ (ἐρολίηδα).

Οἱ Hiller καὶ Οἰκονομίδης ἀναγνώρισαν στὴν λέξη ἐρολί|ηδα ἢ ἐρολί|αδη[869] τὸν ἀόριστο ἐκολίηδα, διαλεκτικὸ τύπο τοῦ ρήματος κολεάζω[870], τὸ ὁποῖο σημαίνει θέτω μάχαιρα εἰς τὴν θήκη σύμφωνα μὲ τὰ λήμματα τοῦ Ἡσυχίου (Κ3318): *κολεάζοντες· ὠθοῦντες [κολοούντες] περαίνοντες* καὶ (Κ3320): *κολεασμός· τὸ περαίνεσθαι. πεποίηται ἀπὸ τοῦ κόλου καὶ ἀπὸ τοῦ καθιέναι εἰς τὸ κόλον· τοῦτο δὲ κολεάζειν ἔλεγον*.

Ἀκολούθως ὁ Οἰκονομίδης, παραθέτοντας παραδείγματα ἀπὸ τὴ νεοελληνικὴ αἰσχρολογία, ἑρμήνευσε τὸ ρῆμα κολεάζω σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἑρμηνεία *περαίνοντες*, ποὺ παραθέτει ὁ Ἡσύχιος καὶ τὴν παράσταση τοῦ ἀρότρου ποὺ συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς σεξουαλικοῦ περιεχομένου[871] ὡς ἔχον τὴ σημασία τῆς σεξουαλικῆς ἐπαφῆς[872] καὶ μετέφρασε "After I vanquished the standard bearer, beautifully I penetrated him"[873]. Ἡ ἀνάγνωση τοῦ Οἰκονομίδη δὲν ἔλαβε ὑπ᾽ ὄψιν της τὴν ἀναμενόμενη φορὰ τοῦ τέταρτου στίχου ἐπὶ τὰ λαιὰ σύμφωνα μὲ τὴ βουστροφηδὸν διάταξη. Ἔτσι ἀναγνωρίσθηκε τὸ πρῶτο πρόσωπο τοῦ ρήματος, ποὺ ὑποδηλώνει ὅτι ὁ χαράκτης ἦταν καὶ αὐτὸς ποὺ νίκησε τὸν "ὁπλοφόρο" καὶ

---

[866] Oikonomides 1988, 33 - 34.

[867] Oikonomides 1988, 34. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὁπλοφόρος θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι πέραν τοῦ σωματοφύλακα καὶ ὁποιοσδήποτε ἔχει σχέση μὲ τὰ στρατιωτικὰ πράγματα.

[868] Οἱ Hiller (IG XII suppl. 244) καὶ Jeffery (LSAG 412) ἀνέγνωσαν ἐρολίαδη.

[869] Ἡ χρήση τοῦ Η στὴ θέση τοῦ Ε στὸν τύπο ἐρολίαδη εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐπιγραφὲς τῶν Κυκλάδων, πρβλ. **158/T1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[870] Πρβλ. **158/T1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[871] Πρβλ. **155/N2** καὶ **154/N1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[872] Oikonomides 1988, 33-34.

[873] Γιὰ τὴ μεταφορικὴ σεξουαλικὴ σημασία τοῦ ρήματος *κολεάζω* βλ. καὶ LSJ[9] suppl. s.v.

περήφανα κατέγραψε τὸ κατόρθωμά του, κατ᾽ ἀναλογίαν μὲ τὸ χάραγμα *κροῦε νιρōν με,* τῆς Νάξου[874], ὅπου ὁ χαράκτης προκαλοῦσε ἐρωτικὰ ὅποιον μποροῦσε νὰ ἀποδειχθεῖ δυνατότερος ἀπὸ αὐτόν.

Διαφορετικὴ ἑρμηνεία ἔδωσε στὴν ἐπιγραφὴ ὁ Latte, ὁ ὁποῖος ἑρμήνευσε τὸ ρῆμα ἐρολίαδη ὡς παρατατικὸ τοῦ ρήματος *κολιάδω* ἀπὸ τὸ ἀπαρέμφατο *κολιάσαι*, δηλαδὴ *ὀρχήσασθαι*, ποὺ ἀναφέρει ὁ Ἡσύχιος (Κ 3332) καὶ τὴ λέξη ὁπλοφόρος ὡς τὸν φέροντα ὅπλα καὶ θεώρησε ὅτι ὁ Σμίκων ἀρίστευσε στὸν ἐνόπλιο χορό.[875] Σημειώνεται ἐπίσης ὅτι σύμφωνα μὲ τὸν Ἡσύχιο (Κ 3317) *κολέα* εἶναι εἶδος ὀρχήσεως.

ΤΗΝΟΣ

158/T1) Τῆνος. SEG XV 523. (Πίν. 62)

Χάραγμα ἐπὶ ἀκανονίστου μαρμάρινου λίθου.

Ὕψος λίθου: 0,14 μ. πλάτος λίθου: 0,18-0, 32 μ.

Ὕψος γραμμάτων: 0,025 - 0,035 μ.

Βρέθηκε σὲ οἰκία στὸ χωριὸ Τριπόταμο καὶ κατὰ τὸν Κοντολέοντα προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς ἀνασκαφῆς[876] (Ξώμπουργο Τήνου).

Μουσεῖο Τήνου.

Ἐκδ. Κοντολέων 1949, 133 - 134 σημ. 1. ΒΕ 1953, 161. Οἰκονομίδης 1956, 245-247. ΒΕ 1958, 377. LSAG 306, ἀριθ. 51. Chankowski 2002, 20-21. SEG LII 802.

Ἀπεικ. ΠΑΕ 1949, εἰκ. 19.

6ος αἰ. π.Χ.

Πυρίης Ἀκήστο-
οἰφόλης. ρος
Θρή<ι>σα καταπύγων.

1-2 Ἀκήστο|ρος lap. Πυρίης Ἀκήστο|ρος | οἰφόλης. | (ἤ)θρησα καταπύγων Κοντολέων. Πυρ(ρ)ίης Ἀκήστορος οἰφόλης. Θρή(ισ)σα καταπύγων Οἰκονομίδης.

---

[874] Βλ. **154/N1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[875] Latte 1953, 39-40, ἀριθ. 7.

[876] Κοντολέων 1949, 133, σημ. 1.

Σχολιασμός

Στ. 1: Πυρίης· τὸ ὄνομα Πυρίης (= Πυρρίης· κατὰ ἀρχαϊκὴ ἁπλοποίηση) δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη φορὰ στὴν Τῆνο, μαρτυρεῖται ὅμως λίγες φορὲς σὲ ἄλλες περιοχές[877].

Στ. 1-2: Ἀκήστο|ρος· ἡ χρήση τοῦ Η γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ βραχέος Ε εἶναι συχνὴ στὶς Κυκλάδες.[878] Τὸ ὄνομα Ἀκέστωρ δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν Τῆνο, εἶναι ὅμως γνωστὸ λίγες φορὲς σὲ ἄλλα νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ σὲ ἄλλες περιοχές.[879] Ὁ Chankowski ἀποκαθιστᾶ τὸ ὄνομα ὡς Ἀκέστωρ, ἀφοῦ τὸ Η χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ βραχέος Ε[880].

Στ. 2: οἰφόλης· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **155/N2** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Στ. 3: Θρή<ι>σα· ὁ Κοντολέων μετέγραψε ἀρχικῶς τὴ λέξη ὡς (ἤ)θρησα καὶ ὑπέθεσε μὲ κάποια ἐπιφύλαξη ὅτι πρόκειται γιὰ ρῆμα (= εἶδον), ποὺ ἔχει τὴν ἔννοια τῆς ἐπιβεβαιώσεως τοῦ περιεχομένου τοῦ χαράγματος, προσκομίζοντας ὡς παράλληλα κάποια χαράγματα τῆς Θήρας. Ἀπέδωσε ἔτσι τὰ ἐπίθετα *οἰφόλης* καὶ *καταπύγων* στὸ ἴδιο πρόσωπο, παραδέχθηκε ὅμως ὅτι μὲ τὴν ἀνάγνωση αὐτὴ ὑπῆρχε δυσκολία στὴν σύνδεση τῶν ἐπιθέτων αὐτῶν[881]. Ἀντίθετα ὁ Οἰκονομίδης ἀναγνώρισε τὸ γυναικεῖο ὄνομα Θρή(ισ)σα, τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἀπὸ ἄλλη ἐπιγραφὴ ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἀποτελεῖ ὄνομα ποὺ παράγεται ἀπὸ ἐθνικό.[882] Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἔδωσε διαφορετικὴ ἑρμηνεία στὸ χάραγμα, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται σὲ δύο διαφορετικὰ πρόσωπα, ἕναν ἄνδρα καὶ μία γυναίκα[883] καὶ μετέγραψε: Πυρίης Ἀκέστορος οἰφόλης.

---

[877] Τὸ ὄνομα Πυρρίης μαρτυρεῖται στὴν Θάσο, μία φορὰ κατὰ τὸν 6ο/5ο αἰ. π.Χ. καὶ μία φορὰ τὸν 5ο/4ο αἰ. π.Χ. (βλ. LGPN I s.v.) καθὼς ἐπίσης μία φορὰ στὴν Κολοφώνα κατὰ τὴν περίοδο 311-306 π.Χ. (βλ. LGPN V.A s.v.). Ἀρκετὰ κοινὸς σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου εἶναι ὁ τύπος Πυρρίας, βλ. LGPN I-V.A s.v. Γνωστὰ ἐπίσης στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς εἶναι τὰ παρεμφερῆ ὀνόματα Πύρις, Πυρρίς, Πυρίων, Πύρος, Πύρρας, Πυρρίας, Πυρρίδας, Πυρρίδης, Πυρρίδων κλπ.

[878] Πρβλ. **157/ΣΥ1** τοῦ παρόντος καταλόγου. Βλ. καὶ παραπάνω σημ. 871.

[879] Βλ. LGPN I-IV, s.v.

[880] Chankowski 2002, 21. Πρβλ. Ματθαίου 2007, 165-166, σημ. 28.

[881] Κοντολέων 1949, 134. Γιὰ τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Κοντολέοντα χαράγματα τῆς Θήρας βλ. **137/ΘΡ1** καὶ **138/ΘΡ2** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[882] Οἰκονομίδης 1956, 246. Γιὰ τὸν τύπο τῶν ὀνομάτων ποὺ παράγεται ἀπὸ ἐθνικὰ βλ. HPN 550-554 καὶ Fraser 2000, 149-157.

[883] Πρβλ. τὰ χαράγματα ἀριθ. **155/N2 καὶ 63/A63** τοῦ παρόντος καταλόγου, ποὺ ἐπίσης ἀναφέρονται σὲ ἕναν ἄνδρα καὶ μία γυναίκα.

Θρή(ισ)σα καταπύγων. Θεωρῶ τὴ μεταγραφὴ καὶ τὴν ἑρμηνεία τοῦ Οἰκονομίδη ὡς τὴν πλέον ὀρθή. Ὁ συνδυασμὸς τους εἶναι πρωτότυπος ἀφοῦ καὶ οἱ δύο πρωταγωνιστὲς φέρουν ὑβριστικὰ ἐπίθετα.[884] Εἶναι ἐπίσης πιθανὸ ὅτι ἡ Θρή<ι>σα ἦταν κάποια δούλη ἀπὸ τὴ Θράκη χωρὶς αὐτὸ νὰ μεταβάλει τὴν ἑρμηνεία τοῦ Οἰκονομίδη.

Στ. 3: καταπύγων· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **64/A64** τοῦ παρόντος καταλόγου.

159/T2) Τῆνος. SEG XL 710. (Πίν. 62)

Χάραγμα σὲ μαρμάρινη πλίνθο.

Ὕψος γραμμάτων στ. 1-2: 0,035-0,04 μ. Ὕψος γραμμάτων στ. 3-4: 0,055 μ.

Βρέθηκε στὸν Πύργο τοῦ Σμολόβου.

Etienne 1990, 270 no. 30.

Tenos II, 270 no. 30.

Ρωμαϊκῶν χρόνων

Ἑστιαῖος

Βωμίδα̣[ς]

3ος αἰ. π.Χ.

[- -]στρατος

[κ]αλός.

Παρατηρήσεις

Στ. 1-2: Ε, Σ, Ω μηνοειδῆ. Στ. 3-4: γράμματα μεγαλύτερα καὶ πιὸ ἀκανόνιστα, Ο μικρότερο σὲ μέγεθος ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα γράμματα, Σ τετρασκελές.

Σχολιασμός

Στ. 1: Ἑστιαῖος· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Τῆνο ἄλλες δύο φορὲς κατὰ τὸν 1ο αἰ. π.Χ. καὶ εἶναι γνωστὸ σὲ πολλὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ ἄλλες περιοχές.[885]

Στ. 2: Βωμίδα̣[ς]· μαρτυρεῖται μόνον ἡ ἰωνικὴ μορφὴ τοῦ ὀνόματος.[886]

---

[884] Πρβλ. τὴν ἐπιγραφὴ **63/A63**, ὅπου ὅμως μόνο ἡ γυναίκα χαρακτηρίζεται ὡς λαικάστρια, ἐνῶ ὁ ἄνδρας ὡς καλός.

[885] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

Στ. 3: [- -]στρατος· τὸ ὄνομα θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως.

Σύμφωνα μὲ τὸν ἐκδότη τῆς ἐπιγραφῆς πρόκειται γιὰ τὰ ὀνόματα ἐφήβων ποὺ φρουροῦσαν τὸν πύργο.[887]

ΚΟΡΣΙΑΙ

160/ΚΟ1) Κορσιαί (Φοῦρνοι Ἰκαρίας) IG XII 6, 1, 1213 I. (Πίν. 63)

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἐντοπίζεται στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ συνόλου χαραγμάτων, πάνω ἀπὸ τὴν ἐγχάρακτη ἀπεικόνιση πτηνοῦ μὲ ἀνοιχτὰ φτερά. Ἡ ἀναγραφὴ ξεκινάει πάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τοῦ πτηνοῦ καὶ ὁλοκληρώνεται πάνω ἀπὸ τὸ δεξὶ φτερό.

Ὕψος γραμμάτων: 0,03 - 0,045 μ

Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι). Νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἐκδ. I. Korsiai 131. IG XII 6, 1, 1213 I.

Βιβλ. Ζαφειροπούλου 1988, 503 [μὲ τοπογραφικὸ διάγραμμα τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν στὴ σελίδα 508]. SEG XLIII 570. SEG LIII-2 906.

4ος αἰ. π.Χ.

Τι̣ότ τιό τί.

Φ]υτίου, Τελε]υτίου: Dunst (I. Korsiai 131). Τι̣ότ τιό τί[γξ?]: Ματθαίου (σχόλια στὸ IG).

Σχολιασμός

Τι̣ότ τιό τί· πρόκειται γιὰ μίμηση κραυγῆς πουλιοῦ. Ἡ κραυγὴ τιὸ τιὸ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τοὺς *Ὄρνιθες* τοῦ Ἀριστοφάνους (237: τιοτιοτιοτιοτιοτιοτιοτιο καὶ 738: τιοτιοτιοτιοτιοτιγξ).[888]

Τὸ χάραγμα δὲν ἔχει ἐνταχθεῖ ἀπὸ τοὺς ἐκδότες τοῦ IG στὶς ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφὲς καὶ ἀπὸ μόνο του δὲν θὰ ἦταν εὔκολο νὰ ἐνταχθεῖ στὴν κατηγορία αὐτή ἂν δὲν συνοδευόταν ἀπὸ τὴν παράσταση τοῦ πτηνοῦ μὲ τὰ ἀνοικτὰ φτερά. Τὸ πτηνὸ συχνὰ παραπέμπει τόσο στὸ γυναικεῖο αἰδοῖο, ὅσο καὶ στὸ ἀνδρικὸ γεννητικὸ μόριο.

---

[886] Τὸ ὄνομα Βωμίδας δὲν εἶναι ἄλλη φορὰ μέχρι σήμερα γνωστό. Γνωστὸς στὴν Ἀττικὴ κατὰ τὸ 2ο αἰ. μ.Χ. εἶναι ὁ τύπος Βωμίδης, βλ. LGPN II s.v.

[887] Etienne 1990, 270 no. 30.

[888] IG XII 6, 1, 1213 I (Matthaiou).

Ἀπὸ τὸν Ἡσύχιο (Α1493) εἶναι γνωστὴ ἡ λέξη "*ἀηδονιδεύς· ἀηδόνος νεοσσὸς καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αἰδοῖον παρὰ Ἀρχιλόχῳ*. Ὁ Φώτιος (p. 592) ἀναφέρει στὸ λῆμμα *τιτίς*: βραχὺ ὀρνίθιον, σημαίνει καὶ τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, τιτὶς γὰρ ἡ κέρκος.[889] Γιὰ τὸ γυναικεῖον γεννητικὸ ὄργανο χρησιμοποιοῦνται ἀκόμα οἱ λέξεις *ἀηδονίς*, *ἀηδόνιον*[890], *ἀηδών*, *χελιδών*, *νεοττίς*,[891] ἐνῶ ὁρισμένοι μελετητὲς θεωροῦν ὅτι ἡ λέξη *πτέρων* ἀποτελεῖ μιὰ λαϊκὴ λέξη ἀντὶ τοῦ *φαλλός*[892], ἄν καὶ δὲν μαρτυρεῖται μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια φιλολογικὰ καὶ ἐπιγραφικά.[893] Γνωστὲς εἶναι ἐπίσης οἱ λέξεις *πτέρυξ* καὶ *στρουθίας* ποὺ χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ τοῦ *φαλλός*.[894] Στὴ νεοελληνικὴ γλώσσα ἐπίσης χρησιμοποιοῦναι οἱ λέξεις πουλὶ, πουλάκι καὶ ποῦλος, τόσο για τὸ γυναικεῖο ὅσο καὶ γιὰ τὸ ἀνδρικὸ γεννητικὸ ὄργανο.

Θεωρῶ ὅτι ὁ χαράκτης παίζει μὲ τὴ χυδαία ἔννοια τοῦ πτηνοῦ καὶ κάνει πιθανότατα ἕνα εἰρωνικὸ σχόλιο πρὸς τοὺς φρουρούς, ποὺ φυλοῦσαν σκοπιά. Τὸ ἀπεικονιζόμενο πτηνὸ δὲν μπορεῖ βεβαίως νὰ χαρακτηρισθεῖ οὔτε ἀηδόνα, οὔτε πολὺ περισσότερο στρουθίας, ἀλλὰ ἐντάσσεται στὴ γενικὴ ἰδέα τῆς ταύτισης τῶν γεννητικῶν ὀργάνων μὲ πτηνά καὶ ὅπως μποροῦμε νὰ εἰκάσουμε ἀπὸ τὸ ὁμοφυλοφιλικὸ περιεχόμενο τῶν περισσοτέρων ἄλλων χαραγμάτων τῆς συγκεκριμένης περιοχῆς, ὁ χαράκτης ἀναφέρεται μᾶλλον στὸ ἀνδρικὸ μόριο καὶ περιπαίζει τοὺς συντρόφους του δείχνοντάς τους ὅτι εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ ἀδράξουν τὸ ἀντικείμενο τοῦ πόθου τους.

161/ΚΟ2) Κορσιαί (Φοῦρνοι Ἰκαρίας) IG XII 6, 1, 1213 II. (Πίν. 63)

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἔχει χαραχθεῖ στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ συνόλου χαραγμάτων, μὲ τὸ πρῶτο γράμμα, τὸ Μ, χαραγμένο ἀνάμεσα στα ἀνοιχτὰ πόδια τῆς ἐγχάρακτης παράστασης πτηνοῦ.

Ὕψος γραμμάτων: 0,05-0,09 μ.

Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι). Νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἐκδ. I. Korsiai 132, no. 4b. IG XII 6, 1, 1213 II.

---

[889] Πρέπει ἐπίσης νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι τὴ σημασία τοῦ ἀνδρικοῦ γεννητικοῦ ὀργάνου ἔχει καὶ ἡ λέξη κέρκος σύμφωνα μὲ τὸν Ἀριστοφ. *Θεσμοφ*. 239. Βλ. καὶ Ἀπόρρητα 34.

[890] Hederson 1975, 20, 147 ἀριθ. 189 καὶ 190.

[891] Hederson 1975, 147 ἀριθ. 193 καὶ 194.

[892] Κατὰ τὸν Ἡσύχιο *πτέρων* εἶναι εἶδος πτηνοῦ.

[893] Hederson 1975, 128, ἀριθ. 95 καὶ 96.

[894] Hederson 1975, 128-29, ἀριθ. 97 καὶ 98.

Βιβλ. Ζαφειροπούλου 1988, 503 (μὲ τοπογραφικὸ διάγραμμα τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν στὴ σελίδα 508). SEG XLIII 570. SEG LIII-2 906.

4ος αἰ. π.Χ.

Μῦς καλὸν πώγωνα ἤχει.

ΚΑΛΟΥ Rehm· καλὸ<ν> Dunst (I. Korsiai 132)· καλὸν Matthaiou (IG XII 6, 1, 1213 II). ἤχει Dunst· ἦ <ἔ>χει Matthaiou (IG XII 6, 1, 1213 II).

Σχολιασμός

Μῦς· τὸ ὄνομα βλ. τὸ λῆμμα ἀριθ. **208/Θ40** τοῦ παρόντος καταλόγου.

πώγωνα· ὁ πώγων (γένι) ἀποτελεῖ ἔνδειξη ἡλικίας ἀλλὰ καὶ ἀνδρισμοῦ κατὰ τὸν Ἀριστοφάνη.[895] Τὸ χάραγμα δὲν ἔχει ἐνταχθεῖ ἀπὸ τοὺς ἐκδότες τοῦ IG στὶς ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφές, ὁ ἐγκωμιασμὸς ὅμως τῆς γενειάδος, ποὺ συναντᾶται γιὰ πρώτη φορά, θὰ πρέπει νὰ ἐνταχθεῖ μέσα στὴ γενικότερη ἀντίληψη ὅτι τὰ μαλλιὰ ἀποτελοῦν ἀντικείμενο θαυμασμοῦ καὶ μάλιστα ἐρωτικοῦ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ γενειάδα, ἡ τριχοφυΐα γενικότερα ἀποτελεῖ ἔνδειξη ἀρρενωπότητος σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀπουσία της, ποὺ παραπέμπει σὲ ἐκθηλυσμένη κατάσταση.[896] Χαρακτηριστικὸ εἶναι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἕνα χωρίο ἀπὸ τοὺς *Ἀχαρνῆς* τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 117-121) ὅπου ὁ Δικαιόπολις ξεσκεπάζει στὴν ἐκκλησία τοῦ δήμου διάφορους ἀπατεῶνες μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἕναν περιώνυμο Κλεισθένη, ποὺ παρίστανε τὸν πρέσβυ τοῦ Πέρση βασιλέως: *…..καὶ τοῖν μὲν εὐνούχοιν τὸν ἕτερον τουτονὶ / ἐγῷδ᾽ ὅς ἐστι, Κλεισθένης ὁ Σιβυρτίου. / ὦ θερμόβουλον πρωκτὸν ἐξυρημένε, / τοιόνδε γ᾽ ὦ πίθηκε τὸν πώγων᾽ ἔχων / εὐνοῦχος ἡμῖν ἦλθες ἐσκευασμένος*; Ὁ Δικαιόπολις κατηγορεῖ τὸν Κλεισθένη ὅτι ἔχει ξυρίσει τὸν πρωκτό του ἄν καὶ ἔχει γενειάδα, εἶναι δηλαδὴ ἄνδρας.

ἤχει· πρόκειται πιθανότατα γιὰ λάθος τοῦ χαράκτη καὶ πρέπει νὰ διορθωθεῖ ἦ <ἔ>χει,[897] δηλαδὴ "πράγματι ἔχει".

Ἡ ἔκφραση θαυμασμοῦ γιὰ τὸν πώγωνα δὲν θὰ μποροῦσε κατὰ τὴ γνώμη μου νὰ ἀποτελεῖ σὲ μία σκοπιὰ μιὰ ἁπλὴ "ἀθώα" φιλοφρόνηση ἀπὸ ἕναν ἄνδρα γιὰ ἕναν ἄλλο. Ἄλλωστε ἡ ἔκφραση θαυμασμοῦ γιὰ κάποιο μέρος τοῦ σώματος ἀποτελεῖ ξεκάθαρα ἔκφραση γενικότερου πόθου.

---

[895] Ἀριστοφ. *Ἐκκλησιάζουσαι*, 99 - 101: τὸν πώγωνα τε | ὅταν καθῶμεν ὅν περιδησόμεσθ᾽ ἐκεῖ, | τίς οὐκ ἄν ἡμᾶς ἄνδρας ἡγήσαιθ᾽ ὁρῶν;

[896] Ἀπόρρητα 72.

[897] IG XII 6, 1, 1213 II (Matthaiou).

162/KO3) Κορσιαί (Φοῦρνοι Ἰκαρίας) IG XII 6, 1, 1213 III. (Πίν. 63)

Χάραγμα σὲ βράχο. Βρίσκεται στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ συνόλου χαραγμάτων, ἀκριβῶς δεξιὰ τῆς ἐγχάρακτης παράστασης τοῦ πτηνοῦ καὶ στὸ ὕψος περίπου τῆς κεφαλῆς του μετὰ ἀπὸ σπάσιμο – φθορὰ τοῦ βράχου, ποὺ ἔχει καταστρέψει τὸ ἀριστερὸ ἥμισυ τῆς ἐπιγραφῆς.

Ὕψος γραμμάτων: 0,04 μ.

Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι). Νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἐκδ. I. Korsiai 132 n. 4c.

Βιβλ. SEG LIII-2 906.

Ἀπεικ: IG XII 6, 1, p. 568

4ος αἰ. π.Χ.

[- - -] σῶμα Γάστρων.

[ἔχει καλὸν] σῶμα Γάστρων Matthaiou (σχόλια στὸ IG XII 6, 1, 1213 III).

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Σ τῆς λέξεως *σῶμα* σώζεται τὸ κάτω μισὸ τοῦ γράμματος.

Σχολιασμός

Γάστρων· τὸ ὄνομα Γάστρων δὲν εἶναι ἰδιαίτερα συνηθισμένο.[898]

Τὸ IG ὑποθέτει ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ μπορεῖ νὰ ἔχει "obscaenum" περιεχόμενο καὶ προτείνει συμπλήρωση τοῦ τύπου [ἔχει καλὸν] σῶμα Γάστρων.[899]

Ἡ λέξη *σῶμα* ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κυριολεκτικὴ σημασία της μπορεῖ, θεωρῶ, νὰ ὑποδηλώνει καὶ τὸ ἀνδρικὸ μόριο, γιὰ τὸ ὁποῖο χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης λέξεις ὅπως "δέμας" καὶ "σάρξ". Στὸν Αἰλιανὸ μάλιστα βρίσκουμε τὴν συμπληρωματικὴ ἔκφραση γιὰ ἀνδρικὸ μόριο μαζὶ μὲ τὸ δέμας "παιδοποποιὸν σῶμα".[900] Εἴτε λοιπὸν ἀποδεχθοῦμε τὴ λέξη *σῶμα* μὲ τὴν κυριολεκτική σημασία της, εἴτε μὲ τὴ μεταφορική της τὸ χάραγμα ἀποτελεῖ μιὰ ἐρωτικὴ ἔκφραση θαυμασμοῦ γιὰ τὸ ὅλον ἢ τὸ μέρος τοῦ Γάστρωνος.

---

[898] Βλ. LGPN I-IV s.v. Γνωστὸν ἐπίσης στὴ Θεσσαλία εἶναι ὁ τύπος Γάσστρουν (βλ. LGPN III.B s.v.). Γιὰ τὸ ὄνομα Γάστρων βλ. ἐπίσης Robert 1963, 161, adn. 1· Masson 1973, 9 - 23 καὶ ἰδιαίτερα 15.

[899] Matthaiou σχόλια στὸ IG XII 6, 1, 1213 III.

[900] Ἀπόρρητα 47 καὶ Hederson 1975, 115 ἀριθ. 18 καὶ 19.

163/KO4) Κορσιαί (Φοῦρνοι Ἰκαρίας) IG XII 6, 1, 1213 IV. (Πίν. 63)

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἔχει χαραχθεῖ στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ συνόλου χαραγμάτων, κάτω ἀπὸ τὴν **162/KO3** τοῦ παρόντος καταλόγου καὶ πάνω ἀπὸ τὴν IG XII 6, 1, 1213 V.

Ὕψος γραμμάτων: 0,055 - 0,09 μ.

Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι). Νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἐκδ. I. Korsiai 132 - 133, no. 4d. IG XII 6, 1, 1213 IV.

Βιβλ. Ζαφειροπούλου 1988, 503 (μὲ τοπογραφικὸ διάγραμμα τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν στὴ σελίδα 508). SEG XLIII 570. SEG LIII-2 906.

Ἀπεικ. IG XII p. 568 (delin), tab. LVIII.

4ος αἰ. π.Χ.

[- -]ς χρυσόπο-

ς·

χρυσόπους vel Χρυσόπους Matthaiou (σχόλια στὸ IG XII 6, 1, 1213 IV).

Σχολιασμός

χρυσόπο|ς· ἡ λέξη μπορεῖ νὰ εἶναι κύριο ὄνομα ἢ ἐπίθετο. Τὸ ὄνομα *Χρυσόπους*, σύνθετο ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *χρυσὸς* καὶ τὸ οὐσιαστικὸ ποῦς, δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ ἂν καὶ εἶναι γνωστὰ ὀνόματα μὲ α΄ συνθετικὸ τὴ λέξη *χρυσός*[901] καθὼς καὶ μὲ β΄συνθετικὸ τὴ λέξη πούς[902]. Εἶναι ἐπίσης πιθανὸ ὅτι ἡ λέξη χρυσόπους ἀποτελεῖ ἐπιθετικὸ προσδιορισμὸ ἑνὸς ὀνόματος ἀπὸ τὸ ὁποῖο διασώθηκε μόνον τὸ τελικὸ σύμφωνο Σ, ποὺ προηγεῖται στὸ χάραγμα.[903]

Τὸ ἐπίθετο *χρυσόπους* ἀποδίδει ἕναν ἔπαινο γιὰ τὰ πόδια κάποιου προσώπου. Τὰ πόδια ἀποτελοῦν μέρος τοῦ σώματος τὸ ὁποῖο ἐπαινεῖται ἐρωτικά καὶ πολλὲς φορὲς μὲ τὴν ἐπίκληση τῶν ποδῶν ἐννοεῖται τὸ πέος.[904] Στὴν περίπτωση λοιπὸν αὐτὴ εἴτε πρόκειται γιὰ τὸν ἔπαινο τῶν ποδιῶν ἑνὸς ἄνδρα ἢ μιᾶς γυναίκας, εἴτε γιὰ τὸν ἔπαινο τοῦ γεννητικοῦ μορίου κάποιου [- - -]Σ. Φυσικὰ στὴ δεύτερη περίπτωση ἡ ἀναγραφὴ εἶναι ξεκάθαρα ὁμοφυλοφιλική.

164/KO5) Κορσιαί (Φοῦρνοι Ἰκαρίας) IG XII 6, 1, 1213 V. (Πίν. 64)

---

[901] HPG 472 (π.χ. Χρυσάμαξος, Χρυσαρέτα, Χρυσόγονος, Χρυσόστρατος κ. ἄ).

[902] Γιὰ ἄλλα ὀνόματα βλ. καὶ HPG 373 (π.χ. Ἀγαθόπους, Ἀρτίπους κ.ἄ.).

[903] Σὲ ἀντίθετη περίπτωση θὰ ἦταν δυνατὴ μία συμπλήρωση τοῦ τύπου *[καλὸ]ς Χρυσόπους*.

[904] Levine 2005, 57-63, Απόρρητα 66.

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἔχει χαραχθεῖ στὸ ἀνώτερο σημεῖο τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς συνόλου χαραγμάτων.

Ὕψος γραμμάτων: 0,05-0,07 μ.

Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι). Νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἐκδ. I. Korsiai 133-134, no. 5 a-b. IG XII 6, 1, 1213 VI.

Βιβλ. Ζαφειροπούλου 1988, 503 (μὲ τοπογραφικὸ διάγραμμα τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν στὴ σελίδα 508). SEG XLIII 570. SEG LIII-2 906.

Ἀπεικ. IG XII .p. 568 (delin.), tab. LVIII.

4ος αἰ. π.Χ.

Ἐπίγονος ‹κ›αλὸς Σάμιο̣[ς].

Ἐπίγονος Ἡράκλειτος Σ̣α̣μ̣ί̣ο̣υ̣ Rehm· ‹κ›αλὸς: στὸ λίθο ΛΛΛ[.]ΟΣ legit Matthaiou.

Σχολιασμός

Ἐπίγονος· τὸ ὄνομα *Ἐπίγονος* εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλες πέντε φορὲς στὴ Σάμο.[905]

Σημαντικὸ στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἐθνικοῦ τοῦ Ἐπιγόνου, ὁ ὁποῖος προφανῶς ἦταν ἕνας στρατιώτης τῆς σαμιακῆς φρουρᾶς ποὺ στάθμευε στὸ νησὶ καὶ εἶχε ὡς ἕδρα τὴν ἀκρόπολη τῶν Κορσιητῶν.

165/KO6) Κορσιαί (Φοῦρνοι Ἰκαρίας). IG XII 6, 1, 1213 VII. (Πίν. 64)

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἔχει χαραχθεῖ στὴ δεξιὰ πλευρὰ συνόλου χαραγμάτων, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ **164/KO5** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ὕψος γραμμάτων: 0,07 - 0,11 μ.

Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι). Νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἐκδ. I. Korsiai 134-135, no. 5 c-e. IG XII 6, 1, 1213 VII.

Βιβλ. Ζαφειροπούλου 1988, 503 (μὲ τοπογραφικὸ διάγραμμα τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν στὴ σελίδα 508). SEG XLIII 570. SEG LIII-2 906.

Ἀπεικ. IG XII p. 568 (delin), tab. LVIII.

4ος αἰ. π.Χ.

Ἐπίγονος{ς} καλὸς οἷς δοκεῖ τῶν φρορῶν.

[905] Βλ. LGPN I s.v. Τὸ ὄνομα εἶναι διαδεδομένο σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN II-V.A s.v.

Matthaiou leg. Ἐπιγόνου. Ἕκαλος. ἡρόδοτος ΙΛΤ°ΠΟΤΙΦΡΟΡΑΙ<- - Rehm· φρο(υ)ραῖς Dunst (I. Korsiai 134-135).

Παρατηρήσεις

Ἐπίγονος{ς}: Στὸ λίθο ἔχουν ἀναγραφεῖ δύο ΣΣ, προφανῶς ἀπὸ λάθος τοῦ χαράκτη.

Σχολιασμός

Ἐπίγονος{ς}· Γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ λῆμμα **164/ΚΟ5** τοῦ παρόντος καταλόγου.

δοκεῖ· ἡ χρήση τοῦ ρήματος δοκῶ συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς τοῦ παρόντος καταλόγου.[906]

Ὁ Ἐπίγονος, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου συναντᾶται σὲ ἄλλα δύο χαράγματα στὴν ἀκρόπολη τῶν Κορσιητῶν (σημ. Φοῦρνοι τῆς Ἰκαρίας), ἐγκωμιάζεται ὡς ὄμορφος καὶ ἐπιθυμητὸς γιὰ ὅποιους ἀπὸ τοὺς φρουροὺς τὸ πιστεύουν.

166/ΚΟ7) Κορσιαί (Φοῦρνοι Ἰκαρίας). IG XII 6, 1, 1213 VIII. (Πίν. 64)

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἐντοπίζεται στὴ δεξιὰ πλευρὰ συνόλου χαραγμάτων, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ IG XII 6, 1, 1213 VII.

Ὕψος γραμμάτων: 0,06 - 0,09 μ.

Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι). Νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἐκδ. I. Korsiai 135 - 136, no. 6 a. IG XII 6, 1, 1213 VIII.

Βιβλ. Ζαφειροπούλου 1988, 503 (μὲ τοπογραφικὸ διάγραμμα τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν στὴ σελίδα 508). SEG XLIII 570. SEG LIII-2 906. Chaniotis 2012c, 314-315.

Ἀπεικ. IG XII p. 568 (delin), tab. LVIII.

4ος αἰ. π.Χ.

Σωσίππη δέσποινα

ἐμὴ χρυσῆ.

ΣωσιΓΝΙ | Rehm· Σωσί, γ<υ>νὴ Dunst (I. Korsiai 135)· Σωσίππη Matthaiou.

Σχολιασμός

Σωσίππη· τὸ ὄνομα Σωσίππη εἶναι σπάνιο.[907]

---

[906] Πρβλ. τὶς ἐπιγραφὲς τοῦ παρόντος καταλόγου **18/Α18**, **31/Α31** ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἀγορά τῆς Ἀθήνας, **41/Α41**, ἀπὸ τὸν Κεραμεικὸ τῆς Ἀθήνας, **98/ΚΕ9** ἀπὸ τὸ Μαρτίνο Φθιώτιδος καὶ **239/Σ15**) ἀπὸ τὴν Ἱμέρα τῆς Σικελίας.

[907] Βλ. LGPN I, II, III.B s.v. Περισσότερο συχνὸ εἶναι τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Σώσιππος, βλ. LGPN I - V.A s.v.

δέσποινα· ἡ λέξη δέσποινα χρησιμοποιεῖται συχνὰ γιὰ θεές[908], ἀλλὰ ὅταν ἀναφέρεται γιὰ θνητὲς μπορεῖ νὰ ἔχει εἴτε τὴ σημασία τῆς πριγκήπισσας ἢ βασίλισσας, εἴτε τῆς κυρίας τοῦ σπιτιοῦ, τῆς συζύγου.[909] Ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου ἀποτελεῖ στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα εἴτε μία τρυφερὴ ἐπίκληση τῆς ἀγαπημένης ἢ τῆς συζύγου ἑνὸς ἐκ τῶν φρουρῶν, εἴτε μία ἐπίκληση μὲ τὴν ἔννοια τῆς συναισθηματικῆς κυριαρχίας, σὰν νὰ λέγαμε σήμερα "Σωσίππη κυρά μου".

χρυσῆ· τὸ ἐπίθετο τονίζει τὴν ἀξία ἢ τὴν ἀκτινοβολία ἑνὸς προσώπου. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸ ἀπὸ τὶς ὁμοφυλοφιλικὲς ἐπιγραφὲς τῆς Θάσου.[910]

Πρόκειται γιὰ τὸ μοναδικὸ ἑτεροφυλοφυλικοῦ περιεχομένου χάραγμα τοῦ συγκεκριμένου συνόλου. Ὁ τόνος του εἶναι προσωπικὸς καὶ ἀναδεικνύει τὴν τρυφερὴ σχέση, ποὺ διατηρεῖ ὁ χαράκτης μὲ τὴ Σωσσίππη. Ἀνάλογος προσωπικὸς τόνος (ἀλλὰ σὲ ὁμοφυλοφυλικὴ ἐπιγραφή) μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ στὸ χάραγμα τῆς Θάσου *Μυῖσκος ἐμὸς ἡδύς*.[911]

167/ΚΟ8) Κορσιαί (Φοῦρνοι Ἰκαρίας). IG XII 6, 1, 1213 XI. (Πίν. 64)

Χάραγμα σὲ βράχο. Ἐντοπίζεται στὸ κάτω δεξιὸ ἄκρο τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς συνόλου χαραγμάτων.

Ὕψος γραμμάτων: 0,06-0,09 μ.

Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι). Νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἐκδ. I. Korsiai 136, no. 6 b. d. Ζαφειροπούλου 1988, 503 (μὲ τοπογραφικὸ διάγραμμα τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν στὴ σελίδα 508). SEG XLIII 570. IG XII 6, 1, 1213 XI.

Βιβλ. M. Sève, BE. 1995, 453. SEG LIII-2 906.

Ἀπεικ. IG XII 6, 1, 1213 p. 568 (delin), tab. LVIII.

4ος αἰ. π.Χ.

καὶ τἆλλα σπεύδων Ἀπολλοκρ[άτει Δ]αμόδωρος, Ἐπίγονον
ποθῶν φυλάττω Κορσιητῶν ἀκρόπολιν.

---

[908] LSJ[9] s.v. "δέσποινα". Πρβλ. IG II[2] 4347.2: *Δέσποινα Παλλάς*.

[909] LSJ[9] s.v. "δέσποινα". Βλ. ἀκόμα Ὁμήρ. Ξ 127.

[910] Πρβλ. **187/Θ19** καὶ **215/Θ47** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[911] Βλ. **216/Θ48** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Σπεύδων Ἀπολλοκρ̣ά[τους] sive σπεύδων Ἀπολλοκρ̣ά[της] - - ΑΣ Λάμπρος vel λαμπρὸς et Ἐπίγονον Dunst (I. Korsiai 136, no. 6 b. d). Κορσηιτῶν Ζαφειροπούλου. καὶ τἆλλα σπεύδων Ἀπολλοκρ̣[άτει Δ]αμόδωρος, Ἐπίγονον ποθῶν φυλάττω Κορσιητῶν ἀκρόπολιν Matthaiou.

Σχολιασμός

σπεύδων· τὸ ρῆμα σπεύδω ὡς μεταβατικὸ σημαίνει ἀποζητῶ κάτι μὲ προθυμία, ἐπιθυμῶ σφόδρα ἢ ἀκόμη καὶ ἐκτελῶ πρόθυμα μία πράξη γιὰ χάρη κάποιου.[912]

Ἀπολλοκρ̣[άτει]· τὸ θεοφορικὸ ὄνομα Ἀπολλοκράτης, σύνθετο ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος[913] καὶ τὴ λέξη κράτος,[914] εἶναι σπάνιο σὲ ἀντίθεση μὲ ἄλλα ὀνόματα, ποὺ ἔχουν ὡς α΄ συνθετικὸ τὸ ὄνομα Ἀπόλλων.[915]

[Δ]αμόδωρος· τὸ ὄνομα εἶναι σύνθετο ἀποτελούμενο ἀπὸ τὴ λέξη δᾶμος/δῆμος[916] καὶ δῶρον[917] δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά. Ἐξαιρετικὰ σπάνιος εἶναι ἐπίσης ὁ τύπος Δημόδωρος.[918]

Ἐπίγονον· γιὰ τὸ ὄνομα Ἐπίγονος βλ. τὸ λῆμμα **164/KO5** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Σύμφωνα μὲ τὸ χάραγμα ὁ Δαμόδωρος, ὁ χαράκτης τῆς ἐπιγραφῆς, συνδέεται μὲ τὸν Ἀπολλοκράτη γιὰ χάρη τοῦ ὁποίου κάνει τὰ πάντα, κατὰ τὴ διάρκεια ὅμως τῆς σκοπιᾶς του στὴν ἀκρόπολη τῶν Κορσιητῶν ποθεῖ τὸν Ἐπίγονο. Εἶναι φανερὸ ὅτι πρόκειται μιὰ μικρὴ ἀπιστία τοῦ Δαμόδωρου γιὰ χάρη τοῦ Ἐπίγονου, μιὰ δηλαδὴ πιὸ "σύνθετη" κατάσταση. Ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς πολυπλοκότητας τῶν σχέσεων μποροῦμε νὰ τὴν παραλληλίσουμε μὲ τὸ χάραγμα στὴν ὅλπη ἀπὸ τὴν Ποσειδωνία τῆς Ἰταλίας: Ἀπολλόδορος · Ξύλλας · ἔραται · Fόλχας · ἀπύγιζε · Ἀπολλόδορον | Ὀνάτας · Νιξῆς · ἔραται · Ηύβριχος · Παρμύνιος · ἤραται.[919]

ΑΜΟΡΓΟΣ

168/AM1) Ἀμοργός, Αἰγιάλη. IG XII 7, 414

Χάραγμα σὲ βράχο.

Καταλαμβάνει χῶρο 0,63 X 0,285 μ.

---

[912] LSJ[9] s.v.

[913] HPN 61-62. Γιὰ τὸν τύπο τοῦ θεοφορικοῦ ὀνόματος βλ. Parker 2000, 59.

[914] HPN 256-260.

[915] Τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ τέσσερις φορές, βλ. LGPN II, III.A καὶ LGPN V.A s.v.

[916] Bechtel HPG 123-130.

[917] Bechtel HPG 144-148.

[918] Βλ. LGPN I καὶ II s.v.

[919] **251/IT9** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ὕψος γραμμάτων: 0,05-0,08 μ.

Σύμφωνα μὲ τὸ IG XII 7 εἶναι χαραγμένο σὲ βράχο παρὰ τὴν ὁδὸ ποὺ ὁδηγεῖ ἀπὸ τὴ Χώρα τῆς Ἀμοργοῦ στὸ χωριὸ Ποταμὸς, πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μάμμα, ὅπου εἶναι χαραγμένη μία ἀκόμη ἐπιγραφή.[920]

Ἐκδ. Ross II, 54. IGA 390a. Imagines 55, αριθ. 27a. Dümmler 1893, 32-33 ἀριθ. 1. IG XII 7, 414.

Βιβλ. Comparetti 1884, 227. Robertson 1887, 189 ἀριθ. 159a. Hoffmann III, 28 ἀριθ. 47. SGDI 5355. Meyer 1896, 264.

Ἀπεικ. Ross II, 54. IGA 390a. Imagines 55, αριθ. 27a. Robertson 1887, 189 ἀριθ. 159a (σχέδιο). IG XII 7, 414.

6ος αἰ. π.Χ.

Ἔρασίς με ἐρρότε[ι]
ἐπ᾽ ἄμεινον.

Ἔδασίς μὲ ὁδοίη Comparetti· Ἔρασίς με ἐρδοίη Ἐπαμείνον[ι] Robertson, Dümmler, Hoffmann, SGDI, Meyer.

Παρατηρήσεις

Τὸ ρ καὶ τὸ Τ τῆς λέξης ἐρρότει(ι) τοῦ στίχου 1 καὶ τὸ Π τοῦ στίχου 2 ἔχουν χαραχθεῖ ἀνεστραμμένα.

Σχολιασμός

Στ. 1: Ἔρασις· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν Ἀμοργὸ καὶ εἶναι πολὺ σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[921] Παράγεται ἀπὸ τὸ ἀπαρέμφατο ἐράσασθαι.[922]

Στ. 1: ἐρρότε[ι]· τὸ ρῆμα *κροτῶ*, ὅπως τὸ *διακροτῶ*, ποὺ συναντᾶται στὸν *Κύκλωπα* τοῦ Εὐριπίδου,[923] ἔχει θεωρηθεῖ συνώνυμο τοῦ ρήματος *κρούω*, ποὺ μαρτυρεῖται σὲ χάραγμα στὴ Νάξο[924] καὶ ἔχει τὴ σημασία τοῦ *βινῶ*.[925]

Στ. 2: ἐπ᾽ ἄμεινον· ἡ φράση ἐκφράζει τὴν χαρά γιὰ τὶς ἐρωτικὲς ἐπιδόσεις τοῦ Ἐράσιδος. Εἶναι ἴσως ἡ μοναδικὴ μαρτυρία ἑνὸς πιὸ ἐξειδικευμένου σχολίου γιὰ τὶς ἐρωτικὲς ἐπιδόσεις.

---

[920] IG XII 7, 413.

[921] Βλ. LGPN I καὶ III.A s.v.

[922] HPN 159-160.

[923] Εὐρ. *Κύκλωψ*, 179-181: *Οὔκουν, ἐπειδὴ τὴν νεᾶνιν εἵλετε | ἅπαντες αὐτὴν διεκροτήσατ᾽ ἐν μέρει | ἐπεί γε πολλοῖς ἥδεται γαμουμένη.*

[924]**154/N1** τοῦ παρόντος καταλόγου)

[925] Βλ. Ἀπόρρητα 137.

ΘΑΣΟΣ

169/Θ1) Θάσος, Πύλη τοῦ Σιληνοῦ. SEG XXXI 772a

Χάραγμα σὲ παριανὸ ἀλφάβητο.

Ὕψος 0,50 μ., πλάτος: 1,34 μ.

Ὕψος γραμμ.: 0,06-0.077 μ.

Ἐντοπίσθηκε σὲ λιθόπλινθο, ποὺ χρησιμοποιήθηκε στὴν κλίμακα τοῦ τείχους στὰ δυτικὰ τῆς πύλης τοῦ Σιληνοῦ.

Ἐκδ. Grandjean & Knoepfler 553 - 555. Duchêne 1992, 117-118, ἀριθ. 14.

Ἀπεικ. BCH 97 (1973) vol. II, 554 εἰκ. 19. Etud. Thas. XIV (1992) πίν. XIII.2.

490 - 480 π.Χ.

Χοῖρις καλός.

Σχολιασμός

Χοῖρις· τὸ ὄνομα Χοῖρις δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴ Θάσο.[926]

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ πρὶν τὴν τοποθέτηση τοῦ λίθου στὴ συγκεκριμένη θέση, ὅπως δείχνει ἡ ἀντίστροφη φορὰ τῶν γραμμάτων. Σὲ ἄλλη περίπτωση μπορεῖ νὰ ὑποτεθεῖ ὅτι τὸ χάραγμα ἔγινε στὸν χῶρο τῆς λατόμευσης.[927]

170/Θ2) Θάσος, πύλη τοῦ Διός. BCH 76 (1952) 268. (Πίν. 65)

Χάραγμα.

Εἶναι χαραγμένο στὴν πύλη τοῦ Διός.

Ἐκδ. Picard 1912, 66-67. Reinach 1913, 207. IG XII Suppl. add. 702 d. BCH 76 (1952) 268.

Βιβλ. Pouilloux 1954, 223 σημ. 5.

Ἀπεικ. Pouilloux 1954, πίν. XVIII.4.

---

[926] Γνωστὸ στὴ Θάσο εἶναι κατά τον 4ο καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. τὸ ὄνομα Χοῖρος, βλ. LGPN I s.v. "Χοῖρος". Γνωστὸ ἐπίσης στὴν Ἀθήνα εἶναι τὸ γυναικεῖο ὄνομα Χοιρὶς τὸν 3ο αἰ. π.Χ. βλ. LGPN II s.v. "Χοιρίς".

[927] Grandjean & Knoepfler 553-555· Duchêne 1992, 117.

Ἀπροσδιόριστης ἐποχῆς

τὸν παράγοντα πεπύγικα

τὸν παράγοντα ἐ̣ὶ̣ς πυγῆ̣ν Picard· τὸν παράγοντα εἰς πυγήν - - - IG XII suppl. 702d.

Σχολιασμὸς

παράγοντα· ἡ λέξη ἀπὸ τὸ ρῆμα παράγω σημαίνει "ὁδηγῶ κοντὰ ἤ ἔξω ἀπὸ κάποιο τόπο, ὁδηγῶ πλαγίως τῆς ὁδοῦ, ὁδηγῶ κατὰ μέρος παροδηγῶ, εἰσέρχομαι λάθρα" καὶ ὡς στρατιωτικὸς ὅρος σημαίνει "παρατάσσω τοὺς ἄνδρες σὲ γραμμὴ καὶ φέρω τοὺς ἄνδρες ἀπὸ τὰ πλάγια στὸ μέτωπο".[928] Σὲ αὐτὴν τὴν περίπτωση πρέπει νὰ ἐννοεῖται ὁ λάθρα εἰσερχόμενος. Κάποιος φύλακας τῆς πύλης δηλώνει ὅτι ὅποιος τολμήσει νὰ εἰσέλθει χωρὶς τὴν ἄδεια καὶ τὸν ἔλεγχό του στὴν πόλη, "τὴν ἔβαψε" μεταφορικά. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ ὁμοιότητα τῆς ἔκφρασης μὲ ἀντίστοιχες τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας, στὶς ὁποῖες μάλιστα χρησιμοποιεῖται ἐπίσης παρελθοντικὸς χρόνος ποὺ ἐκφράζει τὴ βεβαιότητα γιὰ τὴν πράξη, ποὺ πρόκειται νὰ γίνει (π.χ. ἂν τὸ κάνεις αὐτὸ τὴν ἔχεις "βάψει").

171/Θ3) Θάσος, Ἀλυκή. SEG XXI 772a. (Πίν. 64)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο, δίπλα στὴν ἐγχάρακτη παράσταση δύο φαλλῶν.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ νότιο ἄκρο τοῦ στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ".[929]

Ἐκδ. Servais 1981, 49, no. 12. SEG XXI 772a.

4ος/3ος αἰ. π.Χ. (?)

Ἀσκληπιάδης. (ἐγχάρακτοι φαλλοί)

Σχολιασμός

Ἀσκληπιάδης· τὸ θεοφορικὸ ὄνομα Ἀσκληπιάδης εἶναι συχνότατο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[930]

Τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιγραφῆς προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν παράσταση τῶν δύο ἐγχάρακτων φαλλῶν. Πρόκειται γιὰ εἰκονιστικὰ χαράγματα, ποὺ ἔγιναν πιθανῶς

[928] LSJ[9] s.v. "παράγω".

[929] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 12.

[930] LGPN I-V.A s.v.

μετὰ τὴν ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματος καὶ ἔχουν ὑβριστικὸ χαρακτήρα, ἐνῶ πιθανῶς ὑποδηλώνουν τὴν παθητικὴ στάση τοῦ Ἀσκληπιάδη.

172/Θ4) Θάσος, Ἁλυκή. IG XII 8, 593. (Πίν. 65)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06-0,07 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", νοτίως τοῦ τρίτου ἀπὸ τὰ βόρεια κίονα.[931]

Ἐκδ. IG XII 8, 593. Servais 1981, 48-49, no. 11. SEG XXXI 771a.

Ἑλληνιστικῶν χρόνων

Καλὸς

Θεογένης Ἴλει.

Καλὸς | Μ̣εσ[σα]λείλνη? Fredrich (IG XII 8, 593). Καλὸς | Θεογένης ΙΛΕΙ· Servais 1981.

Σχολιασμός

Καλός· πρόκειται γιὰ μία ἀπὸ τὶς λίγες φορὲς κατὰ τὶς ὁποῖες τὸ ἐπίθετο καλὸς προηγεῖται τοῦ κυρίου ὀνόματος.[932]

Θεογένης· τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ στὴ Θάσο καὶ ἄλλες φορές[933]. Μαρτυρεῖται ἐπίσης σὲ πολλὲς ἄλλες περιοχές.[934]

Ἴλει· ὁ Servais ἔχει μεταγράψει ὡς κεφαλαῖα τὰ τέσσερα τελευταῖα γράμματα τοῦ χαράγματος, τὰ ὁποῖα ἄφησε ἀνερμήνευτα. Σὲ αὐτὰ ὅμως θεωρῶ ὅτι μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἡ δοτικὴ Ἴλει τοῦ ὀνόματος Ἶλις, κατὰ τὸ πρότυπο τῶν ἐπιγραφῶν "ὁ δεῖνα καλὸς δοκεῖ + δοτικὴ προσώπου". Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴ Θάσο στὰ τέλη τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.[935] Ἡ κατάληξη -ει τῆς δοτικῆς τοῦ ὀνόματος μπορεῖ νὰ διακιολογηθεῖ σύμφωνα μὲ τὸ λῆμμα τοῦ Etymologicum Gundianum, ι 277 στ. 15 κ.ἑ: *<Ἰλὺς>, ὁ ῥύπος. παρὰ τὸ ὕω, τὸ βρέχω, ὕλη, καὶ ἐν ὑπερβιβασμῷ ἰλὺς ἰλύος, καὶ ἴλις ἴλιος καὶ ἴλεως... κλίνεται δὲ τριχῶς, ὕλη ὕλης, καὶ ἰλὺς ἰλύος, καὶ ἴλις ἴλιος καὶ ἴλεως,*

[931] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 11.

[932] Πρβλ **3/Α3** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[933] Βλ. LGPN I s.v.

[934] Βλ. LGPN II-V.A s.v.

[935] Βλ. IG XII 8, 276.9· LGPN I s.v.

καθὼς εἴρηκα ἄνω. Ἀπὸ τὴ δεύτερη αὐτὴ γενικὴ σὲ -εως μπορεῖ νὰ προκύψει καὶ ἡ δοτικὴ τοῦ ὀνόματος Ἴλις σὲ -ει, δηλαδὴ Ἴλει[936].

173/Θ5) Θάσος, Ἀλυκή. IG XII 8, 593. (Πίν. 66)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06 - 0,07 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", νοτίως τοῦ τρίτου ἀπὸ βορρᾶ κίονα[937].

Ἐκδ. IG XII 8, 593. Servais 1981, 48-49, no. 11. SEG XXXI 771b.

Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς (;)

Ἀριστο-
γείτω[ν]
καλό[ς].

Σχολιασμός

Ἀριστο|γείτω[ν]· τὸ ὄνομα Ἀριστογείτων εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ μία μόνον ἀκόμα φορὰ στὴ Θάσο, μαρτυρεῖται ὅμως σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[938]

174/Θ6) Θάσος, Ἀλυκή. SEG XXXI 772b. (Πίν. 66)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο κτηρίου.

Ὕψ. γραμμ.: 0,035 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ νότιο ἄκρο τοῦ στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", κάτω ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ Ἀσκληπιάδου (**169/Θ1** τοῦ παρόντος καταλόγου).[939]

---

[936] Θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ ὑποτεθεῖ καὶ ἡ δοτικὴ Ἰλεῖ ἑνὸς ὀνόματος Ἰλεύς, ποὺ εἶναι ὅμως ἀμάρτυρο. Ἡ ἀττικοῦ τύπου γενικὴ σὲ -εως καὶ ἡ δοτικὴ σὲ -ει ἐμφανίζονται σὲ ὁρισμένες πρώιμες ἐπιγραφὲς τῆς Χίου, τῆς Θάσου καὶ τῆς Τέω, ἐνῶ σὲ ὑστερότερες ἐπιγραφὲς ἡ δοτικὴ σὲ -ει ἐπικρατεῖ (Buck 1995, 91). Στὴ Θάσο μαρτυρεῖται ἐπίσης τὸ ὄνομα Ἴλος τὸν 5ο/4ο αἰ. π.Χ. (Βλ. LGPN I s.v.).

[937] Βλ. Aliki I, fig. 52 no. 11.

[938] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[939] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 12.

Ἐκδ. Servais 1981, 49, no. 12. SEG XXXI 772b.

Ἑλληνιστικῆς ἤ ρωμαϊκῆς ἐποχῆς

Τέρης

καλός.

Σχολιασμός

Τέρης· τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη μία φορὰ στοὺς Γόννους τῆς Θεσσαλίας κατὰ τὴν ἴδια ἐποχή.[940]

175/Θ7) Θάσος, Ἀλυκή. IG XII 8, 591. (Πίν. 66)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,10 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", νοτίως τοῦ δευτέρου ἀπὸ τὸν βορρᾶ κίονα.[941]

Ἐκδ. IG XII 8, 591. Servais 1981, 48, no. 7, fig. 56. SEG XXXI 767a.

Βιβλ. Daux 1967, 43, no. 1.

Ἀπεικ. Aliki I, εἰκ. 56.

4ος αἰ. π.Χ.

Σῖμος

καλὸς

ἐγ Καρδίαι.

Σῖμος Ἴλαρος | καλὸς | Γ. Κορδιαν̣ὸ̣[ς] Fredrich (IG XII 8, 591).

Σχολιασμός

Σῖμος· τὸ ὄνομα Σῖμος μαρτυρεῖται σὲ πολλὲς περιοχές[942]. Στὴν περιοχὴ τῆς Θράκης τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἄλλες ὀκτὼ φορές. [943]

---

[940] Βλ. LGPN III.B s.v. Γνωστὸ στὴν Αἴγινα κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. εἶναι τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Τερείας, βλ. LGPN III.A s.v.

[941] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 7.

[942] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

ἐγ Καρδίαι· πρόκειται γιὰ πόλη τῆς Θράκης.[944]

176/Θ8) Θάσος, Ἀλυκή. SEG XXXI 761b. (Πίν. 67)

Χάραγμα πάνω σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,03 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", νοτίως τῆς βόρειας παραστάδος[945].

Ἐκδ. Servais 1981, 46, no. 1, fig. 53. SEG XXXI 761b.

Ἀπεικ. Aliki I, 46, ἀρ. 1, εἰκ. 53

3ος αἰ. π.Χ.

Κροκωτὶς

καλή.

Σχολιασμός

Κροκωτίς· τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα ἅπαξ ἐμφανιζόμενο καὶ μπορεῖ νὰ ἐτυμολογηθεῖ, ὅπως καὶ τὸ ὄνομα *Κρόκος*, ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο φυτό.[946]

177/Θ9) Θάσος, Ἀλυκή. SEG XXXI 763 a. (Πίν. 67)

Χάραγμα πάνω σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,04 - 0,06 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", νοτίως τοῦ βόρειου κίονα.[947]

---

[943] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴ Θράκη ἄλλες ὀκτὼ φορές, (βλ. LGPN IV s.v.), ἐνῶ στὴ Θάσο ἄλλες τέσσερις (βλ. LGPN I s.v.).

[944] Στεφάνου Βυζαντίου, Ἐθνικά, s.v.: *Καρδία, πόλις τῆς ἐν Θρᾴκῃ Χερρονήσου. Ἑρμοχάρους δὲ τοῦ κτιστοῦ θύοντος κόρακα τὴν καρδίαν ἁρπάσαντα καὶ ἀναπτάντα εἰς τόνδε τὸν χῶρον μεθεῖναι, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη. ἢ ὅτι τῇ Σκυθῶν γλώττῃ οὕτως κεκλῆσθαι. ὁ πολίτης Καρδιανὸς ὡς Ἀσιανός.*

[945] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 1.

[946] Γνωστὸ στὴ Θάσο καὶ ἄλλες περιοχὲς εἶναι τὸ παρεμφερὲς ἀνδρικὸ ὄνομα Κρόκος, βλ. LGPN I, III.B, IV, V.A s.v. Γνωστὰ ἐπίσης, ἂν καὶ σπάνια, εἶναι τὰ ὀνόματα Κρόκων (βλ. LGPN I s.v.), καὶ Κροκύλος (βλ. LGPN III.A s.v.).

[947] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 3.

Ἐκδ. Servais 1981, 46, no. 3, fig. 54. SEG XXXI 763 a.
Ἀπεικ. Aliki I, 46, ἀρ. 3, εἰκ. 54.

3ος αἰ. π.Χ.

Νικοβούλη
ἐν Ἐφέσοι
καλή.

Σχολιασμός

Νικοβούλη· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλη φορὰ στὴν Ἔφεσο καὶ δὲν εἶναι πολὺ συχνὸ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[948]

ἐν Ἐφέσοι | καλή· ὁ χαράκτης ἀναφέρει τὴν καταγωγὴ τῆς καλῆς. Γιὰ ἀνάλογες ἐκφράσεις πρβλ. τὶς ἐπιγραφὲς **175/Θ7**, **79/Π8**, **81/Π10**, **84/Π13** καὶ πιθανῶς **83/Π12** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ἡ δοτικὴ σὲ -οι ἀντὶ -ωι σὲ ὁρισμένες διαλέκτους προέρχεται ἀπὸ τὴν παλαιὰ τοπική πτώση.[949]

178/Θ10) Θάσος, Ἀλυκή. SEG XXXI 763 b. (Πίν. 67)

Χάραγμα πάνω σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,04-0,06 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", νοτίως τοῦ βόρειου κίονα, κάτω ἀπὸ τὸ χάραγμα **177/Θ9** (= SEG XXXI 763 a)[950].

Ἐκδ. Servais 1981, 46, no. 3, fig. 54. SEG XXXI 763 b.
Ἀπεικ. Aliki I, fig. 54.

3ος αἰ. π.Χ.

Ἀληθία ϟαϟή.

Καλὴ ἀλήθια (= ἀληθείᾳ?) Servais. Ἀληθία ϟαϟή Bingen (SEG XXXI, 763 b).

---

[948] Βλ. LGPN I-IV s.v. Πιὸ συχνὸ εἶναι τὸ ἀνδρικὸ Νικόβουλος, βλ. LGPN I-V.A s.v. Γνωστοὶ εἶναι ἐπίσης οἱ τύποι Νικόβωλος και Νικοβώλα στὴν Βοιωτία βλ. LGPN III.B s.v.

[949] Buck 1955, 88. Ἡ δοτικὴ -οι ἀντὶ -ωι εἶναι πολὺ σπάνια στὴν Ἀττικὴ κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτή, βλ. GAI I 335-336.

[950] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 3.

Παρατηρήσεις

Ὁ πρῶτος ἐκδότης τῆς ἐπιγραφῆς συνέδεσε τὸν προσδιορισμὸ καλὴ τοῦ τρίτου στίχου τοῦ χαράγματος SEG XXXI 763 a (= ἀριθ. **177/Θ9**) μὲ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα. Ὅπως ὅμως παρατήρησε ὁ Bingen ἡ λέξη Ἀληθία δὲν ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν ἴδιο στίχο μὲ τὸ ἐπίθετο καλή, ποὺ προηγεῖται ἀλλὰ εἶναι προφανῶς ἕνα κύριο ὄνομα. ὕστερα ἀπὸ τὸ ὁποῖο διακρίνονται τὰ ἴχνη τεσσάρων γραμμάτων.[951]

Σχολιασμός

Ἀληθία· γνωστὸς εἶναι ὁ τύπος Ἀλήθεια κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους σὲ ἐπιγραφὴ σὲ λατινικὸ ἀλφάβητο στὴ Δικαιαρχία-Πουτέολι τῆς Καμπανίας.[952]

179/Θ11) Θάσος, Ἁλυκή. SEG XXXI 763c. (Πίν. 67)

Χάραγμα πάνω σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,04-0,06 μ.

Εἶναι ἀναγεγραμένο στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", νοτίως τοῦ βόρειου κίονα, κάτω ἀπὸ τὸ χάραγμα **178/Θ10**. (= SEG XXXI 763 b)[953].

Ἐκδ. Servais 1981, 46, no. 3. SEG XXXI 763c.

Ἀπεικ. Aliki I, fig. 54.

3ος αἰ. π.Χ.

Βίθυς καλός.

Βῖθυς Servais, SEG XXXI 763c.

---

[951] SEG XXXI 763 b.

[952] Βλ. LGPN III.A s.v. Γιὰ τὴ χρήση τοῦ Ι στὴ θέση τοῦ ΕΙ καὶ τὴ σύγχυσή τους κατὰ τὸν 4ο αἰ καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. καὶ ἑξῆς βλ. GAI I, 190-202, 207. Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα (λήθη) προέρχεται καὶ τὸ ὄνομα Ἄληθος (αὐτὸς ποὺ δὲν ξεχνᾶ), ποὺ μαρτυρεῖται στὴν Ἀθήνα κατὰ τὸν 5ο αἰ. π.Χ., βλ. LGPN II s.v.

[953] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 3.

Σχολιασμός

Βίθυς· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἄλλες ἑπτὰ φορὲς στὴ Θάσο ἀπὸ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. καὶ ἑξῆς. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ παρουσιάζει πολὺ μεγάλη διάδοση στὴν περιοχὴ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης.[954]

180/Θ12) Θάσος, Ἀλυκή. SEG XXXI 763e. (Πίν. 68)

Χάραγμα πάνω σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,05 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", νοτίως τῆς βόρειας κολώνας, ἀριστερὰ καὶ καθέτως ὡς πρὸς τὴ φορὰ τῶν τριῶν προηγούμενων χαραγμάτων **177/Θ9, 178/Θ10** καὶ **179/Θ11** τοῦ παρόντος καταλόγου.[955]

Ἐκδ. Servais 1981, 46, no. 3, fig. 54. SEG XXXI 763e.

Ἀπεικ. Aliki I, fig. 54.

3ος αἰ. π.Χ.

Δρόμων

καλός.

Σχολιασμός

Δρόμων· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴ Θάσο καὶ εἶναι σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[956]

181/Θ13) Θάσος, Ἀλυκή. IG XII 8, 593. (Πίν. 68)

Χάραγμα πάνω σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06-0,08 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", ἀνάμεσα στὸν πρώτο καὶ τὸ δεύτερο ἀπὸ βορρᾶ κίονα.[957]

Ἐκδ. IG XII 8, 593. Servais 1981, 48, no. 4. SEG XXXI 764a.

---

[954] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[955] Βλ. Aliki I, fig. 52 no. 3.

[956] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[957] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 4.

Ἀπεικ. Aliki I, fig. 55.

3ος αἰ. π.Χ.

Δορυμένης

χαίρει

πυγίζεται.

Παρατηρήσεις

Οἱ δύο πρῶτοι στίχοι ἔχουν ἀναγραφεῖ μὲ πολὺ μεγαλύτερα γράμματα τοῦ τρίτου στίχου (ὁ δὲ δεύτερος μὲ λίγο μεγαλύτερα γράμματα τοῦ πρώτου) καὶ, ἂν καὶ ὁ τύπος τῶν γραμμάτων ὁμοιάζει, δὲν εἶναι βέβαιο ὅτι ὅλοι ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο.

Σχολιασμός

Δορυμένης· τὸ ὄνομα Δορυμένης σύνθετο ἀπὸ τὶς λέξεις δόρυ καὶ μένω,[958] εἶναι πολὺ σπάνιο.[959]

182/Θ14) Θάσος, Ἀλυκή. IG XII 8, 593. (Πίν. 69)

Χάραγμα πάνω σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,035μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", ἀνάμεσα στὸν πρῶτο καὶ τὸν δεύτερο ἀπὸ τὸ βορρᾶ κίονα.[960]

Εκδ. IG XII 8, 593. Servais 1981, 48, no. 4. SEG XXXI 764b.

3ος αἰ. π.Χ.

Ἰσαγόρης

καλός.

Σχολιασμός

---

[958] Βλ. HPN 139-140 καὶ 305-312.

[959] Τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη μία φορὰ στὴν Αἰτωλία τὸν 3ο αἰ. π.Χ., μία φορὰ στὴν Ὑπάτη κατὰ τοὺς χρόνους 212-200 π.Χ. καὶ μία φορὰ στοὺς Δελφούς κατὰ τοὺς χρόνους 40-20 π.Χ., βλ. LGPN III.A καὶ LGPN III.B s.v.

[960] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 4.

Ἰσαγόρης· ὁ ἰωνικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος εἶναι γνωστὸς στὴ Θάσο ἄλλες τρεῖς φορὲς ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ.[961] καὶ εἶναι ἐξαιρετικὰ σπάνιος σὲ ἄλλες περιοχές.[962] Συχνὸς σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου εἶναι ὁ τύπος Ἰσαγόρας.[963]

183/Θ15) Θάσος, Ἀλυκή. SEG XXXI 769. (Πίν. 69)

Χάραγμα πάνω σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,07 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὴν κρηπίδα τοῦ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου ναοῦ", ἀκριβῶς ἀνατολικὰ τοῦ δευτέρου (μεσαίου) κίονος.[964]

Ἐκδ. Servais 1981, 48, no. 9. SEG XXXI 769.

Ἀπεικ. Aliki I, fig. 56.

3ος - 2ος αἰ. π.Χ.

Δημύλος καλός.

Σχολιασμός

Δημύλος· τὸ ὄνομα Δημύλος συναντᾶται στὴ Θάσο ἄλλη μία φορά, περὶ τὸ 510 π.Χ. ἀλλὰ ὑπὸ διαφορετικὴ μορφή (Δήμυλλος[965]). Πρόκειται γιὰ ἕνα σχετικὰ σπάνιο ὄνομα.[966]

184/Θ16) Θάσος, Ἀλυκή. IG XII 8, 594. (Πίν. 69)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,04 - 0,06 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", βορείως τοῦ τρίτου ἀπὸ βορρᾶ κίονα.[967]

---

[961] Βλ. LGPN I, s.v.

[962] Ὁ τύπος Ἰσαγόρης μαρτυρεῖται μία φορὰ στὴν Ἴστρο τοῦ Εὐξείνου Πόντου τὸν 4ο αἰ. π.Χ. καὶ μίαν στὴν Κύζικο ἐπίσης τὸν 4ο αἰ. π.Χ. βλ. LGPN IV καὶ V.A s.v.

[963] Βλ. LGPN I -V.A s.v.

[964] Βλ. Aliki I, fig. 52 no. 9.

[965] IG XII 8, 275

[966] Βλ. LGPN I-V.A s.v. Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ παρεμφερῆ ὀνόματα Δημυλᾶς (βλ. LGPN I, II, III.B καὶ V.A s.v.) καὶ Δημυλίδης (βλ. LGPN III.B s.v.).

[967] Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 10.

Ἐκδ. IG XII 8, 594. Servais 1981, 48, no. 10. SEG XXXI 770a.

Ἑλληνιστικὴ ἐποχή.

Φίλων

Ἠπειρώτας

καλός.

Φίλων | Ἠπειρώτας | [Ζω]ΐλος | Μυρσίνη Fredrich (IG XII 8, 594).

Σχολιασμός

Φίλων· τὸ ὄνομα Φίλων μαρτυρεῖται πολλὲς φορὲς στὴ Θάσο, καθὼς καὶ σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[968]

Ἠπειρώτας· ἡ χρήση τοῦ ἐθνικοῦ μπορεῖ νὰ ἀντιπαραβληθεῖ μὲ τὸν προσδιορισμὸ ἐν + δοτικὴ (π.χ. ἐν Ἐφέσοι), ποὺ χρησιμοποιεῖται σὲ ἄλλες ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφές.[969]

185/Θ17) Θάσος, Ἀλυκή. IG XII 8, 594. (Πίν. 70)

Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,03 μ.

Ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν στυλοβάτη τῆς δωρικῆς κιονοστοιχίας τοῦ "βόρειου ναοῦ", βορείως τοῦ τρίτου ἀπὸ βορρᾶ κίονα καὶ στὰ δεξιὰ τοῦ χαράγματος **184/Θ16** (Φίλων) ἀλλὰ κάθετα ὡς πρὸς αὐτό.[970]

Ἐκδ. IG XII 8, 594. Servais 1981, 48, no. 10. SEG XXXI 770c.

Ἑλληνιστικὴ ἐποχή

Εὐαίνετος

καλὸς ΚΑΛ[- -].

[Ἐπα]ίνετος καλ[ός] Fredrich (IG XII 8, 594).

Σχολιασμός

---

968 Βλ. LGPN I - V.A s.v. "Φίλων".

969 Πρβλ. τὰ χαράγματα τῆς Νεμέας ἀριθ. **79/Π8**, **83/Π12**, **84/Π13** καὶ τῆς Ἀλυκῆς ἀριθ. **175/Θ7** καὶ **177/Θ9**.

970 Βλ. Aliki I, Fig. 52 no. 10.

Τὸ ὄνομα Εὐαίνετος μαρτυρεῖται ἄλλες τρεῖς φορὲς στὴ Θάσο κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχή.[971]

ΚΑΛ[- -]· τὰ σωζόμενα γράμματα εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελοῦν τὴν ἀρχὴ ἑνὸς ἐθνικοῦ ὀνόματος[972] ἢ ἑνὸς κυρίου ὀνόματος σὲ δοτικὴ πτώση ἢ ἑνὸς δεύτερου ὀνόματος καλοῦ ἢ τέλος ἑνὸς δεύτερου ἐπίθετου καλ[ός].

186/Θ18) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (55). (Πίν. 70)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη στὸ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 12, ἀρ. 55. SEG XXXII 847 B (55).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

Β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

φίλος Ἡρᾶς,

ε̣ὔ̣χ̣αρις Ἡ̣ρᾶς̣.

Φιλὸς Ἡρᾶς | Ε̣ὔ̣χ̣αρις Ἡ̣ρᾶς̣ Garlan et Masson.

Παρατηρήσεις

Οἱ δύο στίχοι ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο.

Σχολιασμός

Ἡρᾶς· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὴ Θάσο καὶ εἶναι γνωστὸ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[973]

Στ. 3: εὔχαρις· τὸ ἐπίθετο σημαίνει εὐχάριστος, θελκτικός, εὐάρεστος, πλήρης χάριτος καὶ δημοφιλὴς στὶς συναναστροφές.[974] Συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς τῆς Θάσου καθὼς καὶ σὲ μία ἐπιγραφὴ τῆς Κέας.[975]

---

[971] Τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I-V.A s.v.

[972] Ὅπως γιὰ παράδειγμα Καλλατιανός, Καλλιπολίτης, Καλυβίτης, κ.ἄ. (πρβλ. Στεφάνου Βυζαντίου, *Ἐθνικά*).

[973] Βλ. LGPN I-V. A s.v.

[974] LSJ[9] s.v. "Εὐχάρεια" καὶ Suppl. s.v. "Εὔχαρις".

[975] Πρβλ. **192/Θ24**, **210/Θ42**, **212/Θ44** καὶ **147/Κ2** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ἐντύπωση προκαλεῖ στὴν μεταγραφὴ τῶν Garlan καὶ Masson ἡ ἀπουσία ὁποιασδήποτε στίξης, ἡ ἀναγραφὴ τῆς λέξης εὔχαρις μὲ κεφαλαῖο Ε (κύριο ὄνομα;), καθὼς καὶ ὁ τονισμὸς τῆς λέξης φιλὸς στὴ λήγουσα.[976] Πιθανῶς θεωροῦν ὅτι πρόκειται γιὰ κατάλογο τεσσάρων ὀνομάτων. Ἀντίθετα, θεωρῶ τὶς λέξεις *εὔχαρις* καὶ *φίλος* ἐπίθετα. Σπάνια εἶναι ὅμως ἀναγραφὴ τῶν ἐπιθέτων πρὶν ἀπὸ τὸ κύριο ὄνομα,[977] ἐνῶ ἡ χρήση δύο ἐπιθέτων γιὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς στὸ Καλάμι τῆς Θάσου.[978] Στὴν παροῦσα ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται δύο φορὲς τὸ ὄνομα τοῦ ἐπαινούμενου προσώπου, ἐπανάληψη ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ παραλληλισθεῖ μὲ ἕνα δίστιχο μὲ ὁμοιοκαταληξία, ἡ ὁποία ἐπιτείνει τὸν ἔπαινο. Θεωρῶ πολὺ μικρὴ τὴν πιθανότητα τῆς ἀναφορᾶς σὲ δύο διαφορετικὰ ἀλλὰ ὁμώνυμα πρόσωπα.

187/Θ19) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (3). (Πίν. 70)

Χάραγμα σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,07 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 5, ἀρ. 3. SEG XXXII 847 A (3).

Ἀπεικ. *BCH* 106 Fig. 26, 4

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Σωσίων

[χ]ρ̣υ̣σ̣ό̣ς.

Σχολιασμός

Σωσίων· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴ Θάσο ὀκτὼ φορές, εἶναι ὅμως σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[979]

---

[976] Ὁ τονισμὸς τῆς λέξης διορθώνεται στὸ LSJ[9] Supp. s.v. "φίλος". Σημειώνεται ὅτι τὸ ὄνομα, ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἐπίθετο ἀνεβάζει τὸν τόνο π.Χ. Ἀθηναῖος - Ἀθήναιος.

[977] Πρβλ. **3/A3** καὶ **171/Θ3** του παρόντος καταλόγου.

[978] Πρβλ. **210/Θ42**, **212/Θ44**, **214/Θ46** καὶ **215/Θ47** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[979] Βλ. LGPN I, II, III.A, IV s.v.

[χ]ρ̣υ̣σ̣ός̣· τὸ ἐπίθετο χ ἀπαντᾶται σὲ δύο ἀκόμα ἐπιγραφὲς τῆς Θάσου.[980] Ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου ὑποδηλώνει τὴν ὁμορφιὰ τοῦ πολύτιμου ἀντικειμένου, τὴν ἀξία τῆς χάρης καὶ τῆς ἀρετῆς καθὼς καὶ τὴν "ἀκτινοβολία" τοῦ Σωσίωνος .[981]

188/Θ20) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (5). (Πίν. 70)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 5, ἀρ. 5. SEG XXXII 847 A (5).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

[- -]ν̣ κ̣α̣λ̣ό[ς].

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὴ γενικότερη διάταξη τῆς ἐπιγραφῆς, ὅπως φαίνεται στὸ σχέδιο τῆς δημοσίευσης, πιθανὸν ἀποτελεῖ τὸν δεύτερο στίχο τῆς ἀναγραφῆς Ἡ̣ρ̣ο̣φῶ[ν], ποὺ ἔχει χαραχθεῖ ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα καὶ ἔχει παρουσιασθεῖ στὴν πρώτη δημοσίευση ὡς ξεχωριστὸ λῆμμα.[982]

189/Θ21) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (8). (Πίν. 71)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06-0,07 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 5, ἀρ. 8. SEG XXXII 847 A (8).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἡ̣ρ[ο]φῶ̣ν̣ κ̣α̣λ̣ό[ς].

---

[980] Πρβλ. **198/Θ30** καὶ **215/Θ47** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[981] Garlan et Masson 1982, 17 καὶ ὑποσημείωση ἀρ. 33. Βλ. καὶ Lissarrague 1999, 360.

[982] Garlan et Masson 1982, ἀριθ. A 4 (= SEG XXXII 847 A, 4).

Σχολιασμός

Ἡρ[ο]φῶν· τὸ ὄνομα εἶναι συχνὸ στὴν Θάσο, ὅπου μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ.[983] Στὸ Καλάμι μαρτυρεῖται ἐπίσης στὰ χαράγματα **194/Θ26**, **197/Θ29**, **198/Θ30**, **199/Θ31** τοῦ παρόντος καταλόγου. Σὲ ἄλλες περιοχὲς τὸ ὄνομα εἶναι σπάνιο.[984]

190/Θ22) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (9). (Πίν. 71)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 5, ἀρ. 9. SEG XXXII 847 A (9).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἀήτης

καλός.

Σχολιασμός

Ἀήτης· τὸ ὄνομα συναντᾶται στὴ Θάσο μόνον στὰ χαράγματα τοῦ Καλαμίου[985] (**192/Θ24**, **195/Θ27**, **209/Θ41**, **210/Θ42** καὶ πιθανότατα **200/Θ32).** Οἱ Garlan καὶ Masson (1982, 13-14) θεωροῦν ὅτι πρόκειται γιὰ διαφορετικὸ τοῦ Ἀετᾶς ὄνομα, τὸ ὁποῖο μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴ Θάσο μόνον στὸ Καλάμι.

191/Θ23) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (10). (Πίν. 71)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 5, ἀρ. 10. SEG XXXII 847 A (10).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

---

983 Βλ. LGPN I, s.v.

984 Βλ. LGPN I, IV καὶ V.A s.v.

985 Βλ. LGPN I, s.v. Γιὰ τὸ ὄνομα βλ. Garlan et Masson 1982, 13-15.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

[κ]ᾰλός.

Παρατηρήσεις

Οἱ Garlan καὶ Masson θεωροῦν ὅτι ἴσως πρόκειται γιὰ τὴ συνέχεια τοῦ χαράγματος SEG XXXII, 847 A (7): Νικῆνωρ.

192/Θ24) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (13). (Πίν. 71)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06 -0,075 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 6, ἀρ. 13. SEG XXXII 847 A (13)

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 5.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἀήτης
ὡραῖος,
εὐπρόσω-
πος, ἡδύς,
εὔχαρις.

Σχολιασμός

Στ. 1: Ἀήτης· γιὰ τὸ ὄνομα Ἀήτης βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **190/Θ22** τοῦ παρόντος καταλόγου. Πρόκειται γιὰ τὴν μοναδικὴ ἐπιγραφὴ στὴν ὁποία χρησιμοποιοῦνται 4 ἐπίθετα γιὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο.

Στ. 2: ὡραῖος: τὸ ἐπίθετο σημαίνει κυριολεκτικὰ "τὸν παραγόμενο καὶ γινόμενο τὴν κατάλληλη ὥρα".[986] Συναντᾶται ἄλλη μία φορὰ σὲ χαράγματα στὸ τεῖχος Δυμαίων καὶ τὴ Νάξο[987] καθὼς καὶ στὴν ἐπιγραφὴ μολυβδίδας ἀπὸ τὴν Ὄλυνθο.[988] Τὸ ἐπίθετο

[986] LSJ[9] s.v. "ὡραῖος".

[987] Βλ. **88/Π17** καὶ **156/Ν3** ἀντίστοιχα τοῦ παρόντος καταλόγου.

[988] Βλ. **105/Μ6** τοῦ παρόντος καταλόγου.

ὡραῖος ἀντικατέστησε σημασιολογικὰ σὲ πολλὲς περιπτώσεις στὴν νέα ἑλληνικὴ τὸ ἐπίθετο *καλὸς* καὶ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὸν ἔπαινο τοῦ σωματικοῦ κάλλους.[989]

Στ. 3: εὐπρόσω|πος: ὁ χαρακτηρισμὸς ἀναφέρεται στὰ φυσικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο καὶ ἀμεσότερο στοιχεῖο, ποὺ τραβάει τὴν προσοχὴ καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ συνιστᾶ μεγάλη φιλοφρόνηση. Παρεμφερὴς εἶναι καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς καλλιπρόσωπος. Καὶ οἱ δύο χαρακτηρισμοὶ μαρτυροῦνται καὶ ἄλλες φορὲς στὸ Καλάμι.[990]

Στ. 4: ἡδύς: τὸ ἐπίθετο ἔχει ἐπὶ προσώπων τὴ σημασία τοῦ εὐθύμου, εὐαρέστου, εὐχάριστου, εὐπρόσδεκτου καὶ ἀκόμη τοῦ γλυκοῦ[991] καὶ μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς τῆς Θάσου.[992] Ὁ ἐρωτικὸς χαρακτήρας τοῦ ἐπιθέτου ἀναγνωρίζεται ἐπίσης καὶ στὴν ἐπιγραφὴ **216/Θ48**: Μυῖσκος ἐμὸς ἡ̣δ̣ύ̣ς̣.

Στ. 5: εὔχαρις· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **186/Θ18** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ἀπὸ τὰ ἀναφερόμενα ἐπίθετα τὰ *εὐπρόσωπος* καὶ *ὡραῖος* ἀναφέρονται στὰ σωματικὰ προσόντα τοῦ Ἀήτη, ἐνῶ τὰ ἐπίθετα ἡδὺς καὶ εὔχαρις ἀναφέρονται στὸν χαρακτήρα του.

193/Θ25) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII, 847 A (14). (Πίν. 72)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,06 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 6, ἀρ. 14. SEG XXXII 847 A (14).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

---

[989] Βλ. καὶ Dover 1989, 69 καὶ Garlan et Masson 1982, 17 καὶ σημ. 29, ὅπου ἀναφέρεται καὶ τὸ χωρίο τῆς *Πολιτείας* τοῦ Πλάτωνος (V 474 e): *ἀνδρὶ δ ἐρωτικῷ οὐ πρέπει ἀμνημονεῖν ὅτι πάντες οἱ ἐν ὥρᾳ τὸν φιλόπαιδα καὶ ἐρωτικὸν ἁμῇ γέ πῃ δάκνουσί τε κινοῦσι.*

[990] Βλ. εὐπρόσωπος: **215/Θ47** τοῦ παρόντος καταλόγου καὶ καλλιπρόσωπος: **201/Θ33**.

[991] LSJ[9] s.v. "ἡδύς".

[992] Βλ. **194/Θ26**, **202/Θ34**, **204/Θ36**, **208/Θ40**, **213/Θ45**, **214/Θ46** καὶ **216/Θ48** τοῦ παρόντος καταλόγου.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Παέστρατος

ϙ̣αλό[ς].

Σχολιασμός

Παέστρατος· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μόνον στὴ Θάσο. Σύμφωνα μὲ τὸν Masson ἀποτελεῖ παραλλαγὴ τῶν ὀνομάτων Παιέστρατος καὶ Παίστρατος, ποὺ συναντῶνται καὶ ἄλλες φορὲς στὴ Θάσο ὄχι ὅμως σὲ ἄλλες περιοχές.[993]

194/Θ26) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (15). (Πίν. 72)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη στὸ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,09-0,12 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 6, ἀρ. 15. SEG XXXII 847 A (15).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

[Ἡ]ρ̣οφῶν

[ἡδ]ύς,

[- -]Λ̣Μ̣[-].

Σχολιασμός

[Ἡ]ρ̣οφῶν· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **189/Θ21** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[ἡδ]ύς· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **192/Θ24** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[993] Βλ. LGPN I s.v. Σχετικὰ μὲ τὴν ἐτυμολόγηση καὶ παραγωγὴ τῶν ὀνομάτων βλ. Garlan et Masson 1982, 15-16.

195/Θ27) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (16). (Πίν. 72)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη στὸ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,07-0,09 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 7, ἀρ. 16. SEG XXXII 847 A (16).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 6

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἀήτης
ἀστεοπρό-
σωπος.

Σχολιασμός

Ἀήτης· γιὰ τὸ ὄνομα Ἀήτης βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **190/Θ22**.

ἀστεοπρό|σωπος· τὸ ἐπίθετο μαρτυρεῖται γιὰ πρώτη φορὰ στὸ χάραγμα αὐτό. Τὸ πρῶτο συνθετικό του δὲν σχετίζεται μᾶλλον μὲ τὸ ρηματικὸ ἐπίθετο τοῦ ρήματος *ἄδω*,[994] ἀλλὰ μὲ τὸ ἐπίθετο *ἀστεῖος*, ποὺ παράγεται ἀπὸ τὴ λέξη *ἄστυ* καὶ σημαίνει τὸν προερχόμενο ἀπὸ τὸ *ἄστυ* (ἀντίθετο τοῦ *ἀγροῖκος*), ἀλλὰ καὶ τὸν εὐγενὴ - ἐξευγενισμένο, τὸν κομψὸ καὶ τὸν θελκτικό.[995] Εἶναι παρεμφερὴς χαρακτηρισμὸς πρὸς τὰ ἐπίθετα *εὐπρόσωπος* καὶ *καλλιπρόσωπος*.

196/Θ28) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (17). (Πίν. 72)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 7, ἀρ. 17. SEG XXXII 847 A (17).

---

[994] LSJ[9] s.v. "ἀστέον".

[995] LSJ[9], s.v. "ἀστεῖος" καὶ LSJ[9], Suppl. s.v. "ἀστεοπρόσωπος". Βλ. ἀκόμα Garlan et Masson 1982, 18.

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 6

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Καλλισθέ-
νης καλός
Ϛ̣Ε̣Μ̣Ο̣Λ̣Ο̣[.]Ε̣Ι̣

3 [ώ]ς ἐ̣μ̣ο̣<ὶ> δ̣ο̣[κ]ε̣ῖ̣· πρόταση τῆς Γ. Μαλούχου.

Σχολιασμός

Καλλισθέ|νης· τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ στὴ Θάσο μόνον στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα, ἂν καὶ μαρτυρεῖται σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[996]

Ϛ̣Ε̣Μ̣Ο̣Λ̣Ο̣[.]Ε̣Ι̣· θεωρῶ τὴν συμπλήρωση τοῦ στίχου [ώ]ς ἐ̣μ̣ο̣<ὶ> δ̣ο̣[κ]ε̣ῖ̣ ἀπὸ τὴν Γ. Μαλούχου τὴν πλέον πιθανή, γιὰ τὴν ὁποία ὑπάρχουν ἀρκετὰ παράλληλα.[997]

197/Θ29) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (18). (Πίν. 73)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,09 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 7, ἀρ. 18. SEG XXXII 847 A (18).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἡ̣ροφῶν καλ[ός].

Σχολιασμός

Ἡ̣ροφῶν· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **189/Θ21** τοῦ παρόντος καταλόγου.

---

[996] Βλ. LGPN I-V.A s.v. Τὸ ὄνομα εἶναι περισσότερο γνωστὸ στὴν Ἀθήνα, τὴ Δῆλο καὶ τὴν Ἡράκλεια τοῦ Πόντου.

[997] Βλ. **165/ΚΟ6**, **18/Α18**, **41/Α41**, **31/Α31**, **239/Σ15** τοῦ παρόντος καταλόγου.

198/Θ30) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII, 847 A (22). (Πίν. 73)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 7, ἀρ. 22. SEG XXXII 847 A (22).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 7.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἡροφῶ[ν]

χρ̣υσ[ό]ς.

Σχολιασμός

Ἡροφῶ[ν]· γιὰ τὸ ὄνομα Ἡροφῶν βλ. τὸn σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς. **189/Θ21** τοῦ παρόντος καταλόγου.

χρ̣υσ[ό]ς· οἱ ἐκδότες τῆς ἐπιγραφῆς προτιμοῦν τὴν συμπλήρωση χρ̣υσ[ό]ς, ἀντὶ τῆς συμπλήρωσης χρ̣ησ[τὸ]ς ἐπειδὴ τὸ ἐπίθετο *χρυσὸς* μαρτυρεῖται καὶ ἄλλη φορὰ στὶς ἐπιγραφὲς στὸ Καλάμι σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἐπίθετο *χρηστός*, ποὺ δὲν συναντᾶται ἄλλη φορά. Ἡ συμπλήρωση χρ̣υσ[ό]ς γίνεται κατ᾽ ἀναλογίαν μὲ τὴν ἐπιγραφὴ **187/Θ19,** τὸ ἐπίθετο ὅμως θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ καὶ ὡς χρ̣υσ[οῦ]ς κατ᾽ἀναλογίαν μὲ τὸ ἐπίθετο ἀργυροῦς τοῦ χαράγματος **217/Θ49**. Γιὰ τὸ ἐπίθετο χρυσὸς βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **187/Θ19** τοῦ παρόντος καταλόγου.

199/Θ31) Θάσος, Καλάμι SEG XXXII 847 A (24). (Πίν. 73)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 7, ἀρ. 24. SEG XXXII 847 A (24).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 8.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἡροφῶν καλός.

Σχολιασμός

Ἡροφῶν· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **189/Θ21** τοῦ παρόντος καταλόγου.

200/Θ32) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (26). (Πίν. 73)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,10 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 26. SEG XXXII 847 A (26).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 8.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἀετᾶς εὐ-

σχήμων.

Παρατηρήσεις

Σύμφωνα μὲ τοὺς ἐκδότες στὴν ἀρχὴ τοῦ δεύτερου στίχου μποροῦν νὰ ἀναγνωσθοῦν τὰ γράμματα ΜΙ ἤ ἕνα εἶδος πενταγράμμου.

Σχολιασμός

Ἀετᾶς· τὸ ὄνομα εἶναι συγγενὲς μὲ τὸ ὄνομα Ἀήτης ἢ ἀποτελεῖ παραλλαγὴ του, ὁπότε πιθανῶς ἀναφέρεται στὸ ἴδιο πρόσωπο. Δὲν ἀπαντᾶται ἄλλη φορά.[998]

εὐ|σχήμων· τὸ ἐπίθετο ἀναφέρεται στὴν ὀμορφιὰ καὶ τὴν ἁρμονία τοῦ σώματος καὶ οἱ οἱ Garlan καὶ Masson παραπέμπουν γιὰ αὐτὸ στὸ χωρίο τοῦ Πλάτωνος[999], *Πολιτεία* III 401 d: *τούτων ἕνεκα κυριωτάτη ἐν μουσικῇ τροφή, ὅτι μάλιστα καταδύεται εἰς τὸ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ὅ τε ῥυθμὸς καὶ ἁρμονία, καὶ ἐρρωμενέστατα ἅπτεται αὐτῆς φέροντα τὴν*

[998] Garlan et Masson 1982, 14. Βλ. καὶ LGPN I s.v. "Ἀετᾶς".

[999] Βλ. Garlan et Masson 1982, 17 σημ. 31.

εὐσχημοσύνην, καὶ ποιεῖ εὐσχήμονα ἐάν τις ὀρθῶς τραφῇ. Σημαίνει τὸν κομψὸ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, τὸν ἁρμονικὸ ὡς πρὸς τὴ σωματικὴ διάπλαση ἀλλὰ καὶ τὸν εὐπρεπή.[1000] Στὸ συγκεκριμένο περιβάλλον ἔχει ἐρωτικὴ σημασία.

201/Θ33) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (28). (Πίν. 74)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 28. SEG XXXII 847 A (28).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἄνθιππο̣[ς]
καλλιπρόσ-
ω̣πος̣.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει σχεδὸν ἐξαλειφθεῖ.

Σχολιασμός

Ἄνθιππο̣[ς]· τὸ ὄνομα Ἄνθιππος δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ μέχρι σήμερα στὴ Θάσο καὶ ἀποτελεῖ γενικότερα ἕνα σπάνιο ὄνομα.[1001]

καλλιπρόσ|ω̣πος̣· τὸ ἐπίθετο ἀναφέρεται στὴν ὀμορφιὰ τοῦ προσώπου. Ἡ λέξη καλλιπρόσωπος ὡς ἐρωτικὸς χαρακτηρισμὸς (γιὰ γυναίκα ὅμως) συναντᾶται στὸν Φιλόξενο τῶν Κυθήρων, στίχους τοῦ ὁποίου διασώζει ὁ Ἀθήναιος (*Δειπνοσοφισταί*, XIII, 564 E: ὦ καλλιπρόσωπε, | χρυσεοβόστρυχε Γαλάτεια, | χαριτόφωνε, κάλλος Ἐρώτων). Ὁ χαρακτηρισμὸς εἶναι συναφὴς μὲ τὸ ἐπίθετο "εὐπρόσωπος'', ποὺ συναντᾶται σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς στὸ Καλάμι τῆς Θάσου.[1002]

[1000] Βλ. LSJ[9] s.v. "εὐσχήμων".

[1001] Βλ. LGPN I, II, III.A καὶ V.A. s.v. "Ἄνθιππος".

[1002] Βλ. **192/Θ24** καὶ **215/Θ47**.

202/Θ34) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (31). (Πίν. 74)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,07 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου.

Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 31. SEG XXXII 847 B (31).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 9.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μυΐσκος

ἡδ̣ύς̣.

Σχολιασμός

Μυΐσκος· τὸ ὄνομα εἶναι ὑποκοριστικὸ τοῦ ὀνόματος Μῦς, μαρτυρεῖται καὶ ἄλλες φορὲς στὸ Καλάμι καὶ τρεῖς ἄλλες φορὲς στὴ Θάσο ἀπὸ τὸ 400 π.Χ. καὶ ἑξῆς.[1003] Τὸ ὄνομα εἶναι σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[1004]

ἡδ̣ύς̣· γιὰ τὸ ἐπίθετο ἡδὺς βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **192/Θ24** τοῦ παρόντος καταλόγου.

203/Θ35) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (34). (Πίν. 74)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,07 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 34. SEG XXXII 847 B (34).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μ̣υ̣ΐσκος

καλό̣[ς].

[1003] Βλ. LGPN I s.v. "Μυΐσκος". Στὸ Καλάμι μαρτυρεῖται ἐπίσης στὰ χαράγματα **202/Θ34, 207/Θ39, 212/Θ44 καὶ 213/Θ45** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1004] Βλ. LGPN I, II, III.A, III.B καὶ V.A s.v. Γιὰ τὸ ὄνομα Μῦς βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **208/Θ40** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Σχολιασμός

Μ̣ῦ̣ΐσκος· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **202/Θ34** τοῦ παρόντος καταλόγου.

204/Θ36) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 A (30). (Πίν. 75)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη στὸ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 καὶ 0,10 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 30. SEG XXXII 847 A (30).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Πυθίων

ἡδύς.

Παρατηρήσεις

Πρὶν ἀπὸ τὸ ὄνομα ἔχει χαραχθεῖ σὲ μεταγενέστερη κατὰ τοὺς ἐκδότες φάση, τὸ γράμμα Σ.[1005]

Σχολιασμός

Πυθίων· τὸ ὄνομα Πυθίων εἶναι κοινό στη Θάσο και πολὺ συχνὸ σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[1006]

ἡδύς· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **192/Θ24** τοῦ παρόντος καταλόγου.

205/Θ37) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (35). (Πίν. 75)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

[1005] Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 30.

[1006] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.
Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 35. SEG XXXII 847 B (35).
Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Π̣[α]ἑ̣στρατος
κ̣α̣λ̣ὸ̣ς̣.

Σχολιασμός

Π̣[α]ἑ̣στρατος· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **193/Θ25** τοῦ παρόντος καταλόγου. Λόγω τῆς σπανιότητος τοῦ ὀνόματος μποροῦμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι οἱ δύο ἐπιγραφὲς ἀναφέρονται στὸ ἴδιο πρόσωπο.

206/Θ38) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (36). (Πίν. 75)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.
Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.
Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 36. SEG XXXII 847 B (36).
Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 11, 12.
Βιβλ. Taillardat 1983, 189-190.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μυΐκκος (sic) ἀγρ̣έος.

Σχολιασμός

Μυΐκκος· οἱ Garlan καὶ Masson θεωροῦν ὅτι ὁ τύπος ὀφείλεται εἴτε σὲ λάθος τοῦ χαράκτη ποὺ ἔγραψε Μυΐκκος ἀντὶ τοῦ Μυΐσκος, εἴτε σὲ ἀφομοίωση.[1007] Θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ θεωρηθεῖ ἄλλο ὑποκοριστικὸ τοῦ ὀνόματος Μῦς. Ὅπως ἐπεσήμανε ὁ Taillardat τὸ ὄνομα Μῦς, παραπέμπει στὸ ὁμώνυμο ζῶο, τὸ ὁποῖο ἦταν γνωστὸ γιὰ τὴν ἔντονη σεξουαλικὴ του δραστηριότητα.[1008]

[1007] Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 36 καὶ 16.

[1008] Taillardat 1983, 189-190.

ἀγρέος· κατὰ τοὺς Garlan καὶ Masson αὐτὸ τὸ ἐπίθετο προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐπίθετο ἀγρεῖος, ποὺ εἶναι σπάνιο· σημαίνει "τὸν τοῦ ἀγροῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν σκαιό, τὸν φορτικό", ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετο *ἄγροικος*.[1009] Ἔχει δηλαδὴ στὴ συγκεκριμένη ἐπιγραφὴ τὴ μειωτικὴ σημασία τοῦ ἀγρότη, ποὺ δὲν ἔχει λεπτότητα (Πρβλ. Ἀριστοφ. *Νεφέλαι* στ. 654: *ἀγρεῖος εἶ καὶ σκαιός*) καὶ ἀντιδιαστέλεται ἴσως πρὸς κάποιο Μυΐσκο, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔχει ἐπίσης παραλλάξει.[1010] Ἀντίθετα κατὰ τὸν Taillardat τὸ ἐπίθετο *ἀγρέος* ἀποτελεῖ φωνητικὴ παραλλαγὴ τοῦ ἐπιθέτου *ἄγριος* ἐπειδὴ τὸ γράμμα Ε πρὶν ἀπὸ τὰ Ο, ΟΥ ἤ Ω εἶχε κατὰ τὸν 4ο αἰ. πολὺ κλειστὴ προφορά, ποὺ πλησίαζε τὸ Ι.[1011] Ὁ Taillardat γιὰ τὴ σημασία τοῦ ἐπιθέτου *ἄγριος* στὴν ἐπιγραφὴ παραπέμπει στὸ ἀρχαῖο σχόλιο τοῦ στίχου στὶς Νεφέλες τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 349): *ἀγρίους ἐκάλουν τοὺς παιδεραστάς*.[1012]

207/Θ39) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (37). (Πίν. 75)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,09 καὶ 0,07 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 8, ἀρ. 37. SEG XXXII 847 B (37).

Ἀπεικ. *BCH* 106, fig. 26, 13, 14.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μυΐσκος ϙ[αὶ]

Μυΐσκος φιλό[κ]ῳμοι.

Σχολιασμός

Στ. 1, 2: Μυΐσκος· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **202/Θ34** τοῦ παρόντος καταλόγου. Ἡ παρουσιαζόμενη ἐπιγραφὴ ὑποδεικνύει ὅτι ὑπάρχουν τουλάχιστον δύο σύγχρονοι Θάσιοι, ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα Μυΐσκος.

φιλό[κ]ῳμοι· τὸ ἐπίθετο ποὺ προσδιορίζει καὶ τοὺς δύο Μυΐσκους εἶναι σύνθετο ἀπὸ τὶς λέξεις *φίλος* καὶ *κῶμος* καὶ σημαίνει αὐτὸν ποὺ ἀγαπᾶ νὰ συμμετέχει σὲ κώμους,

---

[1009] LSJ[9] s.v. "ἀγρεῖος" καὶ Suppl. s.v. "ἀγρέος".

[1010] Garlan et Masson 1982, 18.

[1011] Taillardat 1983, 189.

[1012] Taillardat 1983, 189-190.

δηλαδὴ σὲ φαιδρὲς πανηγύρεις καὶ γενικότερα αὐτὸν ποὺ ἀγαπᾶ τὶς ἑορτὲς καὶ τὸν χορό. Οἱ κῶμοι ἦταν ἐνταγμένοι σὲ λαϊκὲς ἀγροτικὲς ἑορτές, κατὰ τὶς ὁποῖες πραγματοποιοῦνταν πομπὲς μὲ κυρίαρχο σύμβολο τὸν φαλλό, τὸν ὁποῖο ἀκολουθοῦσαν οἱ εὔθυμοι συμμετέχοντες, ἄδοντες συμποτικὰ καὶ αἰσχρολογικὰ ἄσματα. Παράδειγμα τέτοιας ἀναπαράστασης κώμου (προσαρμοσμένου βέβαια στὸ ἀνάλογο περιβάλλον) ἔχουμε στοὺς *Ἀχαρνῆς* τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 234 κ. ἑξ.), ὅπου ὁ Δικαιόπολις γιορτάζει ἰδιωτικὰ τὰ κατ᾽ ἀγροὺς Διονύσια.[1013] Ἀνάλογη ἐπιβίωση ἀρχαιότερων φαλλικῶν πομπῶν εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀποτελοῦσαν οἱ κῶμοι τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. στὸ ἀγροτικὸ περιβάλλον τῆς Θάσου. Σύμφωνα μὲ τοὺς Garlan καὶ Masson τὸ ἐπίθετο ἀφορᾶ στὴν κοινωνικότητα τῶν δύο ἐπαινούμενων προσώπων, ποὺ μπορεῖ νὰ εἶναι ἐρώμενοι ἢ ἁπλοὶ φίλοι κάποιων.[1014] Ἂν καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς *φιλόκωμος* εἶναι πιθανὸν νὰ μὴ ἀποδεικνύει ἀπὸ μόνος του τίποτα παραπάνω ἀπὸ τὴν ἰδιότητα τῶν εὐχάριστων χαρακτήρων, ποὺ συμμετέχουν στοὺς κώμους, ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο ὀνομάτων καὶ ἡ ἔνταξή τους στὸ περιβάλλον φαλλικῶν ἑορτῶν ὑποδεικνύει τὸν ἐρωτικὸ χαρακτήρα τῆς ἐπιγραφῆς. Σε συνδυασμὸ ἐπίσης μὲ τὶς ἄλλες ἐπιγραφές, στὶς ὁποῖες ἐπαινοῦνται κάποιοι Μυΐσκοι ὡς καλοὶ ἢ ἡδεῖς - οἱ ὁποῖοι εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ταυτίζονται μὲ τὸν ἕναν ἢ καὶ τοὺς δύο ἀναφερόμενους στὴν ἐπιγραφή μας[1015] - δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ὁ ἐρωτικὸς χαρακτήρας τῆς συγκεκριμένης ἐπιγραφῆς.

208/Θ40) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (40). (Πίν. 76)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,09 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 10, ἀρ. 40. SEG XXXII 847 B (40).

Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26, 17.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μῦς ἡ-
δύς.

[1013] Γιὰ τοὺς κώμους βλ. Henderson 1991, 15-16 καὶ 26.

[1014] Garlan et Masson 1982, 18.

[1015] Βλ. **203/Θ35**, **202/Θ34**, **212/Θ44**, **213/Θ45** καὶ **210/Θ48**.

Σχολιασμός

Μῦς· τὸ ὄνομα Μῦς μαρτυρεῖται πέντε φορὲς στὴ Θάσο ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. γενικότερα ὅμως εἶναι ἕνα σπάνιο ὄνομα.[1016]

ἡιδύς· γιὰ τὸ ἐπίθετο ἡδὺς βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **192/Θ24**.

209/Θ41) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (42). (Πίν. 76)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,07 μ.

Στὸ ἀνατολικὸ ὅριο τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 10, ἀρ. 42. SEG XXXII 847 B (42).

Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26.

Βιβλ. Dickie 1993, 118-129.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἀήτης

εὔρυθμος.

Σχολιασμός

Ἀήτης· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **190/Θ22** τοῦ παρόντος καταλόγου.

εὔρυθμος· τὸ ἐπίθετο ἀναφέρεται στὴν κίνηση καὶ τὴ χάρη στὸν χορό καὶ τὴν ὄρχηση. Ἡ *εὐρυθμία* ἀποτελοῦσε ἄλλωστε ἕναν ἀπὸ τοὺς βασικοὺς στόχους τῆς ἐφηβικῆς ἐκπαίδευσης.[1017]

210/Θ42) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (44). (Πίν. 76)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,09, 0,07 καὶ 0,06 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 10, ἀρ. 44. SEG XXXII 847 B (44).

[1016] Βλ. LGPN I, II καὶ IV s.v.

[1017] Γιὰ τὸ θέμα βλ. Dickie 1993, 118-129.

Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26, 19.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἀήτης
εὔχαρις,
ἀ̣στέο̣ς.

Σχολιασμός

Ἀήτης· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **190/Θ22** τοῦ παρόντος καταλόγου.

εὔχαρις· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **186/Θ18** τοῦ παρόντος καταλόγου.

ἀ̣στέο̣ς· γιὰ τὸ ἐπίθετο ἀστέος βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **95/Θ27** τοῦ παρόντος καταλόγου.

211/Θ43) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (45). (Πίν. 77)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη στὸ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,07 μ.

Στὸ ἀνατολικὸ ὅριο τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 10, ἀρ. 45. SEG XXXII 847 B (45).

Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἀήτης
καλός.

Σχολιασμός

Ἀήτης· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **190/Θ22** τοῦ παρόντος καταλόγου.

212/Θ44) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (47). (Πίν. 77)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη στὸ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,09 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.
Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 10, ἀρ. 47. SEG XXXII 847 B (47).
Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26, 20.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μυΐσκος
εὔχαρις,
καλός.

Σχολιασμός

Μυΐσκος· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **202/Θ34** τοῦ παρόντος καταλόγου.
εὔχαρις· γιὰ τὸ ἐπίθετο εὔχαρις βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **186/Θ18**. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὁ ἴδιος συνδυασμὸς ἐπαίνων συναντᾶται στὴν ἐπιγραφὴ **147/Κ2** ἀπὸ τὴν Κορησία τῆς Κέας.

213/Θ45) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (49). (Πίν. 77)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.
Ὕψ. γραμμ.: 0,07 μ.
Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.
Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 10, ἀρ. 49. SEG XXXII 847 B (49).
Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26, 21.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μυΐσκος ἡδύς.

Σχολιασμός

Μυΐσκος· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **202/Θ34** τοῦ παρόντος καταλόγου.
ἡδύς· γιὰ τὸ ἐπίθετο ἡδὺς βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **192/Θ24**.

214/Θ46) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (52). (Πίν. 77)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,05 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 12, ἀρ. 52. SEG XXXII 847 B (52).

Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

ἡδὺς Νικήνωρ

καλός.

Σχολιασμός

ἡδύς· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **192/Θ24**.

Νικήνωρ· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται 5 ἀκόμα φορὲς στὸ Καλάμι καὶ εἶναι ἀρκετὰ συχνὸ στὴ Θάσο ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 6ου αἰ. π.Χ. καὶ ἐξῆς. Σὲ ἄλλες περιοχὲς εἶναι πολὺ σπάνιο.[1018]

Πρόκειται γιὰ τὴν πρώτη ἐπιγραφὴ στὴν ὁποία τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ δύο ἐπίθετα προηγεῖται τοῦ ὀνόματος καὶ τὸ ἄλλο ἀκολουθεῖ.

215/Θ47) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (54). (Πίν. 78)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,09, 0,08, 0,07 καὶ 0,07 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 12, ἀρ. 54. SEG XXXII 847 B (54).

Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26, 22.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μυΐσκος

χρυσός

εὐπρόσωπος

[1018] Βλ. LGPN I, II, III.B, IV καὶ V.A s.v. Συχνότατος σὲ ὅλον τὸν ἑλληνικὸ κόσμο εἶναι ὁ τύπος Νικάνωρ.

Ἡρᾶς.

Μυΐσκος | χρυσός, | εὐπρόσωπος | Ἡρᾶς Garlan et Masson.

Σχολιασμός

Μυΐσκος· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **202/Θ34** τοῦ παρόντος καταλόγου.

χρυσός· γιὰ τὸ ἐπίθετο χρυσὸς βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **187/Θ19** τοῦ παρόντος καταλόγου καὶ τὴν ἐπιγραφὴ. **198/Θ30** ἐπίσης ἀπὸ τὸ Καλάμι.

εὐπρόσωπος· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **92/Θ24**.

Ἡρᾶς· σύμφωνα μὲ τὴν στίξη, ποὺ προκρίνουν οἱ Garlan καὶ Masson στὴν μεταγραφή τους, στὴν ἐπιγραφὴ ἀναφέρονται δύο πρόσωπα, ὁ Μυΐσκος καὶ ὁ Ἡρᾶς οἱ ὁποίοι χαρακτηρίζονται ὡς χρυσὸς καὶ εὐπρόσωπος ἀντίστοιχα.[1019] Θὰ ἦταν ἐπίσης δυνατὸν τὰ δύο ἐπίθετα νὰ ἀναφέρονται μόνον στὸν Μυΐσκο καὶ τὸ ὄνομα Ἡρᾶς νὰ μὴν συνοδεύεται ἀπὸ κάποιο προσδιορισμό, ὅπως συμβαίνει μὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς στὸ Καλάμι.[1020]

216/Θ48) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 B (57). (Πίν. 78)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,05 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ μέσον τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 12, ἀρ. 57. SEG XXXII 847 B (57).

Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μυΐσκος ἐμὸς ἡδύς.

Σχολιασμός

Μυΐσκος· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **202/Θ34** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1019] Garlan et Masson 1982, 12, ἀρ. 54.

[1020] Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται οἱ ἐπιγραφὲς Garlan et Masson 1982, 5, ἀρ. 7: Νικήνωρ· Garlan et Masson 1982, 10, ἀρ. 41: Π[υ]θίων· Garlan et Masson 1982, 10, ἀρ. 43: Νικήνωρ. Θεωρῶ ἀπίθανη τὴν περίπτωση ὁ Ἡρᾶς νὰ εἶναι ὁ χαράκτης τῆς ἐπιγραφῆς.

ἐμός· Ἡ χρήση τῆς ἀντωνυμίας προσδίδει περισσότερο προσωπικὸ καὶ τρυφερὸ τόνο στὸ ἐκφραζόμενο μήνυμα. Παρόμοια διατύπωση βλ. στὴ ἐπιγραφὴ **166/ΚΟ7** ποὺ ἀναφέρεται ὅμως σε γυναίκα.

ἡδύς· γιὰ τὸ ἐπίθετο βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **192/Θ24**.

217/Θ49) Θάσος, Καλάμι. SEG XXXII 847 C (58). (Πίν. 78)

Ἐπιγραφὴ χαραγμένη σὲ βράχο.

Ὕψ. γραμμ.: 0,08 μ.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ μικροῦ κόλπου Καλάμι ἢ Καλαμάκι, στὸ ἀνώτερον τμῆμα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ βράχου, ὅπου ἔχει ἐντοπισθεῖ μεγάλος ἀριθμὸς χαραγμάτων.

Ἐκδ. Garlan et Masson 1982, 12, ἀρ. 58. SEG XXXII 847 C (58).

Ἀπεικ. BCH 106, fig. 26, 24.

2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Μ̣υ̣ἰ[σ]κ̣ο̣ς

Θάσιο[ς]

ἀργυροῦ̣ς.

Σχολιασμός

Μ̣υ̣ἰ[σ]κ̣ο̣ς· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **202/Θ34** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Θάσιο[ς]· πρόκειται γιὰ τὴν μοναδικὴ ἐπιγραφὴ στὸ Καλάμι στὴν ὁποία ἀναφέρεται τὸ ἐθνικὸ τοῦ ἐπαινούμενου. Προκαλεῖ βέβαια ἐντύπωση ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ μέσα στὴ Θάσο. Ἡ παρουσία πάντως ἐθνικοῦ ὀνόματος ἀνάμεσα στὰ χαράγματα τῆς Θάσου εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ ἄλλη ἐπιγραφή.[1021]

ἀργυροῦ̣ς· τὸ ἐπίθετο, ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετο χρυσός, δηλώνει τὴν ἀξία καὶ τὴν ἀκτινοβολία τιῦ ἐπαινούμενου προσώπου. Ὅπως ἔχουν ἐπισημάνει οἱ Garlan καὶ Masson, ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου θυμίζει τὴν φράση τοῦ Ἀλκμᾶνος (*Παρθένειον* I, 55)

[1021] Βλ. τὸ χάραγμα **184/ Θ16** τοῦ παρόντος καταλόγου στὴν Ἀλυκὴ τῆς Θάσου.

"ἀργύριου πρόσωπον" καθὼς καὶ τὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου (Α7063) *ἀργυρέοιο· τοῦ λαμπροῦ τοῦ καλλίστου*.[1022]

218/Θ50) Θάσος, Πλάκα Φονιᾶ. SEG XLVIII 1167. (Πίν. 79)

Χάραγμα σὲ μέτωπο ἀρχαίου λατομείου, πλησίον ἀρχαίου πύργου.

Ἐντοπίσθηκε στὴ θέση Πλάκα Φονιᾶ.[1023]

Ἐκδ. Coulie 1998, 445-453, fig. 3. SEG XLVIII 1167.

Ἀπεικ. BCH 122, fig. 3.

5ος - 4ος αἰ. π.Χ.

[. . .].χῖνος καλός.

Σχολιασμός

[. . .].χῖνος· ἡ Coulie διέκρινε σὲ ἀπόσταση 0,07 μ. ἀριστερὰ τοῦ γράμματος Χ τὰ ἴχνη ἄλλου γράμματος, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ Μ, ἂν καὶ κατὰ τὴν ἴδια δὲ μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ πιθανότητα ἑνὸς Α. Πρὶν ἀπὸ τὸ Χ θεώρησε ἐπίσης πιθανὴ τὴν ὕπαρξη ἑνὸς Σ καὶ πρότεινε τὴ συμπλήρωση τοῦ σπάνιου ὀνόματος Μοσχῖνος[1024] ἢ τοῦ ἀκόμα σπανιότερου ὀνόματος Αἰσχῖνος,[1025] ποὺ θεωρεῖ ὑποκοριστικὸ τοῦ ὀνόματος Αἰσχίνης.[1026] Δεδομένου ὅμως ὅτι τὸ γράμμα Σ δὲν εἶναι βέβαιο, δυνατὲς εἶναι καὶ ἄλλες συμπληρώσεις ὅπως τὸ ὄνομα Ἀρχῖνος,[1027] ὄνομα γνωστὸ σὲ πολλὲς περιοχές.

Ἡ ἐπιγραφὴ θὰ μποροῦσε νὰ ἀποδοθεῖ εἴτε σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς ἐργάτες τοῦ λατομείου εἴτε σὲ ἕνα μέλος τῆς φρουρᾶς τοῦ παρακείμενου ἀρχαίου πύργου.[1028]

[1022] Garlan et Masson 1982, 17-18.

[1023] Πλησίον τῆς παρουσιαζόμενης ἐπιγραφῆς ἐντοπίσθηκαν οἱ ἀποσπασματικὰ σωζόμενες ἐπιγραφὲς Βιον καὶ [- -]ΘΕΟ[- -], γιὰ τὶς ὁποῖες βλ. Coulie 1998, 447.

[1024] Τὸ ὄνομα εἶναι ἐξαιρετικὰ σπάνιο, βλ. LGPN III.B καὶ LGPN V.A s.v.

[1025] Pape - Benseler 1911, 41 s.v.

[1026] Coulie 1998, 447.

[1027] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1028] Βλ. Coulie 1998, 449-453.

ΕΥΒΟΙΑ

219/Ε1) Εὔβοια. SEG LII 819. (Πίν. 79).

Χάραγμα σὲ ἀργὸ ἐπιμήκη λίθο (σχιστόλιθος), ἐλλιπὴ ὡς πρὸς τὴν ἀριστερὴ πλευρά.

Ὕψος: 0,095 μ., μῆκος (ὁρατό): 0,55 μ., πάχος: 0,075 μ. περίπου. Τὸ συνολικὸ πλάτος του ἐκτιμᾶται στὰ 0,60 - 0,62 μ.[1029]

Ύψ. γραμμ.: 0,022 - 0,045 μ.

Βρέθηκε στὴν περιοχὴ τῶν Στύρων, κοντὰ στὸ χωριὸ Τουνταῖοι, στοὺς πρόποδες τοῦ βράχου Κιάφα Μετσίφι μέσα σὲ δωμάτιο ἀρχαίου κτίσματος.[1030]

Μουσεῖον Καρύστου ἀρ. εὑρετηρίου 27.

Ἔκδ. Reber 2002, 47. SEG LII 819. Ματθαίου 2007, 161-168, πίν. XVI - XVII.

Βιβλ. Μουτσόπουλος 1978-80, 263-279, 358 (σχέδιο καὶ διαστάσεις), πίν. 79-81. SEG LVII 833. BE 121 (2008) 262.

Ἀπεικ. Δρακόσπιτα 358 (σχέδιο καὶ διαστάσεις), πίν. 79-81. Μελετήματα 52 πίν. XVI-XVII.

τέλη 6ου - ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

[-*c.*2-3-].οτα ὀφέλει οἴφεμα

[-*c.*2-3-]ιλαρχίδει.

[Ὁ δεῖνα τ]ῶτα ὀφε[ί]λει οἰκέμα|[τα τῶι Φ]ιλαρχίδει Knoepfler apud Reber· [-*c.*2-3-].οτα ὀφέλει οἴφεμα | [-*c.*2-3-]ιλαρχίδει Ματθαίου.

Παρατηρήσεις

Ψ = Χ.

Σύμφωνα μὲ τὶς παρατηρήσεις τοῦ Ματθαίου ὁ χαράκτης δὲν φαίνεται ὅτι ἦταν σταθερὸς ὡς πρὸς τὴ χάραξη τῶν γραμμάτων, ἀφοῦ γιὰ παράδειγμα τὰ δύο Ε τοῦ ρήματος ὀφέλει διαφέρουν, ὅπως ἐπίσης διαφέρει τὸ Α τῆς λέξεως οἴφεμα ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ κυρίου ὀνόματος τοῦ στίχου 2. Ἐπίσης καὶ τὰ δύο Φ τῆς τοῦ στίχου διαφέρουν πάρα πολύ. Ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ πλευρὰ δὲν λείπει μεγάλο τμῆμα τοῦ λίθου καὶ συνεπῶς μποροῦν νὰ συμπληρωθοῦν καὶ στοὺς δύο στίχους 2 ἢ 3 γράμματα.[1031] Κατὰ τὸν ἴδιο στὸ στίχο 1 τὰ ἴχνη τοῦ γράμματος, ποὺ διακρίνονται πρὶν ἀπὸ τὸ Ο τῆς καταλήξεως -

[1029] Ματθαίου 2007, 162.

[1030] Τὸ κτήριο ἐντοπίσθηκε ἀπὸ τὸ Ν. Μουτσόπουλο, βλ. Μουτσόπουλος 1978-1980, 358 καὶ 368 εἰκ. 78. Γιὰ τὴ θέση τοῦ κτηρίου βλ. καὶ Reber 2002, 44 εἰκ. 2.

[1031] Ματθαίου 2007, 163.

ότα εἶναι πλέον πιθανὸν ὅτι ἀνήκουν σὲ τρισκελὲς Σ[1032] καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ Λ τοῦ στίχου 2, ὅπου ὁ Knoepfler ἔχει διακρίνει κάθετη κεραία, διακρίνεται μία ἀκόμα κάθετη κεραία στὸ μέσον περίπου τοῦ ὕψους τῆς πρώτης καθέτου, ἡ ὁποία δὲν τὴν τέμνει, καθὼς καὶ μία μικρὴ κεραία, ποὺ τέμνει τὴν πρώτη κάθετη καὶ πιθανῶς πρόκειται γιὰ τὸ γράμμα Ε.[1033]

Σχολιασμός

Στ. 1: [-*c.*2-3-].οτα· κατὰ τὸν Ματθαίου ἡ κατάληξη *-ότα* ἢ *-ώτα* πρέπει νὰ ἀνήκει σὲ ἕνα κύριο ὄνομα θηλυκοῦ γένους σὲ πτώση ὀνομαστική (ὅπως γιὰ παράδειγμα Διοδότα, Θεοδότα, Εὐβιότα, Θεοζότα, Θευδότα). Κατὰ τὸν ἴδιο τὸ γράμμα ποὺ σώζεται πρὶν ἀπὸ τὸ Ο τοῦ -ότα εἶναι πιθανῶς Σ καὶ γιὰ αὐτὸ πιθανολογεῖ τὴ συμπλήρωση [Σ]ότα(=Σώτα), ὄνομα θηλυκὸ ποὺ μαρτυρεῖται στὴν Ἐρέτρια.[1034]

Στ. 1: ὀφέλει· τὸ ρῆμα ὀφέλει[1035] (= ὀφείλει) συντάσσεται μὲ δοτικὴ προσώπου καὶ αἰτιατικὴ πράγματος. Ἔτσι τὸ ἄμεσο ἀντικείμενο τοῦ ρήματος εἶναι τὸ οὐσιαστικὸ οἴφεμα καὶ τὸ ἔμμεσο θὰ πρέπει νὰ εἶναι τὸ κύριο ὄνομα σὲ δοτικὴ τοῦ στίχου 2, ἀπὸ τὸ ὁποῖο σώζεται ἡ κατάληξη -ιλαρχίδει (ἢ -ελαρχίδει).[1036]

Στ. 1: οἴφεμα· ὁ Knoepfler σύμφωνα μὲ τὴ δημοσίευση τοῦ Reber ἀνέγνωσε τὴν τελευταία λέξη τοῦ στίχου 1 ὡς οἰκέμα[τα] θεωρώντας τὸ τρίτο γράμμα ὡς κόππα, καὶ θεώρησε ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ καταγράφει ἕνα χρέος· ὁ κάτοικος τοῦ κτηρίου τὸ ὑποθήκευσε γιὰ δάνειο, ποὺ πῆρε ἀπὸ τὸν Φιλαρχίδη, ἢ τοῦ τὸ ἔδωσε ὡς προίκα.[1037]

Ἀντίθετα ὁ Ματθαίου διέκρινε τὸ γράμμα Φ καὶ ὄχι τὸ ϙ καὶ ἀνέγνωσε τὴ λέξη οἴφεμα. Τὸ ϙ ἄλλωστε προηγεῖται μόνον τῶν φωνηέντων Ο καὶ Υ, τῶν συμφώνων Λ καὶ Ρ καὶ σὲ μία περίπτωση τοῦ Τ.[1038] Σύμφωνα μὲ τὸν ἴδιο τὸ οὐδετέρου γένους οὐσιαστικὸ τῆς τρίτης κλίσης *οἴφεμα* (=οἴφημα) εἶναι ἀμάρτυρο καὶ προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα *οἰφέω -ῶ*, τὸ ὁποῖο συναντᾶται κυρίως ὡς *οἴφω*. Παράγωγα τοῦ ἴδιου ρήματος εἶναι ἐπίσης τὰ οὐσιαστικὰ *οἰφόλης* καὶ τὸ θηλυκό του *οἰφόλις,*[1039]

[1032] Ματθαίου 2007, 164.

[1033] Ματθαίου 2007, 166.

[1034] Ματθαίου 2007, 163-164. Γιὰ τὸ ὄνομα βλ. LGPN I, s.v. "Σώτα".

[1035] Γιὰ τὸν τύπο πρβλ. IG XII 9, 1273 II, στ. 3: ὀφέλεν, IG XII 5, 1, στ. 2, IG XII 5, 107, στ. 9

[1036] Ματθαίου 2007, 164.

[1037] Reber 2002, 47.

[1038] Ματθαίου 2007, 163, σημ. 10.

[1039] Βλ. Ἡσυχ. (Ο434): *οἰφόλης* καὶ (Ο435): *οἰφόλις*.

καθὼς καὶ τὸ *φιλοίφας*.[1040] Τὸ ρῆμα οἴφω ἀναφέρεται μάλιστα γιὰ νὰ περιγράψει τὴν ἐρωτικὴ πράξη τόσο γιὰ τὸν ἄνδρα, ὅσο καὶ γιὰ τὴν γυναίκα.[1041] Ἡ λέξη *οἴφημα* δηλώνει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνέργειας τοῦ ρήματος, ὅπως ἡ λέξη φίλημα (φιλέω -ῶ), βίνημα (βινέω -ῶ).[1042]

Στ. 2: [-*c.*2-3-]Ιλαρχίδει· τὸ ὄνομα συμπληρώθηκε ἀπὸ τὸν Knoepfler ὡς [Φ]ιλαρχίδης[1043], ποὺ εἶναι ἡ μόνη πιθανὴ συμπλήρωση ἂν τὸ γράμμα πρὶν τὸ *Λ* εἶναι *Ι*. Ἀντίθετα ὁ Ματθαίου θεωρεῖ ὅτι τὰ σωζόμενα ἴχνη τῶν κεραιῶν ὁδηγοῦν στὴ συμπλήρωση τοῦ γράμματος Ε[1044] καὶ πρότεινε τὴ συμπλήρωση τοῦ ἀμάρτυρου ὀνόματος [Ζ]ε̣λαρχίδης (=Ζηλαρχίδης), δεδομένου ὅτι τὸ ὄνομα Ζήλαρχος μαρτυρεῖται στὴν Ἐρέτρια τὸν 4ο/3ο αἰ. π.Χ.[1045], ὅπου ἐπίσης μαρτυροῦνται καὶ τὰ ὁμόρριζα ὀνόματα Ζηλάδης[1046], Ζηλέας[1047] καὶ Ζηλόβιος.[1048]

Ἡ ἐπιγραφὴ κατὰ τὸν Ματθαίου εἶναι μᾶλλον ἀρχαιότερη χρονολογικὰ ἀπὸ τὸ κτήριο, στὸ ὁποῖο βρέθηκε, ἂν εἶναι σωστὴ ἡ χρονολόγηση τοῦ κτηρίου ἀπὸ τὸν Μουτσόπουλο στὸν 5ο-4ο αἰ. π.Χ. βάσει τῆς ἐπιφανειακῆς κεραμεικῆς ποὺ ἐντοπίσθηκε[1049] καὶ ἐφ᾽ ὅσον δὲν ἔχει διενεργηθεῖ ἀνασκαφικὴ ἔρευνα.

Στὴν ἐπιγραφὴ ἔχει καταγραφεῖ μία "ὑπενθύμιση" ἀπὸ τὸ "δανειστὴ" Φιλαρχίδη ἢ Ζελαρχίδη, γιὰ ἕνα πρωτότυπο, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, χρέος τῆς -*οτας*. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι εἶναι ἴσως τὸ παλαιότερο ἑτεροφυλικὸ αἰσχρολογικὸ χάραγμα (βλ. κατωτέρω Κεφάλαιο 5, ΙΙ).

220/Ε2) Εὔβοια. IG XII 9, 890a. (Πίν. 80)

Χάραγμα σὲ βράχο.

[1040] Φιλοίφας: "ὁ φιλῶν τὸ συνουσιάζειν" σύμφωνα μὲ ἀρχαῖο σχολιασμὸ τοῦ Θεοκρίτου, 4.62 (ἐκδ. C. Wendel).

[1041] Ματθαίου 2007, 165-167.

[1042] Ματθαίου 2007, 164-166.

[1043] Knoepfler apud Reber 2002, 47.

[1044] Βλ. παραπάνω τὶς σχετικὲς παρατηρήσεις τῆς ἐπιγραφῆς.

[1045] Βλ. LGPN I s.v. "Ζήλαρχος". Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Ἀττικὴ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. βλ. PAA s.v. "Ζήλαρχος" καὶ LGPN II s.v. "Ζήλαρχος" καὶ στὴν Κερασοῦντα τοῦ Πόντου τὸ 400 π.Χ. βλ. LGPN V.A s.v. "Ζήλαρχος".

[1046] Βλ. LGPN I s.v. "Ζηλάδης".

[1047] Βλ. LGPN I s.v. "Ζηλέας".

[1048] Βλ. LGPN I s.v. "Ζηλόβιος".

[1049] Μουτσόπουλος 1978-1980, 370.

Ἐντοπίσθηκε σὲ κάθετο μέτωπο λατομείου στὴ βορειοανατολικὴ κλιτὺ τῆς ἀκρόπολης τῆς Ἐρέτριας.

Ἔκδ. IG XII 9, 890a. Friedmann 1994, 93 σημ. 5. Walker 2004, 19-20.

Φωτ. ΑΚ 37 (1994), pl. 22.1, Archaic Eretria, Fig. 1.20(a),(b).

τέλη 6ου / ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

[- -]αμανδρος

καλός.

Ἀμάρανδρος καλὸς IG· ΔΑΜΑΡΑΝΔΡΟΣ ΚΑΛΟΣ Friedmann· (Δ?)ΑΜΑΝΔΡΟΣ ΚΑΛΟΣ Walker.

Παρατηρήσεις

Πρὶν ἀπὸ τὸ πρῶτο Α τοῦ στίχου 1 ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου εἶναι πολὺ φθαρμένη.

Σχολιασμός

[- -]αμανδρος· τὸ ὄνομα Δαμάρανδρος ποὺ ἀνέγνωσε ὁ Friedmann[1050] δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά, ἐνῶ τὸ ὄνομα [Δ]άμανδρος, ποὺ ἀνέγνωσε ὁ Walker[1051] ἀπαντᾶ ἄλλη μία φορὰ στὴ Μεσσηνία τὸ 208 ἢ 207 π.Χ.[1052] Ἡ συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι βεβαία.[1053]

Ὁ Friedemann ἀποδίδει τὸ χάραγμα σὲ ἕνα ἐρωτευμένο λατόμο.[1054]

221/Ε3) Εὔβοια. Μουτσόπουλος 1978 - 80, 344. (Πίν. 80)

Χάραγμα στα τοιχώματα σπηλαίου.Ἐντοπίσθηκε σὲ ὕψος περίπου 2.00 μ. ἀπὸ τὴ σημερινὴ στάθμη τοῦ δαπέδου του.

Ὕψ. Γραμμάτων: 0,03 μ.

Ρὸ ἢ Ρόϊ - σπηλιά.

Ἔκδ. Μουτσόπουλος 1978-80, 344, αρ. 2, πίν 96-97.

Βιβλ. Reber, ΑΚ 45 (2002) 49.

Ἀπεικ. ΕΕΠΣΑΠΘ 8, πίν 96-97.

[1050] Friedmann 1994, 93 σημ. 5.

[1051] Walker 2004, 19-20.

[1052] Βλ. LGPN III.A s.v.

[1053] Δυνατὴ θὰ ἦταν ἡ συμπλήρωση [Σκ]άμανδρος, βλ. PAA s.v. καὶ LGPN I, II, III.A, III.B s.v. Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τὰ ὀνόματα Ἡροσκάμανδρος (βλ.LGPN s.v.), Σάμανδρος (βλ. LGPN III.A s.v.), Κάμανδρος (βλ. LGPN III.A s.v.) καὶ Παλάμανδρος (βλ. LGPN IV, V.A. s.v.).

[1054] Friedemann 1994, 93.

4ος αἰ. π.Χ.

ΔΙΙdΟΔΙΟΙ καλή.

Παρατηρήσεις

Ἡ παρουσιαζόμενη ἐδῶ μεταγραφὴ ἀκολουθεῖ πιστὰ ἐκείνη τῆς πρώτης δημοσίευσης. Τὸ τέταρτο γράμμα τοῦ ὀνόματος τῆς καλῆς (d) ἀποτελεῖ ἐπιλογὴ τοῦ ἐκδότη τῆς ἐπιγραφῆς.

Σχολιασμός

Ἡ ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι βέβαιη.

222/Ε4) Εὔβοια. SEG LII 821 B. (Πίν. 81)

Χάραγμα στα τοιχώματα σπηλαίου, σὲ ὕψος περίπου 2.00 μ., ἀπὸ τὴ σημερινὴ στάθμη τοῦ δαπέδου τοῦ σπηλαίου.

Ύψ. γραμμ.: 0,050 - 0, 0,24 μ.

Ρὸ ἢ Ρόϊ - σπηλιά.

Ἐκδ. Μουτσόπουλος 1978-80, 345, αρ. 4, πίν. 99.

Βιβλ. Reber, AK 45 (2002) 49.

Ἀπεικ. ΕΕΠΣΑΠΘ 8 (1978-80) πίν. 99.

4ος(;) αἰ. π.Χ.

Μαγιρίον

καλός.

Σχολιασμός

Μαγιρίον· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά.[1055] Ἡ μεταγραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς ἀκολούθησε τὴν ἀρχικὴ ἔκδοσή της ἂν καὶ προκαλεῖ ἐντύπωση ἡ χρήση τοῦ Ο ἀντὶ τοῦ Ω σὲ ἐπιγραφὴ ποὺ χρονολογεῖται(;) στὸν 4ο αἰ. π.Χ. Ἀναμενόμενη θὰ ἦταν ἡ γραφὴ Μαγιρίων.

Κατὰ τὸν Reber τὸ σπήλαιο βρίσκεται στὰ σύνορα τῶν Στύρων καὶ τῆς Καρύστου. Κατὰ τὸν Χανιώτη εἶναι πιθανὸ ὅτι τὰ χαράγματα ἔγιναν ἀπὸ τοὺς ἐφήβους ποὺ φρουροῦσαν τὰ σύνορα τῶν δύο περιοχῶν.[1056]

[1055] Γνωστὸ ἀπὸ πολὺ μεταγενέστερο (4ος / 5ος αἰ. μ.Χ.) χάραγμα σὲ ὄστρακο ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας εἶναι τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Μάγιρος, βλ. LGPN I, II s.v. “Μάγιρος”.

[1056] Chaniotis σχόλια στὸ SEG LII 821 B.

ΚΡΗΤΗ

223/ΚΡ1) Κρήτη. Γόρτυνα. I. Creticae IV 50. (Πίν. 82)

Χάραγμα σὲ τοῖχο.

Ὕψος γραμμάτων: 0,03 - 0,032 μ.

Ἐντοπίσθηκε στὸ ἀνατολικό ἐξωτερικὸ μέτωπο τοῦ τοίχου τῆς ἀγορᾶς τῆς Γόρτυνος "sul 2o blocco (dell' euthynteria) dall' angolo NE del 1o filare, un acclamazione".

Ἐκδ. Halbherr 1899, 295. Taramelli 1902, 610. I. Creticae IV 50.

Βιβλ. Pernier 1925-26, 27, σημ. 1. EG III 391.

Ἀπεικ. I. Creticae IV, p. 109.

τέλη τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.

Δαμαγόρα- →

ς καλός. ←

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι χαραγμένη βουστροφηδὸν σὲ δύο στίχους ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος εἶναι ἐς εὐθὺ καὶ ὁ δεύτερος ἐπὶ τὰ λαιά.

Σχολιασμός

Δαμαγόρα|ς· τὸ ὄνομα συναντᾶται στὴ Γόρτυνα ἄλλες δύο φορὲς πολὺ ἀργότερα καὶ συγκεκριμένα κατὰ τὸν 2ο αἰ. π.Χ. καὶ εἶναι γνωστὸ σὲ ἄλλα νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ ἄλλες περιοχές.[1057] Στὸ παρὸν χάραγμα ἔχουμε τὴν παλαιότερη μέχρι σήμερα ἐμφάνιση τοῦ ὀνόματος στὴν Κρήτη.

Τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς ἐλάχιστες ἐπιγραφὲς τῆς Κρήτης,[1058] ποὺ ἔχουν βέβαιο ἐρωτικὸ περιεχόμενο, ἄν καὶ γιὰ τὴν περιοχὴ διαθέτουμε ἀπὸ φιλολογικὲς κυρίως πηγὲς τὶς περισσότερες καὶ τὶς πλέον διαφωτιστικὲς πληροφορίες γιὰ τὴν παιδεραστία.[1059] Τὸ ἐπίθετο *καλὸς* στὴν Κρήτη

[1057] Βλ. LGPN I, III.A, III.B, V.A s.v. Γνωστοὶ εἶναι ἐπίσης οἱ τύποι Δημαγόρας, Δημαγόρης βλ. (LGPN I, II, IV, V.A s.v.) καὶ Δαμάγορος (βλ. LGPN III.B s.v.) καθὼς καὶ τὰ γυναικεῖα ὀνόματα Δαμαγόρα (βλ. LGPN II, III.B s.v.) καὶ Δαμαγορίς (βλ. LGPN III.A s.v.).

[1058] Βλ. καὶ λῆμμα ἀριθ. **224/ΚΡ2** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1059] Meier 1930, 37-40· Robinson-Fluck 1937, 19 - 21· Percy 1996, 29-31.

εἶχε κατὰ τὸν Στράβωνα (10.4.21/C483) τὴ σημασία τοῦ διακεκριμένου καὶ γενναίου νέου, ποὺ ἐμφανιζόταν σὰν ἐρώμενος ἀνάμεσα στοὺς παῖδες τῆς ἀγέλης.

224/KP2) Κρήτη. Ἱερὸ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης στὴ Σύμη Βιάννου. Ἀδημοσίευτα χαράγματα.

Ἀπὸ τὴν ἀνασκαφικὴ ἔρευνα τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀφροδίτης στὴ Σύμη Βιάνου (ἀνασκαφὴ ὑπὸ τὴ διεύθυνση τῆς Ἀγγ. Λεμπέση) ἔχουν βρεθεῖ σὲ πολλὰ θραύσματα κεραμίδων, ποὺ προέρχονται ἀπὸ πρωιμότερα κτήρια, χαράγματα γυναικείων ὀνομάτων, ποὺ συνοδεύονται ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *καλὰ/καλαί*. Κατὰ τὴν Λεμπέση ἡ χρήση τοῦ συγκεκριμένου ἐπιθέτου ὑποδηλώνει τὴν νεαρὴ ἡλικία τῶν ἀναθετριῶν, ποὺ ἦταν γυναῖκες στὴν ἡλικία γάμου ἤ νιόπαντρες γυναῖκες καὶ ὄχι ἑταῖρες ἤ ἱερὲς πόρνες.[1060] Σὲ πολλὲς κεραμίδες ἀναφέρονται ἐπίσης ἀνδρικὰ ὀνόματα, συνοδευόμενα συχνὰ ἀπὸ ἕνα ἐθνικὸ πόλης τῆς ἀνατολικῆς ἤ τῆς κεντρικῆς Κρήτης.[1061] Σύμφωνα μὲ τὸν ἐπίτιμο Διευθυντὴ τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου κ. Χ. Κριτζᾶ, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀναλάβει τὴ δημοσίευση τῶν χαραγμάτων, τὰ ἀνδρικὰ ὀνόματα συχνὰ συνοδεύονται ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸ "καλὸς" ἢ "κάλλιστος".[1062] Κατὰ τὴν Λεμπέση τὸ ἱερὸ συνδεόταν μὲ τελετουργίες ὡρίμανσης, ὄχι ὅμως ἁπλοῦ περάσματος ἀπὸ τὸ ἕνα στάδιο σὲ ἄλλο καὶ ἐνηλικίωσης, ἀλλὰ ἦταν ἕνας τόπος προγαμιαίας "ἐρωτοτροπίας" ἀνάμεσα στοὺς νέους ἐν ἀναμονῇ τοῦ γάμου τους.[1063] Σύμφωνα καὶ μὲ τὰ ὑπόλοιπα εὑρήματα τοῦ ἱεροῦ, πολλοὶ νέοι τῆς Κρήτης ἑόρταζαν σὲ αὐτὸ τὸ πέρασμά τους ἀπὸ τὴν ἐφηβεία στὴν ἐνηλικίωση μὲ τὸν Κεδρίτη Ἑρμῆ ὡς προστάτη θεό.[1064]

[1060] Lembessi 2009, 532.

[1061] Lembessi 2009, 532-533.

[1062] Εὐχαριστῶ θερμὰ τὸν κ. Χαρ. Κριτζᾶ γιὰ τὶς σχετικὲς πληροφορίες.

[1063] Lembessi 2009, 533-534.

[1064] Lembessi 2009, 524.

ΣΙΚΕΛΙΑ

225/Σ1) Ἀκράγας, IGASMG II 119. (Πίν. 83)

Μελαμβαφὴς ἀττικὴ κύλικα. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ δύο στίχους στὸ ἐσωτερικό.

Ὕψος: 0,085 μ., διάμετρος κύλικος στὸ χεῖλος: 0,18 μ.

Ὕψος γραμ: 0,007-0,005 μ.

Βρέθηκε στὸ Montagna di Marzo.

Ἐκδ. Manganaro 1968 - 69, 197-199, tav. 18. Lazzarini 1973, 695-698, tav. 1. Lazzarini 1973-74, 355-57, n. 23, tav. 71. Gallavotti 1975, 172-177. Forssmann 1976, 39-46. Manni-Piraino 1976-77, 273. Gallavotti 1980 - 81, 426. SEG XXXI 824. Masson 1984-85, 76. Masson-Talliardat 1985, 137-140. SEG XXXV 1009. IGASMG II ἀριθ. 119. IGDS I ἀριθ. 167. Manganaro 1996, 135.

Βιβλ. Βουτυρᾶς 1987-90, 43-44. SEG XLV, 729. Svenbro 1988, 189-191.

Ἀπεικ. ΚΩΚΑΛΟΣ 14-15 (1968-69) tav. 18. Lazzarini 1973, tav. 1. Lazzarini 1973-74, tav. 71. ZPE 59 (1985) taf. X.

Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

τοῦτον τὸν σρύφον Πόρρος ἀποδίδοτι ἐς τὸν θίασον τὸν π[οτᾶ]ν
2 αἰ δὲ φιλῆ(ι) Φρύναν, οὐκ ἄλλος κ᾽ ἆγε· ho δὲ γράπσας τὸν
ἀννέμο<ν>τα πυγίξει.

Forsmann leg. **1** π[οτὸ]ν Manganaro. **2** αἰ δὲ φιλῆ(ι) Φρυνάνου κάλλος καγ(ὸ) hόδε γράπσας τὸν Ἀν{ν}εμότα(ν) πυγίξει Manganaro. αἰ δὲ φιλῆ Φρύναν, οὐκ ἄλλος κ᾽ ἄγε· ho δὲ γράψας τὸν Ἀννεμότα πυγίξει Lazzarini. αἰ δ᾽ ἐφίλει Φρύναν Gallavotti. αἰ δὲ φιλῆ Φρύναν Dubois.

Παρατηρήσεις

Ἡ τελευταία λέξη τοῦ πρώτου στίχου σώζεται ἀποσπασματικὰ λόγω σπασίματος τοῦ τοιχώματος τῆς κύλικος.

Σχολιασμός

Στ. 1: σρύφον· ἡ ἐπιγραφὴ ὀνομάζει τὸ ἀγγεῖο σκύφο ἐνῶ συμβατικὰ ἀπὸ τὴν ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα ἀποκαλεῖται κύλικα.[1065]

Στ. 1: Πόρρος· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἐπιγραφικὰ μόνο στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα. Γνωστὸ εἶναι τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Πόρκης, τὸ ὁποῖο συναντᾶται δύο φορὲς στὴ

[1065] Βλ. καὶ τὸ σχετικὸ σχολιασμὸ τῆς Lazzarini γιὰ τὴν ὀνομασία σκύφος, Lazzarini 1973-74, 356.

Μαρώνεια κατὰ τὸν 2ο αἰ. π.Χ.[1066] ἀλλὰ δὲν μαρτυρεῖται σὲ καμία ἄλλη περιοχή. Σύμφωνα μὲ τὸν Forssman τὸ ὄνομα Πόρκος μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ παρωνύμιο, ἂν δεχθοῦμε ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὸ λατινικὸ porcus = χοῖρος. Στὴν περίπτωση αὐτὴ μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ ἰταλικὸ δάνειο τῶν ἑλληνικῶν διαλέκτων τῆς περιοχῆς. Ὁ Forssman δὲν ἀπέκλεισε μάλιστα τὴν περίπτωση τῆς προέλευσης τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ gentilicium Porcius.[1067] Τὸ ὄνομα Πόρκος εἶναι ὅμως γνωστὸ καὶ ὡς ἄλλο ὄνομα τοῦ Νηρέα ἀπὸ ἕνα χωρίο τοῦ Ἀλκμᾶνα,[1068] ποὺ ἔχει ἀποθησαυρισθεῖ καὶ ἀπὸ τὸν Ἡσύχιο.[1069] Ὁ λεξικογράφος παρέχει ἐπίσης στὴ λέξη *πόρκος* τὴν ἑρμηνεία *κύρτος*,[1070] ποὺ εἶναι εἶδος καλαθιοῦ ἀπὸ δίχτυ γιὰ τὸ ψάρεμα.[1071]

Στ. 2: Φρύνα· τὸ γυναικεῖο ὄνομα Φρύνα (ἐδῶ στὴ δωρική του μορφή) εἶναι σπάνιο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο ἂν καὶ εἶναι πασίγνωστο λόγω τῆς ἑταίρας Φρύνης.[1072]

Κατὰ τὴν πρώτη δημοσίευση τοῦ χαράγματος ὁ Manganaro ἀνέγνωσε στὸ στ. 2 τὸ ὄνομα Φρύνανος ἀντὶ τοῦ Φρύνα καθὼς καὶ τὴν αἰτιατικὴ τοῦ κυρίου ἀνδρικοῦ ὀνόματος Ἀν{ν}εμότα(ν) (Ἀνεμώτας) ἀντὶ τῆς λέξεως ἀννέμο<ν>τα. Γιὰ νὰ λύσει μάλιστα τὸ πρόβλημα τῆς ἔλλειψης τοῦ τελικοῦ Ν ἀπὸ τὴν αἰτιατικὴ πτώση θεώρησε ὅτι αὐτὸ ἐπαναλήφθηκε μετὰ τὸ πρῶτο Ν τῆς λέξης: “In Αννεμοτα, a mio avviso, la ν finale dell’ acc. fu ripetuta dopo la prima, generando una dittografia”. Ἀκολούθως ἔδωσε ὁμοφυλοφυλικὸ περιεχόμενο στὸ χάραγμα, τὸ ὁποῖο ἑρμήνευσε στὸ πλαίσιο συμποσιαστικῶν κοτταβισμῶν καὶ μετέφρασε «ma se (*Porkos*) bacia la bellezza di *Phrynanos* (cioe, il ble *Ph*.) anche io, quello che ha inciso l’ iscrizione, *paedicabit Anemotas*.».[1073]

Ἡ Lazzarini ἀναγνώρισε ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶχε κάποια μετρικὴ δομὴ καὶ στὸ δεύτερο στίχο ἕνα ἑξάμετρο καὶ μιὰ πενθημιμερὴ τομή, ποὺ τὴν ὁδήγησε στὴν ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος Φρύνα, δηλαδὴ τὸ δωρικὸ τύπο τοῦ ὀνόματος Φρύνη.[1074] Ἀνέγνωσε ἐπίσης τὸ ὄνομα Ἀννεμότας σὲ γενικὴ πτώση, τὸ ὁποῖο θεώρησε πατρώνυμο. Σύμφωνα μὲ τὴν ἑρμηνεία της ὁ «γράψας» δήλωνε ὅτι θὰ σοδομίσει τὸν

[1066] βλ. LGPN IV, s.v. “Πόρκης”.

[1067] Forssmann 1976, 43. Τὴν ἄποψή του ἀπορρίπτει ὁ Dubois, βλ. IGDS 192.

[1068] Ἀλκμάν, fr. 1, 19: *παῖδα Πόρκω*.

[1069] Ἡσυχ. (N 516): *Νηρεύς· θαλάσσιος δαίμων, Ἀλκμὰν (fr. 1, 49) καὶ Πόρκον ὀνομάζει*.

[1070] Ἡσυχ. s.v. *πόρκος· κύρτος. τινὲς δὲ τὸν ἁλιευτικὸν κύρτον ἀποδιδόασιν*.

[1071] Βλ. ἐπίσης LSJ[9], s.v. “πόρκος”.

[1072] Εἶναι γνωστὸ ἄλλη μία φορὰ στὴν Καμπανία τῆς Νότιας Ἰταλίας, βλ. LGPN III.A, s.v. Βλ. ἀκόμα LGPN I, II, III.B καὶ IV s.v.

[1073] Manganaro 1968-69, 197-199.

[1074] Lazzarini 1973, 695-698.

Ἀνεμώτα ἢ τὸν ὑιὸ τοῦ Ἀνεμώτα. Ἀναγνώρισε τέλος μία δυνητικὴ ὑποτακτικὴ στὴ φράση *κ᾽ἄγε* (κά = ἂν στὶς δωρικὲς διαλέκτους), καὶ προχώρησε σὲ μιὰ διαφορετικὴ μετάφραση: "Ma se (Porkos) ama Phryna, un altro non potrebbe portargliela via. Colui che scrive, invece *paedicabit* il (figlio) di Annemotas".

Οἱ Gallavotti καὶ Forssmann, ἀνεξάρτητα ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, ἀποδέχθηκαν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν διορθώσεων τῆς Lazzarini ἀλλὰ ἀναγνώρισαν στὴ λέξη *ἀννέμο<ν>τα* τὸν συντετμημένο τύπο τῆς μετοχῆς ἐνεστῶτος *ἀννέμων-μοντος* τοῦ ἐνεργητικοῦ ρήματος *ἀνανέμω* (= ἀναγιγνώσκω).

αἰ δὲ φιλῆ(ι) Φρύναν· ὁ Gallavotti ἀναγνώρισε στὸν στίχο 2 ἕναν ὑποθετικὸ λόγο καὶ μετέγραψε τὸ ρῆμα ἄγω ὡς ὁριστικὴ παρατατικοῦ, δηλαδὴ "οὐκ ἆγ᾽" (ἡ πρόταση σὲ φιλολογικὴ μεταγραφὴ στὴν ἀττικὴ διάλεκτο θὰ ἦταν: εἰ δ᾽ ἐφίλει Φρύνην, οὐκ ἄλλος ἂν ἦγε). Σύμφωνα μὲ τὴν μεταγραφὴ αὐτὴ ἡ μετρικὴ ἀνάλυση τῶν δύο πρώτων στίχων εἶναι ἡ ἀκόλουθη: τοῦτον τὸν σρύφον (δοχμίος) - Πόρρος ἀποδίδοτι (ἰθυφαλλικός) - ἐς τὸν θίασον τὸν π[αῖ]ν (ἐνόπλιος) - αἰ δὲ φιλῆ(ι) Φρύναν (ἡμιεπές) – οὐκ ἄλλος κ᾽ ἆγε· ho δὲ γράπσας (ἐνόπλιος) - τὸν ἀννέμο<ν>τα πυγίξει (ἰαμβικὸ δίμετρο).[1075]

Ὁ Dubois ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἀναγνώρισε αἰτιολογικὴ καὶ ὄχι ὑποθετικὴ πρόταση ἀλλὰ καὶ ἕναν ἀρχαϊκὸ τύπο τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστώτα σὲ -η.[1076]

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ δύο στίχοι γίνονται κατανοητοὶ στὸ εὔθυμο περιβάλλον ἑνὸς συμποσίου, ὅπου ἕνας συμποσιαστὴς προφανῶς ὁ Πόρκος χάραξε στὸν πυθμένα ἑνὸς ἀγγείου ἕνα μικρὸ ποίημα γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸν πόθο του γιὰ μιὰ παρούσα στὸ ἴδιο συμπόσιο ἑταίρα, τὴν Φρύνα, καὶ παράλληλα ἀπεύθυνε μιὰ ὑβριστικὴ καὶ περιπαιχτικὴ "προειδοποίηση" στὸν ἀναγνώστη τοῦ διστίχου. Παρόμοια ὑβριστικὴ διάθεση συναντοῦμε καὶ στὰ χαράγματα τοῦ παρόντος καταλόγου **154/N1**: Κροῦε νιρōν με, ὅπου διαπιστώνεται ἡ ἄμεση ἀπεύθυνση στὸν ἀναγνώστη τοῦ χαράγματος.[1077]

[1075] Gallavotti 1975, 172-177. Forssmann 1976, 39-46. Τὴν ἀνάγνωσή τους ἀποδέχθηκε ὁ Manganaro σὲ νεώτερη μελέτη του, βλ. Manganaro 1996, 135.

[1076] IGDS ἀριθ. 167, σ. 193.

[1077] Ἂν καὶ ὑπάρχουν πολλὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴ λατινικὴ γλώσσα μὲ φανερὴ ὁμοιότητα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο, ὅπως π.χ. CIL IV 2360: amat qui scribet, pedicatur qui leget, CIL IV 1798 [pedi]catus qui legit (Πομπηΐα), δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ συνδέσουμε λόγω τῆς μεγάλης χρονικῆς τους ἀπόστασης ἤ, ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ Forssman (1976, 42-43), ἐπειδὴ μᾶς διαφεύγει ἡ λατινικὴ ἐξέλιξη αὐτῶν τῶν ἐκφράσεων. Τὸ ὑβριστικὸ σχόλιο πρὸς τὸν ἀναγνώστη εἶναι βέβαια φαινόμενο διαχρονικό, τὸ ὁποῖο συναντᾶται καὶ στὴ σύγχρονη ἐποχή.

226/Σ2) Ἀκράγας, IGASMG II 120. (Πίν. 84)

Ὑδρία τοπικοῦ ἐργαστηρίου μὲ γραπτὴ φυτικὴ διακόσμηση. Φέρει γραπτὲς πρὶν ἀπὸ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφές, ἡ πρώτη ἐκ τῶν ὁποίων (Α) ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ χεῖλος τοῦ ἀγγείου, ἡ δεύτερη (Β) βουστροφηδὸν στὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος του ἀγγείου καὶ ἡ τρίτη (Γ) βουστροφηδόν, ἐπίσης στὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου ἀλλὰ στὴν ἀντίθετη πλευρὰ ἀπὸ τὴ δεύτερη (Β).

Ὕψος: 0,34 μ., περίμετρος κοιλίας: 0, 88 μ.

Ὕψος γραμμάτων: 0, 004 μ.

Βρέθηκε στὴν περιοχὴ τοῦ Montagna di Marzo (Ἐρβησσος).

Φυλάσσεται στὸ Μουσεῖο τῶν Συρακουσῶν.

Ἐκδ. Manganaro 1968-69, 146. tav. 15.1, 16. 1-2, 17.1. Manganaro 1976-77, 256. Gallavotti 1980, 1021. SEG XXVIII 767. IGDS ἀριθ. 166. IGASMG ἀριθ. 120. NAGVI, DOC 2.

Ἀπεικ. Κώκαλος 14-15, tav. 15.1, 16. 1-2, 17.1.

Ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

Α. Γελõιος Ἄκ[α]ς ἔραται.

Β. Γελõιος

Ἄκ[α]ς ←

ἔραται.

Γ. Εὔμαχος δὲ

μισθοṭ[αι].←

Σύμφωνα μὲ τὸν Dubois. **Α.** Ἄκ[α]ς ἔραται. Manganaro· Ἀκ[ᾶ]ς ἐρᾶται Gallavotti· Ἄ<κ>κ[α]ς ἐρᾶται Arena. **Β.** Ἄκας | ἔραται Manganaro· Ἀκ[ᾶ]ς ἐρᾶται Gallavotti· Ἄ<κ>κ[α]ς ἐρᾶται Arena. **Γ.** Εὔμαχος δ᾽ ἐ|μὶ Σφο(δ)|[ρίου?] Manganaro· Εὔμαχος δὲ μισθοṭ[- -] Gallavotti· Εὔμαχος δὲ μισθοῖ[- -] Arena.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ ἀλφάβητο τῆς Γέλας. Στὸ στ. 2 τῆς τρίτης ἐπιγραφῆς (Γ) τὸ τέταρτο γράμμα ἔχει ἀποδοθεῖ ὡς Φ (κύκλος μὲ μιὰ κάθετη πινελιὰ στὸ ἐσωτερικὸ κάτω μέρος τοῦ κύκλου). Ἀπὸ τὴν φωτογραφία ποὺ παρατίθεται στὶς δημοσιεύσεις πιθανὸν τὸ τελευταῖο γράμμα τῆς λέξης τοῦ δευτέρου στίχου τῆς ἴδιας ἐπιγραφῆς (Γ) εἶναι Τ.

Σχολιασμός

Γελῶιος· τὸ ὄνομα ὡς κύριο καὶ ὄχι ὡς ἐθνικό μαρτυρεῖται μόνον στὴν Σικελία ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. π.Χ.[1078] Γνωστὰ στὴ Σικελία καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς εἶναι τὰ παρεμφερὴ ὀνόματα Γέλων καὶ Γέλως καθὼς καὶ ὁ τύπος Γέλουν στὴ Θεσσαλία[1079] ποὺ βρίσκουμε τόσο στὴ Σικελία, ὅσο καὶ σὲ ἄλλες περιοχές[1080].

Ἄκ[α]ς· τὸ ὄνομα Ἄκα μαρτυρεῖται τόσο μὲ ἕνα, ὅσο καὶ μὲ δύο Κ.[1081] Ἡ συμπλήρωση τοῦ δεύτερου Κ ὡς λάθος τοῦ χαράκτη ἀπὸ τὸν Arena[1082] μπορεῖ νὰ δικαιολογηθεῖ μόνον ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἄλλη μία φορὰ στὴ Σικελία μὲ τὴν γραφὴ Ἄκκα.[1083] Ἐπισημαίνεται ὅμως ὅτι ἡ γραφὴ μὲ ἕνα Κ θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ ἀποτέλεσμα τῆς ἀρχαϊκῆς ἁπλογραφίας. Τὸ ὄνομα Ἄκα θὰ μποροῦσε ὅμως νὰ θεωρηθεῖ παραλλαγὴ τοῦ ὀνόματος Ἀκίς[1084] (ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ ἀκίς, -ιδος). Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ ὄνομα Ἄκα εἶναι δυνατὸ νὰ ἀποτελεῖ τὸ ὄνομα μίας ἑταίρας.

Εὔμαχος· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ ἀρκετὲς περιοχές.[1085] Στὴ Σικελία μαρτυρεῖται ἄλλες τρεῖς φορὲς ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ἕως τὸν 1ο αἰ. μ.Χ. Μαρτυρεῖται ἐπίσης μία φορὰ στὴ Νότιο Ἰταλία.[1086]

ἔραται· τὴν ἀνάγνωση τοῦ γ΄ ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ρήματος ἔραμαι πρότειναν οἱ Manganaro καὶ Dubois.[1087] Ἀντίθετα, ὁ Gallavotti ἀνέγνωσε τὸν τύπο *ἐρᾶται* τοῦ ρήματος *ἐράω-ῶ*, βασιζόμενος στὸ μέτρο τῶν ἐπιγραφῶν, τὸ ὁποῖο προσδιόρισε ὡς "paragliconeo"[1088]. Τὴν ἀνάγνωση τοῦ Gallavotti ἀκολούθησε καὶ ὁ Arena.

Τὸ ρῆμα ἔραμαι εἶναι γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλες δύο ἐπιγραφές: τὴν **255/IT13** καὶ τὴν **58/A58** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1078] Βλ. LGPN III.A, s.v.

[1079] Βλ. LGPN III.B, s.v.

[1080] βλ. LGPN I-V.A, s.v. "Γέλων" καὶ LGPN II, III.A, IV καὶ V.A, s.v. "Γέλως".

[1081] Τὸ ὄνομα Ἄκα εἶναι γνωστὸ μέχρι σήμερα ἄλλες δύο φορὲς στὴ Μικρὰ Ἀσία κατὰ τοὺς ἑλληνιστικοὺς καὶ ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, βλ. LGPN V.A, s.v. "Ἄκα".

[1082] IGASMG ἀριθ. 120.

[1083] Βλ. LGPN III.A, s.v. (στὴν περιοχὴ Terravecchia di Cuti). Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται ἐπίσης στὸ Βυζάντιο καὶ τὴ Μικρὰ Ἀσία σὲ μεταγενέστερους χρόνους, βλ. LGPN IV καὶ V.A s.v. "Ἄκκα". Γνωστὸ ἐπίσης στὴ Σάμο εἶναι τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Ἀκκώ, βλ. LGPN III.A. s.v.

[1084] Βλ. LGPN II, IV s.v. Γνωστὰ ἐπίσης εἶναι τὰ ὀνόματα Ἀκκίς καὶ Ἄκκος, βλ. LGPN V.A. s.v.

[1085] Βλ. LGPN I -V.A s.v.

[1086] Βλ. LGPN III.A s.v.

[1087] Manganaro 1968 - 69, 197· Manganaro 1976-1977, 256· IGDS ἀριθ. 166 (Dubois).

[1088] Gallavotti 1980, 1021.

μισθοτ· Ὁ Manganaro ἄν καὶ ἀνέγνωσε τὸ γράμμα Τ μετὰ τὸ Ο, μετέγραψε λανθασμένα: Εὔμαχος δ᾽ ἐ|μὶ Σφο(δ)[ρίου?], θεωρώντας ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ γραφέα καὶ τὸ πατρώνυμό του.[1089]

Ἡ λέξη *μισθοτ*[- -] του δευτέρου στίχου τῆς τρίτης ἐπιγραφῆς προκαλεῖ ἐνδιαφέρον ὡς πρὸς τὴν ἀκριβὴ σημασία της. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνάγνωση τοῦ Arena (μισθοῖ), ὁ Εὔμαχος πληρώνει κάποιον ἢ κάποιαν προφανῶς γιὰ τὴν προσφορὰ ἐρωτικῶν ὑπηρεσιῶν.[1090] Ὁ Dubois ἀντίθετα διέκρινε στὸ τέλος τοῦ χαράγματος τὰ ἴχνη ἑνὸς Τ καὶ ἔδωσε τὴν ἑρμηνεία ὅτι ὁ Εὔμαχος μισθώνει τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴν παροχὴ ἐρωτικῶν ὑπηρεσιῶν,[1091] ἄποψη τὴν ὁποία θεωρῶ περισσότερο πιθανή.

Ἐπειδὴ οἱ ἐπιγραφὲς ἔχουν γίνει πρὶν τὴν ὄπτηση τοῦ ἀγγείου θὰ μποροῦσε αὐτὸ νὰ θεωρηθεῖ παραγγελία τοῦ Γελωΐου γιὰ τὴν Ἄκα. Θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ θεωρηθεῖ ἀστεϊσμὸς ἀνάμεσα σὲ δύο φίλους, συνεργάτες στὸ ἴδιο ἐργαστήριο.

227/Σ3) Ἄκραι, IGDS II 45. (Πίν. 85)

Στήλη ἀπὸ τοπικὸ ἀσβεστόλιθο, σπασμένη στὴν ἀριστερὴ πλευρά.

Ὕψος: 0,46 μ., πλάτος: 0,75 μ., πάχος: 0,10 μ.

Ὕψος γραμμάτων: 0,02 - 0,025 μ. Στ.1: 0,05 μ.

Βρέθηκε σὲ ἀνασκαφὴ στὴν ἰδιοκτησία V. Mirona στὴν περιοχὴ Furmica, σὲ ἀπόσταση 7 χιλιομέτρων ἀπὸ τὶς Ἄκρες.

Φυλάσσεται στὴν Ἀρχαιολογικὴ Συλλογὴ τῶν Ἀκρῶν (Antiquario di Akrai).

Ἐκδ. G. Manganaro 1962, 493-496 (fig. 1-2). Manganaro 1996, 135-139, taf. XI-XIV. SEG XLVI 1250. IGDS 167. IGDS II 45.

Βιβλ. BE 1964, 604. BE 1997, 725.

Ἀπεικ. Helikon 2 (1962) 493 - 496 (fig. 1-2). ZPE 111 (1996) Taf. X, Fig. 1.

[1089] Manganaro 1968-69, 197: "Avremmo cosi la "firma" dell' autore dell' epigrafe, designato con il patronimico, a meno di far dipendere Σφο(δ)[ρίου] da una apposizione sottintesa, quale ἐραστής, ricavabile per connessione dalla precedente iscrizione, in cui si dichiara Γελδιος Ἄκας ἔραται. Ammetendo questa seconda interpretazione, si comprende la "punta" spiritosa del testo: mentre *Geloios* ama una donna a nome *Aka* (una schiava indigena?), *Eumachos,* tiene a dichiararlo, predilige un fanciulo chiamato *Sphodrias*. All' *eros* di tipo commune si contrappone il piu ricercato παιδικὸς ἔρως: achi conosce la *paideia* dei Greci di eta classica, cio non puo destare meraviglia o scandalo".

[1090] IGASMG ἀριθ. 120.

[1091] Ὁ Dubois στηρίζει τὸ μισθ̣ὸ̣τ̣[αι] στὸ τοῦ Δημοσθένους, *Κατὰ Στεφάνου* 79: Τίν᾽, ὦ Φορμίων, τῶν πολιτῶν ἑταιρεῖν…… μεμίσθωμαι.

Τέλος 5ου - ἀρχὲς 4ου αἰ. π.Χ.

[- - -] *vacat* ΑΙ *vacat*

[- - -] *vacat* Θράσυς *vacat*

[- - -] κατάπυγος *vacat*

[- - - -] ΩΝΟΤΟΡ *vacat*

5.[- - - - -] ΚΑΜΙΜΑΔΕΟΣ *vacat*

[- - - - - -] ̣ΙΟΣ

2 Θράσυς Manganaro 1962· θρασύς Robert (BE 1964, 625), Manganaro 1996· Θράσυς Dubois 2008. **3** καταπύγων Manganaro 1962· κατάπυγος Manganaro 1996. **4** [- - -]‾ΩΝΟΤΟ̣Λ Manganaro 1962. **5** ΚΑΜΜΑΔΕΟΣ Manganaro 1962· ΚΑΜΙΜΑΔΕΟΣ Manganaro 1996. **6** ὑιός Manganaro 1962.

Παρατηρήσεις

Τὰ γράμματα ΑΙ τοῦ πρώτου στίχου εἶναι ἐμφανῶς μεγαλύτερα ἀπὸ ἐκείνα τῶν ὑπολοίπων στίχων καὶ εἶναι πιθανὸν νὰ μὴν συνδέονται μὲ τοὺς στ. 2-6. Στὸ στ. 3, στὸ Ο τῆς λέξης κατάπυγος ἔχει χαραχθεῖ φαλλικὸ σύμβολο. Ἐπίσης στὸ στ. 5 ἡ ἀνάγνωση ΚΑΜΙΜΑΔΕΟΣ ἀπὸ τὸν Manganaro στηρίζεται στὴν ἀναγνώριση ὡς γράμματος ἑνὸς ἀπὸ τὰ δύο χαράγματα ποὺ βρίσκονται ἀνάμεσα στὰ δύο Μ.[1092] Ὁ τρόπος χάραξης ὠθεῖ μᾶλλον στὸ νὰ θεωρήσουμε ὅτι ἡ ἀναγραφὴ ἔγινε μετὰ τὴ θραύση τῆς ἀρχικῆς στήλης.

Σχολιασμός

Στ. 2: Θράσυς· ἡ λέξη ΘΡΑΣΥΣ μπορεῖ νὰ μεταγραφεῖ εἴτε ὡς τὸ ἐπίθετο *θρασύς*, εἴτε ὡς τὸ κύριο ὄνομα Θράσυς. Ὁ Manganaro μετέγραψε τὸ 1996 τὸ ἐπίθετο *θρασύς*,[1093] σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν πρώτη δημοσίευση τῆς ἐπιγραφῆς κατὰ τὴν ὁποία εἶχε μεταγράψει τὸ ὄνομα Θράσυς.[1094] Θεωρῶ ὅτι στὸ στίχο θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωρίσουμε τὸ κύριο ὄνομα Θράσυς λόγω τῆς ὕπαρξης τοῦ ἐπιθέτου κατάπυγος στὸν ἑπόμενο στίχο καὶ ἐπειδὴ δὲν σώζεται κάποιο ἄλλο ὄνομα στὸν στίχο 1.

Στ. 3: κατάπυγος· ὁ Manganaro ἀνέγνωσε τὸ ἐπίθετο μετὰ ἀπὸ νέα ἐξέταση τῆς ἐπιγραφῆς ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς του ἀνάγνωσης καταπύγῳ̣. Τὸ ἐπίθετο κατάπυγος συναντᾶται καὶ ἄλλη φορὰ στὴν Ἀπουλία.[1095]

Στ. 4: ΩΝΟΤΟΡ· ὁ Manganaro ἀνέγνωσε στὰ σωζόμενα γράμματα ἕναν "μετασχηματισμὸ" χάριν λογοπαιγνίου τοῦ κοινοῦ ὀνόματος Ὀνάτωρ[1096] καὶ θεώρησε

[1092] Manganaro 1996, 135-36.

[1093] Manganaro 1996, 136.

[1094] Manganaro 1962, 494. Τὸ ὄνομα Θράσυς ἀνέγνωσε καὶ ὁ Dubois, βλ. IGDS II, 102 ἀρ. 45.

[1095] Βλ. **243/IT1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

πιθανὲς δύο ἑρμηνεῖες: α) ὅτι ὁ χαράκτης ἔπαιξε μὲ βάση τὴ λέξη *ὦνος*, δηλαδὴ τίμημα, καὶ σχημάτισε ἕνα ὄνομα μὲ τὴν ἔννοια τοῦ "ἀγορασμένου" ἢ β) ὅτι ἔκανε λογοπαίγνιο μὲ τὴ λέξη *ὄνος,* και ὑπονοεῖ τὴν ὁμοιότητα τοῦ κατονομαζόμενου προσώπου μὲ τὸ τετράποδο ζῶο.

Στ. 5: ΚΑΜΙΜΑΔΕΟΣ· ὁ Manganaro θεώρησε ἄστοχα ὅτι πρόκειται γιὰ δωρικὴ παραλλαγὴ τοῦ ὀνόματος Καλλιμήδης,[1097] ἄποψη ποὺ ἀμφισβήτησε ὁ Dubois.[1098]

Εἴτε δεχθοῦμε ὅτι ἡ λέξη Θράσυς τοῦ στ. 2 ἀποτελεῖ κύριο ὄνομα, τὸ ὁποῖο προσδιορίζεται μὲ τὸ ἐπίθετο κατάπυγος τοῦ ἑπόμενου στίχου, εἴτε ἀναγνώσουμε τὸ ἐπίθετο θρασύς, παραμένει ἀβέβαιο τὸ νόημα τῶν τριῶν ὑπόλοιπων στίχων (ὄνομα μὲ πατρώνυμο ἢ κάτι ἄλλο;).

228/Σ4) Γέλα, IGASMG II 77. (Πίν. 85)

Τμῆμα βάσης ἀμφορέα(;). Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὸ κάτω μέρος της.

Διάμετρος: 0,11 μ.

Ὕψος γραμ: 0, 008-0, 01 μ.

Βρέθηκε τὸ 1956 στὶς ἀνασκαφὲς στὴν βόρεια πλευρὰ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Γέλας.

Ἐκδ. Orlandini 1956, 152 - 53, no. 19. IGDS I 144g. IGASMG II 77.

Βιβλ. BE 1958, 562. Guarducci 1964-65, 469. Arena 1988, 151. EG III 343.

Ἀπεικ. MDAI(R) 63 (1956)p. 152, fig. 16. Κώκαλος 10-11 (1964-65) fig. 5. IGDS I p. 167.

τέλη 6ου - ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

Εὐένα καλά.

Παρατηρήσεις

Ἡ χρήση τοῦ χαλκιδικοῦ L ἀντὶ τοῦ Λ τοῦ ἀλφαβήτου τῆς Γέλας, τοῦ Υ ἀντὶ τοῦ V καὶ ἡ χρήση τοῦ μακροῦ Α ὡθοῦν στὴν ἀναγνώριση ἑνὸς μικτοῦ ἀλφαβήτου μὲ βοιωτικὰ στοιχεῖα κατὰ τοὺς Orlandini καὶ Guarducci.[1099]

Σχολιασμός

[1096] Manganaro 1996, 136. Ὁ Dubois (IGDS II 45) ὕστερα ἀπὸ τὴν παράθεση τῆς ἄποψης τοῦ Manganaro σημειώνει: «trop subtil. Je croirais advantage a une une doble faute d' orthographe dns le nom du graveur du texte".

[1097] Manganaro 1996, 136.

[1098] BE 1997, 725. IGDS II, 102 ἀρ. 45.

[1099] Orlandini 1956, 153. Epigrafia Greca III, 343 σημ. 1.

Εὐένα(=Εὐήνα)· τὸ ὄνομα μὲ τὴ δωρική του μορφὴ συναντᾶται γιὰ πρώτη φορὰ στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα. Τὸ ὄνομα Εὐήνη (Εὐένε) εἶναι ἐπίσης γνωστὸ στὴν Ἀθήνα τὸ 520 π.Χ.[1100]

229/Σ5) Γέλα, IGDS I 151. (Πίν. 86)

Βάση λύχνου. Φέρει ἐγχάρακτη πρὸ τῆς ὀπτήσεως ἐπιγραφή.

Βρέθηκε στὴ Γέλα καὶ φυλάσσεται στὸ Βρεττανικὸ Μουσεῖο.

British Museum 1863. 7-28.

Ἐκδ. Kaibel 1878, ἀριθ. 1131. Milne - v. Bothmer 1953, 221-222. Bailey 1975, 310-311, no Q 666, pl. 2.

Βιβλ. Gallavotti 1979, 63.

Ἀπεικ. *Lamps in the British Museum* I, pl. 2.

3ος /2ος αἰ. π.Χ.

Εἰμὶ δὲ Παυσανία τοῦ καταπυγοτάτο.

Σχολιασμός

Παυσανία· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συνηθισμένο σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου,[1101] στὴ Γέλα ὅμως μαρτυρεῖται ἄλλη μία φορὰ κατὰ τὸν 5ο αἰ. π.Χ.[1102]

καταπυγοτάτο· ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς τοῦ ἐπιθέτου *κατάπυγος* εἶναι γνωστὸς ἐπιγραφικὰ μόνον ἀπὸ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα.[1103]

Ὁ Gallavotti ἀναγνώρισε στὸ χάραγμα ἔμμετρη δομὴ καὶ συγκεκριμένα ἕνα πεντάμετρο.

Δεδομένου ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν ὄπτηση τοῦ ἀγγείου, τὴ θεωρῶ ἕνα ὑβριστικὸ σχόλιο γιὰ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἐργαζόμενους σὲ ἕνα κεραμικὸ ἐργαστήριο ἢ εἰδικὴ παραγγελία μὲ περιπαιχτικὸ σκοπό.

[1100] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ γραπτὴ ἐπὶ ἀγγείου ἐπιγραφή, βλ. ABV 261, ἀριθ. 41· LGPN II, s.v. Σπάνιο εἶναι καὶ τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Εὔηνος, βλ. LGPN II-V.A s.v. Γνωστὸ εἶναι ἐπίσης τὸ ὄνομα Εὐηνώ, βλ. LGPN III.B, s.v. Γιὰ τὴν ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος Εὐήνα βλ. HPN 572.

[1101] Βλ. LGPN I -V.A s.v.

[1102] Βλ. LGPN III.A s.v.

[1103] Βλ. LSJ[9] s.v. κατάπυγος. Γιὰ τὸ συγκριτικὸ βαθμὸ, βλ. CGF I, (Σώφρονος μίμοι) 165, no 63: *καταπυγοτέραν τ᾽ ἀλφηστᾶν*.

230/Σ6) Iaitas, SEG XXXV 1005. (Πίν. 86)

Θραῦσμα μεγάλου ἀβαφοῦς ἀγγείου, συγκολλούμενο ἀπὸ τρία μικρότερα τμήματα. Φέρει δύο ἐγχάρακτες πρὶν τὴν ὄπτηση ἐπιγραφές, μὲ σχετικὰ προσεγμένα γράμματα διαφορετικοῦ μεγέθους.

Βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ στὴν θεμελίωση τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου περίστυλης οἰκίας τὸ ἔτος 1985.

Αρ. Εύρ. Κ 7397

Ἐκδ. Isler 1985, 50-51. Isler 1990, 58.

Ἀπεικ. *AK* 28, Abb. 3. *AK* 33, Taff.13,6.

β΄ μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

A. Ἀπολλ[όδωρος vel οδώρου]
Ἀπολλοδ[ώρου].

B. [Ἀ]πολλ[ο]δώρου
[π]ορνοκ[όπ]ου.

A. 1 Ἀπολλ[όδωρος] Isler.

Παρατηρήσεις

Τὰ γράμματα τῶν δύο ἐπιγραφῶν ἔχουν σημαντικὴ διαφορὰ ὕψους καὶ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς Β εἶναι σχεδὸν διπλάσια σὲ ὕψος ἀπὸ ἐκεῖνα τῆς Α. Ἡ ἀπόσταση μεταξὺ τῶν δύο κατώτερων τμημάτων του ἀγγείου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ φωτογραφία δικαιολογεῖ τὴν συμπλήρωση δύο γραμμάτων.

Σχολιασμός

Ἀπολλόδωρος· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συνηθισμένο.[1104] Καὶ οἱ δύο ἀναγραφὲς ἀναφέρονται προφανῶς στὸ ἴδιο πρόσωπο. Λόγω τῆς ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος σὲ γενικὴ πτώση στὸ δεύτερο χάραγμα, ἡ ὁποία ὑποδηλώνει τὸν ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου, προτιμῶ τὴ συμπλήρωση τοῦ ἴδιου ὀνόματος σὲ γενικὴ καὶ στὸ πρῶτο χάραγμα, χωρὶς βέβαια νὰ μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ συμπλήρωση τοῦ Isler.

[π]ορνοκ[όπ]ου· ἡ λέξη σημαίνει προαγωγός καὶ μαρτυρεῖται στὶς φιλολογικὲς πηγές,[1105] εἶναι ὅμως ἡ πρώτη φορὰ ποὺ συναντᾶται σὲ ἐπιγραφές.

Ὁ Isler κατὰ τὴν ἀρχικὴ παρουσίαση τῆς ἐπιγραφῆς καὶ πρὶν βρεθεῖ τὸ τελευταῖο συναρμόζον θραῦσμα, ὑπέθεσε ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ ἕνα μάθημα γραφῆς, στὸ

[1104] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1105] CAF III, 1057. Πολυδ. ΣΤ΄ 188.

ὁποῖο εἶχε ἀναγραφεῖ τὸ ὄνομα Ἀπολλοδώρου τέσσερις φορές[1106]. Μὲ τὴν εὕρεση ὅμως τοῦ τελευταίου θραύσματος ἐξέφρασε τὴν ἄποψη ὅτι ὁ χαράκτης καὶ τῶν δύο ἐπιγραφῶν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἀπολλόδωρος, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὄνομά του χάραξε καὶ τὴν ἰδιότητά του. Θὰ μποροῦσε ὅμως νὰ θεωρηθεῖ πείραγμα ἀνάμεσα στοὺς τεχνίτες ἑνὸς ἐργαστηρίου.

231/Σ7) Iaitas, SEG LIII-2, 1005 (2). (Πίν. 87)

Χάραγμα σὲ κονίαμα.

Ὕψος: 0,87 μ., πλάτος: 0,90 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς βόρειας αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Iato, πίσω ἀπὸ ἕνα βάθρο χτισμένο στὴ βορειοδυτική της γωνία.

P 16.

Ἐκδ. Taeuber 2003, 190, no. 2. SEG LIII-2 1005.2.

Ἀπεικ. Tyche 18 (2003) p.190, Taf. 13.

3ος αἰ. π.Χ.

λα[ί]καζε.

λα[ι]κάζε: Taeuber

Σχολιασμός

λα[ί]καζε· ὁ Taeuber ἀναγνώρισε στὴν ἐπιγραφὴ τὸ τρίτο πρόσωπο τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ρήματος λαικάζω καὶ ἀπέδωσε τὸ νόημα ὁ "δεῖνα λαικάζει"[1107]. Κατὰ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. ὅμως θὰ περιμέναμε τὴν ἀναγραφὴ τῆς πλήρους διφθόγγου *ει* καὶ τοῦ τύπου *λαικάζει* ἀντὶ τοῦ *λαικάζε* γιὰ τὸ τρίτο ἐνικὸ πρόσωπο τοῦ ρήματος. Ἐπιπρόσθετα, ἡ μεταγραφὴ καὶ ἀνάγνωση τοῦ Tauber παρέχει προβλήματα διότι λείπει τὸ ὑποκείμενο τοῦ ρήματος καὶ δὲν γίνεται κατανοητὸ ποιὸν ἀφορᾶ ὁ ρηματικὸς τύπος. Ἔτσι, θεωρῶ πιθανότερο ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ δεύτερο πρόσωπο προστακτικῆς λα[ί]καζε. Μὲ αὐτὴ ὁ χαράκτης ἀπευθύνεται στὸ θεατή, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὸ ἑπόμενο χάραγμα **232/Σ8**.

[1106] Isler 1985, 51.

[1107] Taeuber 2003, 190, no. 2.

232/Σ8) Iaitas, SEG LIII-2, 1005 (4). (Πίν. 87)

Χάραγμα σὲ κονίαμα.

Ὕψος: 0,87 μ., πλάτος: 0,90 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς βόρειας αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Iato, πίσω ἀπὸ ἕνα βάθρο χτισμένο στὴ βορειοδυτική της γωνία.

P 16.

Ἐκδ. Taeuber 2003, 190, no. 4. SEG LIII-2, 1005.4.

Ἀπεικ. Tyche 18 (2003) 190, Taf. 13.

3ος αἰ. π.Χ.

πυγίζου.

Σχολιασμός

Ἡ χρήση τοῦ ρήματος στὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτα τῆς μέσης φωνῆς, ἀποτελεῖ μία χυδαία λέξη ποὺ ἀπευθύνεται στοὺς ἀναγνῶστες τοῦ χαράγματος, ὅπως πιθανῶς συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ἐπιγραφὴ **231/Σ7** τοῦ παρόντος καταλόγου.

233/Σ9) Iaitas, SEG LIII-2, 1005 (5). (Πίν. 88)

Χάραγμα σὲ κονίαμα.

Ὕψος: 0,87 μ., πλάτος: 0,90 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς βόρειας αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Iato, πίσω ἀπὸ ἕνα βάθρο χτισμένο στὴ βορειοδυτική της γωνία.

P 16.

Ἐκδ. Taeuber 2003, 191, no. 5.

Ἀπεικ. Tyche 18 (2003) 191, Taf. 13.

3ος αἰ. π.Χ.

Λάλος πυγί(ζει vel -εται).

Λάλος πυγί(ζει) Tauber

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Ο τῆς πρώτης λέξης ἔχει ἀποδοθεῖ τὸ κάτω μισὸ τοῦ γράμματος. Ἐπίσης διακρίνονται τρία γράμματα (Υ, Λ, Η) ἀπὸ παλαιότερη ἀναγραφή, κάτω ἀπὸ τὴ δεύτερη λέξη τοῦ χαράγματος.

Σχολιασμός

Λάλος· τὸ ὄνομα εἶναι σπάνιο στὴ Σικελία καὶ τὴν Κάτω Ἰταλία καθὼς καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[1108]

Σύμφωνα μὲ τὸν Taeuber ὁ χαράκτης ἠθελημένα ἢ ἀθέλητα δὲν τελείωσε τὴν λέξη, τὴν ὁποία σκόπευε νὰ συμπληρώσει ὡς τρίτο ἑνικὸ πρόσωπο τῆς ὁριστικῆς ἐνεστώτα.[1109] Κατὰ τὴ γνώμη μου ὅμως εἶναι δυνατὴ καὶ ἡ συμπλήρωση πυγί(ζεται).

234/Σ10) Iaitas, SEG LIII-2, 1005 (9). (Πίν. 88)

Χάραγμα σὲ κονίαμα.

Ὕψος: 0,87 μ., πλάτος: 0,90 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς βόρειας αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Iato, πίσω ἀπὸ ἕνα βάθρο χτισμένο στὴ βορειοδυτική της γωνία.

P 16.

Ἐκδ. Taeuber 2003, 192, no. 9.

Ἀπεικ. Tyche 18 (2003) 192, Taf. 14.

3ος αἰ. π.Χ.

Ἀδρα(- -)
Κα̣λ(λ)ιπύγου παῖς.

1 Ἄδρα(στος): Taeuber

Σχολιασμός

Στ. 1: Ἀδρα(- -)· σύμφωνα μὲ τὸν Tauber τὸ ὄνομα θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ὡς Ἄδραστος, ὄνομα ποὺ συναντᾶται σὲ πολλὲς περιοχές,[1110] ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα ὀνόματα ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ Ἀδρα-, ὅπως τὰ Ἀδρανίων,[1111] Ἀδρανόδωρος,[1112]

[1108] Βλ. LGPN III.A, IV καὶ V.A s.v.

[1109] Taeuber 2003, 191.

[1110] Τὸ ὄνομα εἶναι σπάνιο, βλ. LGPN I- LGPN V.A, s.v.

[1111] Βλ. LGPN III.A. s.v. (Ἀκράγας, 2ος αἰ. π.Χ.).

Ἄδραμυς,[1113] Ἀδραστίδας,[1114] Ἀδρατάδας,[1115] Ἀδράστης.[1116] Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἄν καὶ τὸ οὐσιαστικὸ παῖς εἶναι ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους, δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα γυναικεῖο ὄνομα ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ Ἀδρα-.

Στ. 2: Καλ̣(λ)ιπύγου παῖς· τὸ ἐπίθετο καλλίπυγος σημαίνει τὸν ἔχοντα/τὴν ἔχουσα καλὴ πυγή.[1117] Εἶναι ἐπίσης γνωστὸ ἐπίθετο τῆς Ἀφροδίτης[1118] καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ θεωρῶ ὅτι ἡ φράση *καλλιπύγου παῖς* ἀποτελεῖ προφανῶς ἔκφραση θαυμασμοῦ γιὰ τὴν ὀμορφιὰ τοῦ Ἀδρα[- -].

Θεωρῶ περισσότερο πιθανὸ ὅτι πρόκειται γιὰ ὁμοφυλοφυλικὴ παρὰ γιὰ ἑτεροφυλοφυλικὴ ἐπιγραφή, λόγω τοῦ σωζόμενου τμήματος τοῦ ὀνόματος ἀλλὰ καὶ τοῦ χαρακτήρα τῶν ὑπολοίπων χαραγμάτων τοῦ τοίχου. Ἴσως μάλιστα ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἐπιθέτου τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης νὰ ἀποτελοῦσε ἕναν ἔμμεσο ὑπαινιγμὸ γιὰ τὶς ὁμοφυλοφιλικὲς προτιμήσεις τοῦ Ἀδρα[- -].

235/Σ11) Iaitas, SEG LIII-2, 1005 (10). (Πίν. 89)

Χάραγμα σὲ κονίαμα.

Ὕψος: 0,87 μ., πλάτος: 0,90 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς βόρειας αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Iato, πίσω ἀπὸ ἕνα βάθρο χτισμένο στὴ βορειοδυτική της γωνία.

P 16.

Ἐκδ. Taeuber 2003, 193, no. 10 (= SEG LIII-2, 1005.10).

Tyche 18 (2003) 193.

3ος αἰ. π.Χ.

μύζεται ἄπο vacat

μύζεται ἀπό Taeuber.

Σχολιασμός

[1112] Βλ. LGPN III.A. s.v. (Συρακούσες, 215- 214 π.Χ.).

[1113] Βλ. LGPN I, V.A. s.v. (Μυτιλήνη, 1ος αἰ. π.Χ-1ος αἰ. μ.Χ. καὶ Σάρδεις, 7ος / 6ος αἰ. π.Χ.).

[1114] Βλ. LGPN III.B. s.v. (Ἐλάτεια Φωκίδος, 342 π.Χ.).

[1115] Βλ. LGPN III.B. s.v. (Γυρτών, 215 π.Χ.).

[1116] Βλ. LGPN V.A. s.v. (Σινώπη, 4ος/3ος αἰ. π.Χ.).

[1117] LSJ[9] s.v. "καλλίπυγος" ὑπὸ τὸ λῆμμα "καλλιπόταμος".

[1118] Ἀθήν. 12. 554C.

μύζεται ἄπο· τὸ ρῆμα μύζω ἔχει δύο σημασίες: α) μουγγρίζω, μουρμουρίζω, βογγῶ, γογγύζω καὶ β) πίνω μὲ συμπιεσμένα τὰ χείλη, βυζαίνω, ροφῶ. Λαμβάνοντας ὑπ᾽ ὄψιν τὸ περιεχόμενο τῶν ὑπολοίπων χαραγμάτων μποροῦμε νὰ θεωρήσουμε ὅτι τὸ ρῆμα μύζεται δὲν ἔχει ἁπλᾶ καὶ μόνο τὴ σημασία τοῦ μουγγρίζω ἢ μουρμουρίζω ἀλλὰ ὅτι κάποια ἀπὸ τὶς ἄλλες σημασίες, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ συνδυασθεῖ μὲ τὴ σεξουαλικὴ πράξη. Κατὰ τὸν Taeuber θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ συνώνυμο τοῦ ρήματος λαικάζω[1119]. Γνωστὴ ἐπίσης ἀπὸ τὸν Εὐστάθιο (862.42) εἶναι ἡ λέξη *μύζουρις*, "*ἡ δὲ εἰρημένη οὐρὰ καὶ ἀπομύζουριν παρήγαγε γυναῖκα τὴν αἰσχροποιὸν*, ὅπου οὐρὰ εἶναι τὸ ἀνδρικὸ γεννητικὸ μόριο".[1120]

Προβληματικὴ ὅμως εἶναι ἡ ἑρμηνεία τῶν γραμμάτων ΑΠΟ. Ὁ Taeuber θεώρησε ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν πρόθεση *ἀπό*, ἡ παρουσία τῆς ὁποίας ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ δικαιολογηθεῖ.[1121] Λόγω τῆς παθητικῆς φωνῆς τοῦ ρήματος θὰ ἦταν ἀναμενόμενη ἡ πρόθεση ὑπό, γιὰ νὰ δηλώσει τὸ ποιητικὸ αἴτιο, τὸ ὁποῖο στὴν συγκεκριμένη περίπτωση δὲν ὑπάρχει. Τὴν διόρθωση ἐπίσης τῆς πρόθεσης σὲ <ὑ>πό δὲν τὴ θεωρῶ πιθανή. Δὲν θὰ μποροῦσε βέβαια νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ πιθανότητα ὅτι τὰ τρία αὐτὰ γράμματα ἀνήκουν σὲ ἕνα ὄνομα ἀτελῶς ἀναγεγραμμένο καὶ κατὰ προτίμηση ἀνδρικό.

Κατὰ τὴν ἄποψή μου πρόκειται γιὰ τὸ γ΄ ἐνικὸ πρόσωπο τοῦ ρήματος ἀπομυζῶ. Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ πρόθεση ἀπό- ὡς πρῶτο συνθετικό, ἐπιτείνει τὴν ἔννοια ἑνὸς ρήματος ἐνῶ μὲ τὴν ἀναστροφὴ τῆς πρόθεσης ὕστερα ἀπὸ τὴν τμήση της, ἐνισχύεται περαιτέρω τὸ ἐκφραζόμενο νόημα καὶ δίνεται περισσότερη ἔμφαση στὴν φράση.[1122] Τὸ συντακτικὸ φαινόμενο εἶναι γνωστὸ ἤδη ἀπὸ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη, π.χ. ὀλέσας ἄπο (*Ὀδυσ.* ι 534). Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ προτείνω τὴν μεταγραφὴ *μύζεται ἄπο*.

236/Σ12) Iaitas, SEG LIII-2, 1005 (13). (Πίν. 89)

Χάραγμα σὲ κονίαμα.

Ὕψος: 0,87 μ., πλάτος: 0,90 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς βόρειας αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Iato, πίσω ἀπὸ ἕνα βάθρο χτισμένο στὴ βορειοδυτική της γωνία.

[1119] Taeuber 2003, 193.

[1120] Βλ. καὶ Ἀπόρρητα 45, ἀριθ.14-15.

[1121] Taeuber 2003, 193.

[1122] Βλ. Goodwin 1955, 263 §1223.

P 16.

Ἔκδ. Taeuber 2003, 194, no. 10.

Ἀπεικ. *Tyche* 18 (2003) 194.

3ος αἰ. π.Χ.

Ἡ̣ρ̣ακλῆς πυγίζεται.

Σχολιασμός

Τὸ ὄνομα Ἡρακλῆς εἶναι γνωστὸ σὲ πολλὲς περιοχές,[1123] ἡ ἀναγραφή του ὅμως στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ παρωνύμιο, ὑπονοώντας κάποιον πολὺ δυνατό, ὁ ὁποῖος ἔχει ὅμως αἰσχρὲς τάσεις.[1124]

237/Σ13) Iaitas, SEG LIII-2, 1005 (15). (Πίν. 89)

Χάραγμα σὲ κονίαμα.

Ὕψος: 0,87 μ., πλάτος: 0,90 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς βόρειας αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Iato, πίσω ἀπὸ ἕνα βάθρο χτισμένο στὴ βορειοδυτική της γωνία.

P 16.

Ἔκδ. Taeuber 2003, 195, no. 15.

Ἀπεικ. Tyche 18 (2003) Taf. 15.

3ος αἰ. π.Χ.

Σάν̣ων Γᾶρυν ἄν[τ]ι̣κρυ̣[ς] πυγίζει.

Σχολιασμός

Σάν̣ων· τὸ ὄνομα Σάνων/Σάννων εἶναι γνωστὸ μόνον σὲ περιοχὲς τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας.[1125]

[1123] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1124] Παραδείγματα τοῦ ὀνόματος Ἡρακλῆς ὡς προσηγορικοῦ ἔχουμε καὶ γιὰ πρόσωπα καὶ γιὰ πράγματα, βλ. Ματθαίου 1992-1998, 574, ὅπου καὶ ἄλλη βιβλιογραφία.

[1125] Βλ. LGPN IIIA, s.v. Περισσότερο γνωστό, ἀλλὰ ἐπίσης σπάνιο εἶναι τὸ παρεμφερὲς ὄνομα Σαννίων, βλ. LGPN I-V.A s.v. Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα προέρχονται τὰ ἐπίσης σπάνια ὀνόματα Σάνος / Σάννος, Σαννάριος, Σάννιος, Σάνοννος, Σαννώ, Σαννάρατος, Σαννᾶς, βλ. LGPN I-V.A s.v.

Γᾶρυν· τὸ ὄνομα στὴν δωρική του μορφὴ συναντᾶται μόνον στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα.[1126]

ἄν[τ]ι̣κρυ̣[ς]· τὸ ἐπίρρημα ἔχει τὴ σημασία ἀπέναντι ἀλλὰ καὶ κατ᾽ εὐθεῖαν, καθ᾽ ὁλοκληρίαν καὶ ἀπροκάλυπτα, φανερά,[1127] ἑρμηνεῖες τὶς ὁποῖες θεωρῶ περισσότερο πιθανὲς γιὰ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα.

Στὴν περίπτωση αὐτὴ ὁ ἀναγραφεὺς θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι ὁ Σάνων, ὁ ὁποῖος χωρὶς καμία ἐπιφύλαξη πυγίζει καὶ στὴ συνέχεια διαλαλεῖ τὸ κατόρθωμά του, ἢ κάποιος τρίτος ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὴν πράξη καὶ ἐκθέτει καὶ τοὺς δύο.

238/Σ14) Iaitas, SEG LIII-2, 1005 (17). (Πίν. 90)

Χάραγμα σε κονίαμα.

Ὕψος: 0,87 μ., πλάτος: 0,90 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ βόρειου τοίχου τῆς βόρειας αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Monte Iato, πίσω ἀπὸ ἕνα βάθρο χτισμένο στὴ βορειοδυτική της γωνία.

P 16.

Ἐκδ. Taeuber 2003, 196, no. 17.

Ἀπεικ. *Tyche* 18 (2003) Taf. 16a.

3ος αἰ. π.Χ.

Ζώπυρος κίναιδός ἐστι καὶ πεπ̣ύ̣γ̣ι̣σ̣τ̣α̣ι̣ τ̣ριά[κις?].

Σχολιασμός

Ζώπυρος· τὸ ὄνομα Ζώπυρος μαρτυρεῖται πολὺ συχνὰ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[1128] Στὸ Monte Iato μαρτυρεῖται ἄλλη μία φορὰ κατὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ[1129] καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο.

[1126] Γνωστὸς εἶναι ὁ ἰωνικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος Γῆρυς, ποὺ μαρτυρεῖται στὴν Καμάρινα (βλ. LGPN III.A, s.v.). Μαρτυρεῖται ἐπίσης τὸ παραπλήσιο ὄνομα Γαρέας στὴν Σπάρτη τὸν 6ο αἰ. π.Χ., (βλ. LGPN III.A, s.v.), καθὼς καὶ τὸ ὄνομα Γαρτύδας στὸν Κρότωνα, (βλ. LGPN III.A s.v.).

[1127] LSJ[9] s.v. "ἄντικρυς".

[1128] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1129] Βλ. LGPN III.A, s.v. "Ζώπυρος" ἀριθ. 83 (κέραμος του 3ου -2ου αἰ. π.Χ.).

κίναιδος· ἡ χρήση τῆς λέξεως δίνει ἀρνητικὴ καὶ ὑβριστικὴ χροιὰ στὸ χάραγμα. Γιὰ τὴν ἀλήθεια τοῦ πράγματος μάλιστα ὁ χαράκτης ἀναφέρει πόσες φορὲς ἔχει πυγισθεῖ ὁ Ζώπυρος, ἀναδεικνύοντας ἔτσι τὴν ἐμπάθειά του.

239/Σ15) Ἱμέρα, SEG L 1000. (Πίν. 90)

Βάση μελανόμορφης ἀττικῆς κύλικος. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς βάσης. Ἡ διάταξη τοῦ χαράγματος ἀκολουθεῖ περιμετρικὰ τὴν ἄκρη τοῦ ἐσωτερικοῦ δίσκου τῆς βάσης.

Διάμετρος ποδιοῦ: 0,082 μ.

Ὕψος γραμ. 0,004 - 0,006 μ.

Βρέθηκε στὴν ἀνατολικὴ νεκρόπολη τῆς Pestavecchia.

Συλλογὴ Ἀρχαιοτήτων τῆς Pestavecchia.

Ἐκδ. Brugnone 1998, 324-326. SEG L 1000.

Βιβλ. Vassalo1998, 323-324. IGDS 16.

Ἀπεικ. IGDS p. 35.

Περὶ τὸ 500 π.Χ.

Κριμνὸ καλὲ Τεισικλε̣̄[[λ]]ι δοκεῖ.

Παρατηρήσεις

Τὸ ἀλφάβητο τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι μᾶλλον εὐβοϊκό, δεδομένου ὅτι ἡ Ἱμέρα ἦταν χαλκιδικὴ ἀποικία. Ἀνάμεσα στὸ Ε καὶ τὸ Ι τῆς κατάληξης τῆς δοτικῆς τοῦ ἀνδρικοῦ ὀνόματος σώζεται ἡ κάτω γωνία ἑνὸς ἀποξεσμένου ἐκ τῶν ὑστέρων *λάμδα*. Ὁ χαράκτης ἀντιλήφθηκε τὸ λάθος του καὶ προσπάθησε νὰ τὸ διορθώσει.

Σχολιασμός

Κριμνό· τὸ ὄνομα Κριμνό (=Κριμνώ) δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη φορά. Σύμφωνα μὲ τὴν Brugnone μπορεῖ νὰ ἐτυμολογηθεῖ ἀπὸ τὴ λέξη *κρίμνον*, ποὺ σημαίνει εἴτε τὰ ἄλευρα ἀπὸ χονδροειδῶς ἀλεσμένο κριθάρι, εἴτε τὸν ἄρτο ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὰ ἄλευρα αὐτά[1130], ἄποψη τὴν ὁποία ἀποδέχεται καὶ ὁ Dubois.[1131]

Τεισικλε̣̄[[λ]]ι: τὸ ὄνομα Τεισικλῆς εἶναι πολὺ σπάνιο καὶ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἀποτελεῖ τὴν πρώτη μέχρι σήμερα μαρτυρία του στὴ Σικελία.[1132] Παράγεται

[1130] Brugnone 1998, 325.

[1131] IGDS II, 36.

[1132] Βλ. LGPN I, II, III.A καὶ IV s.v.

ἀπὸ τὸ ρῆμα *τίνω* (π.χ. Τεισίδικος, Τεισαμενός) καὶ ἔχει ὡς β΄συνθετικὸ τὴ λέξη *κλέος*.[1133]

Ἡ ἔκφραση *δοκεῖ* + δοτικὴ ὀνόματος, ποὺ ἐκφράζει τὴν προσωπικὴ ἀποδοχὴ καὶ τὸν θαυμασμό, συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλα χαράγματα τοῦ παρόντος καταλόγου: πρβλ. **31/A31**, **41/A41**, **98/KE9**, **18/A18**, **165/KO6**, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ χάραγμα ἀπὸ τὶς Συρακοῦσες **241/Σ17**.

Σύμφωνα μὲ τὴν Brugnone τὸ χάραγμα ἔχει μετρικὴ δομὴ, ἰαμβικὸ μέτρο μέχρι τὴν τομή, ποὺ βρίσκεται μετὰ τὴ λέξη *καλέ* καὶ ὑποδόχμιο μέτρο στὸ δεύτερο μέρος του χαράγματος(- - υ - | - υ – υ -).[1134]

240/Σ16) Λεοντίνοι, XLII 850

Δύο χαράγματα σὲ ἀντικρυστὰ τοιχώματα λαξευτοῦ τάφου. Πρὶν ἀπὸ τὴ λέξη ταριχοπώλας ἔχει ἀπεικονισθεῖ ἐγχάρακτος ἰχθύς.

Ὕψος γραμ. 0,06-0,08 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ λαξευτὸ τάφο κοντὰ στὸ Militello στὴν περιοχὴ τῆς Costa di Palagonia πίσω ἀπὸ τὸ Monte Croce.

Ἐκδ. Manganaro 1992 A, 492-497. Manganaro 1992 B, 492-497, no VII. SEG XLII 850. BE 1993, 715. Manganaro 1996, 136, ἀριθ. 3.

Ἀπεικ. Rupes loquentes (1992) 492-497, no VII, ph, fig. 32 - 36.

3ος/ 2ος αἰ. π.Χ.

A. Νυμφόδωρος κεχαρισμένα[ν] ταριχ[ο]πώλας [ἐ]πύγιζε Δάμυλιν.

B. Δάμυλις ἁ κεχαρισμένα Νυμφοδώρου γυνά [- - -].

Σχολιασμός

Νυμφόδωρος· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλη φορὰ στοὺς Λεοντίνους, ἀλλὰ εἶναι πολὺ διαδεδομένο σὲ ἄλλες πόλεις τῆς Σικελίας.[1135]

[1133] Brugnone 1998, 326.

[1134] Brugnone 1998, 325. Ὁ Tybout (SEG L 1000) ἐκφράζει ἀμφιβολία γιὰ τὸ ἄν τὸ χάραγμα αὐτὸ προοριζόταν γιὰ νὰ εἶναι μετρικό.

[1135] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται πολλὲς φορὲς στὴ Σικελία βλ. LGPN III.A s.v. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸ καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I, II, III.B, IV καὶ LGPN V.A s.v.

κεχαρισμένα[ν] / κεχαρισμένα· πρόκειται γιὰ τὸν δωρικὸ τύπο τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τοῦ ρήματος *χαρίζομαι* ποὺ ἔχει καὶ τὴν ἔννοια τοῦ "παρέχω εὐχαρίστηση". Μάλιστα ἡ μετοχὴ παρακειμένου ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ἔννοια τοῦ εὐάρετου, τοῦ ἀγαπητοῦ, τοῦ εὐπρόσδεκτου.[1136]

ταριχ[ο]πώλας· εἶναι ὁ πωλητὴς παστῶν ψαριῶν.[1137]

[ἐ]πύγιζε· ὁ παρατατικὸς χρόνος τοῦ ρήματος συναντᾶται καὶ ἄλλες φορές.[1138]

Δάμυλις· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλη μία μόνον φορὰ σὲ ἐπιγραφὴ τῶν Δελφῶν κατὰ τὸν 2ο αἰ. π.Χ.[1139]

γυνά· ἡ λέξη γυνὰ μπορεῖ νὰ δηλώνει τὴν ἐρωμένη ἢ τὴ σύζυγο,[1140] ὁ χῶρος ὅμως τῆς ἀναγραφῆς καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ χαράγματος ὑποδηλώνουν κάποια "ἀνεπίσημη" ἐρωτικὴ σχέση καὶ ὄχι τὴν ἐρωτικὴ σχέση μεταξὺ συζύγων.[1141]

Ἀπὸ τὶς δημοσιεύσεις καὶ τὶς φωτογραφίες τῶν ἐπιγραφῶν δὲν εἶναι σαφὲς ἂν τὰ δύο χαράγματα ἔχουν γίνει ἀπὸ τὸν ἴδιο χαράκτη. Σύμφωνα μὲ τὸ πρῶτο, ὁ ταριχοπώλης Νυμφόδωρος ἢ κάποιος ἄλλος δηλώνει τὴν ἐρωτικὴ σχέση τοῦ Νυμφοδώρου μὲ τὴν Δάμυλιν χρησιμοποιώντας τὸ ρῆμα *πυγίζω* σὲ παρατατικὸ χρόνο. Τὸ δεύτερο χάραγμα ποὺ ἀναφέρεται στὴν Δάμυλιν δὲν εἶναι βέβαιο ὅτι ἔχει διασωθεῖ πλήρως, ὥστε νὰ γνωρίζουμε τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενό του.[1142] Σύμφωνα μὲ τὸν Manganaro ἔχουμε ἕναν ἰδιότυπο διάλογο ἀνάμεσα σὲ δύο ἐραστές, κατὰ τὸν ὁποῖο τὸ δεύτερο χάραγμα θὰ μποροῦσε νὰ ἀποτελεῖ τὴν ἀπάντηση τῆς ἱκανοποιημένης ἀπὸ τὶς ἐπιδόσεις τοῦ Νυμφοδώρου Δαμυλίδος.[1143] Θεωρῶ ὅμως πιθανότερο ὅτι αὐτὸ ἔγινε ἀπὸ ἕνα τρίτο πρόσωπο, ποὺ διάβασε τὸ πρῶτο χάραγμα καὶ κάνει κάποιο σχόλιο, ἐγκωμιαστικὸ ἢ πιθανότερα ὑβριστικό, γιὰ τὴ Δάμυλιν.

[1136] LSJ[9], s.v. " χαρίζομαι", ἀρ. I.3· Ἀπόρρητα 124-125.

[1137] Γιὰ τὴν ἔννοια τοῦ οὐσιαστικοῦ ταριχοπώλης βλ. Manganaro 1992, 497, σημ. 83.

[1138] Ὅπως γιὰ παράδειγμα **251/IT9** καὶ **291/AI6** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1139] Βλ. LGPN III.A καὶ LGPN III.B s.v.

[1140] Γιὰ τὶς σημασίες τῆς λέξεως βλ. LSJ[9], s.v. "γυνή".

[1141] Ὁ Dubois στὴ γαλλικὴ μετάφραση τοῦ χαράγματος χρησιμοποιεῖ τὴν λέξη épouse, βλ. IGDS II, 179, ἀρ. 100. Ἀντίθετα, ὁ Manganaro (1992, 497) χρησιμοποιεῖ τὴν ἔκφραση "donna soddisfatta di Nymphodoros" ἀποφεύγοντας νὰ χρησιμοποιήσει τὴ λέξη moglie, ποὺ θὰ προσδιόριζε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ὅπως ὁ Dubois τὸ εἶδος τῆς σχέσης τους.

[1142] Ὁ Dubois θεωρεῖ ὅτι τὸ χάραγμα σώζεται ὁλόκληρο ἀντιθέτως πρὸς τὶς ἄλλες ἐκδόσεις τῆς ἐπιγραφῆς, βλ. IGDS II, 179, ἀρ. 100.

[1143] Manganaro 1992, 497: "A questa dichiarazione fa risconto, sulla parete opposta, quella di Damylis, che si proclama, forse in prima persona, donna soddisfata di Nymphodoros".

241/Σ17) Συρακοῦσες, IGDS I 87. (Πίν. 91)

Βάση κύλικος πιθανῶς ἀττικῆς προέλευσης. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ περιμετρικὰ στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης.

Βρέθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ 1896 στὴν ἀρχαία ἀγορὰ τῶν Συρακουσῶν (Piazza d' Armi).

Φυλάσσεται στὸ Μουσεῖο τῶν Συρρακουσῶν.

Ἐκδ. Orsi 1900, 59 κ. ἐ. fig. 38. De Sanctis 1901, 82, κ. ἐ. Arena 1988, 151, fig. Xc.

Βιβλ. IGDS I 93, ἀρ. 87. IGASMG V 94. Lazzarini 1986, 85-89. Thumb-Scherer 1955, 24.

Ἀπεικ. RSA 5 (1900) fig. 38. ZPE 71 (1988) fig. Xc. IGDS I 93 ἀρ. 87[1144].

6ος / 5ος αἰ. π.Χ.

Ϝια<ν>θὶς καλὰ Μιτάλονι δοϟ[.] ἔμεν.

Ϝιαθὶς καλὰ μίταλον ἔδοκε Μέν Halbherr apud Orsi. Ϝιαθὶς καλὰ, Μιτάλον ἔδοκ[ε] ἐμέν De Sanctis. Ϝιαθὶς καλὰ Μιτάλονι δοκ[ε̃] ἔμεν Lazzarini. Ϝια<ν>θὶς καλὰ Μιτάλονι δοϟ[ῖ] ἔμεν Arena. Ϝια<ν>θὶς καλὰ Μιτάλονι δοϟ[ε](ῖ) ἔμεν Dubois.

Παρατηρήσεις

Τὸ χάραγμα ἔχει γραφεῖ σὲ μεικτὸ ἀλφάβητο μὲ βοιωτικὰ στοιχεῖα, ὅπως δείχνει ὁ τύπος τοῦ Α, καθὼς καὶ χαλκιδικά, ὅπως τὸ Ϟ.[1145] Ἡ παρουσία τοῦ χαλκιδικοῦ Ϟ σὲ ἕνα δωρικὸ κείμενο εἶναι ἀξιοσημείωτη, ὅπως ἔχει παρατηρήσει ὁ Dubois.[1146] Κατὰ τὴ Lazzarini ἡ ἐπιγραφή, ποὺ ἔχει βοιωτικὰ στοιχεῖα, ἔχει πιθανότατα χαραχθεῖ στὴ Γέλα.[1147] Ἡ φθορὰ τοῦ ἀγγείου μεταξὺ τῶν δύο τελευταίων λέξεων ἀντιστοιχεῖ πιθανῶς σὲ ἕνα γράμμα.

[1144] Οἱ περισσότερες δημοσιεύσεις ἀναπαράγουν τὸ σχέδιο τοῦ Orsi. Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ ὁ Dubois, ὁ ὁποῖος παραθέτει διαφορετικὸ σχέδιο.

[1145] Arena 1988, 151.

[1146] IGDS I, 93, ὅπου καὶ ἄλλα παραδείγματα.

[1147] Ἡ Lazzarini (1986, 88) σημειώνει : I caratteri del alfabeto e del dialetto della nostra iscrizione si adatterebbero perfettamente ad una scritura beotica, ma non mi sembra vi siano supporti storici sufficienti per sostenere una simile ipotesi, per quanto nulla vietidi pensare alla presenza sporadica di un beota a Siracusa. Λίγο ὅμως παρακάτω (σ. 89) ἀναφέρει: …dove pertanto si possa ritenere che sia stata iscrita la nostra coppa e Gela.

Σχολιασμός

Φια<ν>θίς· στὸ ἀγγεῖο εἶναι χαραγμένη ἡ λέξη Φιαθίς, ὄνομα ἀμάρτυρο μέχρι σήμερα, τὸ ὁποῖο ὁ De Sanctis θεωρεῖ ὅτι παράγεται ἀπὸ ἐπίθετο *ἴαθος*, ποὺ κατὰ τὸν Ἡσύχιο (Ι14) σημαίνει πρόθυμος καὶ ἑπομένως θεωρεῖ ὅτι εἶναι πολὺ ταιριαστὸ ὄνομα γιὰ μία ἑταίρα.[1148] Τὴ γραφὴ Φιαθίς ἀνέγνωσε ἐπίσης ἡ Lazzarini.[1149] Ἀντίθετα, οἱ περισσότεροι μελετητὲς τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ἀγγείου διορθώνουν τὸ ὄνομα σὲ Φια<ν>θὶς (Ἰανθίς), ὄνομα ἐπίσης ἀμάρτυρο, τὸ ὁποῖο ὅμως προέρχεται προφανῶς ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα μὲ τὰ ὀνόματα Ἰανθίδης[1150] καὶ Ἰάνθη.[1151] Ὅπως μάλιστα ἔχει ἐπισημάνει ὁ Arena, ἡ παράλειψη τοῦ Ν συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς ἐπὶ ἀγγείων.[1152]

Μιτάλονι· τὸ ὄνομα Μιτάλων δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴ Σικελία καὶ εἶναι γνωστὸ μέχρι σήμερα ἄλλη μία μόνον φορὰ σὲ κατάλογο ἀπὸ τὶς Θεσπιές[1153]. Πιθανότατα ἔχει τὴν ἴδια ρίζα μὲ τὰ ὀνόματα Μίτος, Μιτίων, Μίτυς, Μιττίων κ.ἄ.[1154].

δοκ̣[.] ἔμεν· κατὰ τὴν πρώτη δημοσίευση τοῦ ἀγγείου ὁ Orsi δὲν ἀναγνώρισε τὸ ἐρωτικὸ περιεχόμενο τοῦ χαράγματος. Θεώρησε τη λέξη ΜΙΤΑΛΟΝ ὡς τὸ ὄνομα τοῦ συγκεκριμένου ἀγγείου, τὸ ὁποῖο ἡ Φιαθὶς χάρισε σὲ ἕναν ἄνδρα (Μέν). Ἀνέγνωσε τὸ Ι τῆς καταλήξεως τοῦ ὀνόματος Μιτάλονι ὡς Ε καὶ ἀναγνώρισε στὰ σωζόμενα τὸν ἀόριστο τοῦ ρήματος *δίδωμι* (ἔδοκε)[1155]. Ἀκολούθως ὁ De Sanctis θεώρησε ὅτι τὸ χάραγμα ἀπαρτίζεται ἀπὸ δύο διαφορετικὲς ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο μεταξύ τους φράσεις: α) "Φιαθὶς καλά" καὶ β) "Μιτάλον ἔδοκ[ε] ἐμέν", δηλαδὴ «ὁ Μιτάλων μοῦ τὸ ἔδωσε» (ἐνν. τὸ ἀγγεῖο ὡς δῶρο). Δικαιολόγησε μάλιστα τὸ τελικὸ Ν στὴν ὑποτιθέμενη ἀντωνυμία *ἐμὲ* ὡς ἐφελκυστικό, προσκομίζοντας παραδείγματα ἀπὸ τὴν

[1148] De Sanctis 1901, 82, κ. ἑ.

[1149] Lazzarini 1986, 86.

[1150] Βλ. LGPN I s.v. "Ἰανθίδης" (ἀπὸ τὴν Ἰουλίδα τῆς Κέας, 3ος αἰ. π.Χ.).

[1151] IG II^2 11694 (4ος αἰ. π.Χ.), IG II2 11695 (4ος αἰ. π.Χ.) καὶ IG II2 11696 (1ος αἰ. π.Χ.-1ος αἰ. μ.Χ.). Βλ. ἐπίσης LGPN II s.v. "Ἰάνθη" καὶ PAA s.v. "Ἰάνθη". Γιὰ ἄλλα παραπλήσια ὀνόματα βλ. Arena 1988, 151-152.

[1152] Arena 1988, 152 καὶ σημ. 26.

[1153] Βλ. Παπαδοπούλου 1987, 79-90 = SEG XXXVII 385 στ. 19 τῶν ἐτῶν 245-240 π.Χ.

[1154] Βλ. HPN 608, s.v. Μίτος. Ὁ Arena θεωρώντας ὅτι τὸ ἀλφάβητο εἶναι βοιωτικό, σημειώνει ὅτι τὰ ὀνόματα Μίτος, Μίτα, Μίτιον, Μιτίων συναντῶνται στὴ Βοιωτία καὶ ὅτι τὸ ὄνομα Μιτάλων θὰ μποροῦσε νὰ παράγεται ἀπὸ τὸ δισύλλαβο Μίτων μὲ τὴν προσθήκη τοῦ -αλο- ἀνάμεσα στὶς δύο συλλαβές, ὅπως γίνεται στὰ Κεφάλων (Κέφων), Μεγάλων (Μέγων), βλ. Arena 1988, 152.

[1155] Orsi 1900, 59 κ. ἑ.

ρωμαϊκὴ ἐποχή.[1156] Τὸ περιεχόμενο τοῦ χαράγματος κατενόησε ἡ Lazzarini, ἀναγνωρίζοντας μία ἐνιαία πρόταση καὶ ἑρμήνευσε ὀρθὰ τὴν λέξη ἔμεν ὡς ἀπαρέμφατο τοῦ *εἰμὶ* στὴ δωρικὴ διάλεκτο καὶ τὸ ρῆμα ὡς τὸ τρίτο πρόσωπο ἐνεστώτα τοῦ ρήματος *δοκῶ* καὶ συμπλήρωσε δοκ[ε̃].[1157] Ὁ Arena τέλος καὶ ἀκολούθως ὁ Dubois δεχόμενοι τὴν ἑρμηνεία τῆς Lazzarini προχώρησαν στὴν διόρθωση τοῦ ὀνόματος σὲ Fια<ν>θὶς[1158] καὶ ἀποκατέστησαν ὁ καθένας διαφορετικὰ τὸ ρῆμα *δοκεῖ*. Συγκεκριμένα ὁ Arena συμπλήρωσε δοκ[ῖ] θεωρώντας ὅτι τὸ χάραγμα ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ βοιωτικὸ ἀλφάβητο,[1159] ἀποδεχόμενος τὴν ἀρχικὴ παρατήρηση τῆς Lazzarini[1160] ἐνῶ ὁ Dubois συμπλήρωσε δοκ̣[ε](ῖ).

Ὁ Μιτάλων στὸ περιβάλλον κάποιου συμποσίου καὶ εὑρισκόμενος σὲ εὐθυμία ἐξέφρασε τὸν ἐρωτικὸ θαυμασμό του γιὰ τὴν Fια<ν>θίδα, προφανῶς μία παρισταμένη ἑταίρα.

242/Σ18) Σικελία, ἄγνωστης προελεύσεως, SEG XLVI 1299. (Πίν. 91)

Τετράγωνο μολύβδινο πρότυπο βάρους.

Διαστάσεις 0,065 Χ 0,064, πάχος: 0,008 μ. βάρος: 430 γρ.

Ὕψος γραμ: 0,003 - 0,005 μ.

Προέρχεται ἀπὸ τὴ Σικελία, ἀλλὰ ὁ ἀκριβὴς τόπος εὕρεσής του παραμένει ἄγνωστος.

Ἐκδ. Manganaro 1996, 136-137.

Βιβλ. BE 1997, 725. IGDS II 122.

3ος/2ος αἰ. π.Χ.

Πανδοσία

πυγίζεται

καὶ Ὑκὼ Ῥάπαν

πυγίζει καὶ ΝΙ

[1156] De Sanctis 1901, 82, κ. ἑ.

[1157] Lazzarini 1986, 86-87. Ὡς πρὸς τὴ φράση "δοκ̣[ῖ] ἤ δοκ̣[ε](ῖ) ἔμεν" βλ. **240/Σ16** ἀπὸ τὴν Ἰμέρα, καθὼς καὶ τὰ λήμματα τῶν ἐπιγραφῶν **31/A31**, **41/A41**, **98/KE9**, **18/A18**, **165/KO6** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1158] Ὄνομα ἐπίσης ταιριαστὸ γιὰ μιὰ ἑταίρα.

[1159] Arena 1988, 152. Γιὰ τὴν γραφὴ τῆς διφθόγγου ει ὡς ι στὴν Βοιωτία βλ. Thumb-Scherer 1955, 24. Πρβλ. ἀκόμα τὸ χάραγμα **KE2** ἐπίσης ἀπὸ τὴ Βοιωτία: "[Κλεfίχ]α καλὰ … δοκῖ".

[1160] Βλ. παραπάνω σημ. 1139.

5 δο̣[.]π̣α̣ οἴφει [.]ΑΜΑ̣

πυγίζει Νινι̣[- -].

Στ. 5: [κ᾽] ἅμα Manganaro. [χ᾽] ἅμα Dubois. Στ. 6: Νίνν̣[ιον] Manganaro

Σχολιασμός

Στ. 1: Πανδοσία· τὸ ὄνομα ἔχει τὴ σημασία αὐτῆς ποὺ δίνει τὸν ἑαυτό της σὲ ὅλους,[1161] συναντᾶται μόνον στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα. Λόγω τῆς σημασίας του θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ ὅτι εἶναι τὸ ψευδώνυμο μιᾶς ἑταίρας.[1162]

Στ. 3: Ὑκὼ· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται γιὰ πρώτη φορὰ καὶ πιθανότατα προέρχεται ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ ὕκης ἤ ὕκος καὶ στὸ θηλυκὸ γένος ὕκη, ποὺ εἶναι ἕνα εἶδος ψαριοῦ.[1163]

Στ. 3: Ῥάπαν· τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖο δὲν ἀπαντᾶται ἄλλη φορά μέχρι σήμερα, μπορεῖ νὰ ἐτυμολογηθεῖ εἴτε ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ ῥάπα καὶ ραπατὴν, τὸ ὁποῖο κατὰ τὸν Ἡσύχιο (Ρ92) εἶναι τὸ καλάμι, εἴτε ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ ῥάπυς = ράφανος. Κατὰ τὸν Manganaro πρόκειται γιὰ τὴν αἰτιατικὴ ἑνικοῦ τοῦ γυναικείου ὀνόματος Ῥάπα, ἐνῶ θεωρεῖ ὅτι γιὰ τὸ σοδομισμό της θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιήθηκε ὅλισβος ἐφ᾽ ὅσον πρόκειται γιὰ ἐρωτικὴ πράξη ἀνάμεσα σὲ δύο γυναῖκες.[1164] Ἀντίθετα ὁ Dubois θεωρεῖ ὅτι τὸ ὄνομα θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι ἀνδρικὸ λῆγον σὲ -ν καὶ τὸ ὄνομα Ὑκὼ ἕνα γυναικεῖο ὄνομα σὲ αἰτιατικὴ ἑνικοῦ, ὁπότε πρόκειται γιὰ ἑτεροφυλικὴ σχέση.[1165]

Στ. 4-6: οἱ στίχοι φαίνεται ὅτι ἔχουν ἑνιαῖο περιεχόμενο, ἀφοῦ κάποιο πρόσωπο (ΝΙ|δο̣[.]π̣α̣) *οἴφει* καὶ συνάμα *πυγίζει* τὴ Νίνν̣[ιον]. Ἡ συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος ΝΙ | δο̣[.]π̣α̣ εἶναι προβληματική, ἀλλὰ πιθανῶς πρόκειται γιὰ γυναικεῖο ὄνομα

[1161] Σούδας (Μ1470): *μυσάχνη ἡ πόρνη παρὰ Ἀρχιλόχῳ. Ἀνακρέων δὲ πανδοσίαν καὶ λεωφόρον καὶ μανιόκηπον*. Στὰ σχόλια τοῦ Εὐσταθίου (Ἰλ. 1329. 95) ἀναφέρεται: *καὶ μὴν ὁ Ἀνακρέων τὴν τοιαύτην οὐ πάνυ σφοδρῶς ἀλλὰ περιεσκεμμένως πανδοσίαν ὠνείδισε καὶ λεωφόρον καὶ πολύυμνον*. Μαρτυρεῖται ἐπίσης ὡς ὄνομα περιοχῶν στὶς ἐπικράτειες τοῦ Τάραντος καὶ τῆς Ἠπείρου, βλ. Ἡσυχ. (Π274): *Πανδοσία*.

[1162] Τὴν ἄποψη διατυπώνει ἤδη ὁ Manganaro 1996, 136.Ἐρώτημα γιὰ τὸ ἂν θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ ὄνομα ἑταίρας διατυπώνει ἐπίσης ὁ Dubois, βλ. IGDS 195 ἀρ. 122.

[1163] Manganaro 1996, 136. Λιγότερο πιθανὴ θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ ὗς = θηλυκὸς χοῖρος, ὁπότε τὸ ὄνομα θὰ μποροῦσε νὰ σημαίνει "γουρουνίτσα".

[1164] Manganaro 1996, 136-137.

[1165] IGDS II ἀρ. 122, 196: S'il etait masculine Ὑκὼ serait un accusative et il n'y aurait plus besoin de recourir a l'hypothese de l'ὅλισβος evoquee par Manganaro. Ὁ Dubois (IGDS 40), παραθέτει ὡς παράλληλο ἀνδρικὸ ὄνομα σὲ -ν, τὸ ὄνομα Ζίλιαν, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται σὲ ἐπιγραφὴ ἀπὸ τὸ Σελινούντα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

ἐξαιτίας τῆς ἀπουσίας τοῦ τελικοῦ Σ. Τὸ ρῆμα *οἴφω* χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ ἑτεροφιλοφυλικὲς καὶ γιὰ ὁμοφυλοφιλικὲς σχέσεις.[1166]

Στ. 6: Νινι̣[- -]· στὴ θέση αὐτὴ θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ τὸ γυναικεῖο ὄνομα Νίνν[ιον], ὅπως ἔχει προτείνει ὁ Manganaro.[1167]

Τὰ γυναικεῖα ὀνόματα, ποὺ ἀναφέρονται στὸ χάραγμα πιθανὸν ἀνήκουν σὲ ἑταῖρες. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πρώτη γυναίκα, ἡ ὁποία ἀναφέρεται μόνη της καὶ χωρὶς νὰ σχετίζεται μὲ κάποιο ἄλλο πρόσωπο (προφανῶς ὁ χαράκτης ἤθελε νὰ φανεῖ ὅτι προσφέρεται σὲ κάθε ἐνδιαφερόμενο), τὰ ὑπόλοιπα πρόσωπα σχετίζονται μεταξύ τους. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι κυριαρχεῖ τὸ ρῆμα *πυγίζω*, ποὺ ἐμφανίζεται στὸ χάραγμα τρεῖς φορὲς καὶ δίνει προσβλητικό-ὑβριστικὸ περιεχόμενο. Θὰ μπορούσαμε λοιπὸν νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ἀναγράφηκε ἀπὸ κάποιον ἀπογοητευμένο πελάτη ἢ ἀνταγωνίστριες στὸ ἐπάγγελμα;

[1166] Πρβλ. ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὴ Θήρα **132/ΘΡ2**, **139/ΘΡ3** καὶ **303/D10**.

[1167] Manganaro 1996, 136.

ΙΤΑΛΙΑ

243/IT1) Ἀπουλία, SEG XL 908. (Πίν. 92)

Ἐρυθρόμορφη πελίκη. Στὴν παράσταση τῆς μίας πλευρᾶς τοῦ ἀγγείου εἰκονίζεται καθήμενος νεαρὸς ἄνδρας μὲ ἱμάτιο ἀνάμεσα σὲ δύο γυναῖκες, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία κρατᾶ κάτοπτρο καὶ ἡ ἄλλη ριπίδιο καὶ στηρίζεται σὲ λουτήριο. Πάνω ἀπὸ τὶς μορφὲς εἰκονίζεται ἱπτάμενος ἔρως, ὁ ὁποῖος φέρει ταινία καὶ στέφανο. Στὴ ἄλλη πλευρὰ τοῦ ἀγγείου εἰκονίζεται ἱστάμενος νεαρὸς ἄνδρας μὲ βακτηρία καὶ φιάλη ἔμπροσθεν καθημένης σὲ βράχο γυναίκας, ἡ ὁποία κρατεῖ στέφανο. Ἕνας ἐρωτιδέας πετᾶ πρὸς τὸ νέο κρατώντας ταινία σὲ κάθε χέρι. Τὸ ἀγγεῖο φέρει στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης γραπτὴ ἐπιγραφή τεσσάρων στίχων καθὼς καὶ μιὰ δεύτερη ἐπιγραφή, ἡ ὁποία πιθανῶς ἀποτελεῖ ἔνδειξη τῆς ἀξίας του.[1168]

Ἀπουλία. Ὁ ἀκριβὴς τόπος εὕρεσης τοῦ ἀγγείου εἶναι ἄγνωστος.

Ἀνήκει σὲ ἰδιωτικὴ συλλογὴ στὸ Brusuglio.

Ἐκδ. Trendall - Cambitoglou 1982, 510, no 131.

Βιβλ. Johnston 1990, 41.

Ἀπεικ. Trendall - Cambitoglou 1982, 510, no 131.

περὶ τὸ 330 π.Χ.

Βουκολίων

μέλεος,

Λίβυσσα

κατάπυγος.

Βουκολ<ι>ῶν Trendall - Cambitoglou.

Παρατηρήσεις

Οἱ Trendall - Cambitoglou μετέγραψαν Βουκολ<ί>ων θεωρώντας ὅτι τὸ ὠμέγα εἶναι πεζό. Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ γράμμα θὰ ἦταν ἀτελὲς ὡς πρὸς τὴ δεξιά πλευρά του. Ἀντίθετα θεωρῶ ὅτι πρὶν τὸ τελικὸ Ν ἔχουν ἀναγραφεῖ συνεχόμενα τὸ Ι καὶ τὸ Ω, ὅπου τὸ τελευταῖο εἶναι κεφαλαῖο, ὅπως ταιριάζει καλύτερα στὴν ἐποχὴ τῆς χρονολόγησης τοῦ ἀγγείου.[1169]

[1168] Trendall - Cambitoglou 1982, 511. Johnston 1990, 41.

[1169] Τὸ ὄνομα ἔχει συμπεριληφθεῖ ὡς Βουκολίων στὸ LGPN IIIA.

Σχολιασμός

Στ. 1. Βουκολίων· τὸ ὄνομα ἀπὸ τὴ λέξη βουκόλος[1170] καὶ τὴν κατάληξη -ιων δηλώνει τὸν ἀπόγονο ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπο. Τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ μόνον στὴν Ἐρέτρια καὶ στὴν Λάρισα.[1171]

Στ. 2: μέλεος· τὸ ἐπίθετο μέλεος ἔχει δύο σημασίες, σχεδὸν παρεμφερεῖς· σημαίνει ἄχρηστος, ἀνωφελής, μάταιος ἀλλὰ καὶ δυστυχής, ἐλεεινός, ἄθλιος.[1172] Δὲν γίνεται φανερὸ ἂν μὲ αὐτὸ τὸ ἐπίθετο διατυπώνεται ψόγος ἢ συμπάθεια γιὰ τὸν Βουκολίωνα.

Στ. 3: Λίβυσσα· τὸ ὄνομα Λίβυσσα εἶναι γνωστὸ μέχρι σήμερα ἄλλες τρεῖς μόνον φορές.[1173] Προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀνδρικὸ ὄνομα Λίβυς, ποὺ εἶναι ἐπίσης σπάνιο.[1174]

Στ. 4: κατάπυγος· τὸ χάραγμα δείχνει ὅτι τὸ ἐπίθετο χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ γυναῖκες, παράλληλα μὲ τὰ *καταπύγαινα*[1175] καὶ *καταπύγων*.[1176]

Κατὰ τοὺς Trendall καὶ Cambitoglou ἡ ἐπιγραφὴ σημαίνει πιθανῶς ὅτι ὁ Βουκολίων εἶναι δυστυχής, ἔχοντας ἐξαπατηθεῖ ἀπὸ τὴν ἑταίρα Λίβυσσα, ποὺ εἶναι μία "σκύλα".[1177] Ἀντίθετα κατὰ τὸν Johnston, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι τὸ ἐπίθετο *κατάπυγος* εἶναι ἀρσενικοῦ γένους[1178], πρόκειται γιὰ ἀσυνήθιστη γραπτὴ ἐπιγραφὴ σὲ συνδυασμὸ μάλιστα μὲ τὴν ἀναγραφὴ τῆς ἀξίας τοῦ ἀγγείου καὶ τὸν ταφικὸ προορισμό του. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὑπέθεσε ὅτι εἶναι δυνατὸν καὶ οἱ τέσσερις λέξεις - συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὀνομάτων Βουκολίων καὶ Λίβυσσα, τὰ ὁποία θεωρεῖ ἐπίθετα - νὰ ἐκφράζουν ἐξευτελιστικοὺς ἢ καὶ αἰσχρολογικοὺς χαρακτηρισμούς.[1179]

[1170] Ἡ λέξη βουκόλος εἶναι σύνθετη ἀπὸ τὸ βοῦς καὶ τὸ πρόσφυμα κολ, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ ρίζα $κ^{w}$ελ/ $κ^{w}$ολ, ἀπὸ ὅπου παράγονται καὶ οἱ λατινικὲς λέξεις colo καὶ colĕre. Τὸ χειλικὸ $κ^{w}$ μετατράπηκε σὲ Κ ὕστερα ἀπὸ τὰ α καὶ υ. Εὐχαριστῶ θερμὰ τὸν καθηγητὴ κ. L. Threatte γιὰ τὴν ὑπόδειξη αὐτή.

[1171] Βλ. LGPN I, s.v. (Ἐρέτρια 4ος/3ος αἰ. π.Χ.) καὶ LGPN III.B, s.v. "Βουκολίουν" (Λάρισα, 2ος/3ος αἰ. μ.Χ.). Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης σὲ ἄλλες περιοχὲς τὰ παρεμφερῆ ὀνόματα Βουκόλος/Βούκολος, Βουκολέων, Βουκολίς καὶ Βούκουλος, βλ. LGPN I-IV s.v.

[1172] LSJ[9], s.v. "μέλεος".

[1173]Μαρτυρεῖται στὴν Κῶ κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, (βλ. LGPN III.A. s.v. "Λίβυσσα"), τὴν Ἀθήνα κατὰ τὸν 1ο αἰ. μ.Χ. (LGPN II, s.v. "Λίβυττα") καὶ τὶς Θεσπιές κατὰ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. (LGPN III.B. s.v. "Λίβυσσα".

[1174] Βλ. LGPN I, II, III.A, IV s.v. Γιὰ τὰ ὀνόματα Λίβυς καὶ Λίβυσσα βλ. ἐπίσης Zimmermann 1996, 349-371.

[1175] Βλ. ἀριθ. **33/A33** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1176] Βλ. ἀριθ. **158/T1** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1177] Trendall - Cambitoglou 1982, 510.

[1178] Γιὰ τὴν ἀντίθετη ἄποψη βλ. καὶ Lombardo 1985, 300-301 (= SEG XXXV 1032).

[1179] Johnston 1990, 41.

Δεδομένου ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι γραπτή, θὰ μποροῦσε νὰ συνδεθεῖ μὲ μία ἀπὸ τὶς παραστάσεις τοῦ ἀγγείου καὶ πιθανότερα μὲ τὴν παράσταση τῆς πλευρᾶς Β, στὴν ὁποία εἰκονίζεται μία ἀνδρικὴ καὶ μία γυναικεία μορφή. Σὲ ἄλλη περίπτωση, ἡ ἐπιγραφὴ θὰ μποροῦσε νὰ γίνει κατανοητὴ μόνον στὸ πλαίσιο μιᾶς συκοφαντικῆς ἐπίθεσης τοῦ ζωγράφου ἐναντίον δύο κατονομαζομένων ὑπαρκτῶν προσώπων. Θεωρῶ ἐπίσης τὴν ἄποψη τοῦ Johnston ἀβάσιμη, δεδομένου μάλιστα ὅτι δὲν ὑπάρχουν, ἐξ ὅσων γνωρίζω, ἄλλα γνωστὰ παράλληλα, ποὺ νὰ στηρίζουν τὴν ἄποψή του, ὅτι δηλ. ὅλες οἱ λέξεις εἶναι ἐπίθετα, ἐνῶ ἀντίθετα τὰ ὀνόματα Βουκολίων καὶ Λίβυσσα μαρτυροῦνται ἐπιγραφικά.

244/IT2) Κύμη, IGASMG III 23.

Χάραγμα σὲ κύπελλο (piccola coppa).

Τὸ ἀγγεῖο εἶναι χαμένο σήμερα.

Ἐκδ. Ribezzo, 1920, 251. Landi 1979, 19. IGASMG III 23.

Ἀπεικ. IGASMG III 23. Landi, Dialetti. tav. IX.

450-400 π.Χ.

καταπύγōν ho?

Παρατηρήσεις

Δυστυχῶς τὸ ἀγγεῖο ἔχει χαθεῖ μετὰ τὴν πρώτη του δημοσίευση, ὁπότε δὲν γνωρίζουμε τίποτε περισσότερο γιὰ αὐτὸ καὶ κατὰ συνέπεια ἡ χρονολόγησή του στηρίζεται στὴν πρώτη δημοσίευση. Δὲν γνωρίζουμε ἐπίσης ἂν τὸ χάραγμα ἔμεινε ἡμιτελὲς ἢ ἂν τὸ ἀγγεῖο εἶναι σπασμένο μετὰ τὰ γράμματα HO.

Σχολιασμός

Ἂν ἡ ἀνάγνωση εἶναι σωστὴ καὶ τὸ χάραγμα δὲν εἶναι ἡμιτελές, θὰ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ μετὰ τὸ ἄρθρο ho τὸ ὄνομα ἢ ἡ ἰδιότητα τοῦ καταπύγονος. Ἡ ἔκφραση καταπύγων + ho συναντᾶται σὲ δύο ἀκόμη ἐπιγραφές: στὴν ἐπιγραφὴ **245/IT3** ἀπὸ τὴν Κύμη τῆς Καμπανίας: Σοσ[ίας] | καταπύγ[ο]ν ho γρα[φσας φεσίν], καὶ στὴν ἀγνώστου προελεύσεως ἐπιγραφὴ **293/AT**: *Καταπύγον ho ποιέσας καὶ ho φέρον*.

245/IT3) Κύμη, Mon. Ant. 22 (1913) 459.

Θραῦσμα ἀγγείου. Φέρει ἐλλιπῶς σωζόμενη ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.

Βρέθηκε σὲ ταφικὸ κτίσμα στὴν Κύμη.

Ἐκδ. Gabrici 1913, col. 459. Milne - v. Bothmer 1953, 218.
Βιβλ. Richter 1958, 57.

πρὶν τὸ 430 π.Χ. (6ος?)

Σōσ[ίας]
καταπύγ[ō]ν· ho γρά[φσας φεσίν]

Παρατηρήσεις

Δὲν ὑπάρχει φωτογραφία ἢ ἀποτύπωση τοῦ θραύσματος καὶ τῆς ἐπιγραφῆς, παρὰ μόνον σκαρίφημα τῶν γραμμάτων[1180].

Σχολιασμός

Ἡ τελικὴ συμπλήρωση τῆς ἐπιγραφῆς πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὸν Beazley καὶ ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀπὸ τοὺς Milne - v. Bothmer.[1181] Ἐφ᾽ ὅσον ὁ Σωσίας τοῦ παρουσιαζόμενου χαράγματος ταυτίζεται μὲ ἐκεῖνον τοῦ ἀναλόγου χαράγματος τῆς Ἀρχαίας Ἀγορᾶς, (βλ. τὴν ἐπιγραφὴ **25/A25** γιὰ περαιτέρω σχολιασμό), τότε θὰ πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι ἔχουμε μία ἀκόμα περίπτωση συκοφαντίας ἢ μία ἔνδειξη μεγάλης εὐθυμίας, ὅπως παρατήρησε ὁ Beazley γιὰ τὸ θραῦσμα τοῦ Σωσίου ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.[1182]

246/IT4) Μεταπόντιο, IGASMG IV 80. (Πίν. 92)

Θραῦσμα πίθου. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ ἐπὶ τὰ λαιὰ σὲ ἀχαϊκὸ ἀλφάβητο.

Βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ ἀνώτερου στρώματος de la grande fossa di Pisticci.

Metaponto 139642.

Ἐκδ. Lombardo 1985, 294 - 307. SEG XXXV 1032.

Βιβλ. LSAG^2 457 Q. IGASMG IV 80. IGDGG II 73. Osanna 1992, 85.

Ἀπεικ. PP 40 (1985) fig. 5-5b. IGDGG II p. 124.

6ος-5ος αἰ. π.Χ.

[- - -]ς̣ καταπύγ̣[- - -].

]ς̣ καταπύγ[- -]: Arena. [ὁ δεῖνα] καταπύγ[ον] Dubois

[1180] Gabrici 1913, col. 459.

[1181] Milne-v. Bothmer 1953, 218 apud Beazley.

[1182] Beazley 1946, 21.

Παρατηρήσεις

Στὴν μεταγραφὴ του ὁ Lombardo διέκρινε πρὶν ἀπὸ τὸ Κ ἴχνη ἑνὸς γράμματος Α, Γ ἤ πιθανότατα *Σάν*, τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν διακρίνεται στὸ σχέδιο, οὔτε στὴ φωτογραφία τοῦ ἀντικειμένου. Τὴν ἀνάγνωση τοῦ Lombardo ἀποδέχθηκε ὁ Arena σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν Dubois.

Σχολιασμός

Ἡ ἀποσπασματικὴ διατήρηση τοῦ ἀγγείου καὶ τοῦ χαράγματος δὲν ἐπιτρέπουν τὴν συμπλήρωσή του. Τὸ πλέον προφανὲς εἶναι ὅτι προηγεῖται ἕνα ἀνδρικὸ ἢ γυναικεῖο ὄνομα καὶ ἀκολουθεῖ ὁ χαρακτηρισμός, ποὺ μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ ὡς καταπύγων,[1183] καταπύγαινα[1184] ἢ κατάπυγος.[1185]

Κατὰ τὸν Lombardo τὸ χάραγμα δείχνει τὴν παρουσία νεαρῶν ἑλλήνων στὸ Pisticci, πιθανότατα ἐφήβων στὴ φρουρὰ ἑνὸς φυλακείου.[1186]

247/IT5) Ὄστια, SEG XXIX 974

Χάραγμα ἐπὶ τοίχου.

Βρέθηκε στὴν οἰκία τῶν ἡνιόχων στὴν Ὄστια, κάτω ἀπὸ τὴν κλίμακα (sottoscala) οἰκίας, ἀριστερὰ τῆς πόρτας, ἀνάμεσα σὲ πολυάριθμα λατινικὰ καὶ ἑλληνικὰ χαράγματα.

Ἐκδ. Della Corte-Ciprioti 1961, 329, 336-337, nos 20, 61. Solin 1972, 195-6. Rea 1979, 309-310.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

Πάντες δια-
γράφουσι, ἐγὼ μό-
νος οὐδὲν ἔγραψα.
Πυγίζω πάντ[α]ς τού[ς]
5 ἐπιτοιχογράφους.

[1183] Ἐνδεικτικὰ πρβλ τὰ λήμματα τοῦ παρόντος καταλόγου: **12/A12**, **25/A25**, **29/A29**, **158/T1**) **244/IT2**, **293/AT**.

[1184] Πρβλ **64/A64**.

[1185] **227/Σ3**, ἡ ὁποία ἀπευθύνεται μᾶλλον σὲ ἄνδρα καὶ **243/IT1** ποὺ ἀπευθύνεται σὲ γυναίκα.

[1186] Lombardo 1985, 303. Osanna 1992, 85.

1-3: Πάντες ΑΙΖ | γράφουσι ἐγὼ μόν|ος οὐδὲν ἔγραψα Della Corte-Ciprioti. **4-5**: ΗΤΑΥΠΑΝΤΟΤ ΟΤCΙ | ΠΙΤΑΙΧΟΓΡΑΥΝΥΣ Della Corte- Ciprioti. Πυγίζω πάντ̣ε̣ς τούτ̣[ους οἱ] | ἐπὶ τ̣οίχο γράφουσ̣ι Solin. Πυγίζω πάντας τοὺς | ἐπιτ̣ο̣ιχογράφους Rea.

Σχολιασμός

Στ. 1-2: δια|γράφουσι· τὸ ρῆμα ἔχει τὶς σημασίες γράφω, σχεδιάζω, ὑπογραμμίζω κλπ.[1187]

Στ. 5: ἐπιτ̣ο̣ιχογράφους· ἡ λέξη συναντᾶται γιὰ πρώτη φορά στὸ παρὸν χάραγμα.[1188] Σύμφωνα μὲ τὸν Solin τὸ χάραγμα ἀποτελεῖ ἕνα διάλογο ἀνάμεσα σὲ δύο ἀνθρώπους[1189] καὶ πιστεύει ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ μία λέξη (ἐπιτοιχογράφος) ἀλλὰ για δύο: ἐπὶ τοίχο(υ) γράφουσι.[1190] Πιθανολόγησε μάλιστα τὴν ἀνατολικὴ καταγωγὴ τοῦ χαράκτη ἐπειδὴ κάποια ἄλλα ἀπὸ τὰ χαράγματα, ποὺ βρίσκονται στὸν ἴδιο χῶρο χρησιμοποιοῦν τὸν γνωστὸ τύπο *μνησθῇ*.[1191] Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸν ἀπέναντι τοῖχο ἀπὸ τὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα εἶχε ἀναγραφεῖ μία παραπλήσια ἐπιγραφή "πάντες πάντα | ἐπέγραψαν | αἰγὼ μώνως οὐ|δὲν αἴγραψα".[1192] Μὲ βάση τὰ παραπάνω ὁ Solin χρονολόγησε τὸ χάραγμα στὸν 2ο αἰ. μ.Χ. καὶ τὸ θεώρησε ἀστεϊσμὸ τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ.

Ὕστερα ἀπὸ ἐπαναδιαπραγμάτευση τοῦ χαράγματος ὁ Rea διέκρινε στοὺς τρεῖς πρώτους στίχους του ἕνα ἑξάμετρο,[1193] ἐνῶ στοὺς ὑπόλοιπους ἕνα πεντάμετρο, μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι στὸν τελευταῖο στίχο εἶχε ἀναγραφεῖ μία λέξη (ἐπιτοιχογράφους) καὶ ὄχι τρεῖς (ἐπὶ τ̣οίχο γράφουσ̣ι). Δίδει μάλιστα καὶ ἕνα πρότυπο αὐτοῦ τοῦ διστίχου (ἑξάμετρο-πεντάμετρο): "πάντες πάντ᾽ ἐπέγραψαν. ἐγὼ μόνος οὐδὲν ἔγραψα. | πυγίζω πάντας τοὺς ἐπιτοιχογράφους.[1194]

[1187] LSJ[9], s.v. "διαγράφω".

[1188] Rea 1979, 310. SEG XXIX 974.

[1189] Πρβλ. CIL VI 52.

[1190] Γιὰ τὴ χρήση τῆς γενικῆς τοίχο(υ) ὁ Solin (1969, 195-196) παρὲθεσε ὡς παράλληλο τὸ χωρίο τοῦ Λουκιανοῦ, *Χελιδόνιον καὶ Δροσίς, Ἑταιρ. Διαλ.* 10 §4: *ἐγὼ δὲ καὶ ἐπιγράψειν μοι δοκῶ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐν Κεραμεικῷ*. Παραδέχεται βέβαια ὅτι ἡ φράση "ἐν τοῖς τοίχοις" εἶναι πιὸ συχνὴ, πρβλ. Ἀριστοφ. *Ἀχαρν.* 144.

[1191] α) "μνησθῇ ο γρα(ψας)" καὶ πολὺ κοντὰ β) "μνησθῇ ὁ φίλος", βλ. Solin 1969, 196-197.

[1192] Παράλληλο τῆς ρήσης βρίσκουμε ἐπίσης σὲ χάραγμα στὸ Παλατίνο: "πολλοὶ πολλὰ ἐπέγραψαν ἐγὼ μόνος οὔτι ἔγραψα· καλὸς ἐπ᾽ ἀγαθῷ γείνου" (βλ. Väänänen 1966, II 70).

[1193] Ἀντίστοιχο ἑξάμετρο διέκρινε καὶ στὸ ἐλαφρῶς διαφοροποιημένο χάραγμα τοῦ ἴδιου χώρου, βλ. Rea 1979, 309.

[1194] Ὁ Rea ἀποδίδει στὰ ἀγγλικὰ τὸ νόημα τοῦ προτύπου αὐτοῦ τοῦ χαράγματος ὡς ἑξῆς:

Θεωρῶ τὴν ἑρμηνεία τοῦ Rea γιὰ τὸν τελευταῖο στίχο περισσότερο πειστική, ἀφοῦ συνδυάζεται μὲ τὴ μετρικὴ ἀνάλυση τοῦ χαράγματος. Κατὰ τὴ γνώμη μου ἐπίσης δὲν ὑπάρχει κάποιος διάλογος στὸ χάραγμα, ὅπως εἶχε ἐπισημάνει ὁ Solin. Εἶναι μάλιστα πιθανὸ ὅτι οἱ πρώτοι στίχοι τοῦ χαράγματος ἀποτελούσαν μία "κοινὴ ρήση" σὲ ἕνα χῶρο γεμάτο χαράγματα, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι στίχοι θὰ μποροῦσαν νὰ εἶναι ἡ διαμαρτυρία ἑνὸς δούλου τῆς μεγάλης οἰκίας.

Τὸ χάραγμα ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ ἀπευθύνονται στὸν ἀναγνώστη, ὁ ὁποῖος θὰ ἀνῆκε πιθανότατα καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του στοὺς ἐπιτοιχογράφους.

248/IT6) Πομπηΐα, CIL IV 2216. (Πίν. 92)

Χάραγμα ἐπὶ τοίχου.

Πομπηΐα, vico del lupanare.

Ἐκδ. Fiorelli 1862, 63.

Ἀπεικ. CIL IV, tav. XXXVI 44.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

ΜΟΥΟΑΙΟΣ

ἐνθάδε

βινεῖ.

Σχολιασμός

ΜΟΥΟΑΙΟΣ: Ἡ μεταγραφὴ τοῦ ὀνόματος, ποὺ παραδίδεται στὸ CIL, δὲν βοηθάει στὴν κατανόησή του. Πιθανῶς τὸ ὄνομα δὲν εἶναι ἑλληνικό.

Στ. 2 - 3: ἐνθάδε βινεῖ· τὸ χάραγμα ἔχει ἀναγραφεῖ προφανῶς ἀπὸ αὐτόν, ὁ ὁποῖος "βινεῖ". Ἢ πρόκειται γιὰ ἕναν ἁπλὸ αὐτοέπαινο χαράκτη ἢ στὴν συνοικία τῶν πορνείων κάποιος "ὁριοθέτησε" τὸ χῶρο του. Ὑπὸ αὐτὴν τὴν ἔννοια θα μποροῦσε νὰ ἑρμηνευθεῖ καὶ ὡς χάραγμα κάποιου προαγωγοῦ.

249/IT7) Πομπηία, CIL IV 2253. (Πίν. 93)

Χάραγμα ἐπὶ τοίχου.

Πομπηία, vico del lupanare.

"Every comer scrawls the walls with his graffiti. | The only one who's written none is me. | Bugger all these scrawlers! My entreaty | Is to call them epitoechographs like me".

Ἐκδ. Fiorelli 1862, 55.

Ἀπεικ. CIL IV, tav. XXXVI 5.

3ος-4ος αἰ. μ.Χ.

Συνέρως

καλός· βινεῖς.

Σχολιασμός

Στ. 1 - 2: Συνέρως | καλός· τὸ ὄνομα Συνέρως μαρτυρεῖται σὲ πολλὲς περιοχές.[1195]

Στ. 2: βινεῖς· τὸ β΄ πρόσωπο τοῦ ρήματος χρησιμοποιεῖται ὡς "πρόσκληση" στὸν διαβάτη, ποὺ θὰ τὸ διαβάσει. Πιθανότατα ὁ Συνέρως ἦταν πόρνος.

250/IT8) Πομπηία, CIL IV Suppl. II, 4861.

Χάραγμα.

Regio VII, ins. Occidentalis, in atrii

Ἐκδ. Bull. Inst. 1874, 90. Fiorelli 1875, 441. CIL IV Suppl. 2, 4861.

Βιβλ. Dornseiff 1925, 107, 112. Robert 1982, 131. Puglia 2004-05, 307-308, 309-10.

Φιλῶ ἧς ὁ ἀριθμὸς φμε΄.

Σχολιασμὸς

Τὸ χάραγμα ἀνήκει στοὺς ἰσοψηφικοὺς γρίφους ἤ ἰσοψηφισμούς,[1196] ὅπου τὸ γυναικεῖο ὄνομα δηλώνεται γιὰ λόγους διακριτικότητας μὲ τὸν ἀριθμὸ τῆς πρόσθεσης τῆς ἀξίας τῶν ἀριθμῶν, ποὺ ἕπονται.

251/IT9) Ποσειδωνία, IGASMG IV 33. (Πίν. 93)

Μελαμβαφὴς ὅλπη τοῦ τοπικοῦ Ποσειδωνιακοῦ ἐργαστηρίου, συγκολλημένη ἀπὸ πολλὰ θραύσματα. Φέρει ἐγχάρακτη πρὸ τῆς ὀπτήσεως ἐπιγραφὴ σὲ δύο στίχους σὲ ἀχαϊκὸ ἀλφάβητο.

Διαστάσεις ὅλπης: Ὕψος: 0,085 μ., διάμετρος χείλους: 0,04 μ., μεγίστη διάμετρος: 0,069 μ., διάμετρος βάσης: 0,041 μ.

[1195] Βλ. I-V.A s.v.

[1196] Γιὰ τοὺς ἰσοψηφισμοὺς γενικῶς βλ. Dornseiff 1925, 96-111, 181-183· Perdrizet 1904, 350-360· Γιὰ ἀνάλογους ἰσοψηφισμοὺς βλ. Robert 1982, 130-132· BE 1983, 337 (Robert).

Ὕψος γραμ: 0,005 μ.

Βρέθηκε στον τάφο 26 στο Fratte di Salerno, σὲ μία ἐγκατάσταση ἐτρουσκικο-καμπανιακὴ, στὶς 17 Μαΐου τοῦ 1963.

Περιλαμβάνεται στὰ εὑρήματα τοῦ Τ 26/1963.

Ἐκδ. Pontradolfo 1987, 55-63. Cerri 1989, 59 κ.ἐ. BE 1989, 847. SEG XXXVII 817.

Βιβλ. IGASMG IV 33. IGDGG II 72 - 73 ἀρ. 28. NAGVI, ACC 3. Arena 2003, 80-82. SEG LIII-2, 1089.

Ἀπεικ. AION Arch.9 (1987) fig 20-22.

480-470 π.Χ.

(α) Ἀπολλόδορος · Ϝύλλας · ἔραται ·

(β) Ϝόλχας · ἀπύγιζε · Ἀπολλόδορον ·

(γ) Ὀνάτας · Νιξõς · ἔραται ·

(δ) Ηύβριχος · Παρμύνιος · ἤραται ·

(β) ἀπυγίζε Pontradolfo. ‹ἐ›πύγιζε εἴτε {ἀ}πυγίζε‹ι› Dubois. **(δ)** (ἔ)ραται Wachter.

Παρατηρήσεις

Ὅλες οἱ λέξεις τῆς ἐπιγραφῆς χωρίζονται μεταξύ τους μὲ μία στιγμή. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ἀναγεγραμμένη ἐπὶ τὰ λαιά καὶ τὰ χαράγματα (γ) καὶ (δ) ἔχουν χαραχθεῖ μετὰ τὴν ἀναστροφὴ τοῦ ἀγγείου. Τὰ χαράγματα (α) καὶ (δ) εἶναι χαραγμένα στὸν ἄνω στίχο καὶ τὰ (β) καὶ (γ) στὸν κάτω. Ἡ παρουσίαση τῆς σειρᾶς ἀναγραφῆς τῶν ἐπιγραφῶν προέκυψε ἀπὸ τὴ φορὰ τῆς γραφῆς τῶν δύο στίχων καὶ τὴ σειρὰ τῆς ἀναγραφῆς τους σύμφωνα μὲ τὶς παρατηρήσεις τῆς Pontradolfo[1197] καὶ τοῦ Wachter.[1198]

Σχολιασμός

Στὴν ἐπιγραφὴ ἀναφέρονται ὀκτὼ ὀνόματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ ἕξι εἶναι ἀνδρικὰ καὶ τὰ δύο γυναικεῖα. Τὰ ὀνόματα συνδέονται ἀνὰ δύο σὲ προτάσεις τριῶν λέξεων μὲ ἁπλὴ σύνταξη: ὑποκείμενο - ρῆμα - ἀντικείμενο. Οἱ προτάσεις (γ) καὶ (δ) ἀναφέρονται σὲ ἀνεξάρτητα μεταξύ τους γεγονότα ἐνῶ οἱ προτάσεις (α) καὶ (β) ἀναφέρονται στὸ ἴδιο πρόσωπο, τὸν Ἀπολλόδωρο.

(α), (β): Ἀπολλόδορος· τὸ ὄνομα ἄν καὶ δὲν συναντᾶται ἄλλη φορὰ στὴν Ποσειδωνία, εἶναι πολὺ διαδεδομένο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[1199]

[1197] Pontradolfo 1987, 57-59.

[1198] NAGVI, 197-199.

[1199] Βλ. LGPN I-V.A s.v. "Ἀπολλόδωρος".

Ϝύλλας· τὸ γυναικεῖο ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλη φορά. Ἡ Pontradolfo, πρώτη ἐκδότρια τοῦ χαράγματος, θεώρησε ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν ἐναλλακτικὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος Σκύλλα,[1200] ἄποψη τὴν ὁποία ἀποδέχονται ὁ Arena[1201] καὶ ὁ Dubois.[1202] Τὸ ὄνομα Σκύλλα εἶναι ἐπίσης σπανιότατο καὶ μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα μόνον τρεῖς φορές[1203]. Βέβαια, σὲ ἕνα περιβάλλον ἐρωτικοῦ παιγνίου, ὅπου ἀνήκει τὸ ἀγγεῖο θὰ μπορούσαμε νὰ θεωρήσουμε ὅτι τὸ ὄνομα Σκύλλα παραπέμπει στὴ μυθικὴ Σκύλλα τῆς Ὀδύσσειας καὶ εἶναι τὸ ὄνομα μιᾶς ἑταίρας.[1204]

(β): Ϝόλχας· τὸ ὄνομα Ϝόλχας πρέπει νὰ θεωρηθεῖ μᾶλλον ἐτρουσκικῆς προέλευσης· πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐτρουσκικὸ prenomen καὶ gentilicium Velxaie.[1205] Ἡ παρουσία ἑνὸς Ἐτρούσκου δείχνει κατὰ τὴν Pondradolfo τὴν κοινωνικὴ συναναστροφὴ Ἑλλήνων, Ἐτρούσκων καὶ ἄλλων Ἰταλιωτῶν καὶ τὴν ἐμπλοκή τους σὲ παιδεραστικὲς σχέσεις.[1206]

(β): ἀπυγιζε· ὁ τύπος τοῦ ρήματος, ὁ ὁποῖος δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά, παρέχει προβλήματα. Ἡ Pondradolfo εἴκασε τὴν ὕπαρξη τοῦ ρήματος "ἀναπυγίζω" (>ἀνπυγίζω>ἀππυγίζω>ἀπυγίζω), τὸ ὁποῖο ὅμως εἶναι ἐπίσης ἀμάρτυρο.[1207] Τὴν ἄποψή της ἀποδέχθηκαν οἱ Wachter[1208] καὶ ὁ Arena,[1209] ὁ ὁποῖος μάλιστα παρέθεσε ἐνισχυτικὰ τὸν τύπο *ἀπόησεν* ἀντί *ἐπόησεν*, ποὺ μαρτυρεῖται σὲ μία ἠλειακὴ ἐπιγραφή.[1210] Ἡ Pondradolfo ἀναγνώρισε ἐπίσης στὸν τύπο τὴν ὁριστικὴ ἐνεστώτα (ἀπυγίζει),[1211] ἐνῶ ὁ Arena τὴν ὁριστικὴ παρατατικοῦ (ἀπύγιζε)[1212] καὶ ὁ Dubois ἕνα

[1200] Pontradolfo 1987, 59.

[1201] Arena 2003, 80-81 καὶ σημ. 4, ὅπου καὶ ἄλλα παράλληλα.

[1202] IGDGG II, 73.

[1203] Βλ. τὸ ὄνομα Σκύλλα / Σκύλλη μαρτυρεῖται στὴ Λάρισα, τὴν Αἰτωλία, τὴν Ἀπολλωνία - Σωζόπολη τῆς Θράκης, βλ. LGPN III.A, III.B, IV s.v. Σπάνια μαρτυροῦνται ἐπίσης καὶ τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα Σκύλαξ, Σκύλλις, Σκύλλων, Σκύλιχος, Σκυλλίας κ.ἄ. βλ. LGPN I-V.A. s.v.

[1204] Arena 2003, 81.

[1205] IGDGG II p. 73, n. 66. Τὴν ἐτρουσκικὴ προέλευση τοῦ ὀνόματος παρατήρησε πρώτη ἡ Pontradolfo (1987, 61). Τὴν ἄποψή της ἀποδέχεται καὶ ὁ Arena (2003, 81).

[1206] Pontradolfo 1987, 61.

[1207] Pontradolfo 1987, 59.

[1208] NAGVI 198. Ὁ Wachter μάλιστα ἀναφέρει στὴν σημείωση 610: "One wonders whether we therefore ought to read Ho δὲ γράπσας τὸν ἀννέμο(ν)τ᾽ ἀ(μ)πυγιξεῖ instead of ἀννέμο(ν)τα πυγ- also in the famous graffito from Montagna di Marzo…".

[1209] Arena 1983, 80.

[1210] Βλ. LSAG 219. Πρβλ. Minon 2007, 249 ἀριθ. 60.

[1211] Pontradolfo 1987, 59.

λάθος τοῦ χαράκτη καὶ διόρθωσε τὸ ρῆμα ὡς <ἐ>πύγιζε.[1213] Ὁ τύπος ἀπόησεν ὅμως τῆς ἠλειακῆς ἐπιγραφῆς δείχνει νὰ δικαιολογεῖ τὴ γραφή.

(γ): Ὀνάτας· τὸ ὄνομα Ὀνάτας μαρτυρεῖται κυρίως σὲ "δωρικές" περιοχές, λίγες ὅμως φορές.[1214]

(γ): Νιξῶς· τὸ γυναικεῖο ὄνομα Νιξὼ δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλη φορά. Ὁ Wachter θεώρησε πιθανὴ τὴν προέλευση τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τὸ ὄνομα Νικασὼ ὕστερα ἀπὸ λάθος τοῦ χαράκτη.[1215] Ἀντίθετα ὁ Arena θεώρησε πιθανὸ ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν υἱοθέτηση στὴν ἑλληνικὴ γλώσσα τοῦ γυναικείου λατινικοῦ ὀνόματος Nixa.[1216] Στὴν περίπτωση αὐτή, ἔχουμε ἄλλη μία ἔνδειξη γιὰ τὴν μείξη τῶν ἐντοπίων καὶ τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς περιοχῆς.

(δ): Ηύβριχος· τὸ ὄνομα Ηύβριχος, παραγόμενο προφανῶς ἀπὸ τὴ λέξη *ὕβρις* μὲ τὴν κατάληξη *–ιχος*,[1217] δὲν εἶναι γνωστὸ ἄλλη φορὰ μέχρι σήμερα. Κατὰ τὸν Wachter μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ ὑποκοριστικὸ ἑνὸς ὀνόματος, ὅπως Ὑβρίδημος ἤ Ηυβριλᾶς.[1218]

(δ): Παρμύνιος· τὸ ὄνομα Πάρμυνις(;) εἶναι ἐπίσης ἅπαξ ἐμφανιζόμενο μέχρι σήμερα. Γνωστὸ εἶναι ὅμως τὰ παρεμφερὴ ὀνόματα Πάρμις(;) καὶ Πάρμων,[1219] ἐνῶ θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ καὶ ἐναλλακτικὴ γραφὴ τοῦ Παρμονίδης.[1220] Κατὰ τὸν Dubois δὲν εἶναι σίγουρο ἂν τὸ ὄνομα εἶναι ἀνδρικό (Πάρμυνις) ἢ γυναικεῖο (Παρμυνίς).[1221] Ἐκτιμῶ ὅμως ὅτι πρόκειται γιὰ ἀνδρικὸ ὄνομα.

[1212] Arena 2003, 80.

[1213] Βλ. καὶ BE 1989, ἀρ. 847.

[1214] Βλ. LGPN III.A s.v. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Αἴγινα (6ος/5ος αἰ. π.Χ.), τὴν Ἀρκαδία (3ος αἰ. π.Χ.), τὴν Μεσσηνία (3ος αἰ. π.Χ.), τὴ Μεγάλη Ἑλλάδα (ἀπὸ τὸ πρῶτο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.), τὴ Θήρα (2ος αἰ. π.Χ.). Μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Ἔφεσο τὸν 1ο αἰ. π.Χ., βλ. LGPN V.A s.v.

[1215] NAGVI, 198. Τὸ ὄνομα Νικασώ μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα τρεῖς ἀκόμη φορὲς στὴν Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία, ὅλες μετὰ τὸ 2ο αἰ. μ.Χ., βλ. LGPN III.A, s.v. Σὲ ἄλλες περιοχὲς τὸ ὄνομα Νικασώ / Νικησώ εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ἀλλὰ περισσότερο συχνὸ εἶναι κατὰ τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους.

[1216] Arena 2003, 81

[1217] Γιὰ ὀνόματα ποὺ ἔχουν ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὸ hυβρι- βλ. HPN 433. Γιὰ τὴν κατάληξη -ιχος, ποὺ ἐμφανίζεται ἀρκετὰ συχνὰ στὴν περιοχὴ τῆς Βοιωτίας, του Ὠρωποῦ καὶ τῆς Θεσσαλίας βλ. Locker 1934, 56-59· Robert 1960, 238-239.

[1218] NAGVI, 198.

[1219] IGDGG 73.

[1220] NAGVI, 198. Πρβλ. ἐπίσης ὄνομα/ὄνυμα.

[1221] Πρβλ. IGDGG p. 73.

(δ): ἥραται· προβληματισμὸ δημιουργεῖ ἡ χρήση δηλαδὴ τοῦ Η, στὴ θέση τοῦ Ε στὸ ρῆμα ἥραται, τὸ ὁποῖο ἄλλωστε ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ἤδη στὸ ὄνομα Ηύβριχος ὡς δασύ.[1222] Ὅπως εἶναι γνωστό, στὶς ἀχαϊκὲς διαλέκτους δὲν χρησιμοποιεῖται τὸ Η στὴ θέση τοῦ μακροῦ Ε καὶ ἔτσι ἡ χρήση του περιορίζεται στὴ δήλωση τοῦ δασέος. Κατὰ τὸν Wachter δὲν ὑπάρχει λόγος γιὰ τὴ χρήση τοῦ ρήματος σὲ παρελθοντικὸ χρόνο στὸ συγκεκριμένο τὸ χάραγμα. Ὁ ἴδιος μάλιστα προτείνει τὸν τύπο ^{h}(ἔ)ραται: «The only reasonable conclusion, therefore, seems to be that <hραται> is a mistake. This mistake, however, is justifiable, since in the dialect of the Achaian colonies initial [h] had become very weak or inaudible by the time of our inscription. Therefore heta, or rather eta, before being reserved for the long sound through East Ionic influence, could be used for initial [e] justlike epsilon».[1223]

Ὁ Cerri ἀναγνώρισε μετρικὴ δομὴ στὸ χάραγμα, ποὺ σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψή του, ἀντιστοιχεῖ μὲ τὰ λαϊκὰ ἄσματα.[1224] Συνέκρινε μάλιστα τὴν ἀλληλουχία στίχων σὲ ρεϊζιανὸ μέτρο μὲ τὸν χελιδονισμό, ἕνα τελετουργικὸ ροδιακὸ ἄσμα, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὸ χορικὸ ἀπὸ τοὺς *Ὄρνιθες* τοῦ Ἀριστοφάνη, ὅπου παρουσιάζεται ἡ ἐκκλησία τῶν ὀρνίθων, μιμούμενη τὴν ἐκκλησία τοῦ ἀθηναϊκοῦ δήμου.[1225] Τὴν πρόταση τοῦ Cerri ἀπέρριψε ὁ Wachter μὲ κύριο ἐπιχείρημα ὅτι τὸ μετρικὸ μοντέλο, ποὺ πρότεινε ὁ Cerri, ἂν καὶ ἀνταποκρίνεται στὰ χαράγματα (α) καὶ (β) δὲν ἀνταποκρίνεται στὰ χαράγματα (γ) καὶ (δ).[1226]

Πέρα ἀπὸ τὰ συμπεράσματα ποὺ προκύπτουν γιὰ τὶς σχέσεις μεταξὺ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου καὶ τῶν ντόπιων ἐτρουσκικῶν καὶ ἰταλικῶν πληθυσμῶν μὲ βάση τὴν ἐξέταση τῶν ὀνομάτων, προκαλεῖ ἐντύπωση ἡ συγκεκριμένη ἐπιγραφή, στὴν ὁποία περιγράφονται ἀνὰ ζεύγη οἱ σχέσεις ἑπτὰ ἀτόμων. Στὶς τρεῖς ἀπὸ τὶς τέσσερις προτάσεις χρησιμοποιεῖται τὸ ρῆμα ἔραμαι γιὰ ἑτεροφυλοφιλικὴ σχέση, ἐνῶ στὴν τρίτη μᾶλλον γιὰ ὁμοφυλοφιλικὴ ἤ ὁμοφυλοφιλική-παιδεραστικὴ σχέση. Στὸ δεύτερο χάραγμα (β), ὁ Ἀπολλόδωρος τοῦ (α) χαράγματος πυγίζεται ἀπὸ τὸν Ϝόλχα. Ἔτσι ὁ Ἀπολλόδωρος, ἂν βέβαια πρόκειται γιὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο, φαίνεται νὰ συμμετέχει τόσο σὲ μία ἑτεροφυλοφυλική, ὅσο καὶ σὲ μία ὁμοφυλοφυλικὴ σχέση στὸ ἴδιο χάραγμα. Ἀνάλογη ἐπιγραφὴ δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστή. Θυμίζει ὅμως

[1222] Ἡ Pontradolfo (1987, 59) ἀποδέχεται παρελθοντικὸ χρόνο στὴ μετάφρασή της (ha amato).

[1223] NAGVI ACC 3, 198-199.

[1224] Ὁ Cerri (1989, 63) ἀναφέρει: Ognuna delle due proposizioni disposte come si e visto su due righe, corrisponde in realta ad uno *stichos,* articolato a sua volta in due *cola*, separate da fine di parola: reiziano + monometro anapestico / prosodiaco + reiziano.

[1225] Ἀριστοφ. *Ὄρνιθες* 451-459 καὶ 539-547.

[1226] NAGVI 197, σημ. 606.

παραστάσεις ἀττικῶν ἀγγείων, ὅπου εἰκονίζονται σκηνὲς ἐρωτικῶν ὀργίων. Ὁ χαράκτης χρησιμοποίησε λοιπὸν ἕνα ἀγγεῖο κρασιοῦ προκειμένου νὰ διαμνημονεύσει τὶς σχέσεις μιᾶς ὁμάδας ἀτόμων. Ἐφ᾽ ὅσον ἡ ἐπιγραφὴ χαράχθηκε πρὸ τῆς ὀπτήσεως, ἡ χάραξη ἔγινε στὸ χῶρο ἑνὸς ἐργαστηρίου. Νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ὁ κεραμέας ἢ ἄλλος παραγγελιοδόχος θὰ τὸ παρουσίαζε στοὺς φίλους του στὴ διάρκεια ἑνὸς συμποσίου καὶ τελικὰ μὲ αὐτὸ τὸν συνόδευσαν στὸν τάφο του;

252/IT10) Ρώμη, SEG XLIX 1385. (Πίν. 93)

Χάραγμα σὲ νωπὸ κονίαμα. Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ στὸ ἐσωτερικὸ μεγάλου ἐγχάρακτου φαλλοῦ, στὴν δεξιὰ πλευρὰ τοῦ ὁποίου ἀπεικονίζονται δύο ὄρχεις μὲ τὴ μορφὴ κύκλων.

Συνολικὸ μῆκος χαράγματος 0,55 μ.

Ὕψος γραμ: 0,14 μ.

Εἶναι χαραγμένο σὲ τοίχο τῶν δημοσίων ἀποχωρητηρίων στὴ via Garibaldi στὸ Trastevere.

Ἐκδ. Chini 1997, 571.

Ἀπεικ. Atti del XI Congresso Internazionale di Epigrafia Greca e Latina, fig. 1.

τέλος τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.

Ψωλή.

Σχολιασμός

Ἡ ἀπεικόνιση τοῦ ἀνδρικοῦ γεννητικοῦ μορίου καὶ τῶν ὄρχεων μαζὶ μὲ τὴν παράθεση τοῦ ὀνόματος τοῦ ὀργάνου στὴ λαϊκὴ γλώσσα ἀποβλέπει, ὅπως καὶ σήμερα, στὴν "προσβολή" καὶ τὸ ξάφνιασμα τοῦ ἀναγνώστη. Ἀκόμη καὶ ἂν θεωρήσουμε ὅτι ἡ λέξη ἔχει ἀποτροπαϊκὸ χαρακτήρα, ὅπως συχνὰ συμβαίνει μὲ τὶς παραστάσεις φαλλῶν, ἡ οὐσία τοῦ χαράγματος παραμένει σεξουαλική.

253/IT11) Ρώμη, SEG XLIX 1385. (Πίν. 94)

Χάραγμα σὲ νωπὸ κονίαμα. Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ στὰ ἀριστερὰ τοῦ προηγούμενου χαράγματος καὶ στὸ ἐσωτερικὸ ἑνὸς ἐκ τῶν ὄρχεων ἐγχάρακτου φαλλοῦ.

Βρέθηκε σὲ τοίχο τῶν δημοσίων ἀποχωρητηρίων στὴ via Garibaldi στὸ Trastevere.

Ἐκδ. Chini 1997, 571-572.

Ἀπεικ. XI Congresso Internazionale di Epigrafia Greca e Latina, 571-572, fig. 3.

Τέλος τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.

\ λείχη.

[χάρακ]α λεῖχ<ε>: Chini

Παρατηρήσεις

Πρὶν ἀπὸ τὸ Λ διακρίνεται τὸ κάτω μισὸ μίας λοξῆς ἀριστερῆς κεραίας (φωτ).

Σχολιασμός

Πρόκειται γιὰ ἕνα χάραγμα σὲ δημόσιο χῶρο, ἀναλόγου περιεχομένου μὲ τὸ προηγούμενο. Ἡ συμπλήρωση [χάρακ]α λεῖχ<ε> ποὺ πρότεινε ἡ Chini ἔγινε σύμφωνα μὲ τὴ λατινικὴ ἔκφραση *mentula linge*, ἀλλὰ προϋποθέτει τὴ διόρθωση τοῦ τελευταίου γράμματος ἀπὸ Η σὲ Ε γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς προστακτικῆς ἔγκλισης.[1227] Ἐπειδὴ ὅμως τὸ Η εἶναι πολὺ καθαρὸ θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ ἄλλη συμπλήρωση. Κατὰ τὴ γνώμη μου τὸ χάραγμα μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ [ὁ δεῖνα χάρακ]α λείχη, ὅπου τὸ Η τῆς κατάληξης λείχη (=λείχει) μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ἀνορθογραφία τῶν ὕστερων χρόνων.

254/ΙΤ12) Ρώμη, SEG XXXIV, 1015. (Πίν. 94)

Χάραγμα σὲ τοῖχο.

Καταλαμβάνει χῶρο συνολικῶν διαστάσεων 0,36 Χ 0,42 μ.

Ὕψος γραμ: 0, 02-0,05 μ.

Εἶναι χαραγμένο στὴν αἴθουσα τῶν τοιχογραφιῶν στὸ Castra Peregrina (Καίλιος λόφος) κάτω ἀπὸ τὸν S. Stefano Rotondo στὴ Ρώμη, ὅπου ἔχει ἀποκαλυφθεῖ τὸ στρατόπεδο τῶν peregrini (στρατιῶτες γιὰ εἰδικὲς ἀποστολές).

Ἐκδ. Solin 1984, 167-174. SEG XXXIV, 1015.

Ἀπεικ. Glotta 62, p. 168.

τέλη 2ου ἢ ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.

μνησθῇ Γάμος (vel Γάλλος)
ὁ γράψας εὐτυχής.
ἀλλὰ παρανγέλλω· μὴ
λειχέτω.
5 εἰ δὲ καὶ θέλει <λί>χειν,

[1227] Chini 571-572.

καὶ πυγιζέσθω

ἢ ληικαζέτω.

Παρατηρήσεις

Τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου στίχου μπορεῖ νὰ ἀναγνωσθεῖ ὡς Γάλλος ἤ Γάμος δεδομένου ὅτι μετὰ τὸ ἄλφα διακρίνονται τέσσερις λοξὲς κεραῖες, ποὺ μποροῦν νὰ ἀνήκουν τόσο σὲ Μ ὅσο καὶ σὲ δύο Λ. Ὁ τρόπος τῆς χάραξης τῶν δύο αὐτῶν γραμμάτων στὴν ὑπόλοιπη ἐπιγραφή, ἐπιτρέπει καὶ τὶς δύο ἀναγνώσεις.

Σχολιασμός

Στ. 1: Γάμος (vel Γάλλος)· τὸ ὄνομα συναντᾶται σὲ ἀρκετὲς περιοχὲς μετὰ τὸ 2ο αἰ. μ.Χ., ὄχι ὅμως ἀρκετὰ συχνά.[1228] Τὸ Γάλλος εἶναι ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ πολὺ συνηθισμένο σὲ ὅλον τὸν ρωμαϊκὸ κόσμο.[1229]

Στ. 2: ὁ γράψας εὐτυχής· σύμφωνα μὲ τὸν ἐκδότη τῆς ἐπιγραφῆς ὁ Γάμος (ἢ Γάλλος) εἶναι τὸ ὑποκείμενο τῶν τριῶν ρημάτων τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου τῶν στίχων 5-7 καὶ πρέπει νὰ εἶναι παράλληλα καὶ ὁ *γράψας*. Στὶς ἀναμνηστικὲς ἐπιγραφὲς συνήθως δὲν ἀναφέρεται ὁ χαράκτης, ὅταν μνημονεύει κάποιον ἄλλο. Στὴ συγκεκριμένη περίπτωση, ὁ χαράκτης (ὁ Solin φαίνεται ὅτι προτιμάει τὸ ὄνομα Γάμος) θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀνατολικῆς καταγωγῆς (μέτοικος ἢ σκλάβος), ἐπειδή, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή, γνωρίζει καλὰ τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα.[1230]

Στ. 3: ἀλλὰ παρανγέλλω· ἡ χρήση τοῦ ρήματος παραγγέλω παρουσιάζει πρωτοτυπία καὶ μᾶλλον μιμεῖται καὶ παρωδεῖ τὰ στρατιωτικὰ παραγγέλματα πειθαρχίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἑρμηνευθεῖ ἀπὸ τὸν τόπο εὕρεσης τοῦ χαράγματος.[1231] Ἡ παραίνεση σημαίνει σὲ γενικὲς γραμμές: "Δὲν πρέπει κάποιος μόνο νὰ γλείφει, ἀλλὰ ἂν θέλει νὰ τὸ κάνει τότε πρέπει καὶ νὰ ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ τόσο παρὰ φύσιν, ὅσο καὶ κανονικά". Ὁ τύπος τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι μοναδικός, ἀφοῦ χρησιμοποιεῖ λεκτικὸ ἀναμνηστικῆς ἐπιγραφῆς σὲ συνδυασμὸ μὲ θέμα σεξουαλικοῦ χαρακτήρα.

255/IT13) Σταβίαι, SEG XLVI 1352

Χάραγμα σὲ τοῖχο.

[1228] Βλ. LGPN I-V.A. s.v. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται πιὸ συχνὰ στὴν Ἀττική.

[1229] Βλ. LGPN I-V.A. s.v.

[1230] Solin 1984, 169-170. Ὅπως παρατήρησε (σ. 171-172) τὸ ὄνομα Γάμος ἐμφανίζεται περισσότερο συχνὰ ἀνάμεσα στοὺς σκλάβους.

[1231] Solin 1984, 170-172.

Ὁ μεγαλύτερος στίχος τοῦ χαράγματος (στ.3) ἔχει μῆκος 0,21 μ.
Εἶναι χαραγμένο σὲ ἐπίχρισμα τοίχου παρακειμένου σὲ δεξαμενή τῆς villa di Arianna στὶς Σταβίες.
Τὸ τμῆμα τοῦ κονιάματος μὲ τὸ χάραγμα ἀποκολλήθηκε καὶ φυλάσσεται στὴν Ἀρχαιολογικὴ Συλλογὴ τοῦ Castellamare στὶς Σταβίες.
Ἐκδ. Orsi 1968, 228-230.
Βιβλ. BE 1973, 552. Gallavotti 1978-79, 363-369. SEG XXVIII 816. Jordan 1996, 124. SEG XLVI 1352.
Ἀπεικ. PP 23 (1968) 229.
1ος αἰ. μ.Χ.

Εἴ τις καλὸς γενόμενος
οὐκ ἔδωκε πυγίσαι, ἐκῖνος καλῆς
ἐρασθεὶς μὴ τύχοι βεινήμα-
τος.

Πρατηρήσεις
Τὰ γράμματα τοῦ χαράγματος, σύμφωνα μὲ τὸν Orsi, ὁμοιάζουν μὲ τὴν ἐπισεσυρμένη γραφὴ τῶν παπύρων καὶ τῶν πινακίδων μὲ ἐπικάλυψη κεριοῦ τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ. [1232]
Σχολιασμός
Ὁ Gallavotti ἀναγνώρισε στὸ κείμενο τοῦ χαράγματος λυρικὸ μέτρο, χωρὶς νὰ μεταβάλει τοὺς στίχους του.[1233] Ἀντίθετα, ὁ Jordan θεωρεῖ ὅτι ἀπὸ τὴ φράση "καλῆς ἐρασθείς" καὶ ἔπειτα σχηματίζεται ἕνα ἰαμβικὸ τρίμετρο, ἐνῶ ἡ λέξη ἐκ<ε>ῖνος θὰ μποροῦσε νὰ ἀπαλειφθεῖ. Κατὰ τὸν ἴδιο πρόκειται γιὰ τὴ μεταφορὰ ἑνὸς διστίχου, τὸ πρωτότυπο τοῦ ὁποίου θὰ ἦταν τὸ ἀκόλουθο:
Εἴ τις καλός γ᾽ ὢν οὐκ ἔδωκε πυγίσαι | καλῆς ἐρασθεὶς μὴ τύχοι βινήματος.[1234]
Τὸ κείμενο τοῦ χαράγματος δικαιολογεῖ τὴν ὑπόθεση γιὰ τὴν ὕπαρξη ἑνὸς πρωτοτύπου ἀφοῦ σὲ κάθε ἕνα ἀπὸ τὰ δύο μέρη τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου ὑπάρχουν λέξεις, ποὺ ἀντιστοιχοῦν μὲ ἄλλες ἀπὸ τὸ δεύτερο μισό: καλός / καλῆς, οὐκ ἔδωκε / μὴ τύχοι, πυγίσαι / βεινήματος. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὁ Jordan θεώρησε ὅτι οἱ δύο στίχοι ἦταν ἕνα ποιηματάκι ἀρκετὰ διαδεδομένο στὴ Σταβία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὰ δίστιχα αὐτὰ εἶναι συνήθη σὲ διάφορες ἐποχὲς καὶ κατ᾽ οὐσίαν θέτουν στὸ πρῶτο μισὸ τμῆμα μιὰ

[1232] Orsi 1968, 228.
[1233] Gallavotti 1978-79, 363-369.
[1234] Jordan 1996, 124.

προϋπόθεση, ποὺ ἐκπληρώνεται στὸ δεύτερο μισό.[1235] Παιδεραστικὸ περιεχόμενο ἀπέδωσε στοὺς στίχους ὁ Robert.[1236]

256/IT14) Τάρας, Glotta 40 (1962) 50-51

Μελαμβαφὴς οἰνοχόη. Φέρει γραπτὴ ἐπιγραφὴ σὲ ἐξηρημένη ζώνη σὲ ἀπόσταση ο,3 μ. ἀπὸ τὴ βάση τοῦ ἀγγείου.

Ὕψος: 0, 08 μ.

Ὁ Parlangéli εἶδε τὴν οἰνοχόη στὴν ἰδιωτικὴ συλλογὴ τοῦ Dr Arno στὸν Τάραντα καὶ δὲν δίνει ἄλλες πληροφορίες γιὰ τὸν τόπο τῆς εὑρεσής της.

Ἰδιωτικὴ Συλλογή τοῦ Dr. Arno.

Ἐκδ. Parlangéli 1962, 50-51.

Βιβλ. Bernadini 1961, tav. 42 nn. 2 e 5.

4ος/3ος αἰ. π.Χ.

Μέγων ὁ πορνολύτας.

Σχολιασμός

Μέγων· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται στὴν Νότια Ἰταλία ἄλλες δύο φορὲς[1237] καὶ εἶναι σπάνιο σὲ ἄλλες περιοχές.[1238]

πορνολύτας· ἡ σύνθετη λέξη πορνολύτας μαρτυρεῖται γιὰ πρώτη φορὰ καὶ εἶναι δυσεξήγητη. Ὁ Parlangeli συνέδεσε τὸ ἐπίθετο μὲ τοὺς στίχους 177-178 ἀπὸ τὴν τραγωδία *Ἄλκηστις* τοῦ Εὐριπίδη: *Ὦ λέκτρον ἔνθα παρθένει᾽ ἔλυσ᾽ ἐγὼ | κορεύματα ἐκ τοῦδ᾽ ἀνδρός,…* καὶ θεώρησε ὅτι πορνολύτας εἶναι "ὁ λύων τὰς πόρνας" χωρὶς νὰ ἑρμηνεύσει περαιτέρω τὴ λέξη.

Ὁ πορνολύτας εἶναι εἴτε αὐτὸς ποὺ ἐξαντλεῖ τὶς πόρνες, δηλαδὴ ὁ καλὸς ἐραστὴς ἀπὸ τὴν σημασία τοῦ λύω = χαλαρώνω, ἐξασθενῶ,[1239] ἢ πιθανότερα αὐτὸς ποὺ συχνάζει καὶ πληρώνει τὶς πόρνες ἀπὸ τὴ σημασία τοῦ λύω = παρέχω κέρδος.[1240]

[1235] Jordan 1996, 124 σημ. 3. Ὁ Orsi (1968, 228) ἐπίσης παραθέτει τὴ λατινικὴ ἐκδοχὴ τοῦ διστίχου: «Si quis formosus factus non dederit (sese) ad paedicandum, ille amore captus formosae feminae ne fruatur fututione».

[1236] BE 1973, 552.

[1237] LGPN III.A, s.v.

[1238] Βλ. LGPN I καὶ III.A s.v.

[1239] LSJ[9], s.v. "λύω" II.3.

257/IT15) Vulci, SEG XXVIII 823. (Πίν. 95)

Κύαθος ἀττικοῦ ἐργαστηρίου. Φέρει μελανόμορφη διακόσμηση μὲ γραπτὴ ἐπιγραφή (dipinto). Στὴν παράσταση εἰκονίζονται οἱ δώδεκα θεοί, σὲ ἀντωπὰ μεταξύ τους ζεύγη. Τὸ κέντρο τῆς παράστασης καταλαμβάνει ἡ μορφὴ τοῦ Διονύσου, ὁ ὁποῖος κρατεῖ κάνθαρο καὶ κληματίδες.[1241] Πάνω ἀπὸ τὶς μορφὲς ἡ ἐπιγραφή.

Ὕψος: 0,073 μ (0,15 μ. μὲ τὴ λαβή), διάμετρος: 0,115 μ. (στὸ χεῖλος), 0,065 μ. (στὴ βάση).

Βρέθηκε στὸν τάφο 145 τῆς ἀνατολικῆς νεκροπόλεως τοῦ Βοῦλτσι.

Μουσεῖο Villa Giulia, ἀρ. εὑρ. 84466.

Ἐκδ. Canciani - Neumann 1978, 17-22. SEG XXVIII 823. Guarducci 1980, 7-10. SEG XXXI 887. Addenda^2, 400.

Βιβλ. Beazley Archive 6247. CAVI 7257. [Στὰ δύο αὐτὰ ἀρχεῖα ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία γιὰ τὸ ζωγράφο τοῦ ἀγγείου].

Ἀπεικ. AK 21 (1978) taf. 6.

520 -510 π.Χ.

Λυδὸς ἔγραφσεν δõλος ὃν Μυδέας{ς} εὐλέ̣κ[τ]ρ̣ο.

Λυδὸς ἔγραφσεν δõλος ὃν Μυρ̣ε̣ν̣ευς̣ ε[....]ο˙ Neumann. Λυδὸς ἔγραφσεν δõλος ὃν Μυδέαςς εὐλέ̣κ[τ]ρ̣ο˙ Guarducci.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἀνάγνωση τῶν Canciani καὶ Neumann ὡς πρὸς τὸ δεύτερο τμῆμα τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι πολὺ ἀδύναμη. Τὸ πρόβλημα δημιουργεῖται μὲ τὰ γράμματα ποὺ βρίσκονται πάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ μορφῆς στραμμένης πρὸς τὰ ἀριστερά, δηλαδὴ τὸ 23ο γράμμα τὸ ὁποῖο ὁ Neumann ἀνέγνωσε ὡς P, ἐνῶ ὁ Canciani ὡς P ἢ Δ. Τὸ 25ο γράμμα ἔχει ἀναγνωσθεῖ ὡς N, ἐνῶ καὶ ἀπὸ τὸ σχέδιο ποὺ παρατίθεται στὴ δημοσίευση (σ. 21) εἶναι μᾶλλον A. Ἀκολούθως ἔχουν ἀναγραφεῖ πάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τῆς μορφῆς δύο ὅμοια γράμματα. Μετὰ τὸ 28ο γράμμα (E) καὶ μέχρι τὸ τελικὸ γράμμα τῆς ἐπιγραφῆς (O) ἀποδίδονται στὸ σχέδιο τέσσερα γράμματα, τὰ ὁποῖα ὁ Neumann δὲν μεταγράφει καὶ φυσικὰ δὲν σχολιάζει.

[1240] LSJ^9, s.v. "λύω" V.2. Τὴ σημασία αὐτὴ προκρίνει καὶ τὸ Λεξικὸ LSJ^9 Suppl. s.v. "πορνολύτας": perh. one who resorts to prostitutes.

[1241] Γιὰ περαιτέρω ἀναλυτικὴ περιγραφὴ δὲς Canciani - Neumann 1978, 17-18.

Σχολιασμός

Λυδός· τὸ ὄνομα Λυδὸς παραπέμπει στὸν περίφημο ζωγράφο (Λυδὸς 1), ποὺ δραστηριοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα κατὰ τὴν περίοδο 560-540 π.Χ. καὶ ἡ κορύφωση τῆς καριέρας του τοποθετεῖται ἀνάμεσα στὰ χρόνια 550-540 π.Χ.[1242] Ἀπὸ τὴν χρονολόγηση ὅμως τοῦ παρουσιαζόμενου κυάθου (τελευταῖο τέταρτο τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.) προκύπτει, ὅτι ὁ Λυδὸς τῆς ἐπιγραφῆς μας (Λυδὸς 2) δὲν ταυτίζεται μὲ τὸν γνωστὸ ζωγράφο τῆς μελανόμορφης ἀγγειογραφίας.[1243] Ὁ κύαθος μὲ τὴν ὑπογραφὴ τοῦ Λυδοῦ 2 θεωρεῖται ὑστερότερος χρονικὰ ἀπὸ ὅλα τὰ γνωστὰ ἔργα τοῦ Λυδοῦ 1 καὶ δὲν ἔχει διαπιστωθεῖ τεχνοτροπικὴ σχέση ἀνάμεσα στὸν Λυδὸ 2 καὶ στὰ ὑστερότερα ἔργα τοῦ Λυδοῦ 1. Ἀντίθετα τὸ ἔργο τοῦ Λυδοῦ 2 παρουσιάζει ὁμοιότητες μὲ τὸ ἔργο τοῦ λεγομένου ζωγράφου τοῦ Durand, ἑνὸς ζωγράφου ποὺ ἐντάσσεται στὴν ὁμάδα τοῦ Κροκωτοῦ.[1244]

Τὸ ὄνομα Λυδὸς ἐμφανίζεται μεταξὺ τῶν ἀττικῶν ὀνομάτων 12 φορές, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς παρούσης. Μόνον ὅμως ὁ γνωστὸς ἀγγειογράφος Λυδὸς 1 καὶ ὁ Λυδὸς 2 τῆς παρουσιαζόμενης ἐπιγραφῆς χρονολογοῦνται στὸν 6ο αἰ. π.Χ.[1245] καί, ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, ὁ Λυδὸς 2 ἦταν ἕνας ἀγγειογράφος (λυδικῆς καταγωγῆς;), ποὺ δραστηριοποιήθηκε στὸν ἀθηναϊκὸ Κεραμεικὸ μετὰ τὸν διάσημο ὁμώνυμο καὶ ὁμότεχνο.[1246]

δõλος ὂν Μυδέας{ς} εὐλέκ[τ]ρο· στὰ σωζόμενα γράμματα οἱ Canciani καὶ Neumann, πρῶτοι ἐκδότες τῆς ἐπιγραφῆς, ἀνέγνωσαν: δõλος ὂν Μυρεṇευς ε[….]ο καὶ θεώρησαν ὅτι τὸ ἀγγεῖο ζωγράφισε ὁ Λυδός, ἕνας δοῦλος Μυρηνεύς, δηλαδὴ ἀπὸ τὴ

[1242] Βλ. Τιβέριος 1976.

[1243] Λανθασμένα τὸ LGPN II ταυτίζει τὸν Λυδὸ τῆς παρουσιαζόμενης ἐδῶ ἐπιγραφῆς αὐτῆς μὲ τὸν γνωστὸ ζωγράφο καὶ κεραμέα, βλ. LGPN II s.v. "Λυδός".

[1244] Canciani - Neumann 1978, 18-20.

[1245] Βλ. PAA s.v. "Λυδός". Ἂς σημειωθεῖ ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δύο πρόσωπα μὲ τὸ ὄνομα Λυδὸς ποὺ χρονολογοῦνται στὸν 6ο αἰ. π.Χ., μία μαρτυρία τοῦ ὀνόματος χρονολογεῖται μετὰ τὸ 415 π.Χ., πέντε χρονολογοῦνται στὸν 4ο αἰ. π.Χ. καὶ οἱ ὑπόλοιπες τρεῖς στοὺς μετὰ Χριστὸν χρόνους.

[1246] Στὶς δύο ἐπιγραφὲς τοῦ Λυδοῦ 1, ποὺ ἔχουν βρεθεῖ, αὐτὸς ὑπογράφει "Ho Λυδός". Σύμφωνα μὲ τὸν Τιβέριο (1976, 15-17) τὸ ἄρθρο προσδιορίζει ἀκόμη περισσότερο τὴν ἐθνικὴ καταγωγή τοῦ ἀγγειογράφου, ἀφοῦ πιθανότατα τὸ πραγματικό του ὄνομα ἦταν πολὺ δύσκολο νὰ προφερθεῖ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὁ προσδιορισμὸς μὲ τὸ ἐθνικὸ καθιστοῦσε τὰ πράγματα εὐκολότερα. Στὴν παρατήρηση αὐτὴ μποροῦμε νὰ προσθέσουμε ὅτι ἂν ὑπῆρχε ἄλλος σύγχρονος ἀγγειογράφος, ποὺ ὑπέγραφε μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα, ὁ Λυδὸς 1 θὰ χρησιμοποιοῦσε ἕναν ἐπιπλέον χαρακτηρισμὸ στὴν ὑπογραφή του καὶ ὄχι ἁπλῶς "Ho Λυδός".

Μύρινα στὴν Αἰολίδα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.[1247] Στὴν ἀνάγνωσή τους ὅμως αὐτὴ δὲν συμπεριέλαβαν τὰ γράμματα, ποὺ ἀπέδιδαν στὸ σχέδιο τῆς ἐπιγραφῆς, ἀνάμεσα στὸ *Ε* καὶ τὸ τελευταῖο Ο (βλ. παραπάνω στὶς παρατηρήσεις). Ἡ Guarducci ἀντίθετα προσέφερε τὴν πλήρη ἀνάγνωση τῶν σωζόμενων γραμμάτων καὶ ἀποκατέστησε τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς, ἀναγνωρίζοντας μία γενικὴ κτητική (Μυδέας{ς} εὐλέκ[τ]ρο), ποὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ λέξη δῶλος (δοῦλος)[1248].

Μυδέας{ς}· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλη φορὰ καὶ σύμφωνα μὲ την Guarducci, εἶναι ὄνομα ἑταίρας.[1249] Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος εἶναι προβληματική· εἶναι δυνατὸν νὰ παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα *μυδάω*, ποὺ σημαίνει εἶμαι ὑγρός[1250]. Στὴν περίπτωση μάλιστα ποὺ πράγματι τὸ ὄνομα ἀνήκει σὲ ἑταίρα ὅπως ὑποστήριξε ἡ Guarducci, αὐτὸ μπορεῖ νὰ συνδέεται μὲ τὴν ἐπαγγελματική της δραστηριότητα.

εὐλέκ[τ]ρο· ἡ λέξη *εὔλεκτρος* εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη καὶ σημαίνει "τὸν ἔχοντα καλὴ κλίνη", δηλαδὴ "εὐτυχὴ καὶ εὐλογημένο γάμο".[1251]

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει τὴ μορφὴ ἐπιδεικτικῆς ἀφιέρωσης τοῦ ἀγγειογράφου πρὸς τὴ Μυδέα. Τὸ οὐσιαστικὸ δοῦλος δὲν ἔχει τὴν κυριολεκτικὴ γιὰ τὴν ἀρχαιότητα σημασία, ἀλλὰ τὴ μεταφορική "δοῦλος τῶν θελγήτρων" μιᾶς γυναίκας, πιθανότατα ἑταίρας, ἡ ὁποία ὑποδουλώνει τοὺς ἄνδρες στὸ κρεβάτι της. Διατηρεῖ ὅμως τὸν ὑποτιμητικὸ χαρακτήρα του. Παράλληλα, ἡ χρήση τοῦ σπάνιου πέραν τοῦ Ὁμήρου ἐπιθέτου εὔλεκτρος δίνει ὑψηλὸ ὕφος στὴ φράση.

Δὲν θὰ μποροῦσε βέβαια νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ πιθανότητα τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἐπιγραφῆς στὸ πλαίσιο τοῦ ἀναταγωνισμοῦ τῶν ἀττικῶν ἐργαστηρίων μὲ σκοπὸ τὴ γελοιοποίηση τοῦ πάθους ἑνὸς γηραιοῦ καὶ πολὺ γνωστοῦ ἀγγειογράφου (Λυδοῦ 1) δεδομένου μάλιστα ὅτι πρόκειται γιὰ γραπτὴ πρὶν τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.

258/IT16) Ἰταλία, ἀγνώστου προελεύσεως, IGASMG IV 95. (Πίν. 95)

Μελανόμορφη λήκυθος μὲ παράσταση τῶν τυραννοκτόνων. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.

[1247] Canciani - Neumann 1978, 21-22.

[1248] Guarducci 1980, 7-10.

[1249] Guarducci 1980, 10.

[1250] LSJ[9] s.v. "μυδάω".

[1251] Ἡ Guarducci (1980, 9) μετέφρασε στὰ ἰταλικά: Lydos dipinse, essendo schiavo di Midea (o Mideia) dal bel talamo).

Παλαιότερα ἀνῆκε στὴ Συλλογὴ Hamilton καὶ ἐθεωρεῖτο ὅτι προερχόταν ἀπὸ τὴ Μεγάλη Ἑλλάδα.

Ὁ σημερινὸς τόπος φύλαξής της δὲν εἶναι γνωστός. Τὸ ἀγγεῖο εἶναι πιθανότατα χαμένο.

Ἐκδ. Tischbein 1791, pl. 23. IGA 550. SGDI 1657. Gianelli 1963, 63. Jeffery 1955, 80, no 3, fig. 4,3. Landi 1979, no. 174. Tsantsanoglou, 2010, 33 - 34, II.

Βιβλ. LSAG 262, no 31, pl. 50. Landi 1979, 294 ἀριθ. 174. Gallavotti 1985, 36-37. IGASMG IV 95, IGDGG 106.

Ἀπεικ. LSAG pl. 50. IGDGG p. 182.

2ο τέταρτο 5ου π.Χ. αἰ.

Δὶςπεπυγιδοστοιοννυεπασατοξεεν.

Σχολιασμός

Τὸ χάραγμα ἔχει ἀπασχολήσει τὴν ἔρευνα ἀπὸ τὸν 18ο αἰώνα καὶ ἔχει ἑρμηνευθεῖ ποικιλοτρόπως.

Ὁ Hoffmann[1252] μετέγραψε ὡς ἑλληνικὴ τὴν ἐπιγραφὴ:

Δὶς πὴ Πύ(ρρ)ι δός, τοῖον νυ ἐπάσατο...

Ἡ Jeffery (LSAG 1955) ἀναγνώρισε τὸ ἀχαϊκὸ ἀλφάβητο ἀλλὰ θεώρησε ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ δὲν εἶναι ἑλληνική καὶ ἡ ἄποψή της αὐτὴ παρέμεινε σταθερὴ ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴ δεύτερη ἔκδοση τοῦ LSAG τὸ 1990 ἀπὸ τὸν A. Johnston.[1253] Ἡ Jeffery προσδιόρισε ὅτι τὰ γράμματα τοῦ χαράγματος ἀνήκουν στὸ δυτικὸ (ἐρυθρό) ἀλφάβητο.

Ὁ Dubois[1254] θεωρώντας ὅτι ὁ τύπος *πεπυγιδὸς* ἀποτελεῖ τύπο τοῦ ρήματος *πυγίζω* μετέγραψε τὶς δύο πρῶτες λέξεις ὡς δὶς πεπυγιδώς, ὑποστηρίζοντας ὅτι τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ χαράγματος δὲν ἔχει ἀναγραφεῖ στὴν ἑλληνικὴ γλώσσα καὶ ὅτι στὴν περίπτωσή μας μᾶλλον ἔχουμε ἕναν ντόπιο ἑλληνίζοντα, ὁ ὁποῖος ἐνῶ ἀρχίζει νὰ γράφει στὴν ἁρμόζουσα γιὰ ἕνα συμπόσιο ἑλληνικὴ γλώσσα, ἀκολούθως συνεχίζει στὴν δική του.

Ὁ Gallavotti ἀπένταξε ἐκ νέου τὴν ἐπιγραφὴ ἀπὸ τὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν, ἀναγνώρισε τὴ δωρικὴ διάλεκτο τῶν ἀποικιῶν τῆς Ἀχαΐας καὶ μετέγραψε "Δὶς πὲ πυγὶ δὸς τοῖόν νυ [-] ἐπ᾽ ἄματο<ς χ>έεν". Προκειμένου νὰ συνδυάσει τὴν

[1252] SGDI 1657

[1253] LSAG² 410, pl. 50, 31. Ἡ Jeffery χρονολόγησε τὴν ἐπιγραφὴ στὰ τέλη τοῦ 6ου /ἀρχὲς 5ου αἰ. ἂν καὶ τὸ ἀγγεῖο φέρει παράσταση τῶν τυραννοκτόνων.

[1254] IGDGG 106.

ἑρμηνεία του μὲ τὸ ἀχαϊκὸ ἀλφάβητο τῶν ἀποικιῶν τῆς Ἰταλίας, προσέθεσε ἕνα γράμμα στὸ τέλος τῆς προτελευταίας λέξης καὶ ἄλλαξε τὸ πρῶτο γράμμα τῆς τελευταίας λέξης καὶ μετέφρασε: "due volte al giorno concedi di versare un tale nappo sino al fondo".[1255]

Ὁ Tsantsanoglou (2010 33-34), ἀντίθετα μὲ τοὺς προηγούμενους μελετητὲς ποὺ ἀποδέχονταν τὴν ἀχαϊκὴ προέλευση τοῦ ἀλφαβήτου ἀναγνώρισε στὴν ἐπιγραφὴ τὸ ἀνατολικὸ (κυανό) ἀλφάβητο, θεώρησε τὴν ἐπιγραφὴ ὡς ἐξ ὁλοκλήρου ἑλληνικὴ καὶ μετέγραψε:

Δὶς πεπυγιρὸς τοῖόν νυ ἐπ᾽ ἄματ᾽ ὄχεεν.[1256]

Ἀπέδωσε σὲ ἀγγλικὴ μετάφραση "after having anal intercourse twice, he continued in such a way day by day".[1257] Ἡ ἑρμηνεία τοῦ Τσαντσάνογλου μοιάζει ἡ καλύτερη θεωρώντας μάλιστα ὅτι ὁ χαράκτης στὰ πλαίσια ἑνὸς συμποσίου προσπάθησε ἀνεπιτυχῶς νὰ δημιουργήσει ἕνα στίχο σὲ τροχαϊκὸ καταληκτικὸ τετράμετρο, ἀφοῦ μετὰ τὴ διαίρεση ὕστερα ἀπὸ τὸ νυ λείπει μία μακρὰ συλλαβή[1258]. Στηρίζεται ὅμως στὴν μὴ μεταγραφὴ τοῦ Χ σὲ Ξ στὰ γράμματα ΟΧΕΕΝ, ὅπως θὰ συνέβαινε σὲ περίπτωση ποὺ τὸ ἀλφάβητο ἦταν ἀχαϊκό. Βασικό της ὅμως πρόβλημα εἶναι ὅτι τὸ σύμβολο Μ ἀναγιγνώσκεται καὶ μεταγράφεται ὡς *Σὰν* στὶς δύο πρῶτες λέξεις τῆς ἐπιγραφῆς, δὶς καὶ πεπυγιρός, ἐνῶ ἀκολούθως στὴ λέξη ἄματ᾽ μεταγράφεται ὡς *Μῦ*. Στὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προταθεῖ λύση, διότι τὸ ἀγγεῖο σήμερα λανθάνει καὶ κανένας ἀπὸ τοὺς σύγχρονους μελετητὲς δὲν τὸ ἔχει δεῖ.

[1255] Gallavotti 1985, 36-37.

[1256] Τὸ Ο τοῦ πεπυγιρός, καθὼς καὶ τὸ ἀρχικὸ Α τοῦ ἄματ᾽, ὅπως καὶ τὸ Ο τοῦ ὄχεεν θεωροῦνται μακρά. Τὰ γράμματα δὲν μπόρεσα νὰ ἀποδώσω τυπογραφικά.

[1257] Tsantsanoglou 2010, 33-34.

[1258] Tsantsanoglou 2010, 34.

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

259/ΜΑ1) Καρία. Ἀφροδισιάς. SEG XLVIII 1551. (Πίν. 96)

Χάραγμα σὲ κάθισμα τοῦ θεάτρου.

Ὕψος γραμμ.: 0,05 - 0,07 μ.

Ἐκδ. Roueché 1993, 100, 46A6. Bowersock 1997, 49. SEG XLVIII 1551.

Βιβλ. Chaniotis 2011, 207 σημ. 8.

4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.(;)

[π]υγ̣ίζ̣ι.

[π]υγ̣ίζ̣ι Roueché· [π]υγίξι Hermann apud Roueché. [π]υγίζι Bowersock.

Σχολιασμός

Πρόκειται γιὰ τὸ 3ο ἐνικὸ πρόσωπο τοῦ ρήματος *πυγίζω* (*πυγίζει*).

260/ΜΑ2) Καρία. Ἀφροδισιάς. SEG XLVIII 1551

Χάραγμα σὲ κάθισμα τοῦ θεάτρου τῆς Ἀφροδισιάδος.

Ὕψος γραμμ: 0,04 μ.

Ἐκδ. Roueché 1993, 100 ἀριθ. 46A8. Bowersock 1997, 49.

4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.(;)

[πυ]γίζ[- -]

ΓΙΖ Roueché. [πυ]γίζ Bowersock.

Σχολιασμός

Ὁ τύπος τοῦ ρήματος πυγίζω θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως.

261/ΜΑ3) Καρία. Ἀφροδισιάς. SEG XLIII 698

Χάραγμα σὲ κάθισμα τοῦ σταδίου.

Ὕψος γραμμ: 0,02-0,04 μ.

Στάδιο Ἀφροδισιάδος, Block K, 9η σειρά.

Ἐκδ. Roueché 1993, 113, 46.K9. SEG XLIII 698. Bowersock 1997, 49. Bain 1997, 81-84. SEG XLVII 1551.
Βιβλ. Chaniotis 2011, 207 σημ. 8.

4ος-5ος αἰ. μ.Χ.(;)

ἐγὼ πυγ̣ι̣σ̣τ̣ὴς
εἶμε.

πυγ̣ί̣σ̣τ̣ης Roueché. πυγ̣ι̣σ̣τ̣ὴς SEG XLVII 1551.

Σχολιασμός

πυγ̣ι̣σ̣τ̣ής· ἡ λέξη δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλη φορά ἂν καὶ ἔχει συμπεριληφθεῖ στὸ Thesaurus Linguae Gracae χωρὶς σχετικὰ παραδείγματα.[1259] Σημαίνει τὸν ἐνεργητικὸ μιᾶς ὁμοφυλοφιλικῆς σχέσης.

Κατὰ τὸν Bowersock ὁ χαρακτηρισμὸς στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα δὲν δείχνει ἐρωτικὴ προτίμηση ἀλλὰ δηλώνει τὴν ἀντίθεση τοῦ χαράκτη πρὸς στοὺς ἀντιπάλους του στὸ πλαίσιο ἀγώνων.[1260] Μὲ τὴν ἄποψή του συμφωνεῖ ὁ Bain, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφὴ ἡ λέξη *πυγιστὴς* ἔχει ἐπιθετικὸ καὶ ἀπειλητικὸ περιεχόμενο, ὅπως ἔχουν σὲ ἄλλες περιπτώσεις οἱ λέξεις *καταπύγων* καὶ *εὐρύπτωκτος* καὶ ὄχι προσβλητικό.[1261]
εἶμε· πρόκειται γιὰ διαφορετικὴ ὀρθογραφία τοῦ α΄ ἐνικοῦ τοῦ ρήματος εἶμαι.[1262]

262/MA4) Καρία. Ἀφροδισιάς. SEG XLIII 698

Χάραγμα.
Ὕψος γραμ: 0,01 μ.
Θέατρο Ἀφροδισιάδος. Εἶναι χαραγμένο στὸν τοῖχο τῆς κύριας (μπροστινῆς) ὄψης τῶν οἰκοδομημάτων τῆς σκηνῆς, ἀνάμεσα στὴ δεύτερη καὶ τρίτη θύρα ἀπὸ βορρᾶν.

[1259] Τὸ οὐσιαστικὸ πυγιστὴς ἔχει χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴ συμπλήρωση ἑνὸς χαράγματος τῆς ρωμαϊκῆς περιόδου ἀπὸ τὸ Silsileh (ἀρχαία Λοχιὰς) τῆς Ἀλεξάνδρειας (**289/AI4** τοῦ παρόντος καταλόγου) καὶ ἑνὸς χαράγματος στὴν Ἄβυδο (**265/MA7** τοῦ παρόντος καταλόγου), τὰ ὁποῖα ὅμως μποροῦν νὰ συμπληρωθοῦν καὶ μὲ ἄλλους τρόπους ὅπως ἔχει παρατηρήσει ὁ Bain 1997, 82-83.

[1260] Bowersock 1997, 49.

[1261] Bain 1997, 84.

[1262] Βλ. Gignac 1977, 400.

Ἐκδ. Roueché 1993, 35 - 36, ἀριθ. 7b. SEG XLIII 698. Chaniotis 2011, 205.

Βιβλ. Chaniotis 2011, 205.

Ἀπεικ. Roueché 1993, πίν. II.

4ος-5ος αἰ. μ.Χ.(;)

Φιλεῖ Θεοδᾶτος Ὑψικλέα.

2 Θεόδοτος Roueché· Θεοδᾶτος Chaniotis.

Σχολιασμός

Θεοδᾶτος· τὸ ὄνομα δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ ἄλλη φορά.[1263]

Ὑψικλέα· τὸ ὄνομα Ὑψικλῆς εἶναι σπάνιο.[1264] Στὴν Ἀφροδισιάδα τὸ ὄνομα φέρουν μέλη τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξης.[1265]

Τὸ ρῆμα φιλέω -ῶ, ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετο *φίλος* ἔχουν ἐρωτικὴ χροιά. Ἀντίθετα, κατὰ τὸν Χανιώτη ἡ ἑρμηνεία τῆς λέξης *φιλῶ* εἶναι προβληματικὴ καὶ δὲν εἶναι ξεκάθαρο ἂν τὸ ρῆμα φιλῶ στὸ παρὸν χάραγμα καὶ σὲ ἄλλα, ὕστερα χρονολογικὰ χαράγματα τῆς Ἀφροδισιάδος ἐκφράζει ἀγάπη ἢ φιλία, ἂν πρόκειται γιὰ πραγματικὴ ἔκφραση συναισθημάτων ἢ γιὰ κολακεία καὶ ἂν τὰ ἐκφραζόμενα αἰσθήματα βασίζονται σὲ ἀμοιβαιότητα καὶ ὁμοιότητα. Ἀπορία κατὰ τὸν Χανιώτη προκαλεῖ ἐπίσης ὅτι ὁ Θεοδᾶτος ἐξέφρασε τὰ συναισθήματά του δημόσια, ἂν βέβαια τὸ χάραγμα ἔγινε ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ ὄχι ἀπὸ κάποιον τρίτο, ποὺ ἐξέθεσε μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο τὴ σχέση Θεοδάτου καὶ Ὑψικλέα. Κατὰ τὸν ἴδιο ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι ἡ ἔκφραση *φιλῶ* σχετίζεται στοὺς ὕστερους χρόνους μὲ ἱεραρχικὲς σχέσεις παρὰ μὲ καθαρὰ συναισθήματα ἀγάπης δεδομένου ὅτι τὸ ὄνομα Ὑψικλέας φέρουν μέλη τῆς ἄρχουσας τάξης τῆς Ἀφροδισιάδος. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Θεοδᾶτος μπορεῖ νὰ ἦταν ἕνας ἀκόλουθος τοῦ Ὑψικλέα,[1266] ἢ ἕνα μέλος τῆς πελατείας του.

[1263] Γνωστὸ σὲ λίγες περιοχὲς εἶναι τὸ ὄνομα Θεοδᾶς, βλ. LGPN I, IV καὶ V.A s.v. "Θεοδᾶς". Ἀντίθετα, πολὺ συχνὸ σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο εἶναι τὸ ὄνομα Θεόδοτος, βλ. LGPN I-V.A s.v. "Θεόδοτος". Γνωστὰ ἐπίσης σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο εἶναι τὰ ὀνόματα Θευδᾶς, Θευδῆς, Θεύδοτος, Θεύδετος, Θευδώτης κλπ. (βλ. LGPN I-V.A s.v.).

[1264] Βλ. LGPN I, III.A, III.B, IV, V.A s.v. "Ὑψικλῆς".

[1265] Chaniotis 2011, 205.

[1266] Chaniotis 2011, 205.

263/MA5) Καρία. Ἀφροδισιάς. Roueché 1989, 245 ἀριθ. 218

Χάραγμα σὲ ἐπίχρισμα τοίχου.

Ὕψος γραμμ.: 0,015 μ.

Σώζεται σὲ τοίχο τοῦ διαδρόμου πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ τοῦ Ὠδείου τῆς Ἀφροδισιάδος.

Μουσεῖο Ἀφροδισιάδος 64.447.

Ἐκδ. Roueché 1989, 245 ἀριθ. 218. Roueché 1993, 39, 11A1. Bain 1997, 81-84.

Βιβλ. SEG XLVIII 1551. Chaniotis 2011, 204.

4ος-6ος αἰ. μ.Χ.

Καρ[μ]ιδιανὸς ΚΑΙΩΝ

παθηκός. vac. ΚΥΔΙΑϹ[.]

Καρμιδακιος̣

1 Καρ[.]ιδιανός ΚΑΙΩ̣Ν Roueché 1989 καὶ Roueché 1993· Καρ[μ]ιδιανός καὶ ὤν? Bain. **3** Καρμιδ̣ι ν. ΚΙΟϹ̣ Roueché 1989· Καρμιδακιος̣ Roueché 1993.

Σχολιασμὸς

Στ. 1: Καρ[μ]ιδιανός ΚΑΙΩΝ· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἄλλη φορά. Στὰ σωζόμενα γράμματα ΚΑΙΩΝ θὰ μποροῦσε νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἡ μετοχὴ τοῦ ρήματος *καίω*, ποὺ χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς ἀμετάβατο καὶ ὄχι ἡ μετοχὴ τοῦ ρήματος *εἰμί*, τὴν ὁποία ἀναγνώρισε ὁ Bain. Σημειώνεται ὅτι τὸ ρῆμα *καίομαι* στὴν παθητικὴ φωνὴ χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ νὰ ἐκφράσει ἐρωτικὰ συναισθήματα.[1267]

Στ. 2: παθηκός· ἡ Roueché ἑρμήνευσε ἀρχικὰ τὸ ἐπίθετο *παθηκὸς* ὡς παράδοξος, ἀλλόκοτος.[1268] Ἀντίθετα, ὁ Bain ἀναγνώρισε διαφορετικὴ ὀρθογραφία τοῦ ἐπιθέτου *παθικός*,[1269] τὸ ὁποῖο εἶναι συνώνυμο τῆς λέξης κίναιδος καὶ ἐμφανίζεται σὲ κείμενα τῆς λατινικῆς γλώσσας γιὰ νὰ δηλώσει τὴν παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία.[1270] Θεώρησε μάλιστα τὸ περιεχόμενο τῆς λέξης ὑβριστικὸ ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὰ σωζόμενα γράμματα ΚΑΙΩΝ τοῦ στίχου 1, τὴν μετοχὴ τοῦ ρήματος *εἰμὶ* (καὶ ὤν).[1271]

Σύμφωνα μὲ νεώτερη ἄποψη τῆς Roueché (apud Bain) ἡ λέξη *παθικὸς* μπορεῖ νὰ ἔχει κάποια θεατρικὴ σημασία λόγω τοῦ τόπου εὕρεσης τοῦ χαράγματος καὶ ἐπειδὴ ἡ

[1267] Βλ. LSJ[9] s.v. "καίω", καὶ ἀριθ. 4. Τὴν ὑπόδειξη ὀφείλω στὸν Δρ. Ἄγγ. Ματθαίου.

[1268] Roueché 1989, 245.

[1269] Γιὰ τὴ χρήση τοῦ Η στὴ θέση τοῦ Ι βλ. Gignac 1977, 235, 237-239.

[1270] Bain 1997, 81, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

[1271] Bain 1997, 81-82.

συνώνυμή της λέξη *κίναιδος* εἶναι γνωστὸς θεατρικὸς χαρακτήρας.[1272] Ἡ ἑρμηνεία ὅμως αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ συνδυασθεῖ μὲ τὴν μετοχὴ *καίων* ποὺ θεωρῶ ὅτι ἔχει ἀναγραφεῖ στὸν πρώτο στίχο τῆς ἐπιγραφῆς.

264/MA6) Καρία. Ἀφροδισιάς. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση

Χάραγμα σὲ κίονα.

Ὕψος γραμμ.: 0,01-0,02 μ.

Βόρεια στοὰ τῆς Νότιας ἀγορᾶς, 18ος κίονας (ἀπὸ ἀνατολικά), ἀνατολικὴ πλευρά.

Ἐκδ. Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση.[1273]

Βιβλ. Roueché 1993, 100 (μνεῖα μόνον). Chaniotis 2011, 207 σημ. 8.

Π̣υγίζ[- -].

Σχολιασμὸς

Πρόκειται γιὰ ἡμιτελὲς χάραγμα, στὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ κάποιος τύπος τοῦ ρήματος *πυγίζω*.

265/MA7) Καρία. Ἀφροδισιάς. Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση

Χάραγμα σὲ κίονα.

Ὕψος γραμμ.: 0,013 - 0,025 μ.

Νότια Ἀγορά, Δυτικὴ Στοά, 3ος κίονας (ἀπὸ βόρεια), βόρεια πλευρά, σὲ ὕψος 1,85 μ. ἀπὸ τὸν στυλοβάτη.

Ἔκδ. Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση.

Βιβλ. Chaniotis 2011, 205.

[1272] Bain 1997, 81. Γιὰ τὸ ρόλο τοῦ κιναίδου, δηλαδὴ τοῦ μαλακοῦ βλ. Perpillou-Thomas 1995, 228 - 229.

[1273] Ὁρισμένες ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές, ποὺ περιλαμβάνονται στὴν συγκεκριμένη μελέτη τοῦ καθηγητοῦ Ἄγγ. Χανιώτη, εἶχαν παρουσιασθεῖ στὸ σεμινάριο ἐπιγραφικῆς τοῦ Centre of Ancient Documents τῆς Ὀξφόρδης τὸ ἔτος 2009, μὲ τίτλο A. Chaniotis, Epigraphic tidbits from Aphrodisias. Οἱ πληροφορίες γιὰ τὶς παρουσιαζόμενες ἐπιγραφὲς ἀντλήθηκαν ἀπὸ τὸ φυλλάδιο (handout), ποὺ διένειμε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παρουσίασης. Εὐχαριστῶ θερμὰ τὸν καθηγητή κ. Ἄγγ. Χανιώτη, ποὺ μοῦ ἐπέτρεψε νὰ τὶς συμπεριλάβω στὴν παρούσα ἐργασία.

4ος-5ος αἰ. μ.Χ.

Φιλῷ

Σχολιασμὸς

Γιὰ τὸ ρῆμα *φιλῶ* βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **262/MA4** τοῦ παρόντος καταλόγου.

266/MA8) Καρία. Ἀφροδισιάς. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση

Χάραγμα σὲ κίονα.

Ὕψος γραμμ.: 0,01-0,025 μ.

Σεβαστεῖον, Βόρεια Στοά, 10ος κίονας (ἀπὸ τὰ ἀνατολικά), δυτικὴ πλευρά.

Ἔκδ. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση.

Βιβλ. Chaniotis 2011, 205.

4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.

Φιλῶ.

Σχολιασμὸς

Γιὰ τὸ ρῆμα φιλῶ βλ. στὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς SEG XLIII 698 (=ἀριθ. **262/MA4**)

267/MA9) Καρία. Ἀφροδισιάς. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση

Χάραγμα σὲ κίονα.

Ὕψος γραμμ.: 0,01 - 0,023 μ.

Σεβαστεῖον, Βόρεια Στοά, 11ος κίονας, ἀνατολικὴ πλευρά.

Ἔκδ. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση.

Βιβλ. Chaniotis 2011, 205.

4ος-5ος αἰ. μ.Χ.

Φιλῶ

Ἐπικ̣ρ̣άτη.

Σχολιασμὸς

Στ. 1: φιλῶ· γιὰ τὸ ρῆμα βλ. στὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **262/MA4** τοῦ παρόντος καταλόγου.

Στ. 2: Ἐπικ̣ράτη· τὸ ὄνομα Ἐπικράτης εἶναι πολὺ κοινὸ σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[1274]

268/MA10) Καρία. Ἀφροδισιάς. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση

Χάραγμα σὲ κίονα.

Ὕψος γραμμ.: 0,04-0,075 μ.

Σεβαστεῖον, Βόρεια Στοά, 16ος κίονας, ἀνατολικὴ πλευρὰ (1,65-1,90 μ. ἀπὸ τὸ ἔδαφος).

Ἐκδ. Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση.

4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.

Φιλῶ
Ἀπολλώ-
νιον ΑΝ
ΤΙΛΟΜΑ.

Σχολιασμὸς

Γιὰ τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς βλ. τὴν ἐπιγραφὴ **306/D13** τοῦ παρόντος καταλόγου.

269/MA11) Καρία. Ἀφροδισιάς. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση

Χάραγμα σὲ κίονα.

Σώζεται σὲ τοίχο τοῦ διαδρόμου πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ τοῦ Βουλευτηρίου τῆς Ἀφροδισιάδος.

Ἔκδ. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση.

Βιβλ. Chaniotis 2011, 207 σημ. 8.

[1274] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.

Βινῖν

Σχολιασμός

Πρόκειται γιὰ τύπο του ρήματος βινέω-ῶ, τὸ ὁποῖο συναντοῦμε ἄλλες δέκα φορὲς σὲ χαράγματα.[1275]

270/ΜΑ12) Πριήνη, I. v. Priene 317 (πίν. 96).

Κυκλικὴ πήλινη πλίνθος, ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ὁποίας χωρίζεται μὲ ἐγχάρακτες γραμμὲς σὲ ἕξι τμήματα. Φέρει τρία χαράγματα κατὰ μῆκος τῆς περιφέρειας τῆς πλίνθου. Τὸ πρῶτο χάραγμα καταλαμβάνει δύο τμήματα, ἐνῶ τὰ δύο ἑπόμενα καταλαμβάνουν τὸ καθένα ἀπὸ ἕνα μόνον τμῆμα.

Διάμετρος πλίνθου: 0,44 μ. ὕψος: 0,07 μ.

Ὕψος γραμμ.: 0,015-0,03 μ.

Πριήνη.

Φυλάσσεται στὸ Βερολίνο.

Ἐκδ. I. v. Priene 317.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

(I) Φιλῶ γυνῆκα βινο<υ>μένη<ν> καλῶς.

(II) Φιλῶ γυ̣νῆκα ἄκρα κελητίζο<υ>σα<ν>.

(III) Φιλῶ γινῆκα εἰς τὰ γωνάτια εὐείσχι(ον).

(I) βινομένη teg˙ (II) κελητίζοσας teg˙ (III) εὐεισχι teg.

Παρατηρήσεις

Ὅλες οἱ ἐπιγραφὲς φαίνεται ὅτι ἔχουν γίνει ἀπὸ τὸν ἴδιο χαράκτη.

Σχολιασμὸς

(II) ἄκρα˙ πρόκειται γιὰ ἐπίρρημα μὲ τὴν ἔννοια "ἐξαιρετικά".[1276]

κελητίζο<υ>σα<ν>˙ ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ ἀναγραφὴ τοῦ τύπου κελητίζοσας ἀντὶ κελητίζουσαν, ὅπως θὰ ἦταν ἀναμενόμενο γιὰ τὴν αἰτιατικὴ πτώση τῆς μετοχῆς τοῦ ρήματος *κελητίζω*, καθὼς ἐπίσης καὶ γιατὶ ὁ Hiller δὲν προέβη σὲ καμία διόρθωση σὲ ἀντίθεση μὲ ἄλλα σημεῖα τοῦ ἴδιου χαράγματος. Ὁ τύπος κελητίζοσας θὰ μποροῦσε

[1275] Βλ. **4/Α4**, **9/Α9**, **21/Α21**, **131/ΕΠ20**, **128/ΕΠ17**, **255/ΙΤ255**, **291/ΑΙ6**, **270/ΜΑ12**, **248/ΙΤ6**, **249/ΙΤ7**, **269/ΜΑ11**.

[1276] LSJ[9] s.v. "ἄκρος" ἀριθ. V καὶ Suppl.

νὰ ἑρμηνευθεῖ μόνον ἐὰν στὸν πρῶτο στίχο τὸ οὐσιαστικὸ γυναίκα ἦταν σὲ πληθυντικὸ ἀριθμό, δηλαδὴ γυναῖκας κελητίζοσας. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ στὰ ὑπόλοιπα χαράγματα τὸ ἀντικείμενο εἶναι ἕνα (γυνῆκα) προτιμῶ τὴ διόρθωση τῆς λέξης κελητίζοσας.

Τὸ ρῆμα *κελητίζω* εἶναι συνώνυμο τοῦ ρήματος *καθιππάζομαι*, δηλαδὴ συνουσιάζομαι ἱππαστί.[1277] Τὴν φράση συσχέτισε ὁ Hiller μὲ τὸ χωρίον τοῦ Ἀθηναίου 581 D-F: *….καθιππάσθαι δ᾽ ὑπ᾽ αὐτῆς πεντάκις.…Περιλαμβάνειν γὰρ οὐκ ἐδοκίμαζον, τάλαν, ἄνθρωπον ἄχρι τοῦ στόματος ἠσβολωμένον· διὰ τοῦθ᾽ ὑπέμεινα πολὺ λαβοῦσα χρυσίον, ἐφιλοσόφησά θ᾽, ἵν᾽ ἄκρον ὡς μάλιστα καὶ ἐλάχιστον αὐτοῦ περιλάβω τοῦ σώματος.*

(III) εὐείσχι(ον)· πρόκειται γιὰ διαφορετικὴ γραφὴ[1278] τοῦ ἐπιθέτου *εὐίσχιος*, δηλαδὴ "ὁ ἔχων ὡραῖα ἰσχία".

Μὲ τὶς τρεῖς ἐπιγραφὲς ὁ χαράκτης δηλώνει τὶς προσωπικές του προτιμήσεις ὡς πρὸς τὸ ἄλλο φύλο κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐρωτικῆς πράξης.

271/MA13) Ἰωνία. Ἔφεσος. SEG LV 1156

Χάραγμα στὸν τοίχο, ποὺ φέρει τοιχογραφία τοῦ Σωκράτους (δίπλα στὴν κεφαλή του).

"Hanghaus 2", δωμάτιο 7.

Ἐκδ. Tauber 2005, 134 no. GR 2.

Βιβλ. BE 1983, 337 (J. et L. Robert).

Αὐτοκρατορικὴ περίοδος

ὁ καλὸς τῆς
καλῆς, ἧς ὁ ἀριθ(μὸς) αυοε´.

Σχολιασμὸς

Τὸ χάραγμα ἀνήκει στοὺς ἰσοψηφικοὺς γρίφους ὅπου γυναικεῖο ὄνομα δηλώνεται γιὰ λόγους διακριτικότητας μὲ τὸν ἀριθμὸ τῆς πρόσθεσης τῆς ἀξίας τῶν ἀριθμῶν, ποὺ ἕπονται (1475).[1279] Ἀνάλογο εἶναι ἕνα χάραγμα στὴν Πομπηία.[1280]

[1277] Απόρρητα 145-146.

[1278] Πρβλ. Εἰσίδωρος-Ἰσίδωρος.

[1279] Γιὰ τοὺς ἰσοψηφισμοὺς γενικῶς βλ. Dornseiff 1925, 96-111, 181-183· Perdrizet 1904, 350-360. Γιὰ ἀνάλογους ἰσοψηφισμοὺς βλ. Robert 1982, 130-132· BE 1983, 337 (Robert).

MA14 - 20) Σμύρνη

Μεγάλος ἀριθμὸς ἐπιγραφῶν ἔχει ἀποκαλυφθεῖ στοὺς τοίχους τοῦ ὑπογείου τῆς βασιλικῆς τῆς ἀγορᾶς τῆς Σμύρνης. Τὸ σύνολο τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ χώρου δὲν ἔχει δημοσιευθεῖ πλήρως καὶ οἱ παρουσιαζόμενες ἐδῶ πληροφορίες ἀντλοῦνται ἀπὸ τὴν πρώτη παρουσίαση τοῦ ὑλικοῦ ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸν Bagnall.[1281]

Οἱ ἐπιγραφὲς ἦταν ἐγχάρακτες ἢ γραπτὲς πάνω στὸ κονίαμα, ποὺ κάλυπτε τοὺς τοίχους τοῦ γ΄ καὶ δ΄ κλίτους τοῦ ὑπογείου χώρου,[1282] ὁ ὁποῖος εἶχε χρησιμοποιηθεῖ ἀπὸ τὸν ὕστερο 1ο ἢ πρώιμο 2ο αἰ. μ.Χ. ἕως τὸ γ΄ τέταρτο τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.[1283] Μεταξὺ τῶν ἐπιγραφῶν ὑπάρχουν πολλὲς παραστάσεις ἀνδρικῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Ἀπὸ τὶς παρουσιαζόμενες ἀπὸ τὸν Bagnall ἐπιγραφὲς ἀναφέρονται οἱ ἀκόλουθες:

272/MA14) ΕΥΧΗ.

Πάνω ἀπὸ τὸν δεξιὸ ὄρχη τῆς παράστασης ἀνδρικῶν γεννητικῶν ὀργάνων στὸν τομέα (bay) 29 ἔχουν ἀναγραφεῖ τὰ γράμματα ΕΥΧΗ, στὰ ὁποῖα ὁ Bagnall ἀναγνωρίζει τὸ ὄνομα Εὔχη[1284] ἀντὶ τῆς λέξης εὐχή.[1285]

273/MA15) Ψωλή.

Ἡ λέξη συνοδεύει παραστάσεις ἀνδρικῶν γεννητικῶν ὀργάνων.[1286]

274/MA16) Πυγίζομαι.

Ἡ ἐπιγραφὴ συνοδεύει τὴν παράσταση κεφαλῆς νέου, ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση ἀνδρικῶν γεννητικῶν ὀργάνων στὸν τομέα (bay) 25.[1287]

[1280] Βλ. **250/IT8** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1281] Bagnall 2011, 6-26.

[1282] Bagnall 2011, 10.

[1283] Bagnall 2011, 8.

[1284] Τὸ ὄνομα Εὔχη εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους πέντε φορὲς στὴ Νότια Ἰταλία (Βρινδήσιον καὶ Πομπηία) καὶ μία φορὰ στοὺς Ἀδριανοὺς τῆς Μυσίας, βλ. LGPN III.A καὶ V.A s.v.

[1285] Bagnall 2011, 11.

[1286] Bagnall 2011, 11.

[1287] Bagnall 2011, 12.

275/MA17) Φιλῶ ἧς ὁριθμὸς ΑΤΗ.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐντοπίσθηκε στὸν τομέα 27 καὶ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἰσοφηφισμούς, ποὺ ἀπαντῶνται στὸ ὑπόγειο τῆς Βασιλικῆς.[1288] Ὁ Bagnal θεωρεῖ τὴν λέξη ὁριθμὸς εἴτε κράση (ὁ ἀριθμὸς) εἴτε παράλειψη τοῦ Α ἀπὸ ἀπροσεξία. Ἀποκρυπτογράφησε μάλιστα τὸ γυναικεῖο ὄνομα ὡς Τύχη.[1289]

276/MA18) Φιλῶ ἧς ὁ ἀριθμὸ[ς] ΨΛΑ.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἐντοπίσθηκε στὸν τομέα 24[1290] καὶ κατὰ τὸν Bagnall τὸ γυναικεῖο ὄνομα εἶναι πιθανῶς Ἀνθοῦσα.[1291]

277/MA19) Ἀνάλογη ἐπιγραφὴ σώζεται στὸν τομέα 5, γιὰ τὴν ὁποία ὁ Bagnall δὲν παραθέτει τὸ κείμενο ἀλλὰ ἀναφέρει ὅτι ὁ χαράκτης λέει ὅτι ἀγαπᾶ "μίαν", τῆς ὁποίας δὲν ἔχει διασωθεῖ ὁ ἀριθμός.[1292]

278/MA20) [Φι]λ̣ῶ φ[ιλ]οῦσα μὴ φιλοῦσαν.

Ἡ ἐπιγραφὴ σώζεται στὸν τομέα 24 καὶ κατὰ τὸν Bagnall σημαίνει "ἀγαπῶ, ἀγαπώντας κάποια ποὺ δὲν μὲ ἀγαπᾶ" φράση τὴν ὁποία ἀποδίδει σὲ γυναίκα χαράκτη, περίπτωση μοναδικὴ στὴν βασιλικὴ τῆς Σμύρνης, ἂν καὶ δὲν ἀπορρίπτει τελείως μιὰ ἀνάγνωση [Φι]λ̣ῶ φ[ιλ]οῦσα<ν> μὴ φιλοῦσαν, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ χαράκτης εἶναι ἄνδρας, ποὺ ἀγαπᾶ κάποιαν, ἀνεξάρτητα ἂν αὐτὴ τὸν ἀγαπᾶ ἢ ὄχι.[1293] Θεωρῶ ὀρθότερη τὴ δεύτερη ἑρμηνεία.

279/MA21) Μυσία. Πάριον. BE 2011, 491. (Πίν. 97)

Πήλινο μυροδοχεῖο *(ampulla)*. Φέρει ἐγχάρακτη πρὸ τῆς ὄπτησης ἐπιγραφὴ στὴν κάτω πλευρά. Τὸ ἀγγεῖο κοσμεῖται στὴν πρόσθια πλευρὰ μὲ ἀνάγλυφη παράσταση ἑτεροφυλοφιλικῆς ἐρωτικῆς σκηνῆς πάνω σὲ κλίνη. Στὸ βάθος τῆς παράστασης, πίσω ἀπὸ παραπέτασμα, εἰκονίζεται ἀνδρικὴ μορφή, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὴν ἐρωτικὴ

[1288] Bagnall 2011, 14.

[1289] Bagnall 2011, 15.

[1290] Bagnall 2011, 14-15.

[1291] Bagnall 2011, 15.

[1292] Bagnall 2011, 15.

[1293] Bagnall 2011, 16.

συνεύρεση. Στὴν ὀπίσθια πλευρὰ τὸ μυροδοχεῖο φέρει ἐγχάρακτη φυτικὴ διακόσμηση καὶ κάθετη ταινιωτὴ λαβή.

Ὕψος: 0,24 μ., πλάτος: 0,174-0,194, πάχος: 0,10 στὴ βάση τοῦ ἀγγείου.

Βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ καλλυβίτη τάφου στὴ νότια νεκρόπολη τοῦ Παρίου.

Ἐκδ. Keleş - Ful 2009, 99-100.

Ἀπεικ. *Epigraphica Anatolica* 42 (2009) σ. 100. BE 2011, 491.

Ὕστεροι ἑλληνιστικοὶ / πρώιμοι αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

Κατα-
ξύομ-
αι ὁ κύ-
ριος.

Σχολιασμὸς

Κατα|ξύομ|αι· οἱ ἐκδότες τῆς ἐπιγραφῆς ἀπέδωσαν ἐρωτικὴ σημασία στὸ ρῆμα ἂν καὶ ὅπως παρατήρησαν τὸ ρῆμα καταξύω δὲν ἐμφανίζεται ξανὰ σὲ τέτοιο περιβάλλον ἀλλὰ ἔχει τὴ σημασία ξύνω, τρίβω καὶ λειαίνω.[1294] Σημειώνεται ὅμως ὅτι στὴν παθητικὴ φωνὴ τὸ ρῆμα ἔχει ἐπίσης τὴ σημασία "εἶμαι ἀνήσυχος",[1295] στὴν ὁποία μεταφορικὰ μπορεῖ νὰ δοθεῖ ἐπίσης ἐρωτικὸ περιεχόμενο. Ἐρωτικὴ σημασία ἔχει σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις καὶ τὸ συνώνυμό του ρῆμα *κνάω -κνῶ*.[1296]

280/MA22) Φρυγία. Bahadinlar. MAMA IV 283 (SEG VI 251). (Πίν. 98)

Ἐνεπίγραφη στήλη ἀπὸ λευκὸ ασβεστόλιθο μὲ ἀκρωτήρια καὶ συμφυὴ βάση, στὴν ὁποία εἰκονίζονται ζεῦγος κάτω ἄκρων στὰ ἀριστερὰ καὶ γεννητικὰ ὄργανα στὰ δεξιά.

Ὕψος: 0,51 μ.

Ὕψος γραμμ.: 0,014 ἕως 0,04 μ.

Βρέθηκε ἐντοιχισμένη σὲ τοῖχο οἰκίας στὸ Bahadinlar, πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος Λερμηνοῦ.[1297]

[1294] Βλ. Keleş - Ful 2009, 100 καὶ σημ. 6. Τὴν ἑρμηνεία τοῦ *καταξύομαι* ὡς «τρίβομαι» μόνον προτιμᾶ ὁ Brixhe, βλ. BE 2011, 491.

[1295] LSJ[9] s.v. "κατάξυσις" καὶ "καταξέω" IV.

[1296] Βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **54/A54** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1297] Γιὰ τὴν περιοχὴ βλ. Robert 1962, 134.

Ἔκδ. Hogarth 1887, 387 ἀριθ. 16. Ramsay 1887, 355. Ramsay 1889, 222/3, no.8. Ramsay 1895, 152 ἀριθ. 50. Zingerle 1929, 119-124, ἀριθ. III. MAMA IV 106 ἀριθ. 283. (SEG VI 251).

Βιβλ. Ellis 1888, 139. Crönert 1909, 433-448. Steinleitner 1913, 56 ἀριθ. 26. Bain 1991, 70 - 71. BE 1992, 373 (C. Brixhe-A. Panayotou). Miller 1985, 62. Brixhe 1987, 24-29. Petzl 1994, 128 ἀριθ. 110.

Ἀπεικ. MAMA IV πίν. 59. Epig. Anat. 22 (1994) 128 ἀριθ. 110.

3ος / 4ος αἰ. μ.Χ.

Αὐρήλιος
Σωτῆρχος
Δημοστράτου Μοτελ-
ηνὸς κολάθιν ἐπὸ τῶ θε-
5 οῦ; παραγέλων πᾶσι μηδ-
ὲ ἄναγ<ν>ον ἀναβῆτ᾽ ἐπὶ τὸ χ-
ωρίον, ἐπροκήσι ἢ κήνσ-
ετε τὸν ὄρχις· ἐγὼ Γέ-
ᾳ ἐκηνσάμην ἐπὶ τὸ χ-
10 ωρίον.

2 Σωτηρχὸς Hogarth, Ramsay, Zingerle. **3-4** Μοτελληνὸς Hogarth· Μοτελ<η>νὸς Ramsay· Μοτελ|ηνὸς Zingerle, MAMA IV, ἀρ. 283, SEG VI 251. **4** κολαθ<ε>ὶ<ς> Hogarth· κολαθὶν Ramsay, Zingerle· κολάθιν MAMA IV, ἀρ. 283, SEG VI 251. **4-5** ἐπὸ το<ῦ> θε|οῦ Hogarth. ἐπὸ τῶ θε|οῦ Ramsay, Zingerle, MAMA IV, ἀρ. 283, SEG VI 251. **5** παραγ<γ>έλ<λ>ων Hogarth, Ramsay· παραγέλων Zingerle, MAMA IV, ἀρ. 283, SEG VI 251. **5-6** μη<δεὶ>|ς ἄνα<γν>ον ἀναβῆτ<αι> Hogarth· μηδὶ|ς ἀνάγνον Ramsay· μεδὶ|ς ἄνα<γ>νον Zingerle, Steinleitner· μεδ|ὲ ἄναγ<ν>ον MAMA IV, ἀρ. 283, SEG VI 251· μεδ|ὲ ἄναγον ἀναβῆτ᾽ Petzl·. **6** ἀναβῆτ<αι> Hogarth· ἀναβῆτε Zingerle· ἀναβῆτ᾽ MAMA IV ἀρ. 283, SEG VI 251. **7** ΕΠΡΟΚΗΣΙ Ramsay (1887)·ἐ προκήσι Ramsay, Zingerle· ἐπροκήσι MAMA IV ἀρ. 283, SEG VI 251. **7-10** κηνε[σ]|ετε τὸν ὄρχις ἔγωγε <δ᾽> <ἠκηνησάμην?> ἐπὶ τὸ χωρί<ο>ν Hogarth· κηνήσ|ετε τὸν ὄρχις· ἔγωγε | ληκηνσάμην ἐπὶ τὸ χ|ωρίων Ramsay, Ellis, Steinleitner. ἢ κηνέ[σ]|ετε τὸν ὄρχις. ἔγωγε | ληνκησάμην ἐπὶ τὸ χ|ωρίων Zingerle· ἢ κήνσ|ετε τὸν ὄρχις· ἐγὼ Γέ|ᾳ ἐκηνσάμην ἐπὶ τὸ χ|ωρίον MAMA IV ἀρ. 283, SEG VI 251.

Σχολιασμὸς

Στ. 2: Σωτῆρχος· πρόκειται γιὰ τὸ ὄνομα Σωτήριχος ὕστερα ἀπὸ συνκοπή.[1298]

[1298] Brixhe 1987, 54.

Στ. 3-4: Μοτελ|ηνός· πρόκειται γιὰ τὸ ἐθνικὸ τῶν κατοίκων τῆς Μοτέλλα τῆς Φρυγίας[1299].

Στ. 4: κολάθιν· κατὰ τὸν Ramsay ἡ λέξη ἔχει ἀναγραφεῖ ἀντὶ τῆς λέξης *κολαθείς*. Ἀντίθετα τὸν τύπο *ἐκολάσθην* ἀναγνώρησε ὁ Tod.[1300] Τὴ φράση *ἐκολάσθην ὑπὸ τō θε|οῦ* ἀναγνώρισε καὶ ὁ Brixhe.[1301]

Στ. 4 ἐπὸ· πρόκειται γιὰ τὴν πρόθεση ὑπό.

Στ. 5: παραγέλων· κατὰ τὸν Ramsay καὶ τὸν Brixhe ἡ λέξη ἔχει ἀναγραφεῖ ἀντὶ τῆς λέξης παραγγέλω, ποὺ συνηθίζεται στὶς ἐξομολογητικὲς ἐπιγραφές.[1302]

Στ. 5-6: μηδ|έ· πρόκειται γιὰ τὴν ἀντωνυμία μηδείς.[1303]

Στ. 6: στὸν λίθο ἄναγον ἀντὶ τοῦ ἀνάγνον. Ὁ Steinleitner συνέδεσε τὸν τύπο μὲ τὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου (Α4222): *ἀναγής· ἐναγής, ἢ βέβηλος*.[1304]

Στ. 6: ἀναβῆτ᾽ ἐπὶ ἢ ἀναβῆτε ᾽πί· *ἀναβῆστε* ἀντὶ τοῦ *ἀναβήσετε*.[1305]

Στ. 6-7: ἐπὶ τὸ χ|ωρίον· ἡ λέξη μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλες ἐξομολογητικὲς ἐπιγραφὲς τῆς εὐρύτερης περιοχῆς, ὅπως καὶ ἡ λέξη *κώμη*,[1306] ἔχουν ἑρμηνευθεῖ ὡς ὁ χῶρος ἢ ὁ οἰκισμός, ποὺ βρισκόταν δίπλα στὸ ναό.[1307] Πιθανὴ εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μου ἡ περίπτωση ἡ λέξη χωρίον νὰ σημαίνει τὸν χῶρο τοῦ ἱεροῦ, στὸν ὁποῖο ἔγινε ἡ συνουσία. Διαφορετικὰ ἡ ἐξομολόγηση δὲν ἔχει νόημα.

Στ. 7: ἐπροκήσι· τὴ λέξη ἐπιορκήσει ἀναγνώρισε ὁ Buckler[1308] καὶ ὁ Brixhe.[1309] Ἀντίθετα τὴ λέξη ἐ<πι>προκήσει < *ἐπιπρόκησις* = *ἐπιπλόκησις*, δηλαδὴ συνουσία, ἀναγνώρισε λανθασμένα ὁ Zingerle.[1310] Λανθασμένα ἐπίσης ὁ Steinleiter ἀναγνώρισε τὴ λέξη *προκήσει*.[1311]

[1299] Robert 1962, 137-138. Robert 1983, 552.

[1300] Ἡ ἴδια ἑρμηνεία ἀκολουθεῖται στὸ MAMA IV, 106 ἀριθ. 283.

[1301] Brixhe 1987, 24.

[1302] Ramsay 1889, 223· Brixhe 1987, 24.

[1303] MAMA IV, 106 ἀριθ. 283.

[1304] Steinleitner 1913, 57.

[1305] MAMA IV, SEG VI 251. Brixhe 1987, 57.

[1306] Steinleitner 1913, ἐπιγραφὴ ἀριθ. 24.

[1307] Ramsay 1889, 221. Τὸ ὄνομά του μαρτυρεῖται ἐπιγραφικὰ ὡς Ἀτυοχώριον.

[1308] MAMA IV, 283 (Buckler)· SEG VI 251.

[1309] Brixhe 1987, 24.

[1310] Zingerle 1929, 120-122.

[1311] Steinleiter 1913, 57.

Στ. 7-8: κήνσ|ετε τὸν ὄρχις· ὁ Hogarth ἀνέγνωσε κηνέ[σ]-|ετε καὶ συνέδεσε τὸν τύπο καθὼς καὶ τὸν τύπο *ἠκηνησάμην*? τοῦ στίχου 9 μὲ τὸ ρῆμα *κινέω*. Ἀντίθετα, ὁ Zingerle ἀναγνώρισε στὴ λέξη τὸν τύπο *κηνέ[ξ]ετε = κηνύξεται*.[1312] Οἱ Ramsay καὶ Steinleitner ἀναγνώρισαν τὸν τύπο *ληκησάμην* τοῦ ρήματος *ληκάω*. Ὁ Steinleitner μάλιστα ἀπέδωσε ἐρωτικὸ περιεχόμενο στὴ φράση καὶ συνέδεσε τὸν τύπο *ληκησάμην* μὲ τὴ λέξη *ληκώ*, ποὺ παραδίδει ὁ Φώτιος (p. 220): *ληκώ· τὸ μόριον λέγουσι τὸ ἀνδρεῖον*, τὴ φράση τοῦ Ἀριστοφάνους, *Θεσμοφ*. 493: *οὐδ᾽ ὡς, ὅταν μάλισθ᾽ ὑπό του ὅλην ληκώμεθα τὴν νύχθ᾽* καὶ τὸ σχετικὸ λῆμμα τοῦ Σούδα (Λ434): *ληκώμεθα· κινώμεθα*.[1313] Ἐρωτικὸ περιεχόμενο στὴ φράση ἀπέδωσαν ἐπίσης οἱ Brixhe καὶ Panayotou.[1314]

Στ. 8-9: Γέᾳ ἐκηνσάμην· τὸν τύπο *ἐκινησάμην* τοῦ ρήματος *κινέω* ἀναγνώρισε ὁ Hogarth[1315]. Ἀντίθετα, ἕναν ἀμάρτυρο ἀόριστο τοῦ ρήματος *ληκάω* (*ληκησάμην*) μὲ ἐπένθεση τοῦ Ν ἀναγνώρισε ὁ Ellis,[1316] τὴν ἄποψή του ὅμως ἀπέρριψε ὁ Bain, ὁ ὁποῖος ἀναγνώρισε τὸ α΄ πρόσωπο τῆς μέσης φωνῆς τοῦ ρήματος *κινῶ* = συνουσιάζομαι καὶ θεώρησε τὴ λέξη *Γέα*, κύριο ὄνομα σὲ δοτικὴ πτώση (Γέᾳ, δηλαδὴ Γαῖαι).[1317] Οἱ Brixhe καὶ Panayiotou ἀναγνώρισαν ἐπίσης τὸ ρῆμα *κινοῦμαι* καὶ θεώρησαν ὅτι ὑπάρχουν δύο δυνατότητες ἑρμηνείας του στὴ συγκεκριμένη ἐπιγραφή. Ἡ πρώτη καὶ πλέον πιθανὴ κατ᾽ αὐτοὺς εἶναι ἡ κυριολεκτικὴ σημασία τοῦ ρήματος σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν ἐμπρόθετο ἐπιρρηματικὸ προσδιορισμὸ ἐπὶ τὸ χωρίον, ἂν θεωρηθεῖ ὅτι τὸ ὄνομα Γέα ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ δοτικὴ πτώση. Ἡ δεύτερη εἶναι ἡ ἐρωτικὴ σημασία τοῦ ρήματος ἂν θεωρηθεῖ ὅτι τὸ ὄνομα Γέα ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ αἰτιατικὴ πτώση.[1318]

Στὸν τύπο ἐκηνσάμην καθὼς καὶ στὸν τύπο κήνσ|ετε τῶν στίχων 7-8 θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ ἀναγνωρισθεῖ τὸ ρῆμα *κνάω-ῶ* (*κνήσετε*), τὸ ὁποῖο μαρτυρεῖται καὶ μὲ ἐρωτικὴ σημασία.[1319]

Ἡ ἐπιγραφή, ἡ ὁποία κατὰ τὸν Ramsay ἦταν ἔργο κάποιου ἡμιμαθοῦς ὡς πρὸς τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα,[1320] ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἐξομολογητικῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ ἀπαντῶνται στὴ Φρυγία, τὴ Λυδία καὶ τὴν Μυσία ἀπὸ τὸν 1ο ἕως τὸν 3ο αἰ. μ.Χ.

[1312] Zingerle 1929, 122.

[1313] Steinleitner 1913, 57.

[1314] Brixhe 1987, 24· BE 1992, 373.

[1315] Hogarth 1887, 387.

[1316] Ellis 1888, 139. Τὴν ἄποψή του ἀποδέχθηκε ὁ Ramsay 1889, 222.

[1317] Bain 1991, 70-71.

[1318] Brixhe 1987, 24· BE 1992, 373.

[1319] Πρβλ. τὴν ἐπιγραφὴ **55/A55** τοῦ παρόντος καταλόγου.

[1320] Ramsay 1889, 223.

καὶ στὶς ὁποῖες ἀναφέρονταν κατὰ τὴ διάρκεια κάποιας τελετουργίας, οἱ παραβιάσεις τῶν νόμων καὶ συχνότερα τῶν ἱερῶν νόμων ἀπὸ τοὺς ἁπλοὺς ἀνθρώπους καθὼς καὶ ἡ τιμωρία, ποὺ τοὺς ἐπιβλήθηκε ἀπὸ τὸ θεό.[1321] Τὸ ἐρωτικὸ περιεχόμενο τοῦ ἀδικήματος τῆς συγκεκριμένης ἐξομολόγησης ἔχει ἐπισημανθεῖ ἤδη ἀπὸ τὸν Zingerle.[1322]

281/MA23) Λυκία. Μύρα (σημ. Demre). Merkelbach - Stauber, *SGO* IV, 63 ἀριθ. 17/13/01

Χάραγμα.

Εἶναι χαραγμένο σὲ τοῖχο τάφου πλησίον τοῦ θεάτρου τῆς Μύρας.

Ἐκδ. Newton 1865, I 343. CIG III 4302 in Addenda σ. 1138.

Bibl. Kaibel 1125. Merkelbach - Stauber, *SGO* IV, 63 ἀριθ. 17/13/01.

Ἀδιευκρίνιστης χρονολόγησης

Μόσχος φιλεῖ Φιλίσταν τὴν Δημητρίου.

Σχολιασμὸς

Μόσχος· τὸ ὄνομα εἶναι κοινὸ σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[1323]

Φιλίσταν· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται σὲ πολλὲς περιοχές.[1324]

Δημητρίου· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ κοινὸ σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[1325]

ΚΥΠΡΟΣ

282/ΚΥ1) Χύτροι. BCH 20 (1896) 356

Ἐνεπίγραφη μολυβδίδα.

Ὁ τόπος φύλαξής της εἶναι ἄγνωστος.[1326]

[1321] Miller 1985, 62· Petzl 1994, VII-XVIII· De Hoz 2006, 139-144. Chaniotis 2009, 116-122. Chaniotis 2012b, 216-222.

[1322] Zingerle 1929, 119-124.

[1323] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1324] Βλ. LGPN I-IV. Στὴν Ἀττική, τὴ Μακεδονία καὶ τὴν Θράκη μαρτυρεῖται ἐπίσης ὁ τύπος Φιλίστη.

[1325] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

Ἐκδ. Perdrizet 1896, 356.

Βιβλ. Michaelidou-Nicolaou 1969/70: 367, 2, 369. Pritchett 1991, 46. Chaniotis 2005, 102. Chaniotis 2011, 204-205.

ὕστερος 4ος/πρώιμος 3ος αἰ. π.Χ.

κύε.

Σχολιασμὸς

Τὸ ρῆμα κύω δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἀπὸ ἄλλες ἐπιγραφὲς μολυβδίδων[1327] καὶ ἡ Michaelidou - Nicolaou θεωρεῖ πιθανὴ τὴν ἑρμηνεία "πολλαπλασιάσου".[1328] Στὶς μολυβδίδες ὅμως ἡ προστακτικὴ ἀναφέρεται στὸν ἐχθρό καὶ ὄχι στὸ ὅπλο. Ἡ χρήση τοῦ ρήματος *κύω* δὲν εἶναι ἔτσι κυριολεκτική, ἀλλὰ ἔχει μᾶλλον προσβλητικὸ περιεχόμενο. Τὸ μήνυμα εἶναι δηλαδὴ "ἅρπα ….την". Κατὰ τὸν Χανιώτη μάλιστα τὸ χτύπημα τοῦ ἐχθροῦ μὲ τὴ μολυβδίδα παραλληλίζεται μέσω τῆς συγκεκριμένης ἐπιγραφῆς μὲ μία ἐρωτικὴ σχέση· ἡ μολυβδίδα θὰ διαπεράσει τὸ σῶμα τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως τὸ πέος εἰσέρχεται στὸ γυναικεῖο αἰδοῖο. Ἡ προστακτικὴ *κύε* δὲν ἔχει ὅμως μόνον ἐρωτικὸ περιεχόμενο ἀλλὰ ὑπονοεῖ ἐπίσης δύναμη, ἀνωτερότητα καὶ κυριαρχία·[1329] ἐκφράζει ἔτσι τὴν κυριαρχία τῶν ἀνδρῶν πάνω στὶς γυναῖκες καὶ κατ᾽ ἐπέκτασιν τὴν κυριαρχία τοῦ ἐπιτιθέμενου ἀπέναντι στὸν ἐχθρό του, πρὸς τὸν ὁποῖο στέλνει τὴ μολυβδίδα.[1330]

ΣΥΡΙΑ

283/ΣΥΡ1) Τύρος. SEG LVI 1877.10

Χάραγμα σὲ τμῆμα κίονα.

Βρέθηκε στὴν πόλη τῆς Τύρου τομέας Ο-21 450-400.

[1326] Ἡ ἐπιγραφὴ βρισκόταν κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς πρώτης δημοσίευσής της στὴν οἰκία τοῦ Ἕλληνα προξένου Μ. Φιλήμονος, βλ. Perdrizet 1896, 356.

[1327] Στὶς ἐπιγραφὲς τῶν μολυβδίδων περιλαμβάνονται συχνὰ ρήματα σὲ προστακτική, ὅπως δέξαι, λαβὲ κλπ., ποὺ ἀπευθύνονται στὸν ἐχθρό, βλ. Epigrafia Greca II, 522.

[1328] Βλ. Michaelidou - Nicolaou 1969/70: 367, 2, 369

[1329] Chaniotis 2005, 102· Chaniotis 2011, 205.

[1330] Chaniotis 2005, 102.

Ὕψος γραμμ.: 0,015 - 0,035 [Λ, Φ].

Ἐκδ. Rey - Coquais 2006, 71 ἀριθ. 93. SEG LVI 1877.10.

Ἀπεικ. Rey- Coquais 2006, εἰκ. 93

Ρωμαϊκῶν χρόνων

Δὸς φίλημα.

Παρατηρήσεις

Σ μηνοειδές.

Σχολιασμὸς

Σύμφωνα μὲ τὸν ἐκδότη τῆς ἐπιγραφῆς, τὸ χάραγμα θυμίζει ἐπιγράμματα τῆς Ἀνθολογίας ἢ ἐπιγραφὲς τῆς Πομπηίας μὲ παράπονα καὶ ἐρωτικὲς εὐχές.[1331]

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

284/ΠΑΛ1) Ἐλευθερόπολις/Marissa Ἰουδαίας. Collectanea Alexandrina 184. (Πίν. 99)

Χαράγματα σὲ ἀντικρυστοὺς τοίχους τάφου στὴ Marisa τῆς Ἰουδαίας (ἀνάμεσα στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὴ Γάζα).

Ἐκδ. Peters & Thiersch 1905, 56-61. Crönert & Wünsch 1909, 433-448. Garrod 1923, 161-162. Collectanea Alexandrina 184.

Βιβλ. Merkelbach - Stauber, *SGO* IV, 327-328 ἀριθ. 21/09/01 Marissa. Hordern 1989, 81-82. SEG XLIX 2069. Korzakova 2001, 18-195 (ρωσ.). SEG LI 2028.

Ἀπεικ. Peters & Thiersch 1905, 56-61. Merkelbach - Stauber, *SGO* IV, 327.

Περὶ τὸ 150 π.Χ.

Α.

(Γυνή) Οὐκ ἔχω τί σοι πάθω ἤ τι χαρίσωμαι·
κατάκειμαι μεθ᾽ ἑτέρου, σὲ μέγα φιλοῦσα.
Ἀλλὰ ναὶ τὴν Ἀφροδίτην μέγα τι χαίρω
ὅτι σου θοίμάτιον ἐνέχυρα κεῖται.

(Ἀνήρ) 5 Ἀλλ᾽ ἐγὼ μὲν ἀποτρέχω, σοι δὲ καταλ<ε>ίπω
εὐρυχωρίην πολλήν. Πρᾶσσε ὅτ<τ>ι βούληι.

[1331] Rey-Coquais 2006, 71.

(Γυνή) Μὴ κροῦε τὸν τοῖχον, ψόφος ἐγγείνεται,
ἀλλὰ διὰ τῶν θυρῶν νεύμασι κεῖται.

Β.

Ἥλιος καίων Μύρων ἱερεὺς
ἐπὶ νεῦμα Καλυψοῦς.

Merkelbach - Stauber leguntur. **A. 2** κατάκειμαι lap., Merkelbach - Stauber κᾷτα κεῖμαι Garrod, Powell, Hordern. **4** ὅτι lap. ὅτ<τ>ι Garrod. <τοι> Powell (Collectanea Alexandrina 184). <ἔνθ᾽> ἐνέχυρα Garrod. **6** γ᾽ ὅλην Garrod. Πρᾶσσε ὅτ<τ>ι βούλῃ Garrod. **7** κροῦε lap. κρότει Garrod. ἐγγίνεται lap. ἐγγένοιτ᾽ Garrod. τὸν τοῖχον lap. τὸ τοιχ<ί>ον Garrod. **8** θυρῶν lap. θυρ<ιδί>ων Garrod. νευμασικειται lap· νεῦμά σ᾽ ἱκ<ν>εῖται Crönert et Wunsch, Powell (Collectanea Alexandrina 184), Hordern· νεύμασι κεῖται Crusius, Merkelbach - Stauber.

B. 1 καίων Peters & Thiersch**,** Powell. κλῳ[..]ιων Macalister (addenda σὲ Peters & Thiersch, σ.3). **2** ἐπίνευμα Crönert et Wunsch.

Σχολιασμός

A. Οἱ στίχοι 1-6 ἀποτελοῦν ἕναν ἔμμετρο λυρικὸ διάλογο σὲ δύο τροχαϊκὰ τρίμετρα ἀνάμεσα σὲ δύο πρώην ἐραστές, ποὺ θυμίζουν συνθέσεις, ποὺ διασώζει ὁ Ἀθήναιος.[1332] Σύμφωνα μὲ τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς ὁ ἄνδρας προσπαθεῖ νὰ ἐγκαταλείψει τὴ γυναίκα. Κατὰ τὴν Hordern, ὁ διάλογος τερματίζεται μὲ τὴ φράση "πρᾶσσε ὅτ<τ>ι βούλῃ".

Στ. 4: θοίμάτιον· ἡ γυναίκα παρηγοριέται ἐπειδὴ τῆς ἔχει μείνει τὸ ἱμάτιο. Κατὰ τὴν Hordern τὸ ἱμάτιο ὑποδηλώνει τὸ ροῦχο μὲ τὸ ὁποῖο καλύπτονταν οἱ ἐραστὲς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐρωτικῆς πράξης.[1333]

Στ. 5: ἀποτρέχω· οἱ Merkelbach καὶ Stauber συγκρίνουν τὴν λέξη μὲ τὴν φράση τῆς ἐπιγραφῆς CIL IV 2246: "hic ego cum veni, futui, deinde redii domi".[1334] Τὸ ρῆμα *ἀποτρέχω* ἐμφανίζεται συχνὰ σὲ ἀπελευθερωτικὲς ἐπιγραφές.[1335]

Στ. 7-8: Οἱ στίχοι ἔχουν ἀναγραφεῖ σὲ ἰαμβικὸ μέτρο ἀλλὰ κατὰ τὴν Hodern ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο, ποὺ ἔγραψε καὶ τοὺς προηγούμενους στίχους.[1336]

Κατὰ τὴν Korzakova οἱ στίχοι ἀποτελοῦν ἀπόσπασμα ἀπὸ ἔργο ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴ Νέα Κωμωδία, πιθανότατα ἕνα μιμίαμβο Ἀλεξανδρινῆς καταγωγῆς παρὰ

[1332] Ἀθήν. *Δειπνοσ*. 697 b-c. Γιὰ τὸ θέμα βλ. Garrod 1923, 162.

[1333] Hordern 1999, 81.

[1334] Merkelbach - Stauber, *SGO* IV, 328.

[1335] Πρβλ. FD III 1, 297, 319, 337 κλπ.

[1336] Hordern 1999, 81.

αὐθόρμητο χάραγμα καὶ μπορεῖ νὰ ἀναφέρεται στὴν ἀπελευθέρωση κάποιας ἑταίρας. Ἡ ἴδια θεωρεῖ ὅτι τὸ χάραγμα ἔγινε ἀπὸ κάποιον ἐν ἀναμονῇ μιᾶς ἐρωτικῆς συνεύρεσης.[1337]

Β. Στ. 1: Μύρων· τὸ ὄνομα εἶναι κοινὸ σὲ ὅλες τὶς ἑλληνικὲς περιοχές.[1338]
Στ. 2: Καλυψοῦς· τὸ ὄνομα εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸν Λουκιανὸ ὡς ὄνομα μίας θεραπαινίδας.[1339] Κατὰ τὴν Hordern τὸ ὄνομα θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ ἀνήκει σὲ μία ἑταίρα.[1340]

Κατὰ τοὺς Thiersch καὶ Powell οἱ ἀναφερόμενοι Μύρων καὶ Καλυψὼ εἶναι ἴσως οἱ ἐραστὲς τοῦ προηγούμενου χαράγματος.[1341] Ἀντίθετα, ἡ Hodern ἂν καὶ διαπίστωσε ὁμοιότητες στὸ γραφικὸ χαρακτήρα τῶν δύο ἐπιγραφῶν, δὲν θεώρησε βέβαιη τὴ σύνδεσή τους. Ἀπέδωσε ἐρωτικὸ περιεχόμενο καὶ στὸ δεύτερο χάραγμα καὶ τὸ θεώρησε μήνυμα γιὰ τὸν ὁρισμὸ μιᾶς παράνομης ἐρωτικῆς συνάντησης πιθανότατα μὲ κάποια πόρνη, εἴτε τὴν αὐγή(;) εἴτε τὸ μεσημέρι, ὅπως δείχνει ἡ φράση ἥλιος καίων.[1342] Κατὰ τὸν Thiersch μάλιστα οἱ τάφοι ἦταν ἑλκυστικοὶ τόποι γιὰ παράνομες ἐρωτικὲς συνευρέσεις.[1343]

Κατὰ τὴν Korzakova τὸ χάραγμα ἔγινε ἀπὸ ἕνα δεύτερο ἐπισκέπτη τοῦ τάφου καὶ τὴν ἔμπνευσή του ἀποτέλεσε τὸ προηγούμενο χάραγμα (βλ. τὴν χρήση τῆς λέξης νεῦμα καὶ στὰ δύο χαράγματα). Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ ὁδηγεῖ κατὰ τὴν Korzakova καὶ τὸ διαφορετικὸ μέτρο τῶν δύο ἔμμετρων χαραγμάτων, τροχαϊκὰ τρίμετρα τὸ πρῶτο καὶ παραλλαγὴ ἑξαμέτρου τὸ δεύτερο.[1344]

285/ΠΑΛ2) Tell Sandahanna- Beil Djibrin. Clermont - Ganneau 1901, 108 - 111

Χάραγμα σὲ τοῖχο.

Ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ τοίχωμα τοῦ ὑπογείου χώρου ἑνὸς μεγάλου ταφικοῦ μνημείου στὸν τύπο τοῦ columbarium στὴν Tell Sandahanna στὰ περίχωρα τῆς Beil Djibrin στὴν Παλαιστίνη.

[1337] Korzakova 2001, 185-195 (ρωσ.).

[1338] Βλ. LGPN I -V.A s.v.

[1339] Λουκ. *Ἀλεξ.* 50.

[1340] Hordern 1999, 82.

[1341] Peters - Thiersch 1905, 56-61. Collectanea Alexandrina 184.

[1342] Hordern 1999, 82.

[1343] Peters & Thiersch 1905, 56-61.

[1344] Korzakova 2001, 185-195 (ρωσ.).

Ἐκδ. Clermont - Ganneau 1901, 108-111. Crönert 1909, 447-448.

Ρωμαϊκῶν χρόνων

Σίμη καλὴ
δοκεῖ ἐμοί.
Λ.ΝΙΚΑΤΕΙΔ.Ι.

3 Λ.ΝΙΚΑΤΕΙΔ.Ι. (= Ἀνικατείδι) Clermont - Ganneau. Σωνίκα τειδί Crönert.

Σχολιασμὸς

Σίμη· τὸ ὄνομα Σίμη/Σίμα εἶναι γνωστὸ σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦς ἑλληνικοῦ κόσμου.[1345] Ἡ ἐπιγραφὴ ἀκολουθεῖ τὸ γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλα παραδείγματα τύπο "ὁ δεῖνα καλὸς δοκεῖ + δοτικὴ προσώπου".

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

286/AI1) Ναύκρατη. Bernand 1970, 705 ἀριθ. 638. (Πίν. 99)

Μελαμβαφὴς σκύφος χιακοῦ πιθανῶς ἐργαστηρίου. Στὸ ἐσωτερικὸ φέρει διακόσμηση μὲ ἐμπίεστα ἀνθέμια. Στὴν κάτω πλευρὰ τῆς βάσης φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφή.

Ὀξφόρδη, Ashmolean Museum G141-48.

Ἐκδ. Edgar 1898, 56-57 ἀριθ. 115. Beazley 1927, 352-353. Bernand 1970, 705, ἀριθ. 638.

Βιβλ. Beazley 1953-54, 203.

Ἀπεικ. *BSA* 5 (1898) πίν. V. *AJA* 31 (1927) 352 εἰκ. 3.

6ος- 5ος αἰ. π.Χ

Γοργίας φιλ[εῖ Τά]μυνιν
καὶ Τάμυνις Γοργίαν φιλ[εῖ].

Σχολιασμός

Στ. 1: Γοργίας· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ κοινὸ σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[1346]

[1345] Βλ. LGPN I-IV s.v. " Σίμη" καὶ "Σίμα".

Στ. 2: Τάμυνις· τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά.[1347]

Κατὰ τὸν Edgar οἱ στίχοι εἶχαν προφανῶς σχεδιασθεῖ γιὰ ἔμμετρο κείμενο.[1348] Κατὰ τὸν Beazley ὁλόκληρη ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χαραχθεῖ ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο, τὸν Γοργία καὶ στὸ μεγαλύτερο τμῆμα της (μέχρι τὴ λέξη Γοργίαν) εἶναι ἕνα τροχαϊκὸ τετράμετρο. Θεωρεῖ δὲ ὅτι ὁ Γοργίας γράφει τὸ μικρὸ ποίημα γιὰ νὰ μάθει στὸ μικρὸ Αἰγύπτιο φίλο του νὰ διαβάζει.[1349] Διαπίστωσε ἐπίσης τὴν ὁμοιότητα τῶν στίχων μὲ χωρίο τοῦ Λουκιανοῦ (*Μέλιττα καὶ Βακχίς*, *Ἑταιρ. Διαλ.* 4 §3.10) *εὗρε … ἐπιγεγραμμένον ἐσιόντων ἐπὶ τὰ δέξια πρὸς τῷ Διπύλῳ ΄Μέλιττα φιλεῖ Ἑρμότιμον΄, καὶ μικρὸν αὖθις ὑποκάτω ὁ ναύκληρος Ἑρμότιμος φιλεῖ Μέλιτταν΄*.[1350]

287/AI2) Ἄβυδος. SEG XXVI 1708. (Πίν. 100)

Χάραγμα σὲ τοῖχο τῆς δεύτερης ὑπόστυλης αἴθουσας τοῦ ναοῦ τοῦ Ραμσῆ Β΄.

Εἶναι χαραγμένο σὲ ὕψος 1,55 μ. ἀπὸ τὸ ἔδαφος, ἐντὸς στήλης μὲ ἱερογλυφικὴ ἐπιγραφή, δίπλα σὲ παράσταση, στὴν ὁποία εἰκονίζεται ὁ Φαραὼ Ραμσῆς Β΄ νὰ προσφέρει λευκὸ ἄρτο σὲ καθήμενο θεό, πιθανότατα τὸν Ὧρο.

Ἐκδ. Masson 1976, 305-307.

Βιβλ. SEG XXVI 1708.

Ἀπεικ. *Chron. d' Égypte* 51 (1976) 306 εἰκ. 1.

ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

Δαμόκριτος εὐρύπροκτος.

Δαμόκριτος· τὸ ὄνομα εἶναι κοινὸ σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[1351] Κατὰ τὸν Masson ὁ Δαμόκριτος θὰ πρέπει νὰ ἦταν ἕνας μισθοφόρος ἀπὸ τὴν Κρήτη.[1352]

εὐρύπροκτος· τὸ ἐπίθετο εὐρύπρωκτος εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη (*Νεφ.* 1083, *Ἀχαρ.* 716 κ.ἄ.). Τὸ συναντοῦμε σὲ δύο ἀκόμη χαράγματα.[1353]

[1346] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1347] Γνωστὸ ἀπὸ τὸν Σούδα εἶναι τὸ ὄνομα Τάμυναι, ποὺ ἔφερε εὐβοϊκὴ πόλη πλησίον τῆς Ἐρέτριας.

[1348] Edgar 1898, 57.

[1349] Beazley 1927, 352-353.

[1350] Beazley 1953-54, 203.

[1351] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1352] Masson 1976, 307.

288/AI3) Ἄβυδος, SEG XLVII 2137

Χάραγμα στὸ δεξὶ πόδι ἑνὸς ἀγάλματος τοῦ Ὥρου, ποὺ βρέθηκε στὸ δωμάτιο ὅπου λατρευόταν ὁ Ὄσιρις στὸ Μεμνώνιο τῆς Ἀβύδου.

Ἐκδ. Perdrizet - Lefèbvre 1919, ἀριθ. 127.3.

Βιβλ. Masson 1976, 306 σημ. 2 (μνεῖα μόνον). Bain 1997, 83.

1ος αἰ. μ.Χ.

Μενεκράτ[ης]

Νικαγόρας

Βότρυς πυγ(- -).

Σχολιασμὸς

Μενεκράτ[ης]· τὸ ὄνομα εἶναι κοινὸ σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[1354]

Νικαγόρας· τὸ ὄνομα εἶναι κοινὸ σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[1355]

Βότρυς· τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[1356]

πυγ(- -)· ἡ λέξη θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως π.χ. πυγ(ιστής), πυγ(αῖος), πυγ(ίζεται), πυγ(ίζονται), πυγ(ίζει), πυγ(ίξει).[1357]

289/AI4) Ἀλεξάνδρεια, SEG XLVII 2137

Χάραγμα σὲ λίθο, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ Silsileh (ἀρχαία Λοχιάς), τὸ ἀκρωτήριο στὸ ἀνατολικὸ λιμάνι τῆς Ἀλεξάνδρειας.

Ἐκδ. CIG 4854. Preisigke - Spiegelberg 1915, ἀριθ. 115. Thissen 1992, 294.

Βιβλ. Masson 1976, 306 σημ. 2 (μνεῖα μόνον). Bernand 1989, 88-89, fig 110, pl. 51.1. Bain 1991, 69-70. SEG XLI 1620. Bain 1997, 82-83. SEG XLVII 2137.

[1353] Βλ. 28/A28, 51/A51.

[1354] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1355] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1356] Βλ. LGPN I, II, III.A, IV καὶ V.A s.v.

[1357] Βλ. καὶ Bain 1997, 83.

1ος αἰ. μ.Χ.

Ἔξω

Πετεχνοῦμις

Ἐρταῆσις πυγ(- -).

2 Ἑρπαῆσις Thissen. **3** Πυγ(ιστὴς) Keil (apud Preisigke - Spiegelberg).

Σχολιασμός

Πετεχνοῦμις· τὸ ὄνομα εἶναι Αἰγυπτιακό.

Ἐρταῆσις· τὸ ὄνομα εἶναι Αἰγυπτιακό.

πυγ(- -)· ἡ λέξη θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως π.χ. πυγ(ιστής), ποὺ μαρτυρεῖται σὲ χάραγμα στὴν Ἀφροδισιάδα,[1358] πυγ(αῖος) (= κατάπυγος), ποὺ σύμφωνα μὲ τὸ λεξικὸ τοῦ Σούδα σημαίνει ἀκόλαστος,[1359] ἢ ἀκόμα πυγ(ίζεται), πυγ(ίζονται), πυγ(ίζει), πυγ(ίξει).[1360]

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει θεωρηθεῖ κατάρα ἀπὸ τὸν Keil.[1361] Ἀντίθετα ὁ Bain θεωρεῖ ὅτι μία κατάρα ἀπὸ τὸ ἐνεργητικὸ μέλος μιᾶς ὁμοφυλοφιλικῆς σχέσης δὲν εἶναι πολὺ πιθανή.[1362] Ὅμως δὲν προκύπτει ἀπὸ πουθενὰ ὅτι ὁ Πετεχνοῦμις ἦταν τὸ ἐνεργητικὸ μέλος τῆς σχέσης.

290/AI5) Abou-Koueh, Bernand 1972, 52 - 53

Χάραγμα σὲ τοίχωμα σπηλαίου.

Ἐκδ. Lepsius 1848-1859, Abth VI, Bl. 97, ἀριθ. 472. Golénishchev, 6. Reinach 1910, 128-129. Bernand 1972, 52-53 ἀριθ. 23.

Βιβλ. Robert 1963, 302.

Ἑλληνιστικῶν χρόνων(;)

Σωσίβιος

[1358] Βλ. **261/MA3**. Βλ. καὶ Bain 1997, 82 - 83.

[1359] Βλ. Σούδα (Π3108): *πυγαῖος* καὶ LSJ[9] s.v. "πυγαῖα".

[1360] Βλ. καὶ Bain 1997, 82-83, ὅπου ὅμως στὴ σημ. 21 ἀπορρίπτει τὴν παλαιότερη ἄποψή του ὅτι τὰ γράμματα πυγ μπορεῖ νὰ ἀποτελοῦν τὴν συντομογραφία ἑνὸς ρηματικοῦ τύπου (Bain 1993, 70).

[1361] Keil apud Preisigke - Spiegelberg 1915, ἀριθ. 115.

[1362] Bain 1997, 82-83.

Κυσθολοίχ-
ου.

Κυσθολοΐχου Reinach· Κυσθολοίχ|ου Bernand.

Παρατηρήσεις.

Κατὰ τὸν Reinach τὸ ὄνομα τοῦ Σωσιβίου ἔχει ἀναγραφεῖ τρεῖς φορές· στὴν πρώτη περίπτωση ἔχει διατηρηθεῖ τὸ "πατρώνυμο", στὴ δεύτερη εἶχε σβησθεῖ καὶ στὴν τρίτη δὲν εἶχε ἀναγραφεῖ.[1363]

Σχολιασμὸς

Σωσίβιος· τὸ ὄνομα εἶναι συνηθισμένο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[1364]

Κυσθολοίχ|ου· κατὰ τὸν Reinach τὸ πρῶτο συνθετικὸ τοῦ ὀνόματος εἶναι ἡ λέξη *κύσθος*, ποὺ σημαίνει τὸ γυναικεῖο αἰδοῖο.[1365] Ἡ λέξη μαρτυρεῖται ἐπίσης ἀπὸ τὸν Ἡσύχιο ὡς *κυσός*.[1366] Τὸ δεύτερο συνθετικὸ τοῦ ὀνόματος εἶναι ἐπίσης κατὰ τὸν Reinach θρακο-ἰλλυρικῆς προέλευσης καὶ μπορεῖ νὰ παραλληλισθεῖ μὲ τὸ ὄνομα Ὀλώϊχος.[1367]

Τὴν τελευταία αὐτὴ ἄποψη τοῦ Reinach ἀπέρριψε ὁ Bernand, ὁ ὁποῖος συσχέτισε τὸ δεύτερο συνθετικὸ τῆς λέξης μὲ τὸ ρῆμα λείχω καὶ τὸν τύπο αἱματολοιχός, ποὺ ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Αἰσχύλο (*Ἀγαμ.* 1457).[1368]

Θεωρῶ περισσότερο πιθανὸ ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ πραγματικὸ ὄνομα ἀλλὰ γιὰ παρωνύμιο.

291/AI6) Καρνάκ. SEG VIII 661. (Πίν. 100)

Χάραγμα σὲ λιθόπλινθο.

Καρνάκ, Στὸν ἐξωτερικὸ τοῖχο τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄμμωνος.

Ἐκδ. Giron 1923, 139-142.

Βιβλ. Pillet 1923, 108. SEG VIII 661.

Ἀπεικ. *Annales du service des antiquités de lÉgypte* 23 (1923) 140.

[1363] Reinach 1910, 128.

[1364] Βλ. LGPN I-V.A s.v.

[1365] Βλ. ἐπίσης τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **115/ΕΠ4.**

[1366] Ἡσυχ. (Κ4738): *κυσός· ἡ πυγή, ἢ γυναικεῖον αἰδοῖον*.

[1367] Reinach 1910, 129.

[1368] Bernand 1972, 52-53.

2ος αἰ. μ.Χ.

(Α) Πτολεμαῖος· βινοῦσιν αὐτὸν ἐν τῇ ῥύμῃ.

(Β) Πτολεμαῖος Ἀβδαίου· ἐπυγίζοσαν αὐ-
τὸν ἐν [[θ]] τῆι αὐτῇ ῥύμῃ· ὁ πυγίσας αὐ
τόν.
ΟC

(Γ) Πτολ<ε>εμαῖος

Β2 τηιαύτῃ Giron. **Γ** ΠΤΟΛΕΕΜΑΙΟΣ lap.

Παρατηρήσεις

Όπως έχει παρατηρήσει ο Giron οί τρεῖς ἐπιγραφὲς ἔχουν γίνει πιθανότατα ἀπὸ τὸν ἴδιο χαράκτη.[1369] Στὸ δεύτερο στίχο τῆς ἐπιγραφῆς ἀριθ. Β ὁ χαράκτης ἐσκόπευε ἀρχικῶς νὰ ἀναγράψει τὴ λέξη ἔνθα, στὴν συνέχεια ὅμως ἀπέξυσε τὸ Θ προκειμένου νὰ ἀναγράψει σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψή του τὴν ἀντωνυμία τηιαύτη (δηλ. τοιαύτη).

Σχολιασμός

Πτολεμαῖος· τὸ ὄνομα εἶναι πολὺ συνηθισμένο, κυρίως ἀπὸ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ καὶ ἑξῆς.[1370]

(Β) Στ. 1: Ἀβδαίου· κατὰ τὸν Giron τὸ ὄνομα εἶναι σημιτικῆς προέλευσης καὶ εἶναι πολὺ συνηθισμένο στὴν Συρία. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ θεωρεῖ ὅτι ὁ Πτολεμαῖος Ἀβδαίου εἶναι συριακῆς καταγωγῆς.[1371]

ἐπυγίζοσαν· ἐντύπωση προκαλεῖ ὁ τύπος ἐπυγίζοσαν ἀντὶ τοῦ τύπου ἐπύγιζον γιὰ τὸ γ΄ πληθυντικὸ πρόσωπο τοῦ παρατατικοῦ. Ἡ κατάληξη ἔχει ἐπιβιώσει σὲ ὁρισμένες περιοχὲς στὴ νέα ἑλληνική.

(Β) Στ. 2: τῆι αὐτῇ· οἱ ἐκδότες τῆς ἐπιγραφῆς, οἱ ὁποίοι μετέγραψαν τηιαύτῃ θεωροῦν ὅτι ἔχει ἀναγραφεῖ ἡ ἀντωνυμία τοιαύτη μὲ Η κατ᾽ ἐπίδραση τοῦ "ἠτακισμοῦ" τῆς ἐποχῆς.[1372] Θεωρῶ τὴν μεταγραφὴ ἐν τῆι αὐτῇ περισσότερο πιθανή.

Ὁ ὑβριστικὸς - προσβλητικὸς χαρακτήρας τοῦ χαράγματος εἶναι πρόδηλος, διότι ὁ χαράκτης ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ἐκπορνεύεται δημόσια.

[1369] Giron 1923, 139 - 142.

[1370] Βλ. LGPN I-V.A s.v. Γιὰ τὸ ὄνομα βλ. ἐπίσης Masson 1993, 157-167.

[1371] Giron 1923, 141.

[1372] Βλ. Gignac 1977, 235 - 242.

292/AI7) Αἴγυπτος. SEG XLII 1631

Κυκλικὴ πήλινη σφραγίδα. Φέρει παράσταση ἐρωτικῆς σκηνῆς, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία εἰκονίζονται πρόχους καὶ λεκανίδα. Στὰ ἀριστερὰ ὑποστατὸ λύχνου. Στὰ δεξιὰ τῆς παράστασης εἰκονίζεται θύρα. Κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση τὸ χάραγμα.

Διάμετρος: 0,078 μ.

Προέρχεται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, χωρὶς νὰ εἶναι γνωστὸς ὁ ἀκριβὴς τόπος εὕρεσής της. Σήμερα στὴν Collection Froehner ἀριθ. VII, 633, Égypte 1910.

Ἐκδ. Bakhoum & Hellmann 1992, 178 ἀριθ. VII, 633. SEG XLII 1631.

Κέλης.

Σχολιασμός

Κατὰ τοὺς ἐκδότες τῆς ἐπιγραφῆς ἡ λέξη κέλης δηλώνει τὸ ἄλογο ἀγώνων.[1373] Εἶναι ὅμως πιθανὴ ἡ ἐρωτικὴ ἑρμηνεία τοῦ χαράγματος δεδομένης τῆς ἐρωτικῆς παράστασης τῆς σφραγίδος. Ὅπως ἔχει ἀναφερθεῖ ἡ λέξη κέλης ἐμφανίζεται συχνὰ γιὰ να δηλώσει τὴν ἐρωτικὴ στάση κατὰ τὴν ὁποία ἡ γυναίκα εἶναι ἱππαστί.[1374] Ἐπιπλέον κατὰ τὸν Εὐστάθιο ἡ λέξη κέλης εἶναι καὶ τὸ γυναικεῖο αἰδοῖο.[1375]

[1373] Bakhoum & Hellmann 1992, 178 ἀριθ. VII, 633.

[1374] Henderson 164-165· Ἀπόρρητα 33-34.

[1375] Βλ. καὶ Ἀπόρρητα 33-34.

ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

293/AT) NAGVI, INC 2, p. 30.

Μόνωτο πήλινο ἀγγεῖο μὲ διακόσμηση στιγμῶν καὶ ταινιῶν.

Ἄγνωστης προέλευσης. Σήμερα σὲ ἰδιωτικὴ συλλογή.

Ἐκδ. *Hesperia Art Bulletin* 39 (1967), ἀριθ. A8 (ph).

Βιβλ. NAGVI 30 ἀριθ. INC 2 Market.

Ἀπεικ. *Hesperia Art Bulletin* 39 (1967), ἀριθ. A8 (ph). NAGVI 30 σχέδιο.

περὶ τὸ 550 π.Χ.

Καταπύγον ho ποιέσας καὶ ho φέρον.

Σχολιασμός

Ἡ ἔκφραση μπορεῖ νὰ νοηθεῖ ὡς σκωπτικὸ παιχνίδι. Κατὰ τὸν Wachter μπορεῖ νὰ ἑρμηνευθεῖ "εἶναι καταπύγων αὐτός, ποὺ ἔφτιαξε τὸ ἀγγεῖο καὶ αὐτός, ποὺ τὸ ἔφερε ὡς δῶρο" καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐπίθετο *καταπύγων* εἶναι σὲ ἑνικὸ ἀριθμὸ τὰ δύο πρόσωπα πρέπει νὰ ταυτισθοῦν. Σὲ μία *ὅμ*ως τέτοια περίπτωση ὁ κατασκευαστὴς τοῦ ἀγγείου περιέργως αὐτοχαρακτηρίζεται πράγμα ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ δικαιολογηθεῖ μόνον ἂν ἦταν ἕνα ἀγόρι, ποὺ προσέφερε δῶρο σὲ κάποιον μεγαλύτερό του.[1376] Θὰ μπορῦσε βέβαια νὰ ἑρμηνευθεῖ ὡς "εἶναι καταπύγων ὁ κατασκευαστὴς καὶ ὁ ἰδιοκτήτης".

Θεωρῶ ὅτι ὁ ἑνικὸς τοῦ ἐπιθέτου *καταπύγων* δὲν ἀποτελεῖ ἐμπόδιο στὴν ἀναφορὰ σὲ δύο διαφορετικὰ πρόσωπα.

DUBIA

294/D1) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI D 16. (Πίν. 101)

Τμῆμα ἀπὸ τὸ σῶμα μεγάλου κλειστοῦ ἀγγείου μὲ μελαμβαφὲς ἐπίχρισμα στὸ ἐξωτερικό. Φέρει βουστροφηδὸν, ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά. Ἀπὸ τὸ θραῦσμα λείπει μικρὸ τμῆμα στὰ ἀριστερά, τὸ ὁποῖο ἔσπασε μετὰ τὴν χάραξη τῆς ἐπιγραφῆς.

Διαστάσεις: 0,02 X 0,04 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,005-0,01μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

[1376] NAGVI 30 ἀριθ. INC2.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI D 16. Oikonomides 1986, 59-60 n. 19.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 7, D 16. Oikonomides 1986, 59 (σχέδιο).

7ος - πρώϊμος 6ος αἰ. π.Χ.

[..]μαρέτε. →

Ιφολύγε. ←

1 [- -]μαρέτε Lang· [Τι]μαρέτε Οἰκονομίδης. **2** Ἰφολύγε Lang· [ο]ἰφολύγε Οἰκονομίδης.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Μ τοῦ πρώτου στίχου λείπει τὸ κατώτερο τμῆμα τῆς ἀριστερῆς κεραίας. Μετὰ τὸ τελευταῖο Ε τοῦ πρώτου στίχου διακρίνονται δ;γο ἐγχάρακτες κουκίδες ποὺ θα μποροῦσαν σὲ ἴχνη γράμματος ὅπως π.χ. ἕνα τρισκελὲς ϟ.

Σχολιασμός

Στ. 1: [..]μαρέτε.· τὰ σωζόμενα γράμματα ἀνήκουν σὲ κύριο ὄνομα, τὸ ὁποῖο θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως, π.χ. ὡς Τιμαρέτη, Δημαρέτη, Θυμαρέτη ἢ ἀκόμα καὶ Θαυμαρέτη, ὄνομα λιγότερο συνηθισμένο.

Στ. 2: Ιφολύγε· κατὰ τὴν Lang τὰ σωζόμενα γράμματα ἀνήκουν σὲ ἕνα δεύτερο κύριο ὄνομα καὶ συγκεκριμένα στὸ ἀμάρτυρο ὄνομα Ἰφολύγη. Τὸ ὄνομα αὐτὸ θεώρησε ἄλλο τύπο τοῦ ἐπίσης ἀμάρτυρου ὀνόματος Ἱπολύγη,[1377] ὕστερα ἀπὸ ἀντικατάσταση τοῦ π μὲ τὸ δασὺ γράμμα φ, γραμματικὸ φαινόμενο γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλες περιπτώσεις.[1378] Ἔτσι ἡ ἐπιγραφὴ δὲν ἐντάχθηκε ἀπὸ τὴ Lang στὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἀγορά.

Ἀντίθετα ὁ Οἰκονομίδης ἐνέταξε τὸ χάραγμα στὶς ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἀφοῦ ἀνέγνωσε διαφορετικὰ τὰ σωζόμενα γράμματα τοῦ δευτέρου στίχου καὶ συμπλήρωσε τὴ λέξη *[ο]ἰφολύγε*, ἡ ὁποία μαρτυρεῖται ἐδῶ γιὰ πρώτη φορά. Αὐτὴ ἔχει ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὸ ρῆμα *οἴφω* (= συνουσιάζομαι) καὶ ὡς δεύτερο τὴν λέξη *λύγη*, ἡ ὁποία συναντᾶται, ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ Οἰκονομίδης, ὡς β΄ συνθετικὸ στὶς λέξεις σαλύγη, ἠλύγη καὶ ὀλολυγή. Μὲ βάση τὶς λέξεις αὐτὲς ὁ Οἰκονομίδης πρότεινε τὴν ἑρμηνεία τῆς λέξης λύγη ὡς πλήρης ἤ γεμάτη:[1379] "…Since - λύγη stands for the idea of being "filled - up", and for the performance of the sexual act...the meaning of the new word is well defined".

[1377] The Athenian Agora XXI D 16 σ. 19, ἀρ. D16.

[1378] Πρβλ. Vanderpool 1949, 403 ἀρ. 18: Ηιφοχράτος καὶ GAI I, 462, 464: Ηιφοχράτος.

[1379] Oikonomides 1986, 59.

Ὁ Οἰκονομίδης συμπλήρωσε ἐπίσης τὸ κύριο ὄνομα τοῦ πρώτου στίχου ὡς Τιμαρέτη, δηλαδὴ ἐκείνη ποὺ τιμᾶ τὴν ἀρετή της ἤ φυλάσσει τὴν παρθενία της θεωρώντας ὅτι τὸ συγκεκριμένο ὄνομα δημιουργεῖ ἕνα περιπαιχτικὸ καὶ κωμικὸ σχόλιο γιὰ τὸ πρόσωπο τῆς Τιμαρέτης σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ δεύτερου στίχου.[1380]

Ἡ συμπλήρωση [ο]ἰφολύγη καὶ ἡ ἑρμηνεία τῆς ἐπιγραφῆς ἀπὸ τὸν Οἰκονομίδη εἶναι ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρουσα, ἄν καὶ δὲν μαρτυρεῖται σὲ ἄλλες πηγὲς ἡ ἔννοια πλήρης ἤ γεμάτη γιὰ τὴ λέξη λύγη, ἡ ὁποία ἀντίθετα σημαίνει λυκόφως.[1381]

Ἡ ἐπανεξέταση ὅμως τοῦ χαράγματος ἔδειξε ὅτι πρὶν ἀπὸ τὸ Ι τῆς λέξης Ιφολύγη δὲν σώζεται ἴχνος ἄλλου γράμματος καὶ τὸ ὄστρακο διατηρεῖ τὴν ἀρχική του ἐπιφάνεια.[1382] Ὡς ἐκ τούτου ἡ συμπλήρωση [ο]ἰφολύγη, ποὺ πρότεινε ὁ Οἰκονομίδης θὰ μποροῦσε νὰ εὐσταθεῖ μόνον ἐὰν ὑπάρχει στὸ σημεῖο αὐτὸ λάθος τοῦ χαράκτη, ὁπότε θὰ πρέπει νὰ μεταγράψουμε <ο>ἰφολύγη. Προβληματικὴ εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ προταθείσα ἀπὸ τὴν Lang ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος Ἰφολύγη <Ἰπολύγη < Ἱπολύγη.

295/D2) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 13, C 13. (Πίν. 101)

Τμῆμα ἀπὸ τὸ χεῖλος κυπέλου μὲ μία λαβή. Φέρει ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ σὲ ἀττικὸ ἀλφάβητο μὲ χρήση ἰωνικοῦ λάμδα στὴν ἐξωτερικὴ πλευρά.

Ὕψ. γραμμ.: 0, 006-0, 01 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν (Η 13:5).

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 27848.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 13, C 13.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 4, C 13.

πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

[- - -]αλός̣.

[- - κ]αλός̣ Lang.

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Σ τῆς λέξης καλὸς σώζεται μόνον ἡ ἀνώτερη κεραία.

[1380] Oikonomides 1986, 60.

[1381] Σούδας (Λ770): *λύγη·* Μέγα Ετυμολογικόν (571, 22) s.v. "λύγος"· LSJ[9] καὶ Liddell-Scott-Κωνσταντινίδης, s.v. "λύγη".

[1382] Ἡ ἀπουσία ἄλλου γράμματος πρὶν ἀπὸ τὸ ἰώτα γίνεται ἀντιληπτὴ καὶ ἀπὸ τὸ σχέδιο τοῦ χαράγματος ποὺ παραθέτει ὁ Οἰκονομίδης, βλ. Oikonomides 1986, 59.

Σχολιασμός

Ἡ Lang συμπλήρωσε τὸ χάραγμα ὡς [- - κ]αλός καὶ τὸ ἐνέταξε στὶς ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ περιεχομένου. Ἡ συμπλήρωση τῆς λέξης εἶναι πιθανὴ δὲν εἶναι ὅμως βέβαιη· τὰ σωζόμενα γράμματα θὰ μποροῦσαν ἐπίσης νὰ ἀναγνωσθοῦν [- -]αλōς, δηλαδὴ ὡς γενικὴ κάποιου κυρίου ὀνόματος, δηλωτικοῦ τοῦ ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγγείου, ὅπως γιὰ παράδειγμα τὸ ὄνομα Ἱπποθάλης (Ἱπποθάλες - ōς), ποὺ ἐμφανίζεται κατὰ τὸν 5ο / 4ο αἰ. π.Χ.[1383] ἢ τὸ μεταγενέστερο ὄνομα Τιμοθάλης.[1384]

296/D3) Ἀθήνα, Ἀρχαία Ἀγορά. The Athenian Agora XXI 15, C 31. (Πίν. 101)

Τμῆμα καλύμματος ἀγγείου, συγκολλημένο ἀπὸ τέσσερα θραύσματα. Φέρει δύο ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὲς σὲ ἰωνικὸ ἀλφάβητο, ἡ μία (Α) στὸ ἐσωτερικὸ καὶ ἡ ἄλλη (Β) στὸ ἐξωτερικό.

Μέγ. σωζ. χορδή: 0,13 μ.

Ὕψ. γραμμ.: 0,006-0,012 μ.

Ἀρχαία Ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: P 23837.

Ἐκδ. The Athenian Agora XXI 15, C 31.

Ἀπεικ. The Athenian Agora XXI, pl. 6, C 31.

400-390 π.Χ.

Α	Προσοσία καλή. Πανταλέων κ- αλός.
Β	Πανταλέων καλό- ς. Προσοσία καλ[ή].

Παρατηρήσεις

Στὴν πλευρὰ Β ἔχει παραληφθεῖ ἀπὸ λάθος τοῦ χαράκτη ἡ δεύτερη συλλαβὴ τοῦ ὀνόματος Προσοσία, ἡ ὁποία ἔχει προστεθεῖ ἀπὸ κάτω.

Σχολιασμός

[1383] Βλ. LGPN II, s.v.

[1384] Βλ. LGPN II, s.v.

Στίχ. 1: Προσοσία· τὸ ὄνομα *Προσοσία* ἤ *Προσουσία* ἀπαντᾶται λίγες φορὲς στὴν Ἀττικὴ κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ.[1385] ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία σὲ σωζόμενο ἀπόσπασμα κωμωδίας τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.[1386] Ἐκτὸς Ἀττικῆς τὸ ὄνομα δὲν εἶναι γνωστό.

Στίχ. 2: Πανταλέων· τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται λίγες φορὲς στὴν Ἀττική.[1387]

Ἡ ἐπιγραφὴ παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἐπειδὴ γιὰ πρώτη φορὰ ἐμφανίζονται τὰ ὀνόματα μιᾶς "καλῆς" καὶ ἑνὸς "καλοῦ" στὸ ἴδιο χάραγμα ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ τὰ ὀνόματα Προσοσία καὶ Πανταλέων, εἶναι γνωστὰ κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ὡς ὀνόματα κωμωδιῶν τῶν κωμικῶν ποιητῶν Εὐβούλου καὶ Θεοπόμπου ἀντίστοιχα ὅπως ἔχει ἤδη παρατηρήσει ἡ Lang.[1388] Ἡ ἴδια μάλιστα πιθανολόγησε τὴν ταύτιση τοῦ Πανταλέοντος τῆς ἐν λόγω κωμωδίας μὲ τὸν ἐναγόμενο στὸν "κατὰ Πανταλέοντος" λόγο τοῦ Λυσία. Κατὰ τὴν Lang εἶναι πιθανὸν ὅτι τὰ δύο αὐτὰ ἔργα διδάχθηκαν τὸ ἴδιο ἔτος, ὁπότε τὸ χάραγμα ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος ἐπιδοκιμασίας ἐκ μέρους κάποιου θεατῆ τῶν ἔργων καὶ τῶν χαρακτήρων ποὺ παρουσίαζαν.[1389] Θεωρῶ τὴν ἄποψη τῆς Lang ὡς τὴν πλέον πιθανή, χωρὶς ὅμως νὰ μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ περίπτωση τῆς ἀναγραφῆς στὸ ἐν λόγω ἀγγεῖο τῶν κυρίων ὀνομάτων δύο ὑπαρκτῶν προσώπων ἢ ἀκόμα δύο ψευδωνύμων στὸ πλαίσιο ἑνὸς συμποσίου, ἐμπνευσμένων ἀπὸ τοὺς χαρακτῆρες τοῦ ἔργου.

297/D4) Ἀττική, Θορικός. IG I³ 1399 bis. (Πίν. 102)

Τμῆμα πλακοειδοῦς λίθου (slab) ἀπὸ λευκὸ ἀσβεστόλιθο. Φέρει ἐγχάρακτη παράσταση στὴν ὁποία σώζεται τμῆμα ἀποτυπώματος ἀνθρωπίνου πέλματος. Ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὰ λαιὰ ἐπιγραφή.

Σωζ. ὕψος: 0,182 μ., σωζ. μῆκος: 0,174 μ., σωζ. πάχος: 0,061 μ.

Βρέθηκε ἐπαναχρησιμοποιημένος στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ πύργου δεξιὰ τῆς εἰσόδου κατὰ τὶς Βελγικὲς ἀνασκαφές.

Ἀριθμὸς Εὑρετηρίου: TE 83.01.

Ἐκδ. Bingen 1984, 183, no 79, fig. 113-114. SEG XXXIV 43.

[1385] Τὸ ὄνομα εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ 4 φορές, βλ. LGPN II s.v.

[1386] PCG 5, σ. 243, fr. 92.

[1387] Βλ. LGPN II s.v. καὶ PAA s.v. Τὸ ὄνομα συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, βλ. LGPN I, IIIA-V.A, s.v.

[1388] Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ἡ παρατήρηση τῆς Lang ὅτι τὸ ὄστρακο βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ πηγαδιοῦ ἀπὸ τὸ ὁποῖο προῆλθαν ἐπίσης καὶ ὁρισμένα ὄστρακα μὲ σκηνὲς κωμωδίας, βλ. Crosby 1955, 76-84.

[1389] The Athenian Agora XXI 15, C 31.

Βιβλ. Bingen 1984, 183-184, no 79. Oikonomides 1988, 45-47. SEG XXXVIII, 33. LSAG[2] 431, A 433.

Ἀπεικ. Bingen 1984, 183 (φωτ.), 184 (σχ.).

7ος-6ος αἰ. π.Χ.

Τιμεσικλέος πὸς ε̣[ἰμί].

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὸ Τ σώζεται μόνον ἡ ἀριστερὴ κεραία του, ἀλλὰ ἡ ἀνάγνωση τοῦ γράμματος εἶναι βέβαιη. Ἀπὸ τὸ Ε στὸ τέλος τοῦ χαράγματος σώζεται μικρὸ μόνον τμῆμα ἀπὸ τὴν ἄνω γωνία.

Σχολιασμός

Τιμεσικλέος· τὸ ὄνομα Τιμησικλῆς δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ στὴν Ἀττικὴ ἢ σὲ ἄλλες περιοχές. Ὑπάρχουν ὅμως πολλὰ ὀνόματα μὲ πρῶτο συνθετικὸ τὸ Τιμησι- ἢ Τιμασι-[1390] ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸ ἀπαρέμφατο *τιμῆσαι* τοῦ ρήματος *τιμάω-ῶ*.[1391] Σύμφωνα μὲ τὸν Bingen δείχνει ἀριστοκρατικὴ καταγωγή.[1392]

ε̣[ἰμι]· ὁ τύπος *εἰμὶ* ἀντὶ τοῦ *ἐμὶ* ἐμφανίζεται ἤδη ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. στὰ χαράγματα, ἐνῶ ὁ τύπος *ἐμί* εἶναι σπάνιος στὶς ἀττικὲς ἐπιγραφὲς γενικά. Ὡς ἐκ τούτου ἡ συμπλήρωση ε[ἰμι] εἶναι ἀσφαλής.[1393]

πός· ἡ λέξη ἔχει ἑρμηνευθεῖ ἀπὸ τὸν Οἰκονομίδη ὡς *πούς,* δηλαδὴ πέος σύμφωνα μὲ τὸ στίχο 679 τῆς Μήδειας τοῦ Εὐριπίδη καὶ τὸ χάραγμα γύρω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ὡς ἀπομίμηση πέους στὸν τύπο τοῦ περιγράμματος πέλματος.[1394] Ἡ χρήση τῆς λέξεως *ποῦς* γιὰ νὰ ὑποδηλωθεῖ τὸ ἀνδρικὸ μόριο συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες φιλολογικὲς πηγές.[1395] Κατὰ τὸν Οἰκονομίδη, ὁ ὁποῖος ὑπολόγισε τὸ συνολικὸ μῆκος τοῦ χαράγματος σὲ 0,24 μ., ὁ χαράκτης, δηλαδὴ ὁ Τιμησικλῆς, ἀπεικόνισε τὸν *πόδα* του σὲ φυσικὸ μέγεθος διαφημίζοντάς τον μὲ ὑπερηφάνεια.[1396] Ἡ ἀνεύρεση ὅμως πολλῶν ἐγχάρακτων ἀποτυπωμάτων πελμάτων στὴν περιοχὴ τοῦ Ὑμηττοῦ, στὰ ὁποῖα μπορεῖ

[1390] Βλ. LGPN I-V.A.

[1391] Βλ. HPN, 431

[1392] Bingen 1984, 184 ἀριθ. 79.

[1393] Γιὰ τὴ χρήση τοῦ τύπου *εἰμὶ* ἀντὶ τοῦ *ἐμὶ* πρὶν ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. βλ. GAI I, 176.

[1394] Oikonomides 1988, 45-47.

[1395] Βλ Ἀπόρρητα 66, 169 καὶ Henderson, 126, 129-130, 138-139

[1396] Oikonomides 1988, 46.

νὰ ἀποδοθεῖ ἀναμνηστικὸς χαρακτήρας,[1397] δημιουργεῖ ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἑρμηνεία τῆς λέξης *ποὺς* στὸ συγκεκριμένο χάραγμα.

298/D5) Ἀττική, Ὑμηττός. IG I³ 1405 quater. (Πίν. 103)

Ἐπιγραφὴ ἀναγεγραμένη ἐπὶ βράχου. Δίπλα της ἀπεικονίζονται μὲ ἐγχάραξη ἀνδρικὰ γεννητικὰ ὄργανα καὶ ἀποτυπώματα πέλματος ἀνθρωπίνων ποδῶν.

Τὸ χάραγμα ἐντόπισε ὁ M. Langdon στὶς δυτικὲς πλαγιὲς τοῦ Ὑμηττοῦ πάνω ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ἄνω Ἡλιούπολης

Ἐκδ. Langdon 1985, 264. SEG XXXV 16.

Ἀπεικ. Langdon 1985, 265 (σχέδιο), πίν. 73 c.

5ος αἰ. π.Χ.

[- - -]ριστ planta pedis ρ[- - -].

Σχολιασμός

Ἡ παράσταση τῶν ἀνδρικῶν γεννητικῶν ὀργάνων ὁδηγοῦν πιθανῶς στὴν ἔνταξη τοῦ χαράγματος στὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν. Σημειώνεται ὅτι τὸ χάραγμα συμπληρώνεται καὶ ἀπὸ τὴν πράσταση περιγράμματος πέλματος ποδός, ποὺ ἀπὸ τὸν Οἰκονομίδη κυρίως, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἔχει ἑρμηνευθεῖ ὡς σύμβολο πέους.[1398]

Σύμφωνα μὲ τὸν Langdon τὰ σωζόμενα γράμματα ἀποτελοῦν πιθανότατα τμῆμα ἑνὸς ὀνόματος[1399].

299/D6) Ἀττική, Ἀγριλέζα, IG I³ 1399ter.

Τέσσερα χαράγματα σὲ ἐπίπεδο βράχο, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη. Οἱ δύο ἐπιγραφὲς (Α, Β) εἶναι ἀναγεγραμμένες ἐπὶ τὰ λαιὰ καὶ ἡ τρίτη (Γ) ἐς εὐθύ. Δίπλα στὴ Γ βρίσκεται τὸ μοναδικὸ γράμμα τῆς Δ ἐπιγραφῆς ποὺ ἔχει διαφορετικὸ ὕψος ἀπὸ ἐκεῖνο τῶν γραμμάτων τῆς Γ. Ἡ ἐπιγραφὴ Α, πάνω ἀπὸ τὴν ὁποία εἰκονίζεται

[1397] Ὁ Langdon μὲ ἀφορμὴ τὰ ἀποτυπώματα πελμάτων, ποὺ ἐντόπισε δίπλα στὸ χάραγμα *Δεινίας καλὸς* στὴν περιοχὴ τοῦ Ὑμηττοῦ, ἀπέδωσε σὲ αὐτὰ ἀναμνηστικὸ χαρακτήρα, βλ. Langdon 1985, 269. Βλ. ἐπίσης Langdon 2004, 203-205. Ἀντίθετα, ἐρωτικὸ χαρακτήρα ἀποδίδει σὲ ὁρισμένες παραστάσεις πελμάτων ὁ Levine 2005, 62-65.

[1398] Oikonomides 1988, 45-47· Levine 2005, 62-65.

[1399] Langdon 1985, 264.

ἀποτύπωμα ἀριστεροῦ πέλματος, ἔχει χαραχθεῖ ἀντιστρόφως ὡς πρὸς τὶς Β καὶ Γ. Οἱ τρεῖς ἐπιγραφὲς καταλαμβάνουν ἐπιφάνεια διαστάσεων: 1, 15 μ. Χ 0, 50 μ.

Ὕψος γραμμ.: (Α) 0,04-0,06 μ., (Β) 0,03-0,04 μ., (Γ) 0,03-0,04 μ.

Ἐντοπίσθηκαν ἀπὸ τὸν M. Langdon σὲ ἕνα ἐπίπεδο βραχώδες ἔξαρμα στὸ στὸ δυτικὸ τμῆμα τῆς κοιλάδος τῆς Ἀγριλέζας, περὶ τὰ 200 μέτρα βορείως τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Ἐκδ. Langdon 1985 A, 145-148. Oikonomides 1986, A, 11-14. SEG XXXV 30. IG I³ 1399ter.

Τέλη 6ου-ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

(Α) [Πόσθ]ονος μνε̃[μα]. ←

(Β) Πόσθον. ←

(Γ) Πόσθ[ον] →

(Δ) Φ.

Β. Πόσθον vel Πόσθον[ι] Oikonomides ἀρ. 4. **Γ**. Πόσθ[ο -] Oikonomides ἀρ. 2. **Δ**. [Πόσ]Φ[ο -] Oikonomides ἀρ. 1.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ βράχου ἔχει ὑποστεῖ μεγάλες φθορὲς ἀπὸ τὴν ἔκθεση στὶς καιρικὲς συνθῆκες καὶ κατὰ τὸν Langdon αὐτὸς εἶναι ὁ βασικὸς λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν σώζονται πλήρως οἱ ἀναγραφές.

Σχολιασμός

Πόσθον· τὸ ὄνομα *Πόσθων* εἶναι παράγωγο ἀπὸ τὴν λέξη *πόσθη* = τὸ ἐπὶ τῇ βαλάνῳ δέρμα. Στὴν Ἀττικὴ συναντᾶται μέχρι σήμερα μόνον στὴν παρουσιαζόμενη ἐπιγραφή, μαρτυρεῖται ὅμως λίγες φορὲς σὲ ἄλλες περιοχές.[1400] Γνωστὸ εἶναι ἐπίσης τὸ συγγενὲς ὄνομα Ποσθίων.[1401] Τὸ ἐπίθετο *Πόσθων* σημαίνει ὁ ἔχων μεγάλη πόσθη, δηλαδὴ μεγάλο πέος.[1402]

Ὁ Langdon ἑρμήνευσε τὴ λέξη *μνῆμα* τῆς ἐπιγραφῆς Α ὡς τάφο καὶ θεώρησε τὴν ἐπιγραφὴ [Πόσθ]ονος μνε̃[μα] ὡς σῆμα ἑνὸς παρακειμένου τάφου.[1403] Ὁ ἴδιος

[1400] Βλ. LGPN I, III.A καὶ V.A s.v. "Πόσθων". Βλ. ἀκόμα HPN, 482· Masson 1959, 162-63· Robert 1963, 18-19 σημ. 9.

[1401] Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖται μία φορὰ στὶς Θεσπιές στὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. (βλ. LGPN III.B, s.v.) καὶ μία φορὰ στὴν Ἀμφίπολη τὸν 4ο αἰ. π.Χ. (βλ. LGPN IV, s.v.).

[1402] LSJ⁹, s.v. "πόσθων". Γιὰ τὴ σημασία τῶν λέξεων πόσθη καὶ πόσθων βλ. ἀκόμα Oikonomides 1986, 12 σημ. 4, ὅπου καὶ συγκέντρωση τῶν φιλολογικῶν πηγῶν.

[1403] Langdon 1985, 145-148.

δικαιολόγησε τὴν πολλαπλὴ ἀναφορὰ τοῦ ὀνόματος ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν τεθνεῶτα "the name is inscribed twice more underscores the loved one's identity",[1404] ἐνῶ θεώρησε τὸ ἀποτύπωμα τοῦ πέλματος ὡς μνημεῖο ἐνθύμησης τοῦ νεκροῦ στὸ χῶρο ὅπου πέρασε τὴ ζωή του: "The foot outline has no funerary symbolism but is there simply as a memorial to the deceased in an area where he spent his life".[1405]

Ὁ Οἰκονομίδης ἀντίθετα ἑρμήνευσε τὴ λέξη *μνῆμα* ὡς μνημεῖον μὲ γενικότερη ἔννοια καὶ δὲν τὴ συνέδεσε μὲ κάποιον παρακείμενο τάφο ἀλλὰ μὲ ἕνα ὑπαίθριο ἱερὸ τοῦ σατύρου *Πόσθωνος*,[1406], μιᾶς μυθικῆς μορφῆς, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας μαρτυρεῖται σὲ ἐρυθρόμορφο ἀγγεῖο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. μὲ τὴν παράσταση κώμου.[1407] Ὁ σάτυρος Πόσθων ἦταν προφανῶς ἕνας ἀπὸ τοὺς θεράποντες τῆς Ἀφροδίτης, ὅπως ὁ *Στύων* καὶ ὁ *Τέρπων*, οἱ ὁποίοι ἀποτελοῦσαν προσωποποιήσεις τῶν διαφόρων φάσεων τῆς σεξουαλικῆς ἀπόλαυσης.[1408] Ὁ ἴδιος ἀναγνώρισε στὸ ἐγχάρακτο ἀποτύπωμα πέλματος, τὴν παράσταση ἑνὸς πέους.[1409] Αὐτὸ ἦταν τὸ *μνῆμα* δηλαδὴ τὸ ἀναμνηστικό, ποὺ ἀνέφερε ὁ ἐπισκέπτης τοῦ ἱεροῦ, ὑπενθυμίζοντας τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τοῦ σατύρου.[1410]

Εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ ἑρμηνεία τῶν ἐπιγραφῶν ὡς σημάτων ἑνὸς παρακείμενου τάφου πρέπει νὰ ἀπορριφθεῖ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ἡ ὕπαρξη ἑνὸς ὑπαίθριου ἱεροῦ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ, ἀλλὰ αὐτὴ στηρίχθηκε στὴν ἄποψη τοῦ Οἰκονομίδη ὅτι τὸ ὄνομα Πόσθων ἔφερε μόνον ὁ μυθικὸς Σάτυρος. Ὅπως ὅμως ἀναφέρθηκε τὸ ἀνδρικό, ἀνθρώπινο ὄνομα Πόσθων μαρτυρεῖται σὲ κάποιες περιοχές, ἂν καὶ σπάνια. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ θεωρῶ ὅτι δὲν εἶναι ἀπίθανη ἡ περίπτωση τῆς ἀναγραφῆς στὸ παρουσιαζόμενο χάραγμα ἑνὸς κυρίου ὀνόματος ἀνθρώπου, ποὺ ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀττική, ὁπότε ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει τὴν ἔννοια "ὁ Πόσθων ἦταν ἐδῶ".

300/D7) Κορινθία, IG IV 313.

Ἐπιγραφὴ ἐπὶ πήλινου γραπτοῦ πίνακος μὲ τὴν παράσταση γενειοφόρου ἰθυφαλλικῆς μορφῆς ἔμπροσθεν κεραμικοῦ κλιβάνου. Τὸ χάραγμα δίπλα στὴν μορφή.

Ἐκδ. IG IV 313.

[1404] Langdon 1985, 147.

[1405] Langdon 1985, 148.

[1406] RE^2 XLIII (1953), 862 - 863 s.v. "Πόσθων".

[1407] ARV^2, 618.

[1408] Oikonomides 1986, 12.

[1409] Βλ. παραπάνω τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς ἀριθ. **294/D4**

[1410] Oikonomides 1986, 13.

Βιβλ. SEG XI 130. Jocelyn 1980, 16 - 17, 19. SEG XXX 342.

6ος αἰ. π.Χ.

ΛΑΙ

Παρατηρήσεις

Σώζονται μόνον τὰ τρία γράμματα.

Σχολιασμός

Σύμφωνα μὲ τὸν Jocelyn ἡ συλλαβὴ ΛΑΙ ἀνήκει σὲ μία συντομογραφημένη μορφὴ τοῦ ρήματος λαικάζω ἢ ἡ ὑπόλοιπη λέξη εἶχε ἀναγραφεῖ στὸ ἐλλείπον σήμερα τμῆμα τοῦ πίνακα. Θεωρεῖ μάλιστα ὅτι τὸ ρῆμα ἔχει ἐπιθετικὴ σημασία στὴ συγκεκριμένη περίπτωση παρὰ καθαρῶς ἐρωτική(!).

Δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ὅμως ἡ βάσιμη πιθανότητα τὰ τρία γράμματα νὰ εἶναι τὰ ἀρχικὰ ἑνὸς κυρίου ὀνόματος.

301/D8) Κορινθία, NAVGI, COR 126.

Θραῦσμα πυξίδος. Φέρει γραπτὴ ἐπιγραφή.

Stillwell 1948, 29, 51 f. Stillwell - Benson 1984, 219 f, no. 1182. Boegehold 1984, 360, no. 15, ph. pl. 49, dr. pl. 122. Amyx 1988, 593, no. 126, dr. pl. 141.3. NAVGI, COR 126 (pl).

ὕστερος 6ος αἰ. π.Χ. (?)

Τᾶς ἐρόσας.

Σχολιασμός

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἑρμηνευθεῖ ποικιλοτρόπως· τᾶς Ἐρόσας ἐ[μί] ἀπὸ τοὺς Stillwell, Boegehold καὶ Amyx, ὅμως τὸ ὄνομα δὲν μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα, ἢ σύμφωνα μὲ τὸν Wachter ὡς μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ρήματος *ἐράω-ῶ*.[1411]

302/D9) Θήρα. IG XII 3, 550. (Πίν. 104)

Χάραγμα ἐπὶ βράχου.

Ἐκδ. IG XII 3, 550.

Βιβλ. Inglese 2008, ἀριθ. 43.

Ἀπεικ. Roehl IGA 452. IG XII 3, p. 130.

[1411] NAVGI 113, ἀριθ. COR 126.

Ἀρχὲς τοῦ 7ου αἰ. π.Χ.

Ἐπὶ Δυμᾶνος

τõ Ηερμαίο ἀπόρεκσ᾽ αἰή [- -]

Ἐπὶ Δυμᾶνος | το(ῦ) Ηερμαίο(υ) ἀπώρεκσ᾽ αἰή - - - (nomen in - κς) Hiller.

Παρατηρήσεις

Ἡ ἐπιγραφὴ σύμφωνα μὲ τὴν Inglese δὲν βρέθηκε, προφανῶς ἐπειδὴ ἔχει "σβησθεῖ" ἀπὸ τὴν ἔκθεση στὰ καιρικὰ φαινόμενα.

Σχολιασμός

Ἐπὶ Δυμᾶνος· τὸ ὄνομα Δυμὰν δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορά[1412] καὶ θυμίζει τὴ δωρικὴ φυλὴ τῶν Δυμάνων. Ἡ πρόθεση ἐπὶ + γενικὴ ὀνόματος δηλώνει πολὺ συχνὰ τὸν χρόνο καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ ὁ Δυμὰν ἦταν κάποιος ἄρχων. Σημαίνει ἐπίσης "πάνω σὲ" ἐπὶ στάσεως.[1413]

τõ Ηερμαίο· τὸ πατρώνυμο τοῦ Δυμᾶνος μαρτυρεῖται ἄλλες δύο φορὲς στὴν Θήρα, ἀλλὰ σὲ πολὺ ὑστερότερη περίοδο.[1414] Εἶναι ὅμως ἀρκετὰ συνηθισμένο σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.[1415]

αἰή· τὸ ἐπίρρημα σημαίνει πάντοτε, αἰωνίως, διὰ παντός.

ἀπόρεκσ᾽: ἕνα ὄνομα σὲ ποὺ λήγει σὲ - κς (ξ) ἀναγνώρισε ὁ Hiller σύμφωνα μὲ τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς στὸ IG XII 3, 550. Θεωρῶ ὅμως ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ α΄ ἑνικὸ πρόσωπο τοῦ ἀορίστου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ ρήματος *ἀπορέγω*, ποὺ σημαίνει παρέχω, ἐκτείνω πρὸς τὰ ἔξω.[1416] Τὸ ρῆμα στὴ μέση φωνὴ ἔχει μεταφορικὰ καὶ τὴ σημασία "ποθῶ, ἐπιθυμῶ, ἐκτείνω τὰ χέρια μου προσπαθώντας νὰ λάβω κάτι". Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ἡ πιθανότητα νὰ ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν εἶναι μεγάλη σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν ἐμπρόθετο προσδιορισμὸ "ἐπὶ Δυμᾶνος". Τὸν ἐρωτικὸ χαρακτήρα τῆς ἐπιγραφῆς εἶχε ὑποθέσει καὶ ὁ Kaibel σύμφωνα μὲ τὸν σχολιασμὸ τοῦ Hiller στὸ IG XII 3, 550: "praebebat semper" sensu obsceno (Kaibel).

303/D10) Θήρα. IG XII 3, 553 + IG XII 3, 1417. (Πίν. 104)

[1412] Βλ. LGPN I, s.v.

[1413] Schwyzer Syntax, 589-590.

[1414] Βλ. LGPN I, s.v.

[1415] Βλ. LGPN II-V.A, s.v.

[1416] LSJ[9] s.v. "ἀπορέγω".

Χάραγμα τριῶν στίχων ἐπὶ τοῦ βράχου. Στὸ χῶρο τῆς ἐπιγραφῆς ἔχουν ἐπίσης χαραχθεῖ περιγράμματα πελμάτων. Καταλαμβάνει χῶρο 0,60 Χ 0,45 μ.
Ἀκρόπολη τῆς Θήρας, βόρεια ἀπὸ τὸ γυμνάσιο τῶν ἐφήβων.
Ἐκδ. IG XII 3, 553. Kretschmer 1899, 467 sqq. IG XII 3, 1417. Inglese 2008, 262-263.
Σχεδ. IG XII 3, 1417, p. 309.

7ος/6ος αἰ. π.Χ.

ταρρπh←
hεοισον→
σε. ←

ταρρπh|hεοισον | σε˙ Hiller. τᾶδ᾽ ᾧπhε οἰσών σε˙ Kretshmer.

Παρατηρήσεις

Ἀνάμεσα στὴν ἐπιγραφὴ ἔχουν χαραχθεῖ οἱ ἀπεικονίσεις δύο ἀποτυπωμάτων πελμάτων, τὸ ἕνα τοποθετημένο καθέτως στοὺς στίχους 1 καὶ 2 καὶ τὸ δεύτερο, ποὺ εἶναι μικρότερο σὲ μέγεθος, στὸ τέλος τοῦ στίχου 3 καὶ μὲ τὴν ἴδια κατεύθυνση μὲ αὐτόν. Ὁ στίχος 3 ἔχει χαραχθεῖ ἐπὶ τὰ λαιά, μὲ ἀντεστραμμένα ὅμως τὰ γράμματα.

Σχολιασμός

Στὸ IG XII 3, 1417, ἀναφέρεται: Doctum commentarium ed. P. Kretschmer Philolog. 1899, 467 sqq., qui rupem ipse a. 1896 viderat. Qui ita interpretatus est: *τᾶδ᾽ ᾧπhε οἰσών σε* i.e. “hic futuit te postquam adduxit”.

Οἱ ἀναγνώσεις τῶν Hiller καὶ Kretschmer διαφέρουν, ὅπως ἐπίσης διαφέρουν μεταξύ τους τὰ δύο σχέδια τοῦ Hiller (IG XII 3, 553 καὶ XII 3, 1417). Συγκεκριμένα στο σχέδιο ποὺ ἀποτυπώνεται στὸ λῆμμα IG XII 3, 1417 ἀναγιγνώσκεται ἕνα Ι στὸ τέλος τοῦ 1ου στίχου καὶ ἀπαλείφεται ἕνα Ι στὴ θέση τοῦ καθέτου πρὸς τὴν ἐπιγραφὴ ἀποτυπώματος ποδός καὶ ἀνάμεσα στὸ πρῶτο Ο καὶ τὸ *Σὰν* τοῦ 2ου στίχου. Προφανῶς ὁ Kretshmer εἶχε βασίσει τὴν ἀνάγνωσή του στὸ πρώτο σχέδιο τοῦ Hiller (IG XII 3, 553). Ἐφ᾽ ὅσον δεχθοῦμε τὴν ἀνάγνωσή του, τότε ἔχουμε τὴν ὑπερήφανη δήλωση τοῦ ἐραστοῦ ὅτι μύησε τὸν ἐρώμενό του στὸν ἔρωτα, ἀφοῦ τὸν ἔφερε στὸ σημεῖο ἐκεῖνο.

304/D11) Ἔφεσος, SEG LV 1209 (Πίν. 105)

Χάραγμα σὲ κτήριο.
Στὴν ἀνατολικὴ ὄψη τοῦ κεντρικοῦ πεσοῦ τοῦ δυτικοῦ τοίχου τῆς οἰκίας 21.
Ἐκδ. Tauber 2005, 141 ἀριθ. GR 81.

Βιβλ. SEG LV 1209.

Ρωμαϊκοὶ αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι.

οἰδεῖστε.

Σχολιασμός

οἰδεῖστε· οἰδεῖσθε.

Σύμφωνα μὲ τὸν ἐκδότη τῆς ἐπιγραφῆς, αὐτὴ μπορεῖ νὰ ἔχει ἐρωτικὸ περιεχόμενο.

305/D12)Ἔφεσος. I. von Ephesos 539.

Χάραγμα.

Ἐντοπίσθηκε στὴν κλίμακα πρὸς τὸν περίβολο τοῦ ναοῦ τοῦ Σαράπιδος στὴν Ἔφεσο.

Ἐκδ. Keil 1964, 102- 104. I. von Ephesos 539.

Βιβλ. Bain 1991, 53 σημ. 23. BE 1992, 374.

Ἀπεικ. Keil 1964, σχέδιο ἀρ. 3.

Ρωμαϊκῶν χρόνων

[- -]ηο̣[- -]φ[- -]

ψυλο-

δέφ-

ον.

Ὁ Bain ἀναρωτιέται ἂν ὁ τύπος ψυλοδέφον ἔχει ἀναγραφεῖ ἐκ λάθους ἀντὶ τοῦ ψωλοδέφον.[1417]

306/D13) Καρία. Ἀφροδισιάς. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση.

Χάραγμα σὲ κίονα.

Ὕψος γραμμάτων 0,025 - 0,07 μ.

Σεβαστεῖον, Βόρεια Στοά, 13ος κίονας, ἀνατολικὴ πλευρὰ (1,65-1,90 μ. ἀπὸ τὸ ἔδαφος).

Ἔκδ. Chaniotis, ὑπό ἔκδοση.

Βιβλ. Chaniotis 2011, 205.

[1417] Bain 1991, 53 σημ. 23.

4ος-5ος αἰ. μ.Χ.

Φιλῶ Ἀπολ-
λώνιον κύρι-
ον.

Σχολιασμός

Στ. 1: φιλῶ· γιὰ τὸ ρῆμα φιλῶ βλ. τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **262/MA4**.

Στ. 1-2: Ἀπολ|λώνιον· Τὸ θεοφορικὸ ὄνομα Ἀπολλώνιος εἶναι κοινότατο σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ κόσμο.[1418]

Στ. 2-3: κύρι|ον· κατὰ τὸν Χανιώτη ἡ φράση δείχνει ἱεραρχικὴ σχέση ἀνάμεσα στὸ χαράκτη καὶ τὸν Ἀπολλώνιο. Ὁ πρῶτος ἦταν πιθανῶς ἕνας ὑποστηρικτὴς τοῦ Ἀπολλωνίου,[1419] ἢ ἕνα μέλος τῆς πελατείας του. Ἡ λέξη *κύριος* δηλώνει ἐπίσης τὸν ἐπικεφαλῆς τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὸν ἐπίτροπο μιᾶς γυναίκας.

307/D14) Ἀλεξάνδρεια. SEG XXXV 1603. (Πίν. 105)

Κυκλοτερὴς σφραγίδα, ἐλλιπής. Φέρει παράσταση ἰπταμένου ἔρωτα, ποὺ κρατᾶ πυρσὸ καὶ ἔχει τὰ πόδια λυγισμένα πρὸς τὰ πίσω. Ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Διαστάσεις: 0,09 Χ 0,1 Χ0,022 μ.

Βόννη, Akademische Kunstmuseum ἀριθ. εὑρ. B174,20.

Ἐκδ. Mandel-Elzinga 1985, 292 ἀριθ. 69.

Βιβλ. SEG XXXV 1603.

Ἀπεικ. *Bonner Jahrbucher* 185 (1985) εἰκ. 13.

2ος-3ος αἰ. μ.Χ.

Θέλω.

Σχολιασμὸς

Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει σύμφωνα μὲ τὸν ἐκδότη της μαγικὸ χαρακτήρα[1420] καὶ πιθανῶς ἐρωτικὸ περιεχόμενο λόγω τῆς παράστασης τοῦ Ἔρωτος.

[1418] Βλ. LGPN I-V.A s.v. "Ἀπολλώνιος".

[1419] Chaniotis 2011, 205.

[1420] Mandel-Elzinga 1985, 292 ἀριθ. 69.

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΙ ΤΟΠΟΙ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

Στὸ παρὸν κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια θεματικῆς ἐπεξεργασίας τῶν στοιχείων ποὺ παρέχει ὁ σχολιασμένος κατάλογος. Τὰ στοιχεῖα παρατίθενται σὲ κάθε ἑνότητα κατὰ ἀπόλυτο χρονολογικὴ σειρά, καὶ ἀκολούθως γίνεται ἐπεξεργασία τόσο ὡς πρὸς τὴν χρονολογική τους ἀλληλουχία, ὅσο καὶ ὡς πρὸς τὰ στοιχεῖα ποὺ προσφέρουν στὴν κάθε θεματικὴ ἑνότητα.

I

Συγκεντρωτικά στοιχεῖα διασπορᾶς ἐπιγραφικοῦ ὑλικοῦ

Ὁ σχολιασμένος κατάλογος τῶν "Ἀπορρήτων Ἐπιγραφῶν" παρεῖχε τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα ὡς πρὸς τὸν ἀκριβὴ ἀριθμὸ καὶ τοὺς τόπους εὑρέσεως τῶν ἐρωτικῶν καὶ χυδαίων ἐπιγραφῶν:

1. *Ἀττική*: **70** [**47** ἀπὸ τὸ Ἄστυ, **23** ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη Ἀττική]

2. *Πελοπόννησος*: **18** [**1** Ἐπίδαυρος, **12** Νεμέα, **1** Κόρινθος, **1** Λακωνία, **2** Μεσσηνία, **1** Δύμη Ἀχαΐα]

3. *Κεντρικὴ Ἑλλάδα*: **9** [**5** Βοιωτία: **2** Τανάγρα, **3** Βοιωτία, ἄγνωστη τοποθεσία, **1** Ἄμφισσα, **1** Ἐλάτεια Φωκίδος, **1** Φθιώτιδα]

4. *Ἤπειρος – Μακεδονία*: **13** [**1** Νικόπολις, **1** Αἰγαί, **1** Ἄκανθος, **1** Ἀμφίπολη, **1** Θεσσαλονίκη, **2** Ὄλυνθος, **3** Πέλλα, **1** Φίλιπποι, **1** Τορώνη καὶ **1** ἀπὸ Μακεδονία γενικῶς, πιθανότατα καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν Πέλλα]

5. *Εὔξεινος Πόντος*: **23** [**3** Ὀδησσὸς Βουλγαρίας, **1** Φιλιππούπολις, **3** Χερσόνησος, **1** Καλὸς Λιμὴν Χερσονήσου, **9** Νυμφαῖον Κιμμερίου Βοσπόρου, **3** Ὀλβία, **1** Παντικάπαιον, **1** Πορθμεῖον]

6. *Νῆσοι Αἰγαίου*: **88** [**1** Λέσβος, **8** Θήρα, **8** Κέα, **3** Νάξος, **1** Σύρος, **2** Τῆνος, **8** Κορσιαί, **1** Ἀμοργός, **50** Θάσος, **4** Εὔβοια, **1** Κρήτη]. Ἐπὶ πλέον **2** γενικὰ λήμματα στὰ ὁποῖα ἀναφέρονται σύνολα ἐπιγραφῶν τὰ ὁποῖα περιέχουν καὶ ἐρωτικὲς ποὺ δὲν ἔχουν ὅμως δημοσιευθεῖ.

7. *Σικελία*: **18** [**2** Ἀκράγας, **1** Ἄκραι, **2** Γέλα, **9** Iaitas, **1** Ἱμέρα, **1** Λεοντίνοι, **1** Συρακοῦσες καὶ **1** ἀπὸ τη Σικελία χωρὶς προσδιορισμένο τόπο εὕρεσης]

8. *Ἰταλία*: **16** [**1** Ἀπουλία, **1** Κύμη, **1** Μεταπόντιο, **1** Ὄστια, **2** Πομπηΐα, **1** Ποσειδωνία, **3** Ρώμη, **1** Σταβίαι, **1** Τάρας, **1** Vulci καὶ **1** Ἰταλία χωρὶς νὰ ἔχει ἐντοπισθεῖ ὁ ἀκριβὴς τόπος εὕρεσης].

9. *Μικρὰ Ἀσία*: **23** [**11** Ἀφροδισιάς, **1** Πριήνη, **1** Ἔφεσος, **7** Σμύρνη, **1** Πάριον Μυσίας, **1** Μυσία, **1** Μύρα Λυκίας].

10. *Κύπρος*: **1** [Χύτροι]

11. *Συρία*: **1** [Τύρος]

12. *Παλαιστίνη*: **2** [**1** Ἐλευθερόπολις, **1** Tell Sandahanna - Beil Djibrin].

13. *Αἴγυπτος*: **7** [**1** Ναύκρατη, **2** Ἄβυδος, **1** Ἀλεξάνδρεια, **1** Abou-Koueh, **1** Καρνάκ, **1** Αἴγυπτος χωρὶς τόπο εὕρεσης].

14. *Ἀγνώστου Τόπου*: **1**

15. *Dubia*: **14** [**6** Ἀττική, **2** Κορινθία, **1** Πέλλα, **2** Θήρα, **2** Ἔφεσος, **1** Ἀλεξάνδρεια]

Ἐν συνόλω οἱ ἐπιγραφὲς ποὺ ἔχουν ἐρωτικὸ ἢ γενικότερα σεξουαλικὸ (κυριολεκτικὸ ἢ ἁπλὰ χυδαῖο ἢ ὑβριστικό) περιεχόμενο ἀνέρχονται σὲ **304**.

Ἡ παράθεση τῶν ἀριθμητικῶν δεδομένων ἀναδεικνύει τὸ ζήτημα τῆς γεωγραφικῆς τους κατανομῆς. Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ ἀπουσία ἐπιγραφῶν ἐρωτικοῦ περιεχομένου σὲ πολλὲς μεγάλες περιοχές, ὅπως ἡ Θεσσαλία, ἡ Ἤπειρος (ἔχει βρεθεῖ μόνον ἕνα πινάκιο τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, στὸ ὁποῖο ἔχει ἀναγραφεῖ μία ἀπειλὴ γιὰ τὸν πιθανὸ τυμβωρύχο) καὶ τὰ νησιὰ τοῦ Ἰονίου Πελάγους ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπουσία σχετικῶν ἐπιγραφῶν σὲ περιοχὲς μεγάλης συγκέντρωσης κόσμου καὶ τέλεσης ἀγώνων, ὅπως εἶναι ἡ Ὀλυμπία, οἱ Δελφοί καὶ ἡ Ἰσθμία. Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ μόνον ἡ Νεμέα, στὴν ὁποία ἔχουν ἐντοπισθεῖ 12 χαράγματα (**9** στὸ στάδιο καὶ **3** σὲ ἕνα ἀγγεῖο), ὅλα ἐγκωμιαστικά. Ἐντύπωση ἐπίσης προκαλεῖ ὁ πολὺ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν σχετικῶν ἐπιγραφῶν στὴν Κρήτη, ἡ ὁποία εἶχε μεγάλη παιδεραστικὴ παράδοση, ἀκόμα καὶ ἂν συνυπολογισθοῦν οἱ ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Σύμης Βιάννου,[1421] ἡ τελικὴ δημοσίευση τῶν ὁποίων ἀναμένεται. Ἀντίστοιχη εἶναι καὶ ἡ περίπτωση τῆς Λακωνίας, στὴν ὁποία εἶχε ἐπίσης ἀναπτυχθεῖ σὲ σημαντικὸ βαθμὸ ὁ θεσμὸς τῆς παιδεραστίας, ἀλλὰ σὲ αὐτὴ δὲν ἔχει μέχρι σήμερα ἐντοπισθεῖ καμία ἐπιγραφὴ ἐρωτικοῦ περιεχομένου πρὶν ἀπὸ τὰ ρωμαϊκὰ χρόνια· τὸ μόνο παράδειγμα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Λακωνίας χρονολογεῖται στὸν 3ο αἰ. μ.Χ. Βέβαια θὰ πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ᾽ ὄψιν μας τὸν μικρὸ ἀριθμὸ τῶν λακωνικῶν ἐπιγραφῶν τῆς κλασικῆς ἐποχῆς,[1422] ὁ ὁποῖος ἀντανακλᾶ τὶς συνήθειες τῶν Λακώνων.

[1421] Βλ. λῆμμα τοῦ Σχολιασμένου Καταλόγου **224/KP2.**

[1422] Τὸ θέμα ἔχει συσχετισθεῖ ἀπὸ ὁρισμένους μελετητὲς μὲ τὸ χαμηλὸ ἐπίπεδο τοῦ ἀλφαβητισμοῦ τῶν Σπαρτιατῶν, βλ. σχετικὰ Harris 1989, 65, 74, 89, 112-114· Thomas 1989, 22,

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁ μεγάλος συνολικὰ ἀριθμὸς ἐπιγραφῶν ὁρισμένων γεωγραφικῶν χώρων μπορεῖ νὰ ὀφείλεται στὴ συγκέντρωση εὑρημάτων σὲ μία συγκεκριμένη περιοχή. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀποτελοῦν τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου, στὰ ὁποῖα ἔχουν ἐντοπισθεῖ συνολικὰ 88 ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ καὶ σεξουαλικοῦ περιεχομένου. Ἀπὸ αὐτὲς ὅμως οἱ 50 ἐπιγραφὲς ἔχουν βρεθεῖ στὴ Θάσο καὶ οἱ 32 ἀπὸ τὶς τελευταῖες σὲ μία συγκεκριμένη περιοχή της, τὸ Καλάμι. Ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες ἐπιγραφὲς τῶν νησιῶν, 8 ἔχουν ἐντοπισθεῖ στὴ Θήρα, 8 στὴν Κέα καὶ 8 στὶς Κορσιές (Φούρνους Ἰκαρίας) ἐνῶ οἱ υπόλοιπες 13 σὲ ἄλλα ἑπτὰ νησιά, συμπεριλαμβανομένης τῆς Κρήτης. Βλέπουμε δηλαδὴ ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ νησιὰ μόνον σὲ 11 ἔχουν ἐντοπισθεῖ ἐρωτικοῦ ἢ αἰσχροῦ περιεχομένου ἐπιγραφές. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ εἰκόνα τῆς Σικελίας ὅπου ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν 18 δημοσιευμένων ἐπιγραφῶν, οἱ 9 προέρχονται ἀπὸ τὸ Iaitas, μιὰ πόλη τῆς δυτικῆς Σικελίας καὶ οἱ 8 ἐξ αὐτῶν ἐντοπίσθηκαν σὲ ἕνα σημεῖο μιᾶς αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς τῆς πόλης.

Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν σχετικῶν ἐπιγραφῶν προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ καὶ ὁ ἀριθμός τους -συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀμφιβόλων (Dubia)- ἀνέρχεται στὶς 76 ἐπιγραφές. Οἱ 50 ἐξ αὐτῶν βρέθηκαν στὴν Ἀθήνα καὶ οἱ 26 στὴν ὑπόλοιπη Ἀττική. Σημαντικὴ βέβαια παρατήρηση εἶναι ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Ἀττικῆς μπορεῖ νὰ χρονολογηθεῖ μέχρι τὰ τέλη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Ἀντίστοιχη εἰκόνα ἔχουμε μόνο ἀπὸ τὴ Θήρα, ὅπου οἱ 9 ἀπὸ τὶς 10 ἐπιγραφὲς -συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς μίας ἀμφίβολης- χρονολογοῦνται πρὶν ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. καὶ μία μόνον στὰ ρωμαϊκὰ χρόνια.

Στὴ Μικρὰ Ἀσία ἔχουν ἐπίσης ἐντοπισθεῖ 24 ἐπιγραφές, ἀριθμὸς μικρὸς γιὰ τὴν ἔκτασή της, ἐνῶ ἡ σχετικὴ εἰκόνα ἔχει διαμορφωθεῖ ἀπὸ τὰ πρόσφατα εὑρήματα δύο τόπων, τῆς Σμύρνης (7 ἐπιγραφὲς) καὶ τῆς Ἀφροδισιάδος (11 ἐπιγραφές). Ὅλες οἱ ἐπιγραφὲς αὐτὲς χρονολογοῦνται στὰ ρωμαϊκὰ χρόνια, πλὴν μίας ἡ ὁποία ἀνήκει στὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχή[1423]. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ εἰκόνα τῶν ἐπιγραφικῶν μαρτυριῶν στὴν ἀνατολή, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐλάχιστες μποροῦν νὰ χρονολογηθοῦν πρὶν ἀπὸ τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια.

Πολὺ μικρὸς εἶναι ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν στὴν Μακεδονία, ὅπου πέραν ὁρισμένων χαραγμάτων σὲ ἀγγεῖα καὶ κεραμίδες τῶν κλασικῶν χρόνων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν δύο μολυβδίδων, ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ

30-32. Ἀντίθετα, περιορισμένης κλίμακας θεωροῦν τὸν ἀλφαβητισμὸ στὴ Σπάρτη σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ὑψηλὴ παιδεία, ἡ ὁποία ἦταν δικαίωμα μιᾶς ἐλίτ, οἱ Boring 1979· Steiner 1994, 181-185· Pebarth 2006, 38-42· Cartledge 2001, 84-113 καὶ Millender 2001, 121-164.

[1423] Θὰ πρέπει στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι σύμφωνα μὲ τὶς πηγές, ὁ θεσμὸς τῆς παιδεραστίας δὲν ὑπῆρχε στὴν Ἰωνία.

περιεχομένου ἀπαντῶνται μόνο σὲ ἀνάγλυφους σκύφους τῆς ὕστερης ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, οἱ ὁποῖες ἀποτυπώνουν τοὺς διαλόγους τῶν ἐρωτικῶν ζευγαριῶν τῶν παραστάσεων. Τὰ σχετικὰ ἀγγεῖα χρησιμοποιοῦνταν βέβαια σὲ συμπόσια, οἱ ἐπιγραφές τους ὅμως δὲν ἀποτελοῦν αὐθόρμητη ἔκφραση συναισθημάτων, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ χαράγματα ποὺ ἐμφανίζονται σὲ πολλὰ ἀγγεῖα συμποσίων.

Τέλος, η εἰκόνα ποὺ παρουσιάζουν τὰ μέχρι σήμερα γνωστὰ εὑρήματα τῆς Νότιας Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας ὡς πρὸς τὴ χρονολόγηση καὶ τὴ χωρικὴ διαπορὰ τῶν ἐπιγραφῶν φαίνεται νὰ εἶναι περισσότερο ἰσορροπημένη, ἂν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν σχετικῶν ἐπιγραφῶν εἶναι μικρός.

Συμπερασματικὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι ἡ γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν γνωστῶν μέχρι σήμερα ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν δίνει μία γενικὴ μόνον εἰκόνα τοῦ ὑλικοῦ σὲ διάφορα ἐπίπεδα (χῶροι καὶ ὑλικὰ ποὺ εἶναι γραμμένα, λεκτικό, περιοχές, χρονολογικοὶ προσδιορισμοί). Ἄλλωστε, τὰ ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα δὲν ἀκολουθοῦν ποτὲ μία "λογικὴ" σειρὰ ἀποκάλυψης καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εὑρημάτων κάθε φορὰ εἶναι ἀπόλυτα ἐνδεικτικός. Ἕνα νέο εὕρημα μπορεῖ κάλλιστα νὰ ἀλλάξει ἄρδην τὰ δεδομένα γιὰ ἕνα τόπο, ὅπως συνέβη τὸ 1982 μὲ τὴ δημοσίευση τῶν Garlan καὶ Masson γιὰ τὶς ἐπιγραφὲς στὸ Καλάμι τῆς Θάσου[1424], μὲ τὴν ὁποία παρουσιάσθηκαν 32 νέα χαράγματα ἐρωτικοῦ-ἐγκωμιαστικοῦ χαρακτήρα.

[1424] Garlan et Masson 1982, 3-22.

II

ΧΑΡΑΓΜΑΤΑ ΕΠΙ ΚΤΗΡΙΩΝ

Α/Α	ΑΡ. ΚΑΤ.	ΚΤΗΡΙΟ	ΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΑΥΤΙΣ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ
1	**D4/297**	Θορικός. Τμῆμα πλακοειδοῦς λίθου1 (slab) ἀπὸ λευκὸ ἀσβεστόλιθο πύργου	Τιμεσικλέος πός ε̣[ἰμι].	IG I³ 1399 bis	7ος -6ος αἰ. π.Χ.
2	**ΚΡ1/ /223**	Γόρτυνα Κρήτης. Στὸν ἀνατολικό - ἐξωτερικὸ μέτωπο τοῦ τοίχου τῆς ἀγορᾶς	Δαμαγόρα|ς καλός.	I. Creticae IV 50	Τέλη τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.
3	**Ε1/219**	Κάρυστος. Σὲ δωμάτιο ἀρχαίου κτίσματος σὲ ἀργὸ ἐπιμήκη λίθο	[-c.2-3-].οτα ὀφέλει οἴφεμα | [-c.2-3-]Ιλαρχίδει.	SEG LII 819	Τέλη 6ου - ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
4	**Κ7/152**	Στὸ πρῶτο ἀπὸ δυσμῶν μετακιόνιον τοῦ Β πτεροῦ" τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς στὴν Καρθαία	Νικήνωρ | καλό[ς].	SEG XXV 949 (a)	5ος αἰ. π.Χ.
5	**ΑΙ2/ 287**	Σὲ τοῖχο τοῦ ναοῦ τοῦ Ραμσῆ τοῦ Β΄	Δαμόκριτος εὐρύπρῶκτος.	SEG XXVI 1708	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
6	**Α19/19**	Σὲ πώρινο λιθόπλινθο στὴν εὐθυντηρία τῆς Ποικίλης στοᾶς	Σικέον | καλὸς | Ηερμκ | Λοκρίον | μαυλλ | καλός.	IG I³ 1404 ter	Περὶ τὸ 500-475 π.Χ.
7	**Θ1/169**	Θάσος. Λιθόπλινθος στὴν κλίμακα τοῦ τείχους	Χοῖρις καλός.	SEG XXXI 772a	490 - 480 π.Χ.
8	**ΕΠ8/ 119**	Χερσόνησος. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου	κ]αταπ[ύγων	Pontische Studien 416, no 13	Περὶ τὸ 480 π.Χ.
9	**Α6/6**	Ἀκρόπολη. Ναόσχημο κτήριο	Λυσίας καλός.	IG I³ 1406	Περὶ τὸ 450 π.Χ.
10	**ΕΠ9/ 120**	Καλὸς Λιμήν. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου	[Ἡρ]α̣κ̣λῆς | Ἡρακλῆς | [- -]ν πυγιζ | πυγιζ	Graffiti Chersonesa no. 472a	4ος αἰ. π.Χ.

11	**Θ7/175**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στο στυλοβάτη τοῦ “βόρειου” ναοῦ	Σῖμος | καλὸς | ἐγ Καρδίαι.	IG XII 8, 591	4ος αἰ. π. Χ.
12	**Α42/42**	Κεραμεικός. Τμῆμα κονιάματος	Βουβάλιον | καλή.	SEG XLIV 241	400-350 π.Χ.
13	**Α43/43**	Κεραμεικός. Στὸ ἐπίχρισμα στὴ βάση ταφικοῦ περιβόλου	Κῶμος κα[λός]. | Καὶ ὁ γράψας.	SEG I 25	Μετὰ τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.
14	**Π12/83**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	Μόσχος κ[αλ]ὸς | ἐμ ΦΙΛΙΠΠΟΙΣ.	Nemea II, Graf 19A	320 - 270 π.Χ.
15	**Θ3/171**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο τοῦ “βόρειου” ναοῦ	Ἀσκληπιάδης. (ἐγχάρακτοι φαλλοὶ)	IG XII suppl. 702 d	4ος/3ος αἰ. π.Χ. (?)
16	**Π5/76**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	κ[α]λό[ς].	Nemea II, Graf 2C	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
17	**Π6/77**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	Σῳχ..ῳν καλός.	Nemea II, Graf 7	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
18	**Π7/78**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	[- - -]ῳν | καλός.	Nemea II, Graf 9	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
19	**Π8/79**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	Ἀρ[ι]στί[ων] | καλὸς ἐν | [...]ννω[.]	Nemea II, Graf 11B	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
20	**Π9/80**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	Ἀκρότατος| καλός. Τοῦ γράψαν[τος].	Νεμεα II, Graf 14 C - D	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
21	**Π10/81**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	[- -]λλος κα[λὸς] | Ἀθήν[ησι].	Nemea II, Graf 15C	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή

22	**Π11/82**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	Ἐπικράτης | καλός.	Nemea II, Graf 15 D	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
23	**Π13/84**	Νεμέα. Χάραγμα σὲ λιθοπλίνθο – σήραγγα εἰσόδου τοῦ σταδίου	ΔΑ | Μόλων καλὸς | Ἀθῆνῃσι.	Nemea II, Graf 25	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
24	**Θ5/173**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ	Ἀριστο|γείτω[ν] | καλό[ς].	Ἀλυκή. IG XII 8, 593	Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς (;)
25	**Θ16/ 184**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ	Φίλων | Ἠπειρώτας | καλός.	Ἀλυκή. IG XII 8, 594	Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς
26	**Θ17/ 185**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ	Εὐαίνετος | καλὸς ΚΑΛ[- -]	IG XII 8, 594.	Ἑλληνιστικὴ ἐποχή. (3ος αἰ. π.Χ.)
27	**Π18/89**	Λιθόπλινθος τῆς Νοτιοανατολικῆς πλευρᾶς τοῦ τείχους Δυμαίων	Φιλημένα | καλὰ Φιλότωι. | Κωνὶς καλὰ [- -]ΘΕ[- -]. | Κλητὶς καλὰ Φαίδρωι. | Ἀρτύλαος | ὡραῖο[ς].	Kolonas 2009, 17	3ος αἰ. π.Χ.
28	**Θ8/176**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ.	Κροκωτὶς | καλή.	SEG XXXI, 761b	3ος αἰ. π.Χ.
29	**Θ9/177**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα σὲ δομικὸ λιθόπλινθο τοῦ "βόρειου" ναοῦ	Νικοβούλη | ἐν Ἐφέσοι | καλή.	SEG XXXI, 763 a.	3ος αἰ. π.Χ.
30	**Θ10/ 178**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ.	Ἀληθία κ̣α̣λ̣ή.	SEG XXXI, 763 b	3ος αἰ. π.Χ.

31	**Θ11/ 179**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ.	Βίθυς καλός.	SEG XXXI, 763c	3ος αἰ. π.Χ.
32	**Θ12/ 180**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ.	Δρόμων | καλός.	SEG XXXI, 763e	3ος αἰ. π.Χ.
33	**Θ13/ 181**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ.	Δορυμένης | χαίρει | πυγίζεται.	SEG XXXI 764a	3ος αἰ. π.Χ.
34	**Θ14/ 182**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ.	Ἰσαγόρης | καλός.	SEG XXXI 764b	3ος αἰ. π.Χ.
35	**Σ7/231**	Iaitas. Σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς.	λα[ί]καζε.	SEG LIII-2, 1005 (2)	3ος αἰ. π.Χ.
36	**Σ8/232**	Iaitas. Σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς.	Πυγίζου.	SEG LIII-2, 1005 (4)	3ος αἰ. π.Χ.
37	**Σ9/233**	Iaitas. Σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς	Λάλος πυγί(ζει) ἢ (ζεται).	SEG LIII-2, 1005	3ος αἰ. π.Χ.
38	**Σ10/ 234**	Iaitas. Σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς	Ἁδρα(- -) | Κα̣λ̣(λ)ιπύγου παῖς.	SEG LIII-2, 1005 (9)	3ος αἰ. π.Χ.
39	**Σ11/ 235**	Iaitas. Σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς	μύζεται ἄπο vacat	SEG LIII-2, 1005 (10)	3ος αἰ. π.Χ.
40	**Σ12/ 236**	Iaitas. Σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς	Ἡ̣ρ̣ακλῆς πυγίζεται.	SEG LIII-2, 1005 (13)	3ος αἰ. π.Χ.

41	**Σ13/ 237**	Iaitas. Σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς	Σάνῳν Γᾶρυν ἄν[τ]ι̣κρυ̣[ς] πυγίζει.	SEG LIII-2, 1005 (15)	3^{ος} αἰ. π.Χ.
42	**Σ14/ 238**	Iaitas. Σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος αἴθουσας τῆς ἀγορᾶς	Ζώπυρος κίναιδός ἐστι καὶ πεπ̣ύ̣γ̣ι̣σ̣τ̣α̣ι̣ τ̣ριά[κις?].	SEG LIII-2, 1005 (17)	3^{ος} αἰ. π.Χ.
43	**ΕΠ10/ 121**	Νυμφαῖο. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ κτήρια ἱεροῦ	[Θ]εοδώρα | Π̣ίτθωνι (vel Π̣όθωνι) χαί|ρειν· κα̣λῶς | ποήσ̣ε̣ις με, ἀγρυπνίσεις με.	SEG LVI 894	250/49 - 240 π.Χ.
44	**ΕΠ11/ 122**	Νυμφαῖο. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ κτήρια ἱεροῦ	Πυγίζονται πάντες Νυμφαῖται· Βουζουνον Διονυσίο‹υ› (vel -‹ς›) πυγίζεται [ὑπ]ὸ Μυρίσκου τοῦ κιναίτου (sic).	Tokhtasiev 2009, 36 - 37 (ἀριθ. 8)	250/49 - 240 π.Χ.
45	**ΕΠ12/ 123**	Νυμφαῖο. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ κτήρια ἱεροῦ	Θέρσιπ̣π̣ος πυ̣γ̣ί̣ζ̣ε̣ται καὶ....	Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 9)	250/49 - 240 π.Χ.
46	**ΕΠ13/ 124**	Νυμφαῖο. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ κτήρια ἱεροῦ	Ἐπυ{πυ}γιζ[ca 3]ς ὁ πυγιστεὶς (sic) ἀναθῇ (vel ἀναθῇς). . . [πυγί]ζειν πάντας ἐπύγισε· Αδας οἰφ(όλης?).	Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 10)	250/49 - 240 π.Χ.
47	**ΕΠ14/ 125**	Νυμφαῖο. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ κτήρια ἱεροῦ	Δειοσκουρείτης πατέραν ἐπύγειζε καὶ αὐτ{τ̣}ὸς ἔλεγε· καλῶς καλῶς.	Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 11)	250/49 - 240 π.Χ.
48	**ΕΠ15/ 126**	Νυμφαῖο. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ κτήρια ἱεροῦ	Θε̣ο̣μ̣ν̣ήσθ̣ης π̣α̣τ̣έρα . . . θ̣υ̣γ̣α̣τ̣ε̣ρ̣αν βεβείνεκε.....	Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 12)	250/49 - 240 π.Χ.
49	**ΕΠ16/ 127**	Νυμφαῖο. Χαράγματα ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοίχου σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ κτήρια ἱεροῦ	Πάταρας | πυγίζονταν | ἐπὶ θαλάσ̣η̣ ..... | Δυνυσίδωρος | ΕΙΣΤΟΔΑΡΧΟΝ	SEG LVI 894 (5)	250/49 - 240 π.Χ.

50	**Θ15/183**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ	Δημύλος καλός.	SEG XXXI, 769	3ος – 2ος αἰ. π.Χ.
51	**ΠΑΛ1/284**	Σὲ ἀντικρυστοὺς τοίχους τάφου	Α.(Γυνή) Οὐκ ἔχω τί σοι πάθω ἤ τι χαρίσωμαι· | κατάκειμαι μεθ᾽ ἑτέρου, σὲ μέγα φιλοῦσα. | Ἀλλὰ ναὶ τὴν Ἀφροδίτην μέγα τι χαίρω | ὅτι σου θοίμάτιον ἐνέχυρα κεῖται. | (Ἀνήρ) Ἀλλ᾽ ἐγὼ μὲν ἀποτρέχω, σοι δὲ καταλ<ε>ίπω | εὐρυχωρίην πολλήν. Πρᾶσσε ὅτ<τ>ι βούληι. | (Γυνή) Μὴ κροῦε τὸν τοῖχον, ψόφος ἐγγείνεται, | ἀλλὰ διὰ τῶν θυρῶν νεύμασι κεῖται. Β.Ἥλιος καίων Μύρων ἱερεὺς | ἐπὶ νεῦμα Καλυψοῦς.	Collectanea Alexandrina 184	Περὶ τὸ 150 π.Χ.
52	**Θ6/174**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ.	Τέρης | καλός.	Ἀλυκή. SEG XXXI, 772b.	Ἑλληνιστικῆς ἤ ρωμαϊκῆς ἐποχῆς
53	**Μ9/108**	Σὲ τοῖχο μακεδονικοῦ τάφου	Κάσσις Μυρτίλου, Διονύσιος, Ποσειδώνιος, Φίλις. α) Πυγίζω κατὰ τῶν πρώτων εἰσελθόντων. β) Πυγίζω κατὰ τῶν γεγραπότων. γ) Πυγίζω κατὰ τῶν ἐπαναγεγραπότων.	SEG XLVII 933	1ος αἰ. π.Χ.
54	**Τ2/159**	Μαρμάρινη πλίνθος στὸν Πύργο τοῦ Σμολόβου.	Ἑστιαῖος | Βωμίδα̣[ς]. | [- -]στρατος | [κ]αλός.	SEG XL 710	Ρωμαϊκῶν χρόνων καὶ 3ος αἰ. π.Χ.
55	**ΣΥΡ1283**	Τύρος. Κίονας.	Δὸς φίλημα.	SEG LVI 1877.10	Ρωμαϊκῶν χρόνων
56	**Α46/46**	Χάραγμα σὲ κίονα τῆς ρωμαϊκῆς ἀγορᾶς.	Ἐλαφηβο|λίου τόπος | κοννολήνγου.	ΠΑΕ 1890, 17	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

57	**Π14/85**	Κόρινθος. Στὸν τοίχο τῶν ρωμαϊκῶν λουτρῶν	καλαῖς Μυτιλην(αί)αις.	BE 1972, 163	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
58	**ΕΠ1/ 112**	Ὀδησσός. Σὲ τοῖχο στοὺς ἀψιδωτοὺς διαδρόμους του ρωμαϊκοῦ θεάτρου	Γοργόνεια πυγεί|ζετε, πέος [σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν].	IG Bulg V 5074 (1)	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
59	**ΕΠ2/ 113**	Ὀδησσός. Σὲ τοῖχο στοὺς ἀψιδωτοὺς διαδρόμους του ρωμαϊκοῦ θεάτρου	Ἡλιοδώρα Βουθειθερὶς καλὰ π<υ>γίζεται.	IG Bulg V 5074 (2)	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
60	**ΕΠ3/ 114**	Ὀδησσός. Σὲ τοῖχο στοὺς ἀψιδωτοὺς διαδρόμους του ρωμαϊκοῦ θεάτρου	Ḳαταπ̣[υ]γίζα̣τ̣[αι].	IG Bulg V 5074 (6)	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
61	**IT5/ 247**	Στὴν οἰκία τῶν ἡνιόχων στὴν Ὄστια, κάτω ἀπὸ τὴν κλίμακα (sottoscala) οἰκίας	Πάντες δια|γράφουσι, ἐγὼ μό|νος οὐδὲν ἔγραψα. | Πυγίζω πάντ[α]ς τού[ς] | ἐπιτο̣ιχογράφους.	SEG XXIX 974	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
62	**MA13/ 271**	Ἔφεσος. Σὲ τοίχο οἰκίας (Hanghaus 2)	ὁ καλὸς τῆς | καλῆς, ἧς ὁ ἀριθ(μὸς) αυοε'.	SEG LV 1156	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
63	**D11/ 304**	Σὲ κεντρικὸ πεσὸ αὐλῆς οἰκίας στὴν Ἔφεσο	οἰδεῖστε.	SEG LV 1209	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
64	**AI3/ 288**	Στὸ Μεμνώνιο τῆς Ἀβύδου	Μενεκράτ[ης] | Νικαγόρας | Βότρυς πυγ.	SEG XLVII 2137	1ος αἰ. μ.Χ.
65	**IT13/ 255**	Σὲ τοῖχο παρακείμενο σὲ δεξαμενή τῆς villa di Arianna	Εἴ τις καλὸς γενόμενος | οὐκ ἔδωκε πυγίσαι· ἐκῖνος καλῆς | ἐρασθεὶς μὴ τύχοι βεινήμα|τος.	SEG XLVI 1352	1ος αἰ. μ.Χ.
66	**MA14/ 272**	Ὑπόγειο τῆς Βασιλικῆς τῆς Ἀγορᾶς τῆς Σμύρνης	ΕΥΧΗ.	Bagnall 2011	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.

67	**MA15/ 273**	Ὑπόγειο τῆς Βασιλικῆς τῆς Ἀγορᾶς τῆς Σμύρνης	Ψωλή.	Bagnall 2011, 11	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.
68	**MA16/ 274**	Ὑπόγειο τῆς Βασιλικῆς τῆς Ἀγορᾶς τῆς Σμύρνης	Πυγίζομαι.	Bagnall 2011	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.
69	**MA17/ 275**	Ὑπόγειο τῆς Βασιλικῆς τῆς Ἀγορᾶς τῆς Σμύρνης	Φιλῶ ἧς ὁριθμὸς ΑΤΗ.	Bagnall 2011	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.
70	**MA18/ 276**	Ὑπόγειο τῆς Βασιλικῆς τῆς Ἀγορᾶς τῆς Σμύρνης	Φιλῶ ἧς ὁ ἀριθμὸ[ς] ΨΛΑ.	Bagnall 2011	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.
71	**MA20/ 278**	Ὑπόγειο τῆς Βασιλικῆς τῆς Ἀγορᾶς τῆς Σμύρνης	[Φι]λ̣ῶ φ[ιλ]οῦσα μὴ φιλοῦσαν.	Bagnall 2011	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.
72	**AI6/ 291**	Στὸν ἐξωτερικὸ τοῖχο τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄμμωνος	(Α) Πτολεμαῖος· βινοῦσιν αὐτὸν ἐν τῇ ῥύμῃ. (Β)Πτολεμαῖος Ἀβδαίου· ἐπυγίζοσαν αὐ|τὸν ἐν [[θ]] τῆι αὐτῇ ῥύμῃ· ὁ πυγίσας αὐ|τόν. | ΟC (Γ) Πτολ<ε>εμαῖος	SEG VIII, 661	2ος αἰ. μ.Χ
73	**IT10/ 252**	Ρώμη, σὲ τοίχο τῶν δημοσίων ἀποχωρητηρίων	Ψωλή.	SEG XLIX 1385	Τέλος τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.
74	**IT11/ 253**	Ρώμη, σὲ τοίχο τῶν δημοσίων ἀποχωρητηρίων	\ λείχη.	SEG XLIX 1385	Τέλος τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.
75	**A44/44**	Στὰ σκαλοπάτια τῆς ΒΑ πλευρᾶς τοῦ πύργου τῶν ἀνέμων	Εὔνομος | πυγίσας Τα[.2-3.]ο[ν] | μωρὸς κύων ΟΣ.	SEG XXXVII 203	2ος – 3ος αἰ. μ.Χ.
76	**A45/45**	Χάραγμα πάνω σὲ κίονα	Εὐφρόσυνος | Ἀθηνέος | Κράτημα | Χίου | Εὐχαρίς · Ξάνθιππος | γλυφή.	SEG LVI 316	2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

77	**IT6/ 248**	Πομπηΐα, vico del lupanare	ΜΟΥΟΑΙΟΣ | ἐνθάδε | βινεῖ.	CIL IV 2216	2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.
78	**IT12/ 254**	Αἴθουσα τῶν τοιχογραφιῶν στὸ Castra Peregrina	μνησθῇ Γάμος (vel Γάλλος) | ὁ γράψας εὐτυχής. | ἀλλὰ παρανγέλλω˙ μὴ | λειχέτω. | εἰ δὲ καὶ θέλει ‹λί›χειν, | καὶ πυγιζέσθω | ἢ ληικαζέτω.	SEG XXXIV, 1015	Τέλη 2ου ἤ ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.
79	**IT7/ 249**	Πομπηΐα, vico del lupanare	Συνέρως | καλός · βινεῖς.	CIL IV 2253	3ος - 4ος αἰ. μ.Χ.
80	**KE7/ 96**	Ψηφιδωτὸ δάπεδο λουτροῦ ἤ αἰθρίου οἰκίας	(α) Σχολῇ, μὴ τ[ὸ] δρεῖλον. (β) βοίθει, πάπα!	SEG II 353	3ος - 4ος αἰ. μ.Χ.
81	**Π1/72**	Σὲ ἐδώλιο τοῦ θεάτρου τῆς πόλεως τῆς Ἐπιδαύρου.	Ἰαροκλῆς | καλός· Φ | καλός.	Οἱ ἐπιγραφὲς τοῦ θεάτρου 295 - 96	Μετὰ τὸν 3ο αἰ. μ.Χ.
82	**MA5/ 263**	Σὲ τοίχο τοῦ διαδρόμου πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ τοῦ Ὠδείου τῆς Ἀφροδισιάδος	Καρ[μ]ιδιανὸς ΚΑΙΩΝ | παθηκός. vac. ΚΥΔΙΑC[.] | Καρ̣μιδακιος̣.	Roueché 1989, 245 ἀριθ. 218	4ος - 6ος αἰ. μ.Χ.
83	**MA1/ 259**	Σὲ κάθισμα τοῦ θεάτρου.	[π]υγ̣ίζ̣ι	SEG XLVIII, 1551	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.(;)
84	**MA2/ 260**	Σὲ κάθισμα τοῦ θεάτρου	[πυ]γίζ[- -]	SEG XLVIII, 1551	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.(;)
85	**MA3/ 261**	Ἀφροδισιάς. Σὲ κάθισμα τοῦ σταδίου	ἐγὼ πυγ̣ισ̣τ̣ὴς | εἶμε.	SEG XLIII, 698	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.(;)
86	**MA4/ 262**	Ἀφροδισιάς. Στὴν κύρια ὄψη τῶν οἰκοδομημάτων τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου	Φιλεῖ Θεοδᾶτος Ὑψικλέα.	SEG XLIII 698	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.(;)
87	**MA6/ 264**	Ἀφροδισιάς. Σε κίονα Βόρεια στοὰ τῆς Νότιας ἀγορᾶς	Π̣υγίζ[- -].	Chaniotis, ὑπό ἔκδοση	4ος – 5ος αἰ. π.Χ (;)

88	**MA7/ 265**	Ἀφροδισιάς. Νότια Ἀγορά, Δυτικὴ Στοά	Φιλῷ	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
89	**MA8/ 266**	Ἀφροδισιάς. Σεβαστεῖον, Βόρεια Στοά	Φιλῶ.	Chaniotis, ὑπό ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
90	**MA9 267**	Ἀφροδισιάς. Σεβαστεῖον, Βόρεια Στοά	Φιλῶ | Ἐπικ̣ράτη.	Chaniotis, ὑπό ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
91	**D13/ 306**	Ἀφροδισιάς. Σεβαστεῖον, Βόρεια Στοά	Φιλῶ Ἀπολ|λώνιον κύρι|ον.	Chaniotis, ὑπό ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
92	**MA10/ 268**	Ἀφροδισιάς. Σεβαστεῖον, Βόρεια Στοά	Φιλῶ | Ἀπολλώ|νιον ΑΝ|ΤΙΛΟΜΑ	Chaniotis, ὑπό ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
93	**MA11/ 269**	Ἀφροδισιάς. Σὲ τοίχο τοῦ Βουλευτηρίου	Βινῖν.	Chaniotis, ὑπό ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
94	**K8/153**	Εἰς τὸν στυλοβάτην τοῦ ναοῦ DD	Νίκων. | Σωσίας. | Κήτων καλός.	SEG XXV 950	
95	**Θ4/172**	Ἀλυκὴ Θάσου. Χάραγμα στὸ στυλοβάτη τοῦ "βόρειου" ναοῦ	Καλὸς | Θεογένης Ἴλει.	IG XII 8, 593	4ος ἢ 3ος αἰ. π.Χ. (;)
96	**MA23/ 281**	Σὲ τοῖχο τάφου	Μόσχος φιλεῖ Φιλίσταν τὴν Δημητρίου.	CIG III 4302 in Addenda σ. 1138	Ἀδιευκρίνιστης χρονολόγησης
97	**D12/ 305**	Στὴν κλίμακα προς τὸν περίβολο τοῦ ναοῦ τοῦ Σαράπιδος στὴν Ἔφεσο	[- -]η̣ο̣[- -]φ̣[- -] | ψυλο|δέφ|ον (ψωλοδέφον).	I. von Ephesos 539	

Σὲ λείψανα κτηρίων ἔχουν μέχρι σήμερα ἐντοπισθεῖ 96 ἐπιγραφές. Ἀπὸ αὐτὲς στὴν κατηγορία τῶν ἐγκωμιαστικῶν ἐπιγραφῶν μποροῦν νὰ ἐνταχθοῦν οἱ 40, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιπες 56 ἔχουν σεξουαλικό, αἰσχρὸ ἢ ὑβριστικὸ περιεχόμενο. Σημαντικὸ εἶναι τὸ χρονικὸ εὖρος τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν· μόνον 12 ἐπιγραφὲς χρονολογοῦνται στὴν ἀρχαϊκὴ καὶ τὴν κλασικὴ ἐποχὴ καὶ συγκεκριμένα 3 στὸν 7ο καὶ τὸν 6ο αἰ. π.Χ., 6 στὸν 5ο αἰ. π.Χ. καὶ 3 στὸν 4ο αἰ. π.Χ. Ἀντίθετα, ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀνήκει στὴν ἑλληνιστικὴ (34 ἐπιγραφὲς) καὶ τὴ ρωμαϊκὴ (37 ἐπιγραφὲς) περίοδο. Μία πιθανὴ ἑρμηνεία τοῦ φαινομένου θὰ ἦταν τὸ γεγονὸς ὅτι στὰ χρόνια τῆς λειτουργίας τῆς πόλης-κράτους, ὁ σεβασμός στὸ δημόσιο πολιτικὸ χῶρο, ὅπως εἶναι τὰ δημόσια κτήρια ἦταν πιθανῶς αὐξημένος δεδομένου ὅτι αὐτὰ ἀποτελοῦσαν ἔκφραση τῆς συλλογικῆς ὕπαρξης τῆς πόλης, ἂν βέβαια ἡ ἀπουσία τέτοιου τύπου ἐπιγραφῶν δὲν εἶναι τυχαία καὶ δὲν ὀφείλεται στὰ ὑλικὰ τῆς ἀναγραφῆς (π.χ. γραπτὲς ἐπιγραφές). Εἶναι ἄλλωστε χαρακτηριστικὸ ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαϊκή, τὴν κλασικὴ καὶ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ στὴν Ἀθήνα ἀπαντῶνται 2 ἐπιγραφὲς τοῦ εἴδους σὲ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη κτηρίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία - ἡ ἐπιγραφὴ **19/A19** ποὺ ἐντοπίσθηκε σὲ λιθόπλινθο εὐθυντηρίας ναοῦ - ἦταν σὲ μὴ ἐμφανὴ πλευρὰ τοῦ λίθου (ὁπότε εἶχε γίνει πρὶν τὴν τοποθέτησή του στὸ κτήριο), ἐνῶ ἡ γραπτὴ ἐπιγραφὴ **6/A6** ἔγινε στὴν ἐμπρόσθια ἐπιφάνεια μετόπης τοῦ Ἑκατομπέδου, προφανῶς μετὰ τὴ διάλυση τοῦ κτηρίου. Στὴν κλασικὴ ἐποχὴ χρονολογοῦνται ἐπίσης δύο ἀκόμα ἐπιγραφές: μία (**42/A42**) σὲ ἐπίχρισμα κονιάματος τοίχου στὸν Κεραμεικὸ καὶ μία ἀκόμα σὲ ἐπίχρισμα στὴ βάση τοῦ περιβόλου τοῦ Διονυσίου ἐκ Κολλυτοῦ ἐπίσης στὸν Κεραμεικό (**43/A43**). Εἶναι λοιπὸν πιθανὸ ὅτι τουλάχιστον στὴν Ἀθήνα ὑπῆρχε σεβασμὸς στὰ δημόσια κτήρια, ἐνῶ τὰ συγκεκριμένα καθήκοντα τῆς διαφύλαξής τους θὰ μποροῦσαν νὰ ἀνήκουν κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. στοὺς συντηρητὲς τῶν ἱερῶν καὶ τοὺς ἀστυνόμους, ποὺ ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης: *κληροῦνται δὲ καὶ τῶν ἱερῶν ἐπισκευασταὶ δέκα ἄνδρες, οἳ λαμβάνοντες τριάκοντα μνᾶς παρὰ τῶν ἀποδεκτῶν ἐπισκευάζουσιν τὰ μάλιστα δεόμενα τῶν ἱερῶν, καὶ ἀστυνόμοι δέκα· τούτων δὲ ε΄ μὲν ἄρχουσιν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ᾽ ἐν ἄστει, καὶ τάς τε αὐλητρίδας καὶ τὰς ψαλτρίας καὶ τὰς καθαριστρίας οὗτοι σκοποῦσιν ὅπως μὴ πλείονος ἢ δυεῖν δραχμαῖς μισθωθήσονται, κἂν πλείους τὴν αὐτὴν σπουδάσωσι λαβεῖν οὗτοι διακληροῦσι καὶ τῷ λαχόντι μισθοῦσιν. Καὶ ὅπως τῶν κοπρολόγων μηδεὶς ἐντὸς ι΄ σταδίων τοῦ τείχους καταβαλεῖ κόπρον ἐπιμελοῦνται, καὶ τὰς ὁδοὺς κωλύουσι κατοικοδομεῖν καὶ δρυφράκτους ὑπὲρ τῶν ὁδῶν ὑπερτείνειν καὶ ὀχετοὺς μετεώρους εἰς τὴν ὁδὸν ἀνοίγειν· καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀπογιγνομένους ἀναιροῦσιν, ἔχοντες δημοσίους ὑπηρέτας* (Ἀριστ. *Ἀθ. Πολ.* 50).

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν καὶ τὰ εἴδη τῶν κτηρίων, στὰ ὁποῖα ἔχουν χαραχθεῖ οἱ συγκεκριμένες ἐπιγραφές: 24 ἔχουν ἐντοπισθεῖ σὲ κτήρια ποὺ ἐντάσσονται σὲ ἀγορὲς (στοές, αἴθουσες, ἀποχωρητήρια), 30 σὲ ναϊκὰ οἰκοδομήματα καὶ τὰ συνοδευτικά τους κτήρια, 10 σὲ στάδια, 8 σὲ θεατρικὰ οἰκοδομήματα, 1 σὲ λουτρό, 4 σὲ οἰκίες, 2 σὲ τείχη καὶ 5 σὲ ταφικὰ οἰκοδομήματα.

Τὰ περισσότερα χαράγματα ἐμφανίζονται, ὅπως εἶναι φυσικό, σὲ χώρους συγκέντρωσης ἀνθρώπων, ὅπως οἱ ἀγορές, τὰ ἱερά, οἱ χῶροι ἄθλησης, τὰ θέατρα καὶ τα λουτρά. Ἐντύπωση ὅμως προκαλεῖ στὸν παρουσιαζόμενο κατάλογο ἡ μεγάλη ἂν καὶ ὄχι παντελής, ἀπουσία χαραγμάτων σὲ ὁρισμένα εἴδη οἰκοδομημάτων, ὅπως εἶναι τὰ γυμνάσια καὶ οἱ παλαῖστρες, πού, ὅπως εἶναι γνωστό, ἦταν μέρη πρόσφορα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη παιδεραστικῶν ἀλλὰ καὶ ὁμοφυλοφιλικῶν σχέσεων καὶ θὰ ἦταν ἀναμενόμενη σὲ αὐτὰ ἡ εὕρεση πληθώρας ἐπιγραφῶν ἐρωτικοῦ περιεχομένου, τουλάχιστον τοῦ τύπου τῶν "καλῶν".[1425] Εἶναι γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ χαρακτηριστικοὶ οἱ στίχοι τοῦ Ἀριστοφάνους στὶς *Νεφέλες* 973-80:

ἐν παιδοτρίβου δὲ καθίζοντας τὸν μηρὸν ἔδει προβαλέσθαι
τοὺς παῖδας, ὅπως τοῖς ἔξωθεν μηδὲν δείξειαν ἀπηνές·
εἶτ᾽ αὖ πάλιν αὖθις ἀνιστάμενον συμψῆσαι, καὶ προνοεῖσθαι
εἴδωλον τοῖσιν ἐρασταῖσιν τῆς ἥβης μὴ καταλείπειν,
ἠλείψατο δ᾽ἂν τοὐμφαλοῦ οὐδεὶς παῖς ὑπένερθεν τότ᾽ ἂν, ὥστε
τοῖς αἰδοίοισι δρόσος καὶ χνοῦς ὥσπερ μήλοισιν ἐπήνθει·
οὔδ᾽ ἂν μαλακὴν φυρασάμενος τὴν φωνὴν πρὸς τὸν ἐραστὴν
αὐτὸς ἑαυτὸν προαγωγεύων τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐβάδιζεν

στοὺς *Ὄρνιθες* 139-42:

Καλῶς γέ μου τὸν υἱόν, ὦ Στιλβωνίδη,
εὑρὼν ἀπιόντ᾽ ἀπὸ γυμνασίου λελουμένον
οὐκ ἔκυσας, οὐ προσεῖπας, οὐ προσηγάγου,
οὐκ ὠρχιπέδισας, ὧν ἐμοὶ πατρικὸς φίλος .

καὶ στὴν *Εἰρήνη* 762-63:

Καὶ γὰρ πρότερον πράξας κατὰ νοῦν οὐχὶ παλαίστρας περινοστῶν
παῖδας ἐπείρων...

Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ πληροφορία, ποὺ παρέχει ὁ Αἰσχίνης στὸν *Κατὰ Τιμάρχου* λόγο του (135): ...*εἰ οὐκ αἰσχύνομαι αὐτὸς μὲν ἐν τοῖς γυμνασίοις ὀχληρὸς ὢν καὶ πλείστων ἐραστὴς γεγονώς*...

[1425] Γιὰ τὴ σχέση ἐρωτισμοῦ καὶ ἀθλητισμοῦ βλ. Κεφαλίδου 1996, 136-142· Scanlon 2002, 199-273.

Ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ περιεχομένου εἶναι γνωστές, ἐξ ὅσων γνωρίζω, μόνον σὲ δύο στάδια καὶ συγκεκριμένα στὸ στάδιο τῆς Νεμέας, ὅπου ἔχουν ἐντοπισθεῖ ἐννέα ἐπιγραφὲς (**76/Π5-84/Π13**) ἐγκωμιαστικοῦ περιεχομένου, ποὺ χρονολογοῦνται στὴν ἑλληνιστικὴ περίοδο.[1426] Μία ἀκόμα ἐπιγραφὴ ἔχει βρεθεῖ στὸ στάδιο τῆς Ἀφροδισιάδος (**261/MA3**) καὶ χρονολογεῖται στὸν 4ο ἢ τὸν 5ο αἰ. μ.Χ. χρησιμοποιεῖ ὅμως αἰσχρὸ λεξιλόγιο. Ἡ τελευταία ἐπιγραφὴ δὲν δείχνει ἐρωτικὴ προτίμηση, ὅπως ἔχει ἤδη παρατηρηθεῖ, ἀλλὰ δηλώνει τὴν ἀντίθεση τοῦ χαράκτη πρὸς στοὺς ἀντιπάλους του στὸ πλαίσιο ἀγώνων.[1427] Οἱ ἀγωνιστικοὶ χῶροι ἄλλωστε κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἔχουν λάβει ἄλλη μορφή, δὲν ἀποτελοῦν πλέον χώρους ἀμιγοῦς ἄθλησης καὶ ἅμιλλας, ἀλλὰ παρακολούθησης ποικίλων θεαμάτων καὶ τόπους γενικότερης κοινωνικῆς συνεύρεσης καὶ δραστηριοτήτων. Ἡ ἀπουσία πάντως χαραγμάτων ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἀπὸ τὰ γυμνάσια καὶ τὶς παλαῖστρες μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ στὸν ἀποτελεσματικὸ ἔλεγχο ποὺ πιθανότατα ἀσκοῦσε ἡ πόλη στοὺς δημόσιους αὐτοὺς χώρους προκειμένου νὰ ἀποφευχθοῦν φαινόμενα ὑποτιμητικὰ γιὰ τοὺς νεαροὺς πολίτες της.

Τὸ ἐνδιαφέρον μας λοιπὸν θὰ πρέπει νὰ ἐπικεντρωθεῖ στὰ χαράγματα ποὺ ἐντοπίσθηκαν σὲ κτήρια, ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ἀγορὰ καὶ σὲ ἐκεῖνα, ποὺ ἐντοπίσθηκαν σὲ ναϊκὰ οἰκοδομήματα καὶ χώρους ἱερῶν. Στὸν 6ο αἰ. π.Χ. μπορεῖ νὰ χρονολογηθεῖ μόνον μία ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς ποὺ βρέθηκαν σὲ χώρους ἀγορᾶς. Πρόκειται γιὰ τὴν ἐπιγραφὴ **223/KP1:** Δαμαγόρα|ς καλός, ἡ ὁποία ἔχει ἀναγραφεῖ στὸ ἐξωτερικὸ μέτωπο τοῦ τοίχου τῆς ἀγορᾶς τῆς Γόρτυνος (θὰ μποροῦσε μάλιστα νὰ ἰσχυρισθεῖ κάποιος ὅτι εὑρίσκεται ἐκτὸς ἀγορᾶς). Ὅλες οἱ ἄλλες χρονολογοῦνται στὴν ἑλληνιστικὴ καὶ κυρίως στὴ ρωμαϊκὴ ἐποχή. Συγκεκριμένα, στὸν 3ο αἰ. π.Χ. χρονολογοῦνται τὰ χαράγματα ποὺ ἔχουν ἐντοπισθεῖ στὸ Monte Iato (Iaitas) (**230/Σ6** - **238/Σ14**) τῆς Σικελίας. Τὰ ὑπόλοιπα παραδείγματα προέρχονται ἀπὸ τέσσερις πόλεις, τὴν Ἀθήνα, τὴ Ρώμη, τὴ Σμύρνη καὶ τὴν Ἀφροδισιάδα. Τὰ τρία χαράγματα τῆς Ἀθήνας (**46/A46, 44/A44, 45/A45**) ἔχουν σεξουαλικό, αἰσχρὸ-προσβλητικὸ περιεχόμενο καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴ Ρωμαϊκὴ Ἀγορά. Τὰ παραδείγματα τῆς Ρώμης (**252/IT10**, **253/IT11**) ἔχουν ἐπίσης αἰσχρὸ-ὑβριστικὸ περιεχόμενο καὶ ἀπευθύνονται στὸν τυχαῖο ἀναγνώστη καὶ ὄχι σὲ κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο, ἀφοῦ μάλιστα ἔχουν βρεθεῖ χαραγμένες στὸ ἐπίχρισμα δημοσίων ἀποχωρητηρίων. Τὰ χαράγματα τῆς Σμύρνης ἔχουν βρεθεῖ ὅλα στὸ ὑπόγειο τῆς βασιλικῆς τῆς ἀγορᾶς. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ 3 εἶναι σεξουαλικοῦ περιεχομένου -τὰ δύο εἶναι προσβλητικὰ γιὰ τὸν ἀναγνώστη

[1426] Κατὰ τὸν Βαλαβάνη οἱ ἐπιγραφὲς ἔχουν ἀναγραφεῖ μᾶλλον ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἀθλητές, τὴν ὥρα ποὺ περίμεναν νὰ φωνάξει τὸ ὄνομά τους ὁ κήρυκας, βλ. Βαλαβάνης 2004, 326.

[1427] Bowersock 1997, 49. Bain 1997, 84.

(**272/MA14, 273/MA15**) καὶ ἕνα «διαφημίζει» κάποιον, ποὺ πυγίζεται (**274/MA16**) - ἐνῶ τὰ ἄλλα τέσσερα δηλώνουν ἐρωτικὴ ἔλξη (**275/MA17, 276/MA18, 277/MA19** καὶ **278/MA20**). Τέλος, στὴν ἀγορὰ τῆς Ἀφροδισιάδος ἔχουν ἐντοπισθεῖ τρία χαράγματα, δύο σὲ κίονες στοῶν καὶ ἕνα στὸν τοῖχο τοῦ Βουλευτηρίου. Οἱ δύο ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς ἔχουν σεξουαλικὸ-ὑβριστικὸ περιεχόμενο (**264/MA6** καὶ **269/MA11**) καὶ ἡ τρίτη εἶναι ἁπλὴ ἀναγραφὴ τοῦ ρήματος *φιλῶ* (**265/MA7**).

Ἀπὸ τὰ παραδείγματα λοιπόν, ποὺ μᾶς εἶναι γνωστὰ μέχρι σήμερα , προκύπτει ὅτι οἱ αἰσχρὲς ἐπιγραφὲς ὑπερτεροῦν τῶν ἐρωτικῶν ἢ ἐγκωμιαστικῶν. Ὁ χῶρος τῆς ἀγορᾶς στὰ ὕστερα χρόνια ἔχει παύσει νὰ εἶναι τὸ κέντρο τῆς πολιτικῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς πόλης. Οἱ πολίτες δὲν αἰσθάνονται δέος γιὰ τὰ σύμβολα τῆς συλλογικότητος καὶ εἶναι εὔκολο γιὰ κάποιον νὰ ἀναγράψει τὴ λέξη *βινῖν* στὸ βουλευτήριο τῆς πόλης διότι αὐτὸ πλέον παίζει μηδαμινὸ ρόλο στὴ διαμόρφωση τῆς πολιτικῆς τῆς αὐτοκρατορίας. Ἄλλωστε, ἤδη ἀπὸ τὴν Ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ τὸ πρότυπο τοῦ πολίτη τῆς πόλης-κράτους ἔχει ὑποχωρήσει μπροστὰ στὴν οἰκουμενικότητα τῆς περιόδου μὲ ἀποτέλεσμα καὶ τὴν διαφορετικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ δημόσιου χώρου.

Ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἀπαντῶνται καὶ σὲ ναϊκὰ οἰκοδομήματα καὶ ἱερά. Σὲ αὐτὰ ἔχει καταγραφεῖ ἡ ὕπαρξη 30 ἐπιγραφῶν. Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅμως ὅτι οἱ σχετικὲς ἐπιγραφές, ποὺ χρονολογοῦνται μέχρι καὶ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. εἶναι μόνον 4. Οἱ 3 ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐγκωμιαστικὲς (**151/K6**, **6/A6** [γραπτὴ ἐπιγραφή] καὶ **175/Θ7**) καὶ μάλιστα ἡ μία (**6/A6**) εἶχε ἀναγραφεῖ πάνω σὲ μία ἀπὸ τὶς μετόπες τοῦ Ἑκατομπέδου μετὰ προφανῶς ἀπὸ τὴ διάλυση τοῦ οἰκοδομήματος. Ἡ τέταρτη εἶναι ὑβριστικὴ (**287/AI2**: *Δαμόκριτος εὐρύπρῶκτος*) καὶ εἶχε χαραχθεῖ ἀπὸ κάποιον Ἕλληνα, πιθανότατα μισθοφόρο, ἐντὸς πλαισίου ἱερογλυφικῆς γραφῆς σὲ τοῖχο τοῦ ναοῦ τοῦ Ραμσῆ τοῦ Β΄, δηλαδὴ θεοῦ ἢ ναοῦ, ποὺ προφανῶς δὲν σήμαινε τίποτα γιὰ αὐτόν.

Τὰ περισσότερα ἀπὸ τα χαράγματα τῆς ἑλληνιστικῆς καὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, ποὺ ἔχουν μέχρι σήμερα ἐντοπισθεῖ, ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν - ἐγκωμιαστικῶν (**185/Θ17**, **172/Θ4**, **173/Θ5**, **176/Θ8**, **177/Θ9**, **178/Θ10**, **179/Θ11**, **180/Θ12**, **181/Θ13**, **182/Θ14**, **183/Θ15**, **266/MA8 - 269/MA11**). Ἐξαίρεση ἀποτελοῦν τὰ χαράγματα **288/AI3**, στὸ Μεμνώνειο τῆς Ἀβύδου στὴν Αἴγυπτο, τὸ χάραγμα **171/Θ3,** ὅπου δίπλα στὸ ὄνομα Ἀσκληπιάδης κάποιος ἔχει χαράξει δύο ἐγχάρακτους φαλλούς καὶ τὸ χάραγμα **181/Θ13**. Γιὰ τὰ 9 χαράγματα (**121/ΕΠ10 - 129/ΕΠ18**) στὸ Νυμφαῖον τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, τὰ ὁποῖα εἶναι ὅλα αἰσχροῦ καὶ ὑβριστικοῦ περιεχομένου, διαθέτουμε μόνον πολὺ γενικὲς πληροφορίες γιὰ τὸν τόπο τῆς εὕρεσής τους.[1428] Σὲ γενικὲς πάντως γραμμές ἂν καὶ τὰ χαράγματα, ποὺ ἐκφράζουν συναίσθημα δὲν λείπουν ἀπὸ χώρους ἱερῶν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ παρατιθέμενα παραδείγματα, τὰ

[1428] Tokhtasiev 2009, 33-49.

ἐγκωμιαστικὰ (ὁμοερωτικὰ τὰ περισσότερα) χαράγματα ἀποτελοῦν τὸν κανόνα ἐνῶ μόνον τρεῖς φορὲς συναντῶνται χαράγματα αἰσχροῦ περιεχομένου. Γενικότερα, ὁ μικρὸς ἀριθμὸς χαραγμάτων, ἐρωτικῶν ἢ αἰσχρῶν, ἀπὸ χώρους ἱερῶν δείχνει τὸ σεβασμὸ πρὸς τὶς κατοικίες τῶν θεῶν.[1429] Ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο ἄλλωστε γνωρίζουμε ὅτι ἡ ἐρωτοτροπία ἀπαγορευόταν σὲ ναοὺς καὶ ἱερὰ (Ἡροδ. Β΄ 64: «*καὶ τὸ μὴ μίσγεσθαι γυναιξὶ ἐν ἱροῖσι μηδὲ ἁλούτους ἀπὸ γυναικῶν ἐς ἱρὰ ἐσιέναι οὗτοί εἰσι οἱ πρῶτοι θρῃσκεύσαντες*»).

Χαράγματα ἐρωτικοῦ ἢ σεξουαλικοῦ-αἰσχροῦ περιεχομένου ἐμφανίζονται καὶ σὲ θεατρικὰ οἰκοδομήματα καὶ ὅλα χρονολογοῦνται στοὺς ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. Ἀπὸ αὐτὰ μόνον δύο (**72/Π1**, **262/ΜΑ4**) εἶναι ἐγκωμιαστικά - ἐρωτικά καὶ τὰ ὑπόλοιπα σεξουαλικά (**112/ΕΠ1 - 114/ΕΠ3**, **259/ΜΑ1**, **260/ΜΑ2**, **263/ΜΑ5**). Πολύ λίγα χαράγματα τοῦ εἴδους μαρτυροῦνται σὲ ἄλλες κατηγορίες κτηρίων. Ἂν καὶ κατὰ τὴ γνώμη μου χαράγματα τοῦ εἴδους θὰ ἦταν ἀναμενόμενα σὲ λουτρικὰ οἰκοδομήματα, μόνον ἕνα χάραγμα τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων μαρτυρεῖται στὴν Κόρινθο (**85/Π14**), ἐνῶ σὲ λουτρὸ ἀνήκει πιθανῶς καὶ ἡ χιουμοριστικὴ ἐπιγραφὴ μίας ψηφιδωτῆς παράστασης, ἀπὸ ἕνα λουτρὸ στὴν Ἄμφισσα (**ΚΕ7**). Ἔχουν ἐπίσης διασωθεῖ τέσσερις ἐπιγραφὲς ἀπὸ ρωμαϊκὲς οἰκίες (**247/ΙΤ5**, **271/ΜΑ13**, **255/ΙΤ13**, **304/D11**), τρεῖς ἐκ τῶν ὁποίων (**247/ΙΤ5, 255/ΙΤ13**, **305/D12,** ἐφ᾽ ὅσον δεχθοῦμε ὅτι ἀποτελεῖ σεξουαλικὸ ὑπονοούμενο), περιέχουν περιπαιχτικὰ σχόλια τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ. Τὰ δύο πρῶτα μάλιστα ἔχουν πιθανῶς μετρικὴ μορφή. Παρόμοιο σχόλιο βρίσκουμε στὸ στρατόπεδο τῶν Peregrini στὸν Καίλιο λόφο στὴ Ρώμη (**254/ΙΤ12**).

Πρωτότυπη θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηρισθεῖ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ σὲ λίθο ἀπὸ τὴν Κάρυστο τῆς Εὔβοιας (**219/Ε1**), ποὺ χρονολογεῖται μεταξὺ τοῦ 6ου καὶ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία κάποια γυναίκα ὀφείλει ἕνα «οἴφημα» σὲ κάποιον. Δυστυχῶς ὅμως, δὲν γνωρίζουμε τὸ εἶδος τοῦ κτηρίου, ἀπὸ τὸ ὁποῖο προερχόταν ὁ λίθος.[1430]

Τὰ κτήρια, στὰ ὁποῖα ἦταν χαραγμένες οἱ ἐπιγραφές, ποὺ ἀναφέρθηκαν σὲ αὐτὴν τὴν ἑνότητα βρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντὸς ἀστικῶν οἰκιστικῶν συνόλων,

---

[1429] Ἡ ἀπουσία χαραγμάτων ἀπὸ χώρους ἱερῶν ἔχει ἐπισημανθεῖ καὶ ἀπὸ ἄλλους μελετητές, βλ. Langner 2001, 21 καὶ Bagnall 2011, 25.

[1430] Ὁ ἐνεπίγραφος λίθος βρέθηκε στὸ ἐσωτερικὸ κτίσματος, τὸ ὁποῖο ἐχει χρονολογηθεῖ στὸν 5ο /4ο αἰ. π.Χ. Δὲν γνωρίζουμε ὅμως ἐὰν ὁ λίθος βρισκόταν ἐκεῖ κατὰ τὴν ἀναγραφή του ἢ μεταφέρθηκε ἀπὸ κάποιο ἄλλο σημεῖο καὶ ἐντοιχίσθηκε στοὺς τοίχους τοῦ κτηρίου, βλ. Ματθαίου 2007, 167-68.

πλήν τῶν περιπτώσεων τῶν ἐξωαστικῶν πανελληνίων ἱερῶν, ὅπως εἶναι τὸ ἱερὸ Ἀλυκὴ τῆς Θάσου καὶ τὸ ἱερὸ τοῦ Διὸς στὴ Νεμέα.

III

ΧΑΡΑΓΜΑΤΑ ΕΠΙ ΒΡΑΧΩΝ

Α/Α	ΚΑΤ.	ΤΟΠΟΣ	ΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΑΥΤΙΣΗ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ
1	**ΘΡ3/ 139**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	(α) Ἰσοκάρθης. (β) Ἀμοτίονα οἶπε Κρίμον τε̃[δε].	IG XII 3 538 a, b	Ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.
2	**ΘΡ4/ 140**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	Εὔπονος οἶ|πηε̣. | Πασίοφhος.| Εὔαισφρος. Κρησίλας.	IG XII 3 539	Ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.
3	**ΘΡ5/ 141**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	(Ι) Λαφυδίδας ἀγαθός. (ΙΙ) Εὔμηλος ἄριστος ὀρκεστάς. (ΙΙΙ) Κρίμον πράτιστος ϙοσάλοι Ṇ|ΝΤΑΝΕΑΝΞΤΘ | ΑΡΚ	IG XII 3 540 + Suppl. 1413	Ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.
4	**D9/ 302**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	Ἐπὶ Δυμᾶνος | τõ Ηερμαίο ἀπόρεκσ' αἰὴ - -	IG XII 3, 550	Ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.
5	**ΘΡ1/ 137**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	(Ι)Πηειδιπίδας ὄιπηε. Τιμαγόρας καὶ Ἐνπηέρης καὶ ἐγοιπη[ομες]. (ΙΙ) Ἔνπυλος τάδε πόρνος. (ΙΙΙ) Ἐνπεδοκλῆς ἐνεφόπτετο τάδε φορκἡẽτο μὰ τὸν Ἀπόλο.	IG XII 3, 537 a	7ος αί. π.Χ.
6	**ΘΡ2/ 138**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	ο -ṣτον -- ναὶ τὸν Δελπηίνιον hο Κρίμον τẽδε οἶπηε παῖδα Β̣αθυκλέος ἀδελπηεό[ν].	IG XII 3, 537 a	7ος αί. π.Χ.
7	**D10/ 303**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	ταρφπη|ηεοισον|σε. (τᾶδ' ὦπηε οἰσών σε)	IG XII 3, 553	7ος/6ος αἰ. π.Χ.
8	**Α49/ 49**	Ἄνω Βούλα.	[Αἰ]σχίνες : καλός.	IG I³ 1404 bis	6ος αἰ. π.Χ.
9	**Α57/ 57**	Στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου Πιγάρτι, στὴν Παιανία.	Τεισίτιμος καλός.	IG I³ 1404	6ος αἰ. π.Χ.
10	**ΘΡ6/ 142**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	[ό δεῖνα Πη]ανο[κλ]έος ἔραται.	IG XII 3 542	6ος αἰ. π.Χ.
11	**ΣΥ1/**	Σύρος. Στὸ	ϽΝιφõν τὸν	IG XII Suppl. 244	6ος αἰ. π.Χ.

	157	βόρειο τμῆμα τοῦ νησιοῦ κοντὰ στὸ χωριὸ Πλατυβούνι	ο|ηπλοφόρον κ|άλιστα ἐρολί|ηδα (vel αδη).		
12	**AM1/ 168**	Ἀμοργός. Στὸ χωριὸ Ποταμὸς κοντὰ στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Μάμμα.	Ἔρασίς με ἐρρότε[ι] | ἐπ᾽ ἄμεινον.	IG XII 7, 414	6ος αἰ. π.Χ.
13	**N1/ 154**	Περιοχὴ Ποταμίδες στὸ νότιο μέρος τῆς Νάξου	Κροῦε | νιρῶν με	SEG XXXV, 915	550 π.Χ.
14	**E2/ 220**	Σὲ κάθετο μέτωπο λατομεῖου στὴ βορειοανατολικὴ κλιτὺ τῆς ἀκρόπολης τῆς Ἐρέτριας.	[- -]αμανδρος | καλός.		Τέλη 6ου / ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
15	**A60/ 60**	Ὑμηττός. Ἄνωθεν τῆς περιοχῆς τῆς Ἀργυρούπολης	Εὐθυδότ(ο) vel Εὐθύδοτ(ος)	IG I³ 1405 ter	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ
16	**A62/ 62**	Ὑμηττός. Ἄνωθεν τῆς περιοχῆς τῆς Ἀργυρούπολης	Ἀἰθονίδες | καλός | καταπύγον | ηεκόν.	SEG LIV 82.	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ. ?
17	**A7/7**	Λόφος τῶν Μουσῶν, Ἀθήνα	Ἀνṭίνοος καλὸς μὲν ἰδῆν < | τερπονὸς δὲ πορσ|σειπῆν.	IG I³ 1403	5ος αἰ. π.Χ.
18	**D5/ 298**	Ὑμηττός. Ἄνωθεν τῆς περιοχῆς τῆς Ἄνω Ἡλιούπολης	[- - -]ριστ planta pedis ρ[- - -].	IG I³ 1405 quater	5ος αἰ. π.Χ.
19	**ΘΡ7/ 143**	Ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Θήρας	[- -]ς ἠμὶ πᾶσ[ι ?] | καλός.	IG XII 3, 549	5ος αἰ. π.Χ.
20	**K1/ 146**	Στὴ νότια ἀκρόπολη τῆς Κορησίας.	Ṇικάνθες καλός.	SEG XL 715.	5ος αἰ. π.Χ.
21	**A55/ 55**	Σὲ ἀρχαῖο λατομεῖο κοντὰ στὴν Ἀγριλέζα	οὐ κνῶ | Λυσαν[- - Χ]|αιρεφῶ[ντος].	IG I³ 1400	Περὶ τὸ 500-475 π.Χ. (?)
22	**A61/ 61**	Ὑμηττός. Ἄνωθεν τῆς Ἀργυρούπολης	Δεινίας | καλός.	IG I³ 1405 bis.	475-450 π.Χ.
23	**N2/ 155**	Νάξος. Πλησίον τοῦ χωριοῦ Ἀπάνω Σαγκρί.	Δωροφέα Κα | Καρίων | οἰφόλης.	IG XII 5, 97	450 - 425? π.Χ.
24	**Θ50/ 218**	Θάσος. Στὴ θέση Φονέα τὴν πλάκα	[. . . .]χῖνος καλός.	SEG XLVIII 1167	5ος - 4ος αἰ. π.Χ.
25	**A51/**	Δυτικὰ τοῦ	[-----]βῳ[.]τιάδης ὁ	SEG XL 264	Περὶ τὸ 400 π.Χ.

	51	θεάτρου τοῦ Θορικοῦ	προκτός.		
26	**A52/ 52**	Θορικός, πλησίον τοῦ ἀναλημματικοῦ τοίχου τῆς ὀρχήστρας τοῦ θεάτρου	Χάρης πόρνος καλὸς [ἀ]γ|ο̣ρ̣αῖος.	SEG XXXIV 198	Ἀρχὲς 4ου αἰ. π.Χ. (400-350 π.Χ., SEG)
27	**KO1/ 160**	Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι)	Τι̣ότ τιό τί	IG XII 6, 1, 1213 I	4ος αἰ. π.Χ.
28	**KO2/ 161**	Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι)	Μῦς καλὸν πώγωνα ἔχει.	IG XII 6, 1, 1213 II	4ος αἰ. π.Χ.
29	**KO3/ 162**	Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι)	[- - -] σῶμα Γάστρων	IG XII 6, 1, 1213 III	4ος αἰ. π.Χ.
30	**KO4/ 163**	Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι)	[- -]ς χρυσόπο|ς.	IG XII 6, 1, 1213 IV	4ος αἰ. π.Χ.
31	**KO5/ 164**	Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι)	Ἐπίγονος ‹κ›αλὸς Σάμιο̣[ς].	IG XII 6, 1, 1213 V	4ος αἰ. π.Χ.
32	**KO6/ 165**	Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι)	Ἐπίγονος{ς} καλὸς οἷς δοκεῖ τῶν φρορῶν.	IG XII 6, 1, 1213 VII	4ος αἰ. π.Χ.
33	**KO7/ 166**	Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι)	Σωσίππη δέσποινα | ἐμὴ χρυσῆ.	IG XII 6, 1, 1213 VIII	4ος αἰ. π.Χ.
34	**KO8/ 167**	Ἀκρόπολη Κορσιῶν (Φοῦρνοι)	καὶ τἆλλα σπεύδων Ἀπολλοκρ̣[άτει Δ]αμόδωρος, Ἐπίγονον | ποθῶν φυλάττω Κορσιητῶν ἀκρόπολιν.	IG XII 6, 1, 1213 XI	4ος αἰ. π.Χ.
35	**E3/ 221**	Κάρυστος. Ρὸ ἢ Ρόϊ - σπηλιά.	ΔΙΙdΟΔΙΟΙ καλή.	Μουτσόπουλος 1978 - 80, 344.	4ος αἰ. π.Χ.
36	**Θ18/ 186**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Φίλος Ἡρᾶς | ε̣ὔχ̣αρις Ἡ̣ρᾶς.	SEG XXXII, 847 B (55)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
37	**Θ19/ 187**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Σωσίων | [χ]ρ̣υ̣σ̣ό̣ς.	SEG XXXII, 847 A (3)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
38	**Θ20/ 188**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	[- -]ν̣ κ̣α̣λ̣ό[ς].	SEG XXXII, 847 A (5)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
39	**Θ21/ 189**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἡ̣ρ[ο]φῶν̣ κ̣α̣λό[ς].	SEG XXXII, 847 A (8)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
40	**Θ22/ 190**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἀήτης | καλός.	SEG XXXII, 847 A (9)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
41	**Θ23/ 191**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	[κ]α̣λός.	SEG XXXII, 847 A (10)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
42	**Θ24/ 192**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἀήτης | ὡραῖος, | εὐπρόσω|πος, ἡδύς, | εὔχαρις.	SEG XXXII, 847 A (13)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
43	**Θ25/ 193**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Παέστρατος | κ̣α̣λό[ς].	SEG XXXII, 847 A (14)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
44	**Θ26/ 194**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	[Ἡ]ροφῶν | [ἡδ]ύς, | [- -]Λ̣Μ̣[-].	SEG XXXII, 847 A (15)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

45	**Θ27/ 195**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἀήτης | ἀστεοπρό|σωπος.	SEG XXXII, 847 A (16)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
46	**Θ28/ 196**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Καλλισθέ|νης καλός | ΣΕΜΟΛΟ.Ε|	SEG XXXII, 847 A (17)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
47	**Θ29/ 197**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἡροφῶν καλ[ός].	SEG XXXII, 847 A (18)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
48	**Θ30/ 198**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἡροφῶ[ν] | χρυσ[ό]ς.	SEG XXXII, 847 A (22)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
49	**Θ31/ 199**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἡροφῶν καλός.	SEG XXXII, 847 A (24)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
50	**Θ32/ 200**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἀετᾶς εὐ|σχήμων.	SEG XXXII, 847 A (26)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
51	**Θ33/ 201**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἄνθιππο[ς] | καλλιπρόσ|ωπος.	SEG XXXII, 847 A (28)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
52	**Θ34/ 202**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐσκος | ἡδύς.	SEG XXXII, 847 B (31)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
53	**Θ35/ 203**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐσκος | καλό[ς].	SEG XXXII, 847 B (34)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
54	**Θ36/ 204**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Πυθίων | ἡδύς.	SEG XXXII, 847 A (30)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
55	**Θ37/ 205**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Π[α]έστρατος| καλός.	SEG XXXII, 847 B (35)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
56	**Θ38/ 206**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐκκος (sic) ἀγρέος.	SEG XXXII, 847 B (36)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
57	**Θ39/ 207**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐσκος κ[αὶ] | Μυΐσκος φιλό[κ]ωμοι.	SEG XXXII, 847 B (37)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
58	**Θ40/ 208**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μῦς ἡ|δύς.	SEG XXXII, 847 B (40)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
59	**Θ41/ 209**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἀήτης | εὔρυθμος.	SEG XXXII, 847 B (42)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
60	**Θ42/ 210**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἀήτης | εὔχαρις, | ἀστεος.	SEG XXXII, 847 B (44)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
61	**Θ43/ 211**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἀήτης | καλός.	SEG XXXII, 847 B (45)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
62	**Θ44/ 212**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐσκος | εὔχαρις, | καλός.	SEG XXXII, 847 B (47),	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
63	**Θ45/ 213**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐσκος ἡδύς.	SEG XXXII, 847 B (49)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
64	**Θ46/ 214**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Ἡδὺς Νικήνωρ | καλός.	SEG XXXII, 847 B (52)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
65	**Θ47/ 215**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐσκος | χρυσός, | εὐπρόσωπος | Ἡρᾶς.	SEG XXXII, 847 B (54)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
66	**Θ48/ 216**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐσκος ἐμὸς ἡδύς.	SEG XXXII, 847 B (57)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
67	**Θ49/ 217**	Θάσος. Στὸν κόλπο Καλάμι	Μυΐ[σ]κος | Θάσιο[ς] | ἀργυροῦς.	SEG XXXII, 847 C (58)	2ο τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
68	**Α48/ 48**	Ἐλευσίνα	[Καλ]λιστρατίδης | καλὸς παῖ<ς>.	IG II^2 3848.	4ος / 3ος αἰ. π.Χ.
69	**Κ2/ 147**	Ἀνατολικὰ τῆς κυρίας πύλης τῆς ἀκρόπολης	[- - -]καλ[ός]. | Ἀγλαξίας. | [- - -] εὔχα[ρις]. | [- - -] κ[αλό]ς.	SEG XXXIX 871 (β)	4ος / 3ος αἰ. π.Χ.
70	**Κ3/ 148**	Ἀνατολικὰ τῆς κυρίας πύλης	[- - - κα]λό[ς]. | Ἀνθηρὸ[ς] καλ[ός]. |	SEG XXXIX 871 (α)	4ος / 3ος αἰ. π.Χ.

		τῆς ἀκρόπολης	Ἐπ[- - -] καλός. | Νικ[- - -].		
71	**AI5/ 290**	Σὲ τοίχωμα σπηλαίου	Σωσίβιος | Κυσθολοίχ|ου.		Ἑλληνιστικῶν χρόνων
72	**K4/ 149**	Στὸ βόρειο βραχίονα τοῦ ὅρμου Μεγάλες Πόλες	Βόηθος | καλὸς | Ἀθηναῖος.	IG XII 5, 567	3ος αἰ. π.Χ.
73	**K6/ 151**	Στὸ βόρειο βραχίονα τοῦ ὅρμου Μεγάλες Πόλες	Λ[ά]μπ[ων] | [κα]λό[ς].	SEG XXXIX 872	3ος αἰ. π.Χ.

Στὰ χαράγματα ἐπὶ βράχων περιλαμβάνονται τόσο ἐγκωμιαστικά, ὅσο καὶ σεξουαλικοῦ - χυδαίου περιεχομένου κείμενα. Ἐν συνόλω ἔχουν καταγραφεῖ 73 χαράγματα σὲ βράχους στὴν ὕπαιθρο ἤ σὲ τοιχώματα σπηλαίων,[1431] ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 51 εἶναι ἐγκωμιαστικά, ἐνῶ τὰ 22 ἔχουν καθαρὰ σεξουαλικὸ περιεχόμενο. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ χρονολογικὴ κατανομὴ τῶν χαραγμάτων ἐπὶ βράχων, ἀφοῦ ἀπουσιάζουν παντελῶς χαράγματα, ποὺ μποροῦν νὰ χρονολογηθοῦν στὴν ὕστερη ἑλληνιστικὴ καὶ τὴ ρωμαϊκὴ περίοδο. Τὰ περισσότερα παρατηροῦνται κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ἂν καὶ ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀπὸ αὐτὰ προέρχεται ἀπὸ ἕναν τόπο, τὴ Θάσο. Ἡ γενικότερη χρονολογικὴ κατανομὴ ἔχει ὡς ἀκολούθως: 13 χαράγματα χρονολογοῦνται στὸν 6ο αἰ. π.Χ., 11 στὸν 5ο αἰ. π.Χ., 42 στὸν 4ο αἰ. π.Χ., 2 στὸ μεταίχμιο 4ου καὶ 3ου αἰ. π.Χ. καὶ τέλος 3 χαράγματα στὸν 3ο αἰ. π.Χ. Ἡ ἔλλειψη κατὰ τὰ ὕστερα χρόνια ἀνάλογων χαραγμάτων στὴν ὕπαιθρο προκαλεῖ ἐντύπωση.

Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς σὲ βράχους θὰ μποροῦσαν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ δύο κατηγορίες προσώπων κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς βαρετῆς συνήθως ἀναμονῆς στοὺς ἐνασχολούμενους μὲ κάποιες ἐργασίες τῆς ὑπαίθρου, ὅπως εἶναι οἱ βοσκοί, ἢ στοὺς στρατιῶτες, ποὺ φρουροῦσαν σὲ κάποιες σκοπιές.

Σὲ φρουρὲς στρατιωτῶν ἐφήβων θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν τὰ 32 χαράγματα στὸ Καλάμι τῆς Θάσου, τὰ 8 τῆς Ἀκρόπολης τῶν Κορσιῶν καὶ μᾶλλον τὰ 4 ἀπὸ τὰ 5 τῆς Κέας, δηλαδὴ τὰ **46** ἀπὸ τὰ **73** χαράγματα, ποὺ μᾶς εἶναι μέχρι σήμερα γνωστά.[1432] Εἶναι πολὺ σημαντικὸ βέβαια τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ χαράγματα αὐτὰ χρονολογοῦνται στὸν 4ο ἢ τὸν 3ο αἰ. π.Χ., ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἔχουμε τὴν πρώτη μεγάλη ἀναδιοργάνωση (ἢ ὀργάνωση) τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐφηβείας.[1433] Ἂν καὶ οἱ κύριες πληροφορίες ποὺ διαθέτουμε προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, φαίνεται ὅτι ὅλες οἱ πόλεις προχώρησαν στὴν καλύτερη ὀργάνωση τοῦ. Οἱ ἔφηβοι παρακολουθοῦσαν - ὑποχρεωτικὰ στὴν πρώτη τουλάχιστον φάση τοῦ θεσμοῦ - ἐκπαίδευση, ποὺ εἶχε ὡς

[1431] Γιὰ λόγους οἰκονομίας στὸ παρὸν κείμενο τὰ χαράγματα στὰ τοιχώματα σπηλαίων ἔχουν συμπεριληφθεῖ σὲ αὐτὰ τῶν βράχων. Ἄλλωστε αὐτὰ ἀπὸ μόνα τους ὡς κατηγορία περιορίζονται στὰ **221/Ε3**, **290/ΑΙ5** καὶ αὐτὰ τοῦ σπηλαίου τῆς Φολεγάνδρου (**145/ΦΟ**), τὰ ὁποῖα στὸν Σχολιασμένο Κατάλογο τῶν επιγραφῶν τῆς παρούσας ἐργασίας παρουσιάζονται ὡς ἕνα λῆμμα, λόγω τῆς ἔλλειψης συνολικῆς παρουσίασης καὶ δημοσίευσής τους.

[1432] Στὴν ἴδια κατηγορία ἐντάσσεται καὶ τὸ χάραγμα στὸ Τεῖχος Δυμαίων (**89/Π18**), τὸ ὁποῖο ὅμως ἔχει περιληφθεῖ στὰ χαράγματα ἐπὶ οἰκοδομημάτων, ἐπειδὴ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ λιθόπλινθο τοῦ τείχους.

[1433] Οἱ Garlan καὶ Masson χρονολογοῦν τὶς ἐπιγραφὲς στὸ 2ο τέταρτο τοῦ 4ου αἰ. π.Χ., βλ. Garlan et Masson 1982, 13.

βασικὸ κορμὸ τὴ στρατιωτικὴ ἐξάσκηση[1434] καὶ ἀποτελοῦσαν μέρος τῶν μονίμων φρουρῶν ὁρισμένων χώρων[1435]. Οἱ ἐπιγραφὲς λοιπόν, ποὺ ἔχουν χαραχθεῖ σὲ βράχους δίπλα σὲ ἀκροπόλεις ἢ τείχη θὰ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὅτι ἀναγράφηκαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ στρατιῶτες καὶ ἐφήβους, ποὺ ὑπηρετοῦσαν τὴ θητεία τους ἢ ἐκπαιδεύονταν στὰ ὅπλα καὶ τὶς στρατιωτικὲς ἐργασίες. Συνεπῶς, οἱ χαραγμένες σὲ τέτοιους τόπους ἐπιγραφὲς δὲν μποροῦν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς "παιδεραστικές",[1436] ἀφοῦ οἱ χαράκτες ἦταν πιθανότατα οἱ ἴδιοι οἱ στρατιῶτες ἢ οἱ ἔφηβοι, ποὺ ἀπηύθυναν ἐγκωμιαστικὰ σχόλια ὁ ἕνας γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση τοῦ ἄλλου καὶ ὄχι κάποιοι ὥριμοι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἐξέφραζαν τὸν θαυμασμὸ καὶ τὸν ἔρωτά τους, γιὰ νεαρὰ ἀγόρια. Ἐκτιμοῦμε δέ ὅτι οἱ τυχὸν ὥριμοι ἐραστὲς δὲν εἶχαν καμία ἀνάγκη νὰ ἀκολουθοῦν στοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ φυλακεῖα τοὺς ἐκπαιδευομένους ἐφήβους ἢ τοὺς νεαροὺς στρατιῶτες προκειμένου νὰ τοὺς ἐκφράσουν τὸν θαυμασμό τους, οὔτε πολὺ περισσότερο ὅτι οἱ ἐπιγραφὲς αὐτὲς ἔχουν χαραχθεῖ ἀπὸ τοὺς ἐκπαιδευτὲς ἢ τοὺς λοχαγούς τους, οἱ ὁποῖοι ἦταν ἐντεταλμένοι γιὰ ἄλλα καθήκοντα. Οἱ ἔφηβοι ἄλλωστε, ποὺ ὑπηρετοῦσαν στὶς φρουρὲς αὐτὲς εἶχαν συμπληρώσει τὸ 18ο ἔτος τῆς ἡλικίας τους, θεωροῦνταν ἐνήλικες καὶ ἑπομένως δὲν ἀποτελοῦσαν τὸν ἰδεώδη ἐρώμενο γιὰ ὁποιονδήποτε ἐραστή σὲ ἐπίπεδο μιᾶς παιδεραστικῆς σχέσης.[1437] Ἔτσι,

---

[1434] Σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις βέβαια κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχή, ἡ στρατιωτικὴ ἐκπαίδευση τῶν νέων ξεκινοῦσε ἀπὸ τοὺς χώρους τῶν γυμνασίων, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐγγραφή τους στὶς τάξεις τῶν ἐφήβων, γιὰ τὸ θέμα βλ. Chaniotis 2005, 50, ὅπου καὶ ἄλλη βιβλιογραφία. Ἡ στρατιωτικὴ ἐκπαίδευση τῶν νέων εἶχε ἐπίσης περίπου τὴν ἴδια δομή σὲ ὅλες τὶς περιοχές, Chanotis 2005, 51.

[1435] Βλ. Ἀριστ. Ἀθ. Πολ. XLII.3-4. Βλ. ἀκόμα Pélékides 1962, 115. Ὡς παράδειγμα μπορεῖ νὰ ἀναφερθεῖ ὁ Ραμνούντας, μέρος τῆς μόνιμης φρουρᾶς τοῦ ὁποίου ἦταν οἱ ἔφηβοι κατὰ τὰ ἔτη 333-323 π.Χ., βλ. Πετράκος 1999, τόμ. Ι, 167. Στὴν Κρήτη ἐπίσης ἕνα ἰδιαίτερο σῶμα (οἱ νεωτὲς) ἦταν ἐπιφορτισμένο μὲ ἀστυνομικὰ καθήκοντα στὴν ὕπαιθρο καὶ τὴν ἐπίβλεψη τῶν συνόρων τῆς πόλης, βλ. Chaniotis 2005, 51, ὅπου ἀναφέρονται σχετικὰ παραδείγματα καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδας.

[1436] Οἱ Garlan καὶ Masson χαρακτηρίζουν τὶς ἐπιγραφὲς παιδεραστικὲς καὶ ὄχι ὁμοερωτικές, θεωροῦν ὅμως ὅτι θὰ μποροῦσαν νὰ ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ ἕνα σῶμα Θασίων ἐφήβων, ποὺ μαζὶ μὲ κάποιους μισθοφόρους φρουροῦσαν τὴν περιοχὴ πιθανῶς ἀπὸ τοὺς πειρατές, βλ. Garlan et Masson 1982, 19. Δὲν κατανοῶ ἂν θεωροῦν ὅτι οἱ παιδεραστικὲς σχέσεις εἶχαν ἀναπτυχθεῖ μεταξὺ αὐτῶν. Παιδεραστικὲς θεωρεῖ τὶς ἐπιγραφὲς καὶ ὁ Calame, βλ. Calame 1999, 105-6.

[1437] Σύμφωνα μὲ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Στράτωνος τοῦ Σαρδιανοῦ (ΕΑ XII. 4) ἡ ἰδανικὴ ἡλικία ἑνὸς ἐρωμένου ἦταν ἀπὸ τὸ 12ο ἢ τὸ13ο ἔτος τῆς ἡλικίας ἕως τὸ 17ο. Γιὰ τὸ θέμα βλ. Cantarella 2008, 4-6. Γιὰ ἀναλυτικότερη ἀναφορὰ σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα βλ. παρακάτω τὴ συζήτηση σχετικὰ μὲ τὴν παιδεραστία. Σύμφωνα μὲ τὸν Ἀριστοτέλη (*Ἀθ. Πολ.* XLII), ἡ ἡλικία τῶν παίδων ὁλοκληρωνόταν στὸ 18ο ἔτος τῆς ἡλικίας, ὁπότε ξεκινοῦσε ἡ ἐφηβεία.

θὰ μπορούσαμε νὰ χαρακτηρίσουμε τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς μὲ τὸν γενικότερο χαρακτηρισμὸ "ὁμοερωτικές".

Τὸ ἴδιο πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι συμβαίνει καὶ μὲ τὰ 4 χαράγματα τῆς Κέας, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται στὸν 4ο καὶ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. ἐκ τῶν ὁποίων δύο εἶναι χαραγμένα σὲ βράχους ἀλλὰ κοντὰ στὰ τείχη καὶ τὰ ἄλλα δύο στὴν ἀρχαία πόλη τῆς Καρθαίας (**149/K4** καὶ **151/K6**).

Στὶς Κορσιὲς ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, τὰ χαράγματα, ποὺ ἔχουν ἐντοπισθεῖ, δὲν εἶναι ὅλα ἐγκωμιαστικά, ἀλλὰ ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν δύο χαράγματα, ποὺ θεωροῦμε ὅτι περιέχουν σεξουαλικὸ υπαινιγμὸ (**161/KO2** καὶ **162/KO3**). Τὸ σύνολο ὅμως τῶν χαραγμάτων στὴν ἀκρόπολη τῶν Κορσιῶν μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ μία σκοπιὰ στρατιωτῶν ἀπὸ τὴ Σάμο, ὅπως ἄλλωστε δηλώνουν καὶ δύο ἐπιγραφές, οἱ **165/KO6**: «Ἐπίγονος{ς} καλὸς οἷς δοκεῖ τῶν φρορῶν» καὶ **167/KO8**: «καὶ τἆλλα σπεύδων Ἀπολλοκρ[άτει Δ]αμόδωρος, Ἐπίγονον | ποθῶν φυλάττω Κορσιητῶν ἀκρόπολιν».

Ἀπὸ τὶς 8 ἐπιγραφὲς τῶν Κορσιῶν, σὲ μία μόνον ἐπιγραφὴ τὸ ἀντικείμενο τοῦ πόθου εἶναι γυναίκα, ἐνῶ οἱ ἄλλες 7 ἐπιγραφὲς ἐκφράζουν αἰσθήματα γιὰ ἄνδρα. Σὲ τρεῖς ἀπὸ αὐτὲς μάλιστα ἐκφράζεται ὁ θαυμασμὸς γιὰ κάποιον Ἐπίγονο, ὁ ὁποῖος φαίνεται ὅτι ἀπολάμβανε μεγάλης δημοφιλίας (**164/KO5**, **165/KO6** καὶ **167/KO8**). Οἱ 7 αὐτὲς ἐπιγραφὲς ἐκφράζουν ἐπίσης ὁμοερωτικὰ αἰσθήματα καὶ ὄχι παιδεραστικὲς σχέσεις.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν ἐπίσης ἐκεῖνες οἱ ἐπιγραφές, ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ὅτι ἀποτελοῦν ἔργα τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου. Σὲ αὐτὲς ἀνήκουν οἱ 6 ἀπὸ τὶς 10 ἐπιγραφές, οἱ ὁποῖες ἔχουν βρεθεῖ σὲ ἀγροτικὲς τοποθεσίες τῆς Ἀττικῆς, οἱ 2 ἐπιγραφὲς τῆς Εὔβοιας καὶ ἐκεῖνες ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀμοργὸ (**168/AM1**), τὴ Νάξο (**154/N1, 155/N2**) καὶ ἴσως τὸ Abou-Koueh (**286/AI5**) τῆς Αἰγύπτου (ἢ μήπως πρόκειται γιὰ χάραγμα στρατιώτη;). Ὅλες οἱ ἐπιγραφὲς αὐτὲς χρονολογοῦνται στὸν 6ο καὶ κυρίως τὸν 5ο αἰ. π.Χ., ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνη τῆς Αἰγύπτου, ποὺ ἔχει χρονολογηθεῖ στὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια (**286/AI5**) καὶ τῆς Καρύστου (**221/E3),** ἡ ὁποία χρονολογεῖται στὸν 4ο αἰ. π.Χ.

Ὁρισμένες ἐπιγραφὲς ἀναφέρονται σὲ σεξουαλικὲς πράξεις, ποὺ ἔλαβαν χώρα στοὺς τόπους ἀναγραφῆς (**171/Θ3**, **137/ΘΡ1**, **138/ΘΡ2**, **303/D10** καὶ πιθανῶς κάτι ἀνάλογο θὰ μποροῦσε νὰ ὑποτεθεῖ καὶ γιὰ τὶς ἐπιγραφὲς **168/AM1, 154/N1, 155/N2, 60/A60, 62/A62, 298/D5, 55/A55**). Συχνὰ παρουσιάζουν πρωτοτυπία στὴν λεκτικὴ διατύπωση χρησιμοποιώντας ἐκφράσεις καὶ λέξεις τοῦ καθημερινοῦ βίου, οἱ ὁποῖες προσλαμβάνουν ὑπαινικτικὲς ἀναφορὲς σὲ σεξουαλικὲς συμπεριφορές, ὅπως τὰ ρήματα *κρούω, κροτῶ, κνῶ* ἢ ἀκόμη καὶ ἡ ἐπιγραφὴ **62/A62**, ὅπου κάποιος Αἰθωνίδης

παρ᾽ ὅτι εἶναι “καλός”, παρουσιάζεται ὡς ἠθελημένα καταπύγων. Ὑβριστικὸ περιεχόμενο φαίνεται ὅτι ἔχει ἡ ἐπιγραφὴ **60/A60**, δίπλα στὴν ὁποία ἀπεικονίζεται σχηματοποιημένος ἐγχάρακτος φαλλός. Πρωτότυπο χάραγμα, ποὺ ἐμφανίζει τὴ γνωστὴ ἀπὸ τὴν ἀρχαία Κωμωδία τακτικὴ τῆς παραφθορᾶς τῶν ὀνομάτων μὲ τὴ χρήση χυδαίων λέξεων (π.χ. Ἱππόβινος ἀντὶ τοῦ Ἱππόνικος) εἶναι καὶ τὸ χάραγμα **286/AI5** στὸ ὁποῖο δημιουργεῖται τὸ τεχνητὸ πατρώνυμο Κυσθόλοιχος, προκειμένου νὰ περιγραφεῖ ἀπὸ τὸν χαράκτη ἕνα χαρακτηριστικὸ τοῦ Σωσιβίου.

Χαράγματα ἐπὶ βράχων ὅμως συναντῶνται καὶ ἐντὸς ἀστικοῦ ἱστοῦ. Τὰ χαράγματα τῆς Θήρας (**137/ΘΡ1 - 143/ΘΡ7**), τὸ χάραγμα **7/A7**, στὸ λόφο τῶν Μουσῶν τῆς Ἀθήνας, τὸ χάραγμα τῆς Ἐλευσίνος (**48/A48**), ποὺ θὰ μποροῦσε πιθανῶς νὰ θεωρηθεῖ παιδεραστικὸ λόγω τῆς ἀναφορᾶς τῆς λέξης παῖς καὶ τὰ δύο χαράγματα, ποὺ ἔχουν ἐντοπισθεῖ σὲ κεντρικὸ σημεῖο τῆς κώμης τοῦ Θορικοῦ (**51/A51**, **52/A52**).

Τὸ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ χαράγματα, ποὺ ἔχουν ἐντοπισθεῖ στὸ χῶρο δίπλα ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο στὴν Ἀκρόπολη τῆς Θήρας. Οἱ ἐπιγραφὲς αὐτὲς ἔχουν ἄλλοτε θεωρηθεῖ ὅτι σχετίζονται καὶ ἀποτυπώνουν τελετουργίες μύησης ἢ καλύτερα τελετουργίες ἀφομοίωσης τῶν ἐφήβων στὴν κοινωνία τῶν ἐνηλίκων ἀνδρῶν, μέσω ὁμοφυλοφιλικῶν ἤ παιδεραστικῶν σχέσεων.[1438] Ἡ ἑρμηνεία τῆς μύησης θὰ μποροῦσε νὰ ἑρμηνευθεῖ ἀπὸ τὴ γειτνίαση τῆς περιοχῆς τῶν σχετικῶν χαραγμάτων μὲ τὸ ἱερὸ τοῦ Ἀπόλλωνος Καρνείου, ὁ ὁποῖος ἔπαιζε ρόλο στὸν κύκλο τῶν τελετῶν μύησης τῶν δωρικῶν πόλεων γιὰ τὴν προετοιμασία των νέων ὡς πολεμιστῶν.[1439] Τὰ χαράγματα ὅμως ἔχουν ἐντοπισθεῖ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ καὶ σὲ σχετικὴ ἀπόσταση ἀπὸ αὐτό. Τὸ ἔδαφος μπροστὰ στὸν ναὸ κάποια στιγμὴ μπορεῖ νὰ μετατράπηκε μὲ τὴ δημιουργία ἀνδήρου σὲ χῶρο τῶν τελετουργικῶν χορῶν, στοὺς ὁποίους παραπέμπουν οἱ ἐπιγραφὲς **137/ΘΡ1** καὶ **141/ΘΡ5** τοῦ καταλόγου. Σημαντικὸ ἐπιχείρημα ἀποτελεῖ ἐπίσης καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ γυμνασίου τῶν ἐφήβων στὴν ἴδια περιοχή, σὲ ὑστερότερη ὅμως χρονικὴ φάση. Πρέπει ὅμως νὰ σημειώσουμε ὅτι δὲν ὑπάρχει κανένα ἄλλο στοιχεῖο, ποὺ νὰ ὑποδεικνύει τὴ χρήση τῆς περιοχῆς κατὰ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. Ἡ παρακείμενη σπηλιά, ποὺ ἔχει ἐνσωματωθεῖ στὸ χῶρο τοῦ γυμνασίου, θὰ μποροῦσε νὰ ἀποτελεῖ χῶρο μυητικῶν τελετῶν καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἀργότερα ἐνσωματώθηκε στὸ γυμνάσιο, ὅμως τὰ ἀπαραίτητα ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια ἐλλείπουν, ἐνῶ θεωρῶ ὅτι, ἂν στὴν συγκεκριμένη περιοχὴ ἢ τὸ σπήλαιο ἐλάμβαναν χώρα μυητικὲς τελετὲς μὲ πράξεις, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ περιγραφοῦν μὲ τὸ ρῆμα οἴφειν, τότε οἱ ἐπιγραφὲς αὐτοῦ τοῦ εἴδους

[1438] Βλ. παραπάνω τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς 137/ΘΡ1 καὶ τὶς σημειώσεις 763 καὶ 764.

[1439] Βλ. Pettersson 1992, 59-60, 71-77, 125.

θὰ ἦταν σαφῶς πολὺ περισσότερες καὶ ὄχι μόνον 5 (ἡ μία μάλιστα ἐπιγραφή, χαμένη σήμερα, εἶναι ἀμφίβολη), δεδομένου τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ σώζονται στὴν Ἀκρόπολη τῆς Θήρας καὶ στὴν περιοχὴ γύρω ἀπὸ τὸ γυμνάσιο. Ἡ γενικότερη χρήση μάλιστα τοῦ αἰσχροῦ λεξιλογίου ὡς μέσο ταπείνωσης δείχνει κατὰ τὸν Χανιώτη ὅτι οἱ συγκεκριμένες ἐπιγραφὲς δὲν σχετίζονται οὔτε μὲ τελετὲς μύησης οὔτε, κατ᾽ αὐτὸν, μὲ ὁμοφυλοφιλικὲς σχέσεις ἀλλὰ ἀποτελοῦν ἕνα εἶδος προσβολῆς, ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἔκφρασης ἀνωτερότητας ἀνάμεσα στοὺς κατονομαζόμενους νέους.[1440]

Συμπερασματικὰ θὰ πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι τόσο τὰ ἐγκωμιαστικοῦ καὶ ἐρωτικοῦ ὅσο τὰ αἰσχροῦ περιεχομένου χαράγματα, ποὺ συναντῶνται σὲ βράχους στὴν ὕπαιθρο χώρα ἔχουν ἀναγραφεῖ εἴτε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὑπαίθρου, εἴτε ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες ἢ τοὺς ἐφήβους τῶν φρουρῶν. Στὶς κατηγορίες ποὺ ἐξετάσθηκαν στὴν παρούσα ἑνότητα οἱ μὲν στρατιῶτες καὶ οἱ ἔφηβοι φαίνεται ὅτι ἐξέφραζαν τὸν ὁμοερωτικὸ θαυμασμό τους γιὰ τὸ κάλλος κάποιων συνομηλίκων τους, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ὑπαίθρου, πιθανότατα βοσκοί, ἦταν λιγότερο “ρομαντικοὶ” καὶ χάρασσαν στοὺς βράχους ἄλλοτε χυδαῖα σχόλια καὶ ἄλλοτε λεκτικοὺς ὑπαινιγμούς, ποὺ δανείζονταν ἀπὸ τὶς καθημερινές τους δραστηριότητες. Τέλος, ἀνάμεσα στὰ χαράγματα ἐπὶ βράχων, ποὺ ἔχουν ἐντοπισθεῖ μέχρι σήμερα ἐντὸς κάποιου “ἀστικοῦ” χώρου, ὑπερτεροῦν ἐκεῖνα, ποὺ δηλώνουν ἐπιθετικὴ σεξουαλικὴ συμπεριφορὰ καὶ λιγότερο ὁμοερωτικὸ ἔπαινο.

[1440] Chaniotis 2012c, 315-316.

IV

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΣΕ ΑΓΓΕΙΑ – ΟΣΤΡΑΚΑ

Α/Α	Ἀρ. κατ.	Εἶδος ἀγγείου	Κείμενο	Ταύτιση	Χρονολόγη-ση
1	**A59/59**	Τμῆμα πήλινου μελαμβαφοῦς κυπέλου	Ṇι[ρό]δεμος (vel Ṃ[ενέ]δεμος) Φ[ιλ]ạι̣ίδες, καταπύγον Λεο[φρά]δ̣ες, ἐρι̣[----].	SEG XXIX 72	650-625 π.Χ.
2	**D1/294**	Τμῆμα μεγάλου κλειστοῦ μελαμβαφοῦς ἀγγείου.	[..]μαρέτε | Ιφολύγε	The Athenian Agora XXI D 16.	7ος - πρώϊμος 6ος αἰ. π.Χ.
3	**A9/9**	Τμῆμα κλειστοῦ ἀγγείου	[---]ος βεν[εῖ vel -έται - - -].	The Athenian Agora XXI 12, C2.	Πρώϊμος 6ος αἰ. π.Χ.
4	**KE4/93**	Τριποδικὸ ἐξάλειπτρο μὲ μελανόμοσρφη διακόσμηση	(α) Πολυτιμίδας καλός. πάνχυ τοε, καλός. (β) Πολυτιμίδας καλός. πάνχυ τοε, καλὸ[ς] ναέ.	NAVGI BOI 9, 18.	Περὶ τὸ 575 π.Χ.
5	**A10/10**	Θραῦσμα ἀλαβάστρου	Ἀνθέμε καλὲ [δο]κεῖ Αἰσχ[- - -].	The Athenian Agora XXI 12, C 3.	Μέσα 6ου αἰ. π.Χ.
6	**A11/11**	Τμῆμα σκύφου	ho πα[ῖς καλός].	The Athenian Agora XXI 12, C 4.	Μέσα 6ου αἰ. π.Χ.
7	**AT/293**	"One handled flat vase".	Καταπύγον ho ποιέσας καὶ ho φέρον.	INC 2, p. 30	Περὶ τὸ 550 π.Χ.
8	**ΕΠ24/135**	Θραῦσμα μικρογραφικῆς κύλικος	Πυργίōν κ[αλὸς] Σακōνίδει δοκῖς. Πυργίōν κ[αλὸς Σακōνίδει δοκῖς].	CAVI 350503	550-525 π.Χ.
9	**ΕΠ19/130**	Οἰνοχόη, μὲ μελανόμορφη διακόσμηση	Ἰδανθ̣έμι τοἰφώλῃ ἀρ̣ύστιχος.	IGDOlvia 27	550-525 π.Χ.
10	**A12/12**	Ὑδρία	Τίτας Ὀλυ<μ>πιόδ̣[ο]ρ̣ος καταπύγον.	The Athenian Agora XXI 12, C 5.	Ὕστερος 6ος αἰ.π.Χ.
11	**D8/301**	Θραῦσμα πυξίδος	Τᾶς ἐρόσας.	NAVGI, COR 126.	Ὕστερος 6ος αἰ. π.Χ. (?)
12	**A1/1**	Ἀμφορέας	Ἀγασικλε̣ῖς. Εὐρύκας. Κ[- - -c. 16-18- - -]κλ̣ῆς δοκῆν Λαφιλίδει κ̣α<ὶ> βαρύνōς	CAVI 1792.	525- 500 π.Χ.
13	**KE5/94**	Σκύφος ἀττικοῦ τύπου	(α) Κλεfίχα καλὰ καὶ φίλα τοῖ κράφσαν[τι]. (β) [Κλεfίχ]α καλὰ ΕΠΟΡΙΜΑΙ δοκῖ. (γ) Κλεfίχα.	EA 1896, 244	525 -500 π.Χ.
14	**KE3/92**	Κάνθαρος.	Κλείεργος καλ[ὸς --- δ]οκεῖ.	IG VII 1875.	525-500? π.Χ.
15	**KE1/90**	Διακοσμημένη κύλικα	(α) ΡΥΛΟΑΤΙΑ ΕΜΙ = Ῥυλοατία ἐμί. (β) Φετάλα καλά. ϘΛΑ	CVA Grece, III 3-4-12847	Περὶ τὸ 520 π.Χ.
16	**IT15/257**	Κύαθος μὲ μελανόμορφη διακόσμηση	Λυδὸς ἔγραφσεν δõλος ὄν Μυδέας{ς} εὐλέκ̣[τ]ρ̣ο.	SEG XXVIII 823	520 -510 π.Χ.
17	**A2/42**	Μελαμβαφὲς σφονδύλι	Εὐμέλη καλή.	Klein 1898, 136.	520 - 480 π.Χ.

		ἀδραχτιοῦ.			
18	**A67/67**	Σκύφος μὲ μελανόμορφη παράσταση	Ἐπίδρομος καλός.	CVA Greece 4, 37-38, ἀριθ. 25928	Περὶ τὸ 510 π.Χ.
19	**A68/ 68**	Μελανόμορφη λήκυθος	ἀπόδος τὸ διαμέριον.	Stackelberg 1836, 6-7 (3)	510 - 500 π.Χ.
20	**ΕΠ23/ 134**	Θραῦσμα ἰωνικοῦ κυπέλου	[- -]ΤΟ ψωλō φαλακρō	SEG XLVIII 1026	510 - 500 π.Χ.
21	**ΕΠ20/ 131**	Μελαμβαφὴς σκύφος	Ὅς ἐθέλει βενῆν δέκ᾽ ἄρδις καταβαλὼμ | πυγιζέτω ..... Ἡφαιστιόδωρον.	IGDOlbia 31	Περὶ τὸ 500 π.Χ.
22	**ΚΕ6/ 95**	Τριποδικὸ ἐξάλειπτρο μὲ μελανόμορφη διακόσμηση	Τύρετός ἐμι τō λάγνα· καλλινα hαδύποτος.	SEG XXXIV 370	Περὶ τὸ 500 π.Χ.
23	**Σ15/ 239**	Βάση μελανόμορφης ἀττικῆς κύλικος	Κριμνὸ καλὲ Τεισικλε̣̄[[λ]]ι δοκεῖ.	SEG L 1000	Περὶ τὸ 500 π.Χ.
24	**Σ4/228**	Τμῆμα βάσης ἀμφορέα(;)	Εὐένα καλά.	IGASMG II 77	Τέλη 6ου- ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
25	**A13/13**	Τμῆμα σώματος μελαμβαφοῦς κύλικος	Μ̣[ενε]κράτες [κ]αλὸς καὶ φίλος Λυσικλεῖ̣.	The Athenian Agora XXI 12, C 7	Ὕστερος 6ος - πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
26	**ΙΤ16/ 258**	Μελανόμμορφη λήκυθος μὲ τὴν περάσταση τῶν τυραννοκτόνων.	Δὶσπεπυγιδοστοιοννυεπασατοξεεν.	IGASMG IV 95	6ος - 5ος αἰ. π.Χ.
27	**Σ17/ 241**	Βάση κύλικος	Ϝια<ν>θὶς καλὰ Μιτάλονι δοχ̣[.] ἔ̣μεν.	IGDS I 87	6ος - 5ος αἰ. π.Χ.
28	**ΙΤ4/ 246**	Θραῦσμα πίθου	[- - -]ς̣ καταπύγ̣[- - -].	IGASMG IV 80	6ος - 5ος αἰ. π.Χ.
29	**AΙ1/ 286**	Μελαμβαφής σκύφος	Γοργίας φιλ[εῖ Τά]μυνιν | καὶ Τάμυνις Γοργίαν φιλ[εῖ].	Bernand 1970, 705, ἀρ. 638	6ος- 5ος αἰ. π.Χ
30	**A64/ 64**	Μελανόμορφος ἀμφορέας μὲ λαιμό	Ἀνθύλε̣ κατα|πύγαινα.	SEG XIII 32	5ος αἰ. π.Χ.
31	**ΕΠ22/ 133**	Ἀγγεῖο	Παρθενίο, κύων τὴν ψωλὴν δάκοι.	SEG III, 596.	5ος αἰ. π.Χ.
32	**A14/14**	Θραῦσμα βάσης μελαμβαφοῦς κύλικος.	Λυκόμαχ̣[ος καλὸς] | [δ]οκεῖ Ἰανθιδ[ι vel ει].	The Athenian Agora XXI 12, C 10.	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
33	**A15/ 15**	Τμῆμα βάσης μελαμβαφοῦς κύλικος.	[Ἀφρο]δισία καλ[έ].	The Athenian Agora XXI 13, C 11.	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
34	**A16/16**	Τμῆμα μελαμβαφοῦς κύλικος	[---]ες πυγ[- -].	The Athenian Agora XXI 13, C 12.	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
35	**A17/17**	Λεκανίδα	Πυθόδορος καλό[ς].	The Athenian Agora XXI 13-14, C 19 (a)	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
36	**Π2/73**	Δακτυλιόσχημη βάση μελαμβαφοῦς σκύφου	Αἰσχύλος καλὸς ΙΑ.	SEG XXIX 353 (a)	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
37	**Π3/74**	Δακτυλιόσχημη	Ἀπεταῖος καλ[ός].	SEG XXIX	Πρώϊμος 5ος

		βάση μελαμβαφοῦς σκύφου		353 (c)	αἰ. π.Χ.
38	**Π4/75**	Δακτυλιόσχημη βάση μελαμβαφοῦς σκύφου	Χρυσόι καλά.	SEG XXIX 353 (b)	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
39	**D2/295**	Τμῆμα χείλους κυπέλου μὲ μία λαβή	[- - -]αλός.	The Athenian Agora XXI 13, C 13	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
40	**Σ1/225**	Μελαμβαφὴς ἀττικὴ κύλικα	τοῦτον τὸν σρύφον Πόρρος ἀποδίδοτι ἐς τὸν θίασον τὸν π[οτᾶ]ν | αἰ δὲ φιλῆ(ι) Φρύναν οὐκ ἄλλος κ᾽ ἆγε· ho δὲ γράπσας τὸν ἀννέμο<ν>τα πυγίξει.	IGASMG II 119	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
41	**Σ2/226**	Ὑδρία μὲ γραπτὴ φυτικὴ διακόσμηση	Α. Γελῶιος Ἄκ[α]ς ἔραται. Β. Γελῶιος | Ἄκ[α]ς | ἔραται. Γ. Εὔμαχος δὲ | μισθοτ [- -].	IGASMG II 120	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
42	**KE9/ 98**	Μελαμβαφὴς σκύφος μὲ ὁριζόντιες λαβές	(α) Φιλίστα καλά, πάμπαν καλά | τ{ε}οι δοκῆ Καβύλαι. (β) Κλεογένεος	IG VIII, I 5, 1862	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
43	**A4/4**	Θραῦσμα ἐρυθρόμορφου ἀνοιχτοῦ ἀγγείου	[- -]ος βενῆται	Graef – Laglotz II, no. 256.	500 - 490 π.Χ.
44	**KE8/ 97**	Μελαμβαφὴς κύλικα τύπου C ἀττικοῦ ἐργαστηρίου	Παῖς καλός, hὁραίῶν ὀρχιπέδῶν ταμίας.	REG 125 (2012) 19 – 35	500 – 490 π.Χ.
45	**A69/ 69**	Σκύφος μὲ ἐρυθρόμορφη διακόσμηση	Αἰσι[μ]ίδες καλὸς δοκεῖ ΧΣΥΝΝΟΝΙΙ	CAVI 2354.	500 - 475 π.Χ.
46	**A70/ 70**	Πήλινο ἀλάβαστρο μὲ ἐρυθρόμορφη διακόσμηση	Ἀφροδισία καλέ. Ἀφροδισία καλέ τος δοκεῖ Εὐχίροι· Ἐροσάνθε, ὦ καλέ. ho παῖς καλός.	CAVI 4642.	c. 490 π.Χ.
47	**A39/39**	Ὄστρακο μεγάλου ἀβαφοῦς ἀγγείου	Μεγακλῆς | Ηιπποκράτῶς | μοιχός.	SEG XLVI 78	490-480 π.Χ.
48	**A20/20**	Τμῆμα ἀβαθοῦς ἀγγείου, πιθανότατα ἀμφορέα.	Γ | Εὐμελὶς ἦκ[ε] | ός τάχος. | Ἀρκέσιμος. | Ε	The Athenian Agora XXI 9, B7	490 - 450 π.Χ.
49	**A66/66**	Ἐρυθρόμορφη οἰνοχόη	Εὐρυμέδον εἰμ[ὶ] κυβάδε hέστεκα.	SEG XLIX 84	490-460 π.Χ.
50	**A54/54**	Τμήμα χείλους ἀττικοῦ μελαμβαφοῦς σκύφου	Ἐρχσίες κα[λός].	SEG LVI 94	Περὶ τὸ 480 π.Χ.
51	**ΕΠ8/ 119**	Θραῦσμα βάσης μελαμβαφοῦς σκύφου	κ]αταπ[ύγων	Pontische Studien 416, no 13	Περὶ τὸ 480 π.Χ.
52	**M2/ 101**	Ἀττικὸς ἀμφιπρόσωπος ἀνάγλυφος	(α) Ἐρόνασσα εἰμὶ καλὲ πάνυ. (β) Τίμυλλος καλὸς hος τό[δε τ]ὸ πρόσῶπον.	SEG XXXVI 580 SEG XLV, 729	480 - 470 π.Χ.

		κάνθαρος			
53	**IT9/ 259**	Μελαμβαφὴς ὅλπη τοῦ τοπικοῦ Ποσειδωνιακοῦ ἐργαστηρίου	(α) Ἀπολλόδορος · Ƶύλλας · ἔραται · (β) Ϝόλχας · ἀπυγιζε · Ἀπολλόδορον · (γ) Ὀνάτας · Νιξῶς · ἔραται · (δ) Ηύβριχος · Παρμύνιος · ἤραται ·	IGASMG IV 33	480-470 π.Χ.
54	**A41/41**	Ἀμφορέας τύπου Β	Βατίων | καλός τωι δοκεῖ. | κ	SEG XXVI 65	Περὶ τὸ 470 π.Χ.
55	**A18/18**	Βάση λεκανίδος	Ἀλ{λ}καῖος καλὸς | το<ι> δοκεῖ Μέλιτι.	The Athenian Agora XXI 13-14, C 19 (b)	470-460 π.Χ.
56	**A21/21**	Θραῦσμα λεκανίδος	[---]ḷος καὶ h[---] | [---]σα καὶ Χ[---] | [---]ιον ἐβε[νῶντο ---] | [---]ἐβενἔτ[ο ---].	The Athenian Agora XXI 13, C 14	475-450 π.Χ.
57	**A22/22**	Ἥμισυ τμῆμα ἡμισφαιρικοῦ μελαμβαφοῦς ὑποστατοῦ	[- - -]ος Νικ[---] | καλό[ς].	The Athenian Agora XXI 13, C 15	475 - 450 π.Χ.
58	**A23/23**	Πόδι μελανόμορφης κύλικος	Τιμόχσενος καλός.	The Athenian Agora XXI 13, C 16	475 - 450 π.Χ.
59	**A24/24**	Τμῆμα βάσης σκύφου κορινθιακοῦ τύπου	Θεσ πιεὺς κα[λός].	The Athenian Agora XXI 13, C 17	475 - 450 π.Χ.
60	**A25/25**	Βάση μικρῆς λεκανίδος	Σοσίας καταπύγον | hός φησιν ho γράφσας.	The Athenian Agora XXI 13, C 18	475 - 450 π.Χ.
61	**A26/26**	Βάση λεκανίδος.	Θεοί· Θερικλῆς | καλός | θεοί· Πῄχσονος | Τιμόχσενος | καλός | Χαρμίδες | καλός.	The Athenian Agora XXI 14, C 21	475 - 450 π.Χ.
62	**A27/27**	Τμῆμα βάσης λεκανίδος	[Ἀλ]καῖος καταπ[ύγον].	The Athenian Agora XXI 14, C 22	475 - 450 π.Χ.
63	**A28/28**	Θραῦσμα ἀπὸ τὸ χεῖλος λεκανίδος.	ἔτλη λαḳḳόṗṛ[ο]ḳτος | ho Συδρόμαχος.	The Athenian Agora XXI 14, C 23	475 - 450 π.Χ.
64	**A30/30**	Μικρὸ τμῆμα βάσης πήλινης λεκανίδος	*vacat* Μν[- - -] | [κατα]πύγο[ν].	The Athenian Agora XXI 14, C 25	475 - 450 π.Χ.
65	**A40/40**	Ὄστρακο	Θεμισθοκλῆς | Καταπύγῶν | Νεοκλέος.	SEG XLVI 80	475 - 450 π.Χ.
66	**A31/31**	Βάση κορινθιακοῦ σκύφου	Σικέλε καλέ τοι δοκεῖ τῶι μοιχῶι.	SEG XLII 76 H	475-450 π.Χ.
67	**A32/32**	Ἥμισυ τμῆμα βάσης μελαβαφοῦς σκύφου	[κα]ṭạṗύγ[ον] | Ἀριστομέ[νες].	The Athenian Agora XXI 14, C 26	475 - 450 π.Χ.
68	**A47/47**	Βάση ληκύθου	Μίρινα καλὰ | καὶ φίλα τὸ δοκῶν | Εὐμάρει.	Sourlas, ὑπὸ ἐκτύπωση	Μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
69	**A33/33**	Κατώτερο τμῆμα μελαμβαφοῦς	Σικέλα καταπύγ(αινα vel -ων).	The Athenian Agora XXI 14, C 27	450 – 425 π.Χ.

		σκύφου			
70	**IT2/ 244**	Κύπελλο	καταπύγōν ho ??	IGASMG III 23	450 - 400 π.Χ.
71	**IT3/ 245**	Θραῦσμα ἀγγείου	Σοσ[ίας] | καταπύγ[ο]ν ho γρα[φσας φεσίν].	Mon. Ant. 22 (1913) 459	Πρὶν τὸ 430 π.Χ.
72	**A65/65**	Κάλυμμα ἐρυθρόμορφης πυξίδας	Φιλωνίδης (κάτω ἀπὸ τὸ φαλλό) Ἡ αὐλητρὶς Ἀνεμώνη (γύρω ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ αἰδοῖο).	CAVI 859	Περὶ τὸ 430 – 420 π.Χ.
73	**Λ1/136**	Μελαμβαφὲς ὄστρακο	Φαέστας | καλός, | ὡς φάσι ὁ γράψαις | Ὠγεσθένη.	IG XII 2, 268	5ος / 4ος αἰ. π.Χ.
74	**A36/36**	Θραῦσμα λύχνου	Κοκ(κος ἢ -κοι) | καλ(ὸς ἢ -οί).	The Athenian Agora XXI 14 - 15, C 30	Ὕστερος 5ος - πρώϊμος 4ος αἰ. π.Χ.
75	**A38/38**	Μελαμβαφὲς σφονδύλι ἀδραχτιοῦ	καὶ λαικάστρια.	Athenian Agora XXI 15, C 34	4ος αἰ. π.Χ.
76	**ΕΠ6/ 117**	Θραῦσμα σώματος ἀμφορέα	Κοτυτί|ωμ πόρνας | ἔραται τᾶς | νέας [- - -] *vacat*	SEG XXXVII 661	4ος αἰ. π.Χ.
77	**ΕΠ7/ 118**	Θραῦσμα μελαμβαφοῦς πινακίου	Εὐμη[- -] | τὰν ψυ̣[- -](ψ[ωλάν]) | λείχ[ει?].	SEG XXVI 808	4ος αἰ. π.Χ.
78	**ΕΠ9/ 120**	Θραῦσμα βάσης μεγάλου μελαμβαφοῦς πινακίου	[Ἡρ]α̣κ̣λῆς | Ἡρακλῆς | [- - -]ν πυγιζ(- -) | πυγιζ(- -).	Graffiti Chersonesa no. 472a.	4ος αἰ. π.Χ.
79	**D3/296**	Τμῆμα καλύμματος ἀγγείου	Α. Προσοσία καλή. | Πανταλέων κ|αλός. Β. Πανταλέων καλό|ς. | Προ(σο)σία καλ̣[ή].	The Athenian Agora XXI 15, C 31.	400-390 π.Χ.
80	**ΕΠ21/ 132**	Μελαμβαφὴς κύλικα	(α) Εὔφρονός εἰμι. (β) Κολανδάκης καλός.	Tolstoij 1953, 11 ἀριθ. 7	400 – 350 π.Χ.
81	**A37/37**	Ἀποσπασματικὸς μελαμβαφὴς σκύφος	(α) Θειοδοσία λαικάδ̣ε̣[ι] ε̣ὖ. (β) Λ(αικάστρια).	The Athenian Agora XXI 15, C 33	Μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.
82	**Σ6/230**	Θραῦσμα μεγάλου ἀβαφοῦς ἀγγείου	Α. Ἀπολλ[όδωρος vel οδώρου] | Ἀπολλοδ[ώρου]. Β. [Ἀ]πολλ[ο]δώρου | [π]ορνοκ[όπ]ου.	SEG XXXV, 1005	350 - 300 π.Χ.
83	**ΕΠ5/ 116**	Μελαμβαφὴς λύχνος βορειοελληνικοῦ ἐργαστηρίου	Πυγή.	SEG LII 711 (LXIV)	355 - 275 π.Χ.
84	**A53/53**	Τμῆμα μελαμβαφοῦς κανθάρου	ψ[ω]λή.	SEG LVI 323	350-325 π.Χ.
85	**IT1/ 243**	Ἐρυθρόμορφη πελίκη	Βουκολίων | μέλεος, | Λίβυσσα | κατάπυγος.	SEG XL 908	Περὶ τὸ 330 π.Χ.
86	**IT14/ 256**	Μελαμβαφὴς οἰνοχόη	Μέγων ὁ πορνολύτας	Glotta 40 (1962) 50-51	4ος/3ος αἰ. π.Χ.
87	**Σ5/229**	Βάση λύχνου	Εἰμὶ δὲ Παυσανία τοῦ καταπυγοτάτο.	IGDS I 151	3ος /2ος αἰ. π.Χ.
88	**M7/ 106**	Πήλινη μήτρα ἀνάγλυφου ἀγγείου	1) Ἀφελῶς γε. 2) Πρόσαγέ δη. 3) Ἄγε Κυνάριον. 4) Ἄκρως γε. 5) Παρδαλίς. 6) Κυνηγός.	SEG XLV 785. 13	2ος αἰ. π.Χ.

89	**M8/ 107**	Πήλινη μήτρα ἀνάγλυφου ἀγγείου	1) Ἔχω|σε. 2) Ἄκρω|ς. 3) Ἴνν|αι. 4) Ἔα δή. 5) Πρόσαγε. 6) Σχολῇ. 7) Ἐπίδος. 8) Ἔα ἐ|μέ.	SEG XLV 785. 14	2ος αἰ. π.Χ.
90	**M12/ 111**	Ἀνάγλυφος σκύφος.	1) Σχολῇ ὤθει. 2) Σοφὸς γ᾽ εἶ. 3) Πρόσαγε|δή 4) ᾧδε θέ<λ>ω. 5) Τί ψοφεῖ | ἡ σαμβύκη; 6) ἰμὶ καλή. 7) ΤΩΠΡΟΛΟΙ|ΜΩΙ. 8) ΕΥΨΥΧΗ	SEG XXXIV, 687	2ος αἰ. π.Χ.
91	**M1/ 100**	Θραῦσμα ἀνάγλυφου ἀγγείου.	Ἄκρως.	ΑΔ 38 (1983) Α΄ 211-238	β΄ μισὸ 2ου αἰ. π.Χ. – α΄ μισὸ 1ου αἰ. π.Χ.
92	**M4/ 103**	Μικρὸ θραῦσμα ἀνάγλυφου σκύφου	[ΕΥΨΥ]ΧΗ.	ΕΡΩΣ 144	Τέλη 2ου - ἀρχὲς 1ου αἰ. π.Χ.
93	**MA21/ 279**	Πήλινο μυροδοχεῖο *(ampulla)* μὲ πλαστικὴ διακόσμηση.	Κατα|ξύομ|αι ὁ κύ|ριος.	BE 2011, 491	Ὕστεροι ἑλληνιστικοὶ / πρώιμοι αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
94	**H1/99**	Ἐρυθροβαφὲς πινάκιον (terra sigillata)	Ὀλυμπᾶ. | Ὅς ἂν ἄρῃ, πυγισθήσεται.	SEG XXVII 240	1ος αἰ. μ.Χ.

Στὸν σχολιασμένο κατάλογο τῆς παρούσας μελέτης περιλαμβάνονται 94 ἐπιγραφές, οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ὁποῖες εἶναι ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση τῶν ἀγγείων. Περιλαμβάνονται ἐπίσης μερικὲς γραπτὲς πρὶν ἀπὸ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφές, καθὼς καὶ κάποιες ἐγχάρακτες ἐπιγραφὲς σὲ μήτρες ἀνάγλυφων σκύφων. Σημαντικὸ στοιχεῖο γιὰ τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς εἶναι ὁ τόπος εὕρεσης τῶν ἀγγείων. Μιὰ πρώτη παρατήρηση εἶναι ὅτι ὅλα τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἀνωτέρω καταλόγου, γιὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν πληροφορίες γιὰ τὸν ἀκριβὴ τόπο εὕρεσής τους, ἔχουν βρεθεῖ ἐντὸς οἰκιστικῶν συνόλων, δηλαδὴ ἐντὸς "ἀστικῶν" χώρων. Ἐπίσης πολὺ μεγάλο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ χρονολογικὴ κατανομή τους. Ἂν θέσουμε ὡς ὅριο τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. γιὰ τὴ χρονολογικὴ κατανομὴ τῶν ἀγγείων βλέπουμε ὅτι τὰ 68 ἀπὸ τὰ 94 χρονολογοῦνται στὴν περίοδο ἀπὸ τὸ 650 π.Χ. περίπου ἕως τὸ 450 π.Χ. Βλέπουμε ἐπίσης ὅτι μετὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ὑπάρχει μόνον ἕνα παράδειγμα ἐγχάρακτης ἐπιγραφῆς σὲ πινάκιο τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ. (**99/H1**), ποὺ χρησιμοποιεῖ αἰσχρὸ λεξιλόγιο μὲ διαφορετικὸ ὅμως πνεῦμα καὶ συγκεκριμένα μὲ σκοπὸ νὰ προειδοποιήσει ἕναν ἐπίδοξο τυμβωρύχο.

Ὡς πρὸς τὴ γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν πολὺ μεγάλο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ 42 ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ-ἐγκωμιαστικοῦ ἢ σεξουαλικοῦ-αἰσχροῦ περιεχομένου ἔχουν βρεθεῖ στὴν Ἀθήνα, περιοχὴ γιὰ τὴν ὁποία διαθέτουμε τὶς περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὴν παιδεραστία.

Ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον εἶναι ἐπίσης τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἐγχάρακτα αὐτὰ ἐρωτικὰ ἢ αἰσχρὰ μηνύματα εἶχαν ἀναγραφεῖ σὲ οἰκιακὰ ἀγγεῖα, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ σὲ συμπόσια.

Ὡς πρὸς τὴν ἀναλογία τοῦ εἴδους τῶν ἐρωτικῶν καὶ τῶν αἰσχρῶν ἐπιγραφῶν παρατηρεῖται ὅτι αὐτὴ εἶναι 1:1, δηλαδὴ 21 ἐρωτικὲς καὶ 21 σεξουαλικὲς-αἰσχρές. Οἱ αἰσχροῦ ἢ ὀνειδιστικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφὲς κατὰ τὶς ὁποῖες ἕνα πρόσωπο ὀνομάζεται καταπύγον ἐμφανίζεται μάλιστα κατὰ τὴν περίοδο 530-500 π.Χ.[1441] Ἡ διαφορά, ποὺ παρατηρεῖται ὅμως εἶναι ὅτι οἱ ἐρωτικὲς ὑπερτεροῦν μέχρι τὸ α΄ μισὸ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ., ἐνῶ οἱ σεξουαλικὲς ὑπερτεροῦν μετὰ τὸ β΄ μισὸ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ κυρίως κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἀπουσιάζουν ἐντελῶς οἱ ἐρωτικὲς - ἐγκωμιαστικὲς ἐπιγραφές.

Στὶς ἐρωτικὲς ἐγκωμιαστικοῦ τύπου ἐπιγραφὲς τῆς Ἀττικῆς χρησιμοποιεῖται μέχρι τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἡ ἐπαινετικὴ λέξη *καλὸς* καὶ σὲ 4 περιπτώσεις ἡ λέξη *καλή*. Ὁ γυναικεῖος ἔπαινος ποὺ συναντᾶται στὶς ἐγχάρακτες ἐπιγραφές, κύριο στοιχεῖο τῶν ὁποίων εἶναι ὁ αὐθορμητισμός, θεωρῶ ὅτι ἀπευθύνεται σὲ ἑταῖρες, ἐπειδὴ καμία ἄλλη Ἀθηναία δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κυκλοφορεῖ ἐλεύθερα ἐκτὸς τοῦ γυναικωνίτη καὶ νὰ συμμετέχει σὲ συμπόσια. Ἀκόμα καὶ ἂν τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ δὲν χρησιμοποιήθηκαν ποτὲ σὲ συμπόσια, θεωρῶ ἀπίθανη τὴν χάραξη τοῦ ὀνόματος μιᾶς σεβάσμιας Ἀθηναίας πάνω σὲ ἕνα ἀγγεῖο συνοδευόμενο ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *καλή*. Θεωρῶ ἐπίσης προβληματικὴ τὴν ἄποψη τῆς Kreilinger ὅτι ὁ ἔπαινος *καλὴ* σὲ ὁρισμένες γραπτὲς ἐπιγραφὲς μπορεῖ νὰ ἀναφέρεται καὶ σὲ νεαρὲς γόνους τῆς καλῆς κοινωνίας τῆς Ἀθήνας,[1442] κατ᾽ ἀντιστοιχίαν μὲ τὶς γραπτὲς ἐπιγραφές, ποὺ ἐπαινοῦσαν κάποιους νεαροὺς ἄνδρες ὡς καλοὺς στὸ πλαίσιο τῆς ἀριστοκρατικῆς προπαγάνδας ἀλλὰ καὶ τὶς ἀντίστοιχες ἐγχάρακτες ἐπιγραφές, ποὺ ἀναφέρονται σὲ ἄνδρες καλοὺς καὶ οἱ ὁποῖες κατὰ τὴ γνώμη μου ἐκφράζουν τὸ ἀριστοκρατικὸ ὁμοερωτικὸ ἔθος. Ἡ παραγγελία ἑνὸς ἀγγείου μὲ γραπτὴ ἐπιγραφὴ μὲ τὸ ὄνομα μιᾶς νεαρᾶς κόρης ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς συνοδευόμενο ἀπὸ τὸ χαρακτηρισμὸ *καλὴ* ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν λαϊκὴ ἠθικὴ τῆς ἐποχῆς καὶ θὰ ἦταν κατὰ τὴ γνώμη μου τουλάχιστον ἐκκεντρική.

Πέραν τῶν ἐγκωμιαστικῶν σχολίων γιὰ ἑταῖρες ἔχουν ἐπίσης διασωθεῖ λίγοι αἰσχροί-σεξουαλικοὶ χαρακτηρισμοὶ γιὰ αὐτές. Ἔτσι, σὲ 4 ἐπιγραφὲς (**64/A64, 33/A33, 37/A37, 38/A38**), οἱ δύο ἐκ τῶν ὁποίων χρονολογοῦνται στὸν 5ο αἰ. π.Χ. καὶ οἱ ἄλλες δύο στὸν 4ο αἰ. π.Χ., κάποιες γυναῖκες χαρακτηρίζονται μὲ τὰ ἐπίθετα *καταπύγαινα*,

---

[1441] Κατὰ τὸν Immerwahr οἱ ἐπιγραφὲς τοῦ τύπου ἀποτελοῦν ἔκφραση εὐθυμίας, βλ. Immerwahr 1990, 79-80.

[1442] Kreilinger 2006, 232.

καὶ *λαικάστρια*. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ ἐρωτικὴ ἀκόμα καὶ ἐπαγγελματικὴ ἀντιζηλία ἢ ἡ ἀπόρριψη ἔχουν παίξει τὸν ρόλο τους γιὰ τὶς ἀναγραφὲς αὐτές.

Δὲν πρέπει πάντως νὰ θεωρηθεῖ τυχαῖο τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπὸ τὶς 21 ἐγκωμιαστικὲς-ἐρωτικὲς ἐπιγραφές οἱ 20 χρονολογοῦνται πρὶν τὸ 450 π.Χ., ἐνῶ οἱ ἀντίστοιχες αἰσχρὲς κατὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ εἶναι 15. Οἱ ἐγκωμιαστικὲς ἐπιγραφὲς μετὰ ἀπὸ 450 π.Χ. σχεδὸν ἐξαφανίζονται (μόνο ἡ ἐπιγραφὴ **47/A47** ἔχει χρονολογηθεῖ "μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.", πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι δὲν ἀπέχει πολὺ χρονικὰ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὐτή), ἐνῶ οἱ αἰσχρὲς συνεχίζουν μέχρι καὶ τὸ β΄ μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

Εἶναι πιθανὸ ὅτι τὸ θέμα σχετίζεται μὲ τὶς ἀλλαγές, ποὺ προκάλεσε ἡ μεταρρύθμιση τοῦ Ἐφιάλτη τὸ 462 π.Χ., μὲ τὴν ὁποία ἀφαιρέθηκαν οἱ πολιτικὲς ἁρμοδιότητες ἀπὸ τὸν Ἄρειο Πάγο καθὼς καὶ τὴν ἐπέκταση τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς σὲ θέσεις ἀρχόντων στοὺς ζευγίτες τὸ ἔτος 457 π.Χ. Μὲ τὶς μεταρρυθμίσεις αὐτὲς ἡ ἀθηναϊκὴ δημοκρατία ἀφαιροῦσε ἀπὸ τὴν ἀριστοκρατία προνόμια ὑπὲρ τοῦ ἀνερχόμενου ἀθηναϊκοῦ δήμου, ὁ ὁποῖος δὲν φαίνεται νὰ συμπαθοῦσε τοὺς "καλοὺς" τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἔβλεπε μὲ καχυποψία τὶς πρακτικές της. Ἂν μάλιστα θεωρήσουμε ὅτι τὸ ἐπίθετο καλὸς στὰ χαράγματα ὑπονοεῖ συχνὰ μέχρι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὴν παιδεραστικὴ σχέση καὶ τὴν προβολὴ μιᾶς ἐν γένει ὁμοερωτικῆς συμπεριφορᾶς τῆς ἀνώτερης τάξης,[1443] ἀποδεκτῆς ἀπὸ τὴν ἴδια καὶ πιθανότατα σὲ παλαιότερους χρόνους ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς κοινωνίας, ἡ διακοπὴ τῆς ἀναφορᾶς αὐτῆς στὰ ἀγγεῖα, ποὺ ἀποτελοῦσαν βασικὰ σκεύη ἑνὸς συμποσίου, ὑποδεικνύουν μία σημαντικὴ ἀλλαγὴ στὰ κοινωνικὰ ἤθη καὶ κυρίως τὴ μὴ ἀποδοχὴ τῶν πρακτικῶν αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ κοινωνία. Ἡ ρητὴ καταδίκη τους θὰ ἔρθει λίγα χρόνια ἀργότερα, ὅπως μποροῦμε νὰ συμπεράνουμε ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοφάνη, στὰ ὁποῖα διαφαίνεται ἡ ἀπέχθεια τῶν δημοκρατικῶν στρωμάτων ἀπέναντι στὴν ἀριστοκρατία τὰ ἤθη, τὶς πρακτικὲς καὶ τὶς ἀπόψεις της.[1444]

Ὁρισμένα ἀπὸ τὰ χαράγματα αὐτὰ καὶ συγκεκριμένα ἐκεῖνα ποὺ χρονολογοῦνται στὸ γ΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀγορὰ (**16/A16**, **23/A23**, **25/A25**, **26/A26**, **27/A27**, **30/A30**), ἔχουν θεωρηθεῖ ἀπὸ τὴ Steiner ὅτι μπορεῖ νὰ ἀνήκουν σὲ ἀγγεῖα, ποὺ χρησιμοποιήθηκαν κατὰ τὴ διάρκεια συσσιτίων τῶν ἀρχόντων. Ἡ χρήση τους ἔχει δώσει τροφὴ σὲ ὑποθέσεις γιὰ συγκεκριμένες συμπεριφορὲς τῆς καταρρέουσας ἀριστοκρατικῆς ἐλίτ, ἡ ὁποία εἶχε μεταφέρει τὸ κλίμα ἰδιωτικοῦ συμποσίου στὸ δημόσιο χῶρο.[1445] Βέβαια ἡ ὕπαρξη ὀστράκων μὲ

[1443] Γιὰ τὸ θέμα βλ. καὶ Steiner 2002, 354-355· Hubbard 1998, 49.

[1444] Βλ. σχετικὰ Hubbard 1998, 48-78 καὶ Hubbard 2000, 1-11.

[1445] Βλ. Steiner 2002, 347-379. Σύμφωνα μὲ τὴν Steiner τὸ συσσίτιο τῶν ἀρχόντων ἔχει τὴν ἀπαρχή του στὸ συμπόσιο καὶ στὸν ἀντίποδα τοῦ συσσιτίου τῶν ἀρχόντων βρίσκεται ἡ σίτιση

αἰσχρὸ περιεχόμενο δὲν μπορεῖ νὰ ἑρμηνευθεῖ κατὰ τὴν ἄποψή μας μονομερῶς ὡς χαράγματα ποὺ προέρχονται, ὅπως ὑποστηρίζει ἡ Steiner, ἀπὸ τὶς ἐλίτ ποὺ ἀντιδροῦν στὴ μείωση τῆς δύναμής τους, ἀλλὰ κάλλιστα αὐτὰ θὰ μποροῦσαν νὰ ἀποτελοῦν τὴν "ἀπάντηση" τῶν κατωτέρων τάξεων στὶς ἀνώτερες καὶ μιὰ διακωμώδηση τῶν πρακτικῶν τους, ἂν μάλιστα θεωρηθοῦν ὅτι προέρχονται ἀπὸ χώρους, ποὺ ἀποτελοῦσαν μέρη κοινῆς συνεύρεσης τῶν ἀξιωματούχων, οἱ ὁποῖοι προέρχονταν ἀπὸ διαφορετικὲς κοινωνικὲς τάξεις, καὶ συνεπῶς πεδίο ἐπίδειξης τοῦ κοινωνικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Εἶναι ἐμφανὲς λοιπὸν ὅτι ἡ περίοδος γύρω στὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. εἶναι κομβική, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐξαφάνιση τῶν γραπτῶν ἐπαινετικῶν ἐπιγραφῶν ἀπὸ τὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα στὸ γ΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Σημειώνεται ἐπίσης ὅτι ἀπὸ τὸ β΄ μισὸ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ μέχρι τὸ τέλος τοῦ 4ου αἰ. π.Χ., ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν γνωστῶν σήμερα 7 χαραγμάτων τὰ 6 εἶναι αἰσχροῦ περιεχομένου.

Ἐνδιαφέρον βέβαια παρουσιάζουν καὶ τὰ χαράγματα ἀπὸ τὶς ἄλλες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος. Μέχρι τὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. μποροῦν νὰ χρονολογηθοῦν καὶ ὅλα τὰ χαράγματα, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἑλλάδα. Συγκεκριμένα ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν σωζόμενων 7 χαραγμάτων, τὰ 4 χρονολογοῦνται στὸν 6ο αἰ. π.Χ., ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα 3 μποροῦν νὰ χρονολογηθοῦν τὸ ἀργότερο μέχρι τὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἐγκωμιαστικὰ καὶ χρονολογοῦνται κατὰ τὸν 6ο αἰ. π.Χ. (**93/ΚΕ4**, **94/ΚΕ5**, **92/ΚΕ3**, **90/ΚΕ1**), ἐνῶ τὰ δύο, ποὺ ἔχουν αἰσχρὸ περιεχόμενο (**95/ΚΕ6**, **97/ΚΕ8**) χρονολογοῦνται στὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Τὰ ἐν λόγω χαράγματα μάλιστα σώζονται σὲ ἀγγεῖα, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ σὲ συμπόσια (σκύφοι, κύλικες, κάνθαροι), ἐνῶ ἕνα χάραγμα σώζεται σὲ ἐξάλειπτρο (**93/ΚΕ4**), ἕνα ἀγγεῖο, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖτο ὡς ἀρωματοδοχεῖο. Δυστυχῶς ὅμως γιὰ τὰ 5 ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ δὲν γνωρίζουμε τον ἀκριβὴ τόπο τῆς εὕρεσής τους ἐνῶ τὰ ἄλλα 2 (**97/ΚΕ8**, **98/ΚΕ9**) εἶχαν χρησιμοποιηθεῖ ὡς κτερίσματα τάφων. Ὅλα ὅμως τὰ σχήματα τῶν ἀγγείων μποροῦν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν σφαίρα τοῦ ἰδιωτικοῦ.

Ἐντυπωσιακὸ παραμένει τὸ γεγονὸς ὅτι ἐκτὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας στὶς ἄλλες περιοχές, τὰ ἐρωτικὰ-ἐγκωμιαστικὰ χαράγματα ὑπολείπονται ἀριθμητικὰ

τῶν πρυτάνεων στὴ Θόλο, ὅπου σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ ἀριστοκρατικὴ πρακτικὴ τῶν συμποσίων οἱ πρυτάνεις θεωρεῖται ὅτι σιτίζονταν καθήμενοι καὶ ὄχι ἀνακεκλιμένοι, βλ. Cooper & Morris 1990, 78-79. Κατὰ τὴν Steiner ἐπίσης στὰ συσσίτια ἀναπαρήγοντο συμπεριφορές, ποὺ ἄρμοζαν σὲ συμπόσια. Κατὰ τὴ διάρκειά τους μερικοὶ νέοι ἀποκλήθηκαν σὲ χαράγματα ἐπὶ ἀγγείων καλοί, ὅπως καὶ κάποιες ἑταῖρες, ἐνῶ χαράγματα μὲ αἰσχρὸ περιεχόμενο (καταπύγων) συμπλήρωναν τὸ σύνολο. Τέλος, παρωδίες δημοκρατικῶν διαδικασιῶν (χαράγματα ποὺ ἐμμοῦντο τὸ στοιχηδόν, ἀντιγραφὴ τυπικῶν ψηφισμάτων, μίμηση ὀστράκων γιὰ τὶς ὀστρακοφορίες) ἀποτελοῦσαν μᾶλλον τὴν ἀντίδραση μιᾶς ἀριστοκρατίας, ποὺ σταδιακὰ ἔχανε τὰ προνόμιά της.

ἐμφανῶς τῶν σεξουαλικῶν-αἰσχρῶν. Ἐρωτικὲς εἶναι 9 σὲ σύνολο 34 ἐπιγραφῶν. Οἱ τρεῖς τῆς Πελοποννήσου (**73/Π2**, **74/Π3**, **75/Π4**), οἱ ὁποῖες ἄλλωστε εἶναι χαραγμένες στὸ ἴδιο ἀγγεῖο ἀποτελοῦν τὴν ἄλλη περιοχή, στὴν ὁποία φαίνεται μὲ τὰ μέχρι σήμερα δεδομένα ὅτι κυριαρχοῦν οἱ ἐγκωμιαστικὲς ἐπιγραφές.[1446] Στὸν ἀντίποδα τῆς Πελοποννήσου βρίσκεται ἡ περιοχὴ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὅπου ἀπὸ τὰ 10 χαράγματα τὰ 9 ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῶν αἰσχρῶν. Τὰ σχήματα τῶν ἀγγείων ἀνήκουν ὅλα ἐκτὸς ἑνὸς (**117/ΕΠ6**) στὴν κατηγορία των ἀγγείων ποὺ χρησιμοποιοῦνταν σὲ συμπόσια, ὅπως εἶναι οἰνοχόη, κύπελλο, σκύφος, πινάκιο. Ἡ αὐτὴ εἰκόνα περίπου παρατηρεῖται καὶ στὴν Ἰταλία, ὅπου ὅλες οἱ ἐπιγραφὲς ἔχουν αἰσχρὸ περιεχόμενο (**258/ΙΤ16**, **246/ΙΤ4**, **244/ΙΤ2**, **245/ΙΤ3**, **243/ΙΤ1**, **256/ΙΤ14**). Σὲ μία μόνον ἐπιγραφὴ (**251/ΙΤ9**) περιέχονται καὶ οἱ δύο πλευρές, ἡ ἐρωτικὴ καὶ ἡ αἰσχρή. Στὴ Σικελία τέλος, ἔχουμε 3 ἐγκωμιαστικὲς-ἐρωτικὲς (**239/Σ15**, **228/Σ4**, **241/Σ17**) καὶ 3 σεξουαλικὲς-αἰσχρὲς ἐπιγραφές (**225/Σ1**, **230/Σ6**, **229/Σ5**), ἐνῶ μία περιλαμβάνει μᾶλλον καὶ τὶς δύο πλευρές (**226/Σ2**).

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. δὲν ἐμφανίζονται χαράγματα ἐρωτικοῦ ἢ αἰσχροῦ περιεχομένου ἐπὶ ἀγγείων. Τὰ συμπόσια μάλιστα ἄλλαξαν χαρακτήρα. Τὸ μόνο δεῖγμα ἀνάλογων ἐπιγραφῶν σὲ ἀγγεῖα εἶναι οἱ ἐπιγραφὲς τῶν ἀνάγλυφων σκύφων, οἱ ὁποῖες "σχολιάζουν" καὶ "ὑπομνηματίζουν" τὶς ἐρωτικὲς σκηνὲς τῶν ἀνάγλυφων παραστάσεων.

[1446] Ἂν παρατηρήσουμε τὸ σύνολο τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Πελοποννήσου, μόνο 1 ἀπὸ τὶς 17 δὲν ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ἐρωτικῶν-ἐγκωμιαστικῶν.

V

Ἀναλογίες μεταξύ "ἀστικῶν" περιοχῶν καὶ ὑπαίθρου.

Ἕνα σημαντικὸ ζήτημα ποὺ ἀναδεικνύεται ἀπὸ τὴν προηγηθείσα κατηγοριοποίηση εἶναι ἡ ἀναλογία τῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ ἔχουν βρεθεῖ σὲ ἀστικὸ περιβάλλον καὶ ἐκείνων, ποὺ ἔχουν βρεθεῖ στὴν ὕπαιθρο. Ὅταν ἀναφερόμαστε σὲ ἀστικὸ περιβάλλον δὲν ἐννοοῦμε μόνον τὶς μεγάλες πόλεις τῆς ἀρχαιότητος. Ἔτσι τὰ χαράγματα ἐπὶ βράχων, ποὺ βρέθηκαν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς κώμης τοῦ Θορικοῦ θεωροῦνται ὅτι βρίσκονται ἐντὸς ἑνὸς "ἀστικοῦ" περιβάλλοντος. Ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ χαράγματα ποὺ βρίσκονται δίπλα στὰ τείχη ἀκροπόλεων ἢ στοὺς ἐλεύθερους χώρους τῶν πόλεων, ὅπως π.χ. τὸ χάραγμα στὸ βράχο ποὺ ἔχει ἐντοπισθεῖ στὸ λόφο τῶν Μουσῶν στὴν Ἀθήνα (**7/Α7**). Ἀντίθετα οἱ ἐπιγραφές, ποὺ ἔχουν βρεθεῖ κοντὰ σὲ φυλακεῖα, ὅπου στάθμευαν φρουρὲς στρατιωτῶν ἐντάσσονται στὴν ὕπαιθρο χώρα.

Ἀπὸ τὴ μέχρι τώρα παράθεση τῶν στοιχείων εἶναι ἐμφανές ὅτι οἱ περισσότερες ἐπιγραφὲς ἔχουν ἐντοπισθεῖ ἐντὸς τῶν ἀστικῶν περιοχῶν (ὅπως τὶς ὁρίσαμε ἀνωτέρω). Παράλληλα μὲ βεβαιότητα μποροῦμε νὰ ὁρίσουμε ὅτι ἔχουν βρεθεῖ σὲ περιοχὲς ποὺ ἔχουν χαρακτήρα ἀγροτικό, οἱ ἀκόλουθες ἐπιγραφές:

Α) Οἱ ἐπιγραφὲς ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν ναὸ στὴν Ἀλυκὴ τῆς Θάσου (**171/Θ3 - 185/Θ17**), οἱ ὁποῖες ἀνέρχονται σὲ 15.

Β) Ἡ ἐπιγραφὴ **159/Τ2**, ἀπὸ τὴν Τῆνο ποὺ βρέθηκε στὸν Πύργο τοῦ Σμολόβου.

Γ) Οἱ ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὸ Καλάμι τῆς Θάσου (**186/Θ18 - 217/Θ49**), οἱ ὁποῖες ἀνέρχονται σὲ 33.

Δ) Ἡ ἐπιγραφὴ **218/Θ50** ἀπὸ τὴν Πλάκα τοῦ Φονιᾶ στὴ Θάσο.

Ε) Οἱ ἐπιγραφὲς **49/Α49, 57/Α57, 60/Α60, 62/Α62, D5, 55/Α55, 61/Α61,** ἀπὸ τὴν Ἀττική (κυρίως ἀπὸ τὸν Ὑμηττό).

ΣΤ) Οἱ ἐπιγραφὲς **157/ΣΥ1, 168/ΑΜ1, 154/Ν1, 155/Ν2, 221/Ε3** ἀπὸ τὶς νήσους τοῦ Αἰγαίου.

Ζ) Ἡ ἐπιγραφὴ **290/ΑΙ5** ἀπὸ τὸ Abou-Koueh τῆς Αἰγύπτου.

Η) Ἡ μοναδικὴ ἐπιγραφὴ ἐπὶ ἀγγείου, ποὺ βεβαιωμένα ἔχει βρεθεῖ σὲ ἀγροτικὸ ἱερό, ἡ **59/Α59,** ἡ ὁποία βρέθηκε στὶς ἀνασκαφὲς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διός στὸν Ὑμηττό.

Οἱ ἐπιγραφὲς τοῦ εἴδους ἀνέρχονται σὲ 64 καὶ ἀποτελοῦν περίπου τὸ 1/5 τοῦ συνόλου τῶν ἐρωτικῶν καὶ αἰσχρῶν χαραγμάτων. Συμπεραίνουμε λοιπὸν ὅτι καὶ τὰ ἐρωτικὰ χαράγματα εἶναι μία "ἀστικὴ" ὑπόθεση, ἂν καὶ κάποιος θὰ περίμενε μεγάλο ἀριθμὸ χαραγμάτων στὴν ὕπαιθρο, ὅπου πιθανῶς ὑπῆρχε μεγαλύτερη ἐλευθερία στὴν ἐρωτικὴ ἔκφραση. Παράλληλα, οἱ σκηνὲς καὶ τὰ εἰδύλλια ποὺ περιγράφονται στὰ ἑλληνιστικὰ μυθιστορήματα εἶχαν δημιουργήσει ἄλλες προσδοκίες, ἰδιαίτερα μάλιστα

ἂν θεωρήσουμε ὅτι μεγάλο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ γνώριζε γραφή, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ μεγάλο ἀριθμὸ διαφόρων εἰδῶν χαραγμάτων, ποὺ ἔχει ἀποκαλυφθεῖ στὴν ἀττικὴ ὕπαιθρο.[1447]

[1447] Παράδειγμα ἀποτελοῦν τὰ πολυάριθμα χαράγματα, ποὺ ἔχει ἐντοπίσει ὁ καθηγητὴς Merle Langdon στὴ νότια καὶ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἀκόμα δημοσιευθεῖ. Γιὰ τὸ θέμα τῶν χαραγμάτων τῆς Ἀττικῆς καὶ τὸν συσχετισμὸ τους μὲ τὶς ἐπιγραφικὲς συνήθειες τῆς ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας βλ. ἐπίσης Taylor 2011, 90-108.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΕΡΩΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Εἰσαγωγή

Στὸ κεφάλαιο παρουσιάζονται οἱ κυριότερες λέξεις μέσω τῶν ὁποίων προσδιορίζονται οἱ ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφές. Πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς συναντῶνται καὶ στὶς φιλολογικὲς πηγές, μέσω τῶν ὁποίων τὶς περισσότερες φορὲς ἔχει προσδιορισθεῖ καὶ τὸ σημασιολογικό τους εὖρος[1448].

Οἱ παρουσιαζόμενες λέξεις χωρίζονται σὲ δύο γενικὲς κατηγορίες· Αὐτὲς ποὺ ἐκφράζουν ἔπαινο ἢ ἐγκώμιο μὲ τὴν εὐρεία σημασία τοῦ ὅρου καὶ αὐτές, ποὺ ἔχουν σεξουαλικὸ ἢ "αἰσχρὸ" νόημα, ἂν καὶ πολλὲς φορὲς πρέπει νὰ διευκρινισθεῖ ἐὰν πρόκειται γιὰ κυριολεκτικὸ ἢ προσβλητικὸ καὶ ὑβριστικὸ χαρακτηρισμό.

Στὴν πρώτη κατηγορία κυριαρχεῖ ἡ λέξη "καλός", ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἔννοια τοῦ "ὡραῖος" σωματικά, ἀλλὰ συχνὰ καὶ ψυχικά. Ἡ λέξη μεταφέρει στὶς ἐπιγραφὲς τὸ νοηματικὸ βάρος τῆς παιδεραστίας καὶ τῆς ὁμοφυλοφιλίας. Παράλληλα συναντῶνται καὶ ἄλλοι ἐπαινετικοί, μὲ τὴν εὐρύτερη ἔννοια, χαρακτηρισμοί, ὅπως π.χ. ὡραῖος, ἔραμαι, ἔχω, φιλῶ.

Στὴν δεύτερη κατηγορία ἀνήκουν ἐπιγραφές, στὶς ὁποῖες ἀναφέρονται τὰ ρήματα βινῶ, οἴφω, πυγίζω καὶ τὰ παράγωγά τους, καθὼς καὶ κάποιες ἄλλες λέξεις, ποὺ προσδιορίζουν τὸ σεξουαλικὸ ἢ ἀκόμη καὶ τὸ ἐπιθετικὸ-προσβλητικὸ περιεχόμενο κάποιων ἐπιγραφῶν. Φυσικὰ τὸ λεξιλόγιο καὶ σὲ αὐτὴν τὴν κατηγορία εἶναι εὐρύτερο καθὼς ἐμφανίζονται σπανιότερα καὶ ἄλλες λέξεις, ὅπως κίναιδος, λαικάζω, πόρνος κ.ἄ, πολλὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες εἶναι ἐπίσης γνωστὲς ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς πηγὲς καὶ κυρίως τὴν ἀττικὴ κωμωδία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν κύρια πηγὴ γνώσης τῆς λαϊκῆς γλώσσας κατὰ τὴν κλασικὴ ἐποχή.

Στὸ παρὸν κεφάλαιο γίνεται μία ἀποθησαύριση τῶν λέξεων τῶν δύο αὐτῶν κατηγοριῶν. Ἡ παρουσίασή τους γίνεται μὲ ἀλφαβητικὴ σειρὰ καὶ στὸν σχολιασμὸ τῆς καθεμίας προηγεῖται ἕνας πίνακας μὲ τὴν ἐπιγραμματικὴ παρουσίαση τῶν χαραγμάτων, ποὺ περιλαμβάνουν τὴ συγκεριμένη λέξη. Κάθε λῆμμα τοῦ πίνακα περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα πεδία: α) ἀριθμὸ λήμματος τοῦ σχολιασμένου καταλόγου, β) κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς, γ) βιβλιογραφικὴ τεκμηρίωση, δ) χρονολόγηση. Τὰ λήμματα ἔχουν καταταχθεῖ στὸν πίνακα κατὰ ἀπόλυτη

[1448] Οἱ δύο βασικὲς μονογραφίες γιὰ τὴν ἐρωτικὴ "ὀρολογία" εἶναι: Εὔιου Ληναίου, Ἀπόρρητα (= Ἀπόρρητα) καὶ J. Henderson, The Maculate Muse (= Henderson 1991). Σημαντικὸ εἶναι ἐπίσης τὸ ἄρθρο τοῦ Bain (1991, 51-77).

χρονολογικὴ σειρὰ ἀνεξαρτήτως τῆς περιοχῆς ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχονται. Ὁ τρόπος αὐτὸς ἐπιλέχθηκε ὥστε ὁ ἀναγνώστης νὰ ἔχει τόσο τὴν ἐποπτεία τοῦ ὑλικοῦ κατὰ χρονολογικὴ σειρά, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἀπαραίτητα γιὰ μία ἐπιγραφὴ στοιχεῖα. Ἀκολουθεῖ ὁ σχολιασμὸς κάθε λέξης καὶ τῶν πιθανῶν παραγώγων της ἀπὸ φιλολογικὴ καὶ ἐπιγραφικὴ ἄποψη.

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΕΠΑΙΝΟ Ή ΕΓΚΩΜΙΟ

Στὸ κεφάλαιο *"ὅσα ἀπὸ τοῦ ἐρᾶν ὀνόματα"* τοῦ τρίτου βιβλίου τοῦ *Ὀνομαστικοῦ* τοῦ Πολυδεύκους περιλαμβάνεται μιὰ ἐκτενέστατη καταγραφὴ τῶν λέξεων, ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ἐρωτικὴ διάθεση, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἐρωτικὴ φιλότητα:
«*Ἐρᾶν, φιλεῖν, στέργειν, ἡττᾶσθαι τινος, ἐσπουδακέναι περί τινα, ἐνθέως ἔχειν, κατόχως, ἐμπύρως, διαπύρως· φλέγεσθαι τῷ πόθῳ, ἐκφλέγεσθαι, ὑποτετύφθαι, κεκαῦσθαί τινος, θερμαίνεσθαι ἐπί τινι, ἐκκρέμασθαι ἐξ αὐτοῦ, ἀναπνεῖν, δουλεύειν ἕπεσθαι, παρακολουθεῖν, ἐξηρτῆσθαί τινος, ἕχεσθαι, ἱκετεύειν, δεῖσθαι, καθικετεύειν, ἀντιβολεῖν, παρακαλεῖν, ἐρωτομανεῖν, φιλεραστεῖν, παιδεραστεῖν, γυναικεραστεῖν, φροντίζειν ἐπ᾽ αὐτῷ, ἀλύειν, ἄλγειν, ἀγρυπνεῖν, τετρῶσθαι, κατειλῆφθαι, ἀνακεῖσθαί τινι. Καὶ ἐραστής, καὶ συνεραστὴς δὲ καὶ συνεπιθυμητής, ὡς ὁ Πλάτων· οὐκ οἶδα δ᾽ εἰ καὶ ἐπιθυμητής. Φίλος δὲ καὶ ἐπαινέτης. Τῆς ὥρας ἡττημένος, στέργων, φιλῶν, ἀγαπῶν, δουλεύων. Ἐθελόδουλος, ἔνθεος, ἐπίπνους, κάτοχος. Ἐξηρτημένος, ἠρτημένος, ἐκκρεμάμενος. Ἔμπυρος, διάπυρος, φλεγόμενος, ἑπόμενος, παρακολουθῶν, ἱκετεύων, καθικετεύων, παραπίπτων, καταντιβολῶν, δεόμενος. Φιλόπαις, παιδεραστής, παιδοφίλης ὡς Τηλεκλείδης· καὶ παιδοφιλῆσαι Πλάτων εἴρηκεν ὁ κωμικός, ὁ μέντοι παιδέρως Ζεὺς παρὰ τῷ Τηλεκλείδῃ πέπακται. Γυναικεραστής, γυναιμανής. Ἀλύων, ἀγρυπνῶν, φροντίζων, τετρωμένος, τετοξευμένος, κατειλημμένος, ἀνακείμενος, προσκείμενος. Καὶ γυναῖκας δ᾽ ἐραστρίας Εὔπολις εἴρηκεν, καὶ ἀνδρεράστριαν Ἀριστοφάνης. Ἐρώμενος, ἐρωμένη, παιδικά, στεργόμενος, στεργομένη, φιλούμενος, φιλουμένη, ἀγαπώμενος, ἀγαπωμένη. Καλὸς ὑπέρκαλος πάγκαλος, ἐπέραστος, ὡραῖος, ἐπαγωγὸς προσαγωγός. Ἀνθῶν, ὑπερανθῶν, στίλβων ὑπερστίλβων, λάμπων ὑπερλάμπων, ἵμερον ἀφιείς· καλὴ ὑπερκάλη παγκάλη, ἐπέραστος, ὡραία, ἀνθοῦσα ὑπερανθοῦσα, στίλβουσα, λάμπουσα ὑπερλάμπουσα, ἵμερον ἀφιεῖσα· κάλλος, ὥρα, ἄνθος, ἄνθησις, λαμπρότης, στιλπνότης, αἴγλη, καλλονή. Ἔρως, ἵμερος, πόθος, ἐπιθυμία, ἴυγξ, ἀντέρως, ἀφ᾽οὗ ἀντερῶν καὶ ἀντεραστής, παρὰ δ᾽Εὐπόλιδι καὶ ἀντερώμενος. Καὶ τὸ ζηλοτυπεῖν δ᾽ἐπί τε παίδων ὡραίων καὶ γυνακῶν καὶ πάντων δὲ τῶν ἀγαπωμένων. Προσήκοι δ᾽ ἂν τούτοις ἀξιέραστος πολυέραστος, καὶ κατὰ σύγκρισιν καὶ ὑπέρθεσιν*».

Οἱ κύριες λέξεις, ποὺ συναντοῦμε στὰ χαράγματα καὶ στὶς ἄλλες ἐρωτικοῦ ἤ σεξουαλικοῦ

περιεχομένου ἐπιγραφὲς, περιέχονται στὴν καταγραφὴ τῶν ἐρωτικῶν λέξεων τοῦ Πολυδεύκους.

ΑΓΡΕΟΣ

Θ38/ 206	Μυΐκκος (sic) **ἀγρέος**.	SEG XXXII, 847 B (36)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Κατὰ τοὺς Garlan καὶ Masson τὸ ἐπίθετο *ἀγρέος* προέρχεται ἀπὸ τὸ σπάνια χρησιμοποιούμενο ἐπίθετο ἀγρεῖος, ποὺ σημαίνει τὸν τοῦ ἀγροῦ ἀλλὰ καὶ τὸν σκαιὸ καὶ τὸν φορτικό, ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετο ἄγροικος.[1449] Ἔχει δηλαδὴ τὴ μειωτικὴ σημασία τοῦ ἀγρότη, ἐκείνου, ποὺ δὲν ἔχει λεπτότητα, τοῦ ἀπαίδευτου.[1450] Ἀντίθετα κατὰ τὸν Taillardat τὸ ἐπίθετο ἀγρέος ἀποτελεῖ φωνητικὴ παραλλαγὴ τοῦ ἐπιθέτου ἄγριος ἐπειδὴ τὸ γράμμα Ε πρὶν ἀπὸ τὰ Ο, ΟΥ ἢ Ω εἶχε κατὰ τὸν 4ο αἰ. πολὺ κλειστὴ προφορά, ποὺ πλησίαζε τὸ Ι[1451]. Ὁ Taillardat συνέδεσε μάλιστα τὸ ἐπίθετο ἄγριος μὲ τὴ χρήση του στὶς *Νεφέλες* τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 349): "*ἄγριόν τινα τῶν λασίων τούτων, οἷόνπερ τὸν Ξενοφάντου, σκώπτουσαι τὴν μανίαν αὐτοῦ κενταύροις ᾔκασαν αὐτάς*" καθὼς καὶ τὸν ἀρχαῖο σχολιασμὸ τοῦ στίχου, ποὺ παραθέτει ὁ Φώτιος s.v. "ἄγριοι": *τοὺς παιδεραστὰς οὕτως ἐκάλουν, ἤτοι ὅτι ἄγριον τὸ πάθος, ἢ ὅτι ὁ Πὰν ἔνοχός ἐστι τοῖς τοιούτοις. Καλοῦσι δὲ αὐτοὺς καὶ Κενταύρους. Δῆλον ὅτι καὶ τὰ ἀνήμερα τῶν ζώων ἄγρια καλεῖται. Καὶ Ἄγριος ὁ τὸ ἦθος δύσκολος καὶ ὀργίλος*".
Ὁ Φώτιος ἐπίσης παραδίδει γιὰ τὴ λέξη *ἀγρίους*: *Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου τοὺς σφόδρα ἐπτοημένους περὶ τὰ παιδικὰ οὕτως ὀνόμασε....* Ἀνάλογο εἶναι ἐπίσης τὸ λήμμα τοῦ Ἡσυχίου (Α7798) *ἀγρῖνοι· ἀγρονόμοι. καὶ οἱ παιδερασταὶ οὕτως*. Ὁ Ἡσύχιος ἐπίσης στὴ λέξη *κενταυρικῶς* (Κ2224) παραθέτει τὴν ἑρμηνεία "*ἀγροίκως, ἀγρίως*" καὶ στὴ λέξη κένταυροι (Κ2225) τὴν ἑρμηνεία "*λησταί. καὶ Τιτᾶνες. καὶ οἱ παιδερασταί, ἀπὸ τοῦ ὄρρου*".

Σύμφωνα μὲ τὰ παραπάνω, ὁ Dover παρατήρησε ὅτι οἱ "ἄγριοι ἄνδρες" τοῦ Αἰσχίνη εἶναι ἕνα παρόμοιο εἶδος μὲ τὸν Ἱερώνυμο, τὸν δασύτριχο γιὸ τοῦ Ξενοφάντου, ποὺ συγκρίνεται στὶς *Νεφέλες* τοῦ Ἀριστοφάνους μὲ Κένταυρο, ἕνα ὄν λάγνο καὶ ἕτοιμο νὰ ἐπιτεθεῖ μὲ τὶς ἀκόλαστες ὀρέξεις του σὲ γυναῖκες ἢ ἄνδρες λόγω τῆς ὀμορφιᾶς τους. Κατὰ τὸν ἴδιο, ἡ πυκνὴ τριχοφυΐα θύμιζε τὰ ζῶα καὶ ἦταν ἔνδειξη ἔλλειψης ἐλέγχου τῶν ὀρέξεων[1452]. Στὰ ἀποσπάσματα τῶν κωμικῶν περιλαμβάνεται

[1449] LSJ[9] s.v. "ἀγρεῖος" καὶ Supp. s.v. "ἀγρέος".

[1450] Garlan et Masson 1982, 18. Πρβλ. καὶ Ἀριστοφ. *Νεφέλαι* στ. 654: "ἀγρεῖος εἰ καὶ σκαιός".

[1451] Taillardat 1983, 189.

[1452] Dover 1989, 37-38.

ἐπίσης ἡ φράση *οὐδεὶς κομήτης ὅστις οὐ βινητιᾷ*,[1453] ὅπου κομήτης εἶναι ὁ τρέφων μακριὰν κόμην.

ΑΡΓΥΡΟΥΣ

Θ49/ 217	Μ̣υ̣ἳ[σ]κ̣ο̣ς̣ | Θάσιο[ς] | **ἀργυροῦ̣ς̣.**	SEG XXXII, 847 C (58)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Τὸ ἐπίθετο ἀργυροῦς, ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετο χρυσὸς (ἢ χρυσοῦς), δηλώνουν τὴν ἀξία καὶ τὴν ἀκτινοβολία τοῦ ἐπαινούμενου προσώπου. Ὅπως ἔχουν ἐπισημάνει οἱ Garlan καὶ Masson, ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου θυμίζει τὴν φράση τοῦ Ἀλκμάνος "ἀργύριου πρόσωπον" καθὼς καὶ τὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου (Ω 605): *ἀργυρέοιο· τοῦ λαμπροῦ τοῦ καλλίστου*[1454]. Ἡ λέξη ἄργυρος καὶ τὰ παράγωγά της ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ σὲ ἐπιγράμματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας γιὰ νὰ δηλώσουν κάτι ὄμορφο καὶ πολύτιμο:

EA V 48, 4: «*καὶ πόδες ἀργυρέης λευκότεροι Θέτιδος*»

καὶ EA V 5, 1-2: «*Ἀργύρεον νυχίων με συνίστορα πιστὸν ἐρώτων | οὐ πιστῇ λύχνον Φλάκκος ἔδωκε Νάπῃ*, |...».

ΕΡΑΜΑΙ

ΘΡ6/ 142	[ὁ δεῖνα Πη]ανο[κλ]έος ἔραται.	IG XII 3 542	6ος αἰ. π.Χ.
Α58/ 58	Α. ἐνθάδ᾽ ἀνὲρ ὄμο[σ]ε[ν κα]|τὰ hόρκια παιδὸς **ἐρα[σ]|θὶς** / νείκεα συνμείσχιν (sic)| πόλεμόν θ᾽ ἅμα δα|κρυόεντα. / Γναθίο, | τὸ σφυχ[ὲ] (sic) ὄλετ᾽ ἐν̣ - -| hιερός εἶμι |τὸ hέρο τ̣... - - - .	IG I³ 1399	6ος αἰ. μ.Χ.
Σ2/ 226	Α. Γελῶιος Ἄκ[α]ς **ἔραται**. Β. Γελῶιος | Ἄκ[α]ς | **ἔραται**. Γ. Εὔμαχος δὲ | μισθοτ̣[αι].	IGASMG II 120	Ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
ΙΤ9/ 251	(α) Ἀπολλόδορος · Ξύλλας · **ἔραται** · (β) Ϝόλχας · ἀπυγιζε · Ἀπολλόδορον · (γ) Ὀνάτας · Νιξῶς · **ἔραται** · (δ) Ηύβριχος · Παρμύνιος · **ἤραται** ·	IGASMG IV 33	480-470 π.Χ.
ΕΠ6/ 117	Κοτυτί|ωμ πόρνας |**ἔραται** τᾶς̣ | νέας [- - -]. *vacat*	SEG XXXVII 661	4ος αἰ. π.Χ.

[1453] CAF III, Κωμ. ἀδεσπ. fr. 12, 13, 14, στ. 2.

[1454] Garlan et Masson 1982, 17-18.

IT13/ 255	Εἰ τις καλὸς γενόμενος | οὐκ ἔδωκε πυγίσαι ἐκῖνος καλῆς | **ἐρασθεὶς** μὴ τύχοι βεινήμα|τος.	SEG XLVI 1352	1ος αἰ. μ.Χ.

Τὸ ρῆμα *ἔραμαι* εἶναι τὸ κύριο ρῆμα, ποὺ δηλώνει τὴ ἐρωτικὴ ἕλξη καὶ ἐπιθυμία. Στὸν Ὅμηρο ἡ λέξη ἔρως σημαίνει τὴν σφοδρὴ ἐπιθυμία καὶ τὴν ἔνθερμο ἀγάπη γιὰ κάποια πράγματα, ὅπως μία γυναίκα, τὸ φαγητὸ, ἢ τὸ ποτό[1455]. Ἀπὸ τὴ λέξη *ἔρως* ἕλκουν τὴν ἐτυμολογία τους τὰ ἐπίθετα ἐρατεινός, ἐρατός, ἐρόεις, ἐραννός.

Τὸ ρῆμα ἐράω -ῶ καὶ ἔραμαι ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. καὶ ἑξῆς ἔχει, ἐκτὸς ἀπό τὴ σημασία τοῦ ἐπιθυμῶ, καὶ τὴ σημερινή, δηλαδὴ ἀγαπῶ, εἶμαι ἐρωτευμένος[1456]. Ἡ λέξη συναντᾶται μέχρι σήμερα στὰ χαράγματα ἕξι φορές. Στὰ δύο ἀπὸ αὐτά, τὰ χαράγματα **142/ΘΡ6** καὶ **58/Α58,** ἐκφράζεται τὸ ἐρωτικὸ αἴσθημα, ἐνῶ τὸ χάραγμα **58/Α58** ἀποτελεῖ ἐπιπλέον μία ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές, ποὺ δηλώνουν παιδεραστικὴ σχέση. Ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες ἐπιγραφές, στὶς ὁποῖες τὸ ρῆμα *ἔραμαι* ἀναφέρεται, στὶς δύο ἐντάσσεται σὲ αἰσχρὸ ἤ προσβλητικὸ περιβάλλον· ἡ ἐπιγραφὴ **117/ΕΠ6** ἀναφέρεται σὲ κάποιον Κοτυτίωνα, ὁ ὁποῖος ἐρωτεύθηκε μιὰ νέα πόρνη, ἐὰν ὁ χαράκτης κυριολεκτεῖ, ἢ κάποια καινούργια πολιτικὴ ἄποψη, ἂν ἀποδεχθοῦμε τὴν ἑρμηνεία τῶν Vinogradov καὶ Zolotarev γιὰ τὴ χρήση τοῦ θραύσματος τοῦ ἀμφορέα σὲ διαδικασία ὀστρακισμοῦ στὴν Χερσόνησο[1457] ὁπότε τὸ χάραγμα ἀποτελεῖ μιὰ ὑβριστικὴ ἀναφορά. Ἡ ἐπιγραφὴ **255/IT13** ἀποτελεῖ ἕνα "λαϊκὸ" λεκτικὸ παιχνίδι, στὸ ὁποῖο γίνεται μὲ ἔμμεσο τρόπο ἕνας σατυρικὸς σχολιασμὸς τῆς συμπεριφορᾶς ποὺ "πρέπει" νὰ ἔχει ἕνας ἄνδρας στὰ διάφορα στάδια τῆς ἡλικίας του. Ἡ ἐπιγραφὴ **251/IT9** μπορεῖ ἐπίσης νὰ συμπεριληφθεῖ στὴν κατηγορία τῆς ἔκφρασης ἐρωτικοῦ αἰσθήματος καὶ ἐπιθυμίας, ἂν καὶ παρεμβάλλεται ἡ χυδαία φράση Ϝόλχας ἀπυγιζε Ἀπολλόδορον. Παράλληλα, ἡ φράση Ηύβριχος Παρμύνιος ἤραται μπορεῖ νὰ ἐκφράζει ὁμοφυλοφιλικὴ καὶ συγχρόνως παιδεραστικὴ σχέση. Τὸ σύνολο πάντως τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγράφηκε πιθανότατα κατόπιν παραγγελίας μὲ ἀφορμὴ ἕνα συμπόσιο. Τέλος ἡ ὑδρία **226/Σ2** φέρει γραπτὲς ἐπιγραφὲς, στὶς ὁποῖες δηλώνεται δύο φορὲς ὁ ἔρωτας ἑνὸς ἄνδρα γιὰ μία γυναίκα καὶ στὴ συνέχεια ἀναφέρεται ὅτι κάποιος ἄλλος μισθώνει σεξουαλικές ὑπηρεσίες[1458]. Καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ μᾶλλον πρέπει νὰ διαχωρίσουμε τὸ χυδαῖο ἀπὸ τὴν ἐρωτικὴ ἔκφραση.

[1455] LSJ[9] s.v. "ἔρος"

[1456] Βλ. καὶ Dover 1989, 42 - 57.

[1457] Vinogradov & Zolotarev 1999, 118.

[1458] Γιὰ τὴν ἔννοια τῆς μίσθωσης σεξουαλικῶν ὑπρεσιῶν βλ. Ἀπόρρητα 170 - 181.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ περιβάλλον στὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖται τὸ ρῆμα *ἔραμαι* παραμένει πάντα ἕνα ἐγκώμιο, ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἐρωτικὴ ἐπιθυμία ἀνεξάρτητα ἂν αὐτὴ ἀπευθύνεται στὸ ἄλλο ἢ τὸ ἴδιο φύλο.

ΕΥ-

Θ32/ 200	Ἀετᾶς **εὐ|σχήμων**.	SEG XXXII, 847 A (26)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ41/ 209	Ἀήτης | **εὔρυθμος**.	SEG XXXII, 847 B (42)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ47/ 215	Μυΐσκος | χρυσός | **εὐπρόσωπος** | Ἡρᾶς	SEG XXXII, 847 B (54)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ24/ 193	Ἀήτης | ὡραῖος, | **εὐπρόσω|πος**, ἡδύς, | **εὔχαρις**.	SEG XXXII, 847 A (13)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ42/ 210	Ἀήτης | **εὔχαρις**, | ἀστεος.	SEG XXXII, 847 B (44)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ44/ 212	Μυΐσκος | **εὔχαρις,** | καλός.	SEG XXXII, 847 B (47)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Κ2/147	[- - -]καλ[ός]. | Ἀγλαξίας. | [- - -] **εὔχα[ρις]**. | [- - -] κ[αλό]ς.	SEG XXXIX 871 (β)	4ος/3ος αἰ. π.Χ.

Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἐντάσσονται ἐγκωμιαστικὰ ἐπίθετα, ποὺ ἔχουν ὡς πρῶτο συνθετικὸ το ἐπίρρημα *εὖ*, δηλαδὴ καλῶς. Τὸ συνηθέστερο ἐπίθετο τῆς κατηγορίας εἶναι τὸ *εὔχαρις* ποὺ συναντᾶται τρεῖς φορὲς στὴ Θάσο (**193/Θ24**, **210/Θ42** καὶ **212/Θ44**) καὶ μία στὴν Κέα (**147/Κ2**). Τὸ ἐπίθετο *εὐπρόσωπος*[1459] συναντᾶται δύο φορὲς (**215/Θ47** καὶ **193/Θ24**). Τὸ ἐπίθετο *εὔρυθμος* μαρτυρεῖται μία φορά στὴ Θάσο (**201/Θ41**), ἀναφέρεται στὴν κίνηση καὶ τὴ χάρη ἑνὸς προσώπου στὸν χορὸ καὶ τὴν ὄρχηση καὶ ἀποτελεῖ ἕνα χαρακτηρισμό, ποὺ ταιριάζει μὲ τὸ περιβάλλον, στὸ ὁποῖο ἔχει χαραχθεῖ, καθὼς ἡ ὄρχηση καὶ ἡ ἁρμονία τῆς κίνησης ἀποτελοῦσαν μέρος τοῦ προγράμματος τῆς ἐφηβικῆς ἐκπαίδευσης[1460]. Πρέπει ἐπίσης νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι τὰ ἐπίθετα *εὔχαρις* καὶ *εὐπρόσωπος* συναντῶνται στὰ χαράγματα τῆς Θάσου μαζὶ μὲ ἄλλα, ἐγκωμιαστικὰ ἐπίσης ἐπίθετα, ὅπως τὰ *καλός*, *ὡραῖος*, *ἀστέος*, ἐνῶ στὴν Κέα (**147/Κ2**) ἡ πιθανότητα αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ λόγω τῆς κακῆς κατάστασης διατήρησης τῆς ἐπιγραφῆς.

Τὸ ἐπίθετο *εὐσχήμων* (**200/Θ32**) ἀναφέρεται στὴ συνολικὴ σωματικὴ διάπλαση ἑνὸς ἀνθρώπου[1461] καὶ σημαίνει κομψὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, ἀλλὰ καὶ εὐπρεπής, ἐπίχαρις[1462]. Ὅταν τὸ ἐπίθετο ἀναφέρεται σὲ πράγματα σημαίνει *τὸ πρέπον* καὶ τὸ *ἁρμόζον* καὶ ὡς ἐπίρρημα *μετὰ χάριτος καὶ ἀξιοπρεπείας*. Ἡ ἐπιρρηματικὴ

[1459] Βλ. καὶ τὸ λῆμμα "πρόσωπο".

[1460] Γιὰ περισσότερα βλ. καὶ τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **Θ41**.

[1461] Γιὰ περισσότερα βλ. καὶ τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **Θ39**.

[1462] Lidell - Scott - Κωνσταντινίδης, s.v. "εὐσχήμων".

χρήση τοῦ ἐπιθέτου συναντᾶται σὲ τιμητικὰ ψηφίσματα τῶν ἑλληνιστικῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων, γιὰ να δηλώσει τὴν εὐπρέπεια, μὲ τὴν ὁποία συμπεριφέρθηκαν οἱ τιμώμενοι ἢ οἱ ἔφηβοι στὰ καθήκοντά τους[1463]. Συναντᾶται ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς δημοσίου χαρακτήρα, ὅπως εἶναι τὸ ψήφισμα ἀπὸ τὸ Ἀκραίφιον τῆς Βοιωτίας τοῦ 37 μ.Χ., μὲ τὸ ὁποῖο τιμᾶται κάποιος Ἐπαμεινώνδας: *"....πολλῶν τε συνεληλυθότων εὐσχημόνων καὶ πρώτων ἐκ τῶν πόλεων..."*[1464] καθὼς καὶ σὲ τιμητικὴ ἐπιγραφὴ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπὸ τὴν Πισιδία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας: *"Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆ|μος Ἀρτεμίδω|ρον Λέοντος ἄν|δρα εὐσχήμονα| ἀρετῆς ἕνεκεν"*.[1465] Ἀξίζει πάντως νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ χάραγμα τῆς Θάσου, στὸ ὁποῖο μαρτυρεῖται τὸ ἐπίθετο *εὐσχήμων* γιὰ κάποιο πρόσωπο εἶναι ἀρκετὰ πρώιμο σὲ σχέση μὲ τὶς ἄλλες μαρτυρίες τοῦ ἐπιθέτου.[1466]

ΕΧΩ

A8/8	**Ἔχω** τε καὶ φιλῶ Ἀριστοτέλη[ν].	SEG XXIX 285	τελευταῖο τρίτο τοῦ 4ου αἰ. π.
M8/ 107	(Ι) **Ἔχω** | σε.	SEG XLV 785	2ος αἰ. π.Χ.
KO2/ 161	Μῦς καλὸν πώγωνα **ἤχει**.	IG XII 6, 1, 1213 II	4ος αἰ. π.Χ.

Τὸ ρῆμα *ἔχω* χρησιμοποιεῖται σὲ ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφὲς μὲ κτητικὴ ἐρωτικὴ σημασία, δηλαδὴ κάποιος "κατέχει ἐρωτικὰ" κάποιον ἄλλο. Τὸ ρῆμα ἔχει ἐπίσης χρησιμοποιηθεῖ στὴν ἀττικὴ κωμωδία γιὰ νὰ δηλώσει τὴν ἐρωτικὴ συνεύρεση,[1467] ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπαινιχθεῖ τὴν πεολειχία.[1468] Οἱ δύο ἀπὸ τὶς τρεῖς ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες τοῦ ρήματος, ποὺ ἔχουν ἐρωτικὸ περιεχόμενο δὲν εἶναι αὐθόρμητα χαράγματα ἀλλὰ προσχεδιασμένη ἀναγραφή. Ἡ μία (**8/A8**) εἶναι ἕνα πήλινο σφράγισμα, ποὺ ἀπεικονίζει περίπτυξη γυναικείας καὶ ἀνδρικῆς μορφῆς καὶ μπορεῖ νὰ δηλώνει εἴτε ἁπλὴ ἐρωτικὴ εἴτε συζυγικὴ σχέση. Ἡ δεύτερη μαρτυρία εἶναι σὲ μία πήλινη μήτρα (**107/M8 [1]**), ἡ ὁποία ἀναφέρεται μᾶλλον σὲ ἐραστή. Τέλος, στὴν τρίτη μαρτυρία τὸ ρῆμα (**161/KO2***: ἤχει*) ἔχει τὴν κοινὴ σημασία τῆς κτήσης ἤ κατοχῆς τοῦ πώγωνα, λέξη ἡ ὁποία πιθανῶς φέρει τὸν κύριο σεξουαλικὸ ὑπαινιγμό.

[1463] Πρβλ. ἐνδεικτικὰ IG II^2 785 στ. 14, IG II^2 1006, στ. 32, 73, IG II^2 1008, στ. 12, 24 κ.ἄ.

[1464] IG VII 2712, 40-41.

[1465] Sterrett 1888, 284, 402.

[1466] Τ ὸ ἐπίθετο στὴ ρωμαϊκὴ Αἴγυπτο δηλώνει ἀξιοσέβαστους ἄνδρες καὶ γυναῖκες, βλ. Lewis N. 1993, 105 - 113.

[1467] Henderson 1991, 156, ἀριθ. 231.

[1468] Henderson 1991, 184, ἀριθ. 383.

ΗΔΥΣ

Θ40/ 208	Μῦς **ἡ|δύς**.	SEG XXXII, 847 B (40)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ34/ 202	Μυΐσκος | **ἡδ̣ύς̣**.	SEG XXXII, 847 B (31)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ36/ 204	Πυθίων | **ἡδύς**.	SEG XXXII, 847 A (30)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ45/ 213	Μυΐσκος **ἡδύς**.	SEG XXXII, 847 B (49)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ48/ 216	Μυΐσκος ἐμὸς **ἡδ̣ύς̣**.	SEG XXXII, 847 B (57)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ26/ 194	[Ἡ]ρ̣οφῶν | [**ἡδ**]**ύς**, | [- -]Λ̣Μ̣[-].	SEG XXXII, 847 A (15)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ24/ 192	Ἀήτης | ὡραῖος, | εὐπρόσω|πος, **ἡδύς**, | εὔχαρις.	SEG XXXII, 847 A (13)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ46/21	Ἡδὺς Νικήνωρ | καλός.	SEG XXXII, 847 B (52)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Τὸ ἐπίθετο *ἡδὺς* συναντᾶται μόνον στὰ χαράγματα τῆς Θάσου. Ἡ ἔννοια τοῦ ἐπιθέτου σχετίζεται προφανῶς μὲ τὸ εὐχάριστο τοῦ χαρακτήρα καὶ τῶν τρόπων τῶν ἐπαινουμένων. Πρόκειται γιὰ ἕναν ἤπιο χαρακτηρισμό, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ λαμβάνει πολὺ τρυφερὴ χροιά (**216/Θ48**), ἢ νὰ συνδυάζεται μὲ ἄλλα ἐγκωμιαστικὰ ἐπίθετα (**192/Θ24**).

ΚΑΛΟΣ

A57/57	Τεισίτιμος **καλός**.	IG I³ 1404	6ος αἰ. π.Χ.
A49/49	[Αἰ]σχίνες : **καλός**.	IG I³ 1404 bis	6ος αἰ. π.Χ.
A62/62	Ἀ̣ἰθονίδες | **καλός** | καταπύγον | hεκόν.	SEG LIV 82	6ος αἰ. π.Χ.
A10/10	Ἀνθέμε **καλὲ** [τοι δο]κεῖ Αἰσχ[- -].	Agora XXI 12, C 3	μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.
A11/11	ho πα[ῖς **καλός**].	Agora XXI 12, C 4	μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.
KE4/ 93	(α) Πολυτιμίδας **καλός.** πάνχυ τοε, καλός (β) Πολυτ[ι]μίδας καλός. πάνχυ, τ[οε] καλὸ[ς]. ναέ.	SEG XXIII 303	580 - 570 π.Χ.
KE5/ 94	(β) Κλεfίχα **καλὰ** καὶ φίλα τοῖ γράφσαν[τι]. (γ) [Κλεfίχ]α **καλὰ** εἶ[ν]αί μ<ο>ι δοκῖ.	EA 1896, 244	525 – 500 π.Χ.
A13/13	Μ̣[ενε]κράτες **[κ]αλὸς** καὶ φίλος Λυσικλεῖ.	Agora XXI 12, C 7	ὕστερος 6ος - πρώϊμος 5ος π.Χ.
Σ17/ 241	Fια<ν>θὶς **καλὰ** Μιτάλονι δοκ̣[ῖ] ἔμεν.	IGASMG V 94	6ος / 5ος αἰ. π.Χ.
Σ15/ 239	Κριμνὸ καλὲ Τεισικλε̣[[λ]]ι δοκεῖ.	SEG L 1000	περὶ τὸ 500 π.Χ.
A7/7	Ἀ̣ντ̣ίνοος **καλὸς** μὲν ἰδὲν < | τερποννὸς δὲ πορσ|ειπὲν.	IG I³ 1403	5ος αἰ. π.Χ.
KE8/ 97	Παῖς **καλός**, hοραίον ὀρχιπέδον ταμίας.	REG 125 (2012) 19 – 35	500 - 490 π.Χ.
KE9/ 98	Φιλίστα **καλὰ** πάμπαν, καλά | τ{ε}οι δοκε̣̄ Καβύλα.	IG VIII, I5, 1862	ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.

ΘΡ7/ 143	[- -]ς ἠμὶ πᾶσ[ι ?] | **καλός**.	IG XII 3, 549	5ος αἰ. π.Χ.
Κ7/ 152	Νικήνωρ | **καλό[ς]**.	SEG XXV 949 (a)	5ος αἰ. π.Χ.
Π2/ 73	Αἰσχύλος **καλὸς** ΙΑ.	SEG XXIX 353 (a)	πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
Π4/ 75	Χρυσόι **καλά**.	SEG XXIX 353 (b)	πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
Π3/ 74	Ἀπεταῖος **καλ[ός]**	SEG XXIX 353 (c)	πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
Α14/14	Λυκόμαχ[ος **καλὸς**] | [δ]οκεῖ Ἰανθιδ[ι vel ει].	Agora XXI 12, C 10	πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
Α15/15	[Ἀφρο]δισία **καλ[έ]**.	Agora XXI 13, C 11	πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
Α17/17	Πυθόδορος **καλό[ς]**.	Agora XXI 13-14, C 19 (a).	πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
Α18/18	Ἀλ{λ}καῖος **καλὸς** | τὸ δοκεῖ Μέλιτι.	Agora XXI 13-14, C 19 (b).	πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
Α19/19	Σικέον | **καλὸς** | Ηεμκ | Λοκρίον | μαυλλ καλός.	IG I³ 1404 ter	περὶ τὸ 500 - 475 π.Χ.
Α3/3	**καλὸς** | Ἀρχίας.	IG I³ 1405	500 - 450 π.Χ.
Μ2/ 101	Ἐρόνασσα εἰμὶ **καλὲ** πάνυ. Τίμυλλος **καλὸς** hος τό[δε τ]ὸ πρόσōπον	SEG XXXVI 580 (SEG X 729.)	480 - 470 π.Χ.
Α41/41	Βατίων | **καλός** τωι δοκεῖ | κ	SEG XXVI 65	περὶ τὸ 470 π.Χ.
Α61/61	Δεινίας | **καλός**.	IG I³ 1405 bis	475 - 450 π.Χ.
Α31/31	Σικέλε **καλέ** τοι δοκεῖ τōι μοιχōι.	SEG XLII 76 H	(475 - 450 π.Χ.)
Α22/22	[- -]ος Νικ[- -] | **καλό[ς]**.	Agora XXI 13, C 15.	β΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
Α23/23	Τιμόχσενος **καλός**.	Agora XXI 13, C 16	β΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
Α26/26	θεοί Θερικλῆς | **καλός** | θεοί Πύχσονος | Τιμόχσενος | καλός | Χαρμίδες | καλός.	Agora XXI 14, C 21	β΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
Α6/6	Λυσίας **καλός**.	IG I³ 1406	περὶ τὸ 450 π.Χ.
Α63/63	Ἀρίσεμ|ος: **καλός**, | Πολυτί|με: λαικ|[άσ]τ[ρια].	IG I³ 1402	περὶ τὸ 450 (;)
Α35/35	[- -]λη **καλή**.	Agora XXI 14, C 29.	ὕστερος 5ος αἰ. π.Χ.
Α36/36	Κοκ(κος ἢ -κοι) | καλ(ὸς ἢ -οί).	Agora XXI 14 - 15, C 30.	ὕστερος 5ος - πρώϊμος 4ος π.Χ.
Λ1/ 136	Φαέστας | **καλός**, | ὡς φάσι | ὁ γράψαις | Ὠγεσθένη.	IG XII 2, 268	5ος / 4ος αἰ. π.Χ.
Κ8/153	Νίκων, | Σωσίας, | Κήτων **καλός**.	SEG XXV 950	[1469]
D3/296	Προσοσία **καλή**. Πανταλέων **κ|αλός**.	Agora XXI 15, C 31.	400-390 π.Χ.
ΚΟ6/ 165	Ἐπιγονος{ς} **καλὸς** οἷς δοκεῖ τῶν φρορῶν.	IG XII 6, 1, 1213 VII	4ος αἰ. π.Χ.
Θ7/ 175	Σῖμος | **καλὸς** | ἐγ Καρδίαι.	IG XII 8, 591	4ος αἰ. π.Χ.
Θ50/ 218	[. . . .]χῖνος **καλός**.	SEG XLVIII 1167	4ος αἰ. π.Χ.
Ε3/ 221	ΔΙΙdΟΔΙΟΙ **καλή**.	SEG LII 821	4ος αἰ. π.Χ.
Ε4/ 222	Μαγιρίον | **καλός**.	SEG LII 821 B	4ος αἰ. π.Χ.

[1469] Στὴ δημοσίευση τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῆς δὲν ἀναφέρεται ἡ χρονολόγηση, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ μνημεῖο στὸ ὁποῖο ἔχει χαραχθεῖ συνάγεται ἡ χρονολόγησή της στὸν 4ο αἰ. π.Χ., ὁπότε καὶ τοποθετεῖται στὸν παρουσιαζόμενο πίνακα στὴν ἀρχὴ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

Α42/42	Βουβάλιον | **καλή**.	SEG XLIV	400-350 π.Χ.
Θ22/ 190	Ἀήτης | **καλός**.	SEG XXXII, 847 A (9)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ28/ 196	Καλλισθέ|νης **καλός** | Ṣ.Ẹ.Ṃ.Ọ.Ḷ.Ọ.Ẹ.Ị	SEG XXXII, 847 A (17)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ29/ 197	Ἡροφῶν **καλ[ός]**.	(SEG XXXII, 847 A (18)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ31/ 199	Ἡροφῶν **καλός**.	SEG XXXII, 847 A (24)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ35/ 203	Μ.υ.ΐσκος | **καλ.ός[ς]**.	SEG XXXII, 847 B (34)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ43/ 211	Ἀήτης | **καλός**.	SEG XXXII, 847 B (45)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ44/ 212	Μυΐσκος | εὔχαρις | **καλός**.	SEG XXXII, 847 B (47)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ46/ 214	Ἡδὺς Νικήνωρ | **καλός**.	SEG XXXII, 847 B (52)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Μ11/ 110	α΄ πλευρά: ΟΡ [- -] | ΔΑΣ | β΄ πλε **καλός**.	SEG LII 647 G	περὶ τὸ 349 π.Χ.
Π12/83	Μόσχος **κ[αλ]ὸς** | ἐμ Φιλίπποις.	SEG XLVI 358	τέλη 4ου αἰ. π.Χ.
Κ2/147	[- - -]**καλ[ός]**. | Ἀγλαξίας.	SEG XXXIX 871 (β).	4ος / 3ος αἰ. π.Χ.
Κ3/148	[- - -]εὔχα[ρις]. | [- - - **κ]αλός**. | [- **κα]λό[ς]**. | Ἀνθηρὸ[ς] **καλ[ός]**. Ἐπ[- - **καλός**. | Νικ[- - -]	SEG XXXIX 871 (α).	4ος / 3ος αἰ. π.Χ.
Π5/76	**κ[α]λό[ς]**.	Nemea II, Graf 2C.	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
Π11/ 82	Ἐπικράτης **καλός**.	SEG XXIX 349 (g)	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ ἐποχή
Π6/77	Σῳχ..ῳν **καλός**	Nemea II Graf 7	330-270 π.Χ.
Π8/79	Ἀρ[ι]στί[ων] | **καλὸς** ἐν | [...]ννω[ι]	Nemea II Graf 11B	330-270 π.Χ.
Θ9/ 177	Νικοβούλη | ἐν Ἐφέσοι | **καλή**.	SEG XXXI, 763 a.	ca 3ος αἰ. π.Χ.
Θ12/ 180	Δρόμων **καλός**.	SEG XXXI, 763e.	ca 3ος αἰ. π.Χ.
Θ4/ 172	**Καλὸς** | Θεογένης ΙΛΕΙ	IG XII 8, 593.	3ος αἰ. π.Χ.
Κ4/ 149	Βόηθος | **καλὸς** | Ἀθηναῖος.	IG XII 5, 567	3ος αἰ. π.Χ.
Π18/ 89	Φιλημένα | **καλὰ** Φιλοτῶι. | Κωνὶς **κ** |Κλητὶς **καλὰ** | Φαίδρωι. | Ἀρτύλα ὡραῖος.	Τεῖχος Δυμαίων (2009) 17.	3ος αἰ. π.Χ.
Θ11/ 179	Βίθυς **καλός**.	SEG XXXI, 763c	ca 3ος αἰ. π.Χ.
Θ14/ 182	Ἰσαγόρης | **καλός**.	IG XII 8, 593.	ἑλληνιστικοὶ χρόνοι
Θ15/ 183	Δημύλος **καλός**.	SEG XXXI, 769.	ἑλληνιστικοὶ χρόνοι
Θ16/ 184	Φίλων | Ἠπειρώτας | **καλός**.	IG XII 8, 594.	ἑλληνιστικοὶ χρόνοι
Θ17/ 185	Εὐαίνετος | **καλὸς** καλ	IG XII 8, 594.	ἑλληνιστικοὶ χρόνοι
Θ5/ 173	Ἀριστο|γείτω[ν] | **καλό[ς]**.	IG XII 8, 593.	ἑλληνιστικοὶ χρόνοι (3ος αἰ. π.Χ. ;)
Θ6/ 174	Τέρης | **καλός**.	SEG XXXI, 772b	ἑλληνιστικοὶ χρόνοι (3ος αἰ. π.Χ. ;)
Θ8/ 176	Κροκωτὶς | **καλή**.	SEG XXXI, 761b.	3ος / 2ος αἰ. π.Χ.

M12/ 111	(6) ἰμὶ **καλή**.	SEG XXXIV, 687.	1ος αἰ. π.Χ.
IT13/ 255	Εἰ τις **καλὸς** γενόμενος | οὐκ ἔδωκε πυγίσαι ἐκῖνος καλῆς | ἐρασθεὶς μὴ τύχοι βεινήμα|τος.	SEG XLVI 1352	1ος αἰ. μ.Χ.
MA13/ 271	ὁ **καλὸς** τῆς | **καλῆς** ἧς ὁ ἀριθ(μὸς) αυοε΄.	SEG LV 1156	αὐτοκρατορικὴ περίοδος
Π14/ 85	**καλαῖς** Μυτιλην(αί)αις.	BE 1972, 163 ;;;	ρωμαϊκοί χρόνοι
ΠΑΛ 2/285	Σίμη **καλὴ** | δοκεῖ ἐμοί. | Λ.ΝΙΚΑΤΕΙΔ.Ι.	Clermont - Ganneau 1901, 1 111	

Μιὰ μεγάλη κατηγορία ἐρωτικῶν ἐπιγραφῶν εἶναι οἱ ἐπονομαζόμενες "ἐπιγραφές τῶν καλῶν". Ὁ συνήθης τύπος τῶν ἐπιγραφῶν περιλαμβάνει τὸ ὄνομα ἑνὸς νέου πιθανότατα ἄνδρα - σπανιότερα μιᾶς γυναίκας[1470] - ἀκολουθούμενο ἀπὸ τὸ ἐπίθετο καλός. Σὲ λίγες περιπτώσεις τὸ ἐπίθετο προηγεῖται τοῦ ὀνόματος (**3/Α3καὶ 172/Θ4**).

Τὸ ἐπίθετο *καλὸς* σημαίνει ὡραῖος ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση ἀλλὰ καὶ καλὸς ἠθικά,[1471] εὐγενὴς ὡς πρὸς τὴν καταγωγή - εὐπατρίδης (noble) καὶ ἀναφέρεται συνηθέστερα σὲ ἄνδρες νεαρῆς ἡλικίας. Σὲ ἄλλες περιπτώσεις σύμφωνα μὲ τὶς φιλολογικὲς πηγές, ἐπαινοῦνται ὡς καλοὶ οἱ θεοὶ[1472] καθὼς καὶ οἱ ἄξιοι , οἱ δημοφιλεῖς ὥριμοι ἄνδρες,[1473] ὅπως ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται στὸν Πρωταγόρα τοῦ Πλάτωνα (Πλατ. Πρωτ. 1) ὡς "καλὸς ἀνήρ", ἢ κάποιοι γέροντες ἀπὸ τὸν Ξενοφώντα (*Συμποσ.* IV, 17): *ἐπεὶ ὥσπερ γε παῖς γίγνεται καλός, οὕτω καὶ μειράκιον, καὶ ἀνήρ, καὶ πρεσβύτης. Τεκμήριον δέ· θαλλοφόρους γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγονται, ὡς συμπαρομαρτοῦντος πάσῃ ἡλικίᾳ τοῦ κάλλους*. Ἡ ἠθικὴ σημασία τοῦ ἐπιθέτου *καλὸς* μαρτυρεῖται στὴ φράση *καλὸς κἀγαθός*, ποὺ χρησιμοποιεῖται κυρίως στὸ αἰτιολογικὸ μεγάλου ἀριθμοῦ τιμητικῶν ψηφισμάτων διαφόρων περιοχῶν.[1474] Ὁ διπλὸς ἔπαινος ΄΄καλός κἀγαθός΄ ΄χαρακτήριζε ἀρχικῶς μόνον τοὺς ἀριστοκράτες, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ κλασικὰ χρόνια καὶ ἑξῆς ἔγινε ἰδανικὸ τῆς ἀστικῆς ἠθικῆς.[1475]

[1470] Γιὰ τὶς γυναῖκες, ποὺ ἀναφέρονται ὡς *καλὲς* θὰ γίνει ἰδιαίτερος λόγος κατωτέρω.

[1471] LSJ[9], s.v. "καλός".

[1472] Βλ. Smothers 1947, 1-56 καὶ ἰδίως 23-33.

[1473] Robinson - Fluck 1937, 9, σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους μόνον ὅταν ἀναφέρεται ἡ λέξη *παῖς* μποροῦμε νὰ εἴμαστε σίγουροι γιὰ τὴν ἡλικία τοῦ ἐπαινούμενου προσώπου.

[1474] Πρβλ. ἐνδεικτικὰ IG IV[2], 1 63: ἐπεὶ Ἀρχέλοχος Ἀριστοφάντου ἀνὴρ καλὸς κἀγαθὸς ὑπάρχων.

[1475] Βλ. Wankel 1961 καὶ Scheibler 1992, 257 σημ. 98. Ἡ ἠθικὴ εἶναι ἡ σημασία τοῦ ἐπιθέτου *καλὸς* σὲ μολύβδινο ἔλασμα τοῦ τέλους τοῦ 6ου - ἀρχῶν τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸ Ἄργος μὲ τὴν ἐπιγραφή: Γνάθις Ἀριστοβόλο \| καλὸς \| Λυρκειεύς, βλ. Piérart 1997, 334-335.

Σὲ μία μικρὴ ὁμάδα ἐπιγραφῶν πέρα ἀπὸ τὸ ἐπαινούμενο πρόσωπο ἀναφέρεται καὶ ὁ συντάκτης τοῦ ἐπαίνου δίνοντας ἔτσι ἕναν περισσότερο προσωπικὸ τόνο στὸ περιεχόμενο τοῦ ἀναγραφομένου μηνύματος (**Λ1**: *Φαέστας καλός· ὡς φασὶ ὁ γράψα<ι>ς*). Πιὸ συχνὰ ἡ προσωπικὴ αὐτὴ ἐκτίμηση δηλώνεται μὲ τὴ χρήση τοῦ ρήματος *δοκεῖ* + δοτική = φαίνεται σὲ κάποιον[1476] (πρβλ. ἐνδεικτικὰ *Ἀλκαῖος καλὸς το<ι> δοκεῖ Μέλιτι* = ἀριθ. **18/A18** τοῦ παρόντος καταλόγου).

Πέραν τῶν ἐγχάρακτων "ἐπιγραφῶν τῶν καλῶν", ὑπάρχει μία μεγαλύτερη ὁμάδα ἀνάλογων ἐπιγραφῶν, οἱ ὁποῖες ἔχουν ἀναγραφεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν ὄπτηση στὸ βάθος τῶν εἰκονιζόμενων μελανόμορφων ἢ ἐρυθρόμορφων παραστάσεων τῶν ἀττικῶν ἀγγείων.[1477] Ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀπὸ τὶς γραπτὲς αὐτὲς ἐπιγραφὲς περιλαμβάνει τὶς φράσεις *ὁ παῖς καλὸς* ἢ ἁπλὰ *καλός*,[1478] ποὺ συναντῶνται κυρίως σὲ ἀγγεῖα, ποὺ προορίζονταν γιὰ συμπόσια.[1479] Σὲ μιὰ ἄλλη, μικρότερη ὁμάδα ἀγγείων ἐπαινοῦνται ὡς *καλοὶ* συγκεκριμένα πρόσωπα. Ἡ τελευταία αὐτὴ κατηγορία, στὴν ὁποία περιλαμβάνονται περὶ τὰ 300 διαφορετικὰ ὀνόματα, ἐμφανίζεται ἀπὸ τὸ γ΄ τέταρτο τοῦ 6ου αι. π.Χ. καὶ τὰ τελευταῖα δείγματά της χρονολογοῦνται στὸ γ΄ τέταρτο τοῦ 5ου αι. π.Χ. ἐνῶ ἀκολούθως ἐξαφανίζεται.[1480] Συχνὰ ἡ σημασία τοῦ ἐπιθέτου καλὸς

[1476] LSJ[9] s.v. "δοκῶ" II.4

[1477] Τὸ φαινόμενο εἶναι ἀττικὸ καὶ τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ἐπιγραφῶν σπανίζει στὰ ἀγγεῖα ἄλλων περιοχῶν. Γιὰ τὶς ἐκτὸς Ἀττικῆς ἐπιγραφὲς τῶν καλῶν βλ. Robinson - Fluck 1937, 192-196· Wolters & Bruns 1940, 44 ἀριθ. 58 καὶ πιθανῶς 59· Trendall 1967, 9. 18 ἀριθ. 24, 49 ἀριθ. 250, 110 ἀριθ. 568 ὅπου ὅμως ὁ ἔπαινος ἀναφέρεται σὲ μυθικὸ πρόσωπο-ἥρωα, τὸν Τηλέμαχο· Trendall 1989, 14· Boardman 1952, 43 - 44· Schauenburg 1969, 49 σημ. 40· Wachter 2001, 281.

[1478] Robinson - Fluck 1937, σ. V· ἐπειδὴ οἱ ἀπεικονιζόμενες παραστάσεις δὲν περιλαμβάνουν τὶς περισσότερες φορὲς τὴν ἀπεικόνιση ἑνὸς νέου, ἡ φράση *ὁ παῖς καλὸς* ἔχει θεωρηθεῖ ὅτι ἀπευθυνόταν ἀπὸ τὸν ἀγγειογράφο στὸν θεατὴ τοῦ ἔργου μὲ τὸν ὁποῖο μοιραζόταν κοινὰ ἐρωτικὰ ἐνδιαφέροντα, βλ. Boardman 2003, 111. Γιὰ τὰ στατιστικὰ ποσοστὰ τῶν "ἀνωνύμων" ἐπαινετικῶν ἐπιγραφῶν βλ. Lissarrague 1999, 364-365, ὁ ὁποῖος λανθασμένα θεωρεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχουν καθόλου χαράγματα τοῦ τύπου *ὁ παῖς καλός*. Πρέπει βέβαια νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι αὐτὰ εἶναι ἐξαιρετικὰ σπάνια, βλ. τὶς ἐπιγραφὲς **11/A11** καὶ **97/KE8.**

[1479] Βλ. πιὸ πρόσφατα Lissarrague 1999, 365.

[1480] Cook 1977, 256. Γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν καλῶν βλ. Robinson - Fluck 1937, 46 - 196· ABV 664 - 678, 714, 716· ARV² 1559-1616, 1698-1699, 1704· Fuchs 1974· Brenne 2000, 31 - 53. Ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν ἀττικῶν ἀγγείων προκύπτει ὅτι σὲ λίγες μόνον περιπτώσεις ὑπάρχει συσχετισμὸς ἀνάμεσα στὶς γραπτὲς ἐπιγραφὲς μὲ τὰ ὀνόματα "τῶν καλῶν" καὶ τὶς εἰκονιζόμενες παραστάσεις. Σὲ λίγες δηλαδὴ περιπτώσεις οἱ ἐπιγραφὲς αὐτὲς μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὅτι κατονομάζουν τὰ εἰκονιζόμενα στὴν παράσταση πρόσωπα τῶν θνητῶν. Γιὰ παραδείγματα βλ. Robinson - Fluck

ἐνισχύεται μὲ τὴ χρήση λέξεων ὅπως *ναίχι* ἢ *κάρτα*[1481] ἢ φράσεων ὅπως *νὴ Δία*.[1482] Σὲ ἄλλες ἐπίσης περιπτώσεις κατὰ τὴν περίοδο 470-440 π.Χ. τὸ ὄνομα τοῦ νέου, ποὺ ἐπαινεῖται συνοδεύεται ἀπὸ τὸ πατρώνυμό του.[1483]

Ἂν καὶ οἱ γραπτὲς αὐτὲς ἐπιγραφὲς δὲν ἔχουν συμπεριληφθεῖ στὸν κατάλογο τῆς παρούσας ἐργασίας, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, στὶς ὁποῖες φαίνεται ὅτι ἔχει ἀναγραφεῖ ἡ προσωπικὴ ἄποψη τοῦ γράφοντος, ἐν τούτοις θεωρῶ ἀπαραίτητη μία σύντομη ἀπαρρίθμηση τῶν κυριότερων ἀπόψεων, ποὺ ἔχουν διατυπωθεῖ γιὰ αὐτές. Ἡ ἑρμηνεία τῶν γραπτῶν ἐπὶ ἀγγείων "ἐπιγραφῶν τῶν καλῶν" δὲν εἶναι ξεκάθαρη. Τὸ ἐπίθετο *καλὸς* στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ σημαίνει, ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, ὡραῖος ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση καὶ στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφὲς θεωρεῖται ὅτι ἀφορᾶ κυρίως σὲ νέους κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δεύτερης δεκαετίας τῆς ζωῆς τους καὶ ὅτι ἀποτελεῖ ὕμνο στὴν ὀμορφιά καὶ τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση συγκεκριμένων δημοφιλῶν νεαρῶν εὐγενῶν, ἄποψη ποὺ συμφωνεῖ μὲ τὴν βραχεία κυκλοφορία τοῦ κάθε ὀνόματος, ποὺ εἶναι συνήθως πέντε ἕως δέκα χρόνια.[1484] Πρόκειται δηλαδὴ γιὰ

1937, 7· Βλ. ἐπίσης ενδεικτικά ARV² 14.2, 1619. 1619· Paraleipomena 322· Addenda² 73: [Μέ]λας καλὸς καὶ Λέαγρος καλός· Χατζηδημητρίου 2005, 172-173. Πρόκειται γιὰ τὶς ἐπιγραφές, ποὺ ὁ Beazley ὀνομάζει "tag-kalos", "tag-kale" (portrait kalos), βλ. ARV² 1559. Σύμφωνα μὲ τὸν Boardman οἱ ἐπιγραφὲς τῶν *καλῶν* μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὅτι κατονομάζουν συγκεκριμένα πρόσωπα τῶν ἀπεικονιζόμενων παραστάσεων μόνον ὅταν ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ὀνόματος ξεκινᾶ ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ κοντὰ στὴν κεφαλὴ τῆς μορφῆς, βλ. Boardman 1992, 45, 47 - 49 καὶ Boardman 2003, 111. Βλ. ἀκόμα Immerwahr 1990, 73. Γιὰ παραδείγματα πιθανῆς ἀπεικόνισης ἀθλητῶν βλ. Robinson - Fluck 1937, 8. Βλ. ἐνδεικτικῶς ARV² 183, 1632. Βλ. ἀκόμα ABV 671, 716 καὶ γιὰ ἀγγεῖα μὲ παραστάσεις νικῶν Webster 1972, 172-178 καὶ Κεφαλίδου 1996, 137-138.

[1481] Klein 1898, 37 ἀριθ. 1.

[1482] Beazley1932 176, σημ. 19· Robinson - Fluck 1937, σ. V και 184 αριθ. 265: *Θέογνις καλὸς νὴ τὸ Δία*.

[1483] Πρβλ. ἐνδεικτικῶς Robinson - Fluck 1937, 98-99 ἀριθ. 72: *Δίφιλος καλὸς Μελάνωπος*· 106 ἀριθ. 89: *Εὐαίων καλὸς Αἰσχύλου*· 114 ἀριθ. 104: *Γλαύκων καλὸς Λεάγρου*. Γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν *καλῶν* μὲ πατρώνυμο βλ. Shapiro 1987, 107-108.

[1484] Cook 1977, 256. Στὶς περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες εἶναι δυνατὸς ὁ συσχετισμὸς ἐπιγραφῆς καὶ παράστασης (π.χ. ἀθλητικὲς σκηνές), οἱ ἐπιγραφὲς θὰ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν ὡς δήλωση μιᾶς μορφῆς ἐξιδανικευμένης προσωπογραφίας, πρβλ. ARV², 1559· Immerwahr 1990, 73 καὶ σημ. 47. Βλ. ἀκόμα Webster 1972, 49-50 καὶ Dover 1989, 116-117, ὅπου καὶ παράθεση παραδειγμάτων. Γιὰ τὶς ἐπιγραφὲς *καλῶν* σὲ πολλὰ ἀγγεῖα μὲ παραστάσεις νικητῶν βλ. ἀκόμα Κεφαλίδου 1996, 137-138. Σὲ μορφὲς ἐξειδανικευμένης προσωπογραφίας ὁδηγοῦν κατὰ τὸν Dover καὶ οἱ ἐπιγραφές, στὶς ὁποῖες δὲν κατονομάζεται κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο *τοῦ τύπου ὁ παῖς καλὸς* ἢ ἁπλῶς *καλός*, βλ. Dover 1989, 118-119. Στὴν πλειονότητα ὅμως τῶν

Ἀθηναίους συγχρόνους τῶν ἀγγειογράφων ἢ τῶν κεραμέων, λίγους ἀπὸ τοὺς ὁποίους μποροῦμε νὰ ταυτίσουμε ἀπὸ τὴ μετέπειτα σταδιοδρομία τους μὲ συγκεκριμένα πρόσωπα τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ζωῆς τῆς Ἀθήνας.[1485] Γνωστότερο παράδειγμα, ἀποτελεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Λεάγρου, ὁ ὁποῖος ταυτίζεται μὲ τὸ στρατηγό Λέαγρο Γλαύκωνος ἐκ Κεραμέων, ποὺ συμμετεῖχε ὡς στρατηγὸς στὴν ἐκστρατεία τῆς Θράκης τοῦ 465 π.Χ.[1486] Ὁ Λέαγρος ἐπαινεῖται σὲ πληθώρα ἀγγείων τῆς περιόδου 520 ἤ 510-500 π.Χ., περίοδο κατὰ τὴν ὁποία θὰ πρέπει νὰ βρισκόταν στὴ δεύτερη δεκαετία τῆς ζωῆς του.[1487]

Γιὰ τὴν ἑρμηνεία τῶν γραπτῶν αὐτῶν ἐπιγραφῶν στὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα ἔχουν διατυπωθεῖ διάφορες ἀπόψεις. Συχνὰ ἔχουν θεωρηθεῖ ὅτι ἔχουν παιδεραστικὸ περιεχόμενο καὶ ὅτι οἱ ἐπαινούμενοι ὡς *καλοὶ* ἦταν ἐρώμενοι ἢ γενικότερα πρόσωπα ἐπιθυμητὰ ἀπὸ τοὺς ζωγράφους ἢ τοὺς κεραμεῖς.[1488] Δύσκολα ὅμως θὰ μπορούσαμε νὰ δεχθοῦμε ὅτι οἱ κεραμεῖς καὶ οἱ ἀγγειογράφοι διατηροῦσαν ἐρωτικὲς σχέσεις μὲ ὅλους τοὺς ἐπαινούμενους, ὅταν μάλιστα ὁρισμένοι ἀπὸ αὐτοὺς ἀνῆκαν βεβαιωμένα σὲ ἐπιφανεῖς οἰκογένειες τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας, ἂν καὶ γιὰ τὴν χαμηλὴ κοινωνικὴ τάξη τῶν κεραμέων καὶ ἀγγειοπλαστῶν ἔχουν διατυπωθεῖ ἀμφιβολίες.[1489]

Σύμφωνα μὲ ἄλλη ἄποψη, ἡ ὁποία ἀποδίδει ἐπίσης παιδεραστικὸ περιεχόμενο στὶς σχετικὲς ἐπιγραφές, τὰ ὀνόματα τῶν καλῶν μπορεῖ νὰ δηλώνουν τὸν ἰδιοκτήτη

ἀγγείων αὐτῶν δὲν ὑπάρχει κανένας συσχετισμὸς μεταξὺ τῆς παράστασης καὶ τῶν ἐπαινετικῶν αὐτῶν ἐπιγραφῶν, βλ. πιὸ πρόσφατα Slater 1999, 148.

[1485] Βλ. Fuchs 1974· Shapiro 1980, 289-293· Shapiro 1982, 69-73· Shapiro 1983, 306-310· Brenne 2001, 345-351.

[1486] APF, 90 - 91.

[1487] Robinson - Fluck 1937, 5· Francis & Vickers 1981, 96-136· Dover 1989, 119· Frel 1997, 30 - 33· Shapiro 2004, 1-11.

[1488] Robinson - Fluck 1937, 2-3.

[1489] Kilmer 1993b, 190, ὁ ὁποῖος ὅμως ἐκφράζει κάποιες ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴ χαμηλὴ κοινωνικὴ τάξη τῶν αγγειογράφων· Ἡ Scheibler θεωρεῖ ὅτι ὑπῆρχε ἐξομοίωση τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν κεραμέων μὲ αὐτὸν τῆς μεσαίας ἀστικῆς τάξης τῆς ὑστερο-ἀρχαϊκῆς Ἀθήνας, δὲν γνωρίζουμε ὅμως τὸ μέγεθος τῆς ἐκτίμησης, ποὺ οἱ κεραμεῖς ἀπολάμβαναν ἀπὸ τοὺς εὐκατάστατους πολίτες, βλ. Scheibler 1992, 162 καὶ 164. Τὴ χαμηλὴ κοινωνικὴ θέση τῶν ἀγγειογράφων ὑποστήριξε ὁ Shapiro 2004, 7. Τὴν ὕπαρξη μιᾶς ἐπαγγελματικῆς ὁμάδας τεχνιτῶν ποὺ ἀπολάμβανε ἕνα ἀνεκτὸ ἐπίπεδο διαβίωσης καὶ κοινωνικῆς καταξίωσης συμμετέχοντας κατὰ τὴν κλασικὴ ἐποχὴ στὰ κοινὰ καὶ τὸν ταυτόχρονο σχηματισμὸ μιᾶς ἰδιαίτερης κλίμακας ἀνάμεσα στὶς διάφορες ἐπαγγελματικὲς κατηγορίες χειρωνακτῶν στὴν Ἀθήνα τεκμηριώνει ἡ Χατζηδημητρίου (2005, 197-202).

τοῦ ἀγγείου[1490] εἴτε αὐτὸς εἶναι ὁ ἀγοραστὴς εἴτε ὁ τελικὸς ἀποδέκτης του ἢ γενικότερα τοὺς προστάτες τῶν ἐργαστηρίων ἢ κάποιων ἄλλων νέων.[1491] Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς καλοῦ πάνω σὲ ἕνα ἀγγεῖο, ποὺ προοριζόταν γιὰ τὴν τέλεση ἑνὸς συμποσίου, μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψη αὐτὴ μήνυμα ἢ ἔκφραση θαυμασμοῦ τοῦ ἐραστῆ, ποὺ εἶχε παραγγείλει τὸ ἀγγεῖο, πρὸς τὸν ἐρωμένο του, τὸν ὁποῖο ἐπαινοῦσε.[1492]

Ἡ μελέτη τῶν ἀττικῶν ἀγγείων ἔχει δείξει ὅτι ὑπάρχουν καλοί, οἱ ὁποῖοι ἐπαινοῦνται ἀπὸ συγκεκριμένα ἐργαστήρια,[1493] στὴν πλειονότητα ὅμως τῶν περιπτώσεων τὸ ἴδιο πρόσωπο εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαινεῖται ἀπὸ πολλὰ διαφορετικὰ ἐργαστήρια.[1494] Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ εἶναι πιθανότερο ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων τῶν καλῶν ἀποτελοῦσε ἔκφραση δημοσίου θαυμασμοῦ πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς νέους τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, τοὺς ὁποίους ἐπιδοκίμαζαν οἱ ἀγγειογράφοι καὶ οἱ κεραμεῖς, ἢ οἱ ἰδιοκτῆτες καὶ οἱ παραγγέλλοντες τὰ συγκεκριμένα ἀγγεῖα, παρὰ ἔκφραση προσωπικῆς ἐρωτικῆς διάθεσης.[1495] Ἐπιπλέον, οἱ ἐπαινούμενοι φαίνεται ὅτι ἦταν πολὺ νέοι γιὰ νὰ εἶναι προστάτες ἢ πάτρωνες συγκεκριμένων ἐργαστηρίων, ἐκτὸς ἂν ἦταν οἱ γιοὶ τῶν πατρώνων αὐτῶν.[1496]

Εἶναι ἐπίσης δύσκολο νὰ θεωρηθοῦν ὅλα τὰ ἀγγεῖα ὡς εἰδικὲς παραγγελίες προκειμένου νὰ δοθοῦν ὡς δῶρο στὸν κατονομαζόμενο καλὸ μὲ τὴν εὐκαιρία ἑνὸς συμποσίου ἢ κάποιας ἄλλης γιορτῆς.[1497] Ἀντίθετα, ὁ μεγάλος ἀριθμὸς ἐπιγραφῶν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Λεάγρου, ποὺ ἀπαντᾶται καὶ σὲ ἀγγεῖα, ποὺ προορίζονταν γιὰ ἐξαγωγὴ σὲ μέρη, ὅπου προφανῶς κανεὶς δὲν γνώριζε τὸ συγκεκριμένο πρόσωπο, δείχνει ὅτι τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς δὲν τὶς παρήγγελνε μόνον ἡ οἰκογένεια ἢ οἱ στενοὶ φίλοι τοῦ

[1490] Webster 1972, 64-68· Kilmer 1993b, 176.

[1491] Webster 1972, 64-68.

[1492] Webster 1972, 42-62.

[1493] Webster 1972, 23, ὅπου καὶ τὰ σχετικὰ παραδείγματα. Βλ. ἀκόμα Shapiro 1983, 305· Scheibler 1992, 172.

[1494] Webster 1972, 24 - 25.

[1495] Richter 1936, XXX· Robinson - Fluck 1937, 3· Scheibler 1992, 159. Κατὰ τὸν Lissarague οἱ πολυάριθμες ἐπὶ τῶν ἀττικῶν ἀγγείων ἐπιγραφὲς τοῦ τύπου *ὁ παῖς καλός*, οἱ ὁποῖες δὲν κατονομάζουν συγκεκριμένο νέο, ὅπως καὶ οἱ ἐπιγραφὲς *καλός εἶ* δείχνουν ὅτι δὲν ὑπῆρχε προσωπικὴ σχέση ἀνάμεσα στὸν ἀγγειογράφο ἢ ἐκεῖνον ποὺ παρήγγελνε τὸ ἀγγεῖο καὶ τὸν ἐπαινούμενο, βλ. Lissarague 1999, 365 - 370.

[1496] Scheibler 1992, 172 καὶ 260 σημ. 7.

[1497] Scheibler 1992, 172· βλ. ἀκόμα Slater 1999, 150.

ἐπαινούμενου κάθε φορὰ προσώπου, ἀλλὰ οἱ κεραμεῖς καὶ ἀγγειογράφοι ἐπαινοῦσαν ἀνεξάρτητα στὰ ἀγγεῖα τους δημοφιλὴ πρόσωπα τῆς κάθε ἐποχῆς. Ἡ προσθήκη μάλιστα στὰ ἀγγεῖα τῶν ὀνομάτων τῶν δημοφιλῶν νέων εἶναι πιθανὸν ὅτι προωθοῦσε τὴν πώλησή τους,[1498] ἐνῶ ἡ ποικιλία τῶν ὀνομάτων ἔχει ὑποστηριχθεῖ ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ ἱκανοποιήσει τὶς προτιμήσεις κάθε πιθανοῦ ἀγοραστοῦ.[1499] Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, τὰ ἀγγεῖα, στὰ ὁποῖα ἐπαινεῖται ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση λιγότερο φημισμένων προσώπων, θὰ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν ὅτι κατασκευάσθηκαν ὕστερα ἀπὸ εἰδικὴ παραγγελία μὲ ἀφορμὴ πιθανότατα τὴν τέλεση κάποιου συμποσίου.[1500]

Μιὰ ἄλλη ἑρμηνεία εἶναι ἡ θεωρία τῆς ἀριστοκρατικῆς προπαγάνδας, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία οἱ ἐπαινούμενοι νέοι ἀνήκουν στὶς ἀριστοκρατικὲς οἰκογένειες τῆς Ἀθήνας,[1501] οἱ ὁποῖες πλήρωναν γιὰ νὰ γραφτεῖ τὸ ὄνομα ὁρισμένων νεαρῶν γόνων πάνω στὰ ἀγγεῖα ὥστε νὰ φαίνονται χαρισματικοὶ ἀπὸ νεαρὴ ἡλικία. Ἡ ἄποψη συμφωνεῖ ἐκ πρώτης ὄψεως μὲ τὸν μεγάλο ἀριθμὸ τῶν *καλῶν*, ποὺ κατονομάζονται κατὰ τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 6ου αἰ. καὶ τὸ πρῶτο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. , δεδομένου ὅτι μὲ τὶς μεταρρυθμίσεις τοῦ Κλεισθένη τὸ 507 π.Χ. ἡ ἀριστοκρατικὴ τάξη συνέχισε νὰ διατηρεῖ τὸ πολιτικὸ προβάδισμα. Ὅμως, μετὰ τὶς μεταρρυθμίσεις τοῦ Ἐφιάλτη καὶ τὴ δημοκρατικὴ πολιτικὴ τοῦ Περικλῆ, ἡ αὐτοδιαφήμιση τῆς ἀριστοκρατίας μέσω τῶν ἐπιγραφῶν τῶν καλῶν σταμάτησε.[1502] Στὴν περίπτωση αὐτὴ

[1498] Robinson - Fluck 1937, 5.

[1499] Κατά τον Hoppin τὸ ὄνομα τοῦ καλοῦ σχετιζόταν μὲ τὸν ἀγοραστὴ τοῦ ἀγγείου καὶ ἡ προσθήκη τῶν ὀνομάτων αὐτῶν γινόταν μετὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῶν ἀγγείων μὲ σκοπὸ τὴν ἱκανοποίηση τῶν πιθανῶν ἀγοραστῶν, βλ. Hoppin 1917, 102. Ὅπως ὅμως ἔχει ἐπισημάνει ἡ Richter κάτι τέτοιο θὰ ἀπαιτοῦσε τὸ ψήσιμο τοῦ ἀγγείου δύο ἢ τρεῖς φορές, ἐνῶ, ὅπως γνωρίζουμε, τὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα ψήνονταν μόνον μία φορά, βλ. Richter 1923, 108.

[1500] Webster 1972, 42-62. Ἀνάλογη ἄποψη ἔχουν διατυπώσει καὶ οἱ Robinson - Fluck: "Miss Richter 's belief, that the great majority of Athenian vases was made for actual use, not for votive, decorative, or funeral purposes, would also favor the theory that, when the love-names are not those of popular or well-known characters of the day, they must have been put on the vase at the command of the one ordering the vase (for his own, private "pretty boy")", βλ. Robinson - Fluck 1937, 5.

[1501] Studniczka 1887, 159 κ.ἑ· Klein 1898, 2-11· Shapiro 1987, 117-118· Κατὰ τὸν Slater οἱ ἐπιγραφὲς τῶν καλῶν λειτουργοῦσαν ὡς ἀντίθετο τοῦ ὀστρακισμοῦ καὶ ἀποτελοῦσαν προσπάθεια δημιουργίας καλῆς φήμης τῶν πολιτικὰ φιλόδοξων οἰκογενειῶν στὰ τέλη τῆς ἀρχαϊκῆς περιόδου, βλ. Slater 1999, 158-159.

[1502] Shapiro 1987, 118. Κατὰ τὸν Shapiro οἱ ἐπιγραφὲς τῶν καλῶν ἐνσωμάτωναν ἐπίσης τὸ ὁμοερωτικὸ ἔθος, τὸ ὁποῖο ἀποθάρρυνε ἡ δημοκρατία τοῦ Περικλέους ὡς ἔκφραση τῆς παλαιᾶς ἀριστοκρατίας.

ὅμως εἶναι ἀξιοπερίεργο, ὅπως ἔχει ἤδη παρατηρήσει ὁ Shapiro, ὅτι ἕνας μικρὸς μόνον ἀριθμὸς ἀπὸ τοὺς ἐπαινουμένους ὡς καλοὺς εἶναι γνωστοὶ γιὰ τὴ μετέπειτα δραστηριότητά τους καὶ τὸν ἐνεργό τους ρόλο στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας.[1503] Κάποια ἐπίσης ὀνόματα καλῶν μποροῦν νὰ ταυτισθοῦν μὲ βεβαιότητα μὲ τὰ ὀνόματα, ποὺ ἐμφανίζονται στὰ ὄστρακα τοῦ ὀστρακισμοῦ.[1504]

Μὲ μία προέκταση τῆς πολιτικῆς αὐτῆς θεωρίας ἔχουν ἑρμηνευθεῖ ὀρθῶς καὶ οἱ ἐπιγραφὲς τῶν καλῶν μὲ πατρώνυμα, οἱ ὁποῖες συναντῶνται κατὰ τὴν περίοδο 470-440 π.Χ. κυρίως σὲ ἀγγεῖα τοῦ Ζωγράφου τοῦ Ἀχιλλέως.[1505] Κατὰ τὴν ἑρμηνεία αὐτή, ἡ προσθήκη τῶν πατρωνύμων ἀνταναακλᾶ τὸ πολιτικὸ κλίμα τῆς αὔξησης τῆς ἀθηναϊκῆς ἡγεμονίας, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο τὸ προνόμιο τῆς ἀθηναϊκῆς πολιτείας προσέδιδε ὑπερηφάνεια καὶ ὀφέλη. Τὸ πολιτικὸ αὐτὸ κλίμα ὁδήγησε στὸν περίκλειο νόμο γιὰ τὴν ἀθηναϊκὴ πολιτεία τοῦ 451/450 π.Χ., σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο Ἀθηναῖοι πολίτες ἦταν μόνον ὅσοι κατάγονταν ἀπὸ πατέρα καὶ μητέρα ποὺ ἦταν ἐπίσης Ἀθηναίοι πολίτες.[1506] Μὲ τὸν νόμο αὐτὸ εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ Περικλῆς ἀποζημίωνε τὶς παλαιὲς ἀριστοκρατικὲς οἰκογένειες γιὰ τὴ μείωση μεγάλου μέρους τῆς δύναμής τους, μείωση ἡ ὁποία εἶχε προκληθεῖ ἀπὸ τὶς μεταρρυθμίσεις τοῦ Εφιάλτη καὶ συγχρόνως ἀπέκλειε μεγάλο ἀριθμὸ ξένων ἀπὸ τὴν πολιτικὴ διακυβέρνηση τῆς Ἀθήνας.[1507]

Ὁρισμένες πρόσφατες μελέτες ἐπικεντρώνουν στὸ σημειολογικὸ χαρακτήρα τῶν ἐπαινετικῶν αὐτῶν ἐπιγραφῶν, οἱ ὁποῖες δημιουργοῦν ἕνα διάλογο ἀνάμεσα στὸ ἀγγεῖο καὶ τὸν χρήστη του. Σύμφωνα μὲ τὸν Lissarague, τὸ πρόσωπο, τὸ ὁποῖο μιλᾶ μέσω τῆς ἐπιγραφῆς σπανίως κατονομάζεται, ὅπως συμβαίνει καὶ στὰ χαράγματα, ἐνῶ ὁ ἀναγνώστης, δηλαδὴ τὸ πρόσωπο, ποὺ χρησιμοποιεῖ τὸ ἀγγεῖο, ἐπαναλαμβάνει τὸν συγκεκριμένο ἔπαινο καθὼς διαβάζει τὴν ἐπιγραφή.[1508] Μὲ τὶς πολυάριθμες ἐπίσης ἐπιγραφὲς τοῦ τύπου *ὁ παῖς καλός*, οἱ ὁποῖες δὲν κατονομάζουν συγκεκριμένο

[1503] Βλ. Shapiro 2004, 1.

[1504] Brenne 2001, 345-351. Κατὰ τὸν Brenne τέσσερα μόνον ὀνόματα καλῶν μποροῦν νὰ ταυτισθοῦν μὲ βεβαιότητα μὲ τὰ ὀνόματα, ποὺ ἐμφανίζονται στὰ ὄστρακα τοῦ ὀστρακισμοῦ, ἐνῶ ἄλλα 38 - ἀριθμὸς στατιστικὰ μεγάλος κατὰ τὸν ἴδιο - εἶναι πιθανὸ ὅτι ταυτίζονται.

[1505] Shapiro 1987, 110. Σύμφωνα μὲ τὴν παλαιότερη ἑρμηνεία τοῦ Bosanquet ἡ ἀναγραφὴ τοῦ πατρωνύμου εἶχε ὡς στόχο τὴ διάκριση μεταξὺ ὁμωνύμων Ἀθηναίων ἢ τὸν ἔπαινο τοῦ γιοῦ ἑνὸς διάσημου πατέρα, βλ. Bosanquet 1896, 166.

[1506] Γιὰ τὸ νόμο βλ. Boegehold 1994, 57-66, ὅπου καὶ ἄλλη βιβλιογραφία.

[1507] Shapiro 1987, 115.

[1508] Lissarague 1999, 363. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τοῦ Slater, κατὰ τὸν ὁποῖο "when read out loud in the symposion, the inscription takes over the voice of the reader and creates a moment of *kleos* for the individual praised", βλ. Slater 1999, 157.

πρόσωπο, ὁ ἔπαινος μπορεῖ νὰ ἀπονεμηθεῖ εἴτε στοὺς νέους τῶν ἀπεικονιζόμενων παραστάσεων εἴτε σὲ ὁποιονδήποτε νέο τοῦ συμποσίου.[1509] Οἱ ἀγγειογράφοι χρησιμοποιοῦν αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς ἐπιγραφές, τὶς ὁποῖες οἱ συμποσιαστὲς υἱοθετοῦν μὲ τὴν ἀνάγνωση καὶ τὴν ἐπανάληψή τους καὶ οἱ ὁποῖες προσθέτουν στὴν παράσταση τοῦ ἀγγείου ἐπιπλέον εὐχαρίστηση σὲ αἰσθητικὸ ἐπίπεδο.[1510]

Τὰ κίνητρα τῆς ἀναγραφῆς ὀνομάτων καλῶν στὰ ἀγγεῖα φαίνεται λοιπὸν ὅτι μπορεῖ νὰ εἶναι ποικίλα καὶ εἶναι δύσκολο νὰ ὑποστηριχθεῖ ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ ἐπιγραφὲς ἐξέφραζαν τὴν ὁμοφυλοφιλικὴ ἐρωτικὴ ἐπιθυμία τοῦ καλλιτέχνη ἢ τοῦ ἀγοραστὴ πρὸς τὸ ἐπαινούμενο πρόσωπο.[1511] Εἶναι μάλιστα πιθανὸ ὅτι ἡ πρακτικὴ τῆς ἀναγραφῆς τέτοιου εἴδους ἐπιγραφῶν στὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα ξεκίνησε μὲ τὴν καθοδήγηση τῆς ἀριστοκρατίας καὶ μὲ στόχο τὴν διαφήμιση κάποιων νέων, γρήγορα ὅμως ἐξελίχθηκε σὲ γενικότερη πρακτική.[1512] Τὸ ἐπίθετο *καλός* χρησιμοποιεῖται ἄλλωστε στὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα ὄχι μόνο γιὰ θνητοὺς ἀλλὰ καὶ γιὰ θεοὺς ἤ ἥρωες, ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε,[1513] ὑποδηλώνοντας τὸν θαυμασμὸ πρὸς αὐτοὺς[1514] ἤ ἀκόμα καὶ γιὰ πράγματα.[1515] Σὲ ὁρισμένα ἐπίσης ἀγγεῖα μπορεῖ νὰ ἀνιχνευθεῖ ἕνα εἰρωνικὸ καὶ σαρκαστικὸ περιεχόμενο στὸ συγκεκριμένο ἐπίθετο σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ θεματολόγιο κάποιων γραπτῶν παραστάσεων.[1516] Ἡ εἰρωνικὴ ἄλλωστε χρήση τοῦ ἐπιθέτου καλὸς

[1509] Beazley 1928, 12. Κατὰ τὸν Lissarrague οἱ ἐπιγραφὲς αὐτὲς ἀπευθύνονται τόσο στὸν πραγματικὸ κόσμο ὅσο καὶ στὸν κόσμο τῆς παράστασης, βλ. Lissarrague 1999, 366 - 367.

[1510] Lissarrague 1999, 370 - 371.

[1511] Dover 1989, 125, 132.

[1512] Lissarague 1999, 370 - 371.

[1513] Robinson - Fluck 1937, 6· Schauenburg 1969, 49-50.

[1514] Boardman Μελανόμορφα, 234· Lear 2010, 164.

[1515] Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρεται ἡ κύλικα τοῦ κεραμέως Εὐχείρου ABV 162 μὲ τὴν ἐπιγραφή: καλὸν εἶμι ποτ[έ]ριον. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ἡ ἄποψη τοῦ Dover ὅτι ἡ λέξη *καλὸς* σὲ ὁρισμένα ἀγγεῖα ὅταν ἀναφέρεται μόνη της θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι ἐπίρρημα (καλῶς) καὶ ὄχι ἐπίθετο ποὺ ἐκφράζει τὸν θαυμασμὸ τοῦ καλλιτέχνη γιὰ τὸ ἔργο του. Ὅμως κατὰ τὸν ἴδιο μελετητή, κάτι τέτοιο μπορεῖ νὰ ἀποδειχθεῖ μόνον στὶς περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες ἀκολουθεῖ ρῆμα, βλ. Dover 1989, 131-132. Ἐπίρρημα εἶναι ἡ λέξη ΚΑΛΟΣ στὴν ἐπιγραφὴ *καλῶς τῶι κυβιστῆι τοι* σὲ ψευδοπαναθηναϊκὸ ἀμφορέα στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Παρισιοῦ, βλ. CVA Cabinet des Medailles 2, πίν. 88, 89. 1-2.

[1516] Kilmer 1993a, 31. Ὅπως ἔχει δείξει ὁ Shapiro τὸ ὄνομα τοῦ Λεάγρου συνοδευόμενο ἄλλοτε ἀπὸ τὸ ἐπίθετο καλὸς καὶ ἄλλοτε ὄχι, συναντᾶται σὲ μεγάλο ἀριθμὸ ἀγγείων μὲ ἀπρεπεῖς

ἦταν συνηθισμένη σὲ περιπαιχτικὲς ἐκφράσεις,[1517] ἐνῶ τέλος ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες οἱ κεραμεῖς καὶ οἱ ἀγγειογράφοι ἐπαινοῦσαν πιθανότατα τοὺς ἑαυτούς τους,[1518] τοὺς ἐρωμένους, τοὺς φίλους ἢ τὶς φίλες τους[1519] καθὼς καὶ τοὺς νεώτερους συναδέλφους τους, καμιά φορά μὲ περιπαικτικὴ διάθεση.[1520] Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁ ἔπαινος τῆς ὀμορφιᾶς τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων φαίνεται ὅτι ἦταν μία γενικευμένη συνήθεια καὶ μία βαθιὰ ριζωμένη ἀντίληψη στὴν κοινὴ συνείδηση τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς.[1521] Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ ὁδηγεῖ ἄλλωστε καὶ ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν ἀνωνύμων ἐπιγραφῶν τοῦ τύπου *ὁ παῖς καλός,* οἱ ὁποῖες μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν, ὅπως ἀναφέρθηκε, εἴτε στοὺς νέους τῶν ἀπεικονιζομένων παραστάσεων ἀλλὰ καὶ σὲ ὁποιονδήποτε νέο τοῦ συμποσίου.[1522] Τὸ φαινόμενο διακωμωδεῖ ὁ

παραστάσεις καὶ κυρίως σὲ ἀγγεῖα μὲ παραστάσεις σατύρων, οἱ ὁποῖες προφανῶς διακωμωδοῦν αὐτὸν καὶ τὴ συμπεριφορά του βλ. Shapiro 2004, 3-11.

[1517] Γιὰ τὸ θέμα βλ. Βουτυρᾶς 1987-1990, 41 σημ. 26, ὅπου ἀναφέρεται ὡς παράδειγμα ἡ φράση τοῦ Πινδάρου (*Πυθ.* II, 73) "καλός τοι πίθων παρὰ παισίν, ἀεὶ | καλός" καὶ ἡ παράφραση τοῦ ἀρχαίου σχολιαστῆ μὲ ἀντιστροφὴ τῆς σημασίας τοῦ ἐπιθέτου (Drachmann II, σ. 53, 20 κ. ἑξ.): σύνες τὸ λεγόμενον, ὅ οἱ παῖδες εἰώθασι λέγειν, πίθων καλός, πρὸς τὸν πίθηκον οὔκ ὄντα καλὸν ἀλλ᾽ εἰδεχθῆ.

[1518] ARV² 83, ἀριθ. 3: Ἐπίλυκο[ς ἔγραφ]σεν καλός· ARV² 113 ἀριθ. 3: Κα[χρυλ]ίον καλὸς ἀναφέρεται σὲ ἀγγεῖο τοῦ κεραμέα Καχρυλίονος. Σύμφωνα μὲ τὸν Beazley ἡ λέξη καλὸς ἀντικαθιστᾶ ἐδῶ τὸ ἐποίησεν. Στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ μπορούσαμε πιθανῶς νὰ μεταγράψουμε καλῶς).

[1519] Webster 1972, 43-44. Πρβλ. τὸ ἀγγεῖο ABV 174. 7, τὸ ὁποῖο φέρει δύο ἐπιγραφές: Τιμαγόρα<ς> ἐποίεσε[ν] καὶ Ἀνδοκίδης κα[λ]ὸς δοκεῖ Τιμα[γ]όραι, ἄν βέβαια ὁ Ἀνδοκίδης τῆς γραπτῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς ταυτίζεται μὲ τὸν ἀγγειογράφο Ἀνδοκίδη.

[1520] Scheibler 1992, 159-160. Στὸ πλαίσιο τῆς εὐγενοῦς ἄμιλλας, ποὺ ἐκδηλωνόταν μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ φράσεων πάνω στὰ ἀγγεῖα, θὰ μποροῦσε κατὰ τὴ Χατζηδημητρίου νὰ ἐνταχθεῖ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ "ὁ Μῦς καλὸς δοκεῖ. Ναί." (βλ. Beazley ABV 670. Robinson Fluck 1937, 155 αριθ. 187), ἡ ὁποία ἔχει ἀναγραφεῖ δίπλα στὴν πλάτη μεταλλοτεχνίτη καὶ ἀποτελεῖ προφανῶς ἐπιγραφὴ tag-kalos, βλ. Χατζηδημητρίου 2005, 172-173. Στὴν περίπτωση αὐτὴ τὸ ἐπίθετο καλὸς μπορεῖ νὰ ἀναφέρεται στὴ δεξιοτεχνία τοῦ ἔργου του καὶ ὄχι στὴν ὀμορφιὰ τοῦ νεαροῦ σκλάβου.

[1521] Dover 129· Scheibler 1992, 172. Κατά τους Robinson και Fluck ἡ χάραξη τοῦ ὀνόματος ἢ τῶν ἀρχικῶν τοῦ ὀνόματος ἑνὸς ἀγαπημένου προσώπου σὲ κάθε εὐκαιρία καὶ ὅπου ὑπάρχει διαθέσιμο ὑλικό, εἶναι «human impulse» βλ. Robinson - Fluck 1937, 10.

[1522] Beazley 1928, 12· Lissarrague 1999, 366. Επίσης κατά τον Lissarrague ἡ φράση *ὁ παῖς καλός* λειτουργεῖ ὡς ἐνδιάμεσος στὸν παραγματικὸ κόσμο καὶ τὸν κόσμο τῆς παράστασης, βλ. Lissarrague 1999, 367.

Ἀριστοφάνης ὅταν βάζει τὸν Σκύθη βασιλιά Σιτάλκη νὰ δηλώνει τὴν ἀγάπη του γιὰ τοὺς Ἀθηναίους γράφοντας στοὺς τοίχους "Ἀθηναῖοι καλοὶ" Ἀριστοφ. *Ἀχαρ.* 142-144: *καὶ δῆτα φιλαθήναιος ἦν ὑπερφυῶς,* | *ὑμῶν τ᾽ ἐραστὴς ἦν ἀληθὴς ὥστε καὶ* | *ἐν τοῖσι τοίχοις ἔγραφ᾽ Ἀθηναῖοι καλοί*) ἢ ὅταν βάζει τὸν δικομανὴ Φιλοκλέονα νὰ γράφει σὲ μία θύρα *κημὸς καλός*, ὅπου *κημὸς* εἶναι τὸ χωνίο τῶν κληρωτηρίων (Ἀριστοφ. *Σφῆκες* 97-99:*καὶ νὴ Δί᾽ ἢν ἴδῃ γέ που γεγραμμένον* | *υἱὸν Πυριλάμπους ἐν θύρᾳ Δῆμον καλόν,* | *ἰὼν παρέγραψε πλησίον "κημὸς καλός"*).[1523]

Ἂν καὶ ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε κάποιες (λίγες) γραπτὲς ἐπιγραφὲς "καλῶν" θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ἔχουν χλευαστικὸ ἢ προσβλητικὸ περιεχόμενο, ὁ μεγαλύτερος ἀριθμός εἶναι ἐπαινετικὲς καὶ ἐγκωμιαστικές ἐπιγραφὲς χωρὶς ὅμως πραγματικὸ ἐρωτικὸ περιεχόμενο, καὶ ἀποτελοῦν ἕνα πιὸ ἐπίσημο καὶ θεσμικὸ εἶδος ἐπιγραφῶν σὲ σχέση μὲ τὰ χαράγματα.[1524] Ἀντίθετα, στὰ τελευταῖα, ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου *καλὸς* ἀποτελεῖ αὐθόρμητη ἔκφραση θαυμασμοῦ γιὰ τὴν ὀμορφιὰ καὶ γιὰ αὐτὸ ἔχει μεγαλύτερη συναισθηματικὴ φόρτιση καὶ θεωρεῖται τὶς περισσότερες φορὲς ὡς καθαρὴ ἔκφραση ἐρωτικῶν συναισθημάτων. Χαρακτηριστικὰ ὡς πρὸς αὐτὸ εἶναι κάποια ἑλληνιστικὰ ἐπιγράμματα, ποὺ ἀναφέρονται στὴν πρακτικὴ τῆς ἀναγραφῆς ὀνομάτων σὲ στῆλες, τοίχους ἢ δένδρα:

Ἑλλ. Ἀνθολ. XII. 129: *Ἀργεῖος Φιλοκλῆς Ἄργει καλός, αἵ τε Κορίνθου*
στῆλαι καὶ Μεγαρέων ταὐτὸ βοῶσι τάφοι·
γέγραπται καὶ μέχρι λοετρῶν Ἀμφιαράου
ὡς καλός. ἀλλ᾽ ὀλίγον· γράμμασι λειπόμεθα.
5 *τῷδ οὐ γὰρ πέτραι ἐπιμάρτυρες, ἀλλὰ Ῥιηνὸς*
Αὐτὸς ἰδών, ἑτέρου δ᾽ ἐστὶ περισσότερος.

Ἑλλ. Ἀνθολ. XII. 130: *Εἶπα καὶ αὖ πάλιν εἶπα· "Καλός, καλός." ἀλλ᾽ ἔτι φήσω,*
ὡς καλός, ὡς χαρίεις ὄμμασι Δωσίθεος.
οὐ δρυὸς οὐδ᾽ἐλάτης ἐχαράξαμεν οὐδ᾽ἐπὶ τοίχου
τοῦτ᾽ἔπος· ἀλλ᾽ἐμῇ ἴσχετ᾽Ἔρως κραδίᾳ.
5 *εἰ δέ τις οὐ φήσει, μὴ πείθεο. Ναὶ μὰ σέ, δαῖμον,*
ψεύδετ᾽· ἐγὼ δ᾽ ὁ λέγων ἀτρεκὲς οἶδα μόνος.

[1523] Ὁ μεταγενέστερος συγγραφέας Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς παραδίδει τὴν ἱστορία ὅτι ὁ Φειδίας ἐπαίνεσε ὡς καλὸ τὸν ἐρώμενό του Παντάρκη στὸ δάκτυλο τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διὸς στὴν Ὀλυμπία καὶ ὄχι τὸν ἴδιο τὸν Θεό (Κλημ. *Προτρεπτικός* IV 53. 4).

[1524] Lissarrague 1999, 364.

Σὲ λίγες περιπτώσεις τὸ ἐπίθετο καλὸς ἀναφέρεται σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ ἄλλα ἐπίθετα ἢ χαρακτηρισμούς, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν ἐκφράζουν ἀπαραίτητα τὸν ἁγνὸ θαυμασμό, ὅπως γιὰ παράδειγμα συμβαίνει μὲ τὸ χάραγμα **98/ΚΕ8**: Παῖς καλός, hοραίον ὀρχιπέδον ταμίας, ὅπου τὸ ἐπίθετο μπορεῖ νὰ ἐκκληφθεῖ καὶ εἰρωνικά.

Πέραν τῶν ἀνδρῶν τὸ ἐπίθετο καλὸς χρησιμοποιεῖται ἐπίσης γιὰ τὸν ἔπαινο γυναικῶν τόσο στὶς γραπτὲς ἐπὶ ἀγγείων ὅσο καὶ στὶς ἐγχάραγκτες ἐπιγραφές (**239/Σ15, 93/ΚΕ4, 15/Α15, 101/Μ2, 31/Α31, 221/Ε3, 42/Α42, 177/Θ9, 88/Π17, 176/Θ8, 111/Μ12, 285/ΠΑΛ2**). Πρόκειται γιὰ μία πολὺ μικρότερη ἀριθμητικὰ ὁμάδα ἐπιγραφῶν καὶ δεδομένου ὅτι οἱ γυναῖκες δὲν ἐμφανίζονταν συχνὰ στὸ δημόσιο βίο, οἱ περισσότερες -ἂν ὄχι ὅλες- ἐπαινούμενες ὡς καλὲς ἔχουν θεωρηθεῖ ὅτι ἦταν ἑταῖρες.[1525] Ἀντίθετη ἄποψη ἔχει διατυπώσει ἡ Kreilinger, ἡ ὁποία μὲ ἀφορμὴ χωρίο τῆς Λυσιστράτης τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 642-647),[1526] στὸ ὁποῖο ἐπαινεῖται ὡς *παῖς καλὴ* μία κόρη καλῆς οἰκογένειας τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας, ἡ ὁποία συμμετεῖχε στὴν πομπὴ τῶν Παναθηναίων ὡς κανηφόρος, θεωρεῖ ὅτι ὁ ἔπαινος ἀπονεμόταν σὲ νεαρὲς κοπέλες, ποὺ ἦταν γνωστὲς γιὰ τὴν ὀμορφιά τους πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο τους.[1527]

ΠΡΟΣΩΠΟ

Θ47/ 215	Μυΐσκος | χρυσός, | **εὐπρόσωπος** | Ἡρᾶς.	SEG XXXII, 847 B (54)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ24/ 192	Ἀήτης | ὡραῖος, | **εὐπρόσω|πος**, ἡδύς, | εὔχαρις.	SEG XXXII, 847 A (13)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ27/ 195	Ἀήτης | **ἀστεοπρό|σωπος**.	SEG XXXII, 847 A (16)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ33/ 201	Ἄνθιππο̣[ς] | **καλλιπρόσ̣|ω̣πος̣**.	SEG XXXII, 847 A (28)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

[1525] Robinson - Fluck 1937, 1-2 και 10-11· Fuchs 1974, 41· Ἀντίθετα, σύμφωνα μὲ ἄλλους μελετητές ἡ ταύτισή τους μὲ ἑταῖρες δὲν εἶναι βέβαιη βλ. Kilmer 1993a, 159-168· Kilmer 1993b, 191.

[1526] Ἀριστοφ. *Λυσιστράτη* 642-647: εἶτ᾽ ἐλετρὶς ἢ δεκέτις οὖσα τἀρχηγέτι· | κᾆτ᾽ ἔχουσα τὸν κροκωτὸν ἄρκτος ἢ Βραυρωνίοις· | κἀκανηφόρουν ποτ᾽ οὖσα παῖς καλὴ ᾽χουσ᾽ | ἰσχάδων ὁρμαθόν·

[1527] Kreilinger 2006, 232. Κατὰ τὴν Kreilinger ἐπίσης ὅλες οἱ παραστάσεις γυμνῶν γυναικῶν στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία καὶ ἰδιαίτερα σὲ σκηνὲς λουτροῦ, δὲν ἀπεικονίζουν ἑταῖρες. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τοῦ Harvey γιὰ τὶς ἀπεικονίσεις κάποιων γυμνῶν γυναικῶν στὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα, βλ. Harvey 1988, 249. Ἀνάλογη μὲ τῆς Kreilinger εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τῆς Λεμπέση γιὰ τὶς ἀνάλογες ἐπιγραφὲς στὸ ἱερὸ τῆς Σύμης Βιάνου, βλ. Lembessi 2009, 532.

Τὸ πρόσωπο εἶναι τὸ μέρος τοῦ σώματος, ποὺ ὑμνεῖται συχνὰ ἐπειδὴ ἀποτελεῖ τὸ πλέον χαρακτηριστικὸ σημεῖο τοῦ σώματος καὶ τὸ σημαντικότερο πόλο τῆς φυσικῆς ἕλξης. Ἐγκωμιαστικοὶ γιὰ τὸ πρόσωπο χαρακτηρισμοὶ ἔχουν διασωθεῖ μόνον στὸ Καλάμι τῆς Θάσου (**215/Θ47, 192/Θ24, 195/Θ27** καὶ **201/Θ33**), ὅπου μαρτυρεῖται δύο φορὲς τὸ ἐπίθετο *εὐπρόσωπος* καὶ ἀπὸ μία φορὰ τὰ ἐπίθετα *καλλιπρόσωπος* καὶ *ἀστεοπρόσωπος*. Ὁ τελευταῖος χαρακτηρισμὸς ἔχει ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὸ ἐπίθετο *ἀστεῖος*, ποὺ παράγεται ἀπὸ τὴ λέξη *ἄστυ* καὶ σημαίνει τὸν προερχόμενο ἀπὸ τὸ ἄστυ καὶ συνεκδοχικὰ τὸν εὐγενὴ, τὸν ἐξευγενισμένο, τὸν κομψὸ καὶ τὸν θελκτικό.[1528]

ΦΙΛΟΚΩΜΟΣ

Θ39/ 207	Μυΐσκος ϙ[αὶ] | Μυΐσκος **φιλό**[**κ**]**ῳμοι**.	SEG XXXII, 847 B (37)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.

Ἂν καὶ τὸ ἐπίθετο *φιλόκωμος* ἀποδίδει στὸν ἐπαινούμενο τὴν ἰδιότητα τοῦ εὐχάριστου χαρακτήρα καὶ ἐκείνου ποὺ συνηθίζει νὰ συμμετέχει στοὺς κώμους, ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο προσώπων καὶ ἡ ἔνταξή τους στὸ περιβάλλον φαλλικῶν ἑορτῶν προδιαθέτει γιὰ τὸν ἐρωτικὸ χαρακτήρα τῆς ἐπιγραφῆς. Τὸ συγκεκριμένο ἐπίθετο διευρύνεται σημασιολογικὰ ἐξαιτίας τοῦ τόπου, στὸν ὁποῖο ἔχει χαραχθεῖ ἡ συγκεκριμένη ἐπιγραφὴ καὶ ἡ εὐρυτάτη χρήση τοῦ ὀνόματος Μυΐσκος[1529] σὲ ἄλλες ἐπαινετικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφὲς στὸν ἴδιο χῶρο (σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ ἐπίθετα *ἡδὺς* ἢ *καλός*) ἐνισχύουν τὴ σημασία τοῦ ἐπιθέτου ὡς εὔθυμου ἢ ἀκόμη καὶ χαριτωμένου, ὁπότε ὑπαινικτικὰ λαμβάνει ἐρωτικὴ σημασία.

ΦΙΛΩ - ΦΙΛΟΣ

AI1/ 286	Γοργίας **φιλ**[**εῖ** Τά]μυνιν | καὶ Τάμυνις Γοργίαν **φιλ**[**εῖ**].	Bernand 1970, 705, ἀριθ. 638	6ος- 5ος αἰ. π.Χ.
A13/13	Μ[ενε]κράτες [κ]αλὸς καὶ **φίλος** Λυσικλεῖ.	The Athenian Agora XXI 1 7	Ὕστερος 6ος - πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.

[1528] LSJ[9], s.v. "ἀστεῖος" καὶ LSJ[9], Supp. s.v. "ἀστεοπρόσωπος". Βλ. ἀκόμα Garlan et Masson 1982, 18. Ἐπίσης καὶ τὸ ἐπίθετο *ἀστέος* τὸ ὁποῖο συναντοῦμε σὲ ἐπιγραφὴ ἀπὸ τὸ Καλάμι ἐπίσης (**210/Θ42 =** SEG XXXII, 847 B (44), Ἀήτης | **εὔχαρις**, | ἀϛτέος), ὅπου βέβαια δὲν ἔχουμε μόνον τὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ προσώπου, ἀλλὰ ὅλου τοῦ ἀτόμου.

[1529] Βλ. SEG XXXII, 847 B (34) (= ἀριθ. **203/Θ35**), SEG XXXII, 847 B (31) (= ἀριθ. **202/Θ34**), SEG XXXII, 847 B (47) (= ἀριθ. **212/Θ44**), SEG XXXII, 847 B (49) (= ἀριθ. **213/Θ45**), καὶ SEG XXXII, 847 B (57) (= ἀριθ. **216/Θ48**).

A5/5	Λυσίθ|εος : Μικί|ωνα **φιλῖ|ν** φεσὶ μά|λισστα | τῶν ἐν | τῆι πό|λει· ἀν|δρεῖος | γὰρ ἐστ|ί.	IG I³ 1401	Περὶ τὸ 475 - 450 π.Χ.
Σ1/ 225	τοῦτον τὸν σρύφον Πόρρος ἀποδίδοτι ἐς τὸν θίασον τὸν π[οτᾶ]ν | αἰ δὲ **φιλῆ(ι)** Φρύναν, οὐκ ἄλλος κ᾽ ἆγε· ho δὲ γράπσας τὸν ἀννέμο<ν>τα πυγίξει.	IGASMG II 119	Ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
Θ18/ 187	**Φίλος** Ἡρᾶς | ε̣ὔχ̣αρις Ἡ̣ρᾶς̣.	SEG XXXII, 847 B (55)	Β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
A8/8	Ἔχω τε καὶ **φιλῶ** Ἀριστοτέλη[ν].	SEG XXIX 285	Τελευταῖο τρίτο 4ου αἰ. π.Χ.
Π16/ 87	**Φιλεῖ** Ἀθώ$^{\upsilon}$ |ταν Λυσικρά|της.	Ἀδημοσίευτη	4ος/ 3ος αἰ. π.Χ.
MA17/ 275	**Φιλῶ** ἧς ὁριθμὸς ΑΤΗ.	Bagnall 2011	1ος – 2ος αἰ. μ.Χ.
MA18/ 276	**Φιλῶ** ἧς ὁ ἀριθμὸ[ς] ΨΛΑ.	Bagnall 2011	1ος – 2ος αἰ. μ.Χ.
MA20/ 278	**[Φι]λ̣ῶ φ[ιλ]οῦσα** μὴ **φιλοῦσαν**.	Bagnall 2011	1ος – 2ος αἰ. μ.Χ.
MA4/ 262	**Φιλεῖ** Θεόδοτος Ὑψικλέα.	SEG XLIII 698	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
MA7/ 265	**Φιλῷ.**	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
MA8/ 266	**Φιλῶ.**	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
MA9/ 267	**Φιλῶ** | Ἐπικ̣ράτη.	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
D13/ 306	**Φιλῶ** Ἀπολ|λώνιον κύρι|ον.	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
MA10/ 268	**Φιλῶ** | Ἀπολλώ|νιον ΑΝ|ΤΙΛΟΜΑ.	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
MA12/ 270	(I) **Φιλῶ** γυνῆκα βινο<υ>μένη<ν> καλῶς. (II) **Φιλῶ** γυ̣νῆκα ἄκρα κελητίζο<υ>σα<ν>. (III) **Φιλῶ** γινῆκα εἰς τὰ γωνάτια εὐείσχι(ον).	I. v. Priene 317	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
ΣΥΡ1/ 283	Δὸς **φίλημα**	SEG LVI 1877	1ος – 2ος αἰ. μ.Χ.
MA23/ 281	Μόσχος **φιλεῖ** Φιλίσταν τὴν Δημητρίου.	Merkelbach - Stauber, *SGO* IV, 63 ἀριθ. 17/13/ 01	Ἀδιευκρίνιστης χρονολόγησης

Τὸ ρῆμα *φιλέω -ῶ* ἔχει τὴ σημασία "ἀγαπῶ, θεωρῶ μετὰ τρυφερότητος, ἀποβλέπω εἴς τινα ὡς εἰς φίλον"[1530]. Ἡ σημασία του πολλὲς φορὲς ἐκφράζει τὴν ἔννοια τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ κάποιο πρόσωπο. Ἂν καὶ διακρίνεται ἀπὸ τὸ ἐράω - ῶ καὶ ἔραμαι, ποὺ ἐκφράζει τὴν σφοδρὴ ἐπιθυμία καὶ τὴν ἔνθερμη ἀγάπη, οἱ δύο λέξεις πλησιάζουν σημασιολογικὰ πολὺ συχνά (**225/Σ1**, **275/MA17, 276/MA18, 278/MA20, 281/M23** καὶ πιθανῶς **13/A13**). Στὶς φιλολογικὲς πηγὲς χρησιμοποιεῖται ἐπίσης γιὰ νὰ

[1530] Lidell - Scott - Κωνσταντινίδη, s.v. "φιλῶ".

δηλώσει τὴ σεξουαλικὴ συνεύρεση[1531] (βλ. καὶ **270/ΜΑ12**), ἐνῶ στὸν Λουκιανὸ (*Μέλιττα καὶ Βακχίς*, *Ἑταιρ. Διάλ.* 4 § 3.10) ἡ χρήση τοῦ ρήματος κάποιες φορὲς συνδέεται μὲ τὶς ἑταῖρες: "εὗρε…ἐπιγεγραμμένον ἐσιόντων ἐπὶ τὰ δέξια πρὸς τῷ Διπύλῳ ΄΄Μέλιττα φιλεῖ Ἑρμότιμον" καὶ μικρὸν αὖθις ὑποκάτω ΄΄ὁ ναύκληρος Ἑρμότιμος φιλεῖ Μέλιτταν". Στὸ πλαίσιο αὐτὸ μπορεῖ πιθανῶς νὰ ἐνταχθεῖ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ **225/Σ1**.

Τὸ ρῆμα μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν παθητικὴ φωνὴ σὲ γραπτὴ ἐπιγραφὴ ἐρυθρόμορφου ἀγγείου τῶν χρόνων 520-510 π.Χ. τοῦ Ζωγράφου τοῦ Εὐεργίδου: Φιλόκομο[ς] φιλῆται.[1532] Στὴν περίπτωση αὐτή, ὅπως ἔχει ὑποστηρίξει ὁ Dover, τὸ ρῆμα φιλῶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρεται στὴ δημοτικότητα ἑνὸς προσώπου καὶ ὄχι σὲ μία ἐρωτικὴ σχέση.[1533] Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ ἔννοια τοῦ ἐπιθέτου *φίλος*, δηλαδὴ ἀγαπητός, στὴν γραπτὴ ἐπιγραφὴ μίας ἐρυθρόμορφης κύλικος, ποὺ ἀποδίδεται στὸν Εὐθυμίδη μὲ τὴν παράσταση τῆς εἰσόδου τοῦ Ἡρακλῆ στὸν Ὄλυμπο, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁποίας ὁ Ἡρακλῆς ἀπευθύνει στὸ Δία χαιρετισμό: Ζεῦ φίλε[1534]. Φιλικὴ διάθεση ἐκφράζει τὸ ἐπίθετο *φίλος* σὲ καταλόγους ἐφήβων καὶ σὲ χαράγματα, ποὺ ἀποδίδονται σὲ ἐφήβους,[1535] καθὼς καὶ σὲ ψηφίσματα.[1536]

Ἀντίθετα, ἐρωτικὴ θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ ἐπίθετο *καλὸς* στὴν ἐπιγραφὴ μιᾶς οἰνοχόης, σήμερα στὸ Μόναχο:[1537] Καλὸς Νικόλα<ς>. Δορόθεος καλός. κἀμοὶ δοκεῖ, ναί. χἄτερος παῖς καλός, Μέμνον. κἀμοὶ φίλος (περὶ τὸ 520 π.Χ.). Ἀμφίβολης σημασίας σχέση, ἐρωτικῆς ἢ φιλικῆς, ἐκφράζει ἡ ἐπιγραφὴ **5/Α5**, ἐνῶ καθαρὰ ἐρωτικὴ χροιὰ πρέπει νὰ ἔχει ἡ χρήση τῆς λέξης *φίλος* στὸ χάραγμα **186/Θ18** στὸ Καλάμι τῆς Θάσου, στὸ πλαίσιο καὶ τῶν ὑπολοίπων χαραγμάτων τῆς περιοχῆς. Τέλος, ἡ σημασία τῆς ὑποστήριξης πρὸς κάποιον καὶ ἡ ἔκφραση ἱεραρχικῶν σχέσεων μπορεῖ νὰ ἐκφράζεται μὲ τὴ χρήση τοῦ ρήματος *φιλῶ* στὰ χαράγματα τῆς Ἀφροδισιάδος (**262/ΜΑ4** καὶ **ΜΑ 265/7-268/10**).[1538]

[1531] Σχόλια στὸν *Πλοῦτο* τοῦ Ἀριστοφάνους στ. 1093, ὅπου χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ἑρμηνεύσει λέξη συνώνυμη τοῦ *βινεῖν*.

[1532] ARV^2, 89 ἀριθ. 20 καὶ 1606· Beazley 1953/54, 202-203 ἀρ. 5. SEG XVI, 39b.

[1533] Dover 1989, 119.

[1534] ARV^2, 21.1.

[1535] Πρβλ. IG II^2 1982, 1983, 1986, 1987, IG VII, 1878.

[1536] Πρβλ. ἐνδεικτικὰ IG II^2 399 στ. 7-8: φίλοι ὄντε[ς καὶ εὔνοι] | τῆι πόλει…

[1537] ABV 425 = ARV^2 1548.7 (CAVI 5293).

[1538] Chaniotis 2011, 205. Βλ. καὶ παραπάνω τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **262/ΜΑ4.**

ΧΡΥΣΟΣ

Θ19/ 187	Σωσίων | **[x]ρ̣υ̣σ̣ό̣ς̣**.	SEG XXXII, 847 A (3)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ30/ 198	Ἡροφῶ[ν] | **χρ̣υ̣σ[ό]ς**.	SEG XXXII, 847 A (22)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Θ47/ 215/	Μυΐσκος | **χρυσός**, | εὐπρόσωπος | Ἡρᾶς.	SEG XXXII, 847 B (54)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
ΚΟ4/ 163	[- -]ς **χρυσόπο|ς**.	IG XII 6, 1, 1213 IV	4ος αἰ. π.Χ.
ΚΟ7/ 166	Σωσίππη δέσποινα | ἐμὴ **χρυσῆ**.	IG XII 6, 1, 1213 VIII	4ος αἰ. π.Χ.

Τὸ ἐπίθετο *χρυσὸς – χρυσῆ*, ὅπως καὶ τὸ σύνθετο ἐπίθετο *χρυσόπος*, ὑποδηλώνουν τὴν ὀμορφιὰ καὶ τὴν ἀκτινοβολία, τὴν ἀξία τῆς χάρης καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ γενικῶς τὴν ἀξία[1539]. Τὸ ἐπίθετο, ποὺ στὴν ποίηση ἔχει καὶ τὴν ἔννοια τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ πολύτιμου,[1540] μαρτυρεῖται σὲ πέντε συνολικῶς χαράγματα στὴ Θάσο (**188/Θ19, 198/Θ30, 215/Θ47**) καὶ τὶς Κορσιές (**163/ΚΟ4, 166/ΚΟ7**). Μία μόνον ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς ἀναφέρεται σὲ γυναίκα (**166/ΚΟ7**), τρεῖς ἀναφέρονται σὲ ἄνδρα (**187/Θ19**, **198/Θ30, 215/Θ47**) καὶ μία ἐπαινεῖ συγκεκριμένο μέλος τοῦ σώματος (**163/ΚΟ4**) καὶ ὑποδηλώνει σαφὴ ἐρωτικὴ διάθεση.

ΩΡΑΙΟΣ - ΩΡΑΙΑ

Ν3/ 156	Ἑρμαΐσκος **ὡραῖος**.	IG XII 5, 98	
ΚΕ8/ 97	Παῖς καλός, **hōραίῑον** ὀρχιπέδῑν ταμίας.	REG 125 (2012) 19 - 35	500 – 490 π.Χ.
Θ24/ 192	Ἀήτης | **ὡραῖος**, | εὐπρόσω|πος, ἡδύ εὔχαρις.	SEG XXXII, 847 A (13)	β΄ τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.
Μ6/ 105	Ἀρχίης | **ὡραῖος**.	Olynthus X, ἀριθ. 2180	4ος αἰ. π.Χ.
ΚΕ2/ 91	Καβιρὼ | **ὡρῆα**.	IG VII 1651	4ος / 3ος αἰ. π.Χ.
Π18/ 89	Φιλημένα | καλὰ Φιλότωι. | Κωνὶς καλά. | Κλητὶς καλὰ | Φαίδρωι. | Ἀρτύλαος | **ὡραῖος**.	Τεῖχος Δυμαίων (2009) 17	3ος αἰ. π.Χ.
Κ5/ 150	Κρινὼ **ὡραία**.	IG XII 5, 1098	3ος αἰ. π.Χ.

[1539] Μὲ ἀνάλογο τρόπο καὶ σαφῆ ἐρωτικὴ διάθεση χρησιμοποιεῖται τὸ ἐπίθετο ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη (*Ὄρνιθες* 670): Ἆρά γ᾽οἶσθ᾽ὅτι ἐγὼ διαμηρίζοιμ᾽ ἂν αὐτὴν ἡδέως; \| ὅσον δ᾽ ἔχει τὸν χρυσόν, ὥσπερ παρθένος.

[1540] Βλ. LSJ[9] s.v. "χρυσός".

Ἡ πρωταρχικὴ σημασία τοῦ ἐπιθέτου ὡραῖος εἶναι *"ὁ παραγόμενος ἢ γινόμενος κατὰ τὴν προσήκουσαν ὥρα"*. Ἔχει ὅμως καὶ τὴν ἔννοια τοῦ εὑρισκομένου *"ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του, νεανικός, καὶ ὁ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος διατελῶν ἀκμαῖος, ὡραῖος"*.[1541] Τὸ ἐπίθετο *ὡραῖος* γιὰ ἀνθρώπους μαρτυρεῖται ἐπιγραφικὰ σπάνια[1542]. Ἀπὸ τὶς παρουσιαζόμενες ἐδῶ ἐπιγραφὲς, οἱ πέντε εἶναι καθαρὰ ἐγκωμιαστικὲς (**156/Ν3, 192/Θ24, 91/ΚΕ2, 89/Π18, 150/Κ5**), ἐνῶ οἱ ἄλλες δύο ἔχουν μᾶλλον εἰρωνικὸ περιεχόμενο. Εἰρωνία πρὸς τὸν ἀντίπαλο ἐκφράζει ἡ ἐπιγραφὴ **105/Μ6**: Ἀρχίης | **ὡραῖος**, ποὺ ἔχει ἀναγραφεῖ στὴν ἐπιφάνεια μιᾶς μολυβδίδας. Εἰρωνικὴ κατὰ κάποιο τρόπο εἶναι ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου καὶ στὴν ἐγχάρακτη μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφὴ στὴν ἀττικὴ κύλικα **98/ΚΕ8**, στὴν ὁποία ὁ χαράκτης εἰρωνεύεται τὸν παίδα ὡς ἐπιμελητῆ τῶν ὥριμων καὶ συνάμα ὡραίων ὀρχιπέδων.

ΛΕΞΕΙΣ ΔΗΛΩΤΙΚΕΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Ὁ Πολυδεύκης στὸ λῆμμα "περὶ μείξεως ζώων" (Ε92), κάνει τὴν πρώτη ἴσως ἀπόπειρα ἀποθησαύρισης λέξεων, ποὺ σχετίζονται μὲ τὴ σεξουαλικὴ συνεύρεση: *Καὶ μὴν τὸ μίγνυσθαι ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων βαίνειν ἐπιβαίνειν, ὀχεύειν, βιβάζειν, συνδυάζειν, συνδυάζεσθαι, ἐπάγεσθαι, καὶ ἐπὶ ὄνων ἴδιον τὸ ὀνοβατεῖν, ὁπόταν ἵπποις ἐπιβαίνωσιν. Κοινὸν δ᾽ἐπὶ πάντων τὸ παιδοσπορεῖν, ὥσπερ καὶ ἐπ᾽ ἀνθρώπων. ἐπὶ δὲ τούτων καὶ ὁμιλῆσαι, μιχθῆναι, διαλεχθῆναι, ἐντυχεῖν, πλησιᾶσαι, κοινωνῆσαι, συναπαύσασθαι, εἰς ταὐτὸν ἐλθεῖν, συγκατακλιθῆναι, συγκατακοιμηθῆναι, συγγενέσθαι, σποδεῖν, ὀπύειν, ἀφροδισιάζειν, συμπλέκεσθαι, καὶ τὰ τεθρυλημένα, ἃ δὴ παίζουσιν οἱ κωμικοί, ληκεῖν, δρυμάτειν, φλᾶν, σκορδοῦν, στενάσαι, σπλεκοῦν. Ἀπὸ μὲν τούτων τοίνυν σπουδάζων ἂν εἴποι τις τὰ πράγματα μῖξις, ἔντευξις, ὁμιλία, κοινωνία, κοινώνημα, συνουσία. Οὐ μὴν ὁ πλησιασμὸς οὐδ᾽ ἡ διάλεξις, ἀλλὰ διελέχθην αὐτῇ καὶ διειλεγμένος εἰμὶ ὡς Ὑπερείδης, καὶ ἀττικώτερον τὸ διεπραξάμην καὶ διέπραξα. Ἐπὶ δ᾽ αὐτῆς τὸ χαρίσασθαι καὶ δοῦναι.*

Ἀπὸ τὶς λέξεις ποὺ ἀναφέρει ὁ Πολυδεύκης ἐλάχιστες συναντῶνται στὶς ἐπιγραφές. Εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅμως ὅτι ἀρκετὲς ἀπὸ αὐτὲς δὲν ἔχουν ἀποκλειστικὴ χρήση ὡς σεξουαλικὸ λεξιλόγιο ἢ ἀκόμη δὲν ἀποτελοῦν μέρος κάποιου "κατώτερου" αἰσχροῦ λεξιλογίου. Ἴσως τὸ ἀττικιστικό, ὑψηλὸ ὕφος τοῦ *Ὀνομαστικοῦ* τοῦ Πολυδεύκη δὲν ἐπέτρεπε νὰ συμπεριληφθοῦν τέτοιου εἴδους λέξεις. Ἀντιθέτως, στὰ χαράγματα περιλαμβάνονται αἰσχρὲς κυρίως λέξεις, καθὼς καὶ λέξεις, τῆς

[1541] Βλ. Lidell - Scott - Κωνσταντινίδη, s.v. "ὡραῖος".

[1542] Πρβλ. IG IV^2 1, 122, στ. 61· IG XII 7, 408.

καθημερινῆς γλώσσας μὲ ὑπαινικτικὸ χαρακτήρα. Πολλὲς ἐξ αὐτῶν ἀπαντῶνται ἐπίσης στὴν ἀττικὴ κωμωδία, ποὺ χρησιμοποιοῦσε τὴ λαϊκὴ γλώσσα καὶ ἐπὶ πλέον δὲν εἶχε ἀναστολὲς στὴ χρήση βωμολοχιῶν.

ΒΙΝΩ

A4 /4	[- -]ος **βενε̃ται**.	Graef – Laglotz II, no. 256	500 - 490 π.Χ.
A9/9	[- -]ος **βεν[εῖ** - -].	Agora XXI 12, C2	πρώϊμος 6ος αἰ. π.Χ.
A21/21	[- -]ḷος καὶ h[- -] | [- -]σα καὶ Χ̣[- -] | [- -]ιον **ἐβε[νῶντο** -] | [- -]**ἐβενε̃τ[ο** -].	Agora XXI 13, C 14	β τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
ΕΠ20/ 131	Ὅς ἐθέλει **βενε̃ν** δέκ᾽ ἄρδις καταβαλῶμ |πυγιζέτω Ἡφαιστιόδωρον.	IGDOlbia 31	Περὶ τὸ 500 π.Χ.
ΕΠ17/ 128	Ὡ̣ς τὸ **βεινεῖν** ἐστὶν γλ̣[υκύ ? - - -].	SEG LVI 894	250/49 - 240 π.Χ.
IT13/ 255	Εἰ τις καλὸς γενόμενος | οὐκ ἔδωκε πυγίσαι ἐκῖνος καλῆς | ἐρασθεὶς μὴ τύχοι **βεινήμα|τος**.	SEG XLVI 1352	1ος αἰ. μ.Χ.
AI6/ 291	Πτολεμαῖος· **βινοῦσιν** αὐτὸν ἐν τῇ ῥύμῃ.	SEG VIII, 661	2ος αἰ. μ.Χ. (;)
MA12 /270	(I). Φιλῶ γυνε̃κα **βινο<υ>μένη<ν>** καλῶς.	I.v.Priene 317	2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.
IT6/ 248	ΜΟΥΟΑΙΟΣ | ἐνθάδε | **βινεῖ**.	CIL IV 2216	2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.
IT7/ 249	Συνέρως | καλός· **βινεῖς**.	CIL IV 2253	3ος - 4ος αἰ. μ.Χ.
MA11 /269	**Βινῖν**.	Chaniotis	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.

Τὸ ρῆμα βινῶ συναντᾶται λίγες φορὲς σὲ χαράγματα καὶ σὲ ἄλλες ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφές (συνολικὰ ἔντεκα). Σὲ αὐτὲς πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ τρία ἀδημοσίευτα χαράγματα στὴν περιοχὴ τοῦ Ὑμηττοῦ, ποὺ ἐντόπισε ὁ καθηγητὴς M. Langdon.[1543] Τὸ ρῆμα ἔχει μεταφρασθεῖ στὰ νέα ἑλληνικὰ ὡς "γαμῶ",[1544] σὲ μιὰ προσπάθεια νὰ ἀποδοθεῖ στὴ νέα ἑλληνικὴ ἡ ἀκριβὴς σημασία ποὺ θὰ εἶχε ἡ λέξη στὴν ἀρχαιότητα. Ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ περιβάλλον, στὸ ὁποῖο κάθε φορὰ συναντᾶται (κυρίως στὴν ἀττικὴ κωμωδία) πρέπει μᾶλλον νὰ θεωρήσουμε ὅτι καὶ στὴν ἀρχαιότητα ἡ λέξη θὰ πρέπει νὰ εἶχε ἀναλόγως αἰσχρὴ σημασία. Ἡ παράθεση τῶν ἀρχαίων λεξικογράφων μᾶς δίνει μιὰ ἰδέα γιὰ τὴν ἀντίληψη τοῦ ρήματος ποὺ εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι:

Μέγα Ἐτυμολογικό (197, 47): "Βινεῖν: *Τὸ συνουσιάζειν. Παρὰ τὸ βίος ἐστίν, ὡς ἐν ὑπομνήματι Ἀριστοφάνους, ὅτι κομίζοντες ἤδη τὴν ἡλικίαν (τοῦ συνουσιάζειν)*

[1543] Εὐχαριστῶ θερμὰ τὸν καθηγητὴ M. Langdon ποὺ ἔθεσε ὑπ᾽ ὄψιν μου τὰ τρία χαράγματα καὶ μοῦ ἀπέστειλε φωτογραφίες τους.

[1544] Βλ. E. A. Sophokles, s.v. "βινῶ"· Λεξικὸν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν s.v. "βινῶ".

ἀρχὰς ἔχουσι τοῦ βίου. Ἄλλοι δὲ παρὰ τὸ βύειν δεδώκασι τὴν λέξιν, κατὰ τροπὴν τοῦ Υ εἰς Ι. Λέγει δὲ ὁ Ἡρωδιανός, ὅτι τοῦτο διφορεῖται κατὰ τὴν γραφήν. Τινὰ γὰρ τῶν ἀντιγράφων διὰ τοῦ ΕΙ διφθόγγου γράφουσι τὴν λέξιν, τινὰ δὲ, διὰ τοῦ Ι.

Σούδα (Β288): *Βινεῖν· τὸ συνουσιάζειν ἢ τὸ πιπίζειν, ἐν ἐπιγράμματι "ἀδὺ τὸ βινεῖν ἐστί· τὶς οὐ λέγει; ἀλλ᾽ ὅταν αἰτεῖ χαλκόν, πικρότερον γίνεται ἐλλεβόρου"*[1545]*, βινεῖν περαίνειν· "βινεῖν δεῖ με διαλελημμένον."*[1546] *καὶ βινήσομεν· Ἀριστοφάνης "ὡς εἴ τις ἡμᾶς μὴ διαλλάξει ταχύ, οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως μὴ Κλεισθένη βινήσομεν."*[1547] *οὗτος ἐπὶ θηλύτητι ἐκωμῳδεῖτο*".

Ἡσύχιος (Β466-467): *Βινεῖν· παρὰ Σόλωνι τὸ βίᾳ μείγνυσθαι. Τὸ δὲ κατὰ νόμον ὀπύειν. Βινητιᾶν· τὸ πασχητιᾶν. Καὶ τὸ ὄρεξιν ἐπὶ συνουσίαν ἔχειν*".

Ἡ ἐτυμολογικὴ σύνδεση τοῦ ρήματος *βινέω* μὲ τὴ λέξη *βία* σύμφωνα μὲ τὸ σχετικὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου καὶ ἡ σύνδεση τῆς λέξεως μὲ ἀθέμιτη καὶ ἄνομη σεξουαλικὴ πράξη, ὅπως ἔχει προτείνει ὁ Laberterie δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδειχθεῖ.[1548] Τὸ μεγαλύτερο πρόβλημα γιὰ τὴ χρήση τοῦ ρήματος ἦταν ἡ σύγχυσή του μὲ τὸ ρῆμα *κινῶ*.[1549] Ἂν καὶ ἔχουν δοθεῖ ποικίλες ἑρμηνεῖες ὡς πρὸς τὰ αἴτια τῆς σύγχυσης φαίνεται ὅτι τὸ ρῆμα *βινῶ* ἐχρησιμοποιεῖτο πάντοτε μὲ τὴ σημασία τοῦ νεοελληνικοῦ "γαμῶ", ὅπως προαναφέρθηκε, καὶ δὲν εἶχε κάποια ἄλλη σημασία, ὅπως συνέβη μὲ τὸ ρῆμα *κινῶ*, τοῦ ὁποίου ἡ χυδαία χρήση δημιουργήθηκε κατὰ συνεκδοχή.

Παράλληλα μὲ τὸν τύπο *βινέω -ῶ* μαρτυρεῖται μία φορὰ σὲ δημόσιο κείμενο τῆς Ὀλυμπίας[1550] ὁ τύπος βενέω.[1551] Ὁ τύπος βενέω συναντᾶται ἐπίσης σὲ 4 ἀπὸ τὰ 11 γνωστὰ μέχρι σήμερα χαράγματα, καθὼς καὶ στὰ δύο ἀπὸ τὰ τρία ἀδημοσίευτα χαράγματα τοῦ Ὑμηττοῦ, ποὺ ἐντόπισε ὁ Langdon,[1552] ἐνῶ ὁ γνωστὸς ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς πηγὲς τύπος *βινέω -ῶ* μαρτυρεῖται σὲ 5 μόνον περιπτώσεις,[1553] καὶ στὶς ἄλλες 2 χρησιμοποιεῖται τὸ θέμα βειν-.[1554]

Τὸ ρῆμα *βινῶ* χρησιμοποιεῖται, ὅπως εἶναι φυσικὸ στὴν ἀττικὴ Κωμωδία, καὶ τὰ περισσότερα παραδείγματα προέρχονται ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ἀριστοφάνους (περὶ τὰ

[1545] Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία 5, 29.

[1546] Ἀριστοφ. *Ἐκκλησιάζουσαι*, 1125.

[1547] Ἀριστοφ. *Λυσιστράτη* 1094.

[1548] Γιὰ τὸν συσχετισμὸ τοῦ ρήματος βινῶ μὲ τὴ λέξη βία βλ. Laberterie 1991, 149-150.

[1549] Βλ. Ἀπόρρητα 134-137· Henderson 1991, 151-153.

[1550] IvO 7: αἱ δὲ βενέοι ἐν τἰαροῖ

[1551] Γιὰ τὸν τύπο βλ. ἐπίσης García-Ramón 1989, 134-136.

[1552] Ὁ τύπος βενέω συναντᾶται στὶς ἐπιγραφὲς **4/Α4, 9/Α9, 21/Α21, 129/ΕΠ18**.

[1553] Βλ. τὰ λήμματα **291/ΑΙ6, 270/ΜΑ12, 248/ΙΤ6, 249/ΙΤ7, 269/ΜΑ11.**

[1554] Βλ. τὶς ἐπιγραφὲς **126/ΕΠ15** καὶ **254/ΙΤ12.**

εἴκοσι) μὲ στόχο τὴν πρόκληση γέλωτος μέσα ἀπὸ τὴν αἰσχρολογία.[1555] Ἔτσι στοὺς *Ἀχαρνῆς* στ. 1218-1221, περιπαίζοντας τὸν πολεμοχαρὴ καὶ τραυματισμένο Λάμαχο, ὁ Δικαιόπολις διαστρεβλώνει τὴ λέξη σκοτοδινιῶ:

Λαμ. *εἰλιγγιῶ καὶ κάρα λίθῳ πεπληγμένος*
καὶ σκοτοδινιῶ.
Δικ. *κἀγὼ καθεύδειν βούλομαι καὶ στύομαι*
καὶ σκοτοβινιῶ.

Στὶς *Θεσμοφοριάζουσες* στ. 29-35 ὅταν ὁ Εὐριπίδης παρουσιάζει τὸν τραγικὸ ποιητὴ Ἀγάθωνα ἔχει μιὰ σπαρταριστὴ στιχομυθία μὲ τὸν Μνησίλοχο, ποὺ καταλήγει:

Μν. *μὰ τὸν Δί᾽ οὗτοι γ᾽ ὥστε καὶ μέγ᾽ εἰδέναι.*
Εὐ. *καὶ μὴν βεβίνηκας σύ γ᾽, ἀλλ᾽ οὐκ οἶσθ᾽ ἴσως.*

Ἐκκλησιάζουσες 525:

Βλέπυρος: *τί δ᾽; οὐχὶ βινεῖται γυνὴ κἄνευ μύρου*;

Ἐκκλησιάζουσες 1098-99 (ὁ Νεανίας οἰκτίρει τὸν ἑαυτό του):

ὦ τρισκακοδαίμων, εἰ γυναῖκα δεῖ σαπρὰν
βινεῖν ὅλην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν,...

Τὸ ρῆμα *βινῶ* καὶ τὰ παράγωγά του συναντῶνται ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλους κωμικοὺς ποιητὲς τῆς ἀρχαίας καὶ νέας κωμωδίας[1556] καὶ κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ τὸ ρῆμα μαρτυρεῖται στὴν Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία καὶ συγκεκριμένα σὲ ἕνα ἐπίγραμμα τοῦ Κιλλάκτορος[1557], ἕνα τοῦ Φιλοδήμου[1558] καὶ δύο τοῦ Μελεάγρου.[1559]

Ἡ χρήση τοῦ ρήματος βινέω/βενέω/βεινέω στὰ χαράγματα ἔχει ἀρκετὲς φορὲς μιὰ ἐπιθετικὴ χροιά, ἰδιαίτερα, ὅταν ἀναφέρονται σὲ ὁμοφυλοφυλικὲς σχέσεις, ὅπως γιὰ παράδειγμα οἱ ἐπιγραφὲς **131/ΕΠ20**, **291/ΑΙ6**, χωρὶς βέβαια νὰ ἀποκλείονται ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπισήμανση καὶ χαράγματα, ποὺ πιθανῶς ἀναφέρονται

[1555] Χαρακτηριστικὸ εἶναι καὶ τὸ ὄνομα Ἱππόβινος τοῦ πατέρα τοῦ Καλλία στοὺς *Βατράχους* τοῦ Ἀριστοφάνους 430: *…καὶ Καλλίαν γέ φασι τοῦτον τὸν Ἱπποβίνου κύσθου λεοντῆν* ναυμαχεῖν ἐνημμένον. Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ὁ Ἀριστοφάνης διακωμοδοῦσε τὸν πλούσιο καὶ ἀκόλαστο Καλλία Ἱπονίκου, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. καὶ Shapiro 2004, 10.

[1556] Βλ. CAF Εὔπολις fr. 351.2, Μνησίμαχος, fr. 4. 55, Ξέναρχος fr. 1.22 κ.ἄ.

[1557] ΕΑ 5, 29.

[1558] ΕΑ 5, 126.

[1559] ΕΑ 11, 223 καὶ 12, 245.

σὲ ἑτεροφυλοφυλικὲς σχέσεις, ὅπως γιὰ παράδειγμα ἡ ἐπιγραφὴ **248/IT6** (χάραγμα προαγωγοῦ;).

ΔΙΑΜΗΡΙΟΝ – ΔΙΑΜΗΡΙΖΕΙΝ

A68/68	ἀπόδος τὸ διαμέριον.	ABV 664	510-500 π.Χ.

Τὸ ρῆμα *διαμηρίζω* σημαίνει ἀνοίγω τὰ σκέλη κάποιου, *συγγίνομαι* καὶ χρησιμοποιεῖται τόσο γιὰ ὁμοφυλοφιλικὴ, ὅσο καὶ γιὰ ἑτεροφυλοφιλικὴ ἐπαφή.[1560] Ἡ λέξη μαρτυρεῖται στοὺς *Ὄρνιθες* τοῦ Ἀριστοφάνους, στ. 668-69 (γιὰ γυναίκα):

Ευ. «*ἆρά γ᾽ οἶσθ᾽ ὅτι*

ἐγὼ διαμηρίζοιμ᾽ ἂν αὐτὴν ἡδέως;»,

στ. 706 (γιὰ ἄνδρα):

«*διὰ τὴν ἰσχὺν τὴν ἡμετέραν διεμήρισαν ἄνδρες ἐρασταί*»

καὶ στ. 1254 (γιὰ γυναίκα):

«*πρώτης ἀνατείνας τῷ σκέλει διαμηριῶ*».

Ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, ἡ λέξη *διαμήριον* δηλώνει τὴν πληρωμὴ γιὰ τὴ σεξουαλικὴ συνεύρεση ἐνῶ ἡ διαμήρια ἐπαφὴ[1561] εἶναι ὁ συνήθης τρόπος ἀπόδοσης τῆς ἐπαφῆς μεταξὺ ἐραστῆ καὶ ἐρωμένου στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία, ἀποδίδει δηλαδὴ τὴ σεξουαλικὴ πλευρὰ μιᾶς παιδεραστικῆς σχέσης.[1562]

ΚΑΤΑΞΥΟΜΑΙ

MA21/ 279	Κατα|ξύομ|αι ὁ κύ|ριος.	BE 2011, 491	Ὕστεροι ἑλληνιστικοὶ / πρώιμοι αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

Τὸ ρῆμα *καταξύομαι* δὲν συναντᾶται μέχρι σήμερα ἄλλη φορὰ μὲ ἐρωτικὴ σημασία. Τὸ ρῆμα *ξύω*, εἶναι συγγενὲς μὲ τὸ *ξέω*, τὸ ὁποῖο ἔχει σὲ διάφορες περιπτώσεις, ὅπως καὶ τὸ ρῆμα *κνῶ*, ἐρωτικὴ σημασία, ἀλλὰ τὸ σύνθετο *καταξύω* ἔχει περισσότερο τὴ

[1560] Henderson 153 ἀριθ. 211, 173.

[1561] Ὁ ἐραστὴς καὶ ὁ ἐρώμενος στέκεται ὁ ἕνας ἀπέναντι στὸν ἄλλο καὶ ὁ ἐραστὴς ἀγκαλιάζει τὸν κορμὸ τοῦ ἐρωμένου, λυγίζει τα γόνατα καὶ σπρώχνει τὸ πέος του ἀνάμεσα στοὺς μηροὺς τοῦ ἐρωμένου. Συχνά, οἱ μορφὲς εἶναι τυλιγμένες μὲ τὸν ἴδιο χιτώνα.

[1562] Dover 1989, 98-99. Κεφαλίδου 1996, 136 καὶ σημ. 27. Βλ. καὶ τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **66/A66.**

σημασία τῆς φθορᾶς, ὅταν κάποιος ξύει πολύ.[1563] Στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ μποροῦσε νὰ ἔχει τὴ σημασία αὐτοϊκανοποιοῦμαι.[1564]

ΚΑΤΑΠΥΓΩΝ

Βλ. λῆμμα **ΠΥΓΙΖΩ**

ΚΕΛΗΤΙΖΩ

A50/50	Γυνή τις - - - | βούλεται ἀνα̣[κεῖσθαι] | ἐνθαδὶ̣ πολλο̣[ῖς] | **κελητισμοῖς** ἱε[ροῖς] | . . Σ - - - -	AE 1957, 47 - 49	Α΄ ἥμισυ 3ου αἰ. π.Χ.
MA12/ 270	(II) Φιλῶ̣ γυ̣νε̣̃κα ἄκρα **κελητίζο<υ>σα<ν>**.	I.v. Priene 317	2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.
AI7/ 292	**Κέλης**.	SEG XLII, 1631	Ρωμαϊκῶν χρόνων (;)

Τὸ ρῆμα *κελητίζω*, ὅπως καὶ τὸ οὐσιαστικὸ *κέλης* ὑποδηλώνουν τὴν ἐρωτικὴ στάση κατὰ τὴν ὁποία ἡ γυναίκα βρίσκεται ἱππαστί. Τὸ ρῆμα *κελητίζω* μάλιστα θεωρεῖται καὶ συνώνυμο τοῦ *καθιππάζομαι*.[1565] Διάφοροι τύποι τοῦ ρήματος συναντῶνται στὸν Ἀριστοφάνη,[1566] ὅπου μάλιστα στὴ Λυσιστράτη (στ. 676 κ.ἐ.) ὁ κωμικὸς ποιητὴς βάζει τὸ χορὸ νὰ "ἐξυμνεῖ" τὴν ἱππικὴ τέχνη τῶν γυναικῶν: "*Ἢν δ᾽ ἱππικὴν τράπωνται, διαγράφω τοὺς ἱππέας. Ἱππικότατον γάρ ἐστι χρῆμα κἄποχον γυνή*". Μὲ περιπαικτικὸ τρόπο ὁ Ἀσκληπιάδης ἢ ὁ Ποσείδιππος, σὲ ἐπίγραμμα ποὺ σώζεται στὴν Παλατινὴ Ἀνθολογία περιγράφουν ἕναν ἀγώνα ἀνάμεσα σὲ δύο πόρνες τὴν Πλαγγώνα καὶ τὴν Φιλαινίδα, EA 5, 202: *Πορφυρέην μάστιγα, καὶ ἡνία σιγαλόεντα / Πλαγγὼν εὐίππων θῆκεν ἐπὶ προθύρων, / νικήσασα κέλητι Φιλαινίδα τὴν πολύχαρμον, / Ἑσπερινῶν πώλων ἄρτι φρυασσομένων*. Στὸ ἀμέσως ἑπόμενο ἐπίγραμμα τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας, τοῦ Ἀσκληπιάδου πάλι, ἡ Λυσιδίκη ἀφιερώνει στὴν Κυπρίδα τὸ σπιρούνι της, ὡς ἀνάμνηση τῶν ἱκανοτήτων της, EA 203: *"Λυσιδίκη σοι, Κύπρι, τὸν ἱππαστῆρα μύωπα, / χρύσεον εὐκνήμου κέντρον ἔθηκε ποδός, / ᾧ πολὺν ὕπτιον ἵππον ἐγύμνασεν· οὐ δέ ποτ᾽ αὐτῆς / μηρὸς ἐφοινίχθη κοῦφα τινασσομένης...*".

[1563] LSJ[9] s.v. "καταξύω".

[1564] Βλ. ἐπίσης τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **279/MA21**, καθὼς καὶ τὸ σχολιασμὸ τοῦ παρεμφεροῦς ρήματος *κνῶ* (**55/A55**).

[1565] Βλ. Ἀπόρρητα 22, 33 -34, καθὼς καὶ 145 - 146· Henderson 164 -165, 170.

[1566] Ἀριστοφ. *Λυσιστράτη* 60· *Εἰρήνη* 901· *Σφῆκες* 500· *Θεσμοφοριάζουσαι* 153.

Ἀπὸ τὶς τρεῖς παρουσιαζόμενες ἐπιγραφές, ἡ πιὸ χαρακτηριστικὴ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἡ **270/MA12,** στὴν ὁποία περιγράφεται μὲ τὸν καλύτερο τρόπο ἡ ἔννοια τοῦ "κελητισμοῦ". Ἡ ἐπιγραφὴ **50/A50** εἶναι ἀποσπασματικὴ ἀλλὰ ἡ πιθανότητα τῆς χρήσης τῆς λέξης μὲ τὴ συγκεκριμένη ἐρωτικὴ σημασία εἶναι μεγάλη, ἐνῶ στὴν ἐπιγραφὴ **292/AI7** ἡ λέξη *κέλης* θὰ μποροῦσε νὰ ὀνοματίζει τὴ σχετικὴ ἐρωτικὴ στάση, δυστυχῶς ὅμως ἡ παράσταση τοῦ ἀντικειμένου δὲν περιγράφεται στὴ δημοσίευση καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαχθεῖ ὁριστικὸ συμπέρασμα.[1567]

ΚΙΝΑΙΔΟΣ

Σ14/ 238	Ζώπυρος **κίναιδός** ἐστι καὶ πεπ̣ύ̣γ̣ι̣σ̣τ̣α̣ι̣ τ̣ριά[κις?].	SEG LIII-2, 1005 (17)	3ος αἰ. π.Χ.
ΕΠ11/ 122	Πυγίζονται πάντες Νυμφαῖται· Βουζουνον Διονυσίο<υ> (vel -<ς>) πυγίζεται [ὑπ]ὸ Μυρίσκου τοῦ **κιναίτου** (sic).	SEG LVI 894	250/49 – 240 π.Χ.
ΘΡ8/ 144	Εὔδοξος | Εὔδοξος | Εὔδοξος | Ἐ[π]ίλονχος | – ειδικος | **κίναιδος** | Δημή | Εὔδοξος (ἐντὸς δέλτου) | τριος.	IG XII 3, 730	Αὐτοκρατορικῶν χρόνων

Ἡ λέξη *κίναιδος* εἶναι ἀβέβαιης ἐτυμολογικῆς προέλευσης, ἀφοῦ οἱ σχετικὲς προτάσεις δὲν ἔχουν πείσει (*κενὸς αἰδοῦς* ἢ *κινεῖν τὸ αἰδοῖον*). Μία ἄλλη ἄποψη προσπαθεῖ νὰ ἐτυμολογήσει τὴ λέξη *κίναιδος* ἀπὸ τὸ ρῆμα *κιναίω - κναίω* καὶ ἕνα παράγωγο ἐπίρρημα *κιναδόν*.[1568]

Ἡ χρήση τῆς λέξης παραπέμπει περισσότερο σὲ παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία, ἀφοῦ ὅταν ὁ Αἰσχίνης προσπαθεῖ νὰ πλήξει τὸ ἠθικὸ παράστημα τοῦ Δημοσθένη στὸν *Κατὰ Τιμάρχου* λόγο του λέγει τὰ ἀκόλουθα (131): *Ἐπεὶ καὶ περὶ τῆς Δημοσθένους ἐπωνυμίας οὐ κακῶς ὑπὸ τῆς φήμης, ἀλλὰ οὐχ ὑπὸ τῆς τίτθης Βάταλος προσαγορεύεται, ἐξ ἀνανδρίας καὶ κιναιδίας ἐνεγκάμενος τοὔνομα. Εἰ γὰρ τίς σου τὰ κομψὰ ταῦτα χλανίσκια περιελόμενος καὶ τοὺς μαλακοὺς χιτωνίσκους, ἐν οἷς τοὺς κατὰ τῶν φίλων λόγους γράφεις, περιενέγκας δοίη εἰς τὰς χεῖρας τῶν δικαστῶν, οἶμαι ἂν αὐτούς, εἴ τις μὴ προειπὼν τοῦτο ποιήσειεν, ἀπορῆσαι, εἴτε ἀνδρὸς εἴτε γυναικὸς εἰλήφασιν ἐσθῆτα*. Ἀπὸ τὸ χωρίο φαίνεται μάλιστα ὅτι ἡ προσπάθεια

[1567] Bakhoum & Hellmann 1992, 178 ἀριθ. VII, 633.
[1568] RE 1921, 459 s.v. "κίναιδος" apud Fick.

γελοιοποίησης ἑνὸς ἀντιπάλου μὲ τὴν κατηγορία τῆς ὁμοφυλοφιλίας (κιναιδείας) ἀκολουθεῖ παρεμφερεὶς τεχνικὲς μὲ ἐκεῖνες τῆς κωμωδίας.[1569]

Ἡ ἔννοια τῆς παθητικῆς ὁμοφυλοφιλίας στὴ λέξη κίναιδος φαίνεται καλύτερα στὴν ἐπιγραφὴ **238/Σ14**, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ κίναιδος "πεπύγισται", ἐνῶ στὴν ἐπιγραφὴ **122/ΕΠ11** τὸ Βούζουνον πυγίζεται ἀπὸ τὸν Μυρίσκο, ἕναν κίναιδο, ὁπότε δὲν γνωρίζουμε γιὰ ποιὸν εἶναι τὸ χάραγμα περισσότερο προσβλητικό, γιὰ τὸ Βούζουνον ἢ τὸ Μυρίσκο. Στὴν ἐπιγραφὴ **122/ΘΡ8**, ἀνάμεσα σὲ ὀνόματα ἀνδρῶν, προστίθεται τὸ ὄνομα τοῦ Δημητρίου, ποὺ κατηγορεῖται ὡς κίναιδος, εἴτε κυριολεκτικά, δηλαδὴ ὡς παθητικὸς ὁμοφυλόφιλος, εἴτε μὲ προσβλητικὸ καὶ χλευαστικὸ στόχο.

ΚΙΝΩ

MA22/ 280	Αὐρήλιος | Σωτῆρχος | Δημοστράτου Μοτελ|ηνὸς κολάθιν ἐπὸ τō θε|οῦ; παραγέλων πᾶσι μηδ|ὲ ἄναγ‹ν›ον ἀναβῆτ᾽ ἐπὶ τὸ χ|ωρίον, ἐπροκήσι ἢ **κήνσ|ετε** τὸν ὄρχις; ἐγὼ Γέ|ᾳ **ἐκηνσάμην** ἐπὶ τὸ χ|ωρίον.	MAMA IV 283	3ος αἰ. μ.Χ.

Τὸ ρῆμα *κινῶ* ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συνήθη ἔννοια ἔχει καὶ τὴν ἔννοια τῆς σεξουαλικῆς συνεύρεσης, παράλληλα μὲ τὸ ρῆμα *βινῶ*, μὲ τὸ ὁποίο συχνὰ συγχέεται.[1570]

Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ ἀπουσία τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ρήματος *κινῶ* ἢ τῶν παραγώγων του στὶς ἐπιγραφὲς σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς φιλολογικὲς πηγές, στὶς ὁποῖες ἐμφανίζεται μὲ μεγαλύτερη συχνότητα.[1571] Ἐντύπωση ἐπίσης προκαλεῖ ὅτι ἡ μοναδικὴ ἐπιγραφὴ στὴν ὁποία τὸ ρῆμα πιθανότατα μαρτυρεῖται, προέρχεται ἀπὸ τὴ Φρυγία καὶ χρονολογεῖται στὸν 3ο αἰ. μ.Χ. ἐνῶ ἀντίθετα, δὲν μαρτυρεῖται κανένα παράδειγμα ἀπὸ τὴν Ἀττική, ἡ ὁποία ἀποτέλεσε τὸν χῶρο, στὸν ὁποῖο φαίνεται ὅτι καθιερώθηκε ἡ χρήση του γιὰ νὰ ἀποδώσει τὴ σεξουαλικὴ πράξη. Πολλὰ μάλιστα δείγματα τῆς χρήσης αὐτῆς ὑπάρχουν στὴν ἀττικὴ Κωμωδία. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται ὁρισμένα χωρία:

[1569] Βλ. Dover 1989, 75-76. Σημειώνεται ὅτι κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ὁ κίναιδος, δηλαδὴ ὁ ἐκθηλυσμένος, ὅπως καὶ ὁ μαλακός, ἦταν ρόλοι κωμικῶν ἠθοποιῶν, βλ. Perpillou-Thomas 1995, 228-229.

[1570] Βλ. Bain 1991, 63-64.

[1571] Henderson 1991, 151-152.

Ἀριστοφ. *Ἱππῆς* 364 (ἀντιπαράθεση Ἀλλαντοπώλη - Κλέωνα):

Ἀλ. *ἐγὼ δὲ κινήσω γέ σου τὸν πρωκτὸν ἀντὶ φύσκης.*

Κλ. *ἐγὼ δέ γ᾽ ἐξέλξω σε τῆς πυγῆς θύραζε κύβδα.*

Ἀριστοφ. *Νεφέλαι* 1299-1302 (ὁ Στρεψιάδης λέει στὸν Ἀμυνία τὸν δανειστή):

ἄξεις; ἐπιαλῶ κεντῶν ὑπὸ τὸν πρωκτὸν σε τὸν σειραφόρον.

φεύγεις; ἔμελλόν σ᾽ ἆρα κινήσειν ἐγὼ

αὐτοῖς τροχοῖς τοῖς σοῖσι καὶ ξυνωρίσιν·

Ἀριστοφ. *Εἰρήνη* 865-67:

Τρ. *οὔκουν δικαίως; ὅστις εἰς*

ὄχημα κανθάρου ᾽πιβὰς

ἔσωσα τοὺς Ἕλληνας, ὥστ᾽

ἐν τοῖς ἀγροῖσιν αὐτοὺς

ἅπαντας ὄντας ἀσφαλῶς

κινεῖν τε καὶ καθεύδειν·

Ἀριστοφ. *Λυσιστράτη* 1166 (ὁ Ἀθηναῖος ἐκπρόσωπος ποὺ διαπραγματεύεται τὴν εἰρήνη λέει):

κᾆτα τίνα κινήσομεν;

Ἀριστοφ. *Βάτραχοι* 145:

Ἡρ. *εἶτα βόρβορον πολὺν*

καὶ σκῶρ ἀείνων· ἐν δὲ τούτῳ κειμένους,

εἴ που ξένον τις ἠδίκησε πώποτε,

ἢ παῖδα κινῶν τἀργύριον ὑφείλετο,

ἢ μητέρ᾽ ἠλόασεν, ἢ πατρὸς γνάθον

ἐπάταξεν, ἢ ᾽πίορκον ὅρκον ὤμοσεν,

ἢ Μορσίμου τις ῥῆσιν ἐξεγράψατο.

Ἀριστοφ. *Ἐκκλησιάζουσαι*, 468-69 (παιχνίδι μὲ τὴν συνουσία καὶ αἰδοιολειχία):

Χρ. *σὺ δέ γε νὴ Δία*

δρᾶ ταῦθ᾽, ἵν᾽ ἀριστᾷς τε καὶ κινῇς ἅμα.

Δὲν πρέπει νὰ διαφεύγει ἐπίσης καὶ ὁ κωμικὸς τύπος τοῦ Κινησία στὴν Λυσιστράτη, οὔτε ἡ ἀναφώνηση ἀπελπισίας τοῦ Δίκαιου Λόγου στὶς Νεφέλες, στ. 1103: *"ἡττήμεθ᾽· ὦ κινούμενοι, πρὸς θεῶν δέξασθέ μου θοἰμάτιον, ὡς ἐξαυτομολῶ πρὸς ὑμᾶς"*. Ἀπὸ τὸ ρῆμα *κινοῦμαι* προέρχεται ἐπίσης τὸ ρῆμα προσκινοῦμαι, τὸ ὁποῖο συναντοῦμε ἐπίσης στὸν Ἀριστοφάνη, (*Νεφέλαι* 1301· *Εἰρήνη* 901· *Λυσιστράτη* 227· *Ἐκκλησιάζουσες* 256).

Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς Φρυγίας (**280/MA22**) παρέχει τὴ γενικότερη ἔννοια τῆς κινήσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συνουσίας (**κήνσ|ετε** τὸν ὄρχις) εἰκονοποιώντας ἔτσι τὴ χρήση τῆς λέξης.

ΚΝΩ

A55/55	οὐ **κνῶ** | Λυσαν[- - Χ]|αιρεφῶ[ντος].	IG I³ 1400	Περὶ τὸ 500-475 π.Χ. (?)

Τὸ ρῆμα *κνάω -ῶ* εἶναι μέχρι σήμερα γνωστὸ μόνο ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ τῆς Ἀγριλέζας (**55/A55**). Εἶναι συγγενὲς ὡς πρὸς τὸ *κνίζω*,[1572] ποὺ ἔχει καὶ τὴ σημασία τοῦ "*προκαλῶ, ἐρεθίζω, ταράζω*" στὰ ἐπιγράμματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας.[1573] Ὡς πρὸς τὴ σημασία του θὰ μποροῦσε ἐπίσης νὰ συγκριθεῖ μὲ τὸ παρεμφερὲς ρῆμα *καταξύομαι* (βλ. **279/MA21**, καὶ τὸ σχετικὸ λῆμμα στὸ παρὸν λεξιλόγιο). Τὸ νόημα τῆς ὑπὸ ἐξέταση ἐπιγραφῆς θὰ μποροῦσε νὰ ἀποδοθεῖ ἐλεύθερα: "ποιὸς ἀσχολεῖται μὲ τὸν Λυσανία;"

ΚΡΟΤΩ

AM1/168	Ἔρασίς με **ἐρρότε[ι]** | ἐπ᾽ ἄμεινον.	IG XII 7, 414	6ος αἰ. π.Χ.

Τὸ ρῆμα *κροτῶ*, παρεμφερὲς νοηματικὰ μὲ τὸ *κρούω*, εἶναι σπάνιο· μαρτυρεῖται μόνον στὴν ἐπιγραφὴ τῆς Ἀμοργοῦ (**168/AM1**), ἐνῶ τὸ σύνθετο *διακροτῶ* μαρτυρεῖται στὸν Κύκλωπα τοῦ Εὐριπίδη 179-181:

οὔκουν, ἐπειδὴ τὴν νεᾶνιν εἵλετε,
ἅπαντες αὐτὴν διεκροτήσατ᾽ ἐν μέρει,
ἐπεί γε πολλοῖς ἥδεται γαμουμένη;

Τὸ ρῆμα σημαίνει ἔρχομαι σὲ σεξουαλικὴ ἐπαφὴ μὲ κάποιον καὶ μᾶλλον πλησιάζει στὴν ἔννοια τοῦ *βινῶ*.

[1572] Dover 1989, 123 σημ. 38.

[1573] ΕΑ V 129. 7-8, ὅπου περιγράφονται οἱ ἱκανότητες μίας ὀρχηστρίδας: ...*γλωττίζει, κνίζει, περιλαμβάνει· ἢν δ᾽ἐπιρίψῃ | τὸ σκέλος, ἐξ ᾄδου τὴν κορύνην ἀνάγει*. ΕΑ XII 205: *Παῖς τις ὅλως ἀπαλλὸς τοῦ γείτονος οὐκ ὀλίγως με | κνίζει· πρὸς τὸ θέλειν δ᾽ οὐκ ἀμύητα γελᾷ· | οὐ πλεῦν δ᾽ ἐστὶν ἐτῶν δυοκαίδεκα. νῦν ἀφύλακτοι | ὄμφακες· ἢν δ᾽ἀκμάσῃ, φρούρια καὶ σκόλοπες*.

ΚΡΟΥΩ

N1/ 154	**Κροῦε** | νιφōν με.	SEG XXXV, 915	550 π.Χ.

Τὸ ρῆμα *κρούω*, ὅπως καὶ τὸ *κροτῶ*, ἀνήκει στοὺς χυδαίους ὑπαινιγμοὺς γιὰ τὴν ἐρωτικὴ συνεύρεση. Τὸ ἐπίθετο καὶ τὰ παράγωγά του μαρτυροῦνται στὸν Ἀριστοφάνη μὲ κυριότερη καὶ πιὸ ξεκάθαρη τὴν ἀναφορά του στὶς *Ἐκκλησιάζουσες* στ. 989-990:

Νε. *οὐκ οἶδ᾽ ὅ τι λέγεις· τηνδεδί μοι κρουστέον*

Γρ. *ὅταν γὲ κρούσης τὴν ἐμὴν πρῶτον θύρα.*

Καὶ λίγο ἀργότερα στοὺς στ. 1014-1020 ἡ Γραία ἐξηγεῖ στὸν Νεανία τὴν ἀπόφαση τῆς συνέλευσης τῶν γυναικῶν:

καὶ δή σοι λέγω. ἔδοξε ταῖς γυναιξίν, ἢν ἀνὴρ νέος
νέας ἐπιθυμῇ, μὴ σποδεῖν αὐτὴν πρὶν ἂν
τὴν γραῦν προκρούσῃ πρῶτον· ἢν δὲ μὴ ᾽θέλῃ
πρότερον προκρούειν ἀλλ᾽ ἐπιθυμῇ τῆς νέας,
ταῖς πρεσβυτέραις γυναιξὶν ἔστω τὸν νέον
ἕλκειν ἀνατεὶ λαβομένας τοῦ παττάλου.

Τὸ ρῆμα μὲ τὴ σεξουαλικὴ σημασία του ἐμφανίζεται καὶ σὲ ἄλλες ὄχι ὅμως τόσο ξεκάθαρες περιπτώσεις:[1574]

Ἀριστοφ. *Ἱππῆς* 1379 (ὅπου τὸ κρουστικὸς ὑπονοεῖ πιθανῶς τὸν ἐνεργητικὸ σὲ μιὰ σεξουαλικὴ σχέση):

καὶ γνωμοτυπικὸς καὶ σαφὴς καὶ κρουστικός,

Ἀριστοφ. *Ἐκκλησιάζουσαι* 256 -257:

Γυα. *τί δ᾽ ἢν ὑποκρούωσιν σε;*

Πρ. *Προσκινήσομαι ἅτ᾽ οὐκ ἄπειρος οὖσα πολλῶν κρουμάτων,*

Στοὺς στίχους γίνεται χρήση τοῦ συνθέτου ρήματος *ὑποκρούω*, τὸ ὁποῖο σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ γενικὴ πληθυντικοῦ *κρουμάτων* προκαλοῦσε προφανῶς τὴ θυμηδία τῶν θεατῶν, ὅπως καὶ στὸν στ. 618:

κᾆτ ἢν ταύτης ἐπιθυμήσῃ, τὴν αἰσχρὰν πρῶθ᾽ ὑποκρούσει.

Τὸ ρῆμα κρούω χρησιμοποιεῖται ὑπαινικτικὰ πάλι, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀντίστροφη φορά, γιὰ νὰ δηλώσει τὴν ἀνάγκη τοῦ Βλέπυρου νὰ ἀποπατήσει πάλι στὶς *Ἐκκλησιάζουσες στ.* 315 - 317:

[1574] Ἀμφίβολα θεωρεῖ τὰ ἀποσπάσματα ποὺ παρατίθενται ὁ Bain (2007, 52 σημ. 42) σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν Henderson (1991, 171). Κατὰ τὸν Bain εἶναι ἐπίσης ἀφίβολο ἂν ἡ φράση τὸν πέπλον κρούω, ποὺ ἀναφέρεται στὸν στίχο 327-328 στὸν *Κύκλωπα* τοῦ Εὐριπίδη ἀναφέρεται σὲ αὐνανισμὸ ἤ πορδή.

ὅτε δὴ δ᾽ἐκεῖνο ψηλαφῶν
οὐκ ἐδυνάμην εὑρεῖν, ὁ δ᾽ ἤδη τὴν θύραν
ἐπεῖχε κρούων ὁ κοπρεαῖος,...

Τὸ ρῆμα θὰ προκαλοῦσε γενικότερα τὸν γέλωτα, ὅταν μάλιστα μέσα στὴν πλοκὴ τοῦ ἔργου συνδυάζεται μὲ τὴν κρούση μίας θύρας, ἡ ὁποία θύρα ἔχει τὴν σημασία τόσο τοῦ γυναικείου αἰδοίου, ὅσο καὶ τῆς ὀπισθίας ἐξόδου τοῦ ἀνθρώπινου σώματος[1575]. Μαρτυρεῖται ἐπίσης σὲ ἕνα ἀπόσπασμα τοῦ Εὐπόλιδος ἀπὸ τὸ ἔργο του Μαρικᾶς (Εὔπολις fr. 184 *CAF*): *κρούων γε μὴν αὐτὰς ἐωνούμην ἐγώ*.

ΚΥΣΘΟΣ

AI5/ 290	Σωσίβιος | **Κυσθολοίχ|ου**.	Bernand 1972, 52–53	Ἑλληνιστικῶν χρόνων (;)
ΕΠ4/ 115	Εὐφί|λητε, | **κυσθε|γλεί|χων**.	SEG LIII-2, 669	3ος αἰ. μ.Χ, (;)

Ἡ λέξη *κύσθος* ἢ *κυσός* κατὰ τὸν Ἡσύχιο,[1576] εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς χυδαίους ὅρους μὲ τοὺς ὁποίους ἀποκαλεῖται τὸ γυναικεῖο γεννητικὸ μόριο[1577] ὅπως καὶ ἡ λέξη πυγή. Ἡ λέξη κύσθος μαρτυρεῖται στὸν Ἀριστοφάνη καὶ τὸν Εὔπολι[1578] ἀλλὰ καὶ σὲ κατάδεσμο ἀπὸ τὴν Ἀττική.[1579]

Οἱ λέξεις *κυσθεγλείχων* καὶ *κυσθόλοιχος* εἶναι σύνθετες ἀπὸ τὴ λέξη κύσθος καὶ τύπους τοῦ ρήματος *λείχω*, *ἐγλείχω* = ἐκλείχω δηλαδὴ "λείχω ἐκ τινός", "ἐσθίω λείχων τι" καὶ *-λειχὸς / -λοιχὸς*,[1580] καὶ μποροῦν νὰ συσχετισθοῦν μὲ τοὺς στίχους 1284-85 ἀπὸ τοὺς *Ἵππῆς* τοῦ Ἀριστοφάνους, ποὺ ἀναφέρονται στὸν Ἀριφράδη:

τὴν γὰρ αὐτοῦ γλῶτταν αἰσχραῖς ἡδοναῖς λυμαίνεται,
ἐν κασωρείοισι λείχων τὴν ἀπόπτυστον δρόσον.

Γιὰ τὸν Ἀριστοφάνη ἡ αἰδοιολειχία εἶναι ἀπόλυτα μειωτική, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τοὺς στίχους 1280-83 ἀπὸ τοὺς Σφῆκες:

εἶτ᾽ Ἀριφράδην πολύ τι θυμοσοφικώτατον,
ὅντινά ποτ᾽ ὤμοσε μαθόντα παρὰ μηδενός,
ἀλλ᾽ ἀπὸ σοφῆς φύσεος αὐτόματον ἐκμαθεῖν

[1575] Βλ. ἀκόμα Ἀπόρρητα 137-38· Henderson 1975, 175, 199

[1576] Ἡσυχ. (K4738): *κυσός· ἡ πυγή, ἢ γυναικεῖον αἰδοῖον*.

[1577] Ἀπόρρητα, 23-24. Henderson 1991, 130. Βλ. ἐπίσης τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **ΕΠ4.**

[1578] Ἀριστοφ. *Ἀχαρνῆς*. 782· Εὔπολις fr. 233 (CAF).

[1579] IG III App. 77, b, στ. 1-2: καὶ τὰς ψωλὰς αὐτῶν καὶ τοὺς κύσθ|ους αὐτῶν. Στ. 5-6: καὶ τὴν ψωλὴν | καὶ τὸν κύσθον τὸν ἀνόσιον. Τὴν ὑπόδειξη ὀφείλω στὸν Δρ. Ἄ. Ματθαίου.

[1580] Τὸ ἐπίθετο *αἱματολοιχὸς* μαρτυρεῖται στὸν Αἰσχύλο (*Ἀγαμ*. 1457).

γλωττοποιεῖν ἐς τὰ πορνεῖ᾽ εἰσιόνθ᾽ ἑκάστοτε.

Ἡ ἴδια ἀποστροφὴ διαφαίνεται καὶ στοὺς στίχους 883-85 ἀπὸ τὴν *Εἰρήνη*:

Οι. *ὅστις; Ἀριφράδης,*
ἄγειν παρ᾽ αὐτὸν ἀντιβολῶν. Τρ. ἀλλ᾽ ὦ μέλε
τὸν ζωμὸν αὐτῆς προσπεσὼν ἐκλάψεται.

ΚΥΩ

ΚΥ1/ 282	**Κύε**.	BCH 20 (1896) 356	Ὕστερος 4ος/ πρώιμος 3ος αἰ. π.Χ

Τὸ ρῆμα *κύω* δὲν ἔχει χυδαία σημασία καὶ δὲν ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ἄλλη φορὰ σὲ παρόμοιο περιβάλλον. Μὲ τὴ χρήση τοῦ ρήματος στὸ συγκεκριμένο ἀντικείμενο (μολυβδίδα) ἡ ἐπίθεση παραλληλίζεται μὲ ἐρωτικὴ σχέση καὶ ὑποδηλώνει δύναμη καὶ κυριαρχία καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ ἐπιγραφὴ γίνεται ἰδιαίτερα σημαντική.[1581]

ΛΑΓΝΟΣ

ΚΕ6/ 95	Τύρετός ἐμὶ τõ **λάγνα**· καλλινα hαδύποτος.	SEG XXXIV 370	Περὶ τὸ 500 π.Χ.

Τὸ ἐπίθετο *λάγνος* χρησιμοποιεῖται γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι εὐεπίφοροι στὶς αἰσχρὲς ἡδονὲς καὶ τὴν πορνεία. Ὁ χαρακτηρισμὸς ἑνὸς ἀτόμου ὡς λάγνου στὰ πλαίσια ἑνὸς συμποσίου θὰ μποροῦσε νὰ ἀποτελεῖ ἁπλὰ καὶ μόνον ἕνα εὐφυολόγημα.[1582]

ΛΑΙΚΑΖΩ – ΛΑΙΚΑΣΤΡΙΑ – ΛΑΙΚΑΣΤΗΣ

Α63/63	Ἀρίσεμ|ος ⋮ καλός, | Πολυτί|με ⋮ **λαικ|[άσ]τ̣[ρια]**.	IG I^3 1402	Περὶ τὸ 450 (?) π.Χ.
Α37/37	(α) Θειοδοσία **λαικάδ̣ε̣[ι]** ε̣ὖ. | (β) **Λ(αικάστρια)**.	The Athenian Agora XXI 15, C 33	Μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.
Α38/38	καὶ **λαικάστρια**.	The Athenian Agora XXI 15, C 34	4ος αἰ. π.Χ.
Σ7/231	**λα[ί]καζε**.	SEG LIII-2, 1005 (2)	3ος αἰ. π.Χ.

[1581] Βλ. καὶ τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **282/ΚΥ1**.

[1582] Βλ. ἐπίσης σχολιασμὸ τοῦ λήμματος **95/ΚΕ6.**

Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ρήματος *λαικάζω* ἀπὸ τὸ ὁποῖο προέρχονται οἱ λέξεις *λαικαστής*, *λαικάστρια* καὶ *λαικάς*, δὲν μᾶς εἶναι γνωστή. Τὸ ρῆμα καὶ τὰ παράγωγά του ἐμφανίζονται λίγες φορὲς σὲ χαράγματα, καταδέσμους καὶ στὶς φιλολογικὲς πηγές.

Κατὰ τὴν ὕστερη ἀρχαιότητα καὶ τὰ βυζαντινὰ χρόνια ὑπῆρχε σύγχυση ὡς πρὸς τὴν ἀκριβὴ ἑρμηνεία τῆς λέξης *λαικάζω*, ἡ ὁποία συχνὰ συγχεόταν μὲ τὸ ρῆμα *βινῶ* ἀλλὰ καὶ τὰ ρήματα *μαστροπεύω* ἢ *ἐκπορνεύω*.[1583] Ἀκολουθώντας τοὺς γραμματικοὺς καὶ τοὺς ἀρχαίους και βυζαντινούς σχολιαστές, ἡ ἔρευνα τῶν νεωτέρων χρόνων ὁδηγήθηκε ἀρχικῶς σὲ λάθος συμπεράσματα.[1584] Μέχρι πρόσφατα μάλιστα, δόκιμοι μελετητὲς τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς Κωμωδίας ἐνστερνίζονταν τὴν παλαιὰ ἄποψη τῶν σχολιαστῶν γιὰ τὴ σημασία τοῦ ρήματος *λαικάζω*.[1585] Ὅμως, ἐπιγραφικὰ εὑρήματα τῶν τελευταίων χρόνων ἔδωσαν τη δυνατότητα γιὰ τὴν πλήρη διευκρίνηση τῆς σημασίας τῆς λέξεως καὶ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ νοήματός της[1586]. Σύμφωνα λοιπόν μὲ τὴ νεώτερη καὶ τὴν πλέον ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ κοινότητα ἄποψη τὸ ρῆμα *λαικάζω* δηλώνει τὴν πεολειχία.

Τὸ ρῆμα εἶναι ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἔχει ὅμως παθητικὴ σημασία. Τὸ παράγωγό του οὐσιαστικὸ *λαικαστὴς* ἐμφανίζεται κατὰ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. στὴν ἀττικὴ Κωμωδία καὶ συγκεκριμένα στοὺς *Ἀχαρνῆς* τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 78-79). Στὸ σχετικὸ χωρίο, ὁ Δικαιόπολις κάνει μία ἀπὸ τὶς "παρεμβάσεις" του στὸν ἄτυπο διάλογο μὲ τὶς ἀφηγήσεις τῶν πρεσβευτῶν, οἱ ὁποῖοι μόλις ἔχουν γυρίσει ἀπὸ πρεσβεία στὴν Περσία[1587] καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ Πέρσες θεωροῦν ἄνδρες μόνον ὅσους "τὰ πλεῖστα

[1583] Βλ. Jocelyn 1980, 28-29.

[1584] Βλ. Jocelyn 1980, 30-31. Ὁ Heraeus (1915, 38, σημ. 2) καὶ λίγο ἀργότερα ὁ Housman (1931 408, σημ. 2) πρῶτοι ὑποστήριξαν τὴν σύνδεση τοῦ ρήματος μὲ τὴν πεολειχία, πρᾶγμα ποὺ ἐπιβεβαιώθηκε ἀργότερα ἀπὸ τὶς μελέτες τῶν Jocelyn (κυρίως) καὶ Bain.

[1585] Βλ. Henderson 1975, 153, no 213: "The agent-nouns derived from λαικάζειν indicate continuous and /or professional fornication: λαικασταὶ are πόρνοι at Ach. 79 and λαικάστριαι are the feminine equivalents Ach. 529, 537 Pherecr. 149, Men. Pk 235", βλ. ἐπίσης σ. 153 σημ. 12: "There is no reason to understand λαικάζειν to mean fellatio, …". Ὁ Dover παραδέχθηκε ὅτι στὴν πρώτη ἔκδοση τοῦ ἔργου του Greek Homosexuality (1978), ἑρμήνευσε τὸ λαικάζειν ὡς γαμῶ ἀλλὰ οἱ δημοσιεύσεις τῶν Shipp καὶ Jocelyn σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ ρήματος σὲ χαράγματα καὶ καταδέσμους τὸν ἔπεισαν γιὰ τὴ διαφορετικὴ ἑρμηνεία τοῦ ρήματος *λαικάζω*, τὴν ὁποία υἱοθέτησε στὴν δεύτερη ἔκδοση τὸ 1989 (βλ. σ. 142 ὑποσ. 12).

[1586] Jocelyn 1980, 12-66, Bain 1991, 74-77.

[1587] Ἀριστοφ. *Ἀχαρνῆς* 68-92: στὶς ἀφηγήσεις τους μὲ ἐμφανὴ κωμικὴ διάθεση διεκτραγωδοῦν στὴν ἐκκλησία του Δήμου τὸν τρυφηλὸ βίο, ποὺ διήγαν κατὰ τὸ μεγάλο διάστημα τῆς διαμονῆς τους στὴν Περσία.

δυναμένους καταφαγεῖν καὶ πιεῖν" ἐνῶ " ἡμεῖς δὲ λαικαστάς τε καὶ καταπύγονας". Εἶναι φανερὸ ὅτι ὁ ποιητὴς ἔβαλε στὸ στόμα τοῦ Δικαιόπολη δύο κυριότερους γιὰ ἕναν ἄνδρα μειωτικοὺς χαρακτηρισμούς. Εἶναι βέβαια πολὺ πιθανὸν ἡ χρήση τῶν λέξεων στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ μὴν εἶναι κυριολεκτικὴ, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιοῦνται ἁπλὰ γιὰ τὴν προσβολὴ τοῦ πολιτικοῦ ἀντιπάλου. Ἡ λέξη χρησιμοποιεῖται πάλι στὴν "ἀπολογία" τοῦ Δικαιόπολη πρὸς τὸ χορὸ τῶν Ἀχαρνέων, ὅπου ἀναλύονται τὰ αἴτια καὶ οἱ ἀφορμὲς γιὰ τὴν ἔναρξη τοῦ πολέμου.[1588] Ἡ ἀπολογία καταλήγει στὸ σημεῖο αὐτὸ στὸ συμπέρασμα (στ. 528-29):[1589]

κἀντεῦθεν ἀρχὴ τοῦ πολέμου κατερράγη
Ἕλλησι πᾶσιν ἐκ τριῶν λαικαστριῶν.

Στὴν κωμωδία *Ἱππῆς*, ὁ Ἀριστοφάνης ἐμφανίζει ἕναν δοῦλο νὰ ἐνημερώνει τὸν ἀλλαντοπώλη γιὰ τὸ περιεχόμενο ἑνὸς χρησμοῦ, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο ὁ δεύτερος θὰ μπορεῖ νὰ κάνει ὅ,τι θέλει στὴν Ἀθήνα. Στὸ τέλος τοῦ χρησμοῦ ἡ ἐπιβλητικὴ γλώσσα, ποὺ χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ τὸν δοῦλο, μετατρέπεται σὲ ἕνα κωμικὸ ξέσπασμα μὲ τὴ φράση "ἐν πρυτανείῳ λαικάσει":

τούτων ἁπάντων αὐτὸς ἀρχέλας ἔσει,
καὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν λιμένων καὶ τῆς πυκνὸς
βουλὴν πατήσεις καὶ στρατηγοὺς κλαστάσεις,
δήσεις φυλάξεις, ἐν πρυτανείῳ λαικάσει. (Ἀριστοφ. *Ἱππῆς*, 164-67).

Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἔχουμε μιὰ κωμικὴ ἀντιστροφή· τὸ κωμικὸ στοιχεῖο προκύπτει ἀπὸ τὴν ἔκπληξη, ποὺ προκαλεῖ στὸν ἀκροατὴ τὸ ἄκουσμα τοῦ πρυτανείου, τοῦ χώρου δηλαδὴ τῆς διαμονῆς τῶν βουλευτῶν τῆς πρυτανεύουσας φυλῆς, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν πράξη ποὺ δηλώνει τὸ ρῆμα *λαικάζω*, ὅποια καὶ ἄν εἶναι αὐτή.

Τέλος στὶς *Θεσμοφοριάζουσες* (στ. 57) κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς σκηνῆς διασυρμοῦ τοῦ τραγικοῦ ποιητῆ Ἀγάθωνα ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, ποὺ ἀναφέρονται περιπαιχτικὰ γιὰ τὴν ὁμοφυλοφυλικὴ συμπεριφορά του, ὁ Ἀριστοφάνης βάζει τὸν γέρο συγγενὴ τοῦ Εὐριπίδη, μετὰ τὴν περιγραφὴ τοῦ ὑπηρέτη τοῦ Ἀγάθωνα γιὰ τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο ὁ ἀφέντης του κατεβάζει ἰδέες καὶ δημιουργεῖ τὸ δράμα καὶ τοὺς στίχους τῶν τραγωδιῶν του, νὰ κορυφώνει τὴν κωμικὴ ἀφήγηση προσθέτοντας στὸ τέλος τὴ φράση "καὶ λαικάζει":

δρυόχους τιθέναι δράματος ἀρχάς.

[1588] Ὁ πόλεμος ξεκίνησε σύμφωνα μὲ τὴν ἐν λόγω κωμωδία τοῦ Ἀριστοφάνους ἀπὸ ἕνα ἀστεῖο "ἐρωτικό" περιστατικό· κάποιοι μισομεθυσμένοι νεαροὶ ἔκλεψαν τὴν πόρνη Σιμαίθα ἀπὸ τὰ Μέγαρα καὶ γιὰ ἀντίποινα οἱ Μεγαρεῖς ἔκλεψαν δυὸ πόρνες τῆς Ἀσπασίας.

[1589] Ὁ σχολιαστὴς ἔχει ἑρμηνεύσει τὴ λέξη *λαικαστριῶν* ὡς πορνῶν. Προκαλεῖ πάντως ἐντύπωση γιὰ ποιὸ λόγο ὁ Ἀριστοφάνης θὰ χρησιμοποιοῦσε δεύτερη φορὰ τὴ λέξη πόρνη.

κάμπτει δὲ νέας ἀψῖδας ἐπῶν,

τὰ δὲ τορνεύει, τὰ δὲ κολλομελεῖ,

καὶ γνωμοτυπεῖ κἀντονομάζει

καὶ κηροχυτεῖ καὶ γογγύλει

καὶ χοανεύει. Μν. *καὶ λαικάζει.* (Ἀριστοφ. *Θεσμοφοριάζουσαι* 52-57).

Εἶναι φανερὸ ὅτι ὁ γέρος, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸν ρόλο τοῦ ἀφελοῦς καὶ ἀντιπροσώπευε πιθανῶς τὸν μέσο θεατή, παρενέβαινε ξεστομίζοντας στὸν ἄτυπο αὐτὸ διάλογο μιὰ χυδαιολογία προκειμένου νὰ προκαλέσει τὸ γέλιο τοῦ κοινοῦ. Εἶναι ἀμφίβολο βέβαια σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση ἂν ὁ Ἀριστοφάνης θὰ ἐπέλεγε νὰ χρησιμοποιήσει μιὰ γενικὴ ἔννοια τοῦ τύπου "πορνεύει"[1590] (ἂν συνυπολογίσουμε μάλιστα ὅτι λίγο πιὸ πάνω (στ. 50) σὲ ἀνάλογη παρέμβασή του ὁ γέρος ἔχει ἐκστομίσει τὴν ἀνάλογου ὕφους φράση "μῶν βινεῖσθαι".

Ἡ λέξη λαικάζω ἢ τὰ παράγωγά της συναντῶνται ἐπίσης ἄλλες δύο φορὲς σὲ ποιητὲς τῆς ἀρχαίας Κωμωδίας, τὸν Κηφισόδωρο καὶ τὸν Φερεκράτη, ἀλλὰ καὶ τρεῖς φορὲς σὲ ποιητὲς τῆς νεώτερης, τὸν Μένανδρο καὶ τὸν Στράτωνα.[1591] Ἡ ἀναφορὰ τῆς λέξεως στὸν Φερεκράτη ἔχει ἴσως μεγαλύτερη ἀξία ἐπειδὴ συνδυάζεται μὲ τὴν πρακτικὴ γυναικῶν ἀπὸ τὴ Λέσβο καὶ παραπέμπει στὸν γυναικεῖο στοματικὸ ἔρωτα, τὴν αἰδοιολειχία:

δώσει δέ σοι γυναῖκας ἑπτὰ Λεσβίδας

καλόν γε δῶρον, ἕπτ᾽ ἔχειν λαικαστρίας (Φερεκράτης fr. 149).

Τὸ ρῆμα[1592] καὶ τὸ παράγωγό του οὐσιαστικὸ *λαικάστρια* μαρτυροῦνται σὲ χαράγματα τρεῖς φορὲς στὴν Ἀττική. Μιὰ ἀπὸ τὶς παλαιότερες ἐμφανίσεις τῆς λέξης *λαικάστρια* βρίσκεται στὸ χάραγμα ἐπὶ λίθου (**63/A63**) τῶν μέσων τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὸν Πειραια. Συναντᾶται ἐπίσης σὲ δύο χαράγματα ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἀγορά (**37/A37** καὶ **38/A38**).

Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἐμφάνιση τῶν τύπων καὶ τῶν παραγώγων τοῦ ρήματος *λαικάζω* στὴν Ἀττικὴ κωμωδία, ὁ χαρακτηρισμὸς *λαικάστρια* ἀποδίδεται ἀπὸ τὰ γνωστὰ μέχρι σήμερα χαράγματα μόνον σὲ γυναίκες. Ἔτσι, ὁ χαράκτης τῆς φράσης

[1590] Ἔτσι τὸ μεταφράζει καὶ στὴ νέα ἑλληνικὴ ὁ Θρ. Σταύρου ἀκολουθώντας προφανῶς τὴν παλαιότερα παραδεδεγμένη ἑρμηνεία τῆς λέξης.

[1591] Βλ. Κηφισοδώρου fr. 3 (CAF)· Στράτων fr. 1. 36-39 (Ἀθήναιος IX 383 a)· Φερεκράτους fr. 149 (CAF)· Μενάνδρου, *Δύσκολος* 888-92 καὶ *Περικ.* 482-5.

[1592] Ἡ παλαιότερη, ἂν καὶ ἐξαιρετικὰ ἀμφίβολη ἀναφορὰ τοῦ ρήματος *λαικάζω* θεωρεῖται ὅτι βρίσκεται κατὰ τὸν 6ο αἰ. π.Χ. στοὺς ξύλινους πίνακες ἀπὸ τὰ Πεντεσκούφια Κορινθίας. Σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς πίνακες σώζονται τὰ γράμματα ΛΑΙ (IG IV 313), στὰ ὁποῖα οἱ Jocelyn (1980, 16-17) καὶ Bain (1991, 75) ἔχουν ἀναγνωρίσει τὸ ρῆμα *λαικάζω*.

λαικάδει εὖ στὸ χάραγμα ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἀγορὰ (**63/A63**), μᾶς πληροφορεῖ μὲ θαυμασμὸ γιὰ μιὰ πράξη, ποὺ ἡ Θεοδοσία πραγματοποιεῖ καλῶς.

Σαφέστερη εἰκόνα γιὰ τὴν ἑρμηνεία τῆς λέξης *λαικάζω* δίνουν δύο κατάδεσμοι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ ἕνας ἀπὸ τὴν Ἀττική. Στὸν πρῶτο κατάδεσμο τῆς Αἰγύπτου[1593] ἀναγράφεται: *ἵνα μὴ δυ|νηθῇς ἑτέρῳ ἀνδρὶ συνμιγῆναι πώποτε μήτε βινηθῆναι μήτε πυγι|σθῆναι μήτε ληκάζειν μηδὲ καθ᾽ ἡδονὴν μεθ᾽| ἑταίρῳ ἀνθρώπῳ| εἰ μὴ μόνος ἐγὼ Ἀμμωνίων Ἑρμιτάρις.*

Στὸν δεύτερο κατάδεσμο ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο[1594] ἀναγράφεται: *ὅπως μὴ βεινηθῆι, μὴ πυγισθῆι, μὴ λεικάσηι, μηδὲν πρὸς ἡδονὴν ποιήσηι ἄλλωι ἀνδρὶ εἰ μὴ ἐμοὶ μόνωι Ποσιδωνίωι.*

Ὅπως γίνεται φανερὸ ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς καταδέσμους οἱ τύποι *ληκάζειν* καὶ *λεικάσηι* (παραφθορὰ τοῦ λαικάζω) δηλώνουν ἄλλο τρόπο τῆς ἐρωτικῆς πράξης ἀφοῦ ἀκολουθοῦν τοὺς τύπους βεινηθῆι καὶ πυγισθῆι.

Τέλος, στὸν κατάδεσμο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ, ὁ ὁποῖος δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Ziebarth τὸ 1934[1595] καὶ ἀκολούθως σχολιάσθηκε καὶ διορθώθηκε ἀπὸ τὸν L. Robert τὸ 1936[1596] καὶ πιὸ πρόσφατα μελετήθηκε ἔκ νέου ἀπὸ τοὺς Jordan καὶ Curbera[1597] ἀναγράφονται τέσσερα γυναικεία ὀνόματα, τὰ ὁποῖα φέρουν τὸν χαρακτηρισμὸ *λαικάστρια* καὶ ἕνας ἄνδρας μὲ τὸ χαρακτηρισμὸ *λαικαστής* (στ. 119-123): Κλεινὶς λαικάστρια | Σκύλλα λαικάστρι[α] | Σωφρωνὶς λαικάσ[τρια] | Ἀρχὶς λαικάστρι[α] | Εὐφρονίσκος λαι[καστής]. Ἂς σημειώσουμε ὅτι ἡ λέξη χρησιμοποιεῖται κυρίως γιὰ γυναῖκες καὶ ἡ πιθανὴ χρήση της γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ ἄνδρα ὑπονοεῖ μᾶλλον (ἂν βέβαια ληφθεῖ ὑπ᾽ ὄψιν κυριολεκτικά) ὁμοφυλοφιλικὴ συμπεριφορά.

Ὅπως ἔχει ἐπισημάνει ὁ Bain ἡ λέξη ἐκφράζει "verbal aggression and abuse".[1598] Ἡ περιπέτεια τῆς ἑρμηνείας τῆς λέξης δημιούργησε σύγχυση στὴ σύγχρονη ἔρευνα ἐπῆλθε βέβαια ἀπὸ τοὺς παλαιοτέρους σχολιαστὲς καὶ εἶναι πιθανὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ λέξη εἶναι, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν παράθεση τῶν φιλολογικῶν

[1593] Βλ. Martin 1928, 56-64.

[1594] SB 7452. 9-10.

[1595] Ziebarth 1934, 1022 -1050. Στὴ λέξη λαικάστρια ὁ Ziebarth εἶχε ἀναγνωρίσει μία μορφὴ τοῦ δημοτικοῦ Λακιάδης.

[1596] Robert 1936: ἀναγνώρισε τὴ λέξη *λαικὰς* καὶ συμπλήρωσε τὸ συγκριτικὸ *λαικαστέρα* στὸ στ. 119. Μὲ βάση αὐτὴν τὴ συμπλήρωση τοῦ Robert προκλήθηκε μεγάλη συζήτηση γιὰ τὶς δύο προαναφερθεῖσες λέξεις, πρᾶγμα ποὺ μᾶλλον πλέον παρέλκει.

[1597] Jordan - Curbera 2008, 135-150. Ἡ νέα ἔκδοση προχώρησε σὲ νέες ἀναγνώσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ στοὺς στίχους 119-123, ὅπου ἀνεγνώσθη ἡ λέξη *λαικάστρια*.

[1598] Bain 1991, 76.

χωρίων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν, ταυτοχρόνως αἰσχρὴ καὶ ἰδιαιτέρως ὑποτιμητική. Πιθανῶς πιστευόταν ὅτι σὲ τέτοιες πράξεις προέβαιναν μόνον πόρνες.

ΛΕΙΧΩ

ΕΠ7/ 118	Εὐμη[- -] | τὰν ψ[ωλὰν] | **λείχ[ει?]**.	SEG XXVI 808	4ος αἰ. π.Χ.
ΑΙ5/ 290	Σωσίβιος | **Κυσθολοίχ|ου**.	Bernand 1972, 52 – 53	Ἑλληνιστικῶν χρόνων (;)
ΕΠ4/ 115	Εὐφί|λητε, | **κυσθε|γλεί|χων**.	SEG LIII-2, 669	3ος αἰ. μ.Χ, (;)
ΙΤ11/ 253	\ **λείχη**.	SEG XLIX 1385	Τέλος τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.
ΙΤ12/ 254	μνησθῇ Γάμος (vel Γάλλος) | ὁ γράψας εὐτυχής. | ἀλλὰ παρανγέλλω· μὴ | **λειχέτω**. | εἰ δὲ καὶ θέλει **<λί>χειν**, | καὶ πυγιζέσθω | ἢ ληικαζέτω.	SEG XXXIV, 1015	Τέλη 2ου ἢ ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.
Π15/ 86	**ΛΕΙΧΕΙ**Ο[- -]| ΝΩΣΧ[- -].	Ἀδημοσίευτο	Περὶ τὸν 3ο αἰ. μ.Χ.

Τὸ ρῆμα *λείχω* ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τρέχουσα σημασία τοῦ γλύφω, δηλώνει στὴν ἀρχαία κωμωδία τὴν αἰδοιολειχία (fellatio).[1599] Στοὺς *Ἵππῆς* ὁ Ἀριστοφάνης ὅταν θέλει νὰ γελοιοποιήσει κάποιον Ἀριφράδη βάζει τὸν χορὸ νὰ λέει (στ. 1284-85):

τὴν γὰρ αὐτοῦ γλῶτταν αἰσχραῖς ἡδοναῖς λυμαίνεται,

ἐν κασωρείοισι λείχων τὴν ἀπόπτυστον δρόσον

Ἀκόμα στὸ δεύτερο ἐπεισόδιο τῆς *Εἰρήνης* ὁ ποιητὴς δημιουργεῖ τὸν ἀκόλουθο κωμικὸ διάλογο μεταξὺ τοῦ Τρυγαίου μὲ ἕναν ὑπηρέτη του (στ. 851-55):

Οἰ. *εἰπέ μοι, δῶ καταφαγεῖν*

ταύτῃ τι; Τρ. μηδέν· οὐ γὰρ ἐθελήσει φαγεῖν

οὔτ᾽ ἄρτον οὔτε μᾶζαν, εἰωθυῖ᾽ ἀεὶ

παρὰ τοῖς θεοῖσιν ἀμβροσίαν λείχειν ἄνω.

Οἰ. *λείχειν ἄρ ᾽αὐτῇ κἀνθάδε σκευαστέον.*

Τὸ ρῆμα μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα ἐπιγραφικὰ ἕξι φορές. Στὶς τέσσερις (**118/ΕΠ7, 253/ΙΤ11, 254/ΙΤ12 καὶ 86/Π15**) αὐτοτελῶς καὶ ἡ σημασία του πρέπει νὰ εἶναι παρόμοια μὲ ἐκείνη ποὺ εἶχε στὴν Κωμωδία, ἡ ἀποσπασματικὰ ὅμως διατήρηση τῶν ἐπιγραφῶν **ΕΠ7, 253/ΙΤ11** καὶ **86/Π15** δὲν ἐπιτρέπει τὴν πλήρη ἑρμηνεία τους. Στὴν ἐπιγραφὴ **254/ΙΤ12** τὸ ρῆμα *λείχω* χρησιμοποιεῖται σὲ περιπαικτικὸ σχόλιο - στιχούργημα κάποιου προσώπου γιὰ ἕναν φίλο του. Στὶς ἄλλες δύο μαρτυρίες τὸ ρῆμα

[1599] Henderson 1991, 184, 186.

συναντᾶται σὲ σύνθετες λέξεις, ποὺ ἔχουν ὡς α΄ συνθετικὸ τὴ λέξη **κύσθος** (βλ. ἀντίστοιχο λῆμμα).

Ἡ μὴ διαδεδομένη χρήση τοῦ ρήματος ὀφείλεται ἴσως στὴν ὕπαρξη τοῦ συναφοῦς ρήματος *λαικάζω*, τὸ ὁποῖο, ἂν καὶ ἐπίσης δὲν εἶναι ἰδιαίτερα διαδεδομένο ἐπιγραφικὰ (μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα μόνον 4 φορές), εἶναι περισσότερο γνωστὸ στοὺς ἐρωτικοὺς καταδέσμους.

ΛΗΚΩ

IT12/ 254	μνησθῇ Γάμος (vel Γάλλος) | ὁ γράψας εὐτυχής. | ἀλλὰ παρανγέλλω˙ μὴ | λειχέτω. | εἰ δὲ καὶ θέλει ‹λί›χειν, | καὶ πυγιζέσθω | ἢ **ληικαζέτω**.	SEG XXXIV, 1015.	Τέλη 2ου/ ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.

Τὸ ρῆμα *ληκῶ* συναντᾶται μέχρι σήμερα μόνον μία φορὰ ἐπιγραφικὰ (χάραγμα **254/IT12**) καὶ ἀποτελεῖ μία λέξη τοῦ χυδαίου λεξιλογίου, ποὺ δὲν συναντᾶται πολὺ συχνά οὔτε στὶς φιλολογικὲς πηγές. Τὸ ρῆμα εἶναι *ληκάω -ῶ* καὶ ὄχι τὸ ὅμοιο στὸ α΄ πρόσωπο *ληκέω* (= ἠχῶ, κραυγάζω, ξεσπῶ), ἔχει τὴ σημασία τῆς σεξουαλικῆς συνεύρεσης[1600] καὶ διακρίνεται ἀπὸ τὸ ρῆμα *λείχω*. Μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Ἡσύχιο (Λ848): *ληκᾶσθαι· περαίνεσθαι. καὶ τὰ αὐτά* καὶ Λ847: *ληκεῖν· τὸ πρὸς ᾠδὰν ὀρχεῖσθαι* καὶ τὸν Φώτιο s.v. "*ληκᾶσθαι*" *περαίνεσθαι*. Ἀπὸ τὸν Ἡσύχιο μαρτυρεῖται ἐπίσης ἡ λέξη *ληκώ*, ποὺ σημαίνει τὸ ἀνδρικὸ γεννητικὸ μόριο (βλ. Λ858: *ληκώ· τὸ μόριον*).

Εἶναι πιθανὸν ὅτι τὸ ρῆμα εἶχε ἀρχικὰ τὴ σημασία τοῦ ἐκτινάσσομαι,[1601] μία σημασία ποὺ εὔκολα θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ μετακινηθεῖ σημασιολογικὰ πρὸς τὴν ἔννοια τοῦ *βινῶ*, ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὸ ρῆμα *κινῶ*, δηλαδὴ ἀπὸ μία ἐνέργεια δίχως σεξουαλικὸ περιεχόμενο, ὑπαινισσόταν σὲ ὑστερότερη ἐποχὴ τὴν ἐρωτικὴ πράξη μὲ μία δόση βίας. Ἡ λέξη μαρτυρεῖται κατὰ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. στὶς Θεσμοφοριάζουσες τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 493-496):

οὐδ᾽ ὡς ὅταν μάλισθ᾽ ὑπὸ τοῦ ληκώμεθα
τὴν νύχθ᾽, ἕωθεν σκόροδα διαμασώμεθα,
ἵν᾽ ὀσφρόμενος ἀνὴρ ἀπὸ τείχους εἰσιὼν
μηδὲν κακὸν δρᾶν ὑποτοπῆται.

Χρησιμοποιεῖται στὴν ἐνεργητικὴ φωνὴ γιὰ τοὺς ἄνδρες καὶ στὴν παθητικὴ γιὰ τὶς γυναῖκες. Στὸ χάραγμα **254/IT12** γίνεται φανερὴ ἡ διάκρισή του ἀπὸ τὸ ρῆμα *λείχω*, τὸ ὁποῖο ἐπίσης ἀναγράφεται.

[1600] Βλ. Bain 1991, 71-72.

[1601] DELG, s.v. Frisk, GEW, s.v.

ΜΟΙΧΟΣ

A39/39	Μεγακλῆς | hιπποκράτος | **μοιχός**.	SEG XLVI 78	ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
A31/31	Σικέλε καλέ τοι δοκεῖ τõι **μοιχõι**.	SEG XLII 76 H	475 - 450 π.Χ.

Ὁ *μοιχὸς* εἶναι ὁ διαφθορέας ἐντίμων γυναικῶν, ὑπάνδρων ἢ μή, καὶ ἡ μοιχεία ἦταν σοβαρὸ ἠθικὸ παράπτωμα μὲ τιμωρία τὸν θάνατο ἂν συλλαμβανόταν ἐπ᾽ αὐτοφόρω, ἢ κράτηση μέχρι τὴν πληρωμὴ ἀποζημίωσης, νομικὴ δίωξη καὶ κακοποίηση.[1602] Ἐνδιαφέροντα εἶναι τὰ στοιχεῖα ποὺ παρέχονται στὸ λεξικὸ τοῦ Σούδα s.v. "μοιχὸς" *ὁ πόρνος, ἐκ τοῦ μὴ καὶ τοῦ οἴχομαι, ὁ ἐπιτηρῶν μὴ οἴχεται ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, ἵνα εἰσέλθῃ. μυχὸς δὲ ὁ σκοτεινὸς τόπος, παρὰ τὸ νὺξ νυκτὸς, καὶ τροπῇ μυχός. Ἐπίσης μοιχεία καὶ φαρμακεία ταὐτόν ἐστιν· καὶ γὰρ ἀμφότερα λάθρᾳ γίνεται. λέγονται δὲ καὶ ἐπιβουλαί· καὶ οὔτε ἡ μοιχευομένη οὔτε ἡ φαρμακεύουσα φιλεῖ τὸν ἄνδρα.*

Ὁ Ἀριστοφάνης χρησιμοποιεῖ τὴ λέξη γιὰ νὰ περιγράψει συχνὰ τὰ ἀπατῶντα τοὺς/ τὶς συζύγους τους πρόσωπα. Χαρακτηριστικότερη ἴσως εἶναι ἡ ἀναφορὰ στοὺς Ὄρνιθες (στ. 793 -797):[1603]

εἴ τε μοιχεύων τις ὑμῶν ἐστιν ὅστις τυγχάνει,
κᾆθ᾽ ὁρᾷ τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς ἐν βουλευτικῷ,
οὗτος ἂν πάλιν παρ᾽ ὑμῶν πτερυγίσας ἀνέπτετο,
εἶτα βινήσας ἐκεῖθεν αὖθις αὖ κατέπτετο.
ἆρ᾽ ὑπόπτερον γενέσθαι παντός ἐστιν ἄξιον;

Ἡ λέξη συναντᾶται μέχρι σήμερα σπάνια στὶς ἐπιγραφές.[1604]

ΝΙΚΩ

[1602] Βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **39/A39**. Γιὰ τὶς τιμωρίες ποὺ ἐπιβάλονταν στὸν μοιχὸ ποὺ συλλαμβανόταν ἐπ᾽αὐτοφόρω βλ. ἐπίσης Dover 1989, 105-6. Γιὰ τὴν κακοποίηση βλ. Dover 1994, 209-11.

[1603] Βλ. ἐπίσης Ἀριστοφ. *Ἀχαρνῆς* 264-65: *ξύγκωμε νυκτοπεριπλάνη- |τε μοιχὲ παιδεραστά·* στ. 849: *Κρατῖνος ἀεὶ κεκαρμένος μοιχὸν μιᾷ μαχαίρᾳ*. Ἀριστοφ. *Εἰρήνη* 979-80: *νὴ Δία, καὶ μὴ ποίει γ᾽ ἅπερ αἱ | μοιχευόμεναι δρῶσι γυναῖκες*.

[1604] Ἡ λέξη μοιχὸς ἀναφέρεται ἐπίσης σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ χαράγματα τοῦ ὑπογείου τῆς βασιλικῆς τῆς Σμύρνης (τομέας 6) μὲ ἀβέβαιο ὅμως περιεχόμενο: Λειοντις [- - -]|ρων μοιχο[- - -]| κατ̣έκτανε. Κατὰ τὸν Bagnall θὰ μποροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ἡ μετοχὴ [- - εὑ]|ρών. Δηλαδὴ ὁ/ἡ Λειοντις[- - -] ἀφοὺ βρῆκε κάποιον ὅτι ἦταν μοιχὸς τὸν σκότωσε. Βλ. Bagnall 2011, 16.

ΣΥ1/ 157	**Νιφῶν** τὸν ο|hπλοφόρον κ|άλιστα ἐφολί|ηδα (vel άδη).	IG XII Suppl. 244	6ος αἰ. π.Χ.
Ν1/ 154	Κροῦε | **νιφῶν** με.	SEG XXXV, 915	550 π.Χ.

Τὸ ρῆμα *νικῶ* δὲν ἔχει κάποια εἰδικὴ σημασία γιὰ τὴ σεξουαλικὴ δραστηριότητα, λαμβάνει ὅμως ἴσως κάποιο εἰδικὸ νόημα ὡς συνοδευτικὸ ρημάτων, τὰ ὁποία χρησιμοποιοῦνται γιὰ νὰ τὴν ἐκφράσουν. Συναντᾶται σὲ δύο χαράγματα (**157/ΣΥ1** καὶ **154/Ν1**) ὡς μορφὴ "προϋπόθεσης", δηλαδὴ ἂν μὲ νικήσεις, θὰ μὲ "κανονίσεις".[1605]

ΟΙΦΩ

ΘΡ3/ 139	Ἀμοτίονα **οἶπε** Κρίμον τε̃[δε].	IG XII 3 538 b	ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.
ΘΡ4/ 140	Εὔπονος **οἶ|πhε̣**.	IG XII 3 539	ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.
ΘΡ1/ 137	Πhειδιπίδας **ὂιπhε**. Τιμαγόρας καὶ Ἐνπhέρης καὶ **ἐγοιπh-**	IG XII 3, 536 I	7ος αί. π.Χ.
ΘΡ2/ 138	ο -ṣτον -- ναὶ τὸν Δελπhίνιον hο Κρίμον | τε̃δε **οἶπhε** παῖδα Β̣αθυκλέος ἀδελπhεο[ν].	IG XII 3, 537 a	7ος αἰ. π.Χ.
Τ1/ 158	Πυρίης Ἀκήστο|ρος **οἰφόλης**.| Θρή(ισ)σα καταπύγων.	SEG XV 523	6ος αἰ. π.Χ.
ΕΠ19/ 130	Ἰδανθ̣έμι **τοἰφώλῃ** ἀρ̣ύστιχος.	IGDOlvia 27	550-525 π.Χ.
Ε1/ 219	[-c.2-3-].οτα ὀφέλει **οἴφεμα** | [-c.2-3-]Ιλαρχίδει.	SEG LII 819	τέλη 6ου - ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
Ν2/ 155	Δωροφέα Κα | Καρίων | **οἰφόλης**.	IG XII 5, 97	5ος αἰ. π.Χ.
ΕΠ13/ 124	Ἐπυ{πυ}γιζ[ca 3]ς ὁ πυγιστεὶς (sic) ἀναθῇ (vel ἀναθῇς). . .[πυγί]ζειν πάντας ἐπύγισε· Αδας **οἰφ(όλης?)**.	Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 10).	250/49 - 240 π.Χ.
Σ18/ 242	Πανδοσία | πυγίζεται | καὶ Ὑκὼ Ῥάπαν | πυγίζει καὶ Νl | δο̣[.]π̣α̣ **οἴφει** [.]ΑΜΑ̣ | πυγίζει Νινι̣[- -].	SEG XLVI 1299	3ος / 2ος αἰ. π.Χ.

Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ρήματος *οἴφω* εἶναι ἀβέβαιη, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ τύπος συναντᾶται καὶ σὲ ἄλλες ἰνδοευρωπαϊκὲς γλῶσσες.[1606]

Ἡ λέξη μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα δέκα φορὲς σὲ ἐπιγραφὲς μὲ ἐρωτικὸ περιεχόμενο. Δὲν εἶναι ἐπίσης ἰδιαίτερα συνηθισμένη στὶς φιλολογικὲς πηγὲς καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ δὲν ἔχει διευκρινισθεῖ ἡ ἀκριβὴς σημασία της καὶ ἡ διαφοροποίησή της ἀπὸ

[1605] Ἀξίζει πάντως νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι καὶ στὶς δύο περιπτώσεις παράλληλα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ ὑπάρχει καὶ ἡ παράσταση ἀρότρου. Βλ. ἐπίσης τὸ σχολιασμὸ τῶν χαραγμάτων **157/ΣΥ1** καὶ **154/Ν1.**

[1606] Βλ. Chantraine s.v. "οἴφω".

τὸ ρῆμα *βινῶ*, ἂν καὶ θεωρεῖται μία λιγότερο ἐπιθετικὴ καὶ προσβλητικὴ λέξη ἀπὸ αὐτό. Ἡ παλαιότερη μαρτυρία τοῦ ρήματος μετὰ ἀπὸ ἐκείνη τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Θήρας βρίσκεται στοὺς νόμους τῆς Γόρτυνος (*IC* IV, 72 coll. II, στ. 3, 17), ὅπου ὅμως σημαίνει "ἔρχομαι σὲ σεξουαλικὴ ἐπαφὴ διὰ τῆς βίας". Ἐπειδὴ τὸ ρῆμα μαρτυρεῖται μέχρι σήμερα πιὸ συχνὰ σὲ δωρικὲς περιοχές, ἔχει θεωρηθεῖ ὡς τὸ ἀντίστοιχο τοῦ ρήματος *βινῶ* σὲ αὐτές. Δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ συγγενὴς προέλευση τοῦ ρήματος *οἴφω* μὲ ἐκείνη τοῦ ρήματος *ὀπύω*, ποὺ συναντᾶται στὰ Ὁμηρικὰ ἔπη καὶ σημαίνει παντρεύομαι ἀλλὰ σὲ ὑστερότερες ἐποχὲς ἴσως ἀπέκτησε περισσότερο χυδαῖο νόημα.[1607]

Τὸ ρῆμα *οἴφω* συναντᾶται καὶ σὲ παροιμιακὴ ἔκφραση, ἡ ὁποία ἀποδίδεται στὸ Μίμνερμο: "χωλὸς ἄριστα οἰφεῖ". Χρησιμοποιεῖται ἐπίσης ἀπὸ τὸν Πλούταρχο στὸν βίο τοῦ Πύρρου,[1608] ὅταν ἀναφέρει ὅτι κάποιοι γηραιοὶ Σπαρτιάτες, ποὺ συνόδευαν τὸν ὄμορφο Ἀκρότατο, γιὸ τοῦ Σπαρτιάτη βασιλέα Ἀρέα του Α΄, ποὺ εἶχε ἡγηθεῖ τῆς ὑπεράσπισης τῆς Σπάρτης κατὰ τὴν εἰσβολὴ τοῦ Πύρρου στὴ Λακωνία τὸ ἔτος 273 π.Χ. ἐκραύγαζαν "*οἶχε Ἀκρότατε καὶ οἶφε τὰν Χιλωνίδα· μόνον παῖδας ἀγαθοὺς τᾶι Σπάρται ποίει*", ὅπου ἡ Χιλωνίς ἦταν ἡ σύζυγος τοῦ θείου του Κλεωνύμου, ἡ ὁποία ἦταν ἐρωτευμένη μαζί του.

Ἀπὸ τὸ ρῆμα οἴφω προέρχονται τὰ *οἰφόλης*, *οἰφόλις*, *φιλοίφα*, λέξεις ποὺ σηματοδοτοῦν νοηματικὰ τὸ σεξουαλικὸ καὶ αἰσχρὸ λεξιλόγιο.[1609] Ἀπὸ τὶς δέκα φορές, ποὺ ἔχει χρησιμοποιηθεῖ τὸ ρῆμα *οἴφω* ἢ τὰ παράγωγά του, στὶς τέσσερις ἔχει χρησιμοποιηθεῖ τὸ ἐπίθετο *οἰφόλης* (**158/Τ1, 130/ΕΠ19, 155/Ν2 , 124/ΕΠ13**), τὸ ὁποῖο ἔχει τὴ σημασία τοῦ καταφεροῦς πρὸς τὴ λαγνεία καὶ τὴν ὑπερβολὴ στὶς σεξουαλικὲς σχέσεις μὲ τὶς γυναῖκες. Σὲ μία ἐπίσης περίπτωση χρησιμοποιεῖται τὸ οὐσιαστικὸ *οἴφεμα* (**219/Ε1**). Σὲ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα χαράγματα συναντῶνται τύποι τοῦ ρήματος (Θήρα: **139/ΘΡ3, 140/ΘΡ4, 137/ΘΡ1, 138/ΘΡ2** καὶ Σικελία: **242/Σ18**). Οὐσιαστικὴ μαρτυρία γιὰ τὴν πραγματικὴ σημασία του ἀποτελοῦν τὰ χαράγματα τῆς Θήρας, γιὰ τὸ περιεχόμενο τῶν ὁποίων ὅμως ὑπάρχει διχογνωμία. Ὁρισμένοι μελετητὲς ἀποδίδουν σὲ αὐτὰ σεξουαλικὸ καὶ αἰσχρὸ περιεχόμενο, ἐνῶ ἄλλοι θεωροῦν ὅτι περιγράφουν μιὰ διαδικασία τελετουργικῆς μύησης τῶν νέων,[1610] γιὰ τὴν ὁποία ὅμως δὲν ὑπάρχουν

[1607] Στοὺς *Ἀχαρνῆς* τοῦ Ἀριστοφάνους ὁ Δικαιόπολις στὸν κῶμο γιὰ τὰ αὐτοσχέδια κατ᾽ ἀγροὺς Διονύσια ποὺ σκαρώνει λέει ἀπευθυνόμενος στὴ θυγατέρα του (στ. 254-256): "ὡς μακάριος | ὅστις σ᾽ ὀπύσει κἀκποιήσεται γαλᾶς | σοῦ μηδὲς ἥττους βδεῖν, ἐπειδὰν ὄρθρος ᾖ".

[1608] Πλούτ. *Πύρρος* 28.

[1609] Βλ. Ἀπόρρητα, 138-39.

[1610] Βλ. τὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς **137/ΘΡ1**.

ἄλλες φιλολογικὲς ἤ ἀρχαιολογικὲς μαρτυρίες. Ἀντίθετα ἡ σημασία τοῦ ρήματος καὶ τῶν παραγώγων του καὶ ἡ μέχρι σήμερα γνωστὴ χρήση τους παραμένουν στὴν νοηματικὴ περιοχὴ τῶν σεξουαλικῶν πραγμάτων, ποὺ ἂν καὶ ἀπὸ κάποιες φιλολογικὲς κυρίως πηγὲς δείχνει νὰ εἶναι λιγότερο προσβλητικὸ ἀπὸ τὸ ρῆμα *βινῶ* (πρᾶγμα ποὺ κατὰ τὴ γνώμη μου δὲν προκύπτει ἀπὸ τὰ χαράγματα), δὲν παύει νὰ χρησιμοποιεῖται σχεδὸν πάντοτε σὲ ἕνα χυδαῖο περιβάλλον.

ΟΡΧΙΠΕΔΟΝ

KE7/96	Παῖς καλός, hōραῖον **ὀρχιπέδον** ταμίας.	REG 125 (2012) 19-35.	500-490 π.Χ.

Ἡ λέξη *ὀρχίπεδον* εἶναι συνώνυμη τῆς λέξεως *ὄρχεις* καὶ τὸ ρῆμα *ὀρχιπεδίζω* σημαίνει πιάνω τοὺς ὄρχεις[1611] καὶ κατὰ τὸν Ἡσύχιο (O1375 s.v. ὀρχιπεδίζειν) σημαίνει: *τὸ κακοσχολεύεσθαι παρὰ τοῖς παισί*. Δεδομένης τῆς σημασίας αὐτῆς, ὁ Dover θεωρεῖ ὅτι τὸ ρῆμα μπορεῖ νὰ συνδεθεῖ ἂν καὶ ὄχι ἀπόλυτα μὲ τὴν ἀπεικόνιση τοῦ ἀγγίγματος τοῦ πέους τοῦ ἐρωμένου ἀπὸ τὸν ἐραστή, ποὺ συναντᾶται στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία.[1612] Στὸν Ἀριστοφάνη τὸ ρῆμα *ὀρχιπεδίζω* χρησιμοποιεῖται ἐπίσης γιὰ νὰ δηλώσει τὸ ἄγγιγμα τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, βλ. *Ὄρνιθ*. 142: *οὐκ ὠρχιπέδισας, ὧν ἐμοὶ πατρικὸς φίλος*.

ΠΑΘΙΚΟΣ

MA5/263	Καρ[μ]ιδιανὸς ΚΑΙΩΝ | **παθηκός.** vac. ΚΥΔΙΑC[.] | Καρμιδακιος̣.	Roueché 1989, 245 ἀριθ. 218	4ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

Ἡ λέξη *παθικὸς* ἔχει θεωρηθεῖ μετάφραση τοῦ λατινικοῦ ὅρου pathicus, ποὺ ἐπέστρεψε στὴν ἑλληνικὴ γλώσσα ὡς ἀντιδάνειο ἀπὸ τὴ λατινική.[1613] Προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα *πάσχω*, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ σεξουαλικὲς πράξεις,[1614] ἀλλὰ δὲν εἶναι γνωστὸ στὶς

[1611] LSJ[9] s.v. "ὀρχιπέδη - ὀχιπεδίζω - ὀρχίπεδον". Γιὰ τὴ λέξη βλ. ἀκόμα Henderson 1991, 124 ἀριθ. 73· Rousset 2012, 28-29.

[1612] Dover 1989, 96.

[1613] Bain 1997, 81.

[1614] Ἀπόρρητα 129.

φιλολογικὲς πηγές.[1615] Ἡ λέξη pathicus στὴ λατινικὴ γλώσσα χρησιμοποιεῖται τόσο γιὰ ἄνδρες, ὅσο καὶ γιὰ γυναῖκες.[1616]

Ἐπιγραφικὰ συναντᾶται μόνον μία φορὰ μὲ τὸν τύπο παθηκὸς στὸ χάραγμα **263/MA5** τῆς Ἀφροδισιάδος, ὅπου πιθανῶς ἀποδίδει τὸν παθητικὸ μιᾶς ὁμοφυλοφιλικῆς σχέσης, ὅπως συμβαίνει καὶ στὶς λατινικὲς φιλολογικὲς πηγές,[1617] χωρὶς βέβαια νὰ μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἡ περίπτωση νὰ ὀνοματίζει ἕναν θεατρικὸ χαρακτήρα, ἐκεῖνο τοῦ παθητικοῦ ὁμοφυλόφιλου.[1618]

ΠΕΟΣ

ΕΠ1/ 112	Γοργόνεια πυγεί|ζετε, **πέος** [σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν].	**IG Bulg V 5074 (1)**	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

Ἡ λέξη *πέος*, ἡ ὁποία στη νέα ἑλληνικὴ ἀποτελεῖ τὸν παραδεδεγμένο ὅρο γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ ἀνδρικοῦ γεννητικοῦ μορίου, ἀποτελεῖ κατὰ τὸν Henderson μιὰ αἰσχρὴ λέξη γιὰ τὴν ἀρχαία ἐρωτικὴ ὁρολογία.[1619] Στὶς ἀριστοφανικὲς κωμωδίες ἡ λέξη χρησιμοποιεῖται κάποιες φορές, ὄχι ὅμως τόσο συχνὰ ὅσο τὰ συναφῆ *ψωλή*, *ψωλός* καὶ *ἀπεψωλημένος* (βλ. κατωτέρω λῆμμα ψωλή). Στὴν *Λυσιστράτη*, ἡ ἴδια ἡ Λυσιστράτη σὲ ἕναν ἀρχικό της διάλογο μὲ τὴ Μυρρίνη καὶ τὴν Καλονίκη ἀναφωνεῖ (στ. 124): *ἀφεκτέα τίνυν ἐστὶν ἡμῖν τοῦ πέους*. Φυσικὰ καὶ στὰ ἄλλα ἔργα τοῦ Ἀριστοφάνη ἡ χρήση τῆς λέξης ἀποτελεῖ μία χυδαίου τύπου ἀναφορὰ γιὰ τὸ ἀνδρικὸ μόριο,[1620] ὄχι ὅμως τοῦ ὀργάνου σὲ στύση, ὅπως φαίνεται ὅτι ἰσχύει γιὰ τὴ λέξη ψωλὴ καὶ τὰ συναφὴ πρὸς αὐτήν.

[1615] Στὶς φιλολογικὲς πηγὲς ἐμφανίζονται ὅμως τύποι τοῦ *πάσχω*, ὅπως γιὰ παράδειγμα στὶς *Θεσμοφοριάζουσες* τοῦ Ἀριστοφάνους, στ. 200-201: *καὶ μὴν σὺ γ᾽, ὦ κατάπυγον, εὐρύπρωκτος εἶ | οὐ τοῖς λόγοισιν, ἀλλὰ τοῖς παθήμασιν* (γιὰ ἄνδρα)· μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία XI 73.7: *κολλᾶται , κνίζει, παθικεύεται* (γιὰ γυναίκα).

[1616] Adams 1982, 190.

[1617] Williams 1997, 29.

[1618] Βλ. τὸ σχολιασμὸ τοῦ λήμματος **263/MA5.**

[1619] Henderson 108.

[1620] Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται *Ἀχαρνῆς* 1058-1060: Δι. *φέρε δὴ τί σὺ λέγεις; ὡς γέλοιον ὦ θεοὶ | τὸ δέημα τῆς νύμφης ὃ δεῖταί μου σφόδρα*, | *ὅπως ἂν οἰκουρῇ τὸ πέος τοῦ νυμφίου· Ἀχαρνῆς* 1064-1066: *τοῦτο τῇ νύμφῃ φράσον*, | *ὅταν στρατιώτας καταλέγωσι, τουτῳὶ | νύκτωρ ἀλειφέτω τὸ πέος τοῦ νυμφίου· Ἀχαρνῆς* 1215-1216 (ὁ Δικαιόπολις διακωμωδεῖ πλήρως τὸ Λάμαχο καὶ ἀπευθύνεται στὶς δύο ἑταῖρες ποὺ ἔχει μαζί του μετὰ τὸ γλέντι του): Δι. *ἐμοῦ δέ γε σφὼ τοῦ πέους ἄμφω μέσου | προσλάβεσθ᾽ ὦ φίλαι· Θεσμοφοριάζουσαι* 59-62 (ὁ Μνησίλοχος ἀπειλεῖ

ΠΟΡΝΗ - ΠΟΡΝΟΣ

ΘΡ1/ 137	Ἔνπυλος τάδε **πόρνος**.	IG XII 3, 536 II	7ος αί. π.Χ.
ΕΠ6/ 117	Κοτυτί|ωμ **πόρνας** | ἔραται τᾶς | νέας [- - -] *vacat*	SEG XXXVII 661	4ος αἰ. π.Χ.
Α52/52	Χάρης **πόρνος** καλ̣ός [ἀ]γ|ο̣ρ̣αῖος.	SEG XXXIV, 198	400-350 π.Χ.
Σ6/230	Β. [Ἀ]πολλ[ο]δώρου | **[π]ορνοκ[όπ]ου**.	SEG XXXV, 1005	β΄μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.
ΙΤ14/ 256	Μέγων ὁ **πορνολύτας**.	Glotta 40 (1962) 50-51	4ος/3ος αἰ. π.Χ.

Ἡ λέξη *πόρνος* εἶχε καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὴν ἴδια σημασία μὲ τὴ σύγχρονη ἑλληνική, δηλώνει δηλαδὴ τὸ πρόσωπο, τὸ ὁποῖο διαθέτει ἐρωτικὰ τὸν ἑαυτό του ἔναντι χρηματικοῦ ἀντιτίμου.[1621] Ἡ λέξη εἶναι συγγενικὴ τοῦ ρήματος *πέρνημι*, ἀπὸ τὸ ὁποῖο φαίνεται ὅτι πιθανότατα προέρχεται. Ἔτσι στὸν Ἡσύχιο ἀναφέρεται *πορνάμεν· πωλεῖν* (Π3042) καὶ *πορνάμεναι· πωλούμεναι* (Π3043), ἀλλὰ καὶ *πέρναται· πωλεῖται* (Π1977). Τὸ θηλυκὸ *πόρνη* συναντᾶται γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. σὲ ἀπόσπασμα τοῦ Ἀρχιλόχου (fr. 302), ἐνῶ τὸ ἀρσενικὸ πόρνος στὸ χάραγμα **137/ΘΡ1** τῆς Θήρας.

Ἡ ἀνδρικὴ πορνεία εἶχε βαρύτατες ἐπιπτώσεις καὶ ὅποιος ἦταν *πεπορνευμένος* ἢ *ἡταιρηκὼς* ἔχανε τὸ δικαίωμα τῆς ἄσκησης τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ἄλλωστε ὅτι ὁ Αἰσχίνης ἀναφέρει ὅτι σύμφωνα μὲ ἕνα νόμο, ποὺ ἀποδιδόταν στὸ Σόλωνα, οἱ ρήτορες καὶ οἱ πολιτικοὶ περνοῦσαν τὴ διαδικασία τῆς δοκιμασίας γιὰ τὸ ἂν εἶχαν διαπράξει ὁρισμένα ἀδικήματα ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα ἦταν καὶ οἱ ἐρωτικὲς σχέσεις ἐπὶ χρήμασι.[1622]

Μέχρι σήμερα εἶναι γνωστὰ πέντε χαράγματα, στὰ ὁποῖα περιλαμβάνεται ἡ λέξη *πόρνος* ἢ *πόρνη* (**137/ΘΡ1**, **117/ΕΠ6**, **52/Α52** καὶ σὲ σύνθεση στὰ **256/ΙΤ14** καὶ **230/Σ6).** Ἡ λέξη *πορνολύτας* (**256/ΙΤ14**) δὲν μαρτυρεῖται ἄλλη φορὰ καὶ δηλώνει πιθανότατα αὐτόν ποὺ συχνάζει στὶς πόρνες, ἐνῶ ἡ λέξη *πορνοκόπος* (**230/Σ6**) εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὸ λῆμμα τοῦ Ἡσυχίου s.v. "πορνοκόπος": *ἑταιροτρόφος. πόρνος.*

τὸν ὑπηρέτη τοῦ Ἀγάθωνος): Μν. *ὃς ἕτοιμος σοῦ τοῦ τε ποιητοῦ* | *τοῦ καλλιεποῦς κατὰ τοῦ θριγκοῦ* | *συγγογγύλας καὶ συστρέψας* | *τουτὶ τὸ πέος χοανεῦσαι*. Γιὰ τὸ θέμα βλ. ἐπίσης Henderson 1991, 108 - 109.

[1621] Βλ. Dover 1989, 20-21. Dover 1994, 215-16.

[1622] Αἰσχ. *Κατὰ Τιμάρχου*, 27-32. Γιὰ τὸ θέμα βλ. ἐπίσης Dover 1989, 20-23· Hunter 1990, 309.

ΠΡΩΚΤΟΣ

AI2/287	Δαμόκριτος **εὐρύπρῶκτος**.	SEG XXVI 1708	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
A28/28	ἔτλη **λακκόπρ[ο]κτος** | ho Συδρόμαχος.	Agora XXI 14, C 23	β΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
A51/51	[- - -] βω.τιάδης ὁ **προκτός**.	SEG XL 264	περὶ τὸ 400 π.Χ.

Ἡ λέξη *πρωκτὸς* χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει τὴν παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία καὶ ἐναλλακτικὰ πρὸς τὴ λέξη *πυγή*, μὲ τὴν ὁποία κάποιες φορὲς ὑπάρχει καὶ νοηματικὴ σύγχυση.[1623] Ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη εἶναι ἐπίσης γνωστὴ ἡ χρήση συνθέτων, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὸν πρωκτό, ὅπως τὸ ἐπίθετο *εὐρύπρωκτος*[1624] καὶ τὸ ἀντίστοιχο οὐσιαστικὸ *εὐρυπρωκτία*, τὸ ἐπίθετο *λακκόπρωκτος*[1625] καθὼς καὶ τὸ οὐσιαστικὸ *λακκοπρωκτία*, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν τὴν καθ᾽ ὑπερβολὴ παθητικότητα κάποιων προσώπων καὶ χρησιμοποιοῦνται γιὰ νὰ προκληθεῖ περισσότερο γέλιο (π.χ. *πρωκτοτηρῶ* στοὺς *Ἱππῆς* 878) καὶ νὰ διακωμωδηθοῦν ὁμοφυλόφιλες συμπεριφορές. Στὸν Ἀριστοφάνη ἐπίσης ἡ λέξη *πρωκτὸς* χρησιμοποιεῖται τρεῖς φορὲς γιὰ γυναῖκες.[1626]

Ἡ λέξη μαρτυρεῖται τρεῖς φορὲς στὰ χαράγματα, εἴτε σὲ σύνθετες λέξεις (**287/AI2**, **28/A28**), εἴτε αὐτόνομα (**51/A51**). Τὸ ἐνδιαφέρον ἐντοπίζεται περισσότερο στὴν τελευταία περίπτωση, ὅπου κάποιος, λόγω προφανῶς τῆς ἐμφανοῦς ὁμοφυλοφιλίας του, λαμβάνει τὸ παρωνύμιο *πρωκτός*.

ΠΥΓΙΖΩ – ΚΑΤΑΠΥΓΩΝ

ΠΥΓΙΖΩ

ΕΠ20/131	Ὅς ἐθέλει βενῆν δέκ᾽ ἄρδις καταβαλῶμ| **πυγιζέτω** Ἡφαιστιόδωρον.	SEG XLI 622	Περὶ τὸ 500 π.Χ.
Σ1/225	τοῦτον τὸν σρύφον Πόρρος ἀποδίδοτι ἐς τὸν θίασον τὸν π[οτᾶ]ν(?) | αἰ δὲ φίλῆ(ι) Φρύναν, οὐκ ἄλλος κ᾽ ἄγε· | ho δὲ γράψας τὸν ἀννέμο<ν>τα **πυγίξει**.	IGASMG II 119	Ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
A16/16	[- -]ες **πυγ[αῖος]**.	Agora XXI 13, C 12	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
M3/102	Τριήρης, Τύνβος, Πρίαπος, **Πυγίζω**.	SEG XXXI, 622	Κλασικῶν χρόνων

[1623] Βλ. Ἀπόρρητα 70-78. Βλ. ἐπίσης παρακάτω τὸ σχολιασμὸ τῆς λέξης *πυγίζω*.

[1624] Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρεται ἡ ἐπίθεση πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδη στοὺς *Ἀχαρνῆς* (στ. 716): *...τοῖς νέοισι δ᾽ εὐρύπρωκτος καὶ λάλος χὠ Κλεινίου*.

[1625] Ἀριστοφ. *Νεφέλαι* 1330 (ὅπου ὁ Στρεψιάδης ἀποκαλεῖ τὸν γιό του ὅταν αὐτὸς ἀρχίζει νὰ τὸν ξυλοκοπεῖ): *ὦ λακκόπρωκτε…*

[1626] Ἀριστοφ. *Εἰρήνη* 876· *Λυσιστράτη* 1148 καὶ *Πλοῦτος* 152. Γιὰ τὸ νοηματικὸ περιεχόμενο τῶν στίχων αὐτῶν βλ. Henderson 1991, 150.

ΕΠ9/120	Ἡρ]ᾳ̣κ̣λῆς | Ἡρακλῆς | [- -]ν **πυγιζ** | **πυγιζ**.	Graffiti Chersonesa no. 472a	4ος αἰ. π.Χ.
Α56/56	Βοτακίων **πυγίζε|ται** ὑπὸ Λυσιμένους.	ΗΟΡΟΣ 17-21 (2004 - 2009) 675-678	Α΄ μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.
Θ13/181	Δορυμένης | χαίρει | **πυγίζεται**.	IG XII 8, 593	3ος αἰ. π.Χ.
Σ8/232	**πυγίζου**.	SEG LIII-2, 1005	3ος αἰ. π.Χ.
Σ14/238	Ζώπυρος κίναιδός ἐστι καὶ **πεπ̣ύγ̣ι̣σ̣τ̣α̣ι̣** τ̣ριά[κις?].	SEG LIII-2, 1005 (17)	3ος αἰ. π.Χ.
Σ9/233	Λά̣λ̣ος **πυγί(ζει ἢ ζεται)**.	SEG LIII-2, 1005	3ος αἰ. π.Χ.
Σ12/236	Ἡ̣ρ̣ακλῆς **πυγίζεται**.	SEG LIII-2, 1005 (13)	3ος αἰ. π.Χ.
Σ13/237	Σάν̣ω̣ν Γᾶρυν ἄν[τ]ι̣κρ̣υ̣[ς] **πυγίζει**.	SEG LIII-2, 1005 (15)	3ος αἰ. π.Χ.
ΕΠ11/122	**Πυγίζονται** πάντες Νυμφαῖται· Βουζουνον Διονυσίο<υ> (vel -<ς>) **πυγίζεται** [ὑπ]ὸ Μυρίσκου τοῦ κιναίτου (sic).	SEG LVI 894	250/49 - 240 π.Χ.
ΕΠ12/123	Θέρ̣σι̣π̣π̣ος **πυ̣γ̣ί̣ζ̣ε̣τ̣αι** καὶ...	SEG LVI 894	250/49 - 240 π.Χ.
ΕΠ13/124	**Ἐπυ{πυ}γιζ[ca 3]ς** ὁ **πυγιστεὶς** (sic) ἀναθῇ (vel ἀναθῇς). . .**[πυγί]ζειν** πάντας ἐπύγισε· Αδας οἰφ(όλης?).	SEG LVI 894	250/49 - 240 π.Χ.
ΕΠ14/125	Δειοσκουρείτης πατέραν **ἐπύγειζε** καὶ αὐτ(τ̣)ὸς ἔλεγε· καλῶς καλῶς.	SEG LVI 894	250/49 - 240 π.Χ.
ΕΠ16/127	**Πυγίζονταν** ἐπὶ θαλάσῃ κτλ.	SEG LVI 894	250/49 - 240 π.Χ.
Σ18/242	Πανδοσία | **πυγίζεται** | καὶ Ὑκὼ Ῥάπαν | **πυγίζει** καὶ Νl | δο̣[.]π̣α̣ οἴφει [.]ΑΜΑ̣ | **πυγίζει** Νινι̣[- -].	SEG XLVI 1299	3ος / 2ος αἰ. π.Χ.
Μ9/108	**Πυγίζω** κατὰ τῶν πρώτων εἰσελθόντων. **Πυγίζω** κατὰ τῶν γεγραπότων. **Πυγίζω** κατὰ τῶν ἐπαναγεγραπότων.	SEG XLVII 933	1ος αἰ. π.Χ.
Η1/99	Ὀλυμπᾶ, | ὃς ἂν ἄρη | **πυγισθήσεται**.	SEG XXVII 240	1ος αἰ. μ.Χ.
ΙΤ13/255	Εἰ τις καλὸς γενόμενος | οὐκ ἔδωκε **πυγίσαι** ἐκῖνος καλῆς | ἐρασθεὶς μὴ τύχοι βεινήμα|τος.	SEG XLVI 1352	1ος αἰ. μ.Χ.
ΑΙ4/289	ἔξω | Πετεχνοῦμις | Ἐρταῆσις **πυγ**.	SEG XLVII 2137	1ος αἰ. μ.Χ.
ΕΠ1/112	Γοργόνεια **πυγεί|ζετε**, πέος [σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν] (σ̣ιδερ[ο]ῦ[ν])	IG Bulg V 5074 (1)	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
ΙΤ5/247	Πάντες δια|γράφουσι, ἐγὼ μό|νος οὐδὲν ἔγραψα.| **Πυγίζω** πάντε̣ς τούτ̣[ους οἳ] | ἐπὶτ̣ο̣ίχ̣ο̣γράφουσι̣.	SEG XXIX 974	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
ΜΑ16/274	**Πυγίζομαι.**	Bagnall 2011	1ος – 2ος αἰ. μ.Χ.
ΑΙ3/288	Πτολεμαῖος Ἀβδαίου· **ἐπυγίζοσαν** αὐ|τὸν ἐν [[θ]] τῆι αὐτῇ ῥύμῃ· ὁ πυγίσας αὐ|τὸν - -	SEG VIII, 661	2ος αἰ. μ.Χ.(;)
Α44/44	Εὔνομος | **πυγίσας** Τα..ο[ν] | μωρὸς κύων.	SEG XXXVII, 203	2ος αἰ. μ.Χ. (;)
ΙΤ12/254	μνησθῇ Γάμος | ὁ γράψας εὐτυχής. | ἀλλὰ παραγγέλω μὴ | λειχέτω. | εἰ δὲ καὶ θέλει <λί>χειν, | καὶ	SEG XXXIV, 1015	Τέλη 2ου ἢ ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.

	πυγιζέσθω | ἢ ληικαζέτω.		
MA1/259	**[π]υγίζ̣ι**	SEG XLVIII, 1551	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
MA2/260	**[πυ]γίζ[- -]**	SEG XLVIII, 1551	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
MA3/261	ἐγὼ **πυγισ̣τὴς** |εἶμε.	SEG XLIII, 698	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.
MA6/264	**Π̣υγίζ**[- -].	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος - 5ος αἰ. μ.Χ. (;)
AI3/288	Μενεκράτης | Νικαγόρας | Βότρυς **πυγ**.	SEG XLVII 2137	
ΕΠ3/114	**Κ̣αταπ̣[υ]γίζ̣α̣τ̣[αι].**	IG Bulg V 5074 (6)	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

ΚΑΤΑΠΥΓΩΝ

A62/62	Ἀ̣ἰθονίδες | καλός | **καταπύγον** | hεκόν.	SEG LIV 82	6ος αἰ. π.Χ.
T1/158	Πυρίης Ἀκήστο|ρος οἰφόλης. Θρή(ισ)σα **καταπύγων**.	SEG XV 523	6ος αἰ. π.Χ.
AT/293	**Καταπύγον** ho ποιέσας καὶ ho φέρον.	NAGVI, INC 2, p. 30	Περὶ τὸ 550 π.Χ.
A59/59	Μ̣[ενέ]δημος Φ[ιλ]α̣ι̣ίδης, **καταπύγον** Λεο[φρά]δες, ἐρι[- -].	SEG XXIX 72	Τρίτο τέταρτο τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.
A12/12	Τίτας Ὀλυ<μ>πιόδ̣[ο]ρος **καταπύγον**.	Agora XXI 12, C 5	Ὕστερος 6ος αἰ. π.Χ.
IT4/246	[ὁ δεῖνα] **καταπύγ[ον]**.	IGASMG IV 80	6ος - 5ος αἰ. π.Χ.
ΕΠ8/119	**κ]αταπ[ύγων**	Pontische Studien 416, no 13	Περὶ τὸ 480 π.Χ.
A64/64	Ἀνθύλε **κατα|πύγαινα**.	SEG XIII, 32	5ος αἰ.π.Χ.
A27/27	[Ἀλ]καῖος **καταπ[ύγον]**.	Agora XXI 14, C 22	Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
A30/30	Μν[- -] | **[κατα]πύγο[ν]**.	Agora XXI 14, C 25	Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
A29/29	Ε̣ὐκλ̣[ῆ]|ς **καταπ|ύγ̣ω̣ν**.	Agora XXI 14, C 24	Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
A25/25	Σοσίας **καταπύγον** | hός φησιν ho γράφσας.	Agora XXI 13, C 18	Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
IT3/245	Σοσ[ίας] | **καταπύγ[ο]ν** ho γρά[φσας φεσίν].	Mon. Ant. 22 (1913) 459	Πρὶν τὸ 430 π.Χ. (6ος?)
A40/40	Θεμιστοκλῆς | **καταπύγον** | Νεοκλέος.	SEG XLVI 80	Δεύτερο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
A32/32	**[κα]τ̣α̣πύ̣γ̣[ων]** | Ἀριστομέ[νες].	Agora XXI 14, C 26	Τρίτο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
IT2/244	**καταπύγōν** ho	IGASMG III 23	450-400 π.Χ.
A33/33	Σικέλα **καταπύγ(αινα** vel **-ων)**.	Agora XXI 14, C 27	Τρίτο τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
Σ3/227	[- - -] *vacat* AI | [- - -] *vacat* Θράσυς | [- - -] **καταπύγων** | [- - - -]‾ ΩΝΟΤΟΛ	SEG XLVI 1250	Τέλος 5ου - ἀρχὲς 4ου αἰ. π.Χ.
Σ5/229	Εἰμὶ δὲ Παυσανία τοῦ **καταπυγοτάτο**.	IGDS I 151	3ος /2ος αἰ. π.Χ.

Μὲ τὸ ρῆμα *πυγίζω* περιγράφεται ἡ εἰσδοχὴ τοῦ ἀνδρικοῦ γεννητικοῦ μορίου στὸν πρωκτό. Τὸ ρῆμα χρησιμοποιεῖται συνήθως ὑποτιμητικὰ ὅταν κυρίως περιγράφει

τὴν ἀνδρικὴ ὁμοφυλοφιλικὴ συνεύρεση. Τὸ ρῆμα ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετο *καταπύγων* προέρχονταται ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ *πυγή*, (σπανιότατα συναντᾶται καὶ ὁ πληθυντικὸς *πυγαί*), ποὺ σημαίνει τοὺς γλουτούς, λέξη ἡ ὁποία ὡς πρῶτο συνθετικὸ εἶναι γνωστὴ ἤδη ἀπὸ τὸν Ἡσίοδο (*πυγοστόλος*). Ἡ λέξη χρησιμοποιεῖται παράλληλα πρὸς τὴ λέξη πρωκτός.[1627]

Οἱ λεξικογράφοι ἑρμηνεύουν τὶς λέξεις ἀναλόγως, ἔχοντας προφανῶς κοινὲς πηγές:

*Ἡσύχιος (Κ 1364-1366): *καταπυγοσύνη· ἡδονὴ μεγάλη. καταπύγου· κιναίδου, ἤγουν ἀσελγοῦς. καταπύγων· ὁ μέσος δάκτυλος καὶ ὁ κατωφερής.*

*Σούδας s.v. "καταπύγους": *κιναίδους, καταπυγῶν· κατασελγαίνων, καταπύγων· ὁ λάγνης. ἡ δὲ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ἀλφίτων οὕτως λεγομένων ἰχθύων, ὅτι ἕπονται κατ᾽οὐράν. ἡ γενικὴ δὲ καταπύγωνος· καὶ καταπύγωνα ἡ αἰτιατικὴ καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις εὕρηνται. Εὕρηται καὶ τὸ θηλυκὸ καταπύγων. Καὶ ἡ πρᾶξις καταπυγοσύνη, τουτέστιν ἡ μαλακία, καταπυγωνέστερον· μαλκώτερον, πορνικώτερον. Οὐκέτι δόξειέ τι ἄλλο τι καταπυγωνέστερον εἶναι.*

*Φώτιος s.v. "καταπύγους": *κιναίδους.*

Φώτιος s.v. "*καταπύγων*": *ὁ μέσος δάκτυλος.*

Φώτιος s.v. "*καταπύγων*": *κατασελγαίνων. καταπύγων· ὁ λάγνης· ἡ δὲ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ἀλφηστῶν οὕτως λεγομένων ἰχθύων, ὅτι ἕπονται κατ᾽ οὐράν· ἡ γενικὴ δὲ καταπύγονος καὶ καταπύγονα ἡ αἰτιατικὴ καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις εὕρηνται· εὕρηται καὶ τὸ θηλυκὸν καταπυγών· καὶ ἡ πρᾶξις καταπυγοσύνη.*

Φώτιος s.v. "*καταπυγίζειν*": *τὸ τὴν πυγὴν ἐπὶ πολὺ μεταφέρειν ἐν τῶι βαδίζειν.*

*Etymologicum Magnum *Καταπυγοτέραν ἀλφηστᾶν. Ἀπολλόδωρος δὲ φησιν. Ἰχθῦς τινὲς οἱ ἀλφησταὶ, τὸ μὲν ὅλον κιῤῥοειδδεῖς, πορφυρίζοντες κατά τινα μέρη. Φασὶ δὲ αὐτοὺς ἁλίσκεσθαι σύνδυο· καὶ φαίνεσθαι τὸν ἕτερον ἐπὶ τοῦ ἑτέρου κατ᾽ οὐρὰν ἑπόμενον. Ἀπὸ γοῦν τοῦ κατὰ τὴν πυγὴν ἑτέρῳ τὸν ἕτερον ἐπακολουθεῖν, τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς καὶ καταφερεῖς οὕτως λέγουσι.*

Τὶς ἴδιες πληροφορίες ἀναπαράγει καὶ ὁ *Εὐστάθιος* στὰ σχόλια τοῦ στίχου 594 τῆς *Ἰλιάδος* ἀναφέροντας ὅτι ἀκολουθεῖ τὶς πληροφορίες τοῦ *Ἀπολλοδώρου*, ὅπως κάνει καὶ τὸ Μέγα Ἐτυμολογικό.

*Στὰ ἀποσπάσματα τοῦ *Ἀπολλοδώρου τοῦ γραμματικοῦ* περιλαμβάνεται ἀκόμα ἡ πληροφορία, ποὺ ἔχει συλλεχθεῖ ἀπὸ τὸν Ἀθήναιο καὶ εἶναι μᾶλλον ἡ κοινὴ πηγὴ ὅλων τῶν λεξικογράφων: *Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ εἰς τοὺς ἀνδρείους μίμους προθεὶς τὸ, "Καταπυγοτέραν τ᾽ ἀλφηστᾶν," φησίν "Ἰχθῦς τινες οἱ ἀλφησταί, τὸ μὲν ὅλον κιῤῥοειδεῖς, πορφυρίζοντες δὲ κατά τινα μέρη. Φασὶ δ᾽ αὐτοὺς ἁλίσκεσθεαι*

[1627] Τὴ λέξη συναντοῦμε καὶ σὲ ἕνα χάραγμα ἀπὸ τὸ Θορικό (**51/A51**, SEG XL 264).

σύνδυο, καὶ φαίνεσθαι τὸν ἕτερον ἐπὶ τοῦ ἑτέρου κατ᾽ οὐρὰν ἑπόμενον. Ἀπὸ τὸν οὖν κατὰ τὴν πυγὴν θατέρῳ τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν, τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν.

Ἡ λέξη πυγὴ δὲν εἶναι πολὺ συχνὴ στὴν ἀττικὴ Κωμωδία καὶ ἀναφέρεται τόσο σὲ ἄνδρες ὅσο καὶ σὲ γυναῖκες, ὅπως καὶ ἡ λέξη πρωκτός.[1628] Σὲ δύο μάλιστα περιπτώσεις συνδέεται μὲ τὴν ὁμοφυλοφιλία, στοὺς *Ἵππῆς* τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 1368): "*πολλοῖς γ᾽ ὑπολίσφοις πυγιδίοισιν ἐχαρίσω*" καὶ στοὺς *Βατράχους* (στ. 1070): "*ἣ ᾽ξεκένωσεν τάς τε παλαίστρας καὶ τὰς πυγὰς ἐνέτριψεν*". Τὸ ρῆμα *πυγίζειν* μὲ τὴ σημασία τοῦ γαμῶ χρησιμοποιεῖται ἐπίσης στὶς *Θεσμοφοριάζουσες* (στ. 1118-20): "*οὐ ζηλῶσί σε· | ἀτὰρ εἰ τὸ πρωκτὸ δεῦρο περιεστραμμένον, | οὐκ ἐπτόνησά σ᾽ αὐτὸ πυγίζεις ἄγων*".

Ἡ λέξη συναντᾶται ἐπίσης στὴν Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία[1629] ἐνῶ τὸ ρῆμα *πυγίζω* χρησιμοποιεῖται ἀρκετὰ συχνὰ καὶ σὲ ἐρωτικοὺς καταδέσμους, ὅπου βέβαια νοεῖται ὡς μία ἀπὸ τὶς ἡδονές, ποὺ δὲν πρέπει νὰ ἀπολαύσει ἡ καταδεθείσα γυναίκα (συνήθως), ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν κατάδεσμο στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Γενεύης ποὺ προέρχεται μᾶλλον ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο: "*μήτε βινηθῆναι μήτε πυγι/σθῆναι μήτε ληκάζειν*",[1630] καθὼς ἐπίσης καὶ σὲ ἕνα δεύτερο παράδειγμα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ὅπου κάποιος Ποσειδώνιος λέει γιὰ τὸ ἐρωτικὸ ἀντικείμενο τοῦ πόθου του: *ὅπως μὴ βεινηθῇ, μὴ πυγισθῇ, μὴ λεικάσῃ*.[1631]

Τὸ ρῆμα *πυγίζω* σὲ διάφορες μορφὲς συναντᾶται σὲ 25 χαράγματα ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ., ἐνῶ τὰ περισσότερα παραδείγματα ἀνήκουν στὰ ἑλληνιστικὰ καὶ τὰ ρωμαϊκὰ χρόνια. Ὁ σύνθετος τύπος *καταπυγάζεται* (= *καταπυγίζεται*), ποὺ μαρτυρεῖται στὸ χάραγμα **115/ΕΠ3** φαίνεται ὅτι δηλώνει τὴ συγκεκριμένη πράξη μὲ τὸν πλέον ἐμφατικὸ τρόπο.

Ἀπὸ τὸν παρουσιαζόμενο κατάλογο εἶναι ἐπίσης ἐμφανὲς ὅτι τὸ ρῆμα *πυγίζω* καὶ τὸ παράγωγό του *πυγιστὴς* χρησιμοποιεῖται στὶς ἐπιγραφὲς τόσο γιὰ τοὺς ἄνδρες ὅσο καὶ γιὰ γυναῖκες διαχρονικὰ καὶ μὲ περίπου τὸν ἴδιο τρόπο, εἴτε κυριολεκτικὰ, εἴτε ὄχι. Ἀπὸ τὰ μέχρι σήμερα γνωστὰ παραδείγματα φαίνεται ὅμως ὅτι χρησιμοποιεῖται συχνότερα γιὰ τοὺς ἄνδρες, ἐνῶ οἱ περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες χρησιμοποιεῖται μὲ βεβαιότητα γιὰ γυναῖκες εἶναι τρεῖς (στὸ **242/Σ18** δύο φορὲς καὶ στὸ **112/ΕΠ1**) καὶ πιθανότατα ἀκόμα μία (**254/ΙΤ12**). Τὸ ἐπίθετο *καταπύγων* συναντᾶται μέχρι σήμερα

[1628] Henderson 1991, 201-202.

[1629] EA IX 312 καὶ IX 930.

[1630] Martin 1928, 56-64· SEG XXX 1742.

[1631] Edgar 1925, 42-47. Preisendanz 1926 191-92. SEG VIII 574. Jocelyn 1980, 20. SEG XXX 1742.

στὰ χαράγματα σὲ 20 περιπτώσεις ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. π.Χ. καὶ ἑξῆς. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἀντίθετα μὲ τὸ *πυγίζω* ὅλα τὰ παραδείγματα πλὴν δύο μποροῦν νὰ χρονολογηθοῦν μέχρι τὰ τέλη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ μόνο ἕνα στὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια (**229/Σ5**). Φυσικὰ ἡ λέξη ἦταν σὲ χρήση καὶ στὰ ὑστερότερα χρόνια, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες φιλολογικὲς πηγές, δὲν μαρτυρεῖται ὅμως ἐπιγραφικά.

Στὰ παλαιότερα χρόνια ἡ κατηγορία τῆς παθητικῆς ὁμοφυλοφιλίας εἶχε βαρύτατες ἐπιπτώσεις στὴν πολιτικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ ἑνὸς πολίτη, ὁπότε ἡ ἀναγραφὴ τέτοιας κατηγορίας εἶχε πολὺ μεγαλύτερη σημασία στὸ περιβάλλον τῆς κοινότητας μιᾶς ἑλληνικῆς πόλης. Ἡ καταμαρτύρηση λοιπὸν εἴτε κυριολεκτικῶς, εἴτε μεταφορικῶς τῆς κατηγορίας καταπύγων εἶχε μεγαλύτερο βάρος μέχρι καὶ τὰ κλασικὰ χρόνια ἀπὸ ὅ,τι ὑστερότερα.

ΨΩΛΗ

A53/53	**ψ[ω]λή**.	SEG LVI 323	350-325 π.Χ.
ΕΠ7/118	Εὐμη[- -] | τὰν **ψ[ωλὰν]** | λείχ[ει?].	SEG XXVI 808	4ος αἰ. π.Χ.
ΕΠ22/133	Παρθενίο, κύων τὴν **ψωλὴν** δάκοι.	SEG III, 596	5ος αἰ. π.Χ.
ΕΠ23/134	[- -]ΤΟ **ψωλō** φαλακρō.	Hyperboreus 4 (1998) note 51	510 – 500 π.Χ.
MA15/273	**Ψωλή**.	Bagnall 2011	1ος – 2ος αἰ. μ.Χ.
IT10/252	**Ψωλή**.	SEG XLIX 1385	Τέλος τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.

Ἡ λέξη *ψωλὴ* ἔχει τὴν ἴδια χυδαία σημασία μὲ τὴ λέξη πέος καὶ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη γιὰ νὰ περιγράψει τὸ ἀνδρικὸ γεννητικὸ ὄργανο σὲ στύση, ἕτοιμο γιὰ σεξουαλικὴ συνεύρεση. Παράγωγα τῆς λέξης *ψωλή*, μὲ διαφοροποιημένο ὅμως νοηματικὸ περιεχόμενο, πρέπει νὰ θεωρηθοῦν καὶ οἱ λέξεις *ψωλὸς*, *ψώλων* καὶ *ἀπεψωλημένος*. Ἄλλωστε τὰ σὲ στύση ἀνδρικὰ μόρια ἀποτελοῦσαν σημαντικὰ "ἐργαλεία" γιὰ τὴν παλαιὰ Κωμωδία καὶ τὸν Ἀριστοφάνη, μέσω τῶν ὁποίων ὁ τελευταῖος ἐπιτύγχανε νὰ ἀναδείξει τοὺς θριαμβευτὲς καὶ παραλλήλως ἀναγενημένους ἥρωές του ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκολασία ἢ τὴν ἀπόγνωση καὶ γενικότερα νὰ προβάλει τὶς κωμικὲς καταστάσεις.[1632] Στὰ χαράγματα συναντοῦμε κυρίως τὴ λέξη *ψωλὴ* καὶ μόνον μία φορὰ τὴ λέξη *ψωλός*, ἡ ὁποία συναντᾶται στὸν Ἀριστοφάνη[1633]

[1632] Βλ. Henderson 1991, 110-111.

[1633] *Ἱππεῖς* 963-964: Ἀλ. κἄν γε τουτῳί, ψωλὸν γενέσθαι δεῖ σε μέχρι τοῦ μυρρίνου· *Ὄρνιθες* 507: Εὐ. τοῦτ᾽ ἄρ᾽ ἐκεῖν᾽ ἦν τοὔπος ἀληθῶς· ʽκόκκυ ψωλοὶ πεδίονδεʼ· *Πλοῦτος* 267: οἶμαι δὲ νὴ τὸν οὐρανὸν καὶ ψωλὸν αὐτὸν εἶναι.

καὶ ἔχει τὴ σημασία τοῦ ἄνδρα, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν βάλανό του περιτετμημένη καὶ τὶς περισσότερες φορὲς συνδέεται μὲ ἀνατολικοὺς λαούς, ὅπως οἱ Φοίνικες, ἢ ξένους λαοὺς γενικότερα.[1634] Τὸ χάραγμα **134/ΕΠ23**, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔχουμε ἐλλιπέστατα στοιχεῖα, μεταφέρει τὴν οὐσία τῆς λέξεως *ψωλός*, δηλαδὴ ἡ ψωλή, ποὺ ἔχει τραβηχθεῖ ἢ τῆς ὁποίας ἔχει περιτετμηθεῖ ἡ πόσθη.[1635] Ἡ ἀναγραφὴ τῆς λέξεως *ψωλή*, χωρὶς κάποιο ἄλλο προσδιορισμό, ὅπως τὸ συναντᾶμε σὲ τρία χαράγματα (**53/Α53, 273/ΜΑ15, 252/ΙΤ10**) ἔχει μᾶλλον τὴ σημασία τῆς πρωτογενοῦς προσβολῆς πρὸς τὸν ὅποιον ἀναγνώστη τοῦ χαράγματος. Στὸ χάραγμα **133/ΕΠ22** μεταφέρεται ἡ "κατάρα" πρὸς ἕναν ἐρωτικὸ ἀνταγωνιστή, τοῦ ὁποίου ὁ χαράκτης ἐλπίζει ὅτι θὰ πληγεῖ ἡ σεξουαλικὴ ἱκανότητα, ἐνῶ τὸ χάραγμα **118/ΕΠ7** (ἐφ᾽ ὅσον ἰσχύει ἡ συμπλήρωση) εἶναι ἀποκαλυπτικὸ γιὰ τὶς δραστηριότητες κάποιου προσώπου.

[1634] Στοὺς *Ἀχαρν*. 155-165 χρησιμοποιώντας τὴ μετοχὴ *ἀπεψωλημένοι*, μεταφέρει τὸ χαρακτηριστικὸ αὐτὸ στοὺς Θράκες, ποὺ καμία σχέση δὲν ἔχουν μὲ τὴν περιτομή.

[1635] Βλ. Henderson 1991, 110, Dover 1989, 129.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΑΠΟΡΡΗΤΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ:
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ, ΑΙΣΧΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

I
Ἡ ἔκφραση συναισθημάτων στὶς ἐρωτικὲς ἐπιγραφές.

Ἡ μελέτη τῶν προσωπικῶν ἢ ὁμαδικῶν συναισθημάτων ποὺ δηλώνονται ἢ ὑποκρύπτονται στὶς ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες ἔχει προκαλέσει τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἔρευνας κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια.[1636] Σαφέστερη καὶ εὔκολα κατανοητὴ εἶναι φυσικὰ ἡ ἔκφραση τῶν συναισθημάτων στὰ ἰδιωτικὰ καὶ τὰ δημόσια ἐπιτύμβια μνημεῖα καὶ ἐπιγράμματα, ὅπου κυριαρχεῖ ὁ πόνος καὶ ἡ θλίψη τῶν συγγενῶν ἢ τῆς πολιτείας ἀλλὰ καὶ ἄλλα συναισθήματα ὅπως ὑπερηφάνεια, φθόνος, ἀγάπη κλπ. Πιὸ συγκαλυμένη εἶναι μερικὲς φορὲς ἡ ἔκφραση συναισθημάτων στὶς ἀποφάσεις τῆς πολιτείας λόγω τοῦ ἐπισήμου, ὡς δημοσίων ἐγγράφων, ὕφους τους. Πολλὰ ψηφίσματα ὅμως μεταφέρουν τὰ αἰσθήματα τῶν πολιτῶν κάτω ἀπὸ διάφορες, δύσκολες συνήθως, καταστάσεις ἢ συνθῆκες. Βαθύτατα συναισθήματα τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης, ὅπως εἶναι ὁ φόβος καὶ ἡ ἐπίκληση τοῦ θείου γιὰ βοήθεια ἐκφράζονται ἐπίσης στὶς ἀναθηματικὲς ἐπιγραφές.[1637] Αἰσθήματα ἐκφράζουν ἐπίσης πολλὰ χαράγματα, ποὺ ἔχουν γίνει αὐθόρμητα τὶς περισσότερες φορὲς ἀπὸ καθημερινοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ δηλώσουν τὴν ὀργή, τὸν φόβο, τὸν θυμό (πολλὲς φορὲς μέσω τῆς αἰσχρολογίας) ἀλλὰ καὶ τὴν ἐρωτικὴ διάθεση.

Ὡς πρὸς τὶς ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ ἢ αἰσχροῦ περιεχομένου, οἱ πρῶτες ἐκφράζουν ἐρωτικὰ αἰσθήματα, ἐνῶ οἱ δεύτερες ἐκφράζουν τὶς περισσότερες φορὲς ὀργή, ποὺ διατυπώνεται μὲ αἰσχρὸ-σεξουαλικὸ καὶ ἐπιθετικὸ πολὺ συχνά, λεξιλόγιο.

Ὅπως ἔχουμε ἀναφέρει, τὸ ἐπίθετο *καλός*, ἐκφράζει τὸν θαυμασμὸ γιὰ τὸ σωματικὸ κάλλος, ἔχει ἐπαινετικὸ χαρακτήρα καὶ συγχρόνως ἀποτελεῖ ἔκφραση ἐρωτικῆς διάθεσης (βλ. κεφ. 3). Τὸ τελευταῖο συναίσθημα, σύμφωνα μὲ τὶς γραπτὲς καὶ ἐγχάρακτες ἐπιγραφὲς ποὺ παρουσιάσθηκαν στὸν *Σχολιασμένο Κατάλογο* τῆς παρούσης ἐργασίας, ἀπευθύνεται κυρίως στὸ ἀνδρικὸ φύλο (79 χαράγματα), ἀλλὰ δὲν λείπει καὶ ὁ θαυμασμὸς γιὰ τὸ γυναικεῖο φύλο (20 χαράγματα). Ἡ ἐρωτικὴ ἢ

[1636] Βλ. τὸ πρόσφατο συλλογικὸ ἔργο Chaniotis 2012.

[1637] Γιὰ τὰ συναισθήματα ποὺ διακρίνονται στὰ διάφορα εἴδη ἐπιγραφῶν βλ. Chaniotis 2012a, 91-129.

καλύτερα ὁμοερωτικὴ τὶς περισσότερες φορὲς διάθεση ἐκφράζεται ἐπίσης μὲ τὴ χρήση ἄλλων λέξεων, ὅπως *φιλῶ*, *ἔραμαι*, *ἔχω*, *ὡραῖος* (βλ. κεφ. 2).

Πέρα ἀπὸ τὸ θαυμασμὸ τοῦ σωματικοῦ κάλλους στὶς ἐρωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφὲς ἐκφράζεται σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις καὶ ἡ τρυφερότητα. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ τὸ χάραγμα **216/Θ48** τῆς Θάσου: *Μυΐσκος ἐμός ἡδύς*, ποὺ ἀποτελεῖ συγχρόνως καὶ ἐγκώμιο τοῦ Μυΐσκου ἀπὸ ἕναν συστρατιώτη του. Ἡ ἀντωνυμία *ἐμὸς* δηλώνει βέβαια ἐκτὸς ἀπὸ τρυφερότητα καὶ τὴν ἴδια τὴν ἐρωτικὴ σχέση. Τὴν τρυφερότητά του ἐκφράζει στὶς Κορσιὲς καὶ ἕνας ἄλλος στρατιώτης μὲ διαφορετικὲς σεξουαλικὲς προτιμήσεις, ὁ ὁποῖος φαίνεται νὰ νοσταλγεῖ στὸ χάραγμα **166/ΚΟ7** μία γυναίκα: *Σωσίππη δέσποινα | ἐμὴ χρυσῆ*.[1638] Σὲ ἄλλο χάραγμα στὶς Κορσιὲς (**167/ΚΟ8**) ἕνας ἄλλος στρατιώτης καταγράφει τὸν πόθο του γιὰ ἕναν Σάμιο συστρατιώτη του: *καὶ τἆλλα σπεύδων Ἀπολλοκρ[άτει Δ]αμόδωρος, Ἐπίγονον | ποθῶν φυλάττω Κορσιητῶν ἀκρόπολιν*. Ἂς σημειωθεῖ ὅτι ὁ Ἐπίγονος ἀποτελοῦσε τὸ ἀντικείμενο τοῦ πόθου καὶ ἄλλων φρουρῶν δεδομένου ὅτι τὸ ὄνομά του ἀναφέρεται σὲ δύο ἀκόμα ἐπιγραφὲς (**164/ΚΟ5** καὶ **165/ΚΟ6**). Τὸ ἐρωτικὸ αἴσθημα ἐκφράζεται μὲ ἔντονο τρόπο ὡς ἀπαίτηση σὲ ἕνα χάραγμα ἀπὸ τὴ Συρία: *Δὸς φίλημα* (**283/ΣΥΡ1**) ἐνῶ κάποιος ἄλλος ἐκφράζει μᾶλλον τὴν ἀπαισιοδοξία του γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἔρωτά του *[Φι]λῶ φ[ιλ]οῦσα μὴ φιλοῦσαν* (**279/ΜΑ21**). Τὴν ἔνταση τοῦ ἐρωτικοῦ αἰσθήματος ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπογοήτευση γιὰ τὴν ἐγκατάλειψη μεταφέρει τὸ χάραγμα στὸν τάφο τῆς Μαρίσας τῆς Ἰουδαίας (**284/ΠΑΛ1**), μὲ τὴ συνομιλία ἑνὸς ἐρωτικοῦ ζευγαριοῦ. Τὴν ἔνταση ἐπίσης μεταφέρουν τὰ πρῶτα λόγια τῆς γυναίκας στοὺς δύο πρώτους στίχους: *Οὐκ ἔχω τί σοι πάθω ἤ τι χαρίσωμαι· | κατάκειμαι μεθ᾽ ἑτέρου, σὲ μέγα φιλοῦσα*. Θλίψη καὶ ἀπόγνωση γιὰ τὸν θάνατο τοῦ ἀγαπημένου ἐραστῆ μποροῦμε ἐπίσης νὰ διακρίνουμε στὴν ἐπιγραφὴ **58/Α58** ἀπὸ τὰ Καλύβια Κουβαρᾶ στὴν Ἀττική: ἐνθάδ᾽ ἀνὲρ ὄμο[σ]ε[ν κα]|τὰ hόρκια παιδὸς ἐρα[σ]|θὶς νείκεα συνμείσχιν (sic) | πόλεμόν θ᾽ ἅμα δα|κρυόεντα. Γναθίο, | τὸ σφυχ[ὲ] (sic) ὄλετ᾽ ἐν - -| hιερός εἰμι| τὸ hέρο τ... - - -].

Τὴν ἐρωτικὴ ἐπιθυμία καὶ τὸ πάθος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς σεξουαλικῆς πράξης ἐκφράζουν μὲ ἔμμεσο τρόπο οἱ σύντομες φράσεις, ποὺ συνοδεύουν τὶς παραστάσεις ἐρωτικῶν περιπτύξεων σὲ ὁρισμένα ἀνάγλυφα ἀγγεία τῆς ὕστερης ἑλληνιστικῆς περιόδου: **(107/Μ8)** Ἔχω | σε. Ἄκρως. Πρόσαγε. Ἔα δη. Σχολῇ. Ἐπίδος. Ἔα ἐ|μέ, **(111/Μ12)** Σχολῇ ὤθει. Σοφὸς γ᾽ εἶ. Πρόσαγε | δή. ὧδε θέ<λ>ω. Τί ψοφεῖ | ἡ σαμβύκη; ἰμὶ καλή. Εὖ Ψυχή, **(106/Μ7)** Ἀφελῶς, Πρόσαγέ δη. Ἄγε, Ἄκρως

[1638] Ἔκφραση στοργῆς ἀναγωρίζει στὸ χάραγμα ὁ Χανιώτης, βλ. Chaniotis 2012a, 99.

γε. Οἱ φράσεις μεταφέρουν τὸν προφορικὸ λόγο τῶν ἐραστῶν[1639] καὶ γίνονται οἱ "ὑπότιτλοι" τῆς ἀφήγησης, ποὺ σχεδιάστηκε περιμετρικὰ στὰ ἀγγεῖα, ποὺ προορίζονταν προφανῶς γιὰ συμποσιακὴ χρήση.

Στὰ χαράγματα ἐκφράζεται ἐπίσης πολλὲς φορὲς καὶ ἡ αἰσχρὴ ἢ χυδαία πλευρὰ τῶν σεξουαλικῶν ὁρμῶν. "Ἐμβληματικὸ" στὴν περίπτωση αὐτὴ εἶναι τὸ ρῆμα *πυγίζω* καὶ τὸ ἐπίθετο *καταπύγων*, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ἐκφράσει περιφρόνηση ἀπέναντι στὸν παθητικὸ μιᾶς ἐρωτικῆς σχέσης, ἀλλὰ ἐπίσης ὀργὴ καὶ ἀντιπάθεια[1640]. Στὸ πλαίσιο τῆς αἰσχρολογίας συχνὰ χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης καὶ ἄλλα ρήματα, ὅπως τὰ ρήματα *βινῶ*, *οἴφω*, *λείχω*, *λαικάζω* καὶ τὰ παράγωγά τους (βλ. κεφ. 4).

Ὀργὴ καὶ πολιτικὴ ἀντιπάθεια καθοδήγησε ἐπίσης τοὺς χαράκτες τῶν δύο ὀστράκων τοῦ Κεραμεικοῦ ποὺ σχετίζονται μὲ τὴ διαδικασία τοῦ ὀστρακισμοῦ νὰ χρησιμοποιήσουν αἰσχροὺς χαρακτηρισμούς: Μεγακλῆς | Ἱπποκράτο̃ς | μοιχός (**39/A39**), Θεμισθοκλῆς | Καταπύγο̃ν | Νεοκλέος (**40/A40**)[1641]. Ἡ ὀργὴ μπορεῖ νὰ γίνει ἀντιληπτὴ καὶ στὸ χάραγμα (**Σ13**) στὸ Monte Iato τῆς Σικελίας: Ζώπυρος κίναιδός ἐστι καὶ πεπ̣ύ̣γ̣ι̣σ̣τ̣α̣ι̣ τ̣ριά[κις?], ἐνῶ τὸ χάραγμα στὸ στάδιο τῆς Ἀφροδισιάδος ἐγὼ πυγ̣ισ̣τ̣ὴς | εἶμε (**261/MA3**), μὲ τὸν ἐπιθετικὸ καὶ ὀργισμένο τόνο του μᾶς φέρνει στὴ σκέψη τὴν εἰκόνα ἑνὸς "σκληροῦ" τοῦ σταδίου. Τὴν ὀργὴ καὶ τὴν ἀγανάκτησή τους γιὰ τὴν ἀτυχὴ προσπάθεια τυμβωρυχίας ἐκφράζουν οἱ χαράκτες τῶν διαδοχικῶν χαραγμάτων στὸν τοῖχο τοῦ μακεδονικοῦ τάφου τῆς Πέλλας (**108/M9**): Πυγίζω κατὰ τῶν πρώτων εἰσελθόντων. | Πυγίζω κατὰ τῶν γεγραπότων. | Πυγίζω κατὰ τῶν ἐπαναγεγραπότων. Ἀνάλογη ἀλλὰ συγχρόνως περιπαικτικὴ εἶναι ἡ διάθεση τοῦ χαράκτη τῆς οἰκίας τῶν ἡνιόχων στὴν Ὄστια (**247/IT5**): Πάντες δια|γράφουσι, ἐγὼ μό|νος οὐδὲν ἔγραψα. | Πυγίζω πάντ[α]ς τοὺ[ς] | ἐπιτ̣οιχογράφους.

Πολὺ συχνὰ ἐπίσης ἡ αἰσχρολογία μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ μὲ τὴ χρήση ἁπλῶν, καθημερινῶν λέξεων, οἱ ὁποῖες ὅμως σὲ συγκεκριμένο περιβάλλον λαμβάνουν ἄλλη σημασία. Ἕνα παράδειγμα ἐπιθετικῆς χρήσης ἀποτελεῖ ἡ λέξη πόρνος στὴν ἐπιγραφὴ **52/A49** ἀπὸ τὸν Θορικό: Χάρης πόρνος καλ̣ὸς [ἀ]γ|ο̣ρ̣αῖος. Ἡ λέξη *πόρνος*

[1639] Chaniotis 2012c, 301-302.

[1640] Κατὰ τὸν Svenbro τὸ ἐπίθετο καταπύγων ἐκφράζει τὴν ὀργὴ τοῦ ἐραστὴ ἀπέναντι στὸν ἐρώμενο γιὰ τὴν μὴ ἀποδοχὴ τοῦ ἔρωτά του ἢ τὴν ἐγκατάλειψή του, βλ. Svenbro 1988, 189.

[1641] Ὁ Χανιώτης ἀναγνωρίζει τὴν ἔκφραση τοῦ μίσους, τῆς ἀγανάκτησης καὶ τῆς περιφρόνησης σὲ πολλὰ ἀπὸ τὰ ὄστρακα, ποὺ χρησιμοποιήθηκαν στὸν ὀστρακισμό βλ. Chaniotis 2012a, 97.

ἐκφράζει τὴ βασικὴ κατηγορία, ἡ ὁποία συμπληρώνεται μὲ τὴ χρήση τοῦ ἐπιθέτου *καλός*, στὸ ὁποῖο θὰ μπορούσαμε νὰ διακρίνουμε εἰρωνικὴ διάθεση καὶ τὸ ἐπίθετο *ἀγοραῖος*, ποὺ δηλώνει τὸν τόπο (κυριολεκτικὰ ἢ καὶ μεταφορικά), ὅπου ἐξασκεῖτο ἡ πορνεία. Ὁ συνδυασμὸς τῶν λέξεων μεταφέρει ὅλο τὸ πάθος τοῦ χαράκτη ἐναντίον τοῦ συγκεκριμένου προσώπου καὶ τὴν ἀντιπάθειά του γιὰ αὐτό.

II

ΟΙ ΕΤΕΡΟΦΥΛΟΦΙΛΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

Ὁ βασικὸς διαχωρισμὸς ποὺ μπορεῖ νὰ γίνει στὶς ἀπόρρητες ἐπιγραφὲς σχετίζεται μὲ τὸ φύλο, στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται, εἴτε στὸ γυναικεῖο, ὁπότε εἶναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθοῦν ἑτεροφυλοφιλικές εἶτε στὸ ἀνδρικό, ὁπότε εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ὁμοφυλοφυλικὲς ἀνεξάρτητα μὲ τὸ ἂν ἔχουν ἐγκωμιαστικὸ-ἐρωτικό, χυδαῖο-αἰσχρολογικὸ ἢ ὑβριστικὸ καὶ προσβλητικὸ περιεχόμενο.

Στὴν παρούσα ἑνότητα θὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὶς ἑτεροφυλοφιλικὲς ἐπιγραφές, οἱ ὁποῖες εἶναι πολὺ λιγότερες ἀπὸ τὶς ὁμοφυλοφιλικές (ἐν συνόλω 74). Στὸ σύνολο δηλαδὴ τῶν 304 ἐπιγραφῶν τοῦ *Σχολιασμένου Καταλόγου* ἕνα ποσοστὸ μικρότερο τοῦ 25% εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἑτεροφυλοφιλικές. Ἀπὸ αὐτὲς οἱ 41 εἶναι ἐγκωμιαστικοῦ-ἐρωτικοῦ περιεχομένου καὶ οἱ 33 σεξουαλικοῦ-αἰσχρολογικοῦ. Στοὺς πίνακες ποὺ ἀκολουθοῦν οἱ ἐπιγραφὲς (ἐγκωμιαστικές-ἐρωτικὲς καὶ αἰσχρολογικὲς) παρουσιάζονται ὡς πρὸς τὸν τόπο εὕρεσης, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυτη χρονολογικὴ σειρά τους.

Α. Ἐγκωμιαστικές – ἐρωτικές.

(Ι) Κατὰ τὴν τάξη τῆς παρουσίασής τους στὸν σχολιασμένο κατάλογο:

2/Α2, 8/Α8, 10/Α10, 15/Α15, 20/Α20, 31/Α31, 35/Α35, 42/Α42, 47/Α47, 70/Α70, 75/Π4, 85/Π14, 89/Π18, 90/ΚΕ1, 91/ΚΕ2, 94/ΚΕ5, 98/ΚΕ9, 101/Μ2, 103/Μ4, 150/Κ5, 166/ΚΟ7, 221/Ε3, 226/Σ2, 228/Σ4, 239/Σ15, 241/Σ17, 250/ΙΤ8, 251/ΙΤ9, 271/ΜΑ13, 275/ΜΑ17, 276/ΜΑ18, 278/ΜΑ20, 281/ΜΑ23, 283/ΣΥΡ1, 284/ΠΑΛ1, 285/ΠΑΛ2, 296/D3, 301/D8.

(ΙΙ) Κατὰ ἀπόλυτη χρονολογικὴ σειρά:

Α/Α	Αρ.Κατ.	Κείμενο	Ταύτιση	Χρονολόγηση
1	**Α10/10**	Ἀνθέμε καλὲ [δο]κεῖ Αἰσχ[- -].	Agora XXI 12, C 3	μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.
2	**ΚΕ1/90**	(α) Ῥυλοατία ἐμί. (β) Φετάλα καλά. ϘΛΑ	CVA Grece, III 3-4-12847	Περὶ τὸ 520 π.Χ.
3	**ΙΤ15/257**	Λυδὸς ἔγραφσεν δῶλος ὂν Μυδέας{ς} εὐλέκ[τ]ρο.	SEG XXVIII 823	520 -510 π.Χ.
4	**ΚΕ4/93**	(α) Κλεfίχα. (β) Κλεfίχα καλὰ καὶ φίλα τοῖ γράφσαν[τι]. (γ) [Κλεfίχ]α καλὰ εἶ[ν]αί μ<ο>ι δοκῖ.	ΕΑ 1896, 244	525 - 500 π.Χ.
5	**Α2/2**	Εὐμέλη καλή.	Klein 1898, 136.	520 - 480 π.Χ.
6	**D8/301**	Τᾶς ἐρόσας.	NAVGI, COR 126	ὕστερος 6ος αἰ. π.Χ. (?)
7	**Σ4/228**	Εὐένα καλά.	IGASMG II 77	Τέλη 6ου - ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
8	**Σ14/238**	Κριμνὸ καλὲ Τελεσικλῇ{λ}ι δοκεῖ.	SEG L 1000	Περὶ τὸ 500 π.Χ.
9	**Σ17/241**	Για<ν>θὶς καλὰ Μιτάλονι δοκ[ῖ]	IGASMG V 94	6ος / 5ος αἰ. π.Χ.

		ἕμεν.		
10	**Σ2/226**	Α. Γελῶιος Ἄκ[α]ς ἔραται. Β. Γελῶιος | Ἄκ[α]ς | ἔραται. Γ. Εὔμαχος δὲ | μισθοṭ [- -].	IGASMG II 120	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
11	**ΚΕ9/98**	Φιλίστα καλὰ πάμπαν, καλά | τ{ε}οι δοκῆ Καβύλα.	SEG XXXIX 501	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
12	**Α15/15**	[Ἀφρο]δισία καλ[έ].	Agora XXI 13, C 11	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
13	**Π4/75**	Χρυσόι καλά.	SEG XXIX 353 (b)	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
14	**Α70/70**	Ἀφροδισία καλέ. Ἀφροδισία καλέ. τος δοκεῖ Εὐχίροι· Ἐροσάνθε, ὗ καλέ. ho παῖς καλός.	CAVI 4642	c. 490 π.Χ.
15	**Α20/20**	Γ | Εὐμελὶς ἦκ[ε] | ός τάχος. | Ἀρκέσιμος. | Ε	Agora XXI 9, B7	490 - 450 π.Χ.
16	**Μ2/101**	(Α) Ἐρόνασσα εἰμὶ καλὲ πάνυ. (Β)Τίμυλος καλὸς hος τό[δε τ]ὸ πρόσοπον.	XXXVI 580	480 - 470 π.Χ.
17	**ΙΤ9/251**	(α) Ἀπολλόδορος · Ϟύλλας · ἔραται · (β) Ϝόλχας · ἀπυγιζε · Ἀπολλόδορον · (γ) Ὀνάτας · Νιξῶς · ἔραται · (δ) Ηύβριχος · Παρμύνιος · ἤραται ·	IGASMG IV 33	480 - 470 π.Χ.
18	**Α31/31**	Σικέλε καλέ τοι δοκεῖ τῶι μοιχῶι.	SEG XLII 76 H	475-450 π.Χ.
19	**Α47/47**	Μίρινα καλὰ | καὶ φίλα τὸ δοκῶν | Εὐμάρει.	Sourlas, ὑπὸ ἐκτύπωση	Μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
20	**Α35/35**	[- -]λη καλή.	Agora XXI 14, C 29	Ὕστερος 5ος αἰ. π.Χ.
21	**D3/296**	Α. Προσοσία καλή. | Πανταλέων κ|αλός. Β. Πανταλέων καλό|ς. | Προ(σο)σία καλ[ή].	Agora XXI 15, C 31	400-390 π.Χ.
22	**ΚΟ7/ 166**	Σωσίππη δέσποινα ἐμὴ χρυσῆ.	IG XII 6, 1, 1213 VIII	4ος αἰ. π.Χ.
23	**Ε3/221**	ΔΙΙdΟΔΙΟΙ καλή.	Μουτσόπουλος 1978-80, 344.	4ος(;) αἰ. π.Χ.
23	**Α8/8**	Ἔχω τε καὶ φιλῶ Ἀριστοτέλη[ν].	SEG XXIX 285	Τελευταῖο τρίτο τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.
24	**Α42/42**	Βουβάλιον | καλή.	SEG XLIV	400-350 π.Χ.
25	**ΚΕ2/91**	Καβιρῷ | ὡρῆα.	IG VII, 1651	4ος - 3ος αἰ. π.Χ.
26	**Θ8/176**	Νικοβούλη | ἐν Ἐφέσοι | καλή.	SEG XXXI, 763 a	3ος αἰ. π.Χ.
27	**Π18/89**	Φιλημένα | καλὰ Φιλοτῶι. | Κωνὶς καλά. |Κλητὶς καλὰ | Φαίδρωι. | Ἀρτύλαος | ὡραῖος.	Τεῖχος Δυμαίων (2009) 17	3ος αἰ. π.Χ.
28	**Θ9/177**	Ἀληθία ḳạḷḗ.	SEG XXXI, 763 b	3ος αἰ. π.Χ.
29	**Κ5/150**	Κρινὼ ὡραία.	IG XII 5, 1098	3ος αἰ. πΧ.(;)
30	**Θ8/176**	Κροκωτὶς | καλή.	SEG XXXI, 761b	3ος / 2ος αἰ. π.Χ.
31	**ΠΑΛ1/ 284**	Α.(Γυνή) Οὐκ ἔχω τί σοι πάθω ἤ τι χαρίσωμαι· | κατάκειμαι μεθ᾽ ἑτέρου,	Collectanea Alexandrina 184	Περὶ τὸ 150 π.Χ.

		σὲ μέγα φιλοῦσα. | Ἀλλὰ ναὶ τὴν Ἀφροδίτην μέγα τι χαίρω | ὅτι σου θοἱμάτιον ἐνέχυρα κεῖται. | (Ἀνήρ) Ἀλλ᾽ ἐγὼ μὲν ἀποτρέχω, σοι δὲ καταλ<ε>ίπω | εὐρυχωρίην πολλήν. Πρᾶσσε ὅτ<τ>ι βούληι. | (Γυνή) Μὴ κροῦε τὸν τοῖχον, ψόφος ἐγγείνεται, | ἀλλὰ διὰ τῶν θυρῶν νεύμασι κεῖται. Β.Ἥλιος καίων Μύρων ἱερεὺς |ἐπὶ νεῦμα Καλυψοῦς.		
32	**M4/103**	[ΕΥΨΥ]ΧΗ.	ΕΡΩΣ 144	Τέλη 2ου - ἀρχὲς 1ου αἰ. π.Χ.
33	**ΣΥΡ1/ 283**	Δὸς φίλημα	SEG LVI 1877.10	Ρωμαϊκῶν χρόνων
34	**Π14/85**	καλαῖς Μυτιληνα(ί)αις.	BE 1972, 163	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
35	**ΜΑ13/ 271**	ὁ καλὸς τῆς | καλῆς ἧς ὁ ἀριθ(μὸς) αυοε΄.	SEG LV 1156	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
36	**ΙΤ8/250**	Φιλῶ ἧς ὁ ἀριθμὸς φμε΄.	CIL IV Suppl. II, 4861	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι (;)
37	**ΜΑ17/ 275**	Φιλῶ ἧς ὁριθμὸς ΑΤΗ.	Bagnall 2011	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.
38	**ΜΑ18/ 276**	Φιλῶ ἧς ὁ ἀριθμὸ[ς] ΨΛΑ.	Bagnall 2011	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.
39	**ΜΑ20/ 278**	[Φι]ḷῶ φ[ιλ]οῦσα μὴ φιλοῦσαν.	Bagnall 2011	1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.
40	**ΜΑ24**	Μόσχος φιλεῖ Φιλίσταν τὴν Δημητρίου.	SGO IV, 63 ἀριθ. 17/13/01	Ἀδιευκρίνιστης χρονολόγησης
41	**ΠΑΛ2/ 285**	Σίμη καλὴ | δοκεῖ ἐμοί. | Λ.ΝΙΚΑΤΕΙΔ.Ι.	Clermont - Ganneau 1901, 108 - 111	Ἀδιευκρίνιστης χρονολόγησης

Β. Αἰσχρολογικές.

(Ι) Κατὰ τὴν τάξη τῆς παρουσίασής τους στὸν σχολιασμένο κατάλογο:

33/Α33, 37/Α37, 38/Α38, 50/Α50, 63/Α63, 64/Α64, 65/Α65, 100/Μ1, 106/Μ7, 107/Μ8, 111/Μ12, 112/ΕΠ1, 113/ΕΠ2, 115/ΕΠ4, 117/ΕΠ6, 121/ΕΠ10, 122/ΕΠ11(;), 128/ΕΠ17, 129/ΕΠ18, 130/ΕΠ19 (;), 230/Σ6, 240/Σ16, 242/Σ18, 243/ΙΤ1, 256/ΙΤ14, 257/ΙΤ15, 270/ΜΑ12, 272/ΜΑ14, 279/ΜΑ21, 280/ΜΑ22, 290/ΑΙ5, 292/ΑΙ7, 294/D1.

(ΙΙ) Κατὰ ἀπόλυτη χρονολογικὴ σειρά:

Α/Α	**Αρ.Κατ.**	**Κείμενο**	**Ταύτιση**	**Χρονολόγηση**
1	**D1/294**	[..]μαρέτε. | Ιφολύγε.	Agora XXI D 16	7ος - πρώϊμος 6ος αἰ. π.Χ.
2	**Ε1/219**	[-*c.*2-3-].οτα ὀφέλει οἴφεμα | [-*c.*2-3-]Ιλαρχίδει.	SEG LII 819	Τέλη 6ου / ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
3	**Α64/64**	Ἀνθύλε καταπύγαινα.	SEG XIII, 32	5ος αἰ. π.Χ.
4	**Α63/63**	Ἀρίσεμ|ος: καλός, | Πολυτί|με: λαικ|[άσ]τ[ρια].	IG I³ 1402	Περὶ τὸ 450 (;)
5	**Α65/65**	Φιλωνίδης (κάτω ἀπὸ τὸ φαλλό)	CAVI 859	Περὶ τὸ 430-420 π.Χ.

		Ἡ αὐλητρὶς Ἀνεμώνη (γύρω ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ αἰδοῖο)		
6	**A33/33**	Σικέλα καταπύγ(αινα).	Agora XXI 14, C 27	450 - 425 π.Χ.
7	**A38/38**	καὶ λαικάστρια.	Agora XXI 15, C 34	4ος αἰ. π.Χ.
8	**ΕΠ6/117**	Κοτυτί|ωμ πόρνας | ἔραται τᾶς | νέας [- - -]. *vacat*	SEG XXXVII 661	4ος αἰ. π.Χ.
9	**A37/37**	(α) Θεοδοσία λαικαδε[ι] εὖ. (β) Λ(αικάστρια).	Agora XXI 15, C 33	Μέσα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.
10	**Σ6/230**	Α. Ἀπολλ[όδωρος vel οδώρου] Ἀπολλοδ[ώρου] Β.[Ἀ]πολλ[ο]δώρου [π]ορνοκ[όπ]ου.	SEG XXXV, 1005	β΄μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.
11	**IT1/243**	Βουκολίων | μέλεος | Λίβυσσα | κατάπυγος.	SEG XL 908	Περὶ τὸ 330 π.Χ.
12	**AI5 /290**	Σωσίβιος | Κυσθολοίχ|ου.	Bernand 1972, 52 - 53	Ἑλληνιστικῶν χρόνων;
13	**IT14/256**	Μέγων ὁ πορνολύτας.	Glotta 40 (1962) 50-51	4ος/3ος αἰ. π.Χ.
14	**A50/50**	Γυνή τις- - - | βούλεται ἀνα[κεῖσθαι] | ἐνθαδὶ πολλο[ῖς] | κελητισμοῖς ἱε[ροῖς] | Π . - - - -].	AE 1957, 47 - 49	300 - 250 π.Χ.
15	**ΕΠ10/121**	[Θ]εοδώρα | Πίτθωνι (vel Πόθωνι) χαί|ρειν· καλῶς | ποήσεις με, ἀγρυπνίσεις με.	SEG LVI 894 (4)	250/49 - 240 π.Χ.
16	**ΕΠ11/122**	Πυγίζονται πάντες Νυμφαῖται· Βουζουνον Διονυσίο<υ> (vel -<ς>) πυγίζεται [ὑπ]ὸ Μυρίσκου τοῦ κιναίτου (sic).	Tokhtasiev 2009, 36 - 37 (8)	250/49 - 240 π.Χ.
17	**ΕΠ17/128**	Ὡς τὸ βεινεῖν ἐστὶν γλ[υκύ ? - - -].	Tokhtasiev 2009, 37 (14).	250/49 - 240 π.Χ.
18	**ΕΠ18/129**	Ἀναπαυμένη μετ᾽ ἀνδρὸς . . . γυνή...	Tokhtasiev 2009, 37 (15)	250/49 - 240 π.Χ.
19	**Σ18/242**	Πανδοσία | πυγίζεται | καὶ Ὑκὼ Ῥάπαν | πυγίζει καὶ ΝΙ | δο[.]πα οἴφει [.]ΑΜΑ | πυγίζει Νινι[- -].	SEG XLVI 1299	3ος / 2ος αἰ. π.Χ.
20	**Σ16/239**	Νυμφόδωρος κεχαρισμένα[ν] ταριχ[ο]πώλας [ἐ]πύγιζε Δάμυλιν. | Δάμυλις ἁ κεχαρισμένα Νυμφοδώρου γυνά [- - -].	SEG XLII 850	3ος/ 2ος αἰ. π.Χ.
21	**M7/106**	1) Ἀφελῶς γε. 2) Πρόσαγέ δη. 3) Ἄγε Κυνάριον. 4) Ἄκρως γε. 5) Κυνηγός. 6) Παρδαλίς.	SEG XLV 785	2ος αἰ. π.Χ.
22	**M8/107**	1) Ἔχω| σε. 2) Ἄκρως. 3) Ἴνν|αι. 4) Ἔα δή. 5) Πρόσαγε. 6) Σχολῇ. 7) Ἐπίδος. 8) Ἔα ἐ|μέ.	SEG XLV 785	2ος αἰ. π.Χ.
23	**M1/100**	Ἄκρως.	ΑΔ 38 (1983) Α΄, 211-238	150 - 50 π.Χ.
24	**M12/111**	1) Σχολῇ ὠθεῖ. 2) Σοφὸς γ᾽ εἶ. 3) πρόσαγε | δή. 4) ὧδε θέ<λ>ω. 5) Τί ψοφεῖ | ἡ σαμβύκη; 6) ἰμὶ	SEG XXXIV, 687	1ος αἰ. π.Χ.

		καλή. 7) ΤΩΠΡΟΛΟΙ|ΜΩΙ. 8) ΕΥΨΥΧΗ.		
25	**MA21/279**	Κατα|ξύομ|αι ὁ κύ|ριος.	BE 2011, 491	Ὕστεροι ἑλληνιστικοὶ /πρώιμοι αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
26	**ΕΠ1/112**	Γοργόνεια πυγεί|ζετε, πέος [σ]ε̣ιδερ[ο]ῦ[ν] (σ̣ιδερ[ο]ῦ[ν])	IG Bulg V 5074 (1)	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
27	**ΕΠ2/113**	Ἡλιοδώρα Βουθειθερὶς καλὰ π<υ>γίζεται.	IG Bulg V 5074 (2)	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
28	**MA14/272**	ΕΥΧΗ	Bagnall 2011	1ος – 2ος αἰ. μ.Χ.
29	**MA12/ 270**	Ι. Φιλῶ γυνῆκα βινο<υ>μένη<ν> καλῶς. ΙΙ. Φιλῶ γυ̣νῆκα ἄκρα κελητίζο<υ>σα<ν>. ΙΙΙ. Φιλῶ γινῆκα εἰς τὰ γωνάτια εὐείσχι(ον).	I.v.Priene 317	2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.
30	**ΕΠ4/115**	Εὐφί|λητε, | κυσθε|γλεί|χων.	SEG LIII-2, 669	3ος αἰ. μ.Χ, (;)
31	**MA23/281**	Αὐρήλιος | Σωτῆρχος |Δημοστράτου Μοτελ|ηνὸς κολάθιν ἐπὸ τῶ θε|οῦ; παραγέλων πᾶσι; μηδ|ὲ ἄναγ<ν>ον | ἀναβῆτ᾽ ἐπὶ τὸ χ|ωρίον, ἐπροκήσι ἢ κήνσ|ετε τὸν ὄρχις; ἐγὼ Γέ|α̣ ἐκηνσάμην ἐπὶ τὸ χ|ωρίον.	SEG VI 251	3ος / 4ος αἰ. μ.Χ.
32	**AI7/292**	Κέλης	SEG XLII, 1631	Ἀπροσδιόριστης χρονολόγησης

Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τοὺς παραπάνω πίνακες, στὶς ἑτεροφυλοφιλικὲς ἐπιγραφές ποὺ μποροῦν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἐρωτικὲς ἢ ἐγκωμιαστικὲς πιὸ συχνὸς εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς μιᾶς γυναίκας ὡς *καλῆς*. Ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς οἱ 12 χρονολογοῦνται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ. ὡς τὰ τέλη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἐνῶ οἱ ἄλλες 10 ἐκτείνονται χρονολογικὰ μέχρι καὶ τοὺς ρωμαϊκοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. Μία ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς φαίνεται ὅτι ἔχει ἀναγραφεῖ ἀπὸ γυναίκα, ποὺ ἐγκωμιάζει τὸν ἑαυτό της, ἢ τουλάχιστον ἡ ἐπιγραφὴ τὴν ἐγκωμιάζει κατὰ παραγγελίαν της (Ἐρόνασσα εἰμὶ καλὲ πάνυ= **101/M2**).

Σπανιότερη στὶς ἑτεροφυλοφιλικὲς ἐπιγραφὲς εἶναι ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου *ὡραία*, ποὺ συναντᾶται σὲ δύο μόνον παραδείγματα (**91/KE2**, **150/K5**) τοῦ 4ου-3ου αἰ. π.Χ. Τὸ ἐπίθετο *ὡραῖος/α* προσέθεταν σύμφωνα μὲ τὸν Ἰάμβλιχο οἱ συναισθηματικοὶ ἐραστὲς στὸν τάφο τοῦ ἀγαπημένου τους δίπλα στὸ ὄνομά του, τὸ ὁποῖο ἔγραφαν μὲ τὸ αἷμα τους.[1642] Σὲ μία ἄλλη ἐπιγραφὴ (**166/KO7**), ἡ ὁποία ἐκφράζει καὶ τὴν

[1642] Βλ. Licht 2008, 327.

τρυφερότητα τοῦ στρατιώτη πρὸς τὴν ἀγαπημένη του, ἡ γυναίκα χαρακτηρίζεται ὡς "χρυσῆ".[1643]

Στὴν ἴδια κατηγορία περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἐπιγραφὲς στὶς ὁποῖες χρησιμοποιεῖται τὸ ρῆμα *ἔραμαι* (**226/Σ2**, **251/ΙΤ9** καὶ **301/D8**), τὸ ὁποῖο συναντᾶται μέχρι τὸν 5ο αἰ. π.Χ καὶ τὸ ρῆμα *φιλῶ* (**4/Α4**, **283/ΣΥΡ1**, **284/ΠΑΛ1**, **250/ΙΤ8**, **275/ΜΑ17**, **276/ΜΑ18**, **278/ΜΑ20**, **281/ΜΑ23**), τὸ παλαιότερο παράδειγμα τοῦ ὁποίου χρονολογεῖται στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

Οἱ αἰσχρολογικὲς ἑτεροφυλοφιλικὲς ἐπιγραφὲς συναντῶνται ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 6ου / ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (**219/Ε1**[1644]). Λίγες χρονολογοῦνται μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (**64/Α64, 63/Α63, 65/Α65, 33/Α33**) ἐνῶ κυρίως ἐμφανίζονται μετὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. (τουλάχιστον 5 χρονολογοῦνται στὸν 4ο αἰ. π.Χ.) καὶ οἱ 20 κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ καὶ ρωμαϊκὰ χρόνια. Πρέπει βέβαια νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι στὶς ἐπιγραφὲς τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων περιλαμβάνονται ἐκεῖνες τῶν ἀναγλύφων σκύφων (**106/Μ7**, **107/Μ8**, **100/Μ1**, **111/Μ12**), οἱ ὁποῖες ἀποδίδουν τοὺς διαλόγους κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐρωτικῶν συνευρέσεων κάποιων ζευγαριῶν καὶ σὲ λίγες περιπτώσεις φαίνεται ὅτι ὁμιλοῦν οἱ γυναῖκες καὶ ὄχι οἱ ἄνδρες.

Στὴν ἐπιγραφὴ **270/ΜΑ12** ἕνας ἄνδρας ἐξηγεῖ στοὺς πιθανοὺς ἀναγνῶστες του τὶς προτιμήσεις του σὲ σχέση μὲ τὶς σεξουαλικὲς ἱκανότητες ποὺ πρέπει νὰ ἔχει τὸ ἄλλο φύλο, ἐνῶ στὸ μυροδοχεῖο ἀπὸ τὸ Πάριον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (**279/ΜΑ21**) θὰ μποροῦσε νὰ ὑποτεθεῖ ὅτι ὁ ἡδονοβλεψίας τῆς παράστασης παρακολουθεῖ ἕνα ζευγάρι κατὰ τὴ διάρκεια ἐρωτικῆς συνεύρεσης καὶ ἀναφωνεῖ "καταξύομαι", φράση ποὺ μεγαλώνει τὴν ἔνταση τῆς σκηνῆς στὸν θεατὴ μετατρέποντάς τον κατ᾽ οὐσίαν σὲ ἡδονοβλεψία.

Οἱ περισσότερες πάντως αἰσχρὲς καὶ ὑβριστικὲς ἑτεροφυλοφυλικὲς ἐπιγραφὲς φαίνεται ὅτι ἀναφέρονται σὲ πόρνες ἢ ἑταῖρες ἀπὸ τοὺς δυσαρεστημένους πελάτες τους, ὅπως εἶναι οἱ ἐπιγραφὲς **61/Α61**, **62/Α62**, **32/Α32**, **112/ΕΠ1**, **113/ΕΠ2**, μὲ τὶς ὁποῖες ἀποδίδονται βαρύτατοι καὶ ἀπροκάλυπτοι χαρακτηρισμοὶ (*καταπύγαινα*, *λαικάστρια*, *πυγίζεται*). Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν καὶ οἱ χαρακτηρισμοὶ ποὺ ἀποδίδονται σὲ ἄνδρες ποὺ ἔχουν ἀδυναμία στὸ γυναικεῖο φύλο. Ἔτσι οἱ ἐπιγραφὲς **290/ΑΙ5** καὶ **115/ΕΠ4** ἐκφράζουν τὴν ἀδυναμία κάποιων ἀνδρῶν πρὸς τὴν αἰδοιολειχία, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀποδεκτὴ στὴ σεξουαλικὴ ζωὴ τῶν ἀνδρῶν καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ψέγονται.

[1643] Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε παρόμοια ἔκφραση ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ συναντᾶται καὶ στὴ Νέα Ἑλληνική.

[1644] Οἱ ἐπιγραφὲς **D1, ΙΤ15** τοῦ καταλόγου ἔχουν ἀμφίβολο περιεχόμενο καὶ δὲν προσμετρῶνται.

III

ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

Α) ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

8ος – 6ος αἰ. π.Χ.

1	**ΘΡ5/141**	(Ι) Λαϙυδίδας ἀγαθός. (ΙΙ) Εὔμηλος ἄριστος | ὀρκεστάς (ΙΙΙ) Κρίμον πράτιστος ϙοσάλοι ΝΙΝΤΑΝΕΑΝΞΤΘ | ΑΡΚ	**I**G XII 3 540 + Suppl. 1413	Ἀρχὲς τοῦ 7ου αἰ. π.Χ.
2	**ΘΡ6/142**	[ό δεῖνα Πh]ανο[κλ]έος ἔραται.	IG XII 3 542	6ος αἰ. π.Χ.
3	**Α49/49**	[Αἰ]σχίνες : καλός.	IG I³ 1404 bis	6ος αἰ. π.Χ.
4	**Α57/57**	Τεισίτιμος καλός.	IG I³ 1404	6ος αἰ. π.Χ.
5	**ΚΕ4/93**	α) Πολυτιμίδας καλός. πάνχυ τοε, καλός β) Πολυτ[ι]μίδας καλός. πάνχυ τοε, καλὸ[ς] ναέ	SEG XXIII 303	580 - 570 π.Χ.
6	**Α1/11**	ho πα[ῖς καλός].	Agora XXI 12, C 4	Μέσα τοῦ 6ου αἰ. π.Χ.
7	**ΕΠ24/135**	Πυργίōν κ[αλὸς] Σακōνίδει δοκῖς. Πυργίōν κ[αλὸς Σακōνίδει δοκῖς].	CAVI 350503	550-525 π.Χ.
8	**Α1/1**	(Ι) Ἀγασικλῆς. (ΙΙ) Εὐρύκας (ΙΙΙ) Κ[- - -c. 16-18- - -]κλ̣ῆς δοκῆν Λαφιλίδει (κ)α<ὶ> βαρύνōς	CAVI 1792	525- 500 π.Χ.
9	**Α58/58**	Α. ἐνθάδ' ἀνὲρ ὄμο[σ]ε[ν κα]| τὰ hόρκια παιδὸς ἐρα[σ]|θὶς / νείκεα συνμείσχιν̣ (sic) | πόλεμόν θ' ἅμα δα|κρυόεντα. / Γναθίο, | τõ σφυχ[ἐ](sic) ὄλετ' ἐν̣ - - | hιερός εἰμι | τõ hέρο τ̣... - - - -. Β. [Γνά]θιε, αἰεὶ σπευδε - -.	IG I³ 1399	Περὶ τὸ 525-500 π.Χ. (?)
10	**ΚΕ3/92**	Κλείεργος καλ[ὸς --- δ]οκεῖ.	IG VII 1875	525-500(?) π.Χ.
11	**Α67/67**	Ἐπίδρομος καλός.	CVA Greece 4, 37-38, ἀριθ. 25928	Περὶ τὸ 510 π.Χ.
12	**ΚΡ1/ 223**	Δαμαγόρα|ς καλός.	**I. Creticae IV 50**	Τέλη 6ου αἰ. π.Χ.
13	**Α13/13**	Μ̣[ενε]κράτες καλὸς καὶ φίλος Λυσικλεῖ.	Agora XXI 12, C 7	Ὕστερος 6ος / πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
14	**Ε2/220**	[- -]αμανδρος | καλός.	IG XII 9, 890a	Τέλη 6ου / ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
15	**ΑΙ1/286**	Γοργίας φιλ[εῖ Τά]μυνιν | καὶ Τάμυνις Γοργίαν φιλ[εῖ].	Bernand 1970, 705, ἀριθ. 638	6ος- 5ος αἰ. π.Χ.

5ος αἰ. π.Χ.

16	**Α7/7**	Ἀντ̣ίνοος καλὸς μὲν ἰδῆν < | τερποννὸς δὲ πορσ|ειπῆν.	IG I³ 1403	5ος αἰ. π.Χ.
17	**Α71/71**	Ἵππεος(;) | καλὸς | Ἀριστο|μέδει | δοκεῖ.	CIG 541	5ος αἰ. π.Χ.
18	**Π17/88**	Γανποτας? | καλὸς | Μhεγαρεύς.	IG V1, 1533	5ος αἰ. π.Χ.
19	**ΘΡ7/**	[- -]ς ἠμὶ πᾶσ[ι ?] | καλός.	IG XII 3, 549	5ος αἰ. π.Χ.

	143			
20	**K1/146**	[Ν]ικάνθες καλός.	SEG XL 715	5ος αἰ. π.Χ.
21	**K7/152**	Νικήνωρ | καλό[ς].	SEG XXV 949 (a)	5ος αἰ. π.Χ.
22	**A12**	Λυκόμαχ[ος καλὸς] | [δ]οκεῖ Ἰανθιδ[- -].	Agora XXI 12, C 10	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
23	**A17/17**	Πυθόδορος καλό[ς].	Agora XXI 13-14, C 19 (a)	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
24	**A18/18**	Ἀλ{λ}καῖος καλὸς | τὸ δοκεῖ Μέλιτι.	Agora XXI 13-14, C 19 (b)	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
25	**D2/295**	[- - -]αλός.	Agora XXI 13, C 13	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
26	**Π2/73**	Αἰσχύλος καλὸς ΙΑ.	SEG XXIX 353 (a)	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
27	**Π3/74**	Ἀπέταιος καλ[ός].	SEG XXIX 353 (c)	Πρώϊμος 5ος αἰ. π.Χ.
28	**A19/19**	Σικεὸν | καλὸς | Ηερμκ | Λοκρίον | μαυλλ | καλός.	IG I³ 1404 ter	Περὶ τὸ 500-475 π.Χ.
29	**A69/69**	Αἰσι[μ]ίδες καλὸς δοκεῖ ΧΣΥΝΝΟΝΙΙ	CAVI 2354	500-475 π.Χ.
30	**A3/3**	καλὸς Ἀρχίας.	IG I³ 1405	500-450 π.Χ.
31	**A70/70**	Ἀφροδισία καλέ. Ἀφροδισία καλέ. τος δοκεῖ Εὐχίροι· Ἐροσάνθε, ὦ καλέ. ho παῖς καλός.	CAVI 4642	c. 490 π.Χ.
32	**Θ1/169**	Χοῖρις καλός.	SEG XXXI 772a	490-480 π.Χ.
33	**IT9/251**	Ἀπολλόδορος · Ϝύλλας · ἔραται · Ϝόλχας · ἀπήγιζε · Ἀπολλόδορον · | Ὀνάτας · Νιξῶς · ἔραται · hύβριχος · Παρμύνιος · ἤραται.	IGASMG IV 33	480-470 π.Χ.
34	**A54/54**	Ἐρχσίες κα[λός].	SEG LVI 94	Περὶ τὸ 480 π.Χ.
35	**A5/5**	Λυσίθ|εος : Μικί|ωνα φιλῖ|ν φεσὶ μά|λισστα | τῶν ἐν | τῆι πό|λει· ἀν|δρεῖος | γὰρ ἐστ|ί.	IG I³ 1401	Περὶ τὸ 475-450 π.Χ.
36	**A61/61**	Δεινίας | καλός.	IG I³ 1405 bis	475 - 450 π.Χ.
37	**A22/22**	[- -]ος Νικ[- -] | καλό[ς].	Agora XXI 13, C 15	475 - 450 π.Χ.
38	**A23/23**	Τιμόχσενος καλός.	Agora XXI 13, C 16	475 - 450 π.Χ.
39	**A24/24**	Θεσπιεὺς κα[λός].	Agora XXI 13, C 17	475 - 450 π.Χ.
40	**A26/26**	θεοί Θερικλῆς | καλός | θεοί Πύχσονος | Τιμόχσενος | καλός | Χαρμίδες | καλός.	Agora XXI 14, C 21	475 - 450 π.Χ.
41	**A41/41**	Βατίων | καλός τωι δοκεῖ | κ.	SEG XXVI 65	Περὶ τὸ 470 π.Χ.
42	**A6/6**	Λυσίας καλός.	IG I³ 1406	Περὶ τὸ 450 π.Χ.
43	**A63/63**	Ἀρίσεμ|ος: καλός, | Πολυτί|με: λαικ|[άσ]τ[ρια].	IG I³ 1402	Περὶ τὸ 450 (;)π.Χ.
44	**A34/34**	[- -]στρατος | [κα]λός.	Agora XXI 14, C 28	Ὕστερος 5ος αἰ. π.Χ.
45	**A36/36**	Κοκ(κος ἢ -κοι | καλ(οί) ἢ καλοί)	Agora XXI 14 - 15, C 30	Ὕστερος 5ος - πρώϊμος 4ος αἰ. π.Χ.
46	**M5/104**	Μένον καλός.	AJA 39 (1935) 222	Τέλη 5ου - ἀρχὲς 4ου αἰ. π.Χ.
47	**Λ1/136**	Φαέστας | καλός, | ὡς φάσι | ὁ γράψαις | Ὠγεσθένη.	IG XII 2, 268	5ος / 4ος αἰ. π.Χ.
48	**Θ50/ 218**	[. . . .]χῖνος καλός.	SEG XLVIII 1167	5ος / 4ος αἰ. π.Χ.

4ος αἰ. π.Χ.

49	**K8/153**	Νίκων, | Σωσίας, | Κήτων καλός.	SEG XXV 950	Κλασικῶν χρόνων
50	**M6/105**	(α) Ἀρχίης (β) ὡραῖος	Olynthus X, 2180	4ος αἰ. π.Χ.
51	**D3/296**	A.Προσοσία καλή. | Πανταλέων κ|αλός. B. Πανταλέων καλό|ς.| Προ(σο)σία C. καλ[ή].	Agora XXI 15, C 31	400-390 π.Χ.

52	**ΚΟ4/ 163**	[- -]ς χρυσόπο|ς.	IG XII 6, 1, 1213 IV	4ος αἰ. π.Χ.
53	**ΚΟ5/ 164**	Ἐπίγονος ‹κ›αλὸς Σάμιο̣[ς].	IG XII 6, 1, 1213 V	4ος αἰ. π.Χ.
54	**ΚΟ6/ 165**	Ἐπίγονος{ς} καλὸς οἷς δοκεῖ τῶν φρορῶν.	IG XII 6, 1, 1213 VII	4ος αἰ. π.Χ.
55	**ΚΟ8/ 167**	καὶ τἆλλα σπεύδων Ἀπολλοκρ[άτει Δ]αμόδωρος | Ἐπίγονον ποθῶν φυλάττω Κορσιητῶν ἀκρόπολιν.	IG XII 6, 1, 1213 XI	4ος αἰ. π.Χ.
56	**Θ7/175**	Σῖμος | καλὸς | ἐγ Καρδίαι.	IG XII 8, 591	4ος αἰ. π.Χ.
57	**Α43/43**	Κῶμος κα[λὸς] | καὶ ὁ γράψας.	SEG I 25	4ος αἰ. π.Χ.
58	**Θ50/ 218**	[. . . .]χῖνος καλός.	SEG XLVIII 1167	4ος αἰ. π.Χ.
59	**Ε4/222**	Μαγιρίον | καλός.	SEG LII 821 B	4ος (;) αἰ. π.Χ.
60	**ΕΠ21/**	(α) Εὔφρονός εἰμι. (β) Κολανδάκης καλός.	Tolstoij 1953, 11 (7)	400-350 π.Χ.
61	**Θ19/ 187**	Σωσίων | [κ]ρ̣υ̣σ̣ό̣ς̣.	SEG XXXII, 847 A(3)	375-350 π.Χ.
62	**Θ20/ 188**	[- -]ν̣ κ̣α̣λ̣ό[ς].	SEG XXXII, 847 A(5)	375-350 π.Χ.
63	**Θ21/ 189**	Ἡ̣ρ[ο]φῶ̣ν̣ κ̣α̣λό[ς].	SEG XXXII, 847 A(8)	375-350 π.Χ.
64	**Θ22/ 190**	Ἀήτης | καλός.	SEG XXXII, 847 A(9)	375-350 π.Χ.
65	**Θ23/ 192**	[κ]α̣λός.	SEG XXXII, 847 A (10)	375-350 π.Χ.
66	**Θ24/ 192**	Ἀήτης | ὡραῖος, | εὐπρόσω|πος, ἡδύς, | εὔχαρις.	SEG XXXII, 847 A (13)	375-350 π.Χ.
67	**Θ25/ 193**	Παέστρατος | κ̣αλό[ς].	SEG XXXII, 847 A (14)	375-350 π.Χ.
68	**Θ26/ 194**	[Ἡ]ρ̣οφῶν | [ἡδ]ύς, | [- -]Λ̣Μ̣[-].	SEG XXXII, 847 A (15)	375-350 π.Χ.
69	**Θ27/ 195**	Ἀήτης | ἀστεοπρό|σωπος.	SEG XXXII, 847 A (16)	375-350 π.Χ.
70	**Θ28/ 196**	Καλλισθέ|νης καλός̣ | Σ̣Ε̣Μ̣Ο̣Λ̣Ο̣.Ε̣Ι̣.	SEG XXXII, 847 A (17)	375-350 π.Χ.
71	**Θ29/ 197**	Ἡ̣ροφῶν καλ[ός].	SEG XXXII, 847 A (18)	375-350 π.Χ.
72	**Θ30/ 198**	Ἡροφῶ[ν] | χρ̣υ̣σ[ό]ς.	SEG XXXII, 847 A (22)	375-350 π.Χ.
73	**Θ31/ 199**	Ἡροφῶν καλός.	SEG XXXII, 847 A (24)	375-350 π.Χ.
74	**Θ32/ 200**	Ἀετᾶς εὐ|σχήμων.	SEG XXXII, 847 A (26)	375-350 π.Χ.
75	**Θ33/ 201**	Ἄνθιππο̣[ς] | καλλιπρόσ̣|ω̣πος̣.	SEG XXXII, 847 A (28)	375-350 π.Χ.
76	**Θ34/ 202**	Μυΐσκος | ἡδ̣ύς̣.	SEG XXXII, 847 B (31)	375-350 π.Χ.
77	**Θ35/ 203**	Μ̣υ̣ΐσκος | καλό̣[ς].	SEG XXXII, 847 B (34)	375-350 π.Χ.
78	**Θ36/ 204**	Πυθίων | ἡδύς.	SEG XXXII, 847 A (30)	375-350 π.Χ.
79	**Θ37/ 205**	Π̣[α]ἑ̣στρατος | κ̣α̣λ̣ό̣ς̣.	SEG XXXII, 847 B (35)	375-350 π.Χ.
80	**Θ38/ 206**	Μυΐκκος (sic) ἀγ̣ρ̣έος.	SEG XXXII, 847 B (36)	375-350 π.Χ.
81	**Θ39/ 207**	Μυΐσκος κ̣[αὶ] | Μυΐσκος φιλό[κ]ω̣μοι.	SEG XXXII, 847 B (37)	375-350 π.Χ.

82	**Θ40/ 208**	Μῦς ἡ|δύς.	SEG XXXII, 847 B (40)	375-350 π.Χ.
83	**Θ41/ 209**	Ἀήτης | εὔρυθμος.	SEG XXXII, 847 B (42)	375-350 π.Χ.
84	**Θ42/ 210**	Ἀήτης | εὔχαρις, | ἀστέος.	SEG XXXII, 847 B (44)	375-350 π.Χ.
85	**Θ43/ 211**	Ἀήτης | καλός.	SEG XXXII, 847 B (45)	375-350 π.Χ.
86	**Θ44/ 212**	Μυΐσκος | εὔχαρις | καλός.	SEG XXXII, 847 B (47),	375-350 π.Χ.
87	**Θ45/ 213**	Μυΐσκος ἡδύς.	SEG XXXII, 847 B (49)	375-350 π.Χ.
88	**Θ46/ 214**	Ἡδὺς Νικήνωρ | καλός.	SEG XXXII, 847 B (52)	375-350 π.Χ.
89	**Θ47/ 215**	Μυΐσκος | χρυσός, | εὐπρόσωπος | Ἡρᾶς.	SEG XXXII, 847 B (54)	375-350 π.Χ.
90	**Θ18/ 186**	Φίλος Ἡρᾶς, | ε̣ὔχ̣αρις Ἡρᾶς.	SEG XXXII, 847 B (55)	375-350 π.Χ.
91	**Θ48/ 216**	Μυΐσκος ἐμὸς ἡδ̣ύ̣ς.	SEG XXXII, 847 B (57)	375-350 π.Χ.
92	**Θ49/ 217**	Μ̣υ̣ΐ̣[σ]κ̣ο̣ς̣ | Θάσιο[ς] | ἀργυροῦ̣ς̣.	SEG XXXII, 847 C (58)	375-350 π.Χ.
93	**Μ11/ 110**	ΟΡ [- -] | ΔΑΣ. καλός.	SEG LII 647 G	περὶ τὸ 349 π.Χ.

Ἑλληνιστικά- Ρωμαϊκά χρόνια

94	**Θ14/ 182**	Ἰσαγόρης | καλός.	IG XII 8, 593	Ἑλληνιστικὴ ἐποχή
95	**Θ15/ 183**	Δημύλος καλός.	SEG XXXI, 769	Ἑλληνιστικὴ ἐποχή
96	**Θ16/ 184**	Φίλων | Ἠπειρώτας | καλός.	IG XII 8, 594	Ἑλληνιστικὴ ἐποχή
97	**Θ17/ 185**	Εὐαίνετος | καλὸς ΚΑΛ[- -].	IG XII 8, 594	Ἑλληνιστικὴ ἐποχή
98	**Α48/48**	[Καλ]λιστρατίδης | καλὸς παῖ<ς>.	IG II^2 3848.	4ος/ 3ος αἰ. π.Χ.
99	**Π16/87**	Φιλεῖ Ἀθώ|ταν Λυσικρά|της. *vacat*	Ἀδημοσίευτη	4ος/ 3ος αἰ. π.Χ.
100	**Κ2/147**	[- - -]καλ[ός]. | Ἀγλαξίας. [- - -] εὔχα[ρις]. | [- - - κ]αλός.	SEG XXXIX 871 (β)	4ος / 3ος αἰ. π.Χ.
101	**Κ3/148**	[- - - κα]λ̣ό̣[ς]. | Ἀνθηρὸ[ς] καλ[ός]. Ἐπ[- - -] καλός. | Νικ[- - -].	SEG XXXIX 871 (α)	4ος / 3ος αἰ. π.Χ.
102	**Π11/82**	Ἐπικράτης καλός.	Nemea II, Graf 15 D	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος
103	**Π10/81**	[- -]λ̣λ̣ος κα̣[λὸς] | Ἀθ̣ήν[ησι].	Nemea II, Graf 15C	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος
104	**Π13/84**	ΔΑ | Μόλων καλὸς | Ἀθ̣ῆνη̣σι.	Nemea II, Graf 25	Πρώϊμη ἑλληνιστικὴ περίοδος
105	**Π9/80**	Ἀκρότατος | [κ]αλὸς τοῦ γράψαν[τος].	SEG XXIX 349 (i)	330-270 π.Χ.
106	**Π5/76**	Κ̣[α]λ̣ό̣[ς].	Nemea II, Graf 2C	330-270 π.Χ.
107	**Π6/77**	Σω̣χ..ω̣ν καλός.	Nemea II Graf 7	330-270 π.Χ.
108	**Π7/78**	[- - -]ω̣ν̣ |καλός.	Nemea II, Graf 9	330-270 π.Χ.
109	**Π8/79**	Ἀρ[ι]στί[ων] καλὸς ἐν [...]ννω[ι].	Nemea II Graf 11B	330-270 π.Χ.
110	**Π12/83**	Μόσχος κ[αλ]ὸς | ἐμ ΦΙΛΙΠΠΟΙΣ.	Nemea II, Graf 19A	330-270 π.Χ.
111	**Θ12/ 180**	Δρόμων καλός.	SEG XXXI, 763e	ca 3ος αἰ. π.Χ.

112	**Θ4/172**	Καλὸς | Θεογένης ΙΛΕΙ.	IG XII 8, 593	3ος αἰ. π.Χ.
113	**Θ5/173**	Ἀριστο|γείτω[ν] | καλό[ς].	IG XII 8, 593	Ἑλληνιστικὴ ἐποχή(;)
114	**Θ6/174**	Τέρης | καλός.	SEG XXXI, 772b	Ἑλληνιστικὴ ἐποχή(;)
115	**K4/149**	Βόηθος | καλὸς | Ἀθηναῖος.	IG XII 5,567	3ος αἰ. π.Χ.
116	**K6/151**	Λ[ά]μπ[ων] | [κα]λό[ς].	SEG XXXIX 872	3ος αἰ. π.Χ.
117	**T2/158**	Ἑστιαῖος | Βωμίδα[ς] | [- -]στρατος | [κ]αλός.	SEG XL 710	3ος αἰ. π.Χ.
118	**Π18/89**	Φιλημένα | καλὰ Φιλοτῶι. | Κωνὶς καλά. |Κλητὶς καλὰ | Φαίδρωι. | Ἀρτύλαος | ὡραῖος.	Τεῖχος Δυμαίων (2009) 17	3ος αἰ. π.Χ.
119	**Θ11/ 179**	Βίθυς καλός.	SEG XXXI, 763c	ca 3ος αἰ. π.Χ.
120	**N3/156**	Ἑρμαΐσ|κος | ὡραῖος.	IG XII 5, 98	Ρωμαϊκῶν χρόνων;
121	**Π1/72**	Ἰαροκλῆς | καλός· Φ[- - -] καλός.	Οἱ ἐπιγραφὲς τοῦ θεάτρου 295 - 96	Μετὰ τὸν 3ο αἰ. μ.Χ.
122	**MA4/ 262**	Φιλεῖ Θεοδᾶτος Ὑψικλέα	SEG XLIII 698	4ος-5ος αἰ. μ.Χ.(;)
123	**MA9/ 267**	Φιλῶ | Ἐπικ̣ράτη.	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος-5ος αἰ. μ.Χ.
124	**MA10/ 268**	Φιλῶ | Ἀπολλώ|νιον ΑΝ|ΤΙΛΟΜΑ.	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος-5ος αἰ. μ.Χ.
125	**D13/ 306**	Φιλῶ Ἀπολ|λώνιον κύρι|ον.	Chaniotis, ὑπὸ ἔκδοση	4ος-5ος αἰ. μ.

Β) ΑΙΣΧΡΕΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΕΣ ΟΜΟΦΥΛΟΦΥΛΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

7ος – 6ος αἰ. π.Χ.

1	**ΘΡ3/ 139**	(a) Ἰσοκάρθης (b) Ἀμοτίονα οἶπε Κρίμον τε̃[δε].	IG XII 3 538 a, b	ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.
2	**ΘΡ4/ 140**	Εὔπονος οἶ|πη̣ε̣. | Πασίοφhος. | Εὔαισφρος. Κρησίλας.	IG XII 3 539	ἀρχὲς 7ου αἰ. π.Χ.
3	**ΘΡ1/ 137**	(I) Πheιδιπίδας ὗιπhε. Τιμαγόρας καὶ Ἐνπhέρης καὶ ἐγοιπh- | (II) Ἔνπυλος τάδε πόρνος. | (III) Ἐνπεδοκλῆς ἐνεφόπτετο τάδε φορκη̣ε̃το μὰ τὸν Ἀπόλο.	IG XII 3, 536 I	7ος αἰ. π.Χ.
4	**ΘΡ2/ 138**	ο -σ̣τον -- ναὶ τὸν Δελπhίνιον hο Κρίμον | τε̃δε οἶπhε παῖδα Β̣αθυκλέος ἀδελπhεό[ν].	IG XII 3, 537 a	7ος αί. π.Χ.
5	**A59/59**	Ν̣ι[φό]δεμος (vel Μ̣[ενέ]δεμος) Φ̣[ιλ]α̣ι̣ί̣δες, καταπύγον Λεο[φρά]δ̣ες, ἐρ̣ι̣[----].	SEG XXIX 72	650 – 625 π.Χ.
6	**D4/297**	Τιμεσικλέος πός ε[ἰμί].	IG I³ 1399 bis	7ος / 6ος αἰ. π.Χ.
7	**D10/ 303**	ταρφπh|heοισον (τᾶδ᾽ ὦπhε οἰσών σε).	IG XII 3, 553	7ο ς/ 6ος αἰ. π.Χ.
8	**A9/9**	[---]ος βεν[εῖ vel -έται - - -].	Agora XXI 12, C2	πρώϊμος 6ος αἰ. π.Χ.
9	**AM1/ 168**	Ἔρασίς με ἐφρότε[ι] | ἐπ᾽ ἄμεινον.	IG XII 7, 414	6ος αἰ. π.Χ.
10	**ΣΥ1/ 157**	ϟΝιφῶν τὸν olhπλοφόρον κ|άλιστα ἐφολί|ηδα vel -αδη	IG XII Suppl. 244	6ος αἰ. π.Χ.
11	**A62/62**	Α̣ἰθονίδες | καλός | καταπύγον | hεκόν.	SEG LIV 82	6ος αἰ. π.Χ.
12	**D7/300**	ΛΑΙ.	IG IV 313	6ος αἰ. π.Χ.
13	**N1/154**	Κροῦε | νιφῶν με.	SEG XXXV, 915	550 π.Χ.

14	**AT/293**	Καταπύγον ho ποιέσας καὶ ho φέρον.	NAGVI, INC 2, p. 30	περὶ τὸ 550 π.Χ.
15	**ΕΠ19/ 130**	ἰδανθέμι τοἰφώλῃ ἀρύστιχος.	IGDOlvia 27	550-525 π.Χ.
16	**A12/12**	Τίτας Ὀλυ<μ>πιόδ[ο]ρος καταπύγον.	Agora XXI 12, C 5	Ὕστερος 6ος αἰ. π.Χ.
17	**IT4/ 246**	[- - -]ς καταπύγ[- - -].	IGASMG IV 80	6ος / 5ος αἰ. π.Χ.
18	**IT16/ 258**	Δισπεπυγιδοστοιοννυεπασατοξεεν	IGASMG IV 95	6ος / 5ος αἰ. π.Χ.
19	**ΕΠ20/ 131**	Ὅς ἐθέλει βενῆν δέκ᾽ ἄρδις καταβαλῶμ | πυγιζέτω … Ἡφαιστιόδωρον.	IGDOlbia 31	Περὶ τὸ 500 π.Χ.

5ος αἰ. π.Χ.

20	**AI2/ 287**	Δαμόκριτος εὐρύπρῶκτος.	SEG XXVI 1708	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
21	**KE8/ 97**	Παῖς καλός, hōραίον ὀρχιπέδον ταμίας.	REG 125 (2012) 19 -35	500-490 π.Χ.
22	**A4/4**	[- -]ος βενῆται.	Graef-Langlotz II, 256	500-490 π.Χ.
23	**IT9/ 251**	Ἀπολλόδορος · Ϝύλλας · ἔραται · Ϝόλχας · ἀπήγιζε · Ἀπολλόδορον · | Ὀνάτας · Νιξῶς · ἔραται · hύβριχος · Παρμύνιος · ἤραται.	IGASMG IV 33	480-470 π.Χ.
25	**A60/60**	Εὐθυδότ(ο)	IG I³ 1405 ter	Ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.
26	**Σ1/225**	τοῦτον τὸν σρύφον Πόρρος ἀποδίδοτι ἐς τὸν θίασον τῶν π[οτᾶ]ν(?) | αἰ δὲ φίλῃ(ι) Φρύναν, οὐκ ἄλλος κ᾽ ἄγε· | ho δὲ γράψας τὸν ἀννέμο<ν>τα πυγίξει.	IGASMG II 119	Ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
27	**A55/55**	οὐ κνῶ | Λυσαν[- - Χ]|αιρεφῶ[ντος].	IG I³ 1400	Περὶ τὸ 500-475 π.Χ. (?)
28	**ΕΠ8/ 119**	κ]αταπ[ύγων	Pontische Studien 416, no 13	Περὶ τὸ 480 π.Χ.
29	**A25/25**	Σοσίας καταπύγον | hός φησιν ho γράφσας.	Agora XXI 13, C 18	475-450 π.Χ.
30	**A27/27**	[Ἀλ]καῖος καταπ[ύγον].	Agora XXI 14, C 22	475-450 π.Χ.
31	**A28/28**	ἔτλη λακκόπρ[ο]κτος | ho Συδρόμαχος.	Agora XXI 14, C 23	475-450 π.Χ.
32	**A29/29**	Ἐυκλ[ῆ]|ς καταπ|ύγων.	Agora XXI 14, C 24	475-450 π.Χ.
33	**A30/30**	Μν[- -] | [κατα]πύγο[ν].	Agora XXI 14, C 25	475-450 π.Χ.
34	**IT2/ 244**	καταπύγῶν ho.	IGASMG III 23	450-400 π.Χ.
35	**A40/40**	Θεμιστοκλῆς | καταπύγον | Νεοκλέος.	SEG XLVI 80	475-450 π.Χ.
36	**IT3/ 245**	Σοσ[ίας] | καταπύγ[ο]ν ho γρά[φσας φεσίν].	Mon. Ant. 22 (1913) 459	Πρὶν τὸ 430 π.Χ. (6ος?)
37	**A32/32**	[κα]τ̣α̣πύγ[ων] | Ἀριστομέ[νες].	Agora XXI 14, C 26	450 - 425 π.Χ.
38	**Σ3/227**	[- - -] *vacat* AI | [- - -] *vacat* θρασύς | [- - -] κατάπυγος | [- - - -]‾ΩΝΟΤΟΡ | [- - - - -] ΚΑΜΙΜΑΔΕΟΣ | [- - - - - -] Ι̣ΟΣ.	SEG XLVI 1250	Τέλος 5ου-ἀρχὲς 4ου αἰ. π.Χ.

4ος αἰ. π.Χ.- ρωμαϊκὰ χρόνια

39	**M3/102**	Τριήρης, Τύνβος, Πρίαπος, Πυγίζω.	SEG XXXI, 622	Τέλη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ.
40	**KO1/ 160**	Τίοτ τίο τί.	IG XII 6, 1, 1213 I	4ος αἰ. π.Χ.
41	**KO2/ 161**	Μῦς καλὸν πώγωνα ἔχει.	IG XII 6, 1, 1213 II	4ος αἰ. π.Χ.
42	**KO3/**	[- - -]σῶμα Γάστρων.	IG XII 6, 1, 1213 III	4ος αἰ. π.Χ.

	162			
43	**A51/51**	[- - -]βῳ[.]τιάδης ὁ προκτός.	SEG XL 264	Περὶ τὸ 400 π.Χ.
44	**A56/56**	Βοτακίων πυγίζε|ται ὑπὸ Λυσιμένους.	ΗΟΡΟΣ 17-21 (2004 -2009), 675-678	400 - 350 π.Χ.
45	**A52/52**	Χάρης πόρνος καλ̣ός [ἀ]γ|ο̣ρ̣αῖος.	SEG XXXIV, 198	400-350 π.Χ.
46	**A53/53**	ψ[ω]λή.	SEG LVI 323	350 - 325 π.Χ.
47	**Σ5/229**	Εἰμὶ δὲ Παυσανία τοῦ καταπυγοτάτο.	IGDS I 151	335 - 280 π.Χ.
48	**Θ3/171**	Ἀσκληπιάδης. (ἐγχάρακτοι φαλλοί)	IG XII suppl. 702 d	4ος/3ος αἰ. π.Χ. (?)
49	**Θ13/ 181**	Δορυμένης | χαίρει | πυγίζεται.	IG XII 8, 593	3ος αἰ. π.Χ.
50	**Σ7/231**	λα[ι]καζε.	SEG LIII-2, 1005 (2)	3ος αἰ. π.Χ.
51	**Σ8/232**	πυγίζου.	SEG LIII-2, 1005	3ος αἰ. π.Χ.
52	**Σ9/233**	Λ̣ά̣λ̣ος πυγί(ζει ἢ ζεται).	SEG LIII-2, 1005	3ος αἰ. π.Χ.
53	**Σ10/234**	Ἄδρα(στος) | Κ̣α̣λ̣(λ)ιπύγου παῖς.	SEG LIII-2, 1005 (9)	3ος αἰ. π.Χ.
54	**Σ12/236**	Ἡ̣ρ̣ακλῆς πυγίζεται.	SEG LIII-2, 1005 (13)	3ος αἰ. π.Χ.
55	**Σ13/237**	Σάν̣ω̣ν Γᾶρυν ἄν[τ]ι̣κρ̣υ̣[ς] πυγίζει.	SEG LIII-2, 1005 (15).	3ος αἰ. π.Χ.
56	**Σ14/238**	Ζώπυρος κίναιδός ἐστι καὶ πεπ̣ύ̣γ̣ι̣σ̣τ̣α̣ι̣ τ̣ριά[κις?].	SEG LIII-2, 1005 (17)	3ος αἰ. π.Χ.
57	**ΕΠ14/ 125**	Δειοσκουρείτης πατέραν ἐπύγειζε καὶ αὐτ(τ̣)ὸς ἔλεγε· καλῶς καλῶς.	Tokhtasiev 2009, 37 (ἀριθ. 11)	250/49 - 240 π.Χ.
58	**ΕΠ16/ 127**	Πάταρας | πυγίζονταν | ἐπὶ θαλάσῃ …… | Δυνυσίδωρος | ΕΙΣΤΟΔΑΡΧΟΝ.	SEG LVI 894 (5)	250/49 - 240 π.Χ.
59	**Σ5**	Εἰμὶ δὲ Παυσανία τοῦ καταπυγοτάτο.	IGDS I 151	3ος /2ος αἰ. π.Χ.
60	**Σ18/242**	Πανδοσία | πυγίζεται | καὶ Ὑ̣κ̣ὼ̣ Ῥ̣άπαν | πυγίζει καὶ ΝΙ | δο̣[.]π̣α̣ οἴφει [.]ΑΜΑ̣ | πυγίζει Νινι̣[- -].	SEG XLVI 1299	3ος / 2ος αἰ. π.Χ.
61	**A44/44**	Εὔνομος | πυγίσας Τα..ο[ν] | μωρὸς κύων.	SEG XXXVII, 203	2ος αἰ. μ.Χ. (?)
62	**M9/108**	Πυγίζω κατὰ τῶν πρώτων εἰσελθόντων. Πυγίζω κατὰ τῶν γεγραπότων. Πυγίζω κατὰ τῶν ἐπαναγεγραπότων.	SEG XLVII 933	1ος αἰ. π.Χ.
63	**IT5/247**	Πάντες δια|γράφουσι, ἐγὼ μό|νος οὐδὲν ἔγραψα. | Πυγίζω πάντ[α]ς τού[ς] | ἐπιτοιχογράφους.	SEG XXIX 974	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
64	**A46/46**	Ἐλαφηβο|λίου τόπος | κοννολήνγου.	ΠΑΕ 1890, 17	Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι
65	**H1/99**	Ὀλυμπᾶ, | ὃς ἂν ἄρη | πυγισθήσεται.	SEG XXVII 240	1ος αἰ. μ.Χ.
66	**IT12/ 254**	Εἴ τις καλὸς γενόμενος | οὐκ ἔδωκε πυγίσαι ἐκῖνος καλῆς | ἐρασθεὶς μὴ τύχοι βεινήμα|τος.	SEG XLVI 1352	1ος αἰ. μ.Χ.
67	**AI4/ 289**	ἔξω | Πετεχνοῦμις | Ἐρταῆσις πυγ.	SEG XLVII 2137	1ος αἰ. μ.Χ.
68	**AI3/ 288**	Μενεκράτης | Νικαγόρας | Βότρυς πυγ(ίζεται ἢ ίζονται)	SEG XLVII 2137	1ος αἰ. μ.Χ.
69	**AI6/ 291**	(A) Πτολεμαῖος· βινοῦσιν αὐτὸν ἐν τῇ ῥύμῃ. (B) Πτολεμαῖος Ἀβδαίου· ἐπυγίζοσαν αὐ|τὸν ἐν [[θ]] τῇ αὐτῇ ῥύμῃ· ὁ πυγίσας αὐ|τόν. | ΟC (Γ) Πτολ<ε>εμαῖος.	SEG VIII, 661	2ος αἰ. μ.Χ.
70	**IT11/ 253**	\ λείχη.	SEG XLIX 1385	Τέλος τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.
71	**IT10/ 252**	Ψωλή.	SEG XLIX 1385	Τέλος τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ.
72	**A45/45**	Εὐφρόσυνος | Ἀθηνέος | Κρατημα | Χίου |	SEG LVI 316	2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

		Εὐχαρίς | Ξάνθιππος | γλυφή.		
73	**MA3 261**	ἐγὼ πυγίστης εἶμε.	SEG XLIII, 698	4ος - 5ος αἰ.μ.Χ.(;)
74	**MA5/ 263**	Καρ[μ]ιδιανὸς ΚΑΙΩΝ | παθηκός. vac. ΚΥΔΙΑC[.] | Καρμιδακιος.	Roueché 1989, 245 ἀριθ. 218	4ος - 6ος αἰ. μ.Χ.
75	**Θ2/170**	τὸν παράγοντα πεπύγικα.	BCH 76 (1952) 268.	Ἀπροσδιόριστης ἐποχῆς

Περισσότερες συγκριτικὰ μὲ τὶς ἑτεροφυλοφιλικὲς ἐπιγραφὲς εἶναι ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ ἄνδρες καὶ ἀναφέρονται σὲ ἄνδρες. Ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν, ὅπως εἶναι τὰ πολυάριθμα χαράγματα στὰ ὁποία κάποιος ἐπαινεῖται ὡς *καλός*, ἀλλὰ καὶ *ἡδύς*, *εὐσχήμων* κλπ. ἔχουν θεωρηθεῖ ἀπὸ τὴ σύγχρονη ἔρευνα ὡς παιδεραστικές. Δεδομένου ὅμως ὅτι δὲν εἶναι πάντοτε εὔκολο νὰ διακριθεῖ -οὔτε καὶ βέβαιο- ὅτι κάποιες ἐπιγραφὲς ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ ἕναν ὥριμο ἄνδρα γιὰ ἕνα νεαρὸ ἀγόρι ἢ ἀντίθετα γιὰ ἕναν συνομήλικο, ἂν δηλαδὴ εἶναι παιδεραστικὲς ἢ ἁπλὰ ὁμοφυλοφιλικές, εἶναι προτιμότερη θεωρῶ, ἡ χρήση τοῦ ὅρου ὁμοερωτικές, ποὺ συμπεριλαμβάνει καὶ τὶς δύο κατηγορίες.

Ὅπως ὅμως προκύπτει ἀπὸ τοὺς πίνακες κατάταξης τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ὁμοερωτικοῦ περιεχομένου ἐπιγραφῶν χρονολογεῖται στὴν περίοδο πρὶν ἀπὸ τὸ 450 π.Χ. κατὰ τὴν ὁποία ἀνιχνεύεται μὲ τὸν πιὸ ἔντονο τρόπο ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς πηγὲς καὶ τὴν ἀττικὴ εἰκονογραφία ὁ θεσμὸς τῆς παιδεραστίας.

Σκοπὸς τῆς παρούσης ἐργασίας δὲν εἶναι βέβαια ἡ διεξοδικὴ ἀνάλυση τοῦ παιδεραστικοῦ ἰδεώδους, οὔτε ἡ διερεύνηση γιὰ τὸ εἶδος τῶν σεξουαλικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στοὺς ἐραστὲς καὶ τοὺς ἐρωμένους, ἀλλὰ ἡ ἔνταξη τῶν πληροφοριῶν, ποὺ μᾶς παρέχουν οἱ ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες καὶ κυρίως τὰ χαράγματα, ποὺ ἀποτελοῦν ἕνα μέσο αὐθόρμητης καὶ προσωπικῆς, ἂν καὶ ὄχι ἰδιωτικῆς ἔκφρασης, σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς ἀνάλογες, γραπτὲς ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἐπιγραφές, πού, ὅπως ἀναφέρθηκε, μπορεῖ συχνὰ νὰ ἐξυπηρετοῦσαν καὶ ἄλλες σκοπιμότητες ἢ παραγγελίες. Ὡστόσο, θεωροῦμε ἀπαραίτητο νὰ κάνουμε ὁρισμένες παρατηρήσεις.

Μὲ τὸν ὅρο παιδεραστία νοεῖται ἡ ἐρωτικὴ σχέση ἑνὸς ὥριμου ἢ γενικὰ μεγαλύτερου σὲ ἡλικία ἄνδρα μὲ ἕναν παῖδα, δηλαδὴ ἕναν νέο, ποὺ βρισκόταν στὴν τελευταία φάση τῆς παιδικῆς/ἐφηβικῆς ἡλικίας (ἕως τὰ 17 ἔτη). Οὐσιώδης προϋπόθεση τῆς σχέσης ἦταν ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνισότητα καὶ ἑπομένως ἡ κοινωνικὴ ἐξάρτηση τοῦ νέου, ἀποτέλεσμα τῆς διαφορᾶς τῆς ἡλικίας.[1645] Ἡ σχέση ἀποσκοποῦσε στὴν καλλιέργεια καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν δεξιοτήτων τοῦ νέου καὶ τὴν δημιουργία προτύπων, ὁδηγοῦσε στὴν ἰσόβια φιλία καὶ δὲν ἐκφραζόταν

[1645] Reinsberg 1999, 226.

ἀποκλειστικὰ μὲ σαρκικὲς σχέσεις. Βεβαίως, τὰ πνευματικὰ στοιχεῖα τῆς σχέσης ἀναμειγνύονταν μὲ τὴν εὐχαρίστηση, ποὺ προκαλοῦσε γιὰ τὸν ἐραστὴ ἡ φυσικὴ ὀμορφιὰ τοῦ ἐρωμένου[1646] καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ὥριμου ἄνδρα ὑπῆρχε μονόπλευρος ἐρωτικὸς πόθος, ἐνῶ ὁ νέος προσέφερε μόνον φιλικὴ συμπάθεια, βαθειὰ ἐκτίμηση καὶ θαυμασμὸ στὸ πρότυπο τοῦ πολίτη καὶ τοῦ ἀνθρώπου.[1647] Ὁ ἐραστὴς κέρδιζε τιμὴ μὲ τὴν κατάκτηση καὶ ὁ ἐρώμενος μὲ τὴν προσέλκυση τῆς προσοχῆς τοῦ ἐραστῆ λόγω τῆς ὀμορφιᾶς του χωρὶς ὅμως νὰ ὑποκύπτει σὲ αὐτόν.[1648] Ὅταν ἡ ἀνισότητα τοῦ νέου ἐξαφανιζόταν μὲ τὴν ἐνηλικίωσή του ἡ συνέχιση τῆς σχέσης πέραν τοῦ φιλικοῦ ἐπιπέδου ἦταν μεμπτή.[1649]

Τὸ φαινόμενο θεωρεῖται ὅτι εἶχε ὡς ἀφετηρία τὴ ζωὴ τοῦ στρατοπέδου[1650] καὶ ὅτι ἐμφανίσθηκε πρῶτα στὶς δωρικὲς κοινωνίες, ὅπου ἀποτέλεσε μέρος τῆς στρατιωτικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων καὶ σύμφωνα μὲ ὁρισμένους μελετητές πῆρε τὴ μορφὴ θεσμοθετημένης μυητικῆς τελετουργίας. Δὲν σχετιζόταν ὅμως μὲ τὴ θηλυπρέπεια ἀλλὰ ὀφείλεται στὴν ἀντίληψη ὅτι ἡ ἀνδρικὴ δύναμη μεταβιβάζεται ἀπὸ τὸν ὥριμο ἄνδρα στὸν νέο μέσω μίας ὑλικῆς πράξης.

Ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴ τοῦ θεσμοῦ δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία. Ὁ Bethe θεωρεῖ ὅτι δημιουργήθηκε στὶς δωρικὲς περιοχές, ὅπου εἶχε τὴ μορφὴ τελετουργικῆς μύησης καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διαδόθηκε στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα.[1651] Ἔναυσμα γιὰ τὴ θεώρηση τῆς μυητικῆς τελετουργίας ἔδωσαν οἱ ἐπιγραφὲς τῆς Θήρας **137/ΘΡ1, 138/ΘΡ2, 139/ΘΡ3, 140/ΘΡ4, 141/ΘΡ5 καὶ 142/ΘΡ6.**[1652] Οἱ Sergent και Bremmer θεώρησαν τὴν παιδεραστία ὡς θεσμό, που προῆλθε ἀπὸ ἰνδοευρωπαϊκὲς τελετὲς μύησης τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, μὲ τὶς ὁποῖες ἕνας ὥριμος ἄνδρας γινόταν ἐραστὴς ἑνὸς νέου καὶ καθοδηγητής του στὸ κυνήγι, τὰ ἀθλήματα καὶ τὶς ἄλλες πλευρὲς τῆς ἐνήλικης

[1646] Meier 1930, 23.

[1647] Reinsberg 1999, 227.

[1648] Βλ. Cohen 1991, 247. Ὁ Ἀριστοτέλης περιγράφει μάλιστα τὶς παιδεραστικὲς σχέσεις ὡς μὴ ἀμοιβαῖες φιλίες: "*δοκεῖ φιλίᾳ ὅμοιον εἶναι: τοῦ γὰρ συζῆν ὀρέγεται ὁ ἐρῶν, ἀλλ᾽ οὐχ ᾗ μάλιστα δεῖ ἀλλὰ κατ᾽ αἴσθησιν*" (Ἀριστ. *Ἠθικὰ Εὐδήμεια*, 1245a 25).

[1649] Reinsberg 1999, 231.

[1650] Wilamowitz & Niese 1910, 92. Marrou 1956. Βλ. καὶ παρακάτω στὸ παρὸν κεφάλαιο.

[1651] Bethe 1907, 449. Γιὰ τὴν παράθεση καὶ τὸν σχολιαμὸ ὅλων τῶν ἀπόψεων περὶ τῆς δωρικῆς ἢ μὴ καταγωγῆς τοῦ θεσμοῦ βλ. Percy 1996, 27-35.

[1652] Γιὰ τὶς ἀπόψεις, ποὺ ἔχουν διατυπωθεῖ σχετικὰ μὲ τὴν ὑποδήλωση ἢ μὴ μέσα ἀπὸ ὁρισμένες ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς τῆς Θήρας κάποιας μυητικῆς τελετουργίας, βλ. παραπάνω τὶς σημειώσεις 763 καὶ 764.

ζωῆς.[1653] Μυητικὴ τελετουργία ἀναγνώρισε στὴν παιδεραστία πιὸ πρόσφατα καὶ ὁ Patzer στηριζόμενος σὲ ἐθνογραφικὲς μελέτες ἄλλων περιοχῶν. Κατὰ τὸν Patzer μάλιστα ὑπῆρχε στὶς δωρικὲς περιοχὲς σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν Ἀθήνα, τελετουργικὴ - μυητικὴ σαρκικὴ σχέση μεταξὺ ἐραστῆ καὶ ἐρωμένου προκειμένου νὰ μεταφερθεῖ ἡ ἀρετὴ ἀπὸ τὸν πρῶτο στὸν δεύτερο μέσω τοῦ σπέρματος χωρὶς νὰ ὑπάρχει εὐχαρίστηση στὴν ἐρωτικὴ αὐτὴ πράξη.[1654] Ἡ εὐχαρίστηση κατὰ τὸν Patzer ἐμφανίστηκε στὴν ὁμοφυλοφιλικὴ συνουσία μόνον ἀπὸ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ καὶ ἑξῆς.[1655]

Ἀντίθετα, καμία μυητικὴ τελετουργία δὲν ἀναγνώρισε στὴν παιδεραστία ὁ Wilamowitz, ὁ ὁποῖος ἀπορρίπτοντας τὶς ἀπόψεις τοῦ Bethe ἀπέδωσε τὴ δημιουργία τοῦ θεσμοῦ στὴ ζωὴ τοῦ στρατοπέδου·[1656] ἀνάλογη ἦταν ἡ ἄποψη τῶν Bowra καὶ Jaeger κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ παιδεραστία ξεκίνησε κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν ἀποικισμῶν, ὅταν οἱ πολεμικὲς φυλὲς ζοῦσαν σὲ ἕνα διαρκὲς μετακινούμενο στρατόπεδο.[1657] Ὁ Marrou ἀναζήτησε τὴν ἀρχὴ τῆς παιδεραστίας στὴν ὁμηρικὴ ἐποχὴ πρὶν ἀπὸ τοὺς Δωριεῖς παρὰ τὴ σχετικὴ σιωπὴ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, καθὼς καὶ στὴ στρατιωτικὴ ζωὴ καὶ τὸν περιορισμὸ τῆς θέσης τῆς γυναίκας.[1658] Κατὰ τὸν Dover, ἡ φανερὴ ὁμοφυλοφιλία ἀναπτύχθηκε στοὺς Ἕλληνες κατὰ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. καὶ ἀκολούθως διαμορφώθηκαν διάφοροι μύθοι καὶ μυητικὲς τελετουργίες, ἐνῶ ἡ διδακτικὴ λειτουργία τῆς παιδεραστίας ἐτίθετο ὑπεράνω τῆς ἐρωτικῆς.[1659] Παρεμφερὴς εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τοῦ Scanlon, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι ἡ παιδεραστία καὶ ὁ ἀθλητισμὸς εἶχαν συνδεθεῖ ἤδη ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. ἐνῶ ἡ παιδεία μέσω τῆς μύησης θεσμοθετήθηκε ἀργότερα κατὰ τον 6ο αἰ. π.Χ.[1660] Ὁ Μπιργάλιας, ἐπεκτείνοντας τὶς βασικὲς θέσεις τῶν Wilamowitz, Marrou, Bowra καὶ Jaeger, θεωρεῖ ὅτι πρόκειται γιὰ γενικότερο θεσμό, μία μορφὴ ἰδιωτικῆς ἐκπαίδευσης, ποὺ εἶχε τὶς ρίζες της στὴ στρατιωτική,

---

[1653] Sergent 1986, 149-75· Sergent 1993, 147-164· Bremmer 1980, 279-298· Bremmer 1990, 135-148. Γιὰ τὴν παράθεση καὶ τὸν σχολιασμὸ τῶν σχετικῶν ἀπόψεων βλ. ἀκόμα Percy 1996, 15-26. Μυητικὴ τελετουργία μέσω τῆς ὁμοφυλοφιλικῆς σεξουαλικῆς σχέσης βλέπει ἐπίσης ἡ Cantarella, βλ. Cantarella 1992, 5-8.

[1654] Πρέπει νὰ σημειωθεῖ στὸ σημεῖο αὐτὸ ὅτι ἡ θεωρία τῆς μυητικῆς τελετουργίας προϋποθέτει τὴ διαφορὰ τῆς ἡλικίας ἀνάμεσα στὸν ἐραστὴ καὶ τὸν ἐρώμενο.

[1655] Patzer 1982. Γιὰ τὸν σχολιασμὸ τῶν ἀπόψεων τοῦ Patzer βλ. Percy 1996, 34-35.

[1656] Βλ. παραπάνω σημ. 1652.

[1657] Bowra 1957, 28-29· Jaeger 1971, τόμ. 2, 246.

[1658] Marrou 1956, 26-29.

[1659] Dover 1988, 118. Dover 1989, 196, 201-203, 205-206.

[1660] Scanlon 2002, 97.

ἀριστοκρατικὴ συντροφικότητα καὶ στὸ πολεμικὸ καὶ ἡρωικὸ ἰδεῶδες ὄχι μόνον τῶν δωρικῶν περιοχῶν.[1661]

Βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς παιδεραστίας ἦταν ἡ παιδαγωγική της λειτουργία. Ὁ ὥριμος ἄνδρας ὄφειλε νὰ διδάσκει τὸ νεαρὸ ἀγόρι τὰ πρότυπα τῆς καλοκαγαθίας καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ ἐν γένει πρότυπα συμπεριφορᾶς καὶ νὰ μεταβιβάζει σὲ αὐτὸν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὥριμου ἄνδρα.[1662] Ὁ παιδεραστικὸς ἔρως ἐμφανίζεται ἔτσι, ὅπως ὑποστήριξε ὁ Μπιργάλιας, ὡς ὀργανωτικὴ δύναμη τῆς συλλογικῆς ζωῆς, ποὺ ἐπέτρεπε τὴν ἐνσωμάτωση τοῦ νέου στὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωή.[1663] Αὐτὴ τὴ μεγάλη παιδαγωγικὴ ἀξία τῆς πρακτικῆς τῆς παιδεραστίας στὴν Ἀθήνα ἐκφράζει ὁ Φαῖδρος στὸ *Συμπόσιο* τοῦ Πλάτωνος (178 d-e), ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερο ἀγαθὸ γιὰ ἕνα νέο ἀπὸ τὸν ἀξιόλογο ἐραστὴ καὶ γιὰ τὸν ἐραστὴ ἕνας ἐρώμενος[1664]:

ὅ τι μεῖζόν ἐστιν ἀγαθὸν εὐθὺς νέῳ ὄντι ἢ ἐραστὴς χρηστὸς καὶ ἐραστῇ παιδικά. ὃ γὰρ χρὴ ἀνθρώποις ἡγεῖσθαι παντὸς τοῦ βίου τοῖς μέλλουσι καλῶς βιώσεσθαι, τοῦτο οὔτε συγγένεια οἵα τε ἐμποιεῖν οὕτω καλῶς οὔτε τιμαὶ οὔτε πλοῦτος οὔτε ἄλλο οὐδέν, ὡς ἔρως.

Κατὰ τὸν Πλάτωνα (*Συμπ.* 178 e) τόσο ἡ πόλη ὅσο καὶ τὸ στράτευμα ὠφελοῦνταν ἀπὸ τὰ παιδεραστικὰ ζευγάρια, ποὺ ἀπεῖχαν ἀπὸ κάθε τι χυδαῖο καὶ καλλιεργοῦσαν μεταξύ τους τὴν ἅμιλλα:

εἰ οὖν μηχανή τις γένοιτο, ὥστε πόλιν γενέσθαι ἢ στρατόπεδον ἐραστῶν τε καὶ παιδικῶν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν ἄμεινον οἰκήσειαν τὴν ἑαυτῶν ἢ ἀπεχόμενοι πάντων τῶν αἰσχρῶν καὶ φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλήλους· καὶ μαχόμενοι γ᾽ ἂν μετ᾽ ἀλλήλων οἱ τοιοῦτοι νικῷεν ἂν ὀλίγοι ὄντες ὡς ἔπος εἰπεῖν πάντας ἀνθρώπους.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἔγινε ἱστορικὴ πραγματικότητα μὲ τὸν Ἱερὸ Λόχο των Θηβαίων, στὸν ὁποῖο στρατολογοῦνταν ἀποκλειστικὰ παιδεραστικὰ ζεύγη (Πλουτ. *Πελοπ.* 18.1: *τὸν δ᾽ ἱερὸν λόχον συνετάξατο Γοργίδας πρῶτος ἐξ ἀνδρῶν ἐπιλέκτων τριακοσίων… ἔνιοι δέ φασιν ἐξ ἐραστῶν καὶ ἐρωμένων γενέσθαι τὸ σύστημα τοῦτο*”).[1665]

[1661] Birgalias 1999, 238.

[1662] Αὐτὸς εἶναι κατὰ τὸν Vanggaard ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Σόλων ἀπαγόρευσε τὶς παιδεραστικὲς σχέσεις ἀνάμεσα σὲ δούλους καὶ τοὺς γιοὺς τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν· οἱ δοῦλοι θὰ μεταβίβαζαν τὰ δικά τους χαρακτηριστικὰ στοὺς νέους, βλ. Vanggaard 1972, 65.

[1663] Birgalias 1999, 243.

[1664] Τὴν παιδαγωγικὴ σημασία τῆς παιδεραστίας καταδεικνύουν ἐπίσης οἱ ἐλεγεῖες τοῦ Θέογνη στὰ τέλη τοῦ 6ου-ἀρχὲς 5ου αἰ. π.Χ.

[1665] Γιὰ τὸ θέμα βλ. Reinsberg 1999, 236-37. Στὴ σημασία τοῦ ἔρωτα κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου ἀναφέρεται ὁ Πλούταρχος, στὸν *Ἐρωτικὸ* (17). Χαρακτηριστικὴ μάλιστα εἶναι ἡ φράση (17D): *οὐ μόνον τοίνυν τὰ μαχιμώτατα τῶν ἐθνῶν ἐρωτικότατα, Βοιωτοὶ καὶ*

Περίφημο παράδειγμα τῆς παιδεραστικῆς ἠθικῆς καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων της ἦταν κατὰ τὸν Πλάτωνα (*Συμπ.* 182 c) ὁ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων:
οὐ γάρ, οἶμαι συμφέρει τοῖς ἄρχουσι φρονήματα μεγάλα ἐγγίγνεσθαι τῶν ἀρχομένων, οὐδὲ φιλίας ἰσχυρὰς καὶ κοινωνίας, ὃ δὴ μάλιστα φιλεῖ τά τε ἄλλα πάντα καὶ ὁ ἔρως ἐμποιεῖν· ἔργῳ δὲ τοῦτο ἔμαθον καὶ οἱ ἐνθάδε τύραννοι· ὁ γὰρ Ἀριστογείτονος ἔρως καὶ ἡ Ἁρμοδίου φιλία βέβαιος γενομένη κατέλυσεν αὐτῶν τὴν ἀρχήν.

Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τοῦ Αἰσχίνη:
… παραφέρων πρῶτον μὲν τοὺς εὐεργέτας τοὺς ὑμετέρους, Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους πίστιν καὶ τὸ πρᾶγμα ὡς συνήνεγκε τῇ πόλει διεξιών. […] *Τοιγάρτοι τοὺς τῆς πόλεως μὲν εὐεργέτας, ταῖς δ᾽ ἀρεταῖς ὑπερενηνοχότας, Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ὁ σώφρων καὶ ἔννομος, εἴτε ἔρωτα εἴτε τρόπον χρὴ προσειπεῖν, τοιούτους ἐπαίδευσεν, ὥστε τοὺς ἐπαινοῦντας τὰ ἐκείνων ἔργα καταδεεστέρους δοκεῖν εἶναι ἐν τοῖς ἐγκωμίοις τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων.* (Αἰσχ. *Κατὰ Τιμάρχου*, 132 καὶ 140).
Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἁρμοδίου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος ἀνυψώθηκε ἀπὸ τὴ νεοσύστατη ἀθηναϊκὴ δημοκρατία, ποὺ ἀκόμα κυριαρχεῖτο ἀπὸ τὶς παλαιὲς ἀριστοκρατικὲς οἰκογένειες, παρὰ τὸν μικρὸ καὶ στὴν πραγματικότητα τυχαῖο ρόλο του στὴν ἐκδίωξη τῆς τυραννίας.[1666]

Ὁ παιδαγωγικὸς χαρακτήρας τῆς παιδεραστίας διαφαίνεται ἐπίσης ἀπὸ τὴ μορφή, τὴν ὁποία αὐτὴ εἶχε πάρει στὶς διάφορες δωρικὲς περιοχές. Στὴ Σπάρτη, ὁ ἐραστὴς (*εἰσπνήλας*) ἦταν ὁ κηδεμὼν τοῦ ἐρωμένου (*ἀΐτας*) καὶ ἡ παιδεραστία ἀποτελοῦσε κύριο μέσο διαπαιδαγώγησης. Ἔτσι, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα (*Λακ. Πολ.* II, 13) δὲν ὑπάρχει καλύτερο μέσο ἐκπαίδευσης ἀπὸ τὸν ἔρωτα ἑνὸς τίμιου ἄνδρα γιὰ τὴν ψυχὴ ἑνὸς ὡραίου νέου καὶ τὴν ἄμεμπτη φιλικὴ σχέση ἀνάμεσά τους.[1667] Ἀντίθετα, ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία ἑνὸς νέου ἦταν μεμπτή: *Ὁ δὲ Λυκοῦργος ἐναντία καὶ τούτοις πᾶσι γνοὺς εἰ μέν τις αὐτὸς ὢν οἷον δεῖ ἀγασθεὶς ψυχὴν παιδὸς πειρῷτο ἄμεμπτον φίλον ἀποτελέσασθαι καὶ συνεῖναι, ἐπῄνει καὶ καλλίστην παιδείαν ταύτην*

Λακεδαιμόνιοι καὶ Κρῆτες, ἀλλὰ καὶ τῶν παλαιῶν ὁ Μελέαγρος ὁ Ἀχιλλεὺς ὁ Ἀριστομένης ὁ Κίμων ὁ Ἐπαμεινώνδας· καὶ γὰρ οὗτος ἐρωμένους ἔσχεν Ἀσώπιχον καὶ Καφισόδωρον, ὅς αὐτῷ συναπέθανεν ἐν Μαντινείᾳ καὶ τέθαπται πλησίον….

[1666] Βλ. καὶ τὴν πραγμάτευση τοῦ θέματος καὶ τὴ σημασία τῆς παιδεραστίας γιὰ τὰ κοινὰ βλ. Monoson 2000, 42-51. Ἡ ἀρχικὴ αὐτὴ τάση ἄλλαξε ἀργότερα, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν Θουκυδίδη (Ζ.53.3, Ζ.59.4 -Ζ.60.1) καὶ τὸν Ἀριστοτέλη (*Ἀθ. Πολ.* 18.1-19.2), κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ τυραννία τῶν Πεισιστρατιδῶν ἔγινε σκληρότερη μετὰ τὴ δολοφονία τοῦ Ἱππάρχου.

[1667] Σαρκικὴ διάσταση στὴ σπαρτιατικὴ παιδεραστία δίνει ἀντίθετα ὁ Ἡσύχιος (Λ226): *λακωνικὸς τρόπος· τὸ περαίνειν, καὶ παιδεραστεῖν.*

ἐνόμιζεν· εἰ δέ τις παιδὸς σώματος ὀρεγόμενος φανείη, αἴσχιστον τοῦτο θεὶς ἐποίησεν ἐν Λακεδαίμονι μηδὲν ἧττον ἐραστὰς παιδικῶν ἀπέχεσθαι ἢ γονεῖς παίδων καὶ ἀδελφοὶ ἀδελφῶν εἰς ἀφροδίσια ἀπέχονται.[1668]. Κατὰ τὸν Scanlon ἡ ἀντιμετώπιση τῆς παιδεραστίας ἀπὸ τὴν σπαρτιατικὴ κοινωνία ὡς κοινωνικοῦ θεσμοῦ, ποὺ ὁδηγοῦσε στὴν ἐπίτευξη τῆς στρατιωτικῆς καὶ ἀθλητικῆς ὑπεροχῆς ἀπὸ τὸν νεαρὸ ἄνδρα ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ ἐνηλίκου ἐραστῆ του, συνέβαλε στὴ διάδοση τοῦ θεσμοῦ καὶ σὲ ἄλλες περιοχές[1669].

Στὴν Κρήτη, ὁ ἐραστὴς δήλωνε τὴν πρόθεσή του γιὰ τὴν ἁρπαγὴ ἑνὸς νέου στὴν οἰκογένεια τοῦ δεύτερου καὶ ζητοῦσε τὴ συγκατάθεσή της γιὰ νὰ τὸν ὁδηγήσει σὲ ἄλλη περιοχὴ μὲ σκοπό τὴν ἐκπαίδευσή του στὸ κυνήγι, τὴ χρήση τῶν ὅπλων καὶ τὴ σκληραγωγία του. Ἂν ἡ οἰκογένεια δὲν συμφωνοῦσε ἐμπόδιζε τὴν ἁρπαγή. Ἂν ἔδινε τὴ συγκατάθεσή της ὁ ἐραστὴς (*φιλήτωρ*) ἔπαιρνε τὸν νέο στὸ βουνὸ ἢ στὴν περιοχή, ποὺ εἶχε τὰ κτήματά του γιὰ δύο μῆνες καὶ ὅταν ἐπέστρεφαν χάριζε στὸν ἐρώμενο (*κλεινὸ*) μία πανοπλία, ἕνα κύπελο καὶ ἕνα βόδι, ποὺ θυσιαζόταν στὸ Δία. Ἡ σχέση τους συνεχιζόταν κυρίως κατὰ τὴ διάρκεια πολέμου, στὸν ὁποῖο ὁ ἐρώμενος (*παρασταθὲνς*) συμμετεῖχε ὡς παραστάτης τοῦ ἐραστῆ[1670].

Στὴ Βοιωτία καὶ τὴν Ἠλεία σύμφωνα μὲ τὸν Ξενοφῶντα (*Λακ. Πολ.* II 12), ἡ σχέση ἐραστῆ καὶ ἐρωμένου γινόταν δημόσια γνωστή: "*Λεκτέον δέ μοι δοκεῖ εἶναι καὶ περὶ τῶν παιδικῶν ἐρώτων· ἔστι γάρ τι καὶ τοῦτο πρὸς παιδείαν. Οἱ μὲν τοίνυν ἄλλοι Ἕλληνες ἢ ὥσπερ Βοιωτοὶ ἀνὴρ καὶ παῖς συζυγέντες ὁμιλοῦσιν ἢ ὥσπερ Ἠλεῖοι διὰ χαρίτων τῇ ὥρᾳ χρῶνται·*". Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ πληροφορία ποὺ μᾶς παρέχει ὁ Πλάτων (*Συμπ.* 182 b): "*Καὶ δὴ καὶ ὁ περὶ τὸν ἔρωτα νόμος ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσι νοῆσαι ῥᾴδιος (ἁπλῶς γάρ ὥρισται), ὁ δ᾽ἐνθάδε [καὶ ἐν Λακεδαίμονι] ποικίλος. ἐν Ἤλιδι μὲν γὰρ καὶ ἐν Βοιωτοῖς καὶ οὗ μὴ σοφοὶ λέγειν, ἁπλῶς νενομοθέτηται καλὸν τὸ χαρίζεσθαι ἐρασταῖς, καὶ οὐκ ἄν τις εἴποι οὔτε νέος οὔτε παλαιὸς ὡς αἰσχρόν, ἵνα, οἶμαι, μὴ πράγματ᾽ ἔχωσιν λόγῳ πειρώμενοι πείθειν τοὺς νέους, ἔτε ἀδύνατοι λέγειν.*

[1668] Γιὰ τὴν παιδεραστία στὴν Σπάρτη, βλ. ἀκόμα Meier 1930, 40-42. Cartledge 1981, 17-36· Percy 1996, 73-92· Birgalias 1999, 221-244, ὅπου καὶ πλήρης πραγμάτευση τῶν ἀρχαίων πηγῶν καὶ τῆς νεώτερης βιβλιογραφίας.

[1669] Scanlon 2002, 77-83.

[1670] Ἔφορος *FGrHist* 70 F149 ποὺ παραθέτει ὁ Στράβων *Γεωγραφικά*, 10.4.21 (C 483) . Βλ. ἐπίσης Meier 1930, 37-40· Percy 1996, 29-31· Dodd 2000, 33-41. Πρέπει πάντως νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὁ Πλάτων στὸ τέλος τῆς ζωῆς του δὲν θεωρεῖ ἄσπιλη τὴ σπαρτιατικὴ καὶ κρητικὴ ὁμοερωτικὴ σχέση καὶ τὴν ἐπικρίνει βλ. Πλατ. *Νόμοι*, A 636 καὶ H 836. Ἐπικριτικὴ εἶναι ἀκόμα ἡ ἄποψη τοῦ Πλουτάρχου γιὰ τὴν ἁρπαγὴ τῶν νέων στὴν Κρήτη βλ. Πλουτ. *Περὶ παίδων ἀγωγῆς*, 15: *καὶ τοὺς μὲν Θήβησι καὶ τοὺς ἐν Ἤλιδι φευκτέον ἔρωτας καὶ τὸν ἐν Κρήτῃ καλούμενον ἁρπαγμόν, τοὺς δ᾽ Ἀθήνησι καὶ τοὺς ἐν Λακεδαίμονι ζηλωτέον.*

τῆς δὲ Ἰωνίας καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ αἰσχρὸν νενόμισται, ὅσοι ὑπὸ βαρβάροις οἰκοῦσιν."

Στὴν Ἀθήνα, οἱ παιδεραστικὲς σχέσεις ἦταν γενικῶς ἀποδεκτὲς ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 6ου αἰ. π.Χ. ἂν ὄχι νωρίτερα, ὅπως δείχνει ἡ θεσμοθέτηση νόμου ἀπὸ τὸν Σόλωνα σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο ἀπαγορευόταν στοὺς δούλους ἡ ἄθληση στὰ γυμνάσια καὶ ἡ παιδεραστία[1671]. Σὲ ἕνα ἐλεγειακὸ δίστιχο μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ Σόλων μιλᾶ γιὰ τὴν ἐπιθυμία ἑνὸς νέου[1672]:

Ἔσθ᾽ ἥβης ἐρατοῖσιν ἐπ᾽ ἄνθεσι παιδοφιλήσῃ
μηρῶν ἱμείρων καὶ γλυκεροῦ στόματος.

Ἡ παιδαγωγικὴ καὶ πνευματικὴ λειτουργία τῆς παιδεραστίας ὑμνήθηκε, ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, ἀπὸ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ξενοφῶντα. Ἡ πρακτικὴ ἀποτελοῦσε ἔκφραση τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῶν ἰδεωδῶν της, ἐνῶ ἀντίθετα ὁ Ἀριστοφάνης τὸν διακωμώδησε καὶ τὸν χλεύασε ἔντονα συγκρίνοντας τοὺς ἐρωμένους, ποὺ ἔπαιρναν χρήματα, μὲ τὶς πόρνες καὶ παράλληλα στηλίτευσε ἐκείνους ποὺ ζητοῦσαν ἄλλα δῶρα ὡς ὑποκριτές:[1673]

Χρ. *καὶ τὰς γ᾽ ἑταίρας φασὶ τὰς Κορινθίας,*
ὅταν μὲν αὐτάς τις πένης πειρῶν τύχῃ,
οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν, ἐὰν δὲ πλούσιος,
τὸν πρωκτὸν αὐτὰς εὐθὺς ὡς τοῦτον τρέπειν.
Κα. *καὶ τούς γε παῖδάς φασι ταὐτὸ τοῦτο δρᾶν*
οὐ τῶν ἐραστῶν ἀλλὰ τἀργυρίου χάριν.
Χρ. *οὐ τούς γε χρηστούς, ἀλλὰ τοὺς πόρνους· ἐπεὶ*
αἰτοῦσιν οὐκ ἀργύριον οἱ χρηστοί. Κα. *τί δαί;*
Χρ. *ὁ μὲν ἵππον ἀγαθόν, ὁ δὲ κύνας θηρευτικάς.*
Κα. *αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀργύριον αἰτεῖν ἴσως*
ὀνόματι περιπέττουσι τὴν μοχθηρίαν
(Ἀριστοφ. *Πλοῦτ*. 149-159).

πολλοὺς δὲ καλοὺς ἀπομωμοκότας παῖδας πρὸς τέρμασιν ὥρας
διὰ τὴν ἰσχὺν τὴν ἡμετέραν διεμήρισαν ἄνδρες ἐρασταί,
ὁ μὲν ὄρτυγα δοὺς, ὁ δὲ πορφυρίων,᾽ ὁ δὲ χῆν,᾽ ὁ δὲ Περσικὸν ὄρνιν.
(Ἀριστοφ. *Ὄρνιθ*. 705-7).

[1671] Αἰσχίν. *Κατὰ Τιμάρχου* 138-139.

[1672] Σόλων fr. 74e (West).

[1673] Γιὰ τὴν γενικότερη μὴ ἀποδοχὴ τῶν παιδεραστικῶν σχέσεων κατὰ τὸν 5ο καὶ 4ο αἰ. π.Χ. βλ. Hubbard 1998, 59-69.

Ἡ ἀποδοχὴ ἢ ἡ ἀπαίτηση χρημάτων ἦταν ἐπίσης ἰσοδύναμο τῆς πορνείας γιὰ τὸν Πλάτωνα ὁ ὁποῖος ὅμως ἀναφέρει στὸ *Συμπόσιο* ὅτι κάτι τέτοιο δὲν συνέβαινε μὲ τὶς παιδεραστικὲς σχέσεις:[1674]

> *ἔπειτα τὸ ὑπὸ χρημάτων καὶ ὑπὸ πολιτικῶν δυνάμεων ἁλῶναι αἰσχρόν, ἐάν τε κακῶς πάσχων πτήξῃ καὶ μὴ καρτερήσῃ, ἄν τ᾽ εὐεργετούμενος εἰς χρήματα ἢ εἰς διαπράξεις πολιτικὰς μὴ καταφρονήσῃ· οὐδὲν γὰρ δοκεῖ τούτων οὔτε βέβαιον οὔτε μόνιμον εἶναι, χωρὶς τοῦ μηδὲ πεφυκέναι ἀπ᾽ αὐτῶν γενναίαν φιλίαν. Μία δὴ λείπεται τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ὁδός, εἰ μέλλει καλῶς χαριεῖσθαι ἐραστῇ παιδικά. ἔστι γὰρ νόμος, ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἐρασταῖς ἧν δουλεύειν ἐθέλοντα ἡντινοῦν δουλείαν παιδικοῖς μὴ κολακείαν εἶναι μηδὲ ἐπονείδιστον, οὕτω δὴ καὶ ἄλλη μία ἀνθρώπῳ δουλεία ἑκούσιος λείπεται οὐκ ἐπονείδιστος, αὕτη δ᾽ ἐστὶν ἡ περὶ τὴν ἀρετήν*. (Πλατ. *Συμπ.* 184a-c)

Ἀντίστοιχη ἄποψη διατυπώνει καὶ ὁ Ξενοφῶν:

> *τήν τε γὰρ ὥραν ἐὰν μέν τις ἀργυρίου πωλῇ τῷ βουλομένῳ, πόρνον αὐτὸν ἀποκαλοῦσιν, ἐὰν δέ τις, ὃν ἂν γνῷ καλόν τε κἀγαθὸν ἐραστὴν ὄντα, τοῦτον φίλον ἑαυτῷ ποιῆται, σώφρονα νομίζομεν·…* (Ξεν. *Ἀπομν.* A, VI, 13)

Κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ὅμως ὁ Αἰσχίνης στὸν *Κατὰ Τιμάρχου* λόγο του προσπάθησε νὰ ἀποδείξει ὅτι ὁ Τίμαρχος δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς παρρησίας διότι κατὰ τὴν περίοδο τῆς νεότητάς του εἶχε ὡς ἐρώμενος λάβει χρήματα ἀπὸ τοὺς ἐραστές του, ἦταν δηλαδὴ *ἡταιρηκώς*.[1675]

Οἱ σεξουαλικὲς σχέσεις ὑπῆρχαν στὴν παιδεραστία, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὶς κωμωδίες τοῦ Ἀριστοφάνους[1676] ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Πλάτωνα (*Συμπ.* 183d-e), παρὰ τὸ ἰδεῶδες πρότυπο τῆς ἁγνῆς ἐρωτοτροπίας,[1677] ποὺ ὁ δεύτερος περιγράφει σὲ ἄλλα σημεῖα τῶν ἔργων του: "*πονηρὸς δ᾽ ἔστιν ἐκεῖνος ὁ ἐραστὴς ὁ πάνδημος, ὁ τοῦ*

[1674] Στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία ὑπάρχουν πολλὲς παραστάσεις, στὶς ὁποῖες ὁ ἐραστὴς δίνει χρηματικὸ δῶρο στὸν ἐρώμενο. Γιὰ τὸ θέμα βλ. Reinsberg 250-256.

[1675] Ἡ ἀνδρική πορνεία στεροῦσε ἐν μέρει τὰ πολιτικὰ δικαιώματα σὲ ὅποιον ἐμπλεκόταν σὲ ὁμοφυλοφιλικὴ σχέση ἀντὶ χρημάτων. Ἔχανε τὸ δικαίωμα νὰ παίρνει τὸν λόγο στὴν ἐκκλησία τοῦ δήμου καὶ νὰ συμμετέχει σὲ ἄλλους τομεῖς τῆς πολιτικῆς ζωῆς, βλ. Αἰσχ. *Κατὰ Τιμάρχου*, 3, 18-19, 29· Ἀριστοφ. *Ἱππῆς*, 878-880. Γιὰ τὴν ἀνάλυση τοῦ θέματος καὶ τὴ σχετικὴ νομοθεσία στὴν Ἀθήνα βλ. Cohen 1991, 217-253.

[1676] Βλέπε τὸν σχολιασμὸ τῶν Henderson 1991, 209-219 καὶ Hubbard 1998, 55-56.

[1677] Κατὰ τὴν Keuls στὴν ὁμοφυλοφιλικὴ συμπεριφορὰ τῶν Ἀθηναίων εἶναι χαρακτηριστικὴ κατὰ τὸν 6ο αἰ. π.Χ. ἡ "pseudo-parental" συμπεριφορὰ τῶν ἐραστῶν σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς νομικὲς καὶ ἠθικὲς ἀπαγορεύσεις, ποὺ ἐπιβλήθηκαν κατὰ τὸν 5ο καὶ 4ο αἰ. π.Χ. καὶ οἱ ὁποῖες ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς συνεπακόλουθης ὁμοφυλοφιλίας τῶν ἐνηλίκων καὶ τῆς ὁμοφυλοφιλικῆς πορνείας, βλ. Keuls 1993, 277.

σώματος μᾶλλον ἢ τῆς ψυχῆς ἐρῶν· καὶ γὰρ οὐδὲ μόνιμός ἐστιν, ἅτε οὐ μονίμου ἐρῶν πράγματος. ἅμα γὰρ τῷ τοῦ σώματος ἄνθει λήγοντι, οὗπερ ἤρα, οἴχεται ἀποπτάμενος, πολλοὺς λόγους καὶ ὑποσχέσεις καταισχύνας· ὁ δὲ τοῦ ἤθους χρηστοῦ ὄντος ἐραστὴς διὰ βίου μένει, ἅτε μονίμῳ συντακείς". Πιθανότερο εἶναι βέβαια, ὅπως πιστεύει καὶ ὁ Dover ὅτι οὔτε ὁ ἐραστὴς οὔτε ὁ ἐρώμενος μιλοῦσαν γιὰ τὶς σεξουαλικὲς σχέσεις τους, οὔτε γινόταν κάποια ἐρώτηση ἤ κάποιος ὑπαινιγμὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους γιὰ αὐτές.[1678]

Μεγάλος ἐπίσης ἀριθμὸς παραστάσεων στὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα τῆς περιόδου 560-475 π.Χ. καὶ κυρίως τῶν χρόνων 550-500 π.Χ. ἀπεικονίζουν μία κάποιου εἴδους σαρκικὴ ἐπαφὴ ἀνάμεσα σὲ ἄνδρες καὶ ἀγόρια, τὴ διαμήρια ἐπαφή.[1679] Ἡ αὔξηση καὶ ἀκολούθως ἡ δραστικὴ μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παραστάσεων αὐτῶν στὰ τέλη τοῦ 6ου αἰ. π.Χ. συνδέθηκε ἀπὸ τὸν Shapiro μὲ τὴν ἄνοδο καὶ τὴν πτώση τῶν Πεισιστρατιδῶν.[1680] Κατὰ τὴν ἄποψή του ὁ Πεισίστρατος μὲ τὴν ἄνοδό του στὴν ἐξουσία προσπάθησε νὰ ἑδραιώσει τὶς σχέσεις του μὲ τὶς ἀριστοκρατικὲς οἰκογένειες, στὶς ὁποῖες ἀνῆκαν οἱ ἐραστὲς καὶ οἱ ἐρώμενοι[1681], ἐπειδὴ ἡ παιδεραστία στὴν Ἀθήνα ἦταν πάντοτε ἕνα φαινόμενο τῆς ἀνώτερης τάξης, ποὺ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ τὰ παλαιὰ γένη τῶν ἀριστοκρατῶν.[1682] Ἡ παροχὴ δώρων πρὸς τὸν ἐρώμενο προϋπέθετε ἄλλωστε τὴν οἰκονομικὴ εὐμάρεια τοῦ ἐραστῆ καὶ ἡ συναναστροφὴ στα γυμνάσια τὴν περίσσεια ἐλεύθερου χρόνου. Ἡ μείωση τῶν σχετικῶν παραστάσεων στὰ τέλη τοῦ 6ου αἰ. π.Χ. μετὰ τὴν πτώση τῶν Πεισιστρατιδῶν τὸ 510 π.Χ. δείχνει ἐπίσης τὴν

[1678] Dover 1973, 67. Τὴν ὕπαρξη σεξουαλικῶν σχέσεων στὰ παιδεραστικὰ ζεύγη ἀποδέχεται καὶ ἡ Reinsberg (1999, 259) λόγω τῶν ξεκάθαρων ὑπαινιγμῶν γιὰ ἐρωτικὲς ἡδονές, ποὺ συναντῶνται στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γραμματεία ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴ ποίηση μέχρι τα ἑλληνιστικὰ ἐπιγράμματα.

[1679] Γιὰ τὸ θέμα τῶν παραστάσεων ἐρωτοτροπίας στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία βλ. ἐπίσης Dover 1989, 91-103 καὶ Kilmer 1993a. Στὶς παραστάσεις ἀπεικονίζεται σύμφωνα μὲ τὴ διάκριση τοῦ Beazley ἄλλοτε ὁ ἐραστὴς μὲ λυγισμένα τὰ γόνατα νὰ πιάνει μὲ τὸ ἕνα χέρι τὸ μάγουλο καὶ μὲ τὸ ἄλλο τὰ γεννητικὰ ὄργανα τοῦ ἐρωμένου, ὁ ὁποῖος ἀντιστέκεται, ἄλλοτε ὁ ἐναγκαλισμὸς τοῦ ἐρωμένου ἀπὸ τὸν ἐραστὴ καὶ ἄλλοτε ἡ προσφορὰ δώρων στὸν ἐρώμενο (π.χ. πετεινὸς ἢ λαγός), βλ. Beazley 1947, 3-31. Γιὰ τὶς σκηνὲς ἐρωτοτροπίας βλ. ἀκόμα τὶς πρόσφατες μελέτες τοῦ Lear στὸ Lear & Cantarella 2010.

[1680] Shapiro 1981, 133-143.

[1681] Shapiro 1981, 135-36.

[1682] Reinsberg 1999, 244. Πρακτικὴ τῶν ἀνώτερων κοινωνικῶν στρωμάτων θεωροῦν ἐπίσης τὴν παιδεραστία καὶ ἄλλοι μελετητές. Βλ. ἐνδεικτικὰ Hubbard 1998, 49 καθὼς καὶ Skinner 2005, 118-124.

ἀντίθεση τῆς ἀνερχόμενης δημοκρατικῆς παράταξης γιὰ τὸν ἀριστοκρατικὸ αὐτὸ θεσμό.[1683]

Οἱ σκηνὲς τῆς παιδεραστικῆς ὁμοφυλοφιλικῆς ἐρωτοτροπίας ἐξαφανίσθηκαν ἀπότομα κατὰ τὴν δεκαετία 480-70 π.Χ. καὶ ἀπὸ τὴν ἐρυθρόμορφη ἀγγειογραφία καὶ τὴ θέση τους πῆραν μυθολογικὰ παράλληλα παιδεραστικῶν σχέσεων, ὅπως ἡ ἁρπαγὴ τοῦ Γανυμήδη ἀπὸ τὸν Δία.[1684] Κατὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ σταμάτησαν ἐπίσης οἱ ἑτεροφυλοφιλικὲς ἐρωτικὲς παραστάσεις, ποὺ ἦταν ἰδιαίτερα διαδεδομένες στὴν ὕστερη ἀρχαϊκὴ ἐρυθρόμορφη ἀγγειογραφία. Κατὰ τὸν Shapiro ἡ ἐξήγηση καὶ πάλι βρίσκεται στὴ σταθεροποίηση τῆς ἐπικράτησης τῆς δημοκρατικῆς παράταξης μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ στὴ σημασία, ποὺ ἄρχισε νὰ δίνεται στὴν πυρηνικὴ οἰκογένεια, μὲ ἀποκορύφωμα τῆς τελευταίας τάσης τὸν περίκλειο νόμο γιὰ τοὺς Ἀθηναίους πολίτες τοῦ 451/0 π.Χ. Ἡ διακοπὴ βέβαια τῶν παραστάσεων αὐτῶν δὲν σημαίνει καὶ ἐξάλειψη τοῦ παιδεραστικοῦ θεσμοῦ ἀλλὰ ὅτι οἱ καλλιτέχνες βρῆκαν ἄλλους τρόπους γιὰ νὰ ἀπεικονίζουν τὴν ἐρωτικὴ διάθεση καὶ τὸν θαυμασμὸ τῆς σωματικῆς ὀμορφιᾶς τῶν νέων, ὅπως εἶναι οἱ σκηνὲς λουτροῦ τῶν νέων.[1685] Οἱ ἀθλητικὲς ἄλλωστε σκηνὲς μὲ τὴν παρουσία τοῦ ἔρωτα, ἢ οἱ ὁμοερωτικὲς σκηνὲς στοὺς χώρους τῶν γυμνασίων συνέχισαν στὰ ἀττικὰ ἀγγεῖα μέχρι τὸν 4ο αἰ π.Χ., πρᾶγμα ποὺ δείχνει κατὰ τὸν Scanlon ὅτι ὁ ἀθλητισμὸς ἦταν ἕνα ἀσφαλὲς πεδίο γιὰ τὴν ἀπεικόνιση τῆς παιδεραστίας, ἐπειδὴ ἦταν περισσότερο ἀνοικτὸς καὶ σὲ μὴ ἀριστοκράτες καὶ παράλληλα συνδεόταν μὲ τὸ σύστημα τῆς ἀγωγῆς.[1686] Ἡ σωματικὴ ἄσκηση, ἐκδήλωση ἀρχικὰ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ τρόπου ζωῆς, ἔγινε μὲ τὴν ἑδραίωση τῆς δημοκρατίας γενικὸ παιδαγωγικὸ ἀγαθό.[1687] Σημειώνεται βέβαια ὅτι μέχρι σήμερα οἱ ἐρωτικὲς ἐπιγραφὲς σὲ χώρους ἄθλησης σπανίζουν.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία τῶν ἀρχαϊκῶν χρόνων δὲν λείπουν παραστάσεις, ποὺ ἀπεικονίζουν ὁμοφυλοφιλικὴ πρωκτικὴ ἐπαφή. Αὐτὴ ὅμως, ἀντίθετα ἀπὸ τὴ διαμήρια ἐπαφή, πραγματοποιεῖται ἀνάμεσα σὲ συνομηλίκους,[1688] κωμαστὲς ἢ σατύρους ἤ ἀνάμεσα σὲ ἄνδρες διαφορετικῆς ἡλικίας

[1683] Shapiro 1981, 142.

[1684] Γιὰ τὶς σχετικὲς σκηνὲς βλ. Shapiro 1992, 58-64.

[1685] Shapiro 1981, 142 καὶ Shapiro 2000, 21.

[1686] Scanlon 2002, 89.

[1687] Reinsberg 1999, 245.

[1688] Στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία ἐμφανίζονται σκηνὲς ἐρωτοτροπίας ἐνηλίκων ἀνάλογες μὲ τὶς παιδεραστικές, βλ. Hupperts 1988, 255-265. Ὁρισμένες ὅμως ἀπὸ τὶς σκηνές, ποὺ παρουσίασε ὁ Hupperts ἐντάσσονται στὸ περιβάλλον τῶν διονυσιακῶν κώμων, ὅπως ἔδειξε ὁ Shapiro 2000, 16, 20-21. Ἀντίθετα, σκηνὴ πρωκτικῆς ἐρωτικῆς ἐπαφῆς ἀνάμεσα σὲ νέους, ποὺ δὲν

κατὰ τὴ διάρκεια τῶν διονυσιακῶν κώμων.[1689] Ἡ σεξουαλικὴ ἐπαφὴ διὰ τοῦ πρωκτοῦ ἢ διὰ τοῦ στόματος ἦταν ταπεινωτικὴ καὶ θεωροῦνταν ὑποδούλωση καὶ παθητικότητα, ἡ ὁποία ταίριαζε περισσότερο στὴ γυναικεία φύση καὶ δὲν συμβάδιζε μὲ τὶς ἀντιλήψεις περὶ ἐλεύθερου πολίτη. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ κατὰ τὴν Reinsberg ἡ διὰ τοῦ πρωκτοῦ σεξουαλικὴ ἐπαφὴ ἔχει ἀποσιωπηθεῖ ἀπὸ τὶς σχετικὲς μὲ τὴν παιδεραστία γραπτὲς πηγὲς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς παραστάσεις τῆς ἀγγειογραφίας.[1690]

Ἡ δομὴ τῆς παιδεραστίας καθιστοῦσε δυνατὲς τὶς ὁμοφυλοφιλικὲς σχέσεις ἀλλὰ ἡ ρύθμιση τῆς σεξουαλικῆς συμπεριφορᾶς μποροῦσε νὰ προστατεύσει τὸν ἐρώμενο ἀπὸ τὸν ὑποβιβασμό του στὴν τάξη τῶν ὑποδεεστέρων. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ μόνη ἐρωτικὴ πράξη, ποὺ ἀπεικονίζεται στὸ πλαίσιο τῆς παιδεραστικῆς σχέσης, εἶναι ἡ διὰ τῶν μηρῶν ἐρωτοτροπία, ἡ ὁποία ἱκανοποιοῦσε τὸν ἐραστή, ἀποτελοῦσε δεῖγμα τῆς ἐγκράτειάς του καὶ διαφύλασσε τὴν ἀρετὴ τοῦ ἐρωμένου.[1691] Τὴν ἴδια ἐγκράτεια καὶ ὄχι ἀπροθυμία ἔχει θεωρηθεῖ ὅτι ἀποδίδει στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία ἡ ὄρθια, κατὰ μέτωπον στάση τοῦ ἐρωμένου, ἡ ἄρνηση τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ πέους, ἡ ἀντίσταση στὸ χάδι τοῦ ἐραστῆ καὶ ἡ ἀποφυγὴ τοῦ βλέμματος τοῦ ἐραστῆ ἀπὸ τὸν ἐρώμενο.[1692] Ἡ ἐγκράτεια αὐτὴ γίνεται πιὸ ἐμφανὴς στὴν ἐρυθρόμορφη ἀγγειογραφία, στὴν ὁποία ὁ ἐρώμενος συχνὰ ἐμφανίζεται σφιχτὰ τυλιγμένος στὸ ἱμάτιό του.[1693] Ἔτσι, σύμφωνα μάλιστα μὲ τὴν Reinsberg ἡ ρύθμιση αὐτὴ τῆς ὁμοφυλοφιλικῆς συμπεριφορᾶς κατέληξε στὴν καλλιέργεια καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς παιδεραστίας.[1694] Ἀντίθετα, ἡ

διαδραματίζεται κατὰ τὴ διάρκεια κώμων, ἀπεικονίζει μία κάλπη στὴ Νέα Ὑόρκη, βλ. Shapiro 2000, 18-19 καὶ εἰκ. 7.

[1689] Kilmer 1997, 44 πίν. 7· Shapiro 2000, 16-18.

[1690] Reinsberg 1999, 267-269.

[1691] Dover 1989, 103-109· Reinsberg 1999, 263-73. Κατὰ τὴ Reinsberg (268) δὲν γνωρίζουμε ἂν ἡ διὰ τῶν μηρῶν ἐρωτοτροπία εἶναι ἁπλῶς ἕνας συμβατικὸς καὶ ἐξειδανικευμένος ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνες τρόπος ἀπεικόνισης τῆς σεξουαλικῆς ἐπαφῆς μέσα στὴν παιδεραστικὴ σχέση. Ἡ ἀπεικόνιση αὐτὴ συμβαδίζει ὅμως μὲ τὶς ἀπόψεις γιὰ τὸν ὑποτιμητικό, ὅπως ἔχει ἐπισημάνει καὶ ὁ Dover, γιὰ ἕναν πολίτη χαρακτήρα τῆς πρωκτικῆς σεξουαλικῆς ἐπαφῆς.

[1692] Γιὰ τὸ θέμα βλ. Dover 1989, 91-92· Reinsberg 1999, 266-269· Shapiro 1981, 136-37. Shapiro 2000, 23-24. Κατὰ τὸν DeVries ὅμως, κάποιες χειρονομίες, ποὺ ἔχουν θεωρηθεῖ ὅτι δείχνουν ἀντίσταση, μπορεῖ νὰ σημαίνουν στοργὴ καὶ ἀγάπη, βλ. DeVries 1997, 15-22. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τῆς Keuls γιὰ τὸ σὲ στύση πέος ὁρισμένων ἐρωμένων στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία, βλ. Keuls 1993, 277. Ἀμοιβαία στοργὴ καὶ τρυφερότητα δείχνουν ἐπίσης σκηνές, ποὺ φαίνεται ὅτι ἀποδίδουν φιλὶ μεταξὺ τῶν ἐραστῶν, βλ. Kilmer 1993a, 14-15· DeVries 1997, 20· Shapiro 2000, 22.

[1693] Shapiro 2000, 24.

[1694] Reinsberg 1999, 290.

ἀντίδραση ἑνὸς νέου, ποὺ φεύγει τρομαγμένος βλέποντας τὸ σὲ στύση πέος τοῦ ἐραστῆ, θὰ μποροῦσε κατὰ τὸν Dover νὰ θεωρηθεῖ κατακριτέα, ἀφοῦ ἡ φυγὴ δὲ συνάδει μὲ τὸ ρόλο τοῦ μελλοντικοῦ στρατιώτη καὶ τοῦ πολίτη-ὑποστηρικτῆ τῶν θεμάτων τῆς πόλης.[1695] Σύμφωνα μάλιστα μὲ τὸν Πλάτωνα ὁ ἐρώμενος δὲν αἰσθανόταν εὐχαρίστηση κατὰ τὴν παιδεραστικὴ ἐρωτοτροπία ἀλλὰ συναινοῦσε ἀποβλέποντας στὴν πνευματικὴ καὶ προσωπική του ἐξέλιξη.[1696] Ὁ νέος ἀναμενόταν νὰ γίνει ἕνας γενναῖος στρατιώτης, ἕνας ἱκανὸς πολίτης καὶ τελικὰ νὰ γίνει καὶ ὁ ἴδιος στὸ μέλλον ἕνας ἐραστής.[1697]

Ὡς πρὸς τὶς ἐπιγραφές, δὲν εἶναι βέβαια εὔκολο, ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε νὰ διακριθεῖ ἂν τὰ πολυάριθμα ἐπαινετικὰ χαράγματα, ποὺ χρησιμοποιοῦν τὸ ἐπίθετο καλὸς καὶ τὰ ὁποῖα ἀπαντῶνται στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸν 6ο αἰ. ὡς περίπου τὸ 450 π.Χ. ἀφοροῦν μόνον σὲ νεαροὺς ἐρωμένους ἢ καὶ σε συνομηλίκους, ἂν εἶναι δηλαδὴ παιδεραστικὰ ἢ ὁμοφυλοφιλικά -κάλλιστα θὰ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν καὶ τὰ δύο- μποροῦν ὅμως νὰ συσχετισθοῦν μὲ τὰ γενικότερα ὁμοερωτικὰ ἤθη καὶ ἔθη τῆς ἀριστοκρατικῆς ἀθηναϊκῆς τάξης τοῦ τέλους τοῦ 6ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Ὁ μεγαλύτερος ἄλλωστε ἀριθμὸς τῶν χαραγμάτων αὐτῶν ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ θραύσματα ἀγγείων, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ σὲ συμπόσια. Ἡ μείωση τῶν χαραγμάτων αὐτῶν μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. τὴν ὁποία ὑποδεικνύουν τὰ μέχρι σήμερα εὑρήματα, μπορεῖ νὰ ἐξηγηθεῖ ἀπὸ τὴν ἀντίθεση τῆς ἀνερχόμενης δημοκρατικῆς παράταξης γιὰ τὸν ἀριστοκρατικὸ θεσμὸ τῆς παιδεραστίας, ὅπως ὑποστήριξε ὁ Shapiro, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴ μείωση τῶν συμποσίων, ὡς ἀριστοκρατικὴ πρακτικὴ γιὰ τὸν ἴδιο ἐπίσης λόγο, ὅπως ἔχει παρατηρήσει ὁ Bremmer.[1698]

[1695] Dover 1973, 69. Γιὰ τὴ συγκεκριμένη παράσταση βλ. CVA, Deutchland, 31 III Hd 143 καὶ ἑξῆς.

[1696] Πλατ. *Συμπ.* 184 c-e· *Φαῖδρ.* 240 c-d.

[1697] Henderson 1988, 1258.

[1698] Bremmer 1990, 135-148 καὶ κυρίως 145.

IV
ΑΝΤΑΝΑΚΛΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΙΣΧΡΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

Μὲ τὸν ὅρο ἠθικὴ δὲν νοεῖται ἐδῶ κάποια ἐπεξεργασμένη φιλοσοφικὴ θεώρηση ἀλλὰ οἱ λαϊκὲς πεποιθήσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἐρωτικὴ καὶ σεξουαλικὴ ζωή. Στὸ πλαίσιο τῶν ἐνδιαφερόντων τῆς ἔρευνάς μας, στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ θιγοῦν συνοπτικὰ ὁρισμένα ζητήματα, ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς τοῦ *Σχολιασμένου Καταλόγου* σὲ σύγκριση βέβαια μὲ τὶς φιλολογικὲς πηγές. Ἄλλωστε ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε ἡ σεξουαλικότητα στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα σχετίζεται μὲ τὴν κοινωνικὴ θέση τοῦ ἀτόμου. Αὐτὴ καθόριζε τὴ σεξουαλικὴ ταυτότητα καὶ τὴν ὀρθὴ καὶ ἐπιτρεπόμενη σεξουαλικὴ συμπεριφορά του.[1699]

Οἱ ἐπιγραφές, ποὺ παρουσιάζονται στὸν *Σχολιασμένο Κατάλογο* χωρίζονται σὲ δύο βασικὲς κατηγορίες, τὶς ἑτεροφυλοφιλικὲς καὶ τὶς ὁμοφυλοφιλικές. Συνεπῶς γιὰ νὰ διαπιστώσουμε τὴ λειτουργία τους πρέπει νὰ ἐξετάσουμε τόσο τὶς ἀντιλήψεις γιὰ τὰ δύο φύλα, τὶς μεταξύ τους σχέσεις ὅσο καὶ γιὰ τὰ ἐρωτικά ἤθη τῆς κάθε ἐποχῆς.

Κατὰ τὴν κλασικὴ ἐποχὴ οἱ γυναῖκες χωρίζονταν σὲ δύο κατηγορίες, σὲ αὐτὲς ποὺ εἶχαν τὴν ἰδιότητα τῆς συζύγου ἢ κόρης πολίτη καὶ τὶς "ἄλλες", δηλαδὴ τὶς γυναῖκες, ποὺ ἡ ἠθική τους δὲν ἔχρηζε τόσο μεγάλης προστασίας, ὅπως οἱ σκλάβες, οἱ ἑταῖρες, οἱ πόρνες, οἱ αὐλητρίδες κλπ. Ἂς σημειώσουμε ἐδῶ ὅτι οἱ σχετικὲς φιλολογικὲς πηγὲς ἔχουν γραφεῖ κυρίως ἀπὸ ἄνδρες, ἐνῶ τὰ κείμενα γυναικείας συγγραφῆς τουλάχιστον μέχρι καὶ τὴν κλασικὴ περίοδο εἶναι ἐλάχιστα.[1700] Ἄρα οἱ ἀντιλήψεις, ποὺ μποροῦμε νὰ σχηματίσουμε γιὰ τὸν ἀρχαῖο κόσμο ἀντανακλοῦν τὴν ἀνδρικὴ ἄποψη. Ἀκόμη καὶ ὅταν σὲ ὑστερότερα κείμενα μεταφέρονται "γυναικεῖα" ζητήματα, ὅπως γιὰ παράδειγμα στοὺς *Ἑταιρικοὺς διαλόγους* τοῦ Λουκιανοῦ, ἢ στὶς *Ἑταιρικὲς ἐπιστολές* τοῦ Ἀλκίφρονος, αὐτὰ ἀντανακλοῦν οὐσιαστικὰ τὶς ἀνδρικὲς ἀπόψεις γιὰ τὸ πῶς σκέφτονται καὶ δροῦν στὴ συγκεκριμένη περίπτωση οἱ ἑταῖρες. Πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ περισσότερες πηγές, ποὺ διαθέτουμε διαχρονικά, προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.

Οἱ γυναῖκες τῆς πρώτης κατηγορίας καὶ συγκεκριμένα ἐκεῖνες ποὺ ἀνῆκαν στὰ ἀνώτερα κοινωνικὰ στρώματα ἦταν ἀποκλεισμένες ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ζωή, ὁ κύριος κόσμος τους ἦταν τὸ ἰδιωτικὸ περιβάλλον τοῦ *οἴκου* καὶ δὲν εἶχαν τὴν

[1699] Henderson 1988, 1251. Βλ. καὶ παραπάνω τὸν σχολιασμὸ τῆς ἐνότητας ΙΙΙ τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

[1700] Σίγουρα κάποια ποιητικὰ κείμενα (π.χ. Σαπφώ), βλ. Dover 1974, 95.

δυνατότητα νὰ κυκλοφοροῦν χωρὶς συνοδεία στὴν πόλη. Ἴσως γιὰ αὐτὸ καὶ ἦταν πολὺ κωμικὴ ἡ ὑπόθεση τῶν *Ἐκκλησιαζουσῶν*, ὅπου οἱ γυναῖκες πῆραν τὴ θέση τῶν ἀνδρῶν, ἢ τῆς *Λυσιστράτης* καὶ τῶν *Θεσμοφοριαζουσῶν*, ἔργα στὰ ὁποῖα οἱ γυναῖκες ἐμιμοῦντο ἀνδρικοὺς κοινωνικοὺς ρόλους, ἀναλαμβάνοντας μάλιστα τὶς ὑποθέσεις τοῦ κράτους. Ἂν καὶ στὶς γυναῖκες ὑπῆρχε ἕνα ἐπιτρεπόμενο ἐπίπεδο κοινωνικῆς ζωῆς, ὅπως γιὰ παράδειγμα ἡ ἐπίσκεψη φίλων καὶ γειτόνων, ἡ συμμετοχή τους σὲ ὁρισμένες ἑορτὲς καὶ θυσίες, ἢ ἡ συμμετοχή τους σὲ κηδεῖες καὶ γάμους καὶ ἀκόμα ἡ ἐμφάνισή τους σὲ δικαστήρια, ἐν τούτοις ἡ ὕπαρξη καὶ ἡ ὅποια ἐπιρροὴ τῶν γυναικῶν προσδιοριζόταν ἀπὸ ἐκείνη τοῦ πατέρα τους ἢ τοῦ συζύγου τους[1701]. Ὅπως ἐπίσης ἔχει παρατηρηθεῖ δὲν ὑπῆρχε ἀποκλεισμὸς ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία καὶ τὴ συναναστροφὴ μὲ τοὺς ἄνδρες.[1702] Κατὰ τὸν Θουκυδίδη (Β.45) ἡ μεγαλύτερη δόξα τῆς γυναίκας ἦταν νὰ ἀναφέρεται τὸ ὄνομά της ὅσο τὸ δυνατὸν λιγότερο ἀπὸ τοὺς ἄνδρες: *μεγάλη ἡ δόξα καὶ ἧς ἂν ἐπ᾽ ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ᾖ*.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη (*Ρητορ*. 1361a) χαρακτηριστικὰ τῆς γυναίκας ἦταν ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ φιλεργία: *θηλειῶν δὲ ἀρετὴ σώματος μὲν κάλλος καὶ μέγεθος, ψυχῆς δὲ σωφροσύνη καὶ φιλεργία ἄνευ ἀνελευθερίας*. Οἱ μύθοι καὶ οἱ λατρεῖες ἀλλὰ καὶ τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων τῶν ἀνδρῶν[1703] εἰσήγαγαν τὴ γυναίκα στὸν κόσμο τῆς ἐκπαίδευσης, ἡ ὁποία ὅμως εἶχε περισσότερο κοινωνικὸ χαρακτήρα ἀπὸ ἐκείνη τῶν ἀνδρῶν,[1704] ἐνῶ ἦταν κοινὴ παραδοχὴ ὅλων ἡ φυσικὴ καὶ πνευματικὴ ἀδυναμία τῆς γυναίκας σὲ σχέση μὲ τὸν ἄνδρα.[1705] Οἱ ἀντιλήψεις αὐτὲς προσδιόριζαν τὴν κοινωνικὴ θέση τῆς γυναίκας, κυρίως βέβαια τῆς μεσαίας καὶ ἀνώτερης τάξης. Ἡ γυναίκα τῶν δύο αὐτῶν κοινωνικῶν στρωμάτων ἔπρεπε νὰ τηρεῖ ὁρισμένους κανόνες συμπεριφορᾶς, οἱ ὁποῖοι βέβαια βρίσκονταν σὲ ἄμεση ἐξάρτηση μὲ τὴν οἰκονομικὴ "τάξη" τῆς οἰκογένειας, ποὺ τῆς ἐπέτρεπε νὰ μὴν ἀπασχολεῖται μὲ τὶς παραγωγικὲς δραστηριότητες τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς οἰκογένειας ἀλλὰ νὰ ἐπιβλέπει ἁπλῶς τὸ

[1701] Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι οἱ γυναῖκες προσδιορίζονται συνήθως μέσω τοῦ πατέρα τους ἢ τοῦ συζύγου τους στοὺς καταλόγους τῶν ἀναθημάτων τῆς Ἀκροπόλεως, βλ. Harris 1995, 237.

[1702] Fox 2000, 111.

[1703] Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ λόγια τῆς Λυσιστράτης στὴν ὁμώνυμη κωμωδία τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 1124-1127): "ἐγὼ γυνὴ μέν εἰμι, νοῦς δ ἔνεστί μοι | αὐτὴ δ᾽ ἐμαυτῆς οὐ κακῶς γνώμης ἔχω, | τοὺς δ᾽ ἐκ πατρός τε καὶ γεραιτέρων λόγους | πολλοὺς ἀκούσασ᾽ οὐ μεμούσωμαι κακῶς".

[1704] Keuls 1993, 302.

[1705] Dover 1974, 98-99. Henderson 1988, 1253-54.

προσωπικὸ τοῦ *οἴκου*[1706] χωρὶς βέβαια αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι δὲν διατηροῦσαν κάποιο ἐπίπεδο κοινωνικῶν ἐπαφῶν καὶ συναναστροφῶν, ὅπως ἔχει δείξει ὁ Cohen.[1707]

Διαφορετικὴ ἦταν ἡ κατάσταση τῶν γυναικῶν τῆς κατώτερης καὶ κυρίως τῆς ἀγροτικῆς τάξης, οἱ ὁποῖες ἔπρεπε ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ συμμετέχουν στὴν παραγωγικὴ διαδικασία τοῦ *οἴκου*, λόγω τῶν περιορισμένων οἰκονομικῶν πόρων καὶ τῆς ἔλλειψης χεριῶν, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ φέρουν σὲ πέρας τὴν παραγωγή.[1708] Αὐτὲς οἱ γυναῖκες πιθανῶς ἔρχονταν πιὸ εὔκολα σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ἄλλο φύλο. Βέβαια, ἐθεωρεῖτο μοιχεία καὶ ἐτιμωρεῖτο αὐστηρότατα ἡ σεξουαλικὴ ἐπαφὴ μὲ γυναίκα-σύζυγο πολίτη καὶ ὁ μοιχὸς ἐτιμωρεῖτο βαρύτατα.[1709] Ὁ ἀτιμασμένος προστάτης-σύζυγος ἢ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς οἰκογένειας - μποροῦσε μάλιστα νὰ σκοτώσει τὸν μοιχό, ἐὰν τὸν ἔπιανε ἐπ᾽ αὐτοφόρῳ.[1710] Σὲ ἄλλες περιπτώσεις ὁ προστάτης καὶ ὁ μοιχὸς μποροῦσαν νὰ φθάσουν σὲ συμβιβασμό, ὥστε ὁ μοιχὸς νὰ πληρώσει ἕνα χρηματικὸ ποσὸ ἢ νὰ δικασθεῖ[1711] ἢ ἀκόμη καὶ νὰ διαπομπευθεῖ δημόσια.[1712] Ὅπως χαρακτηριστικὰ ἀναφέρει ὁ Dover, οἱ περιορισμοὶ στὴ συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν στὴν κοινωνικὴ ζωή, ὁδηγοῦσαν στὴν ἰσότιμη κατάταξη τῶν γυναικῶν ἀνάμεσα σὲ ἄλλα εὐχάριστα πράγματα, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ γευθεῖ ἕνας ἄνδρας, ὅπως εἶναι τὰ ψάρια ἢ τὸ κρασί. Μία ἡδονὴ ποὺ γιὰ κάποιους φιλοσόφους ἔπρεπε νὰ καταναλώνεται μόνον ὅταν ἦταν ἀναγκαία γιὰ τὴν ψυχικὴ ἰσορροπία τοῦ ἄνδρα ἢ σύμφωνα μὲ κάποιες ἀκραῖες ἀπόψεις, ὅταν ἔπρεπε ὁ ἄνδρας νὰ ἀποκτήσει παιδιά.[1713]

[1706] Ἡ ἀρχαία Ἀθηναία ὡς νόμιμη σύζυγος ἦταν ἡ φύλακας τοῦ *οἴκου* δεδομένου ὅτι μέσω αὐτῆς καὶ τῶν παιδιῶν της μεταβιβαζόταν ἡ ἰδιότητα τοῦ πολίτη καὶ ἡ ἰδιοκτησία τῶν ἀγαθῶν, βλ. Mossé 2004, 63.

[1707] Βλ. Pomeroy 1975, 79-80· Cohen 1990, 156-158· Cohen 1991, 119-122. Γιὰ τὸν ρόλο τῆς γυναίκας στὴν διευθέτηση τῶν θεμάτων τοῦ *οἴκου* βλ. ἐπίσης Henderson 1988, 1251-53.

[1708] Βλ. Cohen 1990, 156·

[1709] Σύμφωνα μὲ τὸν Dover (1974, 209) ἡ μοιχεία ἀφοροῦσε στὴν ἀποπλάνηση ὄχι μόνο τῆς συζύγου, ἀλλὰ καὶ τῆς χήρας μητέρας, τῆς ἀνύπανδρης κόρης, τῆς ἀδελφῆς ἢ τῆς ἀνηψιᾶς ἑνὸς πολίτη. Ἀντίθετη εἶναι ἡ ἄποψη τοῦ Cohen, ποὺ θεωρεῖ ὅτι τὸ ἀδίκημα τῆς μοιχείας ἀφοροῦσε μόνον στὴ σύζυγο, βλ. Cohen 1990, 147 καὶ Cohen 1991, 134-144 καὶ κυρίως 142-144.

[1710] Δημοσθ. *Κατ᾽ Ἀριστοκράτους* 53-55, ὅπου ἀναγιγνώσκεται καὶ σχολιάζεται ἀπὸ τὸ Δημοσθένη ὁ σχετικὸς νόμος. Ἐπίσης Λυσίου, *Ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθένους φόνου* 30-31

[1711] Λυσίου, *Ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθένους φόνου*, 25-27.

[1712] Βλ. Ἀριστοφ. *Νεφέλαι* 1083, ὅπου περιγράφεται μὲ γλαφυρὸ τρόπο ἡ δημόσια διαπόμπευση ἑνὸς μοιχοῦ. *Τί δ᾽ ἢν ῥαφανιδωθῇ πιθόμενός σοι τέφρᾳ τε τιλθῇ, ἕξει τινὰ γνώμην λέγειν τὸ μὴ εὐρύπρωκτος εἶναι*; Γιὰ τὴ διεξοδικὴ ἀνάλυση τοῦ θέματος τῆς μοιχείας βλ. ἐπίσης Mossé 2004, 61-63· Cohen 1990, 147-165· Cohen 1991, 131-215.

[1713] Dover 1974, 212 -13.

Ἡ κατηγορία τῆς μοιχείας διατυπώνεται σὲ ἕνα ὄστρακο, ποὺ χρησιμοποιήθηκε στὴ διαδικασία τοῦ ὀστρακισμοῦ (**39/A39**): Μεγακλῆς | hιπποκράτος | μοιχὸς καθὼς καὶ στὴ βάση ἑνὸς κορινθιακοῦ σκύφου (**31/A31**): Σικέλε καλέ τοι δοκεῖ τõι μοιχõι. Στὸ πρῶτο χάραγμα μποροῦμε νὰ θεωρήσουμε ὅτι ἡ διατύπωση τῆς κατηγορίας ἀποτελεῖ περισσότερο ἕνα ὑβριστικὸ καὶ συκοφαντικὸ σχόλιο λόγω πολιτικῆς ἀντιπάθειας καὶ λιγότερο μία οὐσιαστικὴ καὶ κυριολεκτικὴ κατηγορία. Στην περίπτωση μάλιστα αὐτὴ ἡ ἐπιλογὴ τῆς κατηγορίας δὲν ἦταν τυχαία. Ὁ ἐπιθυμῶν τὸν ὀστρακισμὸ τοῦ Μεγακλέους προσέθεσε στὴν ἐπιλογή του μία πολὺ βαρειὰ ἠθικὴ κατηγορία μὲ ἐμφανὴ σκοπὸ τὸν στιγματισμό του καὶ ἄρα τὴν ἐπιβεβαίωση καὶ δικαιολόγηση τῆς ἐπιλογῆς του. Τὸ ἄλλο χάραγμα (**31/A31**), στὸ ὁποῖο διατυπώνεται ἡ κατηγορία τῆς μοιχείας, ἔχει περισσότερο περιπαικτικὸ τόνο, καὶ δὲν ἀποκλείεται ὁ ἴδιος ὁ χαράκτης νὰ αὐτοχαρακτηρίζεται ὡς μοιχός,[1714] ἀποκτώντας ἔτσι τὸν "τίτλο" τοῦ γυναικᾶ καὶ τοῦ καταφερτζῆ τῶν γυναικῶν. Ἂν ὅμως ἡ ἀναγραφὴ τοῦ χαράγματος ἔγινε ἀπὸ κάποιο τρίτο πρόσωπο ἔστω καὶ μέσα σὲ ἕνα συμποσιακὸ περιβάλλον, τότε τὸ περιεχόμενο τοῦ μηνύματος μετατρέπεται σὲ σοβαρὴ ἠθικὴ μομφή, τὴν ὁποία ὁ μοιχὸς δὲν θὰ ἤθελε νὰ ἀκούσει δημόσια.

Στὴν ἄλλη κατηγορία τῶν γυναικῶν ἐντάσσονται οἱ ἑταῖρες, οἱ πόρνες,[1715] οἱ αὐλητρίδες καὶ οἱ σκλάβες, γυναῖκες, ποὺ μετεῖχαν κατὰ κάποιο τρόπο στὸν κόσμο τῶν ἀνδρῶν. Οἱ ἑταῖρες δὲ ὑπόκειντο στὶς καταπιέσεις τῶν ὑπολοίπων γυναικῶν, ἦταν οἱ γυναῖκες τοῦ «ἔξω», ποὺ συμμετεῖχαν σὲ συμπόσια, διαχειρίζονταν χρήματα, μιλοῦσαν στοὺς ἄνδρες ὡς ὅμοιες πρὸς ὅμοιο καὶ δὲν ἀποτελοῦσαν ἕνα πρόσωπο στὸ περιθώριο[1716]. Οἱ περισσότερες μάλιστα ἀπὸ τὶς ἑτεροφυλοφιλικὲς ἐπιγραφὲς τοῦ *Σχολιασμένου Καταλόγου*, στὶς ὁποῖες κάποια γυναίκα ἐπαινεῖται ὡς καλὴ (κατὰ χρονολογικὴ σειρά: **2/A2, 15/A15, 31/A31, 47/A47, 35/A35, 42/A42, 90/KE1, 94/KE5,**

[1714] Πρβλ. τὸν κῶμο τοῦ Δικαιόπολη στοὺς *Ἀχαρνῆς* τοῦ Ἀριστοφάνους, ὅπου ὁ Φαλῆς χαρακτηρίζεται ὡς μοιχὸς καὶ παιδεραστὴς (στ. 263 -65): *Φαλῆς ἑταῖρε Βακχίου | ξύγκωμε νυκτοπεριπλάνη|τε μοιχὲ παιδεραστά.*

[1715] Οἱ ὅροι ἑταίρα καὶ πόρνη παρουσιάζονται συχνὰ συναφεῖς στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γραμματεία, ἂν καὶ ἡ λέξη ἑταίρα ἔχει περισσότερο εὐφημιστικὸ περιεχόμενο βλ. McClure 2009, 37-51. Ἀντίθετα σύμφωνα μὲ τὸν E. Cohen (2003, 220-221), ὁ ὁποῖος στηρίζεται σὲ χωρία τοῦ Αἰσχίνου καὶ τοῦ Δημοσθένους, οἱ ἑταῖρες ἦταν ἐλεύθερες καὶ οἱ πόρνες δοῦλες, βλ. Αἰσχ. *Κατὰ Τιμάρχου* 123: *ἃ δὲ πείθει σε Δημοσθένης λέγειν, οὐκ ἀνδρός ἐστιν ἐλευθέρου, ἀλλὰ πόρνου περὶ τῶν τόπων διαφερομένου*. Δημοσ. 59.113: *ἡ μὲν τῶν πορνῶν ἐργασία ἥξει εἰς τὰς τῶν πολιτῶν θυγατέρας...τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν εἰς τὰς ἑταίρας, ἂν ἄδειαν λάβωσι τοῦ ἐξεῖναι αὐτοῖς παιδοποιεῖσθαι ὡς ἂν βούλωνται καὶ τελετῶν καὶ ἱερῶν καὶ τιμῶν μετέχειν τῶν ἐν τῇ πόλει.*

[1716] Mossé 2004, 83.

228/Σ4, 239/Σ14, 241/Σ17, 98/ΚΕ9, 75/Π4, 101/Μ2, 176/Θ8, 177/Θ9, 179/Θ10), ἀναφέρονται σὲ ἑταῖρες ἢ πόρνες καὶ ὄχι σὲ κόρες τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν, ὅπως ἔχει ὑποστηρίξει ἡ Kreilinger,[1717] δεδομένου ὅτι ἔχουν χαραχθεῖ σὲ ἀγγεῖα, ποὺ μποροῦσαν νὰ ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ σὲ συμπόσια (**15/Α15, 31/Α31, 90/ΚΕ1, 94/ΚΕ4, 228/Σ4, 239/Σ14, 241/Σ16, 98/ΚΕ9, 75/Π4, 101/Μ2**),[1718] σὲ σκεύη καλλωπισμοῦ, ὅπως εἶναι τὰ ἀλάβαστρα (**10/Α10, 70/Α70**), οἱ λήκυθοι (**47/Α47**),[1719] σὲ ἄλλα ἀντικείμενα, ποὺ σχετίζονται μὲ ἑταῖρες, ὅπως εἶναι τὰ σφονδύλια ἀδραχτιοῦ (**2/Α2**), ἀλλὰ καὶ σὲ κτήρια (**42/Α42, 177/Θ9**, **178/Θ10, 176/Θ8**). Τέτοιου εἴδους μηνύματα, ἀκόμα καὶ ἂν εἶναι ἐπαινετικά, δὲν θεωρῶ ὅτι θὰ ἀναγράφονταν δημόσια γιὰ τὶς γυναῖκες τοῦ *οἴκου*, ὁποιασδήποτε περιοχῆς τῆς Ἑλλάδος. Στὸ ἴδιο συμπέρασμα ὁδηγοῦν καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν (**15/Α15**: Ἀφροδισία, **31/Α31**: Σικέλη, **42/Α42**: Βουβάλιον, **33/Α33**: Σικέλα, **90/ΚΕ1**: Θεττάλα). Σὲ ἑταῖρες φυσικὰ ἀναφέρονται καὶ ἄλλες ἐπιγραφές, ὅπως ἡ ἐπιγραφὴ **301/D8** ποὺ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ ἕνα σκεύος καλλωπισμοῦ (πυξίδα) ἀλλὰ καὶ οἱ ὑβριστικοῦ(;) περιεχομένου ἐπιγραφές, στὶς ὁποῖες κάποια γυναίκα ἀναφέρεται ὡς καταπύγαινα (**64/Α64, 33/Α33**) ἢ λαικάστρια (**63/Α63, 38/Α38, 37/Α37**). Μάλιστα, ἡ φράση καὶ λαικάστρια ἔχει χαραχθεῖ σὲ ἕνα σφονδύλι

[1717] Κατὰ τὴν Kreilinger τὸ ἐπίθετο *καλὴ* ἀναφέρεται σὲ κόρες τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν, ποὺ ἦταν γνωστὲς γιὰ τὴν ὀμορφιά τους πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο τους, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τοὺς στίχους 642-647 τῆς *Λυσιστράτης* τοῦ Ἀριστοφάνους, βλ. Kreilinger 2006, 232 καὶ Kreilinger 2007, 172-173. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει ὅμως νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι ἡ φράση ἡ *παῖς καλὴ* ἀναγράφεται σὲ ἀγγεῖα, ποὺ φαίνεται ὅτι ἀπεικονίζουν ἑταῖρες σὲ συμπόσια, ὅπως γιὰ παράδειγμα ἡ παράσταση στὸ μετάλλιο τῆς κύλικας ARV^2, 436.97 τοῦ α΄ τετάρτου τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (Beazley Archive ἀριθ. 205143), ἡ ὁποία ἀποδίδεται στὸν Δούρι ἀπὸ τὸν Beazley ἢ στὸν Ζωγράφο τοῦ Λονδίνου Ε 55 ἀπὸ τὸν Guy καὶ βρίσκεται σήμερα σὲ ἰδιωτικὴ συλλογή.

[1718] Γιὰ τὰ εἴδη τῶν συμποσιακῶν ἀγγείων βλ. πιὸ πρόσφατα Lynch 2011 και ειδικότερα 77-79.

[1719] Τὰ ἀλάβαστρα καὶ οἱ λήκυθοι ἐμφανίζονται συχνὰ στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία σὲ σκηνὲς ποὺ εἰκονίζουν ἑταῖρες· θεωροῦνται σκεύη ποὺ χρησιμοποιοῦνταν κατὰ τὴν προετοιμασία τῶν ἑταιρῶν γιὰ τὰ συμπόσια καὶ συμβόλιζαν κατὰ τὴν Fischer (2008, 108-117) τὴν πολυτέλεια, τὴ ματαιοδοξία καὶ την ξεγνοιασιά. Ἡ ἐρωτικὴ χρήση τῶν ἀλαβάστρων ὑποδηλώνεται ἐπίσης ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη στὴ *Λυσιστράτη*, στ. 942-949: Κι. *Οὐχ ἡδὺ τὸ μύρον μὰ τὸν Ἀπόλλω τουτογί,* | *εἰ μὴ διατριπτικόν γε κοὐκ ὄζον γάμων*. | Μν. *Τάλαιν᾽ ἐγὼ τὸ Ῥόδιον ἤνεγον μύρον*. | Κι. *ἀγαθόν· ἔα αὔτ᾽ ὦ δαιμονία*. Μν. *Ληρεῖς ἔχων*. | Κι. *Κάκιστ᾽ ἀπόλοιθ᾽ ὁ πρῶτος ἔψησας μύρον*. | Μν. *Λαβὲ τόνδε τὸν ἀλάβαστρον*. Κι. *ἀλλ᾽ ἕτερον ἔχω* | *ἀλλ᾽ ᾠζυρὰ κατάκεισο καὶ μή μοι φέρε* | *μηδέν*. Στοὺς *Ἀχαρνῆς* ἐπίσης ὁ σεξουαλικὸς ὑπαινιγμὸς γιὰ τὴ χρήση ἑνὸς μυροδοχείου εἶναι ἐμφανὴς (στ. 1063-1066): *ὕπεχ᾽ ὧδε δεῦρο τοὐξάλειπτρον ὦ γύναι.* | *οἶσθ᾽ ὡς ποιεῖτε; τοῦτο τῇ νύμφῃ φράσον*, | *ὅταν στρατιώτας καταλέγωσι, τουτῳὶ* | *νύκτωρ ἀλειφέτω τὸ πέος τοῦ νυμφίου*. Γιὰ τὴν οἰκιακὴ χρήση των ληκύθων καὶ γιὰ τὴν παρουσία τους σὲ σύνολα συμποσίων βλ. Lynch 2011, 135-140.

ἀδραχτιοῦ ἀπὸ τὴν Ἀγορὰ τῆς Ἀθήνας καὶ ἀποτελεῖ σημαντικὴ ἀπόδειξη γιὰ τὴ σύνδεση μιᾶς ἑταίρας ἢ πόρνης μὲ τὸ γνέσιμο.[1720] Σὲ ἑταῖρες ἀναφέρονται ἐπίσης καὶ ἄλλες ἐπιγραφὲς στὶς ὁποῖες γίνεται λόγος γιὰ "πολύπλοκες" ἐρωτικὲς σχέσεις (**226/Σ2, 242/Σ18, 251/ΙΤ9**) ἢ ἀναγράφεται δημόσια ὅτι κάποια γυναίκα πυγίζεται (**122/ΕΠ 11, 242/Σ17, 112/ΕΠ1, 113/ΕΠ2, 121/ΕΠ10**).

Ἀντίθετα λίγες θὰ μποροῦσαμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι οἱ ἐπιγραφὲς ποὺ φαίνεται ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρονται σὲ ἀξιοσέβαστες γυναῖκες καὶ ἐκφράζουν ἁπλῶς τὴν ἐρωτικὴ ἐπιθυμία τοῦ χαράκτη τους. Σε αὐτὲς μπορεῖ νὰ ἐνταχθεῖ ἡ ἐπιγραφὴ **166/ΚΟ7** στὶς Κορσιές, τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν τῆς ἐπιγραφῆς **88/Π17** ποὺ ἔγραψαν κάποιοι φρουροὶ τοῦ Τείχους Δυμαίων, ἡ ἐπιγραφὴ **150/Κ5** σὲ βράχο τῆς Κέας, πιθανῶς ἡ ἐπιγραφὴ **91/ΚΕ2** , οἱ ἐπιγραφὲς στὶς ὁποῖες τὸ ὄνομα τῆς γυναίκας ἀναφέρεται μὲ ἰσοψηφισμοὺς γιὰ λόγους διακριτικότητας (**250/ΙΤ8, 275/ΜΑ17, 276/ΜΑ18, 278/ΜΑ20**) καὶ ὁρισμένες ἐπιγραφὲς σὲ ταφικὰ κτίσματα, συνήθεις τόπους ἐρωτικῶν συνευρέσεων (**281/ΜΑ23, 285/ΠΑΛ 2**).

Οἱ ἀντιλήψεις σχετικὰ μὲ τὴν γυναίκα ἀποτελοῦν τὴ μία πλευρὰ τοῦ θέματος· ἡ ἄλλη πλευρὰ εἶναι οἱ ἀντιλήψεις γιὰ τὶς ἐρωτικὲς σχέσεις μεταξὺ ἀνδρῶν. Οἱ ἀπόψεις αὐτὲς ἐξαρτῶντο κατὰ πολὺ καὶ πάλι ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ τάξη καὶ τὸν κοινωνικὸ ρόλο τοῦ ἀτόμου, δηλαδὴ ἂν ἦταν πολίτης ἢ δοῦλος. Ὁ ἀληθινός, ὁ θεμελιωμένος στὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ὁμοφωνία ἔρωτας, ἀναπτυσσόταν κατὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες μόνον ἀνάμεσα σὲ ὅμοιους κοινωνικὰ καὶ ὑψηλὰ ἱσταμένους ἠθικὰ συντρόφους, καὶ ὄχι μὲ γυναῖκες, παιδιά ξένους καὶ δούλους.[1721] Ἡ

[1720] Ἡ συζήτηση γύρω ἀπὸ τὸ θέμα εἶναι μεγάλη. Κατὰ τὸν Beazley ἡ ἀπεικόνιση τοῦ γνεσίματος ὑποδηλώνει ἀξιοσέβαστη γυναίκα, βλ. Beazley 1931, 121. Ἀντίθετα ὁ Rodenwaldt (1933, 7-22) ὀνομάζει "spinning hetaira" τὴ γυναίκα, ποὺ ἀπεικονίζεται στὴν ἀττικὴ ἀγγειογραφία νὰ γνέθει καὶ συγχρόνως νὰ συναλλάσσεται μὲ ἄνδρες (τοὺς πελάτες της) καθὼς καὶ τὶς γυναῖκες μὲ πολυτελὴ ἐνδυμασία, ποὺ ἀπεικονίζονται νὰ γνέθουν. Κατὰ τὸν ἴδιο οἱ ἑταῖρες ἔδειχναν ἀξιοσέβαστες ὅταν ἔγνεθαν καὶ ἄρα μποροῦσαν νὰ πετύχουν μεγαλύτερο ἀντίτιμο ἀπὸ τοὺς πελάτες τους γιὰ τὶς ὑπηρεσίες τους. Ἀντίθετα, παραβλέποντας τὴν πολυτελὴ καμιὰ φορὰ ἐνδυμασία τῶν γυναικῶν αὐτῶν, ὁ Chrome (1966, 245-247) θεωρεῖ ὅτι οἱ γνέθουσες ἦταν φτωχὲς γυναῖκες, ποὺ στράφηκαν στὸ ἐπάγγελμα ὕστερα ἀπὸ παρακίνηση πλούσιων ἀνδρῶν. Γιὰ τὴ σύνδεση ἑταιρῶν καὶ ἐριουργίας ὑπάρχει μεγάλη βιβλιογραφία, βλ. ἐνδεικτικὰ Keuls 1983a, 23-40· Keuls 1983b, 226-229· Keuls 1985, 258-59· Cohen 2003, 218-227 καὶ πιὸ πρόσφατα Fischer 2008, 165-199, ἡ ὁποία ἐπίσης θεωρεῖ ὅτι πολλὲς γνέθουσες τῆς ἀττικῆς ἀγγειογραφίας ἦταν πόρνες. Σημειώνεται ὅτι κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τῆς οἰκίας Ζ στὸν Κεραμεικό, ἡ ὁποία ἔχει ταυτισθεῖ μὲ χαμαιτυπεῖον, βρέθηκε μεγάλος ἀριθμὸς ὑφαντικῶν βαρῶν καὶ ἀγγείων πόσεως, βλ. Lind 1988, 158-169.

[1721] Halperin 1990, 30-32.

παιδεραστία ἐπιτελοῦσε τὸ σκοπὸ αὐτό. Ὅπως ὅμως ἤδη ἀναφέρθηκε, ἡ παιδεραστία ἦταν ἕνας θεσμὸς τῆς ἀνώτερης τάξης, τὸν ὁποῖο δὲν ἀποδέχονταν οἱ κατώτερες, οἱ ὁποῖες ἄλλωστε εἶχαν νὰ λύσουν περισσότερα καθημερινὰ προβλήματα ἀπὸ τὸ νὰ κυνηγοῦν στὰ γυμναστήρια καλοφτιαγμένα ἀγόρια.[1722] Ἡ δημοκρατία καὶ ἡ εἴσοδος τῶν δημοκρατικῶν μαζῶν στὸ προσκήνιο περιόρισε τὸν παιδεραστικὸ ἔρωτα, ποὺ ἀντιμετωπιζόταν ὡς ἕνα θεσμικὸ στάδιο τῆς εὐρύτερης ἐκπαίδευσης τῶν μελῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν. Βέβαια, καὶ στὴν περίπτωση αὐτή, οἱ πληροφορίες ποὺ διαθέτουμε προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἐνῶ πολὺ λιγότερες εἶναι οἱ πληροφορίες γιὰ ἄλλες περιοχές καὶ κυρίως γιὰ αὐτές, στὶς ὁποῖες εἶχαν ἐπικρατήσει ὀλιγαρχικὰ-ἀριστοκρατικὰ καθεστῶτα. Πάντως καὶ στὴν περίπτωση τῆς παιδεραστίας τὸ ἀγόρι, ποὺ θὰ ὑπέκυπτε στὶς ὀρέξεις τοῦ ἐραστῆ του θὰ ἀντιμετώπιζε τὴν κοινωνικὴ κατακραυγὴ καὶ ἦταν πολὺ δύσκολο νὰ ἀποκρούσει κατηγορίες γιὰ πορνεία.[1723] Ἡ λαϊκὴ ἀντίληψη ἦταν πολὺ πιὸ αὐστηρὴ ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτὸ καὶ ὅπως εἴδαμε καὶ ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν *Πλοῦτο* τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 153-159), ἀκόμη καὶ τὰ "ἀθῶα" δῶρα πρὸς τὰ νεαρὰ ἀγόρια μποροῦσαν εὔκολα νὰ ἑρμηνευθοῦν ἢ νὰ παρερμηνευθοῦν ὡς ἀμοιβὴ γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ σώματός τους. Φυσικά, ἡ τιμωρία γιὰ τὴν ἄσκηση πορνείας, ποὺ ἦταν ἡ στέρηση πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἀφοροῦσε στοὺς πολίτες τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας καὶ δὲ σήμαινε τίποτα γιὰ τοὺς δούλους ἢ τοὺς ξένους.[1724]

Ὁ χαρακτηρισμὸς *πόρνος* περιέχεται σὲ δύο χαράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε μὲ βεβαιότητα ὅτι ἀναφέρονται σὲ νέους, δηλαδὴ ἐρωμένους, ἢ σὲ ἐνήλικες. Στὸ χάραγμα τῆς Θήρας (**137/ΘΡ1**): Ἔνπυλος τάδε…πόρνος, κάποιος ἄλλος χάραξε τὴ λέξη πόρνος μετὰ τὴν κύρια ἀναγραφή, ἀποδίδοντας ἔτσι στὸν Ἔμπυλο τὴ βαρύτατη κατηγορία τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος ἐπὶ χρήμασι. Ἀνάλογη σημασία ἔχει καὶ ἡ ὑστερότερη (400-350 π.Χ.) ἐπιγραφὴ ἀπὸ τὸν Θορικὸ (**52/Α52**): Χάρης πόρνος καλ̣ός [ἀ]γ|ο̣ρ̣αῖος, ὅπου σὲ ἕνα κεντρικὸ σημεῖο τοῦ Θορικοῦ δίπλα στὸ θέατρο, κάποιος "περιγράφει" τὶς ἰδιότητες, ποὺ εἶχε ὁ Χάρης. Ἐὰν μάλιστα ἦταν ἕνας Ἀθηναῖος πολίτης, ἡ σχετικὴ κατηγορία ἐπέσειε ἀκόμη καὶ τὴν ἀφαίρεση πολιτικῶν του δικαιωμάτων.

[1722] Βλ. τὴ σχετικὴ ἀπὸ τὸν Hubbard πραγμάτευση τοῦ θέματος, Hubbard 1998, 48-78 καὶ κυρίως 49-50.

[1723] Πληροφορίες γιὰ τὶς δίκαιες ἢ ἄδικες κατηγορίες, ποὺ μποροῦσε νὰ δεχθεῖ ἕνα ἀγόρι ἢ ἕνας νέος, ποὺ διατηροῦσε σεξουαλικὲς σχέσεις μὲ μεγαλύτερους ἄνδρες μποροῦμε νὰ ἀντλήσουμε ἀπὸ τὸν *Κατὰ Τιμάρχου* λόγο τοῦ Αἰσχίνη.

[1724] Αἰσχ. *Κατὰ Τιμάρχου*, 74, 119, 123, 195· Dover 1974, 115-116.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραμένουμε προσηλωμένοι μόνον στὸν παιδεραστικὸ ἔρωτα, ἀλλὰ νὰ ἔχουμε κατὰ νοῦ καὶ τὴν ὁμοφυλοφιλία μεταξὺ ἐνηλίκων, ἡ ὁποία ἦταν κατακριτέα μὲ ἠχηρὸ τρόπο ἀπὸ τὶς λαϊκὲς τάξεις, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη, γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ ἀνοιχτὴ παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία ἀποτελοῦσε λόγο γιὰ τὴ διατύπωση χονδροειδῶν ἀστείων.[1725] Στὸ πλαίσιο αὐτὸ (ἀλλὰ καὶ στὸ παιδεραστικὸ) θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν οἱ λέξεις *καταπύγων*, *κίναιδος* καὶ *παθικός*.

Ὁ φαλλὸς ἦταν ἔνδειξη τῆς ἀρρενοπότητος καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ἄνδρα.[1726] Ὡς ἐνσάρκωση τῆς ἀνδρικῆς ἱκανότητας ἢ τῆς ἀπειλῆς μιᾶς βίαιης διείσδυσης, λειτουργοῦσε παράλληλα καὶ ὡς μέσο ἐκφοβισμοῦ ἀλλὰ καὶ ὡς ἀποτρεπτικὸ σύμβολο.[1727] Ἡ διείσδυση τοῦ πέους κατὰ τὴ διάρκεια τῆς σεξουαλικῆς πράξης θεωροῦνταν ἐπίθεση, ὑποδούλωση καὶ ταπείνωση. Ἡ σύνδεση μάλιστα τῆς σεξουαλικότητας στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα μὲ τὴν κοινωνικὴ θέση τοῦ ἀτόμου,[1728] εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα ἡ σεξουαλικὴ ἐπαφὴ διὰ τοῦ πρωκτοῦ νὰ ἀποτελεῖ δυσφήμιση τοῦ παθητικοῦ ἐρωμένου καὶ νὰ συνδέεται συχνὰ μὲ τὴν πορνεία, ἡ ὁποία ἐπέσειε, ὅπως ἀναφέρθηκε, βαρύτατη τιμωρία. Ἡ περιφρόνηση προερχόταν ἀπὸ τὴν ἀντίληψη ὅτι ὁ ἄνδρας, ποὺ ἀναλάμβανε τὸν γυναικεῖο ρόλο ἦταν θηλυπρεπὴς ἀφοῦ ἡ παθητικότητα ἐθεωρεῖτο χαρακτηριστικὸ τῆς γυναικείας φύσης, ποὺ ὑποτασσόταν στὴν ἀνδρική. Ὅποιος λοιπὸν ἀποδεχόταν τὴν ἐρωτικὴ πράξη εἴτε διὰ τοῦ πρωκτοῦ εἴτε διὰ τοῦ στόματος, ὑποβιβαζόταν ὡς σεξουαλικὸ ἀντικείμενο στὸ ἐπίπεδο τῆς γυναίκας, γινόταν παθητικὸς καὶ ὑποτασσόταν στὸν ἐραστή, δηλαδὴ τὸ ἐνεργητικὸ καὶ κυρίαρχο μέλος τῆς σχέσης, κατάσταση ἡ ὁποία ἀντιτίθεται στὴν ἀντίληψη περὶ ἐλεύθερου πολίτη, ὁ ὁποῖος ἀναλάμβανε πολιτικὲς ἀποφάσεις, ἀξιώματα καὶ στρατιωτικὰ καθήκοντα.[1729] Ὅπως μάλιστα εὔστοχα ἔχει παρατηρήσει ὁ Henderson οἱ

[1725] Βλ. γιὰ παράδειγμα Ἀριστοφ. *Λυσιστράτη* 1090-92: *Μὰ Δί' ἀλλὰ ταυτὶ δρῶντες ἐπιτετρίμμεθα.* | *Ὥστ' εἴ τις ἡμᾶς μὴ διαλλάξει ταχύ,* | *οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ Κλεισθένη βινήσομεν·* Ἀριστοφ. *Θεσμοφοριάζουσαι* 33-35: Εὐ. *Οὐχ ἑόρακας πώποτε;* | Κη. *Μὰ τὸν Δί' οὔπω γ' ὥστε κἀμέ γ' εἰδέναι.* | *Καὶ μὴν βεβίνηκας σύ γ', ἀλλ' οὔκ οἶσθ' ἴσως.* Ἡ ὕπαρξη ὁμοφυλοφιλικῶν σχέσεων ἀναγνωρίζεται καὶ ἀπὸ τὸν Πλάτωνα στὸ *Συμπόσιο* 191e-192b: *ὅσοι δὲ ἄρρενος τμῆμά εἰσι, τὰ ἄρρενα διώκουσι, καὶ τέως μὲν ἂν παῖδες ὦσιν, ἅτε τεμάχια ὄντα τοῦ ἄρρενος, φιλοῦσι τοὺς ἄνδρας καὶ χαίρουσι συγκατακείμενοι καὶ συμπεπλεγμένοι τοῖς ἀνδράσι, καί εἰσιν οὗτοι βέλτιστοι τῶν παίδων καὶ μειρακίων, ἅτε ἀνδρειότατοι ὄντες φύσει. Φασὶ δὲ δή τινες αὐτοὺς ἀναισχύντους εἶναι, ψευδόμενοι.*

[1726] Vanggaard 1972, 62.

[1727] Reinsberg 1999, 242· Keuls 1993, 276.

[1728] Henderson 1988, 1251. Halperin 1990, 30-32.

[1729] Reinsberg 1999, 259-268· Dover 1989, 100-109· Svenbro 1988, 188-189· Henderson 1988, 1253· Halperin 1990, 30-35.

Ἕλληνες θαύμαζαν αὐτόν, ποὺ μποροῦσε νὰ ἀντισταθεῖ στὴν ἐπιθυμία μέσω τῆς ἀρετῆς τῆς ἐγκράτειας, τῆς ὑπερηφάνειας, τοῦ δικαίου καὶ τῆς τιμῆς. Ὅσοι δὲν μποροῦσαν νὰ ἀντισταθοῦν, θεωροῦνταν ὑπόδουλοι μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κινδυνεύουν οἱ κοινωνικὲς λειτουργίες τοῦ πολίτη.[1730]

Τὸ ἐπίθετο *καταπύγων*, ποὺ χρησιμοποιεῖται σὲ 11 χαράγματα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται σὲ ἄνδρες καὶ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ γ΄ τέταρτο τοῦ 7ου αἰ. π.Χ. ἕως τὸ β΄ τέταρτο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (**59/A59**, **62/A62, 293/AT, 12/A12, 246/IT4, 119/ΕΠ8, 27/A27, 30/A30, 29/A29, 25/A25, 27/A27**) ἔχει θεωρηθεῖ ἀπὸ ὁρισμένους μελετητὲς ὅτι ὑποδηλώνει παιδεραστικὴ σχέση καὶ ὅτι ἐκφράζει τὴν ὀργὴ καὶ τὴν τάση γιὰ ἐκδίκηση ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ ἐραστοῦ ἀπέναντι στὸν ἐρώμενο, ποὺ δὲν ἀνταποκρίθηκε στὸν ἐρωτικό του πόθο ἢ τὸν ἐγκατέλειψε.[1731] Σύμφωνα μὲ ἄλλη ἄποψη τὸ ἐπίθετο θέτει τὸν "προβληματισμὸ" γιὰ τὴν ἐγκράτεια, ποὺ πρέπει νὰ ἔχει ὁ ἐρώμενος στὸ πλαίσιο τῆς παιδεραστικῆς πάντοτε σχέσης, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ κατηγορηθεῖ ὡς παθητικός.[1732] Ἀντίθετα κατὰ τὸν Dover ἡ λέξη εἶναι πολὺ περιφρονητικὴ καὶ μετατράπηκε σταδιακὰ σὲ προσβολὴ κατωτερότητας καὶ ἀδιαντροπιᾶς καὶ ἔκφραση περιφρόνησης πρὸς τὸν ὑποδεέστερο,[1733] ἐνῶ ὁ Davidson θεωρεῖ ὅτι τὸ ἐπίθετο ἀναφέρεται σὲ ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα ἢ τὴν γυναίκα, ποὺ δὲν ἔχει ἀναστολὲς στὶς σεξουαλικὲς σχέσεις. Κατὰ τὸν ἴδιο ἡ λέξη συνδέεται, ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετο *κίναιδος* μὲ τὴ θηλυπρέπεια, τὴ νυμφομανία καὶ τὴν πλήρη παράδοση στὴν ἀπόλαυση.[1734]

Θεωρῶ ὅτι ἡ λέξη δηλώνει τὴν παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία ὡς ἔκφραση περιφρόνησης πρὸς αὐτόν, ποὺ ὑποτάσσεται στὶς ἐπιθυμίες τοῦ ἄλλου καὶ ἀποδέχεται τὴν πρωκτικὴ διείσδυση. Ὁ χαρακτηρισμὸς εἴτε εἶναι κυριολεκτικὸς εἴτε μεταφορικός, ἀποτελεῖ μία σημαντικὴ κατηγορία γιὰ τὰ πρόσωπα στὰ ὁποῖα ἀναφέρεται καὶ θὰ μποροῦσε νὰ ἐκληφθεῖ ἀκόμα καὶ ὡς μομφὴ ἐνάντια στὴν ἰδιότητά τους ὡς πολίτες.

Τὴν παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία ἔδειχναν ἐπίσης οἱ χαρακτηρισμοὶ *εὐρύπρωκτος* (**287/AI2**), *λακκόπρωκτος* (**28/A28**), ἢ ἁπλῶς *πρωκτὸς* (**51/A51**) ἀλλὰ καὶ *κίναιδος* (**238/Σ14, 123/ΕΠ12, 144/ΘΡ8**). Ἡ τελευταία λέξη, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν

[1730] Henderson 1988, 1257.

[1731] Svenbro 1988, 189.

[1732] Lear 2010, 170.

[1733] Dover 1989, 142-44.

[1734] Davidson 2003, 252-55. Κατὰ τὸν Hubbard (1998, 55) πρέπει να ληφθεῖ ὑπ᾽ ὄψιν ἀκόμα ὅτι ἕνας "ἐνεργητικὸς" ἐραστὴς μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ἔχει ὑπάρξει κατὰ τὴ διάρκεια τῆς νεότητός του ἕνας "παθητικὸς" ἐρώμενος.

Αἰσχίνη στὸν *Κατὰ Τιμάρχου* (131) λόγο του γιὰ νὰ πλήξει τὸ ἠθικὸ παράστημα τοῦ Δημοσθένη, δηλώνει κατὰ τὸν Davidson τὸν ἀκόλαστο, ὅπως περιγράφεται στὸν Γοργία τοῦ Πλάτωνα (493a-494a), τὸν ἀχαλίνωτο ὡς πρὸς τὶς ἀπολαύσεις, μία ἀρσενικὴ ἐκδοχὴ τῆς νυμφομανοῦς, ποὺ ἐπιδιώκει ἀπεγνωσμένα τὴ σεξουαλικὴ ἱκανοποίηση.[1735] Κατὰ τὸν Winkler ἡ λέξη *κίναιδος* δηλώνει γενικότερα τὸν παθητικὸ καὶ ἐκθηλυσμένο, ἔννοια ποὺ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἄνδρα πολεμιστοῦ.[1736]

Ἀνάλογης σημασίας εἶναι καὶ ἡ λέξη *παθικὸς*, ποὺ σώζεται στὸ χάραγμα (**263/MA5**): Καρ[μ]ιδιανὸς καὶ ὢν | παθηκός. vac. ΚΥΔΙΑϹ[.] | Καρμιδακιος σὲ τοῖχο πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ τοῦ Ὠδείου τῆς Ἀφροδισιάδος. Δηλώνει, ὅπως καὶ στὶς λατινικὲς πηγὲς (pathicus) τοὺς παθητικοὺς ὁμοφυλόφιλους. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἔχουμε μία πολὺ καθαρὴ καταδίκη ἑνὸς προσώπου γιὰ παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία. Σημειώνεται ὅτι τὰ ρωμαϊκὰ ἤθη καὶ οἱ νόμοι ἀπαγόρευαν τὶς ὁμοφυλοφιλικὲς σχέσεις ἀνάμεσα στοὺς ἐλεύθερους ρωμαίους πολίτες.

[1735] Davidson 2003, 255-259.

[1736] Winkler 1990, 182. Σύμφωνα μὲ νόμο τῶν Συρακουσῶν, ποὺ διασώζει ὁ Φύλαρχος (*FGrH* 81, fr. 45), ὁ ἄνδρας ποὺ καλλωπίζεται καὶ ντύνεται περίεργα εἶναι μοιχὸς ἢ κίναιδος: .....*καὶ ὅτι ἄλλος ἦν νόμος τὸν ἄνδρα μὴ καλλωπίζεσθαι μηδ᾽ ἐσθῆτι περιέργωι χρῆσθαι καὶ διαλλαττούσηι, ἐὰν μὴ ὁμολογῆι μοιχεύειν ἢ κίναιδος εἶναι...*

V.

Οἱ χαράκτες τῶν ἐρωτικῶν καὶ αἰσχρῶν ἐπιγραφῶν

Τὸ θέμα τοῦ ὑποκειμένου τῆς ἀναγραφῆς τῶν χαραγμάτων καὶ τῆς κοινωνικῆς του προέλευσης ἔχει ἀπασχολήσει τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα. Ἡ συνήθης ἄποψη εἶναι ὅτι τὰ χαράγματα ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ ἀνθρώπους τῶν κατώτερων κοινωνικῶν στρωμάτων ἢ ἀπὸ τὰ λιγότερο μορφωμένα στρώματα τῆς κοινωνίας, ποὺ δημιουργοῦσαν αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴ "λογοτεχνία", σὲ ἀντίθεση μὲ τὶς πιὸ ἐπίσημες ἐπιγραφές, ποὺ συνδέονται μὲ τὶς ἀνώτερες κοινωνικὲς ἀνώτερες τάξεις, ποὺ εἶχαν ὑψηλότερο πνευματικὸ και μορφωτικὸ ἐπίπεδο.[1737] Βέβαια ἡ αὐτόματη αὐτὴ σύνδεση τάξης, μορφῆς γραφῆς καὶ ἐπιπέδου ἐγγραμματοσύνης εἶναι ἀπὸ μόνη της προβληματική, ἀφοῦ ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συμβαδίζουν. Τὰ χαράγματα πρέπει νὰ ἐξετάζονται σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ περιβάλλον τῆς εὕρεσής τους, καθὼς καὶ μὲ ἄλλες παραμέτρους, ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὸ περιεχόμενό τους (π.χ. λεκτικὴ παράμετρος). Εἶναι γεγονὸς πάντως ὅτι ἡ γνώση τῆς γραφῆς ὑπῆρχε σὲ πολλὰ κοινωνικὰ στρώματα καὶ τὰ χαράγματα ἔρχονται νὰ συμπληρώσουν αὐτὴν τὴν εἰκόνα[1738].

Χρήσιμα στοιχεῖα γιὰ τὴν κοινωνικὴ προέλευση τῶν χαρακτῶν μποροῦμε νὰ ἀντλήσουμε μερικὲς φορὲς ἀπὸ τοὺς φορεῖς τῶν χαραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ εἶδος τοῦ κειμένου, τὴ λογοτεχνικότητα καὶ τὴν ἔμμετρη ἢ ὄχι μορφή του.[1739] Στὴν κατηγορία αὐτὴ συμπεριλαμβάνονται τὰ χαράγματα ἐπὶ ἀγγείων, ποὺ μπορεῖ νὰ εἶχαν χρησιμοποιηθεῖ σὲ συμπόσια (σκύφοι, κύλικες, οἰνοχόες, ἀμφορεῖς, λεκανίδες κλπ). Ἀπὸ τὴ μελέτη τους προκύπτει ὅτι αὐτὰ φτάνουν χρονικὰ μέχρι καὶ τὸ τέλος τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ ὅτι ὀφείλονται μᾶλλον σὲ ἕνα μορφωμένο καὶ καλλιεργημένο κοινωνικὸ στρῶμα. Αὐτὸ ἄλλωστε ἦταν τὸ στρῶμα, ποὺ συμμετεῖχε στὰ συμπόσια. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ τὸ χάραγμα *Παῖς καλός, hὁραίὁν ὀρχιπέδὁν ταμίας* (**97/KE8**), ποὺ ἔχει ἀναγραφεῖ σὲ μία μελαμβαφὴ κύλικα τύπου C ἀττικοῦ ἐργαστηρίου, ἡ ὁποία βρέθηκε σὲ τάφο στὴν Ἐλάτεια. Πρόκειται γιὰ ἕνα περιπαικτικὸ σχόλιο, μᾶλλον ἔμμετρο καὶ μὲ εὐφυὴ τοποθέτηση τῶν λέξεων, ποὺ

[1737] Cavallo 1983, 174-75· Franklin 1991, 80· Wallace 2005, XXIV. Γιὰ τὸ θέμα ὅμως βλ. καὶ τὴ σχετικὴ συζήτηση ἀπὸ τοὺς Baird καὶ Taylor (2011, 9-12).

[1738] Βλ. Baird -Taylor 2011, 11-12.

[1739] Ἡ ἔμμετρη μορφὴ δὲν ἀποτελεῖ βέβαια καθοριστικὸ στοιχεῖο, ποὺ ἀποδεικνύει τὸ ἀνώτερο μορφωτικὸ ἐπίπεδο τοῦ χαράκτη, ἂν ἀναλογισθοῦμε τὰ σύγχρονα παραδείγματα τῶν μαντινάδων τῆς Κρήτης.

σίγουρα ὑποδηλώνει ἕναν βαθμὸ καλλιέργειας τοῦ χαράκτη του. Ἀνάλογο συμπέρασμα μποροῦμε νὰ ἐξαγάγουμε καὶ ἀπὸ κάποια χαράγματα ποὺ ἔχουν βρεθεῖ στὴν Κάτω Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία, ὅπως τὸ χάραγμα **225/Σ1** πάνω σὲ μελαμβαφὴ κύλικα ἀπὸ τὸν Ἀκράγαντα τῆς Σικελίας: τοῦτον τὸν σρύφον Πόρρος ἀποδίδοτι ἐς τὸν θίασον τὸν π[οτᾶ]ν | αἰ δὲ φιλῆ(ι) Φρύναν, οὐκ ἄλλος κ᾽ ἄγε· ho δὲ γράψας τὸν | ἀννέμο<ν>τα πυγίξει. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ βέβαια, στὰ συμποσιακὰ ἀγγεῖα ἤδη ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. χρησιμοποιοῦνται αἰσχρὲς ἐκφράσεις, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ κύπελο ἀπὸ τὸν Ὑμηττὸ **59/A59** Ṇι[ρό]δεμος (vel Μ̣[ενέ]δεμος) Φ[ιλ]α̣ι̣ίδες, καταπύγον Λεο[φρά]δ̣ες, ἐρι̣[--], καθὼς καὶ ἄλλα συμποσιακὰ πιθανότατα ἀγγεῖα, στὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖται ἡ λέξη *καταπύγων*.

Ἰδιαίτερη ἀναφορὰ πρέπει νὰ γίνει στὰ πολυάριθμα χαράγματα μὲ τὸν ἔπαινο *καλός*, ποὺ συναντῶνται ἐπίσης πολύ συχνὰ σὲ ἀγγεῖα, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν σὲ συμπόσια. Πολλοὶ μελετητὲς ἀποδίδουν σὲ αὐτὰ παιδεραστικὸ περιεχόμενο, θεωροῦν δηλαδὴ ὅτι ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ τοὺς ἐραστὲς καὶ ἀναφέρονται στοὺς ἐρωμένους τους, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ οἱ ἀναγνῶστες τῶν μηνυμάτων.[1740]

Τὰ προαναφερθέντα χαράγματα δὲν μποροῦν νὰ συγκριθοῦν ὅμως ὡς πρὸς τὴν κοινωνικὴ προέλευση του χαράκτη τους μὲ ἄλλα, ποὺ ἀποδίδουν ἐπίσης χονδροειδεῖς χαρακτηρισμούς, ὅπως εἶναι τὸ χάραγμα **287/AI2** στὴν Αἴγυπτο: Δαμόκριτος εὐρύπρῶκτος, ποὺ ἔχει ἀποδοθεῖ καὶ γιὰ ἱστορικοὺς λόγους σὲ κάποιον Ἕλληνα μισθοφόρο, ἢ τὸ χάραγμα **51/A51**: [- - -] β̣ω̣.τιάδη̣ς ὁ προκτός στὸ Θορικό. Δὲν μποροῦν ἐπίσης νὰ συγκριθοῦν μὲ κάποια χαράγματα στὴν ὕπαιθρο χώρα, στὰ ὁποῖα ἔχει ἐπίσης χρησιμοποιηθεῖ τὸ ἐπιθετικὸ καὶ προσβλητικὸ ἐπίθετο *καταπύγων*.

Λίγα εἶναι τὰ χαράγματα, ποὺ μπορεῖ νὰ θεωρηθοῦν ὅτι μᾶς δίνουν τὰ ἴδια πληροφορίες γιὰ τὸν χαράκτη τους. Σὲ αὐτὰ συμπερλαμβάνονται ἐκεῖνα, στὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖται ὁ ρηματικὸς τύπος *δοκεῖ*, μὲ τὸν ὁποῖο θεωρεῖται ὅτι

[1740] Svenbro 1988, 187-216. Ὁ Svenbro ἐπεκτείνει τὴν κοινὴ ἄποψη τοῦ ἐραστῆ-χαράκτη καὶ ἐρωμένου-ἀναγνώση, θεωρώντας τὴ γραφὴ ἴδιον τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ κυρίαρχου μέλους μιᾶς παιδεραστικῆς σχέσης, ἐνῶ τὴν ἀνάγνωση τοῦ μηνύματος ὡς χαρακτηριστικὸ τοῦ ὑποδεεστέρου, ποὺ ἀποδέχεται αὐτά, ποὺ ἔχουν γραφεῖ. Τὸ ἴδιο σημειολογικὸ περιεχόμενο ἀποδίδει ὁ Svenbro καὶ σὲ ἄλλα χαράγματα, ὅπως τὸ χάραγμα (**225/Σ1**) ἀπὸ τὸν Ἀκράγαντα, ποὺ ἀπευθύνεται στὸν ἀναγνώστη καθὼς καὶ στὰ χαράγματα, στὰ ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ χαρακτηρισμὸς *καταπύγων*. Τὰ τελευταῖα θεωρεῖ ὅτι ἀνέγραψε κάποιος ἀπορριφθεὶς ἢ ἐγκαταλελειμμένος ἐραστής.

αὐτοπαρουσιάζεται ὁ χαράκτης καὶ τὰ ὁποῖα συναντῶνται σὲ πολλὲς περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ σὲ πολλὲς περιόδους. Ἡ πληροφορία ὅμως γιὰ αὐτὸν περιορίζεται μόνο στὸ ὄνομά του.

Ὁρισμένα χαράγματα μᾶς δίνουν ἐπίσης πληροφορίες γιὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ χαράκτη. Παράδειγμα ἀποτελοῦν οἱ ἐπιγραφὲς σὲ τείχη ἤ σὲ χώρους φρουρῶν ἢ κοντὰ σὲ αὐτές, ὅπως οἱ ἐπιγραφὲς τῶν Κορσιῶν (4ος αἰ. π.Χ.), ποὺ ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ τοὺς ἄνδρες τῆς σαμιακῆς φρουρᾶς στὸ νησί. Στὴν περίπτωσή τους βέβαια, ἐνῶ μποροῦμε νὰ ἀναγνωρίσουμε τὴν ἰδιότητα τῶν χαρακτῶν, δὲν μποροῦμε νὰ ἀναφερθοῦμε στὴν κοινωνική τους προέλευση, ἂν καὶ ὁρισμένα ἀπὸ τὰ χαράγματα ἐκφράζουν μὲ ἐναργέστατο τρόπο ἐνδιαφέροντα συναισθήματα, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ χάραγμα **167/ΚΟ8**: καὶ τᾶλλα σπεύδων Ἀπολλοκρ[άτει Δ]αμόδωρος, Ἐπίγονον | ποθῶν φυλάττω Κορσιητῶν ἀκρόπολιν. Ἀνάλογα συμπεράσματα μποροῦν νὰ ἐξαχθοῦν καὶ ἀπὸ τὰ χαράγματα στὸ Καλάμι τῆς Θάσου (β΄τέταρτο 4ου αἰ. π.Χ.), τὰ ὁποῖα μποροῦμε ἐπίσης νὰ ἀποδώσουμε στὰ μέλη μιᾶς φρουρᾶς, χωρὶς ὅμως νὰ μποροῦμε νὰ ἐξάγουμε περισσότερες πληροφορίες γιὰ αὐτὴ παρὰ μόνον νὰ διατυπώσουμε κάποιες εἰκασίες.[1741] Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, τὰ χαράγματα στὸ Iaitas (Monte Iato) τῆς Σικελίας (3ος αἰ. π.Χ.) ἐντοπίζονται σὲ ἕναν δημόσιο χῶρο ἐνῶ ἡ αἰσχρὴ ἀπεύθυνση πρὸς τὸν ἀναγνώστη, ποὺ διαπιστώνεται σὲ κάποια ἀπὸ αὐτά, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ χάραγμα **231/Σ7**: λα[ί]καζε, ἢ τὸ χάραγμα **232/Σ8**: πυγίζου, ὁδηγοῦν στὴν κλασικὴ εἰκασία ὅτι ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ τὶς χαμηλὲς κοινωνικὲς τάξεις, ποὺ στὸν χῶρο μιᾶς ἀγορᾶς ἐκφράζουν δημόσια τὴν ἐπιθετικὴ στάση τους.

Συνεπῶς δὲν μποροῦμε εὔκολα νὰ κατηγοριοποιήσουμε τοὺς χαράκτες τῶν ἐρωτικῶν καὶ αἰσχρῶν ἐπιγραφῶν χωρὶς νὰ καταφύγουμε σὲ ἁπλοποιήσεις τοῦ εἴδους, ὅτι, γιὰ παράδειγμα, οἱ ἐγκωμιαστικὲς ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ τὰ πλέον εὐκατάστατα καὶ μορφωμένα κοινωνικὰ στρώματα, ἐνῶ οἱ αἰσχρολογικὲς ἀπὸ τὰ κατώτερα καὶ λιγότερο μορφωμένα. Οὔτε ἡ αἰσχρολογία ἀποτελεῖ προνόμιο τῶν κατωτέρων τάξεων, οὔτε τὸ ἐρωτικὸ ἐγκώμιο τῶν ἀνωτέρων. Ἄλλωστε καὶ οἱ φιλολογικὲς πηγὲς δὲν δείχνουν νὰ συναινοῦν σὲ τέτοιες ἁπλουστεύσεις.

Λίγα εἶναι ἐπίσης τὰ χαράγματα, ποὺ μποροῦν μὲ βεβαιότητα νὰ θεωρηθοῦν ὅτι ἔγιναν ἀπὸ γυναῖκες ἢ τουλάχιστον κατὰ παραγγελία τους (**38/Α38, 121/ΕΠ10, 240/Σ15, 101/Μ2**).

[1741] Οἱ Masson καὶ Garlan θεωροῦν, ὅπως ἤδη ἔχει ἀναφερθεῖ, τὰ χαράγματα παιδεραστικὰ καὶ ὅτι ἀναφέρονται σὲ κάποιους Θάσιους ἐφήβους, ἡ ἀναγραφή τους ἀποδίδεται δὲ μὲ κάποια ἐπιφύλαξη σὲ μισθοφόρους ἐπιφορτισμένους μὲ τὴ φύλαξή τους, βλ. Garlan et Masson 1982, 19.

VI.

Ἀπόρρητοι ἐπιγραφαί: Τὰ ὅρια τῆς ἑρμηνείας.

Τὰ μικρὰ ἐπιγραφικὰ κείμενα, ὅπως εἶναι αὐτὰ ποὺ ἐξετάζουμε ἐδῶ εἶναι πολλὲς φορὲς ἀμφίσημα χωρὶς ὁριστικὲς καὶ πάντα στέρεες ἑρμηνεῖες. Ἔχουν ἑρμηνευθεῖ πάρα πολλὲς φορὲς θεωρώντας ὡς δεδομένα ζητήματα τὰ ὁποῖα εἶναι στὴν πραγματικότητα ὑπὸ ἔρευνα. Τὸ πλέον σύνηθες ζήτημα ποὺ ἀντιμετωπίζεται μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο εἶναι ἐκεῖνο τῆς παιδεραστίας-ὁμοφυλοφιλίας. Ἡ τάση νὰ ἑρμηνεύεται ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ ὁμοερωτικὴ συμπεριφορὰ ὡς παιδεραστικὸ ὑποεκτιμώντας τὴν ὕπαρξη τοῦ καθαρὰ ὁμοφυλοφιλικοῦ φαινομένου, δηλαδὴ τὴν ὁμοφυλοφιλία μεταξὺ ἐνηλίκων ἢ ἀκόμη καὶ τὴν παιδοφιλία. Φυσικὰ ὅλη ἡ συζήτηση πραγματοποιεῖται ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς λεγομένης θεσμοθετημένης παιδεραστίας καὶ ὄχι ὡς σχέση ἑνὸς ἐνήλικα μὲ ἕναν ἔφηβο. Ἄλλωστε, ἡ θεσμοθετημένη παιδεραστία μπορεῖ μὲν νὰ μὴ ἐξαφανίσθηκε διὰ μιᾶς στὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ., ἀλλὰ σταδιακὰ λόγω τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἐξελίξεων, στὴν Ἀθήνα τουλάχιστον ἔχανε τὸν χαρακτήρα ποὺ τῆς ἀπέδιδαν καθ᾽ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ 5ου καὶ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ., ἕως ὅτου παραμείνει πιθανὸν ἕνα περιθωριακὸ φαινόμενο στοὺς κύκλους κάποιων ἀριστοκρατῶν. Χωρὶς τὸν θεσμικὰ καταξιωμένο ρόλο τῆς προετοιμασίας μελλοντικῶν πολιτῶν δὲν εἶχε κάποια νομιμοποίηση, ἐφ᾽ ὅσον μάλιστα ἡ μεγίστη πλειοψηφία τῶν πολιτῶν τῆς δημοκρατίας τὸ ἔβλεπε ἐχθρικά, "κατρακυλοῦσε" στὸ ἐπίπεδο τῆς χυδαίας σεξουαλικῆς σχέσης ἢ ἀκόμη καὶ πορνείας. Εἶναι λοιπὸν δόκιμο νὰ ἀποκαλοῦμε ἐπιγραφές, ποὺ ἀφοροῦν ὁμοερωτικὰ ἔθη παιδεραστικές, ἔστω καὶ ἂν αὐτὲς εἶναι ἐμφανὲς ὅτι ἔχουν ἀναγραφεῖ σὲ περιβάλλον ποὺ εἶναι σίγουρη ἡ παρουσία νεαρῶν ἡλικιῶν;

Οἱ παρερμηνεῖες λοιπὸν ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς ἐκ τῶν προτέρων ὁριοθέτησης τοῦ ὑλικοῦ λειτουργοῦν τελικὰ ἀνασταλτικὰ γιὰ τὴν ὀρθὴ τοποθέτησή του στὶς σωστές του διαστάσεις. Καὶ αὐτὸ γιατὶ εἶναι πιθανὸν μέσω τῆς τοποθέτησης αὐτῆς νὰ μὴν ἐξετάζεται ἡ ὁμοφυλοφιλία ὡς φαινόμενο ξεχωριστὸ ἀπὸ τὴν παιδεραστία.

Δύο παραδείγματα θὰ ἦταν διαφωτιστικὰ:

Ἡ δημοσίευση τῶν ἐπιγραφῶν ποὺ ἐντοπίσθηκαν στὸ μικρὸ κολπίσκο Καλάμι στὴ Θάσο εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μας ἐνδεικτικὴ αὐτῆς τῆς τάσης. Ὁ τίτλος τῆς δημοσίευσης τῶν Y. Garlan καὶ O. Masson, "Inscriptions pederastique de Kalami (Thasos)"[1742] δικαιολογεῖται μόνο στὴ σελίδα 4 ὅπου ἀναφέρεται μόνον: ...elle consistent toutes en acclamations amoureuses de caractere pederastique καὶ παραπέμποντας

[1742] Garlan et Masson1982, 3-22.

στὶς μελέτες τῶν Dover (1978), Buffiere (1980), Shapiro (1981), καὶ Cartledge (1981). Καμία ἄλλη νύξη δὲν γίνεται σὲ ὅλο τὸ ἄρθρο προκειμένου νὰ δικαιολογηθεῖ αὐτὴ ἡ ἐπιλογὴ τοῦ τίτλου. Αὐτὸς βέβαια δὲν μειώνει τὴν ἀξία τῆς ἐργασίας μὲ τὴν ὁποία παρουσιάσθηκε ἕνας τόσο μεγάλος ἀριθμὸς ἐπιγραφῶν, οἱ ὁποῖες βρίσκονται σὲ ὑπαίθριο χῶρο[1743] καὶ σὲ μία τόσο ἀπομονωμένη περιοχή. Παραμένει ὅμως πρόβλημα τῆς κατεύθυνσης, ποὺ δίνει ὁ τίτλος γιὰ τὴν ἑρμηνεία τοῦ συνόλου τῶν ἐπιγραφῶν. Γιατί λοιπὸν παιδεραστικές; Ἂν συνεξετασθοῦν ὅλα τὰ δεδομένα, δηλαδὴ ἡ χρονολόγησή τους, τὸ περιβάλλον στὸ ὁποῖο εἶναι χαραγμένες καὶ τὰ δεδομένα τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. γιὰ τὸ θέμα τῆς παιδεραστίας, ἐκτιμᾶται ὅτι ἡ ἐργασία δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει τὸν συγκεκριμένο τίτλο, τὸν ὁποῖο ἐπὶ πλέον σὲ κανένα σημεῖο δὲν ὑπερασπίζεται.

Μία ἄλλη περίπτωση, στὴν ὁποία ἀξίζει νὰ δώσουμε προσοχὴ εἶναι ἡ χρήση τοῦ ἐπιθέτου *καλός*. Ἡ κυρίαρχη τάση εἶναι ἡ σύνδεση τοῦ ἐπιθέτου μὲ τὴν παιδεραστία. Καὶ ἂν γιὰ ὁρισμένα εὑρήματα, ὅπως εἶναι τὰ ἀγγεῖα, ποὺ μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ συμποτικό περιβάλλον, ἡ ταύτιση αὐτὴ εἶναι πιθανή, ἡ σημασία ποὺ ἔχει τὸ ἐπίθετο *καλός* σὲ ἄλλο περιβάλλον ἢ ἀκόμη σὲ ὑστερότερους χρόνους δὲν εἶναι βέβαια. Ἄλλωστε δὲν θὰ ὑπῆρχε καὶ διαφορετικὸς τρόπος ἔκφρασης τοῦ ἐρωτικοῦ ἐγκωμίου τόσο σὲ μία παιδεραστική, ὅσο καὶ σὲ μία ὁμοφυλοφιλικὴ σχέση. Ἰδιαίτερα θὰ πρέπει νὰ μᾶς δημιουργοῦν σκεπτικισμὸ ἡ διατύπωση ἀπόψεων ὅπως: Instead of singing his praises by calling him *kalos "beautiful"*, an adjective to which every courted *eromenos* could lay claim, his abandoned *erastes* might take his revenge by henceforth calling him *katapygon* "buggered".[1744] Χωρὶς φυσικὰ νὰ ἀποκόψουμε τὴν πρόταση ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη ἐπιχειρηματολογία, τὸ νὰ ἀποδεχόμαστε ὅτι τὸ *καταπύγων*, ἔστω καὶ ἐμμέσως ἀποτελεῖ τὸ ἀντίθετο τοῦ *καλός*, ἔστω καὶ ἂν πιθανολογεῖται ὡς ἔμπρακτη ἀπάντηση ἑνὸς ἐγκαταλελειμένου ἐραστῆ, εἶναι μᾶλλον αὐθαίρετο.

Τὸ τελευταῖο μᾶς ὠθεῖ νὰ θίξουμε ἐκ νέου καὶ τὸ θέμα τοῦ ὑβριστικοῦ χαρακτήρα τῶν αἰσχρῶν ἐπιγραφῶν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παραδείγματα γιὰ τὰ ὁποῖα εἴμαστε σίγουροι ὅτι ἀποτελοῦν ὑβριστικὴ ἀπεύθυνση (βλ. Ι τοῦ παρόντος κεφαλαίου), ὑπάρχουν πολλὰ ἄλλα χαράγματα μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ "καταπύγων", τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι σίγουρο ἐὰν ἐκφράζουν πάντοτε κυριολεκτικὲς κατηγορίες, ἤ

[1743] Ἡ ἀνάγνωση ἐπιγραφῶν σὲ ὑπαίθριους χώρους χωρὶς τεχνητὸ φωτισμὸ εἶναι πάντοτε ἐξαιρετικὰ δυσχερής· ἡ ἐργασία ἀπαιτεῖ πολύωρη παραμονὴ καὶ ἀναμονὴ τῆς κατάλληλης γωνίας καὶ τῶν φωτοσκιάσεων τοῦ φυσικοῦ φωτισμοῦ.

[1744] Svenbro 1988, 189.

ἀποτελοῦν ἁπλὲς ὕβρεις καὶ προσβλητικὲς ἐκφράσεις, ὅπως προαναφέρθηκε (β΄. Ἑνότητα Ι τοῦ παρόντος κεφαλαίου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἡ παρούσα ἐργασία εἶχε θέσει ἐξ ἀρχῆς ὡς στόχο της τὴ συγκέντρωση, συνολικὴ παρουσίαση καὶ ἐξέταση τῶν ἐπιγραφῶν μὲ ἐρωτικὸ ἢ αἰσχρὸ περιεχόμενο. Μέχρι σήμερα ἔχουν δημοσιευθεῖ ἢ ἀναγνωρισθεῖ καὶ ἀναφερθεῖ σὲ διάφορες μελέτες 305 γραπτές, ἐγχάρακτες ἢ ἀνάγλυφες ἐπιγραφὲς αὐτοῦ τοῦ χαρακτήρα. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τους δὲν εἶναι μεγάλος ἂν λάβει κανεὶς ὑπ᾽ ὄψιν του τὴ χωρικὴ διασπορὰ (ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ τὸν Εὔξεινο Πόντο μέχρι την Σικελία καὶ τὴν Ἰταλία) καὶ τὴν χρονολογικὴ ἔκταση τῶν εὑρημάτων (ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. μέχρι τὸν 5ο αἰ. μ.Χ.). Ὁ μικρὸς ἀριθμὸς μπορεῖ ὅμως νὰ δικαιολογηθεῖ καὶ ἀπὸ τὸ ὑλικὸ τοῦ φορέα τῆς ἀναγραφῆς τους. Ὅπως εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς πηγὲς, σχετικὲς ἐπιγραφὲς χαράσσονταν συχνὰ σὲ δένδρα καὶ γενικότερα σὲ ξύλο (π.χ. πόρτες), σὲ κονιάματα καὶ ἐπιχρίσματα τοίχων καθὼς καὶ σὲ ἄλλα φθαρτὰ καὶ μὴ ὑλικά. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ὅταν ἔχουν χαραχθεῖ σὲ πήλινα ἀντικείμενα, ποὺ ἀντέχουν περισσότερο στὸ χρόνο, οἱ φθορὲς καὶ ἡ θραύση καθιστοῦν πολλὲς φορὲς τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς μὴ ἀναγνώσιμες ἢ ἀκόμα καὶ μὴ ἀναγνωρίσιμες.

Παρ᾽ ὅτι ὅμως οἱ σχετικὲς ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες ποὺ ἔχουν διασωθεῖ εἶναι λίγες, εἶναι ταυτόχρονα καὶ ἐνδεικτικὲς τῶν ἠθῶν καὶ τῶν “τάσεων”, ποὺ εἶχαν διαμορφωθεῖ στὴν ἑκάστοτε περιοχὴ ἢ ἐποχή. Παράλληλα, συμπληρώνουν τὶς πληροφορίες ποὺ ἔχουμε γιὰ τὰ σεξουαλικὰ ἤθη τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς πηγές, ὅπως εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τῶν ἄλλων κωμικῶν ποιητῶν τοῦ 5ου αἰ. π.Χ., οἱ διάλογοι καὶ οἱ ἄλλες φιλοσοφικὲς πραγματεῖες τοῦ Πλάτωνος, οἱ λόγοι τῶν ρητόρων τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. καὶ κυρίως τοῦ Αἰσχίνου, τοῦ Λυσίου καὶ τοῦ Δημοσθένους, τὰ ἐπιγράμματα τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας καὶ τὰ ἑλληνιστικὰ μυθιστορήματα. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς αὐτὲς πηγὲς παρέχουν πληροφορίες κυρίως γιὰ τὴν Ἀθήνα τῶν κλασικῶν χρόνων, ἐνῶ πολὺ λιγότερα εἶναι τὰ στοιχεῖα ποὺ μποροῦμε νὰ ἀντλήσουμε γιὰ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, γιὰ τὶς ὁποῖες πολλὲς φορὲς τὰ συμπεράσματα προκύπτουν κατ᾽ ἀναλογίαν πρὸς τὴν Ἀθήνα. Στὶς περιπτώσεις ὅμως αὐτὲς θὰ πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ᾽ ὄψιν ὅτι τὰ ἐρωτικὰ ἤθη συναρτῶνται συχνὰ ἀπὸ τὶς κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς συνθῆκες, ποὺ ἐπικρατοῦσαν σὲ μιὰ περιοχή, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἑκάστοτε χρονικὴ περίοδο. Ἔτσι, κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ καὶ τὰ ρωμαϊκὰ χρόνια οἱ πληροφορίες τῶν πηγῶν γιὰ τὰ ἐρωτικὰ ἤθη εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ἀφοροῦν στὸν ἑλληνικὸ κόσμο γενικότερα, ἐπειδὴ οἱ δημιουργοί τους ἦταν διεσπαρμένοι σὲ πολλὰ μεγάλα

ἀστικὰ κέντρα τῆς ἐποχῆς. Στὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ ἀποδίδεται ἄλλωστε τὸ μεγαλύτερο τμῆμα τῆς Παλατινῆς ἢ Ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας, σὲ τρία βιβλία της ὁποίας περιέχονται πολλὰ ἐπιγράμματα (ἐρωτικά, συμποτικά, παιδεραστικά), τῶν ὁποίων τὸ λεκτικὸ ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνο πολλῶν ἐπιγραφῶν. Βέβαια οἱ πληροφορίες τῶν πηγῶν γιὰ ὁρισμένα φαινόμενα τῶν σεξουαλικῶν ἠθῶν, ὅπως γιὰ παράδειγμα εἶναι ἡ παιδεραστία, δὲν δίνουν μία ξεκάθαρη εἰκόνα, γεγονὸς ποὺ παρατηροῦμε καὶ στὶς ἐπιγραφές.

Οἱ ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες διασώζουν ἐπίσης πολύτιμα στοιχεῖα γιὰ τὴ χρήση τῆς λαϊκῆς γλώσσας σχετικὰ μὲ ἐρωτικὰ καὶ σεξουαλικὰ θέματα. Αὐτὴ εἶναι ἐν πολλοῖς γνωστὴ ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς πηγές, ὅπως ὁ Ἀριστοφάνης, οἱ κωμωδίες τοῦ ὁποίου εἶναι πολύτιμες καὶ σὲ αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο. Τὸ συγκεκριμένο ὅμως εἶδος τῶν ἐπιγραφῶν παρέχει πολὺ συχνὰ περαιτέρω στοιχεῖα καὶ μπορεῖ νὰ ἐπιβεβαιώσει γλωσσικὲς ἰδιαιτερότητες ἢ ἀκόμα καὶ πιθανολογούμενες γλωσσικὲς ὑπερβολές, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ ἀποδοθοῦν στὸ ὕφος τοῦ συγγραφέα τοῦ φιλολογικοῦ ἔργου, λόγω τῆς ἀμεσότητάς του καὶ τοῦ αὐθόρμητου ὕφους του μὲ τὰ ὁποῖα ἀποτυπώνεται σὲ συγκεκριμένη στιγμὴ ὁ θαυμασμὸς, τὸ ἐρωτικὸ πάθος ἢ ἡ ὀργὴ καὶ γενικότερα ἡ ἐρωτικὴ ἢ ὑβριστικὴ διάθεση τοῦ ἀναγραφέα. Πολλὲς ἐπίσης λέξεις ποὺ συναντοῦμε στὰ χαράγματα προηγοῦνται τῆς ἐμφανίσεώς τους στὴν παλαιὰ ἀττικὴ κωμωδία. Ἐμβληματικὲς λέξεις γιὰ τὸν προσδιορισμὸ καὶ κατάταξη τῶν χαραγμάτων σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία ἀποτελοῦν οἱ λέξεις *καλός*, *ἔραμαι*, *φιλῶ* καὶ *ὡραῖος* γιὰ τὶς ἐρωτικοῦ καὶ ἐγκωμιαστικοῦ χαρακτήρα ἐπιγραφές, ἐνῶ οἱ λέξεις *βινῶ*, *λαικάζω*, *λείχω*, *οἴφω*, *πυγίζω* καὶ τὰ παράγωγά τους προσδιορίζουν τὶς ἐπιγραφὲς σεξουαλικοῦ καὶ αἰσχρολογικοῦ περιεχομένου.

Ἐπιγραφὲς ἐρωτικοῦ ἢ χυδαίου περιεχομένου ἔχουν διασωθεῖ σὲ κτήρια, σὲ βράχους (κυρίως ἐκτὸς ἀστικῶν περιοχῶν) καὶ σὲ κεραμικά (ἀγγεῖα, κεραμίδες, πλίνθους), τὰ ὁποῖα ἐπίσης ἔχουν βρεθεῖ ἐντὸς ἀστικῶν περιοχῶν. Συγκεκριμένα γιὰ τὶς τρεῖς κατηγορίες μποροῦν νὰ γίνουν οἱ ἀκόλουθες παρατηρήσεις:

Σὲ κτήρια ἐντὸς ἀστικῶν περιοχῶν καὶ σὲ λίγες περιπτώσεις σὲ χώρους ἱερῶν ἐκτὸς πόλεων (Ἀλυκὴ Θάσου, Νεμέα) ἔχουν ἐντοπισθεῖ συνολικὰ 96 χαράγματα. Ἀπὸ αὐτά, τὰ 40 ἔχουν ἐγκωμιαστικὸ περιεχόμενο καὶ τὰ 56 αἰσχρὸ ἢ ὑβριστικό. Ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς ἕνας μικρὸς ἀριθμὸς χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. ἕως τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. πράγμα ποὺ θὰ μποροῦσε πιθανῶς νὰ ἑρμηνευθεῖ ὡς σεβασμὸς στὸ δημόσιο χῶρο κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς πόλης–κράτους, ἂν βέβαια ἡ ἀπουσία τέτοιου τύπου ἐπιγραφῶν δὲν εἶναι τυχαία καὶ δὲν ὀφείλεται στὴ διατήρηση τῶν ὑλικῶν. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐπιγραφῶν (71 ἐπιγραφὲς) χρονολογεῖται στὴν ἑλληνιστικὴ καὶ τὴ ρωμαϊκὴ ἐποχὴ καὶ ἔχουν ἐντοπισθεῖ σὲ χώρους μεγάλης συνάθροισης ἀνθρώπων,

ὅπως οἱ ἀγορές, ἐνῶ ἔχουν κυρίως ὑβριστικὸ καὶ ταπεινωτικὸ χαρακτήρα. Ὁ χῶρος τῆς ἀγορᾶς στὰ ὕστερα χρόνια ἔχει παύσει νὰ εἶναι τὸ κέντρο τῆς πολιτικῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς πόλης καὶ ἀντιμετωπίζεται πλέον διαφορετικὰ στὸ πλαίσιο τῆς οἰκουμενικότητας ποὺ διακρίνει τὶς δύο αὐτὲς ἐποχές. Ἦταν ἔτσι εὔκολο γιὰ κάποιον νὰ ἀναγράψει τὴ λέξη *βινῖν* σὲ ἕνα δημόσιο κτήριο, διότι αὐτὸ εἶχε πλέον μηδαμινὸ ρόλο στὴ διαμόρφωση τῆς πολιτικῆς τῆς αὐτοκρατορίας.

Ἀπὸ τὰ χαράγματα ποὺ ἔχουν ἐντοπισθεῖ σὲ χώρους ἱερῶν, ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἐκφράζει ἔπαινο καὶ θετικὰ συναισθήματα, ἐνῶ μόνον τρεῖς φορὲς συναντῶνται χαράγματα αἰσχροῦ περιεχομένου.

Οἱ ἐπιγραφὲς ἐπὶ βράχων εἶναι πιὸ πρώιμες χρονικά, ἀφοῦ τὰ περισσότερα χαράγματα (66 ἀπὸ τὰ 73) χρονολογοῦνται πρὶν ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. Στὰ σωζόμενα παραδείγματα ὑπερτεροῦν ἀριθμητικὰ τὰ ἐγκωμιαστικοῦ περιεχομένου χαράγματα λόγω τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν σχετικῶν χαραγμάτων (31) ποὺ ἐντοπίσθηκαν στὸ Καλάμι τῆς Θάσου. Πολὺ συχνὰ ἐντοπίζονται σὲ ἀκροπόλεις, ἢ κοντὰ σὲ αὐτές, σὲ χώρους φρουρῶν, καθὼς καὶ σὲ βράχους στὴν ὕπαιθρο χώρα. Χαράκτες τῶν ἐπιγραφῶν στὶς ἀκροπόλεις καὶ τὶς φρουρές ἦταν οἱ ἔφηβοι, ποὺ ἐκπαιδεύονταν, ἢ οἱ στρατιῶτες-φρουροὶ μιᾶς περιοχῆς, ἐνῶ τὰ χαράγματα στὴν ὑπόλοιπη ὕπαιθρο φαίνεται ὅτι ἔγιναν ἀπὸ ἀνθρώπους ἀσχολούμενους μὲ ἐργασίες τῆς ὑπαίθρου, πιθανότατα βοσκοὺς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπίβλεψης τοῦ ποιμνίου τους καὶ τῆς ἀναμονῆς. Εἶναι πάντως ἐμφανὴς ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς δύο κατηγορίες χαρακτῶν, ἂν αὐτοὶ κατηγοριοποιηθοῦν σχηματικὰ ὅπως προαναφέρθηκε. Οἱ ἔφηβοι καὶ οἱ στρατιῶτες ἐξέφραζαν τὸν ὁμοερωτικὸ θαυμασμό τους γιὰ τὸ κάλλος κάποιων συνομηλίκων τους, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ὑπαίθρου ἔχοντας λιγότερο "ρομαντικὴ" διάθεση χάρασσαν στοὺς βράχους ἄλλοτε χυδαῖα σχόλια καὶ ἄλλοτε λεκτικοὺς ὑπαινιγμούς γιὰ τὴν ἐρωτικὴ δραστηριότητά τους.

Τέλος, στὰ χαράγματα ἐπὶ βράχων, ποὺ ἔχουν ἐντοπισθεῖ μέχρι σήμερα ἐντὸς τῶν "ἀστικῶν" χώρων, ὑπερτεροῦν ἐκεῖνα, ποὺ δηλώνουν ἐπιθετικὴ σεξουαλικὴ συμπεριφορὰ καὶ λιγότερο ὁμοερωτικὸ ἔπαινο.

Οἱ ἐπιγραφὲς ἐπὶ ἀγγείων ποὺ περιλαμβάνονται στὴν παροῦσα ἐργασία εἶναι κυρίως οἱ ἐγχάρακτες μετὰ τὴν ὄπτηση ἐπιγραφές, ποὺ ἀποτελοῦν αὐθόρμητες ἐκφράσεις συναισθημάτων, ὅπως εἶναι ὁ θαυμασμὸς γιὰ τὸ σωματικὸ κάλλος ἢ ἡ ὀργὴ καὶ ὁ χλευασμός. Αὐτὲς παρουσιάζουν μία σημαντικὴ χρονολογικὴ ἰδιαιτερότητα· οἱ περισσότερες (οἱ 68 ἀπὸ τὶς 94 ἐπιγραφές) χρονολογοῦνται στὴν περίοδο ἀπὸ τὸ 650 π.Χ. ἕως τὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἐνῶ μετὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. τὰ μέχρι σήμερα εὑρήματα δείχνουν ὅτι ἐκλείπουν. Διαφορετικὸ χαρακτήρα ἔχουν οἱ ἐπιγραφὲς τῶν ἀνάγλυφων σκύφων, οἱ ὁποῖες ἀποτυπώνουν διαλόγους ἀνάμεσα σὲ

ἐρωτικὰ ζεύγη, ἐν εἴδει ὑπομνηματισμοῦ τῶν παραστάσεων καὶ ἐκφράζουν τὴν ἐρωτικὴ ἐπιθυμία καὶ τὸ πάθος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συνουσίας, καθὼς καὶ μία ἐγχάρακτη ἐπιγραφὴ σὲ πινάκιο τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. ποὺ τοποθετήθηκε ὡς κτέρισμα σὲ τάφο καὶ ἡ ὁποία ἀπευθύνεται στὸν πιθανὸ τυμβωρύχο μὲ αἰσχρὸ-σεξουαλικὸ λεξιλόγιο.

Ὡς πρὸς τοὺς τόπους τῆς προέλευσης τῶν ἐπιγραφῶν ἐπὶ ἀγγείων θὰ πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι σχεδὸν οἱ μισὲς (42 ἐπιγραφὲς) ἔχουν βρεθεῖ στὴν Ἀθήνα καὶ προέρχονται ἀπὸ οἰκιστικὰ σύνολα καὶ μόνον 3 ἐξ αὐτῶν χρονολογοῦνται στὸν 4ο αἰ. π.Χ. Ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον εἶναι ἐπίσης τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἐγχάρακτα αὐτὰ ἐρωτικὰ ἢ αἰσχρὰ μηνύματα εἶχαν ἀναγραφεῖ σὲ οἰκιακὰ ἀγγεῖα, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ σὲ συμπόσια.

Οἱ ἐρωτικοῦ ἢ χυδαίου περιεχομένου ἐπιγραφὲς μποροῦν περαιτέρω νὰ διακριθοῦν σὲ ἑτεροφυλοφιλικὲς καὶ ὁμοφυλοφιλικές. Οἱ ἑτεροφυλοφιλικὲς ἐπιγραφὲς εἶναι πολὺ λιγότερες ἀριθμητικὰ καὶ λιγότερο ἀπὸ μία στὶς τέσσερις ἀπὸ τὶς μέχρι σήμερα γνωστὲς ἐπιγραφὲς μπορεῖ νὰ ἐνταχθεῖ σὲ αὐτὴν τὴν κατηγορία. Δεδομένου ὅμως τοῦ αὐθορμητισμοῦ πού, ὅπως ἀναφέρθηκε, χαρακτηρίζει τὰ χαράγματα, θεωρῶ ὅτι ὁ γυναικεῖος ἔπαινος (*καλὴ*) ἀναφέρεται σὲ ἑταῖρες καὶ πόρνες, ἐπειδὴ καμία γυναίκα των ἀνώτερων κοινωνικῶν στρωμάτων δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κυκλοφορεῖ ἐλεύθερα ἐκτὸς τοῦ γυναικωνίτη καὶ νὰ συμμετέχει σὲ συμπόσια. Ἀκόμα καὶ ἂν τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ δὲν χρησιμοποιήθηκαν ποτὲ σὲ συμπόσια, θεωρῶ ἀπίθανη τὴν χάραξη τοῦ ὀνόματος μιᾶς σεβάσμιας Ἀθηναίας πάνω σὲ ἕνα ἀγγεῖο συνοδευόμενο ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *καλή*. Πέραν ὅμως τῶν ἐγκωμιαστικῶν σχολίων γιὰ ἑταῖρες ἔχουν ἐπίσης διασωθεῖ λίγοι αἰσχροί-σεξουαλικοὶ χαρακτηρισμοὶ γιὰ αὐτές. Ἔτσι, τέσσερις ἐπιγραφές, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο χρονολογοῦνται στὸν 5ο αἰ. π.Χ. καὶ οἱ ἄλλες δύο στὸν 4ο αἰ. π.Χ., κάποιες γυναῖκες χαρακτηρίζονται μὲ τὰ ἐπίθετα *καταπύγαινα* καὶ *λαικάστρια*.

Κάποια ἄλλα ἑτεροφυλοφιλικὰ χαράγματα περιγράφουν τὶς ἀδυναμίες ἢ τὰ ἐλαττώματα ἀνδρῶν σὲ σχέση μὲ τὸ ἄλλο φύλο (π.χ. *μοιχός*). Τέλος, εἶναι πολὺ λίγα τὰ χαράγματα ποὺ ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ γυναῖκες (π.χ. **38/A38**).

Οἱ ὁμοφυλοφυλικὲς ἐπιγραφὲς ἀποτελοῦν τὴν πλέον πολυάριθμη κατηγορία. Μποροῦν νὰ διακριθοῦν ὅπως καὶ οἱ ἑτεροφυλοφιλικές, σὲ ἐρωτικὲς-ἐγκωμιαστικὲς καὶ σεξουαλικὲς-αἰσχρὲς σύμφωνα μὲ τὸ περιεχόμενό τους. Ἡ ἀναλογία μάλιστα τῶν δύο αὐτῶν εἰδῶν σύμφωνα μὲ τὰ μέχρι σήμερα εὑρήματα τῆς Ἀθήνας εἶναι 1:1.

Στὶς σεξουαλικὲς-αἰσχρὲς ὁμοφυλοφυλικὲς ἐπιγραφὲς ἀποδίδονται χαρακτηρισμοί, οἱ ὁποῖοι σίγουρα σὲ πολλὲς περιπτώσεις δὲν ἦταν κυριολεκτικοί. Ἀντίθετα, πολλοὶ θὰ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ἁπλὰ καὶ μόνον ὑβριστικὰ καὶ

προσβλητικὰ σχόλια, μέσω τῶν ὁποίων ὁ χαράκτης προσπαθοῦσε νὰ μειώσει τὸ ἀναφερόμενο πρόσωπο, ἀποδίδοντάς του ἕνα "θηλυπρεπὴ" ρόλο. Ἡ παθητική ὁμοφυλοφιλία ἀποτελοῦσε ἄλλωστε κατὰ τὴν κλασικὴ τουλάχιστον ἐποχὴ μιὰ μειωτικὴ κατάσταση, διότι ἕνας ἄνδρας πολίτης ἔμπαινε στὴν παθητικὴ θέση μιᾶς γυναίκας. Οἱ ἐπιγραφὲς αὐτὲς στὶς ὁποῖες ἕνα πρόσωπο ὀνομάζεται καταπύγον ἐμφανίζονται κατὰ τὴν περίοδο 530-500 π.Χ. ἀλλὰ ὑπερτεροῦν τῶν ἐπαινετικῶν-ἐγκωμιαστικῶν μετὰ τὸ β΄ μισὸ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ κυρίως κατὰ τὸν 4ο αἰ. π.Χ., ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἀπουσιάζουν ἐντελῶς οἱ ἐρωτικὲς - ἐγκωμιαστικὲς ἐπιγραφές.

Οἱ ἐρωτικές, ἐγκωμιαστικοῦ χαρακτήρα ἐπιγραφές, στὶς ὁποῖες χρησιμοποιεῖται ἡ ἐπαινετικὴ λέξη *καλός*, ὑπερτεροῦν ἀριθμητικὰ στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸν 6ο αἰ π.Χ. μέχρι τὸ α΄ μισὸ τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (οἱ ἀντίστοιχες αἰσχρὲς κατὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ εἶναι 15), ἐνῶ μετὰ τὸ 450 π.Χ. μειώνονται ραγδαία καὶ σχεδὸν ἐξαφανίζονται. Τὸ ἐπίθετο *καλὸς* ὑπονοεῖ συχνὰ μέχρι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὴν παιδεραστικὴ σχέση ἢ ἐν γένει τὴν ὁμοερωτικὴ συμπεριφορὰ τῆς ἀνώτερης τάξης, ἡ ὁποία ἦταν ἀρχικὰ ἀποδεκτὴ ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν κοινωνικὴ τάξη, ἀλλὰ πιθανότατα καὶ ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας. Ὁ χαρακτηρισμὸς "παιδεραστικὰ" εἶναι δυνατὸν ἔτσι νὰ ἀποδοθεῖ σὲ χαράγματα τοῦ εἴδους ποὺ ἀνευρίσκονται σὲ ἀγγεῖα, ποὺ μπορεῖ νὰ εἶχαν χρησιμοποιηθεῖ σὲ συμπόσια καὶ σὲ λίγες ἄλλες ἐπιγραφές πρὶν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ πρακτικὴ τῆς παιδεραστίας ἀνιχνεύεται ἐπίσης ἀπὸ τὶς φιλολογικὲς πηγὲς καὶ τὴν ἀττικὴ εἰκονογραφία. Σημειώνω ὅμως ὅτι ὡς παιδεραστικὲς μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν μὲ βεβαιότητα μόνον οἱ ἐπιγραφὲς στὶς ὁποῖες ἀναφέρεται ἡ λέξη *παῖς*. Οἱ ὑπόλοιπες ἐπιγραφὲς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διακριθεῖ μὲ ἀσφάλεια ἂν ἔχουν ἀναγραφεῖ ἀπὸ ἕναν ὥριμο ἄνδρα γιὰ ἕνα νεαρὸ ἀγόρι καὶ ὄχι γιὰ ἕναν συνομήλικο, ἂν δηλαδὴ εἶναι παιδεραστικὲς ἢ ἁπλὰ ὁμοφυλοφιλικές. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ θεωρῶ προτιμότερη τὴ χρήση τοῦ ὅρου ὁμοερωτικές. Καὶ στὶς δύο πάντως περιπτώσεις ἡ μείωση καὶ ἡ τελικὴ διακοπὴ τῆς ἀναγραφῆς τοῦ ἐπιθέτου *καλὸς* στὰ ἀγγεῖα, ποὺ ἀποτελοῦσαν βασικὰ σκεύη ἑνὸς συμποσίου, μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. ὑποδεικνύουν μία σημαντικὴ ἀλλαγὴ στὰ κοινωνικὰ ἤθη καὶ κυρίως τὴ μὴ ἀποδοχὴ τῆς ὁμοφυλοφιλίας καὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς πρακτικῆς τῆς παιδεραστίας ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴ κοινωνία. Ἡ ρητὴ καταδίκη τους θὰ γίνει λίγο ἀργότερα, ὅπως μποροῦμε νὰ συμπεράνουμε ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοφάνη, στὰ ὁποῖα διαφαίνεται ἡ ἀπέχθεια τῶν δημοκρατικῶν στρωμάτων ἀπέναντι στὰ ἤθη, τὶς πρακτικὲς καὶ τὶς ἀπόψεις τῆς ἀριστοκρατίας. Ἡ ἄνοδος τῶν στρωμάτων αὐτῶν ἐπέφερε τὴν ἠθικὴ μείωση τοῦ φαινομένου καὶ τὴ σταδιακὴ ἐξαφάνισή του. Εἶναι μάλιστα πιθανό, ὅπως ἔχει ἤδη ὑποστηριχθεῖ, ὅτι τὸ θέμα σχετίζεται μὲ τὴ μεταρρύθμιση τοῦ Ἐφιάλτη τὸ 462 π.Χ. καὶ τὴν ἐπέκταση τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς σὲ θέσεις ἀρχόντων στοὺς

ζευγίτες τὸ ἔτος 457 π.Χ. Μέσω τῶν ἀλλαγῶν αὐτῶν ἡ ἀθηναϊκὴ δημοκρατία ἀφαίρεσε ἀπὸ τὴν ἀριστοκρατία προνόμια ὑπὲρ τοῦ ἀνερχόμενου ἀθηναϊκοῦ δήμου, ὁ ὁποῖος δὲν φαίνεται νὰ συμπαθοῦσε τοὺς "καλοὺς" τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἔβλεπε μὲ καχυποψία τὶς πρακτικές της.

Παράλληλα, ἡ αὔξηση τῶν χαραγμάτων μὲ αἰσχρὸ περιεχόμενο μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. δὲν μπορεῖ νὰ ἑρμηνευθεῖ κατὰ τὴν ἄποψή μας μονομερῶς ὡς χαράγματα ποὺ προέρχονται, ὅπως ὑποστηρίζει ἡ Steiner[1745], ἀπὸ τὴν ἀριστοκρατία ποὺ ἀντιδρᾶ στὴ μείωση τῆς δύναμής της, ἀλλὰ κάλλιστα αὐτὰ θὰ μποροῦσαν νὰ εἶναι ἡ "ἀπάντηση" τῶν κατωτέρων τάξεων καὶ ἡ διακωμώδηση τῶν πρακτικῶν της, ἂν μάλιστα γίνει ἀποδεκτὸ ὅτι προέρχονται ἀπὸ χώρους, ποὺ ἀποτελοῦσαν μέρη κοινῆς συνεύρεσης τῶν ἀξιωματούχων, ποὺ προέρχονταν ἀπὸ διαφορετικὲς κοινωνικὲς τάξεις. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. δὲν ἐμφανίζονται χαράγματα ἐρωτικοῦ ἢ αἰσχροῦ περιεχομένου ἐπὶ ἀγγείων. Τὰ συμπόσια φαίνεται ὅτι ἄλλαξαν χαρακτήρα.

Μέχρι τὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. μποροῦν νὰ χρονολογηθοῦν καὶ τὰ ἐρωτικὰ χαράγματα ἐπὶ ἀγγείων στὴν Βοιωτία. Συγκεκριμένα, ἀπὸ τὰ ἑπτὰ χαράγματα τῆς Κεντρικῆς Ἑλλάδος τὰ τέσσερα χρονολογοῦνται στὸν 6ο αἰ. π.Χ. ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα δύο μποροῦν νὰ χρονολογηθοῦν τὸ ἀργότερο μέχρι τὶς ἀρχὲς τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Πρέπει πάντως νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας, στὶς ἄλλες περιοχές, τὰ ἐρωτικὰ-ἐγκωμιαστικὰ χαράγματα ὑπολείπονται ἀριθμητικὰ ἐμφανῶς τῶν σεξουαλικῶν-αἰσχρῶν. Ἔτσι ἀπὸ τὰ χαράγματα τῆς Σικελίας τὰ περισσότερα ἔχουν αἰσχρὸ περιεχόμενο καὶ χρονολογοῦνται μετὰ τὰ τέλη του 6ου αἰ. π.Χ. ἐνῶ ἀπὸ τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους καὶ ἑξῆς κυριαρχοῦν. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ εἰκόνα τῆς Ἰταλίας.

Τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ἐπιγραφῶν ἐκφράζει ἐπίσης μὲ ἄμεσο τρόπο τὴν τρέχουσα λαϊκὴ ἠθική. Μιὰ ἠθική, ποὺ ἂν καὶ τὴ γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν ἐρωτικὴ λογοτεχνία, μᾶς ἔρχεται πλέον ἐντελῶς «ἀνεπεξέργαστη». Καὶ ἔχει ἰδιαίτερη σημασία αὐτὴ ἡ ἄμεση ἔκφραση, ἀφοῦ μᾶς μεταφέρει μὲ τὸν καλύτερο τρόπο τὰ πάθη, τὸν ἔρωτα καὶ τὸ μίσος στὴν καθημερινὴ ζωή τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἑνὸς κόσμου πραγματικοῦ ὅσο καὶ ὁ δικός μας. Στὰ χαράγματα ἐκφράζεται ὁ θαυμασμὸς γιὰ τὸ σωματικὸ κάλλος, ἡ τρυφερότητα, ὁ θαυμασμὸς γιὰ μία γυναίκα, συνήθως ἑταίρα, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποστροφὴ γιὰ τὴν παθητικὴ ὁμοφυλοφιλία, ὁ δημόσιος ψόγος καὶ ἡ διαπόμπευση.

Τὰ μικρὰ ἐπιγραφικὰ κείμενα ποὺ παρουσιάσθηκαν ἔχουν σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἑρμηνευθεῖ θεωρώντας ὡς δεδομένα ζητήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι στὴν πραγματικότητα ὑπὸ ἔρευνα. Τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ τὸ θέμα τῆς παιδεραστίας-ὁμοφυλοφιλίας καὶ ἡ τάση νὰ θεωρεῖται παιδεραστικὸ ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ ὁμοερωτικὴ συμπεριφορά, ὑποεκτιμώντας ἔτσι τὴν ὁμοφυλοφιλία μεταξὺ ἐνηλίκων ἢ ἀκόμη καὶ

[1745] Βλ. Steiner 2002, 347-379.

τὴν παιδοφιλία. Ἡ ὅλη συζήτηση μέχρι σήμερα ἔχει πραγματοποιηθεῖ ὑπὸ τὸ πρίσμα τοῦ θεσμοῦ ἢ τῆς πρακτικῆς τῆς παιδεραστίας καὶ ὄχι ὡς ἐρωτικὴ σχέση ἑνὸς ἐνήλικα μὲ ἕναν ἔφηβο, ὁριοθετώντας σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἑρμηνεία τοῦ ὑλικοῦ. Ἡ παιδαγωγικὴ πρακτικὴ τῆς παιδεραστίας μπορεῖ μὲν νὰ μὴ ἐξαφανίσθηκε διὰ μιᾶς στὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ., ἀλλὰ σταδιακὰ λόγω τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἐξελίξεων, ἄρχισε, στὴν Ἀθήνα τουλάχιστον, μετὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. νὰ χάνει τὸν παιδαγωγικὸ χαρακτήρα καὶ τὴ νομιμοποίησή της καὶ φαντάζει χυδαία σαρκικὴ σχέση ἢ ἀκόμη καὶ πορνεία. Οἱ ἐρωτικὲς ὅμως ἐπιγραφές, καὶ κυρίως οἱ αἰσχροῦ περιεχομένου, συνέχισαν νὰ χαράσσονται.

Βραχυγραφίες - Βιβλιογραφία

ABL: C. Haspels, *Attic Black - figured Lekythoi*, Paris 1936.

ABV: J. D. Beazley, Attic Black- figure vase-painters, Oxford 1956.

Αδάμ- Βελένη κ. ἄ.: Π. Αδάμ - Βελένη, Π. Γεωργάκη καὶ Η. Ζωγράφου, Ανάγλυφοι σκύφοι με αφηγηματικές παραστάσεις από την Αγορά Θεσσαλονίκης, στὸ *Ζ΄ Ἐπιστημονική Συνάντησης για την Ελληνιστική Κεραμική, Πρακτικά*, Αθήνα 2011, 813 - 820.

Αδάμ - Βελένη 2009: Π. Αδάμ – Βελένη, στὸ *Ν. Χ. Σταμπολίδης - Γ. Τασούλας (ἐπιμ.), Ἔρως. Ἀπὸ τὴ Θεογονία τοῦ Ἡσιόδου στὴν ὕστερη ἀρχαιότητα, Κατάλογος ἔκθεσης, Μουσείο Κυκλαδικῆς Τέχνης*, Ἀθήνα 2009, 144, ἀρ. 110.

Adams 1982: J. N. Adams, *The Latin Sexual Vocabulary*, Baltimore 1982.

Addenda²: T. Carpenter with T. Mannack and M. Mendonça, *Beazley Addenda. Additional references to ABV, ARV2 & Paralipomena*, Oxford 1989².

AEE: Στ. Ἀθ. Κουμανούδη, *Ἀττικῆς Ἐπιγραφαὶ Ἐπιτύμβιοι*, Ἀθήνα 1871 (ἀνατύπωση Βιβιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀρ. 131, Ἀθήνα 1993.

Ἀκαμάτης 1993: Ἰ. Μ. Ἀκαμάτης, *Πήλινες μῆτρες ἀγγείων ἀπὸ τὴν Πέλλα. Συμβολὴ στὴ μελέτη τῆς ἑλληνιστικῆς κεραμικῆς*, Ἀθήνα 1993.

Ἀκαμάτης 2009: Ἰ. Μ. Ἀκαμάτης, Πήλινη μήτρα αγγείου, αρχές 1ου αι. π.Χ., στὸ *Ν. Χ. Σταμπολίδης - Γ. Τασούλας (ἐπιμ.), Ἔρως. Ἀπὸ τὴ Θεογονία τοῦ Ἡσιόδου στὴν ὕστερη ἀρχαιότητα, Κατάλογος ἔκθεσης, Μουσείο Κυκλαδικῆς Τέχνης,* Ἀθήνα 2009, 222-223, ἀρ. κατ. 189.

Alexandrescu 1978: P. Alexandrescu, *La céramique d' époque archaique et classique (VIIe – IVe s.), Histria IV,* Bucarest-Paris 1978.

Ἀλεξανδρῆ 1973-74: Ὁ. Ἀλεξανδρῆ, Ἄνω Βούλα, Ὁδὸς Ἀνώνυμος καὶ Δαιδάλου, *ΑΔ* 29 (1973 - 74) Β1, 158, πίν.114 (=SEG XXIX 54).

Amyx 1988: D. A. Amyx, Corinthian vase –painting of the Archaic period, vols I-3, Berkely and Los Angeles 1988.

APF: J. K. Davies, *Athenian Propertied Families 600-300 B.C.*, Oxford 1971.

Ἀπόρρητα: Εὐίου Ληναίου, *Ἀπόρρητα*, Θεσσαλονίκη 1935.

Arena 1988: R. Arena, Per la lettura di dui iscrizioni Greche, *ZPE* 71 (1988) 149-153.

ARV²: J. D. Beazley, Attic Red - figured vase painters, Oxford 1963².

Bagnall 2011: R. S. Bagnall, *Everyday writing in the Graeco-Roman East*, Berkeley-Los Angeles-London 2011.

Bailey 1975: D. M. Bailey, *Catalogue of the Lamps in the British Museum I*, London 1975.

Bain 1981: D. Bain, Two further Observations on BINEIN, *LCM* 6.2 (Feb. 1981) 43 - 44.

Bain 1991: D. Bain, Six Greek verbs of sexual congress (βινῶ, κινῶ, πυγίζω, ληκῶ, οἴφω, λαικάζω) *CQ* 41 (1991) 51 -77.

Bain 1994: D. Bain, Βωτιάδης ὁ προκτός, *ZPE* 104 (1994) 33-35.

Bain 1995: D. Bain, ?BO.TIADES O ΠΡΩΚΤΟΣ: An abusive graffito from thorikos. An addendum, *ZPE* 108 (1995) 58.

Bain 1997: D. Bain, Two submerged items of Greek sexual vocabulary from Aphrodisias, *ZPE* 117 (1997) 81- 84.

Bain 2007: D. Bain (+), Low words in high places: sex, bodily functions, and body parts in Homeric Epic and other higher genres στὸ *P. J. Finglass, C. Collard and N. J. Richardson, HESPEROS. Studies presented to M. L. West on his seventieth birthday*, Oxford 2007, 40-57.

Baird &Taylor 2011: J. A. Baird & C. Taylor, Ancient Graffiti in context. Introduction, στὸ *J. A. Baird & C. Taylor (eds.), Ancient Graffiti in context*, London 2011, 1-17.

Bakhoum & Hellmann 1992: S. Bakhoum & M.-C. Hellmann, Wilhelm Froehner, le commerce et les collections d' antiquités Égyptiennes, *JS* (1992) 155-186.

Βαλαβάνης 2004: Π. Βαλαβάνης, *Ιερά και αγώνες στην αρχαία Ελλάδα. Ολυμπία, Δελφοί, ισθμία, Νεμέα, Αθήνα*, Αθήνα 2004.

Βασιλοπούλου 1987: Β. Βασιλοπούλου, Φολέγανδρος. Χρυσοσπηλιά, *ΑΔ* 42 (1987) Β2, 700.

Βασιλοπούλου 1993 - 1994: Β. Βασιλοπούλου, Αναγραφές ονομάτων τον 4ο αιώνα στη "Χρυσοσπηλιά" Φολεγάνδρου, στὸ *Δελτίο Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας XXI (1993-1994), 5ο Διεθνές Συνέδριο, Αθήνα - Κρήτη, 7 - 11/11/1994, Ανάπτυξη, εξέλιξη και περιβάλλον σπηλαίων*, 363 - 367.

Beazley 1927: J. Beazley, Some inscriptions on vases, *AJA* 31 (1927), 345 - 353.

Beazley 1931: J.D. Beazley, Review of Athens CVA 1, *JHS* 51 (1931) 121.

Beazley 1932: J. D. Beazley, Little - Master cups, *JHS* 52 (1932), 167-204.

Beazley 1946: J. Beazley, *Potter and Painter in Ancient Athens*, London 1946.

Beazley 1947: J. D. Beazley, Some Attic vases in the Cyprus Museum, *ProcBritAc* 3 (1947) 3-31.

Beazley 1953/4: J. Beazley, Ten inscribed vases, *AE* 1953/4, 200 - 206.

Bechtel 1921: F. Bechtel, Aeolica. Bemerkungen zur Kritik und Sprache der aeolischen Inschriften, Halle 1909.

Bechtel 1921: F. Bechtel, *Die griechischen Dialekte*, τόμ. 1, Berlin 1921 (ἀνατύπωση Berlin 1963).

Bernardini 1961: M. Bernardini, *Vasi della stile Gnathia - Vasi a vernice nera*, Bari 1961.

Bethe 1907: E. Bethe, Die Dorische Knabenliebe. Ihre ethic, ihre idee, *RhM* 67 (1907) 438-475

Bicknell 1975: P. Bicknell, Was Megakles Hippokratous Alopekethen ostracized twice, *Ant. Cl.* 44 (1975) 172-75.

Birgalias 1999: N. Birgalias, L' odyssee de l' education spartate, Athens 1999.

Bernand 1970: A. Bernand, *Le Delta Égyptien d' après les textes Grecs. 1-Les confins Libyques*, Le Caire 1970.

Bernand 1972: A. Bernand, *De Koptos a Kosseir*, Leiden 1972.

Bernand 1989: A. Bernand, *De Thèbes à Syène*, Paris 1989.

Berti 2001: M. Berti, L' antroponimo Megakles sugli ostraka di Atene. Considerazioni prosopografiche, storiche e istituzionali, *Minima Epigraphica et Papyrologica* 4 (2001) fasc. 5, 9 - 69.

Bethe 1907: E. Bethe, Die dorische Knabenliebe, ihre Ethik, ihre Idee, *Rheinisches Museum* 62 (1907) 438 - 475.

Bingen 1984: J. Bingen, Inscriptions (III), στὸ *H. F. Mussche, J. Bingen, J. Servais & P. Spitaels (ἐπιμ.), Thorikos VIII (1972-1976)*, Gent 1984, 175 -187.

Bingen 1990: J. Bingen, Inscriptions (IV) στὸ H. F. Mussche, J. Bingen, J. E. Jones & M. Waelkens (ἐπιμ.), *Thorikos IX (1977-1982)*, Gent 1990, 144-153.

Blegen 1934: C. W. Blegen, Inscriptions on Geometric pottery from Hymettos, *AJA* 38 (1934) 10-28.

Boardman Μελανόμορφα: J. Boardman, Αθηναϊκά μελανόμορφα Αγγεία, London 1974 [Ἑλληνικὴ Μετάφραση Ο. Χατζηαναστασίου, Εκδόσεις Καρδαμίτσα Αθήνα 1980]

Boardman 1952: J. Boardman, Pottery from Eretria, *BSA* 47 (1952) 1- 48.

Boardman, J., 1992, Kaloi and other names on Euphronios' vases στο *M. Cygielman, M. Iozzo, F. Nicosia and P. Zamarchi Grassi (eds), Euphronios. Atti del seminario internazionale di studi, Arezzo 27 - 28 Maggio 1990*, Florenz 1992, 45-50

Boardman 2003: J. Boardman, «Reading» Greek vases, *OJA* 22. 1 (2003), 109-114.

Boegehold 1994: A. Boegehold, Perikles' citizenship Law of 451/0 B.C., στὸ *A. L. Boegehold and A. Scafuro, Athenian identity and civic ideology*, Baltimore and London 1994, 57-66.

Βοκοτοπούλου 1973: Ἰ. Π. Βοκοτοπούλου, Νικόπολις. Ἀνασκαφὴ Ν. πύλης ρωμαϊκοῦ τείχους, *ΑΔ* 28 (1973) Β2, 404-406.

Boring 1979: T. A. Boring, *Literacy in ancient Sparta*, Mnemosyne suppl. Leiden 1979.

Bosanquet 1896: R. C. Bosanquet, On a group of Early Attic lekythoi, *JHS* 16 (1896) 164-177.

Βουτυρᾶς 1987 - 90: Ε. Βουτυράς, Εικάζειν, *Θρακικὴ Ἐπετηρίδα* 7 (1987-90) 35 - 48.

Bowersock 1997: G. W. Bowersock, "Charlotte Roueché, Performers and partisans at Aphrodisias in the Roman and Late Roman periods, with Appendix IV by N. De Chaisemartin.

A study based on inscriptions from the current excavations at Aphrodisias in Caria, Society for the Promotion of Roman Studies. *Journal of Roman Studies Monographs no. 6*, London 1993", *Gnomon* 69 (1997) 46-50.

Bowra 1957: C. M. Bowra, *The Greek Experience*, London 1957.

Bradford 1977: A. S. Bradford, *A prosopography of the Lacedaemonians from the Death of Alexander the Great, 323 B.C., to the sack of Sparta by Alaric, A.D. 396*, Vestigia Band 27, 1977.

Brelich 1968: A. Brelich, *Paides e Parthenoi*, Incunabula Graeca vol. 36, Roma 1969.

Bremmer 1980: J. Bremmer, An enigmatic Indo-European rite: Paederasty, *Arethusa* 13 (1980) 279-298.

Bremmer 1990: J. Bremmer, Adolescents, Symposion, and Pederasty, στὸ *O. Murray (ed.) Sympotica: A Symposium on the Symposium*, Oxford 1990, 135-148.

Brenne 1992: S. Brenne, "Portraits" auf Ostraka, *AM* 107 (1992), 161 - 185.

Brenne 1994: S. Brenne, Ostraka and the process of Ostrakophoria, στο *W. D. E. Coulson et al. (edd) The Archaeology of Athens and Attica under the Democracy*, Oxford 1994, 13 - 24.

Brenne 2000: S. Brenne, Indices zu Kalos-Namen, *Tyche* 15 (2000) 31-53.

Brenne 2001: S. Brenne, *Ostrakismos und Prominenz in Athen. Attische Bürger des 5. Jhs. V. Chr. Auf den Ostraka*, Tyche Supplementband 3, Wien 2001.

Brenne 2002: S. Brenne, Die ostraka (487 - ca. 416 v. Chr) Als Testimonien (T1) στὸ *P. Siewert (Hrsg), Ostrakismos- Testimonien I. Die Zeugnisse antiker Autoren der Inschriften und Ostraka uber das Athenische Scherbengericht aus vorhellenistischer Zeit (487 – 322 v. Chr)*, Historia Einzelschriften, Heft 155, 36 - 166.

Brixhe 1987: C. Brixhe, *Essai sur le grec anatolien au début de notre ère*, Travaux et Mémoires; Études anciennes 1, Nancy 1987.

Brongersma 1990: E. Brongersma, The Thera inscriptions-Ritual or slander?, *Journal of Homosexuality*, 20 (1990) 31-40 (διαθέσιμο στὸν ἰστότοπο http://www.tandfonline.com/loi/wjhm20)

Broneer 1938: O. Broneer, Excavations on the North Slope of the Acropolis, 1937, *Hesperia* 7 (1938), 161-263.

Brueckner 1915: A. Brueckner, Mitteilungen aus dem Kerameikos, *AM* 40 (1915) 1-26.

Brugnone 1998: S. Vassalo -A. Brugnone, Il ricordo della "bella" Krimno in un' iscrizione di Himera, *ASNP* 3 (1998) 323-326 (= SEG L 1000).

Bruneau 1970: P. Brunaeu, *Recherches sur les cultes de Délos à l' époque hellénistique et a l' époque impériale*, Paris 1970.

Buck 1955: C. D. Buck, *The Greek Dialects*, Chicago1955 (χαρτόδετη ἔκδοση London 1998).

Buffière 1980: F. Buffière, *Eros adolescent. La pédérastie dans la Grèce antique*, Paris 1980.

Buschor 1969: E. Buschor, *Die griechische Vasen*, München, 1969.

Butz 1995: P. A. Butz, The "Hekatompedon Inscription" and the marble of its metopes. Part I: Empiricism and the epigraphical tradition στὸ *Y. Maniatis, N. Hertz, Y. Basiakos(ed), The Study of Marble and other Stones Used in Antiquity. Transactions of the 3. International Symposium of the Association for the Study of Marble and Other Stones Used in Antiquity, Athens 17-19 May 1993*, Asmosia 3 (1995) 65-72.

Cabitoglou 2002: A. Cabitoglou et alii, Torone I, The exscavations of 1975, 1976 and 1978, Text, part 2, Ἀθήνα 2001.

CAF: T. Kock (ed.), *Comicorum Atticorum Fragmenta*, vol. I, Leipzig 1880-1888 (Ἀνατύπωση Utrecht 1976).

Cairns 2005: D. Cairns (ed.), *Body language in the Greek and Roman worlds*, Swansea 2005.

Calame 1999: C. Calame, *The poetics of eros in ancient Greece*, Roma - Bari 1992 [Αγγλικὴ μετάφραση J. Lloyd, Princeton-New Jersey 1999[2]].

Canciani - Neumann 1978: F. Canciani - G. Neumann, Lydos der Sklave?, *AK* 21 (1978) 17-22.

Cantarella 1992: E. Cantarella, *Secondo natura. La bisessualità nel mondo antico*, Roma 1988[2] [English translation by C. Ó Cuilleanáin 1992].

Cantarella 2010: E. Canatrella, Introduction. Section 1 Textual Evidence, στὸ *A. Lear and E. Cantarella (eds), Images of ancient Greek pederasty. Boys were their gods*, London - New York 2008 [paperback edition 2010], 1-23.

Cartledge 1981: P. Cartledge, The politics of the Spartan pederasty, *PCPhS* 207 (1981) 17-36.

Cartledge 2001: P. Cartledge, Spartan Reflections, [ἑλληνικὴ μετάφραση Θ. Δαρβίρη "Το μεγαλείο της Σπάρτης. Σπαρτιατικοί στοχασμοί", Ἐκδόσεις Ενάλιος 2004].

Cauer 1883: P. Cauer, Delectus inscriptionum Graecarum propter dialectum memorabilium, Lipsiae 1883.

Cavallo 1983: G. Cavallo, alfabetismo e circulazione del libro, στὸ *M. Vegetti (ed.), Oralita, scrittura, spettacola*, Turin166-86.

CAVI: H. I. Immerwahr, *Corpus of Attic vase inscriptions*, (διαδίκτυο ἐκδ. Ἰαν. 2009, http:/www.unc.edu/-hri/)

CEG: P. A. Hansen, *Carmina Epigraphica Graeca saeculorum VIII-V a Chr. N.*, Berlin-New York 1983.

Cerri 1989: G. Cerri, Il carme 36 di Catullo e un 'iscrizione greca di recente pubblicazione, *Quaderni Urbinati di Cultura Classica* 31 (1989) 59-65

Chaniotis 2005: A. Chaniotis, *War in the Hellenistic world*, Oxford 2005.

Chaniotis 2009: A. Chaniotis, Ritual performances of divine justice: the epigraphy of confession, atonement and exaltation in Roman Asia Minor, στο *Hannah M. Cotton, Robert G. Hoyland, Jonathan J. Price and David J. Wasserstein (έπιμ.), From Hellenism to Islam. Cultural and linguistic change in the Roman Near East*, Cambridge 2009, 115-153.

Chaniotis 2011: A. Chaniotis, Graffiti in Aphrodisias: Images - Texts - Contexts, στὸ *J. A. Baird & C. Taylor (eds.), Ancient Graffiti in context*, London 2011, 191-207.

Chaniotis 2012: A. Chaniotis (ed.), *Unveiling emotions. Sources and methods for the study of emotions in the Greek world*, Stuttgart 2012.

Chaniotis 2012a: A. Chaniotis, Moving stones. The study of emotions in Greek inscriptions στὸ *A. Chaniotis (ed.), Unveiling emotions. Sources and methods for the study of emotions in the Greek world*, Stuttgart 2012, 91-129.

Chaniotis 2012b: A. Chaniotis, Constructing the fear of Gods, στὸ *A. Chaniotis (ed.) Unveiling emotions. Sources and methods for the study of emotions in the Greek world*, Stuttgart 2012, 205-234.

Chaniotis 2012c: A. Chaniotis, Listening to stones: orality and emotions in ancient iscriptions, στὸ *J. Davies and J. Wilkes (eds), Epigraphy and the Historical sciences, XIII International Congress of Greek and Latin Epigraphy*, Oxford 2012, 299-328.

Chaniotis 2013: A. Chaniotis 2013, Public subscriptions and loans as social capital in the Hellenistic city: reciprocity, performance, commemoration, στὸ *P. Martzavou and N. Papazarkadas (eds.) Epigraphical approaches to the Post-Classical polis, fourth century BC to second century AD*, Oxford 2013, 89-106.

Chaniotis (ὑπὸ ἔκδοση): A. Chaniotis, Epigraphic research in Aphrodisias, 1995-2012, ὑπὸ ἔκδοση.

Chankowski 2002: S. Chankowski, ΟΙΦΕΙΝ. Remarques sur les inscriptions rupestres de Théra et sur la théorie de la pédérastie initiatique en Gréce ancienne, στὸ *Εὐεργεσίας χάριν, Studies presented to Benedetto Bravo and Ewa Wipszycka by their disciple*s, Warsaw 2002, 3-35.

Chantraine 1968: P. Chantraine, *Dictionaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots*, Paris 1968, tome premier.

Chini 1997: P. Chini, Graffiti inediti nella forica di via Garibaldi a Roma, στὸ *Atti del XI Congresso Internazionale di Epigrafia Greca e Latina*, *Roma, 18-24 Settembre 1997, vol. I*, 567-578.

CIG: *Corpus Inscriptionum Graecarum*.

Cistiakova 1983: Cistiakova, Greceskaya epigramma VII-III vv. do n.e, 1983.

Clermont - Ganneau 1901: C. Clermont - Ganneau στὸ M. Macalister, *CRAI* 45 (1901) 108-111.

Cohen 1990: D. Cohen, The social context of adultery at Athens, *στο P. Cartledge, P. Millett and S. Todd, Nomos. Essays in Athenian law, politics and society*, Cambridge university Press, New York-Port Chester-Melbourne-Sydney 1990, 147 - 165.

Cohen 1991: D. Cohen, *Νόμος, Σεξουαλικότητα και Κοινωνία. Η επιβολή της ηθικής στην κλασική Αθήνα*, Cambridge 1991 [Ελλην. Μετάφραση Πασχ. Πασχίδης 1999].

Cohen 2003: E. E. Cohen, Athenian prostitution as a liberal profession, *στὸ G. W. Bakewell & J. P. Sickinger, Gestures. Essays in ancient history, literature and philosophy presented to Alan L. Boegehold on the occasion of his retirement and his seventy-fifth birthday*, Oxford 2003, 214-236.

Cole 1981: S. G. Cole, Could Greek women read and write? στὸ *H. P. Foley, Reflections of women in antiquity*, New York- London- Paris 1981, 219-245.

Cole 1984: S. G. Cole, Greek sanctions against sexual assault, *Classical Philology* 79 (1984) 97 - 113.

Collectanea Alexandrina: I. U. Powell, *Collectanea Alexandrina*, Oxford 1923.

Comparetti 1884: D. P.A. Comparetti, *Museum Italicum* 1 (1884) 227.

Cook 1977: R. M. Greek painted pottery, London 1977[3] [Ελληνική μετάφραση Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Ἀθήνα1994[3]].

Cooper & Morris 1990: F. Cooper & S. Morris, Dining in the round buildings, στὸ *O. Murray (ed.) Sympotica*, Oxford 1990, 185-195.

Coulie 1998: Anne Coulie, Nouvelles inscriptions erotique a Thasos, *BCH* 122 (1998) 445 - 453.

Crönert 1910: G. Crönert & W. Crönert, Variae lectiones *Rhein. Mus.* 65 (1910) 461-471.

Crönert & Wünsch 1909: W. Crönert & R. Wünsch, Das Lied von Marisa, *Rhein. Mus.* 64 (1909) 433-448.

Crome 1966: J. Crome, Spinnende Hetären, *Gymnasium* 73 (1966) 245-247.

Crosby 1955: M. Crosby, Five comic scenes from Athens, *Hesperia* 24 (1955) 76-84.

Csapo & Miller, 1991: E. Csapo & M. C. Miller, The "Kottabos-toast" and an inscribed Red-figured cup, *Hesperia* 60 (1991) 367-382.

CVA: *Corpus Vasorum Antiquorum Deutschland*.

CVA Deutschland 33: N. Kunisch, *Corpus Vasorum Antiquorum Deutschland 33*, 1971.

CVA Greece 4: M. Pipili, *Corpus Vasorum Antiquorum Greece 4, Athens National Museum*, 1993.

Γιαννακόπουλος 2009: Ν. Γιαννακόπουλος, Παρατηρήσεις επί των αρμοδιοτήτων των αστυνόμων στις Ελληνικές πόλεις, *Εγνατία* 13 (2009) 9-21.

Δαλαμάγκας ΣΠΕΛΕΟ: Γ. Δαλαμάγκας, Σπήλαιο "Χρυσοσπηλιά" Φολεγάνδρου, στο δικτυακό τόπου του ΣΠΕΛΕΟ: http://www.speleo.gr/gr/arxeio/arx_xrisospilia.htm

Daux 1965: G. Daux, Chronique des fouilles 1964. Cèos, *BCH* 89 (1965) 858-861.

Daux 1967: G. Daux, Pour une prosopographie thasienne, *BCH* 91 (1967) 1-49.

Davidson 1997: J. N. Davidson, Courtesans and Fishcakes. The consuming passions of classical Athens, New York 1997, [έλληνικὴ μετάφραση Χ. Παπαδημητρίου, Εκδόσεις περίπλους 2003].

Davidson 2007: J. Davidson, *The Greeks and Greek love. A radical reappraisal of homosexuality in ancient Greece*, London 2007.

Decourt, Nielsen, Helly 2004: J. - C. Decourt, T. H. Nielsen, B. Helly et al., Thessalia and adjacent regions, στὸ *M. H. Hansen, T. H. Nielsen (eds.) An inventory of Archaic and Classical poleis*, Oxford 2004, 676 - 731.

DGE: E. Schwyzer, *Dialectorum Graecorum Exempla Epigraphica Potiora*, Leipzig 1923.

De Hoz 2006: M. P. de Hoz, Literacy in rural Anatolia, *ZPE* 155 (2006) 139 - 144.

Della Corte - Ciprioti 1961: M. Della Corte - P. Ciprioti, *SDHI* 27 (1961) 329, 336 -337, nos 20, 61.

Dettori 2000: E. Dettori, Su Due iscrizioni vascolari, *Eirene* 36 (2000) 54 -62.

Devereux 1967: G. Devereux, Greek pseudo-homosexuality and the "Greek Miracle", *Symbolae Osloenses* 42 (1967) 69-92.

DeVries 1997: K. DeVries, "The frigid eromenoi" and their wooers revisited: A closer look at Greek homosexuality in vase painting, στὸ *M. Duberman (ed). Queer representations: Reading lives, reading cultures*, New York 1997, 14-24.

Dickie 1993: M. W. Dickie, Παλαιστρίτης / "palaestrita": Callisthenics in the Greek and Roman Gymnasium, *Nikephoros* 6 1(993) 105-151.

Diehl 1923: E. Diehl, *Acta Univ. Latviensis*, VI (1923) 225 καὶ ἑξ.

Diehl 1952: E. Diehl, *Anthologia Lyrica Graeca*, Lipsiae 1952.

Dietrichs 2008: A. Dietrichs, *Erotik in der Kunst Griechenlands 2*, Mainz 2008, 49-50, εἰκ. 37.

Dimitrova & Shaarankov 2003: N. Dimitrova &, N. Shaarankov, A New Greek Word in a Mason's Graffito from Thrace, *ZPE* 143 (2003) 201 - 204.

Dinsmoor 1941: W. B. Dinsmoor, Observations on the Hephaisteion, *Hesperia Suppl.* V (1941) 143, no. 35.

Dinsmoor 1947: W. B. Dinsmoor, The Hekatompedon on the Athenian Acropolis, *AJA* 51 (1947) 109-151.

Dodd 2000: D. B. Dodd, Athenian ideas about Cretan Pederasty, στὸ *T. K. Hubbard, Greek love reconsidered*, New York 2000, 33-41.

Domaradzka 2002: L. Domaradzka, Catalogue of Graffiti discovered during the excavations at Pistiros – Vetren 1988 - 1998, στὸ *J. Bouzek, L. Domaradzka & Z. H. Archibald, Pistiros II. Excavations and Studies. Report of the joint project of excavations and studies by the Bulgarian Academy of Sciences, Charles University in Prague, University of Liverpool, École Francaise d' Athènes and Archaeological Museum Septemvri*, Prague 2002, 209 - 228.

Dornseiff 1925: F. Dornseiff, *Das Alphabet in Mystik und Magie*, Στοιχεῖα 7, Studien zur Geschichte des antike, Leipzig- Berlin 1925.

Dover 1973: K. J. Dover, Classical Greek attitudes to sexual behaviour, *Arethousa* 6 (1973) 59-73.

Dover 1988: K. J. Dover, *The Greeks and their legacy: Collected papers, volume II: Prose, Literature, History, Society, Transmission, Influence*, Oxford 1988.

Dover 1989: K. J. Dover, *Greek Homosexuality*, Cambridge, Massachusetts 1989[2].

Δραγάτσης 1884: Ἰ. Χ. Δραγάτσης, Ἐπιγραφαὶ ἐκ Πειραιῶς, *AE* 1884, 187-198.

Droop 1910: J. P. Droop, The dates of the vases called "Cyrenaic" *JHS* 30 (1910) 1-34.

Duchêne 1992: H. Duchêne, *La Stèle du port. Fouilles du port 1. Recherches sur une nouvelle inscription Thasienne*, Études Thasiennes XIV, 1992.

Duhoux 1983: Y. Duhoux, *Introduction aux dialectes grecques. Problémes et méthodes recueil de textes traduits*, Série pédagogique de l' Institut de Linguistique de Louvain-12, Louvain-la-Neuve 1983.

Dümmler 1893: F. Dümmler, Zwei Felsinschriften von Amorgos, *AM* 18 (1893) 32-36.

EA: Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία

Edgar 1898: D. G. Hogarth, C. C. Edgar & Clement Gutch, Exacvations at Naukratis, *BSA* 5 (1898) 26 - 97.

Ellis 1888: R. Ellis, Adversaria, *JPhil* 17 (1888) 128-142.

Epigrafia Greca II: M. Guarducci, *Epigrafia Greca. Epigrafi di carattere publico*, Roma 1969.

Epigrafia Greca III: M. Guarducci, *Epigrafia Greca. Epigrafi di carattere privato*, Roma 1974.

Etienne 1990: R. Etienne, *Ténos II, Tenos et les Cyclades du milieu du IV siècle av. J-C au milieu du IIIe siècle ap. J-C.*, BEFAR vol. 263, Paris 1990.

Ζαφειρόπουλος 1965: Ν. Ζαφειρόπουλος, Κέως, *ΑΔ* 20 (1965) Β3, 507 - 508.

Ζαφειροπούλου 1988: Φ. Ζαφειροπούλου, Φούρνοι, *ΑΔ* 43 (1988) Β2, 503.

Θέμος 2004 - 2009: Ἀ. Θέμος, Βοτακίων καταπύγων, *ΗΟΡΟΣ* 17-21 (2004-2009) 675-678.

FD II, Trésor de Cyène: J. Bousquet, *Fouilles de Delphes. Tome II, Topographie et Architecture. Le Trésor de Cyène*, Paris 1952.

Fiorelli 1862: G. Fiorelli, *Giornale degli scavi di Pompei*, Napoli 1862.

Fiorelli 1875: G. Fiorelli, *Descrizione di Pompei*, Napoli 1875.

Fischer 2008: M. Fischer, The prostitute and her headdress: the mitra, sakkos and kekryphalos in Attic red-figure vase-painting c. 550-450 BCE, A thesis submitted for the degree of Master of Arts at the department of Greek and Roman Studies at the University of Calgary, Alberta, Canada 2008 [διαθέσιμο στὸν ἰστότοπο http://dspace.ucalgary.ca/bitstream/1880/46383/1/Thesis_Fischer.pdf (ἐπίσης paperback edition: VDM Verlag, Berlin 2009). Οἱ παραπομπὲς τοῦ κειμένου δίνονται στὴν ἠλεκτρονικὴ ἔκδοση].

Flashar & Hiesel 1997: M. Flashar & G. Hiesel, *Konturen: Vasen der Berliner Antikensammlung in Freiburg*, München 1997.

Forsén 1996: B. Forsén, *Griecische Gliederweihungen*, Helsinki 1996.

Forssmann 1976: B. Forssmann, *MSS* (Munch. St. z. Sprachw.)34 (1976) 39-46.

Foucault 1984: M. Foucault, *Histoire de la sexualité*. 2. L' usage des plaisirs, Paris 1984 [έλληνική μετάφραση Ἐκδόσεις Ράππα, Ἀθήνα 2002].

Fox 2000: M. Fox, Satyrs and Hetaerae: Looking for Gender on Greek vases στὸ M. Donald & L. Hurcombe, Representations of Gender from Prehistory to the Present, Hampshire and London 2000, 104-117.

Francis & Vickers 1981: E. D. Francis and M. Vickers, Leagros kalos, *Proceedings of the Cambridge Philological Society*, 201 (1981) 96-136.

Franklin 1991: J. L. Franklin, Literacy and the parietal inscriptions of Pompeii στὸ *Literacy in the Roman world, Journal of Roman Archaeology Suppl. 3, 1991*, Ann Arbor, MI, 77-98

Fraser 2000: P. M. Fraser, Ethnics as personal names, στὸ *S. Hornblower and E. Matthews (eds.) Greek personal names. Their value as evidence, Proccedings of the British Academy 104,* Oxford 2000, 149 - 158.

Frel 1997: J. Frel, Kaloi et les autres, *Eirene* 33 (1997) 19-41.

FGrHist: F. Jacoby, *Die Fragmente der Griechischen Historiker*, zweiter Teil, Leiden 1961.

Friedlander 1948: P. Friedlander, *Epigrammata, Greek Inscriptions in Verse, from the Beginnings to the Persian Wars*, Berkeley 1948.

Friedemann 1994: Pascal Friedmann, De la "carriere" au sanctuaire: investigations archeologiques sur l' acropole d' Eretrie, *AK* 37 (1994) 93-99.

Frisk GEW: H. Frisk, *Griechisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg 1973.

Fröhlich 2004: P. Fröhlich, Les cités Grecques et le contrôle des magistrats (IVe-Ier siècle avant J.-C.), Genève 2004.

Fuchs 1974: O. Fuchs, *Der attische Adel im Spiegel der "Kalosinschrifter" (480-410)*, Wien 1974.

Gabrici 1913: E. Gabrici, Cuma, Parte Seconda. Dal secolo VI av Cr. fino all' età Romana Imperiale, *Monumenti Antichi* 22, 1913.

GAI I: L. Threatte, *The Grammar of Attic Inscriptions, I. Phonology*, Berlin-New York 1980.

GAI II: L. Threatte, *The Grammar of Attic Inscriptions, II. Morphology*, Berlin-New York 1996.

Gallavotti 1975: C. Gallavotti, Letture epigraphiche, *QUCC* 20 (1975) 165-191.

Gallavotti 1975-1976: C. Gallavotti, Scritture Archaiche della Sicilia e di Rodi, *Helikon* 15-16 (1975-76) 71-117.

Gallavotti 1978 - 1979: C. Gallavotti, *Museum Criticum* 13-14 (1978-79) 363-369.

Gallavotti 1979: C. Gallavotti, *Metri e ritmi nelle iscrizioni greche,* Bollettino de Classici, Accademia Nazionale dei Lincei, Supp. 2, 1979.

Gallavotti 1980: C. Gallavotti, La firma di Aristonothos e alcuni problemi di fonetica greca, στὸ *Φιλίας χάριν Miscellanea di Studi Classici in onore di Eugenio Manni, tomo III*, Roma 1980, 1011-1031.

Gallavotti 1980 - 81: C. Gallavotti, Da Stesicoro ad Empedocle, *ΚΩΚΑΛΟΣ* 26-27, 1 (1980-81) 413-434.

Gallavotti 1985: C. Gallavotti, *Bolletino Classico* 6 (1985) 36-37.

García-Ramón 1989: J. L. García-Ramón, Anomale Schreibung und Eleicher Vocalismus, *Μελετήματα* 13, Paris 1989, 133-138.

Garlan et Masson 1982: Y. Garlan et O. Masson, Les acclamations pédérastiques de Kalami (Thasos), *BCH* 106 (1982) 3-22.

Garrod 1923: H. W. Garrod, Locrica, *CR* 37 (1923) 161-162.

Gianelli 1924: G. Gianelli, *Culti e Miti della Magna Grecia: contributo alla storia più antica delle colonie grache in Occidente*, Firenze 1963.

Giglioti 1950: G. Q. Giglioti, Phyllobolia, *Arch. Class.* 2 (1950) 31-45.

Gignac 1977: F. T. Gignac, *A Grammar of the Greek papyri of the Roman and Byzantine periods, vol. I Phonology*, Testi e documenti per lo studio dell' Antichita, LV, Milan, 1977.

Giron 1923: M. Noël Aimé Giron, Des Graffiti Grecs découverts à Karnak par. M. Pillet, *Annales du Service des Antiquités de l' Égypte* 23 (1923) 139-142.

Girone 2001: M. Girone, *AFLB* 44 (2001), 183-200.

Glazebrook & Henry 2011: A. Glazebrook & M. M. Henry (eds), *Greek prostitutes in the ancient Mediterranean, 800 BCE - 200 CE*, The University of Wisconsin Press 2011.

Goodwin 1955: W. W. Goodwin, *A Greek Grammar*, London 1955.

Golénishchev: V. S. Golénischeff, *Voyage au Hammamat*. [στὰ ρωσικά].

Gow - Page 1965: A. S. F. Gow & D. L. Page, *The Greek Anthology: Hellenistic Epigrams*, Cambridge 1965.

Graf 1979: F. Graf, Apollon Delphinios, *Museum Helveticum* 36 (1979) 2-22.

Graef - Langlotz 1925 - 1933: B. Graef & E. Langlotz, *Die antiken Vasen von der Akropolis zu Athen*, 2 volumes, Berlin 1925 - 1933.

Graindor 1927: P. Graindor, *Athenes sous Auguste*, Le Caire 1927.

Grakov 1968: B. N. Grakov, *Istoriia, Arkheologiia I Ethnografiia Srednei Azii* (Histoire, archeologie et ethnographie de l' Asie moyenne), 1968 [στὰ ρωσικά].

Grandjean & Knoepfler 1973: Y. Grandjean & D. Knoepfler, La porte du Silène, *BCH* 97 (1973) II, 548- 558.

Guarducci 1964-65: M. Guarducci, Gli alfabeti della Sicilia arcaica, *ΚΩΚΑΛΟΣ* X-XI (1964-65) 465-488.

Guarducci 1980: M. Guarducci, Tre singolari epigrafi di antichi ceramografi Ateniesi, στὸ *Miscellanea TITULI 2* (1980) 7-20.

Halbherr 1884-85: F. Halbherr, Iscrizioni di Keos, *Mus. Ital.* 1 (1884-85) 218, no. 20.

Halbherr 1899: F. Halbherr, *RAL* 8 (1899) 295.

Halperin 1990: D. M. Halperin, *One hundred years of homosexuality and other essays on Greek love*, New York-London, 1990.

Harris 1995: D. Harris, *The treasures of the Parthenon and Erechtheion*, Oxford 1995.

Harris 1989: W. V. Harris, *Ancient literacy*, Cabridge Massachussets 1989.

Harvey 1982: F. D. Harvey, A nemean Metagraffito, *AJA* 86 (1982) 586.

Harvey 1984: F.D. Harvey, Second Thoughts on the Nemean Metagraffito, *AJA* 88 (1984) 70.

Harvey 1988: D. Harvey, Painted Ladies: Fact, fiction and fantasy στὸ *J. Christiansen and T. Melander, Ancient Greek and related pottery, Proceedings of the 3rd Symposium, Copenhagen August 31 - September 4, 1987*, Copenhagen 1988, 242-254.

Hauser 1895: F. Hauser, Ein griechischer Weinkühler in der Sammlung Bourguignon, *Jahrbuch* 10 (1895) 108-113.

Henderson 1988: J. Henderson, Greek attitudes toward sex, στὸ *M. Grant & R. Kitzinger, Civilization of the ancient Mediterranean. Greece and Rome, vol. II*, New York 1988, 1249-1263.

Henderson 1991: J. Henderson, *The maculate Muse. Obscene language in Attic comedy*, New York - Oxford 1991[2].

HPN: F. Bechtel, *Die historischen Personennamen des Griechischen bis zur Kaiserzeit*, Halle 1917 (ἀνατύπωση Hildesheim 1964).

Heraeus 1915: W. Heraeus, ΠΡΟΠΕΙΝ, *Rhein. Mus.* 70 (1915) 1-41.

Hicks 1874: E. L. Hicks, *The collection of ancient Greek inscriptions in the British Museum, part I. Attika*, Oxford 1874 (επανεκτύπωση Milano 1977).

Hiller 1897: F. Hiller von Gaertringen, Θήρα. *Ὁ ἀρχαϊκὸς πολιτισμὸς τῆς νήσω Θήρας. Ἀνακοίνωσης γενομένη τὴν 3ο Σεπτεμβρίου 1897 ἐν τῇ ἐν Δρέσδη 44 συνελεύσει Γερμανῶν φιλολόγων καὶ παιδαγωγῶν*, (Ἑλλ. Μετάφραση, Ἰ. Ν. Δελένδα, τύποις "Θήρας" 1898.

Hiller & Wilski 1904: F. Hiller von Gaetringen & P. Wilski, *Stadtgeschichte von Thera*, Berlin 1904.

Holwerda 1977: D. Holwerda (ed), *Prolegomena de Comoedia Scholia in Acharneses, Equites, Nubes, Fasc. III, 1*, Groningen 1977.

Hoppin 1917: J. C. Hoppin, *Euthymides and his fellows*, Cambridge 1917.

Hordern 1989: J. Hordern, An erotic inscription from Marisa, Judaea, *ZPE* 126 (1999) 1989, 81-82.

Hoff 1988: M. C. Hoff, *The Roman Agora at Athens*, Ann Arbor, MI 48106, 1988.

Hoff 2006: M. Hoff, Some inscribed graffiti in the Roman market in Athens, *ZPE* 155 (2006) 176-182.

Hoffmann III: O. Hoffmann, *Die Griechischen Dialekte in ihrem historischen Zusammenhange: mit den wichtigsten ihre Quell*, Berlin 1891-1898.

Hofmann 1950: J. B. Hofmann, *Etymologisches Wörtebuch des Griechischen*, München 1950 (Ἑλληνικὴ μετάφραση, Ἀ. Δ. Παπανικολάου 1974).

Hogarth 1887: D. G. Hogarth, Apollo Lermenus, *JHS* 8 (1887) 376 - 400.

Hommel 1939: H. Hommel, Der Ursprung des Epigramms *Rhein. Mus.* 88 (1939) 193-206.

Housman 1931: A. E. Housman, Praefanda, *Hermes* 66 (1931) 402- 412.

Hornbostel 1977: W. Hornbostel et all. (eds), *Kunst der Antike: Schatze aus Norddeutschen Privatbesitz: Ausstellungsdauer 21 Januar-6Marz 1977: Katalog*, Mainz 1977.

Hubbard 1998: T. K. Hubbard, Popular perceptions of elite homosexuality in Classical Athens, *Arion* 6.1 (1998) 48-78.

Hubbard 2000: T. K. Hubbard, Pederasty and Democracy: The marginalization of a social practice, στὸ *T. K. Hubbard, Greek love reconsidered*, New York 2000, 1-11.

Hunter 1990: V. Hunter, Gossip and the politics of reputation in Classical Athens, *Phoenix* 44 (1990) 299-325.

Hupperts 1988: C. A. M. Hupperts, "Greek love: Homosexuality or paederasty? Greek love in black figure vase-painting" στὸ *J. Christiansen and T. Melander, Ancient Greek and related pottery, Proceedings of the 3rd Symposium, Copenhagen August 31 - September 4 1987*, Copenhagen 1988, 255-265.

Ἡσύχιος: K. Latte (ed.), *Hesychii Alexandrini Lexicon*, Copenhagen 1966.

I. Ephesos: C. Börker - R. Merkelbach - H. v. H. Engelmann - D. Knibbe, Die Inschriften von Ephesos, Teil II, Bonn 1979.

IG: *Inscriptiones Graecae*.

IGASMG: R. Arena, Iscrizioni Greche arcaiche di Sicilia e Magna Grecia. IV Iscrizioni delle colonie Achee, Milano 1989.

IG Bulg: *Inscriptiones Graecae in Bulgaria Repertae*, vol. V. G. Mihailov (ed), Inscriptiones novae, Addenda ei Corrigenda.

IGDOlbia: L. Dubois, *Inscriptions Grecques Dialectales d' Olbia du Pont*, Haute Études du monde Gréco-Romain 22, Genève 1996.

IGDS: L. Dubois. Inscriptions Grecques dialectales de Sicile, Collection de l' Ecole Française de Rome 119, Rome 1989.

I. Korsiai: G. Dunst, Die Inschriften von Korsiai στὸ *Mélanges Helléniques offerts a Georges Daux*, Paris 1974, 115-137.

Imagines: H. Rohl, *Imagines Inscriptionum Graecarum antiquissimarum*, Berlin 1907[2].

Immerwahr 1990: H. R. Immerwahr, *Attic Script. A Surney*, Oxford 1990.

Inglese 2008: A. Inglese, *Thera arcaica. Le iscrizioni rupestri dell' agora degli dei*, Themata 1, Roma 2008.

Isler 1985: H. P. Isler, Granbungen auf dem Monte Iato 1984, *AK* 28 (1985) 45-52.

Isler 1990: H.P. Isler, Grabungen auf dem Monte Iato 1989, *AK* 33 (1990) 58.

I. v. Priene: F. Hiller von Gaetringen (ed.), Inschriften von Priene, Berlin 1906.

ΙΧΝΗ: Τέος Ρόμβος, *Ἴχνη, τὸ λίθινο χρονικὸ τῆς Σύρου*, Ὑπουργεῖο Αἰγαίου, 2002.

Jacobsthal 1932: P. Jacobsthal, Λέαινα ἐπὶ τυροκνήστιδος *AM* 57 (1932) 1-7.

Jaeger 1971: W. Jaeger, *Παιδεία. Ἡ μόρφωσις τοῦ Ἕλληνος ἀνθρώπου*, Berlin-Leipzig 1934-47, τόμος ΙΙ, [Ἕλλην. μετάφραση της γ' έκδοσης Γ. Βερροίου, Ἀθήνα 1971].

Jeanmaire 1939: H. Jeanmaire, *Couroi et Courètes*: *essai sur l' education spartiate et sur les rites d' adolescence dans l' antiquite hellenique*, Lille 1939.

Jeffery 1955: L. Jeffery, Further comments on Archaic Greek inscriptions, *BSA* 50 (1955) 67-84.

Jeffery - Morpurgo Davies 1970: L. H. Jeffery & A. Morpurgo Davies, Ποινικαστὰς and ποινικάζεν: BM 1969. 4-2.1, a new archaic inscription from Crete, *Kadmos* 9 (1970) 118-154.

Jocelyn 1980: H. D. Jocelyn, A Greek Indecency and its Students. ΛΑΙΚΑΖΕΙΝ, *PCPS* 206 (1980) 12-66.

Jordan 1996: D. R. Jordan, Greek Verses from Stabiae, *ZPE* 111 (1996) 124.

Judeich 1931: W. Judeich, *Topographie von Athen*, Handubh der Altertumswissenschaft, Munchen 1931.

Καββαδίας 1888: Π. Καββαδίας, Ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, *ΑΔ* 1888, 43-45, 201-204.

Καββαδίας 2009: Γ. Καββαδίας, Πώμα ερυθρόμορφης πυξίδα (τύπου D) περ. 430-420 π.Χ,. στὸ Ν.Χ. Σταμπολίδης - Γ. Τασούλας (ἐπιμ.), *Ἔρως. Ἀπὸ τὴ Θεογονία τοῦ Ἡσιόδου στὴν ὕστερη ἀρχαιότητα, Κατάλογος ἔκθεσης, Μουσείο Κυκλαδικῆς Τέχνης*, Ἀθήνα 2009, 200-201, ἀρ. 165.

Kaibel 1878: G. Kaibel, *Epigrammata graeca ex lapidibus conlecta*, Berolini 1878.

Κακαβογιάνη 2009: Ο. Κακαβογιάνη, Από τα αρχαία νεκροταφεία στα Μεσόγεια. Ο αρχαίος δήμος της Όης, στὸ *Β. Βασιλοπούλου - Στ. Κατσαρού (επιμ.), Από τα Μεσόγεια στον Αργοσαρωνικό. Β΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Το έργο μιας δεκαετίας 1994-2003. Πρακτικά Συνεδρίου, Αθήνα 18-20.12.2003*, Αθήνα 2009, 399-416.

Καλλιβούρσης 1870-71: Π. Καλλιβούρσης, *Πανδώρα* 1870-71, 467.

Kapparis 2011: K. K. Kapparis, The terminology of prostitution in the ancient Greek World στὸ *A. Glazebrook & M. M. Henry (eds), Greek prostitutes in the ancient Mediterranean, 800 BCE - 200 CE*, The University of Wisconsin Press 2011, 222-255.

Καραδέδος & Κουκούλη-Χρυσανθάκη 2001: Γ. Καραδέδος - Χ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη, Θέατρο Φιλίππων 2000-2001, *ΑΕΜΘ* 15 (2001), 83-97.

Καστρωμένος 1884: Π. Γ. Καστρωμένος, *Ἀρχαιολογικὴ περιγραφὴ τῆς νήσου Κέω*, Ἑβδομὰς Α΄ 1884, 252.

Καστρωμένος 1893: Π. Γ. Καστρωμένος, *Τὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν. Ἱστορικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ αὐτῶν περιγραφὴ κατὰ τὰς νέας πηγὰς καὶ ἐπιγραφάς*, Ἀθήνα 1893.

Keil 1964: J. keil, *Fuhrer durch Ephesos*, Wien 1964.

Keleş - Ful 2009: V. Keleş & Ş. D. Ful, An inscribed *ampulla* from Parion, *Epigraphica Anatolica* 42 (2009) 99 - 100.

Kerameikos IX: U. Knigge, *Der Südhügel, Kerameikos IX*, Berlin 1976.

Κεραμόπουλος 1923: Ἀ. Δ. Κεραμόπουλος, *Ὁ Ἀποτυμπανισμός, Συμβολή ἀρχαιολογικὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ τὴν λαογραφίαν*, Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθηναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας 22, Ἀθήνα 1923.

Kern 1913: O. Kern, *Inscriptiones Graecae*, Bonn 1913.

Κεφαλίδου 1996: Ε. Κεφαλίδου, *Νικητής. Εικονογραφική μελέτη του αρχαίου ελληνικού αθλητισμού*, Θεσσαλονίκη 1996.

Keuls 1983a: E. Keuls, The hetaira and the housewife: The splitting of the female psyche in Greek art, *Mededelingen van het Nederlands Institut te Rome 44-45* (1983) 23-40.

Keuls 1983b: E. Keuls, Attic vase painting and the home textile industry, στὸ *W. G. Moon (ed), Ancient Greek art and iconography*, Madison 1983, 209-230.

Keuls 1993: E. C. Keuls, *The reign of the phallus. Sexual politics in ancient Athens*, Berkely-Los Angeles-London 1993[2].

Kilmer 1993a: M. F. Kilmer, *Greek Erotica on Attic red - figure vases*, Duckworth 1993.

Kilmer 1993b: M. F. Kilmer, 1993b, In search of the wild kalos name, *Echoes du Monde Classique XXXVII/n.s. Classical Views* 12 (1993) 173-99.

Kilmer 1997: M. F. Kilmer, Painters and pederasts: Ancient art, sexuality and social history στὸ *M. Golden & P. Toohey (eds), Inventing ancient culture*, London 1997, 36-49.

Kissas 2008: K. Kissas, *Archaische Architektur der Athener Akropolis*, DAI, Reichert Verlag Wiesbaden, 2008.

Klein 1898: W. Klein, *Die Griechischen Vasen mit Lieblingsinschriften*, Leipzig 1898.

Knigge 1993: U. Knigge, Die Ausgrabung im Kerameikos 1990/91, *AA* (1993) 125-140.

Knoepfler 1992: D. Knoepfler, Sept années des recherches sur l' épigraphie de la Béotie (1985-1991), *Chiron* 22 (1992) 411-503.

Kolonas 2009: L. Kolonas, *Teichos Dymaion*, Ministry of Culture, Finance Management Fund for Archaeological Projects 2009.

Κολώνας 2012: Λ. Κολώνας, Τεῖχος Δυμαίων, στὸ *Α. Βλαχόπουλος (επιμ.) Αρχαιολογία. Πελοπόννησος*, Αθήνα- Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα, 2012, 356-359.

Κοντολέων 1949: Ν. Κοντολέων, Ἀνασκαφὴ ἐν Τήνωι, *ΠΑΕ* 1949, 122-134.

Korzakova 2001: C. B. Korzakova, *Hyperboreus* 7 (2001) 185 - 195 [στὰ ρωσικά].

Κουκούλη - Χρυσανθάκη 2008: Χ. Κουκούλη - Χρυσανθάκη, Ἐπιγραφὴ ἐπιστατῶν στὸ τεῖχος τῶν Φιλίππων, στὸ *Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Ἐπιγραφικῆς, Θεσσαλονίκη 24 - 25 Νοεμβρίου 2001 (Πρακτικά)*, Ἑταιρεία Ἱστορικῶν καὶ Ἐπιγραφικῶν Σπουδῶν, Θεσσαλονίκη 2008, 135 - 148.

Κουλαξίδης 1998: Δ. Κουλαξίδης, Τέχνη και γραφή στα σπήλαια, στὸ *Άνθρωπος και Σπηλαιοπεριβάλλον, Α΄ Πανελλήνιο Σπηλαιολογικό Συνέδριο 26-29 Νοεμβρίου 1992, Πρακτικά*, Αθήνα 1998, 189 - 190.

Κουμανούδης 1890: Σ. Κουμανούδης, *ΠΑΕ* 1890, 11-19.

Κουμανούδης - Ματθαίου 1986: Σ. Κουμανούδης - Α. Ματθαίου, *Ἀρχαῖες Ἑλληνικὲς ἐπιγραφές*, Αθήνα 1986.

Κουρίνου 2000: Ε. Κουρίνου, *Σπάρτη. Συμβολὴ στὴ μνημειακὴ τοπογραφία της*, Ἀθήνα, 2000.

Kreilinger 2006: U. Kreilinger, To be or not to be a Hetaira: Female nudity in classical Athens, στὸ *S. Schroer (ed.) Images and gender. Contributions to the hermeneutics of reading ancient art*, Göttingen-Fribourg 2006, 229-237.

Kreilinger 2007: U. Kreilinger, *Anständige Nackhtheit. Körperpflege, Reinigungsriten und das Phänomen weiblicher Nackheit im archaisch-klassiscen Athen, Tübinger Archäologishen Forschungen, Band 2*, Leidorf 2007.

Kretschmer 1891: P. Kretschmer, Epigraphische Bemerkungen, *Hermes* 26 (1891) 118-123.

Kretschmer 1894: P. Kretschmer, *Die Griechischen Vaseninschriften. Ihrer Sprache nach untersucht*, Guetersloch 1894.

Λαζαρίδης 1979: Δ. Λαζαρίδης, Ἀνασκαφὲς καὶ ἔρευνες Ἀμφιπόλεως, *ΠΑΕ* 1979, 71 - 79 =SEG XXXI, 622.

Lamberterie 1991: C. de Lamberterie, Le verb βινειν et le nom de la femme, *RPh* 65 (1991) 149-160.

Landi 1979: A. Landi, *Dialetti e interazione sociale in Magna Grecia. Lineamenti di una storia linguistica attraverso la documentazione epigrafica,* Napoli 1979.

Lang 1961: M. Lang, Epigraphical note, *AJA* 65 (1961) 62.

Lang 1988: M. Lang, *Graffiti in the Athenian Agora*, Agora picture book no 14, Princeton 1988.

Langdon 1976: M. L. Langdon, *A Sanctuary of Zeus on Mount Hymettos, Hesperia Suppl.* 16,

Princeton, New Jersey 1976.

Langdon 1979: M. Langdon, Φ≠Θ (With a note on IG XII 5, 97, *ZPE* 33 (1979), 180-82.

Langdon 1985 A: M. L. Langdon, The Grave of Posthon at Sounion, *Hesperia* 54 (1985) 145-148.

Langdon 1985 B: M. L. Langdon, Hymettiana I, *Hesperia* 54 (1985) 257-270.

Langdon 2004: M.K. Langdon, Hymettiana V: A Willing Καταπύγον, *ZPE* 148 (2004) 201-206.

Langner 2001: M. Langner, *Antike Graffitizeichnungen. Motive, Gestaltung und Bedeutung*, Palilia 11, Wiesbaden 2001.

Larfeld 1883: W. Larfeld, *Syllogae Inscriptionum Boeoticarum dialectum popularem exhibentium*, Berolini 1883.

Latte 1953: K. Latte, *Zur griechischen Wortforschung*, *Glotta* 32 (1953) 33-42.

Lazzarini 1973: M-L. Lazzarini, *RAL* 28(1973) 695-698, tav. 1.

Lazzarini 1973 -74: M-L. Lazzarini, *Arch. Class* 25-26 (1973-74) 355-57., n. 23, tav. 71.

Lazzarini 1986: M. L. Lazzarini, Un iscrizione greca di Siracusa, *Klearchos* 28 (1986) 85-89.

Lazzarini 1999: M. L. Lazzarini, "Nota su un' iscrizione vascolare Beotica", στὸ *A.C. Cassio (ed.) Katà Diálekton, Atti del III Colloquio Internazionale di Dialettologia Greca, Napoli - Fiaiano d' Ischia, 25-28 Settembre 1996*, Annali dell' Istituto Universitario Orientale di Napoli 1999, 401 - 406.

Lear 2010: A. Lear, "Kalos - inscriptions", στὸ *A. Lear and E. Cantarella (eds), Images of ancient Greek pederasty. Boys were their gods*, London - New York 2008-paperback edition 2010, 164 - 173.

Lear & Cantarela 2010: *A. Lear and E. Cantarella (eds), Images of ancient Greek pederasty. Boys were their gods*, London - New York 2008-paperback edition 2010.

Lembessi 2009: A. Lembessi, The rotic goddess of the Syme sanctuary, Crete, AJA 113 (2009) 521 - 545.

Lepsius 1848 - 1859: R. Lepsius, *Antike Denkmäler XII*, 1848 - 1859.

Levi 1967: D. Levi, La conclusione degli Scavi a Festos, *ASAA* 27/28 (1967) 380, tav. IV (ambiente l).

Levine 2005: D. B. Levine, "EPATON BAMA ("her lovely footstep"): the erotic's of feet in ancient Greece", στὸ *D. Cairns (ed.), Body language in the Greek and Roman worlds*, Swansea 2005, 55-72.

Lewis 1974: D. M. Lewis, The Kerameikos Ostraka, *ZPE* 14 (1974) 1-4.

Lewis 1979: D. M. Lewis, Athenian Graffiti. The Athenian Agora, Volume XXI: Graffiti and dipinti by Mabel Lang. Review**,** *CR* n.s. 29 (1979) 125-126.

Lewis 1984: D. M. Lewis, "Postscript 1984", στὸ A. R. Burn, *Persia and the Greeks. The defence of the West, c. 546-478 B.C.*, London 1984[2], 587-609.

Lewis 1993: D. M. Lewis, Megakles and Eretria, *ZPE* 96 (1993) 51 - 52.

Lewis N. 1993: N. Lewis, Εὐσχήμονες in Roman Egypt, *The Bulletin of the American Society of Papyrologists* 30 (1993) 105 - 113.

LGPN I: P. M. Fraser & E. Matthews, Lexicon of Greek Personal Names. Volume I. The Aegean Islands, Cyprus, Cyrenaica, Oxford 1987.

LGPN II: M. J. Osborne & S. G. Byrne, Lexicon of Greek Personal Names. Volume II. Attica, Oxford 1994.

LGPN III.A: P. M. Fraser & E. Matthews, Lexicon of Greek Personal Names. Volume III.A. The Peloponnese, Western Greece, Sicyly, and Magna Graecia, Oxford 1997.

LGPN III.B: P. M. Fraser & E. Matthews, Lexicon of Greek Personal Names. Volume III.B. Central Greece: from the Megarid to Thessaly, Oxford 2000.

LGPN IV: P. M. Fraser & E. Matthews, Lexicon of Greek Personal Names. Volume IV. Macedonia, Thrace, Northern Regions of the Black Sea, Oxford 2005.

LGPN V.A: T. Corsten, Lexicon of Greek Personal Names. Volume V.A. Coastal Asia Minor: Pontos to Ionia, Oxford 2010.

Licht 1925-28: H. Licht, *Sittengeschichte Griechenlands: Das Liebensleben der Griechen*, Dresden 1925-28 [ἑλληνικὴ μετάφραση ἐκδόσεις Κάκτος Αθήνα 2008].

Lidell - Scott - Κωνσταντινίδης: H. G. Liddell - R. Scott - M. Κωνσταντινίδης, *Μέγα λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης*, Ελληνική Μετάφραση Ξ. Μόσχου, Συμπληρωθὲν ὑπὸ Μ. Κωνσταντινίδου, Αθήνα, Εκδόσεις «Ι. Σιδέρης».

Lind 1988: H. Lind, Ein Hetarenhaus am Heiligen Tor? Der Athener Bau Z und die bei Isaios (6,20F.) erwahnte Synoikia Euktemons, *Museum Helveticum, Revue Suisse pour l' étude de l' Antiquité Classique* 45 (1988) 158-169.

Λιλιμπάκη - Ἀκαμάτη καὶ Ἀκαμάτης 2003: Μ. Λιλιμπάκη - Ἀκαμάτη καὶ Ἰ. Ἀκαμάτης (επιμ.), *Η Πέλλα καὶ η περιοχή της -Pella and its environments*, Αθήνα 2003.

Lissarrague 1999: F. Lissarrague, Publicity and performance: Kalos - inscriptions in Attic vase - painting, στὸ *S. Goldhill and R. Osborne (eds), Performance, Culture and Athenian Democracy*, Cambridge 1999, 359-373.

Locker 1934: E. Locker, Die Bildung der Griechischen Kurz- und Kosenamen (s.o. XXI 139). 3. Veränderungen des Stammauslautes, *Glotta* 22 (1934) 46-99.

Lolling 1880: H. G. Lolling, Altattische Herme *AM* 5 (1880) 244-55.

Lombardo 1985: M. Lombardo, *PP* 40 (1985) 294, fig. 5 - 5b. SEG XXXV 1032.

LSAG: L. H. Jeffery, *The Local scripts of Archaic Greece*, Oxford 1990[2], Revised edition with a supplement by A.W. Johnston.

LSJ[9]: H. G. Liddell - R. Scott - H. S. Jones, *A Greek-English Lexicon*, Oxford 1996[9] with Supplement.

Lynch 2001: K. M. Lynch, *The Symposium in context. Pottery from a Late Archaic House near the Athenian Agora*, Hesperia Supplement 46, 2011.

Maffre 1975: J. J. Maffre, Collection Paul Canellopoulos, VIII: Vases béeotiens, *BCH* 99 (1975) 409-520.

MAMA IV: W. H. Buckler - W.M. Calder & W. K.C. Guthrie (eds), *Monuments and documents from Eastern Asia and Western Galatia, MAMA IV*, 1933.

Μανδαλάκη 2004: Αικ. Ι. Μανδαλάκη, *Κοινωνία και οικονομία στην Κρήτη κατά την αρχαϊκή και την κλασική εποχή*, Ηράκλειο 2004.

Mandel-Elzinga 1985: U. Mandel-Elzinga, Eine Gemmensammlung aus Alexandria im Akademischen Kunstmuseum der Universitat Bonn, *Bonner Jahrbuche*r 185 (1985) 243-298.

Manganaro 1962: G. Manganaro, Graffiti e iscrizioni funerarie della Sicilia Orientale, *Helikon* 2 (1962) 485 - 501.

Manganaro 1968-69 B: G. Manganaro, Iscrizioni da Montagna di Marzo (Ἔρβησσος), *ΚΩΚΑΛΟΣ* 14-15 (1968 - 69) 196-202.

Manganaro 1976 - 77: G. Manganaro, Intervene di G. Manganaro, *ΚΩΚΑΛΟΣ* 22 – 23. 1(1976 - 77) 253-257.

Manganaro 1992 A: G. Manganaro, Tra epigrafia e numismatica, *Chiron* 22 (1992) 385-397.

Manganaro 1992 B: G. Manganaro, Iscrizioni "rupestri" di Sicilia, στὸ *L. Gasperini (ed.), Rupes loquentes. Atti del Convegno internazionale di studio sulle Iscrizioni Rupestri di età Romana in Italia,* Roma 1992, 447-497.

Manganaro 1996: G. Manganaro, Fallocrazia nella Sicilia Greca e Romana, *ZPE* 111 (1996) 135-139.

Manganaro 2001: G. Manganaro, Tre principii della epigrafia greca: L' autopsia, la "Seie", il contesto, *ZPE* 135 (2001) 63-72.

Manni - Piraino 1976 -77: M. T. Manni - Piraino, Epigrafia Greca. Communicazione di M.T. Piraino, *ΚΩΚΑΛΟΣ* 22-23(1976-77) 269-280.

Manteufel 1949: G. Manteufel, *Journal of Juristic Papyrology* 3 (1949) 102-103

Marrou 1956: H. I. Marrou, *A History of Education in Antiquity*, [English translation by G. Lamb, London 1956].

Martha 1885: J. Martha, Inscriptions de Naxos, *BCH* 9 (1885) 493-505.

Martin 1928: V. Martin, Une tablette magique de la Biblioteque de Geneve, *Genava* 6 (1928) 56-64.

Masson 1973: O. Masson, Les noms des esclaves dans la Grece antique, στὸ *Actes colloque 1971 sur l' esclavage*, Paris 1973, 9-23.

Masson 1976: O. Masson, Nouveaux graffites grecs d' Abydos et de Bouhen, Chronique d' Égypte, 51 (1976) 305 - 313.

Masson 1986: O. Masson, Onomastique et lexique. Noms d' homes et termes grecs pour "ver", "sauterrelle", "cigalle" etc, *Mus. Helv.* 43 (1986) 250 - 257.

Masson 1993: O. Masson, Quand le nom Πτολεμαῖος etait a la mode, *ZPE* 98 (1993), 157 - 167.

Masson 1997: O. Masson, Nouvelles notes d' anthroponymie Grecque, *ZPE* 119 (1997), 57 - 75.

Masson - Talliardat 1985: O. Masson & J. Talliardat, Un vase parlant de Sélinonte, *ZPE* 59 (1985) 137 -140.

Ματθαίου 1988: Ἀ. Π. Ματθαίου, Σημειώσεις ἀπὸ τὴ Νάξο, *ΗΟΡΟΣ* 6 (1988) 82 - 84.

Ματθαίου 1992 – 1998: Ἀ. Π. Ματθαίου, Ἐπιγραφικὲς σημειώσεις ἀπὸ τὴν Ἀνάφη, *ΗΟΡΟΣ* 10-12 (1992-1998) 403-409.

Ματθαίου 1992- 1998Β: Ἄ. Π. Ματθαίου, Οἶνος ἀθάλασσος, *ΗΟΡΟΣ* 10-12 (1992-1998) 571-576.

Ματθαίου 1992-1998 Γ: Ἄ. Π. Ματθαίου, Τρία ἀττικὰ ὀνόματα, *ΗΟΡΟΣ* 10-12 (1992-1998) 171-181.

Ματθαίου 1999: Ἄ. Π. Ματθαίου, Ἐμ φιλίποις, *ΗΟΡΟΣ* 13 (1999) 41 - 48.

Ματθαίου 2007: Ἄ. Π. Ματθαίου, Ἀρχαϊκὴ ἐπιγραφὴ Εὐβοίας, στὸ *Μ. Β. Hatzopoulos, V. Psilakakou (eds), Φωνῆς Χαρακτὴρ Ἐθνικός, Actes du Ve congres international de dialectologie Grecque, Athenes 28-30 Septembre 2006, Μελετήματα 52*, Ἀθήνα 2007, 161 - 168, πίν. XVI – XVII.

Ματθαίου, 2008: Ἀ. Ματθαίου, Αττική. Ιστορικοί χρόνοι: από τη γεωμετρική εποχή (10ος αι. π.Χ.) έως την ύστερη αρχαιότητα (6ος αι. μ.Χ.) στὸ *Α. Βλαχόπουλος (επιμ.) Αρχαιολογία. Εύβοια και Στερεά Ελλάδα*, Αθήνα 2008.

Mattingly 1971: H. B. Mattingly, Facts and Artfacts: the researcher and his tools, *University of Leeds Review* 14 (1971) 277-297.

McClure 2009: L. K. McClure, Courtesans at table. Gender and Greek literary culture in Athenaeus, New York - London 2003 [έλληνικὴ μετάφραση Α. Γεωργιάδου, Εκδόσεις Ενάλιος 2009].

Meier 1930: M. H. E. Meier, Histoire de l' amour grec dans l' antiquité. Augmentée d' un choix de documents originaux et de plusieur dissertations complémentaires par L.-R. de Pogey-Castries, Paris 1930, [έλληνικὴ μετάφραση Γ. Δαλκὰ καὶ Γ. Μαρκεσίνη, ἐκδ. Περίπλους 2009].

Meister 1883: R. Meister, apud H. Collitz & F. Bechtel, *Sammlung der griechischen Dialekt - Inschriften*, Gottingen 1883.

Meyer 1896: G. Meyer, *Griechische Grammatik*, Leipzig 1896.

Μενδώνη 1985 - 86: Λ. Γ. Μενδώνη, Ἀρχαιολογικὲς ἔρευνες στὴν Κέα: Ἀρχαία Καρθαία, *Ἀρχαιογνωσία* 4 (1985 - 86) 149 -185.

Μενδώνη - Μουρτζᾶς 1985 - 86: Λ. Γ. Μενδώνη - Ν. Δ. Μουρτζᾶς, Παλαιογεωμορφολογικὴ ἀναπαράσταση τοῦ ὅρμου Πόλες: Μιὰ πρώτη προσέγγιση τοῦ λιμανιοῦ τῆς Ἀρχαίας Καρθαίας, *Ἀρχαιογνωσία* 4 (1985 - 86) 127 - 138.

Μενδώνη 1990: Λ. Γ. Μενδώνη, Addenda et corrigenda ad inscriptiones Ceae, *Μελετήματα* 10 (1990) 287-307.

Μενδώνη 2007: Λ. Γ. Μενδώνη, Το ιστορικό πλαίσιο της πολιτικής ένωσης των πόλεων της Κέας στον 4ο και τον 3ο αι. π.Χ., στὸ *Πολιτεύεσθαι τους Κείους κατά πόλεις. Η διάσπαση ως μέσον πολιτικού ελέγχου, Κατάλογος έκθεσης, Επιγραφικό Μουσείο, 16 Ιουλίου - 30 Σεπτεμβρίου 2007*, Αθήνα 2007, 22 - 28.

Merkelbach - Stauber, *SGO*: R. Merkelbach & J. Stauber, Steinepigramme aus den griechischen Osten, Band IV. Die SüdKüste Kleinasiens, Syrien, Palaestina, Leipzig, 2002.

Michaelidou - Nicolaou 1969/70: I. Michaelidou – Nicolaou, Ghiande missili di Cipro, *ASAtene* 47/48 (1969/70) 359 - 369.

Michaud 1971: J. P. Michaud, Chronique des fouilles en 1970. Isthmia, *BCH* 95 (1971) 846-856.

Millender 2001: E. Millender, Spartan literacy revisited, *Cl. Ant.* 20 (2001) 121-164.

Miller 1985: K. M. Miller, Apollo Lairbenos, *Numen* 32 (1985) 46 - 70.

Miller 1978: S. Miller, Excavations at Nemea, 1978, *Hesperia* 48 (1979) 73 - 103.

Miller 1980: S. Miller, Tunnel Visions: The Nemean Games, *Archaeology* 33.5 (October 1980) 53-56.

Miller 1996: S. Miller, Moschos the Beautiful: An Athletic Graffito in Nemea, στὸ *B. R. Baker and J. E. Fischer (eds), Exegisti Monumentum Aere Perennius. Essays in Honor of John Frederick Charles*, Indianapolis 89-98.

Milne and v. Bothmer 1953: M Milne and D. v. Bothmer, Καταπύγων, καταπύγαινα, *Hesperia* 22 (1953) 215-224.

Minon 2007: S. Minon, *Les inscriptions Éléennes dialectales (VIe-IIe siècle avant J.-C)*, Hautes Études du Monde Gréco-Romain 38, Genève 2007.

Monoson 2000: S. Sara Monoson, The allure of Harmodius and Aristogeiton, στὸ *T. K. Hubbard, Greek love reconsidered*, New York 2000, 42-51.

Moretti 1953: L. Moretti, *Iscrizioni Agonistiche Greche*, Roma 1953.

Moretti 1957: L. Moretti, *Olympionikai, I vincitori negli antichi agoni olimpici*, Mem Acc. Lincei, ser. VIII, vol. VIII, fasc. 2, 1957.

Mossé 2004: C. Mossé, *La femme dans la Grèce antique*, Paris 1983 [έλλην. Μετάφραση Α. Δ. Στεφανής, Ἐκδόσεις Παπαδήμα, 2004^{4}].

Μουτσόπουλος 1978-80: Ν.Κ. Μουτσόπουλου, Τὰ δρακόσπιτα τῆς ΝΔ Εὔβοιας. Συμβολὴ στὴν ἀρχιτεκτονική, τὴν τυπολογία καὶ τὴ μορφολογία τους, *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Τμῆμα Ἀρχιτεκτόνων)* 8 (1978 - 1980) 263-445.

Νασιούλα 2005: Μ. Νασιούλα, *Οι επιγραφές στους ανάγλυφους "ομηρικούς" σκύφους*, Ἀδημοσίευτη μεταπτυχιακὴ ἐργασία, Τμῆμα Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Α.Π.Θ. 2005.

Νασιούλα 2006: Μ. Νασιούλα, Πήλινα γραμματικά ποτήρια από τη Θεσσαλονίκη, *Θεσσαλονικέων Πόλις* 19 (Μάιος 2006), 56-71.

Νασιούλα 2009: Μ. Νασιούλα, Πώματα ἐκπώματα, στὸ *Ν. Χ. Σταμπολίδης - Γ. Τασούλας (ἐπιμ.), Ἔρως. Ἀπὸ τὴ Θεογονία τοῦ Ἡσιόδου στὴν ὕστερη ἀρχαιότητα, Κατάλογος ἔκθεσης, Μουσείο Κυκλαδικῆς Τέχνης*, Ἀθήνα 2009, 61-62.

Nemea II: S. G. Miller, *Excavations at Nemea II. The Early Hellenistic Stadium*, Berkeley, Los Angeles, London 2001.

Neugebauer 1932: K. A. Neugebauer, *Führer durch das Antiquarium II: Vasen*, Berlin 1932.

Newton 1865: Ch. Th. Newton, *Travels and discoveries in the Levant*, London 1865.

Ντούμας 1963: Χ. Ντούμας, Κέα. Ναὸς Ἀθηνᾶς, *ΑΔ* 18 (1963) Β2, 281 - 282.

Οἰκονομίδης 1954: Ἀλ. Οἰκονομίδης, Πόθεν οἱ ἐν ἀττικοῖς ἐπιτυμβίοις "Ἀθηναῖοι", *Ἀρχεῖον Πόντου* 19 (1954) 181-187.

Οἰκονομίδης 1956: Ἀλ. Οἰκονομίδης, Παρατηρήσεις εἰς ἐπιγραφὰς τῶν Κυκλάδων, *Κυκλαδικά* 5 (1956) 245-247.

Oikonomides 1984: Al. N. Oikonomides, An Etruscan in fifth Century Athens (IG I^2, 923), *Anc. W* 10 (1984) 127-128.

Oikonomides 1986: Al. N. Oikonomides, Graffiti inscriptions from the excavations of the Athenian Agora at Kerameikos, *HOROS* 4 (1986) 43-64.

Oikonomides 1986 A: Al. N. Oikonomides, The cult of the Satyr Posthon at Sounion and Appendix, *Anc. W.* 13 (1986), 11-14.

Oikonomides 1987: Al. N. Oikonomides, "Resting sites" (Λέσχαι) in ancient Athens and Attica, *Anc. W* 16 (1987), 29-34.

Oikonomides, 1988a: Al. N. Oikonomides, Three archaic Greek inscriptions from the island of Syros, *Anc. W* 17 (1988) 35-39.

Oikonomides 1988b: Al. N. Oikonomides, The ποὺς of Aegeus (Eur. Med. 679) and the ποὺς of Timesikles (SEG XXXIV, 43), *Anc. W* 18 (1988), 45-47.

Oikonomides 1988c: Al. N. Oikonomides, Graffiti and dipinti Greek inscriptions from thw excavations of the Athenian Agora at Kerameikos. Part II, *ΗΟΡΟΣ* 6 (1988) 39-54.

Orsi 1900: P. Orsi, Fremmenti Epigrafici Sicelioti, *RSA* 5 (1900) 39-66.

Orsi 1968: P. Orsi, Un graffito greco di Stabia, *PP* 23 (1968) 228-230.

Osanna 1992: M. Osanna, *Chorai coloniali da Taranto a Locri: documentazione archeological et ricostruzione storica*, Roma 1992.

PA: I. Kirchner, *Prosopographia Attica*, Berlin, 1901 vol. I, 1903 vol. II.

PAA: J. S. Trail, *Persons of Ancient Athens*, Toronto 1994-2012.

Palagia 2011: O. Palagia, Limestone reliefs with raised hands from Messene στο *O. Palagia, H. R. Goette (ed.), Sailing to Classical Greece. Papers on Greek art, archaeology and epigraphy presented to Petros Themelis*, Oxford and Oakville, 62-69.

Palumbo Stracca 1988: B. M. Palumbo Stracca, *Bolletino dei Classici* 9 (1988) 40-50.

Panofka 1850: T. Panofka, *Die griechischen Eigennamen mit "kalos"*, Berlin 1850.

Paraleipomena: J. D. Beazley, *Additions to Attic Black-figure vase-painters and to Attic Red-figure vase painters*, Oxford 1971[2].

Παπαγιαννόπουλος-Παλαιός 1939: Α. Α. Παπαγιαννόπουλος-Παλαιός, *Ἀρχαῖες Ἑλληνικὲς Ἐπιγραφές*, Μαρούσι 1939.

Παπαγιαννόπουλος-Παλαιός 1947: Ἀ. Ἀ. Παπαγιαννόπουλος - Παλαιός, Ἱερὸν Μητρὸς παρὰ τὸ βάραθρον, ἱδρυθὲν πρὸς ἐξιλασμὸν τοῦ φόνου τοῦ μητραγύρτου, *Πολέμων* 3 (1947) 94-95.

Παπαδοπούλου 1987: Ν. Π. Παπαδοπούλου, Κατάλογος στρατευσίμων από τις Θεσπιές, *ΗΟΡΟΣ* 5 (1987) 79 - 90.

Pape-Benseler 1911: W. Pape - G. Benseler, *Wörterbuch der Griechischen Eigennamen*, Braunschweig 1911 (ἐπανεκτύπωση 1956).

Pariente 1990: A. Pariente, Chronique des fouilles en 1989. Martino, *BCH* 114 (1990) 768.

Parker 2000: R. Parker, Theophoric names and the history of Greek religion, στὸ *S. Hornblower and E. Matthews (eds.) Greek personal names. Their value as evidence, Proccedings of the British Academy 104,* Oxford 2000, 53-79.

Parlangéli 1962: O. Parlangéli, Πορνολύτας, *Glotta* 40 (1962) 50-51.

Patzer 1982: H. Patzer, *Die Griechische Knabenliebe*, Wiesbaden 1982.

PCG: R. Kassel & C. Austin, *Poetae Comici Graeci*, vol. IV (Berlin 1983) καὶ vol. V, (Berlin 1986).

Pearson 1984: L. Pearson, The Fair Akrotatos from Nemea, *AJA* 88 (1984) 69-70.

Pébarth 2006: C. Pébarth, *Cité, démocratie et écriture. Histoire de l' aphabétisation d' Athènes à l' époque Classique*, Culture et cite 3, Paris 2006.

Peek 1934: W. Peek, Griechischen Inschriften, *AM* 59 (1934) 35-80.

Peek 1942: W. Peek, Attische Inschriften, *AM* 67 (1942) 1-217.

Peek 1955: W. Peek, *Griechische Vers-Inschriften, Band I, Grab-Epigramme*, Berlin 1955.

Peek 1954/55: W. Peek, Πείρατα Τέχνης. Grundsätzliches und Kritisches zu neuen Büchern uber Griechische Epigramme, *Wissenschaftlichen Zeitschrift der Martin- Luther-Universität, Halle-Wittenberg*, IV (1954/55), 215-236.

Peek 1977: W. Peek, Ein Neues Euripides - Fragment, *Philologus* 121 (1977), 306-307.

Pélékides 1962: C. Pelekides, Histoire de l' éphébie Attique des origines à 31 avant Jésus-Christ, Paris 1962.

Peppas - Delmousou 1996: D. Peppas – Delmousou, The Pnyx and the Mouseion Hill inscriptions reconsiderd στο *B. Forsen and G. Stanton (eds), The Pnyx in the history of Athens, Proceedings of an international colloquium organised by the Finnish Institute at Athens, 7 – 9 October, 1994*, Papers and Monographs of the Finnish Institute at Athens vol. II, Helsinki 1996, 103-115.

Percy 1996: W. A. Percy III, *Pederasty and pedagogy in Archaic Greece*, Urbana and Chicago 1996.

Perdrizet 1896: P. Perdrizet, Inscriptions de Chypre, *BCH* 20 (1896) 336-363.

Perdrizet 1904: P. Pertridzet, Isopséphie, *REG* 17 (1904) 350-360

Perdrizet - Lefèbvre 1919: P. Perdrizet & G. Lefèbvre, *Les graffites grecs du Memnonion d' Abydos*, Nancy 1919.

Pernier 1925-26: L. Pernier, L' "Odeum" nell' "Agorà" di Gortina press oil Leteo, *Annuario* VIII-IX (1925-26) 1-69.

Perpillou - Thomas 1995: F. Perpillou-Thomas, Artistes et Athlètes dans les papyrus Grecs d' Égypte, *ZPE* 108 (1995) 225-251.

Peters - Thiersch 1905: J. P. Peters & H. Thiersch, *Painted tombs in the necropolis of Marisa*, London 1905.

Pettersson 1992: M. Pettersson, *Cults of Apollo at Sparta. The Hyakinthia, the Gymnopaidiai and the Karneia*, Stockholm 1992.

Πετράκος 1999: Β. Χ. Πετράκος, *Ὁ δῆμος τοῦ Ραμνούντος. Σύνοψη τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τῶν ἐρευνῶν (1813-1998), τόμ. Ι. Τοπογραφία, τομ. ΙΙ. Οι επιγραφές*, Αθήνα 1999.

Πετρουνάκος 2009: Σ. Γ. Πετρουνάκος, *Οι επιγραφές του Θεάτρου της πόλης της αρχαίας Επιδαύρου*, Αδημ. Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2009.

Petzl 1994: G. Petzl, *Die Beichtinschriften Westkleinasiens*, *Epig. Anat.* 22, 1994.

Philippart 1933: H. Philippart, *Collections de Ceramique Grecque en Italie*, vol. II, Bruxelles 1932-33.

Piérart 1997: M. Piérart, L' attitude d' Argos à l' égard des autres cités d Argolide 1997, στὸ *M. H. Hansen (ed). The polis as an urban centre and as a political community, Symposium August, 29-31, 1996,* Acts of the Copenhagen Polis Centre vol. 4, 321-351.

Pillet 1923: M. M. Pillet, Rapport sur les travaux de Karnak (1922-1923), Temple–reposoir de Ramses III, *Annales du Service des Antiquités de l' Égypte* 23 (1923) 106-109.

Picard 1912: Ch. Picard, La porte de Zeus à Thasos, *Rev. Arch.* 20 (1912) 43-76.

Pinney 1984: G. Pinney, For the Heroes are at Hand, *JHS* 104 (1984) 181-183.

Κ. Πιττάκη, *ΕΑ* 3033.

Plommer 1960: H. Plommer, The Archaic Acropolis: Some problems, *JHS* 80 (1960) 127-159.

Pollak 1897: L. Pollak, Eine altboiotische Meistervase, *MDAI (Römische Abteilung)* 12 (1897) 105-111.

Pomeroy 1975: S. B. Pomeroy, *Goddesses, whores, wifes and slaves*, London 1975.

Pontradolfo 1987: A. Pontradolfo, Un' iscrizione posidoniate in una tomba di fratte di Salerno, *AION Arch.* 9 (1987) 55-63.

Pouqueville IV: F. C. H. L. Pouqueville, Voyage de la Grèce, 1826-27, vol. IV.

Preisigke - Spiegelberg 1915: F. Preisigke – W. Spiegelberg, *Ägyptische und griechische Inschriften und Graffiti a.d. Steinbrücken des Gebel Silsile (Oberägypten)*, 1915.

Preuner 1921: E. Preuner, Aus alten Papieren, *AM* 46 (1921) 3.

Pridik 1912: A. Pridik, *De Cei insulae rebus*, Amsterdam 1912.

Pritchett 1991: W. K. Pritchett, Stone throwers and slingers in ancient Greek warfare. V. The lead sling bullet, στὸ *The Greek state at war. Part V*, Berkeley, Los Angeles, Oxford 1991, 43-53.

Pouilloux 1954: J. Pouilloux, *Recherches sur l' histoire et les cultes de Thasos*, Paris 1954.

Puglia 2004-05: E. Puglia, Mulierum nomina numeris dissimilata nei graffiti pompeiani, *Minima Epigraphica et Papyrologica* 9-10 (2004-2005) 303-310.

Ramsay 1887: W. M. Ramsay, Voyage de *M. Ramsay en Asie Mineure στὸ S. Reinach, Chronique d' Orient, Rev. Arch.* 10 (1887), 350-358.

Ramsay 1889: W. M. Ramsay, Artemis - Leto and Apollo - Lairbenos, *JHS* 10 (1889) 216 - 230.

Ramsay 1895: W. M. Ramsay, *Cities and Bishoprics of Phrygia I*, Oxford 1895.

Raubitschek 1966: I. K. Raubitschek, Early Boeotian potters, *Hesperia* 35 (1966) 154-165.

Rea 1979: J. Rea, Ἐπιτοιχογράφος, *ZPE* 36 (1979) 309-310.

Reber 2002: K. Reber, Die Südgrenze des Territoriums von Eretria (Euböa), *AK* 45 (2002) 40-54.

Reinach 1910: A. J. Reinach, Voyageurs et pèlerins dans l' Égypte Gréco-Romaine, *Bulletin de la Société Archéologique d' Alexandrie*, 12 (1910) 111-150.

Reinach 1913: A. Reinach, Bulletin d' epigraphie Grecque. Thrace et Archipel Thrace, *Rev. Épigr.* I (1913) 207.

Reinsberg 1999: C. Reinsberg, *Γάμος, εταίρες και παιδεραστία στρην αρχαία Ελλάδα*, [München 1989], ἑλληνικὴ μετάφραση Δ. Γ. Γεωργοβασίλης καὶ M. Pfreimter, Αθήνα 1999[2].

Rey-Coquais 2006: J. P. Rey-Coquais, *Inscriptions Grecques et Latines de Tyr, Bulletin d' Archeologie et d' Architecture Libanaises, Hors Serie III*, Beyrouth 2006.

Ribezzo 1920: F. Ribezzo, Iscrizioni greco-arcaiche di Cuma, *RIGI* 3 (1920) 251.

Richter 1923: G. Richter, *The Craft of Athenian Pottery*: an investigation of the technique of black-figured and red-figured Athenian Vases, New Haven 1923.

Richter 1936: G. Richter, *Red - Figured Athenian Vases in the Metropolitan Museum of Art*, New Haven - London 1936.

Richter 1953: A. Richter, Handbook of the Greek Collection (1953) 104, 307 not. 110.

Richter 1958: G. Richter, *Attic Red Figure Vases*, New Haven, 1958.

Robert 1960: L. Robert, Inscriptions d' Asie Mineure au Musée de Leyde, *Hellenica* 11-12(1960) 214-262.

Robert 1962: L. Robert, *Villes d' Asie Mineure. Études de géographie ancienne*, Paris 1962[2].

Robert 1963: L. Robert, *Noms indigènes dans l' Asie-Mineure Gréco-romaine*, Paris 1963.

Robert 1978: L. Robert, Malédictions funéraires Grecques, *CRAI* 1978, 241 - 289.

Robert 1982: L. Robert, Dans une maison d' Éphèse, un serpent et un chiffre, *CRAI* 1982, 126 - 132.

Robert 1983: L. Robert, Les dieux des Motaleis, *Jour. de Savants* 1983, 45-63 (= *Op. Min.* VII, 549-567).

Roberts 1887: E. S. Roberts, *An introduction to Greek epigraphy*, Cambridge 1887**.**

Robinson 1935: D. M. Robinson, The third Campaign at Olynthos, *AJA* 39 (1935) 210-247.

Robinson 1941: D. M. Robinson, Excavations at Olynthus. Part X. Metal and minor miscellaneous finds. Baltimore - London - Oxford 1941.

Robinson - Fluck 1937: D. M. Robinson - E. J. Fluck, *A study of the Greek love- names including a discussion of paederasty and a prosopographia*, Baltimore 1937.

Roehl IGA: H. Roehl, *Inscriptiones Graecae Antiquissimae*, Berlin 1882.

Rotroff - Oakley 1992: S. I. Rotroff & John H. Oakley, *Debris from a Public Dining Place in the Athenian Agora*, *Hesperia Supplement 25*, 1992.

Roueché 1989: C. Roueché, *Aphrodisias in Late Antiquity. The Late Roman and Byzantine Inscriptions including texts from the excavations at Aphrodisias conducted by Kenan T. Erim,* Society for the Promotion of Roman Studies. Journal of Roman Studies Monographs no. 5, London 1989.

Roueché 1993: C. Roueché, *Performers and partisans at Aphrodisias in the Roman and Late Roman periods*, *with Appendix IV by N. De Chaisemartin. A study based on inscriptions from the current excavations at Aphrodisias in Caria*, Society for the Promotion of Roman Studies. Journal of Roman Studies Monographs no. 6, London 1993.

Roehl 1907: H. Roehl, *Imagines Inscriptionum Monumentum Theraei & Cyrenaei*, Berlin 1907.

Ross II: L. Ross, *Inselreisen: Reisen auf den Griechischen Inseln des ägäischen Meeres*, Stuttgart-Tubingen 1840-45.

Rousset 2012: D. Rousset, Une coupe attique à figures rouges et un pentamètre érotique à Élatée de Phocide, *REG* 125 (2012) 19-35.

Ρουσόπουλος 1870: Α. Ρουσόπουλος, *Ἐφημερὶς τῶν Φιλομαθῶν*, 1η Μαΐου 1870, φ. 736, 2068.

Rumpf 1938: A. Rumpf, D. M. Robinson and E. J. Fluck, A study of Greek personal names including a discussion of pederasty and a prosopographia, *Gnomon* 14 (1938) 449 - 458.

Ρωμανάς 1987: Π. Ρωμανάς, περιοδικό ΚΟΡΦΕΣ 1987.

Ρωμιοπούλου 1987: Κ. Ρωμιοπούλου, Αμφιπρόσωπος κάνθαρος απὸ τάφο της αρχαίας Ακάνθου, στὸ *Αμητός. Τιμητικὸς τόμος γιὰ τὸν καθηγητὴ Μανώλη Ἀνδρόνικο*, Θεσσαλονίκη 1987, 726.

Σαλλιώρα - Οικονομάκου 1994: Μ. Σαλλιώρα-Οικονομάκου, Αγριλέζα Σουνίου, *ΑΔ* 49 (1994), Β1, 67.

Σαλλιώρα - Οικονομάκου 2004: Μ. Σαλλιώρα-Οικονομάκου, *Ο αρχαίος δήμος του Σουνίου. Ιστορική και τοπογραφική επισκόπηση*, Κορωπί 2004.

Σαμσάρης 1994: Δ. Κ. Σαμσάρης, Η Άκτια Νικόπολη και η "χώρα" της. Νότια Ήπειρος-Ακαρνανία: ιστορικογεωγραφική και επιγραφική συμβολή, Θεσσαλονίκη 1994.

SGDI: H. Collitz & F. Bechtel, *Sammlung der griechischen Dialekt-Inschriften*, Gottingen 1883.

Santoro 2005: S. Santoro, Le iscrizioni pederotiche dell' antica Thera, στὸ *O. Menozzi, M.L. Di Marzio and D. Fossato (eds) SOMA 2005, Proceedings of the IX Symposium on Mediterranean Archaeology, Chieti (Italy), 24-26 February 2005*, BAR International Series 1739, 2008, 203-205.

Scanlon 2002: T. F. Scanlon, *Eros and Greek athletics*, Oxford 2002.

Schäfer 1968: J. Schäfer, *Hellenistische Keramik aus Pergamon*, Pergamenische Forschungen Bd. 2, Berlin 1968.

Schauenburg 1965: K. Schauenburg, Erastes und eromenos auf einer Schale des Sokles, *AA* 1965, 845-867.

Schauenburg 1969: K. Schauenburg, Αινέας καλός, *Gymnasium* 76 (1969), 42-53.

Schauenburg 1975: K. Schauenburg, Εὐρυμέδον εἰμί, *AM* 90 (1975) 97-121.

Scheibler 1964: I. Scheibler, Exaleiptra, *Jahrbuch* 79 (1964) 72-108.

Scheibler 1992: I. Scheibler, *Griechische Töpferkunst: Herstellung, Handel und Gebrauch der antiken Tongefasze*, München 1983 [Ελλ. Μετάφραση, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1992].

Schwyzer I: E. Schwyzer, *Griechische Grammatik*, vol. I-IV, München 1934.

Schwyzer Syntax: E. Schwyzer (and A. Debrunner), *Griechische Grammatik: auf der Grundlage von Karl Brugmanns Griechischer Grammatik. Vol II. Syntax und Syntaktische Stilistic*, Bern 1949 [Ἑλληνικὴ μετάφραση Γ. Ε Παπατσίμπας-Π. Χαιρόπουλος, Ἐκδόσεις Δ. Ν. Παπαδήμα, Αθήνα 2002].

Schwyzer 1923: E. Schwyzer, *Dialectorum Graecarum exempla epigraphica potiora*, Lipsiae 1923.

SEG: Supplementum Epigraphicum Graecum.

Segre: M. Segre, *Iscrizioni di Cos. 1. Testo,* Monografie della Scuola archeologica di Atene e delle missioni italiane in oriente VI, Roma 1993.

Sergent 1986: B. Sergent, *L' homosexualité initiatique dans l' Europe ancienne*, Paris 1986.

Sergent 1993: B. Sergent, Paederasty and political life in Archaic Greek culture, *Journal of Homosexuality* 25 (1993) 147-164.

Shapiro 1980: H. A. Shapiro, Hippokrates son of Anaxileos, *Hesperia* 49 (1980), 289-293.

Shapiro 1981: H. A. Shapiro, Courtship scenes on attic vase painting, *AJA* 85 (1981) 133-143.

Shapiro 1982: H. A. Shapiro, Kallias Kratiou Alopekethen, *Hesperia* 51 (1982) 69-73.

Shapiro 1983: H. A. Shapiro, Epilycos kalos, *Hesperia* 52 (1983) 306-310.

Shapiro 1987: A. Shapiro, Kalos inscriptions with patronymic, *ZPE* 68 (1987) 107-118.

Shapiro 1992: H. A. Shapiro, Eros in love: Pederasty and pornography in Greece στὸ *A. Richlin, Pornography and representation in Greece and Rome*, Oxford 1992, 53-72.

Shapiro 2000: H. A. Shapiro, Leagros and Euphronios: Painting pederasty in Athens, στὸ *T. K. Hubbard, Greek love reconsidered*, New York 2000, 12-32.

Shapiro 2004: H. A. Shapiro, Leagros the satyr, στο *C. Marconi (ed.) Greek vases: images, contexts and controversies, Proceedings of the conference sponsored by the Center for the Ancient Mediterranean at Columbia University, 23 - 24 March 2002*, Leiden-Boston 2004, 1-11.

Shear 1984: T. L. Shear Jr, The Athenian Agora: Excavations of 1980-1982, *Hesperia* 53 (1984) 1-57.

Siebert 1984: G. Siebert, Un bol à reliefs inscrit à représentations érotiques, *AK* 27 (1984) 14-20.

Siewert 1991: P. Siewert, Accuse contro i "canditati" all' ostracismo per la loro condotta politica e morale, στὸ *M. Sordid (ed.), L' imagine dell' uomo politico: vita pubblica e morale nell' antichità*, Contributi dell' Istituto di storia antica 17, Milano 1991, 3-14.

Sinn 1979: U. Sinn, *Die homerischen Becher. Hellenistische Reliefkeramik aus Makedonien*, MDAI (A) Beiheft 7, Berlin 1979.

Σκιᾶς 1899: Α. Σκιᾶς, Αθηναϊκαὶ ἐπιγραφαὶ ἐπὶ βράχου, *AE* 1899, 237-240.

Skinner 2005: M. B. Skinner, *Sexuality in Greek and Roman culture*, Oxford 2005.

Slater 1999: N. Slater, The vase as ventriloquist, στὸ *E. A. Mackay, (ed.) Signs of orality. The oral tradition and its influence in the Greek and Roman world*, Leiden - Boston - Köln 1999, 143-161.

Smith 1999: A. Smith, Eyrymedon and the Evolution of Political Personification in the Early Classical Period, *JHS* 119 (1999) 128-141.

Smothers 1947: E. R. Smothers, Καλος in acclamation, *Traditio* 5 (1947) 1-56.

Smyth Grammar: H.W. Smyth, Grrek Grammar, Cambridge 1956.

Solin 1972: H. Solin, Analecta epigraphica, *Arctos,* n.s. 7 (1972) 195-199.

Solin 1984: H. Solin, Ergüsse eines Lebenmannes, *Glotta* 62 (1984) 167-174.

Solomonik 1987: E. I. Solomonik, *Vestnic Drevnee Istorii* (*VDI)* 182.3 (1987) 114-131 [στὰ ρωσικά].

Solomonik 1976: E. I. Solomonik, *Vestnic Drevnee Istorii* (*VDI)* 137.3 (1976) 121-141 [στὰ ρωσικά].

Solomonik 1978: E. I. Solomonik, *Graffti S Horei Hersonesa*, Kiev 1978 [στὰ ρωσικά].

Solomonik 1984: E. I. Solomonik, *Graffti S Horei Hersonesa*, Kiev 1978 [στὰ ρωσικά].

Σούδας: *Suidae Lexikon* (ed. Ad. Adler 1828-1938)

Sourlas 2012: D. S. Sourlas, L' agora romaine d' Athènes. Utilisation, fonctions et organization intérieure στὸ V. Chankowski et P. Karvonis, Tout vendre, tout acheter. Structures et équipments des marches antiques. Actes du colloque d' Athènes, 16-19 juin 2009, Ausonius Editions-Scripta Antiqua 42, Paris-Bordeaux-Athènes 2012, 119 - 138.

Sourlas, ὑπὸ ἐκτύπωση: D. S. Sourlas, Praise for a hetaira: A new graffito from fifth-century B.C. Athens, στὸ *A. Mathhaiou (επιμ.), Τιμητικὸς τόμος γιὰ τὸν καθηγητὴ H. B. Mattingly*, ὑπὸ ἐκτύπωση.

Σταυρόπουλος 1896: Δ. Σπ. Σταυρόπουλος,Ἐπιγραφαὶ ἀγγείων ἐκ Βοιωτίας, *AE* 1896, 243-245.

Stackelberg 1836: O. M. Von Stackelberg, *Die Gräber der Hellenen*, Berlin 1836, 6-7 ἀριθ. 3, πίν. XII.

Steiner 2002: A. Steiner, Private and Public: Links between symposion and syssition in fifth-century Athens, *Classical Antiquity* 21(2002) 347-390.

Steiner 1994: D. Steiner, *The tyrant's writ: myths and images of writing in ancient Greece*, Princeton, New Jersey 1994.

Steinleitner 1913: F. Steinleitner, *Die Beicht im Zusammenhange mit sakralen Rechtpflege in der Antik. Ein Beitrag zur naheren Kenntis kleinasiatischer-orienalischer Kulte der Kaisezeit*, Leipzig 1913.

Sterrett 1888: J. R. Sitlington Sterrett, *The Wolfe Expedition to Asia Minor (during the summer of 1885)*, Boston 1888.

Stillwell 1948: A. Newhall Stillwell, *Corinth XV/1: The potters' quarter*, Princeton 1948.

Stillwell - Benson: A. Newhall Stillwell & J. L. Benson, 1948: *Corinth XV/3: The potters' quarter*: *The pottery*, Princeton 1984.

Strijd 1904: J. H. W. Strijd, Epigraphica. De inscriptionibus in insula Prote nuper inventis, *Mnemosyne* nova series 32 (1904) 361-369.

Studniczka 1887: F. Antenor der Sohn des Eumares und die Geschichte der archaischen Malerei, *Jahrbuch* 2 (1887) 135-168.

Svenbro 1988: J. Svenbro, Phrasikleia. An anthropology of reading in ancient Greece, Paris 1988 [English translation by J. Lloyd, Cornel University Press, Ithaca and London 1993].

Taillardat 1983: J. Taillardat, Μυικκος Ἀγρεος ou Αγριος? *BCH* 107 (1983) 189-190.

Talcott 1936: L. Talcott, Vases and Kalos-names from an Agora well, *Hesperia* 5 (1936) 333-354.

Taramelli 1902: A. Taramelli, *Atene e Roma* 5 (1902) 610.

Tarbell 1917: Tarbell, *CP* 12 (1917) 190 κ. ἐξ.

Tauber 2003: H. Tauber, Graffiti vom Monte Iato, *Tyche* 18 (2003) 189-200.

Tauber 2005: H. Tauber, στὸ *H. Thur (ed.), Hanghaus 2 in Ephesos. Die Wohneinheit 4. Baubefund, Asstatung, Funde*, FiE VIII 6; Vienna 2005, 132-143.

Taylor 2011: C. Taylor, Graffiti and the epigraphivc habit: Creating communities and writing alternate histories in Classical Attica, στὸ *J. A. Baird & C. Taylor (eds.), Ancient Graffiti in context*, London 2011, 90-108.

The Athenian Agora XXI: M. Lang, *Graffiti* καὶ *Dipinti*, *The Athenian Agora* XXI, Princeton, New Jersey, 1976.

Thissen 1992: H.-J. Thissen, Zwischen Theben und Assuan. Onomastische Anmerkungen, *ZPE* 90 (1992) 292-296.

Thomas 1989: R. Thomas, *Oral tradition and written record in classical Athens*, Cambridge-NewYork 1989.

Thompsen 1924: P. Thompsen, "Ericus Diehl, Defixionum ostraka duo. S.A. aus Acta Universitatis Latviensis VI (1923) S. 225-230", *Ph. Woch.* 44 (1924) 1151-52.

Thompson 1956: H. A. Thompson, Activities in the Athenian Agora: 1955, *Hesperia* 25 (1956) 63-64.

Thompson 1958: Homer A. Thompson, Activities in the Athenian Agora: 1957, *Hesperia* 27 (1958) 145-160.

Thumb - Scherer 1955: A. Thumb - A. Scherer, *Hanbuch der griechischen Dialekte*, Heidelberg 1955.

Thumb - Kieckers 1932: A. Thumb - E. Kieckers, *Handbuch der griechischen Dialekte*, I Heidelberg 1932.

Τιβέριος 1976: Μ. Τιβέριος, *Ὁ Λυδὸς καὶ τὸ ἔργο του. Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τῆς ἀττικῆς μελανόμορφης ἀγγειογραφίας*, Ἀθήνα 1976.

Τιβέριος 1989: Μ. Τιβέριος, *Περίκλεια Παναθήναια. Ένας κρατήρας τοῦ Ζωγράφου τοῦ Μονάχου 2335*, Θεσσαλονίκη 1989.

Tischbein 1791: W. Tischbein, *Collection of Engravings from Ancient Vases mostly of pure Greek workmanship: discovered in sepulchres in the kingdom of Two Sicilies but chiefly in the neibourhood of Naples during the course of the yars MDCCLXXXIX and MDCCLXXXX now in the possession of Sir Wm Hamilton, vol. I*, Naples 1791.

Trendall 1967: A. D. Trendall, *The Red - Figured vases from Lucania, Campania and Sicily*, Oxford 1967.

Trendall 1989: A.D. Trendall, Red Figured vases of South Italy and Sicily, London 1989.

Trendall - Cambitoglou 1982: A. D. Trendall - A. Cambitoglou, *The red-figured vases of Apulia II*, Oxford 1982.

TrGF: R. Kannicht & B. Snell (eds), *Tragicorum Graecorum Fragmenta*. Vol. 2 Vandenhoeck & Ruprecht in Göttingen 1981.

Tsantsanoglou 2010: K. Tsantsanoglou, Two Obscene Vase Inscriptions, *ZPE* 173 (2010) 32-34.

Τσόγκα 2009: Κ. Τσόγκα, Ενεπίγραφο όστρακο 475- 450 π.Χ. στὸ *Ν. Χ. Σταμπολίδης - Γ. Τασούλας (ἐπιμ.), Έρως. Απο τη Θεογονία του Ησιόδου στην ύστερη αρχαιότητα, Κατάλογος έκθεσης, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης*, Αθήνα 2009, 177, ἀρ. 146.

Tokhtasiev 1985: S. R. Tokhtasiev, στὸ *Thracia Pontica II. Deuxieme symposium international, Sozopol, 4-7 octobre 1982*, Jambol 1985, 283 - 296.

Tokhtasiev 1988: S. R. Tokhtasiev, *VDI* 3 (1988) 178 [στὰ ρωσικά].

Tokhtasiev 2006: S. R. Tokhtasiev, *Drevnostii Bospora* 10 (2006) 416-428.

Tokhtasiev 2009: S. R. Tokhtasiev, De nouvelles données sur l' histoire des formes les plus anciennes de la Koiné dans le Nord de la Mer Noire, στὸ *G. Vottéro (ed.) Le grec du monde colonial antique I. Le N. et N.-O. de la Mer Noire, Actes de la Table Ronde de Nancy, 28-29 Septembre 2007*, Nancy 2009, 33-49.

Tolstoij 1953: I. I. Tolstoij, *Grecheskie Graffiti*, Moskva - Lenindrad 1953 [στὰ ρωσικά].

Tozmasev 1988: S. R. Tozmasev, *VDI* 184.1 (1988) 167 - 178 [στὰ ρωσικά].

Väänänen 1966: V. Väänänen (ed.), *Graffiti del Palatino, Acta Instituti Romani Finlandiae 3-4*, 1966.

Vanderpool 1949: E. Vanderpool, Some ostraka from the Athenian Agora, στὸ *Hesperia Supplement VIII, Commemorative studies in honor of Theodore Leslie Shear*, 394-412.

Vanderpool 1962: E. Vanderpool, Some Attic inscriptions, *Hesperia* 31 (1962) 399 - 403.

Vanggaard 1972: Th. Vanggaard, *Phallós. A symbol and its histoty in the male world*, London 1972, [English translation by the author].

Vanhove 2006: D. Vanhove, Thorikos: Final Publications III, Graffiti, Dipinti, Stamps, Paris, Leuven 2006, 102 no. 167 (ph; dr)

Van Straten 1981: F. T. van Straten, Gifts to the gods στὸ *H. S. Versnel (ed.) Faith, Hope and Worship*, Studies in Greek and Roman Rreligion, vol. 2, Leiden 1981, 65-151.

Vassalo 1998: S. Vassalo, *ASNP* 3 (1998) 323-324.

Vermule 1984: E. Vermule, Tyres the Lecher? στὸ *Studies Presented to Sterling Dow on his Eightieth Birthday*, Durham, North Carolina 1984, 301-304.

Vinogradov 1969: J. K. Vinogradov, *VDI* 1969.3, 142-150 [στὰ ρωσικά].

Vinogradov & Tokhtasiev 1998: J. K. Vinogradov & S. R. Tokhtasiev, *Hyperboreus* 4 (1998) 42, note 51[στὰ ρωσικά].

Vinogradov & Zolatarev 1990: J. G. Vinogradov & M. I. Zolatarev, Catalogue des ostraka de Chersonèse Taurique, *Pontische Studien*, Mainz 1990, 412 - 419.

Vinogradov & Zolotarev 1999: J. G. Vinogradov & M. I. Zolotarev, L' ostracismo e la storia della fondazione di Chersonesos Taurica. Analisi comparata con gli *ostraka* dal *Kerameikós* di Atene, *Minima Epigraphica et Papyrologica* 2 (1999), 111 - 131.

Vorberg 1965: G. Vorberg, *Glossarium Eroticum*, Stuttgard 1965.

Vox 1976: O. Vox, Un pederasta dell' Agora, *ZPE*, 26 (1977) 118.

Wachter 1989: R. Wachter, The death of the handsome Panchytos, *ZPE* 77 (1989) 21-24 (= SEG XXXIX 459).

Wachter 2001: R. Wachter, *Non -Attic Greek vase inscriptions*, Oxford 2001.

Wade-Gery 1940: H. T. Wade-Grey, Inscriptions on stone, στὸ *H. Payne and others, Perachora. The sanctuaries of Hera Akraia and Limenia. Excavations of the British School of Archaeology at Athens 1930-1933. Architecture, Bronzes, Terracottas*, Oxford 1940, 256-267.

Walker 2004: K. G. Walker, *Archaic Eretria. A political and Social History from the Earliest Times to 490 B.C.*, London - New York 2004.

Wallace 2005: R. E. Wallace, *An introduction to wall inscriptions from Pompeii and Herculaneum: Introduction, inscriptions with notes, historical commentary, vocabulary*, Wauconda, Illinois 2005.

Wankel 1961: H. Wankel, *Kalos kai agathos*, διδακτορική διατριβή Wurtzburg 1961.

Webster 1972: T. B. L. Webster, *Potter and patron in classical Athens*, London 1972.

West 1978: M. L. West, An unrecognized fragment of Archilochus?, *ZPE* 32 (1978) 1-5.

Wiegand 1904: T. Wiegand, *Die Archaische poros-Architektur der Akropolis zu Athen: mit unterstützung aus der Aduard Ger*, Leipzig 1904.

Wilamowitz & Niese 1910: U. von Wilamowitz-Moellendorff & B. Niese, *Staat und Gesellschaft der Griechen und Romer*, Berlin 1910.

Wilhelm 1909: A. Wilhelm, *Beitrage zur griechischen Inschriftenkunde*, Vienna 1909

Willemsen 1991: F. Willemsen Ostraka einer Meisterschale, *AM* 106 (1991) 137-145.

Williams 1978: G. M. E. Williams, The Kerameikos Ostraka, *ZPE* 31 (1978) 103-113.

Williams 1997: C. Williams, Pudicitia and Pueri: Roman concepts of male sexual experience, *M. Duberman (ed). Queer representations: Reading lives, reading cultures*, New York 1997, 25-38.

Williams 1999: C. Williams, *Roman Homosexuality: Ideologies of masculinity in Classical antiquity*,1999.

Winkler 1990: J. J. Winkler, *The constraints of desire: The anthropology of sex and gender in ancient Greece*, New York-London 1990.

Wolters 1894: P. Wolters, in Λαυρεωτικαὶ Ἀρχαιότητες (Ἀ. Κορδέλλας), *AM* 19 (1894) 244-247.

Wolters - Bruns 1940: P. Wolters - G. Bruns, *Das Kabirenheiligtum bei Theben*, vol. I, Berlin 1940.

Wolters 1913: P. Wolters, Eingeritzte Inschriften auf Vasen *AM* 38 (1913) 193-202.

Worthington 1986: I. Worthington, " Akrotatos the Good" Graffito Again, *AJA* 90 (1986) 41.

Φάκλαρης 1983: Π. Φάκλαρης, Πήλινες μήτρες, σφραγίδες καὶ ἀνάγλυφα ἀγγεία από τη Βεργίνα, *ΑΔ* 38 (1983) Α΄, Μελέτες, 211-238.

Φώτιος: Photii Patriarchae Lexicon (ed. S. Naber).

Χατζηδημητρίου 2005: Α. Χατζηδημητρίου, *Παραστάσεις εργαστηρίων και εμπορίου στην εικονογραφία των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων*, Αθήνα 2005.

Χριστοδουλοπούλου-Προυκάκη 1977: Αὐ. Χριστοδουλοπούλου-Προυκάκη, Πήλινο σφράγισμα δακτυλιόλιθου ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, *ΑΕ* 1977, 164-170.

Χρυσοστόμου 1994: Π. Χρυσοστόμου, Ανασκαφικές ἐρευνες στους τύμβους της Πέλλας κατά το 1994, *ΑΕΜΘ* 8 (1994) 53-72.

Χρυσοστόμου 2003: Π. Χρυσοστόμου, Οι μακεδονικοί τάφοι, στὸ *Μ. Λιλιμπάκη-Ακαμάτη και Ι. Ακαμάτης (επιμ.), Η Πέλλα και η περιοχή της*, Θεσσαλονίκη 2003, 81-91.

Ψαρρᾶς 1985: Σ. Ε. Ψαρρᾶς, Μιὰ ἀρχαϊκὴ ἐρωτικὴ ἐπιγραφὴ ἀπὸ τὴ Νάξο, *ΗΟΡΟΣ* 3 (1985) 11-18, εἰκ. 1 καὶ 2.

Ὠνάσογλου 1982: Ἀ. Ὠνάσογλου, Μεταφορά - Συντήρηση Ἀρχαίων, Μαρτίνο, *ΑΔ* 37 (1982) 203.

Yailenko 1980: V. P.Yailenko, *VDI* 1980.3, 93 [στὰ ρωσικά].

Yailenko 1982: V. P. Yailenko, *Grečeskaja Kolonizatsija, VII -III vv. do N.E. (Greek Colonization in the 7th – 3rd cent. B.C.)*, Moscou 1982, 259 - 309 [στὰ ρωσικά].

Ζαββοῦ 2004-2009: Ἑ. Ζαββοῦ, Προσθῆκες καὶ διορθώσεις σὲ λακωνικὰ ἐνεπίγραφα μνημεῖα, *ΗΟΡΟΣ* 17-21 (2004-2009) 297-310.

Zimmermann 1996: K. Zimmermann, *Chiron* 26 (1996) 349-371.

Zingerle 1929: J. Zingerle, Paralipomena, *Jahreshefte* 24 (1929) 107-124.